SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowérnika 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihićišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšeny čełneno znjezbożenja z 1000 hr. — hdyž zemrje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbożenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbożenja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wunjasnja nadrobnje wumělčenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozwěsća.

Čisło (Nr.) 77 — **Budyšin — srjedu, 1. hapryela 1931 — Bautzen** — **Lětnik 80**

Dr. Curtius wo cłownej uniji.

W poſpjedźenju němſkoſtatneje rady je němſki ſwonkowny minister dr. Curtius pſchiwodźił, ſo budźe ſo **Rada Swjaſka Ludow w bliſchim czaſu ſ praſchenjom němſko-awſtriſkeje złowneje unije ſabjerać.** Wón ma tohodla ſa pſchiprawne, pohnuwadła roſłožić, kotrymž ſtej ſo němſke a awſtriſke kněježerſtwo pſchi wobſamknjenju dojednanja wodźić dalej. S nadrobnoſćenjemi nochcyſche ſo ſabjerać, ale jenož dojednanjowy hoſpodarſki wopnam roſſahnjeć a naſtate dźiwadła, hač ſtej ſo Němſka a Awſtriſka wobſteſajcych ſtatnych ſrjeżenjow dźerżałej, wuſtronić. Pſchi tym ſo próżuje, wěſne a prawe poſtupowanje dojednanja połožić a roſhorjene ſławne mjenjenje ſmjerkować.

Hoſpodarſke ſtaroſcze ſu Awſtriſku a Němſku hromadźe ſwjedźe.

Němſka je ſwojej bjeſkedźenoſcju pjerej milijonow k dźelu ſwónkownych, ſ cyłſchczażnymi politiſkimi powinoſcemi, ſe njedoſahajcym kapitalom, pſchi hłubokej nuzy ſwojcho ratarſtwa je ſ cyłkimi hoſpodarſkimi a ſozialnymi ſtrachami wohrożena. Němſka dyrbi ſwoje ſmuſkowne a ſwonkowne wiſi roſcherić a wuſtrowić. Awſtriſka, kotraž je ſe zwiſke hoſpodarſkeje jenoſcze wintorhnjena, kotraž ma tak **wulki jaſkad ſa ſwój hoſpodarſki apparat, kotrehož wobydlerſtwo je kedźbjeſak** niże ſwoje kulturneje ruminy **ſiwe**, dyrbi tón ſamy wottyknjeny kóuz nječ. Worjakujemoj **wobaj**, ſo ſ wurunanjom ſwojich złownych a wikowaniſko-politiſkich pomérow

ſe ſwobodnym hoſpodarſkim wobſtadom wobej ludowej hoſpodarſtwje wożiwimoj a roſcherimoj.

Naſche poſtupowanje ſo po puczach zyłeho europiſkeho hromadźebjeſtanja hiba. Tohole zyłoeuropiſkeho hromadźebjeſtanja ſo dźerżimy. W internaizonalnych roſprajenjach je ſo huſto dopokaſało a chſipóſnało, ſo ma ſo

hoſpodarſka nuſa Europy w prénim rjedźe roſkuſowanju pſchipiſaćj.

Nuſne je, ſo ſo wulke hoſpodarſke krajnoſcze ſjednoczża, ſo ſo złowne murje potorhaju a ſo ſo wjetiche, ſtrjeżene łukrajne wiki wutworja.

Myſl dorofumjenja a ſjednoczenja pſchezo bóle do prédła ſtupa.

Jedyn ſ prénich europiſkich ſtaczanow, kotryž ſo k tutej myſli wuſnamka, bě rumuniſki minister ſwonkownych naležnoſczow Mironeſcu. W ſwojich knihach „Politika méra" piſche: Njemóžne je, nadobo hoſpodarſke ſajiny tełko krajow ſjednoczeć. Budża dyrbjeć ſpytać, najprjedy ſajiny dweju, ſtſoch ſchtyrjoch krajow ſjednoczeć a kołko po nječim powjetſchiéj.

Na podobne ſtejiſchczo je raz cżeſkoſłowakiſke kněježerſtwo ſtupiło. Awſtriſki ſwjaſkowy kanzler dr. Schober je ſo na ſhromadźiſnje Swjatka Ludow w ſeptembrje 1930 teje myſle pſchinnył. Po tej ſamej cżarje dźechu pſchedběżne dźela hoſpodarſko-politiſkich organiſazijow, kotrež ſu ſoni naſynu w Lüttichu franzowſko-belgiſku złowniu uniju nanjetowale. Wone ſu hotowe byle, też wo pſchiſtupjenju druhich krajow k tutej uniji jednać.

Jich plany ſu mjenje jenoſtronſke dyžli plany cżeſkoſłowakiſkeho ſwonkowneho miniſtra,

kotryž je naſche poſtajenje dopołka wotpokaſał a ſo wo złownu uniju ſtatow Małeje enteńtu ſ pſchiſamknjenjom Awſtriſkeje, tola ſ wuſamknjenjom Němſkeje próżuje. Zyłe hoſpodarſki tharakter němſko-awſtriſkeho pakta, kotryž ſe tohole zyłeho połoženja wuſimuje, je powinoſcżam a ſwjaſanjam praweho ludoweho njepſchecżiwja. Ssmy žłyſchcheli, ſo Franzowſka wobſamknjenje němſko-awſtriſkeje złowneje unije jako njeſakoniſke wobſkarżuje, dokelž ſo internaizonalnym ſrjeżenjam, wobſeże dojednanju pſchecżiwja, kotrež je ſo 1922 ſ Awſtriſkej pſchi ſkładnoſczi wobſamkło, hdyž ſu jej poſcżonku pſchiſwoiłi.

Ssamo ſo roſumi, ſo tej my njeſmy tutón pakt njewobkedźbowany woſtajili,

a ſo ſmy jón hromadźe ſ awſtriſkim kněježerſtwom najſwjedomniſcżiſcho prahnowali. Wot prénjeho wokomika naſcheho roſprajenja bě nam jaſno, ſo dyrbimy ſo ſamo ſmimyć, ſo ſo po ſdaczu njewotwiſnoſcż Awſtriſkeje ſkasi. Runje **to je k tomu dowjedło.** ſrjeżenje dojednacż, do kotrehoż wobaj ſtataj ſ runymi prawami ſaſtupitaj, kotrež

ſaneho ſtatoprawneho ſwjaſanja

ſanych ſtatoprawnych organow njewopſchija, kotrež ſo njeſpinarodnje njewotwiſnoſcże **dótkaju.** S pohladom na tule ſtrukturu dojednanjow

je cżežko roſumicż, kak mohła ſo ſ njej njewotwiſnoſcż Awſtriſkeje ſkasicż.

Praja dże, ſo je němſko-awſtriſke złowne unija pſchecżiwo ſrjeżenjam, tola hač dotal njejſu jenje ſpytali, to dopokaſacż. Njejſmy hiſchcże ſaneho złowa wo tym žłyſcheli, kajkeje pſchicżiny bła by naju dojednanje njedowolene było.

Schoberowe roſložen'e.

Awſtriſki měſchokanzler dr. Schober je póndźelu diplomatow pſchijał a pſched nimi w franzowſkej rěcży roſkładł, kak je němſko-awſtriſki pakt naſtał. Popołdnju je dr. Schober ſaſtupjerjow wukſajnych nowin pſchijał. Mjes druhim je dr. Schober rjekł:

„Awſtriſka a Němſka ſtej ſebi kruże wotmyſlikej, hoſpodarſke poměry Jrjedźenje Europy ſe ſwólnoſcżu k złownej uniji połoſchicżej a druhe ſtaty pſchepiſanej, ſo bychu k njej pſchiſtupiłe. Niczo druheho ſo njeje ſtało."

Dr. Schober praji, ſo bu wójazy dyžli korektne było, hdy by ſo pak woſſewił, prjedy hač je ſo wón wobſamknył. S toho mohła ſo jenaż pſchewulka łahalnoſcż protokołowacż, tola niż, ſo je ſo měr Europy kaſył. Schober ſo na to powoła, ſo je němſke kněježerſtwo 18., awſtriſke kněježerſtwo 19. měrza wobſamknjenje wobeju ſwonkownemu miniſtrow pſchipóſnało, a ſo je ſo hižo 21. měrza dojednanje najwjaſy ſtatam dźělilo. Wotkaſtim je ſo njedowolene potajenje ſ njeprawom porokowało.

Dr. Schober je rjekł, ſo ſo ſ Jugoſłowjanſkej a Rumuniſkej wo pſchiſtupjenju k němſko-awſtriſkej złownej uniji jedna.

Henderson wo němsko-awstriskej uniji.

Jendźelſki ſwonkowny minister **Henderſon** je ſo póndźelu wo němſko-awſtriſkim złownym paktu wuprajił. Nadźijeſche ſo, ſo pak prjedy do mozy njeſtupi, doniż Rada Swjaſka Ludow njeje wo nim jednała. Henderſon na to pokaja, ſo je jednanje w Genfu, kotrež je jendźelſke kněježerſtwo porucżiło, jenicże możne roſtrjeſanje podawka, kotryž je wobſarujomny njeměr w Europie ſbudźił. Ke tomu dyrbi ſo pſchiſpomnicż, ſo **złowna unija zyle wérzeje zadyn pſchipad njeje**, ale ſo je nadźijomnje ſapoczał hibanja, kotrež ſo na poiwalenje złownych ſawjerow we Europie a na nowu organiſaziju europiſkeho hoſpodarſtwa měri, kaž to dźenſa jendźelſke liberalne nowiny ſjawnje piſchu. Tak w „News Chronicle" Julius Spender proji, ſo wěri, ſo ſo powſchikowne roſhorjenje bórzy ſmjeruje, pſchetož napſcherżiwjenja pſchecżiwo němſko-awſtriſkej złownej uniji nimaju wjele ſadra.

W Franzowſkej je Henderſonowa rěcż poražaju ſaczijſchcż cżinika. „Echo de Paris" praji, ſo je Henderſonowe ſtejiſchczo „ſakoſtne". Wón dże je ſadał, ſo dyrbi ſo němſko-awſtriſki pakt w Radże Swjaſka Ludow pruhowacż, tola ſu jemu jeho ſcżěhowki zyle bjeſkedźak było.

„Echo de Paris" ſo boji, ſo Rada Swjaſka Ludow jenonmyślnje němſko-awſtriſke złownej uniji napſchecziwo njeſtupi. Jeho roſprawa nicżo wo tym njerjekuje, ſo ſo **němſko-awſtriſki ſwjaſk** ſ měrownymi ſrjeżenjemi a ſ protokollom lěta 1922 njeſnjeſe.

Před nowej kročelu w Barlinje a Winje?

Nowiny „Paris Midi" ſu ſhonile, ſo ſo nowa kročel w praſchenju awſtriſko-němſkeho złowneho dojednanja w Barlinje a Winje w bliſchim czaſu ſtanje. Wěſte hiſchcże njeje, hač ſo kročele ſhromadnje ſejinja, abo hač wſchelake mogy jenotliwje poſtupja. Wěſte pak je, ſo ſu ſo mogy wo kročeli dorěcżałe.

Wirth wo nuzowym wukazu.

Němſki minister ſmuſkownych naležnoſczow je póndźelu pſched radu wo nuſowym wukaſu němſkeho preſidenta ſa wobaranje pſchecżiwo politiſkim nażbłudżenjam rěcżał. Nadźija ſo, ſo ſo wukaſ ſe ſroſumjenjom njes němſkim ludom pſchijima, kotryž ſebi pſcheje, ſo by ſo ſrowe politiſke a hoſpodarſke żiwjenje roſwiło. Wjes ludom ſu pſchezo błoſy ſłyſchcżej byle, ſo by ſo pſchecziwo politiſkemu traſchenju, ſchczuwańzy a ſłchwiżenju nabożeńſkeho żiwjenja ſakrocżiło. Naprawy w tymle ſmyſle njeſłu ſo mohle dźeje wotſtorkowacż, dokelž ſu ſo planje pſchemyſlene krwawne wojowanja njes pſchitiwſiſowerjeniti radikalnych politiſkich ſtrenow pſchibėrale.

Prawica a kommunistojo za zwołanje němskeho sejma.

Kommunistiſka frakzija je w němſkim ſejmje namjet podała, kotryž żada, ſo by ſo **wukas němſkeho preſidenta ſ 28. měrza 1931 wrócżił** a ſo by ſo **němſki ſejm hnydom ſwołał.**

Sdobnu ſu **ſaſtupjerjo němſkonazionalneje ſtrony a nazionalneje ſozialiſtiſkeje ſtrony** w Nürnbergu wobſamknjenje pſchijeli, po kotrymż ma ſo němſki ſejm hnydom ſhromadźicż, ſo by wohł nuſowy wukas němſkeho preſidenta wotſtronicż.

Sozialdemokratojo pſcheczżiwo ſwołanju němskeho ſejma.

Barlinſki „Vorwärts" je ſo wo praſchenju, hacż ma ſo němſki ſejm po żadanju prawicżowych a lewicżowych ſrowa ſwołacż, jaſnje wuprajił. Ma ſa nuſne, ſo by ſo nětcżiſchej ſtatnej mozy poradźiło, dotalnym wobſtejnoſcżam kónc cżiniċ, kotrež bychu ſłónczne ſ wobydlerſkej wójnje dowjedle. Jeſli ſo by ſo runje roſpuſchczeny němſki ſejm po żadanju prawicżowcże a lewicżowcże opoſicije ſaſo ſhromadźił, njeby ſozialdemokratiſka opoſicija k woli kněježerſtwu wobaraka, pſcheczżiwo wobżiwjenju politiſkeho żiwjenja ſe ſyłnej ruku ſapſchinowacż. Wo wukaſowych nadrobnoſcżach może cżłowjek wiſchekakeho mjenjenja być, tola ſamolwitoſcż ſa to, ſo ſo njeby żyło niczo ſtało, njemóże nichtó ſ dobrym ſwědomjom pſchewjeſcż.

Rada starſich wo nuzowym wukazu.

Namjet kommunijtow na ſwołanje němſkeho ſejma dojtawſchi, je ſo preſident němſkeho ſejma Löbe roſhudźił, radu ſtarſchich hnydom po jutrach ſwołacż. Wona dyrbi wobſamknyć, hacż ma ſo němſki ſejm ſhromadźicż, ſo by wo nuſowym wukaſu jednał.

Kommunistow dla łajenja krajneho méra a dla ſtrejka wobſtorżili.

Dla njeměrow, kotrež ſu łétja 26. januara w Geeſthachtu pola Hamburga byle, ſu 43 kommunistow dla łajenja krajneho méra a ſtrejka wobſtorżili. Wobſtorżba praji, ſa ſo wo pſchihotowany a pſchewuſſeny radpad kommunistow jedna. Tuczi ſu ſo ſ wulkeho dźela ſ naładownymi automobilemi ſ Hamburga pſchinjeſli a we pſchesjenoſczi ſ prjedy ſrjeżanym podpjeranjom Geeſthachtſkich kommunistow poſtupali.

Sakaſanja jutrownych demonſtrazijow ſjeſda kommunistiſkeje młodźiny w Barlinje.

Barlinſki polizajski preſident je wozjewił: Na podſtawku § 1 nuſoweho wukaſa němſkeho preſidenta je polizajſki preſident wſchě ſjawne demonſtrazije a ſhromadźiny ſakaſał, kotrež je ſwojaſi Barlinſkeje kommunistiſkeje młodźiny ſa cżaſ wot 3. hač 7. hapryela pſchihotował.

W dowe wojowanje w němskim twarſtwie.

Wſchitkim twarſtwam dźełacżerjam w zyłej Sakſkej a we wjele druhich ſtronach Němſkeje je ſo ſ 31. měrzom dźeło wupowědżiło, tola ſo jim poſtiċa, ſo mója **1. hapryela po ſpichemjenjenych mjdowych mużnéujenjach ſtawa ſapoczejcż dźełacż.** Dźełodawarjo ſu roſrisaje wuſudy wo nowej tarifowej mjdże, kotrež dyrbjachu wot 1. hapryela płacżiċ, wotpokaſali. Wocżakuje ſo krute mjdowe wojowanje.

Namakanje rozbuchadłow w němskich městach.

Wróżławſka kriminalna polizija je pjatk wjecżor we jenej garaży w Otowſkej dróhy, w kotrejż automobil kommunistiſkich nowin ſtejeſche, wulku hromadu rozbuchadłow wuſłedźiła a ſebrała. S namakanymi rozbuchadłami bychu ſo mohłe khże zylce dróhi do powětra buchnyċ. Jedyn ſaſtojnik Wróżławſkeje kriminalneje polizije je do

Barlina pućował, so hy ſ tamnišćim faſtupjerjom wyſchſcheho němſkoſtatneho wěznika wo należnoſći jednał.

Po pſchikazni wyſchſcheho němſkoſtatneho wěznika njeſmě so niżo blišćeho do ſjawnoſće dać, dokelž su na wjele městnach Němſkeje tohorunja kommunistiſke ſtkady rozbuchadłow wotkryli.

Kriminalna policija we Wótſtławju je hakle nětkole po dleſćim wobleźowanju ſapſchimnika, dokelž měnjachu, ſo w ſajinje ſjawnoſće njeſmědźa cžakać.

S nanatafnych rozbuchadłow budźichu so hnydom mobile bomby wudźěłać. Automobilowého wjednika, kotremuž su so po ſdaću rozbuchadła na ſkowanje dałe, su ſajeli. Sſlědźenje policije ja tym, hdźe su so rozbuchadła kradłe, njeje hiſchoze ſkónčene.

Kaž nowiny powědźa, je so pjeza 80 puntow dynamita zebrało.

W ſwiſu ſ wulkej kommuniſtiſkej wjelepſcheradnej należnoſću w Barlinje su wobydlenja nětkrych kommunaliſtiſkich wjednikow pſchepytali a nětkrych ſ nich ſajeli. Wjele pſimnow je so zebrało.

Wobkhad z zeppelinami mjez Europu a Ameriku.

Dwarz zeppelinow dr. Eckener, kotryž je ſ parnej łódźu „Europa“ ſ Neiwyorka do Europy wotſtał, je faſtupjerjej „Telegrafoweje unije“ rozkſeſenje pſchiwoſił, w kotrymž je ſo wo wunoſchu ſjiwoſcho pſchebywanja w Ameriji wuprajił. Mjes druhim je prajił:

Dokładnje pruthowanſchi wſchċ techniſke a hoſpodarſke praſchenja, kotrež ſe ſarjadowanjom ſtajneho wobkhada powětrowych łódźow nad Atlantiſkim ozeanom ſwiſnuja, ſmy k wunoſchki doſchli, ſo je porjadna zeppelinowa ſłužba móżna. Jeli ſo dopředka njewidźane podawki naſche plany njeſpowdawa, **w nałěcžu abo ſaſnym lěcžu 1933 wobkhad powětrowych łódźow mjes Ameriku a Europu po jednym planje wotewrimy.** Pſchedběžnje jenoż dwě powětrowej łódźi do ſłužby ſtajimy, ſa kotrymaž pak budźa druhe ſłědowacž. Nadźijamy ſo, ſo budźemy ſa dźeſaca lět pucž dwóźy ſa tydźeń do tóždże ſtrony pſchecžećej móz. Jedna pjacžina ſnadź 800 hacž 1000 dollarow wuczini. Kólnje ſa powětrowe łódźe dże ſo na letanſchcžu blišo Baltimore natwarja. Doſkónčna wólba wot meteorologiſkich wobſtejnoſcžow wotwiſnje. We wokolnoſći Neiwyorka ſo ſnadź pſchiſtajny ſcžeſor natwari, dokelž budźe tam mjetno, ſ kotrehož budźa powětrowe łódźe wulketowacž. Dr. Eckener wocžakuje, ſo ſo ſa leczenja dwě Dieſelſke motory nałoja, ſ cžimž ſo niż jenoj bjeſtreach powjetſchi, ale ſo też 7—8000 kg. palidła ſa tóždne leczenje nad Atlantiſkim morjom ſalutuje. Pſchi pſchewětkowej ſpěſchnoſći 80 hodźinſtich mil by ſo leczenje ſe Ameriki do Europy ſa dwaj dnjej a wróćo ſa połtſeca dnja pſchewinyło. Na końcu ſwojeje rěcže Eckener praji, ſo budźe ſo domoj wróćowſchi hnydom **ſ pſchiſłuſchnymi mješanami w Pariſu** dla mjeſnypſchiſtajniſcheja jednacž.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 1. haprleje 1931.

— Wo **wjedrje.** Schkleńca pokaſuja: njepſchemjenjena na rjane. Nad ſrjedźnej Europu wupſchiſtrěwa ſo pſcheze hiſchcze wyſchina, hdyż hacž do połnóżneho ladowego morja. Jeli ju wyſchina, ſ wjeczora Europy leżaza, we połnocy njewutłóži, wostanje dże dale tyma a rjenje. Jutſje je potmy měcžaczk. Pſchedběžnat deſchcžik ſtaja. Nowa nižina pola kupy Island najſterje w połnocy nuno pocžehnje. Tuż ſmémy **ſo tola** nadźijeczż, ſo ſo jutſe wjedro pſchecžišnje a ſo wocžopli. Jutſje ſo měcžaczk połnje ſaczimi, ſchtož budźe pſchi jaſnym njebju tež pola nas wjedjecž. Sſónczk ſ ſchładza 5,36 hodź. a ſ[illegible]a ſo 6,35 h. Měſaczk ſchładza wjecžor 6,18 hodź. a ſchowa ſo rano 5,31 hodź. — Wjeczera wjecžor w 7 hodźinach barometer 749, hygrometer —2, thermometer wo dnjo +2. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 749, hygrometer —1, thermometer w nozy —3. Wutſłady na cžopljiſche wjedro.

— **Sſwój 30 lětny měſtny jubilej** ſmě dźenja 1. jutrownika firma Alfred Hampel, wikowaćnja ſ worzołowymi tworami a tocženja w Budyſchinje, na Kotolſtej haſy ſwojeczeż. Firma ſaloži ſo lěta 1877 w Khoczebuzu a ſo na nětkotre lěta do Kamenza, Hornjeje Wjaſoſcy a Schérachowa pſchewoſoſche. S 1. jutrownikom 1901 ja- ſydli ſo wona w Budyſchinje w leżownoſcži na Jerjowej haſy 4, til lěta poſdźiſcho na Seminarſkej haſy 17 a po dalſchich ſtoch lětach na Jerjowej haſy 11. Lěta 1912 pſchepoloži ſo na Kotolſku haſu cžo. 16 a po ſmjerći ſwojeho nana nětcžiſchi mějicel knjes Alfred Hampel wobkhod do kupjeneje leżownoſcže na Kotolſtej haſy 11 pſchepoloži.

— **Nowowałerwjerjenje prawneho běrowa.** Kaž dźenja we nawſchiku cžitamy, **wotewri** knjes Pawol Otto w Budyſchinje na Hornjeżerſkej haſy 8 prawny běrow. Mjenowany knjes je 20 lět ſ pſchedſtrjeżerjom běrowa pola prawiſnika Wesera był a ma tehodła dobre naſhonjenja we wſchěch prawnych należnoſcžach.

— **Stónčnje jeneho prawneho prastareho Sserba** namakali. Na Božim ſhdeſchcžu (Abgott) buchu poſtajene wulke elektriſke powody, dźeże rjaneho lěta buchu jmjeſene a pſchimjeſne pola pſchekwoczene. Nětko je ſtónčnje tež na połach a pucžach porjad naſtał, ale jena jama je tola wotewrjena woſtała, bliſko teje, mjes Božim ſhdeſchcžom a Bórkom hdźeż jedyn wěſty kujeſ ſa ſemrěcžemi a ſtarym wěſami hrjeba. Tola je tež rjane wězy namakał. Dźenja dop. 10,24 hodź. je **nětko w nowej jamje namakał** dokładny, derje ſdźerżany koſcžowy cžłowjeka. Połała na woſebje ſylnu hnyſchu poſtawu. S druhimi ſynjtnikami je mjenowany knjes hyrbjał ſwěſcžeſ, ſo ſo tu bjeſporoczuje jedna wo koſcžowy cžłowjeka ſerbſkeho pohoda, letſtotſi tam wotpocžowazeho. Wſchċ pſchihdate maliczkoſcže tehorunja na to pokazuja. Potajkim ſtónčnje bu mjes mnohimi „mſchilingani“ ſ niſkim cžołom jedyn prawy Sserb ſ krutym rjapom a wyſokim cžołom namakany!

Přindże srjedźnoněmski wulkosčelak do Budyšina?

Nasch Budyſchin, wyſoko na ſkalnym ſakładze natwarjeny, ſe ſwódkami ſe ſtarodawna bohaceje zohnowany, je kraſnej wokolinu wobwěnzowany. Dyrbi cžaſto jako thudźinka ſwoſtacž ſady druhich městow. Nětko brje budźe ſtónčnje **w** ſakſtim kraju ſwoſtacž pruha prawoho pohódnoſcženja. Pósta ynta prawoho městna ſa ſwój w bliſchim cžaſu natwarjomny ſrjedźnoněmſki wulkoſcželak. Muohe poſpyty je hižo cžiniła we Sakſej, taj na pſch. **w** Stolpinje a w pohledn. cžaſu też w Pěgawej pola Lipſka. Tola njeje ſe wſchěmi zyle ſpokojom. Jako pohledni wobwód poſpytowe je ſo nětko Budyſchin a jeho wokolina poſtajiła. Wječzera pódnóżeli pſchi wjeſcheſu wulkej ſchadźowaj pſchijimaniſcheje a ſcželaczeje naprawy do Budyſchina. Kaž je ſnate, maju tute ſ wulkeho dźěła drjewjane ſchcžełowy wyſokoſcž 30 metrow. Jich transport bě jena Budyſchinſka firma pſchewſała. Wotwjeſoa ſ nakładneho dwórniſcha na městno poſtajenja njeſ Wjelkowſkej dróhu a Schprewju, potajtim na połnej pſchiniże Hrodźiſchka, bě jara wobcžežna a bě wjele ludu pſchiwabiła, kiž wcžera hacž do połdnich wjeczornych hodźin na městnje poſtajenja ſwoſtachu. Dźenja rano 8 hodź. ju dźěłacžerjo jako móżnje dźěłacž ſapocželi ſ poſtajenjom ſcžeſorowym. Na wjecžor ma hižo pſchijimaniſka a ſcželeźiſka pſchiſtrawa do ſkutka ſtupiż. Mikrofon a dalſche naprawy buchu ſanětnjene w bliſkim domiſtim jeneho Židowſkeho leżownoſcženja a w ſali ſchule. Chcžemy ſo nadźijeczż, ſo wjedu **wotpyty ſ wulpſchej!** Potom bnchmy też wěſcže nuj Sserbja bóle k naſchemu prawu pſchijchli a njebychmy trjebali k tomu wušiwacž luboſcže wukrajnych ſcželakow, kaž ſmy to dźenja nuſowali!

S **Wuriz.** Póndźeli wjecžor ſemrě tu 56 lět ſtary ſ. kubleř Max Richard Kſchiſan. Semrěty ma też wo ſjawne należnoſcže Wuriſkeje gmejny wulke ſaſłužby. Do wójny ſtuſchcſeſche **won** nětkotre lěta do gmejnſkeho ſaſtupjerſtwa a poſledne lěta běſche won ſaſtupowazy wjeſtaroſta. Mjech wotpocžuje w mérje!

Se **Zahorja.** Tudomni gmejnſki ſaſtupjerjo běchu ſo hižom ſaſdźenu ſrjedu k wurjadnemu poſdźenju ſeſchli, na kotrymž ſo ſ wólbu wjeſnjanſkeho ſaběrcžka, korcž je dla ſemrěcža k. Wěſchki nuſna. Namjetowanaj běchtaj ja tuto faſtojnſtwo ſ. kubleřeſi najeſt Nietſchel a knihowy revifor Tempel. Pſchi wólbje bosta k. Nietſchel 4 hłoſy a ſo ſ tym ſa wjeſnjanſkoſti wolſeſche, k. Tempel běchu 3 hłoſy pſchipadnyłe.

S **Hufti.** Njedźelu Palmarum po kemſchach wotměchu ſo tu wólby do zyrkwineho pſchedſtejićerſtwa. Sa Hnaſchcžej běſche k. kowaříſki miſchtr Lehmann ſtarſchi wot lěta 1896 ſ zyrkwinym pſchedſtejićerjom. Dla ſtaroſby wón nowowólby wotpokaſa. Sa Hnaſchcžej a Sſtónčeju ſo k. kubleř Paiwoł Langa w Hnaſchcžach ſ 3 hłoſami nowowoleſche. Sa Zokor, Hunczerizy a Holzu ſo k. wjeſnjanſka a kubleř Jan Löhnert ſe 7 hłoſami, ſa Druźeczanſku gmejnu k. maſchinowy wikowaſ Jan Pötzig w Kozićzy ſ 9 hłoſami ſaſnowoleſche. Sa Drjeczin a Bêle Nožicy ſtuttowaſche **kotaſ k.** kowaříſki miſchtr Mêt w Drjeczinje, tu k. kubleřa Emila Schuſtera w Drjeczinje ſe 7 hłoſami nowowolachu. Sa Demjany a Nowe Demjany k. wjeſnjanoſtu Oskara Hulcża ſ 2 hłoſomaj ſaſnowolachu. Wobdźělenje pſchi wólbach běſche jara hłaſne, dożyła woteda ſo jenoż 32 hłoſow.

Z **Radworja.** Cyle njenadźiecy prekwapi wčera rano Radworčanow ſtruchła powěſć, zo „Młynſke khžo“ pod wodu ſtoja. Cohoż ſo hižo dawno bojachmy, bě ſo ſtało. Na hórcy k połdnju Radworja, popli mjenowaneje, hdźeż ſo woda za naš wodowód hromadża, je mócne zórło wudyrilo. Woda wała a kida ſo preż knježeſke pola a łuki nimo półneje bróżnje do Młyna. Gmejnſka rada w njeſłyſanej ſpěſnoſci wobzamkny, do Budyſina wo pomoc wołać. Bórzy też kompanija wojakow pſcheże, zo by dalſemu njezbožu zadźěwała. Kaž ſo powěda, budźa Radworčenjo mócnu wodu kanaliſować a to po hižo narysowanym planje kanaliſowarja k. Wirtha. Woda poběhnje w krasnym, romantiſkim běhu preż cyły Radwor dele do Corneje wody za Njeswačidłom. Tak zmêje w pſchihodże też Radwor ſwoju rěku, kotraž budźe, jelizo zórło dale tak bohaće zórli, wjele wjetſa hač Khróščanska Zatkula.

S **Kotecz.** Njedźelu Palmarum buchu w naſchej zyrkwi 1 hłós a 3 hołzy konſiwmêrowane. We ſwojej narěcži powkaſa k. farař Konik ſ wutrobnymi ſłowami na **wuſnam** tuteho dnja a da młodym cžłowjekam wažne ſłowa na daloki puć do żiwjenja ſobu. Po ſtarym nałoju ku pſchi pożohnowanju dźěcži ſtajnje ſwonjeſche, ale lětſa bêſche ſtary ſwónk zyle na to ſabył. K temu ſej hiſchcze pſchicžele njeſchcžerjo. Kemſcherjo bêchu ſpodźiwani nad tajkim ſadźerżenjom.

S **Wóſporka.** K. wucžeř Rudolf Mann, kiž dotal pſchi naſchej ſchuli ſtuttowaſche, **ſo k jutram k ſchuli do Hornjeho** a Delnjeho Friedersdorfa pſchełoži. Na jeho městno ſtupi k. Waſtaŕ Dornig ſ Kumwalda, kiž běſche pſchedy 2 lěcže w Neuendorfje nad Eigenom jako njeſtatny wucžeř ſtuttował.

Z **Ralbic.** Kaž kóżde lěto, poječhaja też lětſa zaſo naſi křižerjo do Kulowa, a Kulowſcy přijěchaja ke nam. Naši wotjěchaja po dopołdniſich kemſach a wróća ſo popołdnju po 5 hodź. Tu w Ralbicach żołnuje ſo prócesijón na wſy, nic při cyrkwi, kaž druhdźe. To je z prjedawſich časow tak wostało, hdyż běše cyrkej liſče srjedź wſy. Tam hdźež dźensa „Bożo ſtpěče“ ſteji, běše w ſtarej cyrkwi wołtař. Najſkerje je tu wokoło ſtareje cyrkwje tež kérchow był, tam hdźež je nětko nawjes. To drje je liſče po 30lětnej wójnje tak było. We ſławnej cyrkwi pred wołtarjom bu liſče we lěce 1699 jedyn z wjeledoſt. Ralbčanſkich farařjow pokhowany, kaž je w cyrkwinſkich knihach čitać. Z cyrkw. knihow, kotreż buchu po 1680 znowa zawjedźene, je też widźeć, zo ſłuſachu nětkotre kubła a ſtatoki hižom tehdom ſamſnym ſwójbam, kotreż je dźensa liſče wobſedźa. „Bur też wěrny zemjan je“, H. Zejleř ſpěwa!

S **Wojerez.** Sſobuſtaw wokrjejſkeho wubjerka, moler Oswald Tillner we Wojerezach, je ſwoje faſtojnſtwo jako ſobuſtaw wokrjejſkeho wubjerka ſłožił, dokelž ſ wokrjeſa wuzejhnje. Wokrjejny wubjerſ je na jeho městno wobkhodneho wjednika Felikſa Beſſera we Wojerezach poſtajił. Tuţón je ſ tuteje pſchiczimy ſwoje faſtojnſtwo jako ſapołſany wokrjejſkeho ſejma ſłožił.

Praktiski kurzus wo kormjenju a posudźowanju žiwych a zarčzanych kormnych swini w Budyšinje.

Wot pónd̆ſele hacž do d̆ſenjſnjſcheje ſrjedy wotmêwa ſo w Budyſchinje praktiſki kurſus wo kormjenju a posudźowanju żiwych a ſarčzanych ſwini, kiž je jara ważny ſa naſche zyle ratarſtwo.

We wobſtuku tuteho kurſa poſticzišchtaj ſo też poruczaj pſchednoſchkaj w „Běłym konju“ w Budyſchinje. Wutork pop. w 2 hodź. pſchednoſchkowache k. univerſitny profeſor dr. Golf ſ Lipſka, wjednik krajneho wuſtawa za plahowanje ſkotu

wo kormjenju a posudźowanju kormnych ſkocžatow.

Pſchednoſchcež jimaſche ſo ſłowa po powitańſkich ſłowach pſchedhódny Hornjoluſiſkeho ſwjaſka a kontrolowanje ſwini k. kubleřa Schkodły-Boſchcžanſkeho. Sawodnje je ſpokojenjom wuſłyſhny, ſo je ſo w Hornjej Łužiju myſlicžka wo ſyſtematiſtim plahowanju prenja derje ſakorjenika. Samêr taſkich kontrolnych ſwjaſkow je, ſbliżowacž ratarſtwo, rêſnjiſchwo a pſchetrjebarſtwo a ſnižowacž wudawki ſa kormjenje ſwini. Wot pſchetrjebarſtwa pak mêło ſo žadacž, ſo we wêſtej mêrje na to dźiwa, ſchtož je ratarſtwu wuprłodźiez mużno. Mnuſke ratarſtwo je pjeza ſaſtojene

na kombinérowane słótplahowańſtwo, ſchtoż też wo plahowanju ſwini ma ſo wołoſbje na produkziju mjaſa dźiwdobre wuwuſiće pizy a ſpěſchne rozeſenje. Dyrbi pak ſo też pſchiwuwuſiće, kórſko radſcho pſchemłudbe hacź pſcheſtare pſchedaċ, ſo by ſo lépje ſa pſchetrjebańſtwo wuwuſiłej hodźało. Dale ma ſo ratać pſchi plahowanju a kurmjenju ſwini też po počašach ſłožowaċ. Nječnik pokaſa ſkótka na waſchnju plahowanja ſwini w Němſkej w druhej połojcy ſaſdźenſcheho lětſtotka a na cźaſ amerikańſkeho ignulza. Potom wuſtéhowy ſo jako dźenjuniſche ſchtyri najlépſche ſwinjaſe raſy: dobre ſwinjo, ſdobnjene němſke nakrajne ſwinjo Corwaliſte a Berkſhircke. Pſchi plahowanju ſwini ma ſo ſkerowna na produkziju mjaſa dźiwaċ. Swęda wo rażu je ſa plahowarja dźenſnuniſchi dźeń njewažny. Dźenja ſo wot ſwinjeċa ſoże, ſo je ſahe ſkała k plahowanju, k ſapočatkej kurmjenja a ſo je ſahe kurmi. Każ mamy pola krunowo dobre kurmne kruhy, tak trjebamy też młóčne kurmne razy. Wumoſchne plahowanje ſwini ſaležі ſkerowna na prawym pohubźowanju tuteho młokowoho kurmjenja. Nuſne pak też je, ſo ſo kurmjenje porjadnje kontroluje i wažењom po wěſtych cźaſach. Sa pohubźowanje kurmjenja ſu wośpjetne tajſe kurły nuſne, kajſiż ſo nětſle wotmełwa.

Pſchednoſchcer poſtéżi też ſa plahowanje wažne momenty we ſwětłowobraſach. Rosjaſni wołbeje ſenotitowe kłaſy ſwini, pſchi kotrejż po wahy dże. Też ſłoċzata jenotliwych rjadowanjow a nahłady wo plahowanju pſcheż 15 hacź 20 létami a dźenſnuniſchi dźeń. Jadro tuteho ſajimawoho pſchednoſchcerjenja błſche napomnjenje na wſchěch plahowarjow ſwini, ſo njebychu cźežke tučne ſwinje kormili, kiż ſeježa wotbudu a hdyż ſo kurmjenje njewuwłaſcі. *Najradſcho kupuja ſo ſwini dwaj hacź połtſeċa zentnarſke.* K. prof. dr. Golf rozpominaſche błſchoże pohubźowanje nětkotrych ſ tamnych 14 ſwini, kiż buchu wcżera żiwe wobhładane a ſo dźenja ſarđźane w rěżarni wobhładowachu a pohodnoſcżichu.

Wułky ſajimawemu pſchednoſchkej pſchiſłuſhnu ſo rozmołwa, we kotrejż ſo błſchoże wſchelake praſchenja plahowańſtwa a pſchedawanja rozpominachu.

Nałětna hłowna zhromadźizna Wotrowskeje nałutowarſke a wutožerńje.

We Wotrowje, 29. nałětnika 1930.

Bołmonċku wotmě tu domowna nałutowarńja a wupożċerńja ſwoju nałětnju generalnu zhromadźiznu w Sotċie korċmje, kiż njeběſe jara ſylnje wopytana. Ju wotewri a nawjedowaſe nětċiſi předſyda, kubler Rjoda-Wotrowſki. W běżnym léċe ſtupi družſtwo do 40. léta ſwojeje ſkutkownoſce a je w běhu tutych ſtyrjoch łětdźeſatkow ze žołnowanjom za hoſpodarſtwo a woſadno żiwjenje dźełało, ſtož tukhwilny zličbowař, cyrkwinſki wuċeř Beno Cyż, zdobnje wuzběhny a woċi na krótki ċas do zaúdżenoſce złoži. *Założenje družſtwa padny do doby*, hdyż Serbſke Burſke Towařſtwo pod wjednjeſtwom njeboh Michała Kokle kċěješe, kiż z wulkim wuſpěċhom za naſe bliżſe hoſpodarſke zajimy ſkutkowaſe.

W dalſim poda zličbowař bilancu na wobkhodne léto 1930. Aktiva ſtaja ſo na 75 625,70 hriwnow a Passiva na 75 359,32 hriwnow, tak zo zbytk wo 266,38 hr. zwosta. Z tuteho dobytka přizwoli ſo jenohłóſnje 100 hr. za wutwarjenje tabernakla. Z dalſeho zbytka připokaza ſo 150 hr. reſervowemu a 16,38 założnemu fondej. Zličbowař rozłoži też, kuk ſo bilanca zeſtaja. Cyły wobwrót zaſłeho léta wuċini 248 491,39 hr. Na namjet ze ſrjedźizny buchu zličbowańſke dźěła ſkhwalene a na to zarjadniſke organy (*předſydſtwo a dohladowarſtwo*) a zličbowař wuſwobodźene. *Předſydſtwo bě wobzamkło, zo ſo tworykupowacym ſobuſtawam kóne léta něſto zarunа a to we wyſokoſci 3 procentow.* Tuto wobzamknjenje zhromadźizna jenohłósnje ſkhwali a přija. Při tym poda zličbowař wſelake pokiwy při kupowanju tworow, zdobom wozjewi, ſto je hiſċe na ſkładże, też ſkazanki přijimaſe. W zańdźenym łéċe bě 6 ſobuſtawow wuſtupiło, 1 *přiſtupił*, tak zo jich hiſċe 93 zwoſta. Po wuſtawkach mějachu ſobuſtawy dohladowarſtwa wotſtupiċ kubler Delan z Wětenċy, měſċanoſta Lebza ze Kanec a měſċanoſta Snajder z Jawory. Tuċi buchu jenohłóſnje zaſy wolenі a wólbu přiwzachu, tak daloko hač běchu přitomni.

K jara ċaſowemu přednoſkej běchu wyſſeho wuċerja Słodeńka z Pančic dobyli. Rěċeſe na wſċ poldra hodźiny *Wo hoſpodarſkich a kulturnych poměrach Ruſkeje*. Każ je tutón kraj po ſwojim rozměrje njeſkóńċny, tajke ſu tam też wobſtejnoſce. Powědaſe nam wo ludu a kraju, wo jeho ratarſtwje a industriji (přemyſle), wo wobkhodżo (ſibiriſka żeleznica), wo ludowej zdźełanoſci, wo wědomoſći a wumjelſtwje, njeſmérnej bohatoſći *zemje atd.* Pokaza na wulki ſtrach ruſkeho dumpinga (brójenje z krajnymi wupłodami na *př.* ze žitom, kiż po wjele ſtotyſaċach centnarjow jenoż po 3,15 hr. w Niżoſenſkej za dowoz do Němſkeje přihotowany leži atd.) a ſtraſne ſkutkowanje bjezbóżnych zwjazkow, kiż pola ſwojeje dźeławoſce też na nawjeċornu Europu wupřeſtrěwa, woſebje na Němcow, hdźež chcedźa ſej najradſo wjetſu centralu założiċ.

Přednoſk ſo z wulkim dźakom přija. Jemu přiſamkny ſo krótka rozmołwa. W dalſim pokaza zličbowař na rozprawu dźeławoſce Kamjeńſkeho ſpytańſkeho kola (Versuchsring) 1930. Wo tym budże ſo na přichodnej zhromadźiznje nadrobniſo rěċeċ. Dale přeċita ważny nastawk z družſtwoweho organa „Što ma ſo na hłownej zhromadźiznje praji“ a připoruċi jón ſobuſtawam k hłubſchemu rozpominanju.

Na kóncu ſpominaſe na ſwěrnoho zemrětſeho ſobuſtawa, kublerja Jakuba Cyża z Wotrowa. Přitomni postanychu k jeho ċeſći a wuſpěwachu ċichi Wótċenaš za drobeho přeċela a towařſa. Z tym ſkónċi ſo jara żiwa a zajimawa zhromadźizna.

Cyrkwinske powěſće.

Z Minakała.

Zelony ſtwórtk dop. w 9 hodź. ſerbſka ſpowědź ze Božim wotkazanjom, wosebje za nowokonfirmowanych a jich přiwuznych.

Ċichi Pjatk zmeje farſki vikar Rösler rano we 8 hodź. němſku Bożu ſłužbu a knjez farař Handrik ze Budyſina dop. ½10 hodź. němſku ſpowědź z Božim wotkazanjom. Pop. ½3 hodź. zmeje knjez farař Handrik ſerbſku ſpowědź z Božim wotkazanjom a ¼4 hodź. zmeje farſki vikar Rösler ſerbſku Bożu ſłužbu. — Kolekta za ſyriſku ſyrotownju w Jeruzalemje.

Z Khwaċe.

Zelony ſtwórtk we 8 hodź. němſka ſpowědź.

Ċichi pjatk dop. ½8 hodź. ſerbſka ſpowědź; ½9 hodź. ſerbſke a we 10 hodź. němſke kemſenje. Popołdnju we 5 hodź. němſka ſpowědź. Ċichi pjatk pónđźa nowokonfirmowani ſobu k ſpowědźi.

* Se Schěrachowa. Pola Wjeleċańſkeho ſorbarka njedźelu pſchipołdnju wokoło 12 hodź. cźežko 17 létneho pſchechłapkſkeho pomocnika Lipicża ſe Schěrachowa hrożnje ſwohibźene na Drježdźańſko-Zitawſkej żeleſnińſkej cźarje namatachu. Jedna ſo pjerża wo ſamomordarſtwo. Pſchicźina tuteho wobżarujomnjeho njeſkutka bu pjerża cźežke mytſke, do kotrychż błſche młodźenj japadnył.

* S Wostrowza. W tudomnej bałałowej ſkale ſbožadło do hłubiny padże a dźěłaċerja Willija Sommera tak njeſbożnje wobrył, ſo ſo wón na měſtnje ſmjerje. Druhi dźěłaċeř ſo lójſcho rani.

Semrěli: Willibald Scholz, podſtražnikſchtr 4. batterije 4. art. połka w Budyſchinje. — Bjedrich Tſchirner, wuſtawowy wyſchſchi ſtražnikſchtr w Budyſchinje, 44 l. Khowanje budże jutſje ſchtwórtk pop. w 3 hodź. wot Tuchoſtſeje zyrkwje. — Max Richard Kſchižan, kubler we Wurizach, 55 lět. Khowanje budże Cźiſchi pjatk dop. ½12 hodź. wot Tuchoſtſeje zyrkwje. — Klara ſwud. Wagnerowa rodź. Bayerez w Porchowje. — Arnoſchi Bruno Rycża, krawſki miſchtr we Wulkej Drjewnicy, 61 l. — Erneſtina Grethowa rodź. Knechtez w Wiſkopizach. — Ottomar Rölliz, ſtawnik a kubler we Wulkej Drjewnicy.

Nałopiſce z dźensnjeho ſwěta.

— **Wuhłady na wjedro ſa jutſiſchi ſchtwórtk:** Woſtanje dale ſyma; hewak małe pſchemjenjenja.

* **Němſke powſchitkowne ſawěſcheńſtwo w Barlinje je ſ njeſpěwnoſcju ſwojeho 32 létneho prokurista Fritza Klara cźežko ſchkodowało. Prokurist je ſa dwě lećże 160 000 hriwnow pſchekſchiwił. Hdyż bě ſo jeho wobſchkodźenſtwo woſtkryło, je wón cźekнył.**

* **We Waldheimje w Sakſkej ſu ſo ſa cźaſ wot 30. měrza hacź do 11. hapreleje wſchěċe demonſtrazije a ſhromadźiny, też w ſamtnjenych měſtnoſtach, ſakazane.**

* **W Bornje pola Lipſka ſo w jenej blidarni jedyn 18 létny pomocnik ſ piſtolu ſaběraſche. Nadobo ſo ſ njeje wuſteli. 18 létny wuċobnik Andreas, kotrehż ſ pomocnikom hromadźe dźełakuju rjedźeſche, do wutroby tſeleny, ſo ſwjeſe. Bórſy po tym na ſnuiskowne kwaſojenje wumrě. Mójna je, ſo je ſo pomocnik ſe ſtorkom do wuċobnika ſameril.**

* **Mjeſ tym ſo pruſki kultuſowy minſter Grimme je ſwojej mandźelſkej po Italſkej puċuje, je jeho żyn we Barlinje pod kołu jeneho automobila pſchiſchoł a ſo ſmjertnje ſranił. Pónđźelu wjeċor je w Hindenburgſkej khorowni wumrěł.**

* **Policija w Madridu je w jenym wobhdźenju łaſchcź ſ rośbuchadłami a bombami pjelnjenу, namakała, kotrejż dyrbjachu ſ dółknjenjom elektriſkeho pruda roſbuchnyċ.**

* **Město Managua w Nikaragui w ſrjedźnej Ameriżi je ſo tutoru ſe ſylnym ſemjerjenjom żyle wupuſċiło. Każe łéto njeje tełko ſemjerjenjow bylo, łaż létſa.**

Nowe powołanja nowakow.

Drježdźany. Serbſke tow. „Cornobóh“ zeńđźe ſo ſobotu 4. 4. wjeċor we 20 hodź. k zhromadźiznje ze přednoſkom we towařſkim hoſcenju pola Steglichec na Christianſkej dróży 22. Bohaty wopyt ſobuſtawow a znatych ſo wočakuje. Też hoſcо ſu nam lubje witani. Předſydſtwo.

Haſlow. Jednota „Sokoł“ w Haſlowje wuhotuje druhi dźeń jutrow (6. hapreleje 1931) w Haſlowje ſwój nałětni ſwjedźeń. Na njón přeproſuje wſċ bratrowſke jednoty każ też wſċěch Serbow z blizka a daloka. Započatk w 7 hodź.

Přichiłmanje ſchulſkich dźěći.

kiż k jutram 1931 do ſchule ſaſtupja, ſu ſchtwórtk 9. hapreleje a to:

w Pſchiſłuſhnjej ſchuli w 9 hodź. ſa hólzow, a w 11 hodź. ſa hólzy.

We wſchěch druhich ludowych ſchulach přichilmaju ſo dźěći 9. hapreleje dop. w 10 hodź.

W Budyſchinje, 31. nałětnika 1931.

Schulizy wjednizy.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyſchinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dušman w Budyſchinje. — Za hoſpodarſki dźěl: Arnošt Bart w Róſnyży. — Za nawodźiłki: O. Janak w Budyſchinje.

Hospodarſki rozhlad.

ſrjedu 1. jutrownika 1931.

Wčerawše urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,198	100 oſtſk. złotych	47,15
1 jendźelſki punt	20,43	100 čěſkoſł. krónow	12,383
100 ſwajc. frankow	81,00	100 franc. frankow	16,41

Barlinſka burſa po cźichim ſpoczatku ſaſo wożiwi, na kóżu kurſy efektow ſo ſaſo porjadżowachu. Wiki je dożiwnyk a rentowymi liſtejnami wotſtachu mérne pſchi botalnych ſkrućenych kurſach.

Na **produktowych wikach** bě jenoż ſnadny wobrot. Płaċiny ſu bźłma pſchemjenjene. Jenież pſchenica w termińowym wikowanju hiſchże 5 pj. bobu. Wcżera płaċejeſche zentnar

w Barlinje:

pſchenicy 14,20—14,30 hr., rożki 9,15 hacź 9,25 *hr., nałětnjeho jeczmjenja 11,40 hr.* hacź 12 hr., nałſymſkeho 10,50—11,35 hr., wowſa 8,10—8,30 hr.,

w termińowym wikowanju

ſa měrz: pſchenicy 15,15—15,20 hr., rożki 10 hr., wowſa 8,70 hr.,

ſa mejn: pſchenicy 15,16¼—15,25 hr. a rożki 9,95—10,01¼ hr., wowſa 8,82½ hacź 8,91¼ hr.,

ſa julij: pſchenicy 15,15 hr., rożki 9,97½ hacź 9,85 hr., wowſa 9,27½—9,37½ hr.

Na ſwinjaze wiki wcżera w Friedrichsfelde pola Barlina

běchu pſchiwjeſli 203 běhakow a 284 proſtakow. Wone płaċachu

proſtata:

wułke	18—20 hr.
małe	16—18 hr.

běhak:

wułke	33—47 hr.
ſtrěnje	23—33 hr.
małe	20—23 hr.

Na pſchedań:

Sſolona a rěpa, Herbſta grycha we Semicach.

Wós dźěcżazy w Bělej Wodźe, Mużelowſka dróha 1.

„ dźěcżazy w Budyſchinje, Sakſenſka haża 7 II na lěwo.

„ dźěcżazy w Budyſchinje, Lubijſka dróha 131 na prawo.

Krunwa wyſſokoſuċelna do cźahanja w Khwaċicach 19. Płaty a jeſe k naładowanju w Hornjej Kinze 14.

Pſchijtajeja:

Dźowku, 17 hacź 18 létnu, kubler Wjeraba w Khwaċicach. Wurzobnika pjekarſkeho, Freund w Bělej Wodźe.

Ssudnjizy na pſchehadowanje.

ſchtwórtk 2. jutrownika 1931

w Kamjenzu w kaſarnach w komornym domje maſſachſkich tſelow dop. w 10 hodź. wſchelake meble, gramofon, ſchijaza maſchina, klamaſſka połkadnja, drobne twory, radio, klawěr, wobraſ, wuſchſeſtrjenź, żonj., muſ. a dźěċaſa wobuċa, żonj. rukaſy, ſchlěrnje, zentrtuga, w Łubiju na hudniſtwje dop. w 10 hodź. wſchelake meble, wuréjne twory, kofejowe ſtudobje, radiowy wótſtjerkaċk.

Płaċizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wołjowe ſymjo po tunu abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaċizny po złotej hriwnji

	31. 3.	30. 3.		31. 3.	30. 3.
Pšenica	284-286	283-285	ſuny	17 19,0	7 19,00
rožka	183-185	182-18	woks	23 36,00	23 35,00
naz. jeċmjeń	228-240	228-23-	modre lupiny	13-15,5	13-15,50
nal. jeċmjeń	15 2-,68	162-166	žołte lupiny	22-26,00	22-26,00
wows	—	—	ceradella	—	—
kukarica	—	—	raps. wosuk	9-10,20	9-10,20
Pšenič. muka	24-40,50	24-40,50	lany wosuk	15 15,7	15-15,70
rjana muka	25- 9,20	25-28,20	ocen. melasa	—	—
pš. wotruby	13-13,6	13 13,6	bjrnj. kruški	14-15,00	14-15,00
rjane „	12-13,1	12-13,0	syno, 50 kg	1 3 -1,50	1 30-1,50
raps	—	—	rjana ſloma	0 3-0,8	0 3 0,5
hrôch Viktor.	24-29,0	24-29,	pšenič. „	0 45-,6	0 50 0,6
lane ſymjo	—	—	wowſna „	45-0 60	0,55 0,65
pjeluški	26-28 00	24-27,00	jona „	0,55 0,65	0 55-0 65

Płaċizny rěznego ſkotu na Barlinskich ſkótnych wikach.

27 měrca 1931. Płaċizny po centn. a zt. hriwnach

Skóne drużiny a woznamjenjenje.

Wowy: 279.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetſeje rěżneje hódnoſce hač do 6 lět	50—51
Młode mjasne, njewukormjene, ſtarše wukormjene	47—49
Mjenje wukormjene młode, derje piecowane ſtarše	42 46
Mjenje piecowane wšěch ſtarobow	37—40

Bykі: 346

Połnomjasne, wurośdene, najwjetſeje rěżneje hódnoſce	44—46
Połnomjasne, młóđše	41—43
Mjenje wukormjene młóđše a derje piecowane ſtarše	39 40
Spatne	36 - 38

Jałojcy a kruwy: 615

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetſeje rěżneje hódnoſce	32— 37
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetſeje rěżneje hódnoſce hač do 7 ½	26 -31
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młóđše kruwy a jałojcy	21—25
Derje piecowane kruwy a mjenje piecowane jałojcy	18—20
Mjenje a ſpatnje piecowane	— —

Celata: 5080

Najlépše wukormjene (2. druž.)	63 - 73
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3. „	55— 68
Spatne (4.)	38 - 50

Wowcy: 4815.

Młóđše a ſtarše wukormjene (1. družina	48 —52
Starše wukormjene (2.)	42—47
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	32—36

Swinjo: 18019.

Połnomjasne, wosobitych rasow a jich křižencjow, hač do 1½ lět ſtaro	48—48
Wukormjene	49—50
Mjasne	48—50
Spatne	46—50
Raney a kundrosy	43—43

JUTRY TU SU — Chcemy Wam z najwjetšim wubjerkom posłużować. Wopytajće nas z časom Bata


4.90

Wulk. 27-34, mod. 3232-08
Za wokoloskakanje dźěći krute nizke stupnje z njezatupnymi a elastiskimi gumijowymi pódušemi.


5.90

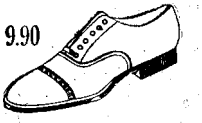
Wulk. 27-34, mod. 3632-22
Hólčace nizke stupnje ze bruneho boxcalfa. Derjesedźaca forma. Póduše ze dobreje kože a pjeńki zeyla z gumija.


9.90

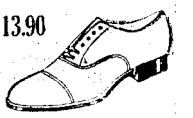
Model 1645-63
Za promenadu: pyšne stupnje ze spinku, beigebarbne z čěrnym wobsadkom, połwysoke pjeńki.


9.90

Model 9605-61
Pumps za popołdnjo. Bantowe wupyšenje jón wulcyelegántny sčini. Mamy we wjacorych modowych barbach.


9.90

Model 1937-22
Mužace nizke stupnje za kóždu składnosć a do kóždeho wjedra. Čorna a bruna boxowa koža z eyłymi gumijowymi pódušemi.


13.90

Model 9637-21
Jara přihódne mužace nizke stupnje z bruneho boxcalfa. Samsny model też w laku.

NJEWOTSTORKUJĆE SWOJE JUTROWNE NAKUPOWANJE NA POSLEDNJE DNY

Jěchanje jutrownych křižerjow w klóštrje Marijn. Hwězdźe

Jutrownu njedźelu 5. haprleje 1931

1	3	5	Jězbna płaćizna			2	4	6	8
6.45	10.22	12.00	Jednora	Z wróco-	wot	Budyskeho dwórniša do	Po skóńcenju	18.20	20.30	22.15
6.50	10.27	12.05	jězba	jězbu	wot	Serbskeho Doma w Budyšinje do	jěchanja	18.15	20.28	22.11
7.31	10.59	12.40	1.65 hr.	2.50 hr.	do	Klóštra Marijneje Hwězdy wot	po potrěbje	17.41	19.46	21.41

Wóz 5 pojěźdże přez Khrósćicy. Nimo toho pojěźdże tutu njedźelu wóz 9 Budyskeje—Kamjenskeje čary 19.25 wot Kamjenskeho dwórniša, 19.45 wot Klóštra a dojěźdże 20.30 do Budyšina. Też tutón wóz pojěźdże přez Khrósćicy (wotjěźdże w Khrósćicach 19.50).

Nawěstki přinjesu wužitk!

Stajnje lěpše kajkosće
Stajnje tuńše płaćizny

je dźensniše heslo. — Nowa

KUNELLA Stern MARGARINE

je wušła a nawjeduje

w kajkości a płaćiznje

Nic 70 pj. ale

jenož 0.65 hr. za punt

z drohotn. KUNELLA wotrězkom płaći nowa kajkostna margarina

Kunella-Stern

Je w nastupanju kajkosće a płaćizny najdospolniše, štož so za tutu płaćiznu poskićić hodźi

KUNELLA-Stern MARGARINE

Dostanjeće jenož w našich wosebitych wobkhodach

Wikowarnja z tuku
KUNELLA

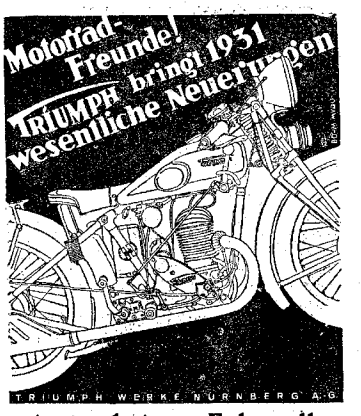
Najnowše mustry!

wobleki za mužow, pachołow a hólcow, mantle a jaki

kupiće nětk před swjatymi dnjemi najtuńšo pola

H. Marschke w Kamjencu

Oskar Müllerstraße 8



Bautzner Auto u. Fahrradhaus

Paul Preibisch, G. m. b. H.

Außere Lauenstraße 17



Nowosće mužacych klobukow

Arthur Flegel nasl.

mějićel Pawoł Zimmer, kóžkarski mištr w Budyšinje na Kěžorskej drózy 6

Dźensa wotewrju **w Budyšinje na Hornčerskej hasy 8**

prawny büro

Poručam so k wobdźěłanju kupnych, hypothekowych, zawostajeńskich a testamentnych należnosćow za rozdźělenje herbstwa, k zehnawanju žadankow, k wukazanju wšěch prawn. należnosćow, k zhotowjenju wšěch pismow, k wobstaranju a k zaměstnjenju hypothekow, posrědkuju kupjenje a předawanje leżownosćow, wobdźěłam dawk. wěcy atd.

Paul Otto

dolholětny bürowy předstejeř Telefon 2478

Gardinowe zbytki

Vitraže, rolleaux, canki we tunich klamach

IDA ERLER w Budyšinje rózk Zwonk. Lawsk h. 10

Jězdne kolo, slawdi a mantle, poćrěby za kola

tunjo pola firmy

Bratraj Thomas

w Budyšinje na Kamjentnej hasy 16

Viktoria

motorske kolo, nimale nowe, tunjo na předań. Klingst, na Hośe hasy 17.

Dźećel. symjo

je na předań w Bošecach čo. 25

Twarjenje pjecow a wuporjedźenja

wuwjedźe nanajtuńšo

Hermann Melow

w Budyšinje na Wjelkowskej drózy 165



Serbow kupny dom

Wolmjane tkaniny, wušíw. za fale a rubišć. . . . 100 cm šěroke mtr 4.75
Wolmjany muslin za fale mtr. wot 1.75
Zidźane tkaniny pisane, za fale mtr. 5.50
Wolmj. tkaniny za spódnje sukenje, zelene, . . . čerwjene, módre mtr. 4.25
Wal, wušíw. za jaki, čorne 7.50, smuh 4.95
Corne počehnjenja na kožuchi mtr 8.50

Pozament, cank. wobsadki, franc

Fale, pisany zaťenk . . . jena 3.50, 2.75
Kapički, pisane . . . . jena 1.65, 0.95
Banty za holcy 1.10, 0.85
Banty za žony, molowane a wušiw. 1.35

Moirè Šnórki Taft

čorne, běłe, różowe we wšěch šěrokosć.

Wobkedźbujće moje wosebite wokno za serbske wěcy na Dźiwadłowej hasy

Schaaf

Mechtild Korbelius

na Bohatej h. 20 - na Dźiwadł. h. 1

Dobre čehnje k sebi



Časopis za serboskich ratarjow

Čisło 12 Budyšin, 1. hapreleja 1931 Lětnik 39

Zymske žita.

Hdyž ſ nalěčom žu wotuczśile mile duſki a w pichirodże wſchudże ſkutkuja, potom pſcheczel pſchirody wonka njewe, na čo dyrbi najprjedy dźiwacź: na nalětnje kwětki, kiž wſchudże ſatcźěwaju, na herzow na feltach a ſchtomach, na mjetele a bruczki, cźeſej žiwjenje by radź dowuſkładźił.

Ale też w ſymje a podnalěčźu powdoduje nam pſchiczuba telko rjaneho, ſajimawcho a wužitneho, ſo pſcheſhodźowarjej pſchecź jaſno njeſchto noweho, njewoſtudoſeho może poſtrěcźeć.

Woſebje też ratař może mějſchcźanej wjele powědacź, hdyž ſ nim w podnalěčźu žo pſcheſhodźuje po honach. Poſtajtaſmy tam pſchi rźěſchcźu, kiž žo ſady měſta wupſchestrěwa. Schto wě měſchcźan wo tym, cźohodla ratař ſymſke žita naſymu wuſywa a hdyž pſches zyku ſymu pſcheſwoſtaja mróſam,, wichoram a žněham, kiž cźaſto wulki dźěl hdyž ſnieſeja? Cźohodla ratař ra ſcho njewuſywa jenoź letnje žita, pſchi kotrymž žo hdyž hakle ſ nalěčźom dowěri ſemi?

Pſchicźina je ſ prěnja ta, ſo by ratař potom w nalěčźu měł telko dźěła, ſo by nalětnje wobdźelanje role pſchedołho trało, abo ſo by hyſ nuſowany, w nalěčźu žej dźerźecź wjaz cźehmineho ſtoiu, dyžli w druhich wocźaſach. Hdyž je žo žito nalěto jara posdźe wuſywało, wonomało wunjeſe. Tohodla je lěpje, dźěł žita hižo naſymu wuſywacź, haczrunjeź ſe ſtrachom, ſo žo dźěł hdyž ſnieźił!

Hdyž žu ſymſke žita ſymu derje pſchětrale, móża hnydom ſwužiłkowacź prěnje błónczne duy nalěcźa, ſo mohłe rjenje roſcź, mjes tym ſo létnje žita w tym cźaſu ſ zyla hiſchcźe njeſhwoju wuſywane, dokelź póda hiſchcźe njeje wuſkhnjena. Sahe roſcźenje ſaźy dowola ſymſkim hdyž dobre ſwužiłkowanje ſymſkeje wlohi a je tym ſymſke žita lubja bohate žně też hdyž dyrbi ſ nalěcźa a podlěcźe žuchej.

Dyrbi to pola ſymſkich hdyž dobne kaž pola jehlinoweho drjewa, kiž też hižo ſ nalěcźa wuſyva prěnje cźopje pruſi błónza, mjes tym ſo liſcźowaty hdyž hiſchcźe nahe. Tohodla też namaka žo wjaz žiwoho lěka, cźim dale pſchiſtódźemy k polnozy. Naſche ſymſke žita też ſ tych pſchicźin jara ſahe ſrawja. Woſebje ſymſki jecźmjeń wjele wróby ſrawi, dyžli létni jecźmjeń. To też ſaźy polěkuje k tomu, ſo może žo na žnjach dźěło Hoje rozdźělicź. A to ſa ratarja jara wažne.

Cźežemy pak žej něſko mlode hdyž bliže wobhladacź. Schtóž je žej je wobhladał w ſymje a nalěcźu pſchi wſchelakich ſtopnjach hdyž, bórſy pyntje, ſo roſtlinki ſwonkowonje cźaſto žo pſchemjenjeja. Hdyž je kruta mjerſlina bjeź ſněha, žu hdyž zyle cźmowoſelene, nimale módrojte a banczíki žu bóle ſakulene dyžli pſchi milym wjedrje. Cźim ſymniſcho je, cźim wjaz wody roſtliny wot žo dawaju a ſ tym žo ſhuſcźa mjeſa w banſkach roſtlinow. Cźim mjenje wody pak je w banſkach, cźim mjenje móże mróſ ſchkodźicź roſtlinam. W prěnim rjedźe potajkim ani mróſ ſymſke hdyž njeſnicźa, ale njewobſtajnje wjedro. Wožebje, hdyž w nozy krucze mjerznje a wo dnjo błónzo pſches dźěſchi cźaſ jara hrěje, potom žu ſymſke žita wohrožene. Kóncz małeho rózka a w mězu žo tole bohužeł cźaſto ſtawa. A haczrunjeź to dźiwnje klinczi, je tola wěrno, ſo hdyž potom wuſkhnywaju. Jich koruſchki tcźa potom mjenujſy w ſmjerſiej ſemi a dokelź njeje póda doſeź cźopła, njemóžeja pſchijimacź ſ njeje wody. Eſlónzo ſaźy wucźahuje ſe ſmjerſchnych dźělow roſtliny wodu, tak ſo tute dyrbja ſkónczne ſabinycź. Pſchi tym koruſchki ani njetrjebaju ſmjerſnycź, pſchetož bańki móżeja hakle dźěłacź, hdyž žu ſnamjenſcha nekotre ſtopnje cźopłoty.

Někotre roſtliny ſamo trjebaju wjele cźopłoty, dyrbjali koruſchki móz wodu ſe ſenje pſchijimacź. To na pſch. tak bywa pola ſuſkijow. Schtóž w ſymje ſuſkiju we hornzu ſtaji na wokno, pſches kotrež cźehnje, móże žo ſlóhka wo tym pſcheſwědoźicź. Hdyž wuſtudnje hornz mjeſ tym ſo ſpónk a lopjeſchka žu w cźopłym powětſe, to wſchě lopjeſchka bórſy wjadnu, haczrunjeź tcźa koruſchki w mokrej ſemi. Wſchě polěwanje niczo njepomha, hdyž hornz wotſtajimy na ſymnym měſtnje.

Też wſchelake ſtadije žiwjenja roſtliny žej žadaju wſchelaku cźopłotu. To móżemy też wobkedźbowacź we małym rózku a měrzu na naſchich hdyžach. Hdyž dźěſchi cźaſ taje a tola njeje pſchejeara cźopło, potom kónczki banczíkow żoltnu. Potom mjenujſy banczíki roſtu bjeź teho, ſo by žo w nowych bańkach ſworiło ſeleno. Nowoſtworjenje bańkow žej dźě žada mjenje cźopłoty dyžli ſtworjenje ſelenja.

Rózka njetrjeba tak wjele cźopłoty k roſcźenju kaž pſchenźa. Tak też rózka ſ nalěcźom ſemju bórſy pſchikrywa, tak ſo ſe ſela tycź njemóżeja, ale ſahinu. Pola pſchenźy to takle njeje. Tam dyrbi ratař ſ bránami abo ſ motyku ſakrocźicź pſchecźiwo njetrebdźi, hewak wona žo roſtoſtuje nad pſchenźu. Tole je też błowna pſchicźina, ſo pola naſ na dobrej późe pſchenźy hiſchcźe telko rózki žyja. Ludźo pak rźany hłěb dale bóle ſazywaju, dobra rózka dyrbi žo potom pſchenźizowacź a ſa to žo pſchenźa ſ wukraja dowoża.

Tak mamy [illegible] wjele [illegible] wo [illegible] [illegible] so na [illegible] [illegible] a podpa- [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible]

a tyež. Je to swjeselaze, so nasche plahowarske družstwo Pšo dale bóle rosschérjeja a šo wo to staraju, so tu wjacore dže k wopačnemu plahowanju.

Nasche howjase družiny móžemy rosdźělić na tri skupiny. Prěnju skupinu tworja delanske družiny (Niederungsschläge), druhu skupinu pak hórske družiny (Höhenvieh). K tutym šluscheja prěnja pišany skót, z druha brunny skót. Tśeću skupinu tworja pokrajne družiny (Landschläge). Tu snajemy jenobarbne žołte, cžerwjene a na cžerwjeń brune, pišane a lyšate družiny.

Delanski skót šo namala w zuzym połnóznym dźěle Němskeje. Bywa swjetscha cžornopišany. Hlowne typy su ranšchofriske a ranšchopruske — nižoleinski howjadło. Jenobarbne Anglerske howjado bywa wuraśne dojata družina.

Cžerwjenopišany delanjorski skót a cžerwjenopišany Hoschtynski skót, kaž tež schleswigski Shorthurnski skót hodźi šo wošebje derje k wukormjenju.

Hórski skót — pišany a brunny — wortuje pola nasz Simmentalski a schwizarski brunny skót.

Němske pokrajne družiny, kiž bywaju w nastupanju pizy jara skromne a kiž su krute napscheczo hubjenemu wjedru, namakaju šo wošebje w hórskich krajnach juzneje a zrjedźenje Němskeje. Jich hlowne zastupniki su: frankowski skót (na brun žołty), Vogelsberski skót (cžerwjeny), Harzowski skót (na brun cžerwjeny), Westerwaldski skót a schlesyski skót. Poslednjej dwě družinje sluschatej k lyšatym a pišanym pokrajnym družinam. Pokrajne družiny maju wulku ważnosć za žiwnosće wošebje w zrjedźnej Němskej. Wone šo z rosumnym wuplahowanjom dale wudospołnjeja.

Cžistoplahowanje, měschenje a pschiwusne plahowanje su składy praktiskeho skotarstwa. Cžistoplahowanje je plahowanje jenicžkeje družiny. Wono plahowarjej sarukuje, so cželata tej wotpowědźuja wotměrej plahowanja, wjelo su ani njeje wósteho sarukenja, so šo wošebitosć tež wobarnadže dale herbuja.

Pschi měschenju šo plahuja skocžata wschelakich družinow. Měschenje šo naložuje, hdyž dźěsch dotalne družiny połepschicz. Měschenje k dozpicžu plahowarskich jamerow njech naloži jenicžki jara nasbonity wuplahowar. Schtóž wo tym niczo njerozumi, njech šo z tym njenaždanje, pschetož móže jenož schkody nacžinicz.

Pschiwusne plahowanje je tež někat łostocžiwa wěz. Njech je naložuje jenož ten, kiž je wusrowny a nasbonity.

Kóždy wotrjez ma dźěł swojeho plahowarskeho imperatora, kiž skotarjej z radu a skutkom pomha. Njech šo ratarjo na njeho wobrocža. Plahowanje, njech je to cžistoplahowanje, měschenje abo pschiwusne plahowanje, bywa jenož wumělstwo, wuswolicz kmane skocžata. Też mały bur a žiwnosćer nima swoju kruwu wjecy k prenjemu lepschemu cžělazej, ale k tajkennu, kiž ma wschitke dobu wošebitosće družiny a tute, schtož je hischcze ważnischo, też pschepłodźa.

Riž jenož plahowanje, ale tež chowanje, hajenje a pizowanje skotu hej žada wusrojnosće a nasbonitosće. Kaž człowjek trjeba zwětło, powětr, złonzo, cžistosć a pohibowanje, tak też howjado. Wobuzel šo w tutym nastupanju hischcze wjele sanjecha. Rumne hródże, kiž nasbomnjenym žadosćam wotpowěduja, pschiporjeja hospodarski wužitk ze skotu. Prawe pizowanje skocžatow w mlodosći bywa jara ważne. Schtóž šo tu sanjecha, njemóže šo posdźischo wjazy dohonicz.

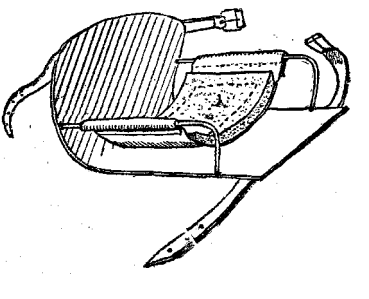
Nimo pizy k sdźerženju, kiž podawa skocžežu telko wutkowa trěbnych mozow, so móže dale bjez žiwe, trjeba wono też pizy k produkcji, to rěka nabbkit wutkow. Hake potom móže też dawacz dojcz njanja, tuta, mloda a dźěla.

Móžemy rjez: plahowanje je wumělstwo, spojnacz wumenjenja role, je wumělstwo. Wubéranja prawych skocžatow, wumělstwo prawego chowanja, hajenja a pizowanja skotu! Schtóž skotarstwo njetwari jenicžky na nschpady ale je pschimérja hospodarstwa poméram, budże też wunoschnje hospodaricz.

Skitaki kolenow.

(S wobrasom.)

Bychmy měli wjazy zahrodkarjow, hdyž njeby kowanje a plécze šej telko prózy zadałej. Druhdy šo tole dźěło też wotskorkuje, dokelž šo cžłowjek boji, dokelž cžaš na mokrej, symnej semi kleczeć a z tym šnadž nabyty drěnjal. Też w ratarstwje je pschedźadowanje rězy jara njepschijomne dźěło, dokelž dyrbisch też pschi tym na jemi kle-



czeć. Druhdy šej ludźo pomhaju z tym, so šej stare měchi je zapołożenej papjeru k kolenomaj pschiwjazeju. To pak jenož na khwilku pomha a nimo toho wjele mokreje rjerstwje wotzjaja wostawa a njemóžesch šo z lohka pohibowacz. Jara praktiski schkitak kolenow widźimy na naschim wobrazu. Wobsteji ze żelezneje platy, kiž je 16 cm schérokaz prědku sesahbujena w podobje kschiwakow gola šanjow. Na kóždym boku stej żeleznej wobtukaj, na kotrymaj je pschischity paž je zapołożenej zjelczeju. We tutym paju koleno wotpocžuje. Na schkitaku su pschipruwjene kožane rjemjenje, z kotrymiž šo schkitak ke kolenu pschipina. Pschi tajkich schkitakach wotpocžuje koleno z lohka w paju, semja šo njeklepja. S tajkimi schkitakami też pódu mjenje strejtasch. Nimo teho koleno měsczischo na semi wotpocžuje.

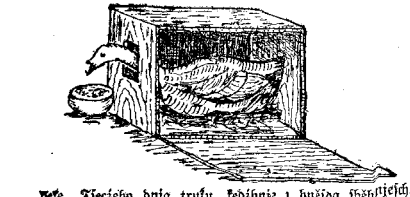
Nasadzenje trutow.

(S wobrasom.)

Cžaš wulehnjenja jenotliwych kurjazych družinow njech šo ma po wutwicžu a spocžatku njeżenja. Lóhke družiny, kaž Leghorniki, Italske, Minorki, kiž su sa 6 měsazow hižo dorosczene, njech šo najskerje wot kónza měrza do zapocžatka meje wulahnu. Tajke kokosche potom w oktobrje a novembrje zapocžinaju porjadnje njesez a tż pyches symu dale njeżu. Hdyž šo tute družiny hižo w malym rózku wuhlanu, to hižo w żnjenju a pózńjenju njeżu, potajkim w cžasu, hdyž su jeja hischcze tunje. Tajke kokosche potom w novembrje a dezembrje sašy pschesahowaju njesez. Sterżnje družiny, kaž Rhodelandske atd., kiž su sa 6 hacz 8 měsazow dorosczene, njech šo wulahnu we měrzu a haprleji.

Cięzke druziny, kaž Orpingtonske a Wyandotty, kiž hišcheze poldišchu hu doroščene, dyrbiš hižo w małym rózku a mérzu decź wulahnyć.

Na wšy wschudże kury pischposoże nażadźeja. Tehodla też potom pjerjenaństwo tak wjele njewumjeże. Swjetscha žo praji, jo w małym rózku kury hišcheze nješkodźeja. To wschak je wérno, ale potom njech žo t. r. njehnjezenju wužiwaju truthy, kiž žo k temu nucża. Truthy najlépje nażadźišch, prjedź hač njeże. Na jemi pischipawišch plone hnjezdo, położiš do njeho někotre pichichrače, porzlinowe jeja, šodźišch truthy šwoja na hnjezdo a dach na nju kaščezik abo korb. Kaščezik abo korb njesmětej być tak wyšokej, jo móhła truta nutska staczyć, toho dasch horjela na korb hišcheze někotre czežše zwonka.



Hdyž truta tři dny na jejich wobsedži, tehdy wona hnjezdo opušči a hač je wona hišcheze tu, dyrbiš ju wotpohonić. Schtwórcźhodźinu smě jej powotpoczynuć, to by ju zahnała. Mjez tym žo hnjezdo rjedźi, porzlinowe jeja žo sašyj nahrěja a potom žo truta sašyj kedźbnje na hnjezdo žadźa. Snowa ju pichichnyjesch s korbom a tón sašyj s zyhelemi poczežiš. Cźim mérnischo pichi truta, tym postuwujesch, cźim mérnischa budźe też truta a cźim spěšnischo dóńdźemy k zyłej.

Wotsedźenjenje s hnjezda wotpjetuje žo wschódnje w tej samsnej hodźinje, doniž njepytnjemy, jo chże truty lahnyć, schtož pósnajemy na tym, so je truta sucha. S tutoho dnja drje truta dale wschódnje s hnjezda sedźeć, ale wjazy ju s korbom njepschichtujemy. Swedźi potom truta kruże, tak žo hnjezdo hišcheze ras dokładnje tydźeń a jeja žo podwotoja. Truta pak dyrbi žo dale kóždy dźeń jónkróć s hnjezda wotsedźeć, dokelž hewak pizn a pjeże sabywa a na hnjezdże sawutli.

Hdyž kurjatka žo wuwopraju, jebjeř je wobhladuje nowe sejpody truty, trohornuja też schkorpawy, jo móha kurjatka šnadnischo žo wudypać. Maš-li někto paru, to móžeš kurjatka jej pschewostajeć a truty druhi, haj tśeźi ras nażadźeć. Hnjezdo wschak žo kóždy króć wobnowi a žo runje kaž truta žama s prošchkom pichekažanzy pobjeża, hywak žo njerodź pichejara rosćeri.

Narcuše.

Schtó je njeby mał, tute swjetscha bźele a žołte jutrowne kwětki.

Sa nasche jahrody a trawniki, sa wjetsche parki njezmóžemy parowaź narcuše (Narzissen), z jich mnohimi druźinami a podruźinami. Wone žu jara woblubowane, wobsebje też tehodla, dokelž móžeju zbłe stajnje w wobstajnej, mjez tym jo druhe, kaž na pich. tulpy, mału žo stajnje sašyj se semje bracź a najmu snowa wuježdźeć. Narcuše žo w jahrodze dale bóle rozsedźeja a nas je kóždym létom snowa wotkhcewjeja z pychu a krašnoscu swétkow.

Kaž posa nimale wschitkich nalétnich kwětkow, ma też posa narcuschow žołta a bźela barba pichowanu. We sašunpanju bohatoseje a wschelakoseje jormow kwětkow njemóže jo z nimi tunacź žana druha nalétnja kwětka. Mjez tym jo druhe kwětki w sašnim nalécźu naš jenož wotschewjeja se swojimi barbami a sahim sakčźwanjom, te narcuše nam k tomu hischcze posliczeja pichinomu wóń.

Njemóženy tu mjenowacź wschě druźiny a podruźiny narcuschow. Mamy druźiny z 'wulkim, krótkim a małym wěnzom. Dale mamy druźiny z jenozymi abo wolnowótkami, kaž też jenobarbne a dwojobarbne druźiny.

Jednore narcuše bywaju bóle wobluboware dwójne. Wone wschudże, w jahrodze kaž też wo sklenje, rjenscho a elegantnischo skutkuja, dyžli tamne polne kwětki.

Žołte narcuše žo też mjenuja žołte bólcźki, žołte honaczki abo žołte lilije, mjez tym lo bźele a dwojobarbne narcuše też rékaju jutrowniczki. Wobzebje powabna a rjana je bźela narcuscha z cźerwjenym wócźom w bźelej kwětży.

Narcuše drje bywaju rostliny sa jahrody, tola hodźa žo też sa wudebjenje wajsarjow, wšo jenož nalécźo. Skutkuje tam jara powabnje a dekoratiwnje.

Runje tak znadno žo narcuscha też wo sklenje wóstuje. Bohužel je tole hischcze pschemało znate a tola je to jara wažne sa kóždeho pscheczela kwětkow, kiž runa jahrody.

Hat w zahrodze.

Woda sčaini jahrodu sajimawu. Hdyž masch w jahrodze łuku, możeš tu žadźicź wschelake sajimawe rostliny. Kajke rostliny chcześch tu pěstowacź, saleži na położenju hata. Na kóždym pad maju žo wak pschimšnicź charakterej jahrody. Możesch wšo też hačźik bjes plana nježdże pschiprawicź.

Hdyž ma hačźik, kiž je tak rjec „wódna jahroda," nascht jahrodu prajwje debicź, dyrbuny žišo pschi jeho załoženju na to džiwacź. Hačźik móże być hłowna pycha zyłeje jahrody.

Hdyž chcześch załožicź hatk, masch najprjedy pischepytowacź, kotry dźeł jahrody žo najlépje k tomu hodźi. Potom žo postajene městno wuhrjeba a semja žo na druhim městnje nakopja.

Dno hačźika žo pschiprawja po tym, kajka je tam póda. Je-li póda ź hliny abo sornowa, tak móże žo steptacź a s tym sbuježicź, jo wodu njepschepuschcza. Hdyž je dno pschepuschczita, pósłata abo schczerkojta póda, potom dyrbi žo dno hatka wumurjowacź z zementom.

Sa jara małe jahrodniki doňaha, hdyž dwě położy žuda do semje spuschczich a je dźelischtej z drobnym morćom abo kamjentnej plečźu.

Kroma hačźika ma žo stajnje z dornom a kamjenjemi pokryć, kiž žo takle położeja, jo wostanu mjezojte mjez nimi. Tam žo nětko rostliny sajadźeja, jo by drobny hačźik měł rjeschi napohlad. Na jenym boku móże woda pisches brjóh stworić. Potom ma žo wšo pschiprawicź wotwodźenje. Mózesch z tym tworicź mału rěčźku, kiž po jahrodze běži a ju porjenscha. Rěčźka žo wulwa do jamy abo žo dale wotwodźuje z drejnažu.

Bohužel je mnohich jahrodach nimaju rěčźku, kiž by kumschtny hačźik z wodu sastarała. Potom ma žo hatk je pomozu wódniby z wodu napjelnicź.

Radźimy:

Dźeczel a luzernu masch najprjedy walzowacź, posdźišcho halle wlóčeźeš!

Pschenżu masch walzowacź a wlóčeźeš!

Schrotnjeże derje zlót!

Lětnje kwětki wužiwajeże do hornzow!

Schtomy maju žo někto woschczépicź!

Dejme wowzaj njech žo jenož tam dźerża, hdyž je dołeł pasiwischczow!

Snicźeże schkódniki!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihiščerňa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přeciwo sćěhowkam čěłneho znjezwoleńca z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńce dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarski pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńca dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž serbske Nowiny hdys a hdys wozwěsća.

Čisło (Nr.) 78 — Pudišin — Šwjerc, 2. haprele 1931 — Bautzen — Letnik 90

Dla Ćicheho pjatka wuńdże bliže čisło Serbskich Nowin sobotu připołdnju.

Kónc Frickowcho knježerstwa w Duringskej.

W Durinskej hu nazionalni sozialistojo znajmjeńšcha na khwilu dołnjeźili. Jich swada s němskej ludowej stronu je ja nich wobudna była. Druhe měšćanske strony hu ju prózowałe, němsku ludowu stronu s nazionalnymi sozialistami sjednać. Tuži běchu dołe k sjednanju swólniwi, tola přichiwiwowarjo němskeje ludowoje strony běchu přehěbuboko sranjeni a nazionalnym sozialistam njewěrjachu. Ministerskemu presidentej **Frickej**, wjednikej nazionalnych sozialistow, porokowachu, ju **njeje knježerstwo njeistronišo wjedł.** Wšěch statne sastojnstwa je s ludźimi žiwoteje strony wobsadźał. Pschiwiwowarjo němskeje ludoweje strony nachyžchu tonu dźěje přichilkowacź. Frick je se swojim stronišim wustupowanjom sa nahlady nazionalnych sozialistow pscheciwo žeby wjele pschecziwnistwa swobroczał. Hdyž sozialdemokratoju we durinskim žejuje pscheciwo **Frickej** a statnemu radźićelej **Marschlerej** namjet na wuprajenje njedowěrjenja podachu, ju němska ludowa strona rosćudźi, sozialdemokratiki namjet podpjerachu.

Sérjedu je ju wo sozialdemokratiskim namjecu wothłosowało. Sajmujerjo němskeje ludoweje strony pschiczinu mjenowachu, dla kotrychž k dr. Frickej a Marschlerej žanoho dowěrjenja nimaju.

Wjednik nazionalneje sozialistiskeje frakzije, sapołožanz **Sauckel**, praji, ju nazionalni sozialistojo kóžde pschichodne knježerstwo w Durinskej wotpokaja, dokelž je kóžde knježerstwo bjes nazionalnych sozialistow wot sozialdemokratow wotwisne.

Pscheciwo wuprajenju njedowěrjenja jenož hischcze dr. Herfurth s němskonazionalneje strony rěčeše. Strona wjeźeneho luda a hospodarska strona mjelčeschtej.

Sapołožanz **Kallenbach** s němskeje statneje strony pschihłosowanje sa wuprajenje njedowěrjenja na to sakładowasche, ju ju statnemu ministrej dr. Frickej njemóže ministerstwo jeneho stata dowěrić, dokelž je wjednik nazionalneje sozialistiskeje strony, kotraž na podłožku tutoho stata njeteji, tutón stat tež nochze wutwarić, ale sniježi. Pschenjeńenje durinskeho ministerstwa ludoweje bźělanosće a ministerstwa sprawnoweho należnoscow na dr. Fricka je tohodła straschny experiment był, kotryž je ju dyrbjał njeporadźić.

Sozialdemokratiskaj namjetaj na wuprajenje njedowěrjenja ju 29 hłosami sozialdemokratow, demokratow, němskeje ludoweje strony a kommunistow pscheciwo 22 hłosam němskonazionalnych, strony wjeźeneho luda, hospodarskeje strony a nazionalnych sozialistow pschija.

Po wustawinych postajenjach dyrbitaj dr. Frick a Marschler, dokelž je jimaj jejm njedowěrjenje wuprajili, wróćo stupić.

Ludowe požadanje za rozpuščenjom durinskeho seima.

Kommunistiska frowa w Durinskej je namjet rospuščenjenja durinskeho jejma s ludowym požadanjom podała. Dokelž je ju sa namjet trěbnych 1000 hłosow w Durinskej najběrało, je knježerstwo wojsewio, so je wumělenje ja ludowe požadanje dopjelnjene. Wothłosowanje budźe wot 19. haprl. hač do 2. meje 1931 trać. We tymle czasu maju gmejnske wuschnoscze we wobłhodnych hodźinach wothłosowanišče prawo měrjazym składnoscej ke sapiźanju do lisezinow dać.

Podarmo so přeciwo nuzowemu wukazej wobaraju.

Rada starschich němskeho jezyka ju, kiž je ju nětko postajiło, po jutrach seźdźe, so by ju s namjetom kommunistow na hnydomne zwokanje němskeho jezyka fabrikała. Formalny namjet „nazionalneje" oppositije, kaž je nětkonazionalni a nazionalni sozialistojo mjenuja, njeje ju hischcze podał. Hižo dźensa je tak derje kaž wěste, so mjenowane tři oppositijske strony je swojim namjetom njesmeja žanoho wutpěcha. Tohodła spytaju s druhimi, tola runje tak njedobžahajcymi hrěškami nuzowy wukas powalicź. **Hitler žeby wuspěch je sfórżu pola statneho ľuda lubi.** Tola tute prózy su ju žeby wobt salutowaź; **pschetož na tym njeje dwělowaź, so je ju nuzowy wukas po postajenjach němskeje wustawy wudał.**

Mjes tym su na podłožku nuzoweho wukasa některe nazionalne sozialistiske demonstrazije a shromadźizny zakasali, mjes nimi tež shromadźizny, w kotrejž dyrbjesche wjele mjenowanych duchownych Münchmeyer wustupić. Tež jutrowne setkanje swjatka kommunistiskeje młodźiny je ju sakasało.

Ludowe požadanje a nuzowy wukaz.

W pschesjenosći s rosłożenjom němskeho knježerstwa, kotrež je ju póndźelu wojsewio, je ju pruski sprawnowny minister **Severing** wczera Stahlhelmowym zastupjerjam hischcze raz wurajnje zalubił, so je nuzowy wukas němskeho presidenta z 20. měrca **pscheciwo Stahlhelmowemu ludowemu požadanju njeměri.** Severing je pschispomnił, so nima na dotal wudatych Stahlhelmowych napominanjach a plakatach ničžo wustajiczi.

Zniženje realnych dawkow w Sakskej.

Sakske knježerstwo je dźěłski wukas wo wuwjedźenju sniženja realnych dawkow wudało. Najnapadnišche postajenja s nich su, so ma ju pschi do prědka sapkarzenju leżownoscinoho dawka finanzneho lěta 1931 a dawkowych pschirażkow gmejnow atd. pschi leżownostnym dawku jenož we wyšokosći dźesjećz dźesaćinow a pola pschemysłowcho dawka jenož we wyšokosći wóśom dźesaćinow wotedaczi, dokelž je leżownostny dawk wo 10, pschemysłowy dawk pak wo 20 prozentow sniži.

Gmejny, kotrejž maju dawk kheźneje danje sastawaczi, s wunoschka tutoho dawka po 1. haprelji pół prozenta dawkowcho wunoschka, kotryž statej a podźelej wobydlenjowcho twara pschipadnje, jako wotschkodźenje sa sarjadnjske wudawki dostanu.

Mzda twarskich dźěłacerjow w Sakskej.

Podkrjeżny swjatk dźěłodawarjow w sakskim zwobodnym stacze wosjewja:

Hacź dotal w twarskim pschemysle placzaze tarifowe rjeczenje 21. měrca wotběži. Tarifowy hamt w Sakskej je mjdy znowa postajił. Tele mjdy je wot 1. haprelje wuplaczeja. Dośłonczna wuplawa ma ju wocakacź. *Wjerschny kazenju dźěła njeje je stało.*

Politiske puki.

Schtwórtk w nozy je w Barlinje w Drjezdźanskej dróży mjes nazionalnymi sozialistami a kommunistami k cźežkim pukam doschło, pschi cźimż ju jeneho nazionalneho sozialista do pluzow kłoli. Hdyž nadpadowarjeli kommando na wojownischeho pschitźedże, běchu ju bicźy hižo sbubili.

Pschi Beuselskej horje w Barlinje-Moabitu ju jandźenu nóz nazionalni sozialistojo jeneho polizajskeho sastojnika nadpadnyli a s jedneho loka storczili. Pachoło sastojnika s cźežka wuńdźechu. Patrouilla polizajskich sastojnikow s cźežka wuńdźechu. Nazionalni sozialistojo běchu mjes tym se swojeje žuźodneje korczmy pomoz dostali. Polizistojo dyrbjachu tohodła, k satrachowanju tśeleje, je wobaraczi.

Namakanje kommunistiskeho rozbuchadłowcho składa w Wrótslawju.

We wušłědźenju kommunistiskeho rosbuchadłowcho składa we Wrótslawju ju ju sledowace nadrobnoscze zhoniche:

Namakało je ju nětkuže 90 puntow ammonala. Tole dyhne rosbuchadło ju w fabrikach trjebnjeze a wjeczorje we Němskej dźěła. Jedyn kommunistiski dowěrnik je jón s někotrymi pscheczowanjemi s Barlina do Wrótslawja pschiwjesł. Wón ammonal hnydom do garaze pschisłuschneje, w kotrejž ju tajny skład wuślědźili. Tu ju rosbuchadło do blachowych tynow stykali, kotrejž wschitke hotowe bomby pschedstajachu. Ke nim ju jenož hischcze trjebaschtaj šapalna bórnica a šapalna panka pschiźinicź. Po wjelkim zdaczu ju rosbuchadło nětkuže kradnyli a do Barlina dowjesli. Sajaty kommunistiski automobilowy wjednik přeje, so je wědźał, kak je ju ammonal do garaze pschinjeśł.

Swuczowanje němskeho wójnskeho łódźstwa.

Letusche swuczowanja němskeho wójnskeho łódźstwa sméja ju w połnóžnych morjach. Wot 13. haprelje hacź do 1. meje budźa ju swjatkowe swuczowanja wotmělowacź, pschi kotrychž ju schtyri bitwiske łódże, dwaj lichźakaj a dwě flotilli torpedowych cźołnow wobdźěla. S tym je tež składnosć data, łódże wobhladacź. Po němskej żelezniznje budźa najjeršje wužebne cźahi jěźdźicź. Wot 15. junija hacź do 3. julija budźa wójnske łódże do połnóžneho morja jěźdźeć. Wot 28. julija hacź do 7. augusta wolnuje ju artilleriske tśelenje, wot 16. hacź do 21. augusta tśelenje torpedowych cźołnow a wot 3. hacź do 8. septembra budźa nasymsze swjatkowe swuczowanja tracź.

Parižske nowiny wo Curtiusowej rěči.

Parižske nowiny rěcź němskeho swonkowneho ministra dr. Curtiusa wo němsko-awstriskim zkowm. dojednanju, kotruž maju nětko dospołnu psched sobu leżo, němnisko pohubźeja. „Petit Parisien", połoschtiwizny organ franzoskeho knježerstwa, je spokojenjom praji, so ju Němska wjazy juristiskemu pruhowanju němsko-awstriskeho dojednanja njeschpjeczuje a jenož politiske pruhowanje wotpokajuje.

„Journal" ninia dopokasuna Curtiusoweje rěcze sa lubjenje dopokasane, měni pak, so ju njejsmé sabyć, so Němska sjawnje sa pschijamkanjenje Awstriskeje dźěła a so je złowna unija jenož pśenje sastanischcźo na tutym puću.

„Exzelsior" měni, so je rěcź pschewuschkina, so by mohła pschesćwědczić. Najwjetschi zmylk němskeho swonkowneho ministra w tym leži, so zwobom sa Němsku a Awstriku rěźi. Němska tak cźini, kaž by Awstrika hižo k njej pschijamknjena była. S historiskimi pschicźinami němsko-awstriskeje zkowneje unije smjeje Curtius w Genfu a Haagu mało wuspěcha.

Nazionalistiska „Ordre" ju s prašenjom sabéra, hacź je zdyla hischcze możno, pschijamknjenju Awstriskeje k Němskej wobaraź. Se wschěmi źrědkami dyrbi ju na to dźěłacź, so by ju najprjódy hospodarsce pschijamknjenju sadźewało. Pschi tym bychu ju dyrbjałe wobsejna někotrych awstriskich nowin dla Schoberowcje politiki wuwjeźi. Pschecziwo pschijamknjenju wojuju by ju franzoska politika dyrbiła **na awstriske prawizowe elementy sejeracź.** Mjes nimi su dobri awstriscy wótcźinjozjo, kotriž ju pschecziwo tomu sajerjaju, so by ju jich kraj we Němskej pohubił. Franzowska diplomatija dyrbi potajkim s pomozu konserwatiwnych Rakuschanow (kšěrtki), kotriž chcedźa stare awstriske kšěrstwo sasó wožiwicź a tohodła radscho s Parižom dyšeć s Barlinom dźěłaju, němsko-awstriscu zlowny unija powalicź.

Polska poćonka w Francowskej.

Po pschihłosowanju franzowskeho knježerstwa je ju pożczonzny protokoll wo milijardze frankow mjes Pólšku a franzowskimi bankami Crenpot-Banque des Pays du Nord-Credit Lyonnais nastajał. Liśezinu ju w bliźischim cźasu we Warschawje samjenjeja.

2500 morwych w Nikaragui.

Cźežka zemjerjenjowa katastrofa je, kaž je ju hižo wczera cźitarjam krótka zdźěliło, pónd'elu Managuu, hłowne město zjednoczonych nordamerikanskeje republiki Nikaragwy, wupuścźika. Wjetschi dźeł města je ju je zemjerjenjom a s wohnjenjom, sa nim sledowanym, snicził. Licźba morwych ju wschelako wobliczja. Dotal znate liczby mjes 500 a 1100 tkabłaju. Wězna schkoda pjeza 150 milionow hriwnow wuczinja. Licźba zranjenych do wjele tyšacz dosahha. Boja ju, so je znajmjeńscha 2500 ludźi pschi katastrofje žiwjenje zgubiło. W měrcze je ju wójnske prawo wuzwolało.

W Managui pusta mucźenja knjeji. Město je do hustych mróčelow kura sawalene, a sadźewłowace kschiki wobydlerjow, kotriž chcedźa swoje žiwótstwo ju roschěrjazemu

wohnju wukhowacz, so do wrjesskota dynamitowych bombow mjescha, s kotrymiz wojazy hischcze slejaze twarjenja rostsslaje, so bychu so wohnje samjesowale. Mjesto je do czista wupuschcene. Semjerzenje, kotrez so wutoru w 10 hodz. sta, 5 sekundow trajesche, tola bé tak zylne, so so s nimi wjetschina wschech wulkich twarjenjow saszypny. Dzel zentralneje wikowarnje, w kotrejz so je zonschkuni a dzesinni mjetrwjesche, so saszypny a so sapali. 35 czelow su tam dotal namakali, tola pod roswadankami hischcze wjele wjazy lezi. Nekotre amerikanske lodze se sriedzoamerikanskich pschistawow, su do Corinta, hlowneho nikaraguaskeho pschistawa, pschijeli, so bychu ludzom, kotrez su so je semjerzenjom potrjechile, pomoz poskitcile.

Druha powsesz praji: Wobeh hischcze pschezo w roskadankach njesbozowneho mesta Managuy sakhadza a wjele nowych woporow zada. Wotdsselenje amerikanskich wojakow, kotrez w Managui pschebywasche, je policajsku sluzbu pschewsalo. W mjesze njeje skoro zana khesa zeso wostala. Jena s tych, kotrez so njeszu saszypne, je amerikanski hospital; wot tam so wukhowanske dzeka wodka. Jedyn letak, kotryz je s Managuy do pschilahowneho mesta Corinta po lekarstwa pschileczal, powéda, so je wjele slow pod roswadankami jatych, a so su s wohnjom wohnozeni. Najwjazy woporow je pjecza **saszypnjenje jastwa** zadalo. Zyke twarjenje je so roswalilo.

Wschi telefonowe a telegrafowe swjazanja se swenkownym zwetom su so pschekorhle. S Managuy mozachu so powesze jenoz s letadlom do Corinta tlacz. Wot tam so wone s rospolczelakom motorskeje lodze „City of Panama", kotrez w pschilahowje lezesche, dale dawachu.

Strachi wohnjow, kotrez w Managua sakhadseja, **so** po poldsiencz powesezi dale roschérjeja. Sklad dynamita, s kotrymiz su hischcze stejaze twarjenja **rostseleli**, so by so wohesi samjesowal, je so **pschetrjeskal**. Wohnjez njemoza nesto wjazy wobaracz, **dokelz je wobowod se se**mjerzenjom sniczeny. Morwi **a franjeni** zrjedu na drohach wokolo lezachu, a wukhowanje **je s** rozpadankami, s kotrymiz su drohi saraczene, jara poczezene.

Najhorje hu po sdaczu twarjenja smutkowneho mesta czerpje. S wulkich hotelow jenoz hischcze murje steja. Zelesnjike czary su we wobwodje dzesacz mil sapusczene. S tym je lazaretskim czahan jara poczezene, do Corinta jesdzicz.

*

Po powesezi „Tropical Radio-Co." su zrjedu wjeczor 1/10 hodz. sako podsenitski stork saczuli. Tonle stork je wupuszczenje dokonjal, tak so so snutka mesta njeje zane jeniczke twarjenje sakhowalo.

Zadanja indiskeho nacionalneho kongresa.

Indiski nazionalny kongrez je so wutoru s wulkim sahorjenjom stonczil. Prjedy toho bechu so nekotre wobsamknjenja pschijate, w kotrychz su so sa indiski wustawni sledowaze zadanja postajile:

Zadyn selowy dawk, dohladowanje nad politiku indiskeje meny, s kotrejz dyrbja so indiske industrije podjerowacz a so sozialne polozenje indiskeho ludu polosczi, dohlad nad wudawkami sa wojesstwo a nad statnymi poszczonkami, snizenje statnych wudawkow snajmjenscha wo polozu, sawedzenje dobjahajeho sezinjenja industrialnych dzelaczerjow a schkitanje textilnych tworow **s wusamknjenjom wukrajnych textilnych tworow**, dokhodny dawk za ratarstwo, herbstiwowy dawk, **dopolna sakasnja alkohola** a postajenje najwjetschcje mjesny za mson statnych satojnikow na 6000 rupiow (9000 hrimnow) sa lét.

Gandhi je wurasnje prajil, so tez indiski mestokral njebmé wjetschu mson dostacz. K tomu je pschipomnil, so moza kongrehowi wotpohlazny, hdyz do Londona ke lusteenu blidu pschidu, rjez: „To su nasche zadanja na podlozku samkneho knjezerstwa."

Ze Serbow

W Budyschinje, 2. hapreleje 1931.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodz. barometer 748, hygrometer +2, thermometer we dnjo +8. Dzensa rano we 8 hodz. barometer 747, hygrometer +5, thermometer w nozy —2. Wuhladu na czelistne wjedro. — Nad srjedzneju Europu wupschestrewa so pschezo hischcze hacz do polnozneho lodoweho morja sahaza wyschina. Tola s wjeczora pschikhadseja niziny w schérokej fronce. Jenoz pomalku czahnu k ranju. Naschim stronam pschinjesu woczoplenje a naiskerje tez dschesczowanje. We wjeczornej Europie so hizo desczesaze. Wyschiny nad naschimi stronami wotsahaja so pomalku k ranju. Tutsje, Czichi pjatk, sdsadza blonczko 5,34 hodz. a khowa so 6,34 hodz. Mesacz sdsadza na wjeczor 7,49 hodz. a po rano 5,44 hodz. khowa.

Zeleny stworik.

Seleny schtworik so w tschesczanskej zyrkwi hakle we 7. letstotku jako swjaty dzen swjerczicz zapocza. Won je dzen dopomnjesa na wustajenje Bozeho wotkasanja. Pomjenowanje „Seleny" schtworik polkhada pak haile je posdsischeho czasa i 12. leistotka. Mnoga, so so tuto popomjenowanje salosuje na biblijske slowa w 23. pjatnje, 1. schtuczky abo tez na nalozk, kiz je so s mestnami hacz do dzensnischeho czasa sdserzal, so so tutón dzen dzen selene nalstnje sila wuzywaju, wot korazka hebi hojelku moz woczakuja. Tola Seleny schtworik pak je tez „dzen seleny", to je sjawnych pokuczerjow, kotriz po pokuczenju w poldnym czasu buchu wot hercowa a zyrkwinskich khlostarjow wusswobodzeni a sahi do sdsiwaczerstwa kicheczanow wschitzesi. We katolskej zyrkwi so Seleny schtworik hischcze dzensa jako swjaty dzen swjerczi.

*

— **Prjeni dzen** hapreleje je tajki dzinny dzen, na kotrymz ludzom s wesstej njedowéru napischejo stupicz, dokelz njewéch, hacz je tón tamny nekat sa nos powodzejcz abo po hapreleju posilacz nochze. Serbske Nowiny su hebi sawczerawschim a wczera tez nekotre wzeli dowolile, kiz su wumyslene hapreleske tryki. Tak je wobrasz we wutornischim czisle, na kotrymz su rjane knjezneczki s wulkim zwinjeczkom fotografowanz, hapreljski zort, tehorunja w zaruznym czisle powédzi s Mileczka wo wulkej kamjentnej zabje, we wczerawschim czisle su hapreljskej wezy powésez wo radiowym sczelaku w Budyschinje a wo namakanju starcho wopramdziteho Sserba na Bozim bydleschku pola Wowunjowa, kaz tez rosprawa wo wulkej wodze w Radworju. Naschi czitarjo nam wésze rad je pojmjenowkowanym wobiczkom tute wezi samolozja a niczo sa sto njebjeru.

— **Czerczowaze** powstanje. Kaz so pjsse, k. mesczanski rada dr. Krüger Budyschtu w blischcim czasu wotmischczi. Won bu so wyschkicheho sarjadowskeho budnischeho radu na sessi wschelkich sarjadnistr. hud powolany. Mesczanski rada dr. Krüger, kotrehoz wotdsselenja su na Ssejmownej samjerzene, bésche tu degerenst sa mesczanski bydleschi hamt, sastarasti, mlodzinski a lezownosny hamt. Placzi sa wobezbe wustrojenho dzelaczerja, kiz je tez spisaczelezy, wobezbe na polu sastaranja bjesdzelnych, so wusamjenit.

— **Dr. med. H. Schultzowy „Freigatin"** pschiwodzuje krwi zivnosze wyssokeje hodnoscze a czisczi s tym krej wusamnje a pozbylnja czuwy. Pokasnjeny na pschilohu dzensnischeho czisla. Czitajoze pschilohu we swojim sajmje dokadnje, dokelz na wasche pschezo wot dr. med. H. Schulze G. m. b. H. Berlin-Charlottenburg 2 darmo a bjes porta powniczazu brosurku a tyku na pruhu tuteho wusuanneho hrédka dostanjesze.

— **Pósstowa sluzba Czichi pjatk a jutry.** Posluzne wokna na pósce su wotewrjene jako njedzelu. Czichi pjatk so posylki na wsach njezmnoschnja. Jutrownetzu so w mésze jenoz listy, na wsach listy a pakety wunoschuja. Druhi dzen su zane posylki njewunoschuja, wsyo jenoz kwalne posylki a telegramy.

— **Schuslki hólz smjertnje pschejedzeny.** Wczera krjedu popoldnju wokolo 3 hodz. na Polnoznej drohy autowa drózka 13 letneho schulskeho hólza Krawza pschejedze, kaz dzensnischu drohu pschekrocziesz. Wjednik auta hólza na strazi dzelaczerskich samaritow a po postajenju sawolaneho lekarja hnydom do mésczanskeje khorowniz dowjese. Wosakarjujomy hólz je so untakach czesko sranil a na swojo rany w mésczanskej khorowni wumrél. Policija hnydom njeboszowny wodawk pschepytowasche. Wina na njeszu njeje hischcze czisto wujasnjena. Wésze je, so je so hólz je swojej mlodschej sotru na drohy lótil.

— **Sjawne pjenjesne zbérki.** Za mésacz hapreleje 1931 hacz dotal zane domjace zbérki dowolene njesu.

— **Pschroma je wudyrila** mjes schparatym stolom ratarja Pawola Hanischa w Rannowje czo. 41, kaz je so hanischej swésczilo.

S **Rachowa.** Prjeni dzen jutrow wjeczor 1/8 hodz. paskich podjeraze towarstwo sa Raschow a wokolnu we tudomnym hoscenzu „K Lubinej" sjawny dziwadlowy wjeczor. Pschedstajl so drama w 4 jednaniach „Dzjwa Sepy". Czisty wunoschk pschipaduje dzelaczerskemu spomoznistwu. Dziwaja na dobru wés wozakuje so bohaty wopyt. — Mésachanzy tu wosljeri wobkedzbowacz, so dzesi bliso hoscenza s kamjenjemi a druhimi wjami do nimopschihajzych automobilow mjetachu. Tez tele duhi s dolsimi kamjenami sa autom bijachu. Kuesze rosbijadzeny schkra wós sastali a nésczesze s pomozu jenoho sbrojdzeskoho nekotrych njebozczikow powabnjez a jim sabtuczenu mson wudsiczi.

S **Kjasowa.** Wczera krjedu wjeczor 1/11 hodz. w tudomnej knjezej brózni wohen wudyri, a so ruczje psches zyle nésdo 40 metrow dolhe twarjenje wuschestrè. Masiwna a s zuzelemi kryta brózen so hacz na murje wotpali, s njej so nésczo klomy nebu spali. Pschi mésacznym gmétle bésche wohen we wokolinje czesko widzecz. Tehodla tez sykawny poméranje posoze na pomoz pschijédzecz. Snadnuha knjeza wulka brózen pschi swojej jenoz 4½ metrowskej sdalenosczi wot prénischeje so palazeje brózje stejesche we wulkim strasche. Wjesnez wohnjowny woborje pak so poradzi, ju psched sapalenjom schkitacz. Se huhodnych sykawny pschijédze prenja Luhowska, druha Njeswacidlka, treza Sarczezanska. Dozyla bésche tu hydom sykawow. Wone pak méjachu tkorzo wobczesne hascenje, dokelz bésche woda daloko, so sanno schlawchi njedohajachu. Kak je wohen nastal, njeje hischcze znate.

S **Njeswacidla.** Na wczerawschich tkotnych wikach bésche na pschedan 100 krunow a mlodeho zkotu po 350 hacz 500 hrivnach a 150—250 hrivnach; 1000 prosatkow a bésakow po 15—20 hr., 35—45 hr. sa zentnar. Wikowanje bésche brenze.

Z Rakec. Wutoru wjeczor wokolo 9 hodz. na statnej drózy we lésu mjez Rakecami a Njeswacidlom auto za skótny transport jeneho Wojerowskeho réznistkeho mistra rozbuchny. Jako so rozbuchnjenje sta, nuózeze so wjednik ruce z woza skocziwsi wukhowacz. Wóz so hnydom po cylym palese a so cyle spali. Ludzo, kiz bechu prikhwatali, so palacy auto ze drohi na luku storczichu, zo so na drózy njeby wobkhad hacil.

S **Bukez.** Wutoru so w pschitomnosczi sastupjerja Lubijskeho hamtskeho hejtmanstwa gmejnske pokladna a sliczbowanja pschepruhowachu a w najskerschim porjadku namakachu. Na to nasch dotalny wjesnjanosta k. pschezo a bjes porta powniczazu brosurku a tykn na pruhu tuteho wusuanneho hrédka dostanjesze.

— **Pósstowa sluzba Czichi pjatk a jutry.** Posluzne wokna na pósce su wotewrjene jako njedzelu. Czichi pjatk so posylki na wsach njezmnoschnja. Jutrownetzu so w mésze jenoz listy, na wsach listy a pakety wunoschuja. Druhi dzen su zane posylki njewunoschuja, wsyo jenoz kwalne posylki a telegramy.

— **Schuslki hólz smjertnje pschejedzeny.** Wczera krjedu popoldnju wokolo 3 hodz. na Polnoznej drohy autowa drózka 13 letneho schulskeho hólza Krawza pschejedze, kaz dzensnischu drohu pschekrocziesz. Wjednik auta hólza na strazi dzelaczerskich samaritow a po postajenju sawolaneho lekarja hnydom do mésczanskeje khorowniz dowjese. Wosakarjujomy hólz je so untakach czesko sranil a na swojo rany w mésczanskej khorowni wumrél. Policija hnydom njeboszowny wodawk pschepytowasche. Wina na njeszu njeje hischcze czisto wujasnjena. Wésze je, so je so hólz je swojej mlodschej sotru na drohy lótil.

— **Sjawne pjenjesne zbérki.** Za mésacz hapreleje 1931 hacz dotal zane domjace zbérki dowolene njesu.

— **Pschroma je wudyrila** mjes schparatym stolom ratarja Pawola Hanischa w Rannowje czo. 41, kaz je so hanischej swésczilo.

S **Rachowa.** Prjeni dzen jutrow wjeczor 1/8 hodz. paskich podjeraze towarstwo sa Raschow a wokolnu we tudomnym hoscenzu „K Lubinej" sjawny dziwadlowy wjeczor. Pschedstajl so drama w 4 jednaniach „Dzjwa Sepy". Czisty wunoschk pschipaduje dzelaczerskemu spomozstwu. Dziwaja na dobru wés wozakuje so bohaty wopyt. — Mésachanzy tu wosljeri wobkedzbowacz, so dzesi bliso hoscenza s kamjenjemi a druhimi wjami do nimopschihajzych automobilow mjetachu. Tez tele duhi s dolsimi kamjenami sa autom bijachu. Kuesze rosbijadzeny schkra wós sastali a nésczesze s pomozu jenoho sbrojdzeskoho nekotrych njebozczikow powabnjez a jim sabtuczenu mson wudsiczi.

S **Kjasowa.** Wczera krjedu wjeczor 1/11 hodz. w tudomnej knjezej brózni wohen wudyri, a so ruczje psches zyle nésdo 40 metrow dolhe twarjenje wuschestrè. Masiwna a s zuzelemi kryta brózen so hacz na murje wotpali, s njej so nésczo klomy nebu spali. Pschi mésacznym gmétle bésche wohen we wokolinje czesko widzecz. Tehodla tez sykawny poméranje posoze na pomoz pschijédzecz. Snadnuha knjeza wulka brózen pschi swojej jenoz 4½ metrowskej sdalenosczi wot prénischeje so palazeje brózje stejesche we wulkim strasche. Wjesnez wohnjowny woborje pak so poradzi, ju psched sapalenjom schkitacz. Se huhodnych sykawny pschijédze prenja Luhowska, druha Njeswacidlka, treza Sarczezanska. Dozyla bésche tu hydom sykawow. Wone pak méjachu tkorzo wobczesne hascenje, dokelz bésche woda daloko, so sanno schlawchi njedohajachu. Kak je wohen nastal, njeje hischcze znate.

S **Njeswacidla.** Na wczerawschich tkotnych wikach bésche na pschedan 100 krunow a mlodeho zkotu po 350 hacz 500 hrivnach a 150—250 hrivnach; 1000 prosatkow a bésakow po 15—20 hr., 35—45 hr. sa zentnar. Wikowanje bésche brenze.

Z Rakec. Wutoru wjeczor wokolo 9 hodz. na statnej drózy we lésu mjez Rakecami a Njeswacidlom auto za skótny transport jeneho Wojerowskeho réznistkeho mistra rozbuchny. Jako so rozbuchnjenje sta, nuózeze so wjednik ruce z woza skocziwsi wukhowacz. Wóz so hnydom po cylym palese a so cyle spali. Ludzo, kiz bechu prikhwatali, so palacy auto ze drohi na luku storczichu, zo so na drózy njeby wobkhad hacil.

S **Bukez.** Wutoru so w pschitomnosczi sastupjerja Lubijskeho hamtskeho hejtmanstwa gmejnske pokladna a sliczbowanja pschepruhowachu a w najskerschim porjadku namakachu. Na to nasch dotalny wjesnjanosta k. psche-

Wschdne zjewy.

Wobras se zjiwenja malych ludzi.

71] (Pokraczowanje.)

Sszyschy khychczachu so jemu na mikawczkach . . . .

„Njeczinicze mje njesbozowneho! —" zalosczesche. „Szmilujcze so, szmilujcze, Lahodka — —"

Spkakowaschе wótrje. Skloni hlowu hacz na sem a jako by so we widsiliszczach wil, bjesche z czolom do polozneje pódy.

„Nó, tak stanicze, Wojczechо . . . ."

Lahodla bé hmita, bolosez a zelnosez, kiz widzesche, béschez tez ju wopraudze dojalej. „Ja budu potajkim mjelczecz . . . . Ja niczo njepraju, schtoz tym widzalа. Ani hlowa njerjekna. Niczo njepschesheradzu. Wurmajeze zhebi wy swój hrech z Bohom Knjesom — —Njech wam Boh Knjes woda, Wojczechо . . . ."

„A ja mam wulki hrech," schkitotasche Ternka. „Czezki hrech mam na swedomju . . . . Niz tutón jewie — ale druhi — — hrosny hrech —" dopowni so na Franzowe slowa a z czinz bé so na nim pschehrésczichi.

„Ssmy smjertni ludzjo —" sarecza Lahodka skoro polozicz. „Wschitzky smy hrésczni." Bésche pobozna zonska a myslesche tez na zebje; mésesche wschak zama dosez toho na swedomju pschecziwo Bozim kasnjam a wustroza ho, so by tez ji njemeto byez wodate, wozebje z czinz bé ho pschecziwo zywotnym njeboczicznem mnjez pschehrésczicha. Njeczudz a njebudzesch hudzemy — stonczi je zdowami zwjatego pisma.

„Nó s wami zhym ja skonczinu stajnje z dobrym mutrjechila, wotkhadajo hizo posasta a rjeku: „Wy sce czlowjek dosez hischcze duschny, Wojczechо," pokraczowasche jako we pschecziwjelczi rosmokuje. „Horje lywasche stajnje s wasczej zonu. Njedyrbjala po prawom tak rezecz. Je tak derje kaz moja dzowka. Ale rezcu to spranwnje tak, kaz myslu. Wy njessce bo derje wozenit, Wojczechо. Wy hischcze byk dozyla druhi. — — Wascha zona je zyle wasche njesbozo."

Lahodka pschimmy sa ruczizu swojeje zlinu, wobroczi wschak bo hischcze. „Njesalowadzeje tele znopy zkowanez, Wojczechо," porecza z tajkej nekajkej pschecziwjelczej mjekkosczu, „Bychu wasz mohle jutsje pscheradzicz. Njech je nichto njesawobladnje, ani wascha zona, Wojczechо. — — Dobru nó, Wojczechо — —"

„Dobru nó," wospjetowalche Ternka. Wosta dolho stojo na mésecze, hladajo do ezmy chédby, hdyz bé so Lahodka zhybila.

Potom wandse najpjet wón na dwór a sebrawschi czisczune tu znopy wotnjese je, niz do brózinje, ale wrocso, swotkez bé je wzal, na kitjese polo.

Bésche tak zwatwutleny, so dyrbjesche potwotpecznycz pod jich hrjemenjem tódzicz hwilku.

Na Ternkowe njepohlone wobhledzenjowo bé so hizo zafrozelo. We pschedacze a bu dolwolene, jednasche so je zenoz wo pschewjedenje. Lichowar pschelwostjaji tu wez nastuwarni, so by so s tym sabekrala; sam njetrjebasche so napinacz, ani polpschesicz, wschako bésche dojpotnje jawésczeny; pschi druhim dyrbjesczikum pschesadowanju won pschidze a budze hadjecz do wyssokoscze zywocho knihowcho dolha — tetko winojtej budzetej na kózdy pad Ternkowy domecz a polo, won njemoze wo nicso pschicz. Jenoz schtoz nasluha njekritohowny dolh, posoziscze pozczonki a dan, kiz njehodzesche so na niczim wjazy swésczicz, hajesche so won, kaz mózesche, so by k zywotnym pschischol.

Ternka pschihladowasche jednorako, kak s jeho pola druhi znese, ani so njemjerjasche, hdyz lichowar nawjedujo sam dzesko ludzi nastajujesi zkorjesche a wabjesche k sabuzelnosczi, so so tu tak mako nasnese a won smese s toho wulku schkodu.

Verunka bésche dozukuje zylnischa hacz muz. Widzesche, so bechu so jeju pomery njewudzerzomne stale, so nje je zaneho wumoženja sa njeju wjazy mózno, so staj tu bjes mikoseje shubjenaj. Ale tohodla njetrjeba hischcze lojcz shubjene zyle jeju zywjenje! Mózetaj tola hischcze sapoczecz na druhich zakladach, hdyz je so dotalny twar zwésczichczal.

Niz jenoz mózetaj, ale dyrbitaj. Wschako mataj winowatosczje, wazne winowatosczje, mataj dzecz. Njesloji znadz ruzy do klina a njepomuri bo bjes wobaranja do luze bédy a hubjenstwa . . . . Wschak staj hischcze wobaj mlodaj. Mózetaj tola hischcze dzélacz . . . . „Schto dha wé, hacz na posledku to, schtoz manwy sa njesbozo, njeje po prawom s naschim zlozonym", pokosesche so w duchu Verunka s optimistiskim prosliych ludzi, s tym pokojenjom do zmilnoscze a mudrosczе Bozeje, kiz wé, schto czini, a wschto, schtoz czini, derje czini, pomhajzy zej s pokornej wutrobu tez s najwjetschcho czekpjenja, s najzakosnischich pomérom.

Tola Wojczech Ternka pschijimowasche wschitke zonine dorecenja a pschedstawjenja a plany bjes zaczucza. Won niczo njechasche. Won njemeszesche dowéry k zebi, do zwojeje mozy, won njemeszesche tez zanu wolu. K tomu njebydze, so by njedziwajzy njesbozowneje pschitomnosczе so pschenjesk do pschichoda a w nim so prajwat satótwjes. Won njepschemyschlowasche wo pschichodze ani s jeziczej myslicz.

Sa to studsesche w duchu zjasto nasad i tuteje pschitomnosczе, zakosnjeje wopramdziteje. „Ja zym so schpatnje wozenit! Schpatnje zym so wozenit —" pschidze slajnje k wutrjedkam zywohna rozswajowanz. Sklowa, wupraszene wot Lahodki, Verunku sazundzowaze, tczachu je nut we hlowje. Sa wschitko, schtoz so stawasche, czinjesche swoju zonu samokwitu.

Sazzyra ju w duchu s porokami a wobstorzbami. Njestarasche so wo pschicznjny. Sazundzowasche ju. Na hjedra Veroniki swali wschm winu ponérow, ko kotrychz tczesche.

Wotstje swoje myslicz Wojczech ani njewupraji, ale Veronika wuczita je derje z jeho wobliczа a z zykeho jeho sadjerzenja.

(Pokraczowanje sczehuje.)

kupc Hermann Sěwora swoje sastojnstwo złoži, kiž je 23 lět dołho šwerniło a k Łyšchemu zylcu gmejny sastawał. Se strowotnych pschičinow běšče k temu nuzowany. Nowy wjesnjanosta k. wojnawiši mištcr a žiwnoješet Fiedlaer na hamtowny dań swoje sastojnstwo natupi. Pydleuše nowcho wjesnjanosty a gmejnšti hant stat nimkale frejdź wšy, pschi Lubijsko-Budyšinskej dražnej drohy.

S Lubija. W mikšaym měrzu žandarmstwo Lubijskeho hamtskeho hejtmanstwa 750 wosčewjenjow sapoda, mjez nimi 16 wosčewjenjow sajeca, kiž so take rosdźela: 1 dla wopačneho pjenježerstwa, 1 dla wopačneje pschisahi, 2 dla křiwdowjenja, 2 dla cželneho sranjenja, 41 dla paduschiwa, 25 dla wobschkodźenstwa, 1 dla wobschkodźenja wězow, 3 dla pschekřiwjenja, 1 dla wunuzowanja, 3 dla sapaleršwa, 2 dla kuteho njedočinstwa a kajenja měra, 5 dla proscherstwa, 52 dla pschestupjenja pschečiwo pschepisam drohowneje policije, 22 dla njewobkedźbowanja, hewaschich khlostanskich postajenjow, 12 dla pschikasa sajeca a wupitanja we lošerskich czahowpišach. Paduschstwow wosčewi so 11 czežkich, 28 jednowych a 2 Lětnej. Kiž so z wjetschcho dźela z wuhladanjom paduchow wujašnichu. Jako wobčerpity skutk ma so naimjenicz wotkrytcze dźerańnje wopačnych pjenjez w Delnim Friedersdorfje a sajece słošnikow. Wobnjow běšče 5. Se hamomordarstwom wumrě 5 wosobow.

Z Kalbic. Zeleny štwórtk, wulki pjatk a jutrowna sobotu mózemy tu kóžde lěto rjany stary nałožk wobkedźbować. Hdyž su zeleny štwórtk dopołdnja na kemšach zwony poslednі króć zazwonile — ludźo praja, zwony su zwjazane —, potom też ranje, připołdnjo a Boži wječor wjacy njezwoni. Za to zestupaja so kóždy raz šulske hólcy z drjewjanymi klepotawami a klepotaju a spěwajo po wsy čahnu. Při kóždym swj. křižu pozastanu, so pokłaknu a so jandźelske powitanje modla.

Z Kamjenca. Ministerstwo znutrkownych naležnosćow je městu Kamjencej po słyšenju wobzamknjeńskeje wyšnosće a gmejnskeje komory z wuměnjenjom hinašeho postajenja wuprošene dalše wuzwace wot předpismow w § 176 wust. 2 gmejnskeho porjada dowoliło, zo smě też po 31. měreu 1931 hač na dalše Budyskemu wokrjesnemu hejtmanstwu podstajene wostać.

Se Schumborna pola Bjelšowiz. W hacze tudomneho kubleria Kěžora žylnu žónišku pjenowou schćerku popadnuchu. Tuteho schłódneho rybjazeho rubjeznika dotal we nasčej wjsy nadeschli njebudźmy.

Z Łužicy.

* S Nowego Gersdorfa. Shromadźenmu prózowanju šakkeho a cžešteho žandarmstwa je so poradźiło zwólnu sajecź, kiž so do pokładnjow dobywascha, a z tym zyły rjad nutsdobywarstwow we Nowym Gersdorfje, Strihenersdorfje, Habrachczicach a Georgswałdze wujašnicź. Po sdacźu je tuta zwólba wschitke nutsdobywarstwa do pokładnjow w sakikej a cžešlej namjelnej krajinje ztkežiła, doklež je so wschudźom po jenakim wašchnju dźełało. Namakane bróńe dopokasuja, so je so wo jara straschnu zwólbu jedna. So mózachu nutsdobywarjo po kóždym słošnistwje so tak ruce sjubicź, wujašni je z tym, so je motorike kolo z pschibocžnikom wuzwachu.

* Se Schorjeza. Póndźelu rano wokoło 5 hodź. w jednym bydlenju na Dolhej haży wóžom mězazow stare dźěcžo sašwěcženu šwěcžku do loža sjahnu. Pósłanje je hnydom palicź počza. Woheń drje hnydom podušnychu, tola dźěcžo je na hłójcžu cžežku wopali, so dyrbjachu je do nejcžešcanskeje tkorownje dowjesć.

Přilopk.

* Smyrne podsemske storki w Italiji. We Mygiarino we Ferrarskej provinzy je njedźelu rano muoho hyšte podsemske storki zachuli, kiž njecžto sekundow trajachu. Wobydlerstwo cžekasche zatrachcene z bomow, wulnje so powalechu a mnohe twarjenja so rospukachu.

* Ssamomordarka jězba z' autom. Pschi Riwierje je 37lětna Australcžanka Townsend je samomordarskim wotpohladom se swojim autom do bjesdna sajdła; hnuž bě w jenej restauraziji pschi drohy Ez-Nizza ist wulke schkleńzy likra wupila, salěse do swojeho auta, jawjedze najwjetschu spěschnosć, puschcži wós w straschnym sawrtnjenju runu měra na kromu drohi a spadny z' nim 150 metrow hluboko. Na zahjazy, kiž namakachu pschi jeje cžele, bě jako pschicžinu k swojemu skutkej jenoš zdźělila, so je žiwjenja zyta.

* Sawěsčenske wobschudźenstwo w Franzowskej. Kaj so Parišskemu „Journalej" z Marseilla powě, je policija sawěsčenske wobschudźenstwo wuhladała, tuj sčej 43lětna Philomena Schmid, swudowjena Villette, a jeje kotra 35ktna Katryna Schmidez słuchitej. Katryna Schmid bě w měrzu 1930 w Nissy swoje žiwjenje pschez 500 000 frankow sawěsčeju dała. Poradźi so, sunjerej Katryny słudacej. Policija we Marseillu bu na wěz ksedźona, dokelž wdta Helena Villette dóstawasche stajnje pósł pod njenom Katryna Schmid; ale naležnosć so pschepyta a pschi tom so swěsći, so je Helena Villette we wopravdźitosći sa mortwu prajena Katryna Schmid, mortwa žónska pak, na kotruž so lekarjowe wuzwědźenje pocžahowasche, běšche khuda, na šuchocžinu cžerpjaca bolcža była, kotruž běschtej sotuje k sebi wsalej. Po telefonskeju porućenjosći Marseillskeje policije dyrbjesche so Katryna Schmid w Nissy sajeć, ale njemóžachu ju nihdże namakacź.

* W kaschczu do Ameriki. W Dortmundźe wotmyšlijachaj žebi diwaj 17lětnaj wucžobnikaj, so na dyrdomdejše wakcinje dacź, jako „Frachtgut" do Ameriki pschesmykacź. Wudźělachtaj žebi šyłny kaschcź (tikn), wobliwschtaj jón z želesnymi wobrucžemi a wuklajschtaj wjesłowe wopišmo, na kotrež napisałschtaj adresu swojich bratrow a sotrow, w Sjednoczenych stałach bydlazych. Spediczni dźełaczerjo mějachu wulku prózu, cžeži kaschcź k transportikemu wojej pschewezc. Něschto dnjow posłyšicho bě nan jenoho wucžownika tu wěz wucžuł. Hnydom wojjewi to kriminalnej policiji. Dortmundske nakładowe sarjadnistwo swjasa so hnydom telegrafisiza je sarjadnistwom němšcostatneje železnizy w Hamburgu, a wono da kaschcź w nakładowni pschepytacź. W nim namakachu wopravdźe, wobeju młodeju cžłowjekow. Dyrdomdejšnaj puczowajaj běschtaj žebi na dalóku jězbu jenoš tři pokrutu chłeba a ničhto běschtow wody sobu wsałoj. Nětko budźetaj so cžekanzaj dyrbjecź dla podwidźenja płacžišny sa jězbu na železnizy samolwicź.

Jutrowna skhadźowanka budźe póndźelu w Njebjelčicach

Da će swoim dźećom zahrodki!

Njech je to hacź na dalsche jenoš jedyn twórdraty mjeter semje, na kotrymž móža dźěcži hame wušpinować, płacź a krjepicź a słónczuže też hame sbiracź! Njech tam bwětk wušpinaju a sadźa, liž móža selsdźěpacź, rozsarowacź abo do hornjoho stajicź. Wo i tym swojim synam a dźowčičkam pschjwarjewicže wjele zboža a wjesela. Móže to bycź jenoš malu kusk zahrodki. Wschak wam zboža a dobytk waschich dźěcži tón malu kusk zahrodki, malu hospodarski wotbytk narunatej. Dźěcži z tym nabudu frosmyslenja za nastacže a saidźenje w pschirodze, nabudu cžełcžowjenoješe psched potajusstwom wumicža symjeschka hacź ke hotowej rostlinje, nabudu radoscže nad selinu a sadom, liž su hami wupłahowali, nad piłanym kwčcželom za macź. Wopraudźe, tón kusk dźěcžeczwese zahrodki so złokrótcž sadani.

Sa mnohe dźěcži je šantina zahrodka wopschijecze wischeho teho, schtoż trjebaju k radosthnemu rozwiczu. Se tym so dźěcži też wocakajtu k cžerpliwoscži, k wótremu wobkedźbowanju. Wěsta samostatnosć so spěchuje a z tym so też połoži saklad za prawe hospodarske pohódnoscženje zahrodnych rostlin.

A zhtóż nima zahrody?

Nó, tón njech dźěcžu da wčakajku rostlinu w kwětkowzu, so by ju hajiło. S tym so budźi w nim a so zkrucži porjadnosć a zacžuce samolwitosče.

Kříž.

Pod křižom płač a horjo čiš
Stać we łžach, w hidach budźe kříž.

Ke křižej z dowěru so bliž!
Stać jako skała budźe kříž.

Ze křižom kříž wšón přećerpiš —
Stać na wšě wěki budźe kříž.

J. Čišinski.

Swójbne powěsće.

Zemrěli: Jadwiga Franeowa rodź. Weinertec w Budyšinje, 37 lět, khowanje budźe Cichi pjatk dopołdnja 1/2 11 hodź. na Tuchořskim pohrjebnišču. — Maks Jürgens, seminarski ökonom na wotp. w Budyšinje, 64 lět; khowanje budźe Cichi pjatk přip. 1/4 hodź. wot Tuchořskeje cyrkwje. — Kurt Weber, wjednik dźěłarnje w Kamjencu, 33 lět, khowanje budźe Cichi pjatk pop. 1/4 hodź. wot žarowańskeho domu. — Bohumił Petrik, nětduši hosćencař w Jabłońcu pola Muzakowa, 79 lět, khowanje budźe Cichi pjatk pop. w 3 hodź. — Reinhold Bětnař, skleńcuskrějeř w Běłej Wodźe, 55 lět, khowanje budźe Cichi pjatk pop. w 5 hodź. wot žarowańskeho domu.

Nanowše [illegible]

— Wuhlady na wjedro sa jutrowski pjatk: Pschi rańschich wětrach so pomału powróčuje, sčejka pak k sněhowanju abo dešcžowanju dóndže. Wodnjo budźe trochu cžoplischo, nazy pak hischcže symne wojtanu.

* Jutrowa pschedjerńa w Budyšinje chze dźěcu zyle sastajicź. Na to so poczahowazy namjet je sańdźenu pondźelu sakikemu knjezerstwu so podał, dokelž je mało sastankow doschło. Hdy by knjezerstwo do namjeta zwolilo, by so dźěło kónz haprleje sastajiło. W Budyšiej jutrowej pschedjerni hischcže 300 wožobow dźěta. S pohladom na wulku hjesdźelosć w Budyšinje, hdyž je hižo dźěło we šutkelni a kopornišu so sastajilo, by so je sastajenjom dźěta w jutrowej pschedjerni hospodarstwo wušita Budyšina cžežko potrjechilo. Budyška jutrowa pschedjerńa akzijowemu towarstwu jutrowych pschedjerńow w Hamburgu sluscha. Dźěło Budyšeje pschedjerńe dyrbi so dźełarni we Wotsrowzu pschipokazacź.

* W poslednim cžasu so w Czechach mjes Schildkronom, Landskergom a Trutnowom sa petrolejom i wuljechom wjercžili. Nadźijeja so, so wulke kótlesche namalaju. S dotal znatych kótlescheżow so hižo dźěło plaži.

* Litewske město Plungiany je so z wulkim wohnjom do cžista wupuscžiło. 300 domow a wjacy dźěli 700 hospodarskich twarjenjow je so wotpalilo. Hasčerske dźěło wohnjowe woboru je so z tym jara poczěžiło, so bě motorska hykawa samjersła. Dalke hdyž běchu ju sa dwě hodźinje rostali, mózachu ju wužicź.

Towarstwowski powěsćnik.

Drježdźany. Serbske tow. „Cornoboh" zeńdźe so sobotu 4. 4. wječor we 20 hodź. k zhromadźiznje ze přednoškom we towarstwnym hosćenci pola Steglichec na Christianskej dróze 22. Bohaty wopyt sobustawow a znatych so wočakuje. Też hosćo su nam lubje witani. Předsydstwo.

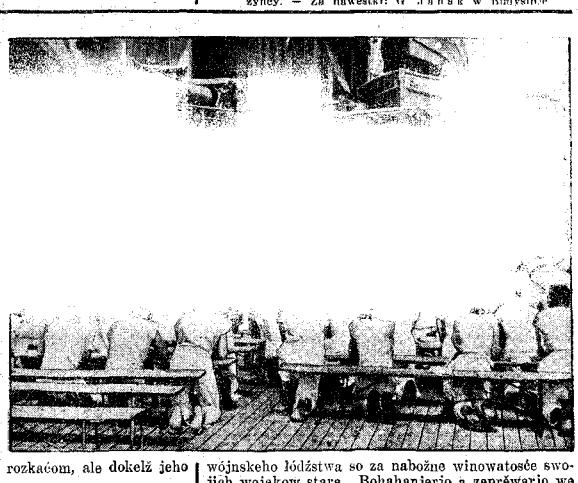
Haslow. Haslowska jednota Sokoł wuhotuje druhi dźeń jutrow, 6. jutrownika, swój nalětny swjedźeń w Haslowje. Wše bratrowske jednoty, kaž też wšěch Serbow z blizka a z daloka přeprošuje předsydstwo.

Jutrowna skhadźowańka započina so pop. w 3 hodź. ze zhromadźiznu. W 7 hodź. je wjesoły wječor. Wšitkich serbskich studowacych a přećelow studentstwa přeprošuje hłowny starši.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Rěžnycy. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.







Šěsćlětny kłopc zamišli woheń a pol wsy so wotpali. We wjesey Aufhausen pola Augsburga wotpalichu so 7 domskich z pódlanskimi twarjenjemi a drjewjany dźěl cyrkwinskeje wěže. Harka młodostny zapaleř so dřeje nic z rozkaćom, ale dokelž jeho fotografuja.

Boża služba pod kanonami amerikanskeje bitwińskeje łódźe. Kruče rozkazowarstwo amerikanskeho wójnskeho łódźstwa so za nabožne winowatosće swojich wojakow stara. Bohahanjerjo a zapřěwarjo we nim městna nimaja.

K jutram vuběrny



Wosobite mišenja za

swjate dny

2.40 2.60 3.60

3.80 4.00 4.40

Kofejowa palerńja

Beiber

na Zitnych wikach 24

Wulka dźělba

najl. apfelsinow

je dóšła. Juškojte a derjesłodźace . . . . . punt jenož **28 pj.**

Tworykupne towarstwo w Budyšinje z. dr. zw. r.



Jurij Hänsel w Budyšinje

na Sukelskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736
Hłowna předawarńja Rudolfa Sacka z Lipska
w Budyskim hamtskim hejtmanstwje
Skład ratarsk. mašinow a gratu wšeco druzin

Drjewjane křiže a pomniki na rowy

z duboweho drjewa zhotuje najtuńšo

R. Wauriek, drjeworězbař, na Zadnjej Bohatej hasy 20

Müllerec konditornja

na Póstowym namješce



kotruž Serbja rad wopytuja, poruča najlěpše pječwa we wulkim wukjerku.

Rozesłanje nanajspušćomnišo



Nowosće mužacych kłobukow

Arthur Flegel nasl.

mějićel Pawoł Zimmer, kóžkarski mištr
w Budyšinje na Kěžorskej drózy 6

Čerstwy lany wolij

poruča

Gustav Jung w Koporcach

wolenca

Najnowše mustry!

wobleki za mužow, pachołow a hólcow, mantle a jaki

kupiće nětk před swjatymi dnjemi najtuńšo pola

H. Marschke w Kamjencu

Oskar Müllerstraße 8

Žeńtwa

27 lětny młodźenc pyta młodu ev. Serbowku z ratarstwa, 20—28 lět staru, ze zamóženjom abo chce so do ratarstwa woženiś. Ma 10000 hr. zamóženja a dobre mjeno. Poskićenja z wobrazom pod **H 14** na wud. Serb. Now.

Klijowe kachle

z klijowym hrijakom a suješkej připrawu, kiž so wotewjać hodźi, wulkosć 150+ 0, mało trjebane, su hnydom na předań

Poskićenja pod „*H 15*“ na wudawarńju „Serbskich Nowin“.

Wupjerk

w dobrej jakosći, płaći nětto jenoż:

50 cm fejerote m 2.15, **1.95**
130 „ „ „ 3.40, **3.05**
140 „ „ „ 3.70, **3.20**
160 „ „ „ 4.10, **3.70**

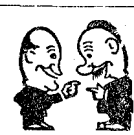
Za spódnje połeršćenja:
100 cm **2.35**, 115 cm **2.60**

Tuńše jakosće, tak tež fejerote wupjerki a hłowaki sta w na składzje

Andr. Kasper

(mějićel: A. Pilopp)

w Budyšinje, Burgplatz 11



Hłaj, pera

J. Schicbaka

na Mužakowskej drózy 4

kupi jězdne koła kaž Opel, Brennabor, Diamant, Janko po jara tunich płaćiznach a najlěpšeja kajtoše. Namakaš tam cyle wušće mjez

200 kołami

nětko přihódne tež na wotpłaćowanje

Domjac. jehnjata



ma na předań

wowčerja w Krakecach

Telefon 2027

K jutram!

Tunjo! **Tunjo!**



Trotěrske stupnje
pyšne, dwojobarbne kombinacije
čorne 4.90 hr.
lakowe 6.50 hr.
6.50 hr.

Modowe stupnje
z graciös. pjeńkami
mehka koža w rijanych barbach 12.50
8.90 hr.

Mužace stupnje
brune, čorne a lakowe, nowočasne formy 11.90
8.75 hr.

Dźěłańske črije
Skórnje
Dołhe skórnje
Črije na motorske koło
Plyšowe tofle
Drjewjance

Willy Sommer

na Serbskich hrjebjach 8

Walter Rinnelt

na Kamjenim hasy 17 **w Budyšinje** při hotelu „Krony“

wosobny frizer za knjezow, knjeny a knjenje



zhotowja wše wlosowe dźěła, kaž wotfihanje po wašnju bubiskim a pažiskim (Bubi u. Pagenkopfe). Najwjetši skład wšěch toiletowych tworow. / Připrawjenje towarstwowych a dźiwadłowych, njewjesćinskich kaž tež kwasnych frizurow Najspěšniše a porjadne posłuženje. —

◆◆

Wosebity dom cigarow a cigaretow

Oswald Schmidt,

železowa wikow. w Kamjencu



Poručam mój wulki skład:

Železowe žerdki, worcl, połkow, wozowe wóski, wobitne železo, dłaći, graf, šruby a hozdźe, za kowarjow, zamkarjow a klamarjow. Přiwjezu twory ze swojim cežitym awtom bjez wobłićenja hač do wašeje dźěłarnje. Sym tuni a mam přijomne płaćeńske wuměnjenja.

Dale mam derjezwuběrany skład

T-nošakow z monerskeho železa a železniskich šěnow za fabriki cementowych a za twarske wobkhody

---



Fotowe proiekciowe powiśćenske domi. kinowe } **aparaty**

a wše wěcy za amatěrske fotografowanje. ◆ **Fotowy dom**

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čo. 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotćahi wěcywustojnje a najspěšniše

---

Nowe a trjebane

koła

lejtowany wobluk, někotre znamkowe koła wot 35.- hr. Selfertec składnostne kupi na Kamjentnej hasy 29

Handrij Strumpa

w Budyšinje

na Różowej hasy 15

poruča

meble

a polstrowane twory

Sym Serb!

Kofej : kakao kolonialne twory

KURIO

na Wonkown. Lawskej hasy 2

Wóskow. rub, 100 šěr. 95 pj.

Gardiny a wupjerki

Přikrywy na sofy a blida 1 hr.

Linoleum, běhaki

133 šěroke . . . . . 30 pj.

Ida Erler w Budyšinje

Różk Zwonk. Lawsk. hasy 10

Diplom. pisanske blido

dwuiselongue, drastowy khamor a kuchinski khamor tunjo na předań.

Selfertec składnostne kupje na Kamjentnej hasy 29

Jara derjezdźerżany

dźěćacy wóz

z wysok. sylnymi kolesami je na předań w Budyšinje na Barbarastr. 21, dołka

(Tu wutřihać).

Haprleje 1931

50 pj.

(Podpismo wotběrarja „Serbskich Nowin“

Tutón wotrězk płaći za nawěšku w měsacu haprleji 1931

Maće-li nješto na předań? Abo chceće nješto kupić

potom wutřihajće tutón wotrězk. Nawěštk w Serbskich Nowinach so wam potom **50 pjenježkow tuńšo** wobliči.

Hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje

jutrownu srjedu, 8. haprleje 1931, popołd. w 3 hodź. w Serbskim Domje w Budyšinje

Porjad:

1. Knjez ze Sulenburg a jeho dźěła. Stud. dir. prof. O. Wićaz. — 2. Wo serbskim narodopisnem dźěle (z pokazkami). Prof. dr. Pata. — 3. Rozprawy. — 4. Wólby. — 5. Nekrologi. — 6. Namjety a wšelčizny.

Wječor we 8 hodź. w zali Serbskeho Doma:

Filmy ze žiwjenja Delnjołužiskich Serbow z přednoškom. Stud. theol. Cerna.

Wo bohaty wopyt, wosebje tež wječor, prosy

předsydstwo Maćicy Serbskeje.

Přiloha k číslu 78

SERBSKE NOWINY

Šworik 2. haprele 1931.



Ach duscha, pschewodź Jesuža,
Dźenź k jeho pohrjebanju,
Čźi jeho wo njoh' płakaja
A njejžu k trošchtowanju.
Tón, kotryž wumrě na tschižu,
Hlaj, teho žalbowali žu,
Nětk ponježa joh' k rown.

Ach duscha, pschewodź Jesuža,
We duchu do joh' rowa
A hladaj, kak tam do rowa,
Joh' cźeło Josef khowa.
Wón žam pak k heli dele dźe,
A žmjerćź a cźerta pschewinje,
Se žwojej bójskej mozu.

Dha ļpi nětk derje, Jesužo,
To cźeło w twojim rowje,
Hdyž hischcźe dwaj dny minu žo,
Dha ty po twojim žiowje
W'dźejch sažo ļ rowa wustupić,
A tam do Galileļskej' hicź,
Hdźež móže tebje widźić.

Bjedrich Helas:

Mysle k Čichemu pjatkej.

Hlej, to je jenjo Boże!

Psched wobrasom nascheho tschižowaneho Sbóžnika wozčichnje harowazy źiwdź. Jeho cźerpjenje wón hischcźe pschełžłischi a wupischcźi Jesuža na žwojim pucźu do Jerusalema. Ale w hodźinje, w kotrejž Khrystuž žwoju hlowu pohibi a wumrěje, dźiwk-li źiwdź sostacź a ruzy łamajo wołacź: „Najsłubschi Jesužo, schto žu cźiniļ?“ . . . „O hlowa polna krwě a ranow!“

Schto cźini Cźichi pjatk tak napominazy? Tola niz so jedyn sukrom cźerpi a sezerkļiwje mrěje — to žu mnosty cźiniļi. Tola niz, so jedyn žo ļ wupytanymi martrami cźiwiluje — ža žo to njeličzomne raźy. Tola niz, so žo tschi žołdźuje a na nim je žmjerćź žo bźdźaje cźłowjeze cźełu tschikttim k wothładanju žo powyschi — cźerpjachu to w Jesužowym cźažu tola tydźaty njewólnikow a Njeromjanow, ale so dyrbjesche Khrystuž tak wumrěć, kaž wón wumrě, so cźłowjestwo žwojeho wumóžnika wot žo storeži, so cźłowjezi kruh, požadosć, sakļepjenosć a łóžosć w Jesužowej žmjerći žwój wjeźich dosahe, so je to runjenom hódny typ cźłowjeka, kotryž Jesužowy tschiž posdźenje. Pilatus a Kaiphas, Judaschi a cźi tamtaj wojazy njebźchu žani wołebje wupytani štoļtnizy. Woni wschitzy do hromady ļ měschinkami, farisejskimi a pismatwuczeńymi žu typiški wobras wscheho cźłowjeckeho. A tuto cźłowjestwo pschinjese Khrystuža na tschiž. Tu ļstama žo pod tschižom wscha cźłowjeza wołabnosć a wotpadnje maļka moralitscheho posdobnjenja cźłowjestwa. Hłubiny hłuboka tragika wotewri žo, hdyž tak njenowana statna mudrosć a pieta a schkit namrěteje nabožiny sjednoczeny ļ wopaczněj hantiskej winowatosću a smětchane je poļnej měru karakterneje žłabosće a hrubosće cźuća, njepósnacża a duchownieje žłeposće Khrystuzowy tschiž nastaja.

Ale ļ krućenym žudom na naschim Sbóžniku žudźeske žo cźłowjestwo žamo. Wěcźny Bóh, kotryž Khrystuzej na tschiž hicź rěkasche, dźerži cźłowjestwu w nim wěcźne hładadło psched wocźi. Khrystuzowy tschiž pschewobrocźi žo do Božeho žuda, do satananja žiłeho świeta. W thutnej žiwjatosći knježi Boża wola nad tschižom. Stoj je jara łohko, wěrimy do pschinarodźeneje dobroty wscheho cźłowjestwa, njech pohłada do tuteho hładadła. Spóznaje tam wscho druhe, hdyž-li pschinarodźenu dobrotu.

Schtóž do cźistosće myślow kóždeho cźłowjeka wěri, budźe pod tschižom dyrbjeć druhe wuńenje dostacź. A schtóž rady druhich pożudźuje a druhich winowatych cźini, njech žo žam staji pod Jesužowy tschiž na horje Golgatha!

Dźiwne mogu wumóženja hraja pak tola wokoło Jesužoweho pschiža. To cźujesche tamny štoļtnik, kiž žwoju duschu do Jesužowesho raja poruczi, to cźujesche rownjž hejtman ļ žwojim spontanym wusnaćom. Se žwojej krwju wobkruczi Jesuž tak žwój ewangelij wot wulkeje, wscho noschazeje žmilnosće Božeje. Wschě mogu hele pschećiwo njemu zychmuja. Wjazy hacź ļwonkowny štórcźowazy ļkutk njemóža dokonjeć. Ale jena duscha je žiwa njepschestawajźa a njepschewobrocźna we wěcźnosći lubosće Božeje. Wscho, schtož je hacź do poślednjeho dnyhnjenja wucźił a pokasał, wón do wěrnosće ļtaji. Pschećiwo najwyschschej njeprawdźe wostanje wón jenički prawny; pschećiwo najskhubschej faļkatosći wostanje wón cźiły měr a dobrocźiwosć. Tak pokaže cźłowjestwu ļ njebjeź druhe hładadło: „Tajta je Boża lubosć!“ Pod Khrystuzowym tschižom wotucźi mjes jeho wucźobnikami nowe ļsomnjenje: „Wón wumrě ļa naš!“ Wón poda žo kaž jehnje Boże k morjenju. Jako nasch wyschschi měschnik kroczesche do njebjeskeje žwjatosće. Nětko je nasch krědnik. Schtó może žo žwjatemu Bohu bliżicź bjes njeho? Wot tuteho cźasa leži na woporu a cźerpjenju Jesužowu błyschcź, wot tuteho cźasa žem rěka mysterium žiwjenja žłużiźaczerpicź. Lubosć pschetwori žo do žiwjenjepschewinjazeje mogy. Lubosć je žylnischa hacź hroda. Wěcźne waschnje Boże dyrbi wobłoka, wodawaja a wumóżnja lubosć bycź.

Tajźi je Cźichi pjatk. Tak žwjasa wón cźłowjekow we jich njemóżnosći psched Bohom, tak bjerje jim wopaczny hordosć —, tak pokaże jim pucź k wumóženju, žamo wot žo a wotewri jim wěcźnej wótzowskej ruzy Božej. Cźłowjestwo, kotreż thutnje Cźichi pjatk žwjeći — njemóże žo žamo rostorhacź, ale ma w tschižu Khrystuzowym njepschestawazy žrědł k wobnowjenju a wuczinjenju.

Praktiski kurzus wo kormjenu a posudźowanju žiwych a zarźeznych swini w Budyšinje.

(Pokračowanje a stónčenje.)

Druhi pschednoschk we wobłuku mjenowaneho kursa měješe wčera dopołdnja wot ½10 hodź. w „Wětym Konju“ k. priwatny dozent dr. Bernd ļ Lipska wo

wuměnjanju, wiczinych a kajsoitnych žadanjach.

Sawodnje pokasa wěcźnik na ličbu produkzilju katastrofa. Katastrofa wuphłodźi sa ličo sa 12½ milijardow hriwnow produktow, 35 prozentow tuteje sumy wucźinja mjaso. S teho wukhadźa nuczaza nuźnosć, so ma žo wuphłodźenje mjasa na kóždy pak po wotbycźu složowacź. Produkzilja mjasa a jeho pschetrjebanje stej dźensnischi dźeń prascheni, je kotrymajź maju žo na wobmaj kontinentomaj thutnje saběracź. Katastrofa dyrbi pschi žwojej kalkulazijt wot industrijnje wuńenje. Wěcźo žu ļ tuto katastrofu też hižom ļpytali, kaž to [illegible] wotbycźa žita, wotbycźa cźerstweho mloka a we [illegible] cźerstwych jejow dopotaskuje. Bohužel pak nětmjli kornjeń wschudźom pschełwědcźenja nabył njeje, so ma žo po poměrach na wikach složowacź. Fakt je, so je žo nahlad wo wužiwanju mjasa pola němskeho wobydlerstwa pschemenił. Słžschenje hłada (Geschmackverfeinerung) je žamo tak daloko pokročiło, so žebi žamo njenjesamożity hukło wot rěnikow žada nětchto, schtoż jeho pjenježnej mócźhi dozpła pschimérjene njeje. Na druhej stronje pak je žo statistikaj dopokasało, so je pschetrjebanje mjasa wot lěta 1928 žem žo ponatku sniżowało. Wina na tym je, wžo cźełke hospodaźiłe położenje, kiž też na płacźišny rěsnoho skotu tłóčzi, so žu tak niske.

Wiki žu sa rataria hospodaźiłi barometer, rěcźny organ rěsnistwa. Danjka, kotraž žwoje mjaso w žwojim kraju wotbyčź njemóże, žpyta jo do Němskeje pschedawacź. Danjkeho mjasa pak w Němskej prawje njeroždża. Danjka je pak też w Jendźelskej dobre wotbycźe sa brjuchowe mjaso namakała. Schwedźka pschedawa tehorunja połcź a tuk do Jendźelskeje. Jendźelczenjo radscha tucźne jehła hacź Němcy. Němka może jenoż trajazu tworu do wulkaja wuwožowacź.

Na němskich skotnych wikach kupuje žo skot po wěskych hódnosćnych rjadownjach, na druhej stronje pak němskemu kornjerjej dźensa njeje jasne, kajku rjadownju rěsnoho skotu ma na wiki płacź. Sakļuczby skotnych wikowarjow

Mytowana swěra.

Pschel. Jurij Pauluscha.

(Pokračowanje.)

„Wschitzy tazy njejžu, cźesćeny knježe,“ wotmołwi Hilža. „Hdyž žu někotři bjes starosće wo žwoju duschu, to tola wschitzy njejžu; Winfrid, žun a herba tuteho domu je bohabojazny, wobožny mkodźenz. Bohužel dyrbi ho tehodła łuhko dosć šmělchicź dacź; ale wón njekhabła a błuži bjes bojosće dźeń wote dnja Bohu.“

„Sa tajkeho jeho też ja mam; wón budźe shonicź, ja Bóh tych we žwojej wschechomóżnej ruzy dźerži, kotryž jemu šwérnje błuża. Tola mi nětk praji, schto tebje nětkole ke mni wjedźe, moja dźowka?“ Hilža rjekny jemu pschecźe ryczerjow, na cźož žu Udo šambłeny a praji, so nasajtra wotmołwi, a Hilža wotendźe.

W nóžnej hodźinje pschihłdże wotrocźk Pruk saho do kapały po poruczinosći žiwojeho knjesa. Hdyž jemu Udo rjekny, so dyrbi ho pschidchodny dźeń ryczerjam pokasacź, wón też pschemyślowasche a měnjesche, so je to ža njeho cźełke dźełko, tola budźe so pschichodnu nóz pjecź mješchinow dołho ryczerjam ļśewicź.

Na druhi wjeczor wosta Udo pschi hoseźinje, a hdyž knjeni Marja w nozy pschešeczełasche, so by nětk žwojeho wotrocźka pokasał, rjekny Udo, so je jemu porucził, so psched tutej ļhromadźiznu pokasacź a na jeho pschikazanje pohłuchacź; a wón bórzy pschińdże. Radosć wotewrješe ho durje. Wotrocźk Pruk ļakutk pschećiže ļalu hacź k krźiwej, pokłoni ļo a praji: Tu žym knježe, kaž mam poruczene. Kajku žinžbu mam hischcźe dokonjecź?“

Hilža, kotraž runje schkleńzy ryczerjow pjelnjesche, spóšna hnydom priorowemu słužobnika a nóžneho hušterja w lěsu a padże ze strachom a hróbym wobjata k semi.

„Wušay knježa a ryczerjo,“ praji Udo, „tu steji mój wotrocźk, kaž sceže žebi pschełi, psched wami. S tym je nětk wschjo w rjedźe. Tule žu pjenjezy sa drjewo, kotreż brje je nětk moje. Ale, knježe ryczerjo ļ Wendewołk, kotryž žebi myślicze žo sceže ļ tym schkodu ezerpił, dha žym hotowy, tu wěz hinak wucźinicź. Dajcźe mi jenoż 'elko ļ puschczanych dubow, kelkož może mój wotrocźk w tutej nozy do Swérina na twarske město pschinjesecź, potom je wucźinjenje prawe.“

Ryczerjo ļ Wendewołk bě ļ tym jara žwježeleny a hnydom do toho žiwoli. Udo rjekny k wotrocźkej: „Tak dźi, mój šwérny wotrocźko a budź też tutu nóz pilny!“

Hdyž wotrocźk Pruk wotendźe, poča wonka nadobu hróšnje bycź: kulenje, wołanje, ļ kchudom praskanje, tepłanje kaž ļ pódkoju, schumjenje a wjerczenje, ļ 'krótka hara, kotraž wschěch do strocha pschinješe. Jenoż Winfrid na to njebźiwasche, dokelž mješeche wschu skedźbnosć ke Hilži, kotruž bě do druheje jitwy donjeł, dokelž bě pschezy hischcźe we womorje. Knjeni Marja bě ja nim ļchła, dokelž bě jeje wežipnosć wjetscha hacź strach. Wona myšlesche, so knjezny wuwoprascheja, schto je tehdy w lěsu widźała, a cźohodła je, hdyž je wotrocźka wuhladała, hnydom do womory padnyła.

Tak rucźe, kaž Hilža saho wotnuźi, dopomni so na słub w lěsu — wona mjelczesche. Bórzy bu pschedźwědcźena, so žiwjenjo Winfrida jenoż ļ tym wumóži, hdyž žo ja nému wudawa. Hdyž na to knjeni Marja pschezy bóle žu ļ praschenjemi pschescźěhowasche, da wona tamnjo ļ rukomaj, so je psches ströžele wonёmila. Winfrid žo jara ströži, jeho macź pak rjekny, so žo jenoż tak pocźina. Na to wołasche na nju šwarjasze a hrožasze rěcźe. Hilža to wschjo ześerpne sniješe; wona hładasche na Winfrida, kotrehož drohe žiwjenje możesche jenoż ze tym wumóžicź.

Schtó może pak słoby knjenje Marje wopisacź, hdyž nasajtra shoni, so je prior wotpuczował a wschě spowalanz schtomy žobu wsał. Wot teho cźasa žem bu Hilžine žiwjenje njesnjesitliwe, wobeše hdyž dyrbjesche Winfrid dła ważnych wězow wotpuczowacź, so njemóžesche žu schkitacź.

Po tym, so bě Marja psches proschenje, haj žamo psches słubjenje, ruku Winfrida do jeje ruki położiła, Hilžu prošyła, so by jej rjekła, schto wona wo tutej wězy wě, a Hilža tehodła nёma wosta, wobrocźichu ho jeje prošby a lischcźenja do hrubeho wobkhadźenja, haj, woni wobkradnychu wobohu holzu jeje žiwobudy.

Dotal bě Hilža wscho ześerpnje sniješła. Tola hdyž žu w nozy po šnatej dohlej khódźe cźełnjiedhu a ju do cźłowjeje kapały saćinichu, puliny ho jej ļkoro wotroba a kaž mórtwa padże k semi.

(Pokračowanje ześěhuje.)

być jenoż jama kula, kiž 30 krócz spěšnišcho dyžli granata wokolo žłonza lěta a wokolo kotrejež faby mjenišca kula mježaczka žo wjerzi. Ale pšchi tajkim jacźmiczu je nam tole toka wšcho jaźnišcho. To naras widžimy sceźen nascheje semje, pšchetož wona mježaczk faškonja, a my dopóšnaawamy, so sceźen wopraawdže pokłada wot kule. Widžimy, kak mježaczk pomałku dale dunda, pšchezy hłubje do sceźna hwězdy, na kotrejež my bydlimy a pytnjemy też hnydom jaźnje effsitenja powětra, pšchetož to spodžiwne na czerwjeń kwětko, kiž saczěnnjeny mježaczk poczehnje, pokhadža wot žłónzenych pruhow, kiž žo pšchedobywaju pšches sensitku atmosphern, žo pšcheměnjeja f parrotcju powětra a dośczahnu mježaczk.

Jaźnje je, so saczinicze mježaczka jenoż potom žo wotmětwa, hdyž trabant nascheje semje jako polny mježaczk steji runje napschecźo žłónzu, pšchetož w tuthym žmerje padaja dźe sceźen nascheje semje. Wobkedźbowaś, kiž by w tutej chwili stał na mježaczku, by widźał, kak žłónzo pomałku žo žhubi jadny cźmowaje sentkeje kule. Schtož my mjenujemy saczinicze mježaczka, je za wobydlerja mježaczka potajkim saczinicze žłónza; jenja žo pšched žłónzo žunje, tak so žłónczne pruhi njemóžeja žo dobywaś k mježaczej. Cźohodła pak nimamy pšchi kóždym pokmoměžaczku saczinicze mježaczka? dokelž mježaczk fwjetscha nad abo pod sceźnom semje žo ninu žuwa a do sceźna njesaczinja. Jenož, hdyž žłónzo, semja a mježaczk twarja runu žimuhu we žmětnischczu, może mježaczk žo dóstaś do semiskeho sceźna. Sceźen semje ma podobu kebela a je nětkaŕ 1 395 000 kilometrow dołhi. Mježaczk pak je žriedza jenoż 384 000 kilometrow dalemy wot semje; tohodła je sceźen semje tam, hdyž setka mježaczk, hischcze khętro schérołi. Poprerom je hischcze nimale tśikrócz schérschi dyžli mježaczk we pscherešu. Nasch trabant, kiž wokolo semje puczuje, trjeba potajtim wěsty cźas k twaru, so by tuthu sceźen pschepuczował, po tym hacź jón pschemérzi po zylej schérokosczi abo jenoż krótki dźel sceźna pschepuczuje. Potajtim traje też saczinicze mježaczka wschelako dołho. Wono może traś hacź do 4½ hodźiny.

Aštronom, kiž saczinicza žłónza a mježaczka na ketjotki doprědka a nasad wobliczа, dyrbi dźiwaś na wulku liczbu jara komplikowanych pohibow hwězdnow, so móhli podawaś prawy datum saczinicow. Ale žanu Babylonišy žu hižo pšched kettyžazami wšcźili dny, na kotrychž žo mježaczk saczinitwa, pschetož hibanja a stejnischcza hwězdnow wuslutkuja, so po 18 letach a 11 dnjach saczinicze žo pschezy sabu wospjetuja po starym rjedźe. Sčmy namakali prastare tafle s pišmikami, k kotrychž zhoninu, so Babylonišy snajachu tutu dobu a so babylonšky měschniny a wuczeni tehdy hižo hwězdna jara derje wobkedźbowachu.

Sčmy hižo napomnili, so pschi dospolnym saczinicu mježaczka žwjetscha na cźetwjeŕt, bruhdy też na brnú žwětko mježaczk pocźehnje. Hdy by na mježaczku stał, by widźał, so pschi saczinicu žłónzo steji sadu semje, kotraž jako hdyrka taczeł wiža na njebježach.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Drježdżan.** (K mordarstwu w Kötzschenbroda.) 22. měrza namakachu 74letnu rentmatku Richterowu we jeje wobydlenju w Kocźej Brodźe mortwu. Jeje wnuczku, 21letna kontoristka Lota Richterez a jeje luby, 23letny jarohrodnik Karl Schubert f Hornich Lößnitz, kotraž tohorunja w bydlenju posdatuje bjes wědomja tśeśichtaj, wudawaschtej posdźišcho, so staj žebi chyžoj žiwjenje wšacź, to pak njestaj wowku na stare dny chyžoj žamu wostarlź, a tohodła staj zu f veronalom sajedojeśiloj, mjes tym so steji žo hamaj f plunom sajedojeźiś chyžoj. Hdyž możachu tuboseźinitli por sa krótki cźas pschesliyschecź, pokazachu so hižo nawschecźiwjenja we wuprajenju wo tom, kak je žo mordarstwo f Richterku stało a kak posdatny posłuž žamomordarstwa. Sedźija cźeła pschinjeże dopokaz, so zona njebe była f veronalom sajedojźena, ale f plunom. Pschi dalschich pschesłyschowanjach žo Schubert dospolnje winna. Dležischi cźas bésche f Lotu Richterez znajomitwa měr, kiž njebe bjes sceźikowow wostało. Hdyž jemu Richterez wo swojim stanje wospjerni, wobsamknyschtaj drje wobaj wopraawdże žebi žiwjenje wšacź. 18. měrza pak žo wěz k lépschemu wobroczi, dokelž Schubert na tutom dnju swoje wotrjadnitke pruhowanje wobsta f wuhladom na krute pschistajenje. Też pschischod Loty Richterez sda žo być sawěrjeny, dokelž w hamžnem cźasu žindi ji chcé polépschenje a sawěrjenje swé službu. Wobaj wostajischtaj žo tohodła swojich myšlow na žamomordarstwo, ale wotmyšlischtaj žebi starn wowku wotstronicź, so byschtaj bydlenje hamaj za žebje mólof a žo bórzy wojenicź mohloj. Tutón plan wumježdżechtaj hischcze na žamžnem wjeczorn. Schuberta a Richterez wotwjedźachu na hamtske žudnistwo w Kocźej Brodźe.

* S **Zwikawy.** (Na žmjerć sattužnjeny.) We Witkawje pschinjdże 53ltny wobkhodny wjednik Rich. Friedel, hdyž chżyschce nakładženy meblowy wós pjches sajeźd dowjeseć, mjes wós a kamjenitu stolp. Wón slama žebi pónoj a też smutskownje žo cźežko srani, psche cźož bóry po dowjesenju do khorownje wumrź. Friedel, kotryž bé khory byl, bésche hakle na duju njesboża sašo ozdłacź sapocźał.

Golgatha.

Na horje Golgatha.
stoja tři kříže.
Dwaj staj drjewo złóstnika,
třeći skutk hidy.

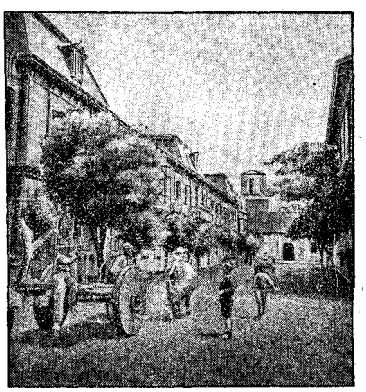
Na horje Golgatha
zbožo nam sapa. —
Z wutroby Zbóžnika
krej a woda kapa. —

Na horje Golgatha
stoja tři kříže.
O wotnć duša člowjestwa
wšlek so brěšnej' hidy!

Měrzske swónčki.

Měrzske swónczi, po němšku Märzbecher abo Frühlingsknotenblume mjenowane, žu jara podobne na žnehuschki, jenož so žu jich twérti bóle puntpate. Měrzske swónczi běchu jómu pola naš jara rosschérjene a rosczahu dźiwje po linkach, hajach a trawnikach. Nětko žo jenoż hischcze namakaju na nékotrych městnach w horach. Tam też nétko thżazy ludźi puczuja, so bychu žej wobhladali kčejate měrzske swónczi. Taka nalétnja kuka f tym kčejatym bělym kwětkami też pschezyaju napohlad poštiča, wožebje hdyž žlónzo po njej kraje a kwětki a kuku posłoža. Měrzske swónczi tu hnydom po žnehuschkach a na nje sčehuja potom nasche prénczki — pétrtkuczki. Kwětka žo namaka też cźasto w nasčich sahrodach. Schtóž ju nadeńdże wonka w pschirodze, njech žo nad tym wjeselá a ju salutuje, nij jenož tehodła, dokelž je sakonšny schkitana, ale dokelž je wonka hižo tak jara žadna, so ma žo f ludźetu k domišlinstim volitinam schkitacź a sahowacź.

Žalostne zemjerženje w kraju Nicaragua w srjedźnej Ameriey. Hlowne město Managua bu dokładnje zapuséene. Woheń wudyri. W rozpadankach so wobydlerjo žiwi spalichu. Nehdźe 3000 člowjekow žiwjenje zhubi a zranjena bu snano hišće wjetša syła.



Husa abo wulica we hlownym měsće Managua.

Šuli placźkow.

Na staziji sa schkit ptaczkow kraŕneho Njemzowskeho towarstwow Sakskeho schkita domišiny w Neźežwaczidle (pod wjednistwom hajnišeho mišitra dra. šwobodneho knjeza je Bietinghoff-Riesch) wotmježe žo wot 2. hacź 5. meje preni kurjus k jesnaczu ptaczkow a ja schkit ptaczkow. Po jwobhladanju hrodu a parka kraŕneho Njemzowskeho wobsedźerstwa pschisamkne žo pschehlad pschiprawow za schkit ptaczkow se jawjedźenjom do znaczy wobkedźbowanych ptaczkow, wožebje spěwarjow; pschednoschki w „theorii schkita ptaczkow"; rozšaŕjenje ptaczich hłosow, jawjedźenje do znacza wódnych ptaczkow, theorija schkita jamowych lehnjerjow za wotmyślene. Sčehowacź dyrbi też khód po rewěrje s kontrollowanjom lehnjerskich kukanow a rosmnoženje wo ptaczich hłosach, dale pscheparowanje za Rakezanskich hatach. Wožebite wobkedźbowanja budża mjenowane lehnjerjam w žwobodze a też rudźejunym ptaczkam. Na kurtu może žo kóždy po saplaczenju 5 hriwnow wobdźělicź. Samolwjenja maju žo hacź do 20. haŕcze na staziju za schkit ptaczkow w Njeźwaczidle ptacź, jwotkelž žo też dokładny program s dalschimi nadrobnosćemi (pschenozowanjom, jědźi, rosdźělenju czasa) darmo pschipošćele.

Přilopk.

* **Njeshańbite sadobywanje.** W kupjelach Liebenwerda bu wjeczor pschirodźinski hojeŕ Henry telefonizny proscheny, so by hnydom k kěrnišemu mišitrej we Wahrenbrücku pschišchoł. Henry žo hnydom s'kolom na pucź do Wahrenbrücka poda, ale tam dyrbjesche zhonicź, so njejsu jeho klasali. Wróćźiwschi žo domoj naschoni, so žu sahrodzyne wrotka a bydlenje s patluczom wotewrili. Sadobywar bé kaschczik z jédami wotewrił a tam skowane pjenjezy wo 300 hriwnow a nalutowańsku knižku z 830 hriwnami zebrał.

* **Samomordarstwo hrabje Korle Oty Baudissina.** W hoschczenzu w Dessawje je žej 41letny pschekupc hrabja Korla Ota Baudissina z Barlina z morphiom zawdał. Hischcze žiwego dowjesechu jeho do khorownje, ale won bórzy wumrě. W lisče, na Barlinske nowiny krótko po žiwjenje žmjerczje napisanem, wudawasche hrabja Baudissin, so žu jeho létadolhe prózowanja wo dźělo podarmo byle. Jeho žona a wón staj je žwojeho wobydlenja w Barlinje byłoj wuždknaj, też j' Barlinskeho hoschczenza tu jeho njesaplaczenja dla wuždażili.

* **Sčmjertny wušud w Nürnbergskim senžaczkem prozeżu.** Po namjeczje statneho rěcznika sažudži Norimbergski pschisażany žud pjatk popoldnju 25ltneho samokarja Józefa Hactela dla mordarstwa na morderju Herwichtu k žmjerći. Jeho lubka, 25ltna moleŕka wudowa Hana Herwichtowa, bu dla pschipomoczy k mordarstwu ke khłostańi na schésć lt sažudzena.

* **Cźežki wjerczaty wichor nad Coloradom.** — Pjerz schulskich dźerži smjerśo. Cźežki wjerczaty wichor naczuni w Coloradze a žuboduych statach wulku schkodu. Swisti žu pschetorhnjene, tak so žu podrobnosće hischcze njejsnate. Pola Lamara w stacje Colorado pschihłoże omnibus do cźežkeho wjerczateho wichora. Omnibus wosta we hlubokim žnéhu tcźaty. Pschi tom smjerśo pjerz schulskich dźerži, dokelž njemóžesche žo pomoz w prawem cźasu poskicźicź.

* **Zatosine sczehowli straschneho hrajkanja.** We wjsu blisko Budapesta salóženu tři dźerži w njepschitomnosći starschich pschi hrajkanju do wulkeje tschimy. Nadobo sapražny wéko, pschi kotrymž bé wotstrakowazy sank, a dźerži běchu jate. Starschimaj žo sejny, hdyž wroczźiwschi so hatle za nécźoho hodźin domoj, nadeńdżeschtaj mortwe dźerži, kotrez běchu žo sadusyle.

* **Letarka žrožownje spadła.** Amerikanska letarka Ellinor Smith z Bostona, kaž Barlinske nowiny z Newyorka powěźa, pschi pospyce, rekord wyšokosće pschekašnyć, z 8000 metrow wyšokosće, dokelž pschestała motor dźěłaś. Schlawch tśišikowego aparata wuzumy žo jej z huby, a pilotka žhubi hnydom wědomjo. Wona pschinidże néhdże we wyšokosći 3000 metrow sašo k žebi, hdyž bé jeje létadło žo hižo daloko nad morjo wotnjesło, wona pak mózesche tola hischcze do Long Island dolecźeć, hdźež z muju pschistaji. Pschi tom žo jeje létadło šnježi, wona žama pak žo pomérnje žnadnje srani.

* **Kholera w Indiskej.** W pschedmésće Kalkutty je kholera wudyrila; natyhowaja khorosći je žebi hižo we prénjej nozy 19 žmjertnych woporow žadała.



Hród presidenty we hlownym měsće Managua we Nicaragua.



Khartka kraja Nicaragua w Srjedźnej Ameriey.

leka świeticha w tym, so wahu jenotliwych słoćatow kruče rośinowa a po najniższej wały pjeca płaćišny posłaja. Wulki smykł katastrofy je, so so ženje wo tute wiczne praschenja starało njeje. S tuteje pschičziny su dźensa wustawy nastałe, kiž ratarjej radźa w tutym ważnym praschenju.

Wo tworjenju płaćišnow na słotnych wikach luježi brje pola katastrofa najwjetscha njewědomosć. Wobsahi wulkich słotnych wikow w Němskej su šmědowanje ja tamne 29. Dittatorske stejischćo tutych wulkich słotnych wikow je ś mulkim njedostatkom ja postajenje płaćišnow ja nałche rěne świnje. Teš rěnistwu pjeca mjeło njeshłaći na njestajnosći płaćišnow na słotnych wikach. Ratař dyrbi so starać, so bychu jeho świnje kajkostne byle, kajkosć słužuje so po wjazowanju a po tym, hać so hódnotne mjasso ze świnjerza wuwlečz hodźi. Rěčnik w druhej połojcy swojeho pschednoschcha je špičlowobrafenki jenotne hódnoscze a kajkosce rěznych świni rozsajsni. Sajimawe je ja ratarja, so skoczo po puczu wot ratarja na słotne wili na swojej wały słubi, hać do 300 tal dalokoscze njeboze 6 hać 10 procentow, dale 20 tn. hamo hać najwyschscho 14 procentow. Na rjadnjach maju saho rěnizy tak mjenowane rěne khodowanje we pschirażku wo 16 hać 24 procentow rěznje wahi. Wurěsna hódnosć je pschego wjetscha, cžim wjazy ma świnjo mjasa, je pak mjenscha, cžim wjazy na tuka. Sajimawy pschednoschk namała polne akzeptacze pschitomnej.

Cyrkwinske powěsće.

W Michałskej cyrkwi.

Jutrowničku rano ½8 hodź. budże serbske Boże wotkazanje (farař Kapler), ½9 hodź. serbska a dop. w 10 hodź. němska Boża słužba (farař Kapler).

Druhi dźeń jutrow rano ½8 hodź. budże němske Boże wotkazanje (farař Tischer), ½9 hodź. němska a dop w 10 hodź. serbska Boża słužba (farař Kapler).

*

Krajnacyrkwinske zjednoćeństwo w Budyšinje při Pólnym hrodźišku 6.

Cichi pjatk dop. ½11 hodź zwjazk dźěći, wječor ½8 hodź. póstna nutrnosć. — Jutrowničku nje je žana zhromadźizna. — Druhi dźeń jutrow je wječor we 8 hodź. jutrowna swjatočnosć z khórowymi spěwami a narěčenji, rěčnik k. krajnosudniski rada Handwerek a Zimmermann. — Wutoru pop. w 4 hodź. je bibliska nutrnosć za žony. — Štwórtk wječor we 8 hodź. je bibliska nutrnosć.

Zjednoćeństwowy wothladar Zimmermann zmeje biblisku nutrnosć wutoru we Wjazońcy, srjedźu we Motydle, štwórtk we Wołbramecach a pjatk (10. 4.) w Hornjej Hórcy.

Z Budestec.

Jutrowničku zmže duchowny Hänichen rano w 7 hodź. němsku spowědź, farař Bóje rano we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. Cyrkwiny khór spěwa.

Druhi dźeń jutrow zmeje farař Bóje rano we 7 hodź. serbsku spowědź, we 8 hodź. serbske a duchowny Hänichen dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Pozawniski khór sobuskutkuje. Na wobymaj swjatymaj dnjomaj zběrka za sakske hłowne bibliske towarstwo.

Z Budyšinka.

Jutrowničku je rano we 8 hodź. serbske kemšenje (farař Handrik z Porsic), dop. ½10 hodź. je němske kemšenje (k. superintendent Fröhlich ze Budyšina); na němskim so nowoleni sobustawy cyrkwinskeho předstejerstwa zapokaža. Zběrka za sakske hłowne bibliske towarstwo. — Wumrěła: Madlena zwud. Schusterowa rodź. Höhnec, wumjeńkarka w Přiwćicach, 84 lět.

Z Bukec.

1. dźeń jutrow rano we 8 hodź. serbske, ½10 hodź. němske kemšenje. Cyrkw. khor: Z rowa stanył je Knjez. Pop. w 2 hodź. dźěćikemšenje.

2. dźeń jutrow rano ½7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske, ½10 hodź. němske kemšenje. Pozawniski khor: Jutrowny spěw wot Mergnera. Pop. w 4 hodź. křćeńske kemšenje.

Na woběmaj swj. dnjomaj zběrka za sakske hłowne bibl. towarstwo.

3. dźeń jutrow: rano we 8 hodź. serbske kemšenje. Pop. w 3 hodź. hłowna zhromadźizna žónskeho towarstwa pola Rabowskec.

Wumrěła Ernestina Therezija Poldrakec, wobydlerka w Bukecach, 77 lět, 3 měs. stara.

Z Hodźija.

Jutrowničku zmeje farař Voigt rano ½8 hodź. serbsku spowědź, ½9 hodź. serbske a dop. w 10 hodź. němske kemšenje. (Farař Wjezar we Smilnej prěduje.) Cyrkwiny khór spěwa: „Syty Boże, zawyskajće“ (W. Lucke.) ½12 hodź. Boża słužba za dźěći.

Druhi dźeń jutrow zmeje farař Voigt rano ½8 hodź. němsku spowědź, farař Wjezar ½9 hodź. němske a dop. w 10 hodź. serbske kemšenje. Na prěnim kemšenju zapokazanje wosadnych zastupjerjow. Na wobymaj swjatymaj dnjomaj zběrka za bibliske towarstwo.

K Čěrnym płaćej.

Marja pod kř[illegible] mjchnjwe
Sćžiły je voł[illegible]ćate.
S kójdeje rół[illegible] naoma
Pod jeje nol[illegible]akćła,
Pschije te ró[illegible]ćle
Da njewinu[illegible]bu kćěle.

Wóła ty jahn[illegible]owa,
Wujšćeła jan[illegible]orje (Golgatha
Wobaj sej jeu[illegible]ležu,
Sylnuj ju ś[illegible]mutrowu;
Ćěł, ma ró[illegible]ha
Tro połnoscze[illegible]oha cžła.

Dźesi jahań[illegible]je połožeła
Pod šichćom [illegible]ódneho trawnika,
Rjeńićhi karž [illegible]je jera je,
Scharłach a purpur [illegible]hemadże,
Sławata luboscz jón jahni
W kralestwjenstwom błyschcžu ho krajni.

Cžarowna fahroda rójowa,
Wuchćeła tam na horje Golgatha,
Podaj mi jenu tu rójcžku
S Bojej kwoju luboscze barbjenu.
Wutroba ja tobu hłada,
Tiw, rójo, a rańcz cži žada.

Tiecža tam rója so łyboła,
Módrinu njebjesku pschetrjechła,
S wócžka jim miłoscz a pschećelstwo
Njenje a luboscze šmérwa ho,
Mačerina luboscz a swéra
Tam w błokitnim njeba jej měra.

Módra ty fahroda rójowa,
Wujschcžła tam na horje Golgatha,
Podaj mi jenu tu rójcžku,
Tykńuch ju ńebi na wiatrobu,
Rańcžła módrinka luba,
Wšmi žyle mje do twojoh' šłuba.

Hańža Budańka.

Z Hrodźišca.

Jutrowničku rano we 8 hodź. budże serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. We wobědmaj Božimaj służbomaj spěwa cyrkwinski khór a pozawniski khór sobuskutkuje. Zběrka za wosadnu cyrkej.

Druhi dźeń jutrow rano we 8 hodź. budże serbska Boża słužba ze zapokazanjom zaso- a znowawuzwolenych cyrkwinskich prjódkstejerjow, dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. Krajna cyrkwinska zběrka za hłowne sakske bibliske towarstwo. — Pokhowany: Morwonardźeny synk sedlarja Maksa Oty Arthura Haasera w Rakojdach.

Z Hućiny.

Jutrowničku rano we 8 hodź. budże serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. Krajna zběrka za bibliju.

Druhi dźeń jutrow rano we 8 hodź. budże serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba, we 11 hodź. kemšenje za dźěći.

Z Khwaćc.

Jutrowničku dop. ½9 hodź. němske a w 10 hodź. serbske kemšenje. Přednošk pozawnskeho khora. ½12 hodź. dźěćikemšenje.

2. swjedźeń jutrow dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. Předowanje: cand. theol. Böttger. Kolekta za sakske hłowne bibliske towarstwo.

Z Kluksa.

Jutrowničku rano we 8 hodź. budże němske a dop. ½10 hodź. serbske swjedźeńske kemšenje. Na woběmaj Božimaj służbomaj zapokazanje wuzwolenych a powołanju wosadnych zastupjerjow.

Druhi dźeń jutrow rano we 8 hodź. budże serbske a dop. ½10 hodź. němske swjedźeńske kemšenje (farski vikař Rösler). Na wobymaj swjatymaj dnjomaj zběrka za hłowne bibliske towarstwo.

Z Kotec.

Jutrowničku je rano we 8 hodź. němske kemšenje cyrkwinski khór spěwa; (wosadny farař), dop. w 10 hodź. je serbske kemšenje (kantor Hoker). — Pop. w 3 hodź. křćenja (wosadny farař). Zběrka.

Druhi dźeń jutrow je dop. w 10 hodź. němske kemšenje (wosadny farař), ½12 hodź. němske dźěćikemšenje. — Pop. w 3 hodź. křćenja. Zběrka.

Z Lupoje.

Jutrowničku rano we 8 hodź. budże serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba, po njej dźěćikemšenje. Zběrka za naš pozawniski khór.

Druhi dźeń jutrow rano we 8 hodź. budże serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. (Knjez farař Kapler-Njeswačidelski). Zběrka za sakske hłowne bibliske towarstwo.

Z Małešec.

Jutrowničku rano we 8 hodź. budże serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Zběrka za sakske hłowne bibliske towarstwo. W 11 hodź. dźěćikemšenje.

Druhi dźeń jutrow rano we 8 hodź. budże němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. Zběrka za samu swoju cyrkej.

Z Minakala.

Jutrowničku zmeje farski vikař Rösler rano we 8 hodź. serbsku a dop. ½10 hodź. němsku swjedźeńsku Božu słužbu. Cyrkw. hudźba. Zběrka za naš Boži dom.

Druhi dźeń jutrow zmeje farař Křižan rano we 8 hodź. němsku a dop. ½10 hodź. serbsku Božu słužbu. Na woběmaj Božimaj służbomaj zapokazanje zasowuzwolenych cyrkwinskich prjódkstejerjow. Zběrka za sakske hłowne bibliske towarstwo.

Nječe zežiki pola Serbow.

Mnohe naše nałožki su so hižo zhubile. Kultura a civilisacija stej je zadajilej. A tola, wjeści dźeł ze tych rjanych nałožkow je so hišće wobkhował. Nimale kóžda serbska krajina je zakhowała druhe nałožki. Nałožki njejsu wšudźe jenajke. W Delnjej Łužicy na př. njeznaju naš ptači kwas abo naše kuzlańcepalenje. Woni tam maju zasy druhe waśnja. Někotre nałožki su zasy rozšěrjene po cyłych Serbach, hač na př. čerpanje jutrowneje wody. Najbóle su so hišće stare nałožki zakhowałe w Delnjej Łužicy. To je jara spodźiwne. Wšak w Delnjej Łužicy Serbja hewak njejsu tak jara přeswědčeni, krući a zahorjeni narodowcy.

Serbskich ludowych nałožkow je jara wjele. Je přeběrać a rozpominać jedyn za druhim by jara dołho trało. Ja chcu so dźensa tehodła jenož zaběrać ze serbskimi ludowymi waśnjeni, kiž so wotměwaju nałeto.

Naše ludowe nałožki su zwjetša wšě powostanki z prastareho časa, hdyž naši prawótcojo běchu hišće pohanjo. Pod wliwom křesćanstwa a Němcowstwa su so drje tu a tam někotre nałožki trochu přeměnile, ale jadro a wutk tych waśnjow bywa tola starosłowjanski.

Stary Słowjan bě žiwy w přirodźe. W přirodźe widźeše skutkowanje Boha a jeho póselnikow, haj přiroda sama běše jemu bójska, bě Bóh sam. We předmjetach přirody, we wodźe, zemi a mróčelach, we wóhnju, w horach a lěsach widźeše stary Słowjan potajne skutkowace duški přirody. Tak też jeho wobrjady a nałožki zwjetša zwisowachu ze žiwjenjom přirody.

Wobdarjeny wot Boha ze strowym rozsudom, njećinješe słowjanski lud ničo, štož njeby w zjenoćenju z tym było, štož jeho wobdawaše. Wón ćesćowaše tehodła swoju žežiwjeńku „Maćerku zemju“ derje wědźo, zo jeho cyłe žiwjenje w zwjazku z njej wostanje. Hdyž přiroda po zymskim spanju wotućeše, hdyž po wojowanju dnja z nocu swětło přewahu dósta nad ćěmnosću, napjelni so mysl rólnika z radosću, zo je žiwjenje dawace słónco znowa swětło a ćopłotu přinjesło, kotrejž měještaj zemju wopłódnić a ju wudobyć z mocy ćmy, zymy a smjerće. Tehodła bu prěni dźeń, kiž bě dłějši dyžli nóc, jako spočatk noweho léta wobhladowany; tuž počinaše so léto pola naših prjedownikow w měrcu a tak běše to hač do 13. lětstotka.

Spočatk noweho léta rěkaše tehodła pola nas naléto abo naléće. Też pola Juhosłowjanow mjenuje su tutón počas podobnje prolječe. Započatk naléta padźe na 21. měca, po starej protycy pak na 9. měrca. Tehdy wobstarachu sej w starym času hólcy zelene šmrěkowe halozy, běhachu wot khěže do khěže a wołachu při tym: „Léto, nowe léto dźe“ a wuspěwachu wjesole pěsnje ze zbožopřećom. Tón samsny dźeń wotměwaše so też wuhonjenje smjertnicy, kiž so potom pozdźišo wotměwaše porjadnje njedźelu Laetare. Serbski prócowař A. Frencel piše wo tutym zajimawym nałožku takle:

W někotrych wsach serbskeje Hornjeje Łužicy so wotročcy, dźowki a dźěći na njedźelu Laetare popołdnja zhromadźa a wot słomy a łapow klanku ćinja, kiž ma smjerć woznamjenić. K tomu dadźa ći, kotřiž su poslednje ćělo w domje měli, košu, poslednja njewjesta pak da šlewjeř a te druhe łapy. Tuto swjećo tyknu na dołhu žerdź, najsylniša dźowka njese jo w skoku a wšitcy ćerja so za njej spěwajcy: „Leć horje, leć horje, jarabate woko; paň dele, paň dele, jarabate woko!“ a při tym mjetaju wšitcy z kamjenjemi a kijemi do njeho a mysla, štóž smjerć trjechi, tón za to lěto njewumrje; ta holca pak běži ze wsy won hač k wodźe, hdźež wohidło nutř wali. Abo zwjetša donjesu smjerć hač k mrokam najbliššeje wsy, čisnu ju přez mjezy, wotłamaju sej kóždy zelenu haložku a ćerja potom wjeseli a dobre je nadźije domoj, jako bychu něšto wulke wuwjedli, přede swojej wsu čisnu pak te zelene halužki preć; husto přićahnu dźěći susodneje wsy tu smjerć zaso za nimi mjetajo, dokelž ju na swojich mrokach měć njechadźa. Při tym też husto swary a puki nastanu.

Tutón krasny nałožk je też naš ludowy basnik Handrij Zejler zwěčnił we swojej pěsni „Naléće“ a mištr Kocor je k tomu złožił raznu hudźbu.

Klanka, kotruž młodźina ze wsy wunjese, mjeješe předstajić Moranu, bohowku smjerće a zymy. Lud z tym tak rjec staru zymu wužohnowaše, zo by so přihotował na přikhad naléća.

Z tutym nałožkom drje też někak zwisuje nałožk „zabić stareho“. Štóž při wumłóćenju posledni klipnje, wo tym rěka: „wón je stareho zabił.“ Potom so stroji klanka ze słomy a młóčk, kiž posledni klipny, mjeješe potom tu klanku dale njesć a ju skradźu jenemu susodej přez płót ćisnyć a to susodej, kiž hišće wumłóćił njeje. Njesmě so wšak při tym lepić dać, hewak może puki dostać abo jemu wobliczo ze sazami namazaju. Wbohi susod ma nětko winowatosć stareho tak dołho při sebi khować, dóniž sam njeje wumłóćił a jeho potom dale donjese. Tak słomjana klanka po cyłej wsy dale pućuje, nihdźe ju rady nimaju. Hdyž je stary nětko dopućował k poslednjemu burej a we wsy hižo wšitcy su wumłóćili, potom klanku do wody čisnu, hdźež so zatepi.

Poslednje klipnjeje při wumłóćenju so też mjenuje „kapona zabić.“ Na kóždy pad zwisuje tutón nałožk z tamnym wuhonjenjom smjerće.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Z Nosačic.

Jutrownička rano ½9 hodź. budźe němska a dop. w 10 hodź. serbska Boża słužba a spowědź.

Druhi dźeń jutrow budźe rano ½9 hodź. serbska a dop. w 10 hodź. němska Boża słužba a spowědź. Na wobyma, swjatymaj dnjomaj zběrka za biblije.

Z Poršic.

Jutrownička ju rano we 8 hodź. němske kemšenje ze zapokazanjom wolenych sobustawow cyrkwinskeho předstejerstwa (knjez superintendent Fröhlich); dop. ½10 hodź. je serbske kemšenje. Cyrkw. khór spěwa „Mój Jezus žiwy je“ wot E. Freyslaga; ¼11 hodź. je dźěćikemšenje w Poršicach za wjetše a mjeńše dźěći.

Druhi dźeń jutrow je rano we 8 hodź. serbske, dop. ½10 hodź. němske kemšenje; pozawniski khór sobuskutkuje. Na wobymaj swjatymaj dnjomaj zběrka za sakske hłowne bibliske towarstwo.

Třeći dźeń jutrow je pop. w 3 hodź. zhromadźizna žónskeho towarstwa pola Michałkec w Hornich Kubšicach.

Z Rakec.

Cichi pjatk rano ½8 hodź. serbska spowědź a Bože swj. wotkazanje, w 9 hodź. serbska, ½11 hodź. němska Boża słužba, pop. w 2 hodź. němske kemšenje z něšporom. Zběrka.

Cichu sobotu pop. ¼7 hodź. (po wječornym zwonjenju) němski něšpor.

Jutrownička rano we 8 hodź. serbska spowědź a Bože swj. wotkazanje, w 9 hodź. serbska, ½11 hodź. němska Boża słužba. Zběrka.

Jutrownu póndźelu rano w 9 hodź. serbska, ½11 hodź. němska Bože słužba. Zběrka.

Jutrownu wutoru rano w 9 hodź. serbska Boża słužba, ½11 hodź. serbska, w 11 hodź. němska Boża słužba za dźěći.

Z Wjelećina.

Jutrownička je dop. ½9 hodź. serbske kemšenje, ½11 hodź. němske kemšenje. Wjelećanski mužski khór spěwa.

Druhi dźeń jutrow je dop. w 9 hodź. němske kemšenje, předuje farar Hammerschmidt z Korzymja. — Cyrkwiny khór spěwa motetu. Na wobymaj swjatymaj dnjomaj zběrka za sakske hłowne bibliske towarstwo.

Z Wósporka.

Jutrownička je dop. w 10 hodź. swjedźeńske kemšenje, dobrowólny cyrkwinski khór spěwa; dop. ½12 hodź. je kemšenje za dźěći. — Pop. w 2 hodź. křćenja (wosadny farar). Zběrka.

Druhi dźeń jutrow rano we 8 hodź. je předowanje, cyrkwinski khór spěwa. — Pop. w 2 hodź. křćenja (wosadny farar). Zběrka.

Z Wóslinka.

Jutrownička rano w 7 hodź. budźe němska spowědź, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. Cyrkwinska hudźba: „Kóždemu rjekna, zo je žiwy a horjestany!“, wot Stapfa. Zběrka. Pop. ¼4 hodź. Boža słužba w Lěskej.

Druhi dźeń jutrow rano w 7 hodź. budźe serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Zběrka. W 11 hodź. kemšenje za dźěći.

Nješto wo jutrownych jejkach a druhich nałoženjach pola Słowjanow.

Jutrowne wjesołe pschihadźa do kóždeje hwózdy. Jedyn druheho wobdaruje z pišanymi jejkami, kotrejž jutrowny fajerčk, abo kaž jej dźěći w někotrych kónčinach naščeho kraja myslа, hnadź tež bacon a ramo lischka pschinjeje. Jejo na wo sebi wěstosć nowehо žiwjenja a hdyž ko schkorpisna roskanje, dóńdźe wone k horjestaczu. Tak je jejo wobras horjestanjenja Jesusa a žiwjeho horjestanjenja.

Wobdarjenje z jejkami njeje jenož na Łužicu a Němsku wobmjezowane. Mózeny rješ, so tutón nałoženk wschitke ludy maja. Hižo wo starych Judach, Babylonskich, Grekach a Rowjanach so piša, so tuto waschnje wobdarjenja z muměrjenymi malowanymi, haj žamo se slotymi jejkami wjele do czasa kschežczanstwa znajachu. Wěsto kóždy lud to na žiwoje waschnje wukonješe.

Schtož rjanosć jejkow nastupa, móža so morawiske jejka z naschimi najrjeńschimi se šerbskeje Łužicy měrić. Na Morawje je hilschče dźeńskich dźeń waschnje, so jedyn druheho z jutrownymi jejkami wobdarуje. Kóždy pyta w tym žiwoja cześcj, žiwoje jeja po możnosći jara wumělšyn a barbokrašne presentowacz. A dokelž mnohy wumělšyn dosć njeje, tuž je skoro w kóždej wsy wožebity molerjet jutrownych jejkow, wumělc, ličí takle k jutram hacž do tyhaz jejkow krašne wumoluje a tež rjane hrónczka na nje napisa. Wožebite žadanja stajeja njewjesčezinske pory. Sčitka so tola, so njewjesča swojemu wujmolenemu najkrašnjiše jejo dari, z kotrymž móže so potom w krutach žiwotich towarschow z nim hordźeć. Schtož je žej Narodny muzej w Prahu wobhladał, je widźał, kak wschelakore hižo w barbje tute ludowe wumělstwo w jenotlinych krajinach je. Tuto nadeńdźemy we zyłej Czěskej.

Wožebje fantastiſnje wudebja južni Sserbja jutrowne jejka. Na nich widźiſch na pſch, kačku, kotrejež nobi geometriſte wudebjenſti pſchedstajeja, ſchibličeſchka wosnamjenja ſopjena ſ pupkow a wopuſch je podobna rybjazej.

W Półſkej žony pječa jejka wuduwaja a nałožja je potom ſ barbojtym ſmotom, ſe wſchelakimi niczemi a wudebjenkami. Hdyž ſo nałožo do Božeje ſtwórby dobywa, barbja ſo w ſłowjanſkich krajach kurjaze a hołbjaze jejka, wudebja ſo a ſjednoca ſo ſ wumělſkimi płaczkami jako wobras, ſo nałožo kaž ptaczk ſ jeja wulěſe. W jenym ſtaropółſkim ſpěwje, kiž ſo na ſwjedźenju „Laetare“ w nałožu ſpěwa, poſtkeja ſo ſtórczki jeja. Tehodła ſo tu wožebje laſtojczka czeſczi. Hdyž ta hnězdźi, do tehо domu njedyri błyſk. Tak je wona pożoł ſchowanja a njeſmě ſo morieć. Kaž dě nětdy pohanſkej bohowny poſwjeczena, tak nětko maczeri Božej.

W naſchej herbſkej Łužicy ſo hiſchče dźeńſnizchi dźeń jejka wumělſyn wumoluja a w ſwojim wotmětka wuſtajenja w Budyſchinje (w Sserbſkim Domje) a we Wojerezach nam to woſpjet dopokaſachtej. W Bróſtach je ſo barbjenje jejkow k wěſtej domjazej induſtriji wudoſpołniło. Kajku wſchelchinu je tute wumělſtwo tam dożpěło, ma ſo wopraſdźe wobdźiwacz. Technika tajcheho wumolowanja a barbjenja njeje ſokla. Temu ſłuſcha wuſchitka ruka, wjele naſhonjenja, ſkuſmjenja ſa barby a formy a wožebje mnoho ſczerpliwoſcze, chcze-li ſchtó „miſchtrſke pruhowanje“ wotpokoſcz. Sskatwni morjerjo Morawſkeje bjeru k barbjenju jejkow ſkoru ſa-bluczinu. Tak ſu najprjódy žołte. Potom wulěpja te wobe powſchitkowne ſakładu, dha tola wumjedźenja dopokaſuja, ſo tola kóždy molerſ w tym ſwjetſcha ſwój puczi kroczi. Tehodła bjeſ dźiwa, ſo maja na Morawje na 70 taiſich družinow, kaj dźeń mamy jich tež mnohich pola naſ.

W najnowiſchim czaju je ſo poradźiło, jutrowne jejka tež ſnutſka wobarbicz. To je ſo jako prěnjenu profeſorej Lippincottej na wyſchiſchej ratarſkej ſchuli w Jowa hižo w lecje 1912 poradźiło ſ pomozu wſchelakich anilinſkich barbow. Wěſczichi wuſpech, ke kotrymž ſo naſchim jejkajym molerjam ani wožuje dźako njeje.

Tež to waſchnje, ſo my jutry po prěnim połnym mězačzku w nałožu ſwjeczimy, hnadź ſ mězaczkowym kultom ſtarych pohanow ſwižuje. Hižo ſtatnoſcz jejkow na mězaczk pokaſuje. Tak je ſo wſchelake waſchnje jutrownych jejkow pola ludow wuwiło. W Ruſkej (wožebje pſchi brjoſchach rcki Dnjepjera) njeſu po ludowej ſudy kaczſi ſtote jeja w jutrownym czaju. We Wukrajinje donjeſe wudowa jutrowne jeja a kuſ khleba na row ſwojeho muża. Tež južni Sſłowjenjo kładu póndźelu po młodych jutrach (bělej njedźeli) czerwjene barwjene jejka na rowy. W Ruſkej ſtawa ſo to 24. meje.

Tak ma kóždy lud ſwoje nałožki a waſchnja w rocznych czaſach. Wokoło jutrow a hód ſu najbohatſche, wožebje w ſłowjanſkich krajach.

Začmiće wěſcka.

Dźenja, 2. hapryleje wotměje ſo dopołne začmiće měſaczka. Začmiće ſo zapoczinje ½8 hodź., wot ½9 hodź. do 10 hodź. je ſo měſaczk dopołnje začzmnił. Začmiće ſo ſtónczi któžko do 11 hodź.

Jedyn je ſtarych afrikanſkich ſtjedźeſtich puczowarjow je ras rjenje wopiſał tjenj, kiž bě tehdy podeſchoł w czěrnej Afriży. Bě naſtało dołpołne začmiće měſaczka; ſcherjenjoſcze, mjedźo-czerwjene wiſkaſche měſaczk na nóżnym njebju, potajna cźichina kuježeſche w pſchitrodze, jenaž domorźdni rejwachu wokoło ſapatych wójnjow a jich cźinkarje, fantaſtiſkich pſchedrazčeni, ſo mudlachu. S wobſtczkom běchu pſchiwobroczeni ſ měſaczkej, machotachu ſ muſchkanami pjerjitymi kjeſchkami, ſpěwachu potajnu pěſeń, dóńdź ſtónczinje ſaſy na kromje měſaczka ſo ſaſy njepokaſa jaſne ſwětło . . .

Pola wuſchich ludow knjeſi ta praſtara pſchiwěra, ſo pſchi začmiću měſaczka abo ſłónza ſły demon, wjelk abo ſmij, dże jaſny měſaczk ſpóżerjeraz a podobna wěra je dźe tež afrikanſkich domorodnych pohnuka k tomu, ſ rejwanjom a modlenjom začzicz ſlepe ducha, ſo by ſo ſwětło nóżneho ſwěſdna ſaſo pſchikryło.

My nowocźaſni Europejerjo ſmy ſtróſbi ludźo, kiž w ſchuli nawukłuchu, ſo ſtaj měſaczk a ſemja dwě ſkamjej na ſebi cźemnej kuli, kiž ſo ſwobodnje ſnoſchujetej we ſwětnińſczu a kiž jenaj ſłónzo wobſwětla. Kaž kóżdy wobſwětlenу pſchedmjet wonej wſcho tej matej ſwój ſczěn a hdyž měſaczk, kiž tola wokoło ſemje bunda, ſo dóſtanje do ſczěna ſemje, hdyž jón potajſim pruhi ſłónza wjaſy dopahnjenеj njemóża, tak dyrbi ſo začmicz a my mamy začmiće měſaczka. Začmiće měſaczka móże być „dopołne“ abo „dospołne“, po tym hacž naſch trabant jenoż ſczěna abo zyłe ſo ſłubi w ſczěnje ſchérokeje a powažnеje macźerki ſemje.

Sčam na ſo je potajſim tale wěz jara jednora a tola naſ tole njeběſcze dźiwadło ſtajnje ſnowa jaſtnuje, pſchetoż, hdyž ſmy to tež w ſchuli tak rjenje nawukli, prawje pſchedſtajicz ſej to tola njemóżemy, ſo tuta njeſmérna ſemja ſe ſwojimi krajemi, morjemi, ſ 1900 miliſonami ludźi ma

Hospodarski rozhlad.

ſchtwórtk 2. hapryleje 1931.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,188	100 nólsk. zlotych	47,15
1 jendźelski punt	20,43	100 čěſkoſł. kronow	12,383
100 ſwaje. frankow	81,00	100 franc. frankow	16,41

Barlinſka burſa ſapiſba wožera žiwe wikowanje pſchi poſtupowazych kurſach. Wiſi ſ rentowymi a dołżnymi liſczinami běchu žiwiſche hacź botal a kurſy porjedowachu.

Produktowe wiſi mězačzki jenoż ſnadny wobrot. We hotowym ſorcie pſchenża a wowſ ſaſo wo 5 pj. poſtupſchej. W termińſkowym wikowanju ſo tež płaczišna rożki porjedźi. Wożera płaczeſche zentnar

w Barlinje:

pſchenży 14,25—14,35 hr., rożki 9,15 hr. hacź 9,25 hr., nałčinjeno jerſinjenja hr. 11,40—12 hr., nahnuſkeho 10,50 hacź 11,25 hr., wowſa 8,15—8,35 hr.,

w termińſkowym wikowanju

ſa meju: pſchenży 15,20—15,22½ hr. a rożki 10,02½—10,07½ hr., wowſa pak 8,92½—8,97½ hr.,

ſa julij: pſchenży 15,10—15,12½ hr., rożki 9,90—9,95 hr., wowſa 9,43½ hacź 9,47½ hr.,

ſa ſeptember: pſchenży 12,55—12,60 hr rożki 9,25—9,32½ hr., wowſa 8,50 hr.

Někotre płaczišny ſ wjerchnjoſchich Drjezdźanskich wikow.

Žiwe kaczki 3,50—5,00 hr., kury ſtare 3,00—5,00 hr., młodźiczki 3—5 hr., kački 1,30 hr., truthi 1,20 hr. hacź 1,30 hr., kury ſtare 1,20—1,30 hr., liny 1.80 hr. ſchcżuki 1,60 hr., karpy 1,10 hr., jabłuka 30—60 pf., běrny zentnar 2,80—3 hr., po puncze 4—5 pj., ſelenу kał 35—40 pj., běły kał 10—12 pj., czežwjeny kał 18 hacź 20 pj., zyhła 12—15 pj., karoty 10—15 pj., kuleraba 10—12 pj., krěn 80—90 pj., rjetkej 15—30 pj. a czežwjena rěpa 10—15 pj., kiſały kał 15 pj., butra 1,60—1,80 hr., jeja 10—11 pj.

Wiſi wožera ſrjedu w Lubiju.

Kuleraba 8 pj., běły kał 12—15 pj., czežwjeny 18 hacź 20 pj., wlóſki 35 pj., hyndrojty 45—100 pj., morchej 8 pj., karoty 10—15 pj., jeđźina loboda 45—50 pj., kolrabi 10 pj., porej 25 pj., ſelene kórki ſchcżuka 1 hr., zyhła 10 pj., hołoſcej kórčk 25—35 pj., radiſki 15 pj., rjetkej 10 pj., czežwjena rěpa 15 pj., ſelerij 25—35 pj., pětrſchilka 10 pj., krěn 60 pj., jabłuka 20—45 pj., butra 85 pj., jeja 7—9 pj., twaroh 25 pj., ſany wolij 1 hr.

Pſchihotajeſa:

Wuczbonika, Andree w Muzakowje.

„ pjekařſkeho, Zeidler w Lubiju.

Hołzu do domu, w Kamjenzu, Wojerowſki dr. 30.

„ knjeſi dwór w Darinje.

Na pſchedań:

Wós bjerčzany w Běłej Wodźe, Mjedwjedźegowa haſa 1.

„ dźerčzany, Schuſter, kowař we Wojerezach.

Czěſczku knjeſi dwór w Dźěwitu.

Proſata, kubleč Schiller w Niebjelčzianach.

Kruwa ſ czeleſkom, w Njebjelčzičzach 34.

„ wyſokoſnježelina, w Nowej Luży 3.

„ wyſokoſnježelina, do czahanja, w Běłym Khołmzu čiſło 70.

„ ſ czeleſkom, w Ptačzegach 43.

Sſoma, Brojeſ w Synczach.

Byk, 10 měſazow, w Roholuju 6.

Radio ſ wótſtrěžkami, w Budyſchinje, **Wetzelſka dr. 21.**

Wós na jenu kruwu, kowař Schuſter we Wojerezach.

Sſudnizky na pſchedhadźowanje.

ſobotu 4. jutrownika 1931

we Wojerezach w hoſczenzu „K ſtotemu lawej“ dop. we 10 hodź. 10 nowych wobleſkow.

Hoſczenz k „Stotemu jandźelej“ we Wjeleczinje ſ nětkoždy 13 kórzami leżowniſcze, ſłuſchazа Bercźi Helent Glogowej rodź. Liebuſchez, hódny 56 980 hr., wopalna pokładnja 87 000 hr. Pſchedhadźowanje budźe wutoru 19. 5. 31 dop. w 9 hodź. w hoſczenzu „K ſtotemu jandźelej“ we Wjeleczinje.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymjo po tunu abo 1000 kg. howak 100 kg.

	Płaczizny we złotej hrivnje.				
	1. 4.	31. 3.		1. 4.	31. 3
Pſenica	265-267	264-266	ſany	17 19. 0	17 19
rožka	183-185	182-18	woka	23 -6 00	23 - 6 00
naz. jačmjeń	—	—	mórče lupiny	13-15 00	13-15,5
nal. jačmjeń	928-240	928-240	žolte lupiny	22-26 00	22-26,0
wows	161-167	162-166	zerndelta	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuſk	9-10,20	9-10,20
Pšenč. muka	24-40,5(	24-40,2(	any wotruby	13 15,00	13-15,70
rżana muka	25- 9,2(	25-29,2(	ocen. melasa	—	—
pš. wotruby	13-13,6(	13 13,6	brnj. kruski	13-13,00	14-15,0(
rżane „	13-13,2	12-13,10	syno, 50 kg	13 -1,50	1 30-1,50
raps	—	—	rżana ſoma	13 0,8	5 0 0 5
hróch Viktor	4-3,0	24 29, (	pšenč. „	14 - 8(	50 6 0
lane ſymjo	—	—	wowſana „	45-0 0	1,5 0 65
pjeluški	25-28 0	25-2 -0	ječna „	9,55 0 63	0 65 0 6

Wične płaczizny ſrjedu 1. IV. Wšo po złotej hrivnje	w Kamjenzu za 1 centu.	w Lubiju za 1 centu.
Pšenica	13,80—14,20	13,8 1—14,20
Rožka	8,70—9,00	8,70—9,00
Jačmjeń (naličt.)	10,00—11,0	9 50—10 75
Wows	8,50—9,00	2 75—3 25
Syno	2,50—2.75	2 75—3 25
Sloma z maš. młóc.	1 50	1,00—1 30
Sloma k zaslanju	1 10	—
Sloma z ruku młóčena	2,00	—
Běrny pola rataja	2.60	2,00—2,70
„ hač na železnicu	3,00	—
Butra	1,50—1,60	0,80—0,85
Joja	0,08—0,09	0,07—0,09
Pšenične wotruby	7,00—7,25	6,70—6,90
Rżane wotruby	7,30	6,50—6,70
Pšenična muka	30,00—30,50	22,50—23 65
Rżana muka	15,00—15,50	13,75—14,25
Prosata, wulke	14,00 - 24,00	—
„ „ srjenje	—	—
„ „ małe	—	—

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiščerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pf. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pf. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pf.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čěmeno znjezbožeńca z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospolnje bědny. Kóžde znjezbožeńce dyrbi abonent hnydom sćitej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńca dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 79 | Budyšin — Sobota, 4. hagriele 1931 — Bautzen | Ročnik 90

Dla jutrowneho swjedźenja wuńdźe přichodne čisło „Serbskich Nowin" wutoru připołdnju.

Rozkora mjez nacionalnymi socialistami.

W tym samym czasu, w kotrymž su w Durinskej dwěju nazionalno-socialistiskeju ministrow **dr. Frick** a knjezeństwowneho radźićela **Marschlera** z wuprajenjom njedowěrjenja z knjezeństwa wuwěsćeli, je so **Hitler**, hlowny wjednik tuteje strony, **se wjeselu z nadpadowańskich wotdźělenjow** němskeje nazionalneje strony běduceje měł. Konflikt je z tym nastał, so je Hitler porućił, so dyrbja so jeho přichwilowarjo nusowemu wukazej němskeho presidenta podczinjować. Tejše Hitlerowej přichilkarni so pschede wschěm hejtman swonka służby **Stennes**, wjednik Barlinskich nadpadowańskich wotdźělenjow, spjeczowasche. Wón Hitlerej wótry list napisa, w kotrymž praji, so so se sakalnju revolucionarny duch nazionalneje socialistiskeje strony zyle potołčuje. Hitler, kotryž je hižo loni z Barlinskimi spjeczowymi nadpadowańskimi wotdźělenjemi do swady pschischoł, nochcyše, kaž tehdy sahso jich z pjenjezami směrować, ale so rozbudźi, jich wjednika, hejtmana **Stennesa**, wotpadźić. Hitler so boji, so by jeho strona z pschecziwnjom pschecziwo nusowemu wukazej podležała, a wukazu dźěl jeho pschiwisowarjow běchu wschědnje kwalowne puśi a nahlymoše z pobórschkom a jich stronje wozusobnjachu. Wschelake znamjenja Hitlerej prajachu, so je wjerschk swojeho wuspěcha pschekročił, a so by jeho strona pschi pschichodnych wólbach pohubjena wuschła. Wulki dźěl sobustatowo nadpadowańskich wotdźělenjow su dźěłowarjo, kotřiž wot Hitlera pjenježnu podpjeru dóstawaju. Hitler měnjesche, so so cźile thudźinkoju žebi njeswěrja, so jemu spjeczeći, hdyž jim hrošy, so jim pjenježnu kapju zaczini. Tola běłche so mylił. Nadpadowańske wotdźělenja su hejtmanej Stennesej zwěrne wostałe. Stronimy dom w Hedemannskej dróhy bischeze pschecyo muzstwa nadpadowańskich wotdźělenjow wobsadźeny dźerża. Redaktor nazionalnych socialistiskich nowin „Angriff" je so za Stenneja a pschećiwo Hitlerej wuprajił. Tež nadpadowańske wotdźělenja w Pomorskej a Rańschej Prusskej su so Stennesej pschisamnke.

Wyschscheho leutnanta **Schulza**, kotrehož su dla feuskich mordarstwow z kmjerczi sahnuźili a podźěsćeho wobnadźili, je Hitler za nowjeho wjednika pomjenował. Jemu pak su muzstwa Barlinskeje a braniborskeje župy pobłuschnosći sapowědźili.

Hitlerowy wukaz.

W Mnichowskim „Völkischer Beobachter" je so sledowacy wukaz sa wupadańske wotdźělenja rańscheje Němskeje wudał:

Wschitzy wjednizy, tohorunja wjednizy wupadańskich wotdźělenjow rańscheje Němskeje, maju hač do 12. haprileje 1931 najwyschchemu wjednistwu w Mnichowje pisanmje zdźěłcy, hač su bjes wumělenjenja za Hitlera. Čzi wjednizy nadpadowańskich wotdźělenjow, kotřiž hač do menjowaneho czasa njejsu wosjewenje wotekali, so z 12. haprileje z nazionalneje strony wusamknu. Wotdźělenja, kotrež su z tym rozpuschczene, so po blischej poruczności nowopostajenych wjednikow w rańschej Sakksej znowa sakža.

Referwa wupadańskich wotdźělenjow w Barlinje so hnydom rospuschći. Politiscy funkzionarojo referwy wupadańskich wotdźělenjow su wot tutoho czasa politiskemu wjednistwu podstajeni.

Stabowy schef: R ö m.

Stennes, Wetzel a Beltjens z nazionalneje socialistiskeje strony wusamknjeni.

Wjednistwo nazionalneje socialistiskeje strony je schtwórtk wosjewiło:

Polizajskeho hejtmana Stenneja, kaž tež Wetzela a Beltjensa su z nazionalneje socialistiskeje strony dźensa wusamknyli.

Ručna granata w Barlinskim předměsće rozbuchła.

W Barlinskim pschedměsće Hohenschönhausen je so pjatk popołdnju w dworje jeneje khěže Dingelstadtskeje dróhi žiwlne rosbuchnjenje stało, z kotrymž so wjele wokonowych schkleńzow wutłóčzi a so někotre telegrafowe groty rostorhnychu. Polizija sbytki ruczneje granaty w rokowej formje namaka. Na stronje industrijoweje železnizy mjez Hohenschönhausenom a Friedrichsfeldom podźěsćo dźeńacej ruczných granatow teje sameje konstrukzije naderźechu. Pódla nich sawaleńska papjera a někotre exemplary komunistiskich nowin leżachu. Mózno je, so su dźěczi paket, kotryž je najskerje hižo dawno tam leżał, woczinile a jemu granatu zobu na dwór Dingelstadtskeje dróhi wsali.

Kommunistiske nasylnosće w Nauen'e.

Cźichi pjatk wjecźor njeźiwajacy sakazanja demonstrazijow něhdźe 150 Barlinskich kommunistow k Nauenskemu dwórnischczu cźehnjesche. Hdyž jim polizajscy sastojnizy napschecziwo stupichu, kommunistojo jich z kamjenjemi a kijemi nadpadźechu. Dźewjatnacze kommunistow posdźischo sajachu a na polizajski presidium dowjedźechu. Dweju polizajskeju sastojnikow běchu lohko kraniłi.

Kommunistiska agitacija w němskostatnej woborje.

Polizija je krejzu w Fürstenwalde pola Barlina **7 muži jězdneho regimenta cźišco 9** a někotrych kommunistow sajała, na kotrychž tukaju, so su **kommunistisku agitaziju mjez jězdnym regimentom cźišco 9 dźěłali.** Wobydlenja někotrych kommunistow su pschepytali a wjele pismow sebrali, kotrež na to pokazuju, so su so **wojazy němskostatneje wobory pschi kommunistiskej agitaziji we wójsku wobdźěliłi.**

Hacz dotal njeje hischcze swjesczene, hacz su so pschichłuschnizy jězdneho regimenta wopraudźe pschi kommunistiskej agitaziji wobdźěliłi, abo hacz je kommunistiska strona muzstwa němskostatneje wobory hakle chyła za wotmyślenu posdźischu agitaziju dobyć.

W někotrych mjenischich garnisonach we wokolnosći Barlina su tohorunja kommunistiske agitaziske pismа sebrali. S toho knjezeństwo sudźi, so kommunistojo systematiscy agitaziju w němskim wójsku dźełaju. Němski woborny minister je so rozsudźił, pschecźiwo kommunistiskej agitaziji runje tak rasnje sakrocźeć, kaž pschecźiwo nazionalnym socialistam, hdyž su tuczi sbytali, do offizjerow němskostatneje wobory hibanje swojeje strony sanjesć.

Gdansk je polskim wójnskim łódźam přistaw wupowědźił.

So dyrbu pólste wójnske łódźe w jymsłim czasu schtiłazy pschistawu měte, je so 8. oktobra 1921, potajstim we czasu, hdyž Pólska hischcze zaneho samknjeneho pschistawa njemejesche, mjez Gdanjskom (Danzigom) a Pólskej srěczenje wobsahło, kotrež pólskim wójnskim łódźam wobzetite prawa w Gdanskim pschistawje da. Tole srěczenje dyrbjesche hacz do 1. julija 1931 płaczeć z postajenjom, so mózesche so wono tři měżazy prjedy hacz wotběži, wupowědźicz.

Tole wupowědźenje prawo je někotre Gdanski senat wuził, so na to powołaju, so je žebi Pólska samknjeny pschistaw w Gdyni wutworiła. Počzahi Gdanska k Pólskej wschak so z tym njepołpschca. Ssnadź budźe Pólska Gdanskej z tym wotpłaczeć, so spyta, wschón źiwi wuwos do Gdynje swobodźi. Gdanzk dyrje měni, so k tomu tej bjes toho dóńdźe, hdyż budźe nowa železniza se smutskowneje Pólskeje k Gdyni natwarjena.

Přiwotrenje położenja w Awstraliskej.

Dźełaczeńska strona Nowopołodnischeho Walesa je awstralskeho finanzneho ministra je strony wusamknła, dokelž je pschecźiwo tomu był, so by Nowopołodnischi Wales dań zwojich pożczonkow saplacził. Dźełaczeńska strona hrosy, wschitkich sapóstajanzow wusamknyć, kotřiž radźa, so bychu so statne pożczonki danikc, kotrež su so z maczeńskeho kraja Jendźelskeje dóstałe.

Domowinska wobora pschecźiwo nazionalnym socialistam w Awstriskej.

Sstrjedu wjecźor je w Lehmbachu pola Linza po shromadźinje domowinskeje wobory k pukam mjes muzźiwanmi domowinskeje wobory a nazionalnymi socialistami dojschło. Dweju muzow domowinskeje wobory a jeneho nazionalneho socialista su cźežko kranili. Jich su do Linzskeje khorownje pschiwjesli. Polizija je pjecź wobzałow sajała.

„We wjecźorje niczo nowcho" w Awstriskej.

Kaž Winske nowiny pischu, budźe so film „We wjecźorje niczo nowcho" w blischim czasu we Winje pokazowacź. Pschedstajenja su so z pospschednjiwom amerikanskeho pózłanza we Winje smóznite.

Němcy w Spanskej.

W Tarragonje je k njemeram doschło, hdyż su 40 podoffizjerow na tódy domjedli, kotrychž je wójnski sud we Jaca dla wobdźelenja pschi sbožku k wuhnanstwu do Mahona sahudźił. Wulka czejóda ludźi so sbija, kotruž syndikalistojo z Barcelony nawjedowachu. To polizije kamjenje mjetachu. Ludowa czejóda wolasche: **„Nječh je žiwa republika!"** a schpanjske khorhoje se sjawnych twarjenjow storha. Hakle hdyż bé parna tódy wotjeła, mózesche so měr trochu wobnowić.

Internacionalna pšenična konferenca so skónčila.

Internazionalna pschenicżna konferenza w Romje, na kotrejż so 48 statow sastupowasche, mjes kotrymiż běchu najwažnischе pschenicżu wuwożace kraje, je swoje dźeło schtwórtk stónczila. Konferenzniy najwažnischi wunoschk je wobsahnjenje samórskich a europiskich pschenicżu wuwożacych krajow, po kotrymż so 18. mejc w Londonje za pschedbydźenom kanadskeho nauczetowarja ? ? ?

Hobrske letarske manevry w Italskej.

Italski letarstwowy minister Balbo je ministerskemu pschedbydźe plan prěnich wulkich letarskich manevrow pschedpołożił, kotrejż dyrbja so w auguscze w połnocy a połodnju Apenninskich horow w stronach Cisa Passes a hory Catria wotmječ a budźa hacz k brjohej Tyrrhenskeho a Adriatiskeho morja dohańacź. Pschi manevrach je 600 letadłow a sa wobarganjske wojowanje fajsitiska miliza wobdźeli. Hlowne rozkazowarstwo śnjeje general Balbo.

Kruty wuzwud pschecźiwo jenemu Tirolskemu. Tři léta do wuhnanstwa.

Prjedawscheho tirolskeho sapóstajanza a nědźuscheho sekretora tirolskeje ludoweje strony Michała Malferteinera je italski źud w połodnischej Tirolskej k wuhnanstwu na tři léta sahudźił. Kupa, na kotruż schćerćeńczeńczeho, kotrehož su 6. měrza pjaty krócz sajeli, dowjesu, njeje hischcze smała. Malfertеinerej porokuja, so ma njedowolene styki psches mjezy. Wobstorżeneho njeptuschawschi je sud wuzwud wuprajił. Malfertеiner je so je sjawneho žiwjenja zyle wróczo sćahnył. Jeho zu jenicźky dla jeho prjedawscheje dźeławosće jako ferketara tirolskeje ludoweje strony połnoslali.

Madźarska mjeńšina w Juhosłowjanskej

Madźarska manifestazija w Ssubotizy sa Juhosłowjanstu.

Beogradske „Vreme" 30. měrza wo wusnamnej manifestazji rosprawja, kotruż je madźarska mjeńšina we Ssubotizy 29. měrza wuhotowała. Madźarzojo w Ssubotizy su so k tomu sešli, so bychu kralej swojeju zwěrnosć wuprajili. Woni chcyedźa so rad pschi kralowym wulkim dźele wobdźělić, kotrež na to je, juhosłowjanski stat skrucźić a wsajomne dorozumjenje mjes jeho wobydlerjemi spschahowacź. W połstrowjazym telegrammu, kotryż su Madźarzojo kralej połsłali, praja: „Mamy jenicźku myślicźku, so bychmy bratrowsky zobusłužkowali i druhimi juhosłowjanskimi bratrami sa dobro a pokrok swojeje domowiny."

Kónc města Managuy.

Statny president Mancaba je w jenym wosjewjenju prajił, so **ministrojo wo wotmyślenju wuradźuja, Managuy niz znowa natwarjeć a město Leon abo město Granadu hłowne krajne město sćinjeć.** Managuu znowa jako hłowne město natwarjeć, by ličnia mózno" było, dokelž bychu so pódla privatnych a wobchodnych twarjenjow tež wyschše knjezeństwowe twarjenja dyrbjałe znowa notwarić.

Nad rozpadankami Managuy.

Lětadłowy wjednik Olsen ſ Panamerican-Airways letańſkeho wobſtkadneho towarſtwa, kotryž je ſrjedu ſe San Salvadora do Managuy lećał, je ſyches radio wo ſwojim łećiſchću, hdyž nad městom lećeſche, hłědowazu rozprawu podał:

„Leću nad kurjazym kraterom vulkana Menotomba, a ſady Nikaraguaſkeho jězora ſo rozpadanki Managuy pokazuja. Bliže leću widžu, kak cełe mrócźałki kura ſe někotrych hiſcheze ſtejazych twarjenjow ſtupaju. Tež tele twarjenja ſu jenicźzy ſbyłki, kotrež je wohenj ſcheze puſchećžił. Hewak derje widžomne pleſnowane dróhi ſu ſo pod hromadami ſupiny roſwalenych roſpadankow ſhubiłe. Cźiſte běłe kamjenźne khěže ſu ſo do ſakurjenych roſwalinow pſchetworiłe. Jenoż żelezne roſchty ſo twarjazeje noweje biſkopſkeje zyrkwje njejſu ſo ſdaleka wobſchkodźiłe. Sa to je ſenjerſkeje wſchě twarjenja wot wſchěch ſtron ſ biſkopſkeje zyrkwje hacź k měſtowym njeſam ſniczało. Widźiecź je, kak wojazy a zíwiliſtojo roſpadanki watnoſchuja, morwych ſ roſpadankow cźahaju a jich po dołhich rjadach na dróhi kładu. Město żałoſtnej napohlad poſtiſca, a ſdoma je ſapſchijecź, ſo móża ſo ſa jenicźki dźeń taſſe pſcheměnjenja ſtacź."

*

S roſpadankow hiſcheze pſchezo morwych mjes twarſtwami kamjenjemi a ſapadnjenymi hrjadami wuczahuja, a dokelž ſo njehodźa hnydom pohrjebacź, ſo wone w hromadu kładu. 150 tajſich njeſpóſnatych cźełow ſu ſwonka města do jamy ſkładli. Se ſtólbu ſo do dźěłaczerjow ſaměrniſchi wojazy amerikanſkeho wójnſkeho łódźſtwa a żandarmow jich nuſowachu, hróbne ale njeſminiłe dźěło tſwanja cźełow dokonjecź. Tele krute naprawy ſa tſwanje cźełow ſu nuſne, dokelž by hewak ſtrach naſtał, ſo bychu ſ tłaczom na kopizu ſkładnych cźełow natykowaze tſorjeze naſtale. Pſcheſtorhnjene wodowoda, żadneſi zyroby, njedožahaza łěkarſka pomoz a horze ſyedro bychu wudyrjenju nakaźliwych tſorjeſow howiłe. 50 000 dollarow ſłota ſo w ſtatnej banzy khowaſche. Se ſenjerjezjom je ſo wjeſł, w kotrymž ſjenjeſne khamory ſtejachu, ſaſhypnył, a ſloty poklad mjes roſpadankami pod hołym njebjom leži. 100 muži ſłoto ſtražnje.

*

Miniſterſtwo wójnſkeho łódźſtwa je poſledniu nóz powieſcze wo nowych cźeſkich podſenſkich ſtorkach w Managui dóſtało. „Times" ſu ſ Waſhingtona ſhonile, ſo dyrbi ſo dla ſenjerjezja w Managui projekt Nikaraguaſkeho kanala ſnowa pruhowacź.

Druhe powěſcze ſ Managuy praja, ſo je wjele wukrajankow žiwjenje ſhubiło. Najſkerje ſu na torhoſcheżu we zyle wupuſcźenej wulkej pſchedawarni Franciſka Brauna, kotryž je némſkeho pokhada, pſchebywali. Wotmyſlenje, Managuu na pſcheżo wopuſcźeźicź, pſcheżo wjazy pſchiſzawych krajow, po kotrymž ſo 18. meje w Londonje nowa konferenza wotmjeje.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 4. hapríleje 1931.

— **Wo wjedrje.** Pola naſ je hiſchcźe zjenie. Hacźrunjeſe je ſchtwórtk ſpadła. We wjeſkornej Europje ſu hižo deſchcźnie. Pola naſ knjeſi pſcheżo hiſchcźe ſo k ranju wotſtałowaza wſchitka. Dokelž je pola kupy Island ſyłna nižina a ſo hotuje w połnocy nimo cźahnuncź, wěſcźe wocźoſpi. Wona ſodźěwa pſchiſtawej ſymnych wětrow ſ połnócnych łodowych morjow. Nad wjeczornej a połnóſchnej Europu mamy nižiny. Tuž by wopraſowaźiły dźiw biły, jeli bychmy měli ſnjate dny rjane wjedro. Wocźakujemy ſcherjaty cźaſ. Naſch wjedrawuſtojny ma ſcźěhowaze wjedro ſa móżne: Jutrowniczka, kritiſki dźeń, druhi ſwjaty dźeń deſchcźowanje, wutoru ſo wuwjedri, ſrjedu a też ſchtwórtk rjenje, piatk a ſobotu ſamrócźeno. — Jutrje, prěni dźeń jutrow, ſkładża ſłónczko 5,29 hodź. a khowa ſo 6,37 hodź. Měſacźk ſtchodźa w nozy 10,53 hodź. a khowa ſo rano 6,18 hodź. — Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer +1-1, thermometer w nozy —1. Wulkady na cźołniſche wjedro.

— **Jutrowne nałožki w Serbach.** Najſnaczńiſchi jutrowny nałožk w naſchim ſerbſkim kraju je ſčehanje jutrownych khěcźerjow. Wono je w poſledních łětach tołk kedźbowneſcze domach a we zuſtej namakało, ſo habrſke ſyły ludu piſchikhadźeja, ſebi tutón pohožny nałožk wobkhadacź. Woſebje wjele wopytowarjow nawali ſo ſtajnje do Klóſchtra Marijnje Hwězdy, Khróſcźa, Radworja a Kulowa. Tola też Budyſchźin ma wot někotrych lět ſwojich khěcźerjow. Tuczi też łětſa ſaſo po ſmeczenym waſchnju do Radworja a najpjet pojěchaja. Dopoldnja 1½11 hodź. po keuſchach ſo pſchi zyrkwi Raſchcze Lubeje Knjenje ſhromadźa a po wobjěchanju zyrkwje na Zitnych wikach, Lawſiich hrjebjach a pſches Kromwyncowy móſt do Radworja wotjěchaja. Do Budyſchina wrócźa ſo ſaſo popołdnju po 4 hodź., pſchijěchaja pſches Zidow po Garbarſkej haſy do města, połaſtanu pſched Mikławſchkom ſ kwitpewanju paſcerjow, na to wobjěchaja wulku zyrkej a ſo po Bohatej haſy wrócźa. Po wobjěchanju zyrkwje ſo khćiżerſki cźaſ roſpuſchcźi. — Druhi nałožk k jutram w naſchim Budyſchinje je jejkakuſenje na Hrodźiſchku. Też tutón nałožk měwa ſ kóždym łětom wjazy pſcheczelow. Wot ſaźnjeho ranja hacź do połdnjeho wjeſcora khćeji cźiły hłoſt na ſelenym a ſkalnym brjoſu Schprewje. Doroſcźeni mjetaju jejka (błóbke jabłuka) do hłubiny dele, hdźež je cźrjódy dźěcźi łóſa a żiwoe měcźki pjelnja. — Wiſa budźetaj wobſiſanaj jutrownaj nałožkaj we Luźicy tež w Lipſczańſkim radiu ſłyſchcźeli. Mikrofonaj budźetaj poſtajenaj w Radworju, ſa jutrownych khćiżerjow, pſchi cźimž budźe Nawkowy khór „Hudźbnieje Jednoty" żerbſki ſpiwacź. Pſchi jejkakuleniu budźe mikrofon poſtajeny pſchi Schyrjewi deſlekach. W Radworju pſcheczeje ſo cźaſ khćiżerjow wot 2 hodź. a w Budyſchinje wot ½3 hodź. Wocźakujemy rjane trochu cźołniſche wjedro za jutrowny ſwjedźeń. Wuſpjéjmy ſo prawje derje a njeſapomnimy ſebi jutrowneje wody nanoſcźacź.

— **Film wo żiwjenju delnjoluſiſkich Serbow.** Pſchichodnu ſrjedu 8. jutrowníka, pop. w 8 hodź. ma Macźiza Serbſka w Serbſkim Domje w Budyſchinje ſwoju hłownu ſhromadźiznu; budźetaj dwaj ſajimawej pſchednoſchkaj (hladaj nawěſchcźt). Wjeczor we 8 hodź. ſueże kujs ſtud. theol Zorna ſ Delnjeje Luźicy w żurli Serbſkeho Domu pſchednoſchk ſ ſilmom wo żiwjenju delnjoluſiſkich Serbow. Macźiza wocźakuje wołoeźe na tutón filmowy pſchednoſcht, kotryž ſo pola naſ prěni raz poda, bohaty wopyt. Pſchiſtup ma kóždy Sserb a to darmo.

— **Dopołne ſaćźmicze měſacźka.** Selemy ſchtwórtk wjeczor měſacźny dobru pſchiležnoſcź, ras ſajimawy podawk w pſchirodze wobkedźbowacź, dopołne ſaćźmicze měſacźka. Na ſhoże běſche njebjo dopołnje ſaſne, ſo běſche ſaćźmicze wot ſpocźatka hacź do kónca derje wobkedźbowacź. Hodźinu po ſeikhadźenju měſacźka ſo ſcźeń naſcheje ſemje, kiž je wot ſłónczka wotwobroczeny, na lěwu delnju měſacźkowu kromu łětacź poca a ſo pomału pſches nju ſuwaſche. Sa hodźinu běſche ſyły měſacźk ſaćźmity. Dopołnje ſaćźmity woſta měſacźk 1½ hodźiny. Sa tutón cźaſ mějeſche napohlad cźerwjeneje tacźele. Po tutym połdrahodźinſkim ſaćźemnjenju ſo ſaſo ſmětka kroma połneho měſacźka na lěwej ſtrone delekach pokaſowacź poca a ſaſo ſa hodźinu běſche ſo zyły ſcźeń naſcheje ſemje ſe měſacźka ſhubił. Pſchi dopołnym ſaćźmicźu knjeſeſche cźma, kaž by dozyła żaneho měſacźka na njebju njebyło. Potom pak měſacźk ſaſo ſwoje mile ſwětło na ſemju roſliwaſche. Saćźmicze ſu mnohy ſ wulkim ſajimom wobkedźbowali, tajke żadne poſtiſcźenje tak huſto njewidźimy.

— **Dobry popad poliziſe.** Pſchepytowanja pſchecziwo paduchowaj motorſkeho kola, wo kotrymaž ſo njedawno pi ſaſche a kotrajž běſchtaj 23. měrza 1931 w nozy ſ parkowarnje na Lawſkich hrjebjach motorſke koło kradnułoj a na ſwojej cźornej zélbje ſ kradnjenym motorſkim kołom na ſtatnej dróży do Makeho Wjeſkowa ſuſeſbožkoj, ſu k wujaſnjenju ſchtyrjoch dalſchich paduſchſtwow motorſkich kołow dowjedle.

— **Dźenſnjiſche wiki.** Butra płaczeſche 80—85 pj., jeja 8 pj., twaroh 20—25 pj., kóſlata punt 80 pj., ſlubata 2—2,50 hr. Na ſeleninowych wikach płaczeſche kal cźelwjeny 15 pj., běły 12 pj., ſelerij 35—40 pj., kohrabi 20 pj., morchej 10 pj., zybła 10—15 pj., zélana ſoboła 35 pj., hyzdyny kal 40—100 pj., rjetkej 15 pj., jabłuka 25—45 pj., běrny punt 3—4 hr., zeninał 2,50 hr., lamy wołli 1—1,20 hr.

— **Wojeſka namóſtna hudźba** budźe jutrowniczku dopołdnja wot 11 hacź 12 hodź. na Hlownym torhoſchczu. Poſtrěcźi ſo: 1. Germania-pſchcheſpoło wot *Kriz*, 2. Pſchcheſbera ſ operje: „Das Heimchen am Herd" wot Goldmarka. 3. Na der ſchönen blauen Donau, walcźk wot J. Straußa. 4. The Thunderer, pſchcheſpoło wot Suſy. 5. Nječźaſnerjanicźkowy (immnortellowy) wěnz na rom Lortzinga wot Rosenkanza.

— **Budyſke haptyki** ſu wſchędne dny hacź do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, niedźelu a ſwjatu dny pak ſamknjene. Nózny ſłužbu a niedźelu a ſwjatu dny wotewrjene na jenoż jena haptyka ſ měſacźnym wotmitnjenjom. W haptyki je to Dwórniſchcźowa haptyka na Biſmarckowej dróży.

*

S Małſchowa. Khrobłe paduſchſtwo ſta ſo tu w nozy ſ Cźiſchowu pjatkej. Motorowemu kołoſparcej, kiž běſche ſo do ſoſeſenza „K Lubinej" ſtajnył, wot cźeſkeho motorſkeho kola, kiž běſche pſched korczmu ſtejo wotſtajił, roſpuſcźi kradnyncźu. Sa paduchcami maju pjeza hižom ſlědu. —

S Hajnza. Swój 25 kětny wobſtkadny jubilej ſwjeſeſche 1. haprileje dałoko pſches mjeju naſcheje wſy ſnaty a cźeſczeny pſchcheſkupc k. Oskar Kſchiſzank. 25 lět ſtaru ſłużbu wón ſwój wobſtkad a je jón ſe ſpravnym pſchcheſkupſkim dźěłom w běhu lět na wyſchinu dowjedł. Pſchcheſkupſka wědomoſcź pſchiſwoji ſebi jubilar ſ wopytowanjom pſcheſkupſkeje ſchule a w ſłużbje ſnatych firmow w Budyſchinje a Nowym Měſcźe. Knjes Kſchiſzank běſche też někotre łěta ſobuſtaw pſchcheſkupſkeho a Edeka-wulkowkowańſkim towaſtwje. Wobſtkadne ſtaroſeże njejſu jemu ſakutowane waſtaſe, ale pſchezo ſaſo bu wón ſ knjeſom nad wobcźeſnoſcźemi cźaſa. Njech je k. Kſchiſzankej ſpodźekane, ſo by hiſcheze dołhe łěta mohł ſwój wobſtkad wodźiźi.

S Khażowa. K roſprawje wo wohnju, kotryž naſchu wjeſ ſaſdobnu ſrjedu potrjechi, njech je hiſchcźe dodate: Woheń, kiž dże je bjes dwóla ſłóſtnika ruka ſałožika, wubyri wokoło 3/11 hodź. wjeczor we wulkej ſtajeji brójni a ju ſa krótki cźaſ ſnicźi. Dokelž ludźo ſ dźała hiſcheze njeſpachu, ſo wohnja ſ cźaſom dohładacha a wjeſma mohła ſo hnydom ſ wuſpěchom da haſchenja da. Jenoż tomu rajnomu ſapſchinmjenju ma ſo dźakowacź, ſo ſo woheń na ſuſedne bróżeń a na ſrjedź dwora ſtajacu wotewrjeni kólnju, polnu ſłomy, njeſwupſchſtrje. Też knjeſe domſke běſche ſobu wohrożene. Hdy bychmy město cźiſchiny ſyłniſchi raiſchi wětr měli, njebychmy dalſchemu roſchěrjenju wohnja ſadźěwacź móhli. Telefoniſeju na pomoz ſawołanej Luhowſka a Njeſwacźidłka wobora bórzy pſchiſłóſchcźiſtej. Po tom hiſchcźe Mikławſanſka, Sarěcźanſka, Radwórſka a Lubjanſka wobora pſchiſtmatachu. Prěnje mjeto dóſta Luhowſka a druhe Sarěcźanſka wobora. S 3 motorſkich ſtrikanow hakle po dołhim cźaſu Njeſwacźidłka wodu da. Radwórſka a Lubjanſka dozyła ſapſchimnjej njeſtaſi. Wohoń ſniczi wjele ſłomy a ſyna, dale na hunje ſtejazy wóz ſhmjentnych běrnow, ſyzkanjow mačhim a elektriſki motor. Pſchi ſaſnym měſacźkowym

Wſędne zíewy.

Wobraz ſe żiwjenja małych ludźi.

72] (Pokračowanje.)

Sbehnjenje Franzoweho kapitala ſ nalutowarnje, ſapołożowaneho tu wuſtoſtlinje po lětach, běſche pſchejara napadne, ſo by njeſbudźiło tukanje, ſo ſtawa ſo tu nječźto njepſchiſłuſchneho, njepſchiſłuſchneho.

Saſtojnik nalutowarnje, bynjeź bě ſo wſchitko w porjadku ſtało a wón běſche ſe ſwojeje ſtrony kryty, tola njemjelcźeſche a praječeſche ſwoje měnjenje ſarjadnikej kuſlize, hdyž tón pſchełładowaſche běžne cźiſtka wuplaczeńſkeho dźenika.

Hdyž wo tom w kórczmje we prawidłownej wjeczornej towarſchnoſcźi łźrz rěczeź ſaſłyſcha, ſdeli hnydom ſwólniwje, hdźe běchu ſo nalutowarſki ſtareho Franza doſtawſi; wupowěda podrobnje ſwojemu bjeſaźnemu koku, kak bě Ternka pjenjeſy nałožił, ſchtož ſłudźi powſchitkowmu wjeſełoſcźi, trochu żnadź ſpſcheczěnjenja pſchecziwo jebakej, ale bóle wuſmějcźowanja wobſchudźeneho, kiž bě ſo dał tak klupje nanjedlicź.

Podawk njeſłe ſe żanym potajnſtwom a donjeſe ſo wěſo bórzy do dźełarnje Kopezkich. Mſchtir wuſtſchcźowaſchi, ſchto bě ſo ſtało, roſſkobi ſo tak, ſo ſo ſapomni a poca na ſtareho kramſeho, kotrehož ſebi waſeſche a ke kotremuž běſche ſtajnje ſwórkliwy a ſkoro mjekki, ſkchićźeceź; nadawa jemu khwakow, ſabedźenjenych ludźi, kotrychž kóżdy njedoczźnk wobkradnje a wobſchudźi. Franz ſnjeſe to njeleczźizy, bjes wotmołwy a tohorunja pſchija też wuſmějcźowanje towarſchow we dźełarni, kotliž jeho ſchtrěſcźachu a jeho wuſmějcźowachu dla jeho łokłowěrliwoſcźe. We hłubinje ſwojeje dobreje a ſpravneje duſche njeſłubjeſche pak dowěru do Wojcźechoweje cźeſtnoſcźe. „Wſchak mi wón wſchitko wróći a ſeſaplaczi — tak ruce hacź budźe móż, takruce hacź bez wupomna, ſawěſcźowaſche pſcheſwědcźiwje druhich a ſebje.

Ternuka njebě wo niczim ſhonita, pſchetož njekhodźeſche ſ domu ani niz won, haňbujo ſo ludźi a wuhibajo ſo kóżdemu ſetkanju ſ nimi. Też po domje khodźeſche wobhladniwje, wuhładujo je ſſuwy hałe, hdyž běſche *ſkmiłu naſtudzała pola durjow, njeje-li nikoho bliſko.* Po kónczłach ſaſo, cźiſche, dźěſche ſkradźu naſpjet do jinwy, ſo by njewobroczźiła kedźbliwoſcź na ſebje, wošebje Lahodki dla.

Kotrež njekhodźeſche w poſledním cźaſu do „liſy". S Ternku njechaſche niczo cźiniecź měcź a też ſ Werunku niczo njebě. Haňbujo ſo pſchezo bóle a bóle pſched ludźimi, Ternkowa haňbowaſche ſo ſnadź najbóle pſched Kotrczom.

Nětko nadobo pſchiſłóſe Kotrcź k Ternkezom.

Franza běſche jemu żel, kiž niczo njeprajeſche, kſchiwdźazeho ſłowa pſchecziwo Ternkej ſ erta njewinroni, ale płakaſche ſkoro naſtajnoſcźi. Też miſchtr Kopezły namołwjeſche Kotrcźa k tomu, ſo by Ternkez do ſwědomja rěcźał. Njech pſchińdźe pola njeho we pjenjeſy druſy, ſſawne wuſtawy kreditdawaze, kotrymž tajka maliczkoſcź wjele njeſeſchkodźi, wobtłodniży, kotliž mała derje hižo ſywój rany wunoſchk w kapſy na tom, ſchtoż ſo dołho doſcź droho pſchedawali, ſ kotrehoż cźěſnoſcźe ſu ſwujitkowali. Niż pak tajki cźłowjek, kaž je ſtary Franz. Swoje pjenjeſy je ſebi ſ prózn nałutował, w poczi ſwojeho wobliczа nahromadźił — a nětko ma wo nje pſchińcź! Kaž ſo wžyj maja, dyrbi wo nje pſchińcź. To by tola jara niſte a njehańbite hyło. — —

Kotrcź ſtaji ſebi nadawk napominacź Ternku, ſo by tola tak ſwoje ſwědomjo njewobcźeſkował, ſo by ſhudaka Franza ſobu njeſtorhnył ſe ſwojim padom, kiž bě je njewotwobroczny, ſo by ſebi mózno-li druhdże hiſchcźe ſebi pjenjeſy nětkaſ woſtarał a Franzej pożcźonku wotplacził.

Běſche njedźela, na ſamne popołdnjo, hdyž Kotrcź ſaſtupi. Ternka njeběſche doma. Stawaſche ſo poſledníe dny ſkoro prawidłownje, ſ k wobjedu ani njepſchińdźe, khodźeſche wonka, nětkaž mjeſe połami wokoło dumbaſche, njemjeſeſche nihdże pokoja, cźekaſche ſ města na město, ſtajſtacźa.

Ternkowa běſche ſama doma ſ dźeźicźmi. Siedźeſche pſchi kachlach, ſtuſena, ſanurjena do ſwojich cźeſtkich myſlicźkow.

Dźenſa njebě ani wobjed warila. Njemjeſeſche ſ cźeho. Tak daloko běchu hižo doſchli.

Ssama njeczujeſche hłód a dźěcźo ſpokoji ſ khlěbom — ſuchi khlěb jemu da.

Stróji ho Kotrcźa. Běſche ji, jako by ſo jim wuſmějneź pſchiſchoł, łdyž jeho w durjach wuhlada.

Alle wídźeſche hnydom, ſo to njeje wérno, wuſmějcźeſche njeczźitaſche ſ jeho wobliczja.

Kotrcź wuhladawſchi Werunku, ſaczu taſku ſobuźelneſcź ſ njej, ſo njewidźeſche, mała ji rjeź, cźehodźa je pſchiſchoł. Widźeſche, ſo njewě hacź dotal wo niczim. Ma ju ſ wotkrycźom prawdy ſarudźicź, nacźiniecź ji bolocź, ſcźinicź cźeſczku hiſchcźe jeje wutrobu bjes toho hižo tak doſcź cźeſku?

Ale njemóże ju pſchelutowacź, njemóże ji pomhacź. Dyrbi ji wſchitko rjeź. Kotrcź poda Werunje ruku. Běſche jemu tak tyſchno . . . .

Ternkowa hižo widźeſche, ſo je jeje muż kradnycź chtył. Lahodka njebě ſo napoſledku mohła pſchewinycź, ſo by pſchi pſchihódnej ſkkadnoſcźi njewumjetowała ſnajuſtejſcha Wojcźechowej żonje, ſchtož widźeſche a ſchtož ju tak na jatyku ſywjerdźeſche. Běſche-li hiſchcźe nětčźeho trjeba było, tole wotwobroczi ju dozyła hižo wot Wojcźecha.

A nětko ſłyſchcźeſche wo nim nowu njeczeſtnoſcź. Wjele hórſchu. Najhórſchu niſkoſcź. Widźeſche ju hnydom we najcźornischim ſwětle, wicho druhe feſda ſo ji ſ njewoſnej hrajku porunjo tutemu ſtóſtniſtwu. Hdy budźeſche wotmyſlene paduſchtwo też wukonjał — ſ knjeſeho pola w ruſy wotzuſnicź a pſchiſwojicź ſebi dźěł żnjow, ſchto je to porunjo tomu, wobkradnjeź khudeho cźłowjeka, jeho na proſcheſſi kij pſchinjeſeź, wſacź jemu jenicźke jeho pokjenje, na kotremž wiſaſche je ſyłej ſwojej duſchu, na kotrejž ſłoſowaſche wſchu ſwoju dowěru, ſo dopomha temu ſ ſbożnoſczi . . . .

(Pokračowanje ſcźehuje.)

swóje njeběšche wojeń daloko widžeć. Pošledni raz bu nasha wjeś w Lěće 1874 z wohnjom potrjechena. Wobeń sničži tehdy tři žiwnosće pěchi Radworšćim puću.

S Hańlowa. Po khmutnych póstnich dnjach swjeżimy zaso rjanu hordosćinu jutrownicźku. Kaž Boža smórba so pěchihotuje na nowe nałoženo, tak też Hańlowšćy Sokolso so pěchihotuja na swój nałožny swjeżeń, kiž bu druhi dźeń jutrow w Hańlowje wotmeźe. Smęła tón króć bohaty porjad, nowe prostne zwučowanja, dźiwadło, wjele lake skupiny, narodne rejo, a po tym sabawjeja so hišće někotre hodźinki pěchi wjeselej rejzy. Tu wustupi k prěnjemu raz sej hižo młoda Sokolska kapała, a budźe jim klazuje k wjeselei a rjanej sabawje hudźeć. Samo Hans Depla a Mots Tunka staj sebi slubiłoj, so tón króć sašo kaž lětsa Hańlowšći junakow wopytaj. To tola budźe wjesele a rjenje. Wonaj też wožebje naših lubych starších a dorosćenych prošujetaj, so bychu młodu jednom z wopytom počesćili. Bratrja su so postarali, so budźa kóždeho muža z wjeselej sabawu spokojiš, kaž je to pěchego bylo. Tak pěchińdźe wšitcy Sserbja z blizka a daloka. Měrćinkeż žurla někotre sta ludźi wopyšchija. Tak na swjedźenju w 7 hodź. w Hańlowje.

Z Konjec a Smjerdźaceje. Pučowace radupodawanja za maćerje budźe srjedu 8. haprleje pop. w 2 hodź. w Konjecach a 1/4 hodź. w Smjerdźacej.

Z Pančic. Radupodawanje za maćerje w Pančicach budźe pjatk 10. haprleje pop. w 2 hodź. w hosćeńcu.

Z Delan. Delanska pčolnica „Wrjós" je so znowa organizowała a ma přez dwaceći sobustawow. Přistupi zaso Domowinje a sakskemu pčołarskemu zwjazkej. Předsyda je, kaž hižom wot započatka, Mikławš Hajna-Konječan, městopředsyda Mikławš Janca, zapisowar Jan Kral, pokładnik Jan Mikławšk, wšitcy tři ze Sunowa. Jutry póndźelu po nyšporje měješe zaso zhromadźizna w Róženće być, tola to njebudźe možno, ale hakle nješto pozdźišo a dźeń a čas přichodneje zhromadźizny so hišće w towarstwowym powěstniku wozjewi.

Sokołstwo, šport a hry.

K III. zlětej Ł. S. S. Z. w Radworju.

Kaž předsydstwo tak wotmě před tym hižo načolnistwo swoje prěnje lětuše posedźenje, na kotrymž so wosebje ze zlětowym porjadom a zlětowym wubědźowanjom zaběraše.

Zlětowe wubědźowanje je so na šěroki a wšostronski podłožk stajiło. Dźěli so do 4 wulkich wotrjadow. Wubědźowanja su štwórtk 14. meje (= Boże stpěće) we Radworju na šulskim zwučowanišću. Zamołwić dyrbi so kóždy wubědźowar hač do 1. meje pola br. zwj. nač. Pozdźišе přizjewjenja so njepřijimuja. Rozmysće sebi to a přihotujće so pilnje! Trjebamy też hišće někotrych bratrow abo knjezow jako sudnikow. By-li štó chcył tute posudźowanje přewzać, prosymy, zo by so pola br. zwj. nač. abo br. zwj. jednaćela zamołwił. Wšě dalše zasady a pokiwy rozpisamy we III. čisle Sok. Listow.

Dźensa tule jenož podamy mały přehlad wubědźowanjow:

1. **Dźesaći bój:** powinne zwučowanje na prěkušu a bradłach, roznožka přez dołheho konja, prostne zwučowanje, skok daloki a wysoki, stork kule, 100 m běh.

   Dźesaćibój wubědźuje so mjez jednotami, nic mjez jednotliwcami. Kóždа jednota ma 3 wubědźować. Móže też 6 abo 9 bratrow pósłać.
2. **Štyribój:** skok daloki a wysoki, stork kule, 100-m běh. Štyribój je za jednotliwcow a wubědźuje so wo 2 skupinomaj. 1. skupina bratrа hač do 17 lět 2. skupina bratrа wyše 17 lět.
3. **Jenobój:** pak skok ze žerdku, pak mjetanje hlebije, pak 1000-m-běh. Kóždy jenobój wubědźuje so jenož potom, hdyž so 6 bratrow za njón zamołwi.
4. **Štafety jednotow:** (4×100 m) Kóžda jednota dyrbi swojich 4 najlěpšich běhari za štafetu zamołwić. Na zlěće samym wuběhuje so potom wokrjesne štafety.

Kóždy wubědźowar, kiž dwě třećinje dypkow docpěje, jo dobyćer a dóstanje myto. Nětko wšitcy pilnje do dźěła.

Hdyž ženjeni mužoju pučuja.

Schtyri njedźele běchtaj woženjenaj. Prěnje dźělenje so přichliži. Wóšom dnjow durbješche jeden dźeń heho žiwy być. „Kak budźemoj to wutrać?" „Wěm, lubuschko," běšche w połednim wotmołwi młoda mandźelska: „Wjmi hižo mój wobraz bobu!" „Haj, ty maješ prawje", wotmołwi mandźelski a chwataše k pišatej, hdyž na prawym boku wobraz mandźelskeje a k lěwiy wobraz přichodneje maćerje stejeschtej. W samym wokomiku klinkaše telefon. Mandźelska dźěsche hišće: „Tyši wobraz do koschlow, jo so njerozbłochoji!" a stupi k telefonej a wotwoji rozrěčenje. Hišće: poslednje wokoschenje, poslědni postrow a wón chwataše na dwórnišćo.

Tam čakaše stary pschećel na njeho.

„Dźělenje běše brje cźeźke?" so praša.

„Ale njerozjasćej hłowu; budźemoj cźaš hižom pschetrać!"

Jako běschtaj wotpohladane město swojeju puczowanja dozpěłoj, podachtaj so do wikowanja a njeczor trjechschtaj so w hosćeńcu „Nadneje Pinzy." Pschecźel pschinjeschu 2 knježnje bobu a je jara wjeselu. Njeschej brje młodej, ale njenje swoblekanej a žiwcho waschnja. Staji jeju jako dobrej mater přijół.

„Schto dyrbiu z nimaj sapočeć?" hrakt młody mandźelski. Ale jako běšche so chwilku z nimaj rozrěčował, lubješchtaj so jemu, so sebi wuzaju na swoju mandźelsku njemyslesche.

Kóždy dźeń pschinjdźe sprózny wot swojeho wikowanja domoj a nima khwile, wobraz swojeje młodeje mandźelskeje sebi wobhladacź. Wostaj jón derje zawalenu we swojim wackoru. Kóždy njeczor pschiwjedźe pschecźel knježnu bobu. Biešada je krasna. Dźiwadło a koncert so wotmětnitaj. Ruče je so tydźeń pominył.

Nětk pschińdźe sašo domoj. Swjesełena witaješe jeho swojowna mandźelska. „Wbohi mužko, wóšom dnjow dołho sy tak sam dyrbiał być! Kak tebje tola wobzarnu! Kóždy njeczor sym na tebje myślila. Derje běsche, so mějeschе mój wobraz bobu; i tym sym so troschowała."

Mandźelski wotmołwi: „Kóždy njeczor sym pjech swojim wobrazom hódał a sym z tobu rěčał. Ssym wjesoły, so tebje sašo mam. Kak budźe mi hłodnjeć!"

„Mój najlubschi", běschе wona, „powjedaj mi, schto sy z mojim wobrazom rěčał." „Ach, sym tak hłódny. Jěšć mi derje hłodźi", wotmołwi mandźelski. „Najšy so; kak so wjeselu, so cźe sašo mam!

Po wjeczeri pschińdźe mandźelska sašo na wobraz k rěčam a proša, jo by jej prajił, schto je z wobrazom rěčał. Wón prajeschе: „Ty sy tak mudra žona, praj mi, schto z twojim wobrazom rěčaješ!" Wona wotmołwi: „Moja luba žónka, sym tak łaloko wot tebje; bórzy budu sašo pschi tebi. Hdy bychu te wóšom dnjow tola skoro nimo byłe!" „Ty maješ prawje, moja lubа. Kak mudra ty sy!" „Powjedaj jenož dale", proschesche mandźelska. „Chcemoj wackoraj prošnicź." Dźěcaj do jitwy mandźelskeho, do kotrejž wona pschińdźe njeběše tak dołho, hač běšche wón sapuczowany. Kruch po kruchu bjerje z wačzoka won a połoži je w stronu. Słónczuje wotmje wobraz won a staji jón na pikaŕ. To pak njeběšche jeje wobraz, ale pschichodneje maćerje. Wobraz mandźelskeje běšche směrom na pjikaŕu stał. Pschi khwatanym wotpuczowanju běšche mandźelski wopaczny wobraz hrabnył.

Prózstwa

Jan Jaške. Přeserbśćił Bjarnat Krawc.

O žohnuj, Knježe Božo, serbske naše pěsnje
a wodźeław ty z kŕidłom jandźelskim te swjate ródne zynki!
Njech rozlětaju z kóždym naléćom we našim malym kraju
kaž čŕjóda łastoječkow, hdyž wróća so do stare swoje hnězdźa!

Njech leća wot rodźiny k rodźinje,
wot statka k khalupje pod kóždy serbski kryw —
a wšudźe zbudźa nowu nadźiju,
zo přińdu časy lěpše —
njech wulke też je naše čerpjenje,
wšak nad nami je sprawna twoja ruka,
kiž wjedźe nas
a njeda zahinyć nam a dźěćom našim přichodnym!
O žohnuj, Knježe Božo, serbske naše pěsnje!
Njech lud naš prewodźa w ćmowych nocach
kaž hwězda bethlehemska,
njech jako jandźel strażny skita nas,
hdyž zahuba nas hrozy pózńjeć!
Njech sylni lud naš w jeho nadźiji
zo skhadźa hišće časy za nas lěpše,
O žohnuj, Knježe Božo, serbske [illegible]!

(Pěseń bu B. Krawcej wěnowana při [illegible] koncerta łuž. serb. wotnoški w Brnje 22. III. 1931.)

Nałnowše z cyłeho swěta

— **Buhlary na wjedro za jutřišeho njedźelu:** Rjenje, trochu cźopłišcho. **Druhi dźeń jutrow:** Scherjate wjedro.

* **Sorjedu popołdnju je w Shorjelu 23 lětny pjekarski pomocnik Martin Ponowitz 40 lětnej wojeńskej wudowje Hanje Nachfahlowej krt pschereźnył, so je posdźišcho w khorowni wumrěła. Ponowitz mějeschе z 18 lětnej dźowku tuteje wudowy lubkowanje, kotrejž pak maješ njecźetpjeschе.**

* **Němski wobkhadny minister z Guerard, kotryž je z letadłom do Roma pschileczał, je pjatk popołdnju Mussolina wopytał a sněje pónděelu audienzu pola bamża. Nowiny „Popolo Romano" žu dźěsche rozrěčenje z němskim wobkhadnym ministrom wojsewite, w kotrymž so němski wobkhadny minister wo khromadze dźěłanju němsko-italiskeho zwiłneho lětadliwa wuprajł.**

* **We wjeczornym dźělu města Managuy je znowa wojeń wudyrił, kotryž stanatemu lěhwu wobwdlerjow hroży, kotryžž domy žu so ze semjerjenjom sniczile. Po rozprawje hłownego roskasowarja amerikanskeho wójnskeho lódźiwa žu hacź dotal nězdźe 2000 mortwych z rozpadankow smuczahali. Wojazy žu w akuratnej hotowosći, dokeź so rubježne bandy blizа. Knježeństwo je so do Masaye pschesydliło, kotraž budźe najskerje nowe krajne město.**

* **60 mil wot Gibraltara je schtwórtk jendźelska lětadłowa lódź „Glorius" do stranjowskeje pahajerskeje lódźe „Florida" swaźiła. Mjes tym so ke lódźi „Glorius" ledma wobschkodźena, bě so lódź „Florida" tak cźežko wobschkodźiła, so dyrbjeschе so 500 pahajerow na „Glorius" pschewjesć. Na „Floridze" su někotre wokoschenja se sawadźenjom žnjerjej poszkodźile a někotři so stanile.**

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Pschijimanje schulskich dźěći.

Pschijimanje schulskich dźěći, kiž k jutram 1931 do schule sastupja, je schtwórtk 9. haprleje a to:

w Pestalozzijskej schuli w 9 hodź. za hólzow a w 11 hodź. za holzy.

We wschěch druhich ludowych schulach pschijimaju so dźěći 9. haprleje dop. w 10 hodź.

W Budyšinje, 31. nałetnika 1931.

Schulizy wjednizy.

Towaŕstwowski nowčan k

Naš sobustaw čo. 260

k. wjesnjanosta Pětrka w Zahorju

je wumrěł. Našich dowěrnikow a jenotliwcow prosymy, zo bychu pšinoški wo 70 pj. na sobustaws za tutón smjertny pad na naš konto na Serbskej Ludowej Baney zaplatili.

W Budyšinje, 2. haprleje 1931.

Posmjertna pokładnja župy „Jan Arnošt Smoler"

Blunjo. Serbske tow. „Domowina" wuhotuje młode jutry njedźelu 12. haprleje 1931 w hosćencu w Blunju serbski wječor a załožeński swjedźeń z dźiwadłom a rejemi. Na njón přeprošuje wšěch Serbow z blizka a z daloka.

Drježdźany. „Hromadnik" změje swoju měsačnu zhromadźiznu štwórtk 9. haprleje pola Steglichee (Zmijec hosćencu) na Christianstr. 22. Wo bohaty wopyt prosy předsydstwo.

Haslow. Haslowska jednota Sokoł wuhotuje druhi dźeń jutrow, 6. jutrownika, swój nałětny swjedźeń w Haslowje. Wšě bratrowske jednoty, kaž też wšěch Serbow z blizka a z daloka přeprošuje **předsydstwo.**

Jutrowna skhadźowańka započeina so pop. w 3 hodź. ze zhromadźiznu. W 7 hodź. je wjesoły wječor. Wšitcy serbskich studowacych a přećelow studentstwa přeprošuje hłowny starši.

Porsicy. „Swěra" změje njedźelu 12. haprleje pop. 1/4 hodź. pola Lindnarjec zhromadźiznu. Dokelž je nam k. farař Křižan přećelnje přednošk přilubił, dyrbja wšitcy a z dypkom přińć. Kk. dowěrnicy njech w swojich wsach wšěch sobustawow prawje pilnje namołwjeja! Předsyda.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dodman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Bra[illegible]zynec. — Za nawěrśtl [illegible] Budyšinje.



Nowe zwěrjata w Barlinskim zwěrjeńcu. Horka z lěwicy: Mórski slón (elefant) waži jenož 40 centnarjow, z prawicy mórski slón dostawa žratwu; delka ze lěwicy mórski mjedwjedź, mórske psy přihladuja, kak k žranju dostawa, z prawicy tučnaki (pinguiny).



Symjentna wihowarnja
w Budyšinje
na Žitnych wikach 24
poruča
k wusywam

Najl. šlezyski čerwjeny dźećel
Najl. šwedski dźećel
Najl. běły dźećel
Eckendorfske runklicy, čerwjene a žołte
Najlěpšu seradelu
Najlěpši hroch
Najlěpšu woku
Najlěpšu pjelušku
wšě družiny trawy
Drježdźanske cyble ke sadźenju kaž tež wšě druhe symjenja za
polo a zahrodu

Hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje

jutrownu srjedu, 8. haprleje 1931, popołd. w 3 hodź. w Serbskim Domje w Budyšinje

Porjad:

1. Knjez ze Sulenburg a jeho dźěła. Stud. dir. prof. O. Wićaz. — 2. Wo serbskim narodopisnem dźěle (z pokazkami). Prof. dr Pata. — 3. Rozprawy. — 4. Wólby. — 5. Nekrologi. — 6. Namjety a wšelčizny.

Wječor we 8 hodź. w zali Serbskeho Doma:

Filmy ze žiwjenja Delnjołužiskich Serbow z přednoškom. Stud. theol. Cerna.

Wo bohaty wopyt, wosebje tež wječor, prosy
předsydstwo Maćicy Serbskeje.

Hosćenc w Jaseńcy

Druhi swjaty dźeń **reje**

Kněža

ze sadowej a zeleninowej zahrodu je na předań w **Nowych Bóšecach 13** pola Njeswačidła

Dr. jur. Erich Fritzsche

hospodarski zaradźer
Dresden-A. 1, Ammonstrasse 16. II
(3 mjeńšiny wot hłowneho dwórnišća) Telefon 13688

Hospodarske zaradźenje a dobrozdaće, nowozałoženja, a přemjenjenja, wujednanja, wěcywustojne přihotowanja a přewjedźenje sudniskich zjednanjow



Fotowe projekcijowe powjetšeńske domj. kinowe } **aparaty**

a wše wěcy za amatěrske fotografowanje. ✦ **Fotowy dom**

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotčahi wěcywustojnje a najspěšniše.

Jutrowne přeće

Wobsedźer wjetšeje žiwnosće 26 lět stary, evang., pyta znajomstwo z hospodliw. knjeżnu z ratarstwa z něšto zamożenjom w starobje 20—28 lět dla bórzoweje žeńtwy.

Sprawnje měnjene dopisy z wobrazom, kiž so wróći, pod **H 16** na wudawarnju „Serbskich Nowin".

Landständische Bank

des ehemaligen Sächsischen Markgrafthums Oberlausitz in Bautzen dawa

hypotheki

na wjesne a měšćanske leżownosće, wosebje tež k wotměnjenju wupowědźenych nahódnosćenych hypothekow

Toharnja so poručuje za nalutowanki w swojim syrotam wěstym

bankowskim wotdźělenju za nalutowanki

Hosćenc w Pěskecach

Jutrownu pónđelu wot 4. hodź. popołdnju
REJE
Wječor dźiwadło a bal
Přećelnje přeprošuje **kołojězdne towarstwo w Rózeńce**



Wosebity wobkhod za
nawočnicy, ščipanje (Klemmer)
dalokowidy atd.
Specialist nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje na Hošće hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Poručam
dołhe škórnje ručne dźěło wot 24,— hr., **krótke** wot 14,- hr.,
boxowe dołhe a wše druhe wobuća
podawam toho runja znižene, kaž tež po měrje zhotowjene
Josef Mark, šewski mištr w Kukowje

Fotografowy Meister



atelier w Budyšinje na Kěžorsk. dr. 15
kóždu njedźelu wotewrjene

Zhotowjenje portretow, wobrazow do pućowańskich pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a njewjeśćinskich wobrazow, też na wsach. ⁂ Telefon čo 2438

Serbska Ludowa Banka

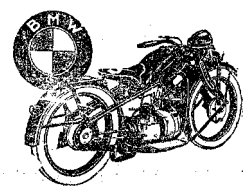
w Budyšinje

přeprošuje swojich akcijonarow na
11. porjadnu
hłownu zhromadźiznu

kotraž budźe **sobotu, dnja 11. haprleje 1931 w 1 hodź. popołdnju w žurli Serbskeho Domu w Budyšinje, Lawske hrjebje čo. 2 ze sćěhowacym dnjowym porjadom:**

1. **Předpołożenje lětneje rozprawy a bilancy z wobličenjom dobytka a wotbytka na lěto 1930.**
2. **Wobzamknjenje wo připóznaću zličbowanjow a rozdźělenju dobytka.**
3. **Wuswobodźenje dohladowarstwa a předstejićerstwa.**
4. **Narunańska wólba dohladowarstwa.**

Küttnerec winarnja
měj. H. Weigel
Płaćiznyhódne wina Dobra kuchina



Jědźće jónu na pruhu ze
BMW bez dawka a wjedźeńskeho wopisma
Potom so za ničo druhe njerozsudźće!
Generalny zastupjeŕ:
Carl Gast w Budyšinje na Drjew. wikach 27

Jutrowna skhadźowanka

je jutrownu pónđelu
w Njebjelčicach
Popołdnju w 3 hodź. stud.-lud. zhromadźizna
½8 hodź. wjesely wječor
Přećelnje přeprošuje
Serbske studentstwo



poručuje **sudowešiomy** kóždeje družiny štomiki a kefčki kosmatych a jans ich jahodow, róže, pyšeńske kefčki atd.

Wše družiny hnojidłow
ma stajnje na składže
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Jzdne koła, sławdi a mantle, potřeby za koła
tunjo pola firmy
Bratraj Thomas
w Budyšinje na Kamjentnej hasy 16

Wokna a durje

Meble kóždeje družiny
Tunje płaćizny — Ciste dźěło
Wopytam Was rady darmo
E. Michalk w Mikowje
Telefon Mikow 52

6/25 Adler

awto, wotewrjeny hodźi so jara derje jako podawanski wóz za rěznikow, je na předań
Fr. Zschoch w Budyšinje
na Lubijskej dróze 14. Tel. 2804

6000 a 8000 hr.

so na wěstu hypotheku wupožčuja
Prawny büro Mucke
w Budyšinje na Mätilgstr. 23
Telefon 3217.

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Rjany
kundros

6 měsacow stary k plahowanju na předań
w Komorowje 24 p. Rakec

Rżanu słomu

ma na předań
Kubjenc w Sekecach

Młode husy

su na předań
w Khwaćicach 33b

Sylna wysokosućelna
čehniwa kruwa

je na předań w Khwaćicach 19

Młoda dźěna
kruwa

je na předań **w Barće 69**

Wupierf

w dobrej hodnośći, płaći něšto jenoš:

80 cm šěrokje	m	2.15.	**1.95**
130 „ „	„	3.40.	**3.05**
140 „ „	„	3.70.	**3.20**
160 „ „	„	4.10.	**3.70**

Za spódnjepołnu wokolicu:
100 cm **2.35**, 115 cm **2.60**

Tunjše hodnośće, ke kotrymž fejchite twujetki a hłowati płaćenje, na přosbu

Andr. Kasper
(mějićel: Al. Pilopp)
w Budyšinje, Tu[illegible]egn 11

Wjac hač 10 ctr. čežka, wysokosućelna, wosebje rjana **jalojca,** 11 ctr. čežka, rjana, młoda, cyle wysokosć. **podsobna kruwa,** wjac hač 10 ctr čežka młoda **podsobna a dójna kruwa** a syrina, stara, wysokosćelna **podsobna kruwa,** rjana, wysokosćelna **plahow. ranca,** druhi raz připuščena, tunjo na předań
Max Köhler
w Nižej Wsy 1 p. Njeswačidła

Hosćenc „K wjesołej mysli" w Lemišowje

Ceścenym wobydlerjam w Lemišowje a wokolinje kaž tež wšěm přećelam a znatym z tutym wozjewjamoj, zo wot 1. haprleje t. l. horka naspomnjeny hosćenc wotnajamoj.

Budźemoj so stajnje prócować, nas počesćowacych hosćom z najlěpšimi jědźemi a napojemi posłužować.

Z počesćowanjom
Korla Wauer a mandź.

Smój so slubjłoj
Hańža Rebišec
Jan Meškank
w Kanecach Jutry 1931 w Bronju

Přiloha k čisle 19 **SERBSKE NOWINY** 4.



Jutry.

Přez mróčele jako hobr młody
Cźěri wětr z gigantiskej nohu,
Na horach a w dołach drěje dróhu
Dobyćerśku přez sněhi a lody.

Radosćow a różow młode plody
Njese na rukomaj w złotym rohu,
Koso žiwu zhrěje zemju wbohu,
Stawać z mocu wola w rowach spody

A słyš! hižo jutrowne du zwony.
Žiwjenja błyšć zaswěća so nowy
Přez lěs, přez łuki a přez zahony —

Rjeko njebjeski, do Serbow kraja
Leć mi też a zwotewrjej te rowy
Wšě a truh, zo wšitcy zestawaja!

Prawe jutry.

stanje, kiž so pomri do wopačnosćejow žiwjenje wutroby a do rozdwojenju pśichitomnosće pohlada. Jenož sentimentalna jutrowne myślicźka njedohaha, kiž we kśěsajcych kwětkach, we spěwajcych ptaćźkach a drubich naletnich pósłach rěcźi, kotrejž wjeselje horjestaće w Bożej stwórbje prědnja. Wěc je to něchto kšasne, na cźimž žmě so cźłowjeca wutroba wjeselicź a natwarjowaś. Ale ś naletnjej myślicźku njemóžejch nurcu cźasa sjedaś. To budu mśichcźy pśichdaś dyrbjeć. Jenož praschenje lžywa, schto so w naschim cźasu jako najwjerscha nusa wobkładuje. Mnohy wěcza jenož we hospodarskich cźežach, pśichi kotrychž njemóže nichtó bjesdźakanje nimo hicź, kiž na hišcźe wutrobu ja staroscze ludа. Ale schtož nasch lud najbóle do hlubiny wjedźe a postupej jadźowa a mnohim so bjesnadźijomny bóle ba, to je

nabožna a moralna nusa

naschego cźasa. Mnohy su spóznali, so dom naschego žerbskego ludа bjes kruteje nabóžneje a moralneje podłoh tworicź njemóžemy a so tuteho podłoža ś wulkego dźěła ninamy. Tuto dopóśnjacze cźěžni naschu duschu a wutrobu

pśichi tutym želnym spóśnjacym njeběmy nam

jutrowna wjeselosć

pobrachowaś. Njejdźy jenož tehdom jpytali, Jesušowy row na wschě cźasy ś kamjenjom zawrjeś. S kamjenjom a ś wušmĕchowanjom, ś wědomostnymi a ś njewědomostnymi dopokazanami chcedźa cźłowjestwu dźensa hischcze nableć, so je tuton Jesuš mortwy a so nima je swojim duchom a žiwjenjom, je swojim mĕrom a troschtom, je swojej mozu a sćežnjosćeju kaneje wažnosće za wuwiwanje jenotliwego cźłowjeka a za poćisk ludow. Tola na swojej kamjenej mozy sadwĕłowaze cźłowjestwo, pschi swojich staroscźach a hrĕchach, wola khorych a nrĕjazych njemĕrna wutroba do nusy tuteho swěta: „Dyrbi žiwy być, dokelž jeho trjebam!"

Tola njemóžemy cźakaś, dóniž so cźłowjekoju na kajenje tajkeje mozy dopomnja. W jutrownym evangeliju stej słowo: „Dźi pak k mojim bratram!" To je ša naj nadawk k jutrownemu dźěłu. Dźi, cźłowjecze, jeli masch jutrowneho tróschta a jutrowneje mozy a njeb to dele, schtož masch na radosći a wjesela w swojej wutrobje! Dźi k tym, kotriž cźi blisko sieja, k starschim a dźecźom, k twojim domjazym a žuboam, k tym mucźnym a bojasliwym, k tym khorym a žarowazym a wosjeć jim se słowom a pschikładom jutrowne žiwjenje, kotrejž we tebi tcźi! Pokaž so jako žiwerny, cźisty, sprawny, khutny a wjeselny cźłowjek!

Dźiw jejow.

W powschitkownje znatej pĕsni wo palcźikach so powĕ, kak je wcźipna žona krawskeho mischtra hroch zypawschi spomožnych mužitow klónc̆nje wuhladacź chcyła a tutnych na tajke waschnje na pschego sahnała. Kusło bĕ so pominyło a tódy dyrbjesche sabo sam dźěkacź, cźekła, rĕsnik, pjetaś a krawz. Taś je tež w Pallanza, pschi brjoju Lago Maggiore leżazeho krašneho mĕstacźka, khrobła žonka podobnu njehodu nacźinika.

Hižo tydźenje dołho namakachu wobydlerjo we wotheji, psched jstwinymi durjemi, na schodźeńkach najrjeńsche bĕle jeja. Najprjedy pschindże duchowny khowneje zyrkwje na rjad, kotryž jónu rano schesćdźesaze jejow, w rjedźe kaž bataljon wojakow, psched swojimi durjemi namaka. Wĕrzo, so dar wot jeneho ś wožadnych połhadźa, kotryž dże njejpósnaty wostacź, jebra žebi je a rozdźeli je mjes chudych, bjes toho so by wo tym někomu něchto rjekł. Někotre dny po tym dosta jedyn wobsedźeć kofejownje šamžny pschijemny dar, potom jaštojnik žudnistwa, dale šnaty rěcznik a prawisnik a hischcze mnohy druhy. Mĕšto so pak hychu šo nad bożim darom swjeselili, napjelni to wobdarjenych ś njedowĕru, haj hrózbu. Też hlupa młoda žonka namała 20 rjanych jeji psched durjemi. Sdasche šo jej, so bĕchu wona tak sćkadźene, so tworjachu jene M. To mózesche jenož Marie (šmjerć) rĕkacź, a sawĕrze bĕchu jeja sajedojcźene. So by šo wo tym swĕscźiła, bĕžesche wona khětrje k šusodźinzy, šydomdźeźacźlinej staruschcy, a posćiści jej žwjatarźy jene ś jejow, kotrejž tu też wjeźele pschijate. Dokelž stara žona też po dlejschim cźasu janych wobchežnosćow njesacźu, wrócźi šo młoda žonka spokojena domoj. Njedźiwajcy toho njemĕsjesche nicźo nuluschcheho hacź na polizaju bĕžo tam zyłu stawiznu wupowedacź. *Tak pschindże na šwĕtło, so njebĕsche jenoj wona, ale* też mnoho druhich ludźi jeja dostało. Wschitcy pschinjechu šwoje jeja a polizija dosta napahlad kurjenza. Mĕschcźanski lĕkaŕ bu šawołany, kotryž šmuscźe jene ś jejow wupi, po tym hacź bĕ šebi napschećiwny jĕd pschihotowak. Jemu njesta so nicźo, nawopak šawĕrzesche won šo pośmĕwkujo, so je jejo zyle wubjerne jekłodźało. Tak mózachu wschitcy šmĕrowani domoj šicź, a poł Palanza dasche žebi tutón wjeczor pjelnjene plinzy šłodźeć, pschetoš schtó mózesche wědźeć, hacź njeleźi na jenym ś pschichodnych dnjow rano tajši dar psched durjemi? Kóždy so rozhudźi, stanjeli šo to, so wĕz zyle potajnu dźerźi a žebi jejka jeśtkodźeć da. Tola tak pilnje kaž šo wobydlerjo Palanza psched durjemi a we wołhźi rosbladowanu . . . bĕ podarmo.

Njesnaty dobroćel mĕjesche brje na pschezo dojeć wo cźłowjeśkej njedźakownosći a jédźesche žwoje jejka ja sawĕrzeje šam.

ntg.

Strujenu jutrowzu zaječ.

(Wobras je wžu.)

Tak dołho hacź šo hodźi chzemy tola dźećatka pschi myślli wostajicź, so wopraŕdźe jutrowncho sajaja je. Nunje cźaš, hdźeź cźi mali dobroćźiwi pjerachojo ś Bożodźećcom, runtpodichom, jutrown. sajećkom, ptacźim kwašom atd. to zyle sa polnu wĕrnosć maja, je tola najwjetschi a cźekuje pschekahe a khtš a njewróćźi šo jeuje wjazy.

Dźicźe, dźicźe dźećatka a twarźe šej w jahrodach hnĕźka. A jutšje rano šahe pschińdźe sajećk a połoži wam rjane pišane jejka do nich. Och, to budźe radošć a wjeseleje!

Psched wjeczorom dźe macź šobu a dźe widźećź, tajke hnĕźka šu šej pschipraŕwile. „Šladaj", macźi, šlady brjewjanej hromady šmy jene naŕwarile. Chcemy widźećź, hacź budźe šajaz te namakacź. Schto mĕniśch?" — „Ššo wź, tón wschitke wuczujschi!"

Hischcze dołho leźa ś wotewrjetymi kukolatkami we tóžu a poldźišcho widźa wo šnje šajećka runje tak, kaž bĕ jeho macź wopišała. Och, tajšile wulki kóch na thrbjerje.

Hižo rano šahe dźĕła macź pilnje na thachlowej tawzy. Koschik ś jejkami a hornczk ś warjenynmi zyblowymi bĕlišnami, tu hischcze jedyn druhi hornczk ś wschelakim naporjadkom. Muž bĕsche w konjerzu a njetrjeba to widźećź, dokelž sa njeho też nĕkotre pschihotinje. Po prawym njeje hódny, ta wełkowa koža. Ale nó, na tajšim wulkim šwjatym dnju njemóži a nochzu tajka bycź. Šlu-

Na činje nałožki pola Serbow.

(Pokračowanje.)

Rjany nałožk namaka so w póstnym času w Delnjej Łužicy a w serbskej holi. Tam holiča, zwjetša sobustawy pžazy, spěwaju kóždu sobotu a njedźelu wječor serbske kěrluše. Při tym sydaju na štyrjoch nizkich ławkach, kuž su w podobje štyrirózka připrawjene. Tajke ławki sće wěsće widźeli! Namakaju so w mnohich serbskich holanskich wsach, na př. w Blunju, Slepom a druhdźe. Na te ławki so hewak nichtó njesyda. W Bórkowach we Delnjej Łužicy zhromadźuja so holcy — přełče w poslednich štyrjoch njedźelach do jutrow kóždu njedźelu na směrkach dźeja won na polo, zestupaju so do koła a spěwaju jutrowne kěrluše. Najlěpša je kantorka, wona spěw zanjese, druhe sćěhuja. Spěwaju też cichi pjatk. Nimo toho holcy też spěwaju w lěcu, hdyž je wulka suchota abo hdyž je mokrota, też na tak mjenowanych krupnych swjedźenjach, to rěka na dnjach, na kotrychž běchu jónu krupy bitše. Su to w Slepom 1. 2. 5. a 29. mejc. Z teho móžemy hižo wusłédźić, što woznamjenja tajke spěwanje. Zwisuje to někak z procesijonami katolskeje cyrkwje, kiž zasy pokhadźeja z pohanskich časow. Ze spěwami maju so zahnać złe duchi w přirodze, kiž chcedźa wuškodźić sywam na polach.

Zeleny štwórtk dóstawaju dźěći wot kmotrow wšelake dary. Też čahaju tu a tam dźěći po wsy a proša: „Dajće nam zeleneho štwórtka." Potom dostawaju zwjetša poprjancy a podobne khlóšćeńki. Zeleneho štwórtka so měd jě, w někotrych wsach serbskeje hole so jědźa mjedowe całty.

Hdźež so hišće pisane serbske drasty noša, kaž w serbskej holi a Delnjej Łužicy, khodźa holcy a žony w póstnym času w žarowanskej drasće. Hakle druhi dźeń jutrow so zasy pisanu drastu woblekaju.

Najwjacy serbskich nałožkow so namaka wokolo jutrow. Hdyž zemja, z mocy smjerće so wutornhywši, ze zelenosću a kwětkami so wudebi, tehdy zaslubi so ze słónčnym bójstwom a poča knjeźić Łada, bohowka lubosće a płódnosće, dawarka nowcho žiwjenja a zakitanja zemskich stworjenjow. Tuta bohowka rěkaše też lětnica. Z naléćom zjenoćše so wopřijeće wo wotucźacym žiwjenju, štož so z hosćinu woznamjenješe, na kotrejž dyrbjachu so barbjene jeja, swinjace mjaso a pječwa wuživać. Jeja znamjenjowachu zbudźenje přirody a jich wzajomne wuměnjowanje mjez ludźimi woznamjenješe wobzamknjenje bratrowstwa. Swinina a pječwa wuprowachu so zemi jako Maćercy wšitkich, kotruž Słowjenjo też Babu mjenowachu. Po zawjedźenju křesćanstwa położichu křesćanscy měšnicy na dźeń jutrow, swjedźenja bohowki Łady, křesćanski swjedźeń Khrystusowcho horjestaća.

Słowo „Jutry" samo pokhadźa wot słowa „jutro". Jutry potajkim woznamjenja tón rańši, přeni swjedźeń.

Kaž hižo prajach, znaja Serbja mnohe rjane jutrowne wašnja. Hižo nóc do jutrownički so hódnje woswjeći. Po cyłych Serbach so haji hišće wašnje, zo so w jutrownej nocy třela. W holi a Delnjej Łužicy holcy w jutrownej nocy spěwaju. Khodźa hodźiny dołho po wsy, kroča pomałku po wjesnej dróży a kěrluše zaspěwaju, druhdy też khodźa ze wsy won a wobkročeja pola. Druhdy też do domow khodźa, ludźo su w jutrownej nocy zwjetša wotućeni a potom w čoplej jstwje dospěwaju. Wo jstwje so potom pohošceja z kofejom a tykancom. Spěwanje traje hač do běleho dnja. Tute jutrowne spěwanje je so přjedy też wotmělo w našich hornjołužiskich wsach, ale je so bohužel zhubiło. Wo połnocy we wsach serbskeje hole na cyrkwinskich wěžach ze zwonami zwonja. W Slepom nałožuja při tym wosebite wašnje zwonjenja, tak mjenowane bojrowanje. To réka, zwoni so po bojerskim wašnju. Zwoni so z jenym zwonom a mjez tym druhi z cwawku druheho zwona dwójcy dyrí. Kiž je raz w jutrownej nocy pobył w serbskej holi, tón to žene njezapomni. Holiča serbske kěrluše spěwaju, wšudźe zwony zwonja a do toho wutrěče praskaju, je to dźiwny, nócny koncert. Zwonjenje, spěwanje a třelenje w jutrownej nocy so takle wukładuje, zo bywa to wuraz wjesołosće nad tym, zo je Khrystus z rowa stanył. Poprawom wšak je tež tole hišće powostank ze stareje, pohanskeje doby. Ze spěwom a haru maja so zahnać złe duchi, kiž chcedźa wuškodźić sywam na polach.

Wulku rólu hraje pola Serbow też jutrowna woda. W jutrownej nocy rano do switanja so čerpa jutrowna woda, při tym pak njesměš ničo rěcźeć. Druhdźe jutrownu wodu hižo po połnocy čerpaju. Zwjetša so potom hólcy a holcy mjez sobu z wodu poliwaju, zo bychu tamneho połnuli, swarić abo wołać, z čimž wězo ta woda swoju hódnosć zhubi.

Woda ma so čerpać jenož z rěkow a hrjebičkow, nic pak z łužow abo hatow. Jutrowna woda pječa so dźerži přez cyłe lěto, štóž so z njej myje, wostanje strowy a budźe rjany. Tu a tam so w nocy hnydom w rěckach myja z jutrownej wodu. Kaž so praji, zo su w starych časach ludźo w jutrownej nocy hnydom wonka kupali. To su tehdy dźe byli ludźo khětro krući. Jutrowničku rano so młodźina mjez sobu z tej jutrownej wodu poliwa. Kajki wuznam ma čerpanje jutrowneje wody a zwotkel tuto wašnje pokhadźa, njeje hišće cyle znate. Někotři maja za to, zo so w prastarych časach w naléću wotměwa někajki swjedźeń wódnebo bójstwa, kiž tu wodu poswjećeše.

W Delnjej Łužicy w jutrownej nocy tu a tam wulke wóhnje zapaluja a hólcy přez wohenj skakaju.

(Pokračowanje sćěhuje.)

boko do wódneje khany położi khětš te rjane jejsta. Budźe-li tam sady na woknje šej brodu truhać, póńdźe macj mi a tebi niczo jednorje po wodu a budźe wězku sarjadować. A khdyž dźeći potom stann, móže so wjeselе sapoczeć.

Korče šmorže! Khdyž ſ hródže wot dejenja pschińdže, šu hólzy hižo stanyli, hižo w šahrodze pobyli a mali kožhlarjo kleča něšto pschi woknje. Wěchu wopraudže pschežkapjenj, dokelž njeběchu niczo w knihdźeschkach namakali. Na jene waschnje je zyke derje, dokelž sajeczk ma hischeče pschińcz a tak móža jeho se žiwojimaj wočzomaj ſ woknom widźeć.

„Wy wjedrowe khadle: Schtoha něšto tu hižo chcеče? Chcеče cžinić, so špěchnje do koša pschińdźeće!"

Ale njehodźi so niczo cžinicz. Ssu pschejara roshorjeni. Chcеdźa na jutrowneho sajeczka kedźbowacz.

Macžerk dóńdže něichto na myžle. „Džiеče šnajmjeńscha do lěkarnje a hladajcе ſ woknom won do polow, wot tam tola pschińdže a tak jeho hižo nasdala widźiеće!"

Pschińdźеče jenož twm pjerachaut! Dwaj wostajitej pschi twm woknje a tśeći dže lehjerka. A schtóž jeho najprjedy widźi, dyrbi wokacz. Tak šej wucžinichu. Schtoha chcеsch ſ taiknu kholowacjemi cžinicz. Ale pschi tajkich keškožiwych wězach dyrbitaj šej starschej ruku do ruki dźekacz. Wospjet Wórscha Handrijej kiwa kaž by chzyla rjez, wjmi tola te khadle tak dołho k žebi. Ale tón starv wožoł to njerosumi a so njedomaha. Na skónczнje dže k tamnemu hólzej a je widźaſ tamle pšches pola sajeczka běžeсz. „Nadobo je sašy prjecz. Naiſterje je so brósdu šmikł. „Kedźbuj, khdyž wospjet hłowu polděkuje!"

Žule wótšje je to rjekł a hižo běžitaj tamnaj k tutomu wotnjej. Hižo dže Wórscha špěchnje po wodu. Nó, schto to? Tu dźeći žane w khanje njejšu — — Saplazane, schtoha pak to sašy je?! Aha! To je Handrija, ta wocžipna koža je wušlědźił, tak dołho hacž je dejcz bysa. A je najskerje šanu tu wězu wobstarał. Hdźež ta muzjka bobrija šwój nóš tykacz nima, tam jón wěsče tykuje. Hacž je šej šwoje tři prjecz wšał? Sašy je ji jene wjeselе škakył. Ale nó, macz so ſ tym spokoji, khdyž jeno wěz so poradźi. Hacž šu dźeći wot nana abo macžerje šebane, žanu važnu rólu njebraje.

Khětš dže nutš. „Nč, sceе wy hłupi! Tu kedźbujeсe a w sahrodze runje bě!"

Ale něšto pak won! Schkoda, so wo sajeczku niczo njewidź a. Polncho wjeselа do hnězdačkow!

Nó, nó, — — ?? Och, tu niczo, tam niczo, nihdźe niczo.

„Abo šym so trašch pschehladała?" a chze wěz trochu samajacz, so by pschešlapjenych dźeći tróschku smérowała. „Tha drie hischcze pschińdźe."

Ale na Handrija porokuje pohladny kaž by chzyla rjez: „Nó, ty kopole, hdźeha je to něšto majch?"

A Handrij runje na nju tak wudźera: „Schtoha pak do wótšakorjenzy naczinika? Muzjku, so šy mjes tym wěz pschihotowała. To wołasch dźeći k žebi a niczo njeje hotowe."

„Pój ras won!" kiwny jemu. Srosumi to a jeźahuje ju do žeže.

„Clowjeсe," so wona roshori, „hdźeha šy je jenoż tkuwł?" Po prawym jeho mjerjašche, so to hižo šašy wě. Je trašch jemu wožera šaki pschepytowała? Tak je pschešlapnjenje, ketrež dyrbjeschе byez, šašy fuk. „Horjeka na rěčnišy sa durjemi w kurjazym hnězdže" bórzši mjerjašy do brody. A naschа Wórscha ſkok na rěšarju. A schto tam namaka? Wulke schokoladowe jejo ſ rjanym, bancžikom. Dyrbi to sa nju byez?

„Djakuju so cži wulzyschnje", šawoła jeho še jjuwy, „nč, to njeschym wědźała a měnika. Měnju, hdźe maſch te tamne sa tebje a dźeći?"

„Nó haj, kedźbuju nastajnje, tak so letša ſ wězu dlijšch. Njejšy dha šahła žane warita abo hdźe dha je maſch?" — Ty šy je tola ſ khamy prjecz wšał, tak dołho hacž dejach!" — „Schtó? Ja jeja prjecz wšał? Ty šy wcjeсe polenz šnědała!" — „Hdźeha dyrbjała potom byez?" — „To tola wědźecz njemóžu!" Nošškobjeny nad taiknu tukanjom wošłaji ju šiejo. Stónczнje poczina jennu w hejmbjerkach žwitacz. S khamy je jeja wšacz dyrbjał? Wš khanje šu byle? Khóšš dracz, njeje wón prjedy, khdyž wona krumy dejeſche, do wanje wodu nanošył. Hłupje dołcz! Měrko so dopomni, so jemu bé, kaž by něichto do wody klušnyło, khdyž jemu khanu wutkdny. Njeje pak šej pschi tym žanuch myšlow cžinił. S prěnja nékajkeho wola tola w khanje měł njeje a ſ druha runje tozor ſ kachlowneje šawy šłoczi a šej myšlesche, so je tón tu haru šawinował. Tuž khětš drje do wanje pohladacz. Wopraudže! Ta wěcka je dobra! Kiwnje Wórschi a tak bě ji pomhane. „Stuješe so tamle bóle k nanej a hladajcе, kaž šej brodu truha" praji něichto injenschim poddźicho, „jo dyschcze poddźicho to tež móhli."

Wopraudže, hólzy pschihladuja nanej a macj łóji ze šmjetanu jutrowne jejka ſ wanje. Wjedrowje hladadło pschi truhanju! W nim tola widźa, schto macj tam sady cžini. „Och macji, schto to!" šteja hižo pschi njej. „Ssy tu nutška jejka warita? Schtoha to? Te dšeu šu pišane! Ssu šnadź to jutrowne jejka?"

„Dw jej, wbohi jutrowny sajeczko, letša šy pak tak prawje šebany. Ssu cže špónali!

Ale macj wě šej někajku wurěcz, kaj dźěn žony na hubu padnyle njejšu. „Nó, pomhlcže šej, dźeći prjedy po wodu, widźach sajeczka w šahrodze, wošłajich khamy šejo a běžach waš šawołacz. Najskerje je šej sajeczk myšlił, so šym sa njeho khanje štajila a tuž je wschitke tam nuts potožił. Njewědźach, so je sajeczk je do khamy škladł a šym je šobu do wanje kidnyła. Tohodła potom sa hnězda žane wjazy měko njeje."

Jutrowny sajeczko, tón ras šy hischcze wumoženy a dźeći wospjet do tebje wérja. Ale mjerja ju tola, so je njeje do hnězdow położił. „Nó?, měni macj, „skónczнje trašch jutrje rano hischcze ras pschińdźe!

Cyrkwinske powěsće.

Z Budyšina.

Jutrowničku: Prědowański tekst: Mat. 28, 1—10.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ½8 hodź. farař Siegemund prědowanje (cyrkw. hudźba); připołdnju w 12 hodź. ma farař Berg prědowanje.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi ma rano we 8 hodź. farař Schneider spowědź a Bože wotkazanje, dop. w 9 hodź. far. Berg prědowanje (cyrkw. hudźba).

W Tuchořskej cyrkwi ma farař Paul rano ½7 hodź. liturgisku jutrownu nutrnosć.

Zběrka za wosadnu diakoniju.

Křćenja ma we woběmaj cyrkwjomaj farař Siegemund.

2. dźeń jutrow: Prědowański tekst: Jan. 20, 11—18.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ½8 hodź. superintendent Fröhlich prědowanje (cyrkw. hudźba); přip. w 12 hodź. ma farař Große prědowanje.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi ma dop. w 9 hodź. farař Große prědowanje (cyrkw. hudźba).

Krajna zběrka za sakske hłowne bibliske towařstwo.

Křćenja ma we woběmaj cyrkwjomaj farař Berg.

Nutrnosć za njedźelniče w Pětrowskej cyrkwi, bibliska nutrnosć w ev. towaršowni a bibliski wječor w Tuchořskej cyrkwi w jutrownym tydźenju wupadnu. — Srjedu wječor w 7 hodź. ma farař Schneider w ev. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6 koło ev. šulerkow. — Štwórtk pop. w 4 hodź. zeńdźe so towařstwo wowkow w ev. towaršowni na Hornčerskej hasy.

Ev.-luth. zwjazk młodych holcow swj. Pětra na Seminarskej hasy 19: Wutoru wječor we 8 hodź. młodźinski wotrjad; srjedu wječor ½9 hodź. hłowny wotrjad, štwórtk wječor ½9 hodź. koło žonow.

Z Barta.

Jutrowničku rano we 8 hodź. serbske, ½10 hodź. němska Boža služba.

Druhi dźeń jutrow rano we 8 hodź. němska a ½10 hodź. serbska Boža služba. Kolekta za sakske hłowne bibliske towařstwo.

Zemrěłoj: morwonarodźenej dźowcy (dwójnikaj) Pawola Ernsta Mießnera, dźěłaćerja w Zuborničcy. — Werner Herbert Starke, mandź. 9. dźěćo Ernsta Roberta Starki, dźěłaćerja w Zuborničcy, 11 m. a 2 dnjej stare.

Z Njeswačidła.

Jutrowničku rano we 8 hodź. serbska, ½10 hodź. němska Boža služba.

Druhi swjaty dźeń rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němska, ½10 hodź. serbska Boža služba (k. farař Renč-Łupjanski). — Pop. w 2 hodź. kemšenje za dźěći.

Na woběmaj swjatymaj dnjomaj zběrka za hłowne bibliske towařstwo w Drježdźanach.

Pokhowana: Ilza Ruth, Gusty Maksa Thräny, žiwnoscérskeho najeńka w Krónčy, dźowčička, 3 l. a 2 dnjej stara.

P. Krječmař:

Hosiana wyskajmy.

Hosiana wyskajcе!
Byrgle, zwony zašumćе!
Khryst je stanył z rowa
Wumožił nas znowa!
Hosiana wyskajmy
Z hłubin dźaknej wutroby!
Nimo je nóc ćmowa!
Khryst je stanył z rowa!
Hosiana klinč k njebjes wyšinam!
Smjeró je skludźił Khrystus sam!



Wo jutrownym zaječku.

To bě zasy rozhorjenje w Zaječkec swójbje. We domje wonješe za warjenej šokoladu a biskwitami. Zaječkec mać běše w kuchinskej fali a wjeńčeše mutlčku, kazaše a pohlada skradžu na Zaječkec nana, kiž runje cokrowe jejo molowaše.

„Trjebamy pomocy!" zdychuje mać, „sami dočinić njemóžemy, byrnjež wodnjo a w nocy dźěłali. Lětsa steja wjacy dźěći na lisćinje hač loni."

„Njech Wjertak k susodźicom skoči a wo pomoc prosy! Snadź přińdże Milujka, kiž je jara wušikna."

„Wjertako!" Zaječkec mać zawoła swojeho syna do kuchnje, kiž běše runje drjewo kalał. „Tu sym!" Wjertak skoči hnydom z woknom do kuchnje. „Trjebaće drjewo? Dyrbju barbiće rjedźić ako barbu rybować, jeja zapakować abo často woptawać?"

„Ničo podobneho," přetorhny mać hubateho Wjertaka, „skoč k sudźicom a woprašej so, hač mohła Miluška nam pomhać, sami njedočinimy."

„Hohej!" so Wjertak z wjeselosću přez hłowu čisny. „Po Milušku dyrbju hić? Njebych wědźał, što by mi lubše było. Božemje!" Zasy skoči přez kuchinske wokno a čérješe do lěsa. Dyrbi so přistajić, zo bě Wjertak dawno wóčko na rjanu Milušku złožił a sej na žeńtwu mysleše. To je tak wažnje w Zaječkec swójbach, zo po jutrownym dźele młodźi so woženja.

Na to sej Wjertak mysleše, přeprěkowaše młode žito, khlóšćeše při tym a wušćipny nalětnju kwětku za Milušku. Hdyž do susodec lěhwa přińdże, běše prózdne. Njewědźo sebi rady zhladowaše Wjertak wokoło so. Nadobo wusłyša wjesołe wołanje. Miluška, kiž so runje z raňseho wukhoda domoj wróćeše, přikiwa jemu zdala.

Po krótkich zasadach běše pola njeje, přepoda ji nalětnju kwětku a přednjese swoju prósstwu.

Hnydom póńdu sobu," praješe Miluška, njeprašejo so staršeju. Runje tak, kaž młodźi ludźo činja. „Haj, jutrowne jejka barbić, krasnje! To my njeznajemy, pola nas dźěći njeje."

Podaštaj so hromadźe na dompuć. Na młodym žiće so wokřewištej. Nadobo zaščowka Hajnkec pos. Miluška běžeše překi přez pola, Nero za njej. Wjertak přińdże ji na pomoc. Skakaše překi mjez nimaj a tuž so za nim pušći. Wjertak čuješe, kak jeho mocy popuščeja. Nadobo so zahwizda. Hajnk hwizdaše psa wróćo. To bě za njeho wumoženje.

Miluška bě so mjez tym za brózdu skhowała. Na najkrótšim puću podaštaj so domoj. Miluška pomhaše pilnje we domje. Mać spózna, zo by so za swojeho Wjertaka hodźała, dokelž chcyše napinace jutrowne dźělo na młódše ramjenja położić. Jako naslědnica bě ji lubje witana.

Hdyž bě w jutrownej nocy wšitko tak daloko hotowe, započa so wostudle dźělo. W zahrodach khowachu jejka. Zaječkec nan přečita lisćinu a wušmórny mjena dźěći, kotrež buchu wobdarjene. Mać rozdźěleše jejka, Wjertak a Miluška je khowachcu. Hdyž běchu swoje poslednje dary w zdalenej zahrodcy wotedałe, stawaše młode jutrowne słónčko a budźeše dřemacu zemju. Čas k domoj hiću" napominaše Zaječkec mać a staji prózdne koše na ručny wóz. „Ludźo nas njesměđźa přesłapić!"

Puć přez wotučenu wjes běše krótši. Tu a tam ščowkachu psy, honače spěwachu, kruwy třasechu z rjećazami a rejele na wrotach wotsuwachu. Stary zwónk čerchaše do cyrkwje a kantor sej po puću rozmyslowaše, kak budźe jutrowne halleluja spěwać. Z prózdnymi bowami dźěchu holcy k studni. Woda pluskotaše a klumpy kwičachu. W kachlach praskotaše drjewo. Zajacy běchu dawno wonka na čichich polach. Wjertak a Miluška dźěštaj prědku. Knjez a knjeni Zaječkowa so posměwaštaj, hdyž Wjertak Milušcy zdobnje pomhaše, po hórcy dele kročić. Ze wsy rozlěhowaše so swjatočny hłós jutrownych zwonow po wokolinje.

Jutrowne wjesele za dźěći.



Tajke jutrowne překwapjenje sebi tež wy lube dźěći, wšitke přejeće. Hdyž sće prawje poslušne a dušne byłe. Wam jutrowny zajac wěsće rjane hnězdźe pisanych jutrownych jejkow wobradźi.

wumrjeće našeho Zbóžnika jara derje přimèrjeny. Tuž čitachmy też zaso starosławne mjena na polu cyrkwinskeje hudźby. M. Bauer hraješe k zawodej na byrglach Praeludium w H-moll wot J. S. Bacha, štož bě ze swojimi nutrnymi modulacijemi k tutemu wječorej jara derje přihodźace a M. Bauer wěděše też na byrglach prawe registry k tomu nałožować, w spočatku cyle cunjo pozběhuje so čerpjenje a bóle a bóle přiběra, dónjž na kóncu pomału wotmjelknje: „Dokonjane je!"

Wot J. Eccarda słyšimy nětko wubjernje rjenje a wumělsce komponowany pjećhłosny měšany khór „O jehnjo Bože." Sto měło so tu wo přednošku najbóle khwalić abo wuzběhnyć, hač čistosć tonow abo dynamiske znamjeńka abo wurjekowanje teksta, to bě wšo jara derje studowane; jenož tekst bě jow abo tam trochu njejasny, pola łačanskich słowow bě to bóle nadpadne. — Tu přizamkny so štyrihłosny „Hymnus" wot P. di Palestina: „Vexilla regis prodeunt, fulget crucis mysterium....." („Khorhoje krala dźeja do předka, so błyšći kříža potajnosć atd.").

Dwojohłosny spěw za sopran a alt ze mšě w G-dur z přewodom byrglow a obligatnych huslow spěwašcaj Erna Zachen a Lisa Wechsler z dobrym začućom a přednoškom. Też wumělski husłeř dr. Lorenc nječeše tu dobru přileżnosć pokazać, što wumělstwo je, a to so jemu přeco poradźi. Spěwaše so: „Domine Deus, agnus Dei...." („Knježe Božo, jehnjo Boże atd.") wot J. S. Bacha. Też tu a při kóždej składnosći dyrbimy přeco zaso Bachowe wumělstwo wobdźiwać, kak rjenje je wón rozumił, słowa do hudźby zestajeć.

My słyšimy hišće jedyn duchowny spěw wot njeznateho G. Chadwicka „Do zahrody Khrystus dźěše". Tola w přirunanju Bachej, Eccardej a dr. so ta kompozicija trochu zhubi. Trochu lěpje so nam spodobaše duchowny dialog za khór a alt-solo w Alberta Beckera: „Jako Jezus wot swojeje maćerje dźěše". Alt-solo (mać) so syna praša, što wón budźe na pónđeli, wutori atd. Khór na kóžde prašenje wotmołwi. To jara derje skutkuje!

Khór zaspěwa nětko hišće motettu wot Michala Haydena „Tenebrae factae sunt" a motettu wot Gust. Schrecka „To je jena zbóžna hodźina" ze znatej wustojnosću.

Při sopran-soln „O Golgata" wot R. Kaisera słyšachmy tež oboe sobuskutkować. To so jara derje přihodźeše. Naspomnić chcemy hišće duett za sopran a alt „Spomń na Jezusowu smjerć" wot J. S. Bacha.

Wšo bě so derje poradźiło a hłowny nawjedowar Emil Petzold móže też z tutym rjanym a nutrnym wječorom spokojom być. W.

Wjerćanske dačany tu sy.

Saw.-žerowšchim přichwalbniu runje w 12 hodź., potajtkim Seleny schwórčk, staj dwaj bačonaj wjeli słothym słónčnym wjedrje do Krónzy k Threnijam přichrćałoj. Chrjschtaj žebi posa naj šaćmicke měšačka wobhladacj a chjetaj z nami jutry fejerčicć. Dźeń běchtaj žebi hnjdźe wobhladaloj, leć běchtaj šako prjeca a šo bórzy wróćeschtaj. Wobaj staj rjanaj běłaj we fjwjedźeńšky drasce. Threnij fjwdźba a zyła wješ a wokolnosć šo fraduje nad fjrowym wróćenjom bačonow k nam. — Tak ruce hač šo bačonu we Lomšku šafndła, podanu rozprawu. — Wječera, čjichi pjatk wječor w 6 hodź., wobhladnuhu na Lomšańskich łukach k Bóchjam 3 bačonow. Ke kolešu na Feitlerjez hródźi nejšu pjchičkle. Zoby hišće fwja. Tuž pytaju žebi druhu zyrobu w holi. Wichitzy šo wješela, so su bačony k nam pichišće.

Facit šulskeho lěta.

Jara ważne rozpomnjanje za mnohich našich starschich.

Schulske lěto słónčnymi lětja w błyšćeju słotnych słónčnych hruhow. Ale słónčny błyšćej njeje w kóždej šulskiej wutrobje, też niz we hłowje wšitkich starschich. Někotři schulerjo a schulerki njetřeba zadanja fwoje rjadownje dozpěli a dopjelnili. Pola mnohich wschaj šo zensury njeblyšćeja. To pak tola wšcho njeje tak tragiske. Čzasto su hubjeni schulerjo wošebje wusnamni cłowjekoju w poźdźišchim žiwjenju bjli. Spominam na Ibsena, Liebiga, Newtona. A dalako móhł zajić hišćeje wjeršk, haj samo i naschcho Serbskeho krajika móhł Wam pschikłady mjenować. Nowoczasna literatura pokasuje wošebje fyšny njepokoj a napschecziwjenje wumělcow pschecziwo jarjadowanju a waschnju schule. A to runje tohodla, dokelž je dźenźnišcha schula wusnamnje na pschecziwnu wobdarjenosć sfožena a njesamóje na duschine a duchowne komplikazije dźiwaczy abo tola jara cźežko a jenož krótka. Dale wona też žada wešte pschecziwne wuwjody a dokonjenja w tak a tak wjele pschehnjetach. A to sašo runje tohodla, dokelž i pschecziwej wobdarjenosću, i pschecziwnymi kharakteram licji. Bohužel! A tak šo radźi, so něchtó schpatneje franzowšcziny abo matematiki dla pschepadnje, hdyž chze šo hudźbu wdowacź, abo rěcze dla, hdyž chze šo hudźbje wdowacź, abo greschcźiny a jendźelschczjny, hdyž je šo ludowemu wuczerjowi runadź za herbšcu wjeršnu schulu rošsudźić a podobnje.

Haj samowna je wjele młodych ludźi, kotřiž na cźažy abo dozyła runje do pschecziwnje wobdarjenych njeskuschcja, abo kotrychž talenty, schtož je te samo, runje w hnuschy schulischich pschehnjetow njeleja. A kak cźasto pak šo stanje, so je pschecziwna wobdarjenosć pschez wešte duschine nacźemnjenje, cźasto w młodosći lohzy nastale, w pilnosći a skedźbnosći samytena, sadźełana a snjemóžnjena.

Wšcho njeje kóžde dźecźo, kotrež w schuli sapraji, jenij. Genialnu wobdarjenosć tola staroscźiwaj starschej na žwojich dźecźoch bórzy juru pytnu.

Ale też to njeje na žadyn pad njeschožo. S jeno genialnymi cźłowjekanmi wobydlena jemja by hischcze njewjeselsche a njewjecźischche bydło a pschebyt za naš była, kaž tak hižom je.

III. zwjazkowy zlět Serbskeho Sokolstwa.

17. meje 1931 w Radworju.

Bórzy po wulkim swjedźenju jutrowničkí swjeći też přiroda swoje horjestaće. Je so wuswobodźiła z putow zymskeho spara. Brjóžki so znowa zazelenja, skowrončk pozběhnje so k módrinam njebja, zo by zanjesł swój khwalospěw Božej Wšehomocy a při muričzy, na kotrejž so nalětnja słónčna pruha wotražuje, zakéče lubozna fijałka. — Rjany čas nałéča tu je! — Też człowjek séchnje so bjeze wšeho do kuzła wotućaceje přirody. Też jemu krew spěšniše we žilach čeče. Začuwa na swojim čéle wožiwjacu móc naléča.

Ze znowa zbudźenej nalětnjej radosću pak je we nami žadosć wožiwiła, so we wjesołej towaršnosći wonka w přirodze skhadźować. Spóznajemy to hižo na dźéćoch, kak su swoje hodowne hrajki zabyle a so podale na nawjes, zo bychu so tam w rjanych dźéćacych hrach zabawjałe, kaž je to było loni, kaž je to było přeco — —! Też my dorosćeni wostawamy we mnohim a też w tym nastupanju dźěći, jenož zo sebi po času wutworimy dospołniše formy w našich hrach a zabawach.

Meja je do kraja začahnyła a z njej rjane swjedźenje mejumjetanja. W duchu hižo zasłyšimy serbskeho pachoła zanošować lubozny spěw wo młódnozelenej meji: „O meja, meja, lubozna, kak přewšo rjana sy....!"

Tola létsa zmèje meja za našich lubych Serbow wosebitu překwapjeńku. Serbske Sokolstwo je so rozsudźiło, w tutym měsacu swjećié swój III. Zwjazkowy zlět. Štó w Serbach by njeznał dźensa našich Sokołow. Smy je widźeli na swojim I. zwj. zlěće w Pančicach 1921, bě to tehdom, hdyž tale ważna organizacija hišće w započatkach rozwića stoješe, tehdom, hdyž so na nju hišće z njedowěru zhladowaše. Smy dale widźeli našich serbskich Sokołow zhromadźenych we Wulkim Čisku 1927 při składnosći II. zwjazkoweho zlěta. A smy našich Sokołow wobdźiwali we kóždym swjedźeńskim porjedźe wulkich Domowinskich zjězdow wot léta 1924 sem. Serbske Sokolstwo ze swojim idealnym wukubłanskim zamérom je přešło w běhu časa do prěnich rjadow serbskeho kulturno-narodneho prócowanja.

Loni w nazymje je swjećił Sokolski Zwjazk 10lětne wopomnjeće swojeho wobstaća. W najwjetšej zali Budyšina poda so we wobłuku sokolskeje akademije tysae přihladowarjam skutkowna rozprawa wo serbskim sokolskim dźěle. Tehdom je so zjawnosć ze wusłědkami přijomnje překwapiła a mějeso jenož słowa připóznaća. — W sokolskich rjadach pak je so mjez tym dale dźěłało. Njeje so wotpočowało na docpětymławrjeńcu. Swérni swojemu hesłu: „Wěcny pohib, wěčna njesopokojnosć —" su so Sokolja we zhromadnych kurzach a w jednotlach zwučowali, přihotowali so za nowe nadawki. Sokolske wjednistwo je so tehodła lohko mohło rozsudźić za přichodne wulke sokolske předewzaće, mjenujcy, zo so 17. meje t. l. zarjaduje III. zwjazkowy zlět, na kotrymž dyrbi so Sokolstwo ze wšěch kóncin Łužicy zhromadźić, zo by wonka w přirodze wuhotowało sokolski swjedźeń wulkich rozměrow. Serbske Sokolstwo a jeho dźěło dyrbi so tu w najrjeńšich wudokonjanosćach presentować. Tu su też hłowne dypki, kotrež budźa wjednistwu III. zwjazkoweho zlěta jako zakład w zarjadniskich přihotach służić.

Zlětowa městnosć je so wuzwoliła w starosławnym serbskim Radworju. Hižo tale wólba je ze dobrym předznamjom, zo mamy w sokolskim swjedźenju nješto wurjadneho wočakać. Smy w Radworju hižo dožiwili wulke Domowinske manifestacije a druhe ważne swjedźenje. Přeco su zawostajiłe we nami trajny znutrkowny zaćišć. Zawěsće budźe to też zwjazkowy zlět Serbskeho Sokolstwa znowa wobkrućić.

Sto III. zwjazkowy zlět poskići? Swjedźeński čah, kotryž we swojej pisanosći a zestajenju pokaže bohaty wobraz serbskeho narodneho žiwjenja; na swjedźeńskej łucy so potom rozwije sokolski porjad, kajkehož hač dotal serbska zjawnosć njeje hišće wohladała. Zhromadne zwučowanja budźa so wotmjenjeć. Ze skupinowymi zwučowanjemi wustupja sokolske dźěći, žónske wotrjady a wulke syły Sokołow. Družstwo, kotrež loni w Beogradze na wulkim zlětnišću zwučowaše, pokaže tu k prěnjemu razej tuto swojorazne zwučowanje. Sokolska hudźba ze swojimi krasnymi sokolskimi přezpołami, njebudźe jenož zwučowacych, ale też cyłe přiwładarstwo elektrizować.

Swjedźeński porjad skónči so ze wulkotnej a zajimawej narodnej scenu. Sokolstwo chce so stajić do służby našich rjanych serbskich ludowych wašnjow. Tehodła budźe so zarjadować wjesole mejumjetanje ze mejskim kralom, narodnymi rejemi atd. Rjeńšeho wukónca jeneho swjedźenja w mejskej přirodze sebi zawěsće myslić njemóžemy. Serbske Sokolstwo njebudźe nam jenož wuslědki prócowanjow na cźełozwučnym polu pokazać, ale we wšěm zjednoćić rjany serbski domizniski swjedźeń, na kotrymž knježa ludowe wašnja ze cyłymi swojimi njewinowatymi radosćemi.

Tohodła drje je zawěsće přičiny dosć, so na III. zwjazkowy zlět Serbskeho Sokolstwa přihotować. Kóždy Serb budźe tam z wutrobu witany. Wočakuja so serbske towaršstwa, wočakuja so serbske holića a pacholjo, nanojo a maćerje, wowki a dźědy. Nichtó njeje přestary abo přemłody za swjedźeń. III. zwjazkowy zlět Serbskeho Sokolstwa dyrbi so stać ze serbskim ludowym swjedźenjom a serbske Sokolstwo chce dopokazać, zo wě tajki swjedźeń ze swojim programom na zajimawe wašnje wobknježić.

Sokol je serbski duchowny bojownik, kotryž je we horju a wjeselu ze sprawnym Serbom zjednoćeny jako prawy a wěrny přećel. Tohodła njech so wšitcy Serbja z nim tež zjednoća w swjedźeńskej mysli 17. meje t. l. na zwjazkowym zlěću w Radworju. -a.

Wšcho ma kóžde dźecźo zyłe wješcze a bjes dwěla fwoje wošebite dary, fwoju wošebitu wobdarjenosć, fwój talent — a tola ma šo k wuzitku, za zyłk ludu a cźłowjeske towaršnosće wukubłać. Na prawe městno stajeny, budźe něschto dokonjeć. Je-li pak hebi njenóšte w fwojich samóžnosćach, nakhilnosćach a postajenjach, budźa jemu tola we wjele padach wuczerjo a starschej pytać pomhać a wotkryć a pokasać, hdźe jeho nałožiš je šwožom wjedu a puć pokasaju. Je pak pad jara komplikowany, sachmjatany a hudańcźowy, budźe dźenża eksperimentalny pšychologa rady wědźeć a takich ma dźenża darmo samo k ruzy w kóždym wulkim měste a pschi kóždej univerzicze.

Fazit schulischeho lěta — też runje dokonjaneho — njeje sawěrno fazit žiwjenja. Žiwjenje staja zyłe hinaschce nadawki a pokasuje cźasto hinasche pucze hač schula. Hdyž młodźi ludźo a dźěći w schuli sapraju, njeje pak nihdy hischcze prajene, so też w žiwjenju sapraju. A takich pschikładow sawěsće kóždy z naš z naschonjenja wě a znaje. Wšcho namakaja wurjadnje komplikowane, wurjadnje wot stworicela hromadu sestajane a duchownje sawite, tak mjenowane hudańcźowe natury, kotrymž schula njesamóje pucź pokasać, jara cźasto prawje posłoje a po dołhich bědźenjach a rospuścźach a błudźenjach mějtno, na kotrymž chze a dyrbi fwojorazność, jich fwojaskość stajenu měcź. A tam namała, hdyž też pojdźe, fwoje sfoje a fwój wliw a wusnam sa fwoju wokolinu, sa fwoju domiznu, sa fwój narod, samo druhdy sa zyłe cźłowjeństwo.

P. Krječmar:

Po jutrownu wodu.

Holička luba skoči z ložka,
Zasparna je zernička,
Tola prěnja pruha słónca
Hižo koši wokniješka.
Pozhubi so spěšnje k rěčcy
Ani słowěka njesepta.
A kaž mjetel k nježnej kwětcy
Žórlešku so přitula.
Holička luba spěšna nóžka,
Ruče wodu načerpa —
Nětko bywa ći, bjez próška —
Woda jutrownja!

Swójbne powěsće.

Sślubjenaj: Marta Rostez w Budyšchinje a Herbert Mehnert w Dźěwičzach.

Smjerći: Johanna swob. Nyčźyna rodź. Schoschćiž we Budyšchinje, 66 łět. Khowanje běšche dźenża sobotu pop. w 4 hodź. na Tuchoćkim pohrjebnischczu. — Korla Bjelcik August Schćerak, kubłaš a hoschćenjak w Bambuchu pola Kamjenza, 66 łět. Khowanje budźe jutrownicku pop. ½2 hodź. wot domu a w 3 hodź. na pohrjebnischczu swj. Justa w Kamjenzu. — Arnoschć Emil Langa w Wiskopicach, 59 łět.

Jutrowne posedźenje Zjednoćeństwa serbskich wučerjow.

W Budyšinje, 1. haprleje 1931.

Pospyt, z popołdnišim posedźenjom wjacy sobustawow k swojim towaršstwowym winowatosćam nawabić, njeje so dopjelnił. Widźachmy naš stary swěrny zdonk, kiž je sej wědomy swojeho wosebiteho nadawka napřeco serbskim a rěčnje měšanym šulam.

Ktomu přińdźe njewěstosć, dokelž njebě tón króć wosebiće skazana. A tak błudźachu někotři kaž po haprlejcy po měsće, doniž so wšitcy k woprawnemu dźěłu we „Woprawnem" njezeńdźechu.

Ze zawodnych słowow pilneho předsydy, wyššeho wučerja Měrćina Krala-Zarěčanskeho, słyšachmy druheho wudaća zešiwka „Naše spěwy", za horni my, kajke nowe starosće nam nastann z wudaćom skhodźeńk (5.—8. lětnik). Smy drje wšelake pjenježne dary dóstali, samo Lipšćansky studenća su po swojich mocach tomu přinošowali, wědomi sej ważnosće tutoho kulturneho skutka. Ale naši ludźo wóhli wjacy za njón woprować, wosebje ći, kotřiž dźěći nimaja a tak žanych wudawkow za nje. Pjeć listnow je hižo hotowych, wopřijeć budu sydom.

Naš literarny bolosćiwk „Raj" ma so w nowym kabaće wudać, bohužel pak slary hišće dopłaćeny njeje. Předsyda předčita list Donnerhakee kuhiščerjeje, kiž nam wysokosć dołha rozjasni. Njeje runje snadny. Zaleži pak na tym, zo wulka ličba šulow — tute so po mjenje a zastateho dołha wozjednamjenichu — so z płačenjom dlija a porjad njedźerža. W Budyskim wokrjesu je jich na wšě 20 a w Kamjenskim tež hišće črjódka. Tuž njech bórzy swoje přisłušnosće dopjelnja. Zwostawacy deficit budźe drje potom tón knjez wurunać, kiž je so za njón zaručił, dokelž so wupokaza, zo šule same na přiběracym dołzy wina njejsu. Wučini tukhwilu hišće 550,80 hr. K tomu doda kantor Solta-Budyski rozjasnjenje. Při tym dźakowaše so předsydu dotalnemu redaktorej, kantorej Rězakej w Budyšinje, za wulke dźě-

lo, naloženu prócu a wjele staroscow, kotrež je ze „Rajon" měł. Doda hišće, zo su mnohe *Bibliske stawizny*, serbsko-němske wot Bartka, na składze a su runje tak drohe kaž němske. Tuž mělo je naše serbske dźěći kupować a trjebać. W dalšim wobzamknu so, zo ma so z wudaćom noweho „Raja" khwilu čakać, doniž njejsu druhe naležnosće, wosebje „Naše spěwy", dozarjadowane. Při tym wuwi so žiwa rozmołwa wo wuspěšnym rozšěrjenju serbskich knihow mjez ludom. Pokaza so na wšelake puće. Seyła móza wšitke naše organizacije a też jenotliwcy tomu přinošować, serbske knihowne towarstwa měle so na wsach załožować. Tak mohle so „Kwětki", hotowa ludowa kniha, też bóle wot dorosćenych kupować. A to čim bóle, dokelž je hišće wjele na składze a so za snadne tuni pjenjez předawaja (jenož 1 hr., kiž je hewak zmjatjeńša 3 hr. hódna). Zapis přihódnych knihow mamy jako přirunu knižku a Serb. Nowiny hdys a hdys jón wozjewja, runje tak Katolski Posoł. Z jeneje strony so přeješe, zo by revizor wjesnych knihownjow też na kupowanje serbskich knihow dźiwał, štož so hač dotal stało njeje. Też *wone su* dźěł wjesneje (serbskeje) kultury. Wězo měle so dźěćom při wotkhudźe ze šule *serbske knihi* jako dary podawać, kaž to wulki dźěl wučerjow dźěwa hižo čini. Też mohł so serbski knihowny kolportěr po wsach słać a knihi ludźom poskićeć a předawać. Zajim ma so za nje zbudźować. To je bóle naležnosć knihi składa, tuž zapoda drje so wotpowědny namjet na Maćicu.

Znowa předźělany I. dźěl „*Přewodnika*", zdawna hižo wočakowany, budźe w bliskim času hotowy.

W zaslych dnjach su *wšelacy Serbja na wyšších* šulach swoje studije dokónčili a chcychu so *wučeńskemu powołanju* přiwobrośić, buchu pak někotri na přistejacych paedagogiskich institutach wotpokazani. To je čim bóle k wobzarnowanju, dokelž mamy wulki *niedostatk na serbskich* wučerjach a knježerstwo nam slubiło, zo chce tomu wotpomhać. Wězo je létsa runje lichba tych khětro wysoka, kotrež chcedźa so na ludowe wučeństwo přihotować, na wšě 16. *Druhe léta budźe jich za to mjenje a tak so licha hórzy wuruna.* Wotpokazani su nětko Zjednoćenstwo *prosyli, zo by so za nich zastajiło a prošwu na přistejace instancy zapodało.* To chce też činić. Snadź móhli so ći potom k Michałej přiwzać. Předsydstwo *so polnomóc da, w tutej naležnosći trěbne krocele* činić.

Wobšěrnej rozmołwje dóńdże při prašenju serbskeje wučby we wjesnych šulach. W tym we wšelakich wsach khětro klaca. Wšudźe pak wučerjo wina njejsu, kaž so być zda. Předsyda wozjewi drastiski pad, kak su so starši mjeńšeje wsy přećiwo serbskej wučbje wuprajili, *byrnjež so samo šulske dohladowarstwo wonju pócerowało.* Zrudnje dosć, zo starši wjacy dorozumjenja za *swoju kultury* nimaja a z tym dopokazaja, zo na *wysokim skhodźeńku serbskeje kultury njesteja.* Saksce knježerstwo dawa nam prawo na serbsku wuchu a ju spěchuje. To je brozny njedźak přećiwo njemu. Je dawno spóznało, zo znajomstwo wobeju rěčow duchowne stejnišćo dźěsća pozběhuje. Na prašenje wučby w dwojorěčnych šulach přińdźemy we bliskim času wróćo a budźemy je po načiskach slawneho paedagogi rozrisać, dokelž by we wobłuku tuteje rozprawy předaloko wjedło.

Z wosebitym dorazom pokazowaše su na *wučbny kurzus*, kiž ma so létsa zaso wotmeć. Njech so zajimcy pola kollegi Krawca (w Budyšinje, Wetzelstr. 41) hnydom zamołwja.

Ke kóncej činješe synodala Krawc-Hornjo-Wujezdźanski na *stary katechismus* kedźbny, kiž smě so z dowolnosću šulskeho ministerstwa dale wužiwać. W Budyšinje leža hišće 3000 eksemplarow *na składze. Jemu je so serbsko-němski přidawk dodał* a wopřija něšto wjacy kěrlušow. Štóž ma hišće *stary katechismus, trjeba sej potajkim jenož* přidawk kupić.

Předsyda skónči jara *zajimawn* składžowanku z dźakom za pilnu sobuźěławosć, wosebje kantorej Krawcej w Budyšinje, kiž dale zajim na šulskich naležnosćach pokazuje, a přeješe wšitkim strowe swjate dny a zbožowne jutry, nowe jutry serbskemu ludej.

Marša jutry do šule pondźe.

„Nó, łuźeboźinka, to hižo waschа holza lětka do schule póndźe! Storo t wérjenju njeje, kak so tola czaš pominje!"

„Haj, luba Scholcžina, to lěto póndźe nascha Marscha. Njerěrnjch, schto hijo wjdo może. Bojczkóżejo je ji t hodam toschо a tasku pschinjeschło a czeta Hanta dari ji žerbschtu fibli. A hdyż nasch muż wjecžor j dżeta pschindże, dyrbi Marscha do dżeta. Schto wona wschitko może! Swoje *mjeno* pisa, *pjeć krócz pjecz może a abcejez jeno tak* hnorczi — — — wučerjez smieje swoje wjesele nad njej."

A wučerjez so wjesele nad małej njeschczeschi. Schto Marschi tajke „wědomoscze" pouhaja, kotrež su jenoż dreszura. Zanemu wučerjez na mysle njepschindże, po tutym waschniu dżěcži czitacz wučicz. — Ale Marscha może hižo swoje mjeno *pisacz*. Schkoda, so to hižo może. Starschi ludżo su po zyle hinajschich prawidłach pisacz wulki hacz jo to nětko stawa. Dżensa ho hinajschi duktus wučzi hacz psched 10, 20 létami. Tuž drje budże *ho* Marscha nawukniene pisano wotuczicz dyrbjecz.

„Dyrbi dha nascha holza Hupa kaž jeschtó do schule hicz?" —

Ow ně! *Tak radikalny a revoluzionarny žadyn wučerjez njebudźe!* Wótcze waschim dżěczom *smyrdły, khyczchenje.* Njech pija jich wocži j Bożeje *stworby*, njech na wschu kedźbuja, schtoż ho tam stawa. Pschikroda je dobra wocžehnjetka a pomocznica, so dżěczo strowe na czele a duschi do schule saschupi.

To je stare nasch*onjenje*, so dżeń wote dnja pschirodа a *wobkhad na wuwiczu smyslow dźělataj.* Ale *tuto wótczenje* na *ho wědomuje* stacz. To je nadawk wocžehnjerjow.

Kak nětko woprawdźe je? — Jenož nětkore pschikłady, kotrež ho kóždy czaš rozmnožicz hodża: Wjedźeče dżěczi do lěsa! Njech khuchaja na spěw ptaczkow, wuwuczeče *smyslы* sa barby. Njeběwarječe na nich, hdyż ho sa tym a tammym wuprascheja. Njech w kóżdym *swérzatku* Bože stworzenczo spóznaja, tiž ma ho po Bożej woli dżerżecz. Njech kże jaze mizki na wjećbach njekamaja, mrowje njekónzuja. Kupeje jim knihu k molowanju. Niż pak tajke, hdyż trjebaja jenoż wotmołowacz a po ruzi a barbje wudospytnicz. Jednore sschitwoli bjes pokajkow, w kotrymż *hólzy a holzy to pschedstaja*, schtoż jim *fantasija a dopomnjenje pschikasuje.* Hrajo nawukny swoje małe njelepe pschesitki trjebacz. To je strowe a lóschtne dżěło w doschulskej zahrodzy.

Wschelazy herbizy starschi ju tak njerozumni a rěcza w doschulskim czaju je swojimi dżěczimi nemsti, jej mysło, so j tym wučerjam dżěło wołojuja a jich „j czażom" němsti nawucza. Bychu-li wschitzy tak czinili, bychmy sa nětkore léta je Sserbstwom hotowi byli. Ale starschi nawucza jich husto dosć *wopaczny* němczinu, swoju domjacu. A wučerjez na potom haru, tajku schpatnu, bohsem rěcz saby wotwucżicz. Dżěcži ho słónczenje herbiskej rěcži wotwurża a mysla, so je němska jich macžerna. Pschewostajace nawucżenje němskeje rěcze schuli.

A *nětchto hischcze: Wotwucżenje dżěczom bojasliwosć.* Njehrożcże jim ze schulu a wucżerjom, hdyż sche mezy na nich schubiti. „Czakaj jenoż, hdyż do schule pódżeschi, potom budżeschi nětchto najschanicz" — — — a kaž tych hrozenjow hischcze wjazy je. Schto je potom jich wuzkłědk? Pol dwjenta dżěczi pischcza na prénim dnju bohusrorjenо a żadaju sa macżerju jako pomozniza. A macżerje? — Ssu wohanitene. Tuž njewjminicze jim smuzitosć a njebledżeče jim „wo kiju", kiž ma wischitko „dobre czinicz." Nas bě tajki hólczej jón do czasa w schuli widżał, kiž doma wjsu rólu hrajesche. Tuž ho j wotmołowu spjeczowaschе, na postajenym dnju do schule hicz. Nawucżeče dżěczi j zuzymi *ludźimi wobkhadżecz.* Njewothczerżeje je wot hrajkanja j druhimi dżěćimi w bojasczi, so mohle wot nich „kópywa" nawukniwz.

W tutym hwisku je też wažne prajschenje: „Jutrowne dutki (tity) *abo niz?* Sobažnje mohle ho wotstronicz. Wěsto ma wěz wjazy sajima sa dżěczo, hdyż ju j ruki wucżerja dóstanje. Swjetschcza drje wschitke dóstanu. Tola kak wschelakore. Huzo dosć so starschi žadanja a pschikasnje njedżerża, so nima dutka wjetscha być hacz 60 zentimetr. W prjedawschich létach, w lépschich hospodarskich czasach běchu druhdy tak wulke, so je abejzejnje nješcz njemożesche — macz dyrbjesche pomhacz. Sbża la hischcze tajtich widżimy. S tym hižo prénja sawiscz do wutroby mlodudschstego sacżehnje. „Czehodla tón tajki wulku a ja tajku malu?" — — Dajeze jim radscho dar doma, hdyż dżezeze jich na tutym dnju dwjeseliz. Schtóż ma *też towarschnjonej hajicz.* Tuž dyrbi dowdra do wutrobow malusschkich sacżahnjez. To je najwažnischе mjes wucżerjom a schulerjom. Njemuzesze hej, so wone to *njesacżahuja.*

Protyka dawkowych termiнow

za měsacz hapreje 1931.

Sapłacżejcz ma ju na finanzny hamt:

7. hapreje: Dawkowy wotczah wot dżěłacżerskeje mzdy a pschirażk k mjdowemu dawkej njeżenjenych dżěłobjerjerjow za mjdy, kiž ju ho w czażu wot 1. hacz do kónza měrza 1931 wupłacżichu.

10. hapreje: Burjowy wobwrotowy dawk.

10. *hapreje: Dopředńje sapłacżenje dokhodneho dawka* sa wschitkich dokhodnych dawkarjow — j wumjetacom rataršiwa a hajnišiwa — na *1. protyczne* schtwórczłeto 1931 we wuschkoscżi schtwórczinu dawkoweho dołha, kiž je w dawkowym namołwjenju na protyczne léto 1929 postajeny.

10. hapreje: Towarschtwowy dawk (Körperschaftssteuer).

10. *hapreje: Dopředńje pschijimjenje a dopředńje sapłacżenje wobwrotoweho dawka* sa 1. protyczne schtwórczłeto 1931.

20. hapreje: Dawkowy wotczah wot dżěłacżerskeje mzdy, pschirażk k mjdowemu dawkej njeżenjenych dżěłobjerjerjow za mjdy, kiž ju ho w czażu wot 1. hacz 15. hapreje 1931 wupłacżile.

Hospodarski rozhlad.

Hobotu 4. jutrownika 1931.

Barlinska barja sandżeny schtwórtk saho Zjrschi wobrot sapisha. Kurjo zjeckow hjunischo hacz dotal potwjerdowachu. Wulki bě wobrot tež na wikach i dołżnymi a *rentowymi* tżżżinami pschi ho rjenje porżadżowanych kurjach.

Na *prodaktowych* wikach knježeschе zahonny schtwórk saho krutowcz. Wlocżitina rożki a wowsha wo 10 pj. postupi, pschenica dobu 5 pj. po zentnarju. W terminowym wikowanju rożka a wowsh wotsupowaschcz, mjes tym so pschenica wopuschczi. Sandżeny schtwórk wlocżesch zentnar w Barlinje:

pschenicu 14,30—14,70 hr., rożki 9,25—9,35 hr. naschmitschko jczmienia 10,50—11,35 hr., nalětnizho pak 11,50—12 hr., wowsha 8,25—8,45 hr.,

w terminowym wikowanju

sa měrc: pschenicu 15,10½—15,15 hr., rożki 10,12½ hacz 10,11½ hr., wowsu 9 hr.,

sa mału: pschenicu 15,05 hr., rożki 9,98½—9,92½ hr., wowsu 9,50 hr.,

sa *septembar*: pschenicu 12,73½—12,77½ hr., a rożki 9,90 hr., wowsu — hr.

Wiki schtwórtk w Kamjenzu.

Sandżeny kat 40—60 pj., jadna lododa 40—50 pj., czelenjenj kat 18—20 pj., bjeli kat 15 pj., morchej 10 pj. a zhlo 10—15 pj., jelerji 35 pj., bżemy zentnar 2,60 hr. hacz 3 hr., worschči włóżke 50—70 pj., łżnje worschči 65 hacz 75 pj., butra 1,50—1,60 hr., jabłuka 35—60 pj., jcża 8—10 pj., zyrle hadżicži 60—100 pj. — Prošata 14—22 hr., bżhaži 45 hr. — Libjata 2—3 hr. a drohschе, hdyż bżhu njeme. — Sswinki 25—30 pj.

Wiki sandżenu hrjedu w Schtrjehrowje.

Pschenica 14—14,10 hr., rożka 8,70—9 hr., naschmitschkо jczmjenja 11,50—12,70 hr., wowsa 8,50—9 hr., bżemy zentnar 2,60—3 hr., schtoma k pżzowanju 1—1,50 hr., k słamju 1 hr., wołkecze 2,50 hr., symo 2,25—2,60 hr. Jcża 8—10 pj., butra 75—80 pj. — Libjata 2—3,50 hr. Prošata 14—22 hr., bżhaži 40—50 hr.

Wiki schtwórtk w Khorżebuzu.

Mjasso howjaze 80—120 hr., czelace 90—120 hr., skopjaze 1,20—1,30 hr., swinjaze 65—100 hr. Jcża 9 pjenizkow, butra 1,70—1,80 hr., twaroh 30 pj., symy wołij 1,40 hr., hołsze 60—110 hr., kury 2—3,50 hr., kapony 2—4 hr., hušy wunt 1—1,60 hr., kaczki 1,10 hacz 1,30 hr., kotrabi 15—25 pj., bżemy zentnar 2,50 hr. hacz 2,75 hr., karpy 1 hr., tiny 1,50 hr., worschči włóżke 50—60 pj., łżnje worschči 60—70 pj., jabłuka 40 hacz 60 pj., morchej 10 pj., mjd w płatach 1,60—2 hr., dżiwje swinje 60—1,60 hr., hołotej krżcżk 30—40 pj.

Swinjaze wiki schtwórtk w Khorżebuzu.

Pschinjesli bżhu 1583 prošatow a 135 bżhakow. Wone hubjeze dżěchu a płacżachu

prošata:	
małe	9—12 hr.
sżednje	12—15 hr.
wulke	15—19 hr.
bżhaki:	
małe	20—40 hr.
sżednje	40—60 hr.
wulke	60—80 hr.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe symjo so tuzy abo 100 kg. neważ 10⁰ kg.

Płaczizny po złotej hriwnje

	2. 4.	1. 4.		2. 4.	1. 4.
Pschenica	2-5-285	2-5-287	symo	17 10 0	17 — 0
rożka	1-55-157	1-57-18	wolka	93 6 00	93 6 00
naz. jczmjeń	—	—	nadżer lupiny	13-15 5	13-15,5
nal. jczmjeń	228-240	228-240	zolte lupiny	22-26 0	22-26 0
wowsa	16 - 6?	16-167	ceradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosusk	9-19,20	9-10,20
Pschenč. muka	4-40,5	4-40,7	lanv wosusk	15 15,50	15-15,7
rżana muka	26- 9,0	6-...,2	nocn. melasa	—	—
pš. wotruby	13-18,6	13 1-,6	hornj. kruška	13-15,00	14-15,00
rżane „	13-13,25	13-13,2	syno, 50 kg	13 -1,50	13-1,50
raps	—	—	pschenč. „	0 4-,80	50 0 0
hróch Viktor	4-29,0	24-29,	wowsna „	145-0 0	156 0 0
lenje symjo	—	—	cena „	0,55 0,65	0,55-0,65
pjeluški	25-28 00	25-2-,00			

Drobnowikowanske płaczizny w Budyšinje

4 hapreje 1931 po hamtskim postajenju.

Wšě płaczizny su wo złotej hriwnje zrozymjte

Twora		najniže płaczizny hr	najwyš. płaczizny hr
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,80	2,40
Czelace mjaso	1 „	2,20	2,60
Skopjace mjaso	1 „	2,20	2,60
Swinjace mjaso	1 „	1,40	2,00
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	1,80	2,40
Pšenična muka	1 „	0,59	0,68
Rżana muka	1 „	—	0,40
Khleb	1 „	0,25	0,27
Jědżne bżny	1 „	0,07	0,08
Rais	1 „	0,44	1,20
Hróch	1 „	0,56	0,90
Soki	1 „	0,56	1,00
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	1,44	1,60
Sušeny połc	1 „	1,60	2,00
Dobre mloko	1 lt.	0,26	0,28
Jědżna butra	1 kg	3,20	3,60
Jeja	štuka	0,08	0,09
Jědżne buny	1 kg	0,50	0,80
Cokor drobny	1 „	—	0,64
Petrolej	1 „	—	0,42
Kamjeńtne wuhle (domj. tepj.)	1 ctr.	—	2,20
Brunicowe briketty	1 „	—	1,35

Pčołarske towarstwo „Delni Sprěwiny Doł"

Rozprawa Budyskeje wobkedźbowanje za měrc 1930

Wysokosć nad morjom	Temperatura po Celsiju: najniža	najwyša	srjedźa měsačna copłota	Hibanje wahi w dekadach (1—2—3) Přibjeranje po gramach 1	2	3	Wotebjeranje po gramach 1	2	3	Summa w kilogramach	Ličba dnjow wuleczenja	nošenja mjedu	hłowne žórło za nošenje mjedu	mnohosć desća
210	— 9	+ 16	+ 4,4	—	—	—	400	750	550	1,700	7	—	—	39,9

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec kniholičšćenja, zap. dr, z w. nik. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přeciwo sćěhowkam čełneno znjezbožeńca z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńca dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 80 — Budyšin — Wutoru, 7. haprcje 1931 — Bautzen — Lětnik 90

Wojowanje mjez Hitlerom a Stennesom.

Wobstejnosće w lěhwje Barlinskich nazionalnych socialistow žu ſo troſchu rozſaſnjše. Stennes hižo ſwoju ſamoznu ſtromu ſakoſuje, ſa kotruž ſo pjerca też nekotri němſkoſejmſzy ſapołkanzy nazionalneje ſocialiſtiſkeje ſtrony ſajimaju. Revolucionarna Straßerowa ſtrona tohorunja ſe Stennesowym wotpadom ſympathiſuje. Sajimawe je też wojſewjenje prjedawſcheho leutnanta němſkoſtatneje wobory Wendta, kotrehož žu loni w Lipſeſankim proſeßu hromadźe ſ leutnantowaj Scheringerom a Ludinom k wjazymjeſaznej jatbje na twjerdźiſnje ſaſudźili. We wojſewjenju ſo praji:

„Towaršchojo wupadaſkich wotdźelenjow! Pſcheradnizy w Mnichowje ſedźa. Naß winuja, ſo ſebi na pucze myſliny. Naß njeſajima, ſo naß wužadaju a naß k pſcheſwhatanym cinam wabja. Skuſchamy pak tam, hdźe revoluzija dźeławy lud do prédka honi. Tohodla ſym ſo runje kaž mój towaršch Scheringer Hitlerej a jeho ſaſajiſmej wotrjekł. Wěrju, ſo hejtman Stennes a revoluzionarne wupadaſke wotdźelenja hromadźe ſ dźełaceřſkim ludom po puczu pódu, kotryž jenicžzy pſcheciwo reakſiji a kontrarevoluziji k ſozialnemu a nazionalnemu wuſwobodźenju němſkeho luda powjedźe.

Powěda ſo, ſo chze też prjedawſchi leutnant Scheringer, kotryž je njedawno ke kommunistam pſcheſoł, ſo Stennesej pſchiſamknjeć. Stennesowi pſchiwiſowarjo runje kaž nazionalni ſozialiſtowjo, kotřiž ſu Hitlerej zwěrni woſtali, roſwiſcze wobzow jako naturiſe wobkładuja. Hitlerowi zwěrni praja, ſo je njes tym 75 prozentow wupadaſkich wotdźelenjow ſaßo wot Stennesa wotpadło. Kaſke ſu poměry wopraſwdźe, ſo pokaże, hdyž Stennes agitaciju za nowu ſtronu ſapoczinje.

Možno je, ſo ſo wězy roſſudźa, hdyž dyrbi ſo ſa nekotre dny wupadaſtim wotdźelenjam njeda wuplaćiś. Stennes je pjerca we wulkim pjenježnym cžerpje, ſ kotreho ſo ſam ſedma wuſwobodźi, dokelž cžeſka induſtrija a pjenježniſy budźa ſcjeſke Stennesa podpjerowaci.

Pućowanje němſkeho kanclera a zwonkowneho ministra do Jendźelskeje.

Jendźelſki ſwonkowny minister Henderſon je pſched nekotrymi njedźelemi, hdyž wo němſko-awſtriſkej zlownej uniji hiſchcze nicžo njebě znate, němſkeho kanclera Brüninga a němſkeho ſwonkowneho miniſtra dr. Curtiuſa do Londona pſcheproſył. Cžaſ wopyta njeje hiſchcze wěſcze poſtajeny, tola ſo wocakuje, ſo němſki miniſtraj najſkerje w meji do Jendźelſkeje pſchijěduetaj. Henderſon žebi pichcze, ſo by ſo jeju wopyt jako znamjo la ta wobhladował, ſo ſo wón próſnje, zyku atmoſferu njes Němſkej a Jendźelſkej a ſyła w zyłej Europje połpſchicz. Pſchi tejle ſkładnoſczi budźa ſo wěſo politiſke praſchenja roſprajeczj.

„Times" wo wopyſcze němſkeju ſtatnikow piſche, ſo je jendźelſke knjeſerſtwo ſ pożrědnitwom němſkeho połtanſtwa w Londonje němſkeho kanclera dr. Brüninga a němſkeho ſwonkowneho miniſtra dr. Curtiuſa na pribatny pſcheczelſki wopyt do Londona pſcheproſyło. Wopytanſtwu cžaſej pak ſu ſo wobcežnoſcze napſcheczíwo ſtajale, dokelž matej kanzler a ſwonkowny minister nětko wjele dźěła dokonjeczj. Jendźelſke knjeſerſtwo ſo nadźija, ſo ſo franzowſki ſwonkowny minister **Briand** tohorunja pſchi ſeſkanju ſtatnikow wobdźeli.

Zentrumska frakzija pſcheciwo ludowemu pożadanju.

„Kölniſche Volkszeitung" je namolwjenje pruſkeje zentruměje ſtrony pſcheciwo ludowemu pożadanju w Pruſkej wojſewiła. W namolwjenju ſo praji: Hdyž Stahlhelm ſ podpjerajnym prawizowych redikalnych a też tajkich ſtronow, kotrež w Němſkej w ſamolwjenju ſteja, k wojſowanju wo nadkněſtwo w Pruſkej napomina, móžemy my a naſchi pſcheczelſko w kraju jenož jene heſło měcz: Ludowe pożadanje niz podpjerać, ſo pſchi ludowym roſſudźenju niz wobdźelicz!

Komunistiske jutrowne njemëry.

W Flensburgu je ſobotu wjecžor na wjazorych městnach k wjeſchim kommunistiſkim njemëram a ſtražењam k policiju doſchło. Nekotre wožowy ſu ſajeli, njes ninti kommunistiſkeho němſkoſejmſkeho ſapołkanza Heuck ſe Weſſelburna.

Spytane kommunistiſke njemëry w Barlinje.

Njedźiwajcy ſakaſnje policajſkeho preſidia žu kommunistojo w Barlinje demonſtrazije ſpytali, kotrež pak je policija ſ lohkej proſzu potłocžiła. Jutrowniczku a druhi dźeń jutrow je policija wſcho hromadźe 187 wožobow ſajała. K wjeſtſchim ſranjenjam pak njeje doſchło.

Kommunistiska agitacija w němſkim wójsku.

Po poruczenju pſcheporuczaneho ſudnika wyſchſcheho němſkeho cžeſnjiſtwa, krajnoſudniſkeho direktora Brauna, žu ſe ſajatych muſſtwow jěſdneho regimenta cžitko 9 we Fürſtenwalde dweju wojakow a pódla toho dwanaceſe zibilnych wožobow do pſcheprowanſkeje jatby dowjedli, dokelž na nich ſylnje tukaju, ſo ſu kommunistiſku agitaziju we wójſku dźełali. Maju drje pſchicžiny, też na druhich wojakow, kotrychž běchu ſajeli, tukacz, tola tukanſke pſchicžiny ſu ſajecze njedoſtahaju. Pſcheczíwo nim pak ſo diſziplinarſke pſchepytanje pſchewjedże.

Spěſchnemu ſapſchimnjenju policije je ſo poradźiło, ſkazeřſku organiſaziju w němſkoſtatnej woborje hnydom we ſpocžatku ſnišicz.

Sakroczenje pſcheciwo nazionalnym ſozialiſtiſkim notwinam.

Policajſka direkzija w Mnichowje je nazionalno-ſozialiſtiſke nowiny „Die Front", wojowańſki organ Mnichowſko-hornjobayerſkeje župy, dla pſcheſtdźenja pſcheciwo nuſowemu wukaſej a ſakonjej wo ſchćitanju republiki na cžaſ tſjoch měſaſzow ſakaſała.

W Magdeburgu je policajſki preſident nazionalno-ſozialiſtiſke nowiny „Der Trommler" konfiſkował.

Sa ſtatne ſkrječenje ſ evangeliſtimi zyrkwjemi w Pruſkej.

Zyrkwinſke knjeſerſtwo evangeliſkeje krajneje zyrkwje w Heſſenſkej-Naſſelſkej je wobſamkło, ſtatne ſkrječenje ſe evangeliſtimi krajnymi zyrkwjemi w Pruſkej, kajſez je někto dojednane, podpiſacz. Też evangeliſka krajnozyrkwinſka rada w Frankfurcze nad Mainom je ſkónczenemu naczińſkej zyrkwinſkeho ſkrječenja pſchihłoſowała.

Strajk twarſkich dźełaceřjow w ſakſkej provincy.

W nekotrych městach ſaſſkeje provinzy, tak w Eilenburgu, Delitzſchu a Halberſtadtu twarſky dźełaceřſki ſtrajkuja, dokelž ſ roſtrjeganym wužadanom zentralneje wurunanſkeje we Barlinje, po kotrymž ſo jim miſda wo 10 prozentow ſniži, njeſtu ſpokojom.

Dr. Beneš pſcheciwo němſko-awſtriſkej clownej uniji.

Swonkowny minister dr. Beneſch je na jutrownym ſjeździe cžeſkoſłowakſkeje narodneje ſocialiſtiſkeje ſtrony wo němſko-awſtriſkej zlownej uniji porěcžał. Po roſprawach němſkich nowin je mjes druhim praji, ſo je powěſcz wo němſko-awſtriſkim dojednanju kaž bomba we ſjednoczenej Europje roſbuchła. Wězmych a formalnych pſchicžinow dla dyrbi ſo Cžeſkoſłowakſka pſcheciwo tutomu planej ſtajicz. Jena ſ ważnych pſchicžinow je ta, ſo plan wulki wuſtł europiſkeho hromadźe dźełanja podrywa, dokelž je ſo po dźeſnjiſchim wopſchijeczu jenož k politiſkemu dobytku Němſkeje a Awſtriſkeje, niz pak na žane waſchnje europiſkeje powſchitkownoſeje wobſamknył. Dr. Beneſch dale praji, ſo ſo roſwiſcze k jenoſcži a europiſke hromadźe-dźełanju po jeho roſſudźe ſ tym ſnjemóžni, ſo ſo Europa hiſchcze bóle dyšli dotal do dweju ſeſkowoju roſcheſcženi. Hoſpodarſzy němſko-awſtriſki plan po jeho ménjenju ſkyła nikomu njepomha. Druhu pſchicžinu rěcžnik w tym widźi, ſo Cžeſkoſłowakſka w ſwojich pódlanſkich ſajimach ſchkoduje, politiſky, dokelž pſchiſłamknjenje Awſtriſkeje ke Němſkej pſchihotuje, a hoſpodarſky, dokelž by Cžeſkoſłowakſkej bóle ſeſchkodźił, hacž ſo ſda.

Mysł, ſo by ſo Cžeſkoſłowakſka ſo pſchihotowanemu ſkrječenju pſchiſamkła, dr. Beneſch ſ wulkej roſtudźenoſczu wotpokazuje; pſchetoż ſ nim by ſo Cžeſkoſłowakſka ſwobodneho politiſkeho bihanja wſdała, wona by ſo do němſkeho politiſkeho wliwa podała, a ſa někotre léta byſchtej też hoſpodarſka njewotwiſnoſcz a ſamopoſtajenje wohroženej byłej.

Formalnych pſchicžinow dla dyrbi ſo plan wotpokaſacz, dokelž ſo zyły plan druhim ſtatam jako hotowa wěz pſchedpoloži. Kóždy ſtat, kotryž na ſwonkownu nahladnoſcz hlada, dyrbi ſo žadanju ſapowědźicz, ſo by ſkrječenju pſchiſtupił, kotreż je ſo dowěrliwje po duchu a ſmyſle njes dwěmaj ſtatomaj wobſamknył. Cžeſkoſłowakſka ma ſa njemóżne, bjes pſchešijenoſcze ſ Małej ententu, Italſkej a Franzowſkej, kaž też bjes pſchešijenoſcze ſ Němſkej, kontinentalnu Europu ſnowa pſchetworicz. Cžeſkoſłowakſka je na wſcho móżnoſcze pſchihotowana.

Briandowy niewuſpěch w praſenu němſke-awſtriſke'e clowneje unie.

W należnoſczi němſko-awſtriſkeho zlowneho plana ſu někotſi franzowſzij ſenatorojo a ſapołkanzy pola miniſterſkeho pſchedſydy a ſwonkowneho miniſtra ſakrecžili a žadali, ſo ſo knježerſtwo njejmjo ſe ſamym proteſtom ſpokojicz, ale ſo dyrbi politiku europiſke nowoje organiſazije ſawjeſcz. Miniſterſki pſchedſyda Laval je ſapołkanzej Fougerej liſt napiſał, w kotrymž praji, ſo je ſwólniwy, na jeho wopraſchenje wo němſko-awſtriſkim zlownym planje wotmolwicz. Poſlednje dny to dla wuradźenja wo ſtatnym hoſpodarſkim planje njeje móżno było.

S napiſmom „Kak budźe Briand němſko-awſtriſkej zlownej uniji napſcheczíwo ſtejecz", ſo „Echo de Paris" ſnowa ſ dojednanjom ſabéra. Wón méni, ſo by ſo poradźało ſamjelczało, ſo je Franzowſka ſ prénim wojowanjom podležała. Jej ſo njeje poradźiło, Jendźelſku a Italſku ſe formalnu proteſt pſcheciwo zlownej uniji dobycz. Jeli ſo někotre ſtaty Małeje ententu, kotrychž miniſtrojo ſo nadźijomnje bliſchi tydźeń w Beograde ſhromadźa, njebychu wurjadne pożydanje Rady Sjojaka Ludow namjetowale, bychu Genfſke jednanja w meji zyle juriſtiſki charakter měle. Briand by ſkórczenje zlownej uniji pſchihłoſował a ſo ſ někotrymi formalnymi konzeſſionami ſpokojił. Wſcheeuropiſke plany, kotrež Briand němſko-awſtriſkej zlownej uniji napſcheczíwo ſtaja, ma „Echo de Paris" ſa njewuſpěſchne a méni, ſo budźe Němſka jenoż pſched kruteju wolu a ſylnej mozu zoſacz.

Spěſnoſcz twarenja wójnſkich łódźow w Franzowſkej.

Italſki poſłanz w Pariju, hrabja Manzoni, je pjatk wjeczor roſwrječenje ſe ſwonkownym miniſtrom Briandom mél. Kaž Pariſke nowiny piſchu, ſu ſo ſ tymle roſwrječenjom franzowſko-italſke łódźiſtwowe dojednanja do drobna dyrbjałe dowuradźicz.

Wobcežnoſcze w praſchenju leża, ſ kajkej ſpěſchnoſczu dyrbja ſo někto ſeſtarjenych franzowſkich łódźow ſa cžaſ 1931/36 nowe łódźe natwaricz. Italſka méni, ſo ſo wot léta 1933 njejmě žanych nowych narunanſkich łódźow natwaricz. Dokelž twarſki cžaſ ſa jenu wójnſku łódź ſi léta wuczinja, bychu ſo wſchě wójnſke łódźe, kotrež ſu ſo we lécze 1933 ſapoczałe twaricz, hakle po minjenju tutoho cžaſa ſuméle do ſłužby wſacz. Nowiny „Petit Pariſien" ménja, ſo by ſo ſ tym bjło pryedy pſchikhodneje wobſtrojnjerſkeje konferenzu wobnowjenje franzowſkeho wójnſkeho łódźiſtwa na njedowolene waſchnje poczežko.

Franzowſka pak chze pſchikhodne léta ſwoje wójnſke łódźiſtwo ſ dotalnej ſpěſchnoſczu dale wobnowicz, ſo na to powołajo, ſo je jene wójnſke łódźiſtwo ſpěſka ſeſtarjene. Hdy by ſo tmarſke dźěło pſchetorhło, by wono ſwoju pſchemóż pornjo italſkemu wójnſkemu łódźiſtwu tłuhiła.

Mjes Briandom a Manzoniom je ſo pjerca też **němſko-awſtriſkej zlownej uniji jednało, ſ kotrejž ſo po Briandowym** ménjenju mérowe ſkrječenja a protokoll ſ léta 1922 ranja. Ani wo wobnowjenju franzowſkeho łódźiſtwa ani wo němſko-awſtriſkej zlownej uniji njeje pak ſo pſchešijenoſcz doſpiła.

W Franzowſkej ſu ſo ſe ſtejiſchcžom Italſkeje roſmjerjali. „Echo de Paris" Italſkej hroſy, ſo Franzowſka łódźiſtwowe dojednanje njepotwjerdźi, jeli ſo Italſka wobnowjenju franzowſkeho łódźiſtwa wobcežnoſcze cžini. Też ſtejiſchcžo Italſkeje w praſchenju němſko-awſtriſkeje zlowneje unije je pruhowało jeje praſwnoſcze ſ Franzowſkej. Jeli ſo by Italſka pſchi ſwojim tuhim dwělnym ſtejiſchcžu woſtała, by ſo dopokaſało, ſo je dojednanje ſ njej njemóżne.

Na ſplonazu łukaſo za cil.

W Sternbergu w Cžechach ſu dweju nědźuſchoju awſtriſeju offizjerow jako ſpionow ſajeli. Staj to nědźuſchi

wyschi leutnant Röbischka z Altenfelda w Awstriskej a 49 lětny nětdyši awstriski hejtman Scheman z Klatowa w Čechach.

Mjedowe wojowanje w połnóżno-zjěskej industriji.

Němski hłowny zwjazk industrialnych dźěłodawarjow w Rumburgskim wokrjesu je mjedowe dojednanje se 27. awgusta 1930 za Wansdorfski, Rumburgski, Sokankowski, Georgeswaldski a Zwikowski kraj za kónc harleje tutoho lěta wupowědźił. Jako podłožk za mjedowe jednanje textilna industrija namjetuje, z tarifom postajenu ličbu dźěłaskich hodźin snižeć. Tole žadanje dźěłodawarjow textilneje industrije tydźenskich mjenje wo 10½ hač 20 krónow sniži. S wupowědźenjom je so nětdźe 6000 dźěłaćerjow potrjechiło.

Gmejnske wólby w Schpanskej.

Pschi gmejnskich wólbach w Schpanskej je so 952 monarchistiskich a 179 antimonarchistiskich kandidatow wuzwoliło. Lěwizowe strony su wołoźbje we Veronje, Granadź, na Balearskich kupach a w prowinzy Guipuzcoa, w Pontevedrje, Toledu a Valencii dobyle.

Burske kněžerstwo w Rumunskej wróco stupiło.

Burske kněžerstwo, kotrež je krala Karola do kraja wróćo zawołało, je wróćo stupiło. Jeho nahladnosć je poslednje měsaze kyjnje cerpiła. Dołho žadana pozicionka je njedźiwajuc wulkich woporow mało pjenjes wunjesła. Nadźija, so je ratarstwu z pozrjenkami wupomhe, njeje so dopjelniła.

Myśla žebi, so kral Mikowesej porucźi, nowe kněžerstwo sestajaceź, ako so to so rumunskemu póhlanjej w Londonje Titulescej tónle nadawk dowěri.

Po nowišnej powěsći Titulescu nowe kněžerstwo sestaja. Wón frjedu z Londona do Bukarešta pschijźe.

Proces wo ruske złote miliony.

W tutym tydźenju budźe so w Newyorku wo sajmowym prozesu jednacź, kotrjuž je franzowska banka pschećiwo ruskemu kněžerstwu zawjedła. Franzowska banka bě w lěcze 1928 pohybła złota ruskeje statneje banki we wyšoskosći pjeć milijonow dollarow w Newyorku za žeby zebrać dała. Nětko je pola Newyorskeho žuda namjet podała, so by tale naprawa z wuzwonom prawnu móz dostała.

Kaž „Matin" powě, bě Franzowska banka zebrane złoto za czas lětow 1915 hač 1917 w Ruskej nakopiła a do Kěžorskeje ruskeje banki połožiła daka. Hdyž su so bolschewikojo knježerstwa smogowali, su žebi tole złoto pschiswojili a jo do Amerika dowjesli dali.

Ze Serbow

W Budyschinje, 7. haprleje 1931.

— **Wo wjedrje.** Dźeńża rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer -|-4 a thermometer -|-1, w nozy. Sćěhuje njewobstajny wjedrowy čas. Kóždy wěsćeješ wjedra sa žiwate dny je wutrjejschi. Wobej žiwjatej dnaj mějachmy dopołdnja dešćeżowanje a na popołdnje najerjejschi nałětnje tajchro. Druhi dźeń wschak trochu symne. Haprleja je žiwojim dosć pschemjenjatym wjedrom je sastupiła. S połonja mamy wpschódy, tak z Azorskich kupow pschikhadźa nowa wpschina. Pola kupy Island je so wobšěrna nižina jewiła. Tuta bo w połnocy nimo hiba. Tuž žiwemy so nadźerć, so symnym wětram z połnocy pschiplaw faracźi a so wocźopli. Jutrje frjedu sthadźa błónčko 5.23 a thowa bo 6.43 hodź. Měsaczk sthadźa po połnocy 1.32 a thowa žo na ranje 7.59 hodź.

Faraŕ em. Matej Urban †

Jutrownu sobotu 4. haprleje 1931 dopołdnja wokoło 10 hodźin je faraŕ na wotp. Matej Urban we žiwojim domje w Khróšťawje swój senjski běh dokonjał a žiwojej wóczi k wěcznemu wotpočinkej sańdźelił. Njeje trjebał na dołhim khorołożu ležeć. W lěkařskim wothladanju běšće jenož połednjej dwě njedźeli. Dźeń do žiwojeje smjerće běšće hišće zam stanyć moht a žobotu rano hišće we łožu žnědańe. Bórzy na to je jeho njemóz wobja a po krótkim zmjertnym bědźenju wopuschći jeho duscha žiwoje cźełne bydlenje. Jeho cźełto pothowa žo jutrje štrjedu popołdnju ¼4 hodź. w žiwjobnym rowje we Wukrancźjach.

Knjes faraŕ Urban narodźi žo 13. julija 1846 we Turjach pola Klětnoho jako žyn tamnišcheho kubleŕa Urbana. Do schule khodźeše do Wukrancźi, podźěšcho wopytowasche gymnasij w Schorjelu. Na to na univerzitomaj w Halli a Lipšku bohošłowstwo studowasche.. Po krótkim stutkowanju jako pomocny predaŕ pschi starokatholskej prustej žwobodnej zyrkwi w Hornjej Schlesy pschindźe do žiwojeje ródneje Wukrancźanjk. wołaty ja faraŕja, w kotrejž je na 25 lět zwěrnje we žiwojim sałtojnistwu dźěle stak. Dokelž pak na štyrschenje cźežko cźekpjesche, běšće nuzowany, žo žiwojeho buchownoho sałtojnistwa do cźasa wsdaćz a žo w lěcze 1902 na wotpocźink podaś. Na wotpocźinku bu faraŕ Matej Urban žiwy nětdźe 28 lět, nětdźe 8 lět w Budyschinje a 20 lět w Khróšťawje. Hakle psched schtwórcźělětom potrjechi jeho cźežka srudoba. Přenje dny januara zemře jemu jeho druha mandźelska. Tak je wón krótko za njej do wěcznosće wotschoł.

Faraŕ Matej Urban běšće zwěrny serbski narodowc, jeho wutroba biješe cźopje za žwój serbski lud. Swojemu ludej je wón teź woprowaŕ žwoje mozy. Běšće baźnjeŕsky wulzy wobdarjeny. Najwotcišeje jeho dźěło na tutym polu běšće pschełožk wulkeho baźnjeŕskeho dźěła grekskeho pěźnjerja Homera do klasiskeje serbšcźiny. Tola teź wjele zamostatnych baźnjow nabožneho rasu je Matej Urban žwojemu serbskemu ludej darił. Nětko je nimale 55ćětnemu hač do połednich lět pilnemu, narodnemu dźěłaćerjej pjero z ruki spadło a jeho ert je womjelknył.

Njebohi běšće cźestny žobustaw Macźiźy Serbšleje a žobustaw serbšteje evangelskeje hłowneje predaŕskeje konferency. Jako tajki je pilnje na nowych serbskich spěwaŕskich žobu dźěłaŕ. Serbšti lud pak žwojeho zwěrneho prózowarja njesapomni.

*

— **Swój 40ćětny sałtojnišći jubilej** změdźeše jutry 1931 k. wyschi wučeŕ Michał Wjerab w Budyschinje zwjeźicź. Najprjedy wučeše jubilar w Sdźerć, wot 1891 hač 1892. Potom pschešydli žo k Tachantskej schuli w Budyschinje. Na wschě 39 lět je tu z wulkej zwěru skutkował. Swižnje teź wušło z wuwiźom schule. Sobustawy tudomneje katolskeje wosady žu w pschemóžajej wjetschinje k jeho nohomaj žydali. W lěcze 1915 pomjenowa knježerstwo jeho za wyschišcheho wučeŕa. Wot toho cźasa běšće wón ze sastupowazym direktorom. Wot cźasa nowotradowanja schulskich wobstejnoscźow steji jubilar na cźele schulskeho kolegija jako schulski wjednik. Bohužel pak bu wón w poslednich měsazach 1930 rowaty, so dyrbješe žebi dźěšći wocźerstwjenješi dowol wuprošnyć, na kotrymž we Wórishofenje pschebywa. Wschitzy starschi, kolegojo a schulerjo spominaju tele dny na nadobneho a wustojneho wučeŕa a pscheja se sprawnej wutrobu, so by žo bórzy sasko strowy a pohnjitnjeny do žiwojeho lubeho powołanja wróćił.

— **Swój 30ćětny wałtsthadny jubilej** změdźeše 1. haprleje k. hospodźenźaŕ Teich, měšćeŕ hospodźenza „Města Metz" žiwjeźicź. Ssamtny dźeń dopjelni bo 25 lět, ja je k. Teich z měšćelom mjenowaneho hospodźenza.

— **Skerbowny wobkhodny jubilej** žiwjeźeše druhi dźeń jutrow, 6. haprleje, tudomna firma Kappel, swobitny wobkhod za juwele, złoto a žlébro na Kěžorskej bróhy. K. juwelěr Kappel wotewrje swój wobkhod we lěcze 1906 w domje na Seminarskej haśy 7 a jón we nasércu 1913 na Kěžorsku bróhu 6 pschepołoži.

— **Pruhowanje pschekupiskich pomocznikow.** Industrijowa a wikowarska komora w Žitawje wotměwa wot lěta 1928 pruhowanja pschekupiskich pomocznikow. K lětischim pruhowanjam je so dožyła 77 pruhowanzow samołwiło. Na 4 hamtske hejtmanstwa so woni take rozdźěla: na Žitawske hamtske hejtmanstwo 27 pruhowanzow, na Lubijske hamtske hejtmanstwo 31 pruhowanzow, na Budyske hamtske hejtmanstwo 13 pruhowanzow, na Kamjenske hamtske hejtmanstwo 6 pruhowanzow. Pruhowanja wotměchu žo 14. a 18. měrza 1931 w Žitawje, 19. měrza 1931 w Połcźnizy, 20. měrza 1931 we Budyschinje a 25. a 26. měrza 1931 w Lubiju. S pschełožbu Budeskeho pruhowanja běšće k. pschekupc Pawoł Rauer z Budyschina. S 13 pruhowanzow je 11 pruhowanje wobstało. Ssu to: Gerhard Anders z Makłoho Wjelkowa, Kurt Janak z Budyschina, Alfred Krawczik se Budyschina, Alfred Schneider z Budyschina, Herbert Bart z Budyschina, Heinz Richter z Budyschina, Kurt Wahl z Budyschina, Herbert Schoßig z Bischofiz, Jan Paul z Wulkich Dobšez, Erna Hinkez z Budyschina, Rudolf Hähnchen.

— **Rjelamujcze wjekowe mizli!** Jutrowne žwjatke dny je policija na tudomnym dwórnischcu mnoho wosobow sadźerźała a napijała, dokelž su njeodźiwajuc zakasa w lěsach a keŕkach Budyskeje wokoliny wjerbowe mizki kradnyle. Teź w pschichodźe policija na žemšne waschnje zakrocźi pschećiwo wschěm, kiž tutón sakas pschestupja.

Jutrowny swjedźeń w Budyšinje.

Teź lětša su Budyschenjo žwój jutrowny žwjedźeń z wulkej napjatosću wocźakawoli. K tomu maju teź połne prawo, dokelž je nasche město wot nětkrótch lět žem k jutram rad wopytowane. Se wschelakich kónczin pschikhwatuja zuły, žamo z dala, so bychu žebi wobhladali nasche łužiske jutrowne nałožki. To sta žo teź lětša, drje hišćcze w bohatischej měrze hač poslednje lěta.

Jutrowny žwjedźeń nastawasche. Swony zyrkwinych wězow witachu jón jutrownu žobotu wjeczor. Na dróhach knježeske žiwy hibot. Mjes ludźi, kiž hišćcze wschelake nusne wobstaranja k bliskemu žwjedźenjej wukonjachu, měšchachu žo hižo přeni jutrowni hosćo w žwjedźenskej drasce. Mnoży wopytachu teź pschi wjeczornych žmerkach Hrodźišćko, na kotrymž Budyske posawnitke thóry jutrowne kěrluschke hudźachu.

Cźicho leżeše žo jutrowna nóz na město. Hdyž a hdyž pschekorhny ju wrjesk klisi abo teź trochu žalerny. Starzy nałožk, jutrownicźku tšěleć, njeběchu hišćcze zapomnili. W nozy na ranje khodźachu něme postawy ke studnjam po jutrownu wodu.

Jutrownicźku rano. Město wotucźeše. Ludźo khwatachu k Božim služźbam, hdyž zkyschachu staru, móznu jutrownu powěsć wo Sbožnikowym stanjenju z morwych. Jutrownicźku rano žu w Budyschinje k nowemu nałožej pschistupili, k nadrósnemu mišzijonstwu. Posawnisti thór na Hrodowskim naměsće a Psched schulekřižimi wrotami duchowne kěrluschke pikkasche. Tutón evangelizazijski skutk žebi wěsće bórzy mnoho pschećelow dobudźe.

Jutrowne ranje wschak njebešće runje rjane. Pschindźe z deschćom; kóždy thladowasche k wiźatym mróčelam a pytasche z nich wucźitaćz, hač to jenoj žherja abo hač ma žo mnohim domjazym a zusym žwjedźeń pschekasyć. Tola priedy hač žo jutrowni khžižerjo hromadźachu, běšće žo hižo dawno deschćowaćz pschestako a wěsće žuschesche měschćanske dróhi.

Wulke žyły wćipnych běchu žo pschi žerbskej zyrkwi a na Zitnych witach sešikle, jako žo jutrowni khžižerjo hromadźachu. W postajenym cźasu, ½11 hodźin, běchu wschitke pschahi — běšće jich sašo 30 (60 koni) — hromadźe. Po wobjěchanju Božeho domu žo khžižerjo, pschewodźeni se žwonjenjom, na žwojich pyschnych konjach, kiž běchu žwojeje dostojnosće wědome hyć žachu, po Zitnych witach, Lawšich hrjebjach a Krónpryncowym mósće z města wotpałichu do Radworja.

Ssyły luda, kiž běchu žebi khžižerjow z wulkim sajmom wobhladałe, žo pomału rozběžachu. Mnoży podachu žo na Hłowne torhoschcźo, hdyž wojerska kapała wot 11 hodźin žem rjany jutrowny namětny konzert posliščesche. Wschelacy dźěchu hižo do wobjeda na Hrodźischto, žebi jutrowny nałožk jejkałkulenje wobhladaćz. Kuleliche žo hižo wot žameho ranja. Najwjetschi nawał pak běšće po pschipołdnju. Tajke žyły ludu łaź lětša drje Budyske jejkałkulenje hišćcze widźało njeje. W tolstych murjach strejsche tam sajmowy lud. S wulkim wabidłom běšće, so žo lětša jejkałkulenje — runje kaž jutrowne jěchanje w Radworju — na radio pschenjesche. Pschijeť běšće žolty wós, kiž su mnohi loni najmu tej po žerbskich wšach jěždźicź widźeli. Mikrofon běšće sa schtom horjekach na wyšokim brjoły Schpŕewje pschipramowjeny a do njeho žo rěcźesche a spěwasche. Wešo mějesche tuta wěc najwjetschu cźišćbu wćipnych wokoło žo. Tuždo běchu lětša teź khětro darniwi. S wulkeje žyły dźeći, kiž tam delemjetane „jejka" sběrachu, žebi wjele rjane měšchli a nałkribjetniki nasběrachu.

Bórzy zhromadźowasche žo luźi sašo pschi zyrkwi Nascheje Lubeje Knjenje a wocźakowasche khžižerjow, kiž mějachu žo w pjatej hodźinje z Radworja wróćicź. Tuzi teź w postajenym cźasu do Budyschina dojěchachu. Posašatchu psched Mikkawschkom pacźerje spěwajo za thude duschе. Potom wobjěchachu wulku zyrkej a wróćichu žo k žerbskej katolskej zyrkwi, k kotrejž jich zwony sašo witachu. Po zkhróćnym wobjěchanju Božeho domu rozpuschći žo nahladny cźah khžižerjow.

Wšědne zjewy.

Wobras se žiwjenja małych ludźi.

73] (Pokračowanje.)

Veronika bě kaž zprostnjena. Hladaschе na Kotrcźa, wulwalniwschi wocźi, kotrejž bo cźim dale wón rěcźeschе, cźim bóle samuccźschtej. Ji žo pocźa psched wocźomaj pinanicź. Wědomjo žo połpubjowaschе. Myślicźi rospuschnychu do njewěstocźe . . . . Měješche jenoj jenicźke krute pschedstawjenje: Tajkle je mój muž! Hlej, tajkle je mój muž. — —

Kotrcź hrabny wobe jeje ruzy a stłócźi jej. „Veronka", wón saschepta.

„Džěcź, Kotrcźo — — džěcź, Jóseje," wotmolwi: „Proschu waš wo to, prosćo waš božedlaćeje — — Žiwe ho Boha dla waš proschu — — Njeczišćeje mje njeswožownu. Njeswožownischu bóle hišćcze hač žym. Proschu waš, Jóseje — — džěcź — Jóseje . . . ."

Sahlada žo ji do wocźow zyle k njemu wobroćeneje, kotrejuž błyschcej słubi žo w žylsach jej saliwazeju. Spinaschе k njemu ruzy, bješe złowa, němje, jenoj da žo do spkakowanja.

Kotrcź połuchaschе. Wša kłoboć a woteńdźe.

Veronka hladaschе dołho za nim, wudźerzaschе se sa- strózanymaj wocźomaj na durje, z kotrymiž bě wotschoł.

Džěcźo, Hanka, stojeschе pódla njeho, djerjeschе macź sa žukniu, jako by chzyła woteńcź a wono njechaschе ju puschćicź. Płakaschе z zyłej schiju, njewědźo, schto bo cźini, a sapschipjezjy, so něschto wulkeho, wusnamneho we lutych wokomikach žo stawa w macźerinej duschi.

Teź Veronka da žo, hdyž bě Kotrcź woteschoł, do płakanja, do hórkeho, zakostneho, jerkeho płacza, w kotremž wotrazowasche žo zyle jeje horjo, wscha jeje srudoba.

Smóźni so jeje sadwělowanje, wotschazowasche ju.

Pschitłócźi žiwoje džěćo k žebi a pschitulì jo k žiwojej wosnjemdrjenej wutrobje, mózne buchazej, błyschomnje pukotajej w njadrach, jako bychu žo jeje scźeny hrosyle pukhnyć.

Na žiwojeho muża myślesche se zazpěcźom w hłubokim rosthorjenju. Njelubowasche jeho dawno hižo a nětko jeho bidźeschе. Wospjetowasche žej, schtož bě Kotrcź prajił, kaž bě žo wo Wojcźechowem cźimu wuprajił, kiž bě na wobhim Franzu złużił.

Tutón hrěch dyrbi hyć wukupjeny!

Wona žama jón wukupi. Haj, wukupi. A hyrnjeź by to z druhim hrěchom hyło — — —

Tale myślicźka bě tajka žadźawa, so ju saschaže. Ale bě jónu tu, hibasche jeje myśle, sary žo ji do nosthow. Wona dyrbi te pjenjesy wobstaracź — dyrbi! Dyrbi! Na kóždy pad!

Shraba žo a wunđže z domu. Hanka bě wušła, wostaji ju wó sjtwje, sawrě ju na klucź a położi jón na khamor, hdy by Ternka pschijschła, so by nuts mohł.

— — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — —

XII.

Ternka běšće doma, hdyž so jeho žona wróćeli. Bě hakle psched krótkim doschoł, sprózny, wuwutleny. Bóh wě, hdže bě thodźił a bludźił wot ranja.

Bě hłódny a dźešće ke khchini, hdyž bywasche khleb, so by žebi wotkrał; njenadźe wschak ani štórcźiczk, jenoj šersawy nóž tu leješche, z kotrymž krajachu stajnje do wabjazy wonjajeje pokruty. Roshladowasche žo wokoło, hacź njeby druhdźe nětdźe nječhto k jedźi było, a nětko hakle pytny, so je dźěćo wo jtwi. Měješche sa to, so bě jo macź žodu wsała, namakawschi klucź na thamorje, hdyž bywasche stajnje, hdyž nikoho doma njebě. Hanka bě zyle sastrózana. Bórzy po macźerinym wotthadźe bě wotucźała a bojeschе žo, hdyž so žamotna widźeschе njebywajo na to zwucźena. Da žo do płakanja, wokasche sa macźerju. Nichtó wschak njeběše ju błyschał a spkakujo zkhowa so sady koża do kuta, hdyž bě napołjedku wušła.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Žiwy wobthad knježesche w mesche hacź do sameho wjeczora. Auta, motorske koła a pěšchi khodźerjo pjetnajchu měschczańske dróhi a hasy.

Druhi dźeń jutrow tohorunja ſ dešchczowanjom sanstupi. Tola pschipołdnju žo po wokhłódźenju wuwjedri, so mójachu žo hischcze mnohy na jutrowny wulět podacź. Tak dźe žu jutry kóždemu pschinješe to, schtož je na nich pytał a wot nich wočakował a sahkuża žebi rjane wopomnječe.

*

— **Nutsdobytče do nakrajneju domow.** W czasu wot 22. 11. 30 hacź 26. 3. 31 žu ſ nutsdobytčow ſ nakrajneho domu, kiž na Lutkendorfskich honach w lěsu stejitej, nimo žonjazeje a mužazeje drasty někotre hedźelske sahsnjeczki ſ ruczanym molowanjom, a smoschkom pjetnjene, krabnyst, dale kornjetu ſ dołhim slotym rjeczazom, huzak a sa nihdże 2000 hr. zigarow. — Dale kradnychu w czasu wot 21. hacź 27. 3. 31 ſ jeneje hrjadoweje štry na Brězowskich honach nimo žonjazeje a mužazeje drasty, mjez njej czěmnobrunu manchestrowu jaku ſ 2 rjadomaj knesłow ſ czěmnobrunym podschiwkom, hoczkowany puczowaſski pschikrywk, nihdże 2×3 metry wulki, někotre motmjane pschikrywki, sklešiſku tarczu a wschelaki jódźny grat. Wo **wažowne** zdźelenja prošu kriminalne wotdźelenje we Budyšinje, telefon 2802, abo žandarmstwo w Dubrinje a Kubschicach.

S **Raschowa.** Jutrowniczku wotmě podpjerasze towarstwo sa Raschow a wokolinu w potnje wobhadźenej sali hosczenja „K Lubinej“ sjawny dźiwadłowy wjeczor, kotrehoż cžisty mnohoſk pschinjdże k lepschemu dźiwadźerſkeho spomožerſtwa. Pschedwjedże žo truchlohra we schtyrjoch jednanjach „Džiwi Sepp“. Pschedstajerjo jenotliwych wožobow žo na pschemo prózowachu, so by chu je najlepje pschedstajili. To žo jim też derje poradźi. Wožebje spodobaschtaj žo drjewjat Henczl a jeho dźowka Elsa. Krasnej postawje běschtaj też korczmaŕ „K Lipje“ a wotrocžk Kilian, kotraj se swojim žortnym hracžom husto k šmjerczu wabjeschtaj. Jewischczowe wuhotowanje mohła wschak hischcze trochu dospolnische być. Pschihladowarjo pschedstajerjam jich naloženu prózu ze mnohim pschikletkom nutnowachu. Wjeczor słónczi žo je wjeselej rejka.

S **Lejna** pola Bukeż. Seleny schtwórtk zwjeczeschce nasch wjesnjan k. August Locka mjes swojimi pschinuzninymi swoje 80. narodźiny. Bukeczanske wojerske towarstwo běsche deputaziju pósłało, kotraż swojemu zwěrnemu zhubustawej se zhromadnu wutrobnemu zhožopschesca presentiſki korb a tórtu pschepoda. K. Locka hižom nihdże 50 lět tutomu towarstwu jako zhubustaw pschikluschca.

S **Lubija.** K frajschnemu srażenju dóńdże tu w Seleny schtwórtk wjeczor wokoło ½7 hodź. Podawaczeſki automobil Citerez mebloweho doma dźiwasche žo ſ Rycžerſteje hasy na Dwórnischczowu dróhu sawinjeż. W žanjenym wokomiku spyta pschekupiti schuleŕ na swojim kole traſchne kchižinſkeho pschepreczowacź. Kola fraju ſ autom a pschidźe pod prednjej kole wosa. Schuleŕ bu mužnje wo plestr wjerhnjeny, auto pak jeho na zhoże njepschejdźe, też hewak žo jemu žaneje schkody njesta.

S **Wujeżta** pola Wósporka. Njeharmóniczitwe paduschstwo kur sta žo w nozy wot 27. k 28. měrzeż pola tudomneho kublerja Benedikta. Paduschi rospaczichu ſ mozu samk kurjenzowych durjow a kradnychu 35 njejnych kokoschow, kotrež žiwe w měsche wotnjeschu. Pschepytowanjam polizije žo poradźi paduchow wuhlědźicź. Staj to samkacki pomocnik Jan Hommel se Zarkow a klampnarſki pomocnik Herbert Pioch ſ Hrodźischcza. K paduschstwu wuzlichitaj wonaj motorske koło, kiž běsche Pioch we njewobhedźowanym wokomiku wucžahnył ſ rumnosce, do kotrejež běsche jo jeho nan stajił. Paduchaj staj žo swojeho njedoczinstwa wusnałoj. Kradnjene kury staj jenemu pjerjinowemu wikowarjej pschedałoj. Polizija je wobeju paduchow Budyschkemu hamtskemu žudnistwu pschepodała.

S **Kamjenza.** Na tudomnym polizajſkim hamcze je žo saudźenym tydźeń dalſchich wóžom smijizow wotedało. Wschitke žu blizko lězneje skały nadeschli a morili. Wotedawarjam žo snate myto sa popadnjenje wuplaczi. Lodma je žo nalězło japoczało a hižom žu tu na jenym měsnje nětko dołha 22 tutych zbožitych hadow zabili.

Se **Sčepeho.** W naschej wsy pschi stwadze zedyže wobydleŕ do druheho ſ honiwinſkej zelbu zeli a jeho ſram. Stanjeneho dyrbjachu do Khocžebuzkeje khorownje dowjesch. Skuczerja pak Wělowodźanſkemu hamtskemu žudnistwu pschepodachu. Wyschnoscze podawk hischcze nadrobnischo pschepytuja.

Jutry w klóštrje.

Pančicy, jutrowničku 1931.

Hdyž pobožni kemšerjo na raniše khwatachu, bonjachu so čełnazy mužscy — jenož w kupanskich kholowach, te zdźěła hišće špatne, a w črijach, w jenej skupinje běše samo jena holca pódła — po dróży z młodownje do wsy a naspjet. Njeby-li nam „Předźenak“ prajił, zo je jutrownička tu, bychmy z tutoho pohóršowaceho počinanja spóznali, zo je někajkeho wosebiteho swjedźenja. Nic na tym dosć. Spěwajo, juskajo a piskajo čahachu po wsy a na dopoldnišich Božich službach zabawjachu so na młodowni přimjeznej lucy, kotrychž bóh je šport a čełozwučowanje. Na nabožne čuća katolskeho wobydlerſtwa so dźiwać njetrjeba. Na to su so ludźo hižo wjacy króć hóršili. Tute moralne škodowanje su naši zastupjerjo we wokrjesnym wubjerku do časa widźeli a tohodla přeźiwo natwarjenju młodownje w klóštrskej krajinje byli. Nětko je mamy. Runje na wulkim swjatym dnju je tajke zanjechanje přistojnosće rozhorjace a ze zjawnym pohórškom.

To so tawaše, byrnjež so dešćik miholił a tak nam hrožeše, hordoznu jutrownička skazyć. Naši křiżerjo a tamne tysacy přihladowarjow trjebaja rjane wjedro. A kaž bychu njebjesa jich žedźenje dopjelnili: wokoło připoldnja rozčahnychu so mróčele a lubozne slónčko posměwaše so na krajinu, hdźež měješe so prastary nałožk jutrowneho jěchanja wotměć. Wězo běchu so zaso tysacy ludźi na nohi stajili, zo bychu swědkojo tutoho nałožka byle, kiž drje so nihdże z tajkej nutrnosću a dźělbrjacom njeswjeći kaž runje w katolskich Serbach. Nadeńdźemy drje też tajkich, kotříž nad tutym pobožnym nałožkom hubu a nós sčahaju a sej samo swój rozsud dowola. Ale tutych wbohich je mało, kotříž hłubšeho zrozumjenja za njón nimaja. Krótke rozjasnjenje też tych powuči a tak wróća so z polěpšenej mysličku do swojeje domizny.

Woprawdźe je tu internacionalny publikum widźeć. Tak chcyše žona, kotraž pozdźišo za swojim mužom do Afriki počehnje a kotrejež prjedownicy z wokoliny wukhadźachu, hišće raz sej wobrjad wobhladać. Też amerikanski profesor, po pokhadźe Jendźelčan, kiž tukhwilu Europu přepućuje, přikhwata z Prahi. Z dalšeje wokoliny, z Drježdźan, z Barlina a z druhich kónčin Němskeje běchu tu z hosćom. Też wokrjesny hejtman dr. Waentig wopyta klóštr.

Přeco zaso wabi tutón zdobny nałožk domjacych a cuzych a byrnjež jón hižo husćišo widźeli. Ze strony křiżerjow mohłe wobdźělenje bohatše być. Klóštrskich, do kotrychž pódła wjesnych ze Swinarnje, Miłoćic a Wětericy słušeja, mohło wjacy być. Pola wšelakich wobsedźerjow stejachu hišće konje doma a tak ličachmy jenož 24 zapřahow. Škoda, zo su so Wudworčenjo a Smječkečenjo, kotříž w prjedawšich lětach z klóštrskim procesijonom jěchachu, wot njeho dźělili. Tak su jón zesłabili a Khróšćanskemu ličbnje žaneho wužitka přinjesli, kiž je tak sylny dosć, zo dyrbi na klóštrje z dźěła při dwojich porach jěchać a to hišće z přestawkami, dokelž so čah husćišo haći. Jich bě 84 zapřahow. Hdyž tón přijěcha, je najwjetši nawal a žandarmerija měješe rucy połneho dźěła, zo njebychu automobile, motorske kolesa a druhe jězdźadła, kotrychž tu nadosć běše, znjezbožiłe abo škody načinile. Wobkhody běchu wištke wotewrjene. Wunoška prjedawšich lět wězo njemějachu, hdyž hospodarscy khětro klaca.

Wot dwěmaj hač do poł třoch smy Radwořske jěchanje, w radiu předwjedźene, sčěhowali a derje słyšeli. Samo spěwanje tamnych 60 jězdnych, kotruž ličbu rěčnik k. redaktor Schwarz přez mikrophon poda. Też dalšu rozmołwu. Tak su přez Drježdźansko-Lipšanski scelak a traš dałše přizamknjene tysacy, snadź milijony wo tutym rjanym nałožku słyšeli, kiž dyrbi tak dołho trać, doniž budźe katolskich Serbow na swěce. Z wulkej česćownosću a dołhe lěta wobdźěła so mnozy na jutrownym jěchanju. Widźachmy wšelakich starych wobdźělnikow, samo tajkich, kotřiž so šěsdźiwej hłowu. To je jara khwalobne a tohodla njedyrbjeli **sej młódši na nimi hubu dreć.** Bohužel widźachmy wšelakich, wosebje młódšich, kotříž słowčka sobu njespěwachu. Zo někajki mužik na konju sedźi, njeje najwažnišo, ale žiwe wobdźělenje při radostnym spěwje, při hordostnym halleluja, kiž je wothłós jutrowneje radosće.

W klóštrskim procesijonje jěcha wumjeńkał Michał Cyž z Kukowa hižo 54 razow a přejemy, zo by dejmantowy jubilej docpěł. Při swojej wysokej starobje hišće — wukonja tute dźěło hižo 18 lět —, zo cyły klóštr rži, hdyž z nócnym hłosom zaniese: „Stanył jeh orje Jezus Khryst“. Po nawróce z Khróšće jěcha hišće tři króć na klóštrje a z pobožnym paćerjom a z khwalbnym kěrluškom skónči so pobožny wobrjad, kotryž wes wojej dostojnosći kóždeho jima, kiž je jeho hłuboki zmysł zapřinnył. Njech so stawa dale Bohu k česći a Serbam k spomoženju!

Posedźenje wučerſkeho z'ńatnoſtwa.

K sobotnišej rozprawje wo posedźenju serbskeho wučerſkeho towarstwa ma so hišće tutón ważny dodawk přistajić:

Wšelake šulske předstejićerſtwa a wubjerki su postajiłe, zo jich šula ani serbske ani rěčnje měšana po zmysłu § 2 wotnoška 5 překhodneho zakonja a po § 36 wotnoška 4 šulupotrěbneho zakonja so njewobhladuje. Přećiwo tomu móža so starši a wočehnjerjo dźiwajo na § 35 cf. 7 a § 37 cf. 9 šulskeho zakonja hóršiće. Wěsće zmeja wuspěch, hdyž so wjetša ličba přećiwo tomu wupraji. Potajkim wobzamknjenje tam neje instancy njeje dokónčne, skerje leži to w ruko-

Hospodarski rozhlad.

Wutoru 7. haprelje 1931.

Saudźenu hobowin ani burjow ani produktowych wikow njebź.

Ssudnišzy na pschedawanje.

Sčrjedu 8. haprelje 1931

w **Mikorezach** w Herbſtej grunczeje, dop. w 10 hodź.: Bufet, schpihel ſ khamorczkom, stol, pišanſki sekretaŕ;

w **Michałkach** w hoscženzu, dop. ½10 hodź.: Schijaza maschina;

w **Brětni** w hoscženzu, dop. w 10 hodź.: Schijaza maschina, drjewjanzy, stupnjowa crema, gramofon, pišanſki stroj, waha, klamowa pokładnja a mebje;

w **Čornym Kolmzu** w Fieblerez hoscženzu, dop. w 11 hodź.: Ssyny kóń;

w **Lipoji** w hoscženzu, dop. ½12 hodź.: Krowa;

w **Tornawje** w hoscženzu, pschip. w 12 hodź.: Kolo, kuchinſki bufet;

w **Błaczezach** w hoscženzu, pschip. w 1 hodź.: Gramofon, soja, schpihel, reformſka kuchnja;

w **Nowem Lusu** w hoscženzu, pop. w 4 hodź.: Krowa.

Schtwórtk 9. haprelje 1931.

w **Budyschinje** na hudnistwje, dop. w 9 hodź.: Wschelake meble, maschiny a hudźbne stroje, schijaze maschiny, wahi, wjertule, wupschedźerjenzy, wahi, mužazeżonjazge a bźerżazge nuhajzy, koże a kožowe twory, khožejowe a hornjećerſke hudobja, žon. drasty, gramofony, gramofonowe tarżele, wobrazy, cžahniki, pišanſke stroje, likwy, tabia, wschelake woły.

w **Kamjenzu**, w lěsnym dworje, dop. w 11 hodź.: Hdlowane a na kromach wuczehnjene desti, wschelake meble, cžahaza maschina a autowy pschipowschcžak;

we **Wojerezach** w hoscženzu „K hwězdźe“, dop. w 11 hodź.: elektromotor, wschelake meble, schijaza maschina, klawěr, gramofon, waha, barbiče a schcžečze a barby.

Konkurſowe powſtajenje.

Sud je konkurs wotewrił nad samožonjom Bedarja Josefa Straußfelda w Budyschinje na Lawſkich hrjebach čo. 10. Sarjadnik konkurza je Gustav Christoph we Budyschinje na Kinzkej hasy 40. 1. termina budźe srjedu 29. 4. 31, dop. w 11 hodź. 2. termina pak srjedu 13. 5. 31, dop. ½11 hodź. Wobsch w Budyschinje na hudnistwje, sstwa 141.

W konkursu nad samožonjom kubleŕki Idy Hany Wjelinoje robź. Pschihcz w Hruboczizach, je sud dalschu terminu na srjedu 22. 4. 31, pschip. w 12 hodź. swolał.





Awtowe njezbožo na Woltersdofskej dróży w Braniborskej. Při wupruhowanskim jězdźenju zrazy jedyn so wobdźělowacy automobil do privatneho awta. Wobaj bustaj strašnje rzbitaj. Z Božim zwarnowanjom buchu nutrkasedźacy jenož lohko zranjeni.

Pluwacy awto. Jendźelčan natwari awto, na dróhach jězdźacy a přez wodu pluwacy.

maj starših, kharakter šule postajić. Móża sej wěsći być, zo šulski hamt a tež ministerstwo do tajkeje prostwy zwolitej.

Gmejnske posedźenje w Khróšćicach

Wutoru 30. 3. wječor w 7 hodź. mějachu gmejnscy zastupjerjo pola wjesnjanosty swoje štwórćětne posedźenje. 2 knjezaj běštaj so zamołwiłoj. Na dźeńskim porjedźe stejachu tójšto dypkow. Ale jednanja běchu wuspěšne. Knjez wjesnjanosta Kokla zapokaza noweho zapisowarja k. wučerja Pjetaša do zastojnstwa a dopomni jeho při tym na swoje winowatosće. Dokelž lětsa dołho trajerce zmjerzki njedowola, sadźe we štomiki sadźeć, ma so tuto dźěło wotstorčić. Dźery (jamy) za štomiki dyrbja so w běhu lěća wurywać. Koliki za štomy su mjez tym dóšle. Stare štomy maju so wurězować. Dźělo so přepodá k. Kućankej, kiž to při Delanskim a Kozarčanskim puću přewozmje. Knjez D. bě gmejnu prosył, jemu někotre jstwy w lěkařskim bydlenju přewostajić. To pak je tuhwilu njemóžne, dokelž so Khróšćicy hišće nadźijeja, stajnelo lěkarja do wsy dóstać. A tak dyrbi so za njeho tuto bydlenje swobodne zdźeržeć. Gmejna žadaše, zo by so jenemu lěkarjej w Pančicach wupowědźiło. To pak khorobna pokładnja nješčini. Tuž spokojeja so Khróšćicy tuhwilu z tym, zo wobaj (k. dr. Thill a knježna dr. Kubašec) wotměnjaj swoje rěčne hodźiny we wsy wotdźerža po wěstych wuměnjenjach, doniž so wěc doskónčenje njerozrisa.

W poslednim času su so we wsy wšelake ležownosće předale. Gmejna je sebi pola někotrych dala předkupne prawo zapisać. Knjez haptykař Hübner bě prosył, jemu prjedawšu lěkařsku zahrodu přenajeć. Za přiměrjeny wotnajeński pjenjez wón ju dósta. Knjez kubler Křižank-Pjech bě namjet zapodał, při Delanskim puću na jeho lucy hrjebju wuryć. Namjet so jenohłósnje přija. Jako revizoraj gmejnskeho zličbowanja so kk Měrćink a Kórenk wuzwolištaj. K. wučeř Pjetaš budźe jimaj k pomocy.

W dalšim njezajmnym posedźenju so hišće 2 dypkaj (podpjery dla w jenym padźe a měšćanskeho dawka dla) rozpowědźištaj. Po 2½ hodźinskim jednanju skónči wjesnjanosta posedźenje.

Jutrowne jěchanje w Radworju, Khróšćicach a Ralbicach.

Z Radworja. Naša wjes měješe zaňdźenu njedźelu wulki wopyt ze wšěch kóncow Łužicy, samo wukrajnicy běchu z autobusom přijeli. Wšako dyrbješe so z Radworja jutrowne jěchanje přez radio do světa wozewić. Tohodla běše Mirag pola Herbskeje grychty swój mikrophon postajiła. 2 rěčnikaj: kk. Józef Krahe z Lipska a redaktor Schwarz z Budyšina powědaštej lětuše jutrowne jěchanje, eyły nałožk a kajki ma wuznam za naš luby serbski lud. Wězo, wjele dospołnišo by so to mohło přez jeneho Serba stać, kotrehož žiwjenje je z tutym jěchanjom wot młodosće sem zwjazane. Też rjane kěrluše měšćanskich křižerjow zaklinčachu a su w radiu słyšeć byle. Konjej k. kublerja Młynka ze Sloneje Boršće so wosebje wobdźiwachu a k. Młynk wotmołwješe na někotre prašenja hłownje rěčnika při mikrophonje. Budyski procesijon wotjěchu potom po starej dróży zaso do města wróćo. Ličichmy 31 porow. Też přikład Baćońskich jěcharjow (23 porow) měješe so sobu na Drježdźansko-Lipsčanski sćelak přenjesć. Tola woni přepozdźe přićeřechu. Mjez tym bě čas za reportažu jutrowneho jěchanja nimo. Bórzy přijědźe tež wulki awto wot Mirag a wšitke připrawy a nastroje, kiž běchu so při tym wužiwałe, so zaso nakładžechu. Na kóždy pad mózachu přihladowarjo wobkedźbować, kak so tajke radiowe přenjesenje stawa. Poprawom cyle jednore. Při rěčenju přez telefon maš wjacy wusparanja. Wokoło ½6 hodźin wróćichu so Radwoŕscy křižerjo (32 porow) zaso k nam. Běchu mjez tym we Baćonju pobyli, po puću so modlo za Boże žohnowanje naj ich polach. Na kóncu hišće wobjěchachu tři kroć kěrchow a podachu so potom domoj, sebi wěduri, zo běchu wšitko to k česći horjestanjeneho Zbóžnika dokonjeli.

S Khróšćic. Jutrowniczku wotmě so w naščej wosadźe jutrowne jěchanje. Naščich naličichmy 84 porow, Klóšćitšich pak jenož 24 porow. — Też zobotniščeje wječorna zwjatočnosć k česći horjestanjeneho Sbóžnika bě jara pohódowaja, wobsehje pšchi wobkhadźe, hdyž so je wšchěch rózkow tšěsche a wschekake rakety do powětra lětachu. Stajišóny tšchišowego puća běchu rjenje wobzwětlene. *Wšchitko to je hnuboli sacšišchej w nošnich wutrobach zawostajiło.*

S Ralbic. Jutrowniczku rano dźe so dešchčšik mtholešche, ale hdyž so po dopołudnišchich kemšchach naščh tšchižerjo shromadźowachu, bě so pšchestako hič. 117 tšchižerjow na rjenje wupyšchenych konikach naličichmy. Tři kroć kěrchow a nawjes wobjěchowšchi, pobachu so na puć do Kulowa. Na puću sabwěsći jim šamo Boże žłónčko. W šwučenym cžašu, witachu naše šwony Kulowšchi tšchižerjow. Tutych naličichmy 183. Je to najwjetšchi tšchižeršti prózejšijon. Wjetšcha tšchba bě 390 lět, so pšchi kroć Kulowizy do Ralbic jěchachu a Ralbičanšzy do Kulowa. Prjedy běchu Kulowšzy pšchezy do Wojerez jěchali. Tam pak bu wožada pšched 390 létami evangelška. Do 6 hodź. popołdnju wróćichu so naščh tšchižerjo šoožownje bjes žóžbeho pšchipada. Khorhoj mějeschej kěrh Cžemjerjez a Mikkowšchjez kubło njesej. Tute šostojnstwo mataj kóžde lěto druhej kuble a dóže kał po wšy wokolo.

Najnowše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro sa jutřišchu hrjedu:** Khětro njerwobłajnje a wětrowje, tola trochu cjopłišche wjedro.

* **Cžežke železniške njesboże je so blisko Cjeljabinska w Orenburgskej guberniji stało. Dźesać wozobow je so morilo a 51 so hranilo.**

* **Pónđelu dopoldnja je pola Bar-le-Duc w Franzowskej jedyn automobil z połnym wotmachom wot sady do druheho automobila sawadźił a jón k schlomej wjerchnyši. Mjes tym so so hranjeny wós pšcheczišnuły a so dospołnje rozbi, winowaty jedyny druheho wosa njeswěsnaty dale jědźeše, so wo swjesbożenych njepostarawschi. Njeszboże so hačle posdźišcho ludźo po drašy duzy dobładachu, kotřiž dweju morweju, tšjoch mrěcžazych a cžežkoranjenych pod rozpadankami wucžežechu. Policijši so knjedom powěźa, kotraž sa winowatym wosom śledźi.**

* **Na železniškim pšcheschodze njedaleko Lucca w Italskej je spěšny cžah w nozy z pónđelu automobil, z pjeć wosebami wobkadźeny, pšchejeł. Wschitkich jěsdni w automobilu su smjerćej pocžerpili.**

* **Wichor, kotrež njejapzyn z krupobicjom pschicžeže, je w Zapanskej na wojerskim letanischcju Tachiarai na kupje Kiuschiu dźesacj letadłow iniczjał a dźesacj druhich cžežko wobschkodźił. Wichor je 30 khežow powalił a 40 hanjcžnych wobschkodźił. S rospadankami su so schtyri wosoby morile a wjele druhich je so hranilo.**

Swójbne powěsće.

Sćěhowani: Lisełota Galleźez w Pomorjach a Erich Schubak, wučeř w Bukecach. — Hanka Bjarez a Gerhard Pech w Budyschinje. — Lenka Schmiedlez we Sarječu a Willy Arnold w Pšowjach. — Lóta Leńez a Ota Probst w Budyschinje. — Kata Raužendorfez we Hrubjelečicach a Heinz Rieber w Njeswačidle. — Melanija Eifelez w Tucžicach a Erhart Günther we Budyschinje. — Jadwiga Mihankez w Njeswačidle a Herrmann Lischka w Brěsnyzy. — Margarita Bürgerez w Rakecach a Rudolf Zeidler w Korschmju. — Elfrieda Kokschez w Lubiju a Fryz Brückner w Budyschinje. — Emma Tillichez w Schpikalach a Pawol Klimant we Werninghoffje. — Gertruda Jozigez w Dolhaczicach pola Lubija a Max Gerich w Njesnarowach.

Swěrowanaj: Hans Hanka w Lipsku a Gertruda rodź. Arldtez w Kettizach.

Sewrěli: Meta Theresa Strohbachowa rodź. Wjeliz w Wórku, 28 lět; khowanje běšche druhi dźeń jutrow. — Richard Max Bjenada w Salhowje, 16 lět; khowanje běšche jutrowniczku. — Marja Marta Schrympowa rodź. Měrschez w Pšowjach, 28 lět; khowanje běšche druhi dźeń jutrow. — Korla Bjedrich Lukasch, wučeř w Sstónkezach; khowanje běšche druhi dźeń jutrow. — August Mikan, dwórnischćowy dohladowař we Wujesdźe; khowanje běšche druhi dźeń jutrow. — Marja Weichrichowa rodź. Dietrichez w Lubiju, 79 lět; khowanje běšche druhi dźeń jutrow.

Směški.

„Dźeń dobry, mišchtrje! Kak dha ma je pola Waj ? dźěłom?"

„Djakuju so, dźěłam wschitko zyle sam."

„Nó, potom dźe by to zyle prawe měšnto sa mje było!"

Towarstwowski powěsći.

Budyšin. Sokolski zwučuja tutón tydźeń štwórtk wječor ½9 hodźin w Serbskim Domje. Kóždy ma tam być.

Drježdźany. „Hromadnik" změje swoju měšačnu zhromadźiznu štwórtk 9. haprleje pola Steglichec (Zmijec hosćencu) na Christianstr. 22. Wo bohaty wopyt prosy předsydstwo.

Hrodźišćo a Rakojdy. Jednoty Sokoł zwučenjetej jutře srjedu wječor we 8 hodź. w Rakojdach.

Khelno. Serbske towarstwo „Domizna" ma njedźelu 12. jutrownika wječor we 8 hodź. pola Mjenec swoju měšačnu zhromadźiznu.

Lichań. Sokoł ma dźensa wutoru ½8 hodźin zwučowanje.

Porsley. „Swěra" změje njedźelu 12. haprleje pop. ½4 hodź. pola Lindnarjec zhromadźiznu. Dokelž je nam k. farař Křižan přečelnje přednošk přilubił, dyrbja wšitcy a z dypkom přiń. Kk. dowěrnicy njech w swojich wsach wšěch sobustawow prawje pilnje namołwjeja! Předsyda.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feniłeton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bartw Brězyncy. — Za nawěšćik: G. Janak w Budyšinje.

Twarjenje pjecow a wuporjedźenja
wuwjedźe nanajtuńšo
Hermann Melow
w Budyšinje
na Wjelkowskej drózy 155

Žeńtwa

Tuny młodźenc pyta młodu ewy Serbowku z ratarstwa, wo—2w lět staru, ze zamóženjom abo chce so do ratarstwa woženiť. Ma 10000 hr. zamoženja a dobre mjeno. Poskićenja z wobrazom pod H 14 na wud. Serb. Now.

Oswald Schmidt,
železowa mikow. w Kamjencu

Porućam mój wulki skład:
železowe žerdźi, worcl, potkowy, wozowe wóski, wobwine železo, dlachi, grat, šrubu a hozdźe, za kowarjow, zamkarjow a kłamarjow. Přiwjezu twory ze swojim rezitym awtom bjez wobličenja hač do waše dźěłarnje. Sym tuni a mam přijomne płačeńske wumjenjenja.
Dale mam derjezwuběrany skład
T-nošakow z monerskeho železa a železniskich šćěnow za fabriki cementowych a za twarske wobchody

Waknaa darje
Meble kóždeje družiny
Tunje płačiny — Ciste dźěło
Wopytaj Was rady darmo
E. Michaik w Mikowje
Telefon Mikow 52

Pytam k 1. meji
holcu
do dobreje służby do ratarstwa. Bliše zhonić w Serbsk. Now.

Jutrowne přeče

Wobsedźer wjetšeje žiwnosće 26 lět stary, evang., pyta znajomstwo z hospodliw. knježnu z ratarstwa z nješto zamóženjom w starobje 20—28 lět dla bórzowneje žeńtwy.

Sprawnje mjenjene dopisy z wobrazom, kiž so wróći, pod **H 16** na wudawarju „Serbskich Nowin".

Nawěštki přinjesu wužitk!

Džensa wutoru a srjedu
tuni dźeń rybow
Krewčerstwe mórske ryby . . . . . punt jenož 18 pj.
Dale sobustawam wozjewjamy, zo hač
do 18. haprleje 1931 na zeleninowe a płodowe konserwy
dwójne wróćozarunanje dawamy.
Prošu, wužiće tutu přihódnu składnosć.
Najlěpše apfelsiny . . . . . punt jenož 28 pj.
Tworykupne towarstwo
w Budyšinje z. dr. z w. r.

Jutrownu sobotu dopołdnja we 10 hodź. wumrě ćicho po krótkej khorozći naš luby nan

farař n. w.

Matej Urban

w Khróstawje pola Šěrachowa

85 lět stary.

W hłubokej žrudobje

w mjenje wšěch zawostajenych
haptykař Martin Urban
wyšši knježeństwowy rada Hans Urban

Biel (Šwicarska) a Drježdźany
dnja 6. haprleje 1931.

Khowanje do swójbneho rowa we Wukrańčicach budźe srjedu 8. haprleje popołdnju ½4 hodź. po wužohnowanju w žarowańskim domje w Khróstawje dopołdnja ½11 hodź.



Serbski Hospodar

Časopis za Serbskich ratarjow

Čisło 13 Budyšin, 7. haprleje 1931 Lětnik 39

Ratarstwo w Japanskej.

Japanika ma 60 milijonow wobydlerjow. Połoza je nich bu rólniży. Ale jenoż 15% kraja hodźi so k rólnistwu. Tehodla bywaju japanske ratarske pśicedewjaca jara mólcke. Mamy tam 5,5 milijonow żiwnosćow. Na jenu żiwnosć pśiźidże niż zuły hektar kraja. Jenoż dobre podnjebja, kiž dowola nećicho żnjow sa lěto a sahrodniske hospodarske methody smóžnjeja japanskim buram seźiwjenje.

Spodźiwny napohlad cśi poskiceju w Japanskej runinny, kiž mjez horami so wupśestrěwaju. Su podobne na njeśmérnu, blyscachu schachownizu. Hobrańa śpjeź małych blinjanych nałupow wśicko pśicheźrodźuje, dokle połko wot połka, cźehnje so po niskich stronach. Połka same blyskotaju a so śwécka w błonju, pśicetoź su pśiches zyle lećke nećicho centimetrow wuńoko powodźene.

Su to raśownośćicha, sakkaby japanskeho rólnistwa. Bohaćiśicho hacź druhe płody mytuje rajź ratarjej jeho próza, ale cźim wobežeńśiśe bywa teź dźeło. Japanski bur je so świcźił na tute strapaty. Jenoż to jeho wokmanja k tej njeśmérnej próze. Hacź do kolen dyrbi brodźicź w błócu. Wśichudże so namataju pijelzy. Pśiceziwo nim bur so zdkita ś wuńokimaj, balmjanymaj gamaschomaj. Pśiched deśkcźom zdkita jeho złomjany kobuk a złomjany pśaśicź, kiž japanskemu wjeźnjanej wot zadśala datej podobu hobrikeho hriba.

S dźěłanjom role w nałećźu japocźina so próza. Połka bywaju tak mólcke, so so ś maschinami na nich dźěłaś njemóże, tamo hdy by tatar abo wjeś méł k tomu trébne pjenjezy. Wěsty tón abo tamón wobsedźeśi kokmatżo kanika abo wola. Swjetśicha dyrbi bur tam pódu mjelnicź. Lopaca śwjetśicha njesnaje, jeho grat je drjewjana motyka, cźejeź starożitna forma wobśwědcza, so je so hižo pśicpes létstotki taźkale trjebała. S tej motyku rólnik pódu mjelni, so by ju potom se staroźitnymi drjewjanymi hrabjemi a małymi kamjenitymi walzami saby srunał; pśicetoź woda ma mécź pśichitup k wśichnim žadźenkam, jeli dyrbja bycź dobre žne.

Je-li póda take pśichitowana, žadźa so młódne rajźowe, žadźenki. Srěbka hdy so rajź na pola wuśwywa. Bur jón wuśwywa najpryedy do pśicheźadnośćicha ovma pśiched statokom. Po mětżu pśichódże potom pśicheźada won na pola. Pśicheźadźenje je najcźežśiśe dźěło zyłeho śěta. Schtóž nékak móże, dyrbi pśichi tym pomhacź. Jenoż najmjeńśiche dźěłki wottawaju we wěs.

W dołhich rjadach so žadźenki žadźa do błóta. Po saźadźenju dóstanu swoju zyrobu. Japanski bur njemóże běz dowolicź. hnojicź zyle pola. Kažđy jenotliwy žadźenk dóstanje swój dźěl žiokeho hnoja; hłowny dźěl hnydom pśichi pśicheźadźenju, zbytk pojozśicho w porjadnych dźělbach, so dejchćáit jón njeby wotpłokał. Dwe njeźeli po pśicheźadźenju sapocźina bur pléwcź. Pléwcźe so porjadnje wospjetuje. Młodźina pak pśiches zyle léto śpochi wosuje pśicwcźiwo pśichekaśanzam; ś drobnymi khośćicźkami so po rostlinach machoze. pśicheźanźaju wotkśtaju a dźěłaju je loja je śyćemi. Sbordża potom popad w śchuli pokasaju.

Selene rajźownisćicha pomalku žołtnja, haj so cźornja. Znk so bliża, kiž traja wot žnjenża do dezembra, po tym, kaźke je podnjebjo we wśchelakich krajinach. Ale nasyma je teź doba trajnych deścźow a rajź je swoimi cźekkimi śwjetźami cźasto leži ś rostlatkami we wodźe, saśchmjatany a masany. Tu je koża bjes moza. Jenoż je tym śwojorasnym dołhotoporatym nožom zapanskich burow hodźi so žnjecź, so by so potom po nażywach abo drjewjanych śtejeźkach śuśiśi.

Je bur rajź berśe dom khował a w kamjenitnym łokkacu luśeźáił, móże drje bycź śpokojom, hdyž je wot hetara śrěnjeje póby dobył 64 zentnarjow rajża. Wot hospodarśeho śtejniśicha bywa plahowanje rajża sa bura njewinośćiśicho, dyžli plahowanje druhich druzin žitow. Połoza japanskich burow k tomu hišćeźe ntjeje ś kniejsom na swojej pódze a potom dyrbi bur hišćeźe 60% danje wotebacź. Dyrbi jemu potajkim wotlacź ześiwjenje za śebje a za swójbu, chże-li k tomu teź hišćeźe mécź pśimérjene sarunanje próży, dyrbi na śamžnej późe hišćeźe doxpécź druhe žne, ś kotrychž njetrjeba ani danje ani dawkow wotebacź. S mokrych polow hodźi so w śyniże tśeźina wotwobźicź. Na nich bur nékto plahuje pśicheżu abo jećmjeń, w polnóżnych stronach teź répik. Druhdy wudobywa mjes tym teź hišćeźe žoja — boby. Wowż a rožku japanski bur njesnaje.

Rimo rajźownisćicźow maju w Japanskej teź rolu kaž pola naš, tak mjenowanu žuchu rolu, kiž śwjetśicha so namaka na stroninach, hdźeź so póda njehodźi powodźicź. Poprawom žucha rola twori pśelożu wśicźe role, tola nima ani tekko wusnama a hódnośće kaž rajźownisćicza. Tu teź njerady, wośebje wotnajimaju, ale stajnje hromadże ś rajźowniśćemi. Na žuchej roli so plahuje jećmjeń a pśicheża, w horatych krajinach teź hišćeźe póbla hejduch a jahły.

Pśichi tajśim śwužitkowanju teź najmjeńśiceho dźěła role je bur nimale zyle sanjechał kotarśtwo. Jenoż holiśmy w lěźu so trjebaju jako łuki a paświśćeźa, hewak je

ſkłb błędzi [illegible] kwas wurſił, ſkwięcł ſo jenłeżny ſe [illegible]wom.

[illegible] ſo [illegible] japaniki lud wjele mjaſa [illegible]ndom i mało rajßom a bobami. Słomo rybu bywa [illegible]ło łſłoiſchſenika. Hłowne mjaſne ſtoćo — ſwinjo — [illegible]amaki ſo ſahła jenoł w juſnym dźele kraja, hdźež ſu [illegible]o wichewali wot Khinjanow.

Spodźiwnje je, ſo Japanežan też njejmaje mlokarſtwa. To pokhadła ſ teho, ło błſche mloko ſa njeho hač dotal jara njewſchijomne ſkłarſtwo. Dźenſa hiſchće wjetſchi dźeł Japanežanow njerodźi wo butru a mloko, dokelž ſtej jemu pſchećiwniej. Hdźež je ſo w poſledniim ſtoletu tola nełkaſ wuwiło mlokarſtwo, tam błuſi niz ſaſtarancu turkraja, ale ſkarje ſchokholadowej a konſerwowej industriji.

W Japanſkej je wokolo połbra milijona howjaſeho ſkotu a konjow. Wone błuża ſwjeticha jako pſcheżny ſkót. Dokelž bywaju leżownoſće tak mółcże, móża ſo wſchak mało trjebać.

Jenoż jako bodawaŕ hnoja hraje ſkót wažnu rólu, ale w tym jón hiſchće pſchetrjechi — człowjeſ ſam. Wot praſtarſchich czaſow ſem je w naſchej Aſiiſkej kuli njenaprošchna kaſń, ſo ſo ani najmjeńſche njeſhubi wot człowjeſkich wotpadkow. Wſchitko ſo wužiwa ſa rolu. Woſkaine ſrědki, wołnjowe woßuchi, ryby, rajßowe wotruby, wotpadki ſapſchadkow židakow, ſelemy hnój njemóża pódże dodawać dołeż wutkow, ſo by pſches letſtotki ſtajnje ſnowa dawała dobre žně. W Japanſkej kaſſoiſch póża tak wažne njebywa. Wažniſcho je, ſo ſo prawje hoſpodźi hnoji. Wſchak je ſo ſamo poradźiło, na mjelnych pěſkach mórſkich pobrjohow plahowaczej pſcheńzu a boby, jenož ſo ſo prawje hnojeſche.

Skót pak k tutomu ſamérej nihdy na nihdy njedoſahła. Tehodła je tu człowjeſ dyrbjał pſchewiſacz wažnu rolu. Kóżda ſwójba naležnje ſhromadźenje wotpadki. Bur, kiž na pólko pſchi puczu je k tutomu ſamérej tam natwaril hžěžku ſa puczowarjow. Wulke měſta maju dodawaczy, ſchtož bur na rolu trjeba. Wſchědnje ſ ranjom pohibuja ſo po dróhach te male kary ſ wulkimi drjewjanymi ſudami, kiž drobo ſapſkačene „ſiłoke ſkoto“ wuwożа na kraj, ſo měła rola trěbne wutki.

Najebaczą cżěże dźělo, najebaczą ſtaroſće bywa japanſki bur tola wjeſoły a jara towaršſchny człowjeſ. Też jako wutpuczowaŕ ſo njeſaſpydła nihdże, hdźež niehdy móhł wjeczor ſo ſhładźowaczą ſ krajanami, picź czaj a ſej powdaczą powědańcża. S młodych lět je ſo ſwucził na towaršſchnoſć. Hołzy ſo ſhromadźuja kóżde ranje do ſwitania a kóżdy wjeczor po ſwjatoku, ſo bychu wubdźowali ſe wjerhanjom, tańkakowanjom a ſpěwanjom kanjenja. We czaſjowni bjeda burja a ſo rozmołwjeja wo praſchenjach ratarſkich druſtwow, kiž ſo namakaju w kóżdej japanſkej wſy. Abo wjeſnjenjo czahaju won na hórki, ſo bychu ſo wokſchewili nad rjanoſcżu młodeho mužaczka a napſchemo haſnili. Starſchich ludźi ſwoła ſwón budohjitiſkeho měſtſkniſka k nutrnoſći do drobnych ſwjatnizow, kiž ſo wſchudże w kraju namakaju. Mjes wſchitkimi pak ſo pohibuje dostojny, ale ſkražliwy japanſki nakrajny ſkražnik, kiž we ſwojej běłej létnjej uniformje na napohlad admirala.

Wo běrnjacych druſtwach.

W rauſchopołobſtich krajinach, ke kotrymž ſłuſcha też naſcha Luſiza, ma ratař wulke ſtaroſće z běrnami a rožku. Dokelž je tu póda ſwjeticha łóhła, dyrbi ratař runje tutej druſtwje pětowaczy. Ale ptaczkjina je wožebje we dobrych létach tak nikta, ſo ſo prěda ani njedaju. We wjeczornych krajinach je to łžpje, dokelž pſchenaſtajene krajiny ſu huſcże wobydlene a tuž wjele produktow wotežěra.

W poſlednich létach ſu ſo wſchelake prózowarſi, pſchiſchicź wotbyłt běrnow. Tuž ſ ſamu [illegible] ſo wodaraczy pſchećiwko dowoſei wukrajnych běrnow.

Prózowarnja wo ſwobſchnje rentabilitu plahowanja běrnow maju ſapoczećz hižo w naležu, hdyž běrny ſadźeſch. Ratař njeſmě ſabyć, ſo ſa wiki produktnic, potajkim na też dźiwaczą na pſchećele wotběrarjow. Swjetiche we rólnik, hižo pſchi ſadźenju, hač maju ſo běrny trjebać k jědži abo hač ſo maju wužiwać k ſamérnam pſchemyſła. W poſlednim padże wěſo budże ſo ſ nimaj wo ſchkrobowe druſtwo. Pſchi plahowanju jědźiwych běrnow dyrbi ſo hižo pſchi ſadźenju dźiwaczą na to, kajke běrny ſej wotběrarjo pſcheja. We wjeſkownych krajinach maju rady žołte běrny, w ſtrjedźnej Němſkej bywaju wobluſowane běrny ſ cżerwjenej běłiznu a w rauſchich krajinach ſo najbóle běłe druſtwa wužiwaju. W poſlednich létach je ſajim wo žołte běrny roſtł, wožebje we wulkoměſtach. Też na formu běrnow ma ſo dźiwaczą. Powſchitkownje ſo běrny ſ hłubokimi wdołkami radu njeknipuja, dokelž pſchi běłenju potom bywa wjele wotpadkow.

Ratarjo rauſchich krajin dyrbja hladaczy, ſo ſwoje běrny wotbywaju do wjeczornych krajin. Pſchi tym dyrbja dźiwaczą na žadanja konſumentow. Maju ſo wuběrać prawe druſtwa. Tole je wſchak też wotwiſne wot podnjebja a waſchnja pódy. Na tym też ſaleži pſchi roſbudźenju, hač dyze ſažnje, ſrjedźnjoſažnje, ſrjedźnjopóźnje abo późnje druſtwy plahowaczy. Tu ſo njeſhoda poſkaſujcz prawidła, kiž ſtajnje a wſchudże płaca. Tola je doſcż mjenowaſe, ło może ſo ratař woo tej wěży na prawym mjeſtnje wobhoniczy.

Liczba běrnjazych druſtwow je njeſmérnje wulka. Tehodła ſu ſo też dołho hižo prózowali, tutu liczbu nełkaſ ſamjeſowaczy, wožebje też, dokelž je ſo wupokazało, ſo maju druſtwa ſamſne druſtwy wſchelake ujena. Nawopak ſo na wikach jewja nowe druſtwy. Pſchi plahowanju noweho druſtwow kładże ſo wožebita wažnoſć na tworjenje łaſkich druſtwow, kotrychż ſo rak njejima. Łaſkich druſtwow mamy hižo wokoło ſto. Bohužel njejſu runje te druſtwy ſo hiſchće doſcż roſchěrile. To je jara wožkaſujomne. Hdy by ratař wužiwał jenoż tute druſtwy, njeby měł telko ſchkody. Wuplahnje ſo dale wjacy rakotrutych druſtwow. Biologiſki ſtatny wuſtaw w Barlinje-Dahlenje wudawa lopjeno „Rakotrute druſtwy.“ Tu namakaju ſo wſchě nowiſche wuplahowane druſtwy běrnow, kotrychż ſo rak njejima.

Wěſo budże też tu hiſchće trjeba wjele prózy. Dźenſa hiſchće na pſch. hiſchće njeje jaſne, hač mamy rakofrutu narunanſku druſtwu ſa druſtwu „Deodora“, kiž ſo wožebje na łóſkrej pódże rauſchich krajinow plahuje.

Też nimamy hiſchće rakofrutu druſtwu ſajnich běrnow. Powſchitkownje pak móże ſo tola rjec, ſo mamy tola hižo doſcż rakofrutnych druſtwow.

Sahubne pak by było, hdyż by łóſkły rólnik nětko ſaby plahował druhu druſtwu. S tym by naſtała ſaloſtna ſchmatanina wſchelakich druſtwow, kotraż bě ſo pſchi pſchedawanju běrnow łubjenje wuſtutkowała. Każ pola wſchitkich druhich ratařſkich produktow, tak też jowle wotwiſuje wěſty wunoſchk, niz jenoż wot łaſkoſće produkta, ale też wot teho, hač ſo twora w jenotnym mnóſtwje nawikach poſkićuje. Wjetſche mnóſtwo jenajeſe twory łuvuje wikowaŕ wjele radſcho, dokelž ma potom mjenje riſika. Tehodła ſo jara doporuczuje, ſo ratarjo jenoho wokreſe abo ſrjednjeſkeho jenoje gmejny mjes ſobu wujednaju, ſo zhodła plahowaczy jenoż mało druſtwow. Je tuto twora potom hiſchće derje pſchehěrana, tak je jenotliwy rólnik ćżinił wſchitko, ſchtož je móhł, ſo by woru derje wotbył.

Mjeſtkeſtwo w bibliſkim czaſu.

Najwjazy ludow praſtarjeje doby měſtachu ſtadło, ſ kotrymiž ſo nimo hoſtowjerjenja łowjachu. Se wſchitkich domjazych ſwěrjatow człowjeſ ſej najprjedy wowan iſlu-

dźesche. Wowza jemu dodawasche mjaśo a mlóko k żiwjenju a wolnu k drasćenju. To też biblija wobšwědči, hdyž wopišuje sabéranje prawobhoderjow semje: „Habel běšche wowešer.“

Hlowne sabéranje pastyrjow běšche, sklužene skoćo wodźicu i jeneho pasiwišća na druhe. S teho nasta potom skotowarstwo. Stadło bě prěnje wobsedźeństwo człowieka. Po ličbje skotu so wobliczesche bohatstwo wobsedźerja. W prěnjej knihi Mójsaschowej w 13. stawje eschi „Abraham běšche jara bohaty na skoće . . .“

Schtó je prěni skotowił z mloka butru a twaroš, njewěmy. Tola namaka so w nasporanjenju wo Sarje (1. kuhi Mójsaschowe, 18. staw) prěni króć słowo: „butra“. Pola Hioba namakaju so wurazy „butra“ a „hydr“ cžasćišćicho w pischirumanjacy, kaž na pisch. „Mjejšy mje jako mloko dejił a jako hydr tworił?“

Pola starych Židow měješe Mójsaschowy sakoń wulki wliw na mlokarstwo. Po tutym sakoniu běchu wschě skoćata ze schworami, kotreż pischežuwaju, cžiste smjerjata a žmědžachu so jěsć. Wo waschnju dźelanja butry pola Židow namaka so pischipomnjenje w pschičinowach Salomonowych. Rěka tam w 30. stawje: „Hdyž so žmjetana tolcže, so butra scžini.“ Namakamy tu prěnje spocžatki dźelanja butry i pomocu buttrobaka. Wa hodownošt hydra we bibliskim wěku powěda nam stawiniczka wo Davicze. Jeli rjekny Davitej: „Wjmi za swojich bratrow tych dźesaca pokrutow chlěba a tych dźesaca mlodych hydrow, donješ wyschichemu!“ i tuteho wukasa wukhadza, so běsche hydra hódny dar za wyschka. Sónadź bywasche tehdy cžerstwy hydra też hischcze chłódcžerska. Sa cžas Khristušowy so cžasto nasporanja produkt z mloka, kaž je dźe był někajki twaroš. Też so w tym cžasu w Jerušalemje wešta hojwoda mjenowasche: „Dok twarožkarjow.“

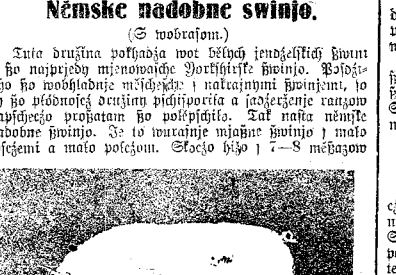
Cžitowanje jako rowjenizy starych Židow su we rospadawkach swojich hobrikich nětkow sawoštajili za potomstwo jako hwězdi mlokarstwa wobrazne pismo. Widźimy krowy a waschnja dejenja a wěmy też, so bě mloko dwójzy tak drohe kaž na pisch. wino.

Też Babylonizy a Alhrizy skotowachu hydr i tschasenjom mloka we wušuschenej kožazej koži, donjž njebě so hydr tworił. Na nimale samsne waschnje dźěnja hischcze we wichelatich krajinach Asiskeje skotowarske ludy hydr zhonja.

Němske nadobne swinjo.

(S wobrazom.)

Tute družina pokhadza wot běłych jendźelskich zwinjow a so najprjedy mjenowasche Yorkširske swinjo. Pospódźicho so wobhladnje měschanje z natrajnymi zwinjemi, so by so pódnowcej družiny pschisporiła a zadźerjenje ranzow napischecžo prošatam so polepschiło. Tak nasta němske nadobne swinjo. Je to twarainje mjasne swinjo z malo kosćemi a malo połcžom. Skoćo hižo 7—8 mězazow



dozpina 100 klg.; je potajkim potom hižo prawe k rěsu. Plahuje so wobeběje w Rauschej Fryziskej a Oldenburskej, dale w Pomorskej a Rauschej Prusiej. Němske nadobne swinjo so rady trjeba k polepschenju nakrajnych družinow. Tute polepschenje je w městnamu hižo tak daloko pokroczko, so žortnje němske slepschen: nakrajne swinje pomjenuja nadobne swinje z wišotnymaj wuschonmaj. Sstrnje nadobne swinjo hodźi so ożenja za wschě samery.

Sswinjo je běle, koža je różowta a mjechka. Sserschcza su hładke a nězne. Hlowa njejsmě hyeź pschenasta, cžoło a pyšk mataj tworicz tupy nuhel. Wuschi stej khěrno wulkej, mužeetej runje stacź ako so trochu do pródka nakhilecź. Schija ma hdyž polna, ale njejsmě wuskupowacź. Polnej ligy matej so pischi schiji derje wotsnamjenicź. Hrudź ma hyeź schěroka a hłuboka a dyrbi mjes prědnymaj nohomaj widźecź hyeź. Ramjeni stej nakoschnej. Stej derje swjasanej z rjebłami. Khribjet njech je schěrokt a runy hacź k wopnischi, boki su dołhe. Brjuch njejsmě wisacź. Pleza teje družiny su połne, schěroke a hłuboke. Nohi su krótke a nězne. Hlowna wěz je tu dźe, so ma zwinjo prawje wjele mjasa a malo kosći. Skoćo bywa měrniwe.

Připrawjenje trawnika.

Najlěpscha doba za załoženje trawnika je nalěcźe.

Najprjedy so wotstronjeja wschě njerumoscže pódu a kamjenje. Druhdy je derje, hdyž swjeżschnu worschu pódu najprjedy trochu hnojišći z dobrej pjerschcżu. Tuta pjerschcź so pschi podrywanju změschuje z pódu, ale tak, so pjerschcź njepschińdże hłubje dyžli 20 cm. Sdyž ty pjerschcź derje rozdźělił, zapoczi zemju podrycź.

Też někto małch kamjenje, koruschli njerodźe należnje wotstronicź. Semja ma so kopacź a srunacź.

Trawu hakle wuzywasch, hdyž je póda wuschkjena, to rěka, hdyž jemja wjazu nejźi a so njemaże.

Dyrbi-li trawnik hyscze rosćeź, dyrbi hyeź póda mjerda. So by toke dozpił, małch pódu steptacź. Pschi mjenschich pschestrěnach teptasch z nohomaj. Hdyž małch wjetschich pschestrěnu z cžežkej pódu, potom wuzywaj dejny, kiž je rjemjenjeni k nohomaj pschiwšatej.

Nětko hakle, po steptanju, możesch trawu wuzywacź. So by měł dobry, husty dorn, trjebasch 15—20 gr. symjenja na kóżny metber. Symjo dóstawasch we kóżdym wjetschim symjenjeństwie. Małch tam jenoż rjezkajka je póda a dostanjesch hnydom prawu měschenju.

Pschi wuzywanju takle postupujesch, so symjo rozdźělisch na tři rune dźele a z kóżdym dźelom zuzy trawnik wošywasch. S tym so dozpěje, so so symjo jenak runo wuzyna.

Je symjo wuzyte, potom so zakopa. Doporuczja so też hischcze poswapanje z dobrej pjerschcżu. Słónczne po póda hischcze ras stepta, ale jenoż hischcze z dešćomaj. S tym dozpjesch, so symjo krucze w semi leži a so njewotwrěje. Takle też ruczisch sthadża.

Zymne skleńčnišćo.

Symne schkleńcznischczo so rosejnowa wot parnischcza. Nima kumschtneje czopłoty w semi. Ma jenoż hlownu nadawk, rostliny schtikacź je scžěnami a pschikrywom. Semja so w nim hrěje jenoż wot słónza. S teho hižo pokhadża, so możesch symne schkleńcznischczo trjebacź hakle tehdy, hdyž je słónzo hižo dosć czopłe, potakim w haprleji. Do symneho schkleńcznischcza wuzywasch w tutym měsazu kětnje kwětki a pósnje družiny kała, dale połotej, rjetwiczki, rjetkej atd., potajkim rostliny, kiž maju so psched mrózami schtikacź. Do symneho schkleńcznischcza możesch też pscheběadźicź hadźenki z parnischcza. Rostliny, kiž trjebaju wjele czopłoty, njejsmějsch sahe z nalěczom wuzywacź do symneho schkleńcznischcza. W lěcze wuzywasch jón za tórki abo za plahowanje pschi hadby selenego kała.

Postajišch symne schkleńczniščheżo na schkitanym, błónczným a žuchim městnje. Hdyž tam njeje pschirodneho schkita, tak pschipraw kumschtny. Może to być dostacy błót, kiž schkleńczniščheżo schkita na połnócnej, narańschej a wječornej stronje. Tutón błót hodži so posdžišcho wužiwacź k plahowanju boblinow (Tomatow). Južny dźěl wostanje wotwirjeny, so by błónzo mělo pschistup.

Prědny dźěl schkleńczniščheża nětkaž 15 zym do semje pschindże. Swonka so wón z hnojom wobkładuje, na kotryž so hischcże semja sypa.

Schkleńczniščheżo so tak postaji, so su wokna k posdnju nafkitene. Wokna maju drjewjane wobluki. Dasch šej je našiepje wot riemjeślnika pschihodnje pschiprawicź. Pschikrywy woknow tworja cźeńke desći abo błoma.

Přetwarjenje kurjeńcow.

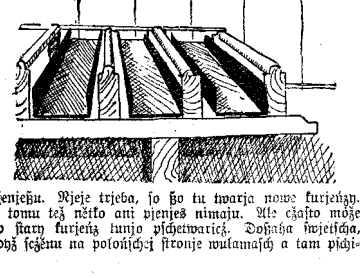
(S wobrasomaj.)

Rjane cźasy sa pjerisprajstwo su nimo. To je zyle pschirodny jewjeźk hubjeneho hoipodarskeho połoženja. Pschetož jejo a wožebje tukrajne cźerstwe jejo, je prěnjotny produkt, kiž wožebje samožicźiske worschty luda kupuja. Dowos jejow sdźěla na tym saleží, so mjenje



samožite truhi móža jenož tuniske wutrajne jeja tupowacź. Hubjeny wotbytk jejow wusutkuje, so pjerisnarjo jenostronsay jenož hladaju na nistu płacźizu jejow a hdyž njerjschemy błeja, schto mohli hischcże pschi produkciji salutowacź abo tu a tam něschto polěpschowacź.

W prěnim rjedże so tu jedna wo pizowanje. Njejsu so pizowacź jenostronsay a ma so kurom pschedewschim posliczecź wjele bělkowiny. Swérjecza bělkowina, kaž buttanka a rybjaza muka lěpje skutkuje hacź rostlinska bělkowina. Malo so hischcże dźiwa na nowo-cźasne kurjenzy. W mokrych, symnych, cźmowych turjeńsach z hubjenym powětrom, wšo kury wjele jejow



njenjeju. Njeje treba, so so tu twarja nowe kurjenzy. K tomu tež nětko ani njenjes nimaju. Ale cźasto może so stary kurjenź tunjo pschetwaricź. Doßaha wjetscha, hdyž sdźěnu na połonischej stronje wutamaich a tam pschiprawisch wokna z cellonoweje schkleńzy a hižo matej šwedło a błónzo pschistiny do kurjenza. Kury potom w symje prjedy wotwucźeja, pócźnu hrjabacź w błomje a tam hižo sahe namakaju sornjatka, kiž hy wječor tam wušpykał. Hdyž so błónzo sadobywa, tam so ani sawiniti khorosće njetkowaju. So by tež cźerstwy powětr pschischioł do kurjenza, pschipraw horjeka sapadawy. Hdyž je hubjeny, tuchły powětr, njemože tyć žiwjenska móz. Na naschim prěnim wobrasu widźimy pschewarjenu kurjenź, z kotrehoż wěcże groczana khdoba won do wudźelanischcża. Tak kury ani na dwór njepschindu.

Jara praktiske pschiprawy su njerjadowe desći, kiž maju formu, kaž na naschim druhim wobrasu. Ssu z blacha a stajichi je njes žydla, tak so hy njerjad we nich sjromadźa. S tym so rjedźenje kurjenza jara wolože. Trjebasch je jenoż wucźahnycź a wušpykacź. Wšo je hischcże gnadnischa, hdyž hy prjedy nješchto pěska abo pochowiny sašypał. S taikimi pschipravami šej wjele dźěła salutujesch a tež kurjenź bywa potom cźišcišchi. Tež to k tomu pschikomha, so kury bóle njeżru.

Zerliza w zahrodze.

Mnohy zahrodnikarjo su hižo spytali, tuto selo, zerlizu (Waldmeister) pěstowacź w swojej zahrodze, ale swjetscha bjes wuspěcha. A tola njeje ani tak cźežko, tutu rostlinu plahowacź w naschej zahrodze. Jedna so jenoż wo to, dacź zerlizy samsne wumjenjenja, kiž wotpowjeduja městnam, na kotrychž zerliza wonka dźiwja rosće. Zerliza potajkim trjeba khłódk a pjerschcź. Hewak wona ani njeje tak jara cźuciwa a wumyślena a może so tež kóždy cźaš pschesadźowacź. Najlepje je dźělicź stare pjenki. Zerlizu móżesch tež wušpykacź. Najlepje wschak je, so wot zahrodnika kupisch hižo sadźenki, kiž su so hižo swuchte na pschemenjene pomery. Sahubjacź ma so, rubicź, zerlizu z hajow a ju potom wušadźacź do zahrody, hdyž tola potom sahinje. Zerliza może so hnydom do zahrody wušpykacź. Ssymje so pschikrыje słónka z dobrej semicźku a cźenkej worschtu lišcźa abo mocha. Móża so hischcże schmrěkowe halosy na to klasacź. Te pak maju so sahy wotstronicź, hdyž symje skhadza. Zerliza so seschcźipa, prjedy hacź sakćewa. Wužiwa so cźerstwa k pschiprawjenju mejskeho napoja. Hdyž so zerliza we khłódku tuschi, możesch z njeje pschiprawicź dobre selo.

Starosće pčoljerja.

Hacź su tež pczolki symu derje pschetrale? To je najwjetscha starosćź pczolarjow. To wschak też jara wotwisuje wot tcho, hacź też cźerwje dóstawaju hnydom dosć zyrobu, pschedewschim pak mucźku z jejcebowych mizkow. Je tchodła njerosumne, hdyž najebacź wotradźenje pschezy hischcże bywaju ludźo, kiž wjetbowe mizki wottorhaju, so hychu měli doma wobe wudobjenje sćiwy, kiž tola sa něschto dujow sahy won cźišnu. Woni z tym rubja cźerwjam zyrobu a takle sahubjeja k zmjerći. Ta schkoda nima so pschemalo wažicź. Bohužel je njepocźink, rubicź wjetbowe mizki, hischcże jara rosćerjeny, hacźrunjcź so tole krucze połtolsta. W mnohich holczenzach a kofejownjach namakasch hischcże kwećzele z wjetbowych mizkow z hromadami. Srědka hdy take wot zahrodnika kupuja. Tu ma kóždy krucze kontrolowacź a rasnje sakrocźicź, hdyž mizki połkhadźeja wot „bźiwich“ wikowariow. Wschak runje napohlad kčežatych mizkow w korcźnach sawjeduje nětkrehožkuli „pschecźela“ pschirody k tomu, so by sam schoł won do pschirody po taiku dobu. Wot rosumnych hotcźenzarjow so tchodła wocźakuje, so so idadża tajkeho wudobjenja korcźnatych sćiwy. Rjech tež pczolarjo sami sa tym hladaju, so nichtó so njebóžtnje tych mizkow. Ruzy pjerjecź wot wjerbowych mizkowi

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1,20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čełneno znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospolnje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerśne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 81 **Budyšin — Srjedu, 8. haprcie 1931 — Bautzen** **Lětnik 90**

Rozherjenje w francowskich nowinach dla němskeho wozyła w Londonje.

Pscheproschenje němskeho kanzlera **dr. Brüninga** a němskeho zwonkowneho ministra **dr. Curtiusa** na wopyt do Londona je w francowskich nowinach chětry njemér zbudźiło. Jendźelske knjeżerstwo je tež francowskeho zwonkowneho ministra **Brianda** pscheproschowało, tola tón tole pscheproschenje njeje pschijał, wudawajo, so krótko do wólby noweho presidenta francowskeje republiki njemóže do Londona pschińć.

Nowiny „Oeuvre" měnja, so Briand tole setkanje někotre dny psched ważnym jednanjom mjez němsko-awstriskim zlownym towarstwom w studijowej kommitziji a w Radze Swjatoho Ludowa woprandźe nima za pschiprawne. Wyrjuje Němšu a Awstrišu na wobstorźonu lawu njestajili, so wot tutych jednanjow tola prawne a politiske wuschadowanje wočakuje, kotrež budże znadź chětro napjate. „Oeuvre" so prašcha, hač je pschiprawne, wjednikomaj knjeżerstwa, na kotrež ma so wospjet diplomatiju wobzežowali, ministromaj kabinetta, kotrejuž politika je wopranddźitu kriu w Europje zbudźila, tak wutrobne pscheproschenje pótłacź. Brüning a Curtius so je swojeho Londonskeho wopyta se facźischeńm wróćitaj, so za swoje zadanje w Jendźelskej pschichodnje hólne pschećiwinjenje njenaidźetaj, a so móžetaj so w Radze Swjatoho Ludowa njespokojnaj pokazać.

„Journal" Jendźelskej porokuje, so chże wschadźe róle rozsudźeteho žudnika hrać. K tomu pak so wona njechodźi, dokelž je stronjska.

„Echo de Paris" praji, so ma so Hendersonowe pscheproschenje cźim bóle wobzarowacź, dokelž je so po hotowej wěcy němsko-awstriskeho dojednanja stało. Němska hrubosć je sašo raz dospjła, so žu so socialistiscy ministrojo w Londonje satrachcźi dali. Lědma dźesać měsazow po wuceźehnjenju swjatkarskeho wójska z Porheinskeje so Europa sašo hotuje, so pschećiwo Francowskej a jejnym pschećelam organisowacź.

Prěnje wusudy po nuzowym wukazu.

W Barlinje staj so póndźelu prěnjej wutudaj po nuzowym wukazu wuprajiłoj. 35 lětny Hermann Maujock tši měsazy jastwa a 24 lětny Schmidt 3 njedźele jastwa dóstaschtaj. Maujock bě 2. haprcieje nejdowolenej demonstrazilski cźah w Frankfurtskej alleji wjedł. Njesahłužerja Schmidta běchu sahłapili, hdyž bě boikottowe zedle na pschedawarnje lěpił. Pschi nim pjatnik a nastrózaju pistalu wuwalachu.

Žadanja pruskich podruźnikow.

Jutrownej swjataj dnjej je so w Magdeburgu ketuschi sjězd sastupjerjow pruskeho krajneho swjaska w němskostatnym swjasku podruźnikow wotmě. Na nim so je schtyri wobsamknjenja na pruske a němske knjeżerstwo a wschě politiske strony pruskeho žejma pschijasce. W nich so pruske knjeżerstwo namolwja, so by hromadźe z němskim knjeżerstwom podruźny pjenjes snižiło, schfit podruźnikow pschi nowym pschenajenju w starych a nowych wobydlenjach w pokrym wobžahu wobnowiło a system kharlow na wotnajeńske prawo wotstronilo. Dale so pschećiwo pruskemu systemej wobliczenja dawka khěžneje danje protestuje, z kotrymž so wobsedźerjam khěžow kóžde léto někotre sta milijonow hriwnow pschiwobroca.

Stow němskostatnych financow.

Po sdźělenju němskeho finanzneho ministerstwa je so hač do konca februara wot spočatka liczeńskeho léta 1096 milijonow hriwnow wjazy wudało, hač je z dawkami a zlami doschło.

Dr. Goebbels je Stennesa čazać dał.

Dr. Goebbels je wutoru popoldnju we hłownym kwartěru Stennesowych ludźi w drózy Matejowskeje zyrkwje domjazu nadobu, z pisarnje nazionalnje sozialistiskeje strony na Hedemannskej drózy wotnjesenu, cźasacź dał. Sdubniti wuczasaš je, dokelž so bojesche, so budża so jemu pschi wukonjenju jeho dźela wobrěžnosće cźinicź, so je pschewodom policijstwo tam podał. Mjes tym so so cźasasche, so na drózy cźrjódła ludźi sbéża, tola njebě trjeba, so policija zakrocźi.

Wonjećesćenje jenoje cyrkwje.

W nogy k jutrownej sobocźe žu wokna zyrkwje we Bienenmühle pola Freiberga wutłokźili a so potom do zyrkwje dobyli. Wschě wězy žu rosmjetali. W pschitwarku žu sobudźne khełuchi na hłowu sestajeli. Bleschu wina na wołtarnik a k picźu khełuch wuzili. Kaž so zda, njeje wonjećesćerjo zyrkwje za pjenjesami schli; pschetož wschě tyły žu samknjene wostałe. Zyrkej samu žu znutska sanjeschwarnili. Słóstnikow njejžu hacź dotal wuzhładźili.

Demokratiski kongres w Athenje.

W Athenje je so druhi dźeń jutrow sjězd radikalnych a demokratiskich stronow wotewrił. Němšu sapóbłanzy Lemmer, Brammer a Heuß sastupuja.

Na wotewrjeńskim dnju je němskohejmski sapóbłanz Lemmer je statneje stronu rěcź měł, w kotrejž praji, so je někotre politiski podłožk němskeje republiki krucje sałożeny.

Němski minister Guerard w Romje.

S khładkom tydźenja do Roma pschiležawschi je němski wobchadny minister f Guerard druhi dźeń jutrow pokhodźinsku audienzu pola bamža měł. Pschi tym je Guerard tež swojeju pschewodnikow ministerialneho dirigenta Brandenburga a direktora Worrisskeho pschedstajił.

Wječor je němski pósłanz pola Swjatoho Stoka se Bergen sa Barlinski wopyt hotowacź, pschi kotrejž ko pódła druhich zyrkwinskich dostajnikow tež kardinal statny sekretar Pacelli wobdźeli. Popołdnju pak wschitcy němscy wotpósłanzy z nadwodnym khładkom f Ostia (pschimórskeho kupjelischcza pola Roma) na někotre hodźiny do Neapla leczeli, hdźež wobeńe pschimórske łétanischcźo wobdźiwachu.

Tajny skład municije rozbuchnył.

W Seddinje w Prušce je žobotu wječor w domczku pschekupza Reese woheń wudyrił, pschi kotrymž ruczna granata a wjele municije rosbuchny. S policajstim pschepytanjom so wukopa, so je w Reesej leżownosći wulka dźěła bróńjow, patronow a rosbuchadłow khowasche.

Reese, kotryž wudawa, so je pschekupz — jeho wopranddźite powołanje njeje znate — w Seddinje w pakostnizy bydlesche, kotrež bě bóle drjewjanej tólni podobna. Hdyž bě woheń wuschoł, bě bórzy po tym buchotanje słyschecź. Na šwórko pschindże, so běchu ruczna granata, po franzowskim waschnju dźěłana, a patrony rosbuchte. Dźeše rosbuchadłow podźiścho w statnym lěsu blizko Reesej khałupy namakachu.

Reese, kotrehož hnydom pschešłyschachu, najprjedy wudawasche, so njeje syła žaneje munizije doma měł. Semju wotpakeneho domczka pschepytajo pak roły dźěłacź sćelbow, revolwry a wojeske pistole wurychu. Reese na to praji, so njeje we tychle bróńjach niczo wódźał, a so móže žebi wěź jenoź na tajke waschnje wukojicź, so žu sli ludźo je w jeho domje sćěrowali. Winowasche žano poliziju, so je bróńje do jeho doma pschinjesła.

Reesu je policija sajała, na njeho tukajo, so je po sałasanym waschnju f bróńjemi wikował.

Wunošk pšeńcźnjeje konferency.

W Romje je so, kaž je so hižo sdźěliło, internazionalna pšeńcźna konferenca wotměła. Na njej je so 48 krajow wobdźělilo, mjes nimi wschě europiske pšenicu wuwožaze kraje a najwažnischе samóstke žito wuwožaze kraje. Konferenczny najwažnischi wunoschk je wobsamknjenje samóstkich a europiskich žito wuwožazych krajow, so 18. meje lětša w Londonje sa pschedbydźiwom kanadskeho sastupjerja sira Georgesa Howarda Fergusjona na wołsebitu konferenzu sejeć. Na njej dyrbi so praschenje rošsahnicź, kak daloko móża samóstke žito wuwožaze kraje pšeńcźiwinstwo pšenicźerstwo preferenznym zlam k kapschenu europiskich žito wuwožazych krajow spuschcźicź. Preferenzne zła so w tutym padże zła mjenuja, kotrež žito wuwožaze kraje na industrijowe wudźełki powjetscha abo smjenscha po tym, kaž industrijowe wudźełki wuwožaze kraje zła na dowos wukrajnych katarskich wupkadow powjetscheja abo smjenscheja. Sajmnawe je hischcze wobsamknjenje, so dyrbi so wuprawa internazionalnych žitnych wikow płahowarjam žita a druźstwowym swjasam pschewostajicź.

Europiske połnócne kraje přećiwo němskim clam.

Katarske organisazije Hollandskeje, Danskeje, Lotyschskeje a Litwy su tele dny sastupjerjow do Amsterdama pósłali, so bychu so sprěcźeli, kak maju so k němskemu połnoschmóžnjazemu zlownemu sakonjej stajicź. Wobsamknjenje je so, so maju so knjeżerstwa mjenowanych krajow po pschikładze Danskeje pola němskeho knjeżerstwa wobhoritcź, kak ma so němski połnoschmóžnjazy sakoń nałožicź. Dale budża tele kraje shromadnje „możne napschećiwne naprawy" rozpominacź a, jeli budże trjeba, sastupjerjow na nowu konferenzu póscźelu, na kotruž dyrbja so też katarscy sastupjerjo druhich krajow pscheproschcź.

Přećiwne naprawy Francowskej přećiwo Němskej a Awstriskej.

„Najscźipchu wotmołwu na němsko-awstriski zlowny plan" Pariskich „Matin" widźomnje po knjeżerstwownym wukasanju rosponina. Njewočakane wojewjenja němsko-awstriskeje zlowneje unije je znajmjenscha dobry scźěwk mělo: Francowska dyrbi nětkole dopómnacź, so je europiske połoženje njeda z rěcźemi, ale z rasnym skutkownjom połepschicź. Hdyž Jylina a hospodarscy zwobudna Francowska nacźze žama nastork k wutworjenju europiskeho hospodarskeho dorosumjenja dacź, njebudże to wobeńcej hodźiło, so pschi knjeżerstwom hospodarskim njeporjedże druhe plany nastanu. So pak hy so w tymle nastupanju nětchto dospiło, dyrbi Francowska jenotnu politiku dźěłacź. Wotwołkanstwo senatorow a sapóbłanzow wschelakich politiskich stronow je, kaž je so hižo wcźera sdźěliło, swonkowneho ministra Brianda a ministerstwo pschedbydu Lavala namołwiło, so bychtaj natwarzaju politiku sawjedłoj. Hdy by na Genfskej konferenzy w meji Francowska methodu poruczśe a nadrobnje pschihotowane namjety awstrisko-němskemu planej napschećiwo stajała, njebychu do tele plany žmětke w mjenje jeneje politiskeje strony pedacź, ale w mjenje zhłeje Francowskeje, a wschě strony bychu je dyrbjałe podpjeracź.

Briand wo wotpomhanju katarskeje krisy.

Francowski swonkowny minister Briand je w Beogradskich nowinach „Pravdže" **plan wo rosrišanju katarskeje krisy** wojźerił. Sso na němsko-awstriski zlowny unijet měrzo, praji, so jamych najzwinych přeńkow njemóže krisy wotpomhacź. S rasnosću prěje, so je **Paryska katarska konferenca njewuspěšna** była. Ssamo, hyrnjež ko hnydom njeby do hobrskeho wobrota na produktownych wikach pschetworiła, je wona tola k rosjašnjenju połoženja dowjedła. Konferenza je pódła toho pokasała, so je **we Europje pschewjele žita njenaplahuje**, ale so pschičina krisy jenoź w organisaziskich wobstejnoscźach a w njesnaću zyłeho praschenja leži. Tohodła namjetuje, so **by so žnjowa statistika do drobna w kóždym stacje nadpisała, so by był w kóždym cźasu jasny pschehlad możny.** Potom so druha katarska konferenza swoła, kotraž dyrbi hižo skutkowne a spěšne pomhaze naprawy wobsamknjeć. Do toho žłuscha w prěnim rjedźe **sałożenje internazionalneje katarskeje banki.** Dale dyrbja so katarske staty z industrijowymi statami dorěcźeć. Hdyž Europa potom twjerdu katarsku jenotu pschedstaja, może wona na swětowej katarskej konferenzy je samóstkimi statami jednacź a pschi tym na pschećelne waschnje sich žitowy domoz do Europy samjesowacź. To je jenicźki pucź k rosrišanju krisy, kotrejž so tak sa někotre léta wotpomha.

Revolucija we Venezuelu.

We Venezuelu je wojeska revolucija wudyrika. Stóžkarske cźrjódły su w městu San Fernando wobsadźike. Po poslednich powěsćach so wokolo města wojuje. Hacź dotal su sbéżkarjo je wschěch bitwow dobywcźerjo wuschli a su swjatkowemu wójsku wjele schkody nacźinili. Wjednik sbéżkarjow, general Cedeno, je wojewjenje wudał, w kotrymž praji: Wojujemy za wobnowjenje republiki, kotraž je wot 30 lět w rukach diktatorow, kotriž su naš potłoczeli.

Nowopołodnisi Wales dyrbi swój dołh zadanić.

Połoženje w Awstralskej je so pschesso bóle k sjawnemu wojowanju awstralskeho swjatskoweho knjeżerstwa pschećiwo Nowopołodnischi. Walesu pschiwótsiko. Ministerski president Scullin je nowopołodnischemu waleskemu ministerstwu presidenej Langej dźěłał, so budże awstralske swjatskowe knjeżerstwo wschě brźkt nałoćeć, so by Nowopołodnischi Wales dał, kotruž je swjatskowe knjeżerstwo sa jeho pożćonki wukrójło, tutomu wróćiło. Prěnja kročel po tymle puću budźe, so swjatskowe knjeżerstwo 225 000 puntow sterlingow, kotrež je dyrbjało 1. hapreje Nowopołodnischemu Walesej wupłaćić, njewupłaći.

W Nowopołodnischim Walesi je parlament ſ małej wjetschinu kommunistiſki tiſlěmy hospodarſki plan, kotryž je so pjeća w Moskwje wudźěłał, wotpokasał a wobſankuł, w pschichodźe po kruce ſozialiſtiſkim podłožku dźěłaćź.

W Nowopołodnischim Walesu hibanje sa wottorhnjenje wot Jendźelskeje ruče pschibéra. Kaž je so Sidneju powě, je so 150 wotwy tanzow ſ wotrjesnow, kotrež sa wotdźelenjom žadaju, w Maitlindu ſhromadźiło a hižo nadźij wuſtajiło sa nowy ſakonnomy ſtat „Nowu Jendźelſku“ pschijasko.

Rewolucija na kupje Madeirje.

Jutrowniczki je w měsese Funchalu na kupje Madeirje revolucija wudyrila. Wona je pschećiwo diktaturje ſtożenu, kotraž w Portugalskej knježi. Gouverneura na kupje ſu ſajeli. Knjeżerſkowowu mózy general Souza Diaz wukonja.

Portugalske knjeżerstwo je na Madeiru a na kupy Azory, hdźež je so towarnuja wójſko ſpiećiło, wójnſki ſtaw połožiło. Myſla ſebi, so ſu knjeżerſkowe twarjenja we Funchalu, w rukach ſběžkarjow, nad kotrymiž leutnant Convens roskaſuje.

Jedyn ſchićaſ ſe ſchtyrjomi nadwódnymi ſtkadłami, artilleriju a wójnſkim materialom je hnydom ke kupje Madeirje wotjěł. Też parna łódź „Pedro Gomez“ je ſo 1000 muſimi wojakow na Madeiru półłała. Knjeżerſkowowy faſtupjeŕ, Fernando Bordes, wojakow pschewodźa.

Kommunistiſka agitazija w Konſtantinopli.

Turkowſka policija je we wſchelakich dźělach Konſtantinopla kommunistiſke łětaki ſebrała. S nimi ſo dźěłacerjo napominaju, ſo bnchu 1. meje demonſtrowali. Dale ſo kommunistiſaju kandidatoje ſa blížſche wólby mjenuja. Policija je wjele ludźi ſajała.

S lakomnoſću ſa ſtotom wopojeni.

S Rio de Janeiro ſu powěſće do Londona doſchle, ſo ſu w braſiliſkej prowinzy Minas Geraes bohate žily ſtota wotkŕěźili. Sa ſtotom lakomni ludźo ſu ſ hromadami do Minas Geraes ſtoto pytacź wucjahnyli, kaž nětdy 1849 do Kaliforniſkeje a 1898 do Klondyke.

Ruſkich Němcow do Sibiriskeje wuhnali.

Dolholětneho pschedńdnu Leningradſkeho ſdźěłanſkeho towarſtwa, dr. Schielu, kotrehož běchu w auguſcze ſandźeneho léta hromadźe ſ nimi 46 ſobuſtawami Leningradſkeje wołſadny ſajeli, ſu na dźeſaco lět do wuhnanſtwa pósłali. Schielu a druhich ruſkich Němcow winowachu, ſo ſu ſe ſwojimi pschećelemi w Němſkej wobkhađeli a nowiny ſ Němſkeje doſtali. Dale ſu ſo ſapowědźeli, we kulturnym naſtupanju w kommunistiſkim ſmyſle dźěłaćź. Schielu a druhich ſajatych ſu wóſom měſazow w jaſtwje dźerżeli, tola jich njeſju psched ſud ſtajili. Jich dźěła na iſě wowołane Solowezſke kupy w Bělym morju, ſdźěła do Noymſkeho kraja w połnóznej Sibiriſkej półcźelu.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 8. hapreleje 1931.

— **We wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 741, hygrometer —3 a thermometer +12, wodnjo. Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer —3 a thermometer +1 w nozy. Sćěžuje ſuchi wjedrowy ras. Nad zyłej ſrjedźnej Europje wupſchestrěwa ſo pschezo hiſchcze wyſchina. Dokelž ſo ſ wuſkim paſom hacź do połnóżneho łodźiſkeho morja ćěſnje, ſtudża naſch powětr wot tam pschikhađajuce ſymne wětry. Nižina pola kupy Island njeje ſo hiſchcze pschewjele k ranju hnuła. Se Azoriſkich kupow wſchak nowe wyſchiny pschikhađaja. Jutſje ſchtwórtk ſtđađa ſtóńczko 5.21 a khowa ſo 6.45 hodź. Měſaczk ſtđađa na ranje 2.30 a khowa ſo doh. 9,01 hodź.

— **„Dźeń maćerje“** ſwjeći ſo tež létſa druhu njedźelu rjaneho měſaza meje. Létſa padnje tuta njedźela na 10. dźeń meje.

— **Poddróžne wodowe roły** w ſtarym Budyſchinje a w Židowſkim měſchćańſkim dźělu ſo jutſje ſchtwórtk w nozy a pjatk 10. t. m. wodnjo wopłokuja. Pschi tym ſu nakhwilne ſamućenja wody możne. Tež je możno, ſo woda ſ měſtnanmi ſtabſchu podźěwje. Dehodła je nuſne, pschi wuživanju kuparſkich khachłow a aparatow ſa pschihotowanje ćopłeje wody w naſpomnjetym ćaſu ſo najprjedy pschešćěhowćeź, hač dosć wody běł.

— **2 tonowy „Blitz“-nakładny auto,** (6 zylindrow 3,5 litrſki), najnowiſchi wudźěłk Adam Opel A. G., Rüſſelsheim a. M. Pławćiwa tóžde twory wotwituje wot transportnych wudawkow. Cźim mjenſche traſporte wudawki, cźim pschihódniſche płaćiſny hodźa ſo poſtajeć. Nunje w dźenſnjiſchim cźaſu je to jara ważny problem. Cźim bóle witamy ſo Rüſſelsheimſke dźěłarſtwo prózowanje wo rozſtrjadanje ſ transportiſkim problemom ſwoſoiwazych praſchenjow ſ tym ſtutkowuje podpjerajo, ſo w nawěſchćiku wobrazowany model wudawża. „Blitz“-nakładne auta ſu po wotmachowej ſaſadze twarjene. To rěka, móża też wotmach ſwojich cźeſkow pod najnjepſchihódniſchimi imwenjenjemi wudźerżeć, ani ſo bychu na ſpuſchćownoſći ſhubiłe. W nowym „Blitz“ nakładowym aucze khwala ſamownoſće, kiž jón ſa wulkomĕſchćańſki wobkhađ, kaž też ſa nakrajny wobkhađ po wſchelakorych krajinach ſa najpſchihódniſchi maja. Woju maju to je ſwojej mozu a wěſtoſću, kaž też je ſwojimi niſkimi pschetrjebańſkimi wudawkami wuſnamjenjeć a nakładniſchźo na tak pſchihódne hyć, ſo ſo runje tak ta njerune a lohke twory, kaž też ſa cźeſke twory jenak dźerje wutrjebacź hodźi. Opelſke dźěłarſtwo ſu ſ tym woju natwariłe, kiž dla ſwojich ſamóżnoſćow a ſwojeje wuſtajnjeje tunjoſće ſa ſpuſchćownje a tunje transporty rukuja. „Blitz-nakładne woły ſo tworja jako 2 tonſke (6 zyſindrow, 3,5 litrſke) a 1½ tonſke (4 zylindry, 2,6 litrſke).

— **Paduſchſtwo.** 5. hapreje 1931 w cźaſu wot ½9 hacź 10 hodź. wjećor je nĕchtó w ev. młodźinowni na Hrodowſkej hońy ſ wonkowneje dźeſi fotowy aparat ſ 3 kaſetami w brunej kożanej toſchcy kradnył. Aparat błěſcy ſnamki „Eckos, Freital“. Wokno je było wocźinjene a tuž je też łoży móżno, ſo je nimodnuzy jón kradnył. — Wo wězowne ſdźěłenja proſy kriminalne wotdźělenje we Budyſchinje.

— **Sawrjeny puć.** Sławny puć ſ Porſchcźa do Budyſchinka ſo dla plestrowanja na Porſchćańſkich honach wot 8. t. m. ſawrje, doniž błěło njebudże dokonjane. Jěſony wobkhad pokaſuje ſo na Skanezy.

S **Wulkich Dębrjez.** Dźenża ſrjedu je tudomnej wobhbleżcy ſwjedowjenej Gebertowej ſpodźěene, ſwoje 80. narodninny ſwjećeźićź. Starſchicka ſmě ſo pschi ſwojej wyſokej ſtarobje dobreje cźiłoćeje a cźerſtwoſće wjeſelićź. Wona je wo wſu wobluđjena wołoba, we ſej wjele je ſandźenych cźaſow powdałź. K wſchitkim lubym pschecźam ſ jeje 80. narodninam pſchiſamknjenemy ſo tež my a pschejemy ji hiſchcze prawje wjele cźiłych a ſtrowych lět.

S **Bukez.** Druhi dźeń jutrow ſwjećeſche tudomny wobhbleŕ k. Handrij Hańſel, żeleſnik pschehłodny ſtražnik na wotp. ſwoje 88. narodniny. Njedźiwajuc ſwoje wyſokeje ſtarobu je jubilar hiſchcze cźiły a ſtrowy. Wón je też naſtarſchi wobhbleŕ naſcheje wſy. Hižom na wſchě 28 lět bydli wón w domje tudomneho ſchewſkeho miſchtra k. Jana Měrcźina.

S **Komarowa** pola Rakez. Po łětuſchej wosnidlej a dołhej ſymje je nětko ſkónczńnje tak dołho wotcźakowane a horzo požadane nałećźa ſaćźahnyło do naſcheje ſerbſkeje domiſny. Jutry — ſwjedżeń Khrystuſowego horſtaćźa — ſmy ſažo ſ wulkej radoſću a wjeſelotcźu ſwjećili. A kaž Bóži dźiw — ſaćźahny runje ſ jutrownićzku cźaſu, nałětni powětr k nam do naſcheho małeho herbſteho krajiſa. Haj, ſamo prěnje laſtojcźki ſu tež létſa runje jutrownićzku pſchiłećźałe do naſcheje wſeſki. Sſmy potajkim nětkle ſažo żiwi w najkraſniſchim cźaſu zyłeho łěta — w lubym nałećźu. A w tutym kraſnym nałětnim cźaſu ſwjećeſi naſcha ſokoſtka jednota kóždoletnje ſwój rjany ſokoſtki wjećor, na kotrymž móża ſo kóždy ras ſtari a młodźi Serbja naſcheje wſy — kaž też zyłeje wokoliny tak prawje po ſerbſku ſawjeſelićź a ſabawjećź. Sa tutón ſokoſtki ſwjedżeń maju naſchi Sſokolja ſiło wot nětkotrych lět ſem ſwoju wołſebitu njedźelu, to je: prěnja njedźela po jutrach — abo kaž ju po ſtaroſerbſku mjenujemy: „mlođe jutry“. Potajkim, hižo pſchichodnu njedźelu budźe tutón rjany ſokoſtki ſwjedżeń Komorowſkeho „Sſokola“, kotryž wotmjeje ſo w „Knježej korčmje“ do kotrejež dyrbi kóždy człowjek w nałećźu wopjeće rady „nóžkowaćź“, dokelž leži nona runje tak rjenje w Bożej ſwótrbje, ju wobdawaju hatty, kerki, ſelene tuki a pola. Tak móże ſo kóždy, kiž tam pſchijźe, po puću hižo *cźerſtwiſcho, nałětnjeho powětra napjerhacź. A wſchitke tele* ſmeje hiſchcze, kaž ſmy to pſchihodnje ſhonili, tutón łěſtuſchi ſokoſtki ſwjedżeń jara dostojny, a ſwjatoczny ras, dokelž chodźa naſchi Sſokolja na nim pojwjeźićź ſwoju nowu chorhoj. Tuž ſtari a młodźi Serbjo ſ Komorowa a wokoliny njeſkombźmy nichtó tutón rjany ſokoſtki wjećor.

Z Kamjenca. Knjez farař Rjeda woswjeći 9. hapreleje ſwoje abrahominy. Mjenowany knjez ſo 9. hapreleje 1881 na Horje pola Njeswačidła na kuble ſwojich ſtarſich narodźi. Po wopyće ludoweju ſulow w Khróſćicach a Budyſinje přeſydli ſo wón do ſerbſkeho ſeminara do Prahi. Po dokonjanych ſtudijach doſta 6. ſept. 1905 ſ dwěmaj druhimaj Serbomaj (k. farař Dórnik w Zdźěri a njeboh kapłan Deleńk) měſniſku ſwjećeiznu wot najdost. biſkopa Łuſćanſkeho w Budyſinje. A prěni wopor Bożeje mšě (primicu) ſwjećeše na dnju 17. ſept. w farſkej cyrkwi w Khróſćach. W ſerbſkej metropoli zwoſta też hnydom jako kapłan, doniž ſo po krótkej přeſtawcy do Ralbic jako kapłan njepowoła. Jako farař je w Hajnicach nĕſto lět ſkutkował, a 1923 přińdźe jako farař do města Kamjenca. Tu wotewri ſo jemu wulke polo dźěławoſće. Bože ſłużby w Połčnicy wón zarjadowa. Z wutrajnoſću a wulkej ſćerpnoſću pak hromadźeše wón za dom ſwojich ſotrow, tak mjenowany dom ſwj. Jurja, kiž je ſo zańdźene lěto poſwjećił. To je jeho žiwjeńſki ſkutk. Wjele próſtwow a přeſow je tŕěbne było, prjedy hač ſo twar dokónči. Ale Bóh tón Knjez je tu widźomnje ſobu pomhał. Njech wón k. fararjej při dobrej ſtrowoſći ſwojej wosadźe hišće wjele lět zdźerži a jeho prócu a dźěło w Bożej winicy žohnuje.

Z Łužicy.

* S **Pózkowow.** Pschichodnu njedźelu a póndźelu wotmeje ſo naſch hermank na naměſtnje pſchi Kańſerjez hwaſni po ſwjećenem waſchnju. Jako jedyn ſ najpſchiſchich hermankow we wokolinje ſmeje drje pkht trochu rjanem wjedrje ſažo prawje wjele wopyta. Naſch hermank ma wyſoku ſtarobu, nĕhdże 270 lět, a tu jawjedźeny tehdy, kaž ſapiſki wojnamjenja, ſ wołożenju nuty tudyſchich wobhbleŕjow ſ taſkmile wopſtrawnjenjom: „Wy bychu ſo cźěſnoſće a wubywanja, kiž bychu wójny naćźinile, trochu pſchewinyle, to ſnići 3. julija 1659 wulke njewjedro ſkoro wſchitke wieſne ſpuwy. Po tajkiſe ſtruchtych naſhonjenjach je wobhbleŕſtwo to ſawjeſće jako radoſny podawk witało, hdyż kurmjerſch Jan Jurij II. po pröſtwje ſwobodneho knjeja Hendricha ſ Friesen nad Pózkowach, Jaſnym Polom (Schönfeld) a Jaſnej (Jeſſen) ſo ſłożiło, wšy Pózkowam dwaj łětny a ſtótnej hermankaj na njedźelu Laetare a 13. njedźelu po Sſwj. Trojizy miłoćźiwje ſpožćź.

* Se **Schrachowa.** Cźeſće wobhbdne njeſbože je ho w nozy wot druheho k tſećemu dnjej jutrow wokoło ½1 hodź. na Salowiſkej (Sohſander) drožy ſtało. 42-lětny Richard Döring ſ Budyſchina ſtejeſche ſe ſwojim

Wšědne zjewy.

Wobraz ſe žiwjenja małych ludźi.

74] (Pokračowanje.)

„Ja ſym hłódna!“ ſawoła dźěćo nětko na nana ſe ſwojeje khowanki, wotućźiwſchi pſche jeho kroćźele; wuwali na njeho wuſtrožana ſwojej wulkej rjanej woćźi.

„Hdźe je macź?“ woprašha ſo Ternka.

Dźěćeſa ſmójni ſo ſažo roſhorjenje ſe ſparom hižo podułchene a ſnowa wono hórko ſ głołom ſapłaka.

„Mjelcź!“ wottorhny ſo na nje nan.

Dźěćo ſo wuſtrožа a hnydom pożłuchaſche; jenož ſćicha ſchćěſtkaſche njepſcheſtawajuc.

Ternka ſtupi ſo ſ wokna a hladaſche won, na dwórcź, na wuſku ſunuhu wobłoži nad nim ſo wupinajez, na kótrejž poćźachu hvěźdy ſo ſyboleć.

Na dźěćo zyle posahy a też na żonu njemyślesche; pschemyſłowaſche we ſebi; wo pomĕrach, w kotrychž tężeſche. Też na ſwój błód posahy, haćźrunjeż ſej żołdk ponimaſche, kiž njebě zyły dźeń niczo k ſebi brał; Wojcech njebě wot ranja niczo jědł.

Sajtupi Ternkowa.

Hanka wuſkoćźi ſe ſwojeho kuczíka ſady łoża a běžeſche macźeri napſchećžo hacź k durjam. Tón jeje ſtłył, potkóćźowany w ſtrachu psched nanowym hněwom ſ napjećkom wſchěch dźećźacych mozow, ſaſo wubuchny w małej dźěćaźej wutrobiczy. Sdebom wſchak ſo też roſtradowa, ſo bě macźerku ſažo namakała, wo kotruž běſche ji tak tyſchno było; dźěćo wobja ſ woběmaj rukomaj macźerinej kolení a tuleſche ſo do jeje ſuknje.

Veronika ſłyſchny Hanku ſ ſebi a tkóćźeſche ju k ſwojemu wutrobnu. Sda ſo ji, ſo jenje njebě tak jo lubowała, tole ſwoje dźěćo, kaž w tutom wokomiku. „Moje dźěćo!! Moje drohe dźěćo!“ wołaſche wobſjimajcy jo a koſcho ſ roſhorjenjom. Hanka pleńcźeſche ſo ſ macźerku, dźerżo ju wokolo ſchije a tuliczy roſpalenej liczcy ſ jeje wobliczu. „Ja ſym hłódna, macźerka,“ ſkorźeſche dźěćo, hdyż bě ſo napleńczíło. Sſy mi nĕchto jĕſcź pſchiſnjeſła, macźi. Sſym hłódna! Daj mi jĕſcź. — — Mi chże ſo jĕſcź —“ wołaſche njeſćeſkpłitoje wótſhe, hdyż macź njewotmołwi. „Mi chże ſo jĕſcź! Jĕſcź!“ tichićeſche Hanka pſchecźo wótſiſcho.

Ternka khodźeſche po jitwi horje a dale, kruce ſtupajo. Kłyđđeſche pſchecźo ſpđđaſniſcho, jako by tym ſwukam dźěćazeho hłoża, kiž wołachu k macźeri, ale nĕſchto ſo jemu do wutrohy, chżył cźerpnyć. „Moje dźěćo je hłódne! Moje dźěćo je hłódne! —“ ſarwaſche ſo jemu do moſhow a do wutroby. Pohlĕdowaſche ſo w tutej nĕſtnoſći wot wokna k durjam, kaj wjelk w ſtełzy. „Je dźe tola ſ mojej winowatoſću, jemu khlĕb wobſtaraćź —“ narazowaſche ſo wuđaduju, doraſnje na jeho poraženu a podawczu ſo myſlł.

Veronika njewidźeſche, ſchto ſo we mużowej duſchi cźiniłi; jenož jeho mjelcźenje wobkđđowaſche a bĕſche ſ nim nanajbóle ſſchiwdźena. Pschećźiwo Wojcechej ſpjeczowaſche ſo jeje duſcha nanajbóle. „Klejł Njehihnje ani ſ porſtom, ſo by wotpomhał —“ wotwoła ſo w ni, niż kaž wobſtórżba, ale jako wotſuđenje.

„Dostanjeſch jĕſcź,“ rjekny Veronika wótſije, nĕkat ſwjatoczńnje.

„Swotkel jenoż wołacź? Kak wobſtaracź? Sa cźo kupicź? —“ ſarkcźa do toho Wojcech, rĕcźeſche k ſebi, powđađaſche jenoż ſe ſobu, roſwjeđžo ſwoje myſlicźi, ale ſtojeſche pſched żonu a dźěćom a rĕcźeſche wótſe. „Jutſje!“ pokračowaſche. „Haj, jutſje nĕſchto ſcźinju — nĕſchto to wukonjam — —“

„Ja ſym nĕtkole hłódna! Nĕtkole chże ſo mi jĕſcź! Nĕtko!!“ wołaſche dźěćo. „Macźi, ſnajnjeńcha kuſcźicź khlĕba — —“ wobroćźi ſo k macźeri, hdyż nan njewotmołwi.

„Cźakaj!“ rjekny macź.“ Dóńdu cźi po khlĕb. Hnydom pſchińdźeſu, hnydom kupju.“ Sſađźi Hanku na ſem. Wojcech na ſtołcźku, w ſtromu ſawohłađany, ſchto bě Veronika ſobu domoj pſchinjeſła a wotpokojiła. Pſchikoćźi a ſo ſatorhny. Pósna jón hnydom, tón kabat, ſ kotrehož bě ſo jemu jónu poſlicźił ſa Berunku. Dopomni ſo wokomiknje w myſlach na tammy wuſtup mjes nim a Kotrcźom. „A wona moja dyrbi hyć — dyrbi — — A trjeboj ſa tutón hubjeny kabat —“ pſchelećźachu jemu pſches hłowu kotrcźowe ſłowa. „Nĕtko mi jón potajſtim ſcźele, tutón kabat“, napadźe Ternkej. „A kajſi wotnoſchenj, ſtaeh wuſmalynjeny — — „Cźitjeſche w tom teſku wuſmĕſchowanja, ſo ſo wótſije ſawoſchcźera, bojaſnje. „Kak ſy k tomu pſchiſchła!“ ſareji na Veroniku, pokaſujo na drabu, ſ kotrejž ſa njej ſahnu a ruku ſadźerża, ſo na jemju ſmy. „Ty ſy była pola njeho! Ty ſy była ſ Kotrcźom! Sa tón miſerabl kabat! — —“

Da ſo do woſchcźeranja, ſo ſo Hanka wuſtrożana ſtherwa do ſakoma macźerneje ſuknje.

(Pokračowanje ſeſchuje.)

njewobswětlenym jednym kolom na drohi, jako Wjeleczanski motorowaj kolesarjej nimo pschijedżeschtaj. Bżeschtaj to wżsty Fryz Müller a Martin Richter. Prénjschi żo hischcże s cżasom kolojsdneho na drohi sjejo dohlada a żo jemu wumuwi. Sadni motorowy kolesar pak żo je swojim kolom Döringa někak schmórknu, so wobaj na drohu paduschtaj. Wjednik motorisko kola Richter wotejdże s lożschim franjenjom, na sozinżu żobujeżonza Gertruda Wagnerez i kumwalda pak żo na kolenje cżežko ranji. Döring wosta bjez wědomja na drohi leżo. Jeho a Wagnerez żo Khemberskeje hojeńze domjelechu. Döringowe franjenja su straschne.

* Se Sprjetza. Cżichi pjatk rano chżyschе żeby starscha kujeni, kiż w starym mésze bydlesche, po karan jutrownje wody dojcż. Pschi nacżerpanju je staruschka so sdacżu runowahu sjubiła a do Nisy padnyła. Przedy hacż możesche njeżbożownej nichtó pomhż pschinjeć, bżesche żo wona sotrjebnyła.

Ze Serbskeje a dalšich kraiow

* S Kupjelow Schandawu. (Popjelnjowe polo wotżonje a porohy ju s kamjenjom, skoro tak wulkim każ skeho domu bu polo s popjelnjizami wotkryte. Swésżi żo kżeża popjelnjizow, kotrymż pschispéwaju starobni nékotrych tyżnjow lét.

* S Drjezdżan. (Wotewrjenja Mjesenarodnieje hygijenskeje wustajenży w Drjezdżanach 1931.) Wotpowédanjo kmanosći cżasa budże wotewrjenja hygijatocżnosć Mjesenarodnieje „Hygiene"-wustajenży w Drjezdżanach 1931, kiż je nékto rożsudnje na brjedu 6. meje postajena, tak jednora hacż żo hodżi. Wotkrije żo jenicżki dopołdnja ½12 hodż. w pschijimanskej hali Němskeho Hygienskeho muzeja krótka żwjatocżnosć, k cżemuż pschijimanje żo wobkhab po wustajenskich podkopkach a po nowych słupinach Internazionalnieje Hygiene-wustajenży. Wot 2 hodż. popołdnju budże wustajenża wschém wopytowarjam pschistupna.

* S Drjezdżan. (S wumělskim hnojom żo brónja zapalika.) W nozy k schwórtkej wotpali so we Laubegastu wjetscha polna brózeń. Nékotre sta zentnarjow hyna a klomu, każ tež rataske maschiny żo s wohnjom suczichu. Każ je kriminalna policija dopokazała, je wohenj z rozpuschczenjom (Zersetzung) wumělskich hnojidłow nastał.

* S Leiżniga. (Ryczerkubło żo na dyrbjelnk waschenje pschechadżuje.) Tudyschе hamtske sudnistwo pschehadżowaschе na dyrbjenske pschehadżowanje Kropviczanske ryczerkubło. Kubleż Pawoł Schneider z Kemmlitz polo Mitgelna bahi 94 300 hrivnow a jo dosta. Se kobulczenjom krutych hypothekow wuczuna tuhna placżisna 286 300 hrivnow.

* S Lipska. (Rubjeżny nadpad.) W pósnich hodżinach schtwórtk wjeczor nadpadżachu nékotri mużojo we Lipsku schofférowu mandżelsku Elsu F. na Beckerskej dróży na kónzu fastawki cżany 15 w Lipsku-Lindenawje, hdyż wona domoj dżesche. Jedyn że stuczerjow pschistupi k kauje a porahy ju s kamjenjom, skora tak wulkim każ dżeżaza hlowa. Ruczun toschku ji rubichu. Nadpadnjenu namakachu we womorje leżo a pschewodachu ju hnydom do biakownišownje. W nozy k pjatkej njehodżesche żo hischcże pschekhyschowacż; franjenja pak njejsu wjeza żiwjenja straschne. Porażenu żonu su nimokhodżazy na semi leżo namakali. Někotri mużojo sashchadachu katscżenje franjenje a sawołachu policiju. Wjetscha policajskі komando sawrě hnydom mésto njestutka. Podarmo pytachu za stuczerjemi. K porażenju wużitk kamjeń bu na nawišu namakany, tehorunja rucżna toschka nadpadnjeneje.

Swójbne powěsće.

Semrěli: Richard Paul, wobkhodnik w Budyschinje, 65 lét. — Augusta Jehnlichowa rodż. Jorakz we Budyschinje; khowanje budże jutrje schtwórtk pop. we 3 hodż. na Tuchorskim pohrjebnischczu. — Arnoscht Pětschka starschi kowarskі mischtr w Hrodżischczu, 70 lét; khowanje bżesche dżensa brjedu. — Helena Müllerowa rodż. Felsig we Wawrizach, 49 lét; khowanje bżesche dżensa brjedu. — Joa Schołczina rodż. Herrmanez w Budyschinje; khowanje budże pjatk pop. w 2 hodż. wot Tuchorskeje zyrkwje. — Bjedrich Arnoscht Nowak, cżeslinski polěr w Kamjenzu, 82 lét; khowanje bżesche dżensa brjedu.

Jutrowna skhadżowanka Zwjazka Łužisko-Serbskeho Studentstwa.

W Njebjelčicach, 6. jutrownika 1931.

Na nawječornych hranicach serbskeje Łužicy, hdżež sej cyrkej, šula, towarstwo a swójby ruey zawdawaju k zhromadnemu dźělu za lube Serbstwo a tak rjano narodne žiwjenje kčeje, zeńdżechu so druhi swjaty dżeń naši studowacy, zo bychu z cyłka nowych mocow, ale tež noweje lubosće nabyli za prócowanja na narodnym polu. Widżachmy přez 40 našich młodych prócowarjow, kotřiž běchu z blizka a z dala přikhwatali. Wězo je liča našich tukhwilnych studowacych wjele wjetša — na wše 200 jich mamy. Wšelake winy běchu ze zadźěwkom, zo nětńši předsyda, stud. phil. Jurij Henčl z Kozare, njemóżeše hewak zwučenu črjódu swojich towaršow witać.

Popołdniša zhromadźizna započa so z narodnej hymnu. Předsyda wita mnohich hosći, tak duchownych a wučerjow, zastupjerjow wosadnych a dalšich towarstwow. Studowaca młodźina bě drje do Njebjelčic přišła, byrnjež ani jenoho studowaceho z wosady we swojich kruhach njeměli. Tu so 1922 tež hłowna skhadżowanka wotmě.

We wjazanej rěči přednjese potom Beno Spitank ze Zejic ze zapalom „Serbske wuznaće" wot Jakuba Čišinskeho, jeho narodne credo a program. Tutón dyrbjał so husčišo čitać, po skutku dyrbimy so po nim měć. Je jón spisał před 40 létami we wuhnanstwje, w Kamjenicy, ma pak dźensa čim wjetšeje ważnosće. Towarstwa měše tuto wuznaće na swojich swjedźenjach přednjesć, zo by jeho duch hłubšo do serbskeho luda zaćahnył a so zaščěpił.

Hłowny přednošk měješe studowacy Stanisław Nawka z Radworja. Zaběraše so z łoskoćiwym prašenjom: „Hdy zmóžemy skoro serbsku intelligenu?" Rozrisanje tutoho prašenja přez młoduškeho mjenowaše sam „khrobłosć". Świkaše z wótrymi słowami njedostatki w našej intelligency, kiż ma — po wuwjedźenju rěčnika — prawo na tuto mjeno, hdyž křesćanska a serbska, tež we swojim potomnistwje. W dalšim rozłoži, kak tutaj faktoraj, křesćanstwo a Serbstwo, so wotpowědnje popłodźujetej. Hdźež z jenym klaca, klaca tež z druhim. Nic jenož starym potykowaše młoduški prócowar jěre wěrnosće, ale tež swojim towaršam wobswětlowaše jich narodne słabosće w kinematografiskim swětle, jich stejnišćo naprećo zwjazkej, dźěławosći w serbskich hodźinach, němplowanju z cuzymi holcami, zadźerżenje napřećo starším prócowarjam a narodowcam a mnoho druheho. Pokaza na wšelake škodowanja na narodnym a nabožnym polu, kotrež mohłe so po času wotstronić.

Přednoškej přizamkny so žiwa rozmołwa. Administrator P. Romuald wobžarowaše, zo wšelacy studowacy w kritiskim wokomiku swoje prjedawše hesło „Ja hladam jenož Słowjanku" spušča z wuréču: Serbska holca njeje zdźělana dosć. Tuž dyrbjale tute poskićenu přiležnosć w tukraju a słowjanskich krajach wužić. Zdźělanosć njejewi so jenož w zwonkownych formach, ale tež we wutrobje. Smy čežke časy přetrali, lubosć k dominje a dowěra k Bohu je nas zdźeržała.

Wyšši wučeŕ Hajna widźeše w přednošku program noweho Serbowstwa, naš příchod leži dźensa rjeńso před nami hač hdy přejdy, pokazawši hač dotal njedocpětu swobodu w šuli, nastupajo trjebanje serbskeje rěče. Dyrbimy tutu lěpšinu wuživać.

Wyšši wučeŕ Słodeńk pokaza na černjotyty puć, kotryż su naši narodowcy šli a hišće du, kak šamale so druhdy přećiwo nim tajnje a zjawnje dźěła. Trjebamy zhromadneje srjedźneje šule, hdźež mohł so studowacy dorost narodnje wukubłać. Hornjołužiske stawy su 1818 prjedawši evangelski seminar w Budyšinje k wukubłanju wosebje serbskich wučerjow założili a by so derje za zhromadny wustaw hodźał.

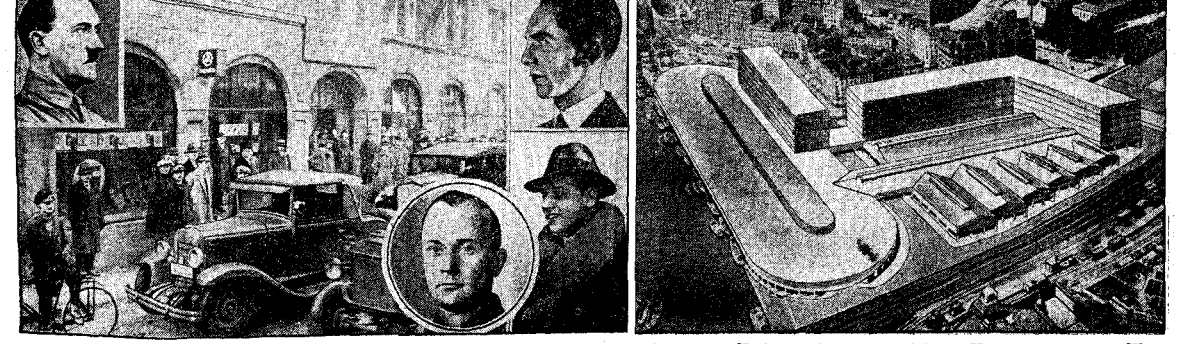
Farař Mič wita skhadżowanku do Njebjelčic, kiż nima jenož być městnosć zabawy, ale powučenja a narodneho pozběhnjenja a měni, zo młody studowacy k tomu powołany njeje, někajke brachi starších kritizować. Wjeseli pak, so, kak studowacy na wšěch polach sobudźěłaja a prosy, zo tuta zahoritosć njeby we pozdźišich létach so minyła, trjebamy nuznje wšitke zdźělane stawy.

Rěčeše hišće jedyn wukrajny přećel Serbowstwa a namołwješe studentstwo, zo dyrbi swój lud, narod a ródnu zemju derje spóznać, po njej pućować, tež do dalšich krajow.

Předsyda dźakowaše so rěčnikam za jich pohonjace słowa a doda jako zwjazkař hišće wšelake mysliczki k hłownemu přednoškej. Studowacy Sołta z Khróšcic prošeše hišće, zo bychu wotkhadżacy akademikojo dale zwiski ze Zwjazkom dźerżeli a pokaza na jeneho knjeza w Budyšinje, kiż so tam wosebje wo katolsku młodźinu stara. Wšelake postrowy a zamołwjenja běchu dóšle tak wot protektora Šewčika, župana Hórnika w Khróšćicach, kubleŕa Špitanka we Zejicach a župana Krječmarja. W dalšim namołwješe předsyda k wopytej zhromadźizny Maćicy Serbskeje a wječor wobhladanje filma w Serbskim Domje, tež na zabawny wječor pjatk w Sernjanach ze swětłymi wobrazami, hdźež budn so tež najnowiše tačele, w Prazy připrawjene, předwjesć. Dótkny so tež postajenjow Towarstwa Pomocy, nastupajo podpjerow za studowacych. Zdźěli tež, zo budże hłowna skhadżowanka Zwjazka 12. awgusta w Poršicach, ma pak so přiwdy dojednać z Delnjołužiskej Maćicu, kiż ma na samsnym dnju swoju hłownu zhromadźiznu. Dla lětušeho zhromadneho pućowanja do wukraja so zajimcy hišće zrěča. Ze spěwom „Bratrowstwo sej zawdawamy" skónči so jara žiwe a zajimawe posedźenje.

Po dobrej hodźincy přestawki započinaše so zabawny wječork, kiż bě dźiwajo na snadnu reklamu — hišće derje wopytany. Tutón dósta wosebitu notu z wustupowanjom sławneho wumělca na huslach Drago Sijanca zes wojej kongenialnej přewodźerku na klawěrje — Anki Turnerec. Přećel Šijanc zahra nam „Turkowski pochod" wot Beethovena, „Kanarik" wot Poliakina — tutón kruch je zwjetša wuspytadło za wumělsku wudokonjanosć — a juhoslowjanskej rejcy, wot njeho připrawjenej. Ze napjatej kedźbliwosću sćěhowachu připosłuchaŕjo — při tym błyšćachu so jim woči we widomnej pobožnosći — na wuwjedźenju wumělca, kotremuž su hižo najćežše pasaże, dwójne zapřimy, tulawe tony (flageolett = nastanu, hdyž porst jenož zwaha na trunu położiš) maličkosć, a při tym chce hišće na wšě tři léta studować, wězo tež druhe hudźbne pola. Tak je na najlěpšim puću, skhodźeńk swojich ródnych předkhadnikow Kubelika, Kociana, Přihody, Šewčika a dr. dosćahnyć. Tež Anka Turnerec přewodźeše čisće eksaktnje, tak daloko hač so na tajkim nastroju hodźeše. Přejemy woběmaj dalši wuspěch při swojich studijach. Snadź změjemy w přichodze zaso přiležnosć, wobeju wumělcow słyšeć.

Zabawny wječork zahaji so ze zhromadnym spěwom studowacych „Hdže su mi banty čerwjene". Předsyda powita hosći, mjez kotrymiž młodźina wo wjele přewažeše. August Meltka z Rakojd přednjese Čišinskeho „Haleluja" z dobrym wurazom a Elsa Krawcec z Połpic, pilna hrajerka a spěwarka na skhadżowankach, zaspěwa ze swojim nježnym hłosom „Jutry" po narodnym hłosu a „Idylla" wot Krawca na klawěrju přewodźana wot wyšš. wučerja Słodeńka. Dale předstaji ze swojej towaršku Domaškec ze Radworja a ze studowacymaj Eiselt z Lejna a Nowak z Wotrowa wjeselohru „Jedyn ma so ženić" kiż při znatym žorće wjele směcha wubudźi. Z wjeselej rejku skónči so nalětna skhadżowanka. Hospodliwi Njebjelčanjo zastarachu swojich młodych hosći nanajlěpje a tak su tući z najrjeńšim zaćišćom wotwsy a jeje wobydlerjow do swojeje domizny sobuwzali. Runje tak tež tamny amerikanski profesor, kiż je w běhu swojeho přebywanja we Łužicy nimale na 200 serbskich pohladnicow, drje do wšěch dźělow świata, rozesłał a tak znajomnosć serbskeho luda spěchował. Njech to tež kóždy studowacy čini. Tak budże Njebjelčanska skhadżowanka z dobrym wuspěchom za naše serbske prócowanja a ludstwo.



Spjećeńca mjez narodnymi socialistami. Mjez narodnymi socialistami je rozkora wupuchła. Wšesty Stennes (delka z prawicy we wěncu)), wjednik tak mjen. nadpadowcych wotdźělenjow, je so Hitlerej (horka z lěwicy) spjećił. Posledni pomjenowa wěsteho Schulza (delka z lěwicy) na jeho městno. Horka z prawicy je Goebbels, prawa ruka Hitlera. Twarjenje hnězdo narodnych socialistow. Tute su nětko Stennesowi přiwisowarjo wotsadźili.

Nowu torhošćnicu w Hamburgu přihotuja. Wona dyrbi so 5 metrow wyše dróhom pozběhować, tak zo wšědny wobkhad z ničim haćić njebudże a wupřestrě so z dźěła wyšše Łobja, tak zo móża łódże pod suchim wukładować.

Zbožo maćerje.

Pšichod pjećdesomi lětami femrč w Kanadźe muž z mjenom Charles Vance Millar, kotrehož testament jawješi tamnej žonje sumu dwoju miljionow hriwnow, kotraž porodźi w běhu dźesać lět po smjerći wotkazarja najwjetši dźěćeř. Je srosumliwe, so by hnydom trěbne pschihoty cyinjachu, pschiwabjace myto dobyć. Ale dokelž je bo hakle pjeć lět minyło, njeje wulkonz hischcze wěsty. Tola hodźi bo swěsćicź, schto hacź do teho czasa nawjedźe. Je to wěsta žona z mjenom Florenz Brown, staroba 42, bydło w Toronto w Kanadźe.

Kajeni Florenze je wot kritiskeho dnja, potajtim w běhu pjeć lět, schěsć dźěćom žiwjenje darila. Sawěsćnje nischto njewschěduje, ale tola žadyn jenotliwy pad. Wulhlady Kanadiskanki powysha hakle po, hdyž shonimy, so je psched nasponmjenymi schěsć dźěćimi hižo dwanaći druhich babkow porodźila. Hdyž je knjent Brownowa hižo dwanaći dźěćom žiwjenje darila, a kak wjele wjetschim napominanjom budźe bo to hakle potom staćź, hdyž jej dwaj miljonaj hriwnow šwatej! Knjeni Brownowa, kotraž bo młoda a strowa cžuje, je dźe też krucze pschesmudźena, so w běhu pschedwidźanej periody hischcze na dalsche schěsć dźěćeř pschińdze. Pschetoš schto bu schěsć dźěćeř, hdyž może cžłowjek hižo na žiwjenski stutk schěsćadwanaćeř dźěćeř wróčo shladowaćź. nk.

Na nowišem dyrbi swět.

— **Wuhlady na wjedro sa jutrischi schtwórtk:** Wjedro wostanje hischcze pomérnje rjane, tola budźe hischcze trochu thłódne.

* **Póndźelu w nozy je w Gatterobarju pola Grimmy we Wurzenje bydlazy 23 létny dźěłacźer Opp swoju prjedawschu njewěstu Krotschez z Leisniga sastrěłił. Rano we 4 hodźinach su jeho na dróhy do Pomsena z cźežkej ranu na hłowje namakali. Opp bě swoju prjedawschu njewěstu druhi dźeń jutrow do Grimmy stakał a spytał, so z njej sjednaćź. Dokelž holza jeho wotpokasa, ju won sastrěli a spyta so potom sam morićź.**

* **Pjećkrócne mordarstwo je so w nozy k jutrownjezzy w Kamnizy pola Maribera w Delnjej Schlesiskej stało.** Njesnaty stóšnik je zatarja Alojsa Doboha, jeho 70 létnu hotru, jeho dwě dorosćenej dźowzy a jeho schěsćlétneho synka se šekerom zasajnł. Myślu sebi, so je so mordarstwo dla njeschcze znamuy pjenjes stało, kotruž Doboh doma khowasche.

* **Nowe zusetkowanje z letadłom je lětza w jendźelskim letarskim korpusu 34. wopor zadało.** Letarski offizier Little je z wojowańskim letadłom w Rochefortu z wyschokeje 100 metrow k semi padnył a so zarasył.

* **Sso dótuzyschi grota, kotruž bě njesnaty cźłowjek** psches wyhoki elektriski powod cźinyć, su so w Kowuze tři jónke morite. Grota so najprjedy mjeda holza dótkny, kotraž cźehnje so dźeń pozdźischo swórowacź daš. Wona bě we mjeze marowa. Dwě žonje, kotrejž nimo duzy zwjetaschej łoku wukłowaštej, so tehorunja z elektriskim prudom zarasyłej. Dokelž su so w poslednim czasu tajke podobne wotkryte stale, je wyschnosć krute pschepytanje sawjedła.

Směški.

„Derje, dhu sebi wot tuteje tkanuny wobłok pola Waß skałaćź! Dyrbiju pak Wam hnydom cźeš, so możu jón hakle sa tři měsacy saplahcźicź".

„To dóš nicžo prajicź nima, mój knježe!"

„Derje, a hdy budźe wobłok hotowy?"

„Sa tři měsacy!"

Towaršwowski powěstnik.

Budyšin. Sokolki zwuczuja tutón tydźeń štwórtk wjecor 1½9 hodźin w Serbskim Domje. Kóždа ma tam być.

Bukecy. Sokolki zwučuja pjatk wjecor we 8 hodź.

Bukecy. Jednota Sokol zwučuje sobotu wjecor we 8 hodź. Njech wšitcy cyle wěsce přińdu.

Lichań. „Zernička" spěwa jutře wjecor w 7 hodź. pola Rudolfec.

Drježdźany. „Hromadnik" zmeje swoju měsačnu zhromadźiznu štwórtk 9. haprleje pola Steglichec (Zmijec hosćenc) na Christianstr. 22. Wo bohaty wopyt prosy předsydstwo.

Khelno. Serbske towarstwo „Domizna" ma njedźelu 12. jutrownika wjecor we 8 hodź. pola Mjenec swojb měsačnu zhromadźiznu.

Komorow. Jednota Sokol wuhotuje přichodnu njedźelu 12. jutrownika wjecor we 8 hodź. w „Kačej korčmje" swój lětuši sokolski swjedźeń, na kotrymž poswjeći swoju nowu khorhoj. Wšěch lubych Serbow z blizka a daloka na njón wutrobnje přeprošuje předsydstwo.

Poršicy. „Swěra" zmeje njedźelu 12. haprleje pop. ½4 hodź. pola Lindnarjec zhromadźiznu. Dokelž je nam k. farar Křižan přećelnje přednošk přilubił, dyrbja wšitcy a z dypkom přińć. Kk. dowérnicy njech w swojich wsach wšěch sobustawow prawje pilnje namołwjeja! Předsyda.

Rakecy. Rakečanska Lipa wobdźěli so přichodnu njedźelu 12. jutrownika we 8 hodź. na Sokolskim swjedźenju Komorowskeje jednoty w Kačej korčmje. Wo bohate wobdźělenje so prosy.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Wdowe roły bo schtwórtk 9. t. m. w nozy a pjatk 10. t. m. wodnjo wopołdnja. Su móžne nakhwilute samećenja wody a hnadź też błotcho poběhnje.

W Budyschinje, 4. haprleje 1931.

Měschczanska wodarnja.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feljeton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězowcy. — Za nawdźiwki: G. Janak w Budyšinje

Hospodarski rozhlad.

Sarjedu 8. měrza 1931.

Wčerawše wurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1965	100 wótsk. złotych	47,20
1 jendźelski punt	20,389	100 čěskosł. krónow	12,427
100 šwajc. frankow	80 73	100 franc. frankow	16,411

Barlinska burza wcžera z krutym mjenjenjom do nowjeho tydźenja saskupi. W běhu dnja bo nabłady trochu pschemjenichu a kursy sabo popuschczowachu.

Produktowe wiki pschinjeschechu žiki wcžera nowe skrucźenje płacźinow. Pschenża postupi wo 15 pf., rožka a wowsa wo 10 pf. po zentnarju. Jenicžny jecźmjeń dotalne płacźiny sachowa. Wcžera płacźesche zentnar we Barlinje:

pschenicy 14,40—14,50 hr., rožki 9,35 hacź 9,45 hr., nałětnjeho jecźmjenja 11,45 hacź 12,00 hr., nasymskeho 10,60 hacź 11,40 hr., wowsa 8,35—8,55 hr.,

w termińowym wiwanju

za meju: pschenicy 15,17½—15,20 hr., rožki 10,12½—10,18½ hr., wowsa 9,10 hacź 9,11¼ hr.,

za juli: pschenicy 15,06¼—15,07½ hr., rožki 9,97½—10,02½ hr., wowsa 9,60 hr.,

za september: pschenicy 12,80—12,85 hr., rožki 9,47½ hr.,

w Drježdźanach (sahdźeny piatk):

pschenicy 14,85—15,10 hr. (14,70—14,95 hrinnow),

rožki 9,55—9,80 hr. (9,35—9,70 hr.),

nałětnjeho jecźmjenja 11,65—12,50 hr. (11,65—12,50 hr.),

nasymskeho jecźmjenja 10,40—11,00 hr. (10,40—11,00 hr.),

wowsa 9,25—9,60 hr. (8,95—9,50 hr.),

wowsa šmotnjeneho 8,75—9,60 hr. (8,65 hacź 8,90 hr.),

Wiki rjanscho stoju wcžera w Drježdźanach.

Skotu drje njedźelu pschewjele pschihnachu. Sa nimi pak bo też malo praschachu. Swinje mjadzu pschedbłda hrjebje wili, napohlědk pak płacźiny popuschczowachu. Wo kowe hwinje njerozdźachu. Cźłata schpatnje dźěchu. Pscht spocžatku na dotalnych płacźinach wobstawachu, poldźischo bo tehorunja wotdrjebjowachu. Jara hubjene njehowada dźěchu a běchu hnydom swoprědka tmišce. Sa wołami bo sypta njeprašchachu.

Sswinjace wiki we Wojerezach.

Sobotu 4. haprleje běchu na tute 404 prošatow a 2 běhaj pschihwjesli. Wone płacźachu: 6—8 tydź. 14—17 hr., 8—10 tydź. 17—19 hr. Běhaj 3—4 měs. 33 hr. Pschi popuschczowanych płacźinach bo žiwje kupowasche, jehodła pak nischto ibytka wosta.

Ssudnizy na pschesadźowanje.

Schtwórtk 9. haprleje 1931

w **Kamjenzu** w kasarnach w komornym domje maschinstich cźłłow, dop. w 10 hodź.: Wschelake mebl, radia, klawěr, wobrasy, pjańanki stroj, schijaca maschina, konjace a mužace wobuća, gamasche, schkórnje nidtorske;

w **Lubiju** na Łudnistwje, dop. w 10 hodź.: Wschelake meble, próchtrěčakaj, hobanka, wowłokawa, barbjaza pschiprawa.

Konkursowe powěsće.

W konkursu nad samoježonjom najeznje korčmu Hedwigi Klahnawej rodź. Weberez w Nježwacźidole je žud dalschu termiju na srjedu 6. 5. 31, dop. w 11 hodź. do Budyschina na Łudnistwo, jstwa 141 swolak.

Sud je konkurs wotewrił nad samoježonjom firmy B. Gintzel w Budyschinje, Ložowa haja 2. Sarjadnik konkursa je prawisnik dr. Martin Kalauch w Budyschinje. 1. termija budźe srjedu 29. 4. 31, dop. ½12 hodź. 2. pak srjedu 13. 5. 31, dop. ½11 hodź. Wobć w Budyschinje na Łudnistwje jstwa 141.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo we tonach abo 1000 kg nowak 100 kg.

Płaćizny we złotej hriwnje

	7. 4.	2. 4.		7. 4.	2. 4.
Pšenica	248-249	246-248	lany	48-50	48-50
rožka	17-189	18-187	woka	23-600	23-600
naz. jecźmjeń	15-5	15-5	módre łupiny	14-15,5	13-15,5
nat. jecźmjeń	229-240	228-240	žołte łupiny	22-26,0	22-26,0
wowsa	167-71	166-16	rowadella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosnik	9-10,80	9-10,8
Pšenič. muka	34-40,50	34-40,50	lany wosnik	14-15,00	14-15,00
rožana muka	16-9,0	6-9,50	soen. melasa	—	—
pš. wotruby	13-13,6	13-13,6	k. rnj. krmjo	14-15,00	14-15,00
rožane „	13-13,4	13-13,2	syno, 50 kg	13-1,50	1,50-1,50
raps	—	—	rožana slomna	0,6-0,8	0,6-0,8
hołch Viktor	4-9,0	24 29,	pšeńč. „	0,45-,6	0,50 0,6
lane symjo	—	—	wowsna „	0,45-0,6	0,50-0,6
pjeluški	25-23,00	25-29,00	rožna „	0,55 0,65	0,55-0,6

Drježdźanska burza (7. IV.).

Pšenica	297 302	běrnjace kružki	16.50-16.75
rožka	191 196	pšeńč. wotruby	12.20-12.70
nałětni jecźmjeń	233 250	rožane wotruby	12.70 13,50
nazymsk. jecźmjeń	—	pšeńčna muka	52.50 54,50
wows	175 180	rožana muka	30.50 31,50
čerwjeny dźećel	150-160	woka	23,00-24,00
raps	—	pjeluški	24,00-27,00
kukurica (Mais)	—	hróch	24,00-29,00
suche truh.	8,00 8,20	cokrowe truh.	—

Gardinowe zbytki
Vitraže, rolleaux, canki we tunich klamach
IDA ERLER w Budyšinje rožk Zwonk, Lawsk. h. 10

Rjana
kruwa
z celetom je na předań
w Niebjelčicach 34

Prosata
rjane, sylne, ma na předań
B. Serkusko w Smjerdźecach

Snuščomny
pokonč
so k 15. 4. pyta
w Libonje čo. 1, nošt Prěčecy

6/25 Adler
awto, wotewrjeny hodźi so jara derje jako podawanski wóz za rěznikow, je na předań
Fr. Zschoch w Budyšinje na Lubijskej dróze 14 - Tel. 2804

Prof. dr. Hess
wot 12. haprleje zapućuje
OPEL

Auto Büro
G. m. b. H.
na Hošic hasy 21
Telefon 3566, 2958 Telefon 3566, 2958

Müllerec konditornja
na Pótowym naměšće
kotruž Serbja rad wopytuja, poruča najlepše pjećwa we wulkim wukjerku.
Rozesłanje nanajspušćomnišo


Serbow kupny dom

Lyon-Schnitte
Wolmjane tkaniny, wušiw. za falc a rubišć. 100 cm šěroke mtr 4.75
Wolmjany muslin za falc mtr. wot 1.75
Zidźane tkaniny pisane, za falc mtr. 5.50
Wolmj. tkaniny za spódnje sukenje, zelene, . . čerwjene, módre mtr. 4.25
Wal, wušiw. za jaki, čorne 7.50, smuh. 4.95
Corne počehnjenja na kožuchi mtr 8.50
Pozament, cank. wobsadki, francy
Fale, pisany zateńk. . . jena 3.50, 2.75
Kapički, pisane . . . jena 1.65, 0.95
Banty za holcy 1.10, 0.85
Banty za žony, molowane a wušiw. 1.35
Moirè Šnórki Taft
čorne, běłe, rózowe we wšěch šěrokosć.
Wobkedźbujće moje wosebite wokno za serbske wecy na Dźiwadłowej hasy
Schaaf
Meisnerstr. 1 Neumarkt
na Bohatej h. 20 - na Dźiwadł. h. 1
Bayer-Schnitte
Dobre čehnje k sebi

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósce a pola dowěrnik. 1.61 hr. pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec kulhićišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde ko. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwnje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhowkam čełneno znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožene dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń łěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 82 — Budyšin — Šwórtk, 9. haprleje 1931 — Bautzen — Lětnik 90

Wopyt němskeju ministrow w Jendźelskej so wotstorčił.

Francowsojo so hišćeze pschezo žiwje s pschepytowanjom němskeju ministrow do Londona saběraju. Najnowišcy powěsć z Londona, so je wopyt hač do sapoćatka junija wotstorczeny, šu Parižske nowiny na wuznamnym městnje wozjewjachu. Njesłabywaju na njeluby faćišćeš pokazać, kotryž budże tole wotstorczenje w Němskej cźinicź. Francowske šwonkowne ministerstwo žebi sdaće dawa, kaž so by Briand wot wschoho spočatka two krocźelach jendźelskeho šwonkowneho ministra wobhonjeny byk. Je wědźał, so je so Henderson s němskimaj ministrowaj wo pschikatach k wotbronjenišćej konferency, na pschikład two wobłobje pschedbyły, rozrěcźeć chcyk. Briand je šwopratka měnił, so jeho pschitomnosć w Londonje njeje trjeba. Šwonkowschi pak, so hnadź tež italski šwonkowny minister Grandi do Jendźelskeje pschińdże, je won žiwoje měnjenje pschemėnił.

Kaž chże „Matin" wědźeć, Briand, hdyž jemu cźaš dowoli, na kóždy pad do Londona pschijědże, jeli so Grandi dwój wopyt tam pschipowědźi. Runje tuteje pschicźiny dla je so pjecza dźeń sekanja pschećiwnyh.

Zwadu nacionalnych socialistow

Hejtman Stennes je Goebbelsa dla fischiwdźenja wobstorził.

W šwitju je šwadu mjes Stennesom a Goebbelsom a Hitlerom štej so pola dweju Barlinskeju hudow storžbje podałej.

W prěnim padźe dźe wo wuprósdnjenje wobydlenja, w kotrymž nětkuschi hejtman Stennes bydli. Storžbu wo wuprósdnjenje je mějeześel doma podał, kotryž praji, so tu jeho pschi pschenajeću bydła wobschadźili. Wobydlenje je s wumělenjenom pschenajał, so je so měr druhich podružnikow w domje njekaży. Hejtman Stennes je pak do wobydlenja, kotrež je so jemu jako pišarnja pschewostajiło, s cźyłodu swojich pschiwiżowarjow pschicźahnył. W někotrych jitwach wot toho cźaża kasarnske žiwjenje knježi.

W druhim padźe **wo Stennesowu storžbu pschećiwo Goebbelsej dźe.** Goebbelsowe nowiny „Angriff" su sobotu nastawk wozjewile, w kotrymž so Stennesej porokuje, so je pjecza policajskemu prezidentej pschekradźił, so jedyn policajski strażnischtr wupadańskemu wotdźelenju nacionalneje socialistiskeje strony jako sobuslaw pschikluscha a so je sy pjenjes wupadańskeho wotdźelenja pożeżonku dostał.

Hejtman šwonka słužby Stennes je pola krajneho šefa I. w Barlinje nakhwilne poručenje pschećiwo Hitlerej, Alfredej Rosenbergej, dr. Goebbelsej a dr. Lippertej dogpił, s kotrymž so mjenowanym pschi jastwowym zhłostanju hač do schešćej njedźel a pschi njewobmjelowanym pjenježnym zhłostanju sakasuje, dale powěsći rozschěrjeć, so je Stennes s policajskim donoschernom byk. Mježnik, hejtmana Stennesa je pódła toho po Stennesowej poruczenosći pschećiwo Hitlerej, Rosenbergej, Goebbelsej a Lippertej storžbu dla fischiwdy pola hamtiskeho šudnistwa we Barlinje podał.

Bjezdźelnosć w Němskej wotběrała.

S wozjewjenjom wjedra je so sa wjele powołanjow możnosć k dźelu połěpschiła. W pożledninh tydźenju je liczba dźěłaćerjerjow w Němskej wo něhdźe 20 000 wróćo schła.

Němski sejm so njezwoła.

Wubjerk starschich němskeho šejma je šrjedu two naměsće němskich nacionalnych, nacionalnych socialistow a kommunistow jednak, so by so němšti šejm hnydom swołał. Po wjazyhodźinskim twuradźenju je so namjet wotpokazał. Pschećiwo namjetej su hłosowali: centrumska strona, statna strona, ludowa strona, socialdemokratojo, kschesćijansko-socialni, wjetšny lud a hospodarska strona.

Po šrjedowskim pożedšenju rady starschich šmě so te tym liczeć, so twuradźenja němskeho šejma hač do 13. oktobra wotstorczene wostanu.

W Braunschweigu kommunistow sajeli.

Kommunistow, kotrychž su w Braunschweigu dla sakasanych jutrownych demonstracijow sajeli, su šrjedu je wuwjazom dźěłaćerjoch, kotříž su so pschećiwo khłostanišću sakonjej pschešchli, i jatby puschešli. Mjes nimi su tšjo twukrajenjo. Puschećeni, něhdźe 400, su so z wjetšcheho dźěła na domojnuć nastajili.

Sšwjedźeń 1. meje so w Braunschweigskej wotstroni.

Prawizowny wubjerk braunschweigskeho šejma je šrjedu z hłosami prawizownych stronow a nazionalnych socialistow sakoń pschijał, so so 1. dźeń meje je sapiša sakonskich šwjatych dnjow wumanje. Pschi knježejskich mozowych poměrach njeje na tym dwěłowacź, so namjet wjetšinu namaka. Sa pschemėnliwosćej politiskich poměrow je wo-

Jednanja wo mzdu twarskich dźěłaćerjow w Sakskej.

Lětša 21. měrza je sa pschedbyłowotm dr. Wiesela we durinskim hospodarskim ministerstwje krajny tarifny hamt jednał. Pschedbyła tutoho hamta je rosrižaty wuhud wojsewił, po kotrymž so msda wo 19 hač 20 pjenježkow po hodźinje sniži. Tutón rosrižaty wuhud je dźěłodawarjo pschijeli, dźěłaćerjo pak wotpokasali.

Na to je so wo mdach 26. a 27. měrza w Barlinje pjsched zentralnej wurunarnju we wschitkich podkrjećach jednało. Němšti dźěłowy minister bě dr. Brahna sa njestronjeńskeho wurunarskeho šudnika pomjenował. Zentralna wurunarnja bě s hłosami dźěłodawarjow sa fakti šwobodny stat rosrižaty wuhud wupraji, s kotrymž so msda w Lipšku wo 10,1, w Drježdźanach wo 10,2, we Kamjenicy wo 10,6 proz. wottwari. To je 14 pjenježkow po hodźinje. Sa druhe msdowe klasy 2, 3 a 4 so msda wo runje telko prozentow smjeńšchi. Najwjetšcha msda murjerjow a cźěłarjow **w Budyšim wokrjeknym hejtmanstwje** — w msdowej klasy 3 — by 106 pjenježkow, we msdowej klasy 4 100 pjenježkow wuczinił. Msda twarskich pomocnych dźěłaćerjerjow je we wschěch klasach wo 17 prozentow nišcha, a twarscy dźěłaćerjo w semi potom hischcze 5 pjenježkow po hodźinje mjenje dyžli twarscy pomocni dźěłaćerjo dostanu.

Zentralne swjašći dźěłodawarjow su 28. měrza 1931 zentralnym swjašćam dźěłaćerjerjow sdźělile, so swojim podswjašćam poruča, so bychu so msdy wot 1. haprleje hač do dońkuncznej wuprawje po zentralnym rosrižanym wuhudźe płaćiše. S tym dyrbjesche so dźěłowy měr sakhować. Tonu su dźěłaćerjo pschihłosowali.

Dźěłodawarjo w sakskim šwobodnym staće pak su wobšamknyli, twarskim dźěłaćerjam msdu po sakskim rosrižanym wuhudźe płaćiš, njejsu pak to podrjeknym dźěłaćerskim organizacijam wojsewili. Twarscy dźěłaćerjo dyrbjachu do 31. měrza 1931 z podpismom swjasać, so budža pornjo starym mdam 19 abo 20 pjenježkow po hodźinje tuńšcho dźěłać, abo woni so z dźěła pnschejschu.

Wjerschi dźěł dźěłacych twarskich dźěłaćerjow je so tomuse žadanju sapowědźił, na cźoš su jich z dźěła wušamknyli. Wot druheho dźěła so podpišmo njeje žadało, abo dźěłaćerjo su pišmo njepschecźitawschi podpisali.

Hač może někto podrjesnyj swjašk dźěłodawarjow rjec, so su dźěłaćerjo městnu swadu sapoćeli, je jara dwělne.

W pišmje je dale praji: Němske kujerstwo žada, so bychu so twarske khoty wo 150 prozentow pschedwójnjeneho stawa šnjiże, a krajna wopalna sawěsćenja wobnjowm schłodu jenoż hischcze je 150 prozentami farbnje. Woboje je wěrno. Němske kujerstwo a też krajna wopalna sawěsćenja běschtej k pschesdwědčenju doschłej, so je pschi starych msdach twarskich dźěłaćerjow možno było, twarske khoty wo 150 prozentow pschedwójnjeneho stawa šnjiżeć, pschi cźimž pak je mzdy njebychu trjebale wo 20 pjenježkow šnjiżeć. Zentralne rosrižaze wuhudy, kotrež su drje so po poručenosći němskeho kujerstwa wuprajile, to jara jašnje wupraja.

Straik twarskich dźěłaćerjow w Barlinje a Drježdźanach.

W Drježdźanach je so dla msdowoje swady na schtyrjoch twarach dźěło sastajiło. Na tšinaće twarach so dale dźěła.

W Barlinje wot wutory wjetscha liczba twarskich dźěłaćerjow dla msdowoje swady štrajkuje. Na někotrych twarach je so tohodla dyrbjało dźěło sastajić. Dokelž běchu němskošćatny tarif a jenotliwe msdowe tarify 31. měrza **wotběžak**, bě so sanđbeny měšaz wobšamknło, mjdu wo 7,8 prozentow wottwarić. 8. haprleje dyrbjesche nowy tarif do mozy stupić. Dokelž pak murjerjo, cźěłaloja a nosćerjo kanjenjow wo wottwarjenju mdy nechcychu nicžo wědźeć, su twutoru dźěłacź pschestałi.

Lipšk podpjerańske žadosće za spomožerstwo a krisowu podpjeru sniži.

Lipšcźanska rada je podpjerańske žadosće w spomožerstwje a krisowej pomocy wo dźesacź prozentow sniżiła. Tale naprawa je wo prěnim rjedźe na powinowcj, § 88 wulkadźaju, jakožuje, so ma so gmejnine samoženje staroblubje sastawacź. S pschewjedźenjom tuteje naprawy **žebi Lipšk měsacznje 400 000 hrivnow wudawkow sakutuje.** Lipšk je prěnje wulke město w Němskej, hdź wottwarjerske naprawy tutoho waschnja pschewjedźe. Po schtyrjoch wyschschego měschcanskoty dr. Goerdelerja je so radźene wobšamknjenje, kotrež z rosšudźenjom měschcanskich sastupjerjow pschećeje njeje potwjerdźene, i wukasom pak je hižo do mozy stupiło, to rosšudźiło, so je němšti šejm rozpschoh, na namjetu sjeda němskich městnow, so bychu so gmejnje se spomožerskich cźežow wušwobodźile, sjahła njedźiwawschi.

Danskim dźěłaćerjam wuzamknjenje z dźěła hrozy.

W Danskej su dźěłodawarjo měsacy dołho bjez wuspěcha z dźěłaćerskimi swjašćami wo mdowym praschenju jednali. Tohodla su twutoru wojsewili, jo dźěłaćerjow z dźěła wusamknu, jeli so k zanemu dojednanju njedóńdże. S wusamknjenjom by so něhdźe 50 000 muži potrjechiło. Statny wurunar je pożedniłi namjet podał, wo kotrymž stej so stronje dźenża wuprajilej. Dźěłaćerjo su šwólniwi, wurunarjowy namjet pschijeć, tola někotre šednoćenstwa dźěłodawarjow su jón wotpokasałe. Jeli so jo dźěłodawarjo a dźěłaćerjo w pożlednjej hodźinje njedorěcźa, wusamknjenje dźěłaćerjow 10. haprleje do mozy stupi.

Wusamknjenje dźěłaćerjow w Danskej a Norwegskej.

Po dołhim njewuspěšnym mdowym jednanju je so najpatosćej **w Danskej** nsjee dźěłodawarjemi a dźěłaćerjemi powjetschiła. Hdy by danski konflikt pjatk wudarił, by so prěni tydźeń 50 000, druhi tydźeń 100 000 a ißcźi tydźeń 150 000 dźěłaćerjow z dźěła wusamknło. Zhle hospodarske žiwjenje, kotrež so runje počžina sfrabacź, by so z tym cźežko potrjechiło.

W Norwegskej je so hižo wjele dźěłaćerjow wusamknło. Dźenża so z tym 43 500 dźěłaćerjow, sa tydźeń 26 500 potrjechi. Hižo prjedy tuho je 12 500 papjernišćich dźěłaćerjow dźěło złojiło, a njewusamknjeni transporitaj dźěłaćerjo su sympathijowy štrajk pschipowědźili. Zadanju dźěłodawarjow sa šnjiżenjom mdy wo 15 prozentow žadanje dźěłaćerjow napschećiwo steji, kotšiž žydowmhodźinji dźeń pschi jenakej mdze žadaju.

Z cźěła čěskosłowakskeje narodneje socialistiskeje strony.

W Prahi je so tele dny sjesć cźěskosłowakskeje narodneje socialistiskeje strony wotmě. Wo nim je so wobšamknło, so ma so Cźěskosłowakska dotalneho systema politistich swjatkow s Jugohskowjanjej, Rumunjej a Francowskej dźerżeć a pschećelne pozdaki k Awstriskej, Němskej, Pólskej, Italskej a Jendźelskej hajić. Wobmėr k Ruskiej je jene z najkhutnischich prašenjow Cźěskosłowakskeje. Wumożenje Ruskeje dyrbi z Ruskeje žaneje wuńcź. Europa ma powinosć a sajim, ruskemu ludej z rozumnej politiku, pschebe wschěm z hospodarskej politiku, pomhać. Tale pomoz może pak ko jenoż potom dawacź, hdyž budża pozdaki Ruskeje tajte, jo wone sadabne europiskeho porjada na puczu nejsteja abo je każa. Tajka politika by k nawjasanju diplomatiskich pozdahow z Ruskej dowjedła. Swonkowna politika Cźěskosłowakskeje dyrbi so stajnje a we wschěm z měrnym duchom wodźiš.

Sbžź we Venezuela.

Sbžźarjo we Venezueli dobyczerjsy postupuja. Zyle wobydlerstwo pokodnischeho venezuelskeho stata **Apura je so revolujonarnemu hibanju pschijamkło,** kotrež je so tež na žuđedne staty wupschestrelo. Wjednik sbžźarjow general Cedeno chze hač k mórskemu brjohej pschinjacź, kaž bóhy so pożtyki municije doschłe. Wojowanje z venezuelskim knježerstwowym wójšćom je na woběmaj stronomaj cźežke wopory žadało.

Sbėjt na Madeirje.

Sbėrkarjo na portugalskej kupje Madeirje žu žo tśjoch parnuch tódjow śmozowali, kotrej dźjuchu wikowańśći wobkhad ś Jendźelskej dale wjesć.

Ruśkeho kommunistiśkeho wjednika śkónzowali.

W Suchumje w połodniśkej Ruśkej žu na dróhy wjednika organizaźikeho wotdźelenja ś połodniśkeje ruśkeje kommunistiśkeje strony, Paćuźulina, wot sady śkónzowali. Policija je 18 wožołow sajaka, na kotrychž tuka, so žu žo pśći mordarśtwje wobdźelśe.

Ministraj jako kraiowaj mordarjej.

Minśke nowiny pišu, so žo žudniśke pśchepytanje dla attentata na albanśkeho kraia Zogu pścheźiwo **žydom albanśkim śtaźanam měri.** Mjes nimi staj **dwaje nėbuźhej albanśkaj ministraj.** Dokelž je źiėdźenje teź po diplomatiśkim puću nuśne, budźe pśchepytanje śnajniejśeho dwaj nėźazaj **tracź.** Wotkrućenje njemóže žo **tohodla** pśiedy śnadź junija wočakaś.

Turkowśko-persiśka napjatosć.

Kaž bórzy je źnėh roztał, ko Kurdoje sebo do Turkowskeje waleja, so bychu kraj, kaž daloko Kurdojo w nim bydla, ś turkowskeho knježtwa wuźwobodźili. Nawale žu śwjetścha ś kraja hory Makeho Arraraia stawaju, kotrychž Perśiśkej źlużicha. Turkowśka tohodla wot Perśiśkej śada, so by jej kraj pod Malym Arraratom wottuźila. Potom by by mohło turkowśke wójśko na śpėźatkitśimi Kurdami puśćeśćicz a jich śniśiśeź. Perśiśka je śwónińwa, žadanje Turkowśkeje dopjelniś, tola źiebi źada, so by jej Turkowśka ta to wjetśchi kraj druhdźe wottuźila. Tomu žo Turkowśka śapowedźe. Turkowśko-perśiśke pocźahi žu tohodla śasko napjate.

W Chikagu su jeneho Cecha za prezidenta wuzwolili.

Pśchi wólbje Chikagoskeho mėśchćanosty, pśchi kotrejž dotalny mėśchćanosta **Thompson** (republikanśki) demokratej **Cźermakej** napścheźiwo śtejeśe, je Thompson podlėźał.



Anton J. Cermak, nowy Chikagoski mėśćanosta.

Dobycze demokrata **Antona Cźermaka** žo jako śnamjo protesta wobyklećśiwa pśchećźiwo k wėrje njepodobnej njerodźe w mėśtowym śarjadniśtwje wobkładuje. Tónle wuśpėch je cźim bóle śpomnjenja hódny, dokelž je **Cźermak Cźech ś Prahi,** kotryž je śa młode léta jako wóśliśer we wuhlowej janje a jako nadrośny wikowaś žo khudobnje źiwił, mjes tym so je dotalny mėśchćanosta Thompson jako žyn śamoźiteje Bostonśkeje źiwójby a prjedawśći dokhowarśki bulkopaŕ Yalefkeje univerfity „100 prozentśki Američan". Cźermak je hižo pśchipowėdźił, so žunjerdźaty khlėb wukida, a so Thompsonowych pścheźelow je śatśtojnstwa wuceźeŕi. Snajerjo Chikagowśkich wobśtejnośćow wśchak ko boja, so žo Cźermakej njeporadźi, pśchećśiwjeźerjom, paduchow a kubźejnikow ś Chikaga wukładźeć. Tale zwałba ma we wśėch ludowych worśchtach, w najwjaźnich a najwśchśich, pśchewjele dowėrnikow a połkowarjow.

Ze Serbow

W Budyśchinje, 9. hapreje 1931.

— **Wo wjedrje.** Wježera wječor w 7 hodź. barometer 747, hygrometer —4 a thermometer —1-10, wodnjo. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer —2 a thermometer —1, w nozy Dale budźe śuchо. Schkleźa je śkerje śtśicze postupiła. To je se śnanjenjom, so je so wyśchina nad śrjedźnej Europu hiśće je zesyłnika. Wona haha pśchećo hiśće hacź do połnócneho lodoweho morja a wuśchesćeŕowa so někto teź nad ranśchu Europu. Je-li so tam śahnyła, potom kliwa nam wobśtajny rjany, cźaś je śunnymi nozami. Jutśe pśatk ikhadźa źlóućko 5.19 a khowa so 6.46 hodź. Mėśaćk ikhadźa rano 3.10 a khowa so dop. 10.11 hodź.

Pśeźśe kwėtki.

Lėdy je źnėhowy pśchikrywo žo minył, to teź hižo pi-źane liki barbiczźi (Krokus) ko pśches śemju a trawu pśchedwobuwaju. S radoścu cźłowjek powita tóźdu kwėtku, kotraž nalėnu cźėś cuba, pśchetoż chże po kwėtkach zaźahowaś do kraja. Kóždujkuli źlónćenu pruhu barbiczka žadośćiwoje śapowadnje a bojaśliwje žo śahy śaćini, hdyž mróźna źlónżo śahkonjeja. W Śaśkej barbiczźi hiśćeśe ś mėśinami bźiwje rostu. Nimo nich namakaju žo tu a tam teź hiśćeje mėrźke śwónczki. S nimi žo pśiedy źalośnje wikowaśće. Po barbach kwėźele tuteje rjaneje rostliny do mėśtow njeźeću a ś nėźicho pjenjeźkow pśchedawachu, runje kaž hdyž hiśćeje pėtrkluce. Dźensa je to kwėtka nėźo śakorśći śchkitana. Tehorunja žu pola naś śchtiane pėirklucze. Teź ś nimi žo do nėźawno horśliwje wikowaśće. Pśchi tym bu ta kwėtka dale bóle źadna. Njech kóždy na to kedźbuje, so by śbėrańje a pśchedawanje tych kwėtkow žurowje pokhośto.

*

— **Towaśtwo pomozy śa śtudowanych Śserbow w Budyśchinje prožy wośjeź. śbėranje liśćiny a wupokaźy śbėraćelow nėźo hnydom wotedaćź. Towaśtwo ma wuźchnośći (krajnym radam) rosprawu wo domjacej śbėrazy podaćź. Pośtajeny cźaś je nėźo hižo pśchekroćeny. Tuž prožymy, njekomdź žo nichtó dlìe!**

— **Cźeźke njebóże** śa žo wcźera w tudomnej Kellingez chemiśkej cźiśćeńni a barbjerni. Dźėlaćeŕ Dyrlich śe Khelna do transmiśije pśichódze, kotraž jeho nėźotre raźy wokolowjerśmy. Śnjeśożeny žo na nohomaj cźežko śrani. Hnydom na pomoz pśchikhwatachu a jeho do mėśchćanśkeje khorownje dowjeść dachu. Podaiś je cźim śtuchliśći, dokelž dóze ho Dyrlich w bliźkim cźaśu wożenjeć.

— **Mjaźowe jśći** (Freiberg) **w Budyśchinje.** Pjatk 10. hapreje pop. wot 2 hacź 3 hodź. wotedawa žo na cźiśla 4001 hacź 4150, wot 3 hacź 4 hodź. na cźiśla 4151 hacź 4300, wot 4 hacź 5 hodź. na cźiśla wot 4301 hacź 4450 a śtobutu 11. hapreje dop. wot 7 hacź 8 hodź. na cźiśla 4451 hacź 4600, wot 8 hacź 9 hodź. na cźiśla wot 4601 hacź 4750, wot 9 hacź 10 hodź. na cźiśla wot 4751 hacź 4900 žyre howjaśe mjaśo, pnnt po 40 pf., a žyre świnjaśe mjaśo, pnnt po 50 pf.

— **Zbėranje w Budyśchinje!** Do Budyśchina žu śchtwórtk rano ś Kotowicy zbėranje pśchiśahnyli a mjes Wjeleźaŕśkej a Neuśaśkej dróhu pśched Śchradereź kubłom lėhwo roślożili. Pśchi wohnju źebi jėdź warja, mjes tym so jich dźėći połnaśy mjes konjemi bėhaju, kotrychž žu zoku cźežołu hobu pśchiwjedli. **Policija je** žo podarmo próżowała, bruny lud ś mėśta wuźoknowaś. Zbėranjo maja pjeźa prawo, tu śchtyri dny pśchebywaś.

S **Drużca.** **Wutoru popołdnju w 2 hodź. wudyri woheń w jenym pobocźnym twarjenju ludowuneho knježeńa dwora.** Tam bydleśche wyśchśi dejśt a mėśeśche dejśt Herling śwoju lėkaŕnju. **Tuta lėkaŕnja je žo pobrała wupaśiła. W potrjechenym domje** ńeź dwź bydleni, kiž pak žu bywśeli wuwróśnicź. Wohnja žo na śtoku khudoho dobladachu. Nimo gmejnśkeje śpśawy bėchu na pomoz pśchikhwatale hiśćeśe woborty ź. Huśki, Wėlśch Nośliz, Hnaśćeńa, Koiwje Wjży, Demjan a Drjeczźina. Jim hėśćo žo wśichtkim telefonikow wo wożnju źdėkiło. Na Huśećanśki zwrkwinej wśći žo k wohnju śwonjeśće.

S **Budeścz.** Wježera teź do tudomneje śchnle małe dźėći śaśkwiśchu. Bėśće jich **19 hólcow a 10 holzow,** dozyła 29 dźėći. K. śchulśki wjednik Wyrgacź nowcźłowu na ważny nowy śchulśki cźaś pokaśa a je rjadownemu wuźerjeńeŕ k. Munćańkej pśchepokaśa.

S **Budeścz.** Druhi dźeń jutrow wotnė śerbśke towaŕśtwo „Ludowit" na śwjeczenym mieśtnje śhromadźiśnu. Jako pśchednośnik bė młody k. wuczeŕ Śchjeźa ś Rachlowa k nam pśchiśłuchnał. Kaž śtajnje w naśćich śhromadźiśnach pśchimachmy najpriódzy śa towaŕśchnym śpśawikom. Śwój po śpźiwje śaklinčźa. Runje wumjeźmy w śpźiwje wśchak hiśćeźe njeźmy. Śnadno hiśćeźe wukmjeńmy. Rjane dośeź žu naśće śpźiwy, jo bychu žo je śa śkorjenjom a lubośću wśchudźom w naśćich ludźi śpźiwale. Naśch pśchedsyda k. Hajna je Śpłóśća naś wutrobnje wita. Dokelž śmy śaśo jeneho naśćich naźiwnjeńiśćich, ludźeho k. Pėtśćuku ź Sahorja, pśches śmjerć w towaŕśtwje śpuśili, śpomina pśchebžyda „najpriódzy hiśćeźe raś na ludźi tśićh śemźėtych pożėdnjeźho cźłowa. Bjes nimi bėśćitaj diwaj zbrkwinśkaj pśchedśtejeśeraj. Nahle k. Śchuśter ź Lejna wotcźińże. Mowjeźo jeho domoj pśchiwjeźeśćeh. Wėm bž Śśerb a śwėrny Śśerb.

Śśerbśke wėźeśće w śwojim domje a śrobśny wukubłaśće śwoje dźėći, śchtoż je waźniśće, hacź wulke rėcźe. Nieśapomnity je nam wośeźe tež k. Pśiśćka, tutón muź mudreje mady, bohateho naśhonjenja, śwarowneje mysle, wulkeje lubośće ża naśch Bożi dom. Kak husto je pśchi śwjedźenjach nam jón kraśnje wupyśchił. Wo wśelakich khorośćach k. wuczeŕ Śśeźa rėcźi, wośeźe wo khorośćach, kiž śu w śtarych cźaśach ludy tuśhiśe. Tajka khorość je kholera. Wona žo na cźaś śhubi a ś dobom tu abo tam śaźo wustupi. Pśched wjazy lėtdźeśatkami bė w Hamburgu. Po 1866 je na Źidowśke śakhadźała. Snata khorość je teź mór, kiž žo wot cźłowjeka na cźłowjeka pśchenjeźe. Wona žo wśchelako wopokaże, mori pak cźłowjeka husto wob dźeń abo žamo śa nėźotre hodźiny. W Indiji je mór domach, a to žo dźiwaczy njetrjebamy. Tam žo w rėźy Ganges lud po śto tyśaćach kumpa a mjes tutymi teź wjele na mór a khokera khorych. Nėźdy je pola naś teź źerkowna śynuźa śakhadźała. Pścheź śchcźėpjenje je žo bóle śhubiła. Wośeźe śtraśćne žu cźorne jėtra. S biblije śnaty je wuśkaź, teź lepra njenowany, kiž žo w Ruśkej a Aśiśkej nėźt hiśćeźe huśećśicho namaka. Pomoz je źadna. Wuśkadny byrźa žo, kaž je teź ś biblije śnate, cźłowjeśkich bydlow źdalowaczy, so žo khorośćej njeby wot cźłowjeka na cźłowjeka dale pśchiniejźła. W Afriźy bž w kolonijach, kaž dołho bėchu w naśchej ruzy, śwarniza, kiž pśches kuntwory a jich kaknjenje naśtanje, śtoro wuntwijena. Nėt tam khorośćej śaźo pśchibźra, dokelž lėkarjow dośeć njeje, kiž mógli khorośćej śahnaczy. Śnata je teź khorośćej malaria, na kotruż w pośledńjej wójnje wjele naśćich wojakow cźerpjeźe. Cźim cźiśćeźiśći dom a cźłowjek, cźim cźiśćiśćha woda a ś zyła picź a jėdź, cźim mjenje ztkhów a wśchów, jėdźitych kuntworow a muchow a wulkich myśchow, i cźim lėpje a lóźo śo cźłowjek śtraśćnych

Wśėdne cźiwy.

Wobraz śe źiwjenja małych ludźi.

75] (Pokraczowanje.)

XIII.

Sśłúnzo śakhadźeśće hižo k wjeczorei, hdyž Ternka wotcźeźi. Njewódźeśće hacź je wjeczor abo ranje. Dołho žo wokoło roshladowaśće, prjedy hacź pśina, hdże je.

Nadobo doraźy na jeho duśchu prėnja śajna, wėśta mhjźliczka. Śahlyśchła nėźakli kliukot — we wuśchomaj śajwnczi jemu śajnje śwuk śwona. To je śmjertny śwónczk. Śwoni śo śmrćtnemu — — —

Ternka žo na jene dobo śpomjakowa a wuśkoczi je koja. Bė jemu nėśćto źadławeho, hróśźneho napadło, cźehoż bė žo wuśtrózał.

Wot wonka nėćtó do wokna śabucha. Teź Veronika wulėśe nėźo ze śkhowa, hdźeź bėśće śtulena śedźała se Hanku.

„Modleze žo", wotwoła ju do wokna Lahodźiny hłóś. „Śwoni Franzej! Franz je wumrėt — —"

Ternka bė śatorhnjeny, na śmjerć blėdy. Chzyśche kroczałku poćupiś, ale njemóźeśće. Koleni jemu tśheśotaśchtej.

Hiśćeźe njebė doświniło, hdyž Kotrecź pśchibėźa.

Wobkrućeji powėźeź. Pobnuty śam ś tutym podawkom rosprawjeśće śchćerko, śchto bė žo śtako a kak bė žo wśchitko podało, jako by idźėli jenož śajimawu nowinu a njerwobkedźbowaś, kak możnje w tutych mėśtach, pola tutych ludźi, dyrbi tóźde śtowo śkutkowaś kaž źeravina, kaž kśóće ś kakaźom.

Frantiśchek Jelinek njebė do Bechyńe dośchoł, hdźeź bė žo na putniśtwo nastajił. Duzy po puću bu jemu hubjenje, so njemóźeśće bale a žohuputniźy dyrbjach jeho hacź do najbliźśeje wśy donjeśeź. Tam jeho wośtajichu a hdyž žo ś putniśtwa wróćeźahu, wśachu jeho žobu; położichu jeho na wóś, ćij bėchu śkasali, nawdawśći pjenjeźy.

„Pśchiwjeźechu jeho k nam —" powėdaśche Kotrecź dale, śmėrom, kaž cźłowjek, kotryż hdźeź je, cźuje žo doma, hdy nyjeśći žo na ložo, ś kotrejož bė pśched khwilu Ternka stanył; wo jimje bėśće teź Lahodka a ža njej nałwali žo wjazy wobydlerjow „liśy", žadośćiwych śponicź podrobnośće wo śajimawej mėśtśej nowińnje wot wcźeźitelo śwėdka. „Pśched klamami śasta wós. My wśchitzy wuźekchmy won a Franza wuśchenyćhu je śtomy. Ale duśche w nim wjazy njebė. Duzy po puću bė wumrėt. Lėkaŕ bė tu hnydom na mėśeźe," pokraczowaśche powėdaŕ. „Hdże teź to cźėźko do dźėlaŕnje? Da jo śaźo pokoźicź na wóś a pójła na kerchow, do cźėźownje."

„Dyrbiny tam hicź pohladaćź!" pśchetorhny žo Kotrecź. „Jenož śtym źebi tak śabėźał. Dyrbiny žo wo pohrjeb pośtaraćź — —"

Sa Kotrezom śhubichu žo teź jeho pożłuchaŕjo. Śwjetścheho dźėła dźėchu za nim w śmėrcu k pohrjebnišćeźu.

Ternka njerźeknywśchi śłowa wuźdże teź won, śe śtiwy. Wśėche jemu tak cźėźko, k śadujśchenju.

Żodźeśche žo śa powėtrom, ta cźėrśtwym powėtrom. Wośta na dworje. Śśydnywśchi žo na pjenk, na kotremž hewak drjewo rubaśche, poćza płakaćź, hórko płakaśche.

Pądła leźeśche źekera; nawadże jemu, so by ś radoścu położił pod jeje wotroźeźe śwoju głowu, hdy by ś tym śtwój hréch wukupił. Radłubje by žwoje źivjenje wopraważ — rady wumrėt . . . .

Cźehodła dha njewumrėźe? Njemóże źnadź śam do śmjerźe hicź? Haj, haj, wośmje źebi źivjenje — —

Wucźeknje tak wśchėm tym bėdam, kotryż cźakaju jeho tudy na śemi, wucźeknje tak porokowanjam źwojeho źiwdomja — —

Hacź pak wucźeknje ś tym teź źivjenju hrėźhej? — —

„Cźerźeźe cźeźki hréch," śaklinźa, śaśchunni jemu we wuśchomaj a wón rośeśnawaśche teź śnaty Franzowy głóś . . . .

Wukupi-li tutón hréch źivój ze źivojej dobrowólnej śmjerźu?

Nė! Nė! Bóh je je źudnikom na njebeźach a na tamnem śwėźe jeho śatana — —

Ternka śtojeśche hižo w tólni a dźerźeśche powjaś we rukomaj. Rośkładowaśće žo, jako by jenož hiśćeźe pytał, hdże by najpśchibódniśće mėśtno namakał k wukonjenju toho, k cźemuż je rozbudźeny . . . .

Ale na jene dobo njebė to jenož śtrach pśched śatanom we wėcźnośći, bė to teź śaźo wutrubjeźena nada lubośćź k źivjenju, kiž śraśły jeho ruku hižo pobėhnjenu, pśchihotowanu śadźerńnyć wokoło kka . . . . Powjaś śmokny po na śeń. Ternka njeśthli žo, so by jón wośtajeł śbėhnyć.

Wrócźi žo do śtwy.

Kotrecź śnowa pśchińdźe, so by pśchezo śaźo dźėłali dalśche a nowe podrobnośće we Franzu. Bóle waśćiny je jeho źnjerczo, dokli jeho prjedawśće źivjenje wutrubji ja-jim a kedźbliwośćej teź śchćerśheje mėźineje śjawnośće. „Teź noiwa płachta je śaplaczena", wośmjaneni Kotrecź. „A wėnzy doźtanje Franz . . . ."

Jenož Bože mśćhé njebudźa žo śa njeho źnjerczeźć," pśchiśponni pśchitomna Lahodka, kaž w źubuzźiśkoźći, ale źdobom teź śchkodolubiwośćej ś tym wobjamkujo. „Że Bože mśćhé, na kotreż je njebożćiźći telko hromadu śchćrakał a kutował. — —"

„A śchto dha je wo to!" ś njeważnoścu śwjataka, śi njedźerźi do tajśich pśchedźiwdowo niźo, wotrutnuny Kotrecź, chżyło ś tym pśchipówmhacź Ternkezom, kotrychž dótkny je tutón porok kaž cźežka wobśtórźba. „Hewak budźe wśchitko, so ani Franz niźdy na tajśi pohrjeb by njepomyślił."

Pohrjeb Franza Jelinka bė wopraważe zyle pśchiśłuśhny, haczrunjeź njenaźdże žo po njebożćiźćim ani kreźarja.

S cźėkłowje bu kaśchcź wotinjeźeny do pśchejśća domu, w kotremž bė lėta dołho jako krawśći dźėłał, a wottud je pśchewodźenjom njeźeny jaźo wośco k pohrjebniśćeju, ze rowej. Śwonjeśće žo je wśchėmi śwonami. A hdóźo hrajeśće. Wśicho śta žo ś tajźej hanu, so by śawźeśće, ani pśchihłoźowanja njenaśłeho toho prośteho śkromneho muża, kotremuż płacźeśće.

(Pokraczowanje jeźéhuje.)

khorošćow, ſ katholiſcha kuhoh natyhowanych, dowobarca. Běchu wobrazy žałoſćne, kiž widžachmy a wobrazy hubjeńſtwa, wo kotrychž ſłyſchachmy. Sa powmeżacy pſchedmoſchć ſo w mjenje wſchěch pſchitomnych k. Hajna wutrobnje dźakowaſche. Na měſto ſwojeho mana do towarſtwa k. Jurij Schuſter ſ Lejna ſaſtupi. Pſchitomnu jeho do ſrjedźiny ſe ſpkwom: Bratrowſtwo ſći ſawdawamy! witachu. Sa mužaz tjanſe mejc ſo wulet do Spiſiſka wobſamkuje. Wſcho minje chaſe k. pſchedbyda pſchihotowacź. Tež na ſo w meji hiſchče raz ſhromadźiſcha wotmyſlu. Wo kupjenje khorhoje ſo rěčeli. Wſchelazy ſebi ju dawno ſadaju, druhi maja druhe ſa nuſnjſche. Wobſamknjenje ſo njeſka. Pod khorhoju noſcheho lubeho Serbowſtwa, pak chcemy wſchitcy ſtacź.

Z Khróšcie. Srjedu popołdnju w 2 hodź. přijachu so na naſej ſuli małe dźěći. Běše jich runje 50, a to 26 hólčkow a 24 hólčkow. Z Khróšcie běše 11, z Prawocic 2, z Kopšina 1, z Lejna 3, z Łuſca 1, z Hórkow 12, z Wudworja 5, z Jaſeńcy 4, z Now. Jaſeńcy 4, ze Hory 4, z Kozarie 2, z Wučkec 1 Najwjetſu liču ſtajichu Hórki. Z toho je widźeć, zo je tam cyle nuzne ſula trěbna. Po čaſu ju wěſće dóſtanu. — Jako ſuſki lěkaŕ budźe na naſej ſuli knjez dr. Thill ſkutkowaŕ, doniž Khróšćicy ſame njedoſtanu ſtajineho lěkarja.

Z Khróšcie. Knjez Š. je tute dny na tak mjenowanych hatkach (při rěcy Satkule) jeniu pižmowu ſćurku popadnył. W přichodze ma ſo na to kedźbować, zo ſo tute ſtrašne zwěrjata wutupja. Knjez Š. je jemu myto (1 hr.) přez wjeſnjanoſtu wuplaćił.

Poſledni puć ſararja Mateja Urbana

Wječerowſchu ſrjedu bu cžło k. ſararja na wotp. Mateja Urbana k poſlednjemu wotpočinkej pohowane. We jeho domje w Khróſtawje běſche dopołdnja ½11 hodź. wuſłužbowanje, hdyž běſchtaj duchownaj k. ſarař Rjenč ſ Wjelećejna a k. ſarař Zejk ſ Hajnja. Poſłednjiſchi knjez ſaſtupowaſche Maćiju Serbſku, kotrejž cžeſtny ſobuſtaw ſemrěłe běſche. Wón poruča dźakne a roſſołowuje ſtrowa pſchi kaſchcu ſemrěłeho ſerbſkeho narodowca a pěſtowda wěnu w mjenje Maćiju.

Popołdnju ¼4 hodź. bu cžło ſ wulkej cžeſću we ſwójſkim rowje we Wukrancžanach pohowane. Na wſchě 28 lět je ſemrěły duſchownapaſtyŕ w ſwojej lubej rodnej Wukrancžanſkej wołhadze ſkutkował a wjeſ ſ jemu dowěrjenymi wołhadnymi ſwěru na to dźerža, ſo byſchtej ſo wótzowu rěcź a wěra ſachowałej. Tute jeho ſwěrne dźěło Kletnjanſka a Wukrancžanſka wołhada też dopołna a ſwěrnemu duchownemu ſ bohatym pſchewodźenjom ſwój poſłedni dźak wopokaża.

Němſke ſłowa rěcžeſche wołhadny duchowny k. ſarař Günther. Sa ſerbſku predaſchu konferenzu rěcžeſche k. wyſchſchi ſarař Sarjeńk we jutrownym tekſche, hdyž ſo jandźel wroſcha „Schto pytaeže žiweho pola mortwych?“ a wyſoſchowaſche wołhejſe ſaſtłužby ſamrěłeho ſararja we naſch ſerbſki lud, kotremuž je ſe ſwojimi tekſtami a ſpěwami wjele troſchta do wutrobow ſpěwał a naſchemu ludej ſ nimi broholny pokład ſawoſtaſił. W mjenje ſerbſkeje predaŕſkeje konferency položi k. wyſchſchi ſarař Sarjeńk też wěnu ſ rowej lubeho ſaſtojnſkeho bratra.

Pohrjebnu ſwjatočnoſć jara derje a doſtojnje Kletnjanſki chór pod nawjedowanjom tamniſchcžo ſpytnika pſchedběrjerja, kiž je ſobotu cžitał pſchedowanjow w Kletnjanſkim Božim domje, a Wukrancžanſki poſawniſći chór porjeſiſchcžichtaj. Mjes bohatej ſbyru pſchewodźerjow běſche też wjele duchownych, ſe Saſkeje pak bohužel jara mało, ninc k. wyſchſcheho ſararja Sarjeńka hiſchče k. ſarař Wyrgacź ſ Nowačźa.

Sa ſwójenu njeboh ſararja Urbana tu hiſchče najpomnjimy, ſo je wón 1872 we Wukrancžanach na duchownoho wuſwjećeny, 1875 bu ſe ſamoſtatnym duchownym a je tam hač do ſónca lěta 1902, potajkim 28 lět dołho, ſkutkował. S 1. januarom 1903 poda ſo ſwojeho cžerpjenja dla na ſaſni wotpočink, kiž je ſwěru ſ dźěłom ſa ſwojich lubych Serbow wupjelnił. W duchownym ſaſtojnſtwje je potajkim dožiła był 30 Lt. Bóh mjenł jemu jeho ſwěru. Jeho wopomnjeńcže pak woſtanje w ſłohnowanju!

Z Łužicy.

* S Biſkopiz. K pſchenjemu rajeſ na ſo w tutom lěcže mytowanſke wobhladowanje pcžolnikcžow pola pcžolarjow města a wokolinu, tudyžkuli towarſtwu plahowarjow pcžolow pſchihłuſchacych, po zimſkich wotmėcź, kajſeż ſu wot Saſkeho ſwobodaŕſkeho miniſterſtwa je 14. 1. 1925 poſtajene. Swědomcže nawjedowane wobhladowanja pcžolniſtich cžow ſu mjenujcy je ſtutkowym pſchikom k ſpěchowanju pcžolaŕſtwa. W prěnim rjedźe ma ſo pſchi tom roſumjenje pcžolarja ſa wudźerżenje, hajenje a plahowanje pcžolow ſłužicź. Mjenje roſtrjeſoważe ſa dožyłny roſſud mytowanſkich ſudnikow ſu nałożene formy kolcžow a naprawh, kiž cžinja ſo k ſkyſchemu porjeſnſchenja pcžolniſtich cžow. Pſchi tym dyrbja ſo pcžolarjo we bywanych njedoſtatkach a jmyłkach ſwojich pcžolniſtich cžow roſjasnjecź a wo jich wottſtronjenju powuczeć. Mėrtwy podhladne pcžolniſtcža ſo njewobhladuja. Wubżelecź budża ſo ſtatne myta, każ tež łajke wot Saſkeho kraineho ſwjaſka a Němſkeho ſwjaſka pcžolarjow. Nimo města ſamoho budża wobhladowane wſy Schumborn, Palow, Stachow, Lehdorcy, Počapłicy, Wulki Wyſoſk, Khanecy, Kadłobja, Mała a Wulka Drjewnica, Baldrjanecy a Wukrancžany ſ dožyłnje nihdże 350 rojemi. Hižo něſto pak rěka ſa wſchěch pcžolarjow horſiwje ſo pſchihotowacź, ſo bychu ſ cžeſću płaći tutom prěnim mytowanſkim wobhladowanju pcžolniſtcžow wobſtacź mohli. Wſchelake ſkupiny mytowaŕſkich ſudnikow ſe ſuſodnych towarſtwow budża naſtupaje pcžolniſtcža ſ krótka do teho wojnamjenjenjem cžaſu wopytowacź.

Zapóſłane.

(Bjez zamolwjenja redakcije.)

K nastawkej „Jutry w kłóſtrje“ ſo nam z druheje ſtrony piſe:

Jutrowne jěchanje wotnuwa ſo po ſtarym rjedźe, kaž smy jón hižo lětdźesatki zwučeni. Tež přiſłuchowarjo ſu zdźěła cź ſami, tola młodźina je ſo přemėniła, kiž žiwjetſa w ſportnych woblečenjach k nam přikhwata a w „Młodowni“ hospodu na někotre dny namaka, snadź tež druhdźe. Prjedy hač je ſo tu „Młodownja“ natwariła, ſu katolſcy zaſtupjerjo w Kamjenſkim wokrjesnym wubjerku protestowali. Radšo by ſo do Halštrowſkich hór hodźała. Čehodła runje do katolſkeho kłóſtra a do ſerbſkeje krajiny? Naš idylſki njedźelſki měr je na wſě čaſy ſkaženy. Njedozrawjena młodźina čaha po pućach a dróhach a kazy ſpěwajo a harujo naſe Bože ſłużby. Na tuiym kaženju wobdźělitaj ſo wobaj rodaj, hóley a holcy. Jutrowničkа njebě ſama na ſebi čopły dźeń, a tola běhachu tući nimale cžłnazy po wſy k pohórſkej cyłeho wobydleſtwa. My katolſcy wopytowarjo Božich ſłużbow dyrbimy ſej wot njekatolſkich cuzych ludźi wšelake wumjetnoſće a wuſmėſeć dać. Kaž praja: to ſu hłupe zaſtarſke wěcy, kłóſtrſka cyrkej je kaž khłoſtarnja, kuježny tča w kłóſtrje kaž w khłódze, jutrowne jěchanje je takiſi hnój a druhe njelube wuprajenja. Njeby-li ſo ze ſtrony wohnjowoje wobory porjad při cyrkwi dźerżał njebychu ſo nutřka ſcyła žane kemše dźerżeć móhli. Dźiwamy ſo, žo tući kažerjo měra a wobrjadow, kotřiž wěſće za cyłe lěto do žaneje cyrkwje njepřińdu, ſo runje do naſeje čiſća. Njedamy ſej naše nałożki a waſnja wot ſem přibėžanych cuzych wohanjeć a wuſmėſeć. W měſtach je kruće zakaſane, nimale cžłnazy po dróhach běhać. Tući wulkomčžeńcjo ſej myſla, zo je jim na wſach wſitko dowolene. Přečiwo tomu dyrbi ſo kruće proteſtować. „Młodownju“ tu nětko mamy a njemóžemy ju přewjeſć na amerikanſke waſnje. Bychmy ſej ju prawje daloko wot naſeje wſy preč přeli. Němcy z Drježdźan mi prajachu, hač je tuta „Młodownja“ k přenėmėnju Serbow poſtajena. Tući cuzy łudźo to zaprimuja, zo ma hiſče druheho zamėra hač „kłóſtrſku krajinu wotewrić“. To po čaſu bóle a bóle dopóznajemy! Bohužel je přepozdźe! -i-

Swójbne powěſće.

Sėmrėłi: Marja Krawcowa rodź. Wicžaſeŕ w Budyſchinje; khowanje budże jutſe pjatk pop. w 3 hodź. na Tuchoſtſim pohrjebniſchcžu. — Pawoł Krjeczmaŕ, pſchebywaŕ w Pomorzach, 72 lět. — Marta Lowſez we Rakojdach, 20 Lt; khowanje budże jutſe pjatk pop. we 2 hodź. wot žarowaŕſkeho domu. — Luiſa Wenjowſkyna w Lublu, 82 Lt; khowanje budże ſobotu pop. w 1 hodź.

Najnowiše z cyłeho ſwěta.

— Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchi pjatk: Małe pſchemėnjenja.

* 82 letny thežer Wilhelm Hańne w Bejerozach je we kemiſchach na ſajeże wutroby wumrėł.

* Do zyrkwje w Naſławje pola Freiberga žu ſo we nozy paduſchi dobyli, ſydom wohornych tyłow roſrazili a pjenjeſy ſ nich kradnyli.

* Němſkim nazionalnym ſozialiſtiſkim nowinam je ſo prawo na ſłaſanje pola cžeſkoſłowaſkeje pošty wotrjekło. Tele nowiny ſo potajkim pola cžeſkoſłowaſkeje pošty njemóža wjacy ſłaſacź.

* W Pariſu žu ruſkeho emigranta Szulowa na dróſy namakali, kotremuž bě ſo kulka do hłowy ſtėlila. Nježiſcho je w khrowni wumrėł. Jeho wobdźelenje pſchihotowanje ſu liſty w němſkej a ruſkej rěcži namakali, kotrež po ſdaću na bolſchewiſke pſchihotowanje pokazuja. Pódła teho ſu wó ſtiwje pod nowinami ſtłowanu helikopteru maſchinu a cžežki ſamkniony koffer namakali. Sso rozbuchnjenja bojo, kiž cžeže koffer njeſu wotewrili.

* W Paleſtinje ſu pola Beerſchéa rubježniccy žydom arabiſkich wiſowarſow wurubili, někotrych cžeſo ſtrašli a jeneho morili. Njedźelu ſu ſo ſdaću tohorunja rubježniccy w Haifa pjerjoch židow nadpadnyli a wurubili.

Towarſtwowſki powěſćnik.

Bluno. Serbſke tow. „Domowina“ wuhotuje młode jutry njedźelu 12. hapriela 1931 w hoſćencu w Bluncu ſerbſki wjećor a załoženſki ſwjedźeń z dźiwadłom a rejemi. Na njón přeproſnje wſěch Serbow z blizka a z daloka.

Drježdźany. Tow. kat. Serbow „Jednota“ změje ſwoju lětuſu generalnu zhromadźiznu wutoru 21. jutrownika wjećor we 8 hodź. w tow. hoſćencu „Bayriſche Krone“ na Neumarkt 4. Porjad budże w zhromadźiznje wozjewjeny. Bohaty wopyt ſo wočakuje.

Předsydſtwo.

Khelno. Serbſke towarſtwo „Domizna“ ma njedźelu 12. jutrownika wjećor we 8 hodź. pola Mjenec ſwojb měſančnu zhromadźiznu.

Komorow. Jednota Sokoł wuhotuje přichodnu njedźelu 12. jutrownika wjećor we 8 hodź. w „Kačej korčmje“ ſwój lětniſi ſokolſki ſwjedźeń, na kotrymž poſwjeći ſwoju nowu khorhoj. Wſěch lubych Serbow z blizka a daloka na njón wutrobnje přeproſuje

předsydſtwo.

Pančicy. Lipa Serbſka (cyły khór) ſpěwa pjatk 10. jutrownika wjećor we 8 h. w Pančičanſkim hoſćencu.

Rakecy. Rakečanſka Lipa wołhdźěli ſo přichodnu njedźelu 12. jutrownika we 8 hodź. na Sokolſkim ſwjedźenju Komorowſkeje jednoty w Kačej korčmje. Wo bohate wobdźělenje ſo proſy.

Serbſki zabawny wjećor w Sernjanach pjatk 10. jutrownika. Započatk we 8 hodź. ze ſpěwom, ſwětłowobrazami a předwjedźenjom ſerbſkich tačelow, k čomuž ſu wſitcy lubje přeproſeni. Zaſtup darmo.

Zenki z wěže.

Jutrowne potwarjanſko ſe Sowjet-Ruſkeje.

„A ſchto cžinimy ſ tym jwonom?“ Mały cžerwjenowłoſaty muſik ſ jěrtowym mjeſwocjom, nowowuſwoleny wjeſny ſtaroſta ſhładowaſkeje podwólnje na komiſaraa, kiž w ſwojich knjižkach wobroćeſche.

„Że ſwonom? Najſćepje, ſo jón roſſebjerjemy, ſeſchrėžemy a žej ſa njón nowy traktor (ſamokhód) kupimy. Derje, ſo tute njetrjebawſche harowate naſtroje hiſchče nikajku hódnoſcź maja.“

„Roſſebracź a ſeſchrėcź?“ daſche ſo nadobo hłuboki hłóſ ſłyſchacź. „Schto dyrbju potom cžinicź, hdyž je ſwón prječ?“

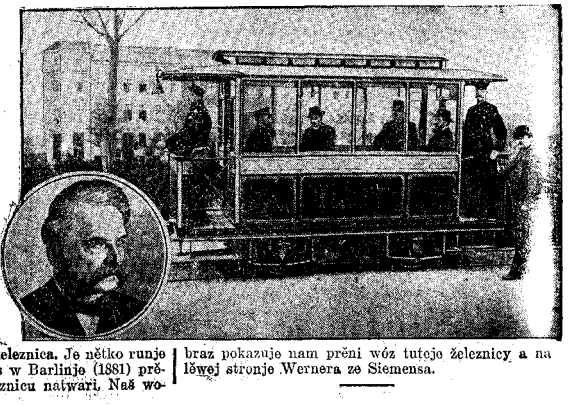
Komiſaŕ pſchežłapjeny ſhładuje. Tu ſteji ſtary, žiwy muž ſ dołhej brodu, kiž hač k paſej haha, a ſ wocžomaj, kotrež pod cžołłom ſpodźiwnje ſo ſyholitej.

„Michaŕ Boydanor“, rjekny cžerwjenowłoſaty, „maſch ſwóń! — — —“

„Tak, tak“, ſmėjeſche ſo komiſaŕ, „praj mi raſ ſtaruſcko, kak dołho tutu kowrótnoſcź hižo wukuſcheſch, a reklamu cžinišch ſa firmu, kiž ſłyſa njewobſteji?“



Dolina Damoweje rěčki w Duringskej. Tu chcedźa we wójnje padnjenym němſkim wojakam zhromadny pomnik ſtajić.



50 lět elektriſka nadróżna železnica. Je nětko runje 50 lět, zo Werner ze Siemens w Barlinju (1881) prěnju elektriſku nadróżnu železnicu natwari. Naš wobraz pokazuje nam prěni wóz tuteje železnicy a na lěwej ſtronje Wernera ze Siemensa.

Starz mjeleší. S prosćbym wokom shladuje bjesdźakanje na muža i swoju knihu.

„Knjes komišar šo eje praschu, kelko lět hižo tam horješa njebjesowašch?“ spytałasche cyrkwjenowólkowaty pohrjebkowaćer.

A sašy wurasły hłuboki hłós: „Tři a schtyrjeći lět hym hłós Boži pschipowědźił!“

„Je cźaš, staruschko, najwjeschi cźaš, so stónćnjuje nješchto rosonne wukonjesch“, ménješche komišar a wobroćesche wospjet w swojich knihach, „kak by byko, budźeschi-tu w kinowje na mjetnu wodźicź a programy pschedawaćej? I jutrawn budźe prénje pschedstajenje. Stónćnjuje snjeje tutón twar někajki smjeh. Hdyž prjedy popja lud shlupichu, tam budźe nětko psches film rosjasnjenych.“

Stary mjeleší. Sšnadź njeje hyšeła sapschimnuł, šnadź hyła na nje pobłuchał, schtož jemu muž i knihi a we wulkich cźornych nawocźnjatych powědaschе. Jenož telko je srozemił: jeho swón budźe rosshebrany a jeschkrčny. Ale šamo to njeje tak prawje wopschimnuł, jenož nješchto šaposhe sthschał, kaž by nješto rjekli: „Jutše budźe hłón-go rosebrane a seschkrčne.“

Hišcheje dołho steji swónk. Komišar a jétrowy starosta dźěschtaj do zyrkwje, so bychtaj wumóhłoj, kelko kawkow a žydłow mohłe so nastajić, so bychu wschitcy wuhłi jutry prénj filmu widźeć.

Ně, Michał Boydanor njeswosuni wjazy žwét. Najbóle so dźiwa, so Bóh wschitko tak měrnje pschida. Hdyž popa i zyrkwje wuhnachu, jeho nusowachu, schtóž popluwaćej a jeho potom pod łóh storćźichu — to 66 šrudnych dónit. A nětko swón. Tutón hłós Boži. Budźe Knjes teš tuto rubježnitstwo cźerpjeć, so jemu jasyk wutorhnu, jeho dom do kinowa pschewobroćo? A Bóh dyrbjał k tomu mjelećeć? Do wěčnosće mjelećeć?

Jenje wjazy njedyrbjał so tutón hłuboki synk nad wjeselećźu šnoschowaćej, nad njesłukownymi lešami a tanidłami, pod kulojtym njebjom, kiž šam kaž njeměrnu swón nad cźinowej semju stejí? Pschida-li Bóh to? Abo — stary swónik idyrnje pschi tutej myšli: unaja cźi nowi knjesnkojo prawje, njeje woprawdźitého Boha, kaž šanoho zara wjazy nimaja, šanoho Boha, ani na šwjatej ruzkej semi, ani horjeka w njebjesach?

Haj, dom Knjesa je próšny. Kak tam klepaja, lawki slateja, maschiny pschiprawjeja, haruja, bledźa, so šmeja, sakliwaja a kurja. Komišar tschko nawjednje, cźini njerjane žorty, pluwa na schpundowanje. Mały cźerwjenowólkowaty skače špěchnje kaž ćtka tam a sem, so jeschcźe a zaj ruzy rybnje.

„Haj, cźjemy lud rosšafnješ“, praji, „bjes rosšafnjenja žadyn postup a bjes postupa ani traktora, ani khlěba!“

Michał Boydanor widźi a słyschi wschitko. „Bludnosće“, myšli, „cźłowjek njeje jenož wot khlěba žiwy, ale wot słowa Božcho. Chcźeće-li Boha i traktorom narunacź, to hakle wěcźe sawottliće! Ale hišcheje wišu swón na wěži, hłós Boži. A byrnjež Knjes wumrě, budźe tola i mortwych stanjeć w jutrawnej nozy!

Kino je hotowy. Burja cźišcheja so šplóschiwje, teš wezjapi do zyrkwje, kiž je i cźerwjenymi khorhojemi, je šwowjetšej hwězdu, je šerpom a i hamorom „wudobjena“. Komišar dźerži narěź. Cźaš Boha, kotryž hu jej bohacźi a pocźišcowarjo wumyłlili, to bychu lud w khndobje, hłuposcźi a powšluschnosći šdźerżeli, je nimo. Boha šaneho nje je tehdła teš žanych Božich domow. Je jenož lud a tehdła powšitcźu tutu khěžu sa ludowy dom, k rosjasnjenju a k šabawje luda.

Potom so šacźmi. Schmrcźi. Jena šešena wožiwja: njeswoźa, dróha, awta, maschiny waleja so i cźmunoty, cźerja na jeneho, honja so po zyelwi. K tomu wótra wjeselá hudźba, tak rjana, so moht pschi tym jedyn wodu picź . . . .

Ale tu — nadobo — schto to je?

S wyschiny hroni a schumi. Hudźba nahle šaśanje. Sćwětła hrěwa elegantneje žónkeje i běłymi šubami, kiž šu tak wonke kaj zokrowe thójtki a i mikačkami, kotrejž so kaž słnjaty hłónćnika na woćomaj wupschestrěwaja, so pożmeršuje, šblěnje a wušwańje injedajzy. Je zyle cźma. Hromjenje a schumjenje rosće, pschidźera. Nětkó šawoła: „Khyrjé je i mortwych stanył!“ a jedyn druhi hłós ga so šlyschcź: „Woprawdźe horje stanył!“ Hara, šatrach, hołk, šotrošenje — wschitcy cźišcheja šo won do powětra. . . .

Komišar na njeho šareji, stupi k njemu bliže, wucźahny nješchto šwěcźaše je šaka. Tola starz njeje njewidźi a njeslyschi. Sacźuwa jenož hłós Boži, mózne schumjenje, widźi jenož šwěcźacy šwón njebješ, kiž žonu swoni: „Khyrjé je i mortwych stanył! Woprawdźe horje stanył!“

Hłós Boži je tak wulki, so mały šwiždaty wutřel pschešchumi. Starz mota so nasad, powjas krućeje dźerżo.

A šwón špěwa, špěwa, špěwa bóle njeješo, pšacźy dale — kaž by jeje tschepotaty synk wěrjwn duschu do njebješ njesł.

Hiob.

Tale stawišna je tak struchła, so šo cźłowjek nimale hoji, ju powědach. Jako tehdy, łonu nowembra, dwaj šiniški pahołkřički parnikaj w tolšej lunjanju w Kattegacke do šo srašyschtej a jena tódź ho w běhu nékotrych njeješchinow ponóri, še šobu nimale posta cźłowjekow do hłubiny šorhnywschi, dyžsche šrudny wošud, so bješchtaj kapitanaj šujeslbošeneju łódźe bratraj, Ossi a Erik Hjelt. Erik Hjelt nałwjedowaschе parnik „Oberon“, do kotrehoż „Arcturus“ storcźi.

Nad šiwjenjom Erika Hjeltša šteji cźmowa hwězda. Jeho wošud je telko njesboža, tałke stołnjenowanje njesboža, so šacźuwa ja to nimale šapraji.

Sa cźaš mésčcźanskeje wójny w Finiteej psched dźešaćk létami bu jedyn bratr Hjelta w jeho a starcho nana pschitomnoscźi na bjescźowjeske wajchnje šhónzowany. Nan, so by šamsnemu waschudej wuczeknył, pschihotuje šo cźekanyć a — padnje, i božej ruczu šajaty, mortwy k semi. Erik Hjelt pohrjeba wobuju na hamtnem dnju. Po stónćnjuju šwobodnišeje wójny wozeni šo Hjelt še dźowku šnatcho Helšingforšcheho lékarja. S mandželstwa wulkadźešchtej najprjedy holczy. Starscha i njejin wumrěje na slemjenje mosšow. Mjčko pschiwidže tódźna katastrofa i wobješe hrózbnymi a bojašnymi podawkami na Hjelta. Knydom po šrašenju i „Arcturus“, — žona hu runje dwóčinu dźowcźičku do loža donješła — widźi šo Hjelt nadobo na, šo pośědźowaja šrenje šo pondźajcze łódźe a njeje jenu móžnu, šwojej žonje pomhaćej, kotraž šo podarmo próńuje, po komandowem šthoge horje šalěsch. Wona šatewi šo psched wocźonaj muža. Sšwoju dźowcźičku na ruzu, kotruž mózješche wón kaž je žiwom i kabiny wumożeć, skoči Hjelt do labohjeje wody. Tu teši wón bohatu hodźinu, njepschestawajcy ho prózujo, hłowu dźešcja nad wodu dźerżeć, donjž jeho njewumoża. Po wumożenju bospalnje šprostnjenešho wupokaje šo na łódźi „Arcturus“, so njeje w cźišłu dźešcja šaneho žiwjenja wjac.

Wšcho, schtož mušej nětko hišcheje šawostajić, je šatra, šahe šemjerjeje macźerje, kotraž bé pola nich mésčno macźerje šaštupowała a kotruj jara lubuje, a mała holczka, dźešaćk mésčnazow do łóžnišeho njeješkońenja parodźena. W šawšdźenem mésčnazu jtkori dźešo na thrizu a wutorjo po dwórnaj dnjonoj. Nimale runoczasnje wumrěje, wot šrudnoty pschekorjena, stara knjeni, hladaczelka. Sašo pohrjeba swón dwoju pschijaćelnjeju na šamhjatem dnju, so-spolnje šadwélowany. Bóšche Hiob woprawdźe hišcheje bóle bity?

iš.

Naprieća a priroda.

Po syninym měrzu léchmy ja to měli, so budźe naléeje létža jara podźe. Trojfarbo hižo měnjachu, šapoczaik naléeża šo létža jenoj nurska w jinuje wopjwjeeźi. Odšej měrzjše šwónčki a šijachi wocźakowachu, tam łešjachu łodźane kwiti po wotkach. A tola, šedy je šnicźena mój mrózow, to šo tak rjej pisches nóz wschitko sašyj seleni. Sstónzo hižo w měrzu jenuju rjenje hrěješche. Koruschki šapoczachu bźélacz, njejsha jinpasche do halošow a nanajwcźinischе kerki sa cźichim hižo wubiwaju a łuchcźa wladźinu. Nasajtra šu nésne łopješcha hižo cźorne („špalene“ praji šahrodnik), nózne mrozy šu je šnicźe. Ale wotwcźenje w pschirodje njeda šo šodźerżeć. Schtoda šo bórzy sašyj naruna; druhe pupki wubiwaju a sa krótki cźaš hižo nékotre kerki šakcźwaju. Dołho njetraje a wschо šo zaseleni a šakcźeje. Po dolinach pschi wékach šu łuki hižo šelene, horjeka na horach šu hišcheje puste a plowe. Na kóždy pad je šo nałetnje pschedstajenje šapoczało. Hapreja šwišuje je šlowom „aperire“ a to rěka „wotewrić.“ Wotewrjenje pschirody dyrbiši i nutrnoscźu šacźuwacź, pschernuje naléeje je šwojim roskcźerwanjom šo mjnje a potom wěcźnje njeschpokojny cźłowjek drje šakości, so je hižo sašyj léeje. Wužiwaj cźaš a schkitaj pschirodu. Mózna nałetnja draśta pschirody trjeba wjazy schkita dwóji krućeji lětni plaschcź. Tehedła ju šhynje njewobschkodźuj!

Směški.

Žona: „Tajkele njewjedźo kaž dźenša hym jenoj jón doživiła. Dopomnisch šo? Běschе to na tamnem wjeczorje, jako mi twoju lubošcź wuzna.“

Muž: „Haj, to běschе šróžiwy wjeczor.

*

Sšwójba chze šo pschekhodźowacź. „Mack!“, wola Jank, „nješabyć titu i plaškami, teli šnadź po puczu pschećeczź šapoczinam . . .“

*

„Nima knjeni Mlynkowa žanych dźěći?“ — „Wojeda, k tomu je wona tola pschetupa, so by dźešcju žiwjenje darila.“

*

„Móžu wam rjeź, luby pschećelo, hym hižo rjeńsche dny wobkladał!“ — „To chcu wam radlubje wěricź! Ale njerčećmoj nětkole wo wjedźe!“

*

Dejka wróći šo i puczowanja a powěda šwojemu pschećelej: „Pomnźi šebi, jako šwój kofe wocźinjam, wuleščchtaj i njeho wjch.“ — „Móžu šebi pschedstajić“, druhi ménješche, „kak štej šo wješelikoj, so štej štónćnje šašo doma.“

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolet w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a fenilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Bjelšnicy — Za nawěšći: G. Janak a Budyšinje.

Müllerec konditornja
na Póstowym namješcu

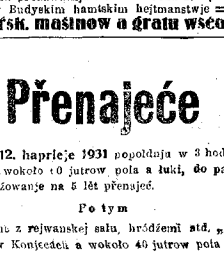


kotruž Serbja rad wopytuja, poruča najlěpše pjećwa we wulkim wukjerku.

Rozesłanje nanajspušcomnišo

Naturska holcźka A. Freundowa
w Budyšinje na Bismarckskej drózy 6, I
Rěcne hodźiny: štwórtk hač do soboty wot 9—5 hodź. Homöopathija, diätowe a zelowe hojenje, hoji nutřkowne a zwonkowne khorosce z wuwšadom splažnych khorosdow, šuwowe a dušine čerpjenja, šuwowa masaža, hojenje kamjenja w žiwoće, magnetiske hojenje

Nawěštki přinjesu wužitk!



Jurij Hänsel w Budyšinje
na Sukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736
Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska
w Budyskim hamskim hejtmanstwje
Skład rańaršk. mastnow a gratu wšeću druzin
Kedźbu! Kedźbu!

Kaž wusyješ Tak žnjeješ
K wusywam
Zeleninowe a kwětkowne symjenja
w dutkach wot **10** pj, jenož najlěpša derjeskhadźaca twora
Dale:

Najl. cybłki k sadźenju	punt jenož **54** pj.
Runklicowe symjo, čerwjene, Eckend. hobry,	punt jenož **52** pj.
Runklicowe symjo, žołte, Eckendorfske hobry,	punt jenož **52** pj.
Symjentny hróch	punt jenož **20** pj.
Seradella	punt jenož **25** pj.
Špórgel, najlěpša kajkosć	punt jenož **30** pj.
Najl. šlezyski čerwjeny dźećel	punt jenož **90** pj.
Čerwjeny dźećel, I. kajkosć	punt jenož **110** pj.
Trawowe symjo	punt jenož **72** pj.
Pjeluški	punt jenož **16** pj.
Woka	punt jenož **18** pj.

Tworykupne towarstwo
w Budyšinje z. dr. z w. r.

Rańošfrisiska
dójna wowca
na předań w Rózeńcźe č. 2

Přichodnu njedźelu, 12. haprleje, popołdnju w 3 hodźin.
zhromadźizna
pola Natušec w Kukowje
Wotnožka wó-nskich zranjen. a zawostajenych

Holcźace
Hólcźace
Muzace
Zonjace
koła
nowe a trjebane wot 30 hr.
Seifertec składnostne kupje na Kamjentnej h. 29

Špańska jstwa. . . 85 hr.
Kuchnja . . . . . 85 hr.
Nowe wopłokanske blido, molowane . 34 hr.
Seifertec składnostne kupje na Kamjentnej h. 29 a na Drjewjanych wikach 7

Kotej : kakao kolonialne twory
KURIO
za wunkuwn. Lawšku hasy 24

Přećelam a znatym zrudna powěsć, zo je wčera rano mój luby mandźelski, naš staroscźiwy nan
Michał Kubank
cichо po krótkej khorosci do wěcźnoste wotešoł.
W Khelnje, dnja 9. 4. 31.
W hłubokej zrudobje
mandźelska a dźěći
a přiwuzni
Pohrjeb budźe njedźelu rano 1/2 7 wot žarowanskeho doma

Přiłoha k čisł. 82

SERBSKE NOWINY

Štwórtk 9. haprieje 1931.

Hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje

pjatnu sr. 8. haprieje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Při lětušej hłownej zhromadźiznje měješe Maćica Serbska bohaty wopyt. Zhromadźizna wotewri so z našej hymnu „Rjana Łužica“. Zhromadźenych witaše předsyda k. justicny rada dr. Herrmann. K zawodej sponinaše na sobotu zemrěteho čestneho sobustawa Maćicy k. fararja na wotp. Mateja Urbana, kotrehož pokhowanski dźeń runje wčera běše. K česći zemrěteho so zhromadźizna ze swojich městnow pozběhny.

We swojich zawodnych słowach spomni předsyda na kupjenje leżownosće při Hošic hasy a z tym zwisowace powjetšenje městnosće za Serbsku knihaŕnju, kiž je Maćica w minjenym lěće přewjedła. Z wosebitymi dźakanymi słowami pohódnosćeše předsyda dźełło mnohich sobustawow, kiž su w posledních lětach Maćicynym zhromadźiznam z přednoškami służili. Je to dźełło, kiž móže so pokazać a sebi połne připóznaće zasłuži. Za redigowanje časopisa Maćicy Serbskeje dźakowaše so čestnemu předsydźe k. stud. radźe prof. drej Mucy, kiž tuto wobšérne a woporniwe dźełło přeco hišće swěru wukonja. Předsyda spomni też na woswjećenje 70. narodninow k. hudźbneho direktora Bj. Krawca, na 77. narodniny k. dr. Muki a dźakowaše so za počesćenje k swojim samsnym 60. narodninam. Z dźakownosću wěnuje Maćicy swój wobraz, kiž je zhotowił k. Ante Trstenjak.

Poskićištaj so zaso dwaj přednoškaj, kaž běše to poslednje lěta na kóždej zhromadźiznje wašnje. Prěni dósta słowo k. stud. dir. prof. Ota Wićaz

wo knjezu ze Šulenburg a jeho dźěle.

Přednošer sławješe knjeza ze Šulenburga jako najnadobnišeho přećela našeho ludu. Rěčnik sam hižo přez 10 lět we wuzkim listowanju z nim steji. Pisataj sebi jenož wo prašenjach wo našim Serbowstwje. Šulenburg, kiž je nětkle 90 lět stary, je njedźiwajcy swojeho ćežkeho ranjenja, kiž běše jako wyšk w francowskej wójnje 1870 poćerpił, swoje žiwjenje mištrscy wjedł. Wón bu wumělc, moleŕ a jako tajki wěnowaše so wosobje molowanju krajinow. Jeho znutřkowne je přikhilene k ludźom jednoreho žiwjenja a wašnja. W jeho wumělstwje je jemu swjate wšitko, štož je z ludu narostło. Pohonjeny z tutej wulkej lubosću k jednorym ludźom je wón we swojim dołhim žiwjenju woprawdźe hobrsku ludowědnu maćicu nahromadźił. Ludowědne dźełło je pola Šulenburga najwumělšiše a najbóle ludowe. Willibald ze Šulenburg je wo serbskich předmjetach snano na 1000 wobrazow zhotowił, wolijowych, krydowych, akwarelowych, wołojnikowych, w kotrychž so wosebje typiske njesenje postawow wuražuje. Šulenburg je cyle zrosćeny z našimi Serbami w Delnjej Łužicy. Z lětušeje delnjoserbskeje Pratyje zhonimy, kak je ze Šulenburg mjez Serbami bydlił a kak je so cyle do jich žiwjenja podnórił. W tutym wuzkim a přećelnym wobkhadźe z ludom nawukny dospołnje delnjołužišku rěč, zestaja sebi wo njej sam swój słownik a jón wuda. Delnjoserbsku rěč kliwali jako rjanu, luboznu. Šulenburg ma tu wulku zasłužbu, zo je zakhował njesmérnje wjele bajkow, pósnjow, słowow atd. Z wulkim zajimom je so też z rostlinami a jich serbskimi mjenami zaběrał. Wón znaje derje wšitku delnjołužišku literaturu, kiž jedna wo ludowědźe.

Přednošer naspomni wšelake jenotliwe dźěła tutoho wulkotneho muža. Je jeho zasłužba, zo je wšitko ludowe bajki atd. zakhował, kiž bychu so nam hewak zhubiłe. Nadrobnje je so Šulenburg z rybarjenjom w Błótach zaběrał. Jeho posledne wulke dźełło je „Zakuzlany tŕeše“, kiž wo wulkim wěnjenju tutoho stareho knjeza swěći. Šulenburg je też hromadźił heje serbskich šołtow a je pisał jara wobšérnu monologiju wo serbskim pastyrstwje, dźełło wo lutkach a druhich předmjetach a je so skónčnje też zaběrał z powostankami serbskeho ludstwa w poněmčenych krajinach. Wulkość jeho žiwjenskeho dźěła słuša našemu narodej. Khwalobnje pisaše Šulenburg wo dobrym kharakteru Serbow, kiž so jemu wosebje we třoch česćownych mužach předstaješe. Serbja pak dźakuja so Šulenburgej za tutu lubosć a přećelne zmyslenje, kiž je jim hač do dźensnišich dnjow zakhował.

Zhromadźizna běše z wulkim zajimom přednošerjej připosłuchała a jemu jasny a jadriwy přednošk z wulkim přikleskom připózna ća mytowaše.

Po tym postany k. hudźbny direktor Bj. Krawc a předstaji zhromadźiznje plaketu założerja našeje serbskeje hudźby, mištra K. A. Kocora, jako swój dar Maćicy Serbskej. Plaketa je samsna, kajkaž Kocorowy pomnik w Zahorju pyši. Wudźěłał je ju čěski mištr Bretšnajder ze sadra (gips). Knjez předsyda dr. Herrmann dar w mjenje Maćicy z wutrobnym dźakom přija a přilubi, zo plaketa w žurli Serbskeho Domu hódneho městna dostanje.

Druhi přednošk poskići k. prof. dr. Józef Páta

wo ludźisko-serbskim narodnopisnym dźele.

Zawodnje pokaza na započatki serbskeje ludowědy, kiž mamy pytać w srjedźnim wěku. Wažne za dźensnišich prócowarjow je dźełło, kiž je hižo Abraham Frencl na tutym polu dokonjał. K. prof dr. Muka je najwažniše z Frenclowych dźěłow wubrał, wosebje kiž jednaja wo drastach a wšelakich nałožkach, a je je we swojich Frencilianach woćišćał. Abraham Frencl je był prěni serbski folklorista. Předwšećer dopominaše dale na dobu rozrosćenja Słowjanstwa, na kotrymž so też naše Serbstwo wobdźěli, zo so teć w Serbach pilnje hromadźeše a zběraše, štož měješe ważnosć za ludowědu. Tu spomni přednošer přede wšém na wulke zasłużby, kiž ma Jan Arnošt Smoleŕ na našim narodopisnym polu. Jeho pěsničku su najlěpše serbske narodne dźełło. Też Michał Hórnik ma wjele zasłużbu wo hromadźenju maćizny. We samsnej dobje su pak so teć Němcy jara za serbsku ludowědu zajimowali. Powšitkownje tuta Smolerjowa doba woznamjenja postup w narodopisnym dźěle. W samsnym času pak běše zdobom žiwy zajim wo duchownu ludowu kulturu. Prěnja narodopisna słowjańska wustajeńca wotmě so 1891 w Prazy. Nowe žiwjenje ćeče wot tutoho časa w ćěskim kraju a jeho žołmy storkachu tu hač do Serbow. Za Serbstwo přińdże ważna doba Mukowa, w tutym času je Muka swoje wulke zasłużbne dźełło serbskeje statistiki spisał. Adolf Černý wubudźi sylny narodopisny zajim w Serbach, zestaja też dospołnu narodopisnu bibliografiju serbskeho naroda, kotraž dźensa hišće přetrjochena njeje. Lěta 1895 nasta pod Mukowym nawjedowanjom narodopisny wotrjad Maćicy Serbskeje. Założenje tutoho wotrjada, serbska wustajeńca w Drježdźanach a założenje serbskeho muzeja su najważniše narodopisne dźěła Mukowe doby.

Po wójnje a přewróće pokazowaše so wosebje we słowjanskich krajach nowy zajim za ludowědu kulturu. W nowej serbskej dobje jima so narodopisneho dźěła wosebje Ota Wićaz. Bjarnat Krawc je wožiwił serbske reje. Zasłużbni sćinichu so dale Nawka, Symank, Śwjela, Wjaceslawk a druzy. Přednošer měješe serbske praktiske narodopisne dźěła za hišće přesnadne, je nam wjele wjacy wěcneho wobdźělanja ludoweje kultury trjeba a to ćim bóle, dokelž so tez z němskeje strony na tym dźěła. Rěčnik pak njezataji hižo dobre wuspěchi, kiž so mjez serbskej młodźinu na tutym polu pokazuja a to dawa nowu nadźiju do serbskeho přichoda.

Po swojim přednošku k. dr. Páta hišće někotre kulturne gramofonowe tačele ze serbskimi přednoškami a spěwami předwjedże. Namaka pola zhromadźizny jara wulki zajim.

Tutymaj zajimawymaj přednoškomaj přizamknychu so

rozprawy.

Kujez krajnosudniski rada dr. Symank jako sekretar Maćicy poda lětnu rozprawu. Wotměle su so tři hłowne zhromadźizny, kóždu z 2 přednoškomaj, dźesać posedźenjow předsydstwa, z wubjerkom hromadże dwójcy. Maćica wobdźěli so na 501ětnym jubileju Delnjołužiskeje Maćicy a na wosławjenju Bj. Krawca k jeho 70. narodninam atd. Zdźěli so, zo zarjadnik Serbskeho Domu, k. wyšši wučeŕ Wjerab, we Wórrishofen na lěkowanju přebywa; za njeho rozprawješe k. dr. Symank. Předsyda so za wobe rozprawje w mjenje Maćicy podźakowa. — We pokładni rozprawješe k. pokładnik Janak, tohorunja poda zdźělenje wot k. fararja Rjedy wo přehladanju domu. Knjez sekretar dr. Symank poda też rozprawu wo muzeju, wo knihowni a knihikładze rozprawještaj knihownik k, kantor Šołta a knihikładnik k. wyšši insp. Kubjeńc.

Wólby.

Při wólbach so knježa předsydstwa, kiž wustupichu, jenohłósnje zaso wolachu. Su to kk. předsyda rada dr. Herrmann, wyšši wučeŕ Wjerab, wyšši insp. Kubjeńc, kantor Šołta a knihikupc Janak. Do wubjerka wolachu so tohorunja jenohłósnje zaso kk. wyšši farař Domaška, šolastikus Hejduška a hłowny redaktor Smoleŕ.

Na to so knježna wučeŕka Welsec a dwaj młodaj knjezaj jako sobustawy do Maćicy přijachu.

Nekrologi.

Wo njeboh Ralbičanskim fararju Miklawšu Bjedrichu poda nekrolog k. kantor Symank. Zemrěty běše wobhnadźeny spisaćel z wustojnym pjerom, kiž za swój cyły serbski lud pisaše a jón z wutrobu lubowaše. 3. julija 1930 je swojej woći zańdźelił a bu w lubej ródnej zemi pokhowany, kaž běše sebi to w žiwjenju přał. Knjez farař Cyž spominaše dale na zemrěteju poslednjeho lěta, k. fararja Šołtu w Kulowje a k. dra. Rachelu w Janskich kupjelach. Wo njeboh fararju Urbanu poda so nekrolog w pozdźišej zhromadźiznje. K počesćenju zemrětych sobustawow so zhromadźizna z městnow pozběhny.

Na to městopředsyda, k. farař Cyž, zhromadźiznu z wobzamknjeńskimi słowami skónči.

*

Wječor we 8 hodź. so zala Serbskeho Domu znowa pjelnješe a před wulkej sylu připosłucharjow w zaměstnjenju swojeho nałožka — walkowanje. Tutej hry so wěnuja dźěći a też dorosćeni ludźo. Na zemi so připrawi někajka kolija, horjeka wuzka, deleka šěrša. Walkuje so z jutrownymi jejkami. Prěni šwoje jejko po koliji dele kuli. Trjechi druhi hrač jejko prěnjeho ze swojim jejkom, to je tamón zbity a ma khłostanje płaćić. Takle to dźe dale. — Z tutym nałožkom zwisuje też sławne kulenje jejkow na Hrodźišku w Budyšinje. Je to potajkim ryzy serbski nałožk.

Jejo je tak rjec symbol jutrow. Kaž su jutry swjedźeń wotućenja, wobnowjenja přirody, tak je jejo symbol płódnosće, noweho žiwjenja. K tomu mamy přispomnić, zo su jutrowne jeja słowjanskeho pokhada. Za to je jutrowny zajac němskeho pokhada. Serbja su jeho hakle přewzali z němskich městow. We wulkim dźele serbskeho kraja scyła hišće njeznaja jutrowneho zajaca.

Najwažniši serbski jutrowny nałožk je dźe jutrowne jěchanje křižerjow w katolskich Serbach. Burja jěchaju z cyrkwinskimi khorhojemi, z postawu Zbóžnika a Bože martry na čole přez hona wokoło pola, při tym spěwaju a so modla. Tutón nałožk so namaka też tu a tam w Němskej. Ma dźě nětko bóle kharakter cyrkwinskeho procesijóna. A tola je też tuto wašnje pohanskeho pokhoda. W prastarych časach jěchachu pohanjo z postawami swojich pribohow wokoło polow, zo bychu tute zle duchu wotehnałe. Křesćanska cyrkej tutón staropohanski nałožk wotstroni ć njemóžeše, tuž jón přewza a da jemu křesćanski raz.

Z tym dźě by był dowućełpany dołhi rjad serbskich jutrownych wašnjow. Zajimawe ludowe nałožki mamy też hišće na wałporu, w nocy k přenjeje meje. Tehdy so w sakskej Łužicy kuzłaŕiče abo khodojty pala. W Delnjej Łužicy a w północnym dźele serbskeje hole tuto wašnje njeznaja. Młodźina je hižo dołho wulku hromadu drjewa nakopiła. Poslednjeho hapreje wućahaju wječor na směrkach ze starymi khošćemi, hromadu zapaleja, khošća zapaleja a wokoło wóhnja skakotaju, tež přez njón skakaju. Praji so, zo tute wóhnje zapaleja přećiwo kuzłaŕičam, kiž maju w tutej nocy pjeća wosebitu móc. Tohodła so też w tej nocy wjele haruje. Na wrotach statokow so zelene brězowe hałozy připrawijeja, kiž maja dwór šćitać před złymi činkaŕkami. Kruwy maju so dejić, prjedy hač so słónco skhowa a potom so hródźne durje zezamkaju. Poprawom naše wałporne wóhnje nićo z kuzłaŕničemi činić nimaju. Su to jenož starosłowjanski nałětni swjedźeń. Stari Słowjenjo před 1000 lětami z wulkimi wóhnjemi powitachu přikhad młodeho naleća. Bajka wo kuzłaŕničach a khodojtach njeje ani starosłowjanskeho pokhoda, ale nastawaše pozdźišo pod wliwom křesćanstwa a cyrkwje.

Dalši rjany nałětni nałožk je postajenje meje. Je to dołha žerdź, kiž ma na wjeršku smrěćk abo brězyčku. Spody brězyčki bywa hišće zeleny wěnc, na kotrymž so připrawijeja pisane banty abo rubješća. Tute wjesne holcy wěnuja. Termija postajenja meje njeje wšudźe jenajka. Zwjetša so staji meja přenjeho meje a wostanje do Božeho stpića abo do swjatkow. Druhdźe so zasy postaja hakle Bože stpiće abo swjatki a wostanje hač do Jana stejo. Wězo, dyrbi so stajnje stražować, dokelž hólcy su sodneje wsy meju často klubu wotrězaju. Mjetanje meje je wulki podawk za cyłu wjes. Młodźina naj-

wrjenym towarstwje předwjedže knjez stud. theol. Cerna

Swětłowobrazy wo Delnjej Łužicy.

K zawodej poda dlěše rozjasnjace słowa we swojej rjanej delnjoserbskej maćernej rěči. Rěčeše jara derje zrozumliwje wot wutroby k wutrobam. Wopisowaše přimajo a jimajo, kak je jeho luba serbska rěč wot dźěćatstwa sem wobdawała a kak je z njej hłuboko a horco lubować nawuknył swoje Serbowstwo. Wuley zajimawe pak su tež puće, po kotrychž je ke swojim cyle z woprawdźiteho, njetajeneho žiwjenja delnich Serbow přišoł.

Wobrazy same kóždeho přitomneho wo tym přeswědčichu. Buchmy přesadźeni do tamnych čichich Błótowskich wjeskow z wysokimi wólšemi wobkhłódkowanych. Wosebje nas zajimowachu te wšelake krasno drasty we swojej połnej pisanosći. Wobkedźbowachmy našich delnjoserbskich bratrow a sotry při dźěle, wjeselachmy so sobu nad radostnymi nałožkami młodźiny, žarowachmy ze žarowacymi, jako widźachmy dołhi pohrjebny ćah na čołmach po Błótowskej rěcy čahnyć. Wobrazy rěča k wutrobje a ponowjeja lubosć k Delnjej Łužicy. Jara derje a skutkownje předstajiše so serbski swjedźeń we Wětošowje. Pisanosć ze wšěch wsow Delnjeje a też mnohe z Hornjeje Łužicy wobknježeše žiwje a dostojnje swjedźeński wobraz. Serbstwo je hišće žiwe.

Z dźakom we wutrobje, kiž předsyda ze słowami woporniwemu přednošerjej wěnowaše, wopuščichu wopytowarjo połnje spokojeni a pozběhnjeni rjany narodny wječor.

Jedyn přemoh drudheho.

Młynjki mischtr Pawoł Bjar běšche složowuje wožerjeny z Michałkez Lenku. Młyn bjerje dźěšeše. Młoda žona běšche vilna a słutniwa hospoza. Přichłódźechtaj do dobrych wobstejnosćow. Druhdy łožachtaj z awtom abo z cžahom do teho abo druheho wulkeho města: Drježdźan, Lipsk, Barlina. Dźensa wopytachtaj Lipsk. Hdyž běšche mischtr swoje wikowanje wotwił, dźěłachtaj po hajach a wobhladowachtaj zhěbi wokna přichetkuzow. Přichłódźechtaj k słótnikej, hdyž bě wschelaka pycha na přichetach. Saftupichtaj k słótnikej a kupischtaj za wusa a cžetu błěwornu schłu k błěwornemu kwašej. Přichi tym Lenka rjekny: „Wopraschej so tola, schto tutón rjeczašk płaći! Bych jón rad měła!" Słótnik dźešče: „100 hriwnow." Mischtr Bjar njechašče wo tym ničžo wědźeć, prajo: „Schto bych myślił?" Tak wjele pjenjez njemóžu wudawać, cžasny žu hubjene. Pój, pój, dźemoj dale hicž!" Da słótnikej swoje napisnmo, so by tennu schłu do korčmy pósłał, we kotrejž bydleschtaj.

„Lenka, někto dyrbješe so chwilku hama starać," rjekny Pawoł. „Mam hišće wažne pohjedženje."

Lenka njeběšče sta. Běšche drje dobra mandželska, ale měješe też přicherčela, z kotrymuž so hnydom trjoch a jenu wo rjanem rjeczašku powědašche, kotryž jej muž kupicž nochcyše. „To móju cži pomhać," dźešče přicherčel. „Kupju cži rjeczašk hnydom, njemóžeš jón nošyć? Póndu k słótnikej a saplacžu 80 hr. za njón, a słótnik njech twojemu mužej k wjedźenju da, so je rjeczašk za 20 hriwnow dostacž. Tak wjele drje twój muž na tebje waži." Prajene a — cžinjene. Słótnik pósła błěwornu schłu zi iscžikom na Pawoła Bjara, w kotrymž pišasche, so je so myłił a so móže rjeczašk za 20 hr. dóstacž. Hnydom kupi jón mlynk.

Wjeselła šedźeše Lenka pschi swojim pischerčelu we khojerjowni. Pawoł měješe wschel swoje pohjedženje. Dźešče k swojemu pischerčelej: „Kak džakowna bym tebi, lak wjeselu so na tutón rjeczašk!"

Na jene dobo wobłědny. „Schto tebi je, luba Lenka?" Wona tichepotajše na wschěch stawach a dźešče: „Hladaj, tam šedźi mój muž i druhej žonu a ta ma tón — rjeczašk!" — — —

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Leżownostny dawk 1931.

Na ličežiše lěto 1931 (wot 1. haprleje 1931 hacž do 31 měrza 1932) so hacž do skónčneho postajenja leżownostneho dawka dopołdnje płacženja we wyšokosći 90 proz. leżownostneho a pschirażneho dawka na tam šedźi mój muž i druhej žonu a ta ma tón — rjeczašk!" — — —

lěžerske lěto 1930 postajeneho (§ 2 wuhaja wo juliju realnych dawkow i 10. měrza 1931) w schtyrjoch jenakich dźělach 15. haprleje 1931, 15. julija 1931, 15. oktobra 1931 a 15. januara 1932 sobu.

Dawk ma so płacžić na pschistejne měsne sobu.

W Budyšinje, 2. haprleje 1931.

Hamtske heftmanstwo jako wyschnoscž za leżownostny dawk.

Hospodarski rozhlad.

Schwórtk 9. měrza 1931.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,198	100 polsk. złotych	47,18
1 jendźelski punt	20,43	100 čěskosł. krónow	12,426
100 šweje. frankow	81,00	100 franc. frankow	16,403

Barlinska burza bě pschi spočatku dosć hlaba a kursy stłóčene, posdźischo sahe wožiwi a kursy so zbrachu. Na wikach z dołhimi a rentowymi liščežinami trutnješe kursowe dale traje.

Produktowe wiki wčera sahe hlownychu. W hotowym formje bjerje so žito dotalnych płacžišnow dźerżeiche, tola w termijnowym wikowanju płacžišny sahe popuschčowachu. Wčera płacžeiche zentnar

w Barlinje:

pschenicžny 14,40—14,50 hr., rožki 9,35 hacž 9,45 hr., nalětnjeho jačmjenja 11,45 hacž 12,00 hr., nahimskeho 10,60—11,40 hr., wowsa 8,35—8,55 hr.,

w termijnowym wikowanju

za meja: pschenicžny 15,15—15,10 hr., rožki 10,02½—10,07½ hr., wowsa 9,05—9,00 hrivnow,

za julij: pschenicžny 15,10—15,15 hr., rožki 9,80—9,85 hr., wowsa 9,57½—9,48¾ hrivnow,

za september: pschenicžny 12,75—12,70 hriw., rožki 9,25—9,30 hr., wowsa 8,72½ hacž 8,71¾ hr.

Někotre płacžišny i wčerawšich Drježdźanskich wikow.

Žiwe kački 3,50—5,00 hr., kury stare 3,00—5,00 hr., młodźiežki 3,00—5,00 hr., kački 1,20 hr., kruty 1,20—1,30 hr., kury stare 1,20—1,30 hr., sliny 1.80 hacž 1,20 hr., schežuki 1—1,10 hr., karpy 1,10 hr., jabłuka 30—60 pjenježkow, běrny zentnar 3—3,30 hr., po puncže 4—5 pj., selery kal 35—40 pj., běły kal 10—12 pj., cžerwjeny kal 18—20 pj., zybla 12—15 pj., karoty 10 hacž 15 pj., kulerapa 10—12 pj., krjan 80—90 pj., rjetkej 15—30 pj., cžerwjena rěpa 10—15 pj., kišaty kal 15 pj., butra 1,50—1,80 hr., jeja 10 pj.

Sudništy na pschichadźowanje.

Pjatk 10. haprleje 1931

w **Lubiju** na finanzowym hamcže we jstwi cžo. 6, dop. w 10 hodź.: Rowowe pomutki, kamjenje a lichiže;

w **Bistopizach** na žudnišiwje, dop. w 9 hodź.: Schijaza maschina, gramofon z tacželemi, wschelak. mjble, módry wobłek, košch na puchowanje;

w **Delnim Wujezdu** w hoscženju „K worjoseju", pschip. w 1 hodź.: Auto, pjenježny khamor, klawirowa pokładnja, waha;

w **Morikowje** w hoscženju, pop. w 3 hodź.: Motorske koło;

w **Rěžazach** w Greinerez hoscženju, dop. w 10 hodź.: Büfet a klenowe mjble;

w **Ruchwałdze** w Geißlerez hoscženju, pschip. w 1 hodź.: Kruty wós;

we **Wochozach** w Walkez hoscženju, pop. w 3 hodź.: drastny khamor, schijaza maschina, motorske koło, wuczahowaze błido.

Płačizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wotliwowe symjo za 1000 kg, newzak 10 %.

Płačizny po złotej hriwnje

	8. 4.	7. 4.		8. 4.	7. 4
Pšenica	2-8-2-9-0	2-8-2-90	hrny	(8 20 0	18 20 00
rožka	1 7-189	1 7-18-	woka	23 8 0	23 8-00
naz. jačmjeń	—	—	mócre łupiny	13-15,5	13-15,50
nal. jačmjeń	22,5-2,0	22,9-2,40	połte łupiny	22 26,0	22-23,0
wowsa	167- 71	167-171	Heradella		
kukurica	—	—	raps, wosmk	9-10,70	9-10,80
Pšenič. mnka	4-40,50	4-40,50	raps, wosmk	14 14,6	14-15,00
rožna muka	26 - 9,0	6-,50	locn. melasa	—	—
pš. wotruby	13-18,6	13 18,6	hrnj. krušk.	14-15,00	14-15,00
rožne „	13-13,50	13-13	syno, 50 kg	1 -1,50	1,30-1,50
raps	—	—	rožna słoma	0,60-0,8	0,6 -,5
hróch Viktor	4- 9,0	24-29,	pšeč. „	0,45- ,6	0,50 0,6
lane symjo	—	—	wowsna „	0,45-0,6	0,55 ,65
pjeluški	25-2,00	25-29,0	ječna „	0,55 0,65	0,55-0,6

Płačizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

8. haprleje 1931 Płačizny po centn. a zl. hr wnach

Skóne družiny a woznamjenjenje

Woły: 275.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetše rězneje hódnosće hač do 6 lět	48—50
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	46—48
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	42 45
Mjenje picowane wšěch starobow	37—40

Bykl: 282

Połnomjasne, wurosćene, najwjetše rězneje hódnosće	44—47
Połnomjasne, młódše	41—43
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	39 4
Spatne	36

Jałojcy a kruwy: 587

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	32—3
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	27 -31
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	21—26
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	18—20
Mjenje a spatnje picowane	

Celata: 2100

Najlěpše wukormjene (2. druš.)	68—72
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 3.	59—70
Spatne (4.)	38—58

Wowcy: 2994.

Młódše a starše wukormjene (1 družina	52—56
Starše wukormjene (2.)	45—51
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	37—40

Swinje. 11271.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow, ha do 1½ lět stare	45—46
Wukormjene	45—46
Mjasne	44—46
Spatne	41—45
; ancy a kundrosy	38—41

prjedy wokoło meje rejwa, potom so meja wuhrjeba, zo padnje. Mjez tym su so młodźi hólcy w rjedze zestupali. Hdyž meja pada, běhaju za wjeršk om. Stóž jón prěni hrabnje, je mejski kral. Jeho na ramjo zběhnu a do korčmy donjesu. Wón sej wuzwoli swoju kralownu a ma z njej prěnju rejku. Mejski kral dóstanje też jako myto rubješčo z meje. Praji so też, zo wón hišće w samsnym lěće so zbožownje woženi. Meja so potom přesadźuje.

Swjatkownych nałožkow Serbja dale nimaja. Pyša jenož kaž druhe ludy jstwy a khěže ze zelenymi hałozami. Jenož w Delnjej Łužicy znaja někotre nałožki, kiž pak wotpowěduja nałožkam na swj. Jana a potajkim hižo słuseja do lěčnych nałožkow.

Naš nadawk nětko je, hajić dale wašnja našich prawótcow. — Njesměmy jim dać zańć, přetož scežka hodźi so zasy wožiwić, štož je zašło. Wosebje naše serbske narodne organisacije maju nadawk, pěstować staroserbske nałožki, kiž su drohotny wobstatk našeje narodnosće. Wosebje też naš „Sokol" je so hižo wuspěšnje wěnował tutomu nadawkej a póndže po tutym puću dale. Dyrbimy pak też staroserbske wašnja čiste dźeržeć. W posledním času su je so wosebje mjetanje meje zasy zawjedło tam, hdźež bě so zhubiło. Při tym je so wšelake kekleršstwo přidało. To k tomu njesłuša. W jenej wsy serbskeje hole běchu loni na tu kołwrótnu myslička přišli, připrawić na meji elektriske wobswětlenje a radijo. To je wězo njezmysł. Tak hajmy naše stare nałožki tak, kaž naši prjedownicy je hajachu, pak je scyła njepěstujemy. Na žane wašnje so pak njesmědźa kepsać.

Hajmy drohe herbstwo swojich wótcow, serbsku narodnosć a k tej słušeja nic jenož rěč, ale też narodne bajki a powěsće, ludowe pěsnje, serbsku drastu a předewšém też naše serbske wašnja a nałožki.

M. N.-N.

(Skónčenje.)



Proces přećiwo wulkomorjarjej Pětrej Kürtenej so započnje. 13. haprleje započnje so w Düsseldorfje proces přećiwo wulkomordarjej Pětrej Kürtenej, kiž lěta dołho tuto město a jeho wokolinu traješe. Wulka syła swědkow a wěcywustojnych ma so přesłyšeć, zo by so zwěsćilo, kak daloko móže so Kürten za swoje njeskutki zamołwity činić. — Lěwy wobraz předstaja P. Kürtena. Horni sydedźny wobraz pokazuje inwalidu Schera a stužonu Idu Reuterec, kotrejuž je Kürten skónčował. Na delnim sydedźnym wobrazu widźimy dom, w kotrymž Kürten bydleše. (Sip pokazuje na wokno jeho bydlenja.) Horni prawy wobraz předstaja zaso Kürtena samoho, delni pak 8lětnu Gertrudu Albermannec a 8lětnu Róžu Ohligec, kotrejuž je Kürten tohorunja skónčował.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihiščerjnja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přeciwo sćěhwkam čělneho znjezbožeња z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołne bědny. Kóžde znjezbožeње dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeња dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 83 — Budyšin — Pjatk, 10. haprcje 1931 — Bautzen — Lětnik 90

„Hrabja Zeppelin" do Egiptowskej wukćel.

Powětrowa łódź „Hrabja Zeppelin" je schtwórtk rano w 6 hodźinach ſ wjednistwom dr. Eckenera na stronu do Egiptowskeje wotleća. W Kairu k semi pschistaji a potom po Egiptowskej a Palestinje poleći. Na powětrowej łódźi je 25 jěducych hosći, mjes nimi je hrabja se Brandenstein-Zeppelin, kapitan R. Booth, wjednik jendželskeje powětroweje łódźe „R 100", znaty nowinar se Wiegand a wyschi Gessage, wojerski attaschej jendželskeho pósłanstwa w Barlinje. Pryedy hač łódź wotleća, dyrbjachu so wschě **fotografowanske apparaty wotedać,** dokelž je jakasane, ſ łódźe fotografowacj.

Jeli so budże wjedro hodźiż, powětrowa łódź po cezy Rhone, nad Marseillom, Korsiku, Romom, Neaplom, Kretu a Alexandriu poleći. Sobotu rano we 8 hodźinach chce „Hrabja Zeppelin" do Kaira dolećeć. Jěducych hosći tam samjenjuschi wón hnydom dale wokoło Egiptowskeje a Palestiny poleći. Jako jěduci hosćo so potom tśo egiptowscy prynjozo pschi leczenju wobdźla.

*

Hižo dlěschi czaſ wotmyślene, ale pschecjo sajo wotstorczene **leczenje k połnóznemu połej** so, kaž je dźenſa złyschecj, w lenuschim lěcu do ſkutka ſtajt. Generalny ſekretar lětarſtwa połnóżneho czopa (pola) hejtman ſwonka ſtużiły Bruns, je do Friedrichshafena pieczował, ſo by ſe dr. Eckenerom, kotryż je tež president lětarſtwa połnóżneho czopa, wschě nadrobnoscze rozprajił. Mjes tym ſo dr. Eckner w Ameriku pschebywasche, lětarſtwo połnóżneho czopa ſ nim pisnje abo telegrafiſy wobkhadźesche. Wudawki sa leczenje k połnóżnemu czopej ſwjerscha Americzenjo saplaca.

Dr. Eckener je hižo rjekł, ſo chce ſ Wilkinſonowej podmórſko-czołmowej expedizeju hromadże dźełacj. Pschi leczenju k połnóżnemu połej so někotři wědomży wobdźełu, kotřiž chzedża mótśi ſemjepiſ, ſemſki magnetiſmus, powětrnoſcj atd. wobkedźiwacj. Powětrnoſcj pschi połnóżnym czopje ma ſa wjedrarſtwo najwjetſchu wažnoſcj. „Hrabja Zeppelin" ſ połnóżneje Norwegſkeje w Tromſö k połnóżnemu czopej poleći.

Lětadło Barlinſko-Romſeje czary so do Barlina wróćiło.

Lětadło, ſ kotrymž je so Barlinſko-Romſka lětarſka czara wotewrila, je ſchtwórtk dopołdnja ½9 hodźin ſ Roma na nawróćnje leczenje do Barlina wuleczało. Na nim běschtaj dirigent němſkeho wobkhadneho miniſterſtwa Brandenburg a direktor Wonſki powětrowſkeje hanſy. Němſki wobthadny miniſter ſ Guerard je ſchtwórtk pschipołdnja po żeleſnizy wotpreczował.

Wućiščenje mjez nazionalnymi socialiſtami w Barlinje.

S wuczišćenjom mjes nazionalnymi ſozialiſtami we Wulkobarlinje so so zyle měſtne wotdźelenja rospuſchczile. W Barlinje je so ſrjedu 900 muži ſ nazionalneje ſozialiſtiſeje ſtrony wusamkła, ſ nich bě 280 je Schüneberſkeho wotdźelenja, kotrež bě dotal 400 ſobuſtawow ſpyne. Druhe wotdźelenja su hiſchcze hyſnisko po prozentach potrjechene. W Barlinſkej ſupje je ſo wſcho hromadże nehdźe 2000 muži ſ nazionalneje ſozialiſtiſkeje ſtrony wusamkło. S tym pak wuczišćenje hiſchcze njeje ſkónczene. Na kotrejž jenož tukaju, ſo je hinaſchcheho mjenjenja dyžſi Hitler, wotſtronja. Kaž ſo ſda, chzedża wupadaſke wotdźelenja w Barlinje rospuſchczicj, ſo bychu finanzne powinoſcje k nim wotbyli. Hitlerowa połkładnja ſo po nježim próſdni, dokelž dobrowólne dary wuwoſtawaju, ako dokelž nazionalno-ſozialiſtiſke nowiny telko wjazy njewuwoſcheja kaž pryedy.

Pręni dźeń ludoweho požadanja.

Po powěſcjach, kotrež ſu pola Stahlhelma ſrjedu hač do 11 hodźin wjecžor dojſchle, je ſo pręni dźeń ſapiſanja **w Pomorſkej a namjelnej marzy 125 000 wołzobow** do liſezinow ſa ludowe požadanje ſapiſało. **W Barlinje** je ſo pręni dźeń 19 052 wołzobow ſapiſało.

We Wulkowrótſławju je ſo pręni dźeń 2187 wołzobow ſapiſało.

Komunist z ſoſiwa čeſnył.

Komunniſtiſki měſchczanſki ſoſtupjeć Max Rólz ſ Falkenſteina w Rudnych horach, **kotrehoż** ſu njedawno we **Czeſkoſłowakiſej ſajeli, je ſ** ſoſiwa we Graziſzach cjekthył. Hdyž jemu ſrjedu wjecžor jaſtwownik wobjed pſchinjeſe, jeho wón na bok ſtorcži a cjekny. Na dróhy Rólza někotři młodźi kommunniſtojo wocžakowachu, kotřiž jemu na cjekanišy pomhachu. Hačrunjež ſo policiſtojo hnydom ſa Rólzom puſchczichu, ſo jemu poradźi wuczekнyć. Pola dweju ſajateju młodeju kommuniſtow nadrobny plan ſa cjekнjenje namakachu.

Proteſtowanſka demonſtracija přeciwo potłóčenju Němcow w połodniſcej Tirolſkej.

Sſrjedu wjecžor je ſo w Innſbruchu ſ tyſacami ludźi wohpytana demonſtraziſka ſhromadźizna **pſchećiwo wuhnaczu nehdyſcheho tiroliſkeho ſapódlanza Malſerteinera** na jenu puſu italſku kupu wotmeła. **Dr. Nicoluſſi** na to pokaja, ſo je **Wilſon** w měrowej konferenzy w Pariſu pſchećiwo woli druhich ſwjatkarjow a też amerikanſkich wězywuſtojnych połodniſkich Tirolſku Italſkej pſchiſtejił. Italjanzy hižo wot léta 1919 Malſerteinera pſchećeſčahaju, ſ wuhnanſtwom chzedża jeho dołtónczuje ſnicjicj.

Sapóſtanz projeſor dr. Kolb praji, ſo je Muſſolini ſ italſko-awſtriſkim pſchećejelſtwowym ſrěczenjom, loni wobſamknjenym, dozwił, ſchtoż je chzył dospjecj, mjenujcy pſched ſwětom ſdaczе ſbudźecj, ſo je Awſtriſka ſ nětčiſchim ſtawom połodniſcho-tiroliſkeho praſchenja ſpokojena. Propaganda w ſwěcze ſa połodniſchu Tirolſku je tež thěrno woteběrała.

Sa to je **połóżenje Němcow w połodniſcej Tirolſkej** pſchiběrało. Tohodla je powiniloſcj zyleho němſkeho ludu, ſo wſojowanje iwo ſwobodu połdnſkeje Tirolſkeje ſnowa ſapoczinje.

Shromadźizna na to wobſamknjenje pſchija, kotrež reſiſtuje awſtriſko-italſkeje mjeſy ſadaſche. Preſidentej Hooverej we Waſhingtonej telegramm póſła, w kotrymž ſo na to pokaſa, ſo je Wilſon ſ wulkim ſmuſkom ſawinował, ſo je ſo połodniſcha Tirolſka Italſkej wudała. Wilſon je ſo tohole ſmuſka poſdźiſcho kaſ. Njech jeho naſledniſ ſrudnemu wobſudej połodniſcheje Tirolſkeje aktiwny ſajim pſchiwobroći.

Druhi telegramm wjednikam **ſlowinzſkich a chorwatſkich mjeńſchinow** w Italſkej najcžołniſche ſobuſtacjowe a ſalubjenje ſwěrneho wojowańſkeho ſhromadźenſtwa ſa ſwobodu wupraji.

*

Italſke knježeſtwo je dźiwajo na Malſerteinerowu ſtarobu jeho tſitetne wuhnanſtwo do dwěſtneho mjeſzeneho pſchebywanja w mjeſcy Bozenje pſchenjeſnilo. Wón njeſmě Bozen wopuſchczeć. Pſchede wſchěm dyrbi policija jeho dopołduja wjecžor a w nozy doma nadeſcež móc. Korczeny ſmě wopytacj, tola njeſmě je ſamym hołcžom rěczeć a ſmě jenož ſteja ſjeſ a pjeć.

Doumergue za francowſku bróniloſć a a přeciwo ćlownej unji.

Preſident franzowſkeje republiki **Doumergue** je, hdyž jeho w Nizzy wyſchnoſcje powitachu, wotmolwjejo ſo je wſchelakimi politiſkimi praſchenjeni ſaběral. Franzowſki patriotiſmuſ, wón praji, **njeje wupadowański, njeje nikomu ſtrašny.** Njeſada ſa tym, Franzowſku nade wſchě kraje ſběhnyć a druhim krajam nadkniježnjo Franzowſkeje nanuſować. Franzowſkej chze jenož **měſto ſakhowacj,** kotrehoż ſo njemóże wotrjec. Chze **njewotwiſnoſcj** Franzowſkeje ſakhowacj, na kotruż ma prawo a chze **połny bjeſtrach,** kotryż Franzowſka trjeba, ſo by mohła dźełacj, ſo w měrje roſwiſ a pſchi pokroku a ſbožu ſwětowſkeho ſbožu ſkutkowacj. Franzowſka je pſchejara ſ twójmi cjerpiła a ſebi tohodla hódnoſcj derje cjiniſajeho měra waži. **Trajny měr** pak je jenož mógny, hdyž je **bjeſtrach mjeſow ſakhowanje ſawěſcjeny.** Franzowſka ma potajkim prawo, ſaj dołho Swjatk Ludow jenu dołhazu wojeſku móz njepoſtrija, ſo by ſo ſa pſchewidjenje ſiwjich wołſudjenjow poſtarał, jeli ſo ſo jim dobrowólnje njepodadźiſmu, ſama to cjiniſ, ſcěhowacj a ſo **na ſtejbje ſamu ſpuſchczecj.** W tutym mjenjenju ſo Franzowſka jenoż hiſchcze poſtyſnja, dokelž

nadobo pſched njepſchewidźenym podawkom ſtoji, kotrehoż wojnam w pſchihotnoſcji a kotrehoż ſejźbwoli ſo w pſchichodze njeſłodża pſchepóſnacj, dokelž maju ſtawizny kraja, w kotrymž ſu ſo tele podawki ſtale, pſchełhódny pad, kotryż je powuczaju, a ſtraſchne je, na njon ſabycj.

Franzowſka ſo jenoż trjeba ſtrowemu człowjeſkemu roſumej wodźecj dacj, a tutón ſtrowy człowjeſki roſum jeſt dwojake radźi: **1. nad dobrym ſtawom finanzow ſtražowacj,** 2. ſo myſlić wodźecj dacj, ſo kraj, kaž dołho njeje ſaneje ſyłneje internazionalneje mozy, njeſmě wotpuſchczeć, ſo jeho ſamžnu wobornu móz nje cjary ſłaja, kotruż ſebi bjeſtrach a njedótčiwoſcj kraja ſadałeju. Nětčiſchi żiwy ſpłah je ſamowitny pſchichodnym ſpłahom.

Doumergueowe preſidentſtwo w bližſchim czaſu wotbeži. Franzowſke nowiny jeho rěcj jako **jeho ſawoſtajenſtwo ſa lud** wohładaju. W tymle ſmyſle maju Doumergueowe ſłowa wulki wofnam ſa pſchećiwe wotbronjenja. Doumergue Franzowſow napomina, ſo njebyłyn żiwoju bróniłoſcj poſkabili.

Franzowſke dźeło pſchećiwo ſłownej unji.

Miniſterſki preſident je ſrjedu ſe ſwonkownym miniſtrom Briandom jara dołhe roſrěczenje měł. Derje wobhoniczł ludźo chzedża wědżecj, ſo je ſo roſrěczenje na pſchedźitejace **Genfſke požadanje** počahowało, wobzepje na **wotbronjeńſke praſchenje a na awſtriſko-němſku ſłowu unuju.** Dale je ſo wobłamkło, nětkotre miniſtre ſe roſrěczenja wotmież, ſo by ſo ſpytało, **w ſrjedźnej Europje** žiwy **natańſi ſtyk** wuſtworicj, kotryż by mohł **njewotwiſnyny** wot Němſkeje wobſtejecj. Jara łokło je mózno, „Echo de Paris" měni, ſo franzowſke knježeſtwo hižo ſapoczatk bližſcheho tydźenja ſamžny ſwoje politiki offenſiwnje woſjewi.

Balkanſke ſtaty a ćłowna unija.

Kaž Winſka „Freie Preſſe" ſ Beograđſkich politiſkich kołow ſhoni, je ſtutſka juhoſłowjanſkeho knježeſtwa **k roſdźělam měnjenja** wo praſchenju doſchło, kak ma ſo Juhoſłowjanſka k **němſko-awſtriſkej ćłownej unji** ſtejicj. Swonkowny miniſter Marinkowicz je ſa to był, ſo by knježeſtwo ſjawnje wupraiło, ſo němſko-awſtriſke ſtejiſchcjo **ſahubnje.** Tomu pak ſu ſo druſy miniſtrowje pſchećiwili, dokelž běſche pola nich pſchewahſa, ſo dyrbi Juhoſłowjanſka k tutej naležnoſcji ſwoje **mjeſcjaze ſtejiſchcjo** ſakhowacj. Na to je **Marinkowicz** miniſterſkemu preſidentej ſdźełk, ſo by chżył wróćo ſinjicj.

Też **rumuńſka knježeſtwowa kriſa** njeje ſnadź ſo ſwonkowno-politiſke ſtejiſchcjo Rumuniſtſe bjes wofſtawa hyła. Pſchede wſchěm ma ſo wróćoſtnjenje Minoreſcowcho kabinetta franzowſkej požčonju ſa Rumuńſku pſchipiſacj, kotraž je ſo ſ najcježſchimi wumjenjenjemi dozpiła. Miniſterſki preſident Minoreſcu je, pryedy hač je wróćo ſtupił, jenemu franzowſkemu nowinarjej rjekł, ſo ſo we blížſchim czaſu podobne dojednanje, kajſež je **němſko-awſtriſke, mjes Rumuńſkej a Němſkej** wobſamknje. Bukareſzty politikarjo njetwerdża, ſo ſo běžne němſko-rumuńſke a awſtriſko-rumuńſke hoſpodarſke jednanja ſ knježeſtwowej triſn ſadjerja. Nawopak ſo nadźijeja, ſo budża ſo po ſkrucjenju ſnutſkownych rumuńſkich powměrow próżowanja ſpſchowacj, ſo by ſo ſ Němſkej a Awſtriſkej k wuſkim hoſpodarſkim porjadam doſchło.

Němſko-francowſke jednanje wo wotbronjenju.

Parižſki „Matin" ſo ſ pſchedźitejazym jednanjom **Radý Swjatka Ludow** ſabera, w kotrymž ſo budże praſchenje wotbronjenja ſ pohładom na wotbronjeńſku konferenzu lěta 1932 wobzepiło rólu hrać. „Matin" praji, ſo ſtaj, ko-trež ſu ſ tutym ſhromadnym ſajimom ſwjaſane, w druhich wěſach hromadże mjeſdu. Tak Němſka a jejni pryedawſchi ſyſoſtajerjo ſa **najnuſniſke wobkhadaju, ſo bychu wojeſke położenje, jim ſe ſrěczenjom nanuſowane, pſchemeníle.**

Dobra myſl je, ſ Němcami jednacj, ſo bychmy ſo ſa cjaſ konferenzy po możnoſcji ſcjehkowko połnych konflikłow ſmiwli abo ſnajmjenſcha jich ſtrach ſamjeſowali. Tola dyrbi mataj ſo dwaj wuſtkaj krajej wo wojeſtkich praſchenjach roſrěczecj, njeſmjetaj to Jendželſka a Němſka, ale Franzowſka a Němſka. Franzowſke ſajimy na hraczach ſteja.

Pſchicjinu ſ tomu wjele dale pſchiſpe wołſud jendželſkeje dźełaczerſkeje ſtrony pſchi pſchichodnych wólbach du. Raſche pomery ſ Němſkej we wojeſkim naſtupanju ſu ſ **wažnym** wumjenjenjom ſa naſch bjeſtrach. Njeby łepje było, hdy bychu němſky a franzowſky wězywuſtojni praſchenja, kotrež bronjenje na kraju a w powětſe naſtupaju, **nadrobniſcho** wuhowali?

Najwjetša konferenca swětowych stawiznow.

Jendželsti swonkowny minister **Henderson** je sriedu w Londonje wo swonkownej politiji rěčał. Mjes druhim praji: Ssmy žo rozsudźili, wšcho činiez, schtož je w naschich mozach, so by so mjes ludami wotbronjenje pschewjedło. Dźensa žimy wušpěch bliži dyžli hdy pjedy. **Konferenca**, kotraž žo w februarje 1932 wotewri, budźe **najwjetšicha konferenca swětowych stawiznow**. Wona ma samsnje, ludy wšajomnje mjes sobu pschejmjeńšcicz, so je wójna **najzahubnischa a najnjewuzitnischa wschich cžłowjeskich njemudrosćow** a so dyrbi so tohodla wokstrowicz.

Pólska nota na Rusku.

Knježerstwo blisko stejoze nowiny „Gazeta Pólska“ žu shonite, **so je pólske knježerstwo** psched juttrami ruskemu ludowemu kommisarej za swonkowne naležnosze **notu pschepodało.** W njej žo pschecziwo poslednim Pólskej njepschecželnym demonstraziam w ruskej Wukrajinje protestuje.

Spion a jeho strażnik žo sajeloj.

Na serjanta Krala se 70. pólskeho pschecžo regimenta w Pleschowje tukachu, so je spion. Jeho sajachu, a serjant Stepniewicz dyrbjesche jeho do Pósnanja k pschesčhyschenju dowjesez. Na dwórnischczu Kral njesapazy na kolije czekny. Stepniewicz spyta Krala wrócžo storhnyez, tola tón jeho žonu na kolije jesze. W tym wokomiku Pósnanšti czah pschijědze a wobeju pschejědze. Czěle wobeju serjantow žo k njesposnaczu rosmjecselschtej.

Zdźich na Madeirze.

Jako naprawu pschecziwo recklamowanym je minister wójnskeho kódźiwa wschě **madeirske pschisiwny zawrjecz dał.** Knježerstwowe nowiny „Diario da Manha“ powje, so je garnisona w Ponta Delgada žo zapowědźiła, **žo** sdźerkarjam pschisamknuez. Sdźerkarske hibanje w Funchalu hižo pschestawa. Sdźerkarjej offizjerjow su dla **wozczuknjonneho** pschijesda wójnskich kódźow spytali, wucjek pola zusych konsulow pytacz.

Powschitkownje je žo w Madeirze měr wobnowił. Wjele wobydlerjow Funchala je do srutskownoho kraja czekło, dokelž žo bojachu, so sa krótki czaš njedostatk jědze nastanje. Wjetschemu dźelej wobydlerstwa je po sdacju revoluzija biesdźak byla. Psched Funchalski pschistaju je jendželski tschizak „London“ pschijeł; wón dyrbi jendželske sajimy na kupje schtitacz.

*

Po nowischej powěsczi su sdźerkarjo na Madeirze wšesče **San Bizente a Rincon Honda** wobsadźili.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 10. haprleje 1931.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 747, hygrometer +1 a thermometer +15, wodnjo. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer +5 a thermometer +4, w nozy. Dalsche wjedro hužze pomrócznje. Hackrunjeź **ko** hižo dešchczuje, pokasuje schtlenza dale na rsanc. W polnozy žo nětko wošcherna nizina **nimo** hiba. Tuž smědmy žo dalschemu wocžaplenja nadjeez. S atlantiskeho oczana nowa wyschina pschikhadza a pokasuje so hižo nad Jendželskej. S Azorskich kupow **ko** wschak nižina bliži. Ratar mily czophy deschczit rad wita, so by so semja saparika. Juzsje sobotu schhadza ssločnicžko 5.17 a khowa so 6.48 hodź. Mjezacz schhadza rano 3.35 a khowa so dop. 11.25 hodź.

— **Swój 40letny sstużbny jubilej** swjeczesche wczerawschcho 9. haprleje **k.** pósstowy direktor Wünscha, pschedstejeź Budyskeho pósstowego hamta. Jubilaŕ placzi sa wustojnoho, nasshonitkeho a prawcho sastojnika. Wón je sa te 7 lět, kiž Budyski pósstowy hamt wandżenje, **wjele dokonjak k polepschenju w pósstowym wobłhodze. Jeho pak** też khwala jako **dobreho** pschedstajeneho **pschecžiwo jemu** podstajenym sastojnikam. Tuczi jeho z pschejeżnoscu jubilea też wohebje poczesczicžu. Wschitkim sbožopschecžam žo też my rad pschisamknjemy.

— **Wjednik Budyskeho kriminalneho wotdźelenja** knjes kriminalny rada Zieger žo pjecza kónz tuteho měsaza na wotpoczink poda. Wón hižom nekotre měsazy dla swojeje strowoscze na dowolu pschebywa. K. kriminalny rada Zieger běsche z Prawna do Budyschina pschischol a je z tscžim wjednikom Budyskeho kriminalneho wotdźelenja, kiž žo w lěcze 1922 sałoži, jako bu krajna kriminalna policija statna.

— **Wobkhadne njesboże.** Saidźenu nóz wokoło ⅓3 hodź. na Lubijskej dróży pola wojeńskeje swjeczowaczinje nakładny automobil do druheho nakładneho automobila wot sadu krasy. Sraženy pschinowjeschcžak, je 100 zentnarjemi jiloweje (Ton) semje nakładzeny, bu nětdźe 5 metrow na stronu storczeny, so je so swojej wjesbu powročzi. Dróhu hnydom sasa wuswobodźichu. Stranik so nichtó njeje. Też nastata schkoda na wožach je pomérnje hnadna. Nakładny automobil z pschinowjeschakom běsche po pschedpisnje wobsmětlenzy.

— **Sozialnym rentnarjam** wuplaczuje žo podpjera na měsazu haprleju 1931 sriedu 15. haprleje dop. wot ½9 hacz 11 hodź. w Sssejmowni na Hrodowskej hasy 10 po jednym skhodźe, wo stmje 41.

— **W měschczanskej hłownej kenzliji** (na radnizy po 1 skhodźe) su wupołožene czěsla 6 hacz 13 prěnjeho dźela a czěsła 5 hacz 8 **druheho** dźela němskostatneho sakonskeho lopjena, kaž też czěsła 5 hacz 11 sakiteho sakonskeho lopjena w bliżschinaj dwěmaj tydźenjomaj.

— **11. Zwingerska loterija** poczehnje žo sdawje we Katolskej ludowej schuli w Drježdżanach-N. Schießgasse 20 a to sobotu 11. haprleje wot rana 8 hodź. a pózdźelu 13. haprleje wot 1 hodź. pschipołdnju. Loży po 1 hriwnje su hižschcze pola wschitkich kollekkrow dostacz.

— **Pokroma je wudhrila** mjes schparatym skokom lutherja a mjeńnajnoty Richarda Fichty w Zurizach. Sawjeny wokrjeh je potrjechenu dwór, wobkdźbowański wokrjeh je wjeź Zurizy.

— **Paduschtwo.** Kradnyl je nječto w czasu wot 2. hacz 4. haprleje z jeneje leżownoscze pschi tudomnym Albertowym namješcze muzaze jěsbu koło snamkt „Phänomen“, czěsła 186 042; koło mějesche czornu krosna a błótoschkitakaj, žolte swjena, jendželske wodźidło z czerwjenymaj gumiłowymaj pschimadłomaj, Torpedo-gumobźh, schérej gumiłowej wobrucži, mjenowu tafliczku „Ernst Schotze, Bautzen, Töpferstraße“. — We wjecžnje sdźelenja prošy kriminalne wotdźelenje w Budyschinje.

S **Warnoleźiz.** Hižom psched dlejschim czasom wobkdźbowachu tu hólnjerske pby. Sdźerjachu pak tuto czinschenje pjeow ke thuinemu podawkej dowjedża. Pby bźchu žornika wuczuke a honjachu wsohe swérzo tak dołho doniž žo njeswjese, wutorhnychu jemu kruch njeasa je sadnjeho pleza. Też do krka bźchu pby wobsyho žornika kusze.

S **Barta.** Nakładźanska hospodarska banka wotmě 3. dżeń jutrow w Müllerez hoscženja swojich porjadnu generalnu shromadźiznu. Pschedsydha k. Oskar Schuster shromadźiznu nahwjedowasche. K. wobkhodny wjednik Eichler poda dokkadnu rosprawu wo minjenym wobkhodnym lěcze, spominasche na semrěte hobustawy a wopišowasche potom pschezo czěsche hospodarske pomery za ratarstwo. Shromadźeny wobrot je žo dla tuteho hospodarskeho połoženja koni k rochu snižił. Tola lutowanja žu też w minjenym lěcze pschiběrali. Shromadźizna schwali jenohłósnje bilanzu a lětne wotlicženje a pschi dyrbnoscy a wobkhodne wjednischwo wukwitowasche. Po rosprawje wo sakonskej rewizji je wustupiwszy knjeza jenohłósnje na jich měsna sašotwolechu. Po wobkhodnym dźele pschewjedże žo shromadźiznje hischcze film „Wobrazy z němskeje kulturoweje industrije“. Pschitomni žebi posnicžene wobrazy z wulkim sajimom wobkladowachu. Wobsebje sydobasche žo žorty film, kiž žo na konzu jako pschidawk pschewjedże. Na shromadźiznje žo pokasa, so je Nakładźanska hospodarska banka žylna sepjera tudomneho hospodarskwa, kotraž žo njemóże wjazy parowacz.

S **Lubija.** Saidźenu wutoru sasdchej žo w naschim měsce dwě njesboži. Dźěłaczka je Sserbskich Pawlez we jenej tudomnej tkajerni pschi torhenskej maschinje wo kmězt porsta pschischła. Dale bu 11 letna schulska holza je žekeru do nohi rubny. Wobě sranjenej dyrbjachu do Lubijskeje thorownje dowjesez.

S **Wolešchnizy** pola Lubija. Sdrjedu popoldnju nazeńt tudomneho měschczanskeho hata wukmanjenu pismown schczurku wohlada. Nako žo swérzo jeho dohlada, ruczże czekny. So žo tutón strachny hrymsał też hižom we naschich kónczinach pokasuje, je z dopokasom, so ma žo knezże na nicho kedźbowacz a jemu sa kiwjenjom hicz.

Z **Kukowa.** Kaž jo z wčerawšeho nawěstka widzeć, wotměje wotnožka němskoho zwjazka wójnskich zranjenych a zawostajenych ważnu zhromadźiznu njedźelu popoldnju w 3 hodź. w Natušez korčmje. Zupny sekretar Wrona z Budyšina budże přitomny a zmjeje přednošk „wo wotwarjenju rentow a jeho złych sčěhwkach“. Tež wo demonstraciji 19. haprleje we Drježdżanach budże so rěčeć. Tuž je winowatosć kóždeho sobustawa, zo přińdże.

S **Kamjenca.** Wječerawschi schwórtk swjeczesche stary Kamjenšti měschczan, k. radźicži wyschcži mischtr Alwin Wobser swój sloty mischtrski jubilej. Jubilaŕ hnuź po polnjeje czělneje a duchownjeje czerstwosče wjesełiesz. Se malych sapočatkow je wón samohł jene z najnahladnischich Kamjenskich rěsnischtwow wutwarił.

Lubijski wokrjesnu wudźerk.

Wokrjesny wubjerk Lubijskeho hamtskeho hejtmanstwa wotmě swoje 4. sjawne pohrjedźenje 8. haprleje na hamtskim hejtmanstwje. Pschi jednanju wo wschelakich požčonkach dowoli wokrjesnuju wubjerk też 5000 hr. sa produktnoho sastarania bjesdźělnych Korjeczanskej gmejnje k finanzowanju runanja Lubijskeje Wody. W dalschim dowoli so dodawk k wustawkam Wujesdżanskeje gmejny, po kotrymž žo wjesnjanstwa na 12 lět woli. Schtoženja pschecžiwo dodawkej k regulatiwej Wósporskeje wodaŕnje žo z 5 hłasami pschecžiwo 3 jako njewuwinowanjene wotpokasachu. Lubijski wokrjesny swjasł je wot 70 000 hr. statneho wobžiteho pschinoschka pschiwokatanego dostał, kiž maja žo sa sastaranske samery nałožicz. Wokrjesnuju wubjerk pschihłosowasche namjetej, so na žo pówowy dawk też w lěcze 1931 dale sdźerasz. Wubjerk wsa k wědżenju, so je žo w Lubijskej rěsani bakteriologiska pschepytowaŕnja sałožiła. Je hódny nasponnicz, so je njes pruhowanjemi nuloka 151 polěczeńtow wobkładnych bźchu. Nunanje Lubaty ma žo jako wulke nuzowe dźelo w tšjoch dźělach pschewjeźeż. Placžiwa je na 137 000 hr. wobliczena. Ministerstwo da k temu 70 prozentow. Wokrjesny wubjerk namjetowasche, so by wokrjesny swjasł 4000 hr. k temu dał, jeli so wokrjesnuju žebi (Bezirkstag) dowoli. Lubata ma žo w Maleczźach a Luwoczźach runacz.

Z Łužicy.

* S **Wostrowza.** Czěłko dźěłcza namalachu w jamje nuknika jeneje tudomneje kofejowinje. Měschczanjay dźěłaczerjo bźchu pschi wukkumpanju, jako jim žrěbak nadobu wjazy njedźěłasche. Hladachu ja pschiczinu a namalachu czěłko holczki. Zandarm sa słósnizu hlědźi.

Wšědne zjewy.

Wobras se žiwjenja małych ludźi.

76] (Pokrazowanje.)

Snajesche njebožczižkeho Franza derje a hdyž wokrjepi jeho **rowa** a kaschcz ku njemu puschczeny k wječznemu **wotpoczinku**, hladasche starý knješ j pohnuczom khwilu do semje. „Cece justus!“ wosnamjeni, mjetajo tři łopatki pjerschcze na kaschczowe wěko.

Wschitzy krawsky a wnczobnizy f Kopezkeho dźěłarnje měsachu žiwoty dźeń a njeżczu towarschca k rowej. A druhy, kotřiž běchu tu nětdy j Franzom hromadze dźěłali, běchu pschischli pożlednju cześcz jemu wopokasacz.

Mischtr Kopezky wosta sam doma; běsche khorowaty **a hubjeny** w tutom czasu, kaž bě to na nim widżecz. Wědźeno, so trasch sa njedołho j domu póńdże nowe pschewodżenje, jeho żonu a dźowku trasch bóle tyschcesche, hač tutón pohrjeb, pschi kotrymž žo wobdźělischcze. Dźěłchtej **hromadze**, hórko płaczizu, wołożej žebi je žyssłami žiwoju tyschnosczi. Karliny muż poczinjesche so we wschim hižo nětko jako pschichodny knjes a pokasowasche to też na wocži pschi tutej pschiležnosczi.

Wojczech Ternka wuidże na dnju Franzoweho pohrjeba rano sahe j domu. Dźěsche f města won, jako by wschemu tomu, schtož žo pschihotowasche, chzył wuczeknyez.

Sandże prawje daloko, hacz k lěsu.

Ale te swony na zpukwinej wěži, hdyž žo rosczumpachu, njesżechu žiwoje roseżehnjene swuki za nim po cżichim powětrje nałymkeho dnja . . . .

Da žo do czékanja do lěsa. Swony dźěchu za nim . . . Jemu bě, so bliża žo k njemu czim dale, czim bóle žo wón dalusze . . . .

Sesda žo jemu, so hłyschi runje ja žobu žo czumpacz **te** czěsze korowe zwawki, kiž město do swonowiny pjeru **njeżnilnje** jemu do nopa . . . .

Swony kónczuje pschestachu, wotmulelknychu. Ale Wojczech Ternka žiwyschesche pschezo hischcze tón srudny, bluki jich hłóż. Njebě to jenoż njewěsty swuk — wěrzesche wěsze, jażnje . . . . nuż f hłokom kowa, ale f człowjeczim hłokom. „Ja njejsym wumożeny! Dyrbju cżerpjecz w czżiżu! Tebje dla! Ty masch hrěch — — wulki, czężki hrěch. — —“

Wojczech Ternka žwjese žo na sein a wosta leżo hacz do wjeczora, do cżmy.

Hdyžkuli so jbraba, so hy stanył a dale schol, wuhladowasche psched žobu Franzowe wobliczo dźiwnje sczežnjene, każ w zalosinych cżiwilach, so sary žo f wocżomaj do mocha, so by njewidżał wobrasa . . . . Pschescežbowaschtej jeho widżenje a stuch w khorobnych halluzinazijach.

Nadobo pytny Ternka, so wospischesczera žo wokoło njeho zlepa nóz.

A tu smožni žo jeho hrosa w lěsu, strach psched žamotu, każ maja jón dżěcži . . . .

Wusłoczi a czérjesche każ nasczesnuwane swérzo khwatajcy domoj.

XIV.

Niczo njeczinjo, se sałożenymaj rukomaj, pschecžinjesche Wojczech Ternka hodźiny, dny, tydźenje.

Dom, we kotrymž bydlesche, njebě wjazy jeho. Kupił bě jón wumeńkaŕ f blisseje wsy, kotrejž bźche swój burski dom a dwór žynej wotstupił a bě žo do města sczahnył, chzyjo bycz blisko zynkwi.

Ssynej bě napołožił na hjedra winowatosče, so tón sawěsche hacz do žmjerce pod jich czężu stonasche, ale tule žo jemu njelubjesche ta powinosczej Lahodżu, kotruž dyrbjesche j kupju domu knihownje pschewjacz. Wumeńkaŕ bě j wudawzom a rosriża praschenje f tym, so žebi ju, wudowu, ke żenitnje narecża.

Lahodka žo dołho njedróżesche. Bur bźchesche hischcze statny muż, haczkuniež schésdźdżesatnik, a jeho wumeńk bě schwarny, kupjeny dom wupłaczi j hotowymi pjenjezami, k tomu hischcze nęschto žoh na nalutowanšku knižku. Też Lahodka mějesche pjenjezy na dani, kotrejž žebi wěso f rukow njeda, so by měła sadnje durczża wotewrjene, hdy by žnadź nębdy muż hubjenje j njej wobłhodżował.

S pschipadnych pschicżin njebožczesche žo kważ pjedy wuhotowacz hacz w póńdźelu. Nowy měżicżel khežli we „ližu“ bźchesche wschak žyła dobry człowjek, a njemóżo žo hnydom pschebydlicz do města, dowoli, so bychu Ternkeju hacz do Noweho léta w žiwojim dotalnem bydlenju wostali. Lahodka dże žo trochu spjeżowaczesche, ale potom so hižo njepschecżiwjesche, so by jeje pschichodnym widżał, so ma też dobru wutrobu.

K hodam poczeschtaj bur a Lahodka na to tłóczicz, so bychu žebi druhe bydlenje pytali a žo pschebydlili. „Ze je sa waż wschitko žhubjene“, napominasche ta, pschiwjazy tkitije cżerpnosče. „Ja sa to njemóżu a radu wěrzu, so je wam bolosinje hicz f toho, schtož bywasche wasche. Ale schto wscho pomha!“ pokojesche. — „Dożyta staj wój žamaj wschitko sawinyloj —“ sbarbi hnydom f porokom žwoje tanje pokojenje. „Ja žym to stajnje prajita.“

Pschipowětrny zyku litaniju, każ je to niż jenoż pschecżo wěczała a niż jenoż radżita, ale każ je tez f dobrenmu pomhala, a hdy budźeschtaj we wschim na jeje žłowa pobłuchałoj, mohło by wschitko zyle hinak bycz.

„Haj wschak, nětko njeschudże, khiba žo sabo k nęczemu sbrabacz,“ tkónczi Lahodka. „Resztudżicz žo k nęczemu. Tatle to dale njepóńdże —“

Běsche to wšo wěrno. Ternkez maudżelskaj to też pschipóńdżachtaj, pschiżiwodżewschaftaj. Ale njejhnuschtaj ani f ruku, njesamóżeschtaj žo k niczemu rosthudżicz, sbrabacz, sczinicz nękajku krocżel k nowemu natwarjenju pomérnje snajmjeńscha trochu tuježnych.

Bě hižo wotzrjedź wulkeho rózła a hacz dotal njeběschtaj bydlenje wuprózdniłoj. Bur bu hižo njeschczerpliwy, chzyschche běżicz a tu a tam nęschto wuporjedżecz w domje, pryjedy hacz žo žem pschescżěhnje, a kważ běsche hižo psched durjemi. Też Lahodka pschezo wótrischo nucżesche.

(Pokrazowanje sczěhnje.)

Radio Radwor.

Kóžde lěto wopytaju k jutram tysacy cuzych našu Łužicu, zo bychu wobdźiwali prastare łužiske jutrowne wašnja — na wsach wosebje jutrowne jěchanje — w mšsče pak jejkakulenje. Jutrowne jěchanje je we Serbach snadź najbóle rozšerjene jutrowne wašnje, haj pak je wono čiste serbske, njemóže so prajić, cyle wěsće pak sahu wróco hač do póhanskeho časa. Tež w druhich krajinach, na př. we wšelakich kóncach Češkeje a Słowakskeje je tuto jutrowne jěchanje rozšerjene. Naši serbscy křižerjo stajnje zaso tysacy wćipnych přihladowarjow a zajimcow do Łužicy wabja. Na nastork knjeza redaktora G. Schwarza z Budyšina rozsudźi so samo srjedźoněmski séclak „Mirag“ w Drježdźanach a Lipsku serbske jutrowne jěchanje swojim připosłucharjam přednjesć. To chce při „Mirag“, kotryž zasadnje a raznje kóždy serbski koncert a druhe serbske poskićenja wotpokaza, přeco něsto rěkać, křižerjow serbscy spěwać słyšeć. Khiba, zo je so „Mirag“ tež hižo přez serbske koncerty we Pražskim a Brnjanskim radiu přeswědčić dał, zo so tola serbska rěč tež „z radiotechniskich přičinow“ we sćelaku hodźi? Potajkim za městnosć k přednjesenju wuzwolichu Radwor, a to ze wšelakich přičinow: 1. zetkaju so w Radworju 3 procesijony křižerjow, a to Radworćenjo, Baćonšcy a Budyscy jěcharjo. 2. je Radworske jěchanje historiscy wosebje zajimawe, a skónčnje k 3. je tež Radwor wot Budyšina jara derje dosćahnyć. Wot 2 hač do ½3 hodźin dyrbješe poskićenka trać. Stož smy słyšeli, naše wočakowanje na žadyn pak přetrjechiło njeje. Knjez Krahé, kotryž za „Mirag“ rěčeše, wědźoše wězo jaru zajimawe a dospołnje jasnje křižerjow wopisać — ale serbskeho křižerja dospołnje kharakterisować a připosłucharjej před woči stajić, je wězo njemóžna wěc, křižerja dyrbiš z wóčkom wuhladać, chceš-li jasny wobraz wo nim měć. Runje tak njedospołnje kaž wobraz wo křižerju a docyla křižerjow jako cyłk wostanje za připosłucharja spěwanje křižerjow. [illegible] njeje na žadyn pak porok za našich jěcharjow, je tola techniscy dospołnje njemóžna wěc, nak onju sedźo bjeze wšeho kontakta z druhimi spěwarjemi zhromadny spěw zanjesć. Z tutymi techniskimi njedostatkami by tola „Mirag“ poprawom ličić a jón wotstronić spytać dyrbjał. Hdyž běchu snadź jenoź někotři křižerjo před mikrophonom kěrluš-zaspěwali, kaž to w Budyšinje M. Zeibig ze swojimi dźěćimi činješe, njeby taki spěwny chaos nastał. Tak njebě poskićenka „Miraga“ w Radworju ani ludowědnje ani musikalnje dospołna. Kěrluš „Khwała budź Bohu wěčnemu“, kotryž Budyscy jěcharjo spěwachu a kotryž so w radiu přednjese, njeje, po melodiji znajmjeńša, serbski, potajkim njemóžeše tež pola němskich připosłucharjow wjetši zajim zbudźić.

Knjez redaktor Schwarz, předsyda Budyskeho wobkhodneho towařstwa, porća hišće powšitkownje wo jutrownym jěchanju a spominaše wosebje na tamniše zrudne jutry lěta 1623, hdyž protestantski baron z Minkwitz přećiwo katolskim křižerjam wojowaše. Tak so tež rěčnikej poradźi historisku wažnosć Radworskeho jěchanja wosebje wobswětlić.

Serbske spěwy, kotrež dyrbješe Radworska Hu Je. zanjesć, běše knjez wučeř Nawka techniskich přičinow dla wotprajił. Khórej, kotryž wobsteji jenoź z dilettantiskich mocow, wězo njeje móžno w běhu krótkeho tydźenja so přihotować na tajki ważny podawk.

Po Radworskej radiowej poskićency přizamkny „Mirag“ wobraz z Budyskeho jejkakulenja. Jako rěčnikaj skutkowaštaj Drježdźanski basnik A. Findeisena Maks Zeibig z Budyšina. Tuta Budyska scena lubješe so nam jasnosće a živišeho čina dla ležje. Wosebje wuzběhnyć dyrbimy Findeisenowy spěw wo jejkakulenju, kiž podawk Budyskeho kulenja jejkow derje kharakterizuje.

Za wobej jutrownej poskićency smy „Miragej“ wězo jara dźakowni, su tola přez to naše stare Łužisko jutrowne wašnja też jónu do sěrseje zjawnosće přišle. Jenoź přejemy sebi (tež jako płaćacy radiosłyšerjo), zo by so „Mirag“ při přichodnych tajkich zarjadowanjach też na kompetentne serbske kruhi wobroćił. My mamy tola najwjetši zajim, zo so wšo to, štož so wo nas pokaza a předwjedźe, najlěpje poradźi.

-n-

Wusudźenja.

Hamtski sud w Žitawje běšche 26. septembra 1930 mandźelsku hosćenzarju Malarcewu k 50 hriwnam pjenježneho khłostanja abo 5 dnjam jaftwa sajudźił, ſoboćwobkhorjeneho mandźelskeho Malzera a bliskarjowu mandźelsku Brotkowu ſe Shorjelca wuwinowaćowali. Sajudźena a ſtatne rěčnistwo ſo pschećiwo wuſudźej powołkałoj. Tola mała khłostanſka komora w Budyšinje ſtaji ſo na ſamſnu wobſudu kaž prěnja inſtanza, ſo pschi khłostanju woſta. Malzerowa běšche ſo tehodla ſudniſtwu wojerjela, dokelž běšche w ſadniej jtwi, na kotruž žanje konzeſnje nima, potoſćowała.

Lubjiſti hamtſki ſud běšche ſchojéra Oskara Klahra ſ Nowoje Wobſrjeſiſy pola Niſeje k 50 hriwnam pjenježneho khłostanja abo 10 dnjow jaftwa ſajudźił, dokelž běšche ſ hubjenej ſwožu jědźo ſ autonobilom do bliskarja Berkerta ſ Habrachćicy pola Lubija ſajěł a jeho ſranił. Na Klahrowe powołanje wał powołanſki ſud prěniſchi wuſud ſchójmy a Klahra wuwinowa.

Pschećiwy Hermann Vinzent, napoſłabk w Dybrije, běšche zlowinchu ſaſtojnika ſtſchiwudźił. Žitawſki hamtſki ſud běšche jemu tehodla 30 hr. pjenježneho khłostanja abo 3 dny jaftwa napoložił. Wón ſo pschećiwo wuſudźej powoła. Niedźiwajcy ſjawneho ſkakanja, dokelž jeho bydło ſtate njeje, wón njeběšche pschiſchoł, ani ſo ſaſtupowacá dał. Jeho powołanje ſo ſacźišnu.

Ssud wojſtorezji jednanje pschećiwo něhdyſchemu drjewowemu wikowarjej Antonej Waldnej ſ Budyſchina dla pschestupjenja zawěſćeńſkeho ſakonja a pschećiwo ſtatarjej Alexandrej Böhme ſ Leutersdorfa pola Burgſtáblta, něhdyſcheho najeńka knjezeho dwora w Hornim Wotſkhanju (Oberottenhein) dla pschejchwjenja.



Prěnje pjenjezy Vatikana. Prěnje vatikanske pjenjezy w Romje k jutram wudawachu. Pjenjezy su po wulkosći a wazy po italskich pjenjezach złożene a maja po cyłej Italskej prawo płaćiwosće.

Mjez dźěćimi.

Mojeho pschećela Mikławſcha dźiwy wopytać. Mějachmoj mnoho roſpominacź. Běšche to beſchežikowy dźeń. W dydom bodźinach běchmoj ſo krećałoj a wjeſoł dyrbjach też pola njeho wostacź. Bodźinu pſredy wotendźech, ſo bych duzy po puću w bibliotejzy hiſchće ſa jenej knihu ſo wopraſchał. Ale hlej, dla rjedźenja běšche runje dźenſa ſamknjena. Schto něſto? W deſchću tu na haſy ſtejo wostacź njemójach a tuž naſtajich ſo dydom k Mikławſchej. Tu mje hiſchće junu koſa liſny: pſchećel Mikławſch běſche hiſchće w běrowje (pižarni), jeho mandźelſka w měrje hiſchće tupowaſche. Sſkušomna mčnjeſche, ſo bych doćakał.

Něſto ſedźach w Mikławſchowej ſtwi. Lampa, na piſańſkim blidźe ſtejaca, zunjo rumnoſcź wobſwětleſche. Sabawjach ſo ſ „Cźiſchinſkowymi“ baſnjemi, zyle běch do nich ſanurjeny. Kak ſo poſtróžich, nadobo cźujach male porſcźiki na mojim kolenju ſo hibacź. Sſynk mojeho pſchećela, mały pjeć-ſtetny Jank, běſche ſo wcźipny, kaž jeno dźeći ſu, mjelcźo do ſtwy ſunuł a po ſdaću běſche nad mojej pſchitommoſcźu jara ſwjeſelenj. Kaž wjewjeſćka běſche po nni horje, wobjimaſche mje a moje wokny, doma je wſchej ſkedźonoſeju ſcźeſane, běchu kaj rokotowy ſkeſ. S tym hiſchće niz doſeć. Mała Hanka, leto młódſcha ſoſtiſka dyſcheſe też ſ ſwojemi prawu pſchińcź. Wjeſele ſajuſkawſchi, powěſnu ſo mi wona wokolo ſchije. Wobaj mějach něſto „na ſchiji.“ „Cźiſchinſki“ leſcźeſe na ſemi a ſ cźichim roſpominanjom běſche tóny. Jene praſchenje honjeſche něſto druhe: hacź ſnym jako hólcźeź też taſku ſeleſnizu měł; hacź ſej Boha Knjeſa ſnaju; hacź mam teſ taſku piſańnju, kaj ſeju nan; hacź ma Hindenburg też ſadyn druhi klobuk, kaj tutón na tutym wobraſu; cźehodla ſanych dźeći nimam . . . . ow jeſ, běſche to cźeźko na wſcho prawje wotmolwiceź! Dokelž mějeſche Jank wjetſchi poddźeł na roſmołwje, jenu to Hanka ſaſwidźeſche. Reſolutnje praſchenja ſtónceź. Cźehnjeſche mje ſa ruku do pódlańſkeje dźećazeje ſtwy. Tu běſche kaj na bitwiſchcźu! Sſwěrzata, knihi, ſeleſniſke cźary, klogti, klanki, wozy a ſchto hiſchće wjazy, wſchitko po ſtwi roſbrojene. Hanka, ſama kaj ta klanka, pſchinjeſe mi ſ tuteho dyrdomdeja jeje lubuſchka, tu dołhu włoſatu Leńku. Jako ſnamjo wožebiteje dowěry położi mi klanku do ruki. „Njeje ta rjana“, ſo wopraſcha? „Alle wójo, je rjana“, byrnjeź teſ wócźko a cźmak noſa pobrachowało. Njeſſym we ſiwjenju wjele pſchiležnoſeje měł, ſebi ſ klankami hrajacź a derje běſche ſ winu, ſo Hanka ju mi ſaſo wſa, porukuju praju: „kak ju jenoź dźerſćich!“ Sſebi ju na ruku woſtnywſchi: „takle maſch ju noſyć!“ Haj, wona je wuſchitkniſcha, tuta maćerſka klankowa.

Pſchi wſchém pak běch na Janka ſabył! Něſto mi wón perokowaſche: „Muže tola ſ klankami njehrajaja. Tu je lokomotiſa. To je ſkerje něſchto ſa naju!“ A hižom ſedźach na ſemi, ſwarjach ſeleſniſku cźaru, we wuſkim kole wokolo Hanki, kiž tu ſe ſwojej Leńku na beźzy ſedźeſche. Jank ſtajeſche ſchtomiki, ſwarjeńcźka, ſeleſniſke kiwadła. To běſche něſto ſabawa ſa naju „muſoty“. Tu hiſchće jemu wěſu, tam w ſkoku jemu wſyſtu. Wojaki běchu naju puſcźowazi. Tak naſta mały ſwět, kiž naju kedźbliwemu wjedniſtwu podſtejeſche. Sabych pſchi tym na cźaſ, ſo bych ſo w mojim cźěnnym wobleku ſo tu po ſemi ſwudam, ſabych zyle, hdyž ſym a njeſpomnich wjazy na nana tuteju dźeſći. Wſchitko běſche nanajlěpje pſchipraſowjene, naju liza ſo pyrjachu . . . .

Cźaſ hibaſche ſo ſ prěnjemu raſej pſches „naju ſwět“. We ſwěſce pak ſu też „kataſtrofy“ a to ſo tu hnydom jewjeſche. Hanku běſche naju njeſpróſnjowe dźěko roſbrjeſwało. Leńka padźe ſ ſemi a Hanka, kaj mały dźaſ, kopſche a pjerjeſche. Cźaſ wuſtoczi ſ kolijow a ſkhowa ſo pod konopej, wjeſli, ſchtomy a trawy ſpadachu. To běſche jemjerźenje, ſnićenje ſwěta.

Pſredy hacź pak ſym kataſtrofu wopſchijach, ſnerźeſchi taj ſo bratrik a ſotſiſčka „lubſnje“. Puki, wotanje a ſyły na woběmaj ſtronomaj. Jako Bóh měra ſtupich ſo mjes wojowazeju. W kóždej ruzy dźerźach roſbrojene dźerźo. Tu pak ſaſtupi Mikławſch, ſnerźeſche ſo a ſ wobdźiwajcej wuſchikoſcźu nana wujedna a ſmérowa roſhorjene wutrohy. Wjeſoły běch, hdyž w Mikławſchowej ſtwi w měrje ſwojej trubzy ſelachmoj.

Mój wulkét do dźeſćowjeho raja, dreje běſche ſrudnje ſkónčił, ſnjeź-li pak ſpraunje wuſtnaſć, radu dyrjo ſaſo ſunu ſe Jankom a Hanku hrajacź. Potom pak to mudrišcho ſapočinam. Sſwoju ſkedźonoſeju ſelesniju a klankam wěnuju.

F. K.

Nowe z wsy sem i tam.

— **Wuhladu na wjedro ſa jutſiſchu ſobotu:** Budźe trochu cźeplſchiſho, tola woſtanje hiſchće njewobſtajne.

*

* **Sehwomdźeſaſtletna baba na wotpocźinku K. we Wojerezach je ſebi w cźeſtich mnjłach ſ kuchinſkim noſom hibił (jitu) pſcherešta. Ju ſu do khorownje bowjeſli.**

* **Swjaſli twarſtich dźeſacźerjow w Porheinſkej a Weſtfalſkej ju wobſtawke, ſtrajkowachu, dokelž ju dźeſodawarjo roſcźiſkaju wuſud wotpokajali, po kotrymž dyrbjeſche hodźinſka miſda 1 hriwnu 15 pjenjezkow wuncźinjeć. Dźeſodawarjo ju jenoź ſwólniwi, ſa hodźinu 1 hriwnu 5 pjenjezkow płacźeć. Pschi ſtrajku ſo 12 000 twarſtich dźeſacźerjow wobdźeli. Němſkoſtatny ſwjaſt indušſtrialnych twarſtich pſchedewſacźelow, kotryž je roſcźiſkaju wuſud pſchipóſnał, njeje ſe ſtrajkom potrjechený.**

* **Pſchipowědźene wuſamknjenje 43 000 dźeſacźerjow w Norwegſkej je do mozu ſtupiło.**

* **Wiſko Ploeſti w Rumunſkej je ſ 1890 metrow hłubokoſcźe płun ſ hrimotom wudyrił. Howrjenje wudyrjenja bě 15 kilometrow daloko ſłyſchećź. Płun ſo njepali, tola zyła wokolnoſcź je ſ nim wobroženа. Wjeſ Spanni ſu wobhdźerjo wopuſchćili.**

Towaršwowski powěsnik.

Błunjo. Serbske tow. „Domowina“ wuhotuje młode jutry njedźelu 12. haprileje 1931 w hosćencu w Błunju serbski wjećor a załoženski swjedźeń z dźiwadłom a rejemi. Na njón přeprošuje wšěch Serbow z blizka a z daloka.

Delni Wujezd. Jednota Sokoł ma sobotu 11. jutrownika wažnu zhromadźiznu. Dla zlětowych a organizaciskich należnoſcow je winowatosć kóždeho aktivneho a pasivneho bratra, zo je přitomny.

Komorow. Jednota Sokoł wuhotuje přichodnu njedźelu 12. jutrownika wjećor we 8 hodź. w „Kačej korčmje“ swój lětuši sokolski swjedźeń, na kotrymž poswjeći swoju nowu khorhoj. Wšěch lubych Serbow z blizka a daloka na njón wutrobnje přeprošuje

předsydstwo.

Pančicy. Lipa Serbska (cyły khór) spěwa pjatk 10. jutrownika wjećor we 8 h. w Pančicanskim hosćencu.

Serbski zabawny wjećor w Sernjanach pjatk 10. jutrownika. Započatk we 8 hodź. ze spěwom, swětłowobrazami a předwjedźenjom serbskich tačelow, k čemuž su wšitcy lubje přeprošeni. Zastup darmo.

Srjedźny wokrjes Sokoła. Njedźelu 12. jutrownika 31 pop. w 4 hodź. je w Radworju přiležnosć k wuwjeńowanju za zlětowe wubědźowanje. Radworska jedn. je zarjaduje. Kóžda jednota našeho wokrjesa pak je winowata 2 swojich najlěpšich za 100-mtr. běh póstać. Dyrbimy postajić bratrow za wokrjesnu štafetu. **Wokrjesowy nađsydstwo.**

Zupa „Jan Arnošt Smoler“. Wšě přeća a druhe należnoſce njech so sćelu khorosće dla tukhwilu na moju privatnu adresu: P. Kr., Bautzen, Wetzelstr. 21.

Egar Wallace w Jerusalemje.

Pšched něſchto cźaſom doſta jedyn ſ najnahladniſchich uěmiſkich lekarjow w Jeruſalemje liſt „Cźorneje pjaſće“, ſchtoż dreje je hiſchće hróſnjiſche hacź „Cźorna ruka“. Lubowny liſt bě w hebrejiſkej rěcźi ſpiſany, dokelž kaž ſo wotpółſtaſ wuprajì: „Wón wě, ſo je naſtupaju ſujeſ žid.“ Jaſnje ſtejeſche dale w nim, ſo budźe wot „Kooperative“ wotprawjeny, njepſchepodali doſtawaſ ſtita ſpobotu ſyndom a dwacźeteho dezembra, wjećor w 11 hodź., pſchi nowonatwarjenym King David hotelu wotpółtanjeć „Cźornje pjaſće“ 200 puntow ſterlingow. K wobkrućenju běchu na liſće hiſchće tſi ſnamjenja: revolwer, ſchibjenja a ſatacź.

Wbohi lekat njewědźeſche, ſchto cźiniecź a wobroćił ſo hnydom na němſkiſ konſulat; tutón ſaſo wobhom poliſiju, kotraž należnoſcź hnydom dwěmaj detektiwomaj ſ pſchepytowanju pſchepoda. Druheje dobreje rady, ſe ſtromy pſchećelkow kaž tuteje, ſo dyrbi měrnje ſe ſměnku na 250 puntow ſterlingow wobrónjeny napſchećiwo ſtupjeć, a ſebi 50 puntow ſterlingow ſbyta ſadacź, njebu ſ bliſkich pſchiſchkim wobkedźowane. Na kóždy ſtup bu naſch lekat wot cźeſko wobrónjeneho detektiwa pſchewodowany a polny ſtracha wocźakawaſche wón wowjudnu ſobotu. Ale hiſchće do teho, ſchtwórtk, poda ſo nješchto hróſnjuſho. Detektiw pſchiſłuže do lekarjowoho bydlenja ſ ſwilkim ſaſtupowanym liſtom w ruzy. Pſchi pſchećſtanju liſta wupokaſa ſo njeſlubjena wopraſowdźiroſcź, ſo je „Cźorna pjaſć“ wo wſchěch krocźelach poliſaje najnadrobniſcho wobhonjena: „Mójeſch ſo w měrje wot detektiwom wobſtražowacź dacź,“ tak rěkaſche, „njepſchihbjeſchi-li pak ſobotu ſ pożadanym pjenjezom na wojuanjerjene měſtno, potom dyrbiſch ſmjerć.“

Kak bě móžno, ſo bě „Cźorna pjaſć“ wo krocźelach poliſaje wobhonjena? Kak bě móžno, ſo w Jeruſalemje tak wuběrnje organiſowana zwólha rubježnikow wobſtejì, ſo ma ſtamo wordźeženje napſchećiwniſcheje ſchpionaže?

Liſt dyrbjeſche wujaſnjenje pſchinjeſeć. — Schef Jeruſalemſkeje kriminalneje poliſaje wěź wujaſni. Liſt běſche mjenujcy tónkrócź wot ſamnjeje ruki ſpiſany, kaž detektiw piſche!

Cźłowjek dyrbi móže hjeſe wſchěcho cźaſ, ſo bě to hłupoſć wot detektiwa, ſo běſche liſt też runje kak derje ſ maſchinu napiſacź mohł. — Sa lekarja běſche pak to na

kóždy pad słoże. Pschetoż nitko hjeńši „detektiw“ sa schwediskimi gardinami“ a w tutkiwiu njerjeda jo lękać psched nježim bojeć. jnc.

Towarš Pawol.

Towaršch Pawol je rjek. Tónle rjek je schésć lět stary. Bychu-li jo rjekowiśe skutki měra runje tak nuitowale, kaž smužitosć we wójnje, potom by hebi president republiki tehole hólza k hebi skakać a jo wo jeho dalsche žiwjenje staraćz dyrbjał. Pschetoż mały Pawol njeje jenoż słubjene cźłowjeśe žiwjenje wuthował, ale też poslyschił.

Jena nłuda žona chadzyshe hebi žiwjenje wjacź, dokla chadzyshe ja jeje muź wopuschćiće. Muź nježjeshe prawje, pschetoż žona njebdźiše rjekle winowta, a jenu jo njechaschę śiwoje śi dźěći pod jeje dohladom wostajiće. Wón lubowaschę dźěći, nježjeshe też žonu hišće rady, ale njechadźeshe jo hinak, dźěći běchu pschichod, žonje njebdźeshe wjac pomhaći. Jako bě muź žonje tole prajił, a jako jeć k wódomju pschińdże, to budże natatra zyle hamu, pschińdże jej w sadźelowanum roshorjenju myśl, žo na muźu wjeźiće. Wona chadzyshe hebi žiwjenje wjacź, na tym jej wjele njefałeshe, kaž to we tutej hadźinje wórjeshe, ale ś njej dyrbjeshe też lubowanik muża wumrěć, najstarsche dźěćo, schésć lětny Pawoł. Žona połoži pawjelku na blido:

„Mam dosć, cźišmy jo psched spšichnuć, a wojnu hebi Pawoła hobu. Ty wschak hischće sacźujesch, schto rěka, tak hurowy bjeć.“

Tole dyrbjeshe muź cźitać, hdyž jo wjeczor ś dźěła wrócźi. Žona pak wja hebi hólza sa ruku a hischće pschi żeleźnišći cźakje, ko by hebi wonka psched městom nježmo ke wumrěću wupytała. Tu pschińdże cźoh jachło a schicźo, a žona chadzyshe saběcź. Ale mały Pawol dźěrjeshe jo ke śiwotnuj nuckanuj krućy jeje ruknje a wołasche:

„Nć, mama, ty njeńmišch wumrěć, ja jo też boju wumrěć, pój dale, ty njeńmješch!“

Tu hischće cźah hižo nimo a žona plakasche se słobann. Wona biješche dźěćo: „Pschichodny króć dyrbiśch ty najprjedny na kolju!“ Ale jako jo pschichodny króć žohlowej wocźi jenoho cźaha bliješchej, cźišmy jo hólcźej na jenuju, dźerješche nosu macźerje krućze wołajo:

„Njedam tebi wumrěć, mama, dyn wrócźo k nanej, wón njebudże cźe biś, jenoż wumrěć njeńmóžoj.“

Tak dźěsche bój dźěśa pschećiwo macźerni zyłeju nóz dale, wjele kilometrow dalejo. Wětsche jara pyma. Deschcź a huch schwikasche wobliczi, a mětśik torhasche drastu. Ssyhom króć wospjetowasche žona pospyt, hebi žiwjenje wzacź, syhom króć sadźerża ju hólc. Słónčnik jeho wuhna: „Tamle je khěża se śwětłemi woknami, běź tam, by-li bojaśliwy, wostaj mje samu.“ Ale hólcźa njeceknu, wón njemóžeshe wjac wołacź, śiwotneshe jenoż hischće:

„Niechaj cźe samu wostajicź, mama, pój hobu do tuteje khěże abo, njechcźeli-li hobu pschijicź, potom wostanu pola tebje, też na kolijach.“

Tu hoda jo dźiw, žona sapocźa płakacź, horje hyły běźachu jej po licach, wona cźapnu jo da njerjada druhu a pschikry dźěćo se śwojej jatu. Hischće tśi cźahi pschijědźachu nimo, potom pschińdźachu dźěłacźerjo a namakachu śmu mrěźaju, tschepotaju macź k jeje małym śynom. Wóś bu wobstaranu, a słubjenaj bistichaj sajo do wopuschćeneho bydlenja wróćo domjesenej. Jako muź stawišnu tuteje nozy słoni, njeda wón śwojemu śynej žanje hubći, ale pojtići jemu ruku: „Merzi, cemerade!“ A k žonje wón rjekny: „Cźuz ś tobu hischće jónu spytacź, cźiń namaj cźešći!“

Wot tuteho cźasa wjcho derje dźe. Mama, hdyž dyrbi muź na dźěło, rjekuje wón śmej: „Krótšuj, towaršcho Pawlo!“ Towaršch Pawol woprawdźe kótšuje, a macź njetara jo wjac wo lubowarjow a hejšowanje. Dyrbi hebi po mnohich cźopłych a dźiwkich nozach pschego jaźo na nóź myślićź, kotraž běšche tak śmuta a tak šurowa a w kotrejź se śiwojim hólcźom wo dwě žiwjeni wojowaschę. Kicź, njewěrno? Ale wodajeje wschak, tajke dwoje žiwjenje ś cźahami. jnź.



Profesor Piccard w Brüsselu chce sobotu w Augsburgu znowa spytać, z ballonom do stratosfery leśeć, to je do wysokeho powětra, nětuże 15 km nad zemju.

Swójbne powěsće.

Semrěćej: Marja šwob. Nošpitalowa rodź. Wićkec w Budyšinje; khowanje budźe jutśe sobotu pop. we 2 hodź. wot žarowańskeho domu. — Marta Helena Uhligowa rodź. Wyrzączez w Budyšinje, 52 lět; khowanje budźe jutśe sobotu pop. we 3 hodź. wot Tuchorskeje zyrkwje.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a kulleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Běłej zyrcy. — Za nawěšćki: G. Janak w Budyšinje

3269 mantlow a šlawchow za koła

zandźene lěto kupich. Mój wulki wobrot dopokazuje, zo móžeće też Wy pola mje jara přihódnje kupić **Mantle wot 2,50 hr., šlawchi wot 0,95 hr.**
Wulki wubjerk! Nizke płaćizny!

Jan Schieback, na Mužakowskej drózy 4
Wobkedźbuje moje wustajeńske wukładne wóžna na **Hornčerskej hasy 18**

Naturska hoterka A. Freundowa
w Budyšinje na Bismarckskej drózy 6,I
Rěne hodźiny: štwórtk hač do soboty wot 9—5 hodź. Homöopathija, diätowe a zelowe hojenje, hoji mutkowne a zwonkowne khorosće z wuwzaćom splažnych khorosćow, šuwowe a dušne čěrjenja, šuwowa masaža, hojenje kamjenja w žiwoće, magnetiske hojenje

Wšč
šulske knihi
ma na składźe abo wobstara
Serbska knihańnja na Lawskich hrjebjach 4

Symjenina wihowarnja
w Budyšinje
na Žitnych wikach 24
poruča
k wusywam
Najl. šlezyski čerwjeny dźećel
Najl. šwedski dźećel
Najl. běły dźećel
Eckendorfske runklicy, čerwjene a žołte
Najlěpšu seradelu
Najlěpši hroch
Najlěpšu woku
Najlěpšu pjefušku
wšě druźiny trawy
Drjezdźanske cyble ke sadźenju kaž też wšě druhe symjenja za polo a zahrodu

Standard motorske kolo
600 ccm, z elektriskej swěcu, wot horka dźěłace ventile ze wšěmi wuhotowanjemi, we jara dobrym rjedźe, tunjo na předań
RUDOLF LEBELT
motorske jězdźadła w Budyšinje na Zwonkowej Lawsk. hasy 20 :: Tel. 3077

Młody **kundros** je na předań w **Rózeńće čo. 21** pola Pančic

Ja symjenja
runklica
čerwjeny dźećel
čerwjeny a běły kał morchej
Symjenjowa wikowańnja
Rauchfuss w Budyšinje
na Žitnych wikach 9

Wóskow. rub, 100 šěr. 95 pj.
Gardiny a wunjerki
Přikrywy na soły a blida 1 hr.
Linoleum, běhaki
130 šěroke . . . . . **30 pj.**
Ida Erler w Budyšinje
Rózk Zwonk. Lawsk. hasy 10

Nawěšćki w Serb. Now. maja wulki wuspěch

Nowa serbska knižka

ZLATOROG
ALPSKA BAJA
wot Rud. Baumbacha
přełožił Jan Šur
103 str. broš. 1.50 hr., pyšnje wjazana 2.25 hr.
Na składźe w Serbsk. knihańni w Budyšinje

Najlěpše kołbaski, staroměnske, kołbukowu kołbasu, wšědnje čerstwu a jatrowu a čornu kołbasu, punt wot 60 pj. poruča
Pawoł Kurt Zieschang
na Žitnych wikach 22

Kedźbu! Kedźbu!
Přenajeće
Njedźelu 12. haprieje 1931 popołdnju w 3 hodź. budźa so **w Konjecach** wokoło 40 jutrow pola a łuki, do parcelow dźělene na přesadźowanje na 5 lět přenajeć.
Po tym
budźe so hosćenc z rejwanskej salu, hrodźemi atd. **„HERBSKA GRYCHTA“** w Konjecach a wokoło 40 jutrow pola a łukow na přesadźowanje přenajeć. Wotnajeńske wumjenjenja so do termina wozjewja
Wobsedźer.

Ke
wusywej
poručam wšě
symjenja za polo a zahrodu
kaž też wšelake druźiny
dźećeloweho, trawoweho a runklicoweho symjenja
też
cyblowe sadźeńki
Wšo najlěpša, čerstwa derje skhadźaca twora a najtuńšo
Hermann Lolck
na Mjasow. jětkach 20
Telefon 2098 a 2198



poruču **sadowešćiny** kóždeje druźiny
štomiki a keřćki kosmatych a janskich jahodow, róże, pyšeńske keřćki atd.

Drjewjane křiže a pomniki na rowy
z duboweho drjewa zbotuje najtuńšo
R. Waurick, drjeworjezbař, na Zadnjej Bohatej hasy 20

Čerstwy sany wolij
poruča
Gustav Jung w Koporcach
wolešca

Za mi při składnosći wotewrjenja wobkhoda tak bohaće wopokazanu kedźbliwosć wuprajam jenož z tutym mój
najwutrobniši dźak
Prawny büro P. Otto
w Budyšinje na Hornčerskej hasy 8 / Tel. 2478

Příloha k čisl. 83

SERBSKE NOWINY

Pjatk 10. haprcjc 1931.

Šklanc rostlinu w Sakskej.

Hižo sahe ſ nalěčzom je trjeba, pokasacz na rostliny, kiž su w Sakſkej sakonjzy ſchkitane. Schtó ſ njewědomoſcje jenu ſ naſpomnjenych rostlinow wobſchkodzi, ſchcesiba, wuhrjeba, może ſo poſtkoſtacz, dokelž njewědomoſcj sakonja njeſchkita pſched ſtkoſtanjom.

Bižo jara sahe kčeje łyknowz (Seidelbaſt), potom ſcžěhnja nčrzjſke ſwónczki, pětroſlnczje, ſnčhowy wrjoſ (Schneeheide), jatronkia bimbawki (Kuhſchelle). Posdžiſchо ſo pokasuja módra ſchkleńczniza (Schwertlilie) a kulojtniczka (Trollblume), džiwje naliki (Pfingſtnelke) a pihawki, tórkowſke lilije, ſtkborniki (Silberblatt), gingawy a arnika, wſchelake druzjiny hórkowza (Euſian), dejiza (Bergſtattich), módra ferwa (Rapunzel) a owowcže babno.

So nimo tych roſtlin tež wjeſčowe mizti su ſakonjzy ſchkitane, ma ſo pſchezy ſacz napominacz. Wožebje wokolo bokmonczki ſo ſakoſtnje ſatkadza ſ wbohimi wjeſčowymi ſerkami. A pčzokkam ſo ſ tym ſjerje nuſna zyroba.

Wukas ſakſkeho miniſterſtwa wo ſchkitanju žadnych roſtlin bě jara nuſny, ſo njebychu ſo tute roſtliny ſjawa dowutupile, ſ čimž by pſchiroda naſcheje domiſmy kčetko wokhudniła. Njeſakasa ſo jenoż wuhrjebanje a ſchcžiwanje tych roſtlinow, ale mějeſche ſo tež wotſtronicz wikowanje ſ nimi! Ani darowacz je njeſmějeſch a ſchtóž je we ſahrodze pkahnje, trjeba wožebitu hantiſku dowolnoſcz ke pſchedawanju tych žadnych kwětkow. Wſchelazy „pſcheczeſko“ pſchirody běchu nětko na to pſchiſchli, pſchinjeſcz ſej takſe roſtliny ſe ſuſodnych Czech, hdžeż ſwjetiſka hiſchcze ſ hromadami roſtin. Ale tež tole ſo poſtkoſta.

Nadžijomnje ſo myſlicžta wo nuſnoſcži takſeho wukaſa, wo ważnoſci ſchkita roſtlin ſjawa dale bóle roſcžerí. Niech tež ſóždy jednotliwy k tomu pſchinoſchnje, ſo ſo wukasy ſakonja tež pſchewjedu, ſo njeby naſcha domiſniſka pſchiroda hiſchcze bóle wokhudniła. Wſchě horjeka naſpomnjene roſtliny ſo ſakonjzy ſchkitaju.

Cyrkwinske powěſće.

Njedźela Quasimodogeniti, 12. haprcleje 1931.

Z Budyšina.

W Michałskej cyrkwi změje farař Kapler rano w 7 hodź. serbske Boże wotkazanje, we 8 hodź. serbska a ½10 hodźin němska Boża słužba. Pop. w 3 hodź. Boża słužba za młodźinu. — Wutoru pop. w 3 hodź. towarstwo žonow na dwórničn.

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6.

Njedźelu dop. ½11 hodź. zwjazk dźěći, wječor we 8 hodź. swójbny wječor při kofeju a tykancu z hudźbnymi a spěwnymi poskićenjemi. Póndźelu wječor ½9 hodź. zeńdże so zjednoćenstwo křesć. żeleznicarjow. Srjedu wječor we 8 hodź. zhromadźizna zwjazka młodźiny za młodźenccow a młode holcy z rozprawu wo němskostatnym šulowańskim tydźenju za rozsudź. *Křesćanstwo we Woltersdorfje*, rěčnik k. Balbig ze Zelnicy. Štwórtk wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć (list na Romskich).

W šuli w Rozwodecach *wotměje* so njedźelu pop. w 3 hodź. bibliska nutrnosć za kóždeho, rěčnik k. krajnosudniski rada Handwerck.

Zjednoćenstwowy wothladař Zimmermann změje biblisku nutrnosć póndźelu wječor w Kumwałdze, wutoru w Budestecach wječor we 8 hodź., štwórtk we Budyšinje a pjatk w Cyžecach.

Z Barta.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska Boża słužba. — Zemrěł: Jan Wilfried Rentsch ze Zubornički, 2 m. 24 dnjow.

Z Budestec.

Rano w 7 hodź. změje duchowny Hänichen němsku *spowědź*, we 8 *hodź.* farař Bóje *němske a* ½10 hodź. serbske kemšenje. Na wohmaj Božimaj słužbomaj zapokazaju so woleni a powołani kk. wosadni zastupjerjo. Pop. w 2 hodź. ma duchowny Hänichen rozrěčowanje z němskimi konfirmandami. ¼4 hodź. towarstwo młodźencow.

Póndźelu wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć tow. křesć. *młodźencow*. Štwórtk pop. ¼4 *hodź.* zhromadźizna žónskeho towarstwa pola Rósikec.

Z Bukec.

Rano ¼7 hodź. serbska *spowědź*, we 8 hodź. serbske, ½10 hodź. němske kemšenje.

Wumrěli: Marja Augusta Běrkec, wobydlerka we Sekecach, 77 lět, 1 měs. a 4 dny stara. — Emma Helena zwud. Müllerka, rodź Felfic, žiwnosćerka we Wajicach, 49 lět, 8 měs. a 20 dnjow stara. — Pawoł Ota Krječmař, překupc w Pomorcach, 72 lět, 2 měs. a 16 dnjow stary.

Z Budyšinka.

Dop. ½10 hodź. je serbske kemšenje (far. Handrik z Poršic).

Z Hodźija.

Njedźelu Quasimodogeniti so Boża słužba wo pol hodźiny zažo započina. Farař Voigt změje rano we 7 hodź. serbsku spowědź, farař Wjezař we 8 hodź. serbske a ½10 hodź. němske kemšenje. W 11 hodź. je Boża słužba za dźěći a pop. w 2 hodź. cyrkw. rozrěčenje ze žónskej młodźinu. Wutoru popołdnju w 3 hodź. zhromadźizna žónskeho towarstwa w Mrózec hosćencu.

Z Hrodźišća.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němska a ½10 hodźin serbska Boża słužba. Pop. w 2 hodź. rozrěčowanje z konfirměrowan. młodźinu. — Štwórtk 16. jutrownika wječor we 8 hodź. bibliska hodźina we pačerskej jstwi.

Z Hućiny.

Rano we 8 hodź. serbska, dop. ½10 hodźin němska Boża słužba.

Z Khwaćic.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a ½10 hodź. němske kemšenje, pop. w 2 hodź. rozrěčowanje z konfirměrowanej młodźinu.

Srjedu wječor w 7 hodź. serbske a we 8 hodź. němska bibliska hodźina we Wulkodubrawskej šuli.

Z Klukša.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, we 8 hodź. serbske kemšenje, dop. ½10 hodźin dźěćikemšenje. Pop. w 2 hodź. cyrkw. rozrěčowanje z konfirměrowanej młodźinu.

Z Kotec.

Dopołdnja w 9 hodź. je němske kemšenje (kantor Hoker).

Z Łupoje.

Dop. we 8 hodź. serbska, ½10 hodź. němska Boża słužba, kotrejž so přizamknje rozrěčowanje z tej młodźinu, kotraž je w poslednich 3 létach swój paćerski slub wobnowiła. — Zběrka.

Z Malešec.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodźin serbske kemšenje. Zběrka. — Zemrěł: Rudi Waltaf, Maxa Kurta Jeńki, dźěłaćerja w Malešecach, m. syn, 5 l. 8 m. 9 dnjow.

Z Minakała.

Rano we 8 hodź. změje farski vikar Rösler serbsku, dop. ½10 hodźin němsku Božu słužbu, dop. w 11 hodź. dźěćikemšenje. Pop. w 4 hodź. dźěćikemšenje we ¾5 hodźin němsku Božu słužbu pola sotry Nedonec w Adolfskej hěće.

Z Njeswačidła.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske, ½10 hodź. němske kemšenje. — Pop. w 2 hodź. kemšenje za dźěći, kiž lětsa do šule zastupja a jich starších.

Pokhowanej: Ina Susana, mandź. dźowčička Bjedricha Korle Haazy, ryćeŕkubleŕja we Łahowje, 22 l. 10 m. a 4 dny stara. — Morwonarodź. mandź. dźowčička Richarda Herziga, žiwnosćerja w Khasowje.

Z Nosaćic.

Rano we 8 hodź. *němska a dop.* ½10 hodźin serbska Boża słužba. Pop. ¼3 hodź. towarstwo młodych holcow, wječor ½8 hodź. towarstwo młodych hólcow.

Z Poršic.

Rano w 7 hodź. je serbska spowědź, we 8 hodź. serbske kemšenje, pop. ½2 hodź. rozrěčowanje z konfirměrowanej młodźinu, ¼3 hodź. towarstwo křesć. młodźencow. Dźěćikemšenje w Bošecach ½2 hodź. za mjeńše a ¼3 hodź. za wjetše dźěći. Wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć w Poršicach: k. zjednoćenstwowy wothladař Křižan.

Z Rakec.

Dopołdnja ½9 hodźin němska spowědź, we 9 hodź. *němske kemšenje, ½11 hodźin serbska Boża słužba*. — Póndźelu rano we 7 hodź. rańša nutrnosć.

Z Wóslinka.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. w 9 hodź. němske kemšenje. Zběrka. ¼11 hodźin Boża słužba a swjate wotkazanje w Cisowje.

Z Wósporka.

Dop. ½9 hodźin je předowanje ze zapokazanjom noweju sobustawow cyrkwinskeho předstejićerstwa Jenča a Pešla (wosadny farař).

Mjasopust.

Pſchel. Jurij Pauluſcha.

(Pokračowanje.)

Kak dołho bě Hilža bjes wědomja na ſemi leżała, to wona ſama njewědźeſche. Tola kajſi džiw čzujeſche we ſwojej duſchi, hdyż wotnuzi! Čzina bě ſachta! Na wołtarju pſched ſtarym ſwjećerjom maćerje Božeje ſwjećeſchtej ſo ſwěcžzy. Wona ſama njeleżeſche wjazy na ſemi, ale na miękkim ſtomrzawym ſawku. Pódła jeje lěhwa, na małym, nikim blidku, leżachu někotre dobre płody, kaž też rózowy. Kruchna wja ſtebi najprjedy płody, dokelž palaza lačnoſcz ju pſcheſcžiſchaſche a tute miejše płody ju poſnukniechu.

Schtó je tute pſcheměnjenje ſcžinił? Schtó je rózowz, płody, ſwěcžki *pſchinjeſł*? *Hilža to njewědźeſche.* Žadyn druhi hacž wotrocžk Pruk dyrbjeſche tutón dariczel byczź. Komu pak Hilža to pſchizpěwaſche?

„To je jeho dźěło, w tym ſpójnaju mojeho Winfrida“ praji pſchi ſtebi. „Wón je ſo weſcže wrócžił a ſhonił, kak ſo mi dże. Wón wſchak nije ſnaje a wě, ſo ſe ſanym kuſtarjom w ſwjatku njetteju; wón wě, ſo ſenje wot Boha *a jeho ſwjatych wotpadnyła njeſłhym. Za ſnjeſu wjeſko* jeho dla, ſo by ſłožnu był, mjes tym ſo ſaneje nadźije nimaam, na jeho ſtronje ſłožownа byczź. Haj, chzu mjelczeć, ſo bych jeho pſched ſahubu ſathowała. Wón budźe żiwy, ſnadź hiſchcze ſłožowny, wón ſabudźe po cžaſu na Hilžu a na młodoſtnu luboſcz, a — druha jeho wołoži.“

„K Bohu chzu duſchu połožhnyczź a proſpczź wo krute ſtejiſchczo a ſchkit. Wón wopuſchczi mje, kaž mje cžłowjekoſo wopuſchczichu.“

Wona ſtany, khwataſche k wołtarjej, a wſa rózowz położnje do rukow a poklakny ſo k modlitwje.

Mjes tym ſo wſchitkjz w hłubokim ſparje leżachu, poſłuchaſche rycžeŕ pſched durjemi, hacž ſo Hilža i rěczemi abo ſkorzenjemi pſcheradźicz njebudże. Jaſnje ſłyſcheſche błóſ Hilže. Młożnje wotewrí durje a ſ połoběhnjenym mjeczom pſchinđże na Hilžu. „Pſcheradniża, kuſtarcžza!“ wołaſche wótſje. „Nětko mójejch rěczeŕ? Wědźach hnydom, ſo je twoja němoſcz jenoż wudawanje. Ty nochzyſche jenoż rěczeŕ, ſo njeby potajnſtwo ſ kuſtarjom pſcheradźiła. Nětko pak dyrbjich rěczeŕ a ſo wſcheho wuſnaczź, jeli cži žiwjenje lube. Rěcz, ſwotkeł tuta ſłwěża, my tebje tola do ezmy ſacžinichmy.“

Hilža poſłuże proſcho ruzy k Wendewolfej. Wona chzyſche wotmołwicź, ale njemóżeſche.

Tute mjelczenje mějeſche ryczeŕ ja dalſche ſłowy. Wón poſłuże ſnowa mjecz k ſmjertnemu ſtorkej. Mje jeho hewak ſłyłma ruka bu nadobo ſe ſłabołcju napadnjena, tak jo jemu mjecz wupadny. Džiwajo ſo a kaž bjes roſuma *wołła khwiłu ſtejo, potom bježeſche* ſ kapałki won. Wendehołf bě w khwatku ſabył, durje ſamkniecz. Hilža tutu ſkładnoſcz wuſi a czekny.

Marja poſłuchaſche ſkedźbliwje na poſłeſtwo mandźelſkeho. Podarmo pak ſpyta jeho narěczeć, Hilžu we ryczejach do Schwerina na ſudniſtwo dołwjeſć, ſo by jako kuſtarińca ſłołſtanje dołtała, prjedy hacž ſo Winfrid wróczi, kotryż wěſce jako jeje wumnožnik wuſtupi.

Wſchak wěſch, ſo njeſměje jona luboſcz ſ njej prjedy kónza, doniż wona njewumrje. Tak cžiſ ſaſołu!“

Wendewolf, kotremuż pak ſtrožele hiſchcze we wſchěch ſławach tcžachu, nochzyſche ſo w nozy wjazy do kapały wróczicź, ale hakle rano poda ſo ſ czrjódu wobrónjenymi wotrocžkami ſ ryczejami do kapały. Spodźiwnje! Kapała bě ſamkniena, hacžrunjeż mějeſche jenicžki kluczź ryczeŕ ſam. Tuż durje wotamknychu. Wſcho leżeſche ſaſo rozmjetane. Zana ſwěcžka a ſwěcžnik njebě wjazy na wołtarju, hrółhnje wjeſchu thorhoje. Nicžo nebě ſpóſnacź, ſo je tu pſched krótkim cžłowjek pſchebywał; dokelž proch a pawcžiny pſchikrywachu wſchu nadobu.

„Tuta łhodyła je cžetka!“ pſchiwoła ryczeŕ ſłužobnikam. „Horje — ſa njej! My ju hiſchcze we wokolnoſcži namakamy a ju hnydom ſudniſtwu w Schwerinje pſchepodamy!“

Khwatajzy konje ſeſedlachu a ſ Wendewołfom na cžole honjeſche cžrjoda, ſo by Hilžu popadła. Podarmo! Njenamakachu žaneje ſcheczeżki knježny. A tak dźiwnje kaž ſchachu, pſchejo jenoż w kole. Chzychu pſchezy doprědka jěchacź, a tola běchu wjeczor, hacžrunjeż to njechachu, ſaſo pſchez hrodom Brutz. Połny ſpuſcheſči Wendewołf pytanje za rycže powědanje knjenje Marje, ſo dyrbi nasajtra ſaſo wrujěchacź, bě podarmo.

* * *

W Schwerinje hibachu ſo mjes tym wſche ruzy. Kóżdy wobydleŕ cžzyſche pſchi twarje kłóſchtra ponthacź. Na twarſtej nacžiſłnje njepobrachowaſche. Najbóle wobdźiwjaſche kóżdy kraſne duby, tak wulke hiſchcze nichtó widźał njebě. Kóżdy łhwaleſche ryczeŕa ſ Wendewołf ſ hrodu Brutz; dokelž ſebi myſłachu, ſo je drjewo ſ łubołcže darił.

Tak twar łhwataſy pokracžowaſche. Ale hdyż też, kaž pſchiſłowo praji, wjele pilnych rukow dźěłu ſaſni łóżu, tak roſcžeſche tola twać tak ruże, ło ſo dodźiwacź njemóżachu; dokelž, hdyż běſche jedyn wo dwjo kruch murje twaricź japoczał, mójachu ſebi wěſcži byczź, ſo budże to na druhi dźeń rano hotowe, a to tak cžiſce a krucže, ło kóżdy twarik miſchtr projeſche, ło ſo pſchi wſchej pilnoſcži a próżu njeby khmanſcho wumjeſeł hodźało.

Tuto bě wina, ło ſo mjes ludom projenje roſcžerí, ło jandźelſo w nozy twaricź pomhaju, ſ čzimž buchu prior a mnicha hiſchcze bóle widźani. Schtó nóżny *pomocznik* bě, wodźeſche jenoż prior ſam, ale njeſmědźeſche nikomu praji. Wotrocžk Pruk bě jemu praji, tak ruczje hacž ludźom wo tutym dźiwje praji, njeſmě wjazy jeho wotrocžk byczź.

Suſto ſo Pruk priorej w nozy ſiewi ſo praſchcžo, taſke dźěło ma dokonjecź. Kóżdy krócž pokhwali Udo jeho pilnoſcž a ſmělu. Ale kóżdy krócž, hdyż wotrocžk wotcźdże, wón cžzyjzy ſdychowaſche, kaž by nješchto na wutrobje měł. Cžehodła ło jeho Udo wopraſcha, ſchto hiſchcze młodaj luſowaſaj w hrodze Brutz cžiniłaj. Na to Pruk powědaſche, ło je to wón był, kotryż je Hilžu w kapali, hdyż cžzyſche ju Wendewołf ſaraſnycź, wumożił, ſ tym prior jeho khwaleſche a rjekny, ło może hiſchcze wjazy ſa Hilžu a Winfrida cžiniecź.

(Pokračowanje ſcžěhuje.)

Zeńtwowe wiki w Južnym Morju.

We wobšćerknym wokrjeżu Južneho Morja bywaju wopraŭdźite ześtwowe wiki, to rěka žona pšchiźdźe sa wěsty kupny pjenjes do žwójstwa muża. Pšchi postupowazej zywilisazji ju žo na tutych wikach zyle spodźiwne wobstejnosće wutworile. Pšjedy žadasche žej nan jako kupny pjenjes sa dźowku jenu domoródnu wěz na pšch. lěhanšti pšchirym abo naschijnik se schorpakow, potajkim wězy, kotrejž móże žej nawoženja (kupź) žan šhotowicź.

Wot někotreho cźasa žem žo napraŭwy běłeho muża (Europejana) žodaja na pšch. pšjany pkat, hubne harmoniki, ruczne hladadła a podobne. Tute wězy dyrbja žo kupowaci. So by to smóžnił, dyrbi pšchichodny mandželski nihdże žo pšchistajicź, ŋadź na jenej plantaži abo pola sojerja parkow. To je hórka pila, dokelž domoródni južneho morja njejsu sa sahe stawanje, za krute dźelo a sa dissiplinu. Dyrbja žo jara pšchewinuci, chzedźa-li žwojemu pšchichodnemu mandželskemu složu tajki wopor pschinjesci.

K tomu pšchidaja žo hischcze druhe wobcźežnjosće. Jedyn domoródny, kiž mjeńsche hižo dwě žonje, hórschesche žo pola jeneho europiskeho žyntnika, so žej njemóże tźecźu žonu kupicź, dyrnjež bóle sa tym žedźi. Dónjž žej kupny pjenjes njesaſłuji, dyrbi na dwě lźcze dźelacź, a hdyž tak dołho žiwoju žiwóiju žonu wostaji, matej žonje prawo, dla lóśnjeho wupuschczenja saſtu žwojemu nawej do wjerźicź, so by na druheho wudał, skerje pschedał. S tym by zyły kupny pjenjes zhubił.

Mandželska žiwera cźini młodym domoródnym wjeselskosćow, hdyž wotpał cźahnu, s obychu žej kupny pjenjes sa dalschu žonu saſtužili. Dźelo namakaja hakle na 100 kilometrow a dale žiwoje wjesći. A potom wěso na tym dwěluja, hacź jenu žiwerna wostanje a žo traich jenemu druhemu na schiju powołnje, mjes tym žo muž dałeko w poće žiwojeho wobliźa dreje. Powschitkownje je holza Južneho Morja wobstajna, so mużej, kiž je žo jeje dla lěta dołho dwě, pschitkhilena wostawa.

Druhdy pak leźi pad nawopak. Dźiwajo na dołhe dźelenje wusłudnje lubosć młodeho muża a jeńaje žo w zyłe žiwe ſ druhej, kotraž žo jemu lépje lubi. Seźěwjk potom je, so žo muž zapowe, kupny pjenjes, kiž je ſ nanom žiwoje prěnjeje njerozesty wuczinił, saplacźicź. Pšjedy dojednachu tajke žiwólne roskory njes žobu. Njedawno pak roshorjeny nan njeběrneho lubowarja pšched bliźsche kolonialne ſudnistwo žadasche a jeho dla ześtwitwiſcheho sluba wobſkorźi. Běrche žo roshnéwał, hdyž ſudnik jemu jenoj pokoju wuczinjenych kupnych pjenjes pschijmoli. Tola žo skhódy ſminy, so žiwoju dźowku bórzy sa zyły kupny pjenjes druhemu nuzej pscheda.

Kupny pjenjes, kiž žej nan žada — macj njehraje na ześtwowych wikach w Južnym Morju žaneje róle — je po jenotliwych padach wschelaki. W pschereźku maja naprawy, kotrejž so žodaja, hódnoścź 200 hriwnow. Na ześtwowych wikach w Južnym Morju postupuje kupny pjenjes, dokelž žu žony w njejeśchinje. Mjeda w plantažach a pschi lójenju parkow njeje wotpowědnje postupowała. Wožnd njeźenjenzowm njeje žo w pożledních létach polépschił.

Pod tajkimi wobstejnosćemi dorosmimy, so maja domoródni dźelacźerjo na plantažach wot tuteho stejnschcźa krosmnjenja sa kschcźanstwo. Powschitkownje pak žo ſtawa, so młodźi žynjoz k mišionaram du a wo powuczenje praschа. Pod dostatnym rosnuczenjom pschichtožowasche domoródny je sźěhowazymi ſkowami: „Běły mužo, ześtwa derje. Njekupi žonu. Dostanje žonu darmo. Fara tunjo.“

Waschnja a natožki wobydlerjow kupow njejsu jenoj wliwcj mišionarow wustajene, ale teź běłym žonam, kotrejž w Južnym Morju bydła. Běłe žony žu tak cźesźene, so pśches žwój pschiklad wjazy dospěja, hacź muże pśches žiwoje mudre wuczby. Domoródne žony chzedźa běłym žonam porunjo być. To budźe žo po cźasu teź na ześtwowe wiki wusſutkowacź.

Pola knihikupca.

„Knihi?“ rjekny na jeničzki knihikupz jeneho městacźka, a pośmějowny žo ſrudnje, „knihi njewotkupi ni dźensźnischi dźeń žadyn cźłowjek wjaz, luby pschecźelco. Mam takrjez jenoj kulturelny nadawk dopjelnicź, a ześe, schto pschedawam? Wobkładnizy, listowu papjeru, plany wo męśeze, paketowe adreby . . .

Pśched někotrymi tydźenjemi žym teź papjerjanje korzarje pschewołał, ſ rózkami a teź tajke bjes rózkow . . .

A njedawno pschicźamna hur do mojich kłamow a prascha žo: „Móžu ŋadź pola Waš kartki dostacź, hdyž cźłowjek gratuluje, hdyž je někoho wumrěł — ?“

Hospodarski rozhlad.

Pjatk 10. haprcje 1931.

Wcźerawše urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,198	100 pólsk. zlo tych	47,18
1 jendźelski punt	20,43	100 čěskosł. krónow	12,423
100 šwajc. frankow	81.00	100 franc. frankow	16,403

Barlinska burša wcźera wuraźadnu bźélawosć jewjesche. Kursy efektow ſ khwilemi wichorjoto poſtupowachu. Burša na nasche hospodarſtwow ſ dowěru ſpładuje. Wschudźom dźélo pschibéra. Na ¼ miljiona dźélacźerjow žo saſo do žwojeho dźéła wrócźi. Wjes dźéła wschak žu pschcźo pschcźe 4¾ miljiona. Na wikach ſ dołhimi a rentowymi liſcźinami běchu kursy dale ſkrucźene a žo teź porjedźowachu.

Produktowe wiki běchu dźe wcźera dosć měrne, ale płacźiny powschitkownje krute. Wowsź a rožka wo dalsche 5 pj. po zentnarju poſtupischcźej. Wcźera płacźesche zentnar

w Barlinje:

pschenicźy 14,40—14,45 hr., rožti 9,40 hacź 9,50 hr., nałymſkeho jecźmjenja 10.60 hacź 11,40 hr., naſtrucźeho 11,45—12,00 hr., wowsa 8,40—8,60 hr.,

w termińowym wikowanju

sa meju: pschenicźy 15,10—15,15 hr., rožti 10,02½—10,01¼ hr., wowsa 9,52½ hacź 9,57½ hr.,

sa juli: pschenicźy 14,48¼ hr., rožti 9,90 hr. hacź 9,85 hr., wowsa 9,50—9,52½ hr.,

sa septembr: pschenicźy 12,70—12,71¼ hr., rožti 9,35 hr., wowsa 8,70—8,77½ hr.

Wiki rěznego ſtotu wcźera w Drjezdźanach.

Sa ſwinjemi žo saſo jara malo praschachu, tuž płacźiny ſtowa popuſchcźowachu. Cźelata běchu žedne, kehdła płacźiny derje postupichu.

Wiki ſchiwórtk w Kamjenzu.

Sſyhrožicź kał 40—60 pj., jědźna koboda 40—50 pj., cźerwjeny kał 18—20 pj., běły kał 15 pj., morchej 10 pj., zybła 10—15 pj., ſelerij 35 pj., běrny zentnaŕ 2,00 hacź 3,00 hr., worzechi wołke 50—70 pj., ſlune worzechi 65—75 pj., butra 1,50—1,60 hr., jabłuka 35—60 pj., jeja 8—10 pj., zyłe ſadźenſki 60—100 pj. — Proſtata 13—21 hr., běłaki 45 hr., libjata 2,00—2,50 hr. a drózſche, hdyž běchu rjane, ſtólata 80—90 pj.

Wiki jandźenu ſrjedu w Halschtrowje.

Pschenicźa 14,25—14,60 hr., rožka 9,00—9,50 hr., nałtni jecźmjeń 11,50—12,50 hr., wowsź 8,50—9,00 hr. Běrny zentnaŕ 2,50—3,00 hr., ſłoma ſ pjeſowanju 1,00 hacź 1,30 hr., ſ ſtjanju 1,00 hr., wołkaje 2,50 hr.. ſyno 2,25—2,60 hr. Jeja 7—8 pj., butra 75—80 pj. Libjata 2,00—3,50 hr. Proſata 14—22 hr., běłaki 40 hacź 50 hr.

Wiki wcźera w Lubiju.

Butra 80—85 pj., jeja 7—8 pj., twaroh 25 pj., běły kał 12—15 pj., ſelenу kał 25 pj., cźerwjeny kał 20 pj., wołſki kał 30 pj., rózicźkaty kał 60 pj., ſhdrožity kał 30—100 pj., morchej 8—10 pj., karoty 8—15 pj., jědźna koboda 60 pj., kołrabi 15—20 pj., porej 50 pj., zybła 12—15 pj., tomaty 50 pj., kołotej kerćź 20—30 pj., radiſki 12—15 pj., rjetkej 15 pj., cźerwjena rěpa 15 pj., ſelerij 25—30 pj., pětrſchilka 10 pj., koſcźadło 50 pj., krěn 60—80 pj., jabłuka 20—50 pj., ſtólaje njaſo 75—80 pj. Běrny 4 pj. Libjata 2,20—2,50 hr.

Wiki ſchiwórtk w Khorzebuſu.

Mjaso, howjaze 80—120 pj., cźelaze 90—120 pj., ſkopjaze 1,20—1,30 hr., ſwinjaze 65—100 pj. Jeja 8 hacź 9 pj., butra 1,60—1,70 hr., twaroh 30 pj., łany wołſj 1,40 hr. holbje 60—110 pj., kury 2,00—3,50 hr., kapony 2,00—4,00 hr., ſuchy punt 1,50—1,60 hr.. kaczki 1,00—1,30 hr. Kolcabi 15—20 pj., běrny zentnaŕ 2,50—2,75 hr., karpy 1,00 hr., lin 1.50 hr. worzechi wołſke 50—60 pj., ſlune worzechi 60—70 pj., jabłuka 40—60 pj., morchej 10 pj., mjód w płastach 1,60—2,00 hr., dźiwje ſwinjo 60—100 pj., libjata 1.60—2,50 hr.

Sswinjaze wiki ſchiwórtk w Khorzebuſu.

Pschiwjeſli běchu 1088 proſatow a 14 běłakow. Wone płacźachu

proſata:

małe	8—12 hr.
ſrěnje	12—15 pj.
wulke	15—18 hr.

běłaki:

małe	18—35 hr.
ſrěnje	35—55 hr.
wulke	55—75 hr.

Słobne wiki ſchiwórtk w Barlinje.

(Magerviehhof-Friedrichsfelde.)

Pschihnali běchu 320 howjadłow, mjes nimi 295 młodych dójkow a ſtużelnych jałozow, 25 wrośonikow a 94 cźelatow. Wiki běchu ſchpatne a płacźiny ſłóbcźene. Wone płacźachu:

Młode dóiki a ſtużelne kruwy	280—410 hr.
Sſtużelne jałozy	260—390 hr.

Młody ſtót ke kornjenju po zentnarju 35—41 hr.

Koni běchu pschihnali 370 ſchtuk. Tute płacźachu sa tym hacź běchu, 200—1100 hr., k rěſu 20—180 hr.

Konkurſowe powźěcze.

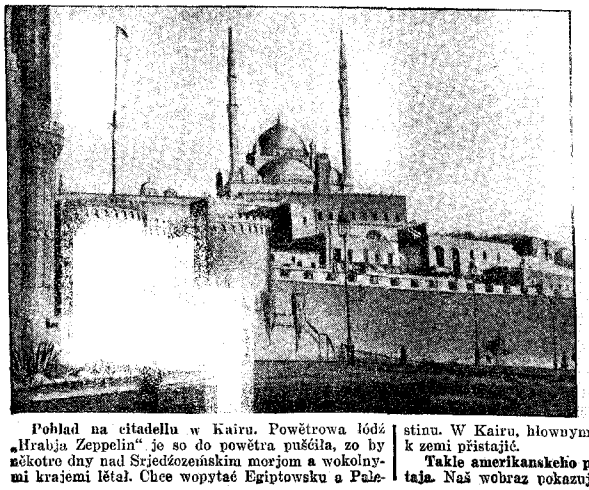
W konkuru nad ſamożenjom technikarja Korle Frauenbergera w Budyſchinje na Nowosalskej dróhy 19, ſamoženo mějićela twarjenje maſchinowe a młynow Hobjana a Frauenbergera w Budyſchinje je ſo ſkónčna termija na ſrjedu 6. meje 1931, dop. ½12 hodź. psched hamtſkim ſudom w Budyſchinje w ſali 141 poſtajiła.

Płacźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymjo so nan abo 1000 ke nowak 10 ze

	9. 4.	8. 4.		9. 4.	8. 4.
	Płacźiny po złotej hriwnje				
Pšenica	2-8-2 0	2-8-2 0	lunv	18 20 0	18 20 0
rožka	1-8-1 0	1-7-1 0	woka	23 -6 00	23 -6 00
naz. jecźmjeń	—	—	ſydre łupiny	13-15 5	13-15,50
nal. jecźmjeń	23-24 0	23-24 0	ſołte łupiny	22-26,00	22-26,00
wows	168- 72	167-171	koradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuſk	9-10,20	9-10,70
Pšenič. muka	4-40,5	4-40,5	lany wosuſk	14 14,5	14-14 5
rżana muka	26- 9,	26-29,5	nocn. melasa	—	—
pš. wotruby	13-13,6	13 13,6	brnj. kruſki	14-15,00	14-15,00
rżane „	13-13,	13-13,5	ſyno, 50 kg	1,3 -1,50	1,30-1,50
raps	—	—	wožana ſłoma	0,60-0,8	0,60-0,8
hróch Viktor	4-29 0	24-29,	pšeńć. „	0 45- 0	0,60 0 60
lane ſymjo	—	—	wowsna „	0 45-0 60	0,55-0 65
pjeluški	25-23,00	25-29,00	rěcna „	0,55 0,65	0,55-0 65

Wiċne płacźiny srjedu w Kamjencu	za 1 centn	w Lubiju za 1 centn.
9. IV. Wšo po złotej hriwnje		
Pšenica	14,25—14 50	14,00—14,40
Rožka	9,50—9,50	9,00—9 25
Jeċmjeń (nalet.)	11,50—12,50	9 75—10.50
Wows	8,50—9,00	8 00—8,40
Syno	2,50—3,00	2 50—3,2?
Sloma z maš. młóć.	1,50	1,00—1,30
Sloma k zaslanju	1,10	—
Sloma z ruku młóćena	2,00	—
Běrny pola ratarja	2,75	2,00—2,90
„ hać na żeleznicu	3,00	—
Butra	1,50—1,50	0,80—0,85
Jeja	0,07—0,07	0,07—0,08
Pšeńcne wotruby	7,00—7,25	6,70—6,90
Rżane wotruby	7,30	6,70—6,90
Pšeńcna muka	30,00—30,50	22,75—24 00
Rżana muka	16,00—16,75	14,00—14,50
Prosata, wulke	13,00 - 21,00	—
„ „ srěnje	—	—
„ małe	—	—



Pohlad na citadellu w Kairu. Powětrowa łódź „Hrabja Zeppelin“ je so do powětra puścźila, zo by nékotre dny nad Srjedźoześemskim morjom a wokolnymi krajemi lětał. Chce wopytać Egiptowsku a Palestinu. W Kairu, hłownym měśe Egiptowskeje, chce k zemi přistajić.



Takle amerikanskeho presidentu w kolonijach witaja. Naš wobraz pokazuje nam zaćehnjenje amerikanskeho presidenta (+) w Porto-Rico we Srjedźnej Americy. Wobydlerstwo a wyšnosće presidenta Hoovera z wosebitym zahorjenjom witachu.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. z ciści Smolerjec knihiličišćerja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čěłneho znjezbožeńca z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na hnydom tutej zawěšćacej bancy wozwěsć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńca čas žiwjenja dospolnje běchu. Kóžde znjezbožeńce dyrbi abonent dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje přinowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozwjeja.

Čisło (Nr.) 84 — Budyšin — Sobotu, 11. haprleje 1931 — Bautzen — Lětnik 90

Dr. Curtius wo cłownej uniji z Francowskej.

Norwegske nowiny „Tidens Tegn" hu nadrobnu rozpravu wo rozsrěženju pśiśinjejśe, kótaraž je nimśi śwonkownjy minister dr. Curtius ś jenym norwegskim nowinarjom měł. Hdyž bě minister nimsko-awśtriśi cłowny plan rozłožił, žo norwegśi nowinarjo wopraśicha, kajke wuhlady **by runje tajke dojednanje mjes Nimšćej a Franzowskej měło.** Dr. Curtius wotmołwi: **„Ničo mi njeby lubśiše było. Teź tu je Nimśka śwólniwa jednaćej.** Zcłowna unija mjes Nimśkej a Franzowskej by wurjadny dobyśk za hospodarśke žiwjenje zyłeje Europy wośtamjenjało. Se tajkej zcłownej uniju bychu wśo wóśe pśiśekóbne wobčežnjośe nastałe. S cłownej uniju mjes Nimśkej a Franzowskej by na pśiśikład zyłe wječorne nimśke rataršwo, kótaraž je na winizarśtwo złożene, śkłodowało, dokelž je franzowśke winizarśtwo wjele lepje rozwite dyžli nimśke. Tele pśiśekóbne wobčežnjośe, kótarymž by žo mohło wótpomhaś, njejźu nicjo pórnjo wulkim lśišćim nam, kótaraž bychmy trajnje ś cłowneje unije měli. Mamy wulku nadźiju, so žo tajka unija do skutka staji."

W běhu rozrěženja žo teź wo **reparazijskim prašenju** rěčeśe. Dr. Curtius praji, so Nimška nochce tole saplećzene prašenje **ś mozu rozrisaś.** Ale kaž je žo **hyzdaśe** prašenje rozwiko, reparazije tak ninjo měrny cźeńko na nimšćej ranjeni ńtorža, so **njemóže dale hiś kaž dotal.**

Jako śwonkowny minister njeje dr. Curtius wo zcłownej uniji ś Franzowskej hinak rěčeć mógł. Tola wón budźe drje teź wědźeć, so jeho „wulka nadźija" teź w dowidźnym cźasu žanna nadźija wostanje.

Wo khlěbowe płaćizny.

Sjěźd sapśinjerjow nimšćich měśtow je nimśkeho kanclera a nimśkeho sejmowjeśśeho ministra na wótrudne rozjimki kedźbliweju cźinił, kótaraž bychu ś podrožonjom khlěba nastałe. Sjěźd měśtow khlěbnymi njepśihódnatwa, kótaraž móža wjetśiše mukowe płaćizny ratałśiwu pśihinjeśeś, ma pak naprawy sa rutnje, so by žo se wósćimi śrědkami pawśichitkownemu podrožonju khlěba wobarało, dokelž by žo hewak podłoź, kótaryž je žo se śnižonjom płaćizny ś wulkej próźu wutworił, sašło pośhubiś.

Stahlhelmowe nowiny žo sakasuje.

Dla nastawka Stahlhelmowego śwjatkowego kanclera Wagnera **„Śwonkowna politika a pruśke ludowe pozdanje"** w „Stahlhelmowym" jutrownym cźśle ś 5. haprleje je Barlinśki polizajśki president Stahlhelmowy śwjatkowy organ na podłoźku republiku ześkitaźeho sakonja a nuśowego wukasa na 3 měśacy sakasał.

Nazionalnym sozialistam žo uniformy sakasuja.

Barlinśki polizajśki president je na podłoźku nuśowego wukasa nazionalnym sozialistam a jich pódlanśkim organizazijam sakaźał, uniformy abo znamjeśćka nošyć. Runje tak hu wyšśiśi presidentoju hornjośśelesyśkeje, hannoverskeje, westfalskeje a porheinskeje provinzy wukazy wudali, ś kótarymiž žo nazionalnym sozialistam sakasuje, uniformy nošyć.

Stennes žamjne nowiny wudawa.

Hejtman śwonka złužby Stennes, wjednik wupadałśich wótdźelenjow, kótaraž hu wot Hitlera wotpadle, se śchwórśt prenje cźišćo nowin ś napśimnom „Pśekaćerjo, burjo, wojazy" wudaś. Tele nowiny budźa dwójzy za tydźeń wuchadźeć.

„Hrabja Zeppelin" nad Kairom.

„Hrabja Zeppelin" je pjatk popołdnju 20 minutow pu 4 hodźinach, potajkim 13 hodźin pśed połtajcznym cźasom, nad Kairom leźał a žo se śchrizkowanjom wopraśchał, hač móže pśihibajuc. Powětrowej łódźi je žo dyrbjało wotmotwiś, so pśihibotu k pśihibajenju hišće njeju skónčene. „Hrabja Zeppelin" mjes tym do Hornjeje Egiptowśkeje palećźi a žo žobotu rano ½6 hodźin do Kaira wróćźi.

Dr. Eckener žo, kaž je źiwjećeł, pśihi lećenju do Palestiny njewobdźěli, ale w Kairu tak dołho wostanje, hač **žo powětrowa łódź wróćźi.** Po nawróśe „Hrabje Zeppelina" wobłhadny minister k cześći dr. Eckenera a wobžadki hośćinu wuhotuje, **pśihi kotrejž** žo wśichtzy ministrojo a **diplomatiski korps wobdźěla.**

Pólska dobyće Hornjeje Slezyskeje woswjećí.

Kaž knjeźerstwowe nowiny „Gazeta Pólska" pišchu, śmjeje žo 2. meje w Katowicach pśihi składnosći dźeśaćśetnego dnja pólskeho hornjoślesyskeho zbóžka wopomnjenišći žwjedźeni, pśihi kótarymž žo teź statny president a pólske knjeźerstwo wobdźělitaj. We wječornych hodźinach 2. meje zbóžkarske formazije ź zyłeje Hornjeje Schlesyskeje we wokolnosći Katowicy lěsywo roskoja. W połnozy zbóžkarske formazije na Katowizje hłowne dwórnišćerjo pśihladchu, hdźež budźe žo w presidentowej pśihlownosći a knjeźerstwowych žobustawow pśenj historiśi wukas zbóžkarjow cźitaś. Pódła toho budźetaj jedyn minister a wójwoda Gražynśki rěčeć.

Potom hišćeze towaršstwo wječorneje Pólskeje 3. dźeń meje, kótaryž je teź pólśi narodny žwjedźeń, w zyłym kraju žwjedźeńske žhromadźizny wotmeje.

Rozkaz k płaćenju pśećiwo knježerstwu Nowogelodniśkeho Walesa.

Awśtralske zwjazkowe knjeźerstwo je roskas k płaćenju pśiśeśiwo knjeźerstwu Nowowpołodniśkeho Walesa wudało a želi wot njeho žada, so by dań, 1. haprleje jendźelśim bankam wupłaćowanu, zaplaćiło. Tutu dań bě zwjazkowe knjeźerstwo wuložiło, dokelž ko knjeźerstwo Nowopołodniśkeho Walesa zapowědź płaćeješ.

Londonśke banki ź najwjetśimi zajimami parlamentarśke wojowanje w Awśtralskej wo wudaśe 18 miliardowu puntow nowych statnych bankowkow wobkedźbuja, za kótaraž w tu cźasu njeje žanjeho podłoźka a kótaraž dyrbi so tohodla jako cźista inflazijska naprawa wobhładaś. S jendźelśkeje so próźuja, awśtralski parlament pśiśeśiwodźeješ, so by wótmyślene naprawy za awśtralski kredit śchtóśne. Wo tutej nałeźnosći budźe so wutworu w awśtralskim parlamenće jednaś.

Ceśa Němskej s tonažu porokuła.

Pśihi dwěmaj měśaźomaj hu w Prahy industrijowu śpionažu wótkrył, w kótarejž dźeła dźeśo europśkeje śpionažneje kenzlije widźeć. W Horaźcz fabriźy wojeńskich maśow w Prahy běchu pśeźwydźał 5a pśunowe maśki, w cźeśkosłowakśkim wójśku so wužywaje, kradnyli. Jako nadpjerarja k padusćinstwu běchu Prajśkeho fabrikanta Hablíčeka sajeli, kótrehož so pśihi nětkotrymi dujemi sašo se śatby puśćiśli. Pśihepytanje pśiśeśiwo njemu pak žo dale wjeźe, dokelž so hišćeze njeje mohło rozjasniś, se kajkim wotpohladom je žo padusćinstwo śtućiło. Pśihezydźał njejźu pola njeho namakali, a Hablíček nochze žo wuśnaś, hdźe je pśihezydźał wóstał.

Kaž „Pravo Lidu" powe, je pśihepytanje dopołajało, so je Hablíček ś Prajśkim sajupjerjom Auerez dźěłarjowu w Hannoweru, dr. Viehlom, žiwje wobtładśał. S toho w Prahy łudźa, so je Hablíček po porućnosći němśkeje firmy pśihezydźał kradnyc daś, a dokelž Auerez dźěłarnje pśunowe maśki za němśke wójśko dźełaju, chcedźa w tym wojeńsku śpionažu widźeć.

Ruske skazanki za pólsku industriju.

Kaž žo ś Warschawy powe, bu pónjeźeli **wotpóśłanstwo pólskich industrialnych do Moskwy** poda. Wotpóśłanstwo, kótrenuž sajupjerjo wśich wulkich pólskich industrijow pśihśiłkuśheja, budźe žo **wo to** prózowaś, **so by** ś Ruse **skazanki za pólsku industriju dojtało.** W tymle swóju je śnałe, so žo **w pólśtej Hornjej Schlesyśej** ś wobśchérnymi rušśimi skazankami wobśtejnośeze w industriji tšerpolépśhile. Katowizśka héta a sjednoćzena kralowska a Laurina héta žo skazanki wo 240 000 tunach śtalowego a formowego železa w hódnosći nětšeže 35 milijonow hriwnow dostałe. S tym je dźěło walzowarnjow wobeju koncernow hač do konca tutogo léta zawěśćzene. Teź Měrowa héta je rušśi skazanku wo nětšeže 10 000 tunach dostała.

Ruske knježerstwo pśećiwo woswjećenju jutrow.

Po wukazu rušśeho knjeźerstwa budźe prawoślawne jutry, kótrejž po hałle njedźelu wobjwjeźa, jwonjenje we zyłej Rušśej sakasane. Na wjahach budźa zcźerkwje wotewrjene, ale towaršstwa bjesbóžnych jich dowolnosć dostałe, we **nich pobožeńcza** a pśiśeśiwonaboženśe cźahi blišćo zyrkwjow wotmeć. Pjekarjam w Moskwje je sakasane, jutrowne pjeźiwa pjeź. Sa cźaš žwjedźenja pasaśch je we zyłej Rušśej pjekarnjam sakasane, mazeźy pjeź a pśedawaś. Pjekarjo, kótśiž žo pśiśeśiwu tutomu wukasej pśiśeidu, žo se śhubjenjom pjekarśkeho vjemjeźła a ś wuhanśtwom k lěźenemu nuźenemu dźěłu pokłoźtaju. Knjeźerśtwo je sa tutón dźeń pśihitałało, wśchě synagogi samtnyć. Hdźež žo Boże žłužby wotmeja, maju žo synagogi wužywanju dźěłaźerśkich klubow pśihpodaś.

Kaž dałeko wo katolśke jutry dźe, je knjeźerśtwo powuźiło, so dyrbja na pśihedwjeźorje zyrkwje zamknjene byś, a so žo njeźmě swoniś. Duchownym je žo pśihikałało, so njeźmědźa pśihi zyrkwinśkich wobjadach na bamża spomniś.

Nowy evangelśki krajny biskop w Juhošłowjanskej.

Sałuzjerjo evangelśkeje zyrkwje w Juhošłowjanskej hu detalnu biśkopśtwowcho administratora dr. Bjedricha Popa sa biśkopa wuswólili. Jeho sastojnśi cźaš dwanaźe lět traje. Biśkop Pop je 37 lět stary a je žo blišćo Beograda jako hyn jeneho ratarja narodźił.

Pśed nowymi njemcerami w Portugalskej

Portugalske diktatorśke knjeźerśtwo žo po źdaću boji, so by žo sbóźć na Madeirje mohł na Portugalsku pśiśeńcjeś. Wono je dalokožahaje wobhladniwośtne naprawy cźiniło, haćrunjej je, kaž je žo dotal śwěśćiło, w zyłym kraju wjeśo śmérom. W Lissabonje žo ź wojaśkami njećerwi. Panzerowane wozy ś maśchinśkimi rěźbami po měśeze jěźdźa. Pśihede wśchěmi zjawnymi twarjenjemi śtražnjy śtoja, a na wśchěch strategiśy wažnych měśtnach hu pólne straże pśihpraśnjene. W kasarnach regimenta maśchinskich rźelbow hu **ministrojo wotpśet pokeźenje sa pśihedźydźiwom pśesidenta Carmony měli.** W Lissabonje a Oporta hu wjetšemu licbu ludźi, wośebje nowinarjow a offizjerow, sajeli. Garnisonje w Lissabonje a Oporta śej pjeza knjeźerśtwu śpórnej. Njedźiwajuc toho žu žo śchkrizkowanje ś wuwjazanjom sćelała w Monsanto sawrjele. Pśihezo wjazy wojakow se śwonkownych garnisonow do hłowneho měśta pśihitkadźa.

Portugalscy wojacy k zbóžkarjam přeśli.

Kaž žo ś Madeiry powe, žu wojazy, kótśiž žu žo pśihed nětkotrymi dnjemi ś **Portugalskeje k potłóčenju zbóžka na Madeirje wotpóśłali, k zbóžkarjam pśeśeli.** Dwě transportśkej parnej łódźi a śchkjak, wo kótrychž žo pišasche, so žu hižo k Madeirje wotjeźe, žu hišćeze w rěźy Tejo, dokelž žo portugalśke knjeźerśtwo boji, so roskašowałe wojakow na nich, rakowanjo. k. zbóžkarjam. wótpadźe.

Nawopak wječeravśkich powěśćowu sda žo, so je žo na Madeirje zyłe wobwdlerśtwo zbóžkarjam pśiśilanko. Mjes tym so wječera knjeźerśtwowe nowiny powedźachu, so žu garnisony na Azorskich kupach knjeźerśtwu wobśtrodźeźe, so žu jemu zwérne, dźenjunśke powěśće praja, so žu wojazy, w Ponta del Gada, Angroda a Heroźma śtejace, k zbóžkarjam pśeśeli. Parna łódź „Lima", kótaraž bě wječera ś rěki Tejo do morja wujeźa, **je žo, hdyž bě tale** powěść doźała, so sawrośćiła. Knjeźerśtwo wudawa, **so** žo nadźija, so zbóžkarjo na Madeirje bjes krejpśeśelesa potłóčźi. Schtyri létadła, kótrejž žu žo ś wotdźelenjom wojakow pśiśeśiwo zbóžkarjam wotpóśłale, dyrbja najpśódy létaś na kupu mjetaś, ś kótarymiž žo zbóžkarjam dźiwi, **so je we** Portugalskej wścho śmérowane, **a so zbóžk nima žanych** wuhladow na dobyće.

Nowy zbóžk Kurdow.

Nowy zbóžk mjes pśiławani Kurdow w namjeśnych stronach mjes Perśiśkej a Irakom **je tśeśty njemór naźiś.** Schejch Mahmud, kótryž je hižo pśiedy zbóžk Kurdow nawjedował, je žo ś Perśiśkeje se śchkitanki do Iraka nawalił a pyta tamniśke pśiławi Kurdow naśchtykaś. Irakśke knjeźerśtwo je hižo pśihed nětkotrym cźaśom pśihibowało na wótrazenje zbóžka cźinjło. Nětko jeho wójśko ś podpjerańom jendźelśkich létadłow pśiśeśiwo zbóžkarjam Kurdam postupuje.

Kaž „Times" ś Bagdada powe, zbóžkarjo do wśowo zośaju, **kaž** bórzy žo létadła bliža. Tohodła je musne, **na wju bombu mjetaś.** To pak žo jenoź stawa, hdyž je žo śwěśćiło, so žu zbóžkarjo w tychle wśach wjeśej pytali. Potom žo najpśódy létaki wotcźinju, **w kotrychž** žo wobwdlerśtwo na pśihedśiejazy bombardement **kedźbliwe**

zjini. Wobydlerjo maju potom swjetscha khwile, czekuvcz, prjedy hacz so j kładow bombu mjetaju. Hacz dotal, so w „Times“ praji, su schkodowanja na wobėmaj stronomaj kdima rėczow hodne.

Zyriska so kralestwo scini.

Po jendzelskich powėczach z Jerusalema je so mjes franzoswskim kujezerskwom a emirom **Aliom**, siarschim synom prjedawscheho hedzaskeho kralа Husseina, srėczenje podpisało, po kotrymż ma so emir Ali syriski kral sezinicz. Emir Ali je posledni hedzaski kral byl, kotryż je po czekanjerju zwojeho nana Mekku a Medinu bjes wuspėcha pschecziwo Wahabitam sakitał.

Nowy Chikagski mėszcanosta Czermak.

Nowy Chikagski mėschczanosta Czermak, son khudeho hórnika na Kladnje w Czechach, je schtwórtk swoje sasjoju stwo nastupił. Po skónczenym wumoschku je so za Czermaka 687 522 hłosow wotedało, mjes tym so je jeho porazeny pschecziwny kandidat jenoż 475 613 hłosow dostał. To je pschewaha, kotruż dotal zenje żadyn mėschczanosta w Chikagu njeje doszpił. Na Czermakowym bohwcu maju wulki podzeł wosebje złowjanszy wobydlerjo Chikaga. Czermakowe mjeno je wschitkich Czechoslowakow sjednoczilo. Praji so, so wot czasa swėtowoje wójny njeje mjes czestoslowalskim wobydlerstwom w Chikagu tajke kruteje jenonyhlwosche było, każ tón krótcz. S Czechoslowakami, kotrychż w Chikagu na 130 000 bydli, su sa Czermakom tez Zuhoslowjenja a Polazy schli, kotrychż je w Chikagu nėhdże 400 000. Slowjenjo Chikaga tak krasny pschikład złowjanstoje wsajomnosce podali. — Czermak je pschiwscheowaz demokratiskeje strony. Sa njeho pak su niz jenoż pschiwscheowarjo tuteje politiskeje strony hłosowali, ale wschitcy sprawni Chikagscy wobydlerjo, kotrzi zebi porjad a kónz knjezinwa slótiniskeho podswėka pschesa. Wosmamjage je, so je poraženy Thompson wjetschinu swojich hłosow z italskeho dzela, z dzela czornuchow a wozebje z dwazeteho wokriesa dostał, kotrzi paduschne bandy, strat ai pschedawarjo alkohola, pschekhowarjo slótiniskow a druhe strasdne elementy bydża, psched kotrymiż zyle mėsto tschepotasche. Tymle elementant je Czermak wójnu pschipowedżił. Chikago ma nėtkole nėhdże 3 milijony wobydlerjow.

Powėsczi wo Czermakowym dobhwcu je w Czechach radostny wothłós sbudzika. S Czech je so nowemu Chikagskemu mėschczanoscej wjele postrowjazuch telegrammow pósłało. Prėni sposopischejazy telegramm je senator Klofacz, wjednik czeskeje narodneje sozialistiskeje strony, kotryż je s Czermakom w jara pschecziełskich stykach, pósłał.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 11. haprcleje 1931.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjczor w 7 hodź. barometer 744, hygrometer +2 a thermometer +7, wodnjo. Dzensa rano barometer 749, hygrometer —5 a thermometer +2, w nozy. Schtworjohowaze wjedro budże pschemėnjate, cżoplische a pschi spadowazym barometrie dżeschcżik. Nad naschimi hronami bė so wczera żnadnischa mżina wuworiła a nakasy nam se słabym deschczowanjom nasche wjedro. *S wjeczora pschikhodżaze wyschina nam wumjezerjenje, najskerje na krótki czas pschinjese.* Teje pschikhad pschipowieda nam tez schtwórtza z tym, so je na rjanu posthupiła. Nėtko so mżina k ranju wotsakuje. Nasch wjedrowstojny ma sa pschichodny tydzeń sczeżkowaze wjedro sa możne. Njedżelu rjenje, póndżelu njekuże wjedro, wutoru a srjedu deschczowanje, schtwórtk a pjatk rjenje, hdyżtu kritiski dżeń. Jutże njedżelu Quasimodogeniti khodża słónczko 5.14 a thowa so 6.50 hodź. Mėżacżk schadża rano 3.54 a thowa so pschichodnu 12.40 hodź.

— **Djenżnische wiki.** Butru płaczesche 75—85 pf., jeja 7—8 pf., twaroh 23 pf., kósłaka punt 70—75 pf., łóbzata 2—2,80 hr., hacz do schtyrjoch njedżel stare hacz do 3,50 hr. Punt czetwjenescheho kalu płaczesche 20 pf., kólesko 15—18 pf., salerija 40 pf., jabłuze kobody 40 pf., hyhrosty kal 60—100 pf., morchej 15 pf., żyhła 15 pf., rjetkej 15 pf., kolotwjoze sadzenki, kopa 50—80 pf., słojskа kolotwje 20—25 pf., jabłuka 25—45 pf., czerwy punt 3—4 pf., zentnaż 2,50 hr., lany wołły, litr 1—1,10 hr.

— **Dróżschi khleb.** Poslednje njedżele su so mukowe płaczisny khleba powyschiche. Tschodła su pjekarjo unsowani, też khlebowu płaczisnu powyschicz. Dżiwaju na ljubżene hospodarske poměry je so Budyska pjekarska jednota rosshudżiła, płaczisnu sa pokrutu khleba jenoż wo 5 pf. powyschiła. Nėtk płaczi schtyrjenutowsta pokruta prėnjese dwanaczi 60 pf. a pokruta druheje dwanaczi 55 pf. Njedżiwajcz tutoho powyschenja khlebowoje płaczisny wostanje Budyschim pschego hischcze mėsto najtuschscheho khleba.

— **371 schulskich nowaczkow** w Budyschinje. Schtwórtk 9. haprcleje do Budyskich ludowskich schulow dżesi pschijschmachu, kiż kėża do schule khodzicz sapoczmu. Do Wesstalozzijeje schule sastupi 173 dżeczi, 64 hółzow a 109 hółzow, do Lutheroweje schule 130 hółzow, do Lessingoweje schule 130 hółzow, do Fichtoweje schule 69 dżeczi, 32 hółzow a 37 hółzow, a do Tschantiskeje schule tżhornuja 69 dżeczi, 33 hółzow a 36 hółzow.

— **Dostawarjo wojerskeje renty.** Pschirażna renta wójnskim czekoranjenym a wojerskim sawostajenym na mėżaz hapreleje wupłaczuje so na **mėschczanskej hlownej pokładni na radnizy** po 2 schhod. a to wutoru 14. haprl. jenoż popołdnju wot 3—6 hodżin. Nowe wupłakne kharty maju so póndżelu 13. haprleje popołdnju a wutoru 14. haprleje dopołdnja w pisarni wojerskeho sastaranja (*w Sjejmowni na Hodowskej haży 12 delkach*) wotewjacz.

— **Wobkhad na statnych autobusowych czarach pospuschczi.** So nėtczischе czekże hospodarske pomėry też na wobkhad statnych autobusow sjužnje słutkuja, dopokasuje. poslednі pschehlad, kiż je so wo nim wudak. W februaru tutoho lėta puczowasche je statnymi autobusami 2 117 774 wożobow, w februarau loischeho lėta pak 2 588 841 wożobow. Jėżdżene kilometry lėtuscheho februara (1 0098 740) runaja so nimale tym loischeho februara (1 098 333). *Pola wschitkich statnych autobusow* thromadnje je so jich dolhosch za tuto lėto wot 3538 na 3609 powyschiła.

— **Heinrich Schütz, stawisna horjestacza.** „Sysdom złowow“ wot Schütza pola Budyskeje evangelskeje wosady loni sjužny saczischcej sawostajichu. K tomu ma so nėtko wutoru 21. haprleje wjeczor we 8 hodż. napschecziwny kuch, historija wo horjestaczu Jesom Khrysta wot Schütza pschedwjesczi. Njedżiwajo jara wożokich *pschedwjedżenskich wudawkow so dżesło jako wjeczorna* hudżba pschedwjedża, so by so pschi czeżkej hospodarskej muży wschitkim wożadnym wopyt smożnił a z tuteje pschiczinу ju tez wschitzu wumjedżaju so njeżedzicznje hrow so stawisna wo horjestaczu z rosdżelenymi rólami pschedwjedże. S pschczelowejse lubje spėwaja a hraja „njebjejzy“, je spėwarskeje lubje „jenizy“. Ssobustkuja Hans Diener i Drjedżan, Alfred Jahn wot mėschczanskeho bjiwadła, Herbert Stödel (tenor), Alfred Elsner (baz), Kata Märckle (mezzo), mały khór spėwarskeho swjasła, komorny khór, khór inquilinow, sesnjulenу collegium musicum, dr. Jmisch (cembalo), Mérczin Bauer (pischczele). Wjednistwo ma Horst Schneider. Programy po 30 pf. ku pschi zyrkwinych durjach dostacz. Nimo toho su hižo nėtko tekstowe knižki (po 30 pf.) se sawodnym naslankom na pschedań pola firmow Aug. Förste na Kėżorskej dróży, w musikaliowej witkowarni Gudera na Seminarskej haży a w musikaliowej witkowarni Jeremiasa na Kėżorskej dróży.

— **Wobsjedżer stały pschi Mużakowskej dróży wumrė.** Schtwórtk wjeczor ½11 hodż. wumrė w Budyschinje se Bożej rucku w mojhach sajaty k. Moriz Zenker, 70 lt stary. Semrėty nawjedowasche skalu na kónzu Tuchoscheho pohrjebnischcża pschi Mużakowskej dróży wot lėta 1896. Tuta skala je hižom na 80 lt we wobsjedżerstwje Zenkerez żiwóżby.

— **Na swoje czekże franjenje wumrė.** 42-letny Richard Döring z Budyschina w Khembertskej khoromi. *Döringa bėsche w nozy wot póndżele k wukonje w Schrachowje Wjelezanskі motorowy kolesaż powalił, so bė sche bjes wėdomja leżo wostał.*

— **Budyske hapitki** su wschėdne dny hacz do 7 hodż. wjeczor wotewrjene, njedżelu pak samknjene. Nózny służbu a njedżelu wotewrjene ma jenoż jena hapitka z mėschczanym wotmėnjenym. W haprleji je to Dwórnischczowa hapitka na Bismarckowej dróży.

S **Hajniz.** W pschichodnych dnjach dopjelni so 25 lėt, so knjes schulski wjednik Herman Domaschka we służbje ludoweje schule schoji. Jubilar, narodżinschi so we Wichowach pola Hrodżischcza, mukubłowasche so na Budyskim krajnostawskim seminarje a stukowasche prėnje lėta we Worzynje, Klutschu a Budeschczach. Wot oktobra 1912, polazim wot jeje wobstacza, nawjeduje wón z krótkim pschetorhnjenjom we swėtowej wójnje, nėtczischi żydowstopjenohu evangelsku schulu w Hajnizach. Powschitkownje je żebi se zwojim zwedomitym wjednistwom sastopnisma, se zwojej pschecżelniwosczu napschecżo łóżdenu a se zwojim wutrobitym sastupjenjom k lėpschenu schule a wobrady czeżkownosci dobył.

S **Budestez.** Wutoru popołdnju wokolo 4 hodż. sapali so na błiżšim Sonnebergu lėż; woheń bu so mohł pschi ramom khėtro rozschėrcz, hdy bychu so jeho w prawem czasu njedohladali. Derje bė, so wuska schczeżko pschimjerjowazyi lėż a cżiżcznu, se żuchej trawu a malinowymi keżkami zarosczenu, *wot wopalnischcza dżelczche.* Woheń bė lohko nastał z tym, so bė nėchtó njewobhladniwje palazu sapalku abo kónczk zigary precz cżiżnył.

S **Pluschnikz.** Schtwórtk pschijwobdu so tu knjeza Zkomowa sajma woiwali. Fajma sesczche blisko knjezeje wulkeje bróżnje. Spalilo je so nėhdże 400 zentnarjow sjonu. Woheń so hacz do zameje nozy we swuhlenej hromadże dele żerjesche. Wohnjowa wobora njebė pschitwoarna. Mėju za to, so fur se zapalkami hrajkasche dże ći wohrozi familschkrile. *To njech je dżeczom, wosebje pak starschim, k warnowanjom.*

S **Malschez.** Ssrjedu pschijimachu so też we naschej wsy nowaczkoju do schule. Jedinacze hólzy a schitzi holzy bėchu prėni krócz do schule pschischli. To pschijimanju a dobrych napominanjach, kiż wupraji knjes kantor Schéza, widżachmy naschich malych wjesele z titami w rukomaj saso domoj czahnycz. Njech schula a starschi stajnje ke swoju mlodżinу z dowėru a zwėru hromadże dżelaja.

S **Wėczij pola Hodżija.** *Njenaprošchena zimjercz je se* hrubej ruku do znateje a nahladneje semjanskeje zwójby pschimnuła. W nozy k schtwórtkej wumrėschtaj jenoż ninmale 4 hodżiny rólno k. ryczerkubleż major na wuzk. Bertram Klimant Jurij z Wattak-Jeschki, poslednі majoratny knjes nad Wėczijzami a jeho mandżelska Katharina rodż. swobodna knjezna z Kochitzki. Saharjenje pluzow, kiż bėsche żo ke khripje pschidało, pola mandżelskeje, kotraż bėsche hakle psched dwėmaj njedżelomaj zwoje 77. narodninу zwjescżiła, wjeczor krótke po ½9 hodż. wumrė. Mandżelski, kiż bijo dżesłoi cżaż na salkowanje żitkow cżerjepsche a bėsche psched nėkotrymi njedżelami cżeżko skorik, wudycha w nozy ½2 hodżin, niz hischcże 78 lėt stary. Jeschkez mandżelskaj bėschtaj daloko po Łużizy znataj a cżesczenaj. Knjes z Jeschki je so w Budyschinje narodził a potom zwoje dalsche żiwjenje wosebje wojerstwu wėnował. Po zwojim wotkhadże wot wojerstwa hospodarjesche na ryczerkuble a bėsche z typiskim sastupjerjom domjazeho ratarstwa. Też gmejs-

Wšėdne zjewy.

Wobras se żiwjenja małych ludzi.

77] (Pokracżowanje.)

Ternkezy najprjedy proscheschtaj wo pschijnoschenje, docakanje, potom pak poczeschtaj so pschecżiwjecz a njechaschtaj so nihdy z mėsta hnucz, jako hyschtaj su njebyłoj jenoż se żmilnosczu, ale se zwojim prawom. Psched Lahodku so samkaschtaj, hdyż cżżische k nimaj do bydlenja sastupicz, a drożeschtaj so ji wotewricz.

Skónczuje pschijindże notar jeneho duja na wjeczor se żudnischim żłużownikom a Ternkezym wutżhdlichu se sakonischej mozu z domu, do kotrehoż wobsthjdstwa bu nowy knjes sawjedżeny.

Njemėjechtaj bdże hicz; tuch nėchto kruchow nadobu, kiż jinaj sbywachu, bu na hażu wunjeżene a nėhdże we stronu „liży“ słożene.

Bjes wuglicżiti, sczerpuje, stojeschtaj tu Wojczech a Ternka se zwojej dżowczicżku, a bystchtaj żnadź tu swostaloj hacz do rana, pod holym njebjom pschebywajo.

Ale to njesmėdżesche so cżerpjecz. „Liża“, kiż bė swopredża hnuta z njesłożom, kiż bė Ternkez zwójbu potrjechtio, ponhasche, posthischo, hdyż widżesche jich żamżnu jednorakosczi a wosebje wėso łohodła, so wėz pschedołho trajesche, wotwobroczi so wot nich, haj porża so pschecżiwo nim sóbacz. „Njech jich gmejna nėhdże tyrje, njech żebi jich wosmije, hdżeż chce!“ — wotwoła so se wschėch stron a z „liży“ roschėrjesche so to do mėsta. „Do schpitala trjebaj.“

Potrėbnosczi sakrocżicz bu woprawdże musna. Bė hižo posłoje wjeczor a Ternka so hacz dotal w najnjejsnischim njestarasche, schto a kak z nimi.

Gmejna njechasche so do wėzy mėschcecz. Wona tola njebudże so starasz wo bydlenje zwojim pschibłuschnikam a podpjerowacz nkadych ludzi, każyż su Ternkezy; ma dosez starzow a żyrotkow, wo kotrychż dyrbi so starasz a jich wudżerżowacz. Placzi sa nje i gmejnskich dokhodow, schtoż naczini dosez wjele wudawkow. Strażnik mėjesche poruczeno, wėzy na haży cżiżnjene żiwjacz do fólnje, a tam je wostajicz, dóniż Ternkezy so żnimi wo to njepostaraja, bdże z tym cżaprom. Ssnadź je tola k nėczemu dóstanu, hdyż dowidża, so so nėchto stacz dyrbi, a mjes tym je to jich należnosczi, schto i nimi.

Skónczuje sakrocżi Kotrez.

Na druhej stronje mėsta, pschi wėzy, bėsche runje jstwa wuprėdżjena po druhej wotkhudnjenej zwójbje. Hospodar njechasche ani żtyschcej wo Ternkezach, kotrychż so bojesche, so njebudża jemu placzicz, smėje żnimi cżahanje, a napoślednі pschińdże pola mich wo pjenjezy każ pola prjedawschich podrużnikow. Alle Kotrez so sarucżi; da do sastawnje, żwój cżażnik, kiż drje njemėjesche wulku hódnosczi, ale na thwilu tola dożohasche.

Bė hižo tóista cżma, hdyż Ternkezy wopuschczichu „liżu“, so bychu do nowehu bydlenja sacżahnyli.

A sajimachu nowe mėsta niż jenoż z tym pschemėnjenjom sesżen wokolo żebje, z bydlenjom, hdżeż pschenjesechu nėschto knuchow nadobу, kiż bėchu swostale z jich wobsthjdstwom — Sajimachi nowe mėsto we żwėzde bozyla, w pomėrach towarschnosczje, hdżeż bósta so jim wot tutoho wokomika nowehu, pschińdżischcheho sarjadowanja —

Tżeżi dżeł.

I.

Wojczech Ternka widżo so druheho njesbywa, rosżndżi so sacżo i rjemjesłom sapoczecz.

Ale njemėjesche ani pjenjes, ani kredita, a też njepschińdże żadyn skasaf, haczkuncz cżorna tasżicża se żołtym napisnom: Wojczech Ternka, sbotawjer mużazeje drasty,“ kiż bė so „liży“ żobu wsal, wiżasche hiżo żykej dwė njedżeli nad wrotami khudeje khalupy pschi wėzy, hdżeż Ternkezy bydlachu na podrużtwje.

Żirmu wschak dyrbjesche wón wotstronicz. Druhi krawz, kotryż bydlesche wo nėkotre cżiżła dale, bėsche żarliwy na wurostku we żameu żużbodżiwje konkurenzu; wón wosjewi to wyschnosczi, wobcżežowasche so, kak je cżużiwje skrótczeny a sdkoduje, a żadasche wo schpitanje żiwjich prawow.

Wosjewi, so Ternka nima pschemyślowu khartu, njeplacżi dawk a tuż njeje woprawnjeny pschemyślo wukonjecz.

S wuglédkami pschepytowanja bu zyle listno donoschowanjeho wosjewjenja popisane, kiż bu potom pschedpołożene k dobrowdacżu gmejnу, polizajtwa, sjednoczenstwa rjemjesłnikow, do kotrehoż knuchoja krauzy a dr., a dżesche saso wrócżo. Wukonjenje swobodneho rjemjesła njehodżesche so Ternkez sasasacz, ale z porokom, so so njebė tak hnydom stało, każ sakoń pschedpisuje, bu jemu poruczene, so dodaczuje k dawkej pschipowedżez, sdokladom, so so sdobom k. k. dawkolowni wo tom wosjewi, so dawk w pschimérjenej wyschkosczi pschedpiża.

Dostawschi tole wosjewjenje doruczenej wża Ternka wuwiż se zwojim mjenom prjecz a wumasiny tak sam dobrowolnje zwoju firmu, wotstupi z pola żarliwemu konkurentej, kotryż bė se tajkim sydadowanjom wėzy zyle spokojom.

Wosjewi, so Ternka nima pschemyślowu khartu, njeplacżi dawk a tuż njeje woprawnjeny pschemyślo wukonjecz.

S wuglédkami pschepytowanja bu zyle listno donoschowanjeho wosjewjenja popisane, kiż bu potom pschedpołożene k dobrod

na namaka w nim stajnje Bobrecho radzičela a spěchowarja jeje sajimow a wopomnjecje lemrěteju w cžestnym wopomnjeczu wobtkowa.

S Njeswačidła. Sańdżenu pjetku dop. w 9 hodź. so prěnički do nascheje schule pschijimachu. 9 hólzow a 7 holzow, najmłodschi lětnik, kiž je so tu hdy pschijał. Sich khtuchi wuczeř je knjes Grosa. Wón powědaschе jim wo jutrownym sajazu, kiž Jankej schulu pokaže, hdyž so jemu lubi a hdyž rad pschebywa. K. Grosa wčesche rjenje wo pschijemnosczi mjes starschimi a schulu. Wjelschi schulerjo spěwachu a hrajachu k wjeselu swojich małych towaršschow. Wulka zokowa tita běsche jim to najtuhschе. Sa potrackowanske tydownje s Njeswačidła, Luha, Sarječa, Bóschizy a Rakeczanski wokrjeß k. schulski inspektor Koschtar k. diplomowanemu hudowbu hospodarja Pawoła Necka w pschitomnosczi schulskich potrackowanskich halzow sapokasa. K. Nack bydli w Njeswačidle a puczuje do Rafeza, Luha a Sarječa.

S Lomika pola Njeswačidła. Rasch pucz, kiž z njeswačidła do Hórkow wjeze, je wot pschichodnje pondżelskeho ranja so wschitkim wobkhad wot wejcy. Tehorunja Bóschečanski pucz.

S Bukez. Sobotu, 8. jutrownika dopołudnja w 10 hodź. běchu so wuczerjo zhromadżili, so bychu nowy schulski lětnik sapeczetli; pschi tom pschijimachu so 44 nowi schulerjo pisches knjesa schulskeho wjednika Lodneho, kotryž też i nětkorytmi wutrobnymi słowami k nowosatupjenym dom rěčeše.

Dżeći starschich lětnikow pschebywanje pschichowacha bažnje a pěknje. Na pogledu pschijwjeze jutrownu sajaz rjenje wudebjeny reblowany wotjezk, na kotremž ležachu tity z khtóschezojetkami, wot dżeći žadosczinje wobzakowane. S wulkej radosczu je witachu. Knjesaj wuczerjej Soda a tichjant pschewodnjetaj wobzakowanje.

S Kamjenza. W 1. schtwórcžlecze 1931 so je we wokrjesku Kamjenskeho hamtiskeho hejtmanstwa 1638 schłowaze skoczata sarżate a na strowosczi nijsa pschepytate: 889 howjadłow, 40 młodych howjadłow, 1038 cželatkow, 7588 swini, 217 wowzow, 351 kołow, 35 koni a 14 pjow.

Se Stróže pola Wulkich Sdżarow. Tudomny hjesdżiny wobydlef August Bartnisch so pschi drjeworubanju cžekło na wócžku srani. Kruch drjewa jemu wotlecža a do wócžka srahwoschi jeho na wócžku žanym srani, so dyrbjachu jo jemu w jenej Budyschez wocznej klinizy zaschicz. Tutón podawk je cžim truduischi, dokelž je Bartnisch hižom z podobnym njeschońnym prawe wócžko shubił.



Nicholas Longworth, president amerikanskeho representačneho domu wumrě w Aikenje (w Połodnischej **Karolinje) na** zahorjenje płucow. Langworth běše ze dżowku zemrěteho presidenta Roosevelta woženjeny.

Z Łužicy.

* S **Biskopiz.** Knjes póstowy direktor Schöber je po žydomělětnym sastojnistwje jako wjednik tudomneho póstowego hamta Biskopiz wopuschcził a so do Lubija pscheždlił. Tam pschewoschmje wón wjednischwo póstowego hamta. Hižo prjedy je tam nětkotre lěta z poddirektorom był. Sa jeho naslědnika bu knjes pótowy hamtman Taubert z Lubija powołany a je swoje sastojnistwo hižo nastupił.

* S **Halschtrowa.** Sobotu popołdnju wokoło 3 hodź. so njedaloko Ehrlichowego młyna trawa na żelesnischim nażypje spali. S pschičinu spalenja běchu schkrě, kiž běchu z lokomotiwy wulecžałe. Spalika je so žucha trawa něhdże 30 metrow dałoko, też nażadżene wjerby wobeh snježi. Żelesnizarjo pschikhwatachu a dalschemu rosschěrjenju wohnja sadżewachu.

* Se **Zittawy.** W Somerawje je 16lětny rataršti pomocnik Müller žmjertnje snjeżbożił, jako po runklicu do jamy dżěsche. Nad nim so nadobo pjerschcz sapżypny, so je wón wjazy wušwobodżicz njemóžesche. Młodżenza posdżischo morweho namakachu.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Drježdżan.** (Khłostanz cžeknył.) Khłostanez Effenberger bě so dowolilo, jutrownu sobotu, pjetdy hacz bu do Waldheima dowjeseny, hdyž ma jenołstne khłostnje we khłostarni wotpołuczicz, ze swojej njewólstu we wotdželenju V damiščeho šudniwa poreczecz. Hdyž jeho wokolo 1 hodź. pschipoldnju do jastwa wróczowjedżechu, morzny Effenberger jeho pschewodżazeho jutrjenoho strožnišchira do njeswocza a cžekny. Sastojnik běžeche hnydom za nim a widżesche, kak so Effenberger do domu na Winkhowskej dróhy 28 shubi. Tam so do jeneje pinzy skowa, faracži so jedwy bleschcy a wuhla a wohrożowasche kóždeho, kiž by so jemu pschibližił, ta sarażenjom. Sastojnikam sawołaneho nadpadowanskeho komanda, kiž je wutnykjenym revolwerom so do pinzy dobychu, so poradži cžekenjenza jeho jatcez, hacžrunjež so žunjerez wobarasche. Tutón podawk bě wulku cžrjódu luda pschiwabił.

* S **Freiberga.** (Nadpad hjesdżownych w zyrkwi.) Wenozy k jutrownej kobocze su so do Bienenmühlskeje zyrkwje sadobyli, wutłocžiwschi wokonow schkleńzu. Wsche wězy buchu rosmjetane. W kapali pschewróczichu wopraschenske keluchi a spěwarske sesjatachu na hlowu. Bleschcy wina wotewrichu a wuzichu keluchi k pjcu. Kaž so wězmy maja, njeje so sadobywarjam wo pjenjesy jednało; pschetož bitkzy běchu wschitke sawrjene wostałe. Zyrkwi sanjeschwarnichu smutska na najnjebožicžiwischе waschnje. Skuczerjow hacž dotal wuzkdżišli njejsu. Wobydlerstwo je so tutoho njeskutka dla wulzy roskoriko.

Fra Diavolo jako miłosciwa sotra

Wowrawdżiła romantiska rubježna stawizna je so we hórkach Piemontskej krajinje njedaloko města Aosta padała. Na jenom z cžarnowych februarskich wječzorow wróci so wikowar Bernardo se swojim małem nakładnem awtomobilom z wikow, kotrež porjadnje wopytowasche. Spocžatkinasche so khitro cžmicz, a dokelž běsche Bernardo derje pschedawał a mjesche nětkotre tyšaz lirow pschi sebi, khwatasche, so by domoj pschijschoł. Nadobo wuzwi so pschi puczu cžmowa wotstawa a proschcze hłódż da jemu pschičinu pospytacz. Psched nim stejesche miłosciwa sotra, kotraž proschesche, so by ju sobu wsał, dokelž dyrbi hišcze wjecžor w H. być. Tak daschcze jej na wós sakesce a so pschi nim posunduje. Po khwili wobhlada sebi Bernardo zyle njenapadanje swoju šubodžinku, a kak wulke běsche jeho spodżiwanje, jako jeje ruku, kotraž se schzrokele rukawy šostinischeje drasty žahasche, jako muzšty špódna; wona běsche wulka, šylna, haj šamo muskata. Na wotsmik slemicžki jeho strózele. Krasna běsche wopuschczena, wo pomoz wołacz njeby mjezo pomhało. Tak wón sasta, a wndawajo, so wós w porjadku njeje, wón z njeho sakesce a nusowaschе miłosciwu sotru njedżiwajo spjeczowanja tołsame cžinicz. Prosischeše ju, so by sa kokom na kónju wosa pohladała, a tutón wokomik wuzi wón, khětrje na wós skocžiwschi so z prócha mjez. Nětkotre wokomiti po tym wujewschitej so, nimale mjez sastupjwschi, dalschej kopje, khož pak jeho pohnu, žiwoju jesbu hischcze bóle pospěschicz. Pódła njeho na šydle běsche cžekała tošcha „miłosciwe šotry" leżo wostała, a jako ju pschepyta, buchu strózele stajnje wjetsche. Wonn wobschija město rózowza a lewschnazhcy knihi do nohajcy sawity revolwer, dwoj kakaczej, kluczk wschelakeho raju, wocžinjadła, trubku a wschelake druhe wězy.

Jako jemu bórzy na to prenje šwězy města napischeсo šwěczachu, dychaschе so jemu lózo a wón rosbudzi so, zyłu stawiwschi potajnu dżerżcez, se strachom psched mjezobu wojebanych rubježnikow. Dokelž pak je jenoż swojej zonje dżěli, wědżeschе to bórzy zyle město, haj, wona pschińdże: šamo do nowin. jg.

Nic zamrěcho.

Jendżelisa je kraj testamentow, kotrejž šbudżuja tam wjele wjetschi zajim hacž pola nas. Na hriwnu a pjenjezy może Jendżelczan we swojich nowinach cžitacz, kelko je wulki wobchodnik a maty wyschk sw. šk. sawostajił, kaž też sunny, i kotrymiž su so šwérne zkužownistwo, khorownje a sportske klubi wobmyšlike. W padże, dyrbjake-li wotkasanja nizsche wostacz, hacž su wocžakowaze, pschida wottakaz powschitkownje schczipnje pschispomnjenje pschecžiwo finanznemu ministrej, kotrehož dawkowa politika spomożerske instinkty samożneje klazy duży.

Na originelne waschnje zkotowjenja testamenta je nětkole stary wobtkodnik Birminghams pschischoł. Wón da zunkofilmowy wobras zwojeje kamżneje wożoby zkotowicz, kotryž hacž na dalsche sthowany wostanje. Tak truże pak hacž žebi šmjerzcz po stareho wobtkodnika pschińdże, budu jeho herbojo k pschedwjedżenju filma pscheprošcheni, kotrychž mětna su žebi dżenża testamentariša šwěczene. Semrěty może so potajkim wożobiniju na kóždeho wnuka abo wnuczku, kaž też na tohorunja pscheprošchenu cžetu Agathu wobroczicz, a dżał dżalenosczje mjes rěcznikom a pschipołkuharjom, stónczinje jónu polnu wěrnosczi rěczecz. S towa won budże swojim herbam rjez, schto wo jich charakterje dżerżi, budże jim jich hrěchi a bracht porokowacz, budże jim radzicz, kak maju być žiwi. A schtoż je to najhórsche, takle k porjadej namołwjeni budu žebi leżaju lubicz dacz dyrbjecz, bjes morkotanja a mózności cžekнycz. Pschetož mudry muż je jim prajił, so pokaża a pschecžita jim po skónczenju rěcze wukonjeż testamenta, a to tohorunja w filmje, po pschedpisanym waschnju thotowjenj testament. Prjedy hacž to to stanje, pschiwoła stary muż swojim wnukam a wnuczkam hischcze poslednje bożemje a proży jich, so njebychu na njeho sabyli.

Potom pokloni so wón k poslednjemu rasej a poda so k spalenju cžeka.

Najnowišze z cyłeho swěta.

— **Wuhladu na wjedro za jutrischu njedżelu:** Wocžakuje so rjane, nałetnje wjedro, budże też trochu cjoplischo.

* **W Hermsdorfu pola Hohenstein-Ernstthala su tamnischeho wjesnjanoziu Wernera jaseli. Jeho winuja, so je jeneho priedawcžeho cželadnika napjerał, so by wobsedżerja pětkoweje jamy Schmidta w Kleiza skonzowal, so by Schmidtowe sawěczenje herbował.**

* **W Kawicžu pola Poznanja schcželětny žyn jeneho ratarja sapałał z ruczneje granaty wsa, kotraž so w schkleńczanym khamorje jako wojnska dopomnjenka khowasche. Dżeczo sapałał hobu do loja wsa a do njeho z jehlu kasasche. Sapałał z tym rosbuchny. Hólz so cžežko srani a so hnydom do khorownje dowjese. Tam su jemu dyrbjeli lewu ruku wotcžinjacz. Pódła toho je widżenje dospołnje shubił.**

* **Pschi žylnym wichorje je so pschi krótkopołodnischim brjoży Koreje (w rańschej Asiskej) něhdże 100 rybaskich cžołnow podnórkło. Wjazy dwěli 125 rybakow je so zatepiło.**

* **Nowy Chikagski měschczanoscha Anton Czermak, kotryž je klubił, so z měschczanskeho zarjadnistwa paduchow a wobschkodżerjow wuczeri, je pschikahu složiwschi, hnydom něhdże 3000 měschczanskich sastojnikow puschczi, kotrychž bě jeho pschedhadnik Thompson pomjenował, tola hischcze niz pschistajił. Měschczanskemu komornikej je porucził, so smě ludżom jenoż pjenjezy wuplaczicz, kotrež sa tele pjenjezy też wopraudże dżěaju.**

Towaršstwowski powěsnik.

Budyšin. „Nadžija" ma wutoru 14. haprleja wječor we 8 hodź. swoju měsačnu zhromadżiznu w Serbskim Domje. Přednošk je přihubjeny.

Bukecy. „Radosć" woswjeći njedżelu 19. haprleje swoje 101ětne wobstnće ze spěwnym koncertom, rjanym dźiwadłom a rejemi w Stangec hošcenc. Ke tutemu so wšitcy Serbja přeprošnja.

Blunjo. Serbske tow. „Domowina" wuhotuje młode jutry njedżelu 12. haprleje 1931 w hošcencu w Blunju serbski wječor a założeński swjedżeń z dźiwadłom a rejemi. Na njón přeprošuje wšěch Serbow z blizka a z daloka.

Beogradske družstwo zwučuje jutře njedżelu 12. jutrownika w Lětonju z dypkom w 10 hodź. Zeńdżemy so w Lětońskej korčmje. Kóždy ma tam cyle wěsce być.

Delni Wujezd. Jednota Sokoł na sobotu 11. jutrownika ważnu zhromadżiznu. Dla zlětowych a organizaciskich należnosćow je winowatosć kóždeho aktiwneho a pasiwneho bratra, zo je přitomny.

Drježdżany. Tow. kat. Serbow „Jednota" změje swoju lětnu generalnu zhromadżiznu wutoru 21. jutrownika wječor we 8 hodź. w tow. hošcencu „Bayrische Krone" na Neumarkt 4. Porjad budże w zhromadźiznje wozjewjeny. Bohaty wopyt so wočakuje.

Haslow. Jednota Sokoł ma stwórtk 16. jutrownika we Haslowje zaso wuwučowanski dżeń narodnych rejow. Wša wokolna mładosć so wutrobnje přeprošuje. Započatk wječor we 8 hodź. **Zarjadnik.**

Hornja Hórka. „Łužica" změje njedżelu 19. jutrownika měsačnu zhromadżiznu w Nowakec hošcencu. Přednošk budże nam naš dir. knjez Bjarnat Krawc z Drježdżan poskićeć wo „zortniwosći w serbskej literaturje". Knjeża dowěrnicy so prošu, wšém sobustawam wozjewić. Hosćo su lubje witani. Wo bohaty wopyt so prosy. **Předsydstwo.**

Khelno. Serbske towaršstwo „Domizna" ma njedżelu 12. jutrownika wječor we 8 hodź. pola Mjenec swoju měsačnu zhromadżiznu.

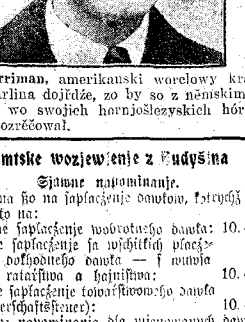
Lichań. Jednota Sokoł zwučuje wutoru wječor we 8 hodź. pola Rudolfec.

Poršicy. „Swěra" změje njedżelu 12. haprleje pop. ¼4 hodź. pola Lindnarjec zhromadżiznu. Dokelž je nam k. farař Križan přećelnje přednošk přilubił, dyrbja wšitcy a z dypkom přiś. Kk. dowěrnicy njech w swojich wsach wšěch sobustawow prawje pilnje namołwjeja! Předsyda.

Radwoř. Zhromadne spěwanje Hu. Jednoty budże tu srjedu wječor 1/9 hodźin pola Šubertec.

Srjedżny wokrjes Sokoła. Njedżelu 12. jutrownika 31 pop. w 4 hodź. je w Radworju přileżnosć k wuwučowanju za zlětowe wubědźowanje. Radwořska jedn. je zarjaduje. Kóżda jednota našeho wokrjesa pak je winowata 2 swojich najlěpšich za 100-mtr. běh póslać. Dyrbimy postajić bratrow za wokrjesnu štafetu. **Wokrjesnišnik.**

Zupa „Jan Arnošt Smoler". Wšě přeća a druhe należnosće njech so scélu khorosće dla tukhwilu na moju privatnu adresu: P. Kr., Bautzen, Wetzelstr. 21.



W. Harriman, amerikanski worelowy kral. telegrafy do Barlina dojidże, zo by so z němskimi industrialnymi wo swojich hornjoležyskich hórniskich zajimach rozrěčował.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Sjawne napominanje.

Dopomina so na sapłaczenje dawkow, kotrychž termina je nimo, a to na:

Doprěne sapłaczenje wobrotnego dawka: 10. 4. 1931,
dopołdnje sapłaczenje za wšitkich płaczerjow dołkodnego dawka — i wuwiza zsamt ratarstwa a hajnistwa: 10. 4. 1931,
doprěne sapłaczenje towaršstwowego dawka (Körperschaftssteuer): 10. 4. 1931.

Jenotliwe napominanja dla mjenowanych dawkow so wjazy njepschipósćelu.

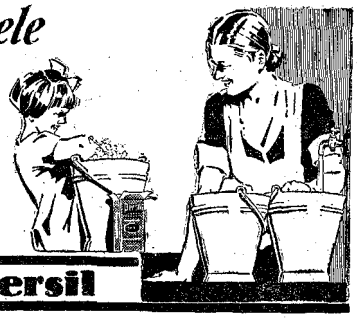
Njejsu-li sastaje dawki so tydżeń sapłaczene, so wone na twdawki dawkarjow i póstom dobjeru.

Bankowske swiśli finanzneho hamta su: Reichsbanknebenstelle Bautzen. — Stadtgirokasse Bautzen, Konto 37. — Postscheckamt Dresden, Konto 1578.

W Budyschinje, 11. haprleje 1931.

Finanzny hamt.

Persil mopřija jara mjele najlěpšeho mydła



Persil je wurjadnje spory. Wzmiće na 3 bowy wody 1 pakćik Persila bjez kóždeho dalšeho přidawka. Persilowa woda so zymna připrawi. Šaty so jenož junu krótki čas warja.

Widźiće, jednora wěc; dyrbiće jenož prawje činić

Persil wostanje Persil

Znajeće hižom najnowši wudźěłk Persilowych dźěłarnjow Henkelec wopłokanski, klustanski a rjedźeński srědk?

Wokna a durje

Mebje kóždeje družiny
Tunje płaćizny — Ciste dźěło
Wopytam Was rady darmo

E. Michalk w Mikowje
Telefon Mikow 52

Domjac. jehnjata



ma na předań
wowčarnja w Krakecach
Telefon 2027

Herbska gryčka we Budyšinje
na njedźelu
pyšne reje
Wo bohaty wopyt prosy Jurij Nowak a mandźelska

Khrósćanska nalutowarnja
wotměje jutře njedźelu 12. 4. 31 popołdnju w 3 hodź. p. Wjenkec
generalnu zhromadźiznu
na kotruž so wšitke sobustawy přeprošа. Předsydstwo.



Fotowe projekciowe powjetšenske domi. kinowe } **aparaty**
a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje. ✦ **Fotowy dom**
Richard Hutha
mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 13
Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotdahi wěcywustojnje a najspěšnišo.

Kedźbu! **Kedźbu!**

Přenajeće

Njedźelu 12. haprleje 1931 popołdnju w 3 hodź. budźa so w **Konjecach** wokoło 40 jutrow pola a łuki, do parcelow dźe**lene za** přesadźowanje na 5 lět přenajeć.

Potym

budźe so **hościenc** z rejwanskej **salu**, **hródźemi** **atd.** „**HERBSKA GRYCHTA**“ w Konjecach a wokoło 40 jutrow pola a łukow na přesadźowanje přenajeć. Wotnajeńske wumjenjenja so do termina wozjewja

Wobsedźeŕ.

Landständische Bank
des ehemaligen Sächsischen Markgrafthums Oberlausitz in Bautzen dawa
hypotheki
na wjesne a měšćanske leżownosće,
wosebje też k wotměnjenju wunowdźěwanych nahódnosćenych hypothekow
Tohorunja so poručuje za nalutowanki w swojim syrotam wěstym
bankowskim wotdźělenju za nalutowanki



Woschity wobkhod
za
nawočnicy, šćiparje
(Klemmer)
dalokowidy atd.
Specialist
nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje na Hošće hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Čerstwy łany wolij
poruča
Gustav Jung w Koporcach
wolenca

Poručam so k zhotowjenju wšěch družin
sofow, matracow a stólcow
po wšěch płaćiznach. Dobre solidne dźěło. Předźěłanja. :: Přińdu też do domu.
Josef Scholz w Přěčecach
Telefon Přěčecy čo. 03

Dr. jur. Erich Fritzsche
hospodarski zaradźeŕ
Dresden-A. 1, Ammonstrasse 16, II
(3 minuty wot hłowneho dwórnišća) Telefon 13888
Hospodarske zaradźenje a dobrozdaće, nowozałoženja a přemjenjenja, wujednanja, wěcywustojne přihotowanja a přewjedźenje sudniskich zjednanjow

Wšě družiny knojidłow
ma stajnje na składže
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Poručam po přihódnych płaćiznach:
Motorske koła kóžd. znamki **jězdne koła** za žony, mužow a dźěći, Bubi-koła a šuškadła (Trittroller), **šijace mašiny, žimace mašiny, gramofony,** tałele, narunanske dźěle atd. wobswětlenja za motorske a jězdne koła, dyhzačne lampy a baterije, nakhribjetniki, sedłowe pěrkry wěki, dźěćace sedła, płokanski kompresor — łoke, płokanje, radiowe připrawy, znate znamki, wuporjedźenja, emaićrowanje a niklowanje

H. Paul Grille
mechanikarski mišter
Talstr. 1 w **Kamjencu** Tel. 470

Wšitke picowadła
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Nowe a trjebane
koła
lejtowany wobluk, někotre **znamkowe koła** wot 35.- hr.
Seifertec składnostne kupje na **Kamjentnej hasy 29**

Tajmjenja
runklica
čerwjeny dźećel
čerwjeny a běły kaf
morchej
Symjenjowa wikowańja
Rauchfuss w Budyšinje
na Žitnych wikach 9

Spańska jstwa. . . 85 hr.
Kuchnja . . 85 hr.
Nowe wopłokanske blido, mołowane . 34 hr.
Seifertec składnostne kupje na *Kamjentnej h. 29* a na Drjewjanych wikach 7

Přichodnu njedźelu, 12. haprleje, popołdnju w 3 hodźin.
zhromadźizna
pola Natušec w Kukowje
Wotnožka wóžnskich zran'en. a zawostajenych

Holćace
Hólćace
Mužace
Zonjace
kola
nowe a trjebane wot 30 hr.
Seifertec składnostne kupje na Kamjentnej h. 29

Standard motorske koło
500 ccm, z elektriskej swěcu, wot horka dźěłace ventile ze wšěmi wuhotowanjemi we jara dobrym rjeńdźe, tunjo na předań
RUDOLF LEBELT
motorske jězdźadła w **Budyšinje** na Zwonkownej Lawsk. hasy 30 :: Tel. 3077

Rjany sylny
byk
16 měsacow stary je na před.
w Kamjenej 1c p. Radworju

3/4 lěta stary
byk
na předań **w Khasowje 13**

Wysokosćelna čehniwa
kruma
je na předań
w Nowym Łužcu 3

Mloda kruma
z cielcom je na předań we **Komorowje 28** pola Rakec

Skót na pastwišća
Woły a jałowcy
přijima na pastwu
Ryćeŕkubło we Wutołćicach
Wot ratarskeje komory přiznate postawišćo

Ratarstwo
24 kórcow, masiwne twarjenje, wobsejnoscow dla hnydom k přenajeću.
Bliže zhonić we wudawarni „Serbskich Nowin“

Ratarstwo
ze žiwym a morwym inwentarom je dobrowólnje na předań přez: **G. GRAF, w Budyšinje** na Serbskich hrjebjach 2, II

Rěpu
k picowanju wokoło 1000 ctr. ma na předań
Ryćeŕkubło we Wutołćicach

Libjata
su na předań **w Drobach 11**

Husace jejo
k nasadźenju na předań **w Jitku čo. 24**

Serbske tačele
(Gramo on Platten)
ma na składže
Jan Schieback w Budyšinje na Mužakowskej dr. 4

Pilna, čista 17—18 lětna
holca
so za małe ratarstwo pyta
ANTON VACEK
wdowa w Kukowje

Serb
burski syn, 34 lět stary pyta **službu,** najradšo pola starších ludźi abo wudowy
Bliže zhonić w Serb. Now.

Freies HEIM
durch die N.B.K.
Billiges Geld gegen unkündbare Tilgungs-Hypothek zum Bau od. Erwerb von Eigenheimen und zur Ablösung teurer Hypotheken durch Abschluß eines Bausparvertrags mit der
Neuen Bausparkasse G.m.b.H. in Wüstenrot
Verlange den kostenlosen Prospekt T 362
(Württ.)

10 lět
spěwne towarstwo „Radosć“
Swjedźeńskí wječor
njedźelu 19. haprleje wječor 8 hodź. w Stangec hościencu w Bukecach
Spěwy / Dźiwadło w 3 jedn. / Reje

FAST 2/3 ALLER WAGEN . . .
In der Preisklasse unter 3000.— RM werden von Opel gebaut! Bester Beweis für Opels Führerschaft — für die Qualität dieser Wagen. Die für heutige Verhältnisse wichtigsten Vorzüge: preiswert in der Anschaffung, wirtschaftlich im Betrieb! Überzeugen Sie sich, fahren Sie den Wagen zur *Probe!*



Auto-Büro G. m. b. H., Bautzen,
Goschwitzstrasse 21 :: Telefon 3566 u. 3958

Oswald Schmidt,
železoma wikom. w Kamjencu



Poručam mój wulki skład:
železowe žerdźi, word, potkowy, wězowe wóški, wobitne železo, bladki, grat, šruby a hozdźe, za kowarjow, zamkarjow a klamarjow. Přijězu twory ze swojim 4-žitym awtom bjez wobličenja hač do waše dźěłarnje. Sym tuni a mam přijomne płaćeńske wumjenjenja.
Dale mam derjezwuběrany skład
T-nošakow z monerskeho železa a železniskich šćěnow za fabriki cementowych a za twarske wobkhody

Přiloha k číslu 84

SERBSKE NOWINY

Sobotu, 11. hapreje 1931

Amerikanski wopyt w Serbach.

Jutry wopyta Serbow profesor kaliforniskeje university dr. Livingstone Porter, znaty stawiznař. Wón w Americy wo europskich stawiznach přednošuje a zaběra so też z němskimi stawiznami. Jeho mjeno je mjez němskimi wučenymi derje znate. Prof. Porter je hižo wjacy króć w Němskej był a je w Americy też wo Němskej přednošował. Dokelž so zaběra najwjacy ze słowjanskimi stawiznami, přepytuje w tutym lěće wosebje českosłowaske stawizny a přebywa w Prazy jako hósć Pražskeje universita, hdyž na přikaz Carnegioweho fonda wo Americy přednošuje. Dokelž při swojich přepytowanjach w Němskej namaka też powěsće wo serbskim kraju a ludu, rozsudźi so też Serbow wopytać a wosobinsce zeznać. Sčini tak w tutych jutrach. Dnja 3. jutrownika přijědže do Budyšina, z wotkel přepućowa wjetši kus serbskeje kraje. Pobu w Ralbicach, Njebjelčicach, Worklecach, Khrósćicach, Slonej Boršći, wobhlada sej bratrowski archiw w Małym Wjelkowje a tak druhe wěcy, wobdźěli so na stud. skhadźowanecy, Maćičnej zhromadźiznje, na serbskim wječoru w Sernjanach atd. Wšo sej zapisuje a scéle wo tym powěsće doktora Livingstone Portera, pěnjeho amerikanskonowinow, tuž móža też naši amerikansey krajenjo wjacy wo nas zhonić. Na wjetši wotrjadny nastawk doktora Livinstone Portera, prěnjeho amerikanskeho profesora w Serbach, smy wćipni. Wón přebywa mjez nami do 12. t. m.

Zwěrina w hapreji.

Je hižo nalěce. Ale hapreljske wichory po honach howrja. Wjedro je nacjažne. Runje hišće mádre njebjo so šmeje, něchto posdźišćo hižo cźmowe mrócźna so kopja a deschcz schwikaju. Schto wo to? Natař šamo so wjeselí nad hapreljskim deschcźikom.

Jyła pschiroda je nětko wožiwjena. Lischki, kuny, nutle, wjewjerčki a jěže, njetopyrje a knot, wulke mujche a mujche maju młodźata; sajeczija ma pschi mišym wjedrje hižo druhi króć młode.

W rohodźi a sčinje hatow a rěkow lehnje dźiwja kačka abo ma šyła hižo drobne kačata, kiž majn napohlad wolmjanych kulkow. Storka je sawjednje do potajnstwow pschechowanja na wodźe. Też kiwizy hižo žedna na pišanych jejkach abo też hižo młodźata wodźa. W cźmotwi boli hluchacj (Auerhahn) sanješe swoje luboscźinske hrawo a je pschi tym kaž hluchi z luboscźe. Mjes jarogzami psched holn cźeccźory (Birkhühne) je woschcźerja a scźěrowanja. We powětrje hołotaju z kwašnci reju pajchturkiju (Bussarde).

Sčornikl žu rohišny hładkowale, ale pschezo hischcźe žu w njenahladnym wschednym scherbym, hymiftim kožuchu. Hajnik hižo radostnje liči kónčki rohišnow, wjeselí so na dźeń, hdyž hornik so kraśni w cźerwjenym lětnim kabaće.

Zorawje (Kraniche) a zyrali (Weindropeln) pohsałtawaju duzy po puczu k šewjernej domińje. Scherali, cźerwjena wopuschka, kwikawa (Wendehals), mucharje a hupali šaju tu žu. Też najpohodnische bacźony žu so šaju se nam wrócźke a stare hnězdo wuporjedźeja. Wrobje a zhłorki, hoły a drózny, šmadźe a šyły, dźiwje hołbje a turtowy, wróny a hroli, łyšali a cźapje hižo horliwe so wrjenuja hnězdźenju. Kónj mětaza so też hižo saju wrócźi sa a wscha jerkosćej dźenuitscheho cźasa, schtož do tebje so jerje a cźe tyschi a tyschi.

Hjej 'moj tamle tworjowy wuheń, j kotrehož so hewak wodnjo a nožy kurjesche, šeto wot lěta! So šmy so druhdy na njón huntorili, hdyž hubjeny powětr a duschnjy kut na wješ a pola so lěhaschtej. Radłubje by dźensa to hižo snješk, byli šaju so kurił. Ale dotho, dotho so tam wjazy njeknci. Runje tak je j swojej ikatu. Kelko pilnych wjeśnjanow do njeje khodźesche. Kelko dźěłowych rukow dyrbi někto žiwjeśćej a póndźelu so j někotrymi njesałužebnymi feńcźankami spokojcź na hamtcze! Kelko hněwa a jerkosće dyrbjsch je wschej mozu skradžu do so źrací! Kóždy dóje tola radscho dźěłacź a jej žiwoje pjenjeły sałužićź.

Haj, moja wjeścźiczka, pokodnjo so pschiliźnje a se wschitkich wuhnjow na tśichach so kuri. Nochzu widźeć, kak hnduschki wobjed w tej abo tamnej žwójbje budźe. Na to waschnje hischcźe słónczuje w žiwnoscźach dźe. K jeźiwjenju wschak dołhaha. Ale te lube njemjły, tón nemški rerum! „Tak šłe tola njeje, kaž tón abo tamny wobjedźeł cźini", rěka husto. Wjeścźiczka, budź sprawna, kak srudne wobstejnoscźe knjeza we wschelakich statokach. Dźensa hižo dawno žana hańba wjazy njeje, hdyž sjamje a sprawnje pschidasch, so tu a tam druhdy ani hriwnicźki w donje njeje, šamo na wulkich žiwnoscźach, hdźež jej mysłił njeby. Kóždy dźeń dyrbi elektrisći muž, dawki maja so płacźicź a njeźišu wot pobledźenjeho raša hischcźe sadlacźene. Tuž niczo druhe njesbywa, šaju kruch ztołu j hródźe pschedacź, lepje prajene, ffěrje rosmjetacź, so by napraikanu dołh je schije krydnyk. Lohaju prajene, šaju kruch ztołu. Kajki napohlad poffiecźuja hródźe? A pola klamarjow a rjemjeślnikow? Pschi tym njetrjebadsch ani hlowa sbudźeć. Hdyž durje do wobtkoda tak srédka klinkacź ffužschich, hdyž je kowarnja wodnjo dleschi cźaš sawrjena, hdyž blidarski wuczobnik kusk drjewa ruba a ma schewa mešto wulkeje róle koże ladyj na kuleju jenož nétotre kusti w natkribjetniku, to nasch jedyn hižom we, kak na cźašu je.

Ně, moja wjeścźiczka, to njeje wjazy twój snany pośnjerk. Schyły cźi we wocźomaj stoja. Nij jenož dla tuteho hospodarskeho hubjeństwa. Snaju cźe lepje, cźehodla tajke pokhmurne njeswocźo cźinitsch, schto cźi najbole wutrobu juma a do dusche bo jerje. Dokelž twoji ludźo, koiiž hewak ša jedyn powjas cźahaja, dokelž cźi — chzu cźi sjawnje a sprawnje rjeź — ho wjazy njerozumja. Dokelž ko narodnje a politiisy tak naschcźuwacź dadźa, so by najradscho jedyn druheho jeźrał. Hdźež je tola wschitko wot małoscźe sinaja a žu ho njeźiwaju wschelakeho imtyłenja hewak zyle derje jnjeśił. To Pjezakeż Gusta wjazy njeje, hyrnjej politisy hinak šestajeny, hewak tola snjeśłiwy cźłowjek byk. Niczo, grawocźiwy wotlepjeł, połowy „lump" je. Jako tajti ma ho wobhladowacź a pschecźiwo njemu ho wojowacź, dokelž, nó haj — dokelž tak jemu jeho politiska strona do mošbow bije. Pschi tym je wotrocźeny prénjeje rjadownje. Wo Sserbšhnu niczo wědżecź nochze, žiwoje dźěcźi ješele do němiskeje wuczby, so by je też němiski konfirmérowacź dał. W žanym žerbskim towarstwoje njeje — žu jeho dla jeho sadžerjenja ſ njeho wustorcźili —, wěło też Sserbšte Nowiny njeczita. Narodne prózowanja wuſmněchinje a Ssokołow mjenowasche tas „cźertowa błoſa". To je hóre hacź šłe.

Ale moja wjeścźiczka, ty to šama njejsy. Naschej žytej Łužizy, naschemu wótznemu krajej ho tak dźe. Wschudźe steja hrowinje, łdy dwaj abo ſi dny widźiſch ho ſ nich kuricź. Wschudźe tradaje šwójby, połpróżdne hródźe, łdy

Zlě je a kórje budźe.

(Wobraz je wěsty.)

Wjesła, moja wjeścźiczka! Kak husto šym na bliskej hórzy stak a wot tam cźe stejo widźał a wobkedźbował. Hacź nalěcźo je abo lěcźo, nasyma abo šyma — ty by a wostajeſch jedyn kaž druhi raś ta nježna, pschecźelna a měrna, do Božeje stwórby stulena wjesła. Hacź ho w šwěcźe tak abo šnak sehnjata, tebi to niczo njeschkodźi. Tebi móže teſ wschjo jene być. Abo nic?

Luba wjeścźiczka, hyrnjej ſej wjazy próżo dawała, nč a tyšaj króćź nč, njewérju cźi. To je wschjo druhe hacź twój prjedawschi šwójny pośnjerk. Słyšiſ ju, kotreż cźi we wocźomaj stoja. Pschewulka a cźeźka je staroscź a mu-

Podnalěco na Stromej horje.

Po měsacach lětsa naléce so wjerhaše ze starej zymy, doniž so jemu njeporadźi, te stare njepřijomne drjechmo wužolnowace z kraja. A hišće su tu swědki a pomniki zasakłosće zymy, mazane snědni po sepjach, kiž khrobje a kruće wobkhowaju swoje městno we hłubokich přerowach, wudolinach a po stronach. Zda so, jako njebychu chcyle so minyć a tola, też jim žiwjenje cźeka. Njeličomne wodźički so wudobywaju zespody sepjow a klukotajo khwataju dale po hrjechičkach, připowědźo wšudźe wulke dobyće naléca.

Na jutry běch wulke nadźije stajał. Chcych dundać do přirody, swjećić swjedźeń horjestaća tam, hdźež so tuto najlépje jewi před wočomaj. Haj, jutry běchu mutne, mokre, njenalětne. Hakle třeći dźeń jutrow so wjedro zaso čisćeše. Tuž swjećach swjedźeń horjestaća hakle jutrownu wutoru.

Po módrym njebju wětrec hólcy honjachu mróčelowe plachtate łódźe. A te hdys a hdys wulke séčny molowachu po nalětnich honach. Jako bychu čmowi hobrozo sabali přez pola. Wšudźe nad polemi wisachu škowroncki horjeka w módrinje a jich pěsnje ronjachu samu radosć nad žiwjenjom a naléćom . . .

Ja pak khwatach na Stromu horu.

Na sewjernym kónci hory je w starych, wopuščenych skałach rjany bleček za čichim. Tam naléco so znajmjeńša tydźeń prjedy zalnežděa dyžli druhdźe. Je tam mały łužk, tón ma bajkožtu zelenu wodu. To skutkuje tak dźiwnje, zo so dźiwał njebych, bych-li tam raz zetkał na skalnym brjozy čorneho wódneho muža, kiž sej ślinki wučesa ze zelenych wlosow. Tak bajkojte je tam wšitko.

Kołowokolo su wjerbowe kerki z bělymi mickami. Lětsa su so khětro zapozdźile. Hewak kóne měrca hižo naše wjerby so sapaju ze złočanymi mickami.

Stupju bliže k łužkej, zo bych so zahladał do jeho **zeleneje wody. A tu widźu přeni wjerbowy kerk, kiž je hižo zakćěwał. Kak te micki so złoča, sapaju, płomjenja. Kak so rjenje wotzběhaju wot jasneho mé-**

dreho njebja. Hdźež je kččjaty wjerbowy kerk, bywa stajnje čile žiwjenje. Tak też tule. Pčolki zynča a zuzola wokoło teje pychi. A čerwjeny mjetelk — mała liška — je so spušćił na tajki złoty wurlišk a njecha so jemu wjacy preč. Hač wě, kak rjenje barba jeho drasty so hodźi k tym žołtym mickam a k módremu njebju? Sydnu so na brjóžku do hišće płoweje trawy a so zahladam do toho naïetneho dźiwa. Derje, zo kerk so skhili nad samu wodu. To ći małomělčenjo tam z Wósporka njemóža sej halozy wottorhać, hdyž njedźelu popołdnju sem pućuja ze žonu a dźěćimi.

Hač dale ničo tu njekčeje?

Tola, pod kerkom stoja na plowej hliniuje kaž drobne słónčka žołte kwětki kopytnika. Ratař jón ma za prawje njcwušnu njerodź a jón hidźi a přesćehuje. Měšćan, kiž tola z naléca cyle walčki kwětkow sej dom njese do swojich bydlenjow, nima zaňć tych rjanych słónčkojtych kwětkow. A tola su rjane, nimo měry krasne. Su tajke prawe česćowaŕki słónca, kiž też napodobnjeja z formu swojich kwětkowych tačałkow.

Swojorazny nałětni koncert maš tu na horje. Hačrunjež ptački na tak słónčnych wětrojtych dnjach tak horliwje njespěwaju, jako hdyž je mutny, čopły dźeń abo z ranjom a na směrkach. Mjeléi tuž kós a drózn a zyba. Ale słyšu čerstwu pěseń rečka. Słyšu kichotanje dypornakow, kurčenje hriwnačow. Samo tujtak je so hižo zasy wrócił a njespróčeniwje zwoni swoju dźiwnu pěseń, po kotrejž je też dóstał mjeno.

Wopušču čichi dólčk a drapam so horje na horu.

Stroma hora je šawna pola wšitkich zelerjow a zelerkow serbskeho kraja. Ale tu maš też přez cyle lěto dosć žadnych zelow a scyla tójšto žadnych kwětkow, kiž naléco je jako a šeroko podarmo pytaš po cyłym kraju. Nětk runje jatrowniki kčéja. Wšudźe so te krasne módre hwězdźički pozběhaju z płoweho loišeho lisća. Su tak módre kaž njebjo tam horjeka mjez halozami nahich kerkow. Je, jako bychu zapopadle **módrosć njebjes.** Wšo so módri z tutymi nježnymi

kwětkami. Dźiw, zo su so jatrowniki tak dołho dźeržałe na Stromej horje. Wšak Wósporčenjo je z hromadami wuhrjebachu a njesechu do swojich zahrodkow, zo bychu tam kčéle mjez sadrowymi sornami a palčikami a muchorazami. Nětko wšak zakoń skita tu žadnu rostlinu.

Jatrowniki wšak su so přecy hišće derje zakhowałe. Bohužel so to prajić njehodźi wo druhej žadnej rostlinje na tutej horje, wo łykowcu. Maš na cyłej hori łědy hišće pjeć, šešć keraškow łyknowca a je mi jara wo nje zatrach. Tu runje jedyn kčéje bjez starosće hnydom při pućiku. Daloko su widźeć jeho purpurojte kwětki. Lohkomyslny keraško, njeby mohł so trochu skhować w husćinje před rubjeźniskim člowjekom? Dźiw, zo sceła hišće sy so tu zakhował.

Wopytam keraški łyknowca po horje, jedyn za druhim, znaju je wšě a třepotam při mysliču, zo snadź je so přez łěto zaso jedyn zhubił. A widźu ze žarowanjom a hněwom, najrjeńši, najwyšši kerk — bě wokoło metr wysoki — je srjedźa złamany a suchi. Jenož jenička wotnožka je so wukhowała a zakčéła z čerwjenym kčenjom. Dycham dźiwju wopojna wón purpurojtych kwětkow. Kak dołho hišće a posledni łyknowc budźe dowutupjeny na Stromej horje a z tym po Serbach?

Rja je nałětne słónčko je tola hižo wšolake kwětki wubudźiło. Po stronach so wšo pisani z čerwjenomódrym pluchnikom. A pčéliki maju nuzne a zyńča a poniżny a skromny a hłada, zo nikomu do wočow wjebijo — to jeho škita. Tajki karakter so skerje na swěta přetłóčuje a nima z nikim wusparanja.

Też smolnik nětko hižo kčéje. Ma jara spodźiwnu jeničku na zeleń brunu kwětku, kiž na khětro straš-

jedyn kupc w klamach a jane dźěło w rjemjeźle a stalarstwje. Wschudże dadża jedyn druhemu ža do wokow. Počina dźeń a hórje wječ. Zaneho dnja njesaźdże, hdyž ža politišeju njeprscheczelo do pukow njedadża a frej cjecze. Ty mój luby njebjesći Wótcze, kajkeho tónza dyrbi to wschо měcź. To bźe je to: wpotstrcinеć cje dzge tón bjesbóžny lud. Hdyž dale póridże, dha cje se žiwojeho njebjeskeho trona hadża. Njedźelu a žiwjaty dźeń wjazy njecjesca, wo zyrkwi a nabožinje niczo wědźecź nochcedża. Pobožny lud wuzmětchuja. Boha žu na wumjenk pósłali. Schto budże ź nasчej młodźinu bjes wěry a Boha? To je, kaž by sahtomej korjenje wotwalak.

Moja luba wjesela, mój wótzny kraju! To dźeń je tón schpak, so ža nasche zyke położenje pschiwótzitnje, dokelž kózda politika strona knuze do teho wěri, so móże jenoż jeje ideja a program wótznemu krajej pomhacź a druhe je myšl je jeho sahuba. Tehodla ma ža to podczišchcjowacź a sarasowcź. A nasчi njepschecźelio ža wjesela, kak žami so rosczahkujemy a dzędža bycź radowazu dźędźinzu.

Na, na — njewjeselesce so pschesabe! Wjeo, pola nas je sle, schto wschо hischcze pschinźe a kak, schtо móże do cjasta wotcźicź. Ale hdyž jen sškončnje wschitzy sabo ruzy saudaja a po mnohej swadze a schkerjedźenzu žu pschesjeni a so snjesu? Kaž dźensa wězki leża a žneja, pjecza sa mózne njedźerźišch. Njemerno, wjesla ni luba, psched nětkotrymi tydźenjemi njeby sa mózne měta, so po dolzej symje tola nalecźo siwa. Haj wichat, cźehnje do kraja a wschitko hižo rosce a cźeri.

Wusuaženja

Polnje wuprawnjeny bu rěčnik Rudolf Grimm ź Budyschina, kiž měsiesch žo psched powjetschenym lawnitim sudom w Budyschinje samokwicź. Mjes tym sewrěty tubłeŕ Pětrich na Židowje a jeho žwak ratař Marschla ź Lotzdorfa běschtaj Grimma wyschnoseći wosjewitoł, so běsche wesle pjenjesły wrócźo zdźerźak. Statne rěčnistwo běsche w tutej należnosći hižo ras jednanje spadnncź dało. Tola na hórschenje stórźbnikow žo swowa jednasche. Pschi dokładnym pschepytowanju žo wupokaza, so je rěčnik dolpolnje njewinowaty. Ssud jeho wuwinowa.

Pohódnoćeźeŕ a pschedsadowaŕ Franz Hermann Kallenbach ź Drježdżan běsche dla njeprawneje konkurrenzy wobskorzenz. Běsche na to chłostanski pschikas wo 30 hr. pjenjezneho chłostanja abo 6 dnjow jastwa dostał dla pschedawanja a poskićowanja twarow swonka městna swojeho brdła, ani so běsche pschemyślowego žydła a puczowanzeho wopisma měł. K tomu pschidoscha dalsche pjenjezne chłostanje wo 120 hr. abo 12 dnjow jastwa. Se swojim hórschenjom njeměsesche wón žaneho wuspěcha.

Kublerski najeńt Kurt Zschweigert ź Mikoźiz běsche bróń, sabijak, 24. januara 1931 w schromadźisnje nazionalsozialistow w hoscenzu „Němski kěžor" w Bréni pschi žehi měł a so tak pschecźiwo wukasej němskeho presidenta pschescholi. Wón spyta žo samokwicź, so je dosho wobroženy był se strony taktich, kiž žu politisaju hinak smyslseni, wosebje kommunistow. Policaja je jeho pjecza kedźżneho cźinika, jo jemu wulki strach hrozy. Tohodla jenoż je pjecza na tamnym wjecźoru bróń žobu wzał, so by so pschi nabwadze duzy domoj wobaracź mohł. Tuto jeho wudawanje žwędkoju ź pschisaźnu wobtrucźichu. Wón běsche pjecza žamo žwój stół na žuzobne tukła rozbźělicź dyrbiał, dokelž dyrbjesche žo bojecź, so jemu tukło zapala. Ssud sahudźi Zschweigerta k najnizšemu chłostanju wo 3 měsazow jastwa, wobsamtny pak, należnoscź justizneho ministerstwu pschedpokoćicź dla pschiswolenja wupruhowanskeho cźasa, dokelž je so dopokazacź smtało, so je wón bróń jenoż k zakitanju pschi žehi nosył.

Serbske Nowiny za dźěći

Mjedwjedź, swinjo a liška.

Mjedwjedź, swinjo a liška so raz stowaršichu a wučinichu, zo chcedźa pólko a pšeńcu plahować, z obychu sej sprawnje swój khlěb zasłužile. Wuradźowachu, što ma kóždy dźěłać a zwotkel brać sywo. Swinjo rjekny: „Powalu brózeń a sywo pokradnu; teź chcu ze swojim pyskom polo podworać." Mjedwjedź praji: „Chcu wusyć." Liška pak rjekny: „Ja budu ze swojej wopušu rolu włóčić." Tak bu pólko podworane a rola dźełana.

Přibližachu so žně. Towaršojo wuradźowachu. Swinjo rjekny: „Ja pšeńcu posyku." Mjedwjedź rjekny: „Ja budu snopy wjazać." Liška praji: „Ja chcu kłóski zběrać."

Tak bu pšeńca posyčena a do snopow wjazana.

Nětko wuradźowachu, kak budźa pšeńcu młóćić. Swinjo bě zwólniwe: „Chcu připrawić huno." A mjedwjedź praji: „Ja chcu snopy přinošeć a teź młóćić." Liška rjekny: „Ja chcu z wopušu wumłócenu pšeńcu wěć." A mjedwjedź so poskići: „Ja chcu ju potom dźělić."

Tak bu pšeńca wumłócena.

Nětko mjedwjedź ju dźěleše; ale njedźeleše sprawnje; swinjeću da na jeho próstwu słomu, wón sam sej skhowa cyłu pšeńcu a liška scyła ničo njedósta. Liška so žałostnje rozhněwa, hrožeše woběmaj ze sudnikom a rjekny, zo přiwjedże kejžorskeho zastojnika, kiž ma potom tu pšeńcu sprawnje rozdźělić.

Mjedwjedź a swinjo so teho jara stróžištaj a mjedwjedź rjekny swinjeću: „Zaléž sej do słomy, moje lube dźěćo, a ja polězu na tutu krušeń." Potajkim skhowa so swinjo we słomje, mjedwjedź pak zlěze na krušeń.

Mjez tym poda so liška na puć a zetka kócku a ju přeprosy, zo by z njej na hunje myše łojila.

A kócka derje wědźeše, zo je na hunje zatrašnje wjele wyšow, tuž radу posluchaše na přeprošenje, ducy pak tu a tam w kerkach wokolo dundaše, zo by za ptačkami hladała. Mjedwjedź ju hižo nazdala wuhlada a rjekny k swinjeću: „Budźe zlě, lube swinjo! Tam přińdże liška a z nim strašne zwěrisko. Ma kožuch kaž kuna a ducy samo ptački přesćěhuje."

Mjez tym bě mjedwjedź zasy kócku z woćow spuścił a tuta dóńdże po trawje hižo na huno. Tam myše pytaše a so přez słomu kradnješe. Swinjo wćipne trochu hłowu wutykny, zo by widźało, što so tu njećini. Kócka pak měješe jeho pysk za myšku, poskoći na njón a z pazorami do njeho dyri. Swinjo so žałostnje zastróži tajkeho nahleho nadpada, strašnje zakorča a so wali do réki, kiž tam nimo běžeše. Mjedwjedź pak měješe za to, zo je kócka hižo swinjo zadajiła a zo chce so nětko do njeho dać. Wón ze strachom padny z krušenje, złama sej riebło a bórzy nohi zwróći.

Tak wobkhowa liška cyłu pšeńcu a hišće słomu k tomu. Łuhosłowjanska bajka.

Mjedwjedź a paduch.

Prjedy nědhy čahachu
Mjedwjedźerjo po kraju,
Wodźo skludne mjedwjedźe
Nawučene na reje
K rejowanju na hermankach
Na hasach a torhošćach.
A ći přihladowarjo
Tomu spodźiwachu so,
Mjedwjedźerjam tykachu
Lubje radźi po krošku.
Ći ze snadnym dóstatkom
Radźi běchu spokojom.
Hlejće, wšelke rjemjesło
Živi ludźi wšelako!
Jónu přińdże woostarny
Mužik z barom do korčmy
Khětro pozdźe z wječora,
Wonka běše hižo čma.
„Dale čahnyć njemóžu,
Prošu was wo hospodu,
A to skoćo, dowolće,
Zo jo zwjezu do kólnje!
Nimaće so bojeći,
Nikom' ničo nječini!"
Korčmaŕ na to: „Mjedwjedźa
Puščmy radšo do khlěwa.
Tučne hunčo prjedawše
Smy dźens k rězu dowjedli."
Kaž so zrěča, tak so sta;
Potom dźěćchu do łoža.
Wodźeŕ bara w konjencu
Nocowaše na slanju.
W čichej nocy nadobo
Hołk a hara zebra so,
Po pomocy wołanje
Z khlěwa na dwór lětaše.
Wšitcy połni stróženja
Wuskakachu do dwora.
„Smoranecy! Kajke to
Njezboże nam skuća so?
Šeroke te khlěwowe
Durje stoja zwuwrjene.
W khlěwje čornej šerjeni
Zakhadźetaj w złobośći:
Cuzy muž a mjedwjedź so
Wupřimataj wojujo.
Mjedwjedźeŕ tu zawoła,
Zwěrjo puščі winika;
„Wuznaj so nam, štó ty sy!
Što tu činiš w polnocy?"
Skoržo na poł bjez dycha
Po něčim wón zwuznawa.
Wón je na paduštwje był
A to swinjo kradnyć chcył.
Namasawši mjedwjedźa

---

ny napohlad. Cyła rostlina ma wótru wón, kiž samo bokrawy ludu a prawobja.

Rjane nalětne słónčko njeje jenoż wuwabiło pčołki, ale też mrowje. Wulke mrowišća so mjerwja z tysacami tutych zwěrjatow, kiž nam wysokowučeni mudrowcy a počinkarjo khwala jako žiwe příkłady wuplahowanje pilnosće. Ja mrowjow čuć njemóžu, njoch sej druzy je bóle wukhwaluja. Wone su tak rjec staty tworjacy lud kaž pčołki. Cłowjekoju so sej po zdaću wot nich wothladali założenje statow. Tak daloko hač mrowje wšak hišće dóšli njejsmy. W mrowišću, kiž předstaja derje „socialisowany" stat, dyrbja so wšitcy dźěłaćerjo drěć a dračować za cyłk, za stat, wo samsne derjemšće so nichtó starać njesmě. Samo lubosć je jim zakazana. A njejsu tež ani zbožowne, ale žałostnje wobuzne a jara kusate. Mała čujódka sancow a sančkow ma so starać wo to, zo licha porodow w staće njespada, zo měł stat stajnje dosć dźěłaćerjow a — wojakow. Haj, tež „wojakow" maju w derje organisowanym mrowjacym staće, zo móhli dźěłaćerjo pilnje dźěłać w zajimje tak mjenowaneho „cyłka". Hdźeła potom wostanje swoboda a prawo na wosebitosć a zbožo jenotliwca? Ja so rjenje podźakuju za tajke mrowišćo. Tuž praju: „Dźi k mrowi a wukń wot njeje, k čomu dowjedże přepjatosć!" A ja mrowje zacpiwam z jich derje organisowanym a socialisowanym statom, kiž njeje k ničomu. A ze njemdrosćen kopnu do mrowišća. Wšak je to wšo jene, hač mrowje so z tym zaběraju, stat znowa natwarić abo druhe njewušne wěcy woraja.

A ja nochcu ani być kaž „pilna" mrowja, ale radšo sej za příkład bjerju łóštneho mjetela, kiž so wjeseli nad rjanymi kwětkami, nad čopłym Božim słónčkom a takle stworićelej bóle so dźakuje dyžli tamni założerjo a służobniey někajkeho stata. M. N.-N.

Wuswětlenje mjenje znatych słowow. Kopytnik = Huflatich; roček = Rotkehlchen; hriwnač = dźiwi hołb; tujtak = Waldlaubsänger; jatrownik = Leberblume; łyknowe = Seidelbast; płuenik = Lungenkraut; smólnik = Haselwurz.

Motowara swěra.

Pschel. Jurij Paulusch.

(Pokraczowanje.)

„To njeje w mojej mozy," wotmołwi Pruk, „jeju łubosćí wotpočuje wo jeju wutrobnje, a byli ja žanto chyž, njebych tola dale pomhacź mógł. Ty pak, mój łnjeje, mózesch ja njeju wjele cźinicź, hdyž žebi wšch prawje zapoczecź. Ale wo tym dyrbju mjelcźecź. To jene pak praju, jo w twojej ruzy pschichodi Winfrida a Hilje leži."

S tutymi słowami žo duch słubi. Myšło wosta Udo stejo, ale njemóžeše sapschimnycź, kak je Pruk mělnił.

Mjes tym bě žo teź Winfrid do hrodu wrócźił. Hdyž Hilju njewohlada, žo ja njej praschesche, na cźož macź wotmołwi: „Njerěcź nam wjazy wo tutej thodojcje, mamy dosć dopokazow, so wona se słynni duchami w swjasu steji a so je wot Boha wotpadnyła." „Hdże wona nětk je? Njemóžu ja ź njej rěcźecź?" praschesche žo młodźenz. „Wěrće mi, wona je njewinowata."

„To žebi ty swěrišch rjej?" sawoła Wendewolf na žwojeho žyna. Potom rospowieda wsicho, schtoż bě žo w kapale stało, a kak je ź mozu djabola cźekła, kak žu ju hacź do nětka podarmo pytali.

Hdyž Winfrid to wuslyscha, wón w sadwělowanju sawoła: „Jeli-so je tuta njesbožowna samerno wot Boha wotpadnyła, tak staj wój to wina, dokelž waju hrubosćí pschinjeje ju do sadwělowanja. Tohodla słyschtaj mój krutu wotmyšł: nochcu žo směrowacź, pschedy hacź ju njenamakam, njemobleku žo rycźeršce drasty, pschedy hacź ju nimam; w hubjenym puczowanšim wobleku chcu wucźahnycź, tak dołho, dóńdź ju njenamakam."

Wendewolf a Marja wschо sapoczachu, so byschtaj jeho na hinasche mysle pschinjeschoj, ale wón wosta kruty. Hižo nasajtra rano wopuschczi sam puczowaŕ hród. Schtó móże wopisacź, kak so winowataj starschej wot žyna dźěłischtaj?

Hdyž bě njesbožowna, sastorczena Hilja w tamnej nozy ź kapale cźekła, a ź runje wocźinjenymi poboznymi durjemi wucźek namakała, khwatasche wona do žwobody a cźmy. Bě-li jeje wjeselosćej teź wulka, tak tłóczesche ju tola starosć. Hdże chyzyshe po cźmje cźekneć, hdyž bě jej wokolina zle njesnata. Tu słoji žylsłow połny pacźek k njebju: „Hdyž teź puczuju w cźmowym dole, njeboju so žaneho njeboža, dokelž žy ty, mój Bože, pschi mni."

Ledma Hilja so modlicź pschesta, wuhlada w blišokosći żelbliwej wócźku, kaž wocźi žowy. Wócźky so pschesy błe žwecźeschcej, kak so Hilja wschо jašnje widźesche. Nětk ho ptak posbožiny a leceschе kruch dale. Gnydom dopomni so Hilja na tamneho nóžneho hujerja w lěsu, kotryż bě teź ź tutymi wobdaty. Tuž žebi wotmyšli, płaka leščhowacź. Tak rucje hacź Hilja ptakej blisko pschinźe, won jašny tónz leceschе. Tuta spodźiwna hra trajesche hacź do ranja; potom so wjednik słubi a Hilja bě w zyle zusym tónzu. Mucźna hdźe so pod dub na mjechi moch a bórzy do hłubokeho spara sapadże.

Jako Hilja wotcuźi, bě rjane dopołdnjo. Ptacźki žebi wjeselе špiewachu. Ale kak so stróži, hdyž pódla žebje młodženza w honiwjecźkej drasce, je sloczanym honiwjecźkim rózkom wuhlada. Sastrózena słany a chyzyshe cźekнyć, tola hajnik ju ź pschecźelnym słowom sadzerza a rjekny: „Cźesbodla žo pschede mnu bojiši, rjana knježna? Pschedstajej žebi we mni žwojeho sakitarja. Pój a sčehuj mojej macźerі; wona budże če troschtowacź."

„Haj ja žym jara njesbožowna," praji Hilja, „ale wodajece, cźesceny knježe, hdyž dyrbju wasche wulkotne posliczenje wotpokasacź, dokelž dyrbju dale puczowacź."

„To ja njepschidam," wotmołwi młodženz špěchuje. „Jo wy hischcze žama wokolo bludźicje. Ja žym žynny dosć, so mózu waš psched wschém pschescźechanjom schkitacź, teź wulkotna wutroba mojeje macźerje bije za sastorcźenebo cźłowjeka.

Hilja dokho njemyšlesche, ale sčehowasche młodženzej. Tutón ju po lěsnych schcežkach k hrodej wjedżesche, kiž žo na hórzy połbehowasche. Hajnik nětchto krócź mózuje satrubi a hnydom žo wrota wotewrichu. Krażnje sdrastowani žłużobnizy pschińdżechu a praschachu žo wo pomcźnosć.

(Pokraczowanje sčehuje.)

Měni, zo to hunčo ma,
Njewěžo, zo wčera su
Tučne wjedli k rězanju.
Bar je njemdry stanywši
Hrabnył jeho z pacami.
Kusał wšak a torhał njej,
Ale muža zdźeržał sej.
Tón je měnił, djas to je,
Chce z nim zajěć do hele,
Wołać móhł je zwoprědka,
Potom wostał bjez dycha.
Bar joh' na so tłóčo złě
Złama jemu rjeble dwě.
Złě tak zeńdź so w kradnjenju
Padušnikej kóždemu.

„Kraljica Marija“ z prěnjeje jězby domoj.

Nowonatwarjena juhosłowjanska łódź „Kraljica Marija“ je so 28. měrca z prěnjeje jězby do Grichiskeje domoj wróćiła. Jedyn sobupućowacy wopisuje w jenej juhosłowjanskej nowinje zaćišć cuzych z tuteje jězby a praji:

Njezapomnite su zaćišće w Grichiskej za tajkeho, kiž je we humanistiskim duchu wukubłany, dokelž spóznaje tajki najlěpje, kajka wysoka kultura zańdźenych časow ze starych rozpadankow rěći. Ale wjetšina sobupućowacych, njewukubłana w humanistiskich gymnazijach, měješe bóle swoje spodobanje na čerstwym powětře, na kupanju a słónčenju, kaž też na bjezstarostnym wodychnjenju wot wšědneho powołanskeho žiwjenja, kajkež wočerstwjenje nihdźe druhdźe we tajkej měrje njenadeńdźeš, jako na łódźi. Za tajkich pak, kiž nochcedźa parować wulkoměstskeho žiwjenja, je na łódźi dosć zabawy poskićene. Tych wšak móžetej w Grekskej jenož měsći Athen a Piräus zajimować. Najmóceniše zaćišće pak mějachu wšitcy, kiž prěni króć wobładachu kupy a pobrjohi Dalmacije.

Cuzozemscy z hospodarstwa a finance, zastupjerjo wulkich nowin kaž Neue Freie Presse, Ullstein, jendźelscy, francowscy a pólscy nowinarjo jenomysłnje sudźa, zo su naše pobrjohi něšto jeničke po swojej krajnej, etnografiskej a kulturnej wosebitosći, kiž so z ničim druhim přirunać njehodźi. Zelene kupy ze swojimi stawizniskimi zajimawoscemi, [illegible], ale čistymi městami, wobdate wot słónčneho morja, so wótrje wotražuja wot profila wysokich skalnych horow twjerdcho kraja. Města pak su polne zajimawosćow ze wšěch dobow kulturnych stawiznow, nadeńdźeš doriske, jonske, romske, bizantske a beneške twary a druhe powostanki. Wukrajenjo njemóžachu dowukhwalić wulku wědomosć našich duchownych, kotřiž běchu jim pokazowali a rozjasnjowali drohotnosće našich cyrkwjow. Też tajkim, kiž znaja swět wot Kordilijerow přez Europu hač do Japanskeje, wubudźi najwjetše wobdźiwanje naše krasne Lokrum, Hvar a Korčula.

Jara spodobaše so wšitkim też wulět na Lovčen a do Cetinje, a tuteho města porjad a čistosć na nich wulki zaćišć činješe.

Powšitkowne bě měnjenje, zo w našim kralestwje knježi porjad, je widźeć doprědkakročenje, a zo je swojorazna słowjanska kultura wobdźiwanja hódna. Při tutej składnosći přińdźe k rěčam, što je woprawdźita kultura, a jedyn zdźěłany rozłoženje: „Kaž so mjezynarodny publikum po wječorach při zwukach jazzbanda zabawja, kak při tym nałožuje swoje zdwórliwe frazy, pódla pak sej we swojej wutrobje wo swojim bližšim Bóh wě što mysli, a jenož hlada, kak by na škodu druheho do prědka přišoł, to njeje kultura, ale kultura je, štož sym před dwěmaj lětomaj sam na Čornej Horje doživił. Hospodař nas we swojim domje kaž kralow přijimaše a nam najwjetšu hospodliwosć wopokazowaše, potom pak nas pověsći samo ze swojej pěsnju na nas, kiž bě wumělcsky dokonjana. A hdyž wotcońdźechmy, z rozhorjenjom, ale z dostojnosću kóždy wotškodźenje wotpokaza. Tajki člowjek je přez swoju nadobnu zmysłenosć a swoje hłuboke čuće pozběhnjeny nad druhimi, kiž nas jenož potom rady widźa a přijimaja, hdyž móžeja sej pódla z teho někajki dobytk wuličić.“ Wšitcy jemu přihłosowachmy.

Mějachmy też mjez nami wukrajana, kiž znaje naše słowinske Alpy a kóžde lěto w nich přebywa, a njemóžeše jich rjanosć dowukhwalić (Přełožer też nic).

Woprawdźe, wulke rjanosće a počinki khowa duša juhosłowjanskeho naroda we sebi, zo bychmy je wšak jako swobodni mužoje prawje rozwić wótkedy a so njedali wobkuzłać wot přehnateje civilizacije za-*padowacych* „*wodźacych*“ narodow Europy. *J. S.*

Znjezbożenja na drózy.

W **Drjejdźanach** schtwórtk dopołdnja na Schützenhofskej dróze 18lětny schulef Großmann z Wrótźkławja z pschecjelowym motorikim kołom, kiž hischće dołcź njeznaje, do twarjenja trafu. Jeho dyrbjachu z pufnjenym nopom a cježkimi ranami na rukomaj do khorownje we Bjedrichowym měrcje dowjezć. — Na Altenbergskim namjeršcu pschekupz Sporka móz nad motorikim kołom ihubi a do telegrafoweho sćežora sajedźe. Snutskownje cježko ranjeneho jeho do khorownje w Janwym měrcje dowjezechu. — Na Falkenskej dróze kolojesdnu žonu pschejedźe, so jo ji nop pufnu. Snjesbožencu dowjesechu do khorownje w Bjedrichowym měrcje.

Njedaloko **Leisniga** na dróze mjes Clennerrom a Zschoppachom wikowarja z motorikimi kołami z Naunhofa a pjekarskeho mischtra z Leitewitz cježko ranjeneju namakachu. Jedun z njeju je hižo wumrěł. Wonaj bě schtaj z motorskim kołom do wojakow němskostatneje wobory sajěkoj a padnyłoj. Wojakaj z lohkim ranjenjom wotendźeschtaj.

Swětowe stawizny.

Na dnju 27. julija 1361 wubědźi so wokoło města Wisby *na Gotlandskej (pschi južno-narańskim brjohu Schwedskeje) furowe wojowanje. Kral Waldemar Dansti nadběhowaschе město, wobdadźi je, tyhaza wojakow sapjaćichu stawiznisku fótaju swojeho wjednika — kaž njeje to też w poldźiščich lětopisach i mudy pschichłoho — je žiwjenjom a Wisbiju wobydlerjo cžinjachu tošće w sajimje kraja a pschimusnych. Wisbiju padnje-nt pschińdźechu do shromadneho rowa swonka města. Kschiž jón wosnamjenjesche. Nětko su so starožitnišće wuhrjebanja stałe a wójsko kosćazowow w panzerach, hrónidłach, kunkach a żelesnych kabatach namakali, a hleješe: z nahładneje ličby żelesnych uniformow tutoho, na hrubosći wojowanja wjele sadu naschcho cžasa stejazeho cžamoweho žrěnjeho wěka, swucžahachu kosćazowzy žónskich cžełow, tak so dyrbimy nadobo stawiznu pschewukny-čeć a nic jenož wo rjekach rěčazej, ale też rjekowti na-spomnicć, kotrej, njech z wótcžinskeje sahoritosće, njech z lubosće k mužitemu lubschemu, so do njabow wojowazych sestupawschi, hlebije mjetachu, klokachu, žmólne wěnzy wjerhachu a warjazy wolij z murjow na nadběhowazeho njepschecjela lijachu. Na sćěhowkach bohate swósćenje stawiznisteje wědomosće!* nk.



Francowski stary president Doumergue, kiž za *někotre njedźele wot swojeho zastojnstwa wotstupi.* Wón měješe w Nizzy wótru rěč přećiwo němsko-awstriskej cłownej uniji a wuzběhny prawo Francowskeje na skitanje swojich mjezow.

Cyrkwinske powěsće.

Njedźela Quasimodogeniti, 12. haprleje 1931.

Z Budyšina.

Njedźela cyrkwinje wosady.

Prědowanski tekst: Jan. 20, 19—23.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano 1/4 7 hodź. farar Berg spowědź a Bože wotkazanje, 1/4 8 hodź. superintendent Fröhlich swjedźenske prědowanje, po prědowanju zapokazanje nowo- a zasowolenych wosadnych zastupjerjow, superintendent Fröhlich; dop. 1/4 12 hodź. ma farar Siegemund kemšenje za dźěći (přijimanje nowych dźěći.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi ma dop. w 9 hodź. farar Paul prědowanje, dop. w 11 hodź. farar Große kemšenje za dźěći (přijimanje nowych dźěći.

W Tuchořskej cyrkwi wjeczor 1/4 8 hodź. wosadna zhromadźizna z rozprawu superintendenta Fröhlicha wo znutřkownych a zwonkownych podawkach w minjenym lěće a z prědnoškom k. krajnosudniskeho rady Götza z Drježdźan wo themje „Wjacy cyrkwinskeje swěry“. Na to rozmołwa a pocesćenje třoch dołholětnych sobustawow cyrkw. khóra (cyrkwinska hudźba).

Zběrka za našu cyrkej.

Krćenja ma we wobmaj cyrkwjomaj far. Große.

Póndźelu pop. w 5 hodź. ma farar Schneider biblisku nutrnosć w jědźeřni nadšule. — Wutoru pop. 3/4 3 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelnišće. — Wutoru wjeczor we 8 hodź. ma farar Berg biblisku nutrnosć w ev. towaršowni. — Srjedu wječor we 8 hodź. ma superintendent Fröhlich biblisku wječor w Tuchořskej cyrkwi. — Srjedu wječor w 7 hodź. ma farar Schneider koło ev. šulerkow w ev. młodźinownі na Hrodowskej hasy 6. — Srjedu pop. w 4 hodź. zeńdźe so w Societät žónske misijonske towaršwo (zwonkowne misijonstwo). — Štwórtk pop. 1/4 4 hodź. zeńdźe so we wosadnej diakoniji ev. šićowe towaršwo. — Štwórtk wječor we 8 hodź. je w ev. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6 zhromadźizna Módreho kříža.

Ev.-luth. zwjazk młodych holcow swj. Pětra na Seminarskej hasy 19: Wutoru wječor we 8 hodź. młodźinski wotrjad, srjedu wječor 1/4 9 hodź. hłowny wotrjad.

Přilopk.

* **Woparžne dźesatkrihownarske papjerjane pjenjezy.** Barlinskej kriminalnej policiji je so poradźiło, wušłědkić zyłe wulke paćmo pjenjezy podrazerjow. Wobkedźowanju młodeho cłowjeka, kak wón na dróhi druhemu muzej wjetšinu dźělbu pjenjez pschepoda. Bu sajaty a wuprašen po policajskim presidiju, so je wot njeznateho wot nekotrych dnjow prawidłownje woparžne dźesatkrihownarske dóstawał. Tute papjerane pjenjezy dyrbjesche wón we njeznatych wobłhodach twarnjerjować. S drobnych pjenjez žmdźesche žeby hrihwu za žeby dźeržeć, mjes tym so zbytk dyrbjesche njeznatemu wotwjesć. Sajaty praješe, so je wón hižo 460 woparžnych dźesatkrihownarjow we pobłohnich dnjach na fišborne pjenjezy wuměnił.

* **Macj a dźěćo pod nadrósnu żelesnizu pschijěchtej.** S Nürnberga je powěź: Hdyž Cichi pjatk wjecžor jeno žona je swojim dźěćom pysches Swěrinsku dróhu dźěsche, pschińdźechetej wona a dźěćo pod wós nadrósneje żelesnicy. Dźěćo bě hnydom mortwe, žona wumrě hórsy po dowjezenju do khorownje.

* **Dźesać twarjenjow jo wotpalilo.** Wot zakotnego wulkeho wohnja, wo kotremž hacž dotal hischće njewědźa, kak je nastał, bu pschi Sobju ležaza wjes Bohnenburg damaruptana. Wobeh wudyr we starem se stomu krytym burstim statoku korczmarja a khježerja Schlucko rospschescerasche jo je žylnym wětřikom jara spěchnje. Sa krótki cžas wotpali jo dźesać je stomu krytych domiskich a hospodarskich twarjenjow do cžista. Wohnjowe wobort běchu tu zyle bjez mozy. Sosobuspalile su jo wulke pjezwanske a žnjowe składy, najwjetšchi dźěl domjazeho mobilara, ratarske maschiny a grat a na jenym městnje tón a 17 prosjatow.

* **Pyta po prynz Leopold.** „Tempo“ piza, so finanzny hamt tu khwilu za prynzom Bjedrichu Leopoldowym žynom pyta. Sa prynza je pschi pschepadowanju we bohatwjesskim khrodźe Glienitze dowěrnik pschedmjety we hódnosći 14 000 hrihwnow kupował, kiž njesju hacž do dźesatkrihownych hischće sapjaćene, šoflka pak su jo z hrodu zhubile. Finanzny hamt so tohodla za tutón pad sajimuje, dokelž je dźěl wumoschka z tohole pschepadowanja febral.

* **Tśo tourisća w Steiermarku žmjertnje snjesbožiłi.** Kaž jo z Admonta powěź, su wutoru popoldnju w skalnych sćenach Wulkeho Buchsteina cžła Winkich touristow, kotřiž su žwjate dny žmjertnje snjesbožili, mjenujcy Ellingena a Ade a St. Pöltenskeho touristu Lotza, namakali Cžeša buchu schtwórtk do dola donjesene.

* **Tśi žónske wot žylneho pruda morjene.** S dótknjenjom grota, kiž bě njesnata ruka psches wupschekopajaty powod cžišła, buchu w Kownom tśi žónske morjen. Grotr dótkny so najbrjedy młoda holza, kotraž chyzhe so nasaj tra swérowacž darj. Bě hnydom mortwa. Syntajcy holzu wumožiłi, pschińdźechetej dwě pschijadnje nimopschi idźesdźej žónskej, hdyž so cžła dótknyschtej, tohorunja we žiwjenje. Dokelž su jo w poslednim cžasu take pschipadły wospjet stawale, je wyschnosć krute pschepytowanje sawjedła.

Mšdy w ratarstwje.

Płaćiwe wot 13. měrca 1931.

Hodźinizny dźěłaćerjow:

	muzjy		žónjy	
	hacž do 30. 6.	wot 1. 7.	hacž do 30. 6.	wot 1. 7.
14- a 15 lětni	13 pj.	13 pj.	12,5 pj.	12 pj.
16 lětni	14,5 „	14,5 „	14,5 „	14 „
17 lětni	20 „	19,5 „	17 „	16,5 „
18- a 19 lětni	23,5 „	23 „	18 lětni 21 „	20,5 „
20 lětni a starschi	28 „	27,5 „	a starschi	

Tydźenjske dźěłaćerjow:

	pschi 8 hodź. dźěł. cžasu		pschi 9 hodź. dźěł. cžasu	
	do 30. 6.	wot 1. 7.	do 30. 6.	wot 1. 7.
16- a 17 lětni	11,30 hr.	11,— hr.	12,50 hr.	12,20 hr.
18- a 19 lětni	13,30 „	13,— „	14,70 „	14,35 „
20 lětni	15,80 „	15,55 „	17,50 „	17,20 „

pschi 10 hodź. dźěłanišim cžasu		
do 30. 6.	wot 1. 7.	
13,70 hr.	13,35 hr.	
16,10 hr.	15,75 hr.	
19,20 hr.	18,85 hr.	

Měsačni dźěłaćerjow:

	muzjy		žónjy	
	do 30. 6.	wot 1. 7.	do 30. 6.	wot 1. 7.
14 lětni	16,50 hr.	16,20 hr.	17,10 hr.	16,76 hr.
15 lětni	19,15 „	18,80 „	19,50 „	19,05 „
16 lětni	21,35 „	20,95 „	21,35 „	20,85 „
17 lětni	23,85 „	23,40 „	23,45 „	24,85 „
18 lětni	28,55 „	28,05 „	29,50 „	28,80 „
19 lětni	33,05 „	32,45 „	33,— „	32,20 „
20 lětni	38,45 „	37,75 „	37,60 „	36,70 „

Hróbne holzu dóstanu po § 3 ličbje 5 tarifneho sćeženja 10% pschiražka.

Bydlenšći pjenjez tydźenšcy 1.— hr. za pschedstejerjow domjaznoscže, 0,50 hr. za wschitkich žynitknych dźěłobjerjerjow.

Swětkowy pjenjez wot 1. haprl. kóždeho lěta tudźenšcy 24 pj. za pschedstejerjow domjaznoscže; 12 pj. za wschitkich žynitknych dźěłobjerjerjow. Wot 1. okt kóždeho lěta tudźenšcy 48 pj. za pschedstejerjow domjaznoscže; 24 pj. za wschitkich žynitknych dźěłobjerjerjow.

Gratowy pjenjez hlej § 7 tarifneho sćeženja.

Wjesły do wokoliny: 1,60 hr. wschédne dny, 3,20 hr. njedźelu.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerr w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dušman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Bjelsynje. — Za nawěstki: G. Jenak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 11. haprleje 1931.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,197	100 nóisk. złotych	47,15
1 jendźelski punt	20,593	100 čěškosł. krónow	12,43
100 šwajc. frankow	80,815	100 franc. frankow	16,406

Barlinska burza wječera swoju dotalnu krutosć zachowa, wobrot pak bě měrniši, hač sajwčerawšnjch. Na wikach ſ dołžnymi a rentowymi liſćinami wikowanje wočišchu, ale kurſy na sajatej krutosći sowostachu.

Produktowe wiki jenički nałětnjemu jěčmjenjeſ powyšenje wo 10 pf. po zentnarju pichinjeſechu. W botowym fornje rožka a pšenica dotalne płaćišny zachowaſchej. W terminowym wikowanju běchu płaćišny trochu ſłabjejše. Wčera płaćeſche zentnar

w Barlinje:

pšenicy 14,40—14,50 hr., rožki 8,40 hač 8,50 hr., jěčmjenja nałmišeho 10,60 hač 11,50 hr., nałětnjeho 11,55—12,10 hriwnow,

w termijnowym wikowanju

za mej: pšenicy 15,05—15,15 hr., rožki 10,00—10,05 hr., wowsa 9,05—9,11½ hriwnow;

za julij: pšenicy 14,90—14,97½ hr., rožki 9,85—9,88¾ hr., wowsa 9,51¼—9,57½ hriwnow;

za september: pšenicy 12,67½—12,70 hr., rožki 9,35—9,38¾ hr., wowsa 8,77½ hač 8,80 hriwnow;

w Chorjetzu:

pšenicy 13,80—14,20 hr., rožki 8,60 hač 9,00 hr., jěčmjenja nałětnjeho 10,00 hr. hač 11,00 hr., wowsa 8,00—8,40 hr., běrnow 1,40—1,50 hr., ličo butry 2,80 hač 3,40 hr., jeja 7—9 pf.,

w Dźiekzanach (Jandženy pjatk):

pšenicy 14,85—14,10 hr. (14,85—15,10 hriwnow),

rožki 9,65—9,90 hr. (9,55—9,80 hr.),

jěčmjenja nałětnjeho 11,65—12,50 hriwn. (11,65—12,50 hr.),

jěčmjenja nałymſkeho 10,40—11,00 hriwn. (10,40—11,00 hr.),

wowsa smokwjenego 8,75—9,00 hr. (8,75 hač 9,00 hr.),

wowsa njesmokwjeneho 9,25—9,60 hr.

Ssudnizy na pšenicžadźowanje.

Pónđšelu 13. haprleje 1931

w **Ssulšicach** pola Kulowa w hoſeńcu, dop. w 11 hodź.: *Młočawa, hospodarſkeje wosjeſi, ſchlachćišany wóſ, krowa, ſwinjo a zentrifuga;*

w **Kačinje** w hoſeńcu, pſchip. w 12 hodź.: *Jonjace koło, regulator, wjchſlake meble, muńaze koło, njemłóčena rožka;*

w **Nachłowje** pola Kulowa: *Swinjaceſi. Kupzy ſeidu ſo pſchip. w 1 hodź. na gmejnſkim hamcu;*

w **Kulowje** w hoſeńcu „K 3 krónam“, pop. w 4 hodź.: *Gromofon, wſchelake meble, krowa, motorſke koło, zentrifuga, parnik běrnow, klawěr, dźěłaze koło, wupłěwakaj, wobruč motorſkemu kołu, benzołowy motor, muńaze, ſonjace a dźěłaze ſtupnje, ſchijaza maſchina, muńaze koło a ſhłowi;*

w **Schrjenzy**: *Młočawa. Kupzy ſeidu ſo pſchip. w 1 hodź. na gmejnſkim hamcu.*

Wutoru 14. haprleje 1931

w **Britni** w hoſeńcu, dop. w 10 hodź.: *Klamowe meble, wołnjane twory, dźěłaze koło, wałij.*

Ssudnizy na pšeńcžadźowanje ležowanjeſe.

Ssrjedu 27. meje 1931, dop. ½9 hodź. pſchinidźe na pšeńcžadźowanje w Bitkojicach na ſudnjſtwje kniježi Roži, Marriji ſwudowjenje Schönowje rodź. Klahrez. Walki je nječaze 355 kórzow, hódny 174 850 hr., wopałna pokładnja 92 250 hr.

Ssudnjſke japiſanje.

Do wikowańſkeho regiſtra na Budyſkim hamtſkim ſudniſtwje je ſo 10. haprleje 1931 na ſobjenu japiſało na-ſtupajo firmu: **Sserbſka Ludowa Banka w Budyſchinje**: Dr. jur. Błažij Pośedźel w Budyſchinje njeje wjazy ſobuſtaw pſchedſtojſtwa. Prokura je ſpožčena bankowemu direktorej Oſtarej Ssuſchźy w Budyſchinje. Wón ſmě towarſtwo jenoż ſhromadnje ſ jenym ſobuſtawom pſchedſtojſtwa abo ſ druhim prokuriſtom abo wikowańſkim połnomócnikom ſastupowaś.

Do regiſtra kubłowjeho prawa na Budyſkim hamtſkim ſudniſtwje je ſo 10. haprleje japiſało, ſo bidarſki miſchtr Hermann Waltaŕ Tauſcher w Dźěžnikezach nima prawa ſarjadowaś a wužiwaś ſamoženje ſwójeje mandźelſkeje Johanny Hildegardy rodź. Neumannez.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wołjowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

płaćizny po złotej hriwnje

	10. 4.	9. 4.		10. 4.	9. 4.
Pšeńca	28-2-0	28-28-0	runy	18 20-0	18 20-0
rožka	18-19-0	18-19-0	woka	23 -6-00	23 -6-00
naz. jěčmjeń	—	—	módre łupiny	13-15 50	13-15,50
nał. jěčmjeń	931-242	929-240	žołte łupiny	22-26 0	22-26,00
wows	181- 82	180-181	teradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wonuk	9-10,90	9-10 2
Pšeńč. muka	34-40,50	34-40,50	lany wónuk	14 14,6	14-14 60
rżana muka	27- 9-0	26-29,50	ocm. melasa	—	—
pš. wotruby	13-13,6	13 13,6	hrnj. kruški	14-15,20	14-15,00
rżane „	13-13,50	13-13,5	ſyno, 50 kg	1 30-1,60	1 30-1,50
raps	—	—	rżana ſłoma	0 60-0,8	0 60-0,5
hróch Viktor	24- 29,0	24-29,	pšeńč. „	0 47-,60	0 50 0 60
lane ſymjo	—	—	wowsna „	0 45-0 60	0,55-0 65
pjeluški	25-29,00	25-29,00	ječna „	0,55 0,65	0,55-0 65

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

10. haprleje 1931 — Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skóne druźiny a woznamjenjenje

Woły: 328.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnoſće hač do 6 lět	51—52
Młode mjasne, njewukormjene, ſtarše wukormjene	48—50
Mjenje wukormjene młode, derje pjecowane ſtarše	43 47
Mjenje pjecowane wšěch ſtarobow	37—40

Byki: 435

Połnomjasne, wurośćene, najwjetšeje rězneje hódnoſće	47—49
Połnomjasne, młódše	43—46
Mjenje wukormjene młódše a derje pjecowane ſtarše	41—42
Spatne	36—38

Jałojcy a kruwy: 884

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnoſće	31—41
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnoſće hač do 7 lět	30—33
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	24—28
Derje pjecowane kruwy a mjenje pjecowane jałojcy	20—23
Mjenje a spatnje pjecowane	—

Celata: 1.75

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	72—80
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 3.	60—75
Spatne (4.)	40—55

Wowcy: 3810.

Młódše a ſtarše wukormjene (1. družina	51—59
Starše wukormjene (2.)	48—51
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	40—43

Swinje: 5519.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow, ha do 1½ lět ſtare	43—45
Wukormjene	44—46
Mjasne	43—45
Spatne	42—44
Ranzy a kundrocy	40—41

Wiše płaćizny w Budyšinje.

11. haprleje 1931

Wše płaćizny ſo po złotej hriwnje zrozymja

Najlěpše twory ſo hrjebe wyšše płaća.

Předmjet			najniša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšeńca, nowa	50	kilo	13.75	14.25
Rožka nowa	50	„	8.75	9.00
Jěčmjeń	50	„	9.50	10.25
„ nazymski	50	„	—	—
Wows	50	„	7.75	8.50
„ nowy	50	„	—	—
Raps	50	„	—	—
Běrny (we wjetš. džělch.)	50	„	2.00	2.50
Butra	1	„	3.20	3 40
Syno nowe	50	„	—	3,00
Słoma z maš. młóć, pras.	50	„	1.00	1.00
„ „ „ k zasł.	50	„	1.80	2.00
„ z cypami młóćena	50	„	—	—
Pšeńčna muka 60%	50	„	22.75	23.75
Rżana muka 60%	50	„	14.25	14.50
Pšeńčne wotruby	50	„	—	7.00
Rżane wotruby	50	„	—	6.75
Jeja	1	šk.	0.08	0.08
Prosata 825 štuk	1	šk	11.00	22.00

Drježdźańska burza (10 IV.).

Pšeńca	297-302	běrnjace kruški:	16 50-16 75
rožka	193 198	pšeńč. wotruby	12 00-12,50
nałětni jěčmjeń	233-250	rżane wotruby	12 70 13,50
nazymsk. jěčmjeń	—	pšeńčna muka	52 50-54 50
wows	175 180	rżana muka	31 00-32,00
čerwjeny dźećel	150-160	woka	23,00-24,00
raps	—	pjeluški	24,00-27,00
kukurica (Mais)	—	hróch	24,00-29,00
suche trub.	8,00 8,20	cokrowe trub.	—

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

11. haprleje 1931 po hamtskim postajenju.

Wše płaćizny ſo na złotej hriwnje zrozymja

Twora			najniše płaćizny	najwyše płaćizny
Mowjace mjaſo z koſćemi	1	kg	1 80	2 40
Celace mjaſo	1	„	2.20	2.60
Skopjace mjaſo	1	„	2,20	2,60
Swiniace mjaſo	1	„	1,40	2,00
Tukrainy swinjacy šmałc	1	„	1,80	2.40
Pšeńčna muka	1	„	0.50	0,68
Rżana muka	1	„	—	0.40
Khlěb	1	„	0,25	0,30
Jědźne běrny	1	„	0,07	0,08
Rais	1	„	0,44	1 20
Hróch	1	„	0,56	0,90
Soki	1	„	0,56	1 00
Amerik. swinjacy šmałc	1	„	1,44	1,60
Sušeny połč	1	„	1,60	2.00
Dobre mloko	1	lt.	0,26	0 28
Jědźna butca	1	kg	3,20	3,40
Jeja	1	štuka	0,07	0,08
Jědźne buny	1	kg	0,50	0,80
Cokor drobny	1	„	—	0,64
Petrolej	1	„	—	0,42
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1	otr.	—	2.20
Brunicowe briketty	1	„	—	1,35

Čitaŕ myſlow.

K. je ſławny čitaŕ myſlow. Polo jeho dźěławoſće žu narańſche ſtaty.

Dźeń do wotewrjenja mjeſynarodneje maſzy w Prazy ſałěſe K. do ſpěſchnika, kotryž jědźeſche ſ Warſchawy do Prahi. Na měſtno w kupeju jemu napiſcheźiwo ſyndy žo pſchekupz ſ Warſchawy, pola kotrehož móžeſche čžłowjek na nožu čitaćz, ſo jědźeſche wón na maſzu do Prahi. Pſchekupz čitarja myſlow ſpójna a bórzy ſpěđźeſchtaj wonaj pſchi pſchecełnej bjeſadźe. Njetrajeſche dołho a pſchekupz namjetny čitarjej myſlow, ſo by jemu tutón myſle čžitak. Wuſhóda-li myſle prawje, potom dóſtanje wón 200 ſłotych myta. K. do toho ſwoltwſchi wěſchczeſche pſchekupzej nětko, ſo na Prazſku maſzu pucźuje, ſo by tam twory kupował. Tomu też tak běſche. — Potom macze wotpohlad, čitaŕ myſlow rjekny, na kupjene twory nješchto napiſaćiz a jbyłt potom wěcznje dołžny wostaćz!

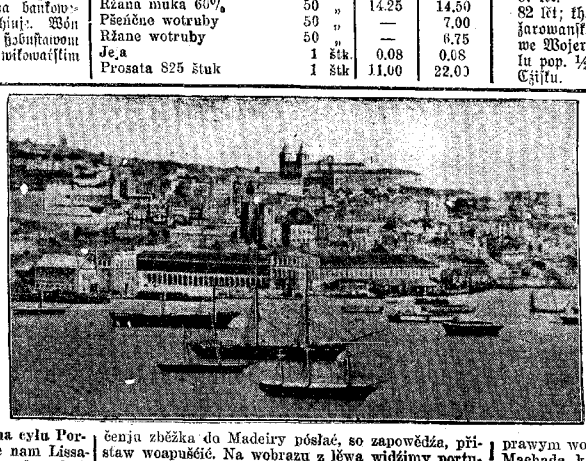
Bjes ſłowkła wſa pſchekupz 200 ſłotych ſ ſwojeje pjenježneje kapzy a pſchepoda je wjeſele čitarjej myſlow.

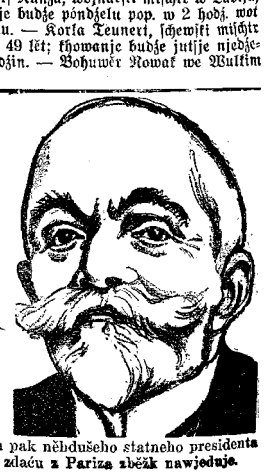
Ssym też prawje jhodał? wopraſcha ſo čitaŕ myſlow. — To runje njemóžu rjez, pſchekupz wotmołwi, ale dźakuju ſo wam na kóždy pad ſa dobru ideju, na kotruž ſcze mje pſchinjeſli. nk.

Swójbne powěſce.

Semrěli: Bjedrich Moriz Zenker, wobježdžeł ſtaty w Budyſchinje, 70 lět; khowanje budźe póndźelu pop. w 2 hodź. wot žarowańſkeho domu. — Margareta Tauſcherowa rodź. Hänſelez w Budyſchinje, 25 lět; khowanje budźe póndźelu pſchip. w 1 hodź. wot Tuchoŕſkeje zyrkwje. — Jurij ſ Waltaŕ-Jeſchki, major na wuſłu., 77 lět, a jeho mandźelſka Katharina ſ Waltaŕ-Jeſchki, 77 lět, w Wěcźižach; khowanje budźe póndźelu pop. w 2 hodź. na Miłkawſchću w Budyſchinje. — Oſkar Richard Großmann, kubłeŕ w Jelenjowje p. Kamjenza, 51 lět; khowanje budźe póndźelu pſchipołdnju ½1 hodźin woſ žarowańſkeho domu. — Waltaŕ Zumpfe w Delnich Pózkowach, 17 lět. — Paulina Wilhelmina Lehmannowa rodź. Lehmannez we Wjaſowizy, 67 lět. — Rudolf Kunza, wojnaſti miſchtr w Lubiju, 82 lět; khowanje budźe póndźelu pop. w 2 hodź. wot žarowańſk. domu. — Korla Teuneri, ſchemſti miſchtr we Wojerezach, 49 lět; khowanje budźe jutſje njedźelu pop. ½3 hodźin. — Bohuwěr Nowak we Wułkim Čźiſku.







Zběžk na kupje Madeira rozšerja so na cyłu Portugalsku. Naš ſrjedźni wobraz pokazuje nam Lissabonski přiſtaw. Wojacy, kiž dyrbjachu so k podtłóčenju zběžka do Madeiry póſłać, ſo zapowědźa, přiſtaw woapuśćić. Na wobrazu z lěwa widźimy portugalskeho ſtatneho presidenta generala Carmona, na prawym wobrazu pak nědźuſeho ſtatneho presidenta Machada, kiž po zdaću z Pariza zběžk nawjeduje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšteki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšteki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čełneho znjezbožeња z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeњe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeња dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje přiwoźdźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Cisło (Nr.) 85 — Budyšin — Pondźelu, 13. haprelce 1931 — Bautzen — Letnik 90

Rozšěrjenje w Hitlerowej stronje.

Rozšěrjeje so hibanje w nazionalnej sozialistiskej stronje so dale rozšěrja. Wobsteje w němskich přichmórskich městach přeco wjetše přeběrjenje Hitlerej přichibywa. We Bremenje je so wotdźělenje revoluzionarnych nazionalnych sozialistow zakožiło, kotrenuž je so wjetšich dźěl Bremenskeho wupadańskeho wotdźělenja přichłamknył.

W sjawnym liście radikalny Ota Straßer Hitlerowu stronu so žłódowazymi słowami charakterisuje: „Schtož so wěm, njeje w Němskej žaneje strony, w kotrejž so powschitkownje je srědkarni wobzbinjeneho njekniczonneho přichłudźenja a wědomeho wohanjenja tak dźěła, kaž w Hitlerowej stronje."

*

Přeđedawschi hejtman Stennes je w Barlinje shromadźenu wotmě, w kotrejž so wjazy dyžli 1000 šobuntarow wupadańskich wotdźělenjow wobdźěli. Někotři rěčnizy prajichu, so je Hitlerowa strona swój politiki programm wopuschčiła a so do antijemitiskeje strony z měšćańskej barbu přechetworiła. W shromadźiznje so praji, so najwjetšeh dźěl wupadańskich wotdźělenjow sa Hitlerom stej. S dźěła wschak chodźa ke kommunistam přeběrć. Tak je zyle wupadańske wotdźělenje w połnocnym Barlinje ke kommunistam přeschło. Mjes tym Hitler dale spjeczowarjow wusamknje. W Barlinje je wón hač dotal 5 wyschschich wjednikow, 76 nišschich wjednikow a wjazy dyžli 1000 mužej wusamknył.

Dohra k wothłosowanju wo pancerowym křižaku.

Rozšěrjene sozialdemokratiske podkrjeźowe přechodźidstwo Lipšcanskeho podkrjeża je so wo poczinanju dźěwjecej sozialdemokratiskich sapódłanzow wuprajiło, kotřiž su přecziwo twarjenju panzerowaneho křižaka hłosowali. Ke tutym tej Lipšcanski němskokjejmski sapódłanz Graf Hłuschca. Pokalawschi na to, so je so Graf mohł wothłosowanja wostajicz, su Grafej prajili, so je stronina jenotej nusnischa hač wschu druhe. Dźewjecej sozialdemokratiszy sapódłanzu su najhrubischo sranili. Towarsch Graf njeje ani sa nusne měł, pschiłuschnej stroninej organisaziji wo swojim wotmyślenym wothłosowanju powěsć dacz. Podkrjeżne přechodźidstwo toho dla towarschej Grafej swoje njesposobanje wuprajiło.

Hospodarska strona za zwołanje němskeho sejma.

Hospodarska strona je njedźelu w shromadźiznje we Drježdźanach wobsamkła, so budże přichodnje k tym stronam přichłuschecz, kotrejž žadaju, so by so němski sejm ruče zwołał. Hospodarska strona je k tomu rozsudźenju doschła, dokelž pruske knježerstwo presidentowy nuzowy wukas njeprawje nałožuje.

Hospodarska strona němskemu knježerstwu znowa swoje žadanja přechedpokłoži. Jeli so knježerstwo njebudże je přihotowacz a do nich njeswoli, budże hospodarska strona přichodnje nanjetej na wuprajenje njedowěrjenja přecziwo knježerstwu přichłosowacz.

Ratarjo wjetše cła žadaju.

„Deutsche Tageszeitung je w sobotnischim czisłe wótre nadpady na němskeho kanzlera a druhich němskich ministrow z wuwiacjom sežiwjenskeho ministra Schiele czini. Wona jim wobsebje porokuje, so je njedźiwajcy połnomocnjacejho sakonja ničžo njeje sa ratarstwo stało a žada sebi, so by so hnydom zło powjeschiło, dokelž bychu so hewak ratarjo dale radikalisowali.

Na poroki „Deutsche Tageszeitung" so czim bóle kedźbuje, dokelž, kaž je znate, so tele nowiny sežiwjenisk. ministrej jara blisko stoja. Jene Barlinske přichpołdnische nowiny su hižo powěsć přichinjeste, so ma so wjetsche zło so butrnu, njeje a słót wocakacz. Zena knježerstwowa dźěławka tole přichpowědźenje njesaprěwa, tola praji, so hischcze njeje tak daloko doschło.

1. meje budże so demonstrować.

Barlinski policajski president je sakazuje demonstraziow sa 1. meju wrócio wsak. Dźěławcerske swjatki smeja dopołdnja w 10 hodźinach w Swjejełeńskej zahrodze demonstraziju, ke kotrejž je dowolene, se sjadowanymi czahami přichiczahnyć. Popołdnju w 3 hodźinach budźa komunistojo na tym samym městnje demonstrowacz. Też jim je so dowoliło, se sjadowanymi czahami přichiczahnyć. Wobdźělnizy demonstrazijow dyrbja so po słónczenju jenotliwje do swojich wobydleńskich wokrjesow wróczić.

Skrzeč-hodźinski tydzeń w Bielefeldu.

100 dźěłanskich mužow so znowa přichitaju.

Dźenża je so w Bielefeldskej schatowej fabrizy Ernsta Kasta a t. 40 godźinski dźěłański tydzeń sawjedł a so sdobom 100 dźěłanskich mužow znowa přichitaju, z čimž so jich liczba na 350 powješe. Dźěłaczerskim mozam so z přichitkoczenjom dźěłanskich hodźin nisda wo 15 hač 18 prozentow sniži.

Dojednanje w twarstwie.

Po dołhim jednanju je murunańska komora **Barlinskeho** twarstwa jenohłósnje rozsudźiła, so maja wuprajila, z kotrymž so wot 8. haprelce mjeńy wo 7 prozentow sniża. Mjeda za wotrjadnych dźěłaczerjow na 1,42 pjenjezkow, za pomocnych dźěłaczerjow 1,13 pjenjezkow a za dźěłaczerjow pod jenju 92 pjenjezkow na hodźinu płaczeje.

W Budyšim wokrjesu chodźa dźěławdawarjo czełam a murjerjam na hodźinu 99 pjenjezkow płaczić. Dwarzej dźěłaczerjo su tole postajenje wotpokazali a strajkuja.

Politiski krwawny njeskutk.

Njedźelu w Kamjenicy je přeběrěwschi z kommunistom Radu je stahlhelmar Otto tutoho satřělił. Otto je pjeczu so wobarezo bróń wuzył. Podawk pjeczu z pukami swižnje, kotrejž su krótko przedy toho psched pišarnju nazionalneje sozialistiskeje stronu pschi dźiwadłowym namješcze byle. Pschi tym su pjeczu jeneho nazionalneho sozialista k semi porazyli.

Protest přeběrěwschich wottwarjenju wuczerjow.

Towarstwo pruskich wuczerjow je na swojim sjesdźe w Koblengu přeběrěwschu tomu protestowało, so je tyhaju wuczerjow, kotřiž w starozbe hač do 35 lět, potajkim we polnocnjej swojeje dźěławstwa mozy stoja, z kulturańskimi naprawami stata a gmejnow wottwarjeja.

Nacionalni socialistojo a kommunistojo w Gdansku.

W Gdanšku (Danzigu) je pjatk k cjeżkemu sražbnju mjes narodnymi sozialistami a kommunistami doschło. Nazionalni sozialistojo chyżchu w jenym hosczenju shromadźiznu wotměrz. Sdobom pak też hromada kommunistow spyta, so do sale dobyć. Pschi tym so z nožemi, kijemi a druhimi wěcami do pukow dachu. Nadobo so wutřeli. To bě znanjo k powschitkownej třeleńy. S wobeju stronow so někotre 30 krócz třeli, przedy hač so policiji poradźi, bicżkow rozsahacz. Też schkitańska policija wjazy krócz třeli. Pschi pukach po tři wobzoby z wutřelemi sranichu a schćerj wobzoba so z nožom skała. Wdyž nazionalni sozialistojo wotczejechu, k nowemu sražbnju dóńdże, pschi czimž so schćerj wobzoba z nožom skała. Słónczne kommunistojo automobil nadpadnychu a sašo někotre wobzoby sranichu.

Ruska spionaża w němskej industriji.

Wjednika kommunistow w Höchstu pola Frankfurta n. Mainom, Wilhelma Dietschacha, kotryż je sdobom hobustow fabrikskeje a dźěłaczerskeje rady Fr. G.-barboweje industrije, sapódłanz kommunalneho zejma a hobustwa Höchstskeje podkrjeżneje rady, su dla fabrikskeje spionaże sajeli.

Pola njeho su wjele listow sebrali, z kotrychż je bjes dwěla spóznaci, so je **fabrikske potajnosće Fr. G.-barboweje industrije ruskemu wikowarskemu wotpołanzstwu w Barlinje předachi.** S listow je też widzeć, so je sa to wulke summy dostawał, a so je w dźěłarni pomognikow měł.

Hacz dotal su dwanacze kommunistiskich dźěłaczerjow sajeli, kotřiž su we wschelakich dźěłarnjach Fr. G.-barboweje industrije dźěłali, jich winowje, so su Dietschachej přichipomozni byli.

Zeppelin nad Winom.

S Egiptowskeje domoj lecżo je so „Hrabja Zeppelin" njedźelu wjeczor 3/4 12 hodźin nad Winom pokasał. Powětrowa łódź wjazy krócz nad městom wokoło lecżeše a so potom k domoj leczenju wobroczi.

Internacionalne zamjenjenje dźěłowych mocow.

Wuzichi wubjerk „europiskeho sobudźela" (cooperation Europeenne) je sobotu swoje wutrudźenja w Prahu słoncził. Na bliżschej konferency „europiskeho sobudźela" 20. meje w Budapeszu so wobsamknjenja přchedpołoża, kotrejž su so w Prahu přchijale. Wone wo katastrofej kriży, pożczonkach sa katastrofowe a bjesdźełoscżi jednaju a so na rozprawy przedawschcho němskeho ministra Wissela, Jendźelczana Jurja Baiša, polskeho przedawschcho ministra Grabskeho, Franzowzy Dekaisia a Czecha Dvorjaka sepjeraju.

Přenja resolusija żada, so bychu so thohy sa katastrofe dźeło industrijowych wudźełkow stuischile, kotrejž su sa katastrofowe ważne. Resolusija wo bjesdźełoscżi żada, so bychu so nazionalne a internazionalne sjawne dźěła organisowale a porucze, dźěłańscy cżaj přchitrócżicz, tola na to waschnje, so jeżiwjenje dźěłaczerjow njebu schkodowało.

Wissel za to rěczesche, so bychu so dźěławe mogy na internazionalne waschnje murunake. Němska a Franzowska bychu mohle sapoczecz. Hdy by na mjeńo dotalneje politiki njedowěrjenja a sawisnje přchemyślene a wulkoczarate shromadne dźěło stupiło, by to z najlepschim přchikładom sa druhe ludy było. Rosprawa Polaka Grabskeho na strach pokafowasche, kotryż europiskim ludam z rusceho kommunisma hrosy.

Nicluba powěsć za Talsku.

Powěsć so dże Franzowzika emira Atia, syna prjedawschcho hedźiskeho krala Husseina, syriskeho krala ljetnicz, je w Italiskej njeluble přchekwapjenje sbudźika. Mandat (nadknježstwo) nad Syriskej, bě so na konzi swětowe wójny Franzowzej přchepodało. Franzowzka je na nim malo wjesela měła. Léta dołho je so tam wójna je přchećiwnikam Arabanow bědźiła. Hižo tehdy běchu z italiskej knježerstwowych nowin hłosy słyschecz, so by Italska Franzowzam rad cżeju syriskeho mandata wotewsała. Na syriskich Arabow tale powěsć skutkowasche kaž woda na woheń. Italska je po zymym źiwece jako kurowa potłoczowaska wschech njeitaliskich ludow znata. Swoje přchecżiwnje přchecżiwo mitenu franzowskemu nadknježitwu spuschczichu a so z Franzowzami spschecżelichu. Słónczne su Franzowzojo někto 1wólniwi, Arabam w Syriskej je wěstymi wumjenjenjemi pokru swobodu dacz. Franzowzi wšitko budże dale w Syriskej knježicz, w kotrejż smeje franzowske wikowarstwo wobsebje lepschiny porunjo druhim krajam. Italska, kotraż chżysche Syriju italsku kolonizu sczinicz, je sašo wo jenu nadźiju khudscha. Franzowzke a italske sajimy wschak hebi wschudże na źiwece napschecżiwo stej.

Wuspěch schpanskich republikanow pschi gmejnskich wólbach.

Pschi schpanskich gmejnskich wólbach je republikanska strona skoro we wschěch wjetschich městach dobyła. Tak su wuswolili w Huesca 6 monarchistow a 14 republikanskich, w Pontebedra 4 monarchistow a 10 republikanskich, we Salamanca 12 monarchistow a 19 republikanskich, we Walenzia 18 monarchistow a 32 republikanskich, w Leonje 7 monarchistow a 18 republikanskich atd. Wólbne wunoschki se wšow njeju hischcze znate.

Revolucija w Madeirie.

Wjele powěsczow nětkole z wěstoscu potwjerdźa, so su **portugalske garnizony na Azorskich kupach k** knježarjam přeschełe. Sběhkarjo móża pjecza dźěłschi cżaj wojowacz, dokelž su na dołhaje waschnje z municiju, kanonami a druhimi wojowadłami sastarani. Wo wobstejnoscżach we Madeirje su nětkole blischsze powěsče doschle. Jedyn jendźelski žwobodny murjer, kotryż je so přchi pobwjeczenju nowoje žwobodomurjerskeje loże w Madeirje wobdźělił, praji, so revoluzionarne hibanje na Madeirje na žamołstatnosci kupy dźěła. Sběhkarska wojerska diktatura je manifest wudała, w kotrymż so praji, so móża so jenicżay z dospołnej žamołstatnoscżu kupy wobsczežnoscże wottrónicz.

Jendźelski konsul w Funchalu je jendźelskich wobydlerjow namołwił, so bychu kupu wopuschczili, dokelž dyrbi so z móżnoscżu licżeć, so je sanych łódźow wjazy njepschichłaji, a so pucżowarjo njebudża potom wjazy kupu wopuschczicz móz. Wobkhodne žiwjenje je zyle pschestałe. Wo-

bydlećstwo je ſebi po możnoſći wjele żiwnoſcje nakupiło a ſ bankow po możnoſći wjele pjenjes wotbźrało. Revoluzionarojo ſu telefonike ſwjasarja ſchetorhnyli a krutu zensuru ſawjedli. Na łódże, kotreż pſchiſtaja, ſtražnikow ſcželu a ſu zuku jěchu motoriſtich łódżow a wojow pſchewaſi. Naſhonieći revoluzionarojo ſu jóżkowe plany najnadrobniſcho wudźěkali. Jeli ſo buchu portugalſcy knjeżeſtwowi wojaży k Funchalej pſchiſtěli, by ſo ſ nimi dyrbjało najprjódy jednacź. Jeli ſo pak buchu knjeżeſtwowi wojaży ſpytali, na kraj wuſtupicź, buchu revolucionarojo tomu je wjchej mogi ſadźěwali. Wſchitkich knjeżeſtwu hwérnych ſaſtojnikow a offizjerow ſu ſajeli.

Położenje w Portugalſkej ſo niedźiwajcy wſchěch napſcheczliwnych knjeżeſtwowych wudawanjow powſchitkownje jako kritiſke wobhladuje. Generala Nortona Matoſa, kotryż dyrbjeſche, hdy by revoluzija wuſpěſchna była, portugalſke preſidentſtwo pſchewſacź, ſu do Liſabonſkeho wojeńſkeho hoſpitala ſawrjeli.

Madeira republika.

Po powěſćach ſ Londona je chineſki ſwonkowny miniſter Wang nowinam ſdźělił, ſo ſu ſo Jendźelſka, Amerika a Franzowſka ſapowědźiłe, exterritorialne prawa pruſchećicź. Jeli ſo budźa ſo tele ſtaty dale ſadanju pſchećiwjeć, budźe China nuſowana, druhe hacź pſcheczelne naprawy cźiniez, ſ cźimż bychu wukrajenjo w Chinje jenoż ſchkodowali.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 13. hapreje 1931.

— **Wa wjedrje.** Dźenja rano we 8 hodź. barometer 739, hygrometer +3 a thermometer +3, w nozy. Nad naſchimi ſtronami a ſrjedźnej Europu wuſpěſchetwa ſo pſchez wiſoke wyſchiny. Trochu wohrożuje ju nižina nad południſkim morju. Tehodła je tež ſchkluza trochu ſpadowała. S atlantiſkeho ozeana pſchibližuje ſo wſchak nowa wyſchina. Tuż naſche wjedro wšak dale ſwój bóle rjany nałožni ras ſ pſchibližezej czopłotu ſakhowa. Lohke mike deſchcze ſu możne. Jutſje wuterm ſtłada žłónčko 5.10 a ſłowa ſo 6.53 hodź. Mšaczk ſtłada rano 4.21 a pſchipołdnju 3,04 hodź. ſo ſłowa.

— **Dobywaćſtwo do kajchežika wukładneho wotka.** We nozy k 10. hapreji ſu ſ kajcheža jenoſho wukładneho wotka na Swontkowej Lawiſej hažu kradnyli móromuſtrowanu nużanu ſujetſchanju koſchulu, bźlu tritkowu koſchulu ſ pižanym ſaſadkom, por brunych wolmjanych a por balmjanych ſokow a 3 ſchanika, dwě bźlej a jene ſ pyżanymi ſmuhami. We wězonne ſdźělenja proſhy kriminalne wotdźělenje w Budyſchinje na Hrodowſkim nameſcze 6,II, telefon 2802.

— **Dwórniſchczowa dróha w Budyſchinje.** Dla dodaczneho wobdźěłanja aſfaltowaje jěſonje dróhi ſo Dwórniſchczowa dróha wot 13. hapreje 1931 na cźaſ tuchi dźěłow ſa wſchitkich jěſony wobkhad zawrje. Napſchezźiwne ſadźerżenja ſu wukaſtaja.

— **Wonjerżeršenje pomnika.** Pjatk popołdnju w pjatej hodźinje je ſchuler jeneje tudomneje wyſchſeje ſchule Ebertowy pomnik w Schillerowych wulkhodźiwaniſchczach powaliſ. Po dokonjanym ſkótniſtwje je na Drježdźanſku dróhu bźe cźekał. Policija pak podawſ kruce pſchepytuje.

— **Kurſuſ ſa ſapoczerjow w pczołarſtwje** ſarjaduje krajny ſwjaſk ſakſkich pczołarſkich towarſtwow wot 18. hacź 20. meje w Pillnitzu. Dokelž je liczba wobdźělnikow na 15 wobmjeſowana, ſo proſhy, ſo buchu ſo ſamoſtojenja połſtale na adreſſu: Dr. R. Gaſch, Poſt Niederpoyritz 5, Dresden.

— **Cyganjo w Budyſinje** pſiwabichu wčerawſu njedźelu popołdnju wulke ſyły wćipnych k ſwojemu leżbwu na Schraderec zahrodze při Nowoſaſkeſej dróze. Tolſte murjo luda wobležhowachu płoty a ze zajimom wobhladowaſe ſebi kóżdy ſpodźiwne cyganſke žiwjenje. Cyganſcy dźěći hrajkachu ſebi z malymaj trikoleskatymaj jězdźadłomaj po měſtnje. Konjo běchu pſiwjazane k ſtołpam wulkeje drjewjaneje kólnje a dachu ſebi ſwoje ſyno ſłodźeć. Cyganjo a cyganki khramoſcachu ſo wokoło wozow. Śaty ſłuſchachu ſo na dołhich powjazach a ſrjedź łéhwa ſtupaſe k njebju módry kur, wukhadźeſe z wuhnja, kiž běchu ſebi cyganjo wosrjedź łéhwa k wohrěwanju zadźěwali a wokoło kotrehoż wosebje żony rad ſedźachu.

— **Padufchſtwje.** Kradnyk je nječtó 10. hapreje dopołdnja wokoło ½10 hodź. ſ jeneho bydlenja w jenym domje Mättigoweje dróhi ſ puklicźkom: Śloty żonjazy remontoirſki cźaſnik ſ bowżinſkeho cźaſa ſ arabiſkimi liczbinkami a zelluloidowej ſchtelażu, cyncźka pola cźaſnika pobrachowaſche; dołhi ſloty żonjazy rjeczaſ ſ drobnymi wójmiklami ſ dołhim a krótkim ſo wotmeńenjo; ſloty cźaſnikowu narucźnizu, ſcharnérnam podobne wójmiklo; ſloty żonjazy pjerſchczeń ſ cźerwjenym kamuſchkom, 333 kolkowany; por cźornych do ſłota hadźenych nawuſchnizow we wutrobnej formje; a do ſłota hadźenu kożanu narucźnizu. — Dale kradny nichtó ſ dwora měſtneje khorobneje kaſy 11. hapreje pſchipołdnju wokoło ½1 hodź. mużaze jědne kolo ſnamti „Eſweko“, cźo. 26 231; kolo měſeże cźorne kroſnja ſe ſelenej hwjezdu, cźornaj błótoſcźikataj, ſotre ſwjena ſ cźornymi a cźerwjenymi ſmuhami, beleſhiożene wodźiło ſ cźeſiwjenymaj gumiſchwymaj pſchimadłomaj, brune wujeſhdżowaniſke ſedło, Torpedo-ſamoběh, cźerwjenaj gumijowej wobrucźi, ſwónczk ſ napiſmom „Wilhelm Noke“. Koło nima ſpinadła. — Wo wězowne ſdźělenja proſhy kriminalne wotdźělenje w Budyſchinje, telefon 2802.

— **Pokhroma je wudyrila** mjes ſchparatym ſkotom ryczeſtkubleja hrabje ſe Solms w Njechorunju a ſo hamtſaj ſwješćiła. Sawrjeny wokrjeſ je Njechoriſki knježi dwór, wobkedźbowaniſki wokrjeſ ſtyrkhy dźěl Njechoriſkeje a Worzynſka gmejna. — Dale je pokhroma wudyrila mjes ſchparatym ſkotom ſtótnjeho wikowarja Arthura Richtera w Saſomju (Sohland) nad Schpr. a ſo hamtſaj ſwješćiła. Sawrjeny wokrjeſ je cźiſła 94 hacź 99 njejſneho dźěla Ellersdorfa, wobkedźbowaniſt a wokrjeſ ſtyrkhy wjeſ.

S **Lichanja.** Wo naſchim ſerbſkim towarſtwje „Serniczaj“ dołho nicjo njeſłyſchachmy. Ale „Serniczka“ ani njedźerma ale horliwje dale dźěła a ſpěwa kaž nědhy. Pſchichodnu njedźelu, 19. hapreje, wuhotuje towarſtwo ſaſy rjany ſerbſki ſwjedźeń w Lichanju. Program budźe ſaſy wulkotny, kaž ſmy to wot „Serniczki“ ſnjeſzeni. Budźa tam kliniczeż nałétnje ſpěwy, kiž Serniczenjo a Serniczanki hižo pilnje ſnjeſzuja. Dobre mjeno towarſtwa kaž tež jeho wuſtojneho direkgenta k. Jenki nam ſarukuje, jo tež tón króć žo nam poſticzi nješchto prénjotneho. Sahraje žo tež rjana wjeſelohra. Tuż njech nichtó njeſakomdź, wopytaj njedźelu ſwjedźeń „Serniczki“ w Lichanju.

Z **Jaſeńcy.** Kołojězdne towarſtwo „Jednota“ wotmě zańdźenu ſobotu ſwoju měſačnu zhromadźiznu pola Handrikec. Předſyda móżeſe tónkróć rjanu liczbu ſobuſtawow powitaź. Poſledni protokol ſo pſcheczita. Nékotre preproſenja běchu dóſle wot kołojězdneho tow. z Khaſowa a wot „Lipy Serbſkeje“. Potom wuradźowaſe ſo wo pſichodnym lěnym ſwjedźenju, kiž budźe 5. julija w Jaſeńcy. Jedyn ſobuſtaw namjetowaſe, zo by pokładnja jene koło piwa přizwolila. To ſo ſta. Po rjanej zabawje ſkónči ſo wokoło 10 hodź. zhromadźizna. Příchodna budźe 2. meje w Jaſeńcy.

Z **Pěſkec.** Jutry póndźelu poſkići nam Różeńcańſke kooježdne towarſtwo nješto wulkotneho, kaž to drje hiſće žeńe łyło njeje. Předwjedźe hru: „Row legie cuzych“. Njeje to žana wjeſelohra, ale tola ſo kóżdemu jara ſpodobaſe. Hrajerjo ſwoje najlépſe činjachu, a běſe widźeć, kak běchu ſo do ſwojich rólow cyle zaživili. Hra nas wjedźeſe do legie cuzych, a powédaſe, kajki ſtyſk za dominzu a hubjeńſtwo dyrbi ſo tam pětrać, a kak lohkomyſlnje nékotry ſwoju dominzu z tamnej puſcinu zamění. Běſe tu wojak, kotryż hižo dołhe léta wot ſwojej lubeje maćerki dźěleny, wjacy domoj njemóżeſe. Nětk dosta powěſć, zo mać na ſmjertnym łożu leži. Njemóżeſe wjacy dléje wutrać, duż ćekny, ale bórzy jeho hejtman a tři legionarojo dosahnychu. Tu ſo ćeknjenje a jedyn cuzbnik ſpóznaſtaj — jako bratraj. Hra běſe najwyſſi ſkhodźeńk docpiła. Bratr dyrbjeſe ſwojeho bratra mórić. Tu ſo pokaza bratrowſka lubość. Bratr da ſo za ćeknjeneho bratra zakłóć. Wulka ćišina běſe w zali, a nékotra ſyzza tu ronjeſe. Bohužel ſo też nékotři najkhutniſim ſwołam njerozumnje ſmějachu. Po tutym běſe ſo hiſće druha hra předwjedźena, kotraž wopytowarjow zaſo na wjeſole myſle přinjeſe, a běſe jara žortna. Z wjeſołej rejka ſkónči ſo ſwjedźeń, a kóżdy dźěſe ſpokojny domoj. Z wjele ſtron je ſo přało, zo by towarſtwo rjanu hru hiſće jónu w naſej wokolinje předwjedło. Kož ſo powě, chce towarſtwo we bliżſim času wuradźić, hdże dyrbjało ſo poſkićić. To by zawěſće jara zwjeſelace było.

Z **Khróſće.** Wupomocny wučeř k. Maks Lager, kiž běſe poſlednje poł léta na naſej ſuli, je w Nadróżnej Hrabawcy pola Kamjenca na tamniſej ſuli wučeřſke měſtno dóſtał.

Z **Khróſće.** Zańdźenu njedźelu (Młode jutry) přiſtupi wokoło 90 dźěći z Khróſćanskeje a Worklećanskeje ſule k prénjemu ſwjatemu woprawjenju a wobnowichu kśeńſki ſlub před woltarjom. Běłe zdraſcene hólći z myrtowymi wěnčkami we włoſach, hólcy mějachu je na wukawach, ſu na kóżdeho kemšerja hłuboki zaćišć činile. W ſwjatočnym procesijońe, přewodźane wot ſwojich wučerjow, kročachu do cyrkwje. K kapłan Hórnik mějeſe ſwjedźeńſke přednowanje a rěčeſe přitomnym wo ważnoſci dźenſnišeho dnja. Hdyž běchu dźěći woprawjene, dóſtachu wučerjo, ſtarſi a přiwuzni ſwj. woblatko. Na ſwjatočnym nyſporje ſo prénje woprawjenske dźěći ze ſwojimi ſtaršimi a bohata wosada wobdźělichu.

S **Kamjenza.** Też w minjenym tydźenju je było ſo jenje ſmijizow bliſko lśśneje ſkały ſajko jara wuſpěſchne. *Sedm ſajko 14 ſmijizow ſaniczili. Mjes nimi bješchtaj dwaj* wuroſcenaj hadeſ, pſches 70 zentimetrow dołhaj. Shromadna ſiczba bliſko mješćerjanſkeje ſkały w poſlednich tydźenjach ſarażenych ſmijizow wuczinja nétko hižom 36.

Z **Kamjenca.** Při 50. narodninach k. fararja Rjedy wobdźěli ſo přećelſtwo a wjele duchownych ſobubratrow, mjez nimi bě też přitomny prjedawši ſakſki kronpryne Jurij, kiž je do rjadu jezuitow zaſtupił a tukhwilu na wopyće we Łužicy přebywa. Hiko dawno běše přeće wuprajił, jónu nékotre hodźinki we kole ſwojich ſobubratrow doživiź. Tute přeće je ſo jemu při tutej ſkładnoſci dopjelniło.

S **Wojerez.** Ratarjo naſchej wokolinу ſalożichu druſtwo ſa plahowanje koni. Maja tukhwilu dwoju pſchipuſchczakow žylneje raſy (Kaltblut) pola kubleja Pětra Mikele we Němcach, k pſchipuſchczowanju ſa łóżdeho ſejo. Konjej ſtej 1 bělohrivaty liſchak a 1 brunak.

Wšědne zjewy.

Wobraz ſe žiwjenja małych ludźi.

78] (Pokračowanje.)

Stary miſchtr Kopezky njemějeſche ſo tak prawje ke tomu, ſaſadnje ſenje njepſchijimaſche ſnowa dźěłačerja, kotrehoż běſche ras ſe ſłużby puſchcził. „To nihdy derje njeczini —“ wotpokaſa pſchezo raſnje podobne poſpyty, hdyžkuli ſo poſticźiczu, a też na próſtwu, pſchednjeſenu jemu ſa Ternku, tak wotmołwi. „Tu by to dozyła k niczemu njewjedło —“ prajeſche drožo ſo dale ke Kottrcźej. „Mjes tym, ſo bě ſo ſ dźěłatnje wuſtupiło, a dźenjnišchim bywaſche ſamoſtatnoſcź, bě knježitwo. Nó haj, ſchtóž je to jónu wopitał, tomu je hrjebeń narośtł, tón ſo njerad druhim ſaſo podwoła, njerad poſłucha, hdyž je mohł pſched tym poručeć. Tajki cźłowjek njeſaſiwi ſo tak ſnadnje wjazy do poddanoſcźe.“

S wótrišchimi ſłowami pſchecźiwo Ternzy wupraji ſo pſchichodny ſyn Kopezkeho. Wotbu proſtwarja ſ poſmělchom, ſ lichiwdźazymi ſłowami jeho wucźeri, hdyž wón ſ Kotrczom, kotryż bě jemu rjekł, ſo je ſe miſchtrom wo jeho pſchijeczu hižo rěcźał a ma to ſlubjenje, wobſinjaſe pſchińdże njedźelu dopołdnja wo dźeło we dźěłarni proſyć. Ale pola ſtareho Kopezkeho, dotal ſo wotwlakowazeho, runje ſpjeczowanje pſchichodneho ſyna roſbudźi dozyła k Ternkowemu lépſchemu. Njeběſchtaj ſebi pichejara dobraj hromadźe. Pſchichodny ſyn pſchejara napadnje dawaſche na ſjawne, ſo je jemu hižo tudy trochu na puczu a ſo by ſkoro cźaſ był, młódźichim mozam ſ puczа hicź. Kopezky rad ſnajmjeńſcha wob cźaſ pokalowaſche, ſo je wón hiſchcze w domje ſ knjeſom.

Też wutroba ſarěcza nékaſ w tutej naležnoſcźi. Staremu muježi bě Ternki żel, hdyž jeho takle widźeſche pſched ſobu ſtacź, poraženeho, podarmo potajejo, kajke pſchewinjenje je jemu to było, ſo by ſo takle ponžił a roſsudźił k tutej kročeli. Sawěſce njebě to ſnadna kročeł. Sſnadź ani, hdyž dyrbjeſche wopuſchczicź ſwoje wobſydſtwo, ſwój domcźk w „ližy“ a polo, ſawoſtajicź wſcho w ſuſych rukach, njebě wjetſcheje boloſcje ſacźuł, hdyž do dźěłarnje, ſ kotrejež bě pſched nječhto lětami wuſtupił jako knjes, miſchtr, prěni króć ſaſo ſaſtupi proſcho wo dźěło, jako dźěłaczeř, krawiſi.

„Nó, tuż mójeſze jutſe naſtupicź, Ternka —“ rjeknu Kopezky najebacź bórczenje pſchichodneho ſyna, kiž bě pódła ſtyſchecź.

Sapraſnjenje ſ durjemi, ſ kotrymż wołóſi ſebi Karliny muż wotkhadźejo ſwoje małomóżne ſkoby, cźinjeniſche ſtaremu muježi we khubinje duſche radoſcź a napjelnjeniſche jeho ſ pſchijomnym ſpokojenjom. S nětajkej mjeńkoſcźu poda ſwojemu nowemu dźěłaczerjej ſamo ruku. Starý rjemjeſlnik cźeſcźowaſche w nim hódnoſcź, kotraž njeje jemu ſe ſnjeſbożom mohła być wźata, a wojnamjeni to też ſ narěczu, njerjekneywniſchi jemu ty, kaž to po ſtarodawnem waſchnju prajeſche wſchém ſwojim krawſtwim, a mjenowaſche jeho ſe ſwójbnym mjenom, nіž ſ ličcźeńſtwim, kaž druhich. Kładźeſche tu hnydom tak rjez doras na to, ſo pſchi wſchém roſbaženju pomérow, pſchi poddatoſcźi jedneho a knježenju druheho, wſchak tola pſchipóſnawa runoſcź jeju wobeju.

„Potajkim jutſe na ſajowidźenje. Mjes tym dobru nóż, miſchtrje —“ wotpuſchcźi Ternku pſchecźeſliwy, ſchtóž tomu derje cźinjeſche, běſche kaž ſe ſpodźiwnym lékom na wotewrjene rany jeho žehjeſaprěcźa, ſ kotrymż bě ſaſtupił na wopuſchcźenu pódu dźěłarnje, wróceſeſe ſo do ſtawa pſchiſtajeneho.

Miſchtr Kopezky njepſchemění ſo we ſwojim ſadźerżenju k Ternkej, hdyž tón na dźěło pſchińdże. Běſche pónjacź ſ kóżdeho ſłowa, ſ kóżdeho połiwa, kaž je napjelnjeny ſ wědomjom, wo cźeſi Wojcźechowoho położenja a hłada wołóſicź jemu tu cźeſu a wokłodźicź jemu po możnoſci hórkoſcź nowych pomérow.

Se miſchtrowym ſakrocźenjom bu Ternka na jeho ſtare měſto w dźěłarni ſapokaſany, kotraž kedźbliwoſcź derje měnjena měješeſche ſkoro nawopaczny ſcźěhnk. Ternka měješeſche wocźi poknej ſyłſom. Nosdźel mjes nědźuſchim a nětcźiſchim cźim hórje ſtupi jemu na myſl. Kak běchu ſo tola pomėry wot tamneho cźaſa pſchemėniłe! Schto běſche wón dyrbjał wſchitko mjes tym pſchetrać. — —

W miſchtr Kopezky, nědhy tajki mjelcźiwy hacź do ſaſaſkoſcźe, nětko jako ſtarz bě ſo ſtał ſtrěcźiniwy, cźaſciſcho ſawjedże rěcź na ſaſchke doby a ſpominaſche mnohich podenidjenjow ſ minykoſcźe, njepſchedcźujo, kak Wojcźechowu wutrobu roſtyma, ſrani ſ tutymi dopomnjenkami, ſ kotrychż ryſowaſche ſo jemu zyłe hubjeńſtwo pſchitomnoſcźe cźim wótriſcho.

Ternka bě w ſakładach pſchezo powahi měrneje, ſpokojneje, ſcźerpliweje; poraženiſcź, w kotrejž tcźeſche pſche wobſtajne domapytanja, tij běchu ſo na njeho ſe hromadami nawalile, pſchiwjedże to hiſchcze bóle k plaćiwoſcźi. Miſchtr Kopezky, kotryż runje tutych ſnamnoſcźow dla měſeſche Wojcźecha tak rady, ſo běſche jeho ſamo ſa muża ſwojeje jeničkeje dźowki poſnajił, bu ſe kóżdym pohladnjenjom na Ternku, ſ kóżdym ſłowom, kiž poręcza, bóle a bóle ſa njeho ſahorjeny. Jemu ſo ſda, ſo hakle nětkole, kaž ſo ſłuſcha, Ternku prawje ſebi waži, a pſchehanjeſche a wulběhowaſche jeho dobre ſtronki, dokelž běchu runje wone to byle, kotrychż njedoſtawaſche ſo jeho pſchichodnemu ſynej. Wulzy żel bě jemu, ſo tehdom, pſched létami, ſo tak ſtako njebě, kaž by ſebi wotmyſlił. Kak by tola wſchitko hinak było! Stary muż wumołowa ſebi w duchu, kak by ſo był ſ tutym pſchichodnym ſynom dožyła hinak ſnjeſł, kak by ſo ſpjela druhi wjaſomny poměr mjes nimaj ſawěſcźe wumył a kak by hjeſdwélnje też Karla ſ Ternku była ſbožowniſcha hacź je to nětko.

Karla njeſtorźeſche żenje, wożeſe nihdy niż nanej, kotrehoż pſchelutowa dźiwaja na jeho ſtromotu, kotrehoż njechaſche ſe ſłuſkami a ſforžbami ſaruđźiź. Ale bě widźeczа na wſchich ſtronach, jo wopraſwdźe ſbożowna njeje. Sſnadź by to też njebyła ſ Ternku. We ſwojej wěſtoſci mało ſbożowneho mandźelſtwa ſwjaſka wſchak pocza ſonicź a błudźicź wo druhim, ſbożowniſchim a nabywaſche pſchežewdźenja, ſo by ſ tutym druhim mandźelſtwu ſ Ternku ſawěſcźe to było.

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

S Krutnjeza. Na kónzu schulskeho léta wopuschczi kubomnu Powschikowmu ludowu schulu 85 dżeci, 41 hólzow a 44 holzow. Sakmpilo pak je létsa do schule 202 dżeci, 98 hólzow a 104 holzow. Dozhla wopuslje ludowne ludowu schulu 1258 dżeci. S lutowanskimi naprawami, kiż so pschewidżechu, so tsi rjadowniše sahnachu, so mamy tu město 41 rjadownjow jenoż hischże 38. Pschi spocżatku schulskeho léta 1930/31 stutkowachu tu 33 wšedomostnych a 3 powolanske wuczerki. Statne mérne semércho wuschischeho wuczerja Günthera a jene njestatne městno kej so sahnaloj, tak stutkuje tu nékto 31 wšedomostnych wuczerjow a 3 powolanske wuczerki. Tuksmilu je w Komjenzu 11 rjadownjow i wjazy hacż 35 dżecżmi.

S Mojerez. W stanowem pohedżenju kantschoho šudnistwa mésesche so najprjedy M. j Kulowa dla konkurenkoho pschedżiwjenja samowlicż. Hacżrunjeż so jemu wjecza poradżilo njeho, dżiwinu sej nalojicż, bu wón k 20 hrywnam pjenżeznje pokuty a k njekotrym tydnjow šudżenju. Mandżelska L. j Kulowa bu sapowjedschischa winowana. S pschesludschenjom dopohonow dopokasa so ji wina dowolnje a wobstorżena bu k sakwu na tsi méschacy j dwémaj létomaj cżakanskeho cżasa sahudżena, kotraż budże dżél klostanja sawokowanym. — Tu sapiskuja so tykrto za ludowe pohodnje, wo kotrymż so wichudże wjele rèczi.

S Béleje Wody. Cżekte njesboże sta so brzedu na dróhi mjez Noblonzom a Kruschwizu. Samkarski wuczobnik je Béleje Wody, kiż bésche sa swojeho mistcra j Noblonza po želene formy za schikowanju pobył, jédżesche na swojim kolu do Béleje Wody wróżo a dżerżesche cżaku, nébże 70 puntow cżeżku, psched sobu na wobchże. Hdyż nadobo na sakrubjenje, wot sady pschikhadżaseho motorskeho kolojésdneho na prawo sawinu, tyhli cżeże dla runowahu a spadny na pucz. Mjes tym bé motorowy dojéż, sawadżi wo na semiu leżaze koło a sbubi psches to mózy nad swojim mastorskim kolom. Wón padże tohorunja a slama żebi nadkolena. Kuhdom sawolany lékar da jeho do Shorjelskeje kliniki dowjesé. Sranjeny, Shorjelski pschekuża, jédżesche do Béleje Wody, hdżez bu w cżasu njesboża jako swédk na hantskim šudnistwje wocżakowany. Samkarski wuczobnik je so jenoż slóbka sranił.

S Béleje Wody. Piatk popołdnju so w Bélej Wodzkontjej, do rólowarskeho woża sapschehnjenaj, spitschichtaj. Na róku Dwórnischczowje a Mużakowskeje dróhi potorhnjechtaj schtom a cżerjeschtaj po khódniku Dwórnischczowje dróhi dale. Podtorhnjechtaj hischże jedyn schtom, honjeschtaj po Schweigowej dróży dale a skónczinje samo jedyn Bélowodżanski wobydlef rozbudżenej skoczecżi blisko Hüblerez kupneho domu sadżerżeć. Ludżo na sboże bo njesboża njepschindżachu, dokelż bésche runje malo wobchoda na dróhach.

S Béleje Wody. Haibne pschetżinjenje skuczi brzedu popołdnju 16-létny noschcż na dwémaj dżesczomaj w starobje wot 5 a 9 lét, kotrejż hamej na dróży sotka a jimaj sobuhnicu kasasche. Njehornik je hižo dla hamżnego pschestrodżenja wot mlodostneho šudnistwa w Bélej Wodze khlostany był.

Kužicy.

* S Noweho Gerédorfa. Sérjedu tu pjeża je njemozu wobjaty 51-létny murjerski polér w swojim bydlenju po skhodże dele padże. Wón żebi cżežko nog putnu. Snjesbożeneho dowjesechu do wokrejschnje khorownje. Tam je hischże hamżny dżeń wumrél.

* S Ruchbacha. W nozy k piatkej wotpali bo tu saschta brożeń pschi evangelskim pohrzebnischczu. Brożeń fitschesche evangelskej wosandże a bésche ratarjam pschenajata. W brożni bo hischże wjele syna a sjomy khowasche, so bo twarjenje sa krótki cżaż po zyłym palesche. Wohnjowa wobora městesche pschede wšém šubdone twarjenja schiktacż, dokelż béchu wone j létsajmi schikrami hyżnje wohrażene. Wo nastacku wohnja mnju, so je jón slósniska ruka sasokla.

* Se Shorjelza. 39-létnu manożelsku pschekuzu Wilhelma a jeju dżesci, 7 a 10 lét starej, piatk pschipołdnju w jeje bydlenju z plunom sajédojczanych a morowych namakachu. Se sawostajeneho lista wukładża, so je žona bobrowólnje i dżesczomaj do smjercże schła. Jeje manżelski pschihnuwschi ruzje na wobkhodnym puczowanju. Sa pschicżinu samomordarstwa maju hopodarske starosce.



Zemja so puka. W Freiburgu při rěcy Unstrut so zemja pukny a nasta 60 metrow šěroka skałoba. Hródże a zahrodkowe khłódnicy do 6 metrow hłubokeje skałoby spadachu.

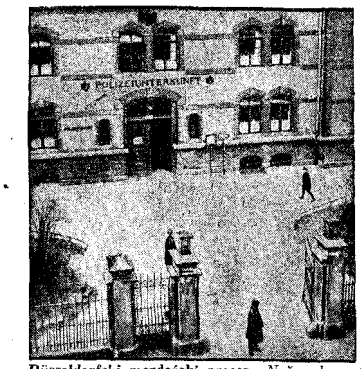
Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Löwenberga. (Myschka w lžizy.) Sczéhowaza pékna stawiniczka powéda so z Lažna w Löwenbergskim wokrjesu: Tudyscha knjeni bé pschi wokne swojeho bydlenja klikku s kanarikom stajila. Njedawno pschidża do bydlenja myschka, kiż nihdy njemożachu popadnyć. Nadobo namakachu ju, hdyż béchu ju dołho podarmo pytali, w lžizy hedżo. Myschka hedżesche smérom na żerdzy a daische żebi ptaczu pizu derje zhożeca. Kanarik, kotremuż njebé ani tróschku satrach, hedżesche też smérom pódla a pschihladowasche, kak myschka sornjatka hrynja. Kak je swérjatko pisches wusle żerdzi pschelécz mohla, njemożachu żeli wujasnicz.

Proces přećiwo wulkomordarjej Kürtenej.

Sapocżnje so dżenżnischi pondżelu w Düsseldorfje. Prozeż wotmėwa so psched pschisażnym žudom w sali, kiż je so wošebje sa njón w Düsseldorfskej zhupo-kasarnje pschiprawiła. Pschedżynda je krajnoždunski direktor Kole, wobstorżbu sastupuje wyschi statny rèczнik dr. Erich, jako offizielny sakitar sa Kürtena skutkuje rèczнik dr. Wehner. W prozeżu ma so nėhże 200 swedkow pschesłuchowacż, psches 20 lekarskich a psychiatriskich wèzaymwustojnych budże swoje dobrodżacże wuprajicż. Psches 100 nowinarskich sastupjerjow tukraja a wukraja dże sjawnosczi wo prozeju rosprawjecż.

Kürten budże so samolwicż dyrbjecż dla dżewjecż mordarskimi nimo žudom mordarskich poiputow. Dale Kürtena hischże 45 sapalerskimi winuja. Tola wo nich so w tutym prozeju njebudże jednacż, so wón njeby pschewobschérny był.



Düsseldorfski mordarski proces. Naš wobraz pokazuje nam twarjenje w Düsseldorfskej šupo-kasarnje, hdżež je so zala za hobrski proces přećiwo wulkomordarjej Kürtenej připrawiła.





Pětr Kürten. Hornjej wobrazaj předstajetaj Kürtena. Delni wobraz jo rysowanka wo městnje mordarstwa, kiż Kürten do swojeho zajeća Duesseldorfskim nowinam připósła.

Překlepany paduch.

Afrikanska bajka.

Běštaj jónu bratraj, dwaj njekniczomnaj cłowjekaj, kotrajż so husta do kralowskeho doma dobuštaj a jón wurubištaj. Starši bratr wumrė a zawostaji syna. Tutón wopraša so jónu swojeje maćerje: „Kajke dżełło mėješe naš nan?“ „Twój nan mėješe rjemjeń a njeć“, jemu wona wotmołwi. — Hólčec nėtko też započa kradnyć. Wón dżėše do dalokeje cuzby, hač ke městnu, hdżež woweu wuhlada. Tutu wón pokradny a ju zadaji. Kral pytaše kradnjenu woweu.

Druhi raz zaléže paduch samo do palasta krala, kradny tam slébro a złoto a wróći so z tutym k swojej maćeri. Maś dżėše k ćoće a prošeše ju, zo by jej hachtl wupożčiła. Maś ličeše z tutym hachtlom pjenjezy a wróći jón potom zaso ćeće. Jedyn złotak bė w hachtlu wisajo wostal.

„Widżiš, widżiš“, praji ćeta swojemu mużej' „naš wujk ma telko pjenjez, zo je samo z hachtlom měri.“ Muż dżėše k swojemu wujkej a wopraša so jeho: „Ze wotkel maš telko pjenjez?“ Mudry paduch wotmołwi jemu: „Dži hač k domej krala, wotzběhń tam cybel a ćisń kamjeń do domu. Słyšiš-li ty kamjeń na zemju padnyć, tak móżeš so do domu dobyć. Jeli pak kamjeń njeslyšiš padnyć, tak wostań wonka a njehibaj so!“ Muż dżėše hač k palastej krala, wotzběhny tam cybel, ćisny kamjeń mnř a byrnjež jón njeslyšał padnyć, zaléze tola do domu. Padny do wulkeho kotoła mjedu, z kotrehoż so wjac wudrapać njemóżeše. Prawy paduch, wujk znjezboženeho přińdże a wotrubny swojemu wujej hłowu.

Na druhi dżeń namaka kral worweho a prašeše so zastrożany swojeho wėcywustojneho, što dyrbi z nim cinić. Mudry radżićel wotmołwi kralej: „Sadź cėło won na dróhu, potom bndża jeho přiwuzni wo njeho płakać, a tak zhonimy, ke komu cėło słuša.“

Naš młody paduch pak dżėše na torhošćo a kupi tam jeża. Tute dari swojej ćeće ze slowami: „Wzmi jeża a dźi z nimi k cėłu swojeho muża! Tam rozbij jejka a płakaj.“ Žona činješe, każ jej wujk radżeše.

Přińdże kral a wopraša so žony: „Cehodla płaćeš?“ Wona wotmołwi: „Sym moje jejka wšė zhubila a ludźo su mi je rozbili.“ Kral mėješe sobuželnosć ze žonu a dari wjele pjenjez. Wona so spokojom domoj wróći.

W nocy přińdże młody paduch a zahrjeba cėło swojeho muża. Rano, hdyż kral k městnu přińdże, běše cėło preć. Wón dżėše tohodla k swojemu wėcywustojnemu a praješe jemu: „Cėło je kradnjene!“

„Póscel twojcho honača won, zo by cėło pytał“, radżėše wućene. Kral pósła honača do města. Paduch kotryż jeho přińć widżeše, dosahny honača, zaréza jeho a dże selbi pjeċeń słodżeć.

Zaso poda so kral k radżićelej a rjekny: „Honač so njeje wróćił, što dyrbju činić?“ Radżićel: „Póscel służobnicu won, zo by honače mjaso kupiła.“

Służobnica přińdże k domej paducha a prošeše za khoreho krala wo honače mjaso. Mać młodeho rubježnika předa jej mjaso. Paduch to wuhlada a spěšnje přibliži so służobnicy: „Cehodla sy přišła, što sebi přeješ?“

„Mój knjez je khory, a ja přeju sebi honače mjaso.“

„Pój sobu, ja ći hišće wjacy wobstaram.“

Służobna dżėše z paduchom sobu do piney, tam jej wón jazyk wurėza, zo njeby jeho přeradżić mohła.

Njezbożowna służobnica přińdże ke kralej a njemóżeše jemu na jeho prašenja wotmołwić, dokelż dżė njemóżeše wjacy rèčeć. Kral rozhorjeny mysleše, zo chce służobnica z nim žortować, wotrubny jej hłowu. Zaso přińdże kral k radżićelej z prašenjom: „Što dyrbju činić?“

„Njewėm“, wotmołwi tamny.

Nėtko wohotowa kral wulku hosćinu a da wšėm ludźom wozjewić, zo tón, kiż jemu cyłu wėc wujasni, kralowsku dźowku za žonu dostanje.

Młody paduch přińdże ke kralej a započa ze swojim wuznaćom: „Wulki kralo, posłuchaj, što sym činił“, a powėdaše tak kralej swoju cyłu stawiznu. Na to dosta wón kralowsku dźowku za žonu. -n-

Přilopk.

* Piccard je swoje pschedewsarje znowa wotstorcził. Bayerska krajna wjedrankinja bésche do Riesingerez balonowerje fabiki w Augsburgu njepschihodne powésće wo wjedrje pósłała. Tuž je so prof. Piccard rošsudził, so swój start k leczenju do stratosfery (nuhdże 15 hacż 16 km. nad semju) znowa wotstorczi. W sobotu schische cżiste pschinjesechemy Piccardowy wobraz.

— Wuhlady na wjedro sa jutschischu wutoru: Pschi mirnym, cżopłischim wjedrje smėjemy pokitenje k deschcżam.

* W Bockowje pola Ustja w połnożnych Cżechach su cżele dweju mandżelskeju, kotrymaj bė nop rosrażeny, we fahrodże jeju domu namakali. Każ so sda, je mordar najprjedy mandżelskeho a potom mandżelsku, mėjeċelku khojesjownje, stónzował, hdyż je so domoj wrócżiła. Hódnotne wėcy njejsu so rubile.

* W Maubengu w Francowskej je so wulka kupowanja wotpalita. Wohenj so z tsoch rucże na zyły dom rosschéri. Wohnjowym woborom njebé móżno, jón salecz. Pětrowska zyrkej w šuhodstwje bė we wulkim strasche.

* We wsy Prokuplju je najstarscha zona Juhosłowjanskeje wumrėła. Wona je starobu 127 lét dożyła.

* W Neworleansku w Sjednoczenych statach połnożneje Ameriki su bandu pschestupnikarjow alkohola sastupili. Banda je spėschnymi pohłami a letadłami dżėlasche a we Neworleansskim pschedmėsteju šumnu schkrieżkowarnju wundżerżewasche, z kotrejż njepschestawajcy powėcże wo jėdżenju pschibrjożnych strażowazych łodżow dostawasche. Strażowaze łodże su ti wulke pschestupnikarske zholmy sastupile, w kotrychż bė 600 kaschczow likerow sżhowanych. 18 pschestupnikarjow su sajeli.

Swójbne powėsće.

Sslubjeni: Helena Panaczej w Khwaczjanach a Waltat Menzel, pjekarski mistcr we Wulkej Dubrawje. — Gertruda Wogtej w Jėżowje a Rudolf Janasch w Kamjenzu.

Swėrowanaj: Waltat Riedel z Khatu rodż. Bryłej łeż w Radworju.

Semrėli: Richard Düring w Budyschinje, 42 lėt; khowanje je dżenża pondżelu. — Augusta wdwa. Som-

merowa rodź. Widowerz w Budyšinje, 61 lět; khowanje budże jutře wutoru pop. w 2 hod. na Tuchořskim pohrjebnišću. — Korla Rauk, šatinerski mišter we Hornjej Hórzy, 57 lět; khowanje je dźensa pódnjelu. — Emil Richard Wrobl, kubler w Khwaćicach; khowanje je dźensa pódnjelu.





Prěnjej originalnej wobrazaj wo hrózbnym zemjerrženju Nicaragua. Wot hłowneho města Namagua zwostaciu jenož rozpadanki. Zemjerženje je sebi nimale 2000 smjertnych woporow žadało. Město je tak zapuščene, zo je na samsnym městnje natwarić njemóža.

Směški.

Stawiznjiti termin.

Profesor stawiznow pyta, so je žo młody Kowařk po dołhej thorošći saša do schule wrośił.

„Kak dołho dha sy pobrachował, Kowařko?" žo jeho woprašacha.

„Wot teho cźasa hač Napoleon wokoło Budyšina wojowaše!" bě wotmołwa.

*

„Nětko pischestaš tola stónčnje rejcź, hólcź; sub dźe je hižo won."

„Haj, knjeź lěkarjo, ale nětko dyrbju sašo do schule khodźić."

Fatalne wumělenje.

„Wybił Wasch pischeźel pischezo hischće kam wonka, hdyž ma wuhlad na sašwo?"

„Hižo dawno wjaz niž, nětkole ma wón wuhlad na swoje bydlenje."

*

Wažudna hodźina.

„Wascha žona je Waš potajkim wopuischeźiła?"

„Haj, pischeš tijomi dujenil!"

„S kajtšami słowami dha wotcźidźe?"

„Sźedźi mój klobuk runje?"

*

„Nimam žanych dźěći, njehraju na hudźach, hym jara měrny cźłowjek, cźehodła njechacje potajkim jśiwu na muje pschenajeć?" — „Sdyž chcecje to na kóždy pad wědźeć: Scje mi pschestary. Njelubuju pohrjebow we domje."

Powěrjowanski powěsnik.

Naš sobustaw čo. 9
knjez kubler
Emil Richard Wrobl w Khwaćicach
je wumrěł. Našich dowěrnikow a zjednośiwych sobustawow prosymy, zo bychu přinošk wo 70 pj za tutón smjerny pad na konto Posmjertneje pokładnje župy „Jan Arnošt Smoler" na Serbsku Ludowu Banku zapłaćili.
W Budyšinje, 13. haprileje 1931.
Posmjertna pokładnja župy „Jan Arnošt Smoler"

Budyšin. „Nadźija" ma wutoru 14. haprileje wječor we 8 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w Serbskim Domje. Přednošk je přilubjeny.

Bukecy. „Radosć" woswjeći njedźelu 19. haprileje swoje 10ětne wobstaće ze spěwnym koncertom, rjanym dźiwadłom a rejemi w Stangec hosćencu. Ke tutomu so wšitcy Serbja přeprošuja.

Haslow. Jednota Sokoł ma štwórtk 16. jutrownika we Haslowje zaso wuwučowanski dźeń narodnych rejow. Wša wokolna młodosć so wutrobnje přeprošuje. Započatk wječor we 8 hodź. **Zarjadnik.**

Hornja Hórka. „Łužica" zmjeje njedźelu 19. jutrownika měsačnu zhromadźiznu w Nowakec hosćencu. Přednošk budźe nam naš dir. knjez Bjarnat Krawc z Drježdźan poskićeć wo „žortniwości w serbskej literaturje". Knježa dowěrnicy so proša, wšěm sobustawam wozjewić. Hosćo su lubje witani. Wo bohaty wopyt so prosy. **Předsydstwo.**

K přećelniwemu wobkedźbowanju: Podpisanemu nje je dale móžno, na naprašowanja a prózdny pósmje wotmołwić, je-li zo k tajkim należnosćam porto připołożene nje. Korespondency so skoro čěsniwje kopja a w nětčišim času ani nje wjacy móžno, na to mały kapital woprować. Hewak stajnje k słužbje. Kj. Krawc, hudźbny direktor.

Lichań. Jednota Sokoł zwučuje wutoru wječor we 8 hodź. pola Rudolfec.

Pančicy. Lipa Serbska (cyły khór) ma před koncertom (19. jutrownika) předposledniu pruhu. Zasy w Pančanskim hosćencu, wječor we wosmich. To njech wšitcy spěwarjo na wědomjo wozmu.

Radwoŕ. Zhromadne spěwanje Hu. Jednoty budźe tu srjedu wječor ½9 hodźin pola Šubertec.

Radwoŕ. Jednota „Sokoł". Wutoru 14. haprileje wječor we 8 hodź. zaso započinamy ze serbskimi narodnymi rejemi. Prawje wjele knježnow wutrobnje přeprošujemy.

Sokolska župa „Lubin". Prěnja kublarska zhromadźizna budźe njedźelu 26. haprileje, pop. w 2 hodź. w Zendźic hosćencu w Małešecach. 1. Přednošk župneho starosty: „K čomu trjebamy sokolske župy?". 2. Debata. 3. Naš program. 4. Wšelčizny. Dla wažneho wuradźowanja je přitomnosć kóždeho bratra trěbna! Župny starosta.

Zpěw. kupka „Lumir" zeńdźe so sobotu 18. t. m. pop. w 4 hodź. w hosćencu k „Woprawnemu" (Zum Echten). Njezapomńće noty: Škowronk a Słónčne pruhi. Bjarnat Krawc.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězynach. — Za nawěsći: G. Janak w Budyšinje.

Čerstwy łany wolij
poruča
Gustav Jung w Koporcach
woleńca

Hospodarski rozhlad.

Póndźelu 13. haprileje 1931.

Barlinita burzy ludźom hobotu wocźichu, tola wosta dosć kruta. Wiki z dołhimi a rentowymi liśćimi běchu cźiche, ale kurjy wschelake.

Produktowe wiki pschinjeśechu ludźom hobotu jenicźku jećmjenej a wowsoh powyschene płaćišiny wo 10 pj. po zentnarju. Pschenica a rožka dźerźischtej so w hotowym sornje dotalnych płaćišinow. W termińowym wikowanju trochu postupištej. Sobotu płaćesche zentnar

w Barlinje:

pschenicy 14,40—14,50 hr., rožki 9,40 hač 9,50 hr., nadchodnjaceho jećmjenja 11,65 hač 12,25 hr., nasymkeho 10,70—11,60 hr., wowsa 8,55—8,75 hr.,

w termińowym wikowanju

za meju: pschenicy 15,17½ hr., rožki 10,07½—10,10 hr., wowsa 9,20—9,25 hriwnow;

za julij: pschenicy 15,02½ hr., rožki 9,95 hr., wowsa 9,70—9,73½ hr.;

za september: pschenicy 12,70 hriw., rožki 9,42½ hr., wowsa 8,87½ hr.

Sćehowanje wiki we Wojerezach.

Sobotu 11. haprileje 1931 běchu na wiki přihnjelej 253 prošatow a 7 běłakow. Prošata płaćachu 4—6 tydź. 10—15 hr., 6—8 tydź. 15—17 hr., 8—10 tydź. 17 hač 19 hr. Běłaki płaćachu 3—5 měšačne 30—50 hr. Wołchod bě žiwy. Njewotka słabka.

Sćehowanje wiki we Hrodźišću.

Wutoru 14. haprileje 1931

we Wrěsni pola Kamjenza we „Wjeselnym kuble", rano we 8 hodź.: Běle wino, schokoladowe a zokrowe hworn, hušchaca pichipraiwa włošow, njedźelski wuš, hólbawa, wuchahowace blido, blidło za kurjerjow, štript, gitara, pišanske blido;

w Dalschtrowje w knježim dworje, dop. w 10 hodź.: Klamowej blidła;

we Wětrej Wodze w hosćencu „Ke krónje", dop. w 11 hodź.: Wschelake meble, pišanski stroj, radia, wschelake klamowe wuhotowanja.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wotliwowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

płaćizny po złotej hriwnje

	11. 4.	10. 4.		11. 4.	10. 4.
[illegible]	288-300	288-300	bony	18 [illegible]	20-00
[illegible]	188-190	188-190	woka	23 [illegible]	23-00
[illegible]	—	—	módre łupiny	13-15,5	13-15,50
[illegible]	214-232	12-230	žołte łupiny	22-26,0	22-26,00
wowsy	171-173	169-173	saradella	—	—
kukurica	—	—	rapa, wosuńk	9-10,20	9-10,20
Pšenć. muka	24-40,50	24-40,50	łany wósuńk	14 14,60	14-14,60
rožana muka	27- 9,50	6-29,50	nocn. melasa	—	—
pš. wotruby	13-13,6	13 13,6	běrnj. kruški	14-15,20	14-15,00
rožane „	13-13,50	13-13,5	syno, 50 kg	1.3 -1.50	1.30-1,50
raps	—	—	žrjana słoma	0.60-0,80	0.60-0,80
hróch Viktor	24-29,0	24-29,0	pšenć. „	0.45-.60	0,50 0.60
lane symjo	—	—	wowsna „	0.45-0.60	0,55-0,65
pjeluški	25-23,60	25-23,00	rěpa „	0.55 0.65	0.55-0.65

Rěpu
k pleowanju wokoło 1000 ctr. ma na předań
Ryćerkublo we Wutołćicach

Skót na pastwiśća
Woły a jałowcy
při inna na pastwu
Ryćerkublo we Wutołćicach
Wot ratarskeje komory přiznate pastwiśćo

Jeja k nasadźowanju
wot Rhodelauskich a Barnefeldskich Kur, kiž su na rjanosć a zamóžnosć plahowane, ma po 70 pj. na předań
swobodne kublo w Lětonu w telefon 2438

Jasymjenja
runklica
čerwjeny dźećel
čerwjeny a běły kał morchej
Symjenjowa wikowańnja
Rauchfuss w Budyšinje
na Zitnych wikach 9

Ratarstwo
24 kórcow, masivne twarjenje, wobstejnosćow dla hnydom k přenajeću.
Bliše zhonić we wudawarni „Serbskich Nowin".

Ratarstwo
ze žiwym a morwym inventarom je dobrowólnje na předań přez **G. GRAF, w Budyšinje** na Serbskich hrjebjach 9, II

Serbske tačele
(Gramo on Platten)
ma na składze
Jan Schieback w Budyšinje na Mužakowskej dr. 4

Serb
burski syn, 34 lět stary pyta **słužbu,** najradšo pola staršich ludźi abo wudowy
Bliše zhonić w Serb. Now.

Nowe a hrjebane
koła
lejtowany wobluk, někotre **znamkowe koła** wot 35,- hr. **Seifertec składnostne kupje** na Kamjentnej hasy 29

Nowa serbska knižka

ZLATOROG
ALPSKA BAJA

wot Rud. Baumbacha
přełožił Jan Šur

103 str. broš. 1.50 hr., pyšnje wjazana 2.25 hr.

Na składźe w Serbsk. kniharni w Budyšinje

10 lět
spěwne towarstwo „Radosć"
Swjedźeńsći wječor
njedźelu 19. haprileje wječor 8 hodź.
w Stangec hosćencu w Bukecach
Spěwy / Dźiwadło w 3 jedn. / **Reje**

Žentwa

Wobsedźer wjetšeje žiwnosće 36 lět stary, evang., pyta znajomstwo z hospodliw. knjeznu z ratarstwa z něšto zamoženjom w starobje 20—28 lět dla bórzowneje **žentwy.**

Sprawnje měnjene dopisy z wobrazom, kiž so wróći, pod **H 16** na wudawarnju „Serbskich Nowin".

Rusace jeja
k nasadźenju na předań
w Jitku čo. 24

¾ lěta stary
byk
na předań **w Khasowje 13**

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowérnik. 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pf. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pf. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pf.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čełneno znjezbožeńa z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běchny. Kóžde znjezbožeńe dyrbi abonent hnydom ćitej zawěšćacej bancy wozwěsć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńa dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźć. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja ćitejo banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 86 — Budyšin — Wutoru, 14. haprcje 1931 — Bautzen — Lětnik 80

Płody němsko-ruskeho přećelstwa.

Pschepytanje, kotrež je Barlinska a Frankfurtska kriminalna policija wo ruskej bolschewikiskej fabrikskej spionaži w J. G.-barbowej industriji w Höchstu sawjedła, je so nakhwilnje stónźiło. Kriminalnej policiji je so poradźiło, dalsko rozsćerjenu a do drobna organisowanu fabrikisku spionažu wotkryć, kotraž je so je strony komunistiskeje centrale revoluzionarneje opposicije dźełaćerskich swjazkow w Barlinje a s Barlinskeho ruskeho wikowanskeho sastupjerstwa wodźiła. Dopokalane je, so je we Höchstu sajaty kommunistiski wjednik Korla Diensthach s pozrědnistwom sekretara Ericha Steffena s Barlina-Reinickendorfa s pruskim wikowanskim sastupjerstwom wobkhadźał a wot njeho wjetsche summy dostawał.

Sekretar Barlinskeje kommunistiskeje opposicijskeje strony Erich Steffen je w mjenje ruskeho wikowanskeho sastupjerstwa w Barlinje Diensthachej iwkasował, kaše fabrikske potajnosće dyrbi wuzwědźeć. Steffen je hnydom do Ludwigshafena a Höchsta a najkerje tež do druhich fabrikow J. G.-barboweje industrije pućował.

Sobotu je kommunistiski zobustaw dźełoweje rady J. G.-barboweje industrije w Höchstu Korlu Diensthacha we Ludwigshafenje sajeli. S pismom, kotrež je policija we Diensthachowym wobydlenju sebrała, je spótnaćeł, **so je fabrikske potajnosće J. G.-barboweje industrije ruskemu wikowanskemu sastupjerstwu w Barlinje pschedawał.**

Hač dotal je policija pódla Diensthacha dwanaće wožobow sajała. Ruske wikowanske sastupjerstwo w Barlinje bě Diensthachej porućiło, so by fabriku spionažu w Porheinskej a Pomainskej wodźił. Diensthach je nětko 20 lět stary, jara intelligentny a frěźniwy a wutrjaduje cźesćelakomny. Dokelž wón swojich kollegow w dźełowej radźe, kotříž sozialdemokratiskim swjazkam pschiwłuchachu, **pschi dźele a w fjatnych khromadźiznach wohanjesche, direkzija jeho se službu puschći.** Na to won je wschěmi ruzami pschećiwo sozialdemokratiskim swjazkam dźełasche. Psched někotrym cźasom je won woženi. Nadpadne bě, so jebi drohe wobydlenje wotnaja, jo wožobnje wuhotowa a sa drajtu a druhe zinjenjowe potrěbnosće wjele pjenjes wudawasche. Psched tydźenjom bě nadobo słuschećej, so je policija někotrych dźełaćerjow, i kotrymiž nětsche Diensthach wussi wobkhad, pschešłyschała. Jednasche so wo pscheradu fabrikskich potajnosćow. Słónźenje Diensthacha sajachu. Na to policija jeho listy na pósće sadźerżowaka. S tym policiji wažne pisma do rukow padźechu. Diensthach je tež w Merkez chemiskich dźełarnjach w Darmstadtu a w Mainzu swojich pschipomožnikow měł. Pod pschećiwnu politiskeje agitazije won sa fabrikskimi potajnosćenji śledźeschće a pytasche jo pschede wschěm chemikam pschibliźić. Powědasche, so jo w Ruskej wulka chemiska fabrika natwari, kotraž jo jemu poditaj. Tam może swojim pschećelam dobre měsjno saradźić.

Protest wójnskich wobskodźenych.

Němskostatny swjazk wójnskich wobskodźenych, wójnskich wobdźělnikow a wojerskich sawostajenych je w nowinach śledowazy protest wozjewił:

Sastaranju wójnskich wuporow nowe strachi hrožа. Wot lěta 1927 su je prawa wójnskich wuporow, kotrež wobnjesowale a sakońcźy saruczene podpjery su je wottwarile. Sslubjenja, kotrež je němske knježerstwo w němskim žemje wospjet dało, njeje so dopjelnile. Někto su žebi jamo wotmyślili, do sakońcźy saruczenych prawow wójnskich wuporow pschinjacz a renty a pschidate renty ztróćicz. Pschećiwnu tomu je pschedźiwidźiwo němskostatneho swjazka wójnskich sawostajenych k wulkim protestowanskim demonstracijam napominako. We wschěch jutach Němskeje budźa 19. a 26. haprcje wójnske wuwory w najwjetschich salach němskeho hłowneho města a we hłownych městach krajow a provinzow sa falbowanje swojeje zwjerjenjoweje exiztenzy demonstrowacz. W Sakskej śmeja so protestowanske zhromadźizny 19. haprcje w Drježdźanach w Saxaniowym zyrkuzu, w Kamjenicy w zentralnym dźiwadle a w Lipsku w ludowym domje.

Dr. Breitscheid wo sozialdemokratiskich žadanjach

Wjednik sozialdemokratiskeje strony **dr. Breitscheid** je **na Barlinskim** podkrjeżnym stronin ym sjěźdźe rosprawił. **Sozialdemokratiska** němskokrajnika frakcija je w smyśle **sjeje strony** cźiniła, hdyž je nazionalnych sozialistow wot wliwa na politiku iwsamka. Breitscheid je wótro pschećiwo **měšćeńanskim** stronam wobroćił, kotrež su sozialdemokratam poscźežile, Brüningowy kabinett podpjerace. Potom je wótro pschećiwo pschestupnikam dišziplinty we sozialdemokratiskej stronje wobroćił. Po wotstorcźenju wurubjenjow němskeho žeznja je je etapa dospiła, ale žodyn wotthknjenty kónz. Se sozialdemokratiskej politiku je je Němska psched wosudom Italskeje wobarnowała, tola hischcze hospodarska kriza na lud nacźi. Tohodla žadamy, Breitscheid praji, **sa 40 hodźinskim tydźenjom,** a to najprjedy sa sjawne dźełarnje a pribatne dźełarnje se sjawnymi kasankami. Też wottwarjenje mjdy dyrbi pschestacź. S krizu je drje kapitalistiske hospodarstwo potschadźene, tola wono je s wěstosću k katastrofu njeńjdnje. Do hospodarskich dźełarnjow dyrbja so sozialistiske blunki sawariec.

Kommunistiska agitacija w němskostatnej woborje.

Pschepytanje dla kommunistiskeje agitazije w jěsdnym regimenzje w Fürstenwalde je je pośledne dny fylnje wupschestrěło. Po žadanju pschepytowazeho sudnika su hischcze druzich ludźi sajeli, kotříž su skazerske nadrobje mjes jěsdnym regimentom cźinili. Pschi pschepytanju je je pokasało, so wot někotreho cźasa kommunistiska strona je wschej mozu kommunistiski agitaziju dźeła. Kóždy, kotryž na pschedstajenych zwari abo je wrócźo stajeny widźi, wona agitaziske a skazerske pisma sćele. Cźile ludźo je do wožebitehu sapisa sympathisowazych staja, też hdyž hewak njejsu kommunistiscy smyśleni.

Wottwarjenje mjdy pola němskeje zigaroweje industrije.

W mjdowym hibanju němskeje zigaroweje industrije je wurunał dr. Stenzel w Hamburgu rosrisaz wuzud wuprajił. Po tutym wuzudźe, kotryž su dźekodawarjo a dźełacerjo do predka pschijeli, je mjda wot 15. haprcje wo 4 prozenty sniži.

Sapódlanza Federa k jastwu na jedyn měsaz sasudźili.

Nazionalneho sozialistiskeho němskosejmskeho sapódlanza dr. Federa je pódźelu wulki lawnišći sud w Kasselu dla pschećiwdźenja pschećiwo republiku schkitazenu sakonjej k jastwu na jedyn měsaz sasudźił. Kłostanje je po saplaćenju pokuty 200 hriwnow na tři lěta wosterčeł.

Awstriska wikowanske sdźerżenje s Cźěskosłowakskej wupowědźiło.

Awstriske knježerstwo je wikowanske sdźerżenje s Cźěskosłowakskej wupowědźiło. Wot někotrych niedźel je wo nowym sdźerżenju jedna. Sdźerżenje ma, kaž też nowe sdźerżenje s Jugosłowjanskej a Madźarskej, dźiwajo na němsko-awstriske zjednoćenje unuju jenož lěto płaćeć.

Bolschewiske nowiny pólskich industrialnych skichowdźili.

Puczowanje wjednikow pólskeje industrije do bolschewiskeje Ruskeje po pschikładze sastupjerjow němskeje industrije

Republikanske dobyće w Španiskej.

Sa cźaš schpanskeje diktatury je je w schpanskim ludu wulke pschemjenjenje stało. Pschedy je wulkeho dźela konserwatiwny lud je je k republikanskej stronje pschiwobroćił. Pschi gmejnskich wólbach je sašbźeny tydźeń lud w městach wobźiwdźeźił, so pomoz je nětcźischeje hospodarskeje nuzy wot republikanskeho knježerstwa wocźakuje. W městach je republikanska strona woprawdźe pschemožaza wjetschinu dospła. Na wjach pak je hischcze njeje mohła pschećiwnicźischcez. Tam su monarchistojo we wjetschinje wostali. Snutskowny minister je pónźelu rano w 2 hodźinowej, hdyž swoju pišarnju wopuschći, rjekł, so je wocźakuje, **so może monarchistojo s 80 280 wuwolenych gmejnskich sastupjerjow 65 prozentow sa sebje zapisaz.** Nadrobny wunoschk gmejnskich wólbow je hakle sjedźu abo schtwórk wotjewi.

Schpanišći su je je wot lěta 1923 jašo prěni króć pschi gmejnskich wólbach sjawnje wuznał, kajke su jeho politiske nahlady. Hdyž je wólby pohnduła, dyrbi je wopomnicź, so je wólbne prawo w Schpanskej hakle s 25. lětom sapoczate, so potajkim schpanska radikalne smužene na młodźina njeje mohła pschi wólbje swój hłós do wahi cźisnyć. Srabja Romanones, kotryž w schpanskim knježerstwe lewiznowu stronu pschedstaja, je sjawnje praji, so je wunoschk wólby wobzamknuny a so njeje moht sa knježerstwo hóre wupadnyć.

Druhi ministrojo politiske połoženje w mjenje cźornych barbach widźa. Ministerski president Aznar praji, **so je połoženje wobcźežne, tola so knježerstwo měr wobthewa.** Minister sjawnych dźełow, kotryž na sjwonkownej prawizy stej, je sastupjerjej „United Preß" sjwoje. mjenjenje wo wólbach sdźelił, prajizy: „Hdyž žebi republikanzy muzła, so budźe knježerstwo kraju někto radźeć, so by wrócźo stupił, so woni jara myla. Wěrno je, so su republikanzy w městach dobyli, tuzje tak wěrno pak je, so je s 80 000 gmejnskich sastupjerjow, kotrychž su wuwolili, 60 prozentow monarchistow. **Wuwolerjo na wjach su tuzje tak dobri Schpanjenzjo kaž wuwolerjo w městach.** Bjes dwěla je połoženje khutne, tola knježerstwo dyrbi sjwoje dźeło dale cźinić a bjes pschedźudkow a s jasnej hłowu wo stejiscźcu wuradźeć, na kotrež dyrbi so stajeć.

Wujschk Macia kralej hroty.

Kaž so j Barcelony powě, je „republikanska lěwiza" w Katalonisci (wujschk Macia) s 30 000 hłosami wjetschinu dostała. Sa njej źleduja regionalistojo a potom radikalni republikanzy. Antimonarchistiske strony śmeja tak w měšćeńanskej radźe w Barcelonje wulku wjetschinu. Też w druhich katalonskich městach maju republikanzy wulku wjetschinu. Na dróhach tyhnazy psched redakzijemi nowin cźakachu a dobywerske powěźe republikanskich we zyłej Schpanskej je zahorjenjom witachu.

Wujschk Macia je po wojerwjenju wólbneho wunoschka rěcź měł, so dyrbi kral, dźiwajo na dobyeje republikanskich wróćo stupiz. Hewak by dyrbjał diktaturu zawjesć, kotraž by krwawny kónz měła. Pschetoż lud by postank. Kralojo, kotříž na swój lud njepodźěchaju, dyrbja so na wojnid francozoskeho krala Ludwiga XVI. pschihotowacź, kotremuž su hłowu wotcźeli.

Hrozaze jeźdźiwki wólbow.

Prěnje wólbne wunoschki su, kaž so j Madrida powě, w schpanskim hłownym měsće, wulke roshorjenje sbudźiłe. Regiment w Alcala pola Madrida je so policiji, kraka jschkitacz. Krakowski hród ko kedźbliwje strażnje. Na Madrid so pjecza wobleschnjenski staw pokoj. Knježerstwo je 4000 muzi měšćeńanskich gardow swołało, kotrež su hromadze s Madridskimaj husarstwomaj regimentomaj najwažnischje městna hłowneho města wobstadźile. Hnezerjo su też nadawk pschewzali, kralowski hród strażowacź. Hacź dotal je w Madridze wschu smérom wostało. Pschećiwniwy monarchije njejsu swoje dobyeje s **někajkimi** demonstracijami wobmjeźeli.



Wjednikaj španiskich liberalnych, kotrejuž we Madridze wuzwolichu: Alcala Zamorra při wólbnej rěči w rózku: Ariguel Maura.

je ho njejasny wotpowědźiło. Jako pschičinu ho mjenuje, so su ruske nowiny tule jěbu wjednikow pólšskeho hospodarstwa jako snamjo sa to wuložije, so pólska industrija s wotsamknjenjom s něhdyšnich ruskich wikow „na pozledniej trunje pišta“.

Hromadne wuhnańe w Ruskej.

We wokolnosći Petersburga je ruske knjeżerstwo druhi dźeń jutrow wjazy dyšli 1000 finskich ratarjow w Kelttoe a Rääpyä sajeca a na bliske żelesniske sastanischcho dowjeżeła dale. Tam su sajatych do tworowych wosow stykali a do njesnatych stronow wotwjeźli. K zakostnym wustupam je doschło, hdyž su muzow wubrali, kotrjż su ho sa wotwjeżenje postajili. Po hantiskim telegrammje finskeje telegrafowaneje powěsćerńe su sajatych k nuceńenemu dźěłu do Murmana wotwjeźli.

Se sastanischcha Myslvaya su na to same waschnje 200 finskich ratarjow k nuceńenemu dźěłu wotwjeźli.

Zběžk na kupje Madeirje.

Portugalski khańžak „Vasco da Gama“ a kanonski cjołm „Limpopo“, kotrajž je portugalske knjeżerstwo k potłóčenju revolucije na Azorske kupy wotpósłało, stej nětko je rěki Tejo wuwjeźoj. Přiedy hač wójnjeskej łódźi kótwizy sběhnyschtej, statny president Carmona na nje wjschidźe a mějesche wotkazanu rěcź k offizěram a muzstwam. Napominasche jich, so dychu zwěrni knjeżerstwu wostali a sběžk potłóčźili.

Knjeżerstwo je wobsamkło, nowe žyzne wotdźelenja wojakow k Madeirje a Azoram pósłaś. Parna łódź „Nyassa“, přiedawschna němska łódź „Bülow“, kotraž je na konzu zwěrtoweje wójny do portugalskeho wobhrožeństwa pischischła, je ho sa wotwjeżenje wojakow wotnajała.

Ministerstwo je dale wozjewiło, so je s tym licźiło, so ho sběžk na Madeirje na Portugalsku wupischesrje. Tuteje pschičiny dla je někotrych offizěrow sajało. Poslednje dny su majora Almidu sajeli, kotryż bě s roskasowarjom létanischcha w Albarzy. Pódla toho je knjeżerstwo wyschka Pasa, roskasowarja Amboraskeho létanischcha, wotsadźiło. General Paso de Suza, roskasowarjał żelesniskeho khižnišchcha w Entrocamento, w Lisabonje pschebywa, hdyž je zbołtu se statnym presidentom Carmonu rosrěczenje měł.

Nowe zběžkarske hibanje w Nikaragui.

Wuśwobodźeńske wojowanje w Nikaragui je ho znowa s najwjetschej mozu zapokonjenito. Wobzeže khutne je pokoženje pschisłuschnoweho města Puerta Cabeca. Tam su sběžkarjo sarjadnistwowe twarjenja Standard Fruit Companije sapsěžili a někotrych towarischnowych sastojnikow morili. Biwušti khańžak „Mihille“ je hnydom 500 namórskich wojakow na brjoh wuhadźił, kotříž ho do žyzneho wojowanja sapleceschu. Pschi tym je pjeza 25 namórskich wojakow a 10 sastojnikow Fruit Companije padło. Sběžkarjo su někotre twarjenja spalili a schkrjeżowarskeju wupuscheli. S Managuy su létadła wójnjeskeho łódźstwa wotleźele, so bychu na lěhwo sběžkarjow bomby mjetale. Też bitwiska łódź „Memphis“ s 500 namórskimi wojakami ho wocźakuje.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 14. haprleje 1931.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 741, hygrometer —2 a thermometer +12, wodnjo. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 742, hygrometer —2 a thermometer +2, w nozy. Sčěhowaze wjedro budźe pschemjenjate. Nasche wjedro je hapreljeski nas pschiwitało. We polnozy ho nimohibaza nižina ho k ranju wotłaluje. Jeje wubłóźt sawinuja scherjaty cźaš. S wjerzora pschihodża hyluńscha wyschina, schtož nam hižo poskupowaza schtelenza yrazi. Tuž śměmy ho nadźeć, so ho wjedro staji, so ho wuczehnje. Nižina pola kupy Island cźehnje w dalokej polnozy k ranju a saraca pschiplawej synnych wětrow ſ polnozných lodoitych morjow. Tehodła bórzy wocźopli. Jutrje krjedu skhadża hłowcźko 5.08 a khowa ho 6.55 hr. Mězacźk skhadża rano 4.31 a khowa ho popołdnju 4.14 hodź.

— **Domjazi sbirka sa Towaristwo Pomozy w Delnjej Łužicy,** kotruž je delnjołužiska Macźica wobstarała, je nješchto pisches 300 hriwnow wunjesła. Nadrobne rosličenje bórzy podamy. Hromadźilo je ho w Khorczbuskim wobwodźe a w dwěmaj wjesnoma Kalawskeho wobwoda. Njedosahazeho cźasa dla njebě možno, wschudźe w delnich Serbach sbirku sarjadowacź. Towaristwo dźakuje ho delnjoserbskim macźizarjam wutrobnje a też wschitkim sbérazelam a daricźelam. — S pruskeje hornjeje Łužicy hischcze nimamy powěsće wo wuspěchu domjazeje sbirki. Jeničzay ſ Mikowa smy swjeselezu posłyknu dostali. A k. pruski komisar sa hladanje sjawneho dobra na nasch *rozmnow cźaka!*

— **Serbske poskićenje w Pražskim radiu.** Přichodny pjatk 17. hapreje wječor w 7,05 hodź. přednošuje w Pražskim radiu k. Vladiměr Zmeškal wo Bjarnatu Krawcu a łužiskich narodnych pěsnjach a Bakulowa sławna spěwna družina spěwa łužiske spěwy. Koncert Bakulowych spěwarjow, „polhodźinka pola Bjarnata Krawca“, zmeje séćehowacy program: 1. Bjarnat Krawc a łužiska narodna pěseń: Vl. Zmeškal. 2. Bj. Krawc pola Bakulowych spěwarjow: dir. Bakula. 3. Spěwy: Rjana Łužica; Hanka, ty brune wóčko; Łubka lilija; Do drjewa; Hdyž wětřik duje: Bakulowa družina. 4. Serbske reje: hudźba tačelow. Serbske poskićenje w Pražskim radiu w tak přihódnym wječornym času pola Serbow wěsće wulki zajim a mnoho posluchariow namaka.

— **Kupnjcje žerbske pramafonowe tačzele.** Mnohim Sserbam wěrcze hischcze njeje znate, so mója sa swój gramofon k porjedźenju domjazeje towaristnoscje ſ rjanej hudźbu też tačzele je žerbskimi spěwami dostacź. Hižo wot lońskeho léta pschedawaju pak ho we wikowarstwje też žerbske tačzele ſ naschimi spěwami, kiž naschi znaczi žerbzy spěwarjo loni na nje spěwachu. Kóždy Sserb, kiž ma tajki hudźbny nastroj, dyrbi sa swoju wikowatosći napscherzo swojemu Sserbstwu wobhladowacź, so žebi też tačzele je žerbskimi spěwami kupi. Dyrbimy tola naschim spěwarjam, kiž nam žerbske spěwy na tačzelach smóžnichu, dźakowni być a swój dźak je pilnym kupowanjom tačzelow dopokazacź.

— **Budyschin ma 41 206 wobydlerjow.** Statistiske wotdźelenje měschćanskeje rady nam sdźěli: Dalepisana licźba Budyskeho wobydlerstwa wuczehnjeńsche na konzu měrza 1931: 41 206 (na konzu měrza 1930: 40 882).

— **K pohrjebnemu wotpowědnikej** (wokhowanaj buschtaj wječera pónđźelu popołdnju w 2 hodź. w jenej nozu femetaj k. major ſ Walter-Jeschki, rycerskubler w Wiskźach a jeho kn. manželska Katharina rodź. ſ Kochtitzkez. Wonaj namakaschtaj pohrebnju swarnu komorku we Budyschinje na Mikławschu. K pohrjebej běsche ho wulka hyła pschewodźerjow sesička, kiž zemrětymaj pohrebnju cźešcź wopokasa. Też mnoho druhich ludźi běsche ho sešchło, so bychu byli swódkowo njewschědźebneho wulkeho thawanja. Pohrjebne wobrjadny wukonjesche k. farar Sprentzel ſ assistenzu kk. duchownowju kaplana Nowaka a dra. Neubara. Semrětkaj, kiž staj psches 40 lět khromadnje rjanosće a staroscze žiwjenja nohyloj, staj khromadne mězno ke wotpowědnikej wot semjerskeho dróhowanja namakałoj ſ ranju wot pohrjebnischcźoweje kapałki.

— **Radnischtwo.** W nozy k 11. hapreli je ho tu na Sserbskej hasy we wobłkodźe trikotažow nutsdobywarstwo skuźiło. Kradnyke ju ho trikotowe drasty a pullowry, kaž też prynzeske ſukńje a schlypsry se Židźanego trikota, schonjazske wolmjane schlypsry se sadźitej schtikańskej snamku „Swis Mare Swan Braud“ a wjetschu dźěłu schantkow, mjes kotrymiž bychu swjetschka lépsche pyschnschantka. — Wo wězonne sdźěłenja prošy kriminalne wotdźelenje w Budyschinje na Hrodowskim namješcu 6, telefon 2802.

— **Sawrjeny pucź.** Sjawny pucź ſ Huski do Nowoje Wsy ho dla twarjenja wentokow na Huskanskich honach wot 14. hacź 28. hapreje sawrje. Jsdny wobkhad poskatuje ho na Mjedźoju a Kosańcu.

— **Pothroma je wudyrla** mjes schparatym skotom kublerja Gnstawa Hanczża we Wulkej Drjwnjy cźo. 26 a ho hamtišnjy swjeścźila. Sawrjeny wotkhod je nimo statoka pokhromy zyły rjad druhich statokow, wobsedźowanich wokrjes sbytiny bźěł Wulko Drjewnicźanskeje gmejny.

S **Małeho Wjelkowa.** Saudźenu njedźelu wotmě ho w tudomnej wjesnej gmejnje wobydlerske wothłosowanje. Mějesche ho rosdźělźeć, hacź na gmejnska rada dale wostacź, abo hacź ma ho rospuscheźeć. Wobdźělenje na wothłosowanju běsche chětro zbytne. Sa rospuscheźenje gmejnskeje rady je ho 63 hłosow wotedało, přeciwowo rospuscheźenju pak jenoź 24 hłosow. Tak ma ho nětcźišcho gmejnska rada w Małym Wjelkowje-wsy rospuscheźeć.

S **Łupoje.** Ministerstwo je naschej schuli jenoho Sserba, knjeża Jurja Kronsa ſ Khrósćicy, pschipokasało. Wón dźensa swoje 1. wuczeńk. městno nastupi. Někotre hodźiny smeje też w žuhodnych Přiwojach. Pschejemy młodemu wuczerjej wjele sboža do pschichodna! Njech ho jemu pola naš prawje spodoba.

S **Klukšca.** Bacźon je ho wrócźił. Hižom mějachmy hroju, so tu wjazy njepschidźe. Pišachu tola nowiny, so su wulke žnjki bacźonom w Afrizy ſ njewjedrom konz wjale a so ho wjele k nam njewrócźi. Do druhich žerbskich wjsow pak běsche bacźon sakso pschischol, a k nam niz. Tuž ho bojachmy, so nasche bacźonowe hnězdo na Hajnikez bróšni, kotrež běsche tola w prjedawschich létach wjele pschihladowarjow pschiwabjało, prózdne wostanje. A tola — njedźelu wjeczor w nim na jene dobo bacźon stejesche. Zbyła wjeź je ho tak na tuteho zobuwobydlerja ſwuczika, so by jeho parowała njedyš-li ho sako wróźił.

S **Kolwasa.** Wódny muž, kiž w starych cźasach we naschej rěcźy bydlesche, je ho sako wróźił. Młodźi ludźe sédma schto wo nim wědźa. Naschi dźědźo pak ſu nam rady wo nim powědali. Schtó jeho njeby rady widźał a sejnał? Pschichodnu njedźelu wjeczor wón pola Stangez wustupi. Sserbske spěwne towaristwo „Radosć“ je jeho pschepročyło k zwjedźenju. Wón je pschilubił, so pschidźe. Tuž njech nichtó tule žkładnosći njepschepaźy. Młodźi a stari smeja ſ nim žywje wjesele. Wódny muž je też pschilubił, so nowe dźiwadło, kiž ho hacź dotal w Sserbach pokasało njeje, zbotu hraje. =a.

S **Błózan.** Dźenża w nozy ½1 hodź. wulki woheń zyły wokolinu do njeměra pschinjeże. Po na brózeń tudomneho kublerja Duby pschi Kolwasskim puczu stejesche w płomjentach. Pschi žnlnym wětře ho bróšeń sa krótki cźaš docźista wotpali. Spaliło je ho wjele žyna a žkomy; płomjenja sniczachu też ratarske maschiny a grat, kaž žamowjasak, žnéjazu maschinu, bérnyhrjebak, žynowobrocźak, wozy atd. Nastata schkoda žo je sawěscźenjom naruna. Kak je woheń nastał, neje znate. Wobnjowe wobory, kiž běchu na pomoz pschikhwatale, njetrjebachu sapschimnycź, dokelž niczo wjazy k wukhowanju njeběsche. Pschi žnlnej horzoće też wobornikam możno njeběsche, žo k wohnju blížicź. Woheń zyłu wokolinu sažnje wobžwětlesche.

Wšědne zjewy.

Wobras se žiwjenja małych ludźi.

79] (Pokraczowanje.)

Wěsche tak wobhladowaca, so njeda je žlowom spóšnacź to, schtož žej myšli. Ale macź njesamó žo tak wobtuscźicź a dozpěwschi we žwojich nahladach k jenajkemu wuslědkej, k žnjsej a wobjarowanju, so njebě žo nětkdy stało, pscheczíwo czemu běsche telbdom njendrika a schtož nětko, kaž bywa to pola njesdźělanych žónskich, bjerjesche sa najnutrnische žiwoje nětdyšne pschecze — jónu, hdyž sraźu ſ pschichodnym žynom hromadze, schtož wschak ho też dosć cźasto stawasche, nicźo njesamjelcźa a schtož mě jesche na wutrobje, mějesche też na jazyku. Karlinky muž njebě na žadyn pad žarliwy. Ale bě ſtschinódźeny we žwojej domyślinej žamolubosći; žlischesche k ludźom, tohtiž žebje žamych maja sa najdobjolnischich stworjenjow pod ſłónzom, kotrymž njemóže ho nichtó druhi ani źaloka runacź a kotrychž dyrbi kaźdyki pschirunanje ſtschinódźacź. Hischcze k tomu ſ Ternku! „To by wěso było nješchto druhe“ — ſmějesche ho jedojcźe k tej želnosći nad njesporadźenjom žamyšla ſ Wojcźechom a Karlu. „Tón hłupak, tón žłabuch „kotryż njeje žebi ani khěžku we pschedměrje wudźerżecź moht — — to by hył wěso druhi pschichodny žynt! Dźenża byschtaj mohkoj knježny Karlinaj žsarschcej dawno byłej ſe žwojim wobrhodom na prošcherślim kiju — mjes tym sa staj žej takle kupikoj žwój dom . . . . bokelž runje je tu nječtó, schtóž nécźemu rosumi a na energiju, njeje žadym kožany nech, kaj su wschitcy a kotiž bychu nětkole wjesele byli, so bychu też ſ pschichodnym žynom byli. — — Ale to seje ho runje we nni ſmyślił“, žadźerajo ho ſ pschichodnej macźerju wokasche Karlinu muž, so bě jeho po žykem domje žłyschcerz. „Hischcze wam pokažu, schto žym! Jenoź tak rucze hacź tu dźenżnische hospodarstwo jónu pschewoſnu — dołho to stóncźe hižo tracź njemóže a sawěsće też njebudże ke wschem dźaſam — — potom halle je wschcho nécźto žejinu. To-nu proschećelskemu dźenżnischemu krawzowniwu schiju ſwinu. Rosčerju wobkhod, jeźinu towarnu. Tajki schlenkrian, kajkiž dźenża knježi we dźěłarni, wěso cźerpjecź njebudu ani hodźinki a tajku cźeledź, kajkaž ho tam rosczażace, gorcźeru bjes gmitnosće ſ durjemi won — —“

Kopczeńko sabola, schtož bě w tutej hrózbje wopischijato, njedokazakowjesć, so by tak bórzy hacź ho hodźił so pschepodał wobkhod, so by radscho jeho hižo njebyło, so by radscho ſ puczа schoł, nésto dał na žwěcze druhemu. Pschecźiwo pschichodnemu žynej, pschecźiwo kotremuž hewak ženeje runu nécru njewustupowaſche, jeho to rosbudźi, rosnjembri. Kaž ł lubu, so by dopokasał, so je wón hacź dotal ſ knjesom w domje, bérjesche wot toho cźaſa Ternku do wožbetnoho sakita w kóždem nastupanju a nicźo njeda na njeho pschińcź ani pschecźiwo njemu nicźo njepschecźelskeho pschedewsacź.

Druha strona zyle, kaž ho žamorosumi, hdyž mózesche bo wjecźeſche, pschinmny ho kóžde pschilepjoſe, so by podobła w cźuczinowych méńach. Kopczeńko pschichodnym žynu mějesche žamownosć ludźi, kotrychž najwjetscha bróń je wuzmóſchenje, jérke hanjenje. Ternka mějesche njesnjeźe ſ tutej žamownosću cźepjecź, kiž ho wšěo sa to cźim bóle lubjesche druhim, tym, kotrychž ho njedókasche a kotiž cźuchu ho ſ pschikhodowanjom salubicź tomu, kotrehož pschikhilnosć wosnamjenjesche lépschiny do pschichoda, hdyž tola staremu mischtrej mozy pschezo bóle wubywachu a wón hinjeschе. Wojcźech sta ho ſ taczelu narazłow a žmějschkow, kaž bywasche to w nédźy w dźěłarni starý Franz, jenoź so njebě tu jako jónu ani najnjezišcheho dobroczinstwa, ale bě tu jenoź luta hida a słowa.

Jónu, hdyž běsche to hižo pschе wschu méru ſć, rosmjerja so też Kotrcź, kotryż bě ho hacź dotal powschitkownje wróćo dźerżał a Ternki ho njebě sastupował, nochzyjo žebi ſ pschichodnym žynom skałcź, kotremuž běsche nécźto dołžny. Wusłupi rasnje na sakit Wojcźecha. Ale to bě pschilimanje wolija do wohnja.

Mischtrowny pschichodny žyn wubliwa na Kotrcźa žwój jéd. To je wěso srozumicź, so dyrbi ſ Ternku dźerżacź, hdyž khodźi ja jeho žonu. Wěso — cźehodła też to by njekhodźił, hdyž tón to cźerpi a pschijima wot žoninego lubkawarja hischcze wschelake dobroty?

Ternka słódny. Wrěni krócź ho tu sjawnje w jeho pschitomnosći wupraji, schtož bě jenoź mjes nimaj wobmaj znate.

Se wschěch stron ho wótsje sašmjacźu.

Kotrcź wukhodźi a kleńy nécźto krócź. S haru a holkom, kiž we dźěłarni nasta, bu też mischtr pschiwabjeny, hacźrunjeź leżesche we loju. Njemóżesche ani hinak, hacź podwolicź ho nuczenju a wupowědźicź Kotrcźej, kiž bě ho tak sapomnił, so bě na jeho pschichodneho žyna a jeho sastupza w dźěłarni, potajkim na žywjeho pschedstajeneho, ruku žběhnył a jeho bił.

Też Ternkej budźesche ho wupomědźiło. Ale wón pschedběsche sam mischtra. Njepschidźe wjazy do dźěłarnje, kaž Kotrcź, kiž bě ho rospyrił a pschija puschczenje ſ dźěła na hodźinu, dawschi žebi wupfacźicź, schtož jemu žłuschesche. Ternka žebi ani po mšu njepschidźe, kiž mějesche jemu Kopczky na zyły tydźeń wupfacźicź, a dyrbjachu jemu pjenjeſy pósłacź.

Kotrcź nańdże žebi hnydom sako druhe dźěło we mějesce a wopomni też Ternku, kotryż by žam lédy był nješchto pschedewsał a pytał.

Poradźi ho Kotrczej sa Ternku dobycź žamžne lépschiny. Nowy mischtr, kotryż rosčerjowasche runje žwój sawod, chžyjo ho dacź do konkurencźneho wubdźerżowanja fe firmu Kopczeńko, njemějo wjele mésta pschijimasche też krawschich žwonka domu, žwonka dźěłarnje; mějesche jich žyzu cźerjódu po mějesce a po wokolnych wokach, zenjenych ludźi, kotříž ſobotu abo njedźelu rano wotedawachu dźěło a bjerjechu žebi nowe dźěło na zyły tydźeń sako žobu domoj. Schžijachu wot krucha.

Tak bu też Ternka pschijaty. Też Kotrcź by ho rad na tajku służbu žwjasał. Ale wón njemějesche, hdže by schoł, hdže by dźěłał, ekiba w dźěłarni a pola mischtra. K Ternkezom tola też njemóżesche cźahnyncź, ludźi dla, kotiž hladachu bjes toho na jeho pomér ſ Werunzu, wo kotrenź ho nétko sjawnje rěcźesche, ſ pózcźiwostnym rosharjenjom a powschitkownym sašudźenjom.

(Pokraczowanje sejšehuje.)

S Hajnitz. Sobotu wječor pschi swonjenju so tschasa wěže tudomnieje katolskeje zyrkwje z krimotom zaßpyny. Dźěl tschi rozrasy zyrkwinu tschu a wotka na wjelbje leżo. Dalsche kruchi tschu czežko wobschkodżichu. Donjż wěża saho swuporjedżana njebudże, budże swonjenje wuwotkach dyrbjeć. Pschihy bachu mózeja snowa swarić, dyrbja staru wěżu swottorhać. Na zbożo so zaßpunjenje za chań Bożeje ßłużby njesta, hewak bychu ludźo wohrożeni byli.

S Wuitkje Dubrawy. Czežke njeßoże potrjechi dom a gwóźdź tudomneho fabrikskeho inżenéra Kěßora. 5. Kinn synk załeše na tšchu a so pschez schkleńczany krypy pschisana a nkbże z dwetrowskeje wußokoscże dele padże. Wosta załostnje sranjeny leżo. Lékarßku pomoz dosta hóiż we kiniym k. dra. Brinka. Nadżijomnje njeßm rěnje tany a słamane stawy z kujercźi.

Z Lipicza. Sandźenu sobotu bachu tu gmejnske wólby. Wolićel mjeseze so wjeßnjanosta. Do wólby bachu tři namjety japodate, schtwórty namjet so wjecżor pschi wólbach zaßpo:za. Namjetowani bachu k. Matß Scholta, Jan Karich, Jan Kloß a Jan Krawczik. Sa wjeßnjanostu wuzwoli so Jan Krawczik. Dotalny wjeßnjanosta bésche August Scholta. — Wczera dopoldnja ½11 hodź. so tón jeneho tudomneho żiwnoscźerja spłoschi a z wołom, na kotrymż brónu leżachu, do Wjeßeże cźerieschе. Tam jeho zadżerżachu. W Lipiczu żeli pschi puczu dżeci hrajachu, tola żane z nich do njeßoża njepschindże.

Ze Sernjan. Pjatk, 10. jutrownika, wuhotowa wjesne „Towaristwo serbskich katolskich młodźenc-ow" powuczacy serbski wjecźor pola Bjeńsec. Praeses P. R. Domaška powita nutrnje přitomnych, wosebje amerikanskeho profesora dr. Livingstona Portora, kotryż w jutrownych próżdninach w Serbach přebywaße, a profesora dra. Józ. Pátu, znateho přećela našeho ludu. Porjad wotewri M. Kokla ze zahoritym přednjesenjom Cišinskeho powitanja „Serbskim buram", na kož přitomni zaspěwachu zhromadnje narodny spěw „Hdże statok mój", přewodżany na huslach wot J. Menceła z Dobrošic, kotryż potom hišće někotre narodne melodije zapiska. Předsyda towaristwa P. Matka pozbudźi přitomnych z basnju Cišinskeho „Serbja, přimajće so gratu!" Potom prof. J. Páta přednošowaße wo rjanosćach serbskeho kraja, wo narodnym swojorazu ze swětłowymi wobrazkami. Předwjedże też serbske fonografiske tačele ze hłosom P. R. Domaški wo Rożeńce, serbskich křiżerjach a „cornej juscy", hornjoserbske narodne spěwy Cilki Nawkec a delnjoserbske M. Witkoje, każ też rejwanske narodne serbske melodije. Sobustawojo towaristwa předwjedżechu najlepše serbske narodne reje wo woprawdźitosći z wubjernym hudźbnym přewodom J. Mencela a J. Winarja. P. Matka a Marja Hanskee pokazaštaj pak narodopisny wobraz rejwanja při serbskim kwasu. Nimo toho J. Mencel poskići pokazku fonografiskich tačeli Barlina. Wšitko so derje poradźi a bě z wulkim zajimom a připóznaćom přiwzate. Wjeseli nas, zo naša młodość tak derje za serbsku narodnosć skutkuje, zo je derje organisowana. Każ słyšimy, maja na evangelskich stronach też wotmysl towaristwa młodźencow założeć. By to, wosebje w pruskej Hornjej Łužicy, jara ważne było. Też w Delnich Serbach nowy duch wěje, każ čitamy w Serbskim Casniku. Jenož kruće do přédka! Serbske narodne zmyslenje dyrbi nam też serbske narodne šule, serbsku narodnu cyrkej přinjesć! Wotebérajće a čitajće pilnje nase Serbske nowiny, časopisy a knihi!

Z Kukowa. Tudomna wotnožka wójnskich ranjenych a zawostajenych wotmě njedźelu swoju mésačnu zhromadźiznu pola Natušec, kotraż běše pomérnje derje wopytana. Ju nawjedowaše nětčisi předsyda towaŕ Bjarš z Kukowa, powita wosebje wokrjesneho sekretara Wrónu z Budyšina. Přečita wšelake dopisy, z kotrychž přitomni zhoniechu, zo maja so renty po času wottwarić. Tehodła je župne předsydstwo namołwjało, 19. jutrownika wjetšu demonstraciju přećiwo tutemu wottwarjenju w Drježdźanach přewjesć a předsyda prošeše, zo bychu so sobustawy Kukowskeje wotnožki korporativnje na njej wobdźělile. Potom džeržeše towaŕ Wróna dwěhodźinski přednošk wo najnowišich zakonišich postajenjach, nastupajo wójnskich zranjenych a zawostajenych. Z wulkej kedźbnosću a napjatosću sćěhowachu přitomni jeho wuwjedżenjam. Tuči stajachu wšelake prašenja na njeho, też přednjesechu jemu wosobinske należnosće. Zhromadźizna traješe na wšě tři hodźiny a skónči so na pol sedmich z přećom předsydy, zo bychu so sobustawy na přichodnym posedźenju zaso prawje bohaće zešle.

Z Pančic. Jutrownu póndźelu přewodżachmy čestnu knjeżnu Madlenu Justec k poslednjemu wotpočinkej, nědyšu dołholětnu hospozu njeboh knjeza faraŕa kanonika Hermana-Wotrowskeho. Běše wysoku starobu přez wósomdźesat lět dóepěła. — Nětko dajow prjedy běše w samsnej wysokej starobje z našeje wjeski do wěčnosće wotešła Hana Krawcec, znata pod mjenom Klóšterska serbska Hana abo też Mikiec Hana. Wona je čas žiwjenja w klóštrje słužiła, tohodła ji też w mjenje klóštra k. propst P. Maks Maček posledniu česć z přewodżenjom k rowu wopokaza.

S Kamjenza. Sobotu popołdnju w pjatej hodźinje srańcźkataj na Budyšker dróhy, hdźež Wojerowska wotbočuje, w njepospiśnej blizkosći hoscźenza „Zur Krone" auto a motorske kolo do sebje. Wina na srańcźu bě tamny Drježdźanski auto, kiž pschecźiwo pschikazni pschehladało na lěwej stronje jědźesche. Cłowjeske njeczo dale po Wojerowskej dróhy. Motorske koleso wjeseźeche fachlarstajeršk mišchtr Klugmann, jadny hedźeńce póstowy inspektor Ruhland, wobaj z Kamjenza. Klugmann padże pschi srańcźu na twjerdu schcźežku a srani so cźežko na nohomaj. Ludźo běchu hnydom k pomozy a donjesechu sranjeneho do domu draschcźerja Bauerßoorta, hdźež jemu cźerje wutuchu, holeż lewa noha sacźełłasche. Sanitetna ßłużba bě bórzy k ruky a dowješe jeho z jésdnymi maranti k Marjej. drej. Scholcźe. Pschi pschepytowanju so wupokaza, zo kólesa njebě słamana, ale noha kótrež wobdźerjenej. Sozius móżeše w prawym wokomiku hischcze wottskočicź a tak sa njeho wěz jenoż se strachom wotenhče. Pola auta so pródku schkleńza rosbi, do kotrejež jésdżeć z hłowu prażny, tola hywak so dale njewobschkodźi. Na kuthym městnje je so lišo wiazy njeßożow stało, městnosć njeże dojcź pschewidna. Scźěhnyli sranjenja buchu wšo wjetsche byle, budźeschtej jésdźadź z połnym wotmachom do so sraßyloj, tak pak měsechtej wobaj hrěni tempo. Tu je hyšny wobhlad, tuż by tam wobthudny policista nuiny buł. Snadź tute wospjetne njeßoże k temu pschinoschuje, tiž bě mnoho ludźi na nohi stałło.

Z Łužicy.

* Se Smilicje. Sobotu rano ¾4 hodź. w městnjeji nad rěsarnju rěmištego mischtra Grenza woheń wudyri. Słoma a druhe wězy so spalichu. Słostnik bésche woheń z hóeru do twarjenja tytnył a pschi tym wěl wuźił. Smilnjenski żandarm je ujeźenjeneho Smilnjenskeho wobydlerja sajał, kiž je poddlaźny, so je woheń satyknył. Sajaty bésche sam ludźi alarmował, so bésche móżno, dalschemu rozschérjenju wohnja sadźewacź. Tuż też Smilnjenska a Semiczanska wobora sapschimnuej njetrjebachtej. Hižom psched pol létom bésche so na sramnym městnje woheń założił. Tola też tehdy ko wjetschemu schkodu njesta. Měnja, so je tamuy woheń hnadź też sajaty założił.

Na'nowiše z cyleho swěta.

— Wuhladу na wjedro sa jutrischu hrjedu: Po njeluhym haprleistim wjedrje so wucźahuje a wocźopluje.

* Sajmjerjo wjazy dyźli 100 katolskich sjednoczeństwow w Regensburgu hu němske a bayerske knjeżeństwo namołwili, so bychu wérliwych psched wohanjenjom pschehwjedźenja wéry je strony hjesbóźnych na skutkinwe waschnje schkitałaj. Wot němskeho knjeżeństwa so wozcźakuje, so budże wono dorasnje a samóra wědomje nabożinu a poczjinki schkitacź.

* W Kasselu hu póndźelu dopoldnja dwaj pachosaj a jena żónska na filialu němskeje banki we Wilhelmshöhe rubjezny nadpad pytali. S cźornej maßu sahabjeni a revolwer w ruzy do banki sastupiwschi służbu cźinjazemu sastojniki kasachu, so by ruzy sbehnył a wobstatk pokładnje wudał. Duchapschichtomny sastojnik zadanje rubjezniłowu dopjelni. Nadobo pak stóli sbrahny a je wschej mozu blizschemu pachołej do hłowy dyri. Druhi rubjezník na to rékli, tola kuika so sastojnika jenoż schmórny. Se sastojnikowej rozbudżenosću a hrobłosću so rubjezniży nuisowachu, z cźakazym cźeżkowjezym automobilom cźekneź. Hnydom sawolana policija so hnydom sa rubjezníkami puschcźi, njemóżeschе pak jich wjazy dosćehnyć.

* Němski smuikowny minister dr. Wirth, kotryż wot někotrych dnjow w Rauje pschebywa, je póndźelu audienzu pola banża měł a je kardinalneho statneho sekretara Pacellia wopytał.

* Po powěsćach z Portugalskeje hu so w provinzach wschelake regimenty, też létaßy wozazu, pjecźili. We Oporin hu so zobotu a njedźelu knjeżeństwu njepschecźelske demonstrazije wotměle.

Lěkowanja a pokhowańske nałožki w Tibeće.

Tibet so też mjenuje „ajisła schwiza" a też z nékajkim prawom. Schtóż je tam hdy pobył, temu so styka ja jeho potajnymi městnami a jich dobrocźiwym wobydlerjemi.

Tibećenjo steja zyle pod wlinom swojich duchownych a poczjeścźuja swojeho Dalai-Lamu jako politiskeho a nadożiskeho knjeżiczela. W żanym druhym traju senje njeknježi pschiwěra w tak draßtiskej jorunje każ runje we Tibeće. Schtóż chce z lajikami a měschnikami w Tibeće wobkhadźeć, dyrbi snaćź jich nałožki a waschnja. Schtóż ma te ławki a so po nich ma, teho też w Tibeće hojwadliwje pschijimaju. Puczować, kiž na te wězy njedźiwa a nałożki nadobneho tibetiskeho naroda njecześcźi, tón swoje żiwjenje na hraczki staji.

W Tibeće smjeje potajkim wuspěch jenoż tón, kiž so sda teho, wustupowacź sjorda jako sastupnik wyschicheje kultury. Tam ma so njenapadnje twarić móst dorozumjenje wot cźłowjeka k cźłowjeku.

Nješchikłaki w Tibeće budże so hdaź zuśnikej żiwbiwne. Ale wěsće też „dźiwjenu" Tibećanej by so pola nasz nješchikłaki sdało żiwbiwne . . .

Wosebje żiwjenjorańnje a żiwnje su w Tibeće lékowanje a pohrjebne nałożki.

Ma na pschi. nechtó padawu khorosć, potom Tibećenjo jeho tak krućze swjasaja, so khory so wjazy ani hłbaczi njemóże. Tute sajimawe lékowanje je so wěsće pschewsało z Khiny, hdźež nimo teho, so by wuhnjeli byl hischcze zyle wěsty, khorenju żelesne hodźe do cźeła dyrja, so buchu na to waschnje sfónzowali cźerta, kiž pjerja w khorym bydli a kiž je sawinowali khorosć. Pschi tajtim „lékowanju" so wěsto cźasto stawa, so khory bórzy wumrěje. Jako wosebje spomožne lékarstwo so w Tibeće trjebaju papjerki, na kotrež su napischane swjate modlitwy. Mnóstwo postaja „lama" (duchowny). Khory dyrbi je spóźerać. Njepomha pak ani tón prédk, tak dyrbi „lama" wuhnaćsteho bucha, kiż tři w khorym. Wudźěla so klanka je słonowy, trawy abo trundłow a „lama" abo cźinkar nuisne sloho bucha khoreho do tuteje klanki. Je-li ho tole hłaso, potom so klanka spali. Hdyž khory pschezo hischcze khory wostanje, to maju w Tibeće pschezo hischcze dosć prédkow a puczow, so buchu dale pschecźerpowali demona we khorym . . . Hdyž khory słónczuje je wumrěł, to jeho hischcze hamtnego dnja je stana njesu a wolmewa-ju powkhowanje. Snadźeni zawostajeni so zarowanźuju słowiu, to rěka woni jej cźapku sunk na hłowu staja . . .

*

Schtó so někto stawa z morwym? Smrěty móże so na troje waschnje pokhowacź. Pak ho spali, pak ho cźiśnje do rěki, pak ho jenoż wonka wuśadża.

Najwoßebnischе waschnje pokhowanja bywa na kóżdy pad spalenje. Runje każ pola nasz pak je k tomu trjeba drjewa a dokelż je tajk w Tibeće jara żadne, je tajke waschnje pokhowanja fśérro drohe. Tehodła po jwjet schcźa spaleja jenoż cźeła duchownych abo żiwjatych we klóschtrach. Tuch powjel ho potom jara żiwjatoczinje pokhowa. Cźasto ho też pojjel żiwonnych duchownych hromadźe z turru we wulkich kótlach schtrěje. Schtóż potajkim w Tibeće pucźinje, njech wam jenoż we swojim kótle. Hewak cźłowjek żenje njemó, hacź njebu krótko do toho w tóle jwerjeny někajki żiwjaty.

Najnjenje napadne waschnje pokhowanje je wuśadżenje cźeła do rěki abo jśéra. Tuto pokhowanje ho nałożuje bźé jenoż pola ludźi, kiż su njejkuk śluzźili. Tak na pschi. franzowskeho ślédżerja Dutreuila de Rhins we dołhowjeczornym Tibeće domorodni do mécha tyknychu a do torthaje rěki Macźu cźiśnychu. Tutón ślédżer, pschewodżeŕ Franzowiju Grenarda, bu na tajke waschnje śkónzowany, dokelż Tibećenjo mějachu sa to, so bé nichtó z franzowskeje karawany powadnyt konja, kiż tam wokolo běhasche. Tutón kóń pak śluschesche Tibećanej, kiż nětko hnydom schcźehwalche swojich krajanow na pobratneho konjazeho paduchu. Tak dyrbjesche tutón wustojny ślédżeŕ tak załostnje a njewinowaty wumrěć. Wšěm zendżesći ślédżeŕ praji, so w jużednjym Tibeće twjetsche cźeła we wodże pokhowaju; bé tam sam w jśerze wuźał cźeło pluwacź.

*

Najcźaścźischo w Tibeće pokhowaju cźeła pod hołym njebjom. Tibećenjo tajke pokhowanje mjenuja „Wórłoze pokhowanje." Smrěteho cźapnjeneho hromadu śwjasaju, tak so kolenje ho dótkalej brody. Potom cźeło donjesu k blizschej skale abo k hórzu a tam so rozdźeleju. Duchowny, kiż je cźeło pschewodżał, duje někto do trubu. Po tym, so hu pschewodźerjo wopuschcźili městno, dadża ho ptuhy (Geier) a worjoły do cźeła. Sku-li tute ptak nasatra wot cźeła nijako hacź na kosće wotźrale, tak je to jara dobre znamjo. Hdyž pak rubjezne ptaki so dlija je tym, potom ma so kunischtnje k tomu dopomhacź. Potom powjaży a drasty z cźeła wotstrowinja a so rozdźeleja.

Je to żałobny nałożk! Pschihódnyni smrěteho maju so też wo to starać, so sbytne kosće so sminu. Wom je potajkim sóeraju a rossliwaju. Duchowny je tokoje te drobnemu prochej, tutón ho měscha i ¶ inu a i teho ho tworja małe zgblojte imitwory we wulkosći pjarcźe, kiż ho schowaju na swjatych městnach. Duchowny pak może kosćinu też smješćecź z muku a z teho tworicź kulki, kiż mjetaju hubam za hratwu. Wobrjad hej żada, so pschi tym duchowny poslednju kulku sam jjé.

*

Pohrjebanje cźeła, każ pola nasz, Tibećan njeznaje. Druhdy ho jenoż pohrjebaju semrěcźi, kiż wumrěchu pschi



Dr. Pawoł Heylandt ze swojim raketowym wozom.

W Barlinje-Britzu pospytachu raketowy motor, kiż je inżeněr dr. Pawoł Heylandt natwaril a kiż so z mokrym palidłom cźeri. W mejі chcedźa tutón motor z autom, kiż na našim wobrazu widźimy, na Barlinskim létańskim přistawje wupruhować.

natykazu khorosć. Tajke cźdła Tibeczenjo ajra njeradły pohrjebaju. Woni wokkruczeja, so ſ tym ſenſkich duchow nihła a wobczešuja. Runje ſ teje pſchicźiny też Tibeczenjo na žane waſchnje w ſemi njechrjebaju. Tehodła też w Tibecze hórniſtwo žo njeroſwoſowa, haczkuliež žo tu namakaju w ſemi njeſmérne bohate pokłady.

*

W Tibecze je mnohe hinak dyžli pola naſ. Wot teho wokomika, ſo bu ſemrěty pokhowany, njeſmě žo wjazy ſpomnicź na jeho mjeno. Tibeczan njeſmaje woſtjewnikow žiwjerecze ani wěnzow abo nekrologow.

Nabožina, hej dóž w Tibecze ſada, ſo cźełło ſemrětcho hnydom po žiwjerecźi žo ſkerje lěpje ſhubi. Tehodła maju radſcho pokhowanje ſ wóhnjom abo ſ rubježnymi ptakami, dokelž takle rucźiſcho k zyłej dowjeduje, dyžli pokhowanje we wodze.

Sokołstwo, šport a hry.

Wuzadanje přijał.

Šachowy světowy mištr Aljechin je wuzadanje něhdušeho světoweho mištra Capablanca, z nim wo titul w Havannje wojować, přijał. Džeń a hrajerske wumělenjenja so hakle we bližšim času postaja.

Nowy světowy rekord francowskeju lětarjow.

Francowskaj lětarjej Freton a Vergue staj zbiloj světowaj rekordaj zdalenosće a wutrajnosće za družinu dwojosydłowych lětadłow, kiž mjenje dyžli 400 kg waža. Přeleceštaj zdalenosć wo 3467 km a wudźeržeštaj w powětře 29 hodźin 38 min. Dotalny rekord měješe Italčan Donati.

Ptački spěwaju.

Wſ hajach, poli, holi,
Wſ horach a po dolí,
Hdźež žo hałły ſcźerja,
Wſ ſłónzu ſwjetza cźerja:
Tam žo k bydłu moju,
Snowa ſaſpěwaju
S nałećźom te ptačzata.

Cźim-li něchtó wědźeć, kak žo klarineta a oboe ſe ſwukom roſeſnawatej, tón njech njetkodźi do opery, hdźež wſchitke naſtroje jene pſchemo druhemu žo ſamjertuja, tak ſo lěhy bubon wupóſnajeſch. Nk. tam wón to ſame njenawidźi, ale pſchi jednorej pěſničźy drje ſa tym pſchiſtupje.

Takle je to też ſ ptačźim ſpěwom. W meji nichtó ſpěwy jenotliwych ptačźkow njeroſeſnatwa. Tehdy hudźi zyły ptačźi orcheſter, wſchu do hromadu klincźi a ſyncźi, to ſa poczakiwaſ hnydom wótku do žita cźiſnje. Sźamo dobry znajeſ ptačźeho ſpěwa może jenož ſ pódźa potom roſeſnawacź jenotliwe ptacze hłoſy.

W małym rózu, w měrzu a niz wojdźiſcho, dyrbiſch japoczecź je ſtudijom ptačźeho ſpěwa. Tehdy hiſchcźe malo ptačźkow ſpěwa a mózeſch klicźe tehdźiwacź na woſobitoſcźe ſpěwa.

Někotſi mjinje myſlja, ſo dyrbiſch być wulki hudźiník, dźeſchli roſeſnawacź ptacze ſpěwy. To je zyle wopačne. Hdyž by to wěrno było, bychu dyrbjeli naſchi wulcy kompoſiſcźa, kiž ſu dóſe też ptacze hrónczka do ſwojich kompoſiziow ſapleteli, tute najlepje ſapopadnjeſ. Tomu wſchak tak njeje. Sźamo Beethowenej žo to njeje poradźiło. W tym naſtupanju ma proſty lud wjazy ſaczuća ſa ptačźu pěſničźku.

„Robel, ty ſłojeſ! Schukno ty mě ſežerjoſcho. Ak ja ſom na ſymu pſchez ſchćamuła, ga ſu ſchkne broźnje polne byłe. Ga ſom ſaſez pſchiſchła, ga nět niźi nejo."

Praj tole ſpěſchnicho — hiſchcźe ſpěſchniſcho! Takle kaſtojczka widluje po měnjenju delnjołużiſkich Sſerbow. Kak rjenje je to napodobnjene! Ta ſpěſchi we wjacźkotanju, te ſčerkole ſwuki — lěpje žo kaſtojczi ſpěw njehły mógł kharakteriſowacź.

4

Zołty ſkuadź ſiwoje hrono „ſtaſkota", pſchedźe we jenoſtajnych wóſmnicźkach, a na końzu kčerkoli ſwuk pſchiſwoſnje. Sſerbiti bur tute hrono takke wułožuje: „Hlej, hlej, hlej, kak to hołego rjenje ſpi!" (To rěka, ſkerbſki bur po prawom hiſchcźe bóle brataſiſki wuraz trjeba, kiž tu wſchak podacź njemóżemy.)

Na kóżdy pad ſu takle wukładowanja ptačźeho ſpěwa bóle ſroſumliwe a jaſnjiſche, dyžli wſchelake pomjenowanja ſlóſkow, kajkeż je namakamy w knihach wucźenych wo ptačźkach. Kak rjenje ſud na pſch. wukładowanje hrónczka ſyby: „Ty, ty ty ſy moje dźěcźatka cźiſt!" Abo kaž cźichi Michał woła: „Marija, pój do hribow!" Sſykorka po měnjenju Sſerbow woła: „Pſchecźiſtuj, pſchicźiſtuj!" A ſchćera plijſchka namołwja: „Pſcherjecź, pſcherjecź!" Takich wot ludu pſchebaſnjenych ptačźich hrónczkow je jara wjele.

Poprawom ptacźi ſpěw žo ſe ſlóſkami abo ſłowami wopiſacź njehodźi. Ale nimamy dóſ dźenja też techniſkich pomocnych ſrědkow? Najſedowniſcho dóſ by było, ptacźi ſpěw ſapopadnjecź na gramofonowu tacźel. Potom mohł žo pjeh aparat ſtajnje cźicho a ſej racź pſchedpěwacź hrónczka koża, drózna, ſyby a ſchtorza. A potom mohł wonka hnydom ſpóſnacź, kajſi ptačźk to ſpěra.

Jenož ſwaha! Też druſy ſu ſej tole myſlili a pſched nječhto letami ſu ſpytali ptacźi ſpěw pichcenjeſcź na gramofonowe tacźele. Ale wuhłědk bě jara wbohi.

Prěnje pospyty hižo dopokaſachu, ſo wyſoke ſwuki ptačźeho ſpěwa na tacźeli pſchecźiſche klincźa, hač, ſo bě tele ſwuki ſdźěła zyle ſhubjeja. Schumjenje aparaty tajke wyſoke zuuje ſwuki bjeſe wſcheho pichcźiknicźa a hłubſche ſwuki ſo ſ harn tak ſkrěpjaju, ſo njejſu wjazy jaco podobne na ptacźi ſpěw. Sa teho, kiž dźe ſo ſaběracź je ſtudowanjom ptačźeho ſpěwa, je gramofon bjes wužitka.

Tu potajkim morwy ſtroj nam pomhacź njemóże. Tu dyrbiſch ſo ſam trochu próżowacź. Najwažniſche je, ſo wucho ſo ſwucźi na ſwuk ptačźeho ſpěwa. A ſamo njewumjecźene ſłyſchenje je doſcź cźeſke, ſo ſo to hodźi doſpiecź.

Hdyž cźłowjeka ſtajiſch do rózka a wón dyrbi ſpudacź, ſchtó ſ pſchitomnych je zyle jeſzikowa ſchepmy błowcźko „kunſt", to budźejcź ſo dźiwacź, tak cźaſto wołoſu hnydom ſpuda, jenož po ſwuku. Potajkim je naſche wucźo też twórkmanjene, roſeſnawacź juſtaze pěſničźki naſchich ptačźkow, hdyž by ſo nětkajſi cźaſ ſ tym fabrikal, hdyž by ſo ſwucźił na te wołoſcźe ſyni. Ale k tomu je runje trjeba, ſo tute ſyni ſłyſchiſch. Ham ſa ſo, niz hromadźe je ſynkami druhich ptacźich ſpěwow w meji, hdyž zyły łěs je polny juſtkanja a cźikotanja.

Na jabłonjach w ſahrodze hodźa nękotre cźerwjenołazkate tupifile (Gimpel) a žo pleceja ja ſamcźku. Tołſte, krótkoſchijate, cźornohłojeſcźate ptacźi njehodźa ſo być pſchejara horliwe. Scheperjowe hodźa pſchez ſamcźku, pokaſuja cźerwjeny łaz, tiwkaju dyž a dyž ſ cźornej wopuſchu, ſo běły kołacźk žo ſwjeci, łódy wotcźinjeja krótki, mózny pyſk a wabja. Wołaju ta, kwjatka ja patu. To je wſchitko. Nam to hacź na dalſche dopaha. Nješchto krócź ſaſłyſchiſchmy wabjenje.

(Skónczenje ſeſtnje.)

Towaŕstwowski powěstnik.

Haslow. Jednota Sokoł ma ſtwórtk 16. jutrownika we Haslowje zaſo wuwučowanſki dźeń narodnych rejow. Wša wokolna młodoſć ſo wutrobnje přeproſuje. Započatk wječor we 8 hodź. **Zarjadnik.**

Nawječorny wokrjes. Naša wokrjesna zhromadźizna wotměje ſo njedźelu 19. 4. popołdnju w 3 hodź. we Pančičanskim hoſćencu. Wažneho wuradźowanja dla njech je kóżda jednota zaſtupjena.
Wokrjesny načolnik.

Načolnicy dźěcźacych wotrjadow nawječorneho wokrjesa. Zwučujće pilnje zlětowe proſte. Hač dotal bě malo wo tym ſłyſeć. Wokrj. načolnik.

Njebjelčicy. Wot 17. 4. wuča ſo zaſo narodne reje. Wša k wukńejenju zwólniwa młodoſć ſo k temu přeproſuje.

K přećelniwemu wobkedźbowanju: Podpiſanemu njeje dale możno, na naprašowanja a próſtwy piſomnje wotmolwić, je-li zo k tajkim należnoſćam porto připołożene njeje. Korespondency ſo ſkoro cźiſnišwe kopja a w nětčiſim cźaſu ani njeje wjacy możno, na to mały kapital woprować. Hewak ſtajnje k ſłužbje. Kj. Krawe, hudźbny direktor.

Pančicy. Lipa Serbſka (cyły khór) ma před koncertom (19. jutrownika) předpoſledneju pruhu. Zasy w Pančanskim hoſćencu, wječor we wosmich. To njech wſitcy ſpěwarjo na wědomjo wozmu.

Radwoŕ. Zhromadne ſpěwanje Hu. Jednoty budźe tu ſrjedu wječor 1/29 hodźin pola Šubertec.

Radwoŕ. Jednota „Sokoł". Wutoru 14. haprleje wječor we 8 hodź. zaſo započinamy ze ſerbſkimi narodnymi rejemi. Prawje wjele knježnow wutrobnje přeproſujemy.

Sokolska župa „Lubin". Přenja kublańſka zhromadźizna budźe njedźelu 26. haprleje, pop. w 2 hodź. w Zendźic hoſćencu w Małeſecach. 1. Přednošk župneho ſtarosty: „K čomu trjebamy ſokolſke župy?". 2. Debata. 3. Naš program. 4. Wſelčizny. Dla wažneho wuradźowanja je přitomnoſć kóždeho bratra trěbna! Župny ſtarosta.

Serbſke towaŕſtwa dóſtanu w bliſchich dujach „Zapiſy ſerbſkich towaŕſtwow", kotreż maja tak wužić, kaž je w namołwjenju na Serbſke towaŕſtwa we dźenſnišim čiſle wopiſane. Domowina.

Zpěw. kupka „Lumir" zeńdźe ſo ſobotu 18. t. m. pop. w 4 hodź. w hoſćencu k „Woprawnemu" (Zum Echten). Njezapomńeć noty: Skowronček a Słónčne pruhi. Bjarnat Krawe.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarſki dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěſtki: O. Janak w Budyšinje.

MAGGI's Suppen 10 pj.
płaća jenož hišće kusk





GEG zeleninowe konserwy
w płaćiznje wo wjele zniżene a njedźiwajcy toho hač do 18. haprleje
dwójne wróćozarunanje
Tworykupne towaŕstwo w Budyšinje z. dr. z w. r.

Hokec korčma w Budyšinje
Srjedu 15. haprleje

swinjorčzanje
Wot dop. 8 hodź.
połčik, hejdušne a jatrowe kołbasy
Přećelnje přeproſujetaj M. Hoka a mandźelska

Čerſtwy lany wolij
poruča
Gustav Jung w Koporcach
wolejca



poručuje sadowešćomy kóždeje družiny štomiki a kefčki kosmatych a janſkich jahodow, róże, pyšeńſke kefčki atd.

Příloha k čísłu 86

SERBSKE NOWINY

Wutoru, 14. haprcieje 1931

Wšitkim serbskim towarstwam.

W bliższich dnjach dostanu serbske towarstwa ćišćany „zapis wšitkich serbskich towarstwow“, a to we wjele eksemplarach. Z tutych zapisow zhoniće a zeznajeće serbske towarstwa a što je jich předsydа. Wy zeznajeće, što wam w narodnym pročeowanju k pomocy steji a z kim maće so solidarni čuć! Tuž su tajke zapisy na naše towarstwa wažne. Předsydźa towarstwow njech so za jich rozšerjenje staraja, zo njebychu njewužitne w khamorach ležo wostałe.

Najprjedy maja so tele zapisy tajkim Serbam abo tež Serbowkam, młodym a starym, do ruki dać, kotřiž hišće w žanym serbskim towarstwje njejsu, a móhli tola sobustawy być. Přez tutón zapis woni serbske towarstwa a jich nahladnu ličbu zeznaja a wo našim towarstwowskim žiwjenju zhonja. Za młodych, kiž su runje šulu wukhodźili, su towarstwa wosebity zapis dostali. Njech naše zapisy z wabjacym słowom nam nowe sobustawy přiwjedu, to je jich prěni nadawk.

Dale pak maja so naše zapisy serb. towarstwow wot předsydstwa tym sobustawam na puć dać, kotrež so na druhe městno přesydla, zo bychu zhoniłc, kotre serbske towarstwa w nowej dominzje abo jeje wokolnosći wobsteja, a so jim přizamkle. Tehodła njech so tež wěsta ličba připósłanych zapisow wot towarstwow za tajke pady khowa, tola njetrjeba pře wulka być, wosebje tam, hdźež so husto přesydlenje sobustawow njestawa.

Zbytkne „zapisy“ móża so na sobustawy towarstwow rozdźělić, kotrež maja zajim za to a sebi je tež za přichod khowaju, abo tež „Předźenak“ na lěto 1931 nimaju, w kotrymž wšak zapis steješe.

Tuž njech předsydźa towarstwow je k tutym zaměram derje wuživaju.

Předsydstwo „Domowiny“.

Swjedźeń Komorowskeje jednoty „Sokoł“ na Kačej Korčmje 12. haprcieje 1931.

Po zwučenym wašnju tež lětsa naša jednota zasy swjećeše *młode jutry* swój swjedźeń na Kačej korčmje. Wopyt njebě *spokojacy*, tež ze susodnych jednotow móhło tam być wjacy bratrow.

Swjedźeń wotewri br. Jurij Šewčik z wóhniwej narěču, w kotrejž rysowaše wuznam sokolskeho dźěła na narodźe. Dźěło za narod je Boża służba! Spěwny wotrjad jednoty přednjese pod wjednistwom br. městostarosty Bjenady někotre sokolske a narodne pěsnički. Nastupichu bratřa k zletowym prostnym. Sćěhowaše zwučowanje na narjadach — na prěkušu a bradłach. Skupiny so stajichu. Wšě wustupy nawjedowaše razny načolnik jednoty br. Jurij Šewčik. Móžachmy konstatować, dobry postup wukonjow. Skhwalić ma so też porjadnosć a spěšnosć, ze kotrejž so program wotwiwaše.

Po zwučowanju so poswjeći nowa khorhoj jednoty. Br. starosta Kruža ju přepoda khorhojnikej br. Arnoštej Šewčikej, na čož ju poswjeći br. farař Riota, wuzběhajo ważnosć Sokoła za serbski narod. Za sokolsku župu „Lubin“ poréča jeje starosta br. Měrćin Nowak. Pokaza na to, zo wojujemy z bróńju ducha. Duch pak je syniłši dyžli pjasć a namóc a tehodła też dobudže. Sotra Wukašee přednjese baseń br. Bjenady: „Našej khorhoji.“

Potom sćěhowaše zabawny dźěł swjedźenja. Hraješe so žortny wustup „Stojan a Čampak dźetaj do Sokoła“, kiž bě zestajił br. Bjenada. Satiriski wustup žnjeńeše derje zasłużeny přiklesk. Wšitcy tři hrajerjo bratřa J. Šewčik, Sudak a Pětruška wšak też swoju wěc jara derje činjachu. Přizamkny so hišće kuplet „Hdyž je žona zapućowała...“, zbasnjeny wot J. Šewčika, kiž wustupnje přednjese br. Pětruška.

W Komorowskej jednoće su jara khmani a wobdarjeni ludźo. Sami sej basnja pěsnje, basnje, dźiwadłowe hry sami sej napisaju. Sokolstwo dźe nam wukubłuje přirodny inteligentny dorost, kiž móže so wšudźe widźeć a słyšeć dać, a kiž natwari nowe Serbstwo.



Powětron „Hrabja Zeppelin“, wopyta Egiptowsku. Widźimy na našim wobrazu powětron nad starymi egiptowskimi kulturnymi pomnikami, nad pyramidami pola Gizeh leće. Na swojim nalětnim lećenju do Egiptowskeje je „Hrabja Zeppelin“ wšudźom spodźiwanje a wobdźiwanje wobydlerstwa zbudźił.

Wusudźenja.

Puki mjes wobydlerjemi nětkulkoćeje kašerny w Kamjenzu běchu ſ pśiśicźinu śudnišćeho jednanja. Politiske puki, pśi kótrychž bjes hrozneho žwarjenja njewotenđże, běchu wobydlerjow często do njeměra staśiłe. Hamišći žud w Kamjenzu běśe pjećom wobstorjenym, śiśicźowemu dźěkačerjej Ducžmanej, šukelnikej Erwinej Hemplej, šamomotowemu dźěkačerjej Frygej Hemplej, dźěkačerjej Schwanzya šukelnikej Seeligej po 10 dnjach tłóđy napołožił, rěsnła Fiebigera pak wuminował. Pśećišći pjeźo je pśiśeźiłowo wuśudej powołachu. Khłostańśća komora trajneho śudnišćwa w Budyśinje pośudowałe pódawk mišćiho a Ducžmana, Seeliga a Schwanku po 10 hr. ź pjenjezjnemu khłostanju šaśudźi, wobeju Hemplow pak tehorunja wuminowa.

§ W jenym Budyśim wobtkodźe běśe wikowarja a šahrodnika Alwina Bjedricha Pětišća ſ Kałeź, nětko w Krakezach, dla rybowego paduśišćwa ź 6 njedźelam jaśwa šaśudźił. W nozy ź 16. oktobrej 1930 běśe něchtó hačenje hata hoščenzarja a rataća Bérka we Khelnje pśiśerkł a tójšćho karpow ſ njeho kradnył. Kriminalny kommikar Wachs ſ Budyśinca běśe Pětišća jako podhładneho śaśał. Dotal pak Pětišć njeje wóst dopokazaś, ſ wotkal je ryby měł. Lawniśći žud wobhładowaśe tute śćěśćej njedźeł jaśwa jako ſ pśiśewinowaśśej jaśbu wotpokuśene. Pśiśed krajnym śudom Pětišć źwoje powołanje wrócźi, ſ tym bu wušud pluśiwy).

Budyśi lawniśi žud běśe ćźeźo tłóstaneho provizijoweho pućowarjeho Bjedricha Hermanna Kocha ſ Brandźa dla wośpjetneho paduśišćwa, falśišowanja liśćiny ſ požadanjom dobytka a wośpjetneho wobśkodźerja ź 6 měśazam jaśwa šaśudźił. Statnemu rěcznišćwu běśe žo tuto tłóstanje pśeniśke śdało a tohodła žo wono pśećeźiwo wušudej powoła. Po namjeśe statneho rěcznišćwa powołanśi žud tłóstanje na 10 měśazow jaśwa powyśi a Kočej też hišćeźe ćźetne prawa na 3 lěta wotrjekny.

Motre khołowy běhu pśeharadźiśe, so běśe dźěkačer Mitkawśch Rachela je Schunowa ſpytał, ſ jeneho hata karpy kradnyć. Lawniśi žud w Kamjenzu běśe jemu na to měśaz jaśwa napołožił. Rachela žo pśećeźiwo wušudej powoła, tola žud jeho powołanje šaćźitny.

Statne rěcznišćwo běśe žo powołało pśećeźiwo wušudej Schěrachowśkeho hamtśkeho žuda, ſ kótrymž běśe žo ratać Pawoł Lehmann ſ Wśelećźina wot wobśtorźby njerodneje wopaćźneje pśiśišćaht wuminował. Tola też powołanśi žud njemóžeśe žaneje winy na Lehmanu śwěśćićź a tehodła powołanje statneho rěcznišćwa śaćźitny, so pśi wuminowanju wośta.

Dla śhromadneho nućźenja buchu šchofer Maks Rübner, dźěkačer Oskar Erćh Grośće, bliđar Willy Pśećeźaś a šamfakśti wućźobnik Alfred Erich Grünwald ſ Budyśinca wobśkorźeni. Jich, jako

Mytowana sćěna.

Pśiśel. Jurij Paulušćo.

(Pokraćźowanje.)

„Je moja maćź šiantyła?“ prašeśeśe žo hajnik błużownikow. Sdyž tući wotmołwjachu, so je šiantyła, pśiśikaja jim, jeho a jeho pśiśewodźerku pśiśipowědźiła. Po někotrych wokomikach wrócźi žo błużownik ſ wotmołwu, so je wójwoda hotowa, jeho a jeho hońća pśiśijeć. Hiłža móžnje dyrkotałśe, hdyž wušłyšała, pod kajźim šćhkitom žo namaka.

„Maśch tola dźenja njewśćěhdyn pojpad, mój žynno,“ praji wójwodźa, hołzu wobdźiwaja. „Nětk mi rospowědźaj, kak žy žo ſ ujej śesnał. A wy — praśćeśeśe žo Hiłže — śćhtó wy śeśe?“

„Dowoleśe mi mjeleśćeź a žo hnydom wotpałiś“, wotmołwi Hiłža, pśiśed njej na kolena padajo. „Ja wśchak njeśśym waśćeho śćhkita njeběhma, ale šamśći mojeho pućowanja je nětkajši kłóśćhtr; dokelž ja tammyni nurjeśi njebudźa žo mje praśćeć, śćtož njemážu wotmołwiś.“

„Stańśeśe, młoda njeśbožowna,“ šnapśćeśiwi wójwodźa lubośćiwje. „Maśće šnajomśtwo je hišćeźe pśiśemtóde, je móhła žo na waš ſpuśćeśeć; žym pak hotowa, waš pod mój šćhkit wśać.“

„O mój Bože,“ ſpyćhowaśe Hiłža, „tak ſpodźiwne žu twoje puteje, a kak wótźowśły žo fa wśchě stworjenja śtarašch. Lědma běch hišćeźe njeśbožowna a žebi myślach, so žym wot wśchěho śwěta wopuśćeźena a šaśtorćźena a nětko — — —“ Hiłža njemóžeśe dale rěćeź a žły lubośćeź žo jej wukuliśch.

„Wy potrjebaćźe měra a wotpoćźinka,“ praji wójwodźa dale. „Tehodła šaśtupćźe do tuteje jśtwy, kotraž je śe wśchěmi potrěbami wuhotowano, tutu wam pśiśewodam, dokelž žo wam lubi, pod mojim šćhkitom pśiśebywaćź.“ Wójwodźa dowjedźe Hiłžu do jśtwy a pśiśikała, ju ſ jědźu a ſ pićźom wobśtaraćź.

Lědma bě Hiłža hanna, padźe na kolena, thwaleśeśe Boha ſ untrnej modlitwu, ſa miłośćiwe wjedźenje, dokelž hakle, hdyž bě žwjatu pśiśikałśnju dopjelnika, ćźujeśeśe žo wołoźena.

Njebuźi Hiłža hišćeźe jenu śtarośćź měła, *mjenujcy* śtarośćź wo Winśrida, by jeje śbožo dopołne było. Jeje lubośćź a ponižnośćź dobu ji wutrobu wójwodźi.

Tola hišćeźe druha śtarośćź běśeśe Hiłži na wutrobje; njewośta mjenujcy bjes tołho, so ju teź młody wójwoda horźo lubowaśeśe. Tuta lubośćź bě, kotraž jej najwjeśiśchu hrózbu pśiśinjeźe; dokelž do toho ſwolićź njemóžeśeśe, inź Winśrida dla a teź niź wójwody dła. Kak by wójwodźy, jeje dobrowćeśćaj mytowaśa, by žo žadośći mužśkeho podwolićź měła, kotrehož śtejśiśchego tola ſa wjeśćhim mandźelśtwim ſwjaźkom wołaśeśe? Wona, kotraž žaneho mjena wjaźy njemjeśeśeśe. Njeśmědźeśeśe ſa wójwodźkej króńu žedźićź. Něź, k tomu bě wona pśiśemudra; dokelž dowidźeśeśe, so žo mśodemu wójwodźe ženje njeporadźi, dowolnośćej wójwodźi a luda dostaćź.

Ale wśchě tute śadźewki jeho njenaśtrášichu, kotruž bě wot młodośćeje nawućeny, so žo wśchě jeho pśiśeća dopjelnja.

Dołhi cźaś cźinjeśeśe Hiłža, kaž by lubośćej wójwody njeśpóśnała; hdyž pak jej jeneho dnja ſ borźymi ſłowami ſwoju lubośćź wuprajі, a jej śłubi, so po ſmjerći ſwojeje maćźerje žo žiwobodnje woźeni, śeho Hiłža wotpokała a śćini jeho śtaśbłiwemu *na* jeho śakonje jako pśiśihodnemu knježeśerśtwu nad Meckłenburgiśej, a hdyž wón tohodła hišćeźe wo jeje lubośćej prośćeśeśe, hroześeśe jemu, so wśchě jeho maćźeri wotkryje a potom do kłóśćhtra śaśłupi.

Požledniśćeśe hrożenje jeho bóśe naśtróji, hać prěnje, dokelž dowolnośćej ſwojeje maćźerje žo nadźijeśeśe dobyćź. Ale jmajeśeśe teź trutośćź Hiłże, a tak jej śłubi, pśiśihodnje wjaźy wo ſwojej lubośćźi njeréćźeć, ale ju prośćeśeśe, w jeho blišćośćźi wośtaćź, so by pśećeźy śaśły na njej njeśłe namakał. Wón nadźijeśeśe žo, so cźaś, kotruž wśchě rany łaśbji, teź jeho wutrobinu ranu łaśbji.

A wójwoda Jan — to bě jeho mjeno — dźerźeśeśe ſwoje ſłowo; ale wón hładaźiju wjadnjeśeśe. S njewuprajonnej śtarośćźu to jeho maćź wobkedźbowaśeśe, dokelž wón bě hordośćź, wjeśćeśośćź a nadźija ſyłeho kraja. Wona wuhotowa ſwjeśćeńśe wśchěch druźin, so by jeho rośpjerśchiła.

Śrudoba wójwody Jana pśećeźo pśiśibźeśeśe, *wón njemóžeśeśe wjaźy kožo wopuśćeźićź, tak hubjeny wón bě, haj, ludźo ſamo hižo wo ſaźnej ſmjerći powědachu.* Tehodła ſebi wójwoda wotmyślі, najprjedy ſe Hiłžu rěćeź, dokelž ſebi myśleśeśe, so žo wobaj bjes nadźije lubowaśchtaj — a potom jeju ſjednoćźeź.

Se śtróźelemi ſłyśeśeśe Hiłża praśćenja wójwodźi a wobkrućźi, so je ſyłe njewinowata, a so je wśchěmu cźiniła, so by wójwodowu lubośćź ſabjoła. „Ja ćźi wěrźu, moja dźowka“, praji wójwodźa. „Śmělny žo, hdyž nětko śórźo bołośćejow mojeho ſyna ſnaju, ſym krućźe wotmyślena, jeho wot tutych śtarośćeju wumnožićź. Ty budźeśch jeho mandźelśka, na twojej ſtronje budźe jeho žiwjenje śaśo ſnowa śaśćěwaćź.

„Ja jeho mandźelśka? Ženje niź!“ śawoła Hiłża śběhowśći.

„Śćhto, ty jeho śapśćewaśch?“ prašeśeśe žo wójwodźa. „Tak njeje ćźi jeho žiwjenje nićźo hódne a teź niź mnie? Tuch dźeśeś ſyna ſwojeje dobrozećźi wumrěćź wódźeź, hdyž tola śamóźeśch jemu pomhaćź? Něź, ćźehodła to wołpokaśśch? Njeje Jan najrjeńśći a najmjełkubrišći mjeńśeni ſyłeho kraja? Njepyśćha jeho wśchě ſkutki, a njepśćhinjeźe ćźi wón wójwodśtu króńu jako dar?“

„Tak dyrbju tola rěćeź,“ praji Hiłża, „tak dyrbju tola ſnajmjeńśića mojeje ſradneje śaśćěwaśeśe waśtrjećź. Śłyśeśeśe, waśbjena wójwodźa, ju moja wutroba druheho mu wuſnamnemu młodźenjej ſłuśbu, a tutón je śłub mojeje ſwěry pśiśijał. Ja wśćeźe wźm, ſo jenje jeho njebudu, a tola *njemóže* ſo *moja wutroba* jeho lubośćeje wotbudu, a tola *njemóže* ſo *moja wutroba* jeho lubośćeje wotpraśićź. Ja bych njeśłónćźnu pśećeradu na Waśchim ſynu ſkućźiła, bych-li jemu pśićhitnoćź naźlała, kotraž w mojej wutrobje mśtina nima. Njeśłym žaneho druheho młodźenja tak śaśćěć měła a jeho wobźarowała, kaž Jana, njemóžu pak jemu wutrobu daśićź, bych ſ tym waš a jeho wobełhała. „Tak je wśćha nadźija ſhubjena“, śawoła wójwodźa, ſe ſłyśanni we woćźomaj. „Hładaj na tuto pśiśmo na knježeśtwo, hdźež mój mandźelśki pśiśed ſwojej ſmjerćźu wśćho wotkała ź lśśćheńmu mojeho ſyna; a dyžćh jeho wutrobu, kotraž je tak dołho wjeśćeśkeje wužiwała, nahle wośtaćź. Nětk žu wśćhe tute ſłódźe ſony a rjane nadźije nadobo śniećźene — budu dyrbjećź mojeho ſyna — mojeho jeniśćeńkeho ſyna — pohrjebaćź, a moje śadwěśkowanje budźe teź tebje njewinowatu njeśbožownu śćiniećź.“

(Pokraćźowanje śeźehuje.)

pschijtkuſchtukow Reichsbannera běchu winowali, so žu so na jenym rozhlěrju nazionalsozialistiſtich nowin pschecpjecimnyli. Shromadny kawnišk žud běſche Rühnera jako nawjedowarja k 100 hr. pjenježneho thlostanja abo k 2 njedjelomaj jastwa sasudźił, tamnych tijoch pak wuwinował. Pschecziwo wuwinowanju so statne rěcznistwo powola, tola powołaništi žud powołanje zacziżny.

We powołanistim jednanju jednaſche krajny žud pschecziwo wjednikej propagandy nazional-sozialiſtiſkeje ſtrony Lüttej i Kurhoena dla pschehdźenja pschecziwo ſakonjej ja ſchtit republiki. Won běſche wobſtorkowany, so běſche w jenej shromadźiznje w Žitawje jako rěcznik ſchkodliwdźaje ſtewa na jemniſchu ſwonkowneho ministra dra. Stresemanna praſił. Shromadny kawnišk žud we Budyſchinje běſche wobſtorkowaneho wuwinował. Pschecziwo temu pak so ſtatne rěcznistwo powola. Powołaništi žud ſo pschehwědźi, ſo je Lütt we Stresemannu na ſchkodliwdźaje waidnje rěcżał a žudźi jeho k 2 měſacomaj jastwa; thlostanje pschewrocźi pak so do 500 hr. pjenježneho thlostenja.

Sražanje wožobowoju awtomobilow, kiž so 31. oktobra 1930 dopołonja na ſchižnišćach Hindenburgowje a Nautſkeje dróhi ſta, dowjeſche k žudnikemu jednanju. Pschi ſaſtopowanju kěſkoj je wobaj wosaj žylnje wobſchkedźiłoj, tež wjednikaj wosow, wobſtorkerjej najeńſkeho auta Josef Ota Müller a Emil Edwin Zeidler, kaj tež Zeidlerowy ſtobujědźaj, ſanitetny rada dr. med. Michalk, wſchitzy ſ Budyſchina so ſranichu. Müller a Zeidler buchtaj dla njerozumneho a njepreſtawidlowneho jěhdźenja wobſtorkowanej. Hamtiſki ſudnik běſche Müllerej 30 hr. pjenježneho thlostanja abo 3 dny jastwa, Zeidlerej 50 hr pjenježneho thlostanja abo 5 dnjow jastwa napokazał. Wobaj ſo pschecziwo wuſudej powołaſchtaj. Powołaníki žud pak wobeju powołanje po dokładnym pschepytanju zacziżny.

Zmjerzłoſći na drohach.

Njedjelu popołdnju w pjatej hodźinje na ſtatnej dróhi pola Pennricha ſo Drježdźanami motorowy koleſaŕ do ſchtoma ſajédźe a morwu leżo woſta. Won běſche pschehwědźiny jěł.

*

Cžežte njeſboże ſ automobilom ſta ſo w nozy k njedjeli njedaleko města Clichy pola Parija. S polnej ſyſchtnicžku nakładny auto a wožobowy auto, w kotrymž ſchćeſ wožobow ſedźeſche, do ſo ſrajſchtaj. Wožobowy automobil ſo dospołnje roſbi. Wſchitzy nutſkaſedźaſzy kaj tež wjednik nakładneho auta ſo jara cžežko ſranichu.



Nowy japanſki ministerſki president baron Wakatſuki přewozmje jako naſlědnik wotſtupjeneho ministerſkeho presidenta Hamagutſi zestajenje noweho japanſkeho knježeſtwa.

Přilopk.

* Piccard ſo jako do Brüſſela wróćił. Dokelž ani njedźelu rano njewobſtejeſche žadyn wumněnjenjow ſa rjane a wobſtajne wjedro, je ſo belgiſki profeſſor Piccard, kiž chce ſe ſwojim balkonom do ſtratoſfery leċeċ, ſo ſe ſwojimi ſobudźěłacžerjemi jako ſ Augsburga do Brüſſela wróćił. W Augsburgu pak hiſchcze ſdźeli, ſo ſo zyle wěſte njedźelu meje wróćił a potom ſtónċnje na pschihodne wjedro ſa ſwoje leċenje do wyſokeho powětra wocžakuje.

* Zona we wyſokoſezi 9600 metrow. S Newyorka ſo powě, ſo je letakſa Miß Elinor Shmidtez ſandźenu ſchtwórtk ſe ſwojim letadłom wyſokoſezu něhoże 9600 metrow dozpěła. S tym je dotalny ſonſti najwyſchſchi rekord w lětanju ſbiła.

* Njeſboże w podkoptach w Jendźelſku. Njedźelu pschipołdnju ſta ſo w Minarca-ſchachcze Meaiſhamſkich podkopkow w hrabinſtwje Leiceſterſhire cžežke roſbuchnjenje, pschi cžimž ſo dźewjeċ dźěłacžerjow cžežko wopali. Zich hnydom do ſhorownje dowjeſechu. Sa nich pak wobſteji ſtrach wo žiwjenje. Pschicžina roſbuchnjenja njeje znata.

* Ssmjertnaj woporaj litaſtwa. Jendźelſke letadło „Juju kichiż II“, ſ kotrymž běſche Kingsford Smith ſwoj rekord ſ Jendźelſkeje do Auſtraliſkeje leċał, je njedźelu pola Ssydneya w Auſtraliſkej doſe padnyło a ſo roſtrašyło. Nutſkaſedźaſzej wobaju ſo morſchtnjeſtej.

* 76. dźěžo w Lübecku na Calmettowe naſtrjeſowanje wumrě. S hiſtheze pschezo cžežko thorjeju cžěſchinſkich w Lübecku tele duny 76. dźěžo wumrě a bu ſ wopornu tamneſo hróſbucho mylenja, kiž ſo w bližſchinu cžaſu pschez ſudom wujeżbu. Wobſtórżba je ſjawnje ſapodała.

* Baronka Rotſchildowa wumrěła. Baronka Rotſchildowa, wuſnamna ſakoſežka mnohich dobrocželſtich wuſtawow a pschehwědźacžowa po zyłej Franzowſkiſ, je ſchtwórtk w ſwojim Pariſkim palaſcže 91 lět ſtara wumrěła.

Semrěli: Helena Nyežowa rodź. Pětſchkaŕ w Budyſchinje, 66 lět; khowanje budže ſchtwórtk pop. w 2 hodź. wot žarowańſkeho domu. — Berta Alma Klimmerowa rodź. Měrſchez w Sſminej, 46 lět; khowanje budže jutſe ſrjedu pop. w 3 hodź. — May Ruhland, lokomotiwnik we Wojerezach, 46 lět; khowanje je hdźenja wutorn pop. ½3 hodź. wot žarowańſkeho domu. — Auguſta Cžeſankowa we Wojerezach; khowanje budže jutſe ſrjedu pop. ½3 hodź. — Matej Krauz, ratař w Michalkach pola Wojerez, 47 lět; khowanje budže jutſe ſrjedu pop. w 3 hodź. wot žarowańſkeho domu.

Hospodarſki rozhlad.

Wutorn 14. hapreje 1931.

Wčerawše urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1965	100 pólsk złotych	47,225
1 jendźelski punt	20,386	100 čeſkoſł. krónow	12,427
100 šwajc. frankow	80,83	100 franc. frankow	16,405

Barlinſka burſa bě wožeru pschi ſpoczatku trochu hlaba a kurſy efektow wſchelakich. Poſpodſtſcho wožiwi a kurſy poſtupowachu. Wiki ſ doſtawnymi a rentowymi liſtſinami běchu ſebſlabjene a kurſy ſtłóżene.

Produktowe wiki ſaſwiſachu jaſno poſtupowaze płacžiſny. W Barlinje płacžiſna wo 5 pj. poſtupi, w Drježdźanach ſwoju płacžiſnu wo 10 pj., wowſa thorunja wo 10 pj. w Barlinje, w Drježdźanach ſmotlujeny wowſ wo 25 pj. a rjany wowſ wo 5 pj. Wožera płacžeſche zentnar

w Barlinje:

pſchenicy 14.45—14,55 hr., rožki 9,50 hacž 9,60 hr., nafymſkeho jeczmjenja 10,90 hacž 11,65 hr., nalětnjeho 11,80—12,35 hr., wowſa 8,65—8,85 hr.,

w kermijowym wikowanju

ſo meju: pſchenicy 15,22½—15,20 hr., rožki 10,15—10,18½ hr., wowſa 9,40—9,35 hriwnow;

ſa julij: pſchenicy 15,02½—15,00 hr., rožki 10,02½ hr., wowſa 9,02½—9,90 hr.;

ſa ſeptember: pſchenicy 12,72½ hr., rožki 9,97½ hr., wowſa 8,97½ hr.;

w Drježdźanach (ſandźeny pjatk):

pſchenicy 14,85—15,10 hr. (14,85—15,10 hriwnow);

rožki 9,75—10,00 hr. (9,75—9,90 hr.);

nalětnjeho jeczmjenja 11,65—12,50 hriwn. (11,65—12,50 hr.);

nafymſkeho jeczmjenja 10,70—11,25 hriwn. (10,40—11,00 hr.);

wowſa ſmoknjeneho 9,60—9,25 hr. (8,75 hacž 9,00 hr.);

wowſa [illegible]jeneho 9,30—9,65 hr.

Wili rjanſkeje roži wožera w Drježdźanach.

Stót we wſchěch bružinach doſahaſche. Sswinje wſchak pomałku dźěchu, tola pornjo ſchtwórtki ſo płacžiſny ſ dźeſa porichachu. Mjaſne ſwinje ſkpiz dźěchu hacž cžežke a tuczne a ſa nje też wjaſy ſnadźachu. W cžekatach dźěchu wiki hrěnje, na tónzu wſchak wjaſnychu, płacžiſny ſo pornjo poſlednim wikam połpſchichu. Sa rjanymi cžežkimi cžekatami ſo praſchachu. Schpatne běchu ſaſo wiki w lowjadach. Nicdospichu ani płacžiſnow poſlednich wikow. Woły wjaſy pſchiſnadźichu hacž byki a krowy.

Ssudniſzy na pſcherſadźowanje.

Sſrjedu 15. hapreje 1931

w Jutrjach w „Herbſtej gryſchce“, pſchip. w 12 hodź.: Smužkowa krowa;

w Bukowcu: 1000 zent. ſtomy, běrny a klawěr. Kupzy ſeidu ſo pſchip. w 1 hodź. na gmejnſkim hamježe;

w Kukowje w Schežžanſkej hoſeżenzu, dop. w 10 hodź.: Wſchelake meble;

w Nowym Měſcze pola Wojerez w hoſeżenzu, pſchip. we 1 hodź.: Hoſpodarſki wóz, ſoſa, khamor, 70 twjerdych metrow orjewa;

we Wojerezach w dworje hoſeżenza „K Hwěſdže“, dop. we 11 hodź.: Elektromotor, gramofon ſ tačželemi, ſchijacy maſchina, meble, ſoſa, cžaſnik, motorſke koło, piſanſki ſtroj, auto, kóń a wſchelake meble.

Schtwórtk 16. hapreje 1931

w Budyſchinje na ſudniſtwje, dop. w 10 hodź.: Wſchelake cžaſniki, kredenza, ſofy, wſchelake khamory, ſchijhele, blida a blidka, wertiko, łožo, poſtłoſchcžo, klubowa a poliſtrowa garnitura, 3 klawěry, 5 bufejow, 6 khamorowych gramofonow, piſanſke blida, wſchelake maſchiny, radiowoj aparataj ſ wótſtrěžkanom, ulſtr, wſchelake kamjentnowe tworby, wſchelake žonjaze, mužaze a dźěcžaze wobuća, 3 konje atd. Sc ſwobodnje ruki na pschedań: 2 pilc (paſatej) najnižſcha płacžiſna ſa kóždu 15. hriwnow.

Płacžiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a woljowe ſymje po tunu abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płacžiny po złotej hriwnje.

	13. 4.	11. 4.		13. 4.	11. 4.
Pšeńca	2,9 2,1	2,8-2,9 0	ſmowy	18,90 0	18,90 0
rožka	1,8-1,90	1,88-1,90	woka	23 -6,00	23 -6,00
naz. jeczmjeń	—	—	ſnadne lupiny	13-15,5	13-15,50
nal. jeczmjeń	2,14-2,32	2,12-2,30	ſołte lupiny	22-26,00	22-26,00
wows	1,71-1,5	1,69-1,73	reradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosnšk	9-10,20	9-10,20
Pšeńč. muka	3,4-4,0,5	3,4-4,0,5	lany wosnšk	14 14,6	14-14,60
ržana muka	2,7- 3,0	2,6-2,8,5	ocn. melasa	—	—
pš. wotruby	1,3-1,8,6	1,3-1,8,6	brnj. kruški	14-15,20	14-15,00
ržane „	1,3-1,3,5	1,3-1,3,5	ſyno, 50 kg	1,3-1,50	1,30-1,50
raps	—	—	ržana ſloma	0,6)-0,8	0,60-0,8
hróch Viktor.	4 -29,0	24-29,	pšeńč. „	0,45-,6	0,50 0,67
lane ſymjo	—	—	wowſna „	0,45-0,60	0,55-0,65
pjeluški	25-29,00	25-29,00	ječna „	0,55 0,65	0,55-0,65

Płacžiny ręzneho ſkotu na Drježdźanskich ſkótnych wikach.

30 měrca.

124 wol., 250 byk., 292 kruw., — jałoje., 1722 ćelat, 916 wowe, 3345 ſwini.

Płacžiny za

woły: 1. 44—49, 2. 36—42, 3. 33—35, 4. 30—32;
byki: 1. 45—48, 2. 40—44, 3. 36—39;
kruwy: 1. 38—42, 2. 32—37, 3. 26—29, 4. 20—21;
jałojcy: 1. 44—47, 2. 37—42;
wowcy: 1. 52—55, 2. 44—50, 3. — ;
ćelata: 1. 70—76; 2. 60—68 3. 52—58;
ſwinje: (přez 300 pt.) 50 2. (240—300) 47—49
3. (200—240) 44—48, 4. (160—200) 43—44
Raney: 40—44

Drježdźanska burza (13 IV.).

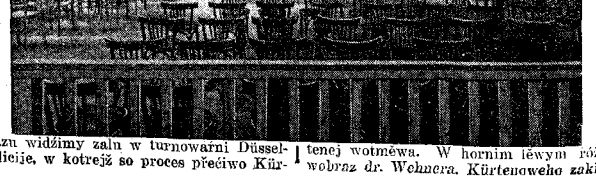
Pšeńca	297 302	běrnjace kruški	16,00-16 25
rožka	193 200	pšeńč. wotruby	12 00-12,50
nalětni jeczmjeń	233 250	ržane wotruby	13 00 14,00
nazymsk. jeczmjeń	—	pšeńčna muka	53 50 54 50
wows	180 185	ržana muka	31 00-32,00
čefwjeny dźeċel	150-160	woka	23,00-24,00
raps	—	pjeluški	24,00-27,00
kukurica (Mais)	—	hróch	24,00-29,00
ſuche truh.	8,00-8,20	cokrowe truh.	—

Proces přeciwo wulkomerderſkej Kürtenej.

Pondźelu 13. hapreje dopołonja ſapoczа ſo w Düſſeldorfſe proges pschecziwo ſnatemu wulkomerderjej Pétrej Kürtenej. Jako wuſtoke ſudnikſ: wołoſchi ſoſtinſchi, kotrejeſche wutka cžiſchina w jali. Kürten ſamy ſo na lawku za wobſtorżenych. Dźiwna běſche na nim pytnyeż, ſo je dotho w pſchepytowanjach jatbje hdźał.

Na wopraſchanje pſchedſydy, krajnoſudnikſkeho radcy dr. Roſe wotmołwi, Kürten, ſo chce ſo k wobſtorżbje wupraſicj: Kürten je ſo 26. meje 1883 w Köln-Mühlheimje narodźił. Se ſtarſchi hłoſom rybowanſche wón nicriadne wobſtejnoſcže w ſtarſchiſtim domje, kiž běſche nan ſe ſwojim wopiſſiwom ſawinował. Jako mały Pětr do ſchule khodźeſche, měješe jeho nan wſchelake ſafukowe khłoſtanja wotpředżecź, ſo dźěſki na ſwojeho ſobuſchulerja ſ porſtom nałukmělchiju pokałowachu, ſo ma tajkeho nana. Tak je pſchiſchło, ſo je ſo Kürten w ſwojich poſlednich ſchulſkich lětach pſchezo hóle ſobuſchulerjow ſdałował. Jako běſche ſchulu wukhodźił, je do ſtamžneje fabriki ſaſtupił, kaž nan dźěłaſche, ſo by nanowe powołanje nawukhył.

(Pokračowanje ſcžěhuje.)



Na wobrazu widźimy zaln w turnowarni Düſſeldorfskeje policije, w kotrejž ſo proces přeciwo Kürtenej wotměwa. W hornim lěwym rózku widźimy wobraz dr. Wehnera. Kürtenoweho zakitarja.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihličišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čělneho zmjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja desnolnje bědny. Kóžde zmjezbožeńe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne zmjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tutejše banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 87 — Budyšin — Srjedu, 15. haprleje 1931 — Bautzen — Lětnik 90

Katarjo wjelke cła žadaju.

Wotpósłanzy wjeńneho ludu, němskošejmiźy sapósłanzy dr. Gericke, Hepp a Bauer, su wutoru do kenzlije němskeho kanzlera pjchićhli. Dokelž so kanzler hakle 23. haprleje z dowolenźu wrócił, je statny sekretar dr. Pünder wotpósłanzow pjchijak. Wón je wotpósłanzam rjekł, so so hischcze w haprleji kabinett seńdźe, so by wo naprawach za katarsku pomoz wuradźował. Knježerstwo njebudźišće žeby połnomócnjujazy zakoń pjchijiwoliła dało, hdy by nochcyło, jeli by trjeba było, jón nalożiła.

Katarjo žeby na dowos wukrajnych žiwini a wjchelakich katarskich wupkodow wjelke zła žadaju. W rozrěčenju je so też wo nusowym wukazu pjchećiwo politiskim nazynlnoćam jednako. Wobsebje so katarjo wotpósłanzy na tśiměrjacne zakazne Stahlhelmowych nowin wobcźežowachu.

Francowski wikowański minister přećiwo němsko-awstriskemu planej.

Pjchi wotewrjenju internazionalnych wulkowikow (mažow) w Hille (w Franzowskej) je wikowański minister Rollin rěcź měł, w kotrejž so pjchećiwo ruskemu dumpingej (dowoscj tunjeho rusteho žita) hórschesche a wo němsko-awstriskej zlownej unji praji, so ma Franzowska w śrjedźnej Europe pjchećelow, kotiž dyrbja nětkole wulke wobcźežnoscje pjchěracź. Pjchesesche žebi, so by jim mohł pomoz we wjelkej měrje pofiticźi, tak so Franzowska njeby w nich jenož pjchećelow nascha, ale też slawarjow. Franzowska so njeda se słowami abo se sdaćom sawjesć. Njebudźe cźerpicź, so bychu so pod płaschćikom zlowneje unije a z njetedźu na internazionalne rěcźenja mjenje abo bóle sakrute politiske samery khowale, kotrež zwětowy měr wohrožuja.

Jendźelska nota do Genfa.

Jendźelske knježerstwo je sekretariatej Swjazka Ludow notu pósłało, w kotrejž žada, so by so wotmyslena němsko-awstriska zlowna unija na dujowy porjad mejskeho poźpodanja stajiła. Nota je krótka a powschitkowne spitana. Namjetuje so, jenicźy praschenje rospominacź, hacź so **němsko-awstriski pakt z wumjenjenjemi protokolla lěta 1922 snjese.** Nocźny wotpjk so wschém Radźinym zobuśtawam, potajkim też němskemu knježerstwu, póslele. Po sdaću žeby jendźelske knježerstwo hischcze pschego pscheje, so by so praschenje zlowneje unije po zyle formalnej debaze internazionalnemu sudej w Haagu k prawiśnikemu pruhowanju pschepodało. „Times" wurasnje na to pokasuje, so je žebi jendźelski zwonkowny minister Henderson pschał, so by Haagski sud wo praschenju němsko-awstriskeje zlowneje unije rozsudźił.

Zniženje mzdy zastojnikow w Polsce.

Sastojnizy w Pólšej, statni a privatni, su rosnorjeni, dla sniženja mzdy wo 15 prozentow. Knježerstwo je k tejle njeluźnej kroczeli nusowane było. Jeho stejśiscźo je so cźim bóle poczeźiło, so je psched zejmistimi wólbami wudawało, so su powjesće oppozizije wo wotmyslenym sniženju mzdy njewerne. Knježerstwo je tehodla k swojemu wusprawnjenju sdźelenku wudało, we kotrymž swoju kroczel z rozcźazym dešijitom w statnych finanzach wuswětluje. Njedostatk w finanznym lěcźe 1930—31 je hižo 53 milijonow złotych doścahnyło a je so z reserwami statneje pokladnje wurunał. Dalsche wuźiwanje reserwow by pak runowahu mjes statnymi dołhodami a wudawkami podkapowało, a tohodla su so mzdy sniźiłe, z cźimž so nimale 12 milijonow złotych wuluwuje. Njedźiwajzy tejele knježerstwowej sdźelenki su sastojnizy rosnorjeni a wulke protesćowanske wustupy pschihotuja. Priwatni sastojnizy i generalnym strajkom w zyłej Pólšej hroża, jeli so by so jim mzda sniźiła.

Hospodarske sbliženje europiskich połnoznych statow.

W schwedskim wobémej žejnomaj su knježerstwowej pschedkoły wo pschistupjenju Schwedskeje k srěcźenju, w Oslo wobsamknjenu, pschihłosowało, po kotrymž maju so Schwedska, Norwegska, Danska, Hollandska a Belgiska mjes sobu hospodarsku sbližicź.

Alfons XIII. so tróna wzdał.

Kral Alfons XIII., poźledni kral z něhdy mócneho wjerschowskeho roda Bourbonow, je so psched hnewom rosskobjeneho schpanjiskeho ludu do hrozy dał. So by so wožuda poźlednischo ruskeho zara sminył, je so wutoru wjeczor w 6 hodźinach tróna wotrjekł. Na to je dotalne knježerstwo knježerske dźěła wjednikej republikanskeje strony Alcali Zamorje pschepodało. Tutón je hnydom nathwilne knježerstwo wutworił. S nim je stare knježerstwo dojednało, so so kralej a jeho žonje wožobinki bjesstrach sarucźi. Admiral Aznar je Alcali Zamorje pismo pschepodał, z kotrymž so kral Alfons a jeho žonja schpanjiskeho tróna wotrjekłe.

Kral Alfons je wjeczor w 9 hodź. z pschewodom žonje sa najstarschego syna Alfonsa a prjedawschego ministra wójnskeho łódźstwa wójwody z Mirandy Madrid wopuschćił. Do kotreje stronu je wotpucźował, njeje znate. Najstarše do jeneho móstteho pschistawa pojeźe, z wotkel so z łódźu se Schpanjiske wotweje. Druhe so bustawny kralowskeje žonje sa Madrid dźenża wopuschćiłe.

*

Nowemu knježerstwu pschiźiwjacheja Alcala Zamora jako ministerski president, Lerroux (radikalny republikanski), profesor de los Rios (socialdemokrat), rěcźnik Maura (demokrat), socialdemokratoja Caballero, Prieto, rěcźnik Abirnoz, wucźeŕ Domingo, rěcźnik Parrios, republikan Azana a Katalan Bofill.

Minister noweho republikanskeho knježerstwa, Fernando delos Rios, je prénje poźedźenje noweho kabinetka wopuschćiwschi rjekł, so so knježerstwo z **wukonjazym wuběrkom powschitkoweho dźěłacerskeho komiteja** a sastupjerjemi socialistiskeje strony seńdźe, so by wo wobsitejnoscach wuradźowało a naźynlnoscam sadźewało, kotrež bychu so mohłe stacź.

Najprjedźy je republikanske wukazy wudało, z kotrymiž dyrbi so we hłownym měsce a w zyłym kraju sjawny porjad sakhowacź. Nowe knježerstwo je dale wobsamkło, wschitkich poźstajanzow we wukazu, kotrychž je kral pomjenował, z jich sastojnstwa wotwołacź.

Wo poźlednich hodźinach psched kralowym wotrjeknjenjom tróna so z Madrida pische, so ludowe cźrjódy z republikanskej thorhoju marseillaisu spěwajo po dróhach cźahaju. Njewěrnu powěsć, so je kral wotpucźował, lud z wulkim spokojenjom powita. Policija najprjedźy njespyta, demonstrantow rozjednacź. Hakle hdyž tyšazy ludźi drohi pjelnjachu, policija se žnjymi mozami satrocźi a do luda tśeleschc, prjedy toho demonstrantam kasawschi, so bychu so rozjechli. Lud roscźeka, nekotrych franjenych sawostajiwschi.

Druha powěsć praji: Powschitkowne mjenja, so kral wrócźo stupi. W **nekotrych dźěłach mésta so policistojo z ludowymi cźrjódami zbrataja**, kotrež wolaju: Rjeh je žiwa republika. Wutoru rano w 2 hodźinomaj běchu dróhi hischcze polne rejwazych a spěwazych ludźi. Lud wobrasy offizierow wokolo nojschesche, kotrychž je po wojeństkim sćěžku w Jaca w dezembru 1930 wójnski sud zmjerzeji sasudźił a satrělicź dał.

W Katalonskej so republika wuwołała.

Prjedy hacź je so kral Alfons tróna widał, zu so wutoru w Barzelonje a w druhich provinznych městach z republikanskej wjetschinu republikanke gmejnske rady wutworike, kotrež su republiku wuwołałe a republikansku khorhoj wupowěsće. W Barzelonje je so wjednik katalonskich republikanow, wyschi Mazia, kotryž je so je Parija wrócźił, na cźoło městoweho a provinzyneho sajadnistwa stajił.

Wyschi Mazia je rjekł, so so Katalonska wot schpanjiskeje republiki njedźeli. Hłowny roskasowar zivilneje gardy general Sanjurio je nowemu knježerstwu swoju słužbu posticźił.

*



Wyšk Macia,
kotrehož su pječa za presidenta samostatneje katalonskeje republiki wuwolali.

*

Też w San Sebastianje a Saragossy běchu nowe wujwolene wyschnoscje republiku wuwołałe. We Balenziji je pschi tym lud do policije srasył. Policija je na to wojpjet tśelała, někotri demonstrantoje su so ranili.

Kurs schpanjiskeje pesety je padnył.

Na njewoczakane dobrycze schpanjiskich republikanow je burja w Parizu z katastrofalnym padnjenjem schpanjiskeje pesety wotmolwiła. Město 283 frankow žobotu su jenož 265 frankow sa 100 pesetow płacźili. Padnjenje pesecźineho kursa na Parizkej bursy je druhe bursy zobu storhło.

Też na němskich bursach je pesecźiny kurs padnył. W Barlinje je wón se 46,50 na 44,80 wróćo schoł.



Kral Alfons XIII.



Krónprync Alfons.



Spaniska kralowa Ena.

Namórske dojednanje.

S Roma so powe, so je zobotu do Londona italske tśistawate wotpósłanzstwo na cźole se statnym podsekretarom Russom i ministerstwom wójnskeho łódźstwa jeśtkim sdźešu w Jaca w dezembru 1930 wójnski sud zmjerzeji sasudźił a satrělicź dał.

W Katalonskej so republika wuwołała.

Prjedy hacź je so kral Alfons tróna widał, zu so wutoru w Barzelonje a w druhich provinznych městach z republikanskej wjetschinu republikanke gmejnske rady wutworike, kotrež su republiku wuwołałe a republikansku khorhoj wupowěsće. W Barzelonje je so wjednik katalonskich republikanow, wyschi Mazia, kotryž je so je Parija wrócźił, na cźoło městoweho a provinzyneho sajadnistwa stajił.

Wyschi Mazia je rjekł, so so Katalonska wot schpanjiskeje republiki njedźeli. Hłowny roskasowar zivilneje gardy general Sanjurio je nowemu knježerstwu swoju słužbu posticźił.

*

Wyšk Macia,
kotrehož su pječa za presidenta samostatneje katalonskeje republiki wuwolali.

*

Też w San Sebastianje a Saragossy běchu nowe wujwolene wyschnoscje republiku wuwołałe. We Balenziji je pschi tym lud do policije srasył. Policija je na to wojpjet tśelała, někotri demonstrantoje su so ranili.

Kurs schpanjiskeje pesety je padnył.

Na njewoczakane dobrycze schpanjiskich republikanow je burja w Parizu z katastrofalnym padnjenjem schpanjiskeje pesety wotmolwiła. Město 283 frankow žobotu su jenož 265 frankow sa 100 pesetow płacźili. Padnjenje pesecźineho kursa na Parizkej bursy je druhe bursy zobu storhło.

Też na němskich bursach je pesecźiny kurs padnył. W Barlinje je wón se 46,50 na 44,80 wróćo schoł.

Kral Alfons XIII.

Krónprync Alfons.

Spaniska kralowa Ena.

Namórske dojednanje.

S Roma so powe, so je zobotu do Londona italske tśistawate wotpósłanzstwo na cźole se statnym podsekretarom Russom i ministerstwom wójnskeho łódźstwa wotjeło. W Londonje ma so dojtónjne wopschijeze franzowsko-italskeho namórskeho dojednanja napisacź. Franzowsojo a Italjanzy njeju hischcze i jena wo tym se dojednanju.

Přiběrace revolucionarne hibanje w Portugalskej.

Revoluzija je žo pjerza na Angolu pichenješła.

S Lissabona žo powě, so chže portugalske knježeŕstwo znowa 1500 wojakow na Azory a Madeiru pósłacz, so by žo wojeŕski zbéžk mohł potłóčacz. Président Carmona je prajił, so žu powěsće wo monarchistiskim hibanju we Lissabonje šmějčne a zyle wumyślene.

Mjes tym je žo revolucionarne hibanje w Portugalskej dale rosćeŕiło. Na Madeirje žu zbéžkałsay wojazy, kótrež žu pjerza 1200 muži sylni, prajili, so budza hacz do póslednjeho muža wojowacz. Na Azorskich kupach pak je **jenož garnizona w Ponta knježeŕstwu žwěrna wošłała.**

Po póslednich powěsćach, kótrež žu do Lissabona dośle, su žo **garnizony w kolonijach Angoli** (we Afrizy) **spjeczyle,** tale powěsć pak žo njeje jako wěrna potwjerdziła.

Wšyć jnamjenja sa to rěcza, so žo revoluzija stajnje dale rosćeŕza. Lissabon je w tukhwilu směrom. Wotdźelenja ſ majschnistimi tšełbami po dróhach cżahaju, druhe žu knježeŕstwowe twarjenja wobsadźike. We Oportu je pjecża ke krwawnym sražanjam mjes zbéžkarjemi a knježeŕstwu žwěrnymi wojakami doschło.

Sa roswicze revolucije je ważne, so je žo też **portugalska intelligenza zbéžkej pichisamtka.** Wošebje profesorojo žrénich a wyšokich schulow ſ revoluzionarami sympathisuja. W Quimbru je **knježeŕstwo profesora tamnišeje universitu da Machada ſ wuczeŕskeho stoła wotsadźiło.** S Lissabona staj žo dwaj universitnaj profesoraj zhubiłoj, kotraj stej kohorunja pschi revoluzionarnym hibanju wobdźelenaj.

Kaž je žo póndźelu lhoniko, je revoluzionarne knježeŕstwo na Madeirje wobsamtko, **ministerski kabinett wutworicz,** kotrehož pschedwjednstwo dyrbi wyschi Preira pschewsacz. Nathwilne knježeŕstwo je wosjewjenje wudało, w kotrymž žo **Funchal jako nathwilne portugalske głowne město postaji.**

Juhošłowjanska a němsko-awstriska zkowna unija.

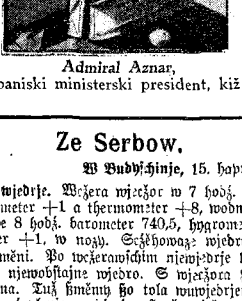
Pśedawschi finanzny minister dr. M. Stojadinowicz je w Beogradskej „Politizy" nastawk wo wusnamje němsko-awstriskeho dojednanja wo zkownej uniji wosjewił. **Dr. Stojadinowicz tu pscheradźuje, jo žu Němzy Juhošłowjanskej zkownu uniju w cżasu wuradźenjow w Genfu posticzili a tole posticzenje njedawno wospjetowali,** tola ſ wjesnej mjeschkitosću, so njebychu na pschecżiwjenje němšeje ratałskeje stronu narazili. Dr. Stojadinowicz praji, je žnadź by Juhošłowjanska hospodarsżu ſ tejle uniju dobyła, tola to by pschikłonjenje k duchej němšeje politiki wosłamiło, a prasicha žo, hacz może dźenża, po spytowanjach ſ němskej politiku „cżiscża k ranju" a śwětoweje wójny, k politiskemu dojednanju dóńcz. Wotmołwja, so žo to njemóże stacz a na Briandowu žadu wo Mischeuropje, pschecżelstwo Juhošłowjanskeje k entenczje a Malej entencze pokalusje. Dyrbi pak žo rjeź, schtoż žebi Juhošłowjanska pschecże. We cżasu cżežkeje hospodarskeje kŕizy nježdže žo jenož rjeź, schto nocże a schto žo jej njelubi. Nusne je, niz jenož Barlinske rosrisanje wotpokałacz, kotrež sa tym dźe, so by žo Barlin wóła hospodarskeho sćerpjeżenja Europy sćinił, ale też druhe, pschecżelniške mukhodźišczo namjetnyć.

Lublanski „Ssłowenez", organ dr. Koroschcża, žo kohorunja ſ planom němsko-awstriskeje zkowneje unije sabéra a praji, so je Juhošłowjanska ſ němskim statom a ludom we wotewrjenym pschecżelstwje žiwa, pschaje žebi, ſ nim najmużšche kulturne a hospodarske stuki nawjazacz, tola njemóże a nježdže w swojich zjiwjenjowych narodnych pomérach žo źalowacz tamnych prawidłow, kotrež žu stworicżeliso Versailleskeho méra postajili.

Spjeczowanje w Ruskej.

Ruśi lud pod kwaklu kommunistiskeho knježeŕstwa sdychuje a stona, ale jemu njeje mózno, žo se ſamžnej mozu wot swojich tyranow wuswobodźicz. Wschě pospytuje k tomu je knježeŕstwo hacz dotal poraźło. „Ukrajinskow" pische: W gmejnje Nowej Wažiljewzy žo w mérzu rakarjo spjeczichu. Najwyschichi knježeŕstwowy żud wotdźelenje swojeho wójska k potłóczenju spjeczenżu wotpósła. Spjeczowarjow se wży do blizkich lěsow a bahnistich zow wuhnachu, hdyž žo jim poradźi, žo wukhowacz. 36 wojakow žo na wotpoczink do wży wróczi. W nozy pak jich ratarjo nadpadżechu, jim bróńe zebrachu a 9 muži ſ nich ſatsełichu.

W Matiejwstim a Kichworožitim wokrjeżu je knježeŕstwo 5 wuběrkow kommunistiskeje strony we wulkich fabrikach a podkopkach rospuschczisło a 52 šobustawow tychle wuběrkow ſajało. W swižu ſ tymile podawtami je žo ſ Charkowa do Makijewskeho wokrjeża wožebita pschepytowaza kommitéja zentralneho wuběrka a kontrolneje kommitéje wukrajinskeje kommunistiskeje strony pósłała. Na podkładu wudawanja Majorowa, bratra narodneho kommišara we Wukrajinje, žu wjele ludźi ſajeli. Majorow je knježeŕskerjene pschihoty k powalenju kommunistiskeho knježeŕstwa we Wukrajinje wotkrył. Hdyž poczachu podhladnych we wojeŕskej wobsadzy jimacz, kotrež běchu je ſpschihajnikami sjena, ſpytachu zbéžk. Najstraschnischi běsche zbéžk cżerwjenych wojakow we Zitomirje, Běłej Zyrkwi, Odéży, Jjjunje a Mariumpolu. W Odéży dyrbjachu žo zbéžkałsay tšełzy poddacz, dokelž jim hrożachu, so na nich **jedojte pkuny** puschcża. W Mariumpolu dyrbjachu žo wojazy po wojowanju ſ panzerowanymi automobilemi najwyschischeho knježeŕstwoweho żuda poddacz. W Běłej Zyrkwi wojazy regimentowego roskasowarja a tśjoch offizěrow stónzowachu, dokelž žo sapowědźichu, so zbéžkej pschisamknuchu. Wubeŕk zbéžkarjow sowjetscha roszcżéła, a jenož tśjoch sajachu. W Kijewje žu po roskasu ſ Moskwy 22 wjednikow zbéžka satsełili. Hacż do 4. mérza žu we Kijewskej guberniji 529 offizěrow sajeli.



Admiral Aznar,
dotalny śpaniski ministerski president, kiž je nětko wotstupił.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 15. haprleje 1931.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer +1 a thermometer +8, wodnjo. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 740,5, hygrometer 2— a thermometer +1, w nozy. Sćěhowaz wjedro žo jara malo pschemeni. Po wczerawschim njewjedrje hrožo nam dale hrube njewobstajne wjedro. S wjeczora pschikhadża drje wschelina. Tuž šmějmy žo tola wuwjedrjenja a wěsće też wocżoplenja nadżeć. Hacżrunjeż w polnozy nižiny nimo cżakaja je **tola pschego hischcże fona.** Dokelž nižiny w polnozy bjes pschetorhnjenja žo nimo hibaja wocżoplenje wěsće bórzy sastupi. Rańsche šmełowe truwy też na to pokakuja, so je w hornych powětrownych worschtach cżopłischo. Jako deschćikowe kriepsele padaja pschechworichu žo w symnych pschisamtnich worschtach do šmełowych truwow. Jutrje schtwórtk zkhadża błónicżo 5.08 a khowa žo 6.48 hodź. Měsacżk zkhadża rano 4.51 a khowa so wjeczor 6.35 hodź.

— **Lube pschekwapjenje** wosnamjenja ſa hojsoju zinjenje płacżizny letdźeżatk dołho wupruhowanych Maggi-poliwkow na 10 pj. na tóńku (Würfel). Tuta „ginjza na wotebĕrazu" njepschinjeże jenož wjeźele pola wschitkich pschetrjebarjow Maggi-poliwkow, ale tutemu wosnamnemu hódnostnemu wudźĕłkej też mnohich nowych pschecżelow pschiwinjeże.

— **Wokrjeżny ſwjatk Budyskeho hamtſkeho hejtmanſtwa.** Pjatk 17. haprleje 1931 pop. wot ½5 hacż ½7 hodź. smjeje k. prof. dr. med. Fetſcher ſ Drjezdżan w domje wokrjeżneho ſwjatka w Budyschinje na Tźelanſkej dróży 5 ſasko mardźałku a ſexualnu radupodawanišku hodźinu. Radupodawanje žmędża wschitkim wobydlerjo Budyskeho wokrjeża a města Budyschina darmo wužiwacz.

— **Nowa 1.8 litrowa 6-zylindrowa Opellimosina.** Sawěźich je znadny, Adam Opel akz. tow. w Rüſſelheimje n. M. je wos, kiž njesajimowajsche žylnje a trajnje jenož ſwět automobilistow, ale zyłu ſtawnosć, prezentowało. Po wuprajenju zyłeho automobilowego nowinarſtwa budże tutón wós porakaś lěta 1931. Postaja dospołnje nowe sapschijcżeja wo kajłoseći, samožnosći a tunjoseći, a mózność, wobsłužbnjeż elegantny automobil ſ kózdym konfortom a pomyślomnje wyšokej ſamóžnosću. Jo mnohim tužbam bjisko ſtunje. 1.8 litrowy Opel wuznamjenja ważny postup ſa motorizowanje Němskeje. Dopołdźelanije je tutym wosom automobil na wiki pschinjeżu., kiž njebudże jenoż němšce witi ważnje wobtrjażacz, ale smjeże też wulki wuſnam ſa nich wuwoz. Pschekwapjaca niska kupna płacżizna ſa limuſinu ſ jenož 3295 hriwnami. kaž też wyſoka hospodarjenſka 1.8 litrowego Opela pschedstajeja dołkadne wobsłužbowanje najzaposćiwischich pschecżelow mnohich, kiž bychu rad automobil wobsłužbowali.

— **K wopytej zyrkwi Sarrajani** w Pirnje žo 16. a 17. haperleje njedźelske nawróćne jśdne liſćiki do Pirny wudawaja, dalokoż hu pschiprawjene. Liſćiki płacża ſa jśdnu tam a ſem jenoż jedyn dźeń. Tam jěcz, może žo hišom dopołnja. Nawróćna jśdna na 16. abo 17. haprleje najpodśišcho w 24 hodź. nahromjena bycz. Hawak płacża tarifne postajenja.

S Raschowa. Njeſbożę ſ motorſtim tołom, kiž na ſboże hischcże bjes hórſchich ſcżełnikow wotendże, sta žo njedźelu wjeczor w dźewjatej hodźinje pschi Raschowſkej worje blisko Schaafez błidarinje. Njewobbładninu motorowu koleſaŕ ſajędże wot ſady do Inj. R. ſ Bełſchez, kotraž ſe ſwojej ſotru a jeje dźowku domoj dźĕſche, runjeż po pschedwźimje na prawej ſtronje dróhi dźĕſche. Pschi ſrażenju žo wona k ſemi potorhnu. Hacż je padnjenje tkutne ſcżěmki mĕło, ma žo hischcże ſwoſcżicż. Motorowy koleſaŕ a jeho ſoſtus tchornuja padnyſchtaj a wjednik kola dyrbjeſche žo k Hajniczankemu lĕkarjej k. dr. Albertej podacz, dokelž bĕſche žebi ſylnje kriwawjaze rany nabił. Kaž žo wukopa, bĕſchtaj wobaj koleſaŕaj trochu wjele piloj. Cżiſko motorſkeho kola žo ſwĕſcżi.

S **Rachlowa pod Cżornobohom.** Někotři mużojo, kiž njedźelu wjeczor ſ piwa domoj dźĕchu, wuhladachu pschede wſu nadobo bźiwnu ſwĕcżku. Dokelž taſke ſjewy njeſnajachu, ſkočżichu ſa tym. Tu žo wukopa, ſo bě to błudnicżka. Wona unuzam domoj ſwĕcżeſche, dokelž ſche tkĕtro cżma, doſta ſa to też twarohu pomaſku. Błudnicżka je powědała, ſo chże do Butkez. Serbſke ſpěwne towaſtwo „Radoſcż" ſměje pschichodnu njedźelu wjeczor pola Stangez ſwjedżeń 10lětneho wobſtacża. Na njón je pscheproſchena, wona chże tam wo ſtarych cżaſach, hdyž mějeſche tu w Sserbach ſwoje tonidła, powědacż. Tuž njech tola wſchitcy Sserbja pschińdu, ſo bychu to widźeli a ſłyſcheli. —a.

Wšędne zjewy.

Wobras ſe zjiwjenja małych ludźi.

80] (Pokrazowanje.)

II.

Dozdyntje bě nowe waſchnje dźela Ternkej wjele pschijomniſche hacż dotalne. Poježi ſo jemu ſchijaza maſchina, trochu ſtarſcha, kotruż njemóżachu w dźĕkarni hižo derje trjebacż, ale jemu to doſahaſche. Njemóżeſche pſchejaza wubĕracż, lĕpſe ſchicż na hubjenej maſchinje hacż ſ ruku. Sšam njemĕješche na maſchinu a poježonku na wotpracżowanje jemu nichtó njedowĕri.

Tak móżeſche dźeń bjes towaſchnoſcże pſchecżiwnych ſwbutowarſchow pſchecżeżinicż. Njetrjebaſche poſłuchacż na zich zorty, błupe tryſti a wuſmĕſchowanja. Njebĕſche nuſowany bycż ſawrjenj w cżĕſnej mĕſtnoſći, w kotrejż dychaſche zdobom a poczeſche ſo telko ludźi.

Bĕſche we ſwojej ſtwi. Niz runje jara wulkej a włóſnej, ſo ſo we wſchĕch kutach mokrota roſchĕrjeſche hacż do wjercha, a dyrbjachu mebłe wot ſcżěny wotſtajicż. Tež para duſcheſche; pſchetoż tu ſo warjeſche a pokakoſche. Ale bě tu tola wjele wólniſcho.

Wojeſcżeſej poczeſche ſo nětko dźĕło ſtoro ſażo kubicż. Njenadżĕta wjele ſa tydźeń, ale bĕrjeſche nuſu prawidłownje, fóżdu njedźelu bĕchu tu hotowe pjenjezy, a dźĕłba doſahaſche na ſtromne žiwjenje. Weronika k tomu też ſaſłużeſche. Widźo muża, kaž ſo wón ſapjera, też wona njechaſche pojady wotſtacż a hdyž móżeſche pytaſche ſebi dźĕło. Hanka ſ nałeżom poczа do ſchule łhodźicż.

Wojeſcżeſej ſo po prawom dawno hižo njebĕ tak derje wjedło.

— — — — — — — — — — — —

Něhdy woſtrjedź lĕta jewi ſo Hana Łahodowa, ſotra Ternkoweje, we ſwojim rodnem mĕſće.

Bě na wopyt do Cżech pſchijĕła, wużiło nĕkajeje pſchihódneje ſtkadnoſcże k kunjej jĕſbje.

Bĕſche hacż dotal žwobodna. Njebĕ ſo ſa morjom twdała; w tom naſtupanju njebĕ ſłoża naſcha, kiż bĕſche tam pytacż ſchła a wo kotremż rĕcżeſche jako wo bjesbłwĕnej wĕſtoſći. Ale hewak bĕſche doſcż wjele ſłoża pomĕła. Po doſcż trutnych ſpocżatkach, kiż bĕchu we woprawdźitoſći tunje nawopak toho, ſchtoż we ſwojich pſchich liſtach ſe Ameriki pišaſche, wjedźeſche ſo ji wubjernje; tu wſchak pſchesła hižo liſty do Cżech pišacż, žnadź też tohodła, ſo ſtłyſcheſche wo pſchezo bóle ſo ſhórſchazych pomĕrach ſoſtinych a bojeſche ſo, ſo by wobcżežowana njebyła a ſo njechychu wot njeje nĕſchto mĕcż chżyli.

Sa nĕſchto lĕt ſwojeho pſchebywanja na druhim brjohu nahoſowdari ſebi ſchwarnu cżaſtku dolarow, kiż bě ſebi ſobu pſchiwjeſła a kiż wumĕnjene na rakuſku mĕnu we ſwojej wyſokoſcżi ſtĕtro ſroſcżechu, tak ſo mĕſeſche ſich ſa małe žiżo bohatſchow.

Hana njechaſche ſo wjazy ſa morjo wrócżicż. Wrócżeſche ſo do Europy, ſo by tu žiżo ſwoſtała a ſe ſwojich nalutowanych pjenjeſ žiwa była. Wopuſcżeſi tohodła ſwoje dobre bydło, ſo ji ſtrowoſcżi doſzła njetyje. Tak ſnajmjeſiſche praješche. Ale widźeczż bě, ſo cżehnjeſche ju wożebje wutroba wrócżo.

Hana njebĕ hacż dotal na Kotrcża ſabyła. Wołkhowaka bě jeho w myſli a we wutrobje ſa zyły cżaſ ſwojeho pſchebywanja tam we nowem ſwĕcże. Sawĕrno, ſo by łohjy na njeho ſabyła, hdy by ſo druhi wo jeje pſchikhilnoſcż prózował a ſebi ju wſak. To wſchak ſo ſtało njebĕ, a wona we ſwojim ſebjenju ſa luboſcżu, njenamakajo nowjeho pokonja, wuſtjeſche wobtajnje na toho, ſa kotrehoż bě jeje wutroba ſo jónu ſahorila a kotrehoż a dalokej zdiże ryżowaſche ſebi w myſlicżkach w barbach pſchezo ſwĕtliſchich a rjeſtſchich, tak ſo napołjebku w jeje duchu ſtojeſche kaj njedoſpĕjomny ideal.

S domiſny njemĕješche hižo nĕſchto lĕt ſanych powěſcżow. Dóſła ſo pſchipadnje dale k wjeczorej, hdyż ſu njebĕ wjele Cżechow a wożebje nich ſ wuſſichich krajanow, jeje rodneje krajiny njebĕ tu jenicżkeho, kiż by ji był wo pomĕracż a dalſchich podawkach tam doma nĕſchto ſdżĕli.

Tak wędźeſche jenoż, ſo ſo Ternkezom wożebje derje njewjedźe, ſo leſu pſchezo błubje do dołha. Ale wo jich żałoſtnem kónzu njebĕ ſo dowědźiła. Duży na puczowanju domoj ſetkawſchi ſo ſ krajanami, kotrjż tohorunja do Cżech na wopyt ſtareje wótcżiny puczowachu, ſaſłyſcha nĕſtore podrobnoſcże wo podawkach tam doma, kiż bĕchu ſo w rodnem mĕſće ſtałe.

Porahychu ju tak, ſo ſebi pſchedewſa, ſo wubiłacż rodneho mĕſta. Swoſta ſe w Prahu, roſwrajuju cżaſ, a wyſleſche hižo na to, hdyż bě ſo tak ſjełała, ſo ſo radſcho ſaſo ſa morjo wrócżi.

Ale wcżijnoſcż pſchemó jeje ſpjeczowanje, kacże a droſenje. Chżyſche ſo wożobinſzy a fliſka pſchecżwędźicż wo prawdże toho, ſchtoż bě ſłyſchnka. Potom też ſtyſł ſawohladacż ſnajmjeńſcha jónu hiſchcże, jeniczki kótcż, ſwój rodny kraj, padaſche ſłylnje na wahu.

Tuż ſawita napoſledki tola do rodneho mĕſta, pſchijĕże na wopyt. Jenoż na dźeń, tak ſebje ſamu ſawĕſcżeſche, ſo pſchijĕdże, abo dwaj dnjej. Ale potom ſwoſta dźeń, njeměješche ſo k wotſĕdźej a dźeń wote dnja jón wottorkowache.

Łahodka dowĕdźiwſchi ſo wo Haninem pſchikhadże, ſcżahny ju k ſebje. Dyrbješche pola njeje bydlicż a ſu ſużywowana ſ ſedżbnoſcżu a ſwórliwoſcżemej, kiż pſchijimowaſche ſ dżakownoſcżu a ſchtoż cżinjeſche ji pſchebywanje pſchijomne.

Bóle hiſchcże dyżli to wſchak putachu Hanu druhe wokolnoſcże a ſadżerżachu ju, ſo by ſo ſa morjo njewrócżiła, wſchitke jeje dotalne wumyślenja rostachu kaž žnĕły na nałĕtnim ſtrónzu.

Kotrcż leżeſche Hanje k nohomaj.

(Pokrazowanje ſcżěhuje.)

S **Warnošćiś** pola **Wjeleczina.** W pośledniym czasu ſo też na tudomnych leżownoſćach ſaſo ſlědy pižmowych ſchcežurkow pokaſuja. Tute ſchkodne hrymſaki ſu jara cžęſto wutupjeć. Nědžiwajuc wſcheho kedžbowanja a pſchecžeſkanja ſo wone tola dale ſožerja. — Wótrołu dopołdnja widžeſche dwělětny hólčk ſtadło kačkow do hata cžahnyć. To ſo jemu lubjeſche a tuž ſo wón ſa nimi do wody poda. Starſchi muſ ſo ſwažliweho pacholka dohlada a jeho ſe ſtracha ſateſpjena wutkowa.

S **Klotej.** Kónc jandželſkeho tydženja wjeczor wožobowy automobil, kotrehož wjednika napſchećo pſchijedžaze motorſke kolo ſlepjeſche, njedaleko Hajeſchcej hoſcenza do dróhoweho pſcherowa ſajedže. Dokelž auto pomałku jědžeſche a pſcherow na tutym měſtnje hłuboki njeje, ſo wóſ njepowrěži. Hoſcenzar a nětkoſi hoſcjo wóſ ſaſo na dróhu ſtorcžichu. Ludžo ſo njeběchu ſtrašili.

S **Luwoczicy.** Sſobotu tutoho tydženja ſmě k. Jan Scholta ſe ſwojej mandželſkej Paulinu rodž. Mitſchkec ſwój ſloty kwaſ ſwjeczicy. K. Scholta, kiž je rodženy Luwoczan, je hiſchcže pomernje pſchi dobrej ſtrowoſcži. Ssamžne nóže ſo wo jeho mandželſkej praji. Wobaj jubilaraj ſtejitaj w 78. lecže ſiwjenja. Njedžiwajuc ſwoje wyſokeje ſtarobu jubilar ſwojenu ſynej w Wělezach pola Lubija wot powdžeſe hač do ſobowtra na ſiwnoſći dźěłacz pomha. Pſchi rjanym wjedrje nimale dwě hodźinje dołhi puć hiſchcže pěſchi thodźi. Truhła tołała jemu hiſchcže jara derje ſtodži a jenož hdyž a hdyž ju wob dźeſ wotpokoji. Wobaj mandželſtaj buſchtaj w ſwojim dołhim ſiwjenju ſ cžeſkej dołhej thoroſcu pſchełutowanaj a ſtoj ledma hdy lěkarja w domje pomělo. Sobota je jubilejny dźeń, ſloty kwaſ ſwjeczi pak ſo njedželu 19. hapryle. K. farař Eckelmann ſe Kettiz ſtoteju mandželſkeju njedželu popołdnju w jeju bydlenju pożohnuje. Njech je lubymaj ſtarymaj cžłowjekomaj hiſchcže dołhi ſtrowy a błóžkarny wjeczor ſiwjenja ſpožcženy.

S **Kettiz.** Pſchijimanje ſchulſkich dźěci nowaczkow do nascheje ſchule běſche jara ſwjatożcžne. Sapiſnuło je 31 hólzow a 17 holzow. Po pſchijeczu mějeſche k. ſchulſki rjedník Lantſch wutrołnu narěcž. Na to dźěci 3. ſchulſkeho lěta rjanej hrě pſchedwidžechu. S pſchikładnej pſchesjenoſcju mjes wučerjemi a ſtarſchimi běſche też lětſa ſajo možno, jenotne tily ſaſtupjazym dźěcom rozdźělicz. — W ſhuždownym Wujerju ſu ſobotu popołdnju ſtadła wróbnow baczonow ſajo wukuſkale. Njewotenđže wſchak to bjes ſaſkatkeho wojowanja. Dokelž pak ſu baczony tu prjedy też hižom hněžđžile, dyž k. wyſchſchi inſpektor Holſchka ſ pomocu hońtwinſtwa najeńka koło na geplowu brózeń położicz, ſo by baczonow ſ tym ſajo pſchiwabił.

S **Hbjelſka.** Njedželu ſo w Liebigez hoſcenzu we Hbjelſku hońtwa Hbjelſka a Borſchit na dalſche 6 lět pſchenajeſche, wot 1. julija 1931 hač do 30. junija 1937. Hbjelſcjanſka hońtwa je 963 jutrow wulka. Sa nju ſu najwjazy 500 hr. ſadži. Pſchiraž dosta ratař Pawoł Korch ſ Hbjelſka, kiž běſche najwjazy poſtrělił. — Hońtwa we Borſchtizy wuczinja 322 jutrow. Sa nju ſadži najwjazy 270 hr., kubleř Richard Ulbrich ſ Borſchitki a tak pſchiraž dosta.

S **Dubońa.** Pondželu ſapoczachu ſ betonowymi dźełami ſa twarjenje dróhi. Betonowa kolona ſapocža dźěłacz pſchi ſakſkej krajnej mjeſy, ſo je natrowitnje wobthad mjes krajnej mjeſu a Zyžej wěſkom ſawrjeny. Sa automobilowy wobthad je najſlepſchi wokołopuć wot Borſchcže na Dubo, Wukrancžizy, Wulku Suborniczku a Bart do Suborniczki.

S **Dźěžow.** Tydomny naćiſni hermanſ běſche jara derje wopytany. Kupowało pak je ſo jara mało. Też wjele ſkotu běſche na pſchedań, tola ſo ſkoro žadyn njeſchcža.

S **Dubrjenka.** Pſchi kenſchazym puću ſ Dubrjenka do Kulowa namałachu ſo paž w lěſu njeježeneho pólſkeho dźěłaceja wohnjóžnjeneho. Trochu ſdalene ſtejeſche jeho jězdne koła. Pola morwjeho namałachu jeho nowy cžapnik a 6 hrivnow pjenjez. Zživjenja ſtuty běſche ſo hižom pſched tydženjom ſhubił. Jeho ſu pjecža cžeſže myſle do hmjerce ſahnałe.

S **Woſerc.** Pſchi domiſkim pola żeleſnikeje ſtražiſteje thćži cžo. 70 ſu hylnu pižmowu ſchcžurku ſaraſyli. Hdyž běſhi wokolinu bliže wobhladachu, dóndžechu k pſchekwabjenju, ſo dyrki w tamnjſchej wokalinje hiſchcže wjazy pižmowych ſchcžurkow byłe, dokelž je ſemja kěſtro pſchenyta. Też ſ wodu napjelnjene jamy pſchi żeleſniczy ſu hrymſakam najſkerje witane hydlenje.

Se **Sſlepeho.** Sawdženy ſobotu wumrě w Sſlepom najſtarſcha wjeſnjanka, ſwudowjena Jakubikowa. Wona hu 90 lět ſtara. Je mała k. cžeſtſiſkeho pokſra Jana Jakubika.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Kupjelow Lauſicka.** (Rozbuchnjenje pſchi doliwanju benzina.) Hdyž dyžſche tudyſchi wobjedžeć automobila kowanſku lampu, k wuporjedżenju pſchi ſwojimi wozu wužiwajuc, na lohkomyſlne waſchnje dołcej, wona ſ wotmachom rozbuchny. Bliſko ſtojazy wuczobnik, kotrehož wótre plonje ſhrabaju, ſo na wobéma nohoma cžeſko wopali, tak ſo durbžachu jeho do Lipſczanſkeje thorownje dowjeſcz.

* S **Lipka.** (Sadobywanje do wobſthoda ſ brónjemi.) Ssobotu rano ſadobychu ſo do wobſthoda ſ brónjemi na Gottſchildſkej dróży. Paduchu pſchecjeſcželowaſke policajſki ſaſtojnik a ſaja jeho. Wón mějeſche 17 piſtolow a nětkoždy 5600 wutſelow municije pſchi ſebi, kiž běſche ſ wobthoda pokradnył. Dyrſchi ſajaty cžełny, ſo je jenož ſa pjenjeſami pytał a dokelž njeje žanych namałał, pokradny bróniže.

* S **Kamjenicy.** (Woheń w fabrizy.) W nozy ſ ſobocže ſapali ſo we ſkładowni fabrikſ na Zwikawſkej dróży wulka hromada wužajzow a druhich wjzow zyle bliſko parneje roły. Wohnjowa wobora w prawem cžaſu ſapſchimny a tak jadżewa dalſchenju roſcherjenju ſtrašcheho wohnja. S wohnjom a horzotu roſpuſtachu ſo mnohe **wokowe ſchkleńy.** Wobornik ſrani ſo ſe ſchkleńcžanymi **ſkježcžałami ſkěra** na ruzy.

Znjezbożenja na drózy.

W **Barlinje,** pſchi Stuttgartſkim namješcže w Charlottenburgu motorowy koleſaŕ ſe ſoziuſom do dróhoweje żeleſnizy ſajedže. Wobaj buſchtaj na dróhu wjerhujenaj a wotſtaſchtaj cžeſtoſranjenaj leżo. Jedyn ſ njeju, 24lětny jankař, je wumrěł, jako jeho do thorownje wjeſechu. Tamny ma dwójzy ory puknjeny.

*

Pola wſy Hagena njedaleko **Bremena** ſo njedželu wjeczor na pjelitym pleſtrje automobil ſe ſcheſcž wožobami wobtuny a ſo powróżi. Schofer ſo ſaraſy. Snaty aſiſki ſyntnik dr. Trinkler ſo cžeſko rani. Jeho mandželſka woſta njeſtranjena. Tſi žónſke ſo lohko ranichu. Snjeſboženy auto běſche runje žónſka wodžiła.

*

Njedaleko **Alſena** w Hollandſkej privatny automobil ſe ſchtyrimi wožobami do kanala padże. Wichitke ſchtyri wožoby ſo tepichu.

Přilopk.

* **Ssmjertny wopor pſchekhoda pſches kolije bjes ſamerow.** S Lauchhammera ſo powjẽ: Automobilne njeſbożo pſchi pſchekhodże pſches kolije bjes ſamerow pola Cžornogóſda—Pechhütte je ſebi ſmjertny wopor ſadało. Cžeſkoſranjena mandželſka pjekarſkeho miſchtra Probſta je Sleho Komorowa je w ludſtwej thorownji wumrěła. Wažudne njeſbożo ſta ſo duzy domoj ſ wuſěta do Miſchna. Pſchi narażenju do lokomotiwy bu automobil nětkaže 20 metrow ſobuwoleczeny a zyle roſbity. Lokomotiwa je, kaž je ſo ſwěſcžiło, pſchibližnje ſo k pſchekhodej, pſchedpiſane ſnamjo je ſwojuenjom dała. To je hiſo iſcže njeſbożo, kiż je ſo ſa krótki cžaſ na tutom měſtnje ſtało.

* **Lekarja wo 4000 hrivnow wobkradli.** Pſchi kongreſu lekarjow w Barlinje wobkradnychu ſobotu profeſora Bartelmanna ſ Kaſſela wo nimale 4000 hrivnow. Kongreſowi wobdżelnizy běchu ſo k pſchednoſchkej ſeſchli. W pſcheſtawizy bě ſo na thódbach ſymny buffet pſchiprawił, tak ſo mózachu ſo knježa woceſtwiczy. Prof. Bartelmann bě ſo runje ſ jedżemi ſaſtarał, jako bu nahle wot ſady hylnje ſtorczeny. Wón ſacžu nękajki cžaſcžeſ blisko ſadnjeje kapży, w kotrejż mjeſeche ſwoju liſtownju ſ 4000 hrivnami ſhowanu. Hdyž ſa tym pohlada, ſwěſcži, ſo bě ſo liſtownja ſhubiła. Hnydom běžeſche na dróhu a ſawola ſchkitarſkeho policiſtu. Sſkědženja pak běchu poſdarmo. Paduchi ſu najſkerſcho liſtownju hnydom wocžiniłi, pſchetož pſched durjemi namałachu hiſchcže wóſom jednołiwych 20-hrivnarjow, kiż běchu ihubili. 4000 hr. mějeſche profeſor pſchi ſebi, dokelž chžiſche ſebi auto kupicž.

* **Puczowazaj do Afriki w Brnje popadnjenaj.** W Brnje buſchtaj dwaj gymnaſiaſtaj ſ Wróżławja, njeſmuży 15lětny Günther Heinz a 12lětny Kurt Stran ſadżerżanaj. Wobaj běſchtaj ſ wótrenym ſtatokom cžełkoj a cžyſchtaj ſ ſobom do Afriki dojeż, ſo byſchtaj tam farmu ſakoſiłoj. K tomu běſchtaj wot domu 50 hrivnow ſobuwſakoj, ſ kotrychž pſchetrjebaſchtaj hač do Brna 30 hr., tak ſo ſwoſta jimaj na dalſchi puć ſo Afriki jenoż hiſchcže 20 hrivnow. Wołiſija poſtara ſo wo wróżowjeſtow wobeju dyrdomdejnikow.

* **24 hodżin pod Dežahom.** Hdyž ſchtwórtk rano Bukareſtſki Dežah na Schleſyſke dwórniſchczo w Barlinje dojeżże, nadeńże pruhowacy ſaſtojnik mjes wóſtami jeneho woſa, cžapnjenu zyle ſe ſaſtami ſantaſanu a ſtoro do njepóſnacża ſaprótſchenu poſtawu. Ju wuſcheńnjechu ſeſpody won a ſ njeje wukaſa ſo rumunſti wojak Michał Stanger, kotrehož ſtarſchej bydlitaj w Sſedmihorach. Wón bě ſ rumunſkeje wojeńſkeje ſłużby cžełnył a ſo w nozy do Bukareſtſkeho rjadowaniſkeho dwórniſchcža pſchikradnył a pod Dežahowu wóſ ſaſěł, njewědżo, do kajkeho końca ſwěta cžah ſ nim pojeże. Tak pſchińdże do Barlina. Jeho ſu zuſtnjſkej policiji pſchepodali. Deſertěr ſo wuprajſi, ſo jako dźěcžo němſkeju ſtarſcheju njecha dłeže w rumunſkim wójſku ſłużicž.

* **Amerikanſki kral ſeleninow.** W Amerizy ſu kralojo żeleſa, petroleja a kojeja, a nětko maja tam też krala ſeleninow. W ſtacže Oklahoma w Sſewjernej Amerizy je Dane Mayes, kral retwiczkow, na pjchestrěni 1000 hektarow kraja retwiczki plahował; dale je 50 hektarow ſ jědżnej łobodu, kukurizu, bobleni a melowanni nałażdżał. Dane Mayes je w prawem cžaſu pójnał, ſo žita a balma žane pſchewulke dochody wjazy njeſmużeju a je ſo tohodła plahowanzi horjekamjenowatych drużin ſeleninow pſchiwo-

Sokołstwo, šport a hry.

Jutrowny swjedźeń Haslowskeje jednoty.

Je hižo derje znate, zo ma kóždu jutrownu pondźelu Haslowska jednota — jena z našich najmłódšich — swój swjedźeń. Tak dosć ludu přikhadźa. Tej lětsa nańdże so wosebje młodźina. Nětko nowe wšěch wabješe. Haslowscy poručowachu nowu sokołsku kapału. A woprawdże na jewišću zwjeselichu nas w rjanych sokołskich košlach, nowi Haslowscy sokołscy hercy — prjedawša Bermichec kapała. Do kotrejež je, kaž móžachmy so pozdźišo přeswědčić, też nowy hudźbny duch začahnył. Dokelž powšitkownje móže so postup w piskanju wuzběhnyć. To je prawje tak, jenož tak móžemy před dźensnišej konkurencu wobstać, zo přecy postupujemy.

Haslowscy wustojni młodźi bratřa so pilnje prócuja. Program nam to pokaza. Zwučowachu zlěto we prostne, stajachu skupiny a wustupichu na bradłach. Při započatku witaše br. starosta a na kóncu rejwachu so narodne reje. Hraješe so też dźiwadło, „petroleowy kužoł". K wšemu zmahowaše nowa sokołska khorhoj, kotraž so hišće poswjeći.

Trochu bohatši sokołski program wšak budźemy sebi w přichodže přeć dyrbjeć a Haslowskim radźić, zo so njebychu bojeli, krute słowčko prajić, hdyž so někajke směšne přisopomnjenja činja, kaž na př. při narodnych rejach. Hewak bě rjenje — a přejemy też dale mnoho sdara do přichoda.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Wuhłady na wjedro ſa jutſiſchi ſchtwórtk:** Saſtupi wobſtajniſche a cžpołniſche wjedro.

* **W Treuenje w Vogtlandſkej ſo wobſjedżeć ſtaty Zöpfel w Schreibersgrünje po hačenju duzy wobſunu a do wody padże. Do hłubokeho błóta wjaſnjuwſchi njemóješche ſo ſ njeho wudobyć a ſo tepi. Naſajtra jeho cžełko namałachu.**

* **W Campinje w Rumunſkej je petrolejowy powod petrolejoweje cžiſcžerne roſbuchnyk. Petrolej je ſo ſapalił, a płomjenja ſu ſo dałoko roſcherike. Telefonowe a telegrafowe ſwjaſanje w Campinje je ſo ſe wohnjom ſnicžiło. Dwórniſchcžo w Campinje je je wohnjowym morjom wohrożene.**



Cežke autobusowe njezboże w Dürenje. W Dürenje w Porheinskej zrazy přepjelnjeny autobus do żelezneho žcežora a so powróći. 12 wosobow so cežko zrani, 44 wosobow woteńdże z łóžimi zranjenjemi.

*** W Chilagskim fabriktim dźełu je w tunelu kanalisazije, w kotrymž ludźo dźełachu, woheń nańat, kotryž jo i wustorowazym zwěčazym pśunom rucze rosćeri. Se dźełacejerjow, kotśiž 11 metrow pod semju dźełachu, je pjeća 25 w płomjenjach śmjerś namakało. 30 dźełacerjow, kotśiž ju jo itrajchnje wopalili, ju do tworownje pichiwjeśli. Teź 18 wośnjowych wobornikow, kotśiž ju do kanala jaleli, ju pjeća śmjerś poćerpili.**

Ptaći spěwaju

(Skóńcenje.)

Tam po kśeśkach śtakoze njemérkamy kuboleźik. S cjornej hłójeźku, bźělymaj śleźkomaj, žołtoźelenym pjerjom, tak wulki kaž jerobi ale śchwiźniśiśi a wobrotniśiśi dojźi tamuźi. Pśichepśa pilnje hajźk ja dudkam. Pśeh tym wuhladamy jeho žołty brjuśchk ś cjornym paśkom. Je to hykorka. Schwikny jo na staru kuśchwinu a powita pśeśne pruhi błonja. „Pśicjejśiśiki, pśicjejśiśiki!“ Tak to klinźi bjez pśechśtacja. Potom herzowka pśeśuneźi trochu pśichemźeni. To śyźa njeje dale nicjo wośebiteho, pśichetož hykorka je mała kunśchtaŕka a pśichewaja hnjezdźo, kiž leži dalśo na nju pokoj, pśicjejo hnowy pśinaźu.

Potom wuśletźimy njeźo w śmjerśkach kaćkawku (Goldhähnchen). Pśicherdźa jo je śwojimi zunimi śpuŕkami. Srźdka hdy wuhladajch teho porobneho ptaźka a potom jenož na wokomiki. Ale nźeto je jo trochu hižo śwérił. Sćiwa jo po cjmowych hajećach. Spoza śwój naśtuł jpdnk. Je tak nźiny a zuni. Bjez dźiwa, jo pśichekhodźowarjo te śynki śyźa pśicheśtyćhuja abo je maju za pśiwźeńe myśchow. Pośkajmy pak zhodźujo na to hrónćźko. Melodija jo pohibuje kaž hella a cźara a na kónźu trochu popuśchća. Ma to je wśěch pśaźich śpiwow najwyśe świśli.

Stawimy jenož pśches proh a hižo jajtyśchimy jednory pracji śpiw. Mały śpěwaŕk śedźi „horjeka na śwédźez wuhuju, połkonja jo kaž wośebna hnjezźa a tiwka se śwojej cźehwjenej wopnjchku. Je to hwizk (Hausrotschwanz), naśch podnajeŕk.

Jeho śpěwźk njeje dal eźeźi, pśichetož wobśtaja je njoch dźełow, kiž ju śyźdźa rostorhane pśches śwojorazne śichipjenje. Na tuto kichipjenje dyrbiśch dźiwaźi. Klinźi to, jako by jo ś nowinowej papjeru po śchpundowanju idndrowało. Sda jo, jako by pracźk chcył jo wukaźichowaś, pśiedy haćź ś rjanym hłosom dale śpěwa. A to jo jemu dźe teź poradźi, pśichetož pśeńu a śćeźi dźeł śpěwźka jara pichijomnje klinźeźi.

Stśidźipm pracźeho śpěwa wichak njeje pśicheźy tak jara jednory a hnadny. Dyrbiśch jo prózowaś ź wutrajnośeju. Sa to wśchak ćy potom teź bohaće wuknowaś, hdyž wonka w ćěju śpóśnjowaśch naśche pracźi hižo po jich hłosu.

Směški.

Wupowědźenje. „Lina, ćyni jara njespokojom ś Wami, kózdźicźe ranje śamźny zyrkuś. Stajnje śtawaśe, pśeh pośćje, jenje njeje śnédanje w prawem cźasu hotowe. Kak huśte budu jo na to hišcźe dyrbjeć njerjaśi?“

„Jenož pjatnaće króć hišcźeśe, hnadna knjeni, dźenża je pjatnatcho a k prěnjemu pórźu śwoje pucźe!“



Ex-śwětowy miśtr Dempsey da so dźěłić. Nědźuśi śwětowy miśtr w boksowanju Jack Dempsey w Americy chce so wot swojeje žony dźěłić dać, dokelž je wona zaso mjez filmowe hrajerki śła.

Towaŕśtwowski powěśtnik.

Drježdźan. Serbske towaŕśtwo „Čornobók“ zeńdźe so sobotu wječor w 20 hodź. k swojej mésačnej *zhromadźiznje z přednoškom*, w towaŕśnym hośćencu na Chrystianskej drózy 22. Bohaty wopyt sobustawow z jich znatymi so wočakuje. Teź hośćo su nam lubje witani. Předsydstwo.

K přećelniwemu wobkedźowanju: Podpisanemu njeje dale móžno, na naprašowanja a próśtwy pisomnje wotmołwiś, je-li zo k tajkim naležnośćam porto pripołožene njeje. Korespondency so skoro śćesniwje konja a w nětśišim śasu ani njeje wjacy móžno, na to mały kapital woprowaś. **Hewak stajnje k służbje.** Kj. Krawc, hudźbny direktor.

Načolniey dźěćacych wotrjadow nawjeźornego wokrjesa. Zwuńujśe pilnje złětowe proste. Hač dótal bě mało wo tym słyšeć. Wokrj. načolnik.

Nawjeźorny wokrjes. Naša wokrjesna zhromadźizna wotmėje so njedźelu 19. 4. popołdnju w 3 hodź. we Pančićanskim hośćencu. Ważneho wuradźowanja dla njech je kóžda jednota zastupjena.

Wokrjesny načolnik.

Njebjelćicy. Wot 17. 4. wuća so zaso narodne reje. Wša k wuknjenju zwólniwa mlodość so k temu přeprošuje.

Rakecy. Tow. Lipa ma příchodnu njedźelu 19. jutrownika popołdnju w 4 hodź. swoju mésačnu zhromadźiznu. Ważnych wuradźowanjow dla so prosy, zo bychu tola wšitcy přišli.

Předsydstwo.

Lichań „Zernicka“. Jutře wječor we 8 hodź. pola Rudolfec spěwanje.

Serbske towaŕstwa dostanu w bliških dnjach „Zapisy serbskich towaŕstwow“, kotrež maja tak wužiś, kaž jo w namołwjenju na Serbske towaŕstwa we *dźesatnišim* čisle *wopisane*. *Damawino.*

Jamske wozjewjenje z Budyšina

Kótła, kiž też warjenju abo płokanju śchatow śłuža, so je śtrowotnopolizajiśkich pśichiźinow w rěźiśtrowach a płoći pśichemyślowśtkich (gewerblichen) domjazych rěźanjach njeśmědźa za rěźanje śamérty a k warjenju mjasa a kołbasow wužiś.

Sćažnje płaći sa domjaze rěźanja, kiž pśichemyślowitej njeźu (nichtgewerblich), pśichi kotrychž jo mjaso a kołbasy wołobam hwonka domjaznjejo wotedawaja.

Schtóž pśichećiwo tomu jedna, jo ś pokutu hač do 150 hriwnow abo ś jatbu khłosta.

W Budyšinje, 13. haprleje 1931.

Hamtśe hejtmanśtwo.

Gmejny **Dobranecy, Wulki Wošyt, Njedźaśchcy a Kobli**ńy žu namjetowale, jo by jo śjawny puć ś Wulkeho Wošyka do Njedźaśchcy śahon cźo. 133 Dobranśkeje śahonśkeje ćitki a cźo. 386 Wulkowošyćańskeje śahonśkeje ćitki śjawny wobkhad śahnał.

Pśichipadne pśicheźiwjenja pśicheźiwno tutomu namjetej maju jo w běhu 3 njedźel podpiśanemu hamtśnemu hejtmanśtwu sapodaś.

W Budyšinje, 10. haprleje 1931.

Hamtśe hejtmanśtwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dźěman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěsćik: O. Janak w Budyšinje

Lyon-Schnitte

Serbow kupny dom



Wolmjane tkaniny, wušiw. za fale a rubišć. . . . 100 cm śeroke mtr 4.75
Wolmjany muslin za fale mtr. wot 1.75
Zidźane tkaniny pisane, za fale mtr 5.50
Wolmj. tkaniny za spódnje sukinje, ześene, śeśwjene, módre mtr 4.25
Wal, wušiw. za jaki, čorne 7.50, smuh 4.95
Corne počehnjenja na kožuchi mtr 8.50

Pozament, cank, wobsadki, francy

Fale, pisany zateńk . . . jena 3.50, 2.75
Kapički, pisane . . . jena 1.65, 0.95
Banty za holcy 1.10, 0.85
Banty za žony, molowane a wušiw. 1.35

Moirè Šnórki Taft

čorne, bźele, rózowe we wšěch śerokosć.

Wobkedźujśe moje wosebite wokno za serbske wecy na Dźiwadłowej hasy

Schaaf

Mathias Kaulfürst

na Bohatej h. 20 - na Dźiwadłowej h. 1

Dobre śehnje k sebi

Bayer-Schnitte

Wysokosćelna

kruwa

je na předań w Rake dach čisło 35



Prošu čisło

2687

je i maśe mały nawěśtk do „Serbskich Nowin.“

Sedłarske a wutykane twory

sulske tornistry

C. Junghanss

(prjedy Emil Schubert)

w Budyšinje

na Jerjowej kasy



Haj, pola

J. Schicbaka

na Mužakowskej dróży 4

kupi jězdne kola kaž Opel, Brennabor, Diamant, Janko po jara tunich płaćiznach a najlepśeje kajkośće. Namakaś tam cyle wusće mjez

200 kołami

nješto přihódne teź na wotpłaćowanje

4 tunje tunje 4

dny cyroby

wot śtwórtka 16. hač do póndźele 20. haprleje

2 pt. pśeńcźneje muki . .	jenož 50 pj.
2 pt. Kaiser-Auszug muki	jenož 58 pj.
2 pt. rozdrjebjeneho rajsa .	jenož 35 pj.
2 pt. cyleho rajsa	jenož 45 pj.
2 pt. přirodneho rajsa . .	jenož 58 pj.
2 pt. najl. rajsa I. druž. śwéć.	jenož 70 pj.
2 pt. nowych soćkow . .	jenož 45 pj.
2 pt. Viktoria hrocha . .	jenož 40 pj.
2 pt. zeleneho hrocha . .	jenož 50 pj.
2 pt. pofběleneho hrocha .	jenož 55 pj.
2 pt. złotych jahłow . . .	jenož 58 pj.
2 pt. krupow, śrěnje . . .	jenož 58 pj.
2 pt. twjerdeho grisa . .	jenož 58 pj.
2 pt. hejduški	jenož 65 pj.
2 pt. běrnoweje muźki . .	jenož 40 pj.
2 pt. palenceho ječmjenja .	jenož 45 pj.
2 pt. paleneje rožki . . .	jenož 45 pj.
2 pt. najl. kranych nudlow	jenož 78 pj.
2 pt. jejkow. kran. nudlow	jenož 98 pj.
2 pt. swinjaceho śmalca .	jenož 130 pj.
2 tyzy jatroweje kolbasy	jenož 110 pj.
2 tyzy wolijow. sardinow .	jenož 95 pj.
punt kakaowa, punt cokora hrom.	85 pj.
10 połnych jerjow	jenož 50 pj.

Kofej přeco śerstwy ¾ pt. wot 50 pj.
Prózdne 2 ctr. měchi śtuka wot 30 pj.

Nimo toho

6% rabata

Thams & Garfs

w Kamjencu

½ punta sakskeje mésačny jenož 65 pj.

Lyon-Schnitte

Gardinowe zbytki

Vitraże, rolleaux, canki we tunich klamach

IDA ERLER w Budyšinje rózk Zwonk. Lawsk. h. 10

Murjeŕ

pyta na swoju ruku dźěło po 60 pj. na hodźinu

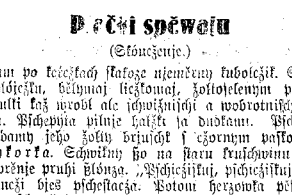
Bliše w Dobrošicach č. 27 pola Njeswačidła

Młodu wysokosćelnu

kruwu

ma na předań Jurij Lau w Hórkach čisło 4

OPEL



Auto Büro

G. m. b. H.

na Hošic hasy 21

Telefon 3566, 2958 Telefon 3566, 2958

Po krótkej khorosći wumrě njedźelu wječor mój luby mandźelski, naš nan a dźěd

Mikławš Nowka z Milkec

71 lět stary. Zrudni zawostajeni.

W Milkecach, dnja 14. 4. 31.

Khowanje budźe śtwórtk rano we 8 hodź. w Radworju

Přiloha k číslu 37

SERBSKE WINY

Srjedu, 15. haprleje 1931

Wšitkim serbskim towarstwam.

W bliših dnjach dostanu serbske towarstwa čišany „zapis wšitkich serbskich towarstwow“, a to we wjele eksemplarach. Z tutych zapisow zhoniće a zeznajeće serbske towarstwa a štó je jich předsyda. Wy zeznajeće, štó wam w narodnym prócowanju k pomocy steji a z kim maće so solidarni čuć! Tuž su tajke zapisy na naše towarstwa wažne. Předsydźa towarstwow njech so za jich rozšerjenje staraja, zo njeby-chu njewužitne w khamorach ležo wostale.

Najprjedy maja so tele zapisy tajkim Serbam abo też Serbowkam, młodym a starym, do ruki dać, kotřiž hišće w žanym serbskim towarstwje njejsu, a móhli tola sobustawy być. Přez tutón zapis woni serbske towarstwa a jich nahladnu ličbu zeznaja a wo našim towarstwowskim žiwjenju zhonja. Za młodych, kiž su runje šulu wukhodźili, su towarstwa wosebity zapis dostali. Njech naše zapisy z wabjacym słowom nam nowe sobustawy přiwjedu, to je jich prěni nadawk.

Dale pak maja so naše zapisy serb. towarstwow wot předsydstwa tym sobustawam na puć dać, kotrež so na druhe městno přesydla, zo bychu zhonile, kotre serbske towarstwa w nowej domizne abo jeje wokolnosći wobsteja, a so jim přizamkle. Tehodla njech so też wěsta ličba připóslanych zapisow wot towarstwow za tajke pady khowa, tola njetrjeba pře wulka być, wosebje tam, hdźež so hnsto přesydlenje sobustawow njestawa.

Zbytkne „zapisy“ móža so na sobustawy towarstwow rozdźěleć, kotrež maja zajim za to a sebi je też za příchod khowaju, abo też „Předzenak“ na lěto 1931 nimaju, w kotrymž wšak zapis steješe.

Tuž njech předsydźa towarstwow je k tutym zaměram derje wnžiwaju.

Předsydstwo „Domowiny“.

Wusudźenja.

Přiched wulkej khłostańskej komoru Budyskeho krajneho ſuda jednasche ſo wczera w powokańskim jednanju přicheženo nětkuſcheje pótowej wupomhaćerja Emmje Marcze Jſraelic ſ Wujerja, kotruž běsche Lubijſki tawniski ſud dla cżeſkeho pſcheſchiwjenja w ſastojnſtwje pola Kelliczanskeje pótowneje agenturu k 1 létu jaſtwa ſazhudźił a ji cżeſtne prawa na 3 lět wotnjeli. Wona a tej ſtatne rěcżnisſtwo ſo pſcheczżiwo tutemu wuſudźej powolaſchtaj, ſtatne rěcżnisſtwo pak ſwoje powolanje ſazo wróći. Jſraelic běſche wot 15. februara 1922 hacż do jeje jěhnjenja ſe ſastojnſtwa 15. měrza 1930 pola mjenowaneje agentury dźěłała. Hižom w lěcże 1928 běſche ſo w pokładni nětkoſe 800 hr. njedoſtatka namakało, kiž běſche pótowy agent Hohlfeld narunał a ji potom wot jeje měhacżneje młdy wotcżahował. Pſchi rewiſiji, kotruž jednu wyſchſchi pótowy inſpektor ſ ſ Drježdżan 5. januara 1929 pſcheſwjeże, ſaſo 600 hr. pobrachowaſche. Tu běſche Jſraelic wurěcż měła a pjenjesy hnydom wobſtarała. Słónczniże běſche pótowy direktor Ender ſ Lubija 4. a 10. měrza 1930 ſmjerćił, ſo dozhya 5917,48 hr. w pokładni pobrachowaſche. Jſraelic ſe ſaſtojnſtwa wotſtadźichu. Dopokaſa ſo, ſo běſche wona k ſakrycżu njedoſtatkow pſaczeńſke kharty ſapoſdżene dale dawała a wopaczne měhacżne wotličżenja, do kotrychž běſche pſchewjele hotowych pjenjes ſtajiła, Lubijſkemu pótſej ſapodawała. Jſraelic přeječe, ſo je žebi pjenjesy ſ pokładnje pſchiſtrowiła, měnjeſche, ſo ſu ſo ji pjenjesy pſchezo ſłużbowane a ſo je je najſterje pſchezo nětko kradnył. Tola też powolaniſki ſud dóńdże k pſcheſwědczenju, ſo tu nětkoſa tſeczа wokoła njeje kradnyć mohła a ſaczżiny powolanje je ſtejiſchcża, ſo je Jſraelic nimo cżeſtneho pſcheſchiwjenja w ſaſtojnſtwje też cżeſte falſchowanja ſticzinow ſtuczíła.

Lětadło we Łužicy ćežko znjezdobri

Dwaj morjenaj, wosom zranjenych.

Wczeraſchcża **wutoru njedaloko Wotſeczża** (Hühnichen) **pſchi Shorjeliſko-Khorjebuſkej żeleznizy lětadło „D 1928“ ſ dotal njeznateje pſchicżiny dele padże a ſo roſtraſa. Njejedna ſo wo žane wobſtadne lětadło, ale wo woſebite lětadło, kiž běchu žebi 7 offizirow němſkoſtatneje wobory wotnajeli. Wono ſ Barlina pſchileczа a ſ Shorjeliſkeje leczeńſke. Wjedniſ a jeho pſchewodżer ho jaraſnyſchtaj, cżi žedmjo offizirow a ſchtrichtar ſo ſranichu.**

74. hlown. zhromadźizna Khróšćanskeje nalutowarnje a wugóżernje.

W dowójnskich časach, hdyž měješe towarstwo dobre 400 sobustawow, njedosahaše Wjeńkec žurla, hdyž so k hłownym zhromadźiznam zeńdźechu. A nětko? Serjaca prózdnjeńca. Wěžo je ličba sobustawow so khětro znižiła. Nic traš tehodła, zo je dowěra k tutemu pjenjeżnemu wustawej spadnyła. Ta dźeń a bóle přibéra, dokelž je we wěstych a krutych rukach. Běše na času, zo so raz zapis sobustawow dokładnje přehlada. To je so loni stało. Wjetša ličba wustupi, dokelž bě so zakładny podźel wo 100% powyšił (wot 10 na 20 hr.) Kónc léta 1929 mějachmy hišće 403 sobustaw., w běhu 1930 přiwzachu so 3 a 144 wustupichu. Tak zbywa hišće 262 a su nětko hospodarski zdónk towarstwa, położeni wot cyleho balasta.

Druhi předsyda předsydstwa, kubleŕ Bizold z Worklec — prěni bě zadźěwany a zamołwjeny — nawjedowaše zhromadźiznu a witaše wosebje direktora ratarskeje banki w Budyšinje, knjeza Šołtu. Zešło bě so 23 sobustawow, potajkim nimale 9%. Też raz našeho časa. Tajki słaby wopyt je wohańbjacy towarstwo, to čim bóle, hdyž tola za jenotliwcho sobustawa z wudawkami zjednoćeny njeje, wo čimž móžachu so přitomni ad okulos přepokazać. Za zapisowarja wuzwoli so wučeŕ Hajna w Khróšćicach, za ličerjow Narćik z Kukowa a Janca z Dobrošic, kotrajž pak so do dźěła dać njetrjebaštaj, dokelž so wólby přez aklamaciju wukonjachu. We swojich zawodnych słowach naspomni nawjedowaŕ, zo njeje wjacy trjeba, wo nuzy ratarstwa rěčeć. Ta je tak powšitkowna a znata. Naspomni też, zo su mnozy w dowójnskim času kredita wot wupožčenje sej žadali a dostali a pozdźišo tutu lubosć z njewěru płaćili. Pokazujo na wě 1849 założene Raiffeisenske družstwa, namołwješe wšitkich wjesnjanow, swoje zbytne pjenjezy našim wjesnym pjenjeżnym wustawam zdowěrić a skónči swoje słowa z heslom: Jedyn za wšěch a wšitcy za jeneho.

Potom přednjese předsyda dohladowarstwa, kubleŕ Wawrik z Nuknicy bilancu wo zamoženju towarstwa na lěto 1930. Aktiwa wučinjachu 161 755,72 hr. a passiva 160 906,26 hr., tak zwosta 849,46 hr. čisteho wunoška. Po namjeće předsydstwa so rozdźěli na rezerwowy fon (200 hr.) na wobkhodny (200 hr.), jako założk za njewěste konta (300 hr.) a zbytk (149,46 hr.) za nahódnostny fond. Tutomu rozdźělenju zhromadźizna přihłosowaše. Ze wobrótneje bilancy zhonichmy, zo bě 479 144,73 hr. dokhodow, 478 903,77 hr. wudawkow, tak zbywa w pokładni 240,96 hr. Cyły wobrót wučini w lěce 1930 958 048,50 hr. Zhromadźizna připózna jenohłósnje pjenjeżnu rozprawu a wuswobodźi tak předsydstwo a dohladowarstwo.

Wobkhodnu rozprawu poda zličowaŕ žiwnosćeŕ Skala z Khróšćic. W prjedawšich rozprawach je so na hubjene położenje ratarstwa pokazało. Nětko hišće hórje. To začuwa też naše družstwo. Pjenjeżny wobkhod mohł hišće wjetši być, bychu-li sobustawy wupožčenje ze swojim wustawom dźělale. Cas k zapłaćenju změnkow (Wechsel) měł so krućišo dźeržeć. Towarstwo přistupi k dyrbjeńskemu přesadźowanju a tak docpě, zo swoju žadanku dospolnje dosta. W tšoch padach dyrbjachu rukowarjo zaskočić. Suma nalutowańskich pjenjez stajeje rosće. Dołžnicy hypothekow a požčonkow su w starosći, hač maja k 1. januarej 1932 tute wróćić abo so jim čas podłěši. Wo tym ma předsydstwo a dohladowarstwo hišće wobzamknyć. Dokelž so dań wot 1. 1. 1932 za tute wo 2% powyši po wukazu němskeho knježeŕstwa, budu drje so w prěnim rjedźe požčonki wróćić dyrbjeć. W běhu léta 1930 je so předsydstwo 20 króć zešło a wšitko nadrobnje pruhowało, dohladowarstwo 5 razow, tehorunja zhromadnje telko króć. Wobrót tworow njebě jara wysoki. Při nětčišich hospodarskich wobstejnosćach drje so twory lohcy předawaja, tola pjenjezy za nje ćežko dóndu.

Na to jimaše so direktor Šołta z Budyšina słowa, dźakowaše so za přeprošenje a wjeseleše so, zo ło družstwo zbožownje rozwila a postupuje. Je ze zbožownišimi začućemi do Khróšćic přišoł. Dowěra rosće, nalutowańki su so wo 20% přisporjałe. Dótkny so skrótka prjedawšich njelubych wobstejnosćow. Nětčišе so pomału połěpšuja. Wobrót w tworach drje njeje wysoki, w tym ma družstwo wobhladniwe być, zo njeby škodowało. Bóle wobstajne płaćizny za žito so přeja a drje přińdu. Mjeńša ličba sobustawow, w sebi skućena, je khmańša hač wulke črjódy njewěstych. Wjeseli so nad wuspěchom zašeho léta a čini sobustawy kedźbne, zo so sobustawam w Budyskej ratarskej bancy darmotnje zaradźuje w nahódnosćenjach. Přeješe družstwu dalše zbožowne wuwiće.

Do dohladowarstwa so wustupowace sobustawy kubleŕ Wawrik z Nuknicy a Šurig z Wudworja a žiwnosćeŕ Swejda z Łušća jenohłósnje zasy wuzwolichu. Wo přeměnjenju statutow bě so hižo w předkhadźacymaj zhromadźiznomaj jednało a tuž so dokónčnje jenohłósnje přiwzachu. Dokelž žane namjety njepředležachu a dalše prašenja njestajachu, skónči so zhromadźizna wokoło 5 hodźin z přečitanjom a připóznaćom zapisa.

Swójbne powěsće.

Semrěli: Johanna Nowałez w Budyschinje, 27 lět; khowanje budże jutje schtworik pop. w 3 hodź. na Tuchorſkim pohrjebnischczu. — Max Zwicker w Budyschinje, khowanje budże pjatk pop. w 2 hodź. wot Tuchorſkeje zyrkwje. — Gustav Pilz, pschedstejeer cżerstneje kenzlije w Bischopizach. — Emila Pluschkowa w Lubiju, 45 lět; khowanje budże jutje schtworik pop. ½2 hodź. na katolſkim pohrjebnischczu. — Emila swob. Tamertowa rodź. Jährigez w Lubiju; khowanje budże jutje schtworik pop. w 3 hodź. —

Mytowana swěra.

Pschet. Jurij Pauluschka.

(Pokračowanje.)

„Směruj ſo, luba macżi,“ prajł nadobo wobčmaj jnaty hłós, a mjes ſchtomami w ſahrodże wuridże młody wójwoda, bjes toho, ło ſónſkej wobdżeſchtej, jo je wón je ſwódkem jeju roſrěczowanja był. Rjany dźeń bě wójwodu je ložu numadił, hdźež pod ſchtomami ſwoje ſtony pſchemyſłowaſche.

„Schto,“ ſaſwola wójwodka naſtróżena, „ty ſy wſcho ſłyſchał?“

„Haj,“ wotmołwi Jan, „tola ſo ſměruj luba macżi. Chzu być żiwy ja tebje a żiwój lud, dyzu ſmužicże ſwoju ſłabosć podtłóczicż, kotraž moje żiwjenje wohrožuje. Ty ſama woſebna knjeżna,“ prajł wón k Hiłži, „ſy mi pſchikład dała, kak nam bjesnadżinu luboſcż ſejerńnje ſnjeſeć. Nihdy njebudże twoje wobliczo w mojej wutrobje ſabyte, tola żaneje pożadoſcże wo twoje wobdżeżenſtwo nechzu ſaczuwacż. Budź żiwa bjes ſtarożcżow wo mnje,“ prajł potom macżeri, „tuta hodźina je mi pſchedawſchu mózy ſaſo wrócżiła. S luboſcże k tebi chzu tutu luboſcż podtłóczicż, kotraž ſo żenje dopjelnicż njemóże. Tola nětk dyrbju wotejcż, ſu pomełcże pſchiſchke, ſo kubježni ſłużbożа naſche hranizy wohrożuja, a tuž dyrbju ſobu cżahnyć do bitwy ja wiſ[illegible]. Knjeż ty mudrje a mile nad żiwojim ludom, [illegible] ſchonjenom być ję moja żadoſcż.“ Tak rěcżeſche [illegible] Knjeż, wobja ſwoju macż a pohladny hiſcheże [illegible]je na Hiłżu, potom dźeſche pomału po ſchcżeż-

* * *

Běſche ſawěrno tak, każ bě wójwoda Jan żiwoj macżeri prajił, jedyn ſ rubježnych ludow, kiż huſto měr każachu, rubjo a palo ſuſodne kraje nadpadowachu, wohrožowaſche hranizy Mecklenburgſkeje, a Jan dyrbjeſche k jich ſchkitej do bitwy. Hižo nałajtra ſhromadźi wſchěch rycżerjow a wojakow. Nowe żiwjenje bě w żitach mładeho wójwody, kotryż hiſcheże dźeń pſredy żnjercż muczny, nětk ſało mózny wojowaŕ cżehnjeſche. Pſchikaz, ło na bitwje wobdżeliczż, pſchińdże też k rycżerjej ſ Wendewolf, kiż pak ło ſamolwi a wójwodże prajicż da, ło je pſchestaru a ſłabу, ſwojeho żyna też pożłacż njemóże, dokelż je tutón na puczowanju a njewjé, hdże runje pſchebywa.

Bitwa trajeſche nětko hižo łeto je wſchěmi żiwojimi hródżami a ſtrachami tamneho cżaſa; Mecklenburgży ſe wójwodu Janom na cżele wojowachu ſmužiże; ale bitwa nochżyſche pſchestacż, dokelż bě njepſchecżel runje tak wutrajny a ſmužity.

Hdyż jeneho dnja bitwa najhórje ſakhodźeſche, ło na njepſchecżelſkej ſtronje wojak w njewuſchědnej wulkoſći wuſtanjeni; pſched jeho njeżſom wſcho cżekaſche, hdźež wón żyhnowaſche, torhaſche żnjercż wulke dźery do rjadow němſkich ſadżerkow. Někotři ſo wotwulkowachu, jenoż cżrjódka żiwernych krajanow hiſcheże wjerchowſkeho młodżenża wobdawaſche; dokelż bě wón pſchiłahał, ſo nochże ſ bitwiſcheża cżekneć.

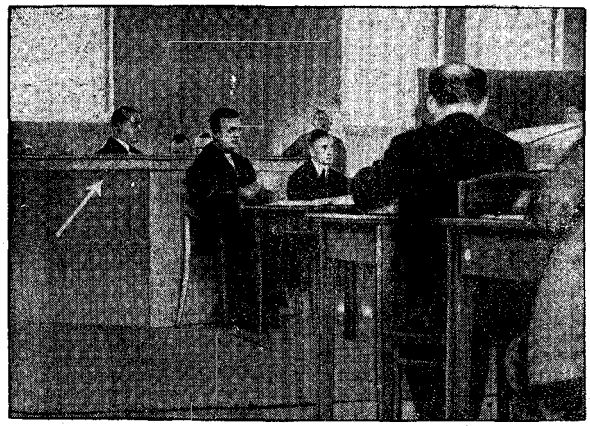
Tu pſchińdże ło hobr też na hromadźu wokoło Jana. Wójwoda Jan ſtupi ło jemu naypſchecżo. Schtoż mějeſche hobr na żylnoſći khmańſcheho to mějeſche wójwoda na ſpěchnoſći; tola ſłónczniże wołłabi jeho ruka a ujeczż trjech jeho hłowu, tak padże mrějacy wojowaŕ do procha. Ludma wuhladachu tuczi mali Mecklenburgży żwojeho wójwodu na żnjercż trjechenehо, wopuſchczichu bitwiſcheżo a pſchewołajichu ło njepſchecżelej.

Wječżorne ſumki padachu a hiſcheże leżeſche wójwoda Jan na bitwiſcheżu. Jeho wutroba bjeſche pſchecżiwo ſłabſchu, tak ło bě tónż blisko. Horżo paleſche hłuboka rana na hłowje, a haczżunjej jeho pſchecżeżbaſche.

Tu bliżeſche ło cżicho a ſamnyſlany puczowaŕ k měſtnu, hdźež ło wójwoda ſe żnjercżu bèdżeſche. Wón ło ſrudnje wobhladowaſche. Nadobo wuſżkyſcha hłóſ: „Ja mrěju! Dajeże mi picż!“ Puczowaŕ pohłuchaſche, a hdyż cżežży ranjeneho wuhlada, ſtwaſtaſche ſ njemu a ło praſchejeſche: „Njeże bha móżno wam wjazu pomhacż?“ Potom ſ mrěżenju pokłaknu. Ludma pak jeho wobliczo wuhlada, ſawoła wótſje: „O wy njebjeże mózu; Mykliteż mje mojej wocżi, abo ſcże wy mój knjeż a roſkaſowaŕ. Nětcżże, njejiże wy wójwoda Jan Mecklenburgſki, kiż pſchedże nimi mrěżo leżeże?“ „Haj, żym,“ wotmołwi mrějacy wjerch, w cżiſtej wócżży wocżini a puczowarjej mjeſnowcżi pohlada, a praji: „Wy ſcże rycżeŕ ſ Brutz? Bóh je Waſ w tutej hodźinje ke mni półłaŕ, ło łyſchcże moju poſłedniju wolu ſłyſchaŕ! Ja dyrbju wumrěcż w rukach żiwernehо pohdana, a to je dobrota! Tak donjeſcże mój poſłedni poſtrow mojej lubej macżeri a poſtrowcże też tannmu żiwernu a lubomu knjeżnu, kotraż pola mojej macżeże pſchebywa a rěka — Hiłża. Prajcże wobčmaj, ło budże moja luboſcż hacż pſchez mój row trać, ło żym jenoż na njeju myſlił we poſłednjej hodźinje; prajcże Hiłżi też, ło je moja wutroba poſłednі króć ſa nju ſabiła — wjazy —.“ Tu ſapraji hłóſ, żnjertnuły jandżeł ło jeho dótkny a njeżżnjertny duch wopuſchczi żmjertneho měſtno.

(Pokračowanje ſcżehuje.)

Proces přećiwo wulkomordarśe Kürtenej.



Wulkomordaŕ Kürten powěda wo swojich nje skutkach. Wobraz z jednańskeje zale. Šip pokazuje na wobskorženeho Pětra Kürtena.

Pěrni błeń prozeha powědaše Kürten dale, so je so w lěće 1899 k prěnjemu rasejdla pschestupjenja khlostał, posłužiśicho tuž dla pschenoszowanja pod holym njebjom k 2 dnjomaj jastwa. Potom wopisowaše Kürten swoje dalsche pśestupjenja a so jemu njeje mózno bylo, so je swojim nanom dorofunicł. Dla wschelakich paduschstwow je dwě lěće jastwa wotpokuzył. Tehdy je prěni njeskutk kuczył, za kotrejž pjerca do dźenźnjscheho dnja žansho wujaśnjenja za pschiczinu nima.

Tu pschepśiha Kürtena pschetorhny a jeho na jeho wschelake słótnjśe potśiłenja dopomni, kiž mamo tak daloko dźěchu, so bo śiwojeho nana tśełesche. Potom wopisowaše Kürten prěni pad, pschi kotrymž je so jeho cźełna žadosć pokasała. Je tehdy do jenteho domu pschischoł a sabymschi, so chcyjesche kradnjeć, so do 14 dnjow je holzy dał, kiž je we łožu leżo namakał a ju dajił, na cźož je cźekuł.

22 lět je Pětr Kürten w jastwje pschebywał a tam je 40 tśěch dźiwjelnarjow khłostał. Po wopisowanju někotrych mordarśich pospytow rjekny Kürten, so śu k temu jeho sadistiske požadanja s pschicźinu byle. Dla cźełkeho wospjetneho paduschstwa je dalsche khłostanske khłostanje dostał, kiž so jemu dla słóžkarskeho sadźerżenja podźěschi.

W haprileji 1921 jeho s khłostanja puschežichu. Na to je so Kürten se śiwojej nětkśišcej žonu wożenił. Njedźiwajo teho je pschezo saso snajomstwa s holzami pytał, je dajił a kradnował. Wot lěta 1928 sem kuja so Kürtenowe mnohe hrózne njeskutki, nadpadny a sapalśeństwa. Pschi wopisowanju mordarskeho pospyta na wěstej Kühnowej w Gerresheimje w lěće 1929 rjekny wobstorżeny, so je tehdy tak koshorjeny był, so by so hotež na swérjo walił, by-li jemu do pucza pschischło. Kühnowa srani wón cźełko s nożizami, kiž bésche śebi wot domu sobu wsał. Pschi domjenadpadnjenju je Kühnowej je so pod sa rosshorjenjom luda radował.

Kürten powědaše dale, kak je w lěće 1913 20 létnu holzu duzy domoj dajił, wunožował a zbłu nóż w lěsu dźerżał. W drudźim padźe je muža, kiž na kaiwy hrodźeńcu, se śekeru pschez hłowu dyrił. Tež pschi tutym njeskutku je se sexualno-sadistiskich pschicźinow jednał, kaž pschi wschich śiwojich słótnistwach.

Na pschedběžnotne praschenje, hacź chce tuž wo jenych leśetwach wutrajeć, rjekny Kürten, so je hižom wot lěta 1904 se šamuźnych požadańcow wožnje załožował. Je so wześelił nad wohnjowej śpektakl, nad rozhorjenjom, strachowanjom a wo pomoz wołanjom ludźi. Kürten wopisowaše dale śiwoje wjazałne pschebywanje w Altenburgu, hdyž so je śiwojej nětkśišcej žonu sejna. Potom so lépscheje sańłužby nadźiju do Düsseldorfa wrócźi. Dokelž so jeho žona hatle w nasymje sa nim pschepśidli, mějesche dosć pschiležnosćo, śiwoje sadistiske požadanje spokojeć.

Kürten powědaše dale wo najwjazy nadpadach we sćěhowazych létach. Wón je so stajnje s tym spokojił, so by so na hrosy śiwojich wopórow wokschewjeł a to je jeho pjerca sexualnje spokojiło.

Dźěrżo Róźu Ohlingerez je Kürten po śiwojim wupśenjenju s nożizami sakłok, na to do kinowa schoł. Dalschi wopor bu 40 létny Scheer, kotrehož Kürten pśinjatu wopornu kśiwo wojeneho setka. Wón jeho śrótka ćemi storch a mori. S wěstej Hahnez bésche so w auguscze 1929 k wulkej śrěcźan. Duzy domoj ju skónzowa. Sa wschi njeskutki Kürten pschez jadno nam někło śnate pschicźiny wudawa. Kürten pschida k sebi, so je 21. augusta 1929 sa jenej holzu schoł a ju śkrita do wutroby tłół a morił. Wsu Mauermann je na drohy s kakakom do khribjeta tłół. W Klebe je Kürten dźěći nadeschol. Starsche dźěcźo je po zigarety pósłał; mjes tym młodsche skónzowa. Jako jo starsche s zigaretami wrócźi, to wón tehorunja morił. Wěstu Reuterez je Kürten s hamorom sarasył, dokelž nicźo ke kakanju pschi śebi njemějesche. Na kamune wobsamje mori wěstu Dörrerez.

Skónćnje cźekesche so [illegible] mordarśich pospytach. Dokelž pak bésche so Kürten duschowanje roshorił, so na namjet jeho sakłtarja dalschi jednanje na wintoru wotstorźi. Pschehbyda pschipowědźi, so buch so swjetscha tajnje jednacź dyrbjeć.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Drjezdźan.** (Gymnasialt jako wjednik létadła.) Na Drjezdźanskim létanischeju pschiłtawi tele dny létadło, kiž najwjedowsche hischcze niz 19létny Drjezdźanczan Bocke. Schuleř wukonjischе k dozpjeczu wjednitkeho wopśimna A 2 sa motorowe létadła trěbny psches krajny śtet Lipšk — Drjezdźany — Deßawa — Lipšk, kaž też jenohodźinski śtet do wyšokosće na 2000 metrow. Bocke, kotrehž je jako jedyn s najlépschich je skupiny Sakšow, Němskeho létańskeho swjasła teoretiske pruhowanje złožił, a je tym śebi śiwobodne wopśimno k wukubłanju sa wjednika motorowych létadłow dobył, je hischcze je schulerjom Witzthumskeho gymnasija. Wón bé k wuzyću dostatoku wopśimna po namjeze towarstwa na ći měsazy dowol dostał. Bocke budze w septembru hatle 19 lět stary a dyrbi tohodla, so by je jemu dobyte wjednikske wopśimno wudało, hischcze hacź do swojich narodninow cźakaći.

* S **Kamjenicy.** (Sćujertny skok s wokna.) Sćujedny wjeczor skócźi w domje na Treffurtskej dróhy jona tam bydlazeho murjerja s wokna 3. posthoda do zahrody. Jonje putny zo nop, na cźož kórsy wunjerk. Najšerschcho je śebi we cźeśćich myślach žiwjenje wzała, dokelž bé pschi njedarmu žiwjerez śiwoje dźiwki hłuboko srudźena.

* S **Borna pola Lipška.** (Sažožiže žmjertne njeśwo je w podkopkach brunizy.) Fabrikoweho dźěłacźerja Odricha, kotryž w Bornaskich brunizowych podkopkach nóźnu słužbu wukonjesche, namakachu schtwórtk rano krótko po wotmrěnjenju mortweho. Kak je tutón cźłowjek śmjerśował, njehodźeschе so hischcze bjesporoczńje jwśćeć. Odcźh, kiž dźěn do žmjertneho njeśwoja mějesche śiwoje 26. narodniny, sawostaji žonu a dźěśći.

* S **Reichenbachu** w Vogtl. (W swadźe skałał.) We nozy k schtwórtkej pschińdże na Polońskej dróhy 25létny automobilowy wjednik Naumann s Lipška, kiž bé śebi je śiwojim autom sa wobkhodom do Reichenbacha wujéł a cźłowjeka śebi město wobhladacź, s dwěmaj nkodymaj cźłowjekomaj z Reichenbacha do swadby a s teje nasta potom bijeńca. 20létny herz pschimanske go pschi tom noża a kakańce do Naumana, saschtapiwschi jemu nóż do wutroba a do khribjeta. Stronjeneho dyrbjachu do therowneje domjeśeć.

* S **Ellefelda w Vogtl.** (Woheń pśches hrajtaze dźěrżi.) Pjatk wudyri na gmejnje śłuschazem Mühlbergskim kable woheń. Domške a hródże so śnieźichu. Mužła, so žu hrajtaze dźěći s njedohladanjom woheń sakoźe.

Wulki woheń w francoskim měśe.

W franzowskim měśeze Rennes njedźelu wjeczor woheń wudyri a žo na cźły měśtowy dźěl wupschestrě. Pśewinjenja zyhnowachu hacź do 2 hodź. w nozy. Sa pschicźinu wohnja maju pschetorhnjenje elektriskeho pruda.

Woheń wudyri w jenej pjekarni. Runjeź wohnjowa wobora huydom sapschinnu, běsche žo ja kótke wokomiki na mnohe twarzenja wupschestrěć muhł. Sapali je tej kinow, tola sadźewachu paniży a ludźo twarzenje smjerom wopuschczichu.

Krótko do połnocy dyrbjachu wojazy sapschinnuzy a wohydlerjo dyrbjachu w blišśosći wohnja śiwoje bydlenja wopuschczeć. Dźěćazа schula a holeći pensionat je telko runja sapalichtej, tola pak njeje nichtó wo žiwjenje pschischchoł.

Wołeło połnocy žo woheń pschezo hrózńišcho rozschérjeschе. Na njeboju śiejeschе hrózna žwětlina, kiž bésche daloko widźeć. Se žukodstwa běchu wohnjowe wobory pschikhwatałe, so bychu mózneschejnsku woberu podpjerałe.

Nastata šchloda wuczinja někotre milijony frankow. W twarzenju pjekarja, hdźež bésche woheń wudyrił, słaj so stary nuź a stara žona wopałitoj. Sewak pak nichtó na schkody njepschihlźe.

Hospodarski rozhlad.

Sćrjedu 15. haprileje 1931.

Wčerawše nrzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1985	100 oblak. zlotych	47,225
1 jendźelski punt	20,387	100 čěskosl. krónow	12,426
100 śwajc. frankow	80,83	100 franc. frankow	16,413

Barlinska burśa wežera powschitkownje dale sławnje. kursy zyrkow so wotdźerjeschowachu, wobrot wosta słaby. Podobnje bé na wikach i dołżnymi a reutowymi liśeźnami.

Produktowe wiki w skrućenju płaćiznow też wežera postupowachu. Pschenza a rožka postupischtej wo 5 pj. a wowsk wo 15 pj. po zentnarju. Žito bé žadne a tehodła płaćizny skrućene. Wežera płaćiske zenjnaŕ

w Barlinje:

pschenizy 14,50—14,60 hr., rožki 9,55 hacź 9,65 hr., nałkónjcźo jeźnjenja 11,80 12,35 hr., najwjaćej 10,80—11,75 hr., wowsa 8,80—9,00 hr.;

w termińowym wikowanju

sa meju: pschenizy 15,11½—15,15 hr., rožki 10,12½—10,25 hr., wowsa 9,50—9,65 hriwnow;

sa julij: pschenizy 15,00 hr., rožki 10,05 hr., wowsa 9,92½—10,02½ hr.;

sa september: pschenizy 12,72½ hr., rožki 9,46¼ hr., wowsa 9,05 hr.

Swinjaze wiki wežera w Barlinje

(Friedrichśełsede).

Pschihnali běchu 401 běhakow a 366 prosatow. Wiki běchu mérne. Běhaki w płaćiźnje popuschćezowachu.

Běhaki:

wulke	33—47 hr.
śrjenje	23—33 hr.

Prošata:

wulke	20—23 hr.
śrjenje	18—20 hr.
małe	16—18 hr.

Ssudnizy na pschežadźowanje.

Schtwórtk 16. haprileje 1931

w **Kamjenzu** w kasarnach w komornym domje maschinistiśi ćišlbow, dop. w 10 hodź.: Wschelake meble, schijaza maschina, žonjaze rukaje, mužaze śwjerschne kóschle, schawle, paśy, šultanike róšynki, kłamowa pokkabnja, žonjaze, mužaze a dźěćazе wobuća, žonjaze kolo, motor, piwarśke pschihrawy, mužazy a žonjazy mantl, mužazy wobłek;

w **Lubiju** na šudnistwje, dop. w 10 hodź.: Wiśonalski stroj, klawěr, wurśane twory, motor, wschelake meble, někotre rowowe pomniki, fotografiska pschihrawa;

w **Bocźapli**zach w Bothmanez hoscźenzu, dop. w 10 hodź.: Bufet;

w **Cźernjejnych Rohlizach** w hoscźenzu „K hłownej", dop. w 11 hodź.: Mukumněchaza maschina;

w **Semicach** w Henczeza piwowinym kuźelku, pop. w 2 hodź.: radio, komoda, khańšti sofa.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunach abo 1000 kg, howak 100 kg.

Płaćizny po zwjetej hriwnje

	14. 4.	13. 4.
Pšeńca	290-2-2	2-9- 9
rožka	191 1: 3	190-192
naz. ječmjeń	—	—
nal. ječmjeń	236-247	236-247
wowsa	176- 80	1 3-177
kukuŕica	—	—
Pšeńc. muka	24-40,50	24-40,50
rožna muka	26- 5,50	6-25,50
pš. wotruby	13-18,2	13 15,2
rožne „	13-13,50	13-13,5
raps	—	—
hróch Viktor.	24-29,0	24-29,
lane symjo	—	—
pjeluški	25-30,00	25-30,00

	14 4.	13. 4
bony	18-21,00	18 21,00
woka	23 :6 00	23 · 6.00
nadbre tonny	13-15,50	13-15,50
bolte lupiny	22-26,00	22-26,00
seradella	—	—
raps. wosušk	9-10,20	9-10,20
bany wósušk	14 14,60	14-14 60
pocn. melasa	—	—
běrnj. kruški	15-15,80	15-15,50
syrc, 60 kg	1 4 -1 60	1 30-1,50
rožana słoma	0 65-0,80	0 60-0 65
„	0 65- ,75	0 45 0 60
wowsna „	0 65-0 80	0 45-0 60
ječna „	0 60 0 75	0 55-0 65

Płaćizny ręznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

14 haprileje 1931 Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 318.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetśeje ręzneje hódnosće hač do 6 lět	50—52
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	48—50
Mjenje wukormjene młode, derje pjecowane starše	42 47
Mjenje pjecowane wšěch starobow	37—40

Ryki: 104

Połnomjasne, wurośćene, najwjetśeje ręzneje hódnosće	45—47
Połnomjasne, młódše	42—45
Mjenje wukormjene młódše a derje pjecowane starše	40—41
Spatne	36 - 38

Jałojcy a krowy: 1016

Połnomjasne, wukormjene krowy najwjetśeje ręzneje hódnosće	32 - 40
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetśeje ręzneje hódnosće hač do 7 lět	30 -31
Starše wukormjene krowy a derje wuwite młódše krowy a jałojcy	23 —27
Derje pjecowane krowy a mjenje pjecowane jałojcy	18 - 22
Mjenje a špatnje pjecowane	—

Cełata: 3100

Najlépše wukormjene (2. druź.)	72—80
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 3.	60—75
Spatne (4.)	33—52

Wowcy: 7078.

Młódše a starše wukormjene (1. družina	48—52
Starše wukormjene (2.)	42—48
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	37—40

Swinje: 14 891.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křižencow, hač do 1½ lět stare	44—46
Wukormjene	44—46
Mjasne	44—46
Špatne	42—45
Rancy a kundrosy	40—42

SERBSKE NOWINY

DŽENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wndawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšk, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přeciwo sćěhwkam čełneno znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běđny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń łěkařsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 88 — Budyšin — Štwórtk, 16. haprcje 1931 — Bautzen — Lětnik 90

Goebels dwóch před sudom.

Barlinšći wjednik nazionalnych sozialistow, Goebels, wuteru přched ławnišći žuđ w Moabitu přchińdże, so by so w dwěmaj prozeßomaj samolwić. Goebels, kotryž bě na khripu štorił, bě pónđžeku w „Angriffu" wozjewił, so je hižo štrowy a so přched žuđ přchińdże. Po tejle powěšći so zyła hromada jeho přchiwišowarjow w žuđnišej potřebjerni sendże. Přcheźiwo Goebelsej běchtej so dwě wobstorżbje dla přchestupjenja přcheźiwo § 110 němšeho khłostańšeho sakonja (namolwjenje k njepołuchowośći přcheźiwo wukasam wyšnoscže, a dla štichwidźenja naměstneho policajskeho prezidenta dr. Weißa podałej.

Wobej přchestupjeni nastawk wopšichijesche, kotryž bě so w „Angriffu" 15. junija j napißmom „Wojowanje so sapoczina" wozjewił. W tymle nastawku so Goebels přcheźiwo šakałej pruskeho knjezerstwa a přcheźiwo wukałej policajskeho prezidija staji, nałuparjacemu noschenje uniformow a wujnamkow sa přchiščiwnikow nazionalneje sozialistiskeje strony. Sso šakitajo, Goebels praji, so trjeba šakonjow jenož tehdy kedźom měrj, jeli so je wyšchnosć wuda, kotraž je k tomu přchiščitschna. Lawnišći žuđ po dźěšchim wuradźowanju dr. Goebelsa dla přchestupjenja § 110 němšeho khłostańšeho šakonja k 200 hriwnam pjenježneho khłostanja sašudźi.

Po wotbyću prěnjeje wobstorżby so hnydom wo druhej wobstorżbje přcheźiwo Goebelsej dla štichwidźenja policajskeho naměstneho presidenta Weißa jednasche. W nastawku „Wojowanje přcheźiwo Youngowemu planej", kotryž bě so tohorunja w „Angriffu" wozjišchał, Goebels roskaži: „Njerěčimy wo škađenym Barlinje, rjekniemy jenož: Jsidor Weiß — to dohaha." — Sud Goebelsa dla štichwidźenja k 1500 hriwnam pjenježneho khłostanja sašudźi.

Dr. Sahm Barlinski wyšši měšćanosta.

Shromadźizna Barlinskich měšćanskich šastupjerjow je prjedawšcheho Gdanskeho wyšchšcheho měšćanosta dr. Sahma sa Barlinskeho wyšchšcheho měšćanosta wuzwolikła.

Němšći president je dr. Sahmej złedowazy złožopšcheja zy telegram pósłał: K Waschej wólbje sa wyšchšcheho měšćanosta němšeho khowneho města Wam łwoje najwutrobnišche złožopšczesza wuprajam. Rjech je Wam prawje wuspěšne šastojnske dźełło špožczene. S přchczelnym postrowom š Hindenburg, němšći president.

Demonstrazija ratarjow přched Wróćławskim žuđnistwom.

Sstrjedu popołudnju je přched Wróćławskim žuđnistwom k cźežkim burtšim njeměram dóšchło. Přcheźiwo jenemu ratarjej bě wuzuđenje postajene, kotrehož winowachu, so je jenemu žuđnistwu wukonjowanju šaktojnikej š pukami hrosył. Cźasanje je tehdy mjes ratarjemi wulke roshorjenje žuđźiło, a wobstorżeneho rjedu wjazy dyšli 200 ratarjow š jeho wokolnosće k žuđnistwu přchewodźesche. Přched žuđenjom měšanu ratarjo shromadźinu, kotruž policija rospuschći. Powěsć bě so rosschěrika, so chodźa so ratarjo do žuđnistwa dobycź. Ssudnistwowe thody so š policiju wobhađichu, a hdyž nekotre sta ratarjow do žuđnistwa přchińdżechu, jich se mozu na dróhu wucźišchcźachu a roschnachu.

Kommunistojo ryczerkubło wobleńuli.

Wutoru popołdnju k ryczerkubłu Borganie w neumarkišim wotrjeźu nječdże 70 kommunistow, šwjetscha se Wróćławja a Waldenburga, přchicźeje a ryczerkubło wobleńu. Chžuchu druhich rokoczanow tak dołho wot dźěła wotdźerzeć, hacź byschtaj so dwaj je złużbu puschczenaj roboczanaj sotzo přchistajikoj. Wobydlerjo knjezeho dwora njeměchčachu twarjenja wopuschczicź, teź so telefonowy powod rosrěnu, so bě knjeze kubło wot šwonkowneho šwěta wotsamknjene. Policija we Kanthu wo wobleńenju šhonišchći, kommunistow wotkeńa. K šrażenjam njeje došchło.

Pólšti šastupjeŕ w Gdanšku wróćo stupił.

Minister Strasburger, wjednik diplomatiskeho šastupjeństwa pólšteje republiki w Gdanšku, je złjedu we Warschawje žadoścź podał, so bychu jemu dalł wróćo stupicź. Powołuje so na to, so po podawkach pośledneho cźasa bjesstrach pólšteho wobhdleństwa w Gdanšku njeje wjazy saruczeny.

Italska a downa unija.

Přchesjenosć š postupanjom Jendźelskeje.

Italske knjezerstwo je so pjecza nětko rosšudźiło, kajke budźe złetjišchcźo Italskeje k němsko-awstriskemu planej złowneje unije. Po měnjenju rosšudźazych politikarjow je nusne, so by Swjašk Ludow złownu unију stupicź. Powołuje so na to, so po podawkach pośledneho cźasa bjesstrach pólšteho wobhdleństwa w Gdanšku njeje wjazy saruczeny.

Italska a downa unija.

Přchesjenosć š postupanjom Jendźelskeje.

Italske knjezerstwo je so pjecza nětko rosšudźiło, kajke budźe złetjišchcźo Italskeje k němsko-awstriskemu planej złowneje unije. Po měnjenju rosšudźazych politikarjow je nusne, so by Swjašk Ludow złownu unију pruhował. Praji so, so je złetjišchcźo Italskeje zyle złena se złetjišchcźom Jendźelskeje.

Wojowanje w Nikaragui.

Standard Fruit and Steamship Company wozjewja, so je powěsće š Nikaragui dóšłaka, po kotrychž su sbězkarjo jednacze Amerićanow a nětkotrych jendźelskich stacźanow morili. Sbězkarjo su k Puerto Cabezas postupili. Blišo tuteho města su přched nětkotrymi dnjemi patrouillu amerikanskich namórskich wojakow złonzowali.

Poslednje dny španiskeje monarchije.

Španiski kral wuček w Jendźelskej namaka.

We wotšalnym manifestu, kotryž je kral Alfons hrabi Romanonesej přchepodał, praji, so wě, so by so j jara wulkej samolwitosću poczeźił, jeli so by so ludowej woli napschecźiwo stajił. Jemu je teź znate, so wjele Schpaniczanow njemože jeho wozobu šnjesć. Dokelž pak ehje najlepsche kraju, wón mèni, so może so jenoš něchto dobreho dozpicź, hdyž kraj wopuschczi.

Kral je so złedu rano w 4 hodźinach w Cartagenje na łchiźak „Principe Alfonso" podał. Jeho žona Don Juan je š automobilom do Gibraltara wotjeł. Kralowa a druhe šławy kralowskeje šwójby šnadź do Franzowskeje wotpucźuja. Kaž je złyschcź, so wschě šobustawy kralowskeje šwójby poldźischo w Jendźelskej šjednocza.

Poślednje pohedźenje monarchistiskeho knjezerstwa njeje bjes hnujazych wusłupow było. Podpisawschi swoje wotkałne roszohnowanuše złowa, kral š pjerom w ruzy hlschcze thwiłu pschi hlidże stejo wošta a k ministram so wobroczíwschi praji: „Měnju, so žym złwědamicze złwojemu krajej złużić. To je pschczo moje měnjenje było. Runje w tymle wokomiku so hischcze bóle jako Schpaniczan sacźuwam dyžli hdy prjedy." Pschi złwjatoczným mjelczenju kral potom złwojich ministrow wobjima a do pódlanskeje złwy woteńže. Tam schpanišzy semjenje je złwojimi žonami cźakachu. S nimi so roszohnuje, teź jich kral wobjimowasche. Ssmjertna cźišchina so jenoš se šapłakowanjom mnohich pschitomnych pschetorhny. Kral se złwojeho hroda špeschnje a njenadpadnje wucźeże. Admiral Rivera so k kralej poda, a dźesać minutow poldźischo tři automobile špeschnje š hroda wujeżechu. W prěnim pschi wodźidle schesć a we wošu kral šam złedźesche, w druhim admiral Rivera. Sa nimi wotdźelenje wobronjenych žandarmow złedowasche, so by so kral na pośledniej jeho pesches złwój kraj schtikał.

Dla wulkeho roshorjenja wobhdleństwa so prěnjotny plan špuschcźi, po kotrymž chyzche so kral k franzowskej mjezy dowjesć. Pschi tejle mjezy běchu so mjenujezy na šastankischcźach kralowi republikanzy pschecźiwniezy sešchli.

Wahnanstwo w połodnišej Jendźelskej

W połodnischej Jendźelskej ma jendźelšti kral we pschimórskich kupjelach Bognoru nahrjódnu vilu. We njej je so kral Jurij psched dwěmaj lětomaj po cźełej thorosczi šašo wuštrowił. Tale villa so wot nětkotrych dnjow „ja wyšoki wopyt" do rjada staja. Mysla hebi, so kral Alfons tam złwój prěni wuthow namaka. Po dotalnych powěsćach je so wón rosšudźił, so w runej mèrje do Jendźelskeje dowjesć. Jemu šnadź we to dże, so by złonka Londona wobkedźbował, kat je wězy we Schpaniješej roswija. Daloko wot městow je wón teź bóle bjes šracha we wobhrodźenej villi cźuje.

*

Alfons XIII. je hižo š kralom był, hdyž jeho prjedawscha awstriska arzywójwodka Marja Khrystina schesć měšazow po šmjerczi jeho nona Alfonsa XII. we lěcze 1886 porodźi. 45 lět je wón krónu nošył, skoro 29 lět je jako pośledni złwojowólny kral w kraju knjeził. Jeho žiwjenje njeje lohte było. Jeho twaŕ š jendźelšej prynzeßu Enu Battenbergez je š bombowym nadpadom złwědźił. Se złožowanym pschipadom je kral a jeho njewjesta psched nim wobarnowaschtaj. Mjepołdy tuteho mandźelstwa njeje złożowne hnje. Kronprynz je krwawjeŕ, to rěka, so wón pschi najzrudnischim šranjenju špjnje krwawi. Druhi špn je šlachoněmy. Wo šcźišnu je boja, so je tohorunja krwawjeŕ, a jenoš prynz Juan Carlos so po šdaću jako štrowy cźłowjek roswiwa.

W prěnich lětach knježenja je złebi kral Alfons šympathije złwojeho luda dobył. Poldźischo pak, hdyž wustawu šłamawschi po złwojej woli knjeześche, so ludowa lubosć do pschecźiwniwšwa a hidy pschewobrocźi.

Alfons njeje so trona wotrekł.

Kral Alfons je jenoš š knjeześtwa wróćo stupił, tola so njeje tróna wšdał. Prjedy hacź je Schpanišku wopuschcził, je złedowazym manifest šawostajił:

Wólbu, kotreż su so njedźelu wotměle, mi šafuje pokašuja, so złym dźenża **luboscź złwojeho luda šnjesił.** Moje złwědomje mi praji, so **tale wotkhilaceź njebudże bjes konza,** dokelž złym so štajnje prózowal. Schpaniješej złużicź. Teź pschi najbóle kritiskich wobsteńowačach złym so šjawne šajimy dźěšał. Kral może so mylicź, a bjes dwěła złym so druhdy mylił. Tola derje wěm, so je so **moja wótczina** šnapschecźa šmylkom, kotreż so je złej wolu nještachu, wulkomyślnje wopokašała. Ssym kral wschitkich Schpaniczanow a złym šam Schpaniczan. Budźich mohł wschelake šrědźi nakoźicź, so bych kralowske pschedprawa šakhował a pschecźiwo złwojim pschecźiwnikam **wuspěschnje** wojował. **Tola dża wšcho š boka wołajicź,** schtož by mohło mojich krajanow do mordarskeje **bratrowskeje wójny** štorhnyć. **Njewotrjekuju so žanych złwojich prawow,** dokelž su nad mojimi prawami se šašnjanami nakopjene kubło, a dokelž budu junu dyrbjeć knute šamolwjenje wo šarjadnischwje tutoho pokłada podacź. **Wocźakuju wěrny wuras ludoweho złamneho menjenja, a doniž so lud njeje wuprajił, dobrowólnje pschestawam, kralowsku mèj wulonjecź** a so se Schpanischke wotšalu. S tutym pschipósnawam, so ma Schpanišća złwój wozuh w šamhnej ruzy. Teź dźenża wěriu, so pschitłuchnoscź dopjelnjam, kotraž mi luboscź k mojej wótczinje pschikłała. Prošchu Boha, so bychu Schpanischeno runje tak złwojeje powinoscze złwědomi byli kaž ja.

Tři wukazy španiskeho nowoho knjezerstwa.

Knjezerstwo je tři wukazy wudało:

1. Sakonje, kotreż su so sa diktaturu Prima de Rivera wudałe, su so wrócźo wsałe.

2. Měšćanska wobora, kotruž je Primo de Rivera sałožił, je so rospuschcziła.

3. Złwójbomaj offizjerow Galona a Hermandeza, kotrejuž su loni w dezembrje po wušudźe wójnskeho žuda šatjełili, so penšija pschiwoli.

*

Président Zamora je nowinarjam rjekł, so je nětkotre wukazy k wobnowjenju normalnych wobstejnoscow pschihotował a so je wobkhad i nekotrymi wyschnoscźemi nawjasał. Generalaj Cavalkanti a Riquelme staj jeho w ministerskim presidiu wopytałoj.

*

K prědkownej nuri kralowskeho hroda je wohnjowa wobora plakaty je złedowazym pißmom pschibiła: „Ludo! Měj kedźbu tutoho twarjenja, kotreż tebi złuschi!"

Młodźi ludźo měšćanjaneje woboru po hrodowej wokolnosći khodźa wot cźaša, so šu so žandarmoje ke wješelu luda wrócźo ścźahnyli. Na nětkotrych městnach w Madridze bě lud na žandarmow, kotříž su dotal złwěru te kralej stali, wuđma nawolał. Na to rostakowarjo žandarmow **krónu se złwojeje uniformy storhnychu.** Jich podstajeni po jich pschikładze cźinjachu. Lud je to wocźinjanje i pschihłoßowanjom pschijał.

15. dżeń hapreje, na kotrymż je kral Schpanilu wupuschcził, je żo jako narodny żwjedżeń poświęcał. Kapały Madridskich regimentow żu żrjedu popoldniu ſ knjeżeſtwowym pschikłokowanjom k wołwjeczenju narodneho żwjedżenja na dróhach **konzerty wotmětše.**

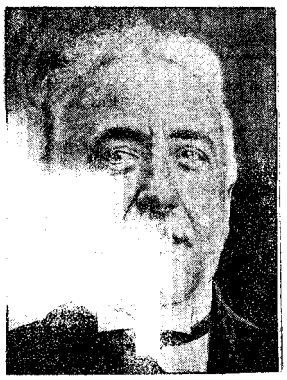
Nowi ministrojo żu żwoje sastojnstwa bjes formalnoscjow pschewzali. Republizny ſnutskowny minister je lud k rosmyſlnoscji, dżełu a porjadej napominał.

*

Presidént Zamora je ſnate republizyne wodżaze żady wojſewił, po kotrychż ma żo ſozialne wurunanje stacz, żo po prawdże knjeżicz, żo nowoczażna wuſtawa wudacz atd. Po tyżazach liczazy lud je tele żady wyſkało pschijał. Hacz dotal je żo pschekhód ſ monarchije k republizy w zełym kraju ſ najwjetſchim porjadom ſtał.

*

Generalny direktor zivilneje gardy, general Sanjurjo, je hlowne roskaſowaſtwo nad wójſtom wobthował a je nowemu knjeżeſtwu żwoju ſłużbu k ſakhowanju porjada poſlicził. Město dotalneho najwyſchſcheho polizajſkeho direktora, generala Mole, żu generala Blanca pomjenowali.



Alcala Zamora
dżensa president španiskeje republiki, njedawno hi-



šče jako wjednik decembrowskich zběžkow za jastwowymi żerdkami.

Krwawne podawki w Barcelonje.

W Barcelonje je żo, każ je żo wczera dożełko, hižo **wutoru republika Katalonſka wuwołała,** hdyż kral hiſchcze njebě wróczo ſtupił. Wuſchi Macia je presidentſtwo pschewzał. S manifeſtom je wozjewił, żo katalonſka republika żo jako dżeł ſwjatſkowych krajow ſchpaniſkeje republiki **wobhładuje.** W pschesjenoſczi ſ presidentom ſchpaniſkeje ſwjatſkeje republiki je wyſchł Macia **natkwilnje prawa** katalonſkeho knjeżeſtwoweho presidenta pschewzał, hacż ſchpaniſki a katalonſki lud **żwoju wolu** wuprajitaj. Artillerieſke wotdżełenja żu manifeſt wyſchka Macie pſched ludom cżitałe, a to po poruczenoſczi generała Lopeza Ohoy, kotrehoż je revolucionarny komitej ſa katalonſkeho generalneho kapitana pomjenował.

Wutoru wjeczor je w **Barcelonje ke krwawnym podawkam** doſchło, pſchi kotrychż ſu ſi wożoby ſkónzowali. Cżrjóda ludu je żo w měſcze do wſchelakich klamow dobywało, kradło a wſcho na kruchi rosbiło. Dale ludowa cżrjóda ſtawo mużow wotewri a wſchitkich thłoſtarjow na żwobodu puſchczi. Runje tak żo w ſtawje żónſkich ſta. Demonſtrantoju nětkotrych pſchekupzow a ſamożitnych měſchczanow ſajachu a jich jako ſaſtajenżow wotwjedżechu. Pódła teho wot knjeżeſtwa pjenjeży żadachu.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 16. hapreje 1931.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 742, hygrometer +3 a thermometer +6, wodnjo. Dżenſa rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer +2 a thermometer —1, we nozy. Sčěhuje ſaſo cżoplſche wjedro. Słónczenje je żo naſche wjedro ſmjerowało, wětr je wocżichnył. Po roſprawje wjedrarjow pſchiwoſnje pak bórzy ſaſo haprejſki ſcherjaty raſy pſcheżoł pola Lapy Island je nowa żłyna nižina żpóſnacz. W Jendżelſkej je żo hižo ſaſo do panżanja dało. Hdyż w nozy nimo wocżehnje, ſmějeny wſtcże ſaſo cżoplſchi ale panżaty ras. Jutſje pjatk ſtudża błónčko 5.03 a thowa żo 6.58 hodź. Mějacżk ſtudża rano 4.51 a thowa żo wjecżor 6.35 hodź.

— **Wotkrjeżny wubjerk Budyſkeho hamtſkeho heitmanſtwa** ſeſdże żo k poſpodżenju ſchtwórtk 23. hapreje 1931 dop. w 10 hodź. w poſpodżerni hamtſkeho heitmanſtwa we Budyſchinje na Bismarckowej dróży 21. Dnjowy porjad ſławneho poſpodżenja wopſchija po dotalnym wozjewjenju 23 bypkow.

— **Mjaſowe jitki** (Freibank) **w Budyſchinje.** Pjatk 17. hapreje 1931 dop. wot 2 hacż 3 hodź. wotedawa żo na cżiſła 4 901 hacż 5 040, wot 3 hacż 4 hodź. na cżiſła 5 041 hacż 5 180, wot 4 hacż 5 hodź. na cżiſła 5 181 hacż 5 220 a wot 4 01 hacż 4 100; kobotu 18. hapreje 1931 dop. wot 7 hacż 8 hodź. na cżiſła 4 101 hacż 4 230, wot 8 hacż 9 hodź. na cżiſła 4 231 hacż 4 360 a wot 9 hacż 10 hodź. na cżiſła 4 361 hacż 4 500 ſyre howjaſe wjaſo, punt po 40 pj. a ſyre ſwinjaze mjaſo, punt po 50 pjenježkach.

— **Pischewjacże wobłhoda.** Wobłhod kolonialnych tworow a ſpirituſowow na Zitnej haſy 10, kiž mějeſche wot 1. julija 1913 k. Alfred Hemmann, je do rukow k. Arnoſcha Zimmera pſchejšoł, kiž wobłhod żo ſepjerajo na ſwoje wobłhodne naſhonjenja, dale powjedże a wo podpjeru wobydlerſtwa proſny. Hlej tež nahoſchk we dżenſnišchim cżiſle.

— **Pischepoſażenje wobłhoda.** Prěnja Budyſka maſchinſka wuſchiwarnja (mějiežel Koria Jähnichen) je ſwój wobłhod, ſ najnowocżaſniſchimi ſpežialnymi maſchinami wuhotowanu, ſ Lazaretoweje dróhi 6 na Smitzkowmu Lawſku Haſu 121 (pſchi Lawſkej wěži) **pſchepoložił.** Hlej tež nahoſchk.

— **11. Zwingerſka loterija.** Pſchi cżehnjenju 11. a 13. hapreje 1931 wucżahnychu żo ſcżěhowace hlowne dobycża: Premija wo 30 000 hr. padże na cżiſło 254 400 ſ dobycżom wo 3 hr., 1. hlowne dobycże wo 20 000 hr. na cżiſło 238 467, 2. hlowne dobycże wo 10 000 hr. na cżiſło 269 445, 3. hlowne dobycże wo 5000 hr. na cżiſło 23 052, 5 dobycżow po 1000 hr. padżechu na cżiſła 177 950, 314 542, 376 956, 429 370, 489 295; 10 dobycżow po 500 hr. na cżiſła: 210 069, 179 008, 4 714, 174 504, 113 844, 182 525, 465 694, 428 943, 5066, 32 649. Wſchitke loży ſe ſadnjej liczbu 6 ſu ſ 1 hr. cżahnyle. Cżehnjenjeſke liſciny wudadża żo 23. hapreje 1931.

Z poſedżenjow měſczanſkeje rady

31. měrza a 14. hapreje 1931.

1. **Dawk nat kócżki.** Gmejnſka komora je ſ nětkotrymi pſchemėnjenjemi pſchihłoſowanje měſczanſkich ſaſtupjerjow k ſběranju dawka na kócżki narunała. Rada wobſamkuje, dawk na kócżki w tutej pſchemėnjenjej formje ſběracz.

2. **Pſchihydnizy ſa bydleniſki rosrihańſki hamt.** Pſchihydnizy ſa bydleniſki rosrihańſki hamt żo nowi wola.

3. **Hoſpodarſki plan milinanje.** Hoſpodarſki plan milinanje 1931/32 żo dowoli.

4. **Podżelny potwarjeniſki plan „w połodnju.“** Podżelny potwarjeniſki plan „w połodnju“ ſ měſtnym ſakonjom żo dowoli.

5. **Podżelny potwarjeniſki plan „w króthim ranju.“** Za potwarjeniſki plan „w króthim ranju“ żo krajna rychowanka 6 ſ měſtnym ſakonjom dowoli.

6. **Khlěbowa placżiſna.** Rada nawědži wo powyſchenju khlěboweje placżiſny. Njedżiwajcy powyſchenja je khlěbowa placżiſna w Budyſchinje hiſchcze nižſcha hacż we najwjazy druhich ſakſkich městach.

7. **Srěżenje ſ krajnej ſawěſczenju.** Rada pſchihłoſuje ſrěżenju ſ krajnej ſawěſczenju wo njeżenju wudawkow ſa radiupodawanju ſa ſpkażnje khorych a wothładanje mjenjeſamożitnych.

8. **Należnoſći dyrbjenſkeho pſcheżadżowanja.** W dwěma należnoſcjoma dyrbjenſkeho pſcheżadżowanja żo pſchiraż na najwyſchſche poſlicżenje dowoli.

9. **Pinza w złownym ſkładniſchczu.** Rada wupraji, ſo je ſ pſchenajeczom pinzy w złownym ſkładniſchczu Techniſkeje muſoweje pomoży pſcheſjene.

*

— **Porjad kriminalneje polizije.** 13. hapreje ſadżeża polizija Wróblawſkeju pachołow, kiž bjeſchtaj pjenjeży kradnyłoj a cżekkoj. Jedna żo wo 24 létneho pachoła a 13 létneho ſchulſkeho hólza. Poſłedniſchi je wobſcżerjeſ tółże, kiž pola żeho ſtarſcheju na wopyteż pſchebywaſche, nětkże 400 hr. ſ mantla na tółżnym wodźołe **wiſażeho** kradnył. Wobaj pachołaj ſu hnydom we Wróblawje wowaj ſadraſcżiſchtaj a żwoju ſtaru draſtu ſnicżiſchtaj. Na to jěżeſchtaj do Budyſchina. Na jenjch tudomnych rejach polizaja 24 létneho pachoła ſaja a poſtżiſchu na dwórniſchczu 13 létneho ſchulerja. Sbykł pjenjez, kiž bě knadny, jimaj polizija wotenſa. Po ſchulſkeho hólza je nan ſ Wróblawja pſchiſłał, 24 létneho pak kriminalna polizija ſkatnemu rěcżaniſmu pſchepoda.

— **Padniſchtwo.** W nozy wot 13. k 14. hapreji nětko w jenej tudomnej korczmje mużoru ruczinu toſchu ſe ſaſinanoweje koże ſe ſubcżkatym ſamkom a tłoczeniſkim knoflom kradnu. W toſchi běſche na 60 hacż 70 hr. pjenjez, ſwjatſcha papjerjanych, nětchto twjerdych, ſloty wěrowanſki pjerſcheżeń ſ rubinom wofnamjenjeny K. P. 11. 5. 13., wobydlenſke wuſtrodżenje města Budyſchina na mjeno Marta Groß a 3 kluce. Pſched kupenjom mjenowanych wěżow żo warnuje. Wo wěżowne ſdżelenja proſny tudomne kriminalne wotdżelenje na Hrodowſkim namješcże 6II, telefon 2 802.

Wšědne zjewy.

Wobraz ſe żiwjenja małych ludźi.

81] (Pokračowanje).

Swoprědka cżinjeſche, każ by wo nim nicżo wědżecz nochzyła. Ale kótrcż njedaſche żo tak ſnadnje wotbyez, ſe ſtara napſcheczo pſchedawſchemu. To ſnadź njebě wěrno, ale bě hacż dotal rjana holczża. Hacżrunjeż běſche ſtarſcha Veroniki, wupadaſche wjele młódſcha hacż ſotra, njemějo jeje ſtaroſczow a cżerjenjow, ſ kotrymiż naſche rjane żinżowne holczi tak pſchedcżaſnje wjadnu, hdyż żo wudadża, dokelż wubadża żo prawidlownje do malo ſwjeſelazych poměrow, do hubjeſtwa, muſy a drěcża.

Hanine ſpjerżowanje Kotrcża jenoż wabjeſche.

Narěcżachu Hanu też ludźa. a warnowachu ju pſched Kotrczom. Wołebje Lahodka cżinjeſche ji ważne pſchedſtawjenja, ſo by ju wot Kotrcża wotwobroczila, wopiſujo jeho w najhubjeńſchim ſwětle, żuchu nitku na nim njewoſtaji. Ale tu runje Hana ſłubu ſwěri jeho do hłowy ſtaji.

Niż jenoż ſo Kotrczej ſo njewuhbjaſche, ale pytaſche, hdyż mójeſche, ſ nim nawjaſowacz. Sławója, ſ kotrejż bě żo na puczowanju po morju ſeſnała a kiž daſche ſwěri we ródnej ſemi derje hicż a pſchebywanje derje ſwużi, cżinjeſche kóżdy dżeń wulětły po wokolnje, běrjeſche Hanu ſwěru a też Kotrcż pſchitowarſchi ſo k tutej towarſchnoſczi, najebacż to, ſo ſanjerodża żwoje dżełco a ſ tym jěżże do dotha.

Roswólny ſ żyłej żwojej powahu, běſche każ ſlepy a njedżiwaſche na nicżo. Njemożeſche nětko ſapſchijecz, kak je mohł nětkdy Hanu ſacżitnyez. A to Bernczy ſ woli. Jako bě ju nětkdy lubował, ſo pódła njeje měſtna njebě k naſtacżu druheje luboſeje, nětko poczа ju ſkoro hidżicz, **porokuje ji w duchu,** ſo je jemu po prawom żyle żiwjenje ſkaſyła, kiž by ſo wěſcże bjes njeje dożyła hinak wutworiło.

K Ternczezom nětko ani ſ nohu njeſaſtupi.

Też Hana k nim cżaſto njekhodżeſche, hacżrunjeż bě w měſcze. Běſche ſe żwojej powahu wjeſkole holiczo a njemějeſche rada ſkorżenja a żakoſcże. Wobjarowaſche Veroniki, ſo bě ſo tak hubjenje wudała, hacżrunjeż ſo na nju njerżaſche, ſo bě jómu ji na puczu była a wot njeje Kotrcża wotwobroczíła. Njedżiwaſche na to, ſo bě ſotra kóżdom njewinowata była, njebě pſche to mohła a njebě ju wo Kotrczowu luboſcż pſchinjeſła, ſo bě ſo nawopak pola njeho k Hanineniu lépſchemu prożowała.

Tohodla, ſo bě ſo ſ Kotrczom poſłużiſcho tola ſapletła, pſchesła Hana Veroniki ſażudżowacz a poczinjeſche ſo napżeſledniſch, jako by wſchemu tomu, ſchtoż ſo w Kotrczowem pomėru ſ njej rěczeſche, njewěrita.

Veronika, widżo to, poczа, hdyż běchtej ſe ſotru hannej hromadże, ko Hanje ſpowědacz. — Hana pożłuchaſche a potom ſo ſ tłaſcem ſażnja. Ale cżehodła ji to ſotra powěda! Wſchako wona wſchitko hižo wě, a wě, ſo je to też cżiſta wěrnoſcż — —

„Ale ja jemu to wſchitko wodam,“ ſawoła Hana a njeda Veroniży dopowědacz.

„Njech je był, kajſiż je cżzył — ja jemu wſchitko wodam. Wſchitko jemu wodam — rołumiſch? Dokelż żym jemu dobra! Haj, ſo bylcże wědżeli wſchitzy: ja mam Kotrcża rada. A wojmu żebi jeżo! !— —“

Hiſchcże w rěcże, hdyż ſchtomy lědy ſażoktnychu, wotjědżeſchtaj Hana Lahodowa a Józef Kotrcż hromadże.

Hana ſeſahłacżi wſchitke Kotrczowe dołhi, kotrychż bě pomėrnje dołeż a ſapłaceji jemu też khartku ſa jěżdu na tódźi.

Do Wina hicż a tam ſo ſażyblicż nětchto ſapoczeez, to ſo Hanje njechaſche, bojeſche ſo, ſo by ſo tam jimaj nicżo **prawje** njeſchlachcżiło; tuż wołeſche a roſſudżi ſo ſa nawrót ſa morjo.

Sejicha w blíſkej wjeſzy ſo ſwérowawſchi, najſupiſchtaj żwój pucz jako muż a żona.

III.

Synna bě dołha a wurjadnje ſta, kruta. Mróży trajachu bjes pſchetorhnjenja, ſapoczachu ſahe a ſnicha naſkże ſo wuſyhko.

Na ſynnu, ſo bychu měli ſ cżim tepicz, khodżeſche Ternkowa nětchto krócz do léſa drjewo ſběracz, ſtajnje pjatk, hdyż biwaſche khudym ludżom dowoleno, w gmejnſkich łěſach ſuche drjewo łamacz.

Ale tych nětchto walow, kiż na khribjecże pſchiwlecże kelko hodżin puczа, bu ſa **krótki** cżaſ ſpalene a palidło dyrbjeſche ſo kupowacz.

Veronika Lutowaſche każ jara mózeſche. Jenoż drobne ſchczépki, każ popjeł do poliwki, njetaſche do nježe, to drobe drjewicżko.

Też ſwěcżenje pſchiſłże drobo, wjele placżeſche, wjele ſo pſchetrjeba. Dżeń bě króthi a dyrbjeſche ſo ſwěcżicz wjeczor a rano, měſcheſche-li ſo nětchto nadżełacz.

Sſwěża a tepjenje ſpórjerajchtaj najwjetſchi dżeł ſtronneje ſaſłużby Ternkez mandżeſtarja, hacżrunjeż bětchtaj wobaj pilnaj a próżowaſchtaj ſo hacż do mnežnoty. Wón doma ſchijeſche a wona khodżeſche zyły dżeń na dżeło. Khodżeſche na mlócżenje.

Rano dżeſche ſ domu a pſchipoldnju ſo wrócżi; popoldnju ſaſo dżeſche a wjeczor hakle pſchiſłże ſaſo wróczo.

K wothładanju maſeho hólczża, kiž bě ſo ijmaj mjes tym narodził, ſwoſtawaſche Hanka je ſchuke doma. Dyrbjeſche pěſtonczu cżinicz. Też nanej mějeſche poſłużowacz a jimu wurjedżicz, maczeri wſchitko k ruzy pſchiprawicz, ſo by, hdyż pſchiſłże wobjed hwarika, ſ cżemuż njemějeſche pſchipołodnju dżeſe hdyżiny khwile.

(Pokračowanje ſcżehuje.)

— **Paduschtwo.** Kradnyć je něchtó w czasu wot 10. hacź 14. hapreje z jeneho bydlenja na Rěsarskej dróhi trjebamy trompetu se stolomowaja, wosnamjenju „Inf. Regt. Nr. 103“ a z mjenjom firmy Jeremias w Budyšinje. — Wo wězowne zdźelenje prošu kriminalne wotdźelenje w Budyšinje.

S **Khwaćizy.** „Schtó wě mój tónz, wón ſnadź je bliže.“ Tuto ſtrowo dźiwe nam pyches wutrobu, jako ſpontschnjy, ſo je naſch wjeſnjan, kubler E. Wrobl, njeboh. Pjatk dopoldnja zyle njenadźijcy nahla zmjerćź ſaſtupi do domna a ſtebi hoſpodarja pożadosche. Boża ruća jeho ſaja, jako hoſći wočzahowaſche. Njedźelu ſo wjeſ hatewaſche, ſwojeho lubeho ſobubratra k poſlednjemu wotpočinkej pſchewodźeć. Semrěty je pſchiſłuchał herbſtnemu towarſtwu 29 lět, dobrowólnej woborje 26 lět a wojeſkemu towarſtwu 11 lět. Wjele deputazijow ſtužobnych woberow jemu poſledniu czeſć wopokaſachu. Zyrkwinſki poſawniſki chór ſhubi z nim ſwojeho tenišćeho hoſtina. Wohnjowobornizy ſwojeho towarſcha k rowu njeſechu. Na pohrjebje wobdźeli ſo tak wulka ſyła pſchewodźerjow, kaiſkuź je Khwaćizy ja dołho widźałe njeſłu. Nad rowom ſwojeho ſemrěteho ſobuſtawa wojeſke towarſtwo tſikróćnu „czeſtnu ſalwu“ wuſtrěli, z čimaž ſo ſpěw wo dobrym towarſchu hudźeſche. We Božim domje mějeſche k. wyſchiſchi farar Sarjeik hnujaze a troſchtowaze cźełne predowanje, kiž wutrobu ſarowanych a ſobuzarowanych hrěſeſche a troſchtowaſche. Semrěty ſobuwjeſnjan je ſwoju ſtarobu jenoż na jedyn měſaz pſches 50 lět pſchinſeſł. Jeho wospomnjecze pak woſtaunje w ſobnowanju.

S **Raſchowa.** Wczera wjeczor w 6. hodźinje ſudźo pſchi Raſchowſkej horje wobleźbowachu, kak nětko 5 Litwa hoſcka pſtrí pſches dróhu běžeſche a kolojeſonomu, kiž na ſboże pſchepſchěſchnje po horje dele njeźdźeſche, do koła ſabeža. Jenoż z najſylnišćim ſaſpinanjom ſamó kolojźdomy ſwoje koło ſaſtajiſći, ſo ſo koło dźiwcza jenoż ſchmórknu a powali. Straſchniſchnjeze ſchkody ſo njeſta. Automobil, kiž krótko ſa kolojźdnym pſchijźdże, ſamó tehorunja ruce ſaſtaći.

S **Budeſtez.** Raſcha wjeſ nabywa dale pſchećzeliſcheho raſu. Drohowe pſchiſłuſchtwo njedaloko zyrkwje wobdawaſchćez hacź do njedawno ſtarej ſwiſći. Wikowar ſe motorſkimi kolami a ſ jěſdynmi kolami běſche bórzy ſpóſnał, ſo je tu pſchijomne měſtno k wotewrjenju wobchoda. Rucze ſtebi twarjenje wotnaja. Durje a wokno pſchi prawi a ſwiſle rjenje wobarbi. Nětko dyše tež ſchewſći miſchtr tutón pſchijomny bleźał wuźicz a wotnaja napyſećźiwe twarjenje, faſtku brózeń. Tež tu pyſcha hižom durje a wuklabne wokno nětdy puſte ſwiſće. Sa njeho je ſo tež hydlenje ſatwarilo.

Z **Komorowa** p. Rakec. Swjedźeń naſeje ſokolſkeje jednoty naſtupaja ma w rozprawje we wutorniſim čiſle prawje rěkać: „Wſitcy tſo hrajerjo bratſa J. Sewčik, Šudak a **Handrička** (nic Pětruška)“ a też **na dalſim měſtnje Handrička a nic Pětruška.**

S **Bukez.** Hilža Sewčtaſchez, kiž je ſ Jeſorzjanſkeho jaſtwa czekła, hdźež zyle bjez winy ſedźeſche, chze pſchichodnu njedźelu wjeczor do Bukez pſchiteć. Sſerbſke towarſtwo „Nadoſcz“ je to ſ czaſom ſhonilo a ju k ſebi pſcheproſyło. Mlodym hólzam a hólzam je to žel, ſo taka wboha ſyrota bjez pokoja a měra po Sſerbach puczuje. Wſchěch lubych Sſerbow naſcheje wſy a wokoliny pak proſymy, ſo bychu ſej pſchich. njedźelu wjeczor k Schtangezom pſchiſchli. Tam wona budźe. Chzemy jej tam wotpočinka popyſchcez a ju trochu naſpjećź. Wſchak je wona ſ krjeſćeri chléba a ſ hornczom ſydła ſpokojom. Wěſcze nam wona wupowěda, kak je ſo jej na holanſkim knježim dwarje ſeſchło. A to budźe ſajimawe. —a.

S **Lubija.** Na tſiźeſćiletnu ſłužbu pſchi Lubijiſkich ſchulach mějeſche wczera k. wyſchiſchi wuczeř Maks Lahoda wróćko ſhlabowacź. Wot 15. hapryla 1901 hacź do 30. ſeptembra 1921 ſtutkowaſche jubilar pſchi ludowej ſchuli jako wuczeř, wot 1. oktobra 1921 pſchiſtłuſchu wón wuczerſtwu Lubijiſkeje powołaniſkeje ſchule, hdyž běſche hižo prjedy pſchi tutej ſchuli pódła rozmnožował. S ſyſchpodaczom kwětkowſkeho dara pſchejeſchi knježej wyſchſchemu wuczerjej Lahodze mějećzańſka rada ſboże k jeho lubiłeju.

S **Lodyja.** Sarjeby pop. wokoło ¼4 hodź. jraty 18 lěty ſyſkař Wünſche pſchi ſawinjenju ſ Dwórnitſchźowje do Lipowcje dróhi na ſwojim kole ſ wołowſkowym automobilom ſ lohka hromadźe. Na ſboże 62 ſo jenoż kolo trochu wobſchkodźiło.

Z **Ralbic.** Zańdźenu njedźelu — mlode jutry — dźěše tu zaſo rjana liczba dźěći Ralbicanſkeje a Koњecanſkeje ſule k prěnjemu ſwjatemu woprawnju. Wjetše dźěći dźěchu ſwjatočnje a modiachu ſo pred woltarjom kŕćeński ſlub, mjeńše pak ſtupichu ze ſwojimi ſtaršimi k blidu Božemu. Dźěći a ſtarſi zhromadźichu ſu do dopoldnišich kemši w ſuli a buchu potom wot wjeledoſtojneho k. kaplana a kk. wučerjow Konječanſkeje ſule do cyrkwje wjedźene. Na kemšach běše predowanje wosebje za dźěći.

Z **Kulowa.** Nahła ſmjerć pſekhwata 64lětneho pjekarſkeho miſtra Bjarnata Bulanka na jeho polu „při tonidle“. Hdyž ſwoju rolu wobdźełaše, zo by wows na nju wuſył, bu wot Boże ruċki zajaty. — Tohorunja nahle zemrěła je 66lětna wobſedźerka kwětkwjazańje, Emilija Bulankowa. W połnocy ſpráċeniwa žónſka hiſće wſelake ſkazanki přihotowaše a za něſto hodźin pozdźiſo přińdże ſebi ſmjerć po nju. — Dale je ze ſwěta wotešoł w dalokej woſkolinje znaty překupc August Heidan, kotryž bě 72 lět ſtary. Někotre lěta bě wón z měšćanſkim zaſtupjerjom a zaſtupnym ſtaršim zjednoćeństwa tŕělcow.

Z **Kulowa.** Konferenca duchownych Zlo-Komorowſkeho arcymšniſtwa wotmě ſo tu zaſłu wutoru pod předſydſtwom knjeza arcymšnika Pohla z Njedźichowa. — Mlode jutry přiſtupi w naſej farſkej cyrkwi 105 dźěći (43 hólcow a 62 holcow) na ſwjatočne waſnje k prěnjemu ſwjatemu woprajenju.

Sa **Slepo Komorowa.** We ſoju mortwego namakachu ſrjedu dopołonja 32lětneho lěkarſkia Ericha Langu wot tud. Myſſi ſo, ſo je Langa wjetſchu ſcheſźiptku wopojazeho jědu k ſebi wſał, *na kotrejož ſcheſźinkach je wumrěł.* Wón bě ſwojoh tudyſchu ſłužbu 1. hapreje w Marijinej lěkarni naſtupił a bě 10. hapreje chorošće dla ſaſo wuſtupił. Polizajſke pſchyſpytanje wuſłědźi nješchto ſchfleſcheżkow, w kotrychž běchu wopojaze jědy.

S **Khocźebuſa.** Njedźelu wjeczor wotjědże Barlinſki wobkhodnik ſe ſwojim autom ſe Khocźebuſa do Barlina. Wěſche ſebi pſchewodźerku ſobuwſał, ſ kotrejž běſche ſo na Khocźebuſkim hermanku ſeſnał. Sady Gołkojź chzyſche ſebi wobkhodnik w jědzazym wośu na kóždy pad zigaretu japalicź. Pſchi tym ſhubi móz nad ſwojim wośom a wóz ſajedże do pſcherowa. Wobaj pak njeſtrańenaj woſtaſchtaj. Nakładny auto, kiž nimo pſchijědże, wuczahny ſujeſbożeny wóz ſ pſcherowa. Pſcheczełniza pak ſebi wěz pſchenyſłi a ſo radſcho ſ nakładnym autom do Khocźebuſa wróći.

Z Łužicy.

* S **Biſkopiz.** Dołeż ſo w Biſkopczańſki wokolnje pokhroma tak ſtraſchnje roſcherja, ſu ſo ſtótne wiſi we Biſkopizach hacź na dalſche ſakaſałe. — S pjunom ſaſtedaſczeneho namakachu wuſtoru rano 19.ſtineho ſamkaſſkeho wuczobnika pola firmy Henk a Sſier w Biſkopizach.

* S **Hołbina** (Taubenheim). Pſchi tunanju Schyrjetwje mějeſchtej ſo w dełnjej wſy dwě liwje powaliłej. Pſchi ſtykanju wětſche jedyn ſchtom pſchesahe padże a hakoſu poraſchu dźiećaerja Pawoła Hänßlera ſ Hołbina. Wobſarnjonmy ſo mužkach czežko ſrani a jeho dyrbjachu hnydom do wokrjeſnjeze khorownje dra. Wanki w Habrachczizach dowjeſeć.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Kamjenizy.** (Khłoſtana nahlośc). Saſłobjeny na to, ſo bě wobſędźer korčmy w ſmitſkowym měſeże jeho i lokala wuhnał, rosbi 27lětny murjeř wulku ſchkleńzu pſchi ſaſtupnych durjach hoſcińſkeje ſtwy, roſtrěła pak ſebi pſchi tom hibikowu ſtu lěweje ruki a dyrbjeſche ſo do Kiſchwalſkeje thorownje podaċ.

* S **Olbernhawa.** (Belgiſti deſerter ſajaty). Zandarmerija w Maſlach (Brüx) ſaja belgiſkeho deſerterа a wotwjeſe jeho ſa hranizu, na czož bu wón wot tudyſcheje zandarmiſkeje ſtroże ſajaty a na tudyſche hamtſke ſudniſtwo wotwjedeny. Sajaty je hižo jara wjele we ſtwjenjiſi ſhonił. Wón deſertowaſche hižo 1919 roś a dźeſche potom k franzowiſkej zuſtonſkej legiji do Afriki, cźełny ſ njeje k Arečanu a pſchiſtoże na cźełanju do Jeruzalema, hdźež pak jeho Zeſkoſlezejſko ſajachu a do Belgiſkeje wróćo dowjeſechu. Sašo bo belgiſkeho wójaka ſarjadowany deſerterowaſche k druhemu raſej a mjeſeſche pſches Němſku hacź do Czjeſkoſłowakiſkeje cźełacz, hdźež je jeho něſto wośpjet dóſt ſaſłapił.

Nałnowiše z cyłeho ſwěta.

— **Muhlady na wjedro ſa jutſiſchi pjatk.** Njewobſtajne a wětrojte wjedro hrożi.

* **Hacź dotal njeſmaty nětdże 25lětny muż je pała Düſſeldorfa ſe żeleſniſkeho mesta pſchi Vogelſangiſim puczu na ſpěchny czah, k Duisburgej jědżaju, ſkocził. Najprjedy na tſiće ſeneho woſa ſpěchneho czaha leżo woſta, tola 60 metrow dale ſ woſa padże a ſo po brjoſy dele kuli. Běſche ſebi nop jmjertnje roſbił.**

* **Sorjedu w nozu je w nětdyſchim Bliicherſkim hrodże, kotryž je njedawno knježeſtwo Sjednoczenych ſtatow połnozneje Ameriki ſa wośom miliſonow hriwnow ſa ſwoje póſtanzitwo kupiło, woſeń wudyrił. W druhim poſthodże hiſchcze wjetſch Henkel ſ Donnersmark munizju tam khował. Wohnjowej wobarje je ſo poradźiło, plomjenja, kotrejž běchu ſo po wupiſchetrjenym twarjenju ruce roſchěriſe, ſalećź. Woheń je naſtórje ſ pſchetorhnjenjom elektriſeho pruda naſtał.**

* **Kſchiſzak Colbert, ſ kotrymž je ſo republizny prezident do Tunisa dowjeſł, bě ſo ſ lékadłom pſchewodźał.** Tole lětadło je ſo pola Biſerty ſwróćiło. Létarjej, kotrajž běſchtej w nim, ſtaj ſo ſarasyłoj.

* **Fordowe dźełarnje w Detroit ſu wutoru dwajmiljonty automobil natwarike. Wón ſo k wośwjeczenju kohole podawka pódła prénjeho Fordowego automobila ſtaji.**

* **W nozy k 19. hapreji ſo w Franzowſkej léczny cźaſ ſawjedże. Cźaſniki ſo wo 60 minutow do pſchoda ſtorcza. W nozy k 4. oktobrej ſo potom ſaſo k normalnemu cźaſej wrócza.**

Bjezpokojna wutroba.

Na ſtarem hrodże w Marby pſchi nacańſchim mórſkim brjoſu Eſſlandſkeje njebydła wjaz knježa ſ Bellen. Kamjentny twar leži cźiſche a wopuſchczeny a je ſwój błyſchcź ſhubił. Na dworje roſcze trawa a lawar ſ pókowza pſchi ſaſiedźe ſhladujetaj woſtaulowje do ſwěta. Pſchetoż, hdźež nětdy huſle a bſchcźałki klinczachu, hdźež hoſtiwſerjaj kwalkrjoja pſchi puczu hydachu a ſ hrajerje hě „Grandiſſimo!“ a „Banko!“ hſłyſchcź, tam bydli dſenſa dwacźeſći ſtarſych muzikow, kotrymž njeje wjezy mózno dźiwacź a kotrychž ma ſtat na ſtaroſći. Pokojnje bydźa woni w ſwojich ſtwach, jenož porańko hrabnje jich junkjora, wſudu kraj je ſydomożeſtacz lětami, roſwólnoſcź a wón ſwaſi ſo ke króſkemu wutrohdźowanju po dworje. Ale w ſandźenym lěcze, mjes hodami a Nowem lětom, wuhyri w ſtarzowni ſtóſć. Noſhorjenc ſchukotachu ſtarzy. Młodoſtny ſydomdźeſtanik hrabny ſwoju fłótku ſ kamorkom a rjeku ſmjaſcze a roſſudźowny: „Pódu hacź k preſidentej!“ Pſchetoż to bě pſche wjele, a hdyž běchu tež dołho njeczeſeli, dokelž mjechu cźołe a ſo jim derje wjeczeſche a dyrbjachu dźakowni być, — nikto dyrbjeſche ſo kónz cźiniċ. Tamun ſchkrypo ſtari, kotiſł we wulkej rózkownej ſtwi hydlachu, běchu w nozy ninale je ſtrachom wumrjeli. Scherjeſche! Nječcho blindźeſche, tu njeſbł nicźo cźiniċ. Wěchu to hižo wopjet pytnyli. ale hiſchcze ſnje tak jaſnje, kaž w tutej mjenaſkowej nozy. Njepjchcſtowajcy hłodźeſcy ſcherjenje po ſtwi horje a dele, a kwikotaſche ſaſ židźany pſaſchcź po ſchpónodowanju a we khachlach ſe ſtoualo a ſaloſcſtło k cźekanjenju. Pſchedſtrjczeſka da ſachterja pſchińcź, kotryž ſachte potorhnuwſchi je ſaſo ſeſtaja, na dwěmaj mjeſtnomaj ſeſkam a ſchpónodowanje pſchepyta, na to praſiwſchi, ſo je wſcho w porjadku a ſaſo wotejdże.

Jako to w jenej eſtnitkej nowinje cźitach, dopomnich ſo na ſpodźiwnu ſtawiznu, kotraż bě ſo mi w mojich dźeſeczich lětach powdała. S Bellen běchu rób ſamomordarjow. Też poſledni wobſędźerja Marbyſkeho hrodu, ſchtyrjo bratrja, jedyn rjeniſchi, lubohniſchi ale też lohkomyſlniſchi hač druzi, běchu ſo porjadu ſaſtrěli. Dwoja rjanych žónſkich dla, jedyn dla njeſaplaczeneho dołha pſchi hrazu a najmłódſchi, Pontus, najrjeniſchi mjes wſchěmi, bě ſebi w ſwojej tamnej rózkownej ſwoje kulku do wutroby ſtrěliċ, dokelž — tak rěkaſche — mjeſcze ſche pluſe. ſo hódże ranje ſnowa truhacź dyrbjeċ. Hród ſłuſcheſche nětko tſjom ſotram ſamomordarjom, Adinje, Camile a Nikolinje, ſarym hołzam, kaž jim prjedy rěkachu, ale wone běchu hnjenje nětdże ſchtyrzeċi lět ſtare. Tute běchu mjenje žiwe, ſarowachu wo bratrow, pſchiliwachu rózkeżkam a bohładowachu ſwoje ſtoczatka. Běchu jara wopuſchczene.

Tu pſchichrobowa w jenej cźiwowej a wichorjeſej nowemberſkej nozy lěta 1837 wulki ſacźinjeny puczowanſtwo wós do hrodowowo dwora a ſaſta pſched ſłownym ſtphodom. Wós běſche praſtara korejta a ſoaſche ſo, ſo bź dałoke puczowanje po ſchpatnych puczach pycheral. Też pohonċ a ſłužownik běſchtej praſtaraj cźłowjekaj we janjerodźenym mantlu a liwreji, kaž běchu ſnadź ju pyched poſta lětami noſhyli. Pózdni hóſcź tuteho wjeczora běſche knjeni ſ dołhim ſchleſwjerom. Drohotna, ale roſtorhana a wotnoſchena drasta wiſaſche na jeje ſtorhanem cźełe... Běſche dyrbjała nětdy rjana byċ, tola běſche jeje poſtawa ſe ſchlewjerom potajnoſcze, haj, bojaſliwoſcze wobdata. Wona mjenowaſche ſo hrabinka Einſiedel a proſcheſche, hacź u jeby nětkore hodźinki w hrodże pſchebywaċ mohła, dokiž njeje ſo jeje wós w kowarni ſwoporjedżał. Hrabinka ſo pſchecźełniwje pſchijła. S knjenjemi ſo ke ſachtam pożydnimſchi, ſmjhlada jeje wócźko wobraz Pontina we wojeſkej drasce a wona ſapocza wólſć ſkakaċ. „Schtó je tón mlody muſkł?“ ſaſwoła wona ſe ſtyſkami a nastrašane ſtotry powdachu jej ſrudnu ſtawiznu bratra. „Po-



Wulki woheń w knihownym palaisu w Barlinje. Jene z najrjeńſich Barlinſkich twarjenjow, knihowy palais při Parižskim namešće, kiž hakle njedawno Zjednoċene Staty za swoje póſlanſtwo kupichu, ſo ze zahubjacym wohnjom potrjechi. Dźěl historiſkeho twarjenja ſo dospołnje wupali. Na lěwym wobrazu widźimy wohnjowu woboru před ſo palacym twarjenjom. Prawy wobraz předſtaja dospołnje wupalenu hłownu zalu póſlanſtwa.

kaźeše mi jeho jitwu!“ hrabinka naležuje prošeschže, „wón ranja so mojemu žiwnej, a ſnadź je jeho ſmat . . .“ — Hdyž do rózkowneje jitwy pschihódźechu, lehnu so wobras pokoja na jeje wobliczo a wona prošeschže ſotcy tu ſmérć zawostacź. „Tu buch pokoj namakacź mohła“, rjekny wona. „Skónczuje pokoj.“ —

Hrabinka bě ſo je ſchończeńcze lětami wudała, ſ wóſomnacze bu wudowa. Jeje jeničkí, horzolubowany ſyn běſche jako mlódy człowjek, nimale hiſchcze hólz, w Napoleonſkich wójnach wojował. Dołho, tyſchne dny a nozy njebě niczo wo nim ſłyſchała. Potom po ſchończenju wulkeho wójſka w ruſkej ſymje 1812 bě ſo je ſyn powjeſcź dostała: „Shubjeny.“ Jako ſ hłubokeje nozy reze bolaczom ſaſo wotnucźi, bě tu jenož hiſchcze to jene: hieſpożkojna wutroba, kotraž ju honjeſche, na bitwiſchcza Europy, ſyna pytacź. Dyrbjeſche jeho namakacź. Tak běſche pjeczadwanzeczi lět dołho w ſtarej korejcze ſ wobémaj ſtarymaj ſłużownikomaj wokoło puczowała, prět a podtu pſche wſche kraje, hdźež běſche Napoleon wojował. Nětkole běſche hłuboko w Ruſkej była, bě dny dołho wokoliznu wokoło Borodina pſchepytowała, bě tydzenje dołho pſchi brjohach Berezinu wokoło błudźiła, běſche w mieſtach a wſach ſłódźowſchi ſkónczuje do Pětrohroda pſchiſła, ſo njeby tež tam niczo njenapytane woſtajiła. A wſcho pſchezo podarmo. Tak powdawſche ſyn njemérom ſwětle ſwéczkom, żarowaniſku draſtu wobleczena. Kuje ſe ſ Wellen mězachu wopraſowáźtu ſobuźělnoſcź ſe wóſomnom njeſpożkojnoze hrabinki a wobtrjeſchu ju tola tak dołho ſawostacź a ſebi pokoja popſchecź, dołhoż je nětkaj mózno.

Hrabinka ſawosta. S jeneho dnja bu zaſy tydzeń. Bě to podobna tyſchnoſcź, cźichina mězinoſcze abo hewak něſchto druhe, ſchtoż hrabinzu wotpuczowacź njeda, — ſchtó ſamoſt tole rjeż. S jeneho tydzenja buchu mězazy ſ mězazom lěta. Huſto, wołbeſche we ſwětłych mězacźkowych nozach nadpadny hrabinku ſtary ſtrach a njemér. Potom běźaſche wona dźiwje po wulkej rózkownej ſjiwi. Wona pózła drje też won a da pohonczej a ſłużownikej prajicź, ſo dyrbitaj ſagratowacź, dyż wotpuczowacź. Ale njewotpuczowa. Taſke poruczowaſche też hiſchcze, jako ſwérznju pſchewodnikow dawno ſelena rawa knjeſche, jako bě piężnivy a ſerſawina korejtu hižo jezrała. Ale wona njewopuſchczeſi ženje wjaz mjeſy hibła. Tſitzeczi lět běźeſche żiwa w Pontuſowej ſjiwi, ſtalke potom, we jeje jedynadźewjecźdźeſatem lěcze namała jeje wóſoa wutroba pokoj, kotryż běſche pjeczadwjecźdźeſacź lět dołho podarmo pytała. Abo njeje jón namakała?— ſ.

Swójbne powěsće.

Semrěli: Jrma Teutloffez w Budyſchinje, 17 lět; khowanje budźe jutſche pjatk dop. w 11 hodź. wot ſarowaniſkeho domu. — Handrij Auguſt Beyer, invalidny rentnar w Budyſchinje, 76 lět; khowanje budźe jutſche pjatk pſchip. ½12 hodź. na Tuchoriſkim pohrjebniſchczu. — Marja Dalichowa rodź. Kubizez, baba we Wojerezach, 47 lět; khowanje budźe jutſche pjatk pop. ½3 hodź. wot ſarowaniſkeho domu. — Emma Pſenkez w Jabloňzu, 21 lět.

Towaſtawowski powěſtnik.

Njebjelčicy. Wot 17. 4. wuča so zaſo narodne reje. Wša k wuknjenju zwólniwa mlodoſć ſo k temu prěproſuje.

Načolnicy dźěćacych wotrjadow nawječorneho wokrjesa. Zwučujóce pilnje zlětowe proſte. Hač dotal bě malo wo tym ſłyſeć. Wokrj. načolnik.

Nawječorny wokrjes. Naša wokrjesna zhromadźizna wotmóje ſo njedźelu 19. 4. popoldnju w 3 hodź. we Pančičanskim hoſćencu. Wažneho wuradźowanja dla njech je kóżda jednota zaſtupnjena.

Pančicy. Lipa Serbſka (cyły khór) ma pjatk 17. haprleje ſwoju hłownu pruhu za njedźelſki koncert w Pančičanskim hoſćencu. Zapoczatk wjeczor we 8 hodź., ſolistojo prjedy.

Ralbicy. Spěwne tow. „Lilija“ wuhotuje njedźelu 26. haprl. wjeczor ½8 hodź. we Waldźic hoſćencu w Ralbicach, ſwjedźeński wjeczor, wobſtejacy ze ſpěwow, dźiwadłow a z rejow. Wšěch lubych přećelow ſerbſkeho ſpěwa a dobreje ſerbſkeje zabawy nanajwutrobniſo přeproſuje.

předſtydstwo.

Różant. Tow. kat. młodźencow wuhotuje njedźelu, 19. haprleje wjeczor ½8 hodź. w Bjeńſec hoſćencu w Sernjanach ſwój założeński ſwjedźeń z dźiwadłom a rejemi. Wšěch lubych Serbow z blizka a z daloka nanajwutrobniſo přeproſuje

předſydstwo.

Sokolſka župa „Lubin“. Přenja kubłarſka zhromadźizna budźe njedźelu 26. haprleje, pop. w 2 hodź. w Zendźie hoſćencu w Maleſecach. 1. Přednoſk župneho ſtarosty: „K čomu trjebamy ſokolſke župy?“. 2. Debata. 3. Naš program. 4. Wſelčizny. Dla ważneho wuradźowanja je přitomnoſć kóżdeho bratra trěbna!

Župny ſtarosta.

Zpěw. kupka „Lumír“ zeńdźe ſo ſobotu 18. t. m. pop. w 4 hodź. w hoſćencu k „Woprawnemu“ (Zum Echten). Njezapomńće noty: Skowronk a Słónčne pruhi.

Bjarnat Krawc.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyſinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyſinje. — Za hospodarſki dźěl: Arnošt Bart w Běſnycy. — Za nawóſtki: G. Janak w Budyſinje.

Rekordne płaćizny

Jenož w kupnym domje

MAX HERDE

w Budyšin'e na Kamjentnej hasy

Dźěćace nohajčki, makowe, wulkosć 1—6	por	0.15
Dźěćace nohajčki, makowe, wulkosć 7—10	por	0.25
Dźěćace sportſke nohajcy, wulkosć 1—6	por	0.50
Dźěćace sportſke nohajcy, wulkosć 7—10	por	0.60
Dźěćace nohajcy we wšěch wulk., bałmjane	por	9.50
Dźěćace nohajcy, makowe, we wšěch wulk.	por	0.75
Dźěćace nohajcy, florowe, we wšěch wulk.	por	0.95
Stopički, bałmjane, brune a čorne	por	0.15
Nohajčki, za čěšeńkow, bałmjane, čorne	por	0.10
Sportſke nohajcy, bjez ſtopow, ſkładnoſć	por	0.50
Sportſke nohajcy, ze ſtopami, čiſta wołma	por	0.95
Žonjace nohajcy, ſmešnje tunjo	por	0.19
Žonjace nohajcy, čorne, bałmjane	por	0.75
3 pory žonjacych nohajcow ze žiđ. flora		0.95
4 pory mužacych nohajcow, krute		0.95
Sportſke košle, spodźiwnje tunjo, wulk. 50—60		0.95
Sportſke košle, spodźiwnje tunjo, wulk. 65—75		1.20
Sportſke košle, spodźiwnje tunjo, wulk. 80—100		1.95
Dźěćace ſłypfry, makowe, we wšěch wulk.		0.35
Dźěćace ſłypfry, žiđźane atlasowe		0.50
Dźěćace ſłypfry, žiđźane podšite		0.75
Žonjace ſłypfry, makowe, ſkładnoſć		0.50
Žonjace pryncesne ſuknje, makowe		0.95
Žonjace pryncesne ſuknje, zymſka twora		1.50
Žonjace košle z khołowami, zymſka twora		1.50
Trikoty za čěšeńkow		0.15
Jubki z čěšeńkow		0.15
Baſkowe žapki, čiſta wołma, dwójne		0.75
Popelina za wobleki, ſkładnoſć		0.75
Popelina, čiſta wołma, 100 šěroko		1.50
Cheviot, čiſta wołma, tunjo		1.25
Módróšiš, spodźiwnje tunjo	jenož	0.39
Polěrowańſke trěnja, wosebje krute	jene	0.10
4 hadrješka, ſrjedźa dwójne		0.95
Spanſke přikrywy, spodźiwnje tunjo		0.95
Spanſke přikrywy, běle, ſkładnoſtna dźělba		1.25



Jurij Hänſel w Budyšinje

na Sukelaſkej hasy 34 :: Telefon čo. 2736

Hłowna wobdźěłarnja Rudolfa Šeka z Lipska

= w Budyſkim ſamſkim bjeſnanſtwje =

Skład rataſk. maſinow a gratu wšěm druzim

Běłe, dźěrkate, čeńke a tołſte (Kurbel- und Plattſtich)

wušiwanja

přešiwanje (Hohlſaum), monogramy, wukromjenje, knefłowe dźěrki, nakreſlenje atd.

Mechaniſka wušiwarnja Karl Jähnichen w Budyšinje

nětk na Znutřk. Lawſkej hasy 12

při Lawſkej wěži

Klóſtrſki čaj

Najwuběrniſi čaj k čiſčenju kreje, też za pucheř a jěrchenje. Připrawjeny po praſtarych klóſtrſkich receptach w klóſtrje Marijinej Hwězdze. Dóſtać we wšěch haptyk. Płaćiz. 2,50 hr.

Müllerec konditorija

na Póſtowym naměſće



kotruž Serbja rad wopytuja, poruča najlepše pječwa we wulkim wukjerku.

Rozeſłanje nanajſpušćomniſo

Žentwa

Wobſedźeř wjetšeje žiwnoſce 26 lět ſtary, evang., pyta znajomſtwo z hoſpodliw. knjeżnu z ratafſtwa z něſto zamoženjom w ſtarobje 20—28 lět dla bórzowneje žeńtwy.

Sprawnje měnjene dopisy z wobrazom, kiž ſo wróći, pod **H 16** na wudawarnju „Serbſkich Nowin“.

Drastowy khamor

ſoła, wučahowanſke błido tunjo na předaj na Kamjentnej hasy 29 a na Drjewowych wikach 7

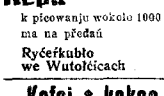
Ja ſymjenja

runklica
čerwjeny dźećel
čerwjeny a běły kał
morchej

Symjenjowa wikowarnja

Rauchfuss w Budyšinje

na Zitnych wikach 9



Telefon 2648

poruču je

sadowe ſtomy

kóżdeje druzimy. Stomiki a kerčki kosmatych a janſkich jahodow, róże, pyšeńſke keřcźi atd.

Młody Sokoł

18 lět, ſylny, pyta dźěło we ratafſtwje, po możnoſći we Bukečanſkej wokoliznje. Bliže zhonić w Serbſkich Nowinach

Handrij Strompa w Budyšinje

na Rózowej hasy 15

poruča

meble

a polſtrowane twory

Sym Serb!

Koza

nowoźóžna, dobra na předaj w Stróži 40 pola Wulkich Zdźarow

Nawěſtki

w S. N. přinjesu wužitk

Kunella

ſtajnje tunjo a dobre

Kołbasa

Jatrowa kołbasa	½ pt.	0.35
Čerwjena kołbasa	½ pt.	0.35
Pomorſka metkołbasa	½ pt.	0.45
Brunſwigſka metkołbasa	½ pt.	0.55
Pječena kołbasa	½ pt.	0.60
Salami-kołbasa	½ pt.	0.70
Cervelat-kołbasa	½ pt.	0.70
Cervelat-kołbasa w łušn črjewach		0.80

Pałć

ze ſamſneje ſušerńje

½ pt. **50** a **40** pjenježkow

Smałc

Syry ſmałc	punt	0.78, 0.68
Šwjerčowy ſmałc	punt	0.85
Liesowy ſmałc	punt	0.85

Kunella Sold

Wikowarnja z buttru **Kunella**

Wosebite poskićenje

jenož pjatk a sobotu

5 pt. žołteho hrocha	jenož 0,95
Punt ſmałca	jenož 0,68
Punt margariny	jenož 0,40
Kista Harzakich twarožkow	jenož 0,40
Punt ſušeneho połca	jenož 0,80
20 tučnych jerjow	jenož 1,00
10 pt. cokora, netto	jenož 2,85
Punt kakao, z rukowanjom čiſty	jenož 0,60
5 tafłow ſokolady, wšel., jena 100 gr.,	jenož 1,00
½ pt. čajowych přikuskow	jenož 0,30

6 % rabata

Thams & Garfs

w Budyšinje

na Hłownym torhoſću 8

Kofej : kakao kolonialne twory

KURIO

na Wonkown. Lawſkej hasy 21

Jězdne koła

znate znamki wot 40.— hr.

Seifertec ſkładnoſt. kupje

na Kamjentnej hasy 29

Přewzaće wobkhoda

Sym swój **wobkhod kolonialnych tworow a spirituozow,** kiž sym wot 1. julija 1913 pod firmu **Carl Noack nasl. w Budyšinje na Zitnej hasy 10** wjedł, kujezej **Arnoštej Zimmerej** přepodał.

Za dowěru, kiž je so mi w tutym času spožčiła, dźakuju so nanajwutrobniſo a proſu, zo by so tuta dowěra też na mojeho naſlědnika přenjeſła

Z počeſćowanjom

Alfred Hemmann.

So počahujo na horka wuprajene dowolam ſebi, čeſćenym wotběrarjam a wobydźerjam w Budyšinje a wokolinje wozjewić, zo sym hórka naſpomnjenu firmu přewzał a pod firmu

Carl Noack nasl. měj. Arnošt Zimmer

jako wobkhod delikatesow, kolonialnych tworow a spirituosow

dalewjedu. Moje dołholětne dźěło a bohate nazhonjenja w tudomnym delikatesowym wobkhodźe rukuja za to, zo budźe z mojim najwosobniſim nadawkom, sebi z poſkićenjom jenož najlěpšich tworow po najtuńſich płaćiznach dowěru čeſćenych wotběrarjow dobyć a zdźerżeć. Proſu wo dobroćiwu podpjeru mojeho předewzaća.

Z počeſćowanjom

Carl Noack nasl. měj. Arnošt Zimmer.

Příloha k číslu 88

SERBSKE NOWINY

Štwórtk, 16. haprieje 1931.

Serbski wječor a załožeński swjedźeń w Dlinju.

Nasche serbske towarstwo „Domowina“ wuhotowa njedźelu 12. haprieje 1931 swój sketuschi serbski wječor a sobom też 10létny załožeński swjedźeń. Dokelž dóže nasche serbske towarstwo dla wschelakich přičinjin hischcze tak daloko njeje, to mohło samo dźiwadło a spěwy pischewjesetej, pschikhwata šnžodne serbske burske towarstwo ſ Wojerez k nam a nam pomhasche, pomhasche — kaž to šnžodża a brajša mjes sobu činija. S Wojerowskich stron přičinidże zyła zyła hrajerjow a spěwarkow w krasnej serbskej drasche a ſ nim jich jara spróžniwy dirigent kantor na wuslužbje k. Nuglisch.

We 8 hodź. wečerwi pschedźyda k. Tausend dawno woczakowany swjedźeń ſ heslom: „Bratrowstwo žej sawdawajmy“ a powita wschich pschitomnych, kiž běchu so w bohatej liczbje sešchli, tak to bě wša žurla na posledńje městno wobšadzena. Běsche to jara spokojaze, so bě tak wjele ludźi pschischło. S teho je widźeć, so naschi ludźo hischcze njechadża swoje Serbstwo prječ cžišnyć. Wosebje šmědźeše tež witacej redaktora Skalu ſ Barlina ſ knj. mandželskej. K. Skala ma wosebitu sadžužbu wo nasche serb. towarstwo, dokelž je psched 10 létami nastork k załoženju dał a što njeje hójał dalokeho puća, k nam pschińcź. Dale witalche też k. kantora Scholtu a k. wučerja Gudu do nascheje hrjedźiny. Na to porđeža k. Wjeżkławk aroseſtaja samér dżenžnjischeho swjedźenja. K. Skala pschewza też pschecželnu knjedźeńsku rěč, kotraž je derje skutkowała, by wschak pschewjele było, to wšcho wopisać.

Na to wustupi na jewišćo k. kantor Nuglisch se swojim chórom a saspěwa nam 4 spěwy: „Šěsche Sserbstwo njeshubjene, „Hoj horje, Sserbski Sskokle“, „Schto radośći rjeschu dawa“ a „Sstym Sserbow serbske holiso.“ Hižom po prěnim spěwje šnjedźachu mózny pschiklesk.

Po tym wustupichu hrajerjo dźiwadła. Hrajesche so: „We wudawarni Kurjeżanskich Nowin“, kiž wulke šmjecze šhudži a ſ mózným pschiklesikom pschihładowarjo mytowachu. Hra bo dokonja se spěwom „Bratrowstwo žej sawdawany“. Dale „Hońtwa sa žonu“ wot Wjazslawka a „Hanka nješmědjo“ wot Boßwanka w delnjoserbskiej rěcži. „Swatnik a plokarnicža“ — Lejna Njetec a Marja Janez. Wšche róle běchu w dobrych rukach a derje wuwjedźene.

Rěkło stupi sașo k. Nuglisch se swojim chórom na jewišćo a saspěwachu „Sdże statek mój“ — „Hurra bratrja sakrimajeze“ — „Sbychom šmjatoh' Jana“ — „Hanka budź wješoła“ — „Ta cžma, ta cžma, tak wulka je“ — pschi tym bo šacžmi a měšacžt šhładżesche, čežche to krajny napohlad.

Po tym wustupichu hischcze hrajerjo a pschedstajichu „Krašne wobrazy“, kiž wjele šmjecza šhudżichu. Hischcze ras saspěwachu spěwarjo „Wschitke moje schežnaki“ — „Schtóž so mylše ženicj ma“ a „Nasche Sserbstwo ſ procha stawa“ ſ tym bě porjad wuczerpany. Wschém ludźom bo jara lubjeshe, bě to widźeć ſ teho, to pschipohłuchatstwo ſ mózným pschikliesom mytowasche naschim Wojerowskim bratram a šotram jich wulku próznu.

Też „Domowina“ spominasche na naš, pschedźyda k. farař Kschižan pózdża wutrobny postrow k naschemu šwjedźenjej. Sa to wuprajimy tu nasch najwutrobnischi džak. — „Bratrostwo žej sawdawajmy“. —

W pschestawkach hudźichu też herzy, kotrychž běchu Wojerowscy bratrja šobu pschinjeli, też herzy šu derje šhutkowali. Mjeko ſo ložej nóžzy k reji podaschtaj, kiž naš pschesche dołho hromadże dżerżesche a tak bě šnjedźeń derje dokonjany. Wschém je šo jara lubiło. Wojerowskim bratram a šotram wuprajimy nasch najwutrobnischi džak. Bórzy šașo tak! „Bratrowstwo žej sawdawajmy!“

Z gmejnskeho žiwjenja.

Z Raschowa. Pándżelu wječor watmožu gmejnšcy šastupjerjo pod pschedsydstwom k. wješnjanoſtu Sšorscha w hoscženju „K Lubinej“ šjawne pożedźenje. Najprjedy šo k. Jan Gruhl jako gmejnski šastupjer šapokasa, kiž na měšto wustupjeneho šastupjerja Rasche stupi. Pożledńischi mjesche też měšno šastupjerja w schulskim pschedstejerstwje a pruhowanja pokładnje. Po jeho wustupje wolesche šo wješnjanoſta sa šastupjerja w schulskim wubjerku a gmejnski šastupjer Bell sa pruhowarja pokładnje.

Žiwa rosmoſowa wuwi šo pschi jednanju wo dopišu někotrych Raschowskich wobydlerjow dla gmejnskeje plumpy. Šastupjerjo dowola tśeći dźeł wuporjedzeńskich wudawkow ſ gmejnskeje pokładnje. Tamnej dwě tśešcinje maju wuživarjo plumpy šami njesej.

Na to šo wošjewi, što šu 17. meje wólby do rataršeje komory. Dalšche šo hischcze wošjewi. Po jenym wukazu maju gmejny pschi pjenježnych wuskoſczach prawo, wot 1. haprieje 1931 pschinjaš k wobydlerskemu a piwowemu dawkej šbérać. To šo jenoſtójnje wotpokasa. Šdadźby pjenježnego dawka na lěto 1931 šo pornjo łońschemu létu nješchmeńenja. Gmejna je 7 šadowych schtomow kupiła a šadżiła.

Dale šo wošjewi wo šežownoſtnym a pschemyšlowym (Gewerbe) dawku na križka 1931. Dalšche na gmejnskich tašlach. Druhi podźeł wobydleršteho dawka je nimale polnje šapkaženy. Dokelž budże šo wohnjowa wobora w lěcu wobhładowacj, namjetnje gmejnski starschi Libert, šo by šo 150 hr. ša kupjenje nowych schlawchow pschijmyło. So by šo wobhładej ſ nakładowmi autami pšches 5,5 t na puću do Wulšich Debšez šadźewało, šo blišche dny tašla šiaji. K šjawnemu pschijamkmy šo tajne pożedźenje.

„Rostliny a zwěrjata jako pomocnicy khorcho cłowjeka“.

Filmowe pschedwjedźenje.

Towarstwo ša homöopathiju a naturiše hojenje nam šdźeli, što wono **njedźelu 19. haprieje popołdnju w 11 hodź. w Zentralnym dźiwadle w Budyšchinje** šarjaduje pschedwjedźenk jako filmowe pschedwjedźenje, kiž lubi, so budże jara šajimawe. Film njenuje šo „Rostliny a šwěrjata jako pomocnizy khorcho cžłowjeka“ a ma šo wobhładacj ša štandardne dźełko homöopathiſkeho hibanja, wón na derje widźomne waschnje pożrěbkuje wědu wo domišnje, měšnje rošcženja a žnjach ša lěkarše hrědki wužitnych ſekretow, pokašnje wudowjeze šwěrjęcych ſekretow (jed hadow a krokalwow) a dawa šo ſesnacj ſ fabrikkim dźełanjom wschelakich lěkarſtwow, tinkturow, šežitnjenjow, maſow, tabletow atd.). Wošebity šajim šažžuża žebi wobrazy ſe šahrody lěkarſtwow firmy dr. Madaus & Co., kiž je film wudźěłała, hdźež šo špyta, žadnym wukrajnym a pod šchit pschirodny štajenym domjazym roſtlinam měšnoſcj dacj, kiž šo ja jich žiwjeńſke wumenjenja hodźi. Mnohe wobrotne wobrazy pschinoſchuja k powuczenju pschihładowarja. Dospolna technika filmowanja pokašuje wobdźěł kwě w ži-

phot. Madaus

wym wuzamišnju, je fotografowała njewjenje a bźe wobſtatki krwě w jeje hibanju. Druhe wobrazy pokašuja ſkutkowanje wschelakich mnohoješowych lěkarſtwa na wutrobu. Schtóž žnadź šo boji, to budże šuchi film widźeć, budże pschihódnje pschekwapjeny, wožiwjeja tola lubošne wobrazy wodowych a łučnych krajinow, romantiſke fotografije ſ wyšokich horow a šajimawe wustupy ſe šamódźiſkich krajow tutón film a šhudźuje, kaž dožyka mnoho w filmowej technizy wuſtramne jašne wobrazy pschecež, so buchmy je dłže hač jenož šekundy na płachcže wobkožgowacj móhli.

Tehodła móże so wopyt tuteho šajimaweho pschedwjedźenja jenož najnaležnischo porućeć.

Ćežke rozbuchnjenje w Šězyzkej.

Dźěžo morwe, žónſkej cžežłoſtrašenej.

Wóndźelu wječor šo w bydlenju twarſkeho wjedniko Hórta w Boleſławje (Bunzlau) w Schleſiſkej cžežke rozbuchnjenje ſta. Hóſerowa mandželſka, jeje dwóčetny šynk a šłužobna žo kaž cžežko šranichu, šo dyrbjachu jich do khorownje dowjeſcj. Dźěžo bórzy na šwoje cžežke rany wumrě. Hóſerowa běsche draſtu ſ benzinom cžišcžita. Nadobo ſta mózny wubuch, kiž běsche tak hłuby, što na kuchinſke murje šašwyrnychu, šo durje wschitkich šiſtwow wuſkočnychu a šo kuchinſke wokna rošpuſkachu. Pschičžina rozbuchnjenja njeje hischcze dokładnje šnata.

Proces přećiwo wulkomordarjej Kürtenej.

Pschi šwoczatku jednanjow druheho dnja wošjewjesche prěni ſtatny rěčnik šwój dźeń prjedy wotwołkany namjet na wusamknjenje šjawnoſcže. Sakitaž wobſkorženja šo tutemu namjetej pschiſamknu. Na to šo šjawnoſcž wusamknu.

Jako běsche šjawnoſcž wusamknjena, Kürten dale šwoje njeſkutki wopišowaſche. Po jeho ménjenju je ſ pschičžinu ſa jeho ſrudny ſtaw pschenješenje wschelakich požadoſczow wot nana na dźěcžo a njerjany pomér w ſtarſchiſtim domje. Pschi mnohim wołokcžažnym šwójšby je wón pjecza jako dźěcžo hižom wjele naſhonił a tżohy hižom ſapoczał pły moricj. Jako 8 létny hółc je hrajerſkeho towarſcha ſ plowažeho brjewa do Rheina ſtorcził, ſo bo hółcžeja ſatepi. Druheho hółza, kiž běsche tehorunja do wody padnył, je wón hischcze dale do wody ſtorcził, ſo bo wón też ſatepi.

Dokelž buchu domjace pomèry pschecžo ſrudnjaze, je wón pjecza cžekny a je w meblowych wołach pschenozował a tam wschelake naſhonił a widźał. Cžwilowanje a ranjenje ſkotu a šwěrjatow je jemu pjecza derje cžinilo. Domach je zyła šwójba ſ 10 dźěcžimi w ujoch łožach ſpała, ſchtož je na jeho myšle njepschihódnje ſkutkowało.

*

Tśeći prożedźowy dźeń běsche jednanje ſašo šjawne. Pschedbyda woprašcha šo Kürtena, hač šwoje njeſkutki wobšaruje. Na to wobſtorženy wotmołwi, što wobe mowy hluboko wobžarnje, wobeźe dźěcži a što też wobžarnje, šo je tute ſłóſtnoſtwa ſkužił.

Jako prěni šwědk pschehłoſchowaſche šo kriminalny komiſaŕ Opladen, kiž běsche jako prěni mordarſtwo na Christine Kleinez 25. meje 1928 w Köln-Mühlheimje pschepytował.

Přilopk.

* **Pjecz gramow radia.** Město Win je ſa hojeniſče ſamérny pjecz gramow radia kupiło. Jenož Stockholm a Paris matej wjetſchu dźěłbu. Radium budże ſ wosebitymi napravami wobhładnjowoſce pschenješenjow, kiž wopraſnjeja niż jenož ſtrašchne ſamowolnoſcže hojazeho ſowa, ale też wulku hódnotu pożnjeli — wobliežena je ſ dwěmaj miljonomaj ſchillingow, potajkim ſ 1,2 miljóna hrivnow. Na cžarje Brüſſel—Win, po kotrejž pożnjka pózdże, šu wſchitkim pózſtowi direktorojo wo wosebitu kožbnoſcž proſcheni.

* **S wuhoriſchcza hora ša hajdujcžka.** 22. Wina. Madlena Bago, dźowka fabrikowego direktora, je ſo hajdujcžka, dokelž chžychtaj ju jeje ſtarſchej nuſowacj, ſo by ſo ſwojeho wuhwalcneho khudoby nawożenje wotrielka a druheho jara bohateho muża žebi wsała.

Mytowana šwěra.

Pschel. Jurij Paulicka.

(Pokračowanje.)

Cžicho ſtejeſche Winfrid pschi cžełe; dyžſche ſo modlicj, ale njemóžeſche. Pschecžo tžěžeſche ſo jemu myšl na Hilju, kotruž hižo tak dołho pytaſche, do modlitwy. Dyrbjała-li to ſawěrno jeho Hilža bycj, kotruž wójwoda łubowaſche? Tuto praſchenje jeho pschecžeſchaſche. Wschu-dże je podarmo a w ſtraſche ſa njej pytał, ale na hród wójwody njeſe pschiſchoł. Kak by mühl wědźeć, ſo je Hilža na wjeſchowſkim dworje wuczek namakała!

Stónczinje ſtany Winfrid a wotmyšli ſebi, cžełu psched njeſcžeſcželom ſłowacj. Wón wja cžełu na ſwojej hyſlnej ruzy a donjeſe je do blížſcheje wſy, hdźež bě teſ kłóſchtr. Hdyž mniſcha mjeno padnjeneho ſłonicžu, běchu hotowi, cžełu pschiwjacj, donjž Winfridej mózno njebu, je do Schwerina pschewjeſcj. Potom kupi ſebi we wſy konja, ſo by ſpěſchniſcho dale pschińchoł. Na to poda ſo na puć do Schwerina, hłowneho měſta Mecklenburgſkeje.

W Schwerinje ſo Winfrid hnydom pola wójwodki ſamołwi, ſe kotrejž běſche hižo poredźeł wo ſmjerczi jeje ſyna pschińchła. Pschecžo hrózeſche bě ſo macj nadźała, ſo to wěrno njebudże, wona nochžischče prjedy na njeſkónczny ſchkodu wěriła, prjedy hač ſe ſwojimaj ſamžnymaj wo-

ſy wodowych a łučnych krajinow, romantiſke fotografije ſ wyšokich horow a ſajimawe wustupy ſe ſamódźiſkich krajow tutón film a ſhudźuje, kaž dožyka mnoho w filmowej technizy wuſtramne jašne wobrazy pschecež, so buchmy je dłže hač jenož ſekundy na płachcže wobkožgowacj móhli.

Tehodła móże so wopyt tuteho ſajimaweho pschedwjedźenja jenož najnaležnischo porućeć.

Ćežke rozbuchnjenje w Šězyzkej.

Dźěžo morwe, žónſkej cžežłoſtrašenej.

Wóndźelu wječor ſo w bydlenju twarſkeho wjedniko Hórta w Boleſławje (Bunzlau) w Schleſiſkej cžežke rozbuchnjenje ſta. Hóſerowa mandželſka, jeje dwóčetny ſynk a ſłužobna žo kaž cžežko ſranichu, ſo dyrbjachu jich do khorownje dowjeſcj. Dźěžo bórzy na ſwoje cžežke rany wumrě. Hóſerowa běsche draſtu ſ benzinom cžišcžita. Nadobo ſta mózny wubuch, kiž běsche tak hłuby, ſo na kuchinſke murje ſaſwyrnychu, ſo durje wſchitkich ſiſtwow wuſkočnychu a ſo kuchinſke wokna rošpuſkachu. Pschičžina rozbuchnjenja njeje hischcze dokładnje ſnata.

Proces přećiwo wulkomordarjej Kürtenej.

Pschi ſwoczatku jednanjow druheho dnja wošjewjesche prěni ſtatny rěčnik ſwój dźeń prjedy wotwołkany namjet na wusamknjenje ſjawnoſcže. Sakitaž wobſkorženja šo tutemu namjetej pschiſamknu. Na to ſo ſjawnoſcž wusamknu.

Jako běsche ſjawnoſcž wusamknjena, Kürten dale ſwoje njeſkutki wopišowaſche. Po jeho ménjenju je ſ pschičžinu ſa jeho ſrudny ſtaw pschenješenje wschelakich požadoſczow wot nana na dźěcžo a njerjany pomér w ſtarſchiſtim domje. Pschi mnohim wołokcžažnym ſwójšby je wón pjecza jako dźěcžo hižom wjele naſhonił a tżohy hižom ſapoczał pły moricj. Jako 8 létny hółc je hrajerſkeho towarſcha ſ plowažeho brjewa do Rheina ſtorcził, ſo bo hółcžeja ſatepi. Druheho hółza, kiž běsche tehorunja do wody padnył, je wón hischcze dale do wody ſtorcził, ſo bo wón też ſatepi.

Dokelž buchu domjace pomèry pschecžo ſrudnjaze, je wón pjecza cžekny a je w meblowych wołach pschenozował a tam wschelake naſhonił a widźał. Cžwilowanje a ranjenje ſkotu a ſwěrjatow je jemu pjecza derje cžinilo. Domach je zyła ſwójba ſ 10 dźěcžimi w ujoch łožach ſpała, ſchtož je na jeho myšle njepschihódnje ſkutkowało.

*

Tśeći prożedźowy dźeń běsche jednanje ſašo ſjawne. Pschedbyda woprašcha ſo Kürtena, hač ſwoje njeſkutki wobšaruje. Na to wobſtorženy wotmołwi, ſo wobe mowy hluboko wobžarnje, wobeźe dźěcži a što też wobžarnje, ſo je tute ſłóſtnoſtwa ſkužił.

Jako prěni ſwědk pschehłoſchowaſche ſo kriminalny komiſaŕ Opladen, kiž běsche jako prěni mordarſtwo na Christine Kleinez 25. meje 1928 w Köln-Mühlheimje pschepytował.

Přilopk.

* **Pjecz gramow radia.** Město Win je ſa hojeniſče ſamérny pjecz gramow radia kupiło. Jenož Stockholm a Paris matej wjetſchu dźěłbu. Radium budże ſ wosebitymi napravami wobhładnjowoſce pschenješenjow, kiž wopraſnjeja niż jenož ſtrašchne ſamowolnoſcže hojazeho ſowa, ale też wulku hódnotu pożnjeli — wobliežena je ſ dwěmaj miljonomaj ſchillingow, potajkim ſ 1,2 miljóna hrivnow. Na cžarje Brüſſel—Win, po kotrejž pożnjka pózdże, ſu wſchitkim pózſtowi direktorojo wo wosebitu kožbnoſcž proſcheni.

* **S wuhoriſchcza hora ša hajdujcžka.** 22. Wina. Madlena Bago, dźowka fabrikowego direktora, je ſo hajdujcžka, dokelž chžychtaj ju jeje ſtarſchej nuſowacj, ſo by ſo ſwojeho wuhwalcneho khudoby nawożenje wotrielka a druheho jara bohateho muża žebi wsała.

Jeje ſtarſchej ſu ſo ſamołwili, ale ſo trójžy ſe ſnamjenjom ſwoj. kſchiža ſohnowaſche a wuczeje ſłóſowny ſchtyſt a jón wokoſchi a rjekny: „Wón, kotrehož kcej je ſa naſche hrěchi pſchelata, je moje jeniczke pokojenje w žiwjenju a wumrěcžu; wón ſam wě, ſo njeſłyſm jenje pschecžiwo njemu ſyrčžchika.“

„Ty mi ſaſo moje žiwjenje wróžiſch!“ ſawoła Winſrid. „Tola mi hiſchcze wotkryj hódanicžo ſaidżenjoſce, dowol mi do twojeje wutrowy hladacj, ſo bych wiſche dwěleńanje ſhubił.“

„Ty dyrbiſch mi dowěrjeć, dokelž njeſmóm rěcžeć a njebudu jenje rěcžeć ſmějeć,“ wotmołwi Hilža kruce.

Wona jemu ruku poſtkoči, kotruž Winfrid wutrobnje ſtłóči. Nětk jej wón roſpowěda, kak je w ſtraſche, ſo je wot Boha wotpadnyła, ſa njej pytał; potom jej też ſłuk ſdźeli, ſo by ſnoje žiwjenje w ſłóſchnicy dołońcžił, njeby-li ju namakał. Se ſłyſłotymaj wocžomaj wona poſłuchaſche a jemu łeſ praji, kak njeje na njeho ſabycj mołła, ſamo niż pschi wěſtych wuhladach na wulkoſcj, kraſnoſcž a wójwodowſku ſrómu.

Tuto wumènjenje mjes ſobu wobeju ſmérowa a połnaj nadźiju hladaſchtaj do pſchichoda. Tak ſo dźłiſchtaj, po tym ſo bě ſo Winfrid ſ jowſkodku roſſjahnował, ſo by cžełu jeje ſyna ſ kamenho łóſchtra wotnjeſł a je do rowa wójwodow Mecklenburgſkich położił.

*

(Pokračowanje ſcžehuje.)

Mytowana šwěra.

Pschel. Jurij Paulicka.

(Pokračowanje.)

Cžicho ſtejeſche Winfrid pschi cžełe; dyžſche ſo modlicj, ale njemóžeſche. Pschecžo tžěžeſche ſo jemu myšl na Hilju, kotruž hižo tak dołho pytaſche, do modlitwy. Dyrbjała-li to ſawěrno jeho Hilža byc, kotruž wójwoda łubowaſche? Tuto praſchenje jeho pschecžeſchaſche. Wschu-dże je podarmo a w ſtraſche ſa njej pytał, ale na hród wójwody njeſe pschiſchoł. Kak by mühl wědźeć, ſo je Hilža na wjeſchowſkim dworje wuczek namakała!

Stónczinje ſtany Winfrid a wotmyšli ſebi, cžełu psched njeſcžeſcželom ſłowacj. Wón wja cžełu na ſwojej hyſlnej ruzy a donjeſe je do blížſcheje wſy, hdźež bě teſ kłóſchtr. Hdyž mniſcha mjeno padnjeneho ſłonicžu, běchu hotowi, cžełu pschiwjacj, donjž Winfridej mózno njebu, je do Schwerina pschewjeſcj. Potom kupi ſebi we wſy konja, ſo by ſpěſchniſcho dale pschińchoł. Na to poda ſo na puć do Schwerina, hłowneho měſta Mecklenburgſkeje.

W Schwerinje ſo Winfrid hnydom pola wójwodki ſamołwi, ſe kotrejž běſche hižo poredźeł wo ſmjerczi jeje ſyna pschińchła. Pschecžo hrózeſche bě ſo macj nadźała, ſo to wěrno njebudże, wona nochžischče prjedy na njeſkónczny ſchkodu wěriła, prjedy hač ſe ſwojimaj ſamžnymaj wo-

* Powodźenje w Komnje. Na rěcy Njemjenje w Litwje je wulka woda. Stydne schkuty pjuwaju k morju a hocza běh wody. Tohodla je Njemjen pisches swoje brjohi stupił a nižsche dźěle města Kowna powodźił. Woda je tamo tak wulka, so jenotschojne twarjenja jenož hischcze z ščěchami z wodu teža. Mnohi potrjecheni wobydlerjo su dyrbjeli swoje bydlenja wopuschczěć. Schkoda hischcze njeje pichewidźeł, dokelž woda pschcze hischcze pschiběra.

* Druhe zahtarjenje zawěrjenišče johannišku. Pisched nězchto njedźelemi běchu we wozbowem cžasu Budapest-Kecskemet (nětkle 100 kilometrow ke krótkamu rumju wot Budapesta) pischekupza Karla Steinherza je hmjertnymi franjenjemi, kiž běchu jo jemu z Ukrajna nabile, namakali. Hdyž pak powjescheju, so bě jebi món krótko do teho wyschoko žiwjenje zawjedł, počzachu na zawěsčenišče johannišku tuchcz. Budapeschtiska policija da tež Winsej policajskej wuschnosczi powěsć, kotraž ha na jatcho ledyma, kiž su tam do ha bjes hyscha po Winju and a Fischl rekla. Tuchu wuma so hjowjeho njeschtuka a wudawaschu, so je bil we Steinherza ja to najimam. Fischl je pischeja: Winje worstat a Steinherza hmjertnje skanił. Fischl [illegible], so je jemu Stein[illegible]00 dollarow za jeho [illegible]ošt, kotrež dyrbi[illegible] pola Winsleje adre[illegible]ohnyš. Posdatschu p[illegible] [illegible]kupcy, so je tak agre[illegible]wšeha była. Fischl [illegible] wšelakim njeschtukom stoty [illegible], 35 pengö a kupal [illegible], z kotrymž je Stein[illegible]warikal, dóstał. — Stein[illegible] je krótko do hjowjeje [illegible] wopačne wopytowanje wosebje wo swojim mordowanym, so by z tym fuchtnjeschka zawěsčenišče njeschtu hjowjeje zawěsčeje. Tola lohko smitnje so zawěsčenišče winowatoschcze placzenja, dokelž je [illegible], kaž je dopokasane, swoju smjerć sam [illegible].

Ponnit ja wopory tódże „Titanic". Amerikanski [illegible] Hoover wotkryje 26. mese ponnik, kiž so ke [illegible]njeczu wosebow nalwari, kiž pschi 19 latami pschi podobnjenju „Titanic" wo žiwjenje pschindźechu.

Zajeczene šulske preňadowanje abo revizija.

Schtož chzu powědacz, je so psched nětkle 100 létami jako. Wo podawku njeje nicžo nepisane, ale cžim wjacy so wo nim powěda.

W małym měsczu Frauenstein w rauschich Rudnych horach bydlesche duchowny, kiž běsche tež superintendent. Hischcze dźensa so wjele wo nim powěda. Wěsche wuczeny muž, kiž je tež nětkotre wažne knihi spisał. Jeho předowanja běchu krute a jednore. Wón hladasche ludzi na huba, kaž je ta Luther tež cžinił. Dokelž mějesche daloke puczje do wokadu, kupi sebi konja k jěchanju a jěchasche husto do hjowjeje wokady won.

Mějesche tež schule wopytowacz a pschehladowacz. Schulskich radow tehdy hischcze njebě. Te su so hakle je schulskim zakonjom w lěcze 1873 postajili. Pschedy mějachu duchowni schulske dohladowarstwo wobstarać.

Kas chzyschze superintendent starcho wuczerja w małej wotlečanej wjesy wopytacz, na kotrehož běchu so wschelazy starschi a druhi pschihlodzeli.

Wěsche krótko do žnjowych prósdninow na jara cžopłym popołdnju prażnika. We 3 hodź. pschijědcha knjes superintendent do wězy, sčocži j konja a pschiwjaza jeho k pletej schulskeje zahrody w kłóbdu basowja.

Schula trajesche wot 2 hacž do 4 hodź., a knjes revizor dźiwasche so, so běsche wschitko tak cžicho. Tež we schulskej jstwi so niczo njehibasche. Knjes sebi myślesche, so tam nichtó njeje, wotezini njeleczo durje. Dźěći sedźa na swojich městnach a pisaja w poczi swojeho wobliczja. Wuczeŕ pschi pulece spi, jenoc dźěje so wo puczowanje k morju w prósdninach. Stoty cžaš! Dźěći postanu a chzedźa skrowicz: „Pomhaj Bóh!" Ale knjes superintendent wotkliwnje, dyrbja dale pisacz a cžichi byc. A wón žiwny so na stoł k wokniu, hladasche na wuczerja a wjeseleschese so na wokonik, hdyž wotnječi.

Tola „duch je hotowe, ale cžeło je słabe." Wo tutym žiwoje běsche husto swojej wožadze předował. Dźensa dopjelni so słowo nad nim.

Wokno běsche woczinjene. Pczółki spiewachu w rózach pschi mury, muschki schwórcžachu nuts a won. Sstónze parjesche do jstwy. Stary knjes běsche spróżny wot daloke jěchanja na sjonzu. K tmu widźesche swjedy spar wuczerja — dołho njetrajesche — dha tam wuczuj, hocž runjez njechasche. Kóń rjechotaschc. —

Běsche w schtyrjoch hodźinach, jako wuczeŕ wotuczi. Kóżdy stary wuczeŕ je žiwy cžasnik. Wuhladа schulskeho inspektarja lpjeho — wě, schto cžinicz ma, kaž mudry schtajnik w Božim pismje.

Dźěći wopuschczichu schulsku jstwu mjeleczo, wschak bě dha boży. Wuczeŕ dźěsche jasa poslednji cžisče je jstwu, dźěsche po schodźe horje do žiwjeho bydlenja, žiwny so k woknu sady gardinow a hladasche dele, cžakajo, schto so stanje.

To běsche dołha prucho. Hižom poczа so cžmicz. Ptaczki spiewachu swoje wjeczorne kerluschc, hdyž so durje wotewrichu a knjes superintendent wustupi, wotwjasa žiwjeho konika a jěchasche domoj. Klepot pódkowow klinczesche njespokojnje. Sčežkowko worył njeje měł. Rozprawa wo nim je so słubiła.

Dźěći su wo tym powědale, a tak je so pobawk sdźerżał.

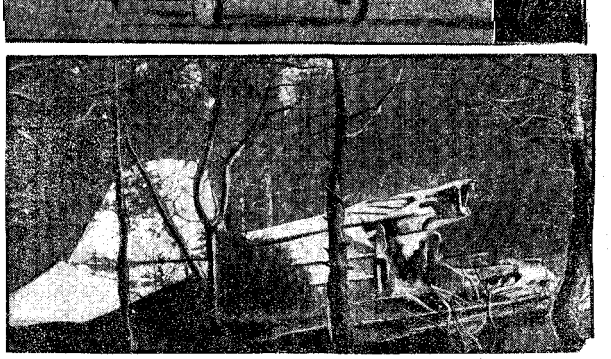
Wo lětadłowym njezdożu we Łužicy.

Kaž hižom wczera piśachmy, je njedaloko Wośežźa (Hähnichen) z połnozy Mikeje lětadło snjesłoźiło. Lětadło běchu tehdy 7 offizjerojo nimskostatneje wobory wotnajeli, so bychu ke thjawtnemu spuczowanju do Shorjelza dolecželi. Lětadło ho wutoru powołonju 2.20 hodź. na Barslinskim lětanišcu pschistawje k leczenju posłobnych w měsesche ho po puczu tkěrco z desczecžojtym wjedrom błędźeli.

Pola Wośežźa ho ratarjo na polu dohladachu, so lětadło něhdże 250 metrow wyšoko žiwinje khodźicz pocža, ho potom nadobo dopředka nakhili a ho wiercžo ke semi leczesche. Lětadło padże do schtomow. Rimale we hamžnym wokomiku widźachu nastrózheni pschihladowarjo, so ho lětadło palicz pocža. Wjednik a maschinist, kiž prědku ježdżeschtaj, ho po zdaczu cžežkeho franjenja dla wjazy wukhowacz njemóžeschtaj a namakaschtaj hnjerez w płomjenjach. Huydom jewolany lěkaŕ da snjesłoźenych do khorownje dowjesc.

Lětadło ho dospołnje spali. Wohnjowa wobora samo hakle po něktorych hodźinach cžełe hmjertnje snjesłoźeneju wukhowacz. Wo pschicžinje njeshoża njeje pichi pschepytowanjach dotal k žanym wusnjeńkam dóschli.





Horni wobraz předstaja nam lětadło „D 1928", z prawicy wjednik smjertnje znjezboženeho lětadła lětarski kapitan Schirmner.

Na delnim wobrazu widźimy samsne lětadło, we lěsu njedaloko Rózborka w pruskej Hornjej Łužicy rozbite a wupalne leżo.

Hospodarski rozhlad.

Schtwórtk 16. haprleje 1931.

Wčerawše wuzy w Barlinje.

1 dollar	4,196	100 polsk. złotych	46,23
1 jendželski punt	20,381	100 čěskosł. krónow	12,494
100 šwajc. frankow	80,80	100 franc. frankow	16,396

Barlinska burša wožera soho dale hlabnjesche a kursy efektow popuschczowachu. Na wikach i dożinowni a rentowni liscžinami bě wobroć šnadny, kursy běchu jenož hlózcžene.

Produktowe wiki sapisowachu dalsche skruczowanje žitnych placžiznow. W hotowym fonje rožka 10 pj. postupi, wowsa a nahymski jecžmjeń 20 pj. a nalětni jecžmjeń samo 25 pj. po zentnarju. Pschenica, rožka a wowsa mjelachu tež w terminowym wikowanju jara postupowace placžiny. Wožera placžesche zentnar

w Barlinje:

pschenicy 14,50—14,60 hr., rožki 9,65 hacž 9,75 hr., nalětnjeho jecžmjenja 12,05 hacž 12,50 hr., nahymskeho 11,20—12,00 hr., wowsa 8,50—9,20 hr.;

w terminowym wikowanju

za meju: pschenicy 15,30—15,31¼ hr., rožki 10,32½—10,35 hr., wowsa 9,68¾ hr.;
za julij: pschenicy 15,02½ hr., rožki 10,07½ hacž 10,11¼ hr., wowsa 10,05—10,09¾ hrěwnow;
za september: pschenicy 12,72½ hr., rožki 9,45 hr., wowsa 9,02½—9,00 hr.

Nětkotre placžiny i wožerarnjschich Drjezdżanskich wikow.

Žiwe kaczki 3,50—5,00 hr., tury stare 3,00—5,00 hr., młodźiczki 3,00—5,00 hr., kaczki 1,30—1,40 hr., tury 1,20—1,30 hr., kury stare 1,10—1,30 hr., liny 1,80 hr., schczuki 1,00—1,10 hr., karpy 1,10 hr., jabluka 30 hacž 60 pj., běrny zentnar 3,50—4,00 hr., po puncze 4—5 pj., selery kal 35—40 pj., běły kal 10—15 pj., cžerwjeny kal 18—20 pj., zybla 10—15 pj., karoty 10—15 pj., kulerjba 10—12 pj., kóh 60—90 pj., rjetkej 15—30 pj., cžerwjena rěpa 10—15 pj., tjuły kal 15 pj., butra 1,60—1,80 hr., jeja 10—11 pj.

Sendnizy na pschichadowanje.

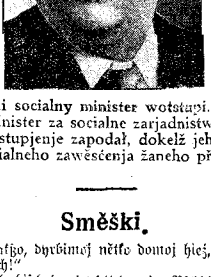
Pjatk 17. haprleje 1931

w **Biskopizach** na hudnitwje, dop. w 9 hodź.: Wschelake meble, pisaniske stroje, zyhra, koberaj, mandolini, wschelake drobne twory, muzaze wobleki a tholowy;
w **Blunju** w hoscženzu, dop. w 10 hodź.: Elektromotor;
w **Sabrodze** w hoscženzu, dop. 1/2 11 hodź.: Klawěr;
w **Wětym Khołmju** w Jerosčicy hoscženzu, pop. w 2 hodź.: Gramofon z tnježelemi, kamor;
w **Lipinach**: Opelowy auto. Kupzy sedźu ho pop. w 4 hodź. na gmejnskim hamcže;
we **Rjychnowdže** w Grißlerez hoscženzu, pschihl. w 1 hodź.: Sofa, schatowy kamor a kamor je schpitelom;
we **Wochojach** we Balkez hoscženzu, pop. w 3 hodź.: Motorske koło.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo we tunu abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaczizny po zlotej hriwnje

	14. 4.	13. 4.		14. 4.	13. 4.
Pšenica	290-292	290-292	rjany	18 21-4	18 21-0
rožka	193 195	194-196	wowsa	23-6 00	23-6.00
naz. jecžmjeń	—	—	módre łopiny	13-15 5	13-15,80
nal. jecžmjeń	236-247	36-247	žołte łupiny	22-26,00	22-26,00
wowsa	186-84	1 6-180	teradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosusk	9-10,20	9-10,20
Pšeńc. muka	24-40,50	24-40,50	lany wosusk	14 14,60	14-14 6
rožana muka	26-28,60	26-28,60	pocn. melasa	—	—
ps. wotruby	13-2?,00	13 13,2	bjrnj. kruski	15-15,80	15-15,80
rožane „	13-13,50	13-13,50	syno, 50 kg	1,4 -1,65	1,30-1,65
rapa	—	—	rožana sloma	0,65-0,80	0,65-0,65
harček Viktor.	24-29,00	24-29,00	pšeńc. „	0,80-,75	0,45-0,80
lane symjo	—	—	wowsna „	0,65-0,85	0,45-0,65
pjeluški	25-30,00	25-30,00	běna „	0,60 0,75	0,55-0,65



Awstriski socialny minister wotstupi. Dr. Resch, awstriski minister za socialne zarjadnistwo, je prózstwu wo wotstupjenje zapodał, dokelž jeho načisk ze reformu socialneho zawěsčenja žaneho přihłosowanja njenamaka.

Směški.

„Ow, Matżo, dyrbimoj něšto domoj hiež, hnydom budże w jednich!"

„Nó, nětkle hischcze njepóndźemoj. Pschindźemoj nětkle domoj, dostanjemoj puli, dokelž tak dołho wuwostachnuwši. Pschindźemoj pak hakle w dźewjeczich, dostanjemoj hubu, dokelž so namaj niczo stako njeje."

*

Wołoł a kóń. Kóń: Ty hupy wołoše, wobkedźbuj jenož mnohošej automobilow, žmoj nětko hórhy dołhužiłoj a cžłowjek naju bórzy wotstroni.

Wołoł: „Mój luby konjo, to móże ho jenož tebi stacz, pschetož wołołow budże, dołhoj žiwdt wobsteji"!

*

„Ale cžłowjecze, hy pjenjezny kamor pschetamał, pjenjezy pokradnył a stoty cžasnik bankowego direktora hy ležo wostajił, kaž runje w nowinje cžitach. Cžehodła dha to?"

„S wobhladnjowosczu, j wobhladnjowosczu. Sdźesz mje lepja, móju na tym wobstacz, jo njejžbym pschi strowem rozumje był."

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiličišćernja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje, Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mmrjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhowkam čěłeno znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožene dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerlne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny bdys a hrys wozjewja.

Čisło (Nr.) 89 — Budyšin — Pjatk, 17. haprieje 1931 — Bautzen — Lětnik 90

Podawki z Španiskeje republiki.

Poslednje hodźiny monarchije.

W Madridźe pschebywacy dopisowaŕ Paristkeho „Matina" je podawki wopisał, kotrež su so pśed kralowym wotpućowanjom stałe. Tole wopisanje so na rozpamatu universitneho profesora Maranona założuje, kotryž je so pschi podawkach wobźobinjo wobdźělił. Po tym kral hischcze **pondźelu rano njeje žaneje myslicźi wo wunoschku gmejnskich wólbow mél**, dokelž je jemu jeho wokolnosć jón samjelczała. Hdyž je jemu hrabja Romanos wunoschć stónczneje zdźěli, je so kral wustrowił, tola je chcył posledni pospyt z Billannenowym ministerstwom cźinicź.

Wutoru rano je profesaŕ Maranom shonił, so chcedźa wojacy z wjednistwom někotrych generalow swoje kasarny wopuschczicź, so. by chu za wuwołanje republiki saschimnyli. Druhe wójstwo dźěle su rozsudźenje hnjle, monarchiju sakitacź. **So by so katastrofje zadźěwało, je so Maranon na Romanonesa wobrocźił a jemu posłał, so dyrbi kral hischcze tón samy dźeń wotpućowacź, so by so hórscheho sminył.** Hrabja Romanones bě swólniwy, w Maranonowym domje so z Zamoru z rosprawjenju sećicź. Mjes woběmaj je potom k wótremu wurěčźowanju doschło.

Hrabja Romanones sa krala wuztupuje dwajmźaczny pschimjer žadajcy. Zamora to z rozsudźenosćju wotpokaja a nochcyschce ani dnja pschiwolicź. Praji, so w zalej Schpanistej wjeselosću knjezi, dokelž lud wěri, so kral kraj wopuschczi. Hdyž lud shoni, so kral njewotpućuje, njemóže wón, Zamora, w nozy sa niczo wjazy rukowacź. Mócheje pak žebi, so so kral njeby žanym strachom wustajił, a tohodla njemóže žadyn cźaj pschiwolicź.

Hrabja Romanones skónczne spólna, so njemóže nicźo wucźinicź. Najrjedźy žebi wotmyslichu, so by kral do Lissabona, potom, so by do Gibraltara pućowaŕ. Stónczńje so rozsudźichu, so dyrbi so kral w Cartagenje na jenu wójnsku łódź podaćź.

Česćowanje cźłonkow kralowskeje.

Schpanijska kralowa je źrjedu hromadźe se swojimi dźěćimi po żelesnizy k franzowskej mjezy wotjeła. Sćelosći wós, kotryž bě so jej pschipokazał, dyrbjesche pak so pśed Avilu z cźasa wjacy. Wupokasa so, so bě so jeho wótka horza sbožała. S tym so dalšcha jězba wo tśi hodźiny stomdźi. Kralowska swójba bě nuzowana, z wosom 3. rjadowmi dale pućowacź. Wosowe sa-wěschći so saczahnychu. Na dwórnischczu w Avili bě so monarchistiska ludowa cźrjoda sešcha, kotraž žebi žadasche, kralowu widźecź. Kralowa jedyn zawěschk horje sćeje a so ludźi dźakowaschе. Dalšcha jězba k mjezy so bjes pschipadow wotmě. Cźrjódy monarchistow běchu so wschudże na żelesnitskich nastupischczach sešcha, so by chu kralowej bożemje pschiwołake abo jej kwěty pschimjetałe. Dwórnischczowe nastupischczo we Viktorii bě howrjace morjo saworjesnosće. Tež w San Sebastianje běchu so cźrjódy ludźi, wobsebje žonow, shromadźile. Rozsoźnowanje bě tak hnujaje, so so kralowa a jejne dźěći njemóžachu plakanja zdźerżecź.

Kralowa je zastupjerjej Paristkeho „Matina" praiła, so je na swojim pućowanju psches Schpanišku wschudże wopodaima sympathije doštała. „Mózno nje-je", kralowa je žnyslami we wocźomaj sawoła, „so naš lud wucźeri. Schpanicźenjo njesposnawaju, so su wopor komunistow. Cźi maju wschu na swědomju." Se wótšischim hłosom kralowa dale praji: „Kral so njeje trona wotrjekł, wón zamo njeje knjezeństwowu móz wotledaŕ. Je jenoż wotpućowaŕ." Na dalsche praschenja kralowa znapscheźiwi: „Živilna garda je kralej hacź do poslednjeho muża swérna była. General Sanjurjo je derje na tym cźinik, so je nowemu knjezeństwu swoju słužbu postawił. Jemu jenicźkim je možno, wojakow we ruzy wobkhowacź, kotrychž swérnosć znadź je kralowsku cźi swójbu psched hórschim sakhowała.

Kral Alfons w Parizu.

Kral Alfons XIII. je so se Schpanskeje je schpanskim lischźakom schtwórtk pschipoldnju do Marsejlla pschi-wjesł a je wot tam do Pariza pućowaŕ. Miranda-ski wójwoda je franzowskim nowinarjam rjekł, so bu-dźe kralowska swójba nědźe dwě njedźelu w Parizu pśebywacź. W tukhwilu kral nima myslje, do Londona pućowacź. Tola je možno, so budźe poldźišcho we Jendźelskej bydlicź.

Prěnje naprawy republikanskeho knjezeństwo.

Sstejdowsće połoženje ministerskeje rady so wjeczor w 10 hodźinach stónczi. Snutskowny minister cźłackym nowinarjam łdźeli, so knjezeństwo **wschě bydlenske šiwy w kralowskim hrodźe sajnglowacź da a hród pod schtit żandarmerije staji.**

Ministrosto su wo tym wuradźeli, kak maju swoje powinosće k sławnosći, swoje powinosće za nazionalnu katastrofu a za naprawy prjedawskeho knjezeństwa dopjelnicź. Tohodla so **tśi prozesy sawjedu.** S prěnim ma so wujaśnicź, schtó je sa **katastrofu w Melilli** w lěcze 1921 samolwity, dale ma so sastawanje sastojnstwa tych pruhowacź, kotrež su so pschi prěnjej diktaturze wobdźělili, a skónczńje je rewizija wuzuda wójnskeho žuda w Jaca nusna, z kotrymž staj so hejtmanaj Galan a Garcia Hernandez k smjerći sazudźiłoj.

Ministerska rada je so dale z **cźełanjom kapitala** zabĕraka, kotrež je so z rosłoženjom a radu jeneje wołsoby pośledniczho knjezeństwa hischcze ishórschilo. **Cźełanju kapitala** budźe so z rasnymi srědkami wobaraco.

Wschitzy sa cźaj monarchije wupokasani offizjerojo dyrbja do wójska sastupicź.

S Parisa je so snaty revoluzionarny **letaršli leutnant Franco** do Madrida wrócźił. Wójnšti minister je **Franca za roskasowarja wojerskeho letarstwa pomjenowaŕ.** Sdobom je wschitkich je Schpanskeje wupokasanych prjedawschich offizjerow namolwił, so bychu sabo do wójska sastupili.

Katholizy duchowni su knjezeństwo na to łedźbliwe cźinili, so dyrbi swoju móz na najwažnische naležnosće samjesowacź, dokelž nima žaneho sakonskeho podłožka. Wustawu dawaza narodna shromadźizna by so dyrbjała bórzy swołacź. Wobsebje maju wobmyslenje dla wuwołanja žamostatnosće Katalonskeje. Hačrunje Katalonska w swjatej Schpanskeje wostanje, może so z jeje žamostatnosću jenoźcź Schpanskeje rostschasć.

Njeměry w Spaniskej republicy.

W Sevilli je źrjedu wjeczor ke krwawemu wojowanju mjes kommunistami a policiju dośchło. Wołajo: „Njech je žiwa kommunistiska republika!" so kommunistojo do brónjowych klamow w mĕśe walichu a so revolwerow smozowachu, kotrež mógachu shrabacź. Potom so sesćupowschi, na namĕśta Campona cźełnjejuc a tam źrjeaze żandarmerske patrouille nadpadżechu. Nasta wojowanje, kotrež žebi jedyn źmjertny wopor a schĕźcź sranjenych žadasche. Hdyž bě policija żandarmam na pomoz pschischła, so poradźi, demonstrantow rosehnacź. Kommunistojo wjazy krócź do kluboweje korcźmy republikanow tśelichu. So by so w pschichodze kommunistiskim nazynlnosćam wobarako, je knjezeństwo poručiło, so dyrbja wojazy w kasarnach w stajnej alarmskej hotowosći bycź.

W Sevilli je so 200 hłosowacych z jastwow wudobyło a woju bróhoweje żelesnizy a drožki sadźerżało, so bychu mohli cźekmjeź.



Khartka wo Spaniskej. Města, za kotrež wosebje kommunistiske njeměry hroža, su podsmórknjene.

Też w Valencii su so jeći wuswobodźili.

We Valencii je so źrjedu w jastwje hłosowacych spjeczowachu. Wósłhnosće a jastwowi straźnizy je so prózowachu, bjes naspjećnosćow jatych smĕrowacź, tola tuczi powschitkownu schmatazu wuźito, so do jastwoweho dwora dobuchu. Mjes tym jastwowa straża telefonizy sawołane pospołnjenje dosta. Khłostańzam lubjo, so jich njepothłostaju, jich napominachu, so bychu so poddali. **Khłostańzy pak so wotpósłanzow republikańskeho wubjerka, kotśi z nimi jednachu, šmozowachu** a prajichu, so jich njepuschcźa, prjedy hacź wšchźm jatym swobodu njedadźa. Mjes tym wjazy policajskich pospołnjenjom se žylnym plunom doźidźe. Tón pak njewužichu, dokelž so bojachu, so bychu z nim też republikańzy wotpósłanzy cźerpili, kotśi běchu w rukach khłostańzow. Jastwowy direktor so na to telefonizy na knjezeństwo w Madridźe wobrocźi. Tuto namjetej pschichłosowaschе, **so bychu jatych „nathwilnje" puschcźili,** dźiwajo na to, so bě najwjazy z nich w pschepytańskej jatbje. Hdyž běchu jeći brónje wotedali, kotrychž běchu so smozowali, jich **na swobodu puschcźichu.**

Katolska cyrkej njeje wjacy statna cyrkej.

Justizny minister de los Rios je schiwórtk bamžowemu nunzjusa wopytał a jemu łdźełił, so chce republikanske knjezeństwo w pschesjenosći se swojimi prjedy wojejewnymi sastadanimi **runoprawosć wschěch wěrwuznaćznow w Schpanistej sawjesći. S tym katholska zyrkej swoje wusmanne stejischczo jako statna zyrkej łschi. Wschitzy měschnizy, kotśi su w Schpanistej samostali, dyrbja sastadu dźelenja zyrkwje wot stata pschipósłacź a republiku zwěru pschihłahacź.** Cźi, kotśi je tejle pschihłahanj sapowědźa, budźa so nuzowacź, so bychu hnydom swoje sastojnstwo złožili.

Nota, kotruž je knjezeństwo dźenja wojjewiło, praji, so je nunzius z wumĕnjenjenjom bamžowemu pschihłowanja łłubił, so by katholizy měschnizy njebudźa do politiskich naležnosćow Schpanskeje měschecź.

Mzdowa zwada w Twarskiwe.

Wo twarskiwje w jakichm žwobodnym stacźe su źrjedu sastupjerjo dźěłkodawarjow a dźěłacźerjow w Drježdźanach psched wurunarnju, z wobeju stronow powołanej, bjes wuspěcha jednali. Dźěłkodawarjo su so na sapowědźli, psched tymle wurunarnym sudom znowa jednacź. Kaž je źłyschcecź, chcedźa blížsche dny wo nowych naprawach, jeli by trjeba było, wo wujaśnjenju wichtitich dźěłacźerjow, wobjaśnjacź.

Dźěłacźerske organizacije, twarski zwjazk a cźełlitki zwjazk, stej 27 firmow na 25 twarskich měśnach, mjes nimi wschě twarske dźěła na wustajenischczu, sawrjesej. Pośledniche dyrbja so w zwězu z pschedstejazym wotcerwjenjom łžycźenske wustajenzy wuwjesćź.

Politiske paduštwo.

S wobydlenja prawowšławneho (grichisko-katholskeho) biskopa Bučzeka we Warschawje su źrjedu, mjes tym so wón Božu mšchu cźitaše, njeznaćzi winikoju ważne akty kradnyli. Mjes druhim su je samknjeneho thamora listowanja prawowšławnych biskopow mjes Božu, listowanja biskopa Bučzeka z Warschawitim nunzjusom, dale protokoll duchownych rańschogalizjskich wodźadow a druhe dokumenty kradnyli. Dokelž pódla maleje jumy pjenjes njejsu nicźo kradnyli, drje so wo politiske paduschtwo jedna.

Pólska so na Rumunsku hórsi.

Roswicje rumunskeje zwonkowneje politiki w pośledniim cźaju pólskim nowinam starosće cźini. Rumunske knjezeństwo so pjecźa k Němskej a Awstriskej pschibližuje. Jara dwélna je, hacź Rumunska z němsko-awstriskej zlownej uniji njepschistupi. Wuwos awstriskich twarow do Rumunskeje je wjetschi dyžli wuwos pólskich twarow. Pólsko-rumunski zwjazk, kotryž jenoź sa cźaj wójny płaćźi, nima žaneje ważnosće. Rozrěcźowanja w Bukareszu wo rumunsko-ruskim wurunanju bychu dyrbjałe Polakam myslicź dacź.

Wuswojenje samostatnecho ratarstwa w Ruskej.

Hacžrunje shromadne ratarstwo wjele mjenje ratarskich wupkodow podawa, hacž samostatne privatne, ruske knježenstwo systematiizy z najwjetschej krutoscžu a z najnjespranitschimi srědkami samostatnych ratarjow do shromadneho hospodarjenja honi. W prenjej tscžinje haprleje je knježenstwo, kaž ruska knježenstwowa telegrafowa powěscženja powě, 673 000 ratarskich hospodarstwow do shromadneho hospodarjenja nuczilo, porno 647 000 w poslednjej tscžinje měrza. Hacž dotal je so hižo 11 milijonow samostatnych ratarskich hospodarstwow do shromadneho hospodarjenja w hromadu sčlado, to je 45 prozentow wschěch prjedawschich samostatnych ratarskich hospodarstwow w Ruskej.

Ruzy ratarjo radscho swoje hospodarstwje dželaju. We Europje wschak su ruske mjezy je straznikami husto wobhadzene, a najwjazy ratarjow pyches mjezu cžekaju se kulkami namjesnych straznikow smjerzy poczerpi. Zaslosne su podawki, kotrež su so sandzene leto na wjesczornych ruskich mjesach stale. Sswět wo nich swjetscha niczo njeschoni. Pschi tychle mjesach je wojowanje mjes cžeknjenjami a namjesnymi straznikami sloro zyle pschestalo. Ratarjo su dopósnali, so tu njeje zaneho wukhowanja. W Asiatej pak so mjesa njeda tak lohko sawrjesc, a tam pschesco sasso cžrjódli ratarjow abo ludzo staroje intelligenzy puczą pyches mjezu do chinesskeho kraja namakaju. Ruske nowiny „Sarja" w Charbinje, kotrež swoju statistiku z nadrobnoscženi podawaju, su w mězazomaj dezembrje 1930 a januarje 1931 nětcže 1500 cžeknjenjow sapisałe. Mjes nimi su tež cžrjódli němsko-ruskich ratarjow, kotrychž je ruske knježenstwo we poslednimaj lětomaj do rauschese Sibirskeje wuhnało.

Finiske nowiny su wobliczile, so je w lecže 1930 se bolschewikiske Ruskeje do Finskeje nětcže 18 000 wobow, mjes nimi 10 000 Ruzow a 8 000 Finow, cžekło.

Demonstracija dželonjemcžerjow w Kanadze.

W někotrych kanadiskich městach su so srjedu kommunistiske demonstrazije wotmesle. W Ottawje nětkotre sta dželacžerjow psched parlamentike twarjenja pschicžežechu. W Sudburry, hdzež maju kommunistoto wjele pschiwižowarjow, nětcže 3000 kommunistow do policije srazi. Tež we Winnepegu je policija dyrbjała satrocžicz a demonstrazistow cžah 4000 dželonjemcžerjow rozpuschcžicz. Ministerski president Bennet je w delnim sjezmje w Ottawje rjekł, so su swjatkowe a provinzialne knježenstwa nětcžo 70 milijonow dollarow k wolożenju hjesdzekosce wudake. Położenje na dželowych wikach je nětkole powschitkownje hjes kriy. Kommunistiscy naschtikarjo su demonstrazije hjes pschicžiny naschkarali.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 17. haprleje 1931.

— Wo wjedrje. Wežera wjecžor w 7 hodź. barometer 743, hygrometer —5 a thermometer +12, wodnja. Dženja rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer —5 a thermometer +1, w nozy. Sczehnje wětřik a deschcžik. Po rosprawje wjedrarnjow hrosy nam nakażenje zjanscho wjedra. Tute wschak njemóže psche dolho trać. Se Atlantiskeho oceana pschickhadza nowa wyschina a wotkhadzaza so najskerje nad Ruskej zahnjezi. Potom by nascže wjedro wěsce wobstajnischi nas pschijacz. Nizina z wjecžora pschickhadzaza, pschinjese wežera wjecžornej Europje samrocženje a deschcžowanje. Po dnacžu so jesslabnje, pschetoż schkleńza dale na hrosne njespaduje. Wschudzom naschi ratarjo w hromadach khowane běrny wuběraja. Jara skorja, so su wjele shnilych. Szylne deschcže nasymu, su hromady pschemacžane a tak hnicže sawinowale. Jutsche sobotu shkhadza hlónczko 5.01 a khowa so 7.00 hodź. Měžacž shkhadza rano 5.02 a khowa so wjecžor 7.50 hodź. Jutsche je mlody měžacžk. Pschi woženjenak staja wuwjedrjenje.

— „Rostliny a swjerzata jako pomocznizy thoreho cžlowjeka" — dr. Maduas-film wo homöopathiji — je pschidhodnu njedźelu dopokhnja z dypkom ½11 hodź. w Zentralnym dźiwadle widjecz. Film je w najwyschschej mjerje powuczacy a pschistejna knjeżerska měrnosczź je jón pschipórnała za lud wukhladacy film. Pschedwjedzenje filma srjadze Towarstwo za homöopathiju a naturske hojenje za Budyschin a wokolinu. Film poruca so k bohatemu wopytej, dokelž je tež sastupny pjenjes jara niski (10 hacž 80 pf.) Nadrobnische je zhonicz z plakatow a nawěschkow we wschich tudomnych dźenikach.

— Dźensa pjatk wjecžor wot 7,05 hodź. přednosuje k. Vlad. Změškal w Pražskim radiu: „Bjarnat Krawc a luziska narodna pěseń". Na to spěwa Bakulowa družina, tež w Serbach znata, serbske spěwy pod heslom „Pół hodźinki pola Bjarnata Krawca". K. dir. Bakula poręči wo předmjeće: „Bjarnat Krawc pola Bakulowych spěwarjow". Budźemy słyscz spěwy: „Rjana Łužica", „Hanka, ty brune wócko", „Lubka lilija". „Do drjewa", „Hdźež wětřik duje". Skónczne poskicza so serbske reje z tačelowej muzi.

— Komorny chór. Psched dlěschim cžasom su so wosebje hóbne hłosy pod nawjedowanjom domskeho organista Horsta Schneidera do komorneho chóra sjednoczile. Swój samjer widźi w pěstowanju hódnoskneho chórowego wumětwa, kiž je sa male, to je komornohudźbne wobstajenje myslene, abo so sa tajk we wosebitej měrje hodźi. Budźe tehdla z porasom wokalne dźela barocka a z nimi pschiwusneho nětcžiskeho cžasa pěstowacz, potajkim chórowe twórby, kiž bychu so hewak ljedma w Budyschinje słyscheć dale. Komorne chóry su poslednje lěta tež instrumentalnym polu powschitkownu wotpohlad cžasa wustajkutuje: wědomje wotwobrocženje wot hudźby wulkich zhłow a wědomje pschiwobrocženje k stylownemu, smutskownemu sacžuwanemu wuražanju hudźby. Komorny chór k prěnjemu rasej wutoru 21. haprleje wjecžor we 8 hodź. w stawinje wo horjestacžu wot Schütza we wulkej zyrkwi sobuspukkuje. Programy po 30 pf. su pschi zyrkwinych durjach dostacz.

— Swinjazy mór je wudyrił mjes swinjemi rycžerskubloweho najenka Haralda z Bietinghoff-Riesch w Mitkezach, kaž je so hamtizy swjescžito.

— Pucowace radupodawanje za macerje w Kamjenskim wokrjesu budże wutoru 21. haprleje 1931 pop. ½2 hodź. w Sernjanach, pop. ½3 hodź. w Pěsskecach a pop. w 4 hodź. w Serbskich Pazlicach.

— Plan za pschiprawjenje nadjesnisseje telegrafoweje cžary je Stróże pola Rafez do Komorowa je na pósce w Njejswacžidle wot 2. haprsje 1931 schtyri njedźele dołho wupołożeny.

S Budyschinka. Do naschoje schule jastupnichu pschi spocžatku schulskeho leta 11 dźěcži. Schulski wjednik powita macžerje se serbskej narěcžu. Wón pokasa na to, kak je so macžerska luboscž hacž dotal wo dźěcži starała. Wot nětk wukonja tež schula swój wliw na dźěcži. Wucžerjej chze hyeš z pischecželom dźěcza. Kaž so sa jeho duchowne wuwicže stara. Wucžerj poda macžerjam wschelake pokiwy. Potom rosmolwjesche so z dźěcžimi a pschija je do naschoje schule. Kózde dźěcžo bu po starym wašnjenju se butku wobdarjene. Naschu schulu wopschija nětko w prěnjej rjadowni 25 a w druhej 47, dohromady 72 dźěcži. Po narodnoscži su 65% dźěcži serbskich, 6% polskich a 3% němskich. 26% dźěcži pokhadza z měschanych manželstwow abo je wot serbskich starschich, kiž su swoje dźěcži mjenje abo bóle pschenjemcžili. Nimo schulskeho wjednika wunuczuje pschi naschej schuli w 9 hodź. hischcže jedyn němski wucžer Porschiskeje schule. — 22. 3. bě w naschej schuli wustajenja naschich ruczanych dźěcow, hdy bu wot macžerjow derje wopytana. Wupołożene dźěła swědczachu wo tym, so je tež w sandźenym schulskim lecže knjezna Mrózkeż holzy z wustojnoscžu a zwjerku wuwucžowała.

S Kumschiz. Cžornakez hrěsza, kiž wežera wjecžor z Konjez domoj khwatasche, wuhlada blisko wótu khromu žónku. Daschtaj so do rěcžow a bórzy so wukoya, so bě to khodośta. Ta hrěsza wupowěda, so so pschichodnu njedźelu wjeckor z Suk-cžankkinc wódnemi muzkom w Bukezach pola Stangez seidže. Wódny muż chce jej dopokakacz, so su hischcže zwěrni a njeżebicžiwi Serbja we Sukzy. A njesmjeli-li wón prawo, dże wona na wěcžnje serbski kraj wopuscžicz. My smy wjeso tež jara wespjni, schtó smje prawo. Dyzhmy tola wschitzy radu widzali, so by wona schla. Tuż pschichodnu njedźelu wjecžor wschitzy do Bukez pódźemy. Tajku schwarnu zhromadzinu dyby hdy sasso nadarzyemy. Cžornakez hrěsza hischcže doda, so khodośta njeje tak hrozna, kaž to luźo pschezo powědaju, ale jara sajimawa.

S Cžornych Nožlij. Nědhuschi sarjadnik wojeiskeje tšelnischcža k. Ude je zhebi po kupjenju nětcže 4 tózkow semje na Cžornonožlowskich honach pjerischnowu farmu pschiprawił. Pschi sathodże staji wulki masiwny kurjenz, kiž w zwojich zahnych městnoscžach samoże 500 kur wopschijeez. W tutkhwilu ma k. Ude zwoju pjerischnarniu se 100 kurjemi wobhadzenu a liczbu kur po nětcžim powyschi. Kózdenu, kiž ko sa pjerischnarstwo sajimuje, ko radźi, so by zebi ras na Bjerwath wuschol a pjerischnarniu wobhladał.

S Kotez. Elektrische sjednoczeństwo sa Kotezy a Wichowu wotmě sandźenu njedźelu w Panizez hosjenzu swoju zlowinu shromadźiznu. Tu nawjedowasche k. wjednjanosta Günzel z Wichowow. Wobzył shromadźizny běsche Mślaby. Loni je sjednoczeństwo liczbu swojich dohnstawow wo 2 powyschiczi mohło. Wunmerkoi staj 2 dohnstawaj, jejn shromadnje z postaujenjom z městnow poczesczicžum. Shromadne pschedhystwo a dohladowarstwo wotměschtej nětkotre poschedzenja. Rosprawjesche so tež wo schkodach, kiž w sandźenym lecže z wohnjom a blyskom nastachu. Zsobustawy so wosebje napominaju, so bychu nastatu schkodu na elektriskim powodże hnydom wotczitiarjam pschetrjebanje milinu abo pschedhydże wosjewile. Loni je sjednoczeństwo 20 500 tilowattow milinu pschetrjebało, 8 503 kw. za hwězu, 7 980 za mó, pschi cžimż je 4 017 kw. k sjednjenju schło. Pschetrjebanje jenotliwych wobow rozdźěla so takle: Wichowy za hwězu 3 273 kw., za mó 4 872 kw., dohnla 9 893 kw.: Delnje Kotezy 1 714 kw. za hwězu, 1 057 kw. za mó, dohnla 3 708 kw.; Hornje Kotezy 3 516 kw. za hwězu, 2 051 za mó, dohnla 6 899 kw. Po wuzwinowadżenju pokladnika so jenohróżnje wobsamknu, so ma so cžisty dohnstaw na nowe leto pschenjesez. Do dohladowarstwa so kk. Grosa a Běmat na dalsche 3 leta zasotowolschtaj, tehorunja kk. Sswědom a Schlenkat do pschedhydstwa. Revizija běsche jenoj maliczkosce wukazicz měła.

S Konjez pola Ralbiz. Sizo nětcžto cžasa sjeji nascha herbska gruchta prósda. Hotcženj dyrbjesche so pschedacz, tola njenamaka kupza. Nětko dyrbjesche so z nětcžto polom pschenajecz. Wšěty dźel polow bu do parzelow dželeny a pschenajaty. Korczmu se shytkom grunta pak zebi dotal nichtó wotnajecz njechasche. Tuż je hischcže dostacz. Klucze k hotcženjez ma k. wjesnjanosta.

S Kamjenza. Schtwórtk psched pschipoldnjom je so na Budyskej drózy pola „Wopraweneho" hižom sasso jene wobkhadne njesboże stako. Tam jedyn Kamjenski a jedyn Polczinski automobil do so srasyschtaj. Na shoje pschi tym ludzo do schkody njepschindźechu. Wobschkodźił je so wosebje Polczinski wos, jedyn Hanomag. Schtó je njesboże sawinował, ma so hischcže wujasnicz. Podawk běsche sasso wjele luda pschiwabił. — Schtwórtk pschipoldnju na Schulstim namjescze, runje jako dźěcži se schule dźechu, wójnischko wobschkodżeneho wobsticžnika zasachu. Pomozni ludźo donjesechu jeho najprjedy do schulskeje sahrody. Tam so jemu lekarska pomoz dosta.

Wšědne zjewy.

Wobras je žiwjenja małych ludźi.

82] (Pokračowanje.)

Pschi wschej pilnosczi a pschi wschém dręczu běsche Ternkezom dosez sle. S nuzu nahromadźichu podružnu pjenjez k hodam, so bychu z bydlenja kwečzenjeni njebyli, a na Jurja dyrbjachu potom dźěl swojich posleschczow pschedacz, so bychu sa pschedeschły kwartal sa bydlenje zapłaczili, sa kotrež hospodar, mějo nawědźitoscze, so hdy by na pol léta winowatosczi placzenja naroształ, by hatle dozyła niczeho njedostał, hnydom dorasnje žrebi pjenjesy žadasche.

Ternkezy ljedma, so žo najdźesche, sesskomnischu so schtož mózachu; wobaj woprawdże rjekowaschtaj wojowaschtaj, so schytkaj so nad wodu wudźerzałoj a njebyschtaj byłoj sterhnjenaj do žolmow sahubu.

S nalécza bu sasso trochu lépje. Do kachlow njebé trjeba wjazy drobe drjewo a wuhlo mjetacz kaž do tlamy dźiwjeho swérjeza; Bóh žam tepjesche kaž tež žwécžesche, z cžimż salutowa so khétro wudarkowa.

Wojczechej wosstudźi so krawzowstwo. Njelóschi k nawuknjenemu rjemjeslu, kiž so pola njeho pschezo sasso wróczesche, pschinidże snowa na njeho. Pschewsna jeho bluzka hida k tomu napinazemu, žałostnje jednotwarnemu schczu, kiž sda so byez hrajka a z tola tajke cžežke, morjaze dźeło.

Ternkez wschak woprawdże njetbjesche to wobstajne sthilenje nad schtjazej maschinu, to klócženje wutrobna a z nohu teptanje kola.

Běsche hubjeny, blédy, k cžemuż pschinoschowasche wěsto też powschitkownje hubjene sežiwjenje. Lékaŕ, k kotremuż Ternka dóndże, sjednoczi wobé pschicžinje žłabosteje praschazeho so patienta, a da jemu dobru radu: niz tak napinacz so z dźełom a lépje so žiwicz.

Njebé cžežko jeho narěczecz, so je to krawzowstwo, kiž jemu njetbje. Hdy by druhe dźěło! Taika myślicžka wobstajnje jemu we hłowje khodżesche. Ale jenoż cžeho ma so pschinnyez! Schto sapoczecz!

Sstudasche so pschezo sasso a sasso k schijazej maschinje. Schto mějesche cžinicz?

Pokjesche so, so poschkizi so jemu někotre něschto pschihódnischeho, pschijomnischeho a žnadnischeho.

Dołho wschak podarmo pschemyschlowasche a wumyślowasche, žłédżesche a pytasche.

W gmejnje wupiśachu so městna polnych khódnikow, wot meje hacž do žnjow. Sarunanje njebé wulke; wschédne je pot schežnaka. Ale kelko ludźi prózowasche so wo tutón hubjeny kuh!

Tež Ternka wo to prosche. Njesaźuzi tola woprawdże doma poměnje telko ja dźeł. A tu zhebi snajmjenischa wotpocžinje, budże móz nacžahnyez swoje stawy, wuzije cžežkeho poměrta a skruczi so na cžežke. Mějesche toho woprawdże widżomnje trjeba, mějo hubjeny napohlad sestarjeneho cžłowjeka.

A Ternka město dosta — — — — —

Wojczech Ternka wuhlże jako dobrejsi ſ toho boja wo hubjenu kósez, wo kotruż bé so torhał kaž hłódny wjelk ſ druhim jenak hłódnym paszmom; nad swojim dobrejsim cžłowjeka wulku radoscž.

S błyschcžazymaj wocžomaj pschihlédże Ternka domoj ſ radostnym pośelstwom wo nowej swojej słužbje. Bé jako by padała nahle pruha złónczka do cžemneje pinzy. Zyku wokolinu, kiž hladasche na njeho tak srudnje, nadobo sawohlada kaž rosswětlenu. Te wlóżne sczény jstwy, bé-žowowaje sacžucze wosybzaze khłodnoscže a struchłoscže, bé-chu tola tešanjne kaž wežera a njebéchu so we najmjenschim pschemėnike . . . . Niczo njebé so tež rosumnoscži w tomle knjezjezam tu njedostatku niz jenoż wscheho, schtož służi k pohódnoscži žiwjenja, ale też mnoheho, schtož je ſ nusnej potrébnoscžu. — — Njebé ani khléba na blidze, kaž jeho tež wežera njebéschе . . . .

Ale tola Ternzy so jeda, so na wschém wokolo njeho wotpocžuje kusto wuſsmėwka, so je wscheho, schtož widźi, wotbłyscheczuje so a dycha wuſsmėrk, njebé ſ druhim khiba ſ wotblyskom, kaſkimż słožownemu cžłowjeſej jewi so pschezo wschitko wschudże kodokolka. Dobrodzacze, w kaſkimż sawohladamy žiwjeſ, je so prawom stajnje nasche wospołożenje ducha, je wobras nascheje žamžneje duschе, we kotremż jako w kryſtalowem hladalе we wschém, na cžoż hladamy, jo sawohladamy. —

Wojczech Ternka bé każ ſnowa narodzeny. Cžujesche so słožowny, ſpokojny a bésche wjeſoły.

Rano, hdyż bésche hischcže cžma, stajnje dźesche' ſ domu, wuhlże do polow, ſ kjom w ruzy, ſ dymiku w hubje, kiž bé zebi kupił a ſ kotrejež kurjesche, haczrunjez jemu to po prawom ani njeſłodźesche, takrjez ſ powyschenju dostojneje nahladnoscže swojeho nowcho sastojnstwa. Bésche tak prawje hordy na wuſnam, kiž bé dobył ſ dowérjenej jemu słužbu a kiž ſda so jemu nad méru ważny. Blachowy ławcžk na lewem ramjenju, kotrejož na znamjo swojich prawow a dohladowaſſich wirowatoscžow nosesche, w jeho wocžomaj bésche ſ wosbownym woponom, na kotryż hladasche jako semjan hlada na swój wopon, měje sa wėž cžesce, so by swostał bjes wopanzanja.

Domoj ſ pola wróczesche so hacž popołdnju wokolo dwėmaj, stjoch sprózny. A lėdy bé so hišo najedł, wotesnje hižo sasso, so by njebyło je žaneje strony wobczežowanja, so njerodnje wukonjawa swoje pschewsate winowatoscže.

Ternka swosta na swojej pólnej srjedi często hacž do pósdnjeje nozy a wusłuschoschi hacž k padnjenju łėhaſche so na łožo, so by po někotrych hodźinkach wotpocžinka sasso jo wopuschcził.

Ssnadne saplacženje, kiž jako pólnik za swoju słužbu dóstawasche, dożahasche runje k ſtrowemu sežiwjenju zyłeje swojdy.

(Pokračowanje sczehnje.)

Nochce tykane so Wam radźić
A też pječeń prawje słodźić,
To zwjetša na tym zaleži

Zo njejsće k tomu přiwzali
Z čimž jědźi, kajkuž rad ju mamy
Hakle prawu słódnosć damy

mjenujcy . . .



Potom jeho z wokrjesnym khorobnym wosom do jeho bydlenja dowjesechu.

S Wojerez. Wot 13. hač 25. haprleje je wokrjesny lěkař dr. Meyer z Wojerez zapuczował. Jeho zastupuje za tutón czaš hač też 29. haprleje a 1. meje 1931 wupadnu tehodla zastarańske ryčne hodźiny za pluzakhorych.

S Wukrancźij. Dźěl domjakeho, kiž je khěžeź a murjeŕ J. Klauka w lěcze 1923 natwarił, je žo tak žylnje rozpukhył, so dyrbjesche twarska policija wobroženy dźěl twarjenja sawrěć. S tym zhubichu ifi swójeby zwoje bydlenje a namakachu wuchow w nuzowych bydlenjach.

Přičina lětadłowego njezbožа we Łužicy.

Na městno lětadłowego njezbožа pola Wobjezćka wupósła so komisija wězowastojnych. Ta je zakhrješkarja, zranjenych pasažěrow a ratarjow, kiž su wot delkach njezbožo wobkedžowali, dokładnje pschełtyschowała.

Wuslědki su sćěhowaze: Dokelž běchu mróczele jenoż 300 metrow wyšoko, lerjesche lětadło we wyšokosći něhdže 20 Ometrow. Wětr a deschcz zathadsejschtaj jara. Nadobo běsche žylny wrjesk žłyschecź, jako by so khidźko nalemiło.

Lětadło so na lěwy bok nakhili a wjerczesche so ke semi. Wjednikej so krótko nad semju poradźi lětadło popadnycź, wono pak potom tola wo semju kraju. Pschi pschepytowanju zwěsćichu, so běschtej lětadłowa wopuschi a jene khidźko nalemjenej. Tehodła wjednikej možno bylo njeje, jo wjazy prawje wodźiła.

Z Łužic.

* S Wjasońzy. We Wjasońzy su ludźo jasno pižmowe schczurki wobkedžowali. W rěčanischczu Wjasońzy pschi warowym mosće w Delnjej Wjasońzy su psched někotrymi dnjemi tři pižmowe schczurki morili.

* S Biškopiz. Sotzo je jene tudomne industrialne pschedewsaze do hospodarskich wuskoczow pschischło. Luzišk. schkleńzowa ratinownja Rudolfa Rebla wótzi so nuzena, swoje placzenja zastajicź. Pschedewsaze zalozi so we lěcze 1903 a je so wobsežne w powójnskim czażu derje wuwiło. Dźesatsche poslednje lěta wobsežje schkleńzu za šwěczidła a reklamowu potrjebu. Pjenježne wobsežnosće maja pjeza swoju pschicźinu w schkodowanjach, kiž je wolkhod we wukrajnym wikowanju w poslednich měsazoch porzepił. W fabrizy pak so dale dźěła, firma ma hischcze wjele skalankow. Nad jeje samozenjom pak so wurunańske jednańze wotewri.

* S Ramnowa pola Biškopiz. Sstrjedu wjeczor krótko do ½11 hodź. wudyri woheń w khlěwi kubleria Maza Gedaura w Ramnowje. Brózeń z pschiwarjenymi stodźemi a pizowej kólnju so wotpali. Zhła pisa a nješto inventara je žo zhubjespaliło. Tuka so na zapalerstwo, dokelž je woheń na wonkownej stronje wudyrił. Wobsežje Ramnowskej motorowej zhykawje ma so zhakowacź, so so domske zhubu njespali. Sstuzbone wobory mějachu zhłnje wohrožene zhubodne twarjenja schkitacź.

* S Halschtrowa. Pschichodnu njedźelu a póndźelu wotměrwa so w Halschtrowje nałetni hermank. Póndźelu su też zhłótne wiki.

* S Kinczа pola Halschtrowa. Saniczerjej pižmowych schczurkow Franzej z Ruschizy je so poradźiło, sa dwaj dnjej dwě pižmowej schczurzy w jenym Kinczanskim hacje moricź. Tej loni su tu dwě schczurzy morili.

* S Kinsbórka. Tu póndźe k srazenju automobilow srjedu rano w 6. hodź. Na mosće pschez rěku Połcznizu pótrowy automobil se Drjezdźanskim nebelowym autom srazi. Mobilowy auto jara pschchnje z města zdźěwcze a na njemjenowanym městnje wotdźelenje němzkostatneje wobory pschejezdźeny. Tehodła dyrbjesche na lěwej strone drohi jěcź. W šamšnym wokomiku pschijedźe pótrowy automobil jenm napschecźo. W sawinjenju drohi njednihaj njemješchtaj trěbneho pschehlada a tuž wosaj je studzakomoj do so storczischtaj. Ludźo so njeszamichu. Wobaj wosaj so zhěrko wobschkodzischtaj.

Lětsa zasy wulki serbski swjedźeń we Wětošowje.

Wětošowy, tuto serbske Bórowske město, znate lětsa jasno serbski žwjedźeń se šerbskimi drastami, spěwami a hrami wobladacź. Swjedźeń je wotmyslany na njedźelu 2. awgusta. Delnjo-luzišta Macźica so wobdźěli, tež delnjoserbske chóry su pjeza swoje wobuschtkowanje pschiprajile. Tak serbski ludowy žwjedźeń, kiž ma so po pschikładze lońschego jubilejneho žwjedźenja wotměcź, też lětża jasno mnoho wopytarjow pschiwabi.

Swjedźeń zapoczne so z historiskim serbskim kemschichodom. Tennu pschisamknu so dopodnja serbske poskicźenja na jerwischczu pod holym njebjom. Pop. ½3 hodź. zapoczne so po měcze hibacź žwjedźenski czah serbskich drastow. Na žwjedźenskim městnje su potom hlowne pschedwjedźenja, hry, spěwy atd.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Kamjenicz. (Smjertnje snjeschožił.) W dworze tudyschego hlowneho pósta sta so tragiske njeschoże. Dwaj elektromobilej nakładowachu z póstowymi měchami. Hdyž dyrbjesche druhi wós po wotjězdże prěnjeho na teho městno dojěcź, pytny wjednik wosa, so so sadnje kolo sbéha. Wón hnydom saspina, so by sa pschicźinu hladał a dyrbjesche swěsćicź, so pod wosom se smjatym podhrudźanom (Bruskorb) 42 letny zjenježny listnoschcer Jurij Uhlig leżesche. Na hač dotal njewujasnjenje waschnje bě Uhlig pod wós pschischoł. Krótko po domjesenju do měschczańskeje khorownje wón pschestaje swoje zranjenja wumrěć.

Film
Pflanzen und Tiere
als Helfer des kranken Menschen
Ein Dr. Madaus-Film über Homöopathie
mit farbigen Trick- und Zeitrafferaufnahmen aus dem Reiche der Bakterien, Chemischen Substanzen und Pflanzen, Mikroskopische Aufnahmen aus dem Reiche der Kleinsten, der Bakterien, Aufnahmen aus der Werkstatt des Pflanzen- und Tierarztes, Aufnahmen aus dem Reiche der Wunder, Mikro- und Zeitrafferaufnahmen
Die Presse urteilt u. a.:
Phantastische Farbenpracht
Phantastische Farbenwunder
Sonntag, den 19. April vorm. 11 Uhr
im Central-Theater
Eintritt RM. 0.20 bis 0.80
Verein für Homöopathie und Naturheilkunde

Proces přećiwo wulkomordarjej Kürtenej.

W dalšim jednanju pschełtyschowasche so kriminalny rada Momberg. Tón wopišowasche, kak su wyschnosće z pomozu wopaczinje wotedateho lista wulkomordarja šwěcźili. Na praschenje wo wěrnyhódnosći Kürtena rosprawjesche šwědź, so je Kürten po žwojim sajeczu wo žwojich njeskutkach tak wuprajił, kajkeż su byle namakane.

Jenakosć zranjenow, šnamjenja dyrjenja a kalanja do spanja su na šamžneho słóstnika pokałowale. Mordać je pjeza k wschitkim žwojim mordarstwam stał. Jednanje pleczesche so dale wo wobsetnjosćach pschi jenotlywych njeskutkach. Kürtenowe prěnje štótnistwa běchu sapalerstwa, posdźischo je so k mordarskim pospytam a štónczinje k mordarstwam sabłudźił.

Rekord w kradnjenju

Kriminalnej poliziji w Frankfurcze n. M. je so poradźiło dołhopytaneho nutslamarja popadnycź. Sajaru je 26letny Willy Stümer z Bonna. Pschi pschełtyschowanju so Stümer wusna, so je w posledním czażu nehdże 175 nutsdobywarstwow sčinił.

W lěcze 1928 Stümera z jastwa w Freiendietzu puschczichu, hdyž běsche dla paduschstwa žedźak. Wón poda so do Franzowskeje a sčuči tam někotre nutsdobywanja, kiž jemu 13 měsazow jastwa wunjeschechu. Jako běsche franzowske khłostanje wotžedźak, pschińdże do Barlina. Tam bydlesche we wožebnych hotelach a khodźeschе na kradnjenje. Pschida, so je so w Barlinje a wokolinje do 50 villow dobył a kradnył. Tola jemu bu w Barlinje bórzy horze pod póduschemi. Tuž pschepołoži swoje dźěło do wjeczorneje Němskeje, hdźež jeho lepichu.

Swójbne powěsće.

Semrěli: Wjedrich Wilhelm Mesching, snd. jur. we Budyschinje, 18 lět; khowanje budże jutrje sobotu pop. w 3 hodź. wot Tuchořskeje zyrkwje. — Khrysta šwind. Pawlikowa bywscha šwind. Krawzowa rodź. Nitkischcza, 82 lět: khowanje budże jutrje sobotu pop. w 2 hodź. na Tuchořskim pohrjebnischczu. — Marja Hórnigowa rodź. Khěžnikez w Hornjej Hóry, 57 lět. — Wilhelmina Hofmannowa rodź. Großmannez w Bambruchu pola Kamjenza, 68 lět; khowanje budże njedźelu pop. ½2 hodź. wot žarowańskeho domu. — Herbert Warnach, hapityzat w Lubiju, 34 lět; khowanje budże jutrje sobotu 18. haprleje pop. w 1 hodź. na katolskim pohrjebnischczu.

Nahowisćowy wuhlad.

— **Wuhlady na wjedro za jutrjischu sobotu.** Po trochu njewobstajnym wjedrje so k wobstajnemu wjedru hotuje.

* **Železniski asistent Fritz Holzweißig w Lipsku, na hłownym dwórnischczu pschisłuschajeny, je 12 000 hriwnow pschełschiwiwschi, czełnył. Jeho wobydlenje pschepytajo, su wopišmna wo wuběhanju konjow namakali. Lokomotywny człowjek je po sdaczu na wuběhanske konje hadźejo pschełschiwjene pjenjesy pschěhnał.**

* **Sstrjedu rano je kuklerja Zilla w Burkhardswałdze dyk nadpadnył. Njemdre stocze jeho schtyri a k muri stłoczi. Wobjarujomny je bórzy po tym wumrjeł.**

* **Na dwórnischczu w Peine w Hannoverskej su so srjedu tři z petrolejom pjelnjene waggony zwróżkle. Petrolej je so na kolije wulał a so japalił. S paczym petrolejom je so też wuhibarnja sapalita. Twarjenja so do czista wupali. Wuhibanska pschiprawa je so snicźika. Wuhibadła dyrbja so jasno z ruku hibacź. We połnozy wošnjowu woboru z Hannovera sawołachu, kotraž je woheń z jeschczazymi apparatami podusyła. Schtyri waggony z nehdże 100 000 tilogramami petroleja su so snicźile.**

* **W Apenradze su danisko-němske pschesmyknjeńske wuhlědźili. Dweju w Hamburgu bydlazeju pschekupzow su jasełi. Nakownizy (mórske raki), na kotrej je wulke dowosne zło położene, su so w czmjezach w jastrowym wolizu sthowane psches mjezu pschesmyknjate, tohorunja zwinjace jasni, kotrychž dowos do Němskeje je sakasany. Podwjedzene zło na 200 000 hriwnow wobliczja. Pódla danskeju pschekupzow su jeneho pschisłuschenza a dweju schofěrow z Beile w Jütlandje jasełi, kotříž su transporty wobstarali.**

Towaršwowski powěsće.

Pančicy. Lipa Serbska (cyły khór) ma pjatk 17. haprleje swoju hłownu pruhu za njedźelski koncert w Pančičanskim hoscźencu. Započatk wječor we 8 hodź., solistoju prjedy.

Ralbicy. Spěwne tow. „Lilija" wuhotuje njedźelu 26. haprl. wječor ½8 hodź. we Waldźic hoscźencu w Ralbicach, swjedźeński wječor, wobstejacy ze spěwow, dźiwadłow a z rejow. Wšěch lubych prećelow serbskeho spěwa a dobreje serbskeje zabawy nanajwutrobniso přeprošuje.

předsydstwo.

Róžant. Tow. kat. mlodźenzow wuhotuje njedźelu, 19. haprleje wječor ½8 hodź. w Bjeńsec hoscźencu w Sernjanach swój założeński swjedźeń z dźiwadłom a rejemi. Wšěch lubych Serbow z blizka a z daloka nanajwutrobniso přeprošuje

předsydstwo.

Rataŕski Dorost za Njebjelčicy a wokolinu ma přichodnu wutoru 21. 4. 31 wječor we 8 hodź. swoju zhromadźiznu w Njebjelčicach. Niech so wšitcy na njej wobdźěla. Předsydstwo.

Wubjerk za Zejlerjowy pomek zeńdże so wutoru, 21. haprleje pop. w 3 hodź. pola k. hamtskeho předstejićerja Błažija we Łazu Předsyda.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězynach. — Za nawěšk: G. Janak w Budyšinje.

Bata Stupnje za naléčo Bata


2.90

Wulk. 20-26, mod. 2641-29
Paradne stupnje za naše holcy. Lakowe abo beigowe z bohatym wupyšenjom. Šěroko, přihódna derjesedžaca forma.


4.90

Wulk. 27-34, mod. 3922-08
Za wokołoskakanje dźěći krute nizke stupnje z njezatupnymi a elastiskimi gumijowymi pódušemi.


6.90

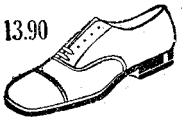
Modell 7945-69
Přihódne sandalowe nizke stupnje w swětłych barbach wšelakich zhotowjenjow. Rjenje perforěrowane. Tunjo a přihódne.


9.90

Modell 9605-61
Pumps za popołdnjo. Bantowe wupyšenje jón wuleyelegantny čini. Mamy we wjacorych modowych barbach.


13.90

Modell 7637-16
Nalětna nowosć, pyšna dołha forma, bohače perforěrowane ze šěrokim pjeńkom. Modne stupnje za muže.


13.90

Modell 6637-21
Mužace nizke stupnje ze čorneho a bruneho boxcalfa. Jednore linije, tola rjaneho napohlada.

Telefon 2534 **W Budyšinje na Bohatej hasy 16** Telefon 2534

Runklicowe symjo

Eckendorfske bobrske walcy žołte a čerwjene

Kirschec ideal čerw ene dźećel,
šlezyski, jara tunjo
běły dźećel,
šwedski dźećel
trawowowe symjo za łuki a pastwišća
(darmotne radu podawanje při nowym wusywje)

wšě zeleninowe a kwětkowe symjenja

poruča w znatej dobrej kajkosći

Louis Wagner

wulkowikowarnja ze symjenjom
w Budyšinje
na Žitnych wikach 4
Telefon 2269 a 2769.

Wóskow. rub, 100 štr. 95 pj.
Gardiny a wunjerki
Přikrywy na sofy a blida 1 hr.
Linoleum, běhaki
130 šěroke . . . . . 30 pj.
Ida Erler w Budyšinje
Rózk Zwonk. Lawsk. hasy 10

Jězdne koło
(Halbrenner) tunjo na předań
Klingst na Hošic hasy 17

Warjeny twarožk
derjesołdźacy
½ pt. **16** pj.
Wikow. z butru
KUNELLA
Kunella Gold

Lěpše posłužowanje za mjenje pjenjez!

Bata

W Budyšinje na Bohatej hasy 16
Telefon 2534 Telefon 2534

Najwjetše wobućowe fabriki Europy wozjewja motemrjenje muporjedźérnje

Wuporjedźamy:

Mužace póduše po wšěch wulkosćach	**2.20 hr.**
Žonjace póduše po wšěch wulkosćach	**1.90 hr.**
Dźěćace póduše, wulkosć 29-34	**1.70 hr.**
Dźěćace póduše, wulkosć 24-28	**1.20 hr.**
Dźěćace póduše, wulkosć 19-23	**1.00 hr.**
Mužace gumijowe a kožane pjeńkowe zapłatki	**0.80 hr.**
Žonjace a hólčace kožane zapłatki	**0.50 hr.**
Nowe kožane abo drjewjane pjeńki	**1.20 hr.**
Barbjenje w kóždej barbje	**1.20 hr.**

Dajće so nam starać wo Waše wobuća!

Bata

Triumf-motorske koło

bjez dawka a wjedźońskeho wopisma, 200 ccm, tunjo na předań
Klingst na Hošic hasy 17

8 ctr. dobreho łučneho
syna
je na předań w Banecach pola Njeswačidła

Ja symjenja

runklica
čerwjeny dźećel
čerwjeny a běły kał morche
Symjenjowa wikowarnja
Rauchfuss w Budyšinje
na Žitnych wikach 9

Kofej a kakao kolonialne twory

KUNEO
na Lawskowa, Lawskej hasy 24

Handrij Strumpa w Budyšinje
na Różowej hasy 15
poruča
meble a polstrowane twory
wšeho roda



Ćišć. pola
J. Schiebaka
na Mužakowskej drózy 4
kupuje jězdne kola kaž Opel, Brennabor, Diamant, Janko po jara tunich plaćiznach a najlepšeje kajkosće. Namakaš tam cyle wulke mjez
200 kołami
něšto přihódne też na wotplaćowanje
Zniženje plaćiznow
Gardiny tuńšo
Prync. sukanje a košle 1.— hr.
Běhaki do stwy mtr 1.— hr.
Tkaniny a plachty za sofy
IDA ERLER w Budyšinje
Rózk Zwonk. Lawskeje hasy 10

Běłe, dźěrkate, čeńke a tólste
(Kurbel- und Plattstich)
wušiwanja
přešiwanje (Hohlsaum), monogramy, wukromjenje, kneflowe dźěrki, nakreslenje atd.
Mechaniska wušiwarnja Karl Jähnichen w Budyšinje
nětk na Znutřk. Lawskej hasy 12
při Lawskej wěži

10 lět
spěwne towarstwo „Radosć“
Swjedźeński wječor
njedźelu 19. haprleje wječor 8 hodź. w Stangec hosćencu w Bukecach
Spěwy / Dźiwadło w 3 jedn. **/ Reje**

Zniženje plaćiznow

Swinjace mjaso . . . . . hižo za 70 pj.
Howjaze mjaso . . . . . hižo za 90 pj.
Kołbasy . . . . . hižo za 70 pj.
Wšo w znatej dobrej kajkosći a też wšo druhe tuńšo

P. Petasch
we Worklecach a w Lejnje

Poručam
dołhe škórnje tučne dźělo wot 24,— hr., **krótke** wot 14,- hr.,
boxowe dołhe a wšě druhe wobuća
podawam toho runja zniżene, kaž też po měrje zhotowjene
Josef Mark, šewski mištr w Kukowje

Čerstwy lany wolij
Gustav Jung w Koporcach
woleńca

Bohu Knjezej je so spodobało, wčera wječor w 10 hodź. po krótkim čežkim čerpjenju našeho lubeho nana, dźěda, přichodneho nana, swaka a wuja

Jurja Augusta Ellu

po dźělapołnym žiwjenju w 80. lěće swojeho žiwjenja z tutej časnosće do wěčnosće wotwołać.

W hłubokej zrudobje
Jan Ella
w mjenje druhich zawostajenych

W Rakojdach, 17. haprleje 1931.

Pohrjeb budźe póndźelu 20. haprleje popołdnju w 3 hodź. w Hrodźišću.

Přiloha k čisłu 89

SERBSKE NOWINY

Pjatk, 17. haprleje 1931

Z Gmejnskeho žiwjenja.

S Wósporka. Pódźelu wotměchu měšćanjanźy jastupjerjo swoje 4. sjawne pohódźenje. Najprjedy połěčichu so wschelake dopisy. Dale so wosjawi, so wuprajenje měšćanskeho rady Kilana w 3. sjawnym pohódźenju dla jeneho wobcźežowanja wo měšćanskonjese njewotpowěduje wobrazowitosći, ale so je měšćanjski rada Kilian swoje wobcźežowanje pola Lubijskeho hamtskeho hejtmanstwa wróćił. Na to so wo namjerje finanzneho a wustawineho wubjerka širšowanje měšćanskeje pokhadnje na ličerske lěto 1927 jednohłósnje schwali a měšćanska rada so wuswobodźi. Tehorunja jednohłósnje dowoli wotkhadanjej měšćanskeje sastupjerjo rěčenje z mjenowanym wobsedźerjom Arnom Rycku. Dowoli so tehorunja wobsamknjenje wobjatnoscherskeho wubjerka, tiž kupjenje schlanzhowu žada, z tym dobom płaćił dodatne płaćiwolenje w hospodarskim planje. Stónčnje rěčeše so hišće wo jenym napraschenju dla dowola we Wósporckich nowinach. Tutón dowol so na pischichodne pohódźenje měšćanskich sastupjerjow wotstorči.

Cyrkwinske powěsće.

Njedźela Misericordias Domini, 19. haprleje 1931.

Z Budyšina.

W Michałskej cyrkwi je rano w 7 hodź. Bože wotkazanje němske, farař Tišer; we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbska Boża słužba, farař Kapleř.

Krajnocyrkwinske zjednoćeństwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6.

Njedźelu dop. ½11 hodź. zwjazk dźěći. Wječor we 8 hodź. evangelisaciska zhromadźizna; thema: „Nabožina abo evangelijom?“ (Rěčnik Zimmermann). — Štwórtk wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć. — Sotra Emma změje biblisku nutrnosć za žony póndźelu wječor we 8 hodź. w Budestecach čo. 25 b., wutoru w Zemicach a pjatk wječor ⅛8 hodź. w Hornjej Hórcy. — Zjednoćeństwowy wothladar Zimmermann změje biblisku nutrnosć njedźelu pop. ¼4 hodź. w Njeswačidle, póndźelu w Cokowje, srjedu w Arnsdorfje, štwórtk we Wjelećinje a pjatk w Rachlowje, přeco wječor we 8 hodź.

Z Barta.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němska Boża słužba. — Wumrěł: Jan Forak ze Zubornički, 7 dnjow stary.

Z Budestec.

Rano w 7 hodź. změje farař Bóje serbsku spowědź, we 8 hodź. serbske a duchowny Hänichen dop. ½10 hodź. němske předowanje. Před cyrkwinymi durjemi zběrka za našu cyrkej. Dop. w 11 hodź. změje duchowny Hänichen kemšenje za dźěći 5. hač 8. šulskeho lěta. Pop. w 2 hodź. změje farař Bóje rozrěčowanje ze serbskej młodźinu. We 4 hodź. zhromadźizna towarstwa młodych holcow. — Póndźelu wječor we 8 hodź. ma duchowny Hänichen biblisku nutrnosć w Kózlach. Wječor we 8 hodź. je zwučowanje z pozawnami. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma farař Bóje biblisku nutrnosć w młodźinowni. — Srjedu wječor we 8 hodź. je biblisku nutrnosć tow. křesć. młodźencow.

Z Bukec.

Rano ½7 hodź. budźe serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Zapokazanje cyrkw. zastupjerjow. Pop. w 2 hodź. rozrěčowanje z konfirměrowanej młodźinu. — Wutoru wječor we 8 hodź. bibliska hodźina w Rodecach (zjedn. wothl. Křižan).

Z Budyšinka.

Rano we 8 hodź. so serbske předowanje čita.

Z Hodźija.

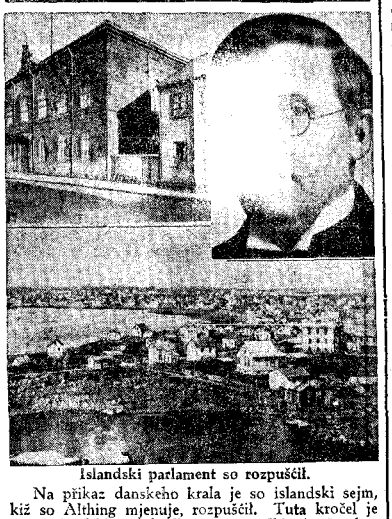
Rano w 7 hodź. změje farař Voigt němsku spowědź, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. (Farař Wjozař w Huscy předuje). Boża słužba za dźěći ma wupadnyć. Pop. w 2 hodź. je cyrkw. rozrěčenje z muzskej młodźinu.

Z Hrodźišća.

Rano w 7 hodź. budźe serb. spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. ¾11 hodź. dźěćikemšenje. Wječor w 6 hodź. němska a w 7 hodź. serbska Boża słužba w šuli we Droždźiju.

Štwórtk, 23. jatrownika wječor we 8 hodź. Bibliska hodźina w Droždźiju (Zjednoćeństwowy wothladar Křižan).

Pokhowani: Ota Waldemar Urban, mandźelski syn, wojnarja Oty Ericha Urbana w Hrodźišću, 1 měsac a 28 dnjow stary. — Jan Arnošt Pötschka, kowarjowy wumjeńkař w Hrodźišću 70 lět, 6 měsacow a 13 dnjow stary. — Martha Frieda Lokec, domjaca dźowka w Rakojdach, 20 lět, 5 měsacow a 18 dnjow stara.



Islandski parlament so rozpušći.

Na přikaz danskeho krala je so islandski sejm, kiž so Althing mjenuje, rozpušćił. Tuta kroćel je mjez islandskim wobydlerstwom wulki njeměr zbudźiła, dokelž wobydlerstwo za njewotwisnosću wot Danskeje žeđi. Wobraz horkach na lěwo předstaja sejmownju we hłownym měsće Reykjaviku. Ji z prawicy widźimy ministerskeho presidenta Thorhallsona a delni wobraz předstaja hłowne město Reykjavik.

Z Hučiny.

Rano we 8 hodź. budźe serbska, dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. Pop. w 2 hodź. rozrěčowanje z młodźinu.

Z Huski.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske předowanje (farař Wjozař); pop. w 4 hodź. rozrěčowanje z konfirměrowanej młodźinu. — Pjatk 24. haprleje wječor we 8 hodź. přihotowanje na dźěćikemšenje.

Z Khwaćic.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje, w 11 hodź. dźěćikemšenje.

Z Klukša.

Dop. w 10 hodź. budźa němske kemšenje. Pop. ⅓3 hodź. towarstwo młodych holcow na farje.

Z Kotec.

Rano we 8 hodź. je němska spowědź, dop. ½9 hodź. němske předowanje (wosadny farař).

Z Łupoje.

Rano we 8 hodź. so němske předowanje čita.

Z Malešec.

Wočehnjerska njedźela z dobom za dźěći do šule přijaće. Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske kemšenje ze zapokazanjom cyrkwinych předstejićerjow. Dop. ½10 hodź. rozrěčowanje z młodźinu, ½11 hodź. němske kemšenje. Pop. ⅓3 hodź. žónske towarstwo na farje.

Z Minakała.

Rano w 7 hodź. změje farař Křižan serbsku spowědź z Božim wotkazanjom a we 8 hodź. serbsku Božu słužbu.

Z Njeswačidła.

Rano w 7 hodź. budźe serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Pop. w 2 hodź. rozrěčowanje z konfirmowanej młodźinu poslednich 3 lět. (K. farař Renč-Łupjanski). ¼4 hodź. bibliska hodźina na kaplanstwje. (K. zjednoć. wothladar Zimmermann z města). Zběrka za wosadnu diakoniju. — Štwórtk wječor we 8 hodź. towarstwo młodych holcow (delni wotrjad) na farje.

Z Nosaćic.

Rano we 8 hodź. budźe serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. ¾11 hodź. Boża słužba za dźěći. — Wutoru 21. haprleje wječor ⅛8 hodź. towarstwo žonow.

Z Poršic.

Rano w 7 hodź. je serbska spowědź, we 8 hodź. serbska Boża słužba. Dop. ½10 hodź. posedźenje cyrkw. předstejerstwa w drastowni, ¾10 hodź. je němske kemšenje; ¾11 hodź. dźěćikemšenje we Poršicach za wjetše a mjeńše dźěći. Pop. ½2 hodź. rozrěčowanje z konfirmowanej młodźinu; ⅓3 hodź. towarstwo młodych holcow na farje. Wječor ⅛8 hodź. swójbny wječor w Dittrichec hosćencu w Kubšicach; jón wuhotuje Poršiske hrě. křesć. młodźeńcow a předwjedźe hru: „Hdyž hišće maćeŕ maš“ z pozawnowymi přednoškami a spěwami. Na tutón wječor so wutrobnje přeprošuje. — Zemrěłej: Marja Thereza Gudźina rodź. Krujacec, wobydlerka w Poršicach, 68 lět, 8 měs. a 17 dnjow stara. — Korla August Haška, khěžkař w Kubšicach, 71 lět 2 měs. a 17 dnjow stary.

Mytowana swěra.

Přichet. Kurij Paulušcha.

(Pokračowanje a skónčenje.)

Mjez wschěm tym czasom bě nowotwar klóšchtra we Schwerinje dokónčeny. Jeneho wjeczora posłoje, hdyž prior Udo hišće z wotwučenej ležeješe, faštyšcha wón ze spodźiwanjom, kak swón ł wóze potnje dwanacze ł jabrynmi swukanc pschipowědźi. Pschestajeny łuchušche wón na kraśne hłoby, potom žebi rjekny, to je wěsće dźěło mojeho zwěrneho wotrocźa Pruka; wón jeho hnydom zaiwola, w czimż jeho mjeno trójzy wuproji.

„Schto žebi pschejeże, mój knjeże?“ praschesche so Pruk, kotryż hnydom psched priora stupi.

„Nječ,“ wotmolwi Udo, „hym so ja mylił, abo žiwjachu ja sadwěrno dwanacze króć sahwonicź?“

„Wy so njesmjete mylił, mój knjeże. Waschemu zwjatemu domej nětk tež wjazy tuta pycha njepobrachuje. Se mjeńša tamneho swona hym nowy swón nałał. Ja so nadźiju, so je mój knjes se mnu spokojom?“

„Haj, to hym; dokelž hy ty sćerpliwy, zwěrny słužeńk“, wotmolwi Udo. „Ja hym zawěsće derje jednał, hdyž žebi tebje pschijimjach. Ale nětk, hdyž je hotowe dźěło dokónčene, na kotrymž hy ty, Bohu czeršći a wěrinym k wužitku, pomhał, cze nětko se słužby puschću, a pschepodam czi ł tym mjeńu, kotruž hy žebi wjeczinił.“

Prior woczini na ješćenje wiśazy kaschćik a pschepoda wotroczišej nježnu czapku, na kotrejž bě jasnje klinczaty swónczě pschischity. Wobliczo wotroczša Pruka bu wjesołe, kaiež je prior hišće widźał njebě. Potom won rjekny: „Ja so czi ł zbyłej wutrobu dźakuju, dokelž hy mje wumožił. Ty hy jenički se wschěch, pod kotrychž knježźiwom ja stejach, kotryż mje za pschezy měcź nochze. Wschitzy moji predawschi knjesojo hu mi hišće mjeńu dołżni, dokelž mje se słužby puschćejcź nochzychu; w jich skupoścži a njesprawnosći žebi myślachu, mje dale twužicź, so bych jich kubła powjeźichł. Ja hym palaśny twarik, hym sa nabrachnych sentju ja pokładami pschenył, hym czeześelakommenu moju pśaleź poźeźił a jeho se hłavu a czeześu wudełił; ale žanemu dosćź njebě, kóždy žedźesche sa wjazy, žabyn njebě mi sa to dźakowny. Ty, sprawny słužownikO Boži, hy mje wumožił; dokelž dyrbjach tak dołho człowjekam służiśź, dóniż nje jedyn knjes ham wot so se służby njepuschćeźi a mi bjes naponinanja moje myto njeda. Ty hy to czinił, a hdyž nětko měr w rowje namakam, je to twój skutk. Tola pryedy hač so wot tebje dźělu, dyrbju hišćeże dwě so lubowazej wutrobje najpomnicź, kotryż bujschej njesłožownej, dokelž so jena narěčeźcej da, nje w leżu ł Brutty wobtkadowaci. Dźi t Hilži a jej rjekni, so ju wot jeje pschijaći, żenje rjeź, schtož je w tamnej nozy widźała, wotwjasam, a wona budźe złożowna. Ty pak zwěrny służownikO Knjesa, cźitaj kóžde léto Božu mschu na wołtarju, kotryż sym ham natwarił, sa muje, a prosch Boha Knjesa, so by mojemu cźeku w rowje měr, a mojej duschi hnadu spożeźił.“ Když bě dobry duch tute słowa wuprajił, słubi so każ wěrśił; Udo pak so pollakny a so modleschе, so by Bóh wumnożenemu hnadu a wěcznu měr popschał.

* * *

Dźeń žiwj. Jana so sašo pschibliži a sdobom też powjeźenje nowebo klóšchtra. K prěnjemu rasej so wulka Boża mscha w nowej zyrkwi cźitasche. Jatnje pscheproschesche swón wobydlerjow na žiwjedźeń. Udo dźerżeschе, se wschěmi znamjenjemi žiwoje dostojnosće wudebjeny, Božu mschu, mjes tym so murischa na kolenach Boha sa wulku hnadu khwalachu. Se wschěch stron buchu wulke dary woprowane, też żarowaza wójwodka pschinjeże se złotom wuschiwane pschikrjeze na wołtař; też dari klóschtrej pola a leżu, tak so mnichам na nječim wjazy njepobrachowaschе.

Po pożrjeźeńskich ljawjatożnjišćach nałaji so prior sašo na puć, mjenujcź k wójwodzu, pola kotrejež Hilža hišćeże pschebywasche. Wón jej wschu spodźiwne wusna, schtož bě so pschi jeho wopyśe na hrodźe Brutz stało a kak staj ryczeť ł Wendewolf a jeho mandźelska Marja je Hilžu wobtkadźałoj, pschi czimż pak Hilža njeje sadwělowała. Potom ju prosćeschе, so by Winfridowej starschej pohnuła, so byschtaj do żeńtwy łwolikoj.

„Tak zwěrna lubosć dyrbi być mytowana“, praji wójwodka. „S mojeje ruki dyrbi Hilža lubcho dostaćeź. So pak so Winfridowej starschej jeje ljubohy dla kaloj njeljubychtaj, darju jej tutón léśny hród se wschěm, schtož jemu słuschu; ł tutym dostanje dar, kotryż je bohatschi hač kóždy druhi, kotryż žana dźowka tuteho kraja słubjenym pschinjeśeć njemóże.“

„A klóschtr je na moje pschejeżo wobsankuty,“ praji Udo, „ryczerjej ł Wendewolf ja nastatu dyrjewowny schłoda Winfrida a Hilju do mandźelskeje zhromoścźe.“

S tym běchu wschě cześe, kotrejž so lubowazym napróšći stajachu, wotstronjene. Winfrid wjedźeschе zwjedźenišću Hilju na Brutz, a stary ryczeť ł Wendewolf ju pschercźelnje witasche. Knjeni Marja pak tutón rjany dźeń wjazy njewidźeschе, dokelž ju žmjercź pryedy pschepadwata. Tak ureże hač bě żarowanje wo knjenju Marju minu, buschtaj Winfrid a Hałža jako mandźelskaj mjez zhromadnaj, a stary ryczeť wuhotowa zwojimaj dźěćomaj kwaš, tak kraśnu a wulkotny, so so kóždy dźiwasche. Darniwa wójwodka bě pschi wěrowanju pschitomna, kotreż prior Udo sam wukonjeschе. Potom pschepoda wona knježźiwo nad Mecklenburgskej pschiwusnemu a hana poda so do klóschtra, hdyž swoje žiwjenje w pobožnosći dokónči.

(Kónc).

Z Rakec.

Rano we 8 hodź. budźe serbska spowědź a Boże swj. wotkazanje, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža słužba. Pop. w 4 hodź. serbske kemšenje ze spowědźu a Boža słužba za dźěći w Hermanecach. — Póndźelu w 7 hodź. rańsa putnosć.

Z Wósporka.

Dop. w 10 hodź. swjedźeńske předowanje ke 40ćtnemu jubilejej dobrowólneje wobory (cyrkwinska parada). Na to w čestnym haju počesćenje padnjenych rjekow. — Dźěćikemšenje dyrbi wupadnyć.

Z Wóslinka.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske misionske předowanje (prjedawši misionar farar Petermann z Lipska). ½10 hodź. serbske kemšenje. Zapokazanje cyrkwinskich zastupjerjow. Kollekta. W 11 hodź. kemšenje za dźěći (f. Petermann). Wječor we 8 hodź. wosadny misionski wječor pola Měršec, f. Petermann přednošuje a pokaza swětłowobrazy. Zastup darmo.

Z Wjelećina.

Dop. ½9 hodź. je serbska a w 10 hodź. němska Boža słužba. Pop. w 2 hodź. rozrěčowanje z konfirmowanej młodźinu.

Wusudźenja.

2 wuika khłostańša komora w Budyšinje jednasche jako powołanišći hud pśeśerśiwo 31ćtnemu cźěśi Albertej **Köhlerej** dla śiawneho rěcźiwdźenja a trasćiwneho cźełneho franjenja a pśeśerśiwo 51ćtnemu korbarjej Juliuśej **Pulsej** z Budyšćina dla jednoreho cźełneho franjenja. Wobaj běchtaj ze pśeśerśiwo mužnjej Budyšeho kawnišćeho huda powołanaj, z kotrymž běśche Köhler 40 hr. pjenježneho khłostanja abo 8 dnjow jastwa a 6 njedźel jastwa a Puls 30 hr. pjenježneho khłostanja abo 6 dnjow jastwa dostał. Jednaśe ze wo sćěhowazym podawku: 31. augusta 1930 wječor běchtaj wobaj se swójimaj žonomaj i mějśćanskich Schprjewinych kupjel domoj schoj. Köhler tydli na Saukelnjej haju, Puls na Dornschnabu. Na městnje, hdźež ze Kějorska dróha na Zitne wiki stonći, běchu woni ninto schtyrjoch nacionalsocialistow pschischli. S tutymi ze wobkorćenej po wurěčowanju do pukow dalschtoj. Pschi jednanju sta ze njewocakana wěc, wujakni ze, so by zwědka Pohlez w pśenim wopaczije pschiśahała, wona rjekny, so je ju pjecźa zwědk Hennig k temu namołwił. Jednanje bu njemérne. Pschipołnitkarjo ze i njepschiśahnjenymi napsounjenjemi do jednanja mjeschachu. S swuprajenjom statneho rěcznika a pschedźiwdźeńskeho wótpósłnika, so wuprajenja njedośahaju ke khłostańskemu jednanju pschećiwo Hennigej. — Sud Pulsa wuwinowa, Köhlerej pak dla njesjawneho pschimnjenja 15 hr. pjenježneho khłostanja abo 3 dny jastwa napołoži.

Přilopk.

* **Pschedwojenski wumělc Senff-Georgi morwy.** Znaty rězbar Senff-Georgi bu wutoru pśijvolubnje we swójim Barlinskim bydlenju we Wulkoberenskej drožy z plumom sajedožony namakany. Po wótpósłanym słužbnju jedna ze wo samomordarstwo, tuž je 53 lětny Senff-Georgi z holpodawskeje nuzy stućał. Wěžachu, so nježiśe ze wo wósłednim cźasu z wobcźažnoscami bědźeł. Wot smjerśe swójeje žony, kiž ze psched pół lětom wumrěła, ze wón skoro zyle wosamocał. Jeho pschećelja wukladachu jeho napósledy dnjuj dźěń jatrowe a myślachu sebi, so je sebi na tutom dnju žiwjenje wzał. — Jara lubowany pschedwojenski wumělc ze pochadźa ze starseje Drježdźańskeje swójźby wumělcow. Jeho schćežiwa mać ze hišćeze w Drježdźanach žiwa, tohorunja jeho pschiwnjeni. Wón bě sam dwórskeho dźiwadźelnika Senffa-Georgija, kiž wudźerżowaśe schulu dźiwadłoskrejerjow. Swóju bědu dyrbjeśe Senff-Georgi bohopłotnowstwo studowaś. Jako studenta bě wón z domjazym wuceŕjom we Barlinje. Tam pschistupi wón k dźiwadłu a pucźowaśe z Meiningskim dwórskim dźiwadłom do Wina, Budapešta a Barlina, hdźež dawachu jo pohojźiśśe hry. Pozdźišo pschewza dźiwadłoskrejerjeńsku schulu swójeho nana we Drježdźanach, pokuta jo jako spisowaćel a wobrazy ze swójimi sawjeselśiwymi wjeceŕkami po zyłej Němskej. We wójnje je cźasto na frontu jěchał, hdźež je němskich wojakow na mnohich pschednowoschwaśitich wjeceŕkach rozwjeselał.

Přilopk.

* **Pschedwojenski wumělc Senff-Georgi morwy.** Znaty rězbar Senff-Georgi bu wutoru pśijvolubnje we swójim Barlinskim bydlenju we Wulkoberenskej drožy z plumom sajedožony namakany. Po wótpósłanym słužbnju jedna ze wo samomordarstwo, tuž je 53 lětny Senff-Georgi z holpodawskeje nuzy stućał. Wěžachu, so nježiśe ze wo wósłednim cźasu z wobcźažnoscami bědźeł. Wot smjerśe swójeje žony, kiž ze psched pół lětom wumrěła, ze wón skoro zyle wosamocał. Jeho pschećelja wukladachu jeho napósledy dnjuj dźěń jatrowe a myślachu sebi, so je sebi na tutom dnju žiwjenje wzał. — Jara lubowany pschedwojenski wumělc ze pochadźa ze starseje Drježdźańskeje swójźby wumělcow. Jeho schćežiwa mać ze hišćeze w Drježdźanach žiwa, tohorunja jeho pschiwnjeni. Wón bě sam dwórskeho dźiwadźelnika Senffa-Georgija, kiž wudźerżowaśe schulu dźiwadłoskrejerjow. Swójźbu dyrbjeśe Senff-Georgi bohopłotnowstwo studowaś. Jako studenta bě wón z domjazym wuceŕjom we Barlinje. Tam pschistupi wón k dźiwadłu a pucźowaśe z Meiningskim dwórskim dźiwadłom do Wina, Budapešta a Barlina, hdźež dawachu jo pohojźiśśe hry. Pozdźišo pschewza dźiwadłoskrejerjeńsku schulu swójeho nana we Drježdźanach, pokuta jo jako spisowaćel a wobrazy ze swójimi sawjeselśiwymi wjeceŕkami po zyłej Němskej. We wójnje je cźasto na frontu jěchał, hdźež je němskich wojakow na mnohich pschednowoschwaśitich wjeceŕkach rozwjeselał.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk 17. hapryla 1931.

Wčerawše i wczy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 pólsk. złotych	47,20
1 jendźelski punt	20,381	100 čěskosł. krónow	12,424
100 šwajc. frankow	80,80	100 franc. frankow	16,396

Barlinska burša tež wczera hišćeze w dotalnej hłubošći jałowała. Kursy efektow dale spadowachu. Na wikach i doložnych a rentowych liśišćach wostachu kursy stśišćene.

Produktowe wiki sakhowachu tež wczera swoju dotalnu kwotosć. Pšeńcźna sć brje skerje sesłabjena. Za to posunu rožka wo dalšche 10 pj., wowoś a nalśtni jećmjeń wo 25 pj. a najmjeń jećmjeń wo 20 pj. po zentnarju, wšo w hotowym formje. W termińowym wikowanju so jimi a septembper běchu wšchak pschaśiwe, rožka a wowoś sesłabjene. Wječora płaceśesche zentnar

w Barlinje:

pšeńcźny 14,50—14,60 hr., rožki 9,65 hač 9,75 hr., najmjeńšeho jećmjenja 11,20 hač 12,00 hr., nalśtnjeho jećmjenja 12,05 hr. hač 12,50 hr., wowoźa 9,05—9,25 hr.;

w termińowym wikowanju

za meju: pšeńcźny 15,32½—15,25 hr., rožki 10,36¼—10,32½ hr., wowoźa 9,72½ hr. hač 9,60 hr.;

za julii: pšeńcźny 15,02½—15,00 hr., rožki 10,05—10,00 hr., wowoźa 10,03¾ hač 9,92½ hr.;

za september: pšeńcźny 12,71¼—12,68½ hr., rožki 9,45 hr., wowoźa 8,92½ hr.

Wiki šchtwórtk w Kamjenzu.

Sćehnjony kał 50—70 pj., cźerwjeny kał 25—28 pj., běły kał 15 pj., jěźina loboda 40 pj., morchej 15 pj., zybła 10—15 pj., selerij 35 pj., běrny zentnar 2,60 hač 3,00 hr., worjechi wlóšće 50—70 pj., łšne worjechi 65 hač 75 pj., butra 1,50—1,60 hr., jabłuka 35—60 pj., jeja 7 pj., zybła hodźiśki 60—100 pj. — Prošata 14—21 hr., běhaći 45 hr. — Libjata 2,00—2,60 hr. a drožšche, tuchi běchu rjane. Kóšlata 75—80 pj.

Wiki šandźeny šchtwórtk w Halšcowje.

Pšeńcźna 14,50—14,75 hr., rožka 9,00—9,50 hr., nalśtni jećmjeń 11,75—12,75 hr., wowoś 8,50—9,00 hr. — Běrny zentnar 2,00—2,60 hr., šlonna k pśezwońu 80—190 pj., k kłanju 1,00 hr., wołtejše 2,00 hr., šmo 2,50—2,75 hr. — Jeja 7—8 pj., butra 75—80 pj. Libjata 1,80—2,50 hr. Prošata 14—20 hr., běhaći 40 hač 60 hr.

Wiki wježera w Lubju.

Butra 80—85 pj., jeja 7—8 pj., twaroh 25 pj., běły kał 15 pj., selery kał 25 pj., cźerwjeny kał 25 pj., włóšći kał 25 pj., rěźičkaty kał 60 pj., hubrojty kał 60 hač 70 pj., morchej 15 pj., karoty 15 pj., jěźina loboda 40 pj., kołrabi 20 pj., porej 25 pj., zybła 15 pj., tomaty 50—70 pj., kołotej kerćeł 20 pj., radźiši 15—20 pj., rjetkej 15 pj., cźerwjena rěpa 10 pj., selerij 10—40 pj., pětršchilka 10 pj. kofzadło 50 pj., krěni 60—80 pj., jabłuka 20—50 pj. Kóšlaze mjaso 70—75 hr. Běrny 4 pj. Libjate 2,30—2,50 hr.

Wiki šchtwórtk w Khoćebuzu.

Mjaso, howjaze 80—120 pj., cźelaze 90—110 pj., skopjaze 1,20 hr., šwinjaze 65—100 pj. Jeja 7—8 pj., butra 1,50—1,60 hr., twaroh 30 pj., tuny wolij 1,40 hr., hołbje 60—110 pj., kury 2—3,50 hr., kapony 2—4 hr., hušy punt 1,50—1,00 hr., kački 1—1,30 hr. Kołrabi 70 pj., běrny zentnar 3,50 hr., šchejuki 1,30 hr., korpy 1 hr., liny 1,50 hr., worjechi wlóšće 50—60 pj. łšne worjechi 60—70 pj., jabłuka 40—60 pj., morchej 10 pj., měd w płastach 1,60—2 hr., dźiwje šwinje 60 hač 160 pj., libjata 1,60—2,50 hr.

Šwinjaze wiki šchtwórtk w Khoćebuzu.

Pschiwjesli běchu 638 prošatow a 38 běhatkow.

Prošata:

małe	7—10 hr.
śrjejnje	10—13 hr.
wulke	13—17 hr.

Běhaći:

małe	17—35 hr.
śrjejnje	35—55 hr.
wulke	55—75 hr.

Stśine wiki šchtwórtk w Barlinje (Magerviehhof Friedrichsfelde).

Pschihnali běchu 476 hołowdłow, mjeź nimi 193 młodych dójłow a śuchelnych jałojnow, 66 pośinkow, 1 byka a 148 cźelatow. Wiki běchu šchpatne a płaceńja bě słabe. Wone płaceźachu:

Młode dójki a śuchelne krowy	280—420 hr.
Śuchelne jałojny	260—330 hr.
Młody škót ke kormjenju po zent.	35—40 hr.
Koni běchu pschihnali 431 šchtuk. Tute płaceźachu za tym hač běchu, 200—1100 hr., k rědu 30—180 hr.	

Wiki rěznego skota wježera w Drježdźanach.

Sćežiri běchu jaśo wjazy hač tśeba pschihnjeli. Z hodła běchu płaciśiny trochu stłóčene. Cźelata mjaso schpatne wiki, pschi zwoźatku na dotalnuzy płaciźnuzy wobśiwachu, podźišcho so tohorunja wotdrjehowachu. Wo cźežke kórmne cźelata nierozdźachu.

Sśudnizy na pschekładowanje.

Sobotu 18. hapryla 1931

w **Bitkopizach** na šudnišćo, dop. w 10 hodź.: Mužace kolo, radio, hołtwinska rězba, sofa, śtólbi a tarcźe.

Konkursowe powěźeńe.

Sud je konkurs wozjewił nad jawošnjeńšiwom pśiwuzuża Gustawa Pśetašcha w Budyšinje na Jerjowej haju 23 šchtwórtk 16. hapryla dop. ¾10 hodź. wotkrył. Konkursowy revizor Kurt Fischer w Budyšinje bu za konkursowego sarjadnika pomjenowany. Pśeŕwjej termińa je na 13. meja 1931 dop. ½12 hodź. a druha termińa na 27. meja 1931 dop. ½11 hodź. na šudnišćo do śale 141 powołała.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje

	17. 4.	6. 4.		17. 4.	16. 4.
Pšeńca	290-292	289-92	tuny	18 91,00	18 21,00
rožka	193-195	193 193	woka	23 6,00	23 6,00
naz. jećmjeń	—	—	módre łuriny	13 17,5	13-15,50
nal. jećmjeń	236-247	36-47	bolte łupiny	22-26,0	22-26,00
wows	180-84	1 6-1,00	keradella	—	—
kukurica	—	—	raps. womašk	9-10,20	9-10,20
Pšeńc. muka	24-40,50	24-40,50	lany womašk	14 14,6	14-14,60
rěsna muka	26-28,50	6-28,50	boen. melass	—	—
pš. wotruby	13-2,00	13 1,2	bl'rnj. krušk	15-15,80	15-15,80
ržane „	13-13,50	13-13,5	syno, 50 kg	1,4 -1,6	1,30-1,60
raps „	— —	— —	słoma	1,65-0,8	0,60-0,65
hróch Viktor	24 29,0	24 29,0	rěsna słoma	1,65-0,85	0,60-0,65
lane symjo	— —	— —	wowsna „	1,65-0,85	0,60-0,65
pjeluški	25-30,00	25-30,00	hona „	60 1,75	0,55-0,65

Płaćizny rěznego skotu na Drježdźańskich skótnych wikach.

16. hapryla

4 woł., 1 byk., 3 kruw., — jałowe, 540 telat, 28 wowc., 713 swini.

Płaćizny za

cźelata: 1. 71—76, 2. 62—70 3. 55—60

swinje: (přez 300 pj.) 44—46, 2. (240—300) 46

3. (200—240) 42—43, 4. (160—200) 40—41

Rancy: 40—44

Wjelne płaćizny srjedu w Kamjenzu a w Lubju.

16. IV. Wšo po złotej hriwnje	za 1 centn.	za 1 centn.
Pšeńca	14 75	14,25—14,60
Rožka	9,75	9,40—9,65
Jećmjeń (nalět.)	11,50—12,50	9,75—11,50
Wows	9,00—9,25	8,60—9,00
Syno	2,50—3,00	2,50—3,25
Słoma z maš. młóc.	1,50	1,00—1,30
Słoma k zaslanju	1,10	—
Słoma z ruku młóc.	2,00	—
Běrny pola ratarja	2,75	2,50—3,00
„ hač na železnicu	3,00	—
Butra	1,50	0,80—1,85
Jeja	0,07	0,07—0,08
Pšeńčne wotruby	7,00—7,25	6,80—7,00
Ržane wotruby	8,00	6,80—7,00
Pšeńčna muka	30,00—30,50	23,00—24,00
Ržana muka	16,00—16,75	14,50—15,00
Prosata, wulke	11,00 21,00	—
„ „ srjejnje	—	—
„ „ małe	—	—





Po powróće w Spaniskej. Prěni wobraz předstaja wokomik, jako na Madridsku radnicu khorhoj republiki (čerwjeno-žołtu a violetnu) čahaja. Tutón wobraz so z wosebitym lětadłom do Pariza pśinjese a wot tam so wob 23 mjeńšinow na radiowym puću do Barlina pósla. — Na druhim wobrazu widźimy hłowne naměsto w Barcelonje, kiž ma so za hłowne město autonomneje španiskeje zwjazkoweje republiki Catalanije pomjenować.

SERBSKE WOBRAZY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihiščerňa, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čělneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Cisło (Nr.) 90 — **Budyšin — Sobotu, 18. haprieje 1931 — Bautzen** — **Lětnik 90**

Napřećiwna kročel přećiwo němsko-awstriskej cłownej uniji

Parižske nowiny wo napřećiwnych kročelach pišu, z kotrymiž dyrbi so w Genfu němsko-awstriska zdobna unija rozbić. „Matin" powě, so žu so staty Małeje ententy, dale Pólska, Jendźelska a Italska se šamžneho pohnucja franzowskemu zwonkownemu ministrej posłacće, so chcedźa zhromadnje puće a hrěbti k wustrowjenju europiskeje hospodarskeje krizy pytać. Tele kraje bychu za krótki czaš wobsćerny dźełańsći program znutskownje a zwonkown. politiki přichodpokazyć. S tymle nej uniji napřećiwizny stupja.

Němsko-awstriskemu planej je so wot wscheho zwačatka cześkosłowakske knježerstwo je wschej rozhudzenoscu napřećiwo stajało a w tymle zmysle dorazyle na franzowske knježerstwo czišchcjało. Cześkosłowakska němsko-awstrisku zdobnu uniju jako srědk wobhladuje, kotraž ma posłušcho pćhisamknjenje Awstriskeje k Němskej położić. Wona je pschećiwo tomu wobara, so by nimale se wschěch stron z Němskej wobdata była. Cześkosłowakski wotpósłanz w Genfu, Vierlinger, je podgeneralnemu sekretarej w sekretariacje Swjatka Ludow, Dufoureje Feroncej, dźelił, so Prazske knježerstwo we posłanju Rady Swjatka Ludow w meji „politiski charakter němsko-awstriskeje zdobneje unije" dopokaże a je tohole stejišćowacej strachi němsko-awstriskeho plana widźecz da. Dr. Benesch dale dopokaże, so žu awstriscy-němski plan prawidłam pschećiwja, kotrejž su žu we europiskim wuběrku postajile, **a** to tohodla, dokelž by so po namjetach europiskeho studijoweho wuběrka dyrbjał najprjedy wobluk za hospodarske dorosumjenje nacźinjnyć a so potom k dojednanju zhubodnych krajow dojeć. S němsko-awstriskim dojednanjom so tónle plan, kotrjž je europiski wuběrk nacźinył, sujemóżni a idobom możnosćje ratarskeje pomozy za połodnische europiske staty snicźi.

Zyle hinasche je stejišćo Italskeje, kotraž so pjecza němsko-awstriskemu planej pschichiluje. Italska z tym licźi, so by so wuwos jejnych ratarskich wuprkodow, automobilow a maschinow spěchowak. **Tohodla so w Parizu boja, so budże Italska w Genfu němsko-awstrisći plan podpjerowacz a so stejišćo Franzowskeje pokłabi.** Stónčnje je z franzowskeho knježerstwa hlyschcz, so franzowski zwonkowny minister w běhu Genfskich jednanjow nadrobne namjety poda, z kotrymiž dyrbja so hospodarske sajimy połodnischich europiskich statow schtitacz.

Hospodarska strona wo politiskim położenju

W pożedźenju hospodarskeje strony, kotrez je so pjatk w Goslaru wotmětło, je stroniny pschedźenda Drewitz wo politiskich podawkach pożednich njedźel kosprawił. Wobsamtko je so, němskeho kanclera namolwicz, so by krajne knježerstwa napominał, so bychu hnydom wudospołnjace wuwjedźenske postajenja k nusowemu sakonjej z 28. měrza wudałe. S nimi dyrbi so snjewużenju nusoweho wukasa z politiskich stronow a podrjadowanych kluźbnych městnow sadźewacz. S wulkimi starosćemi hospodarska strona rozwisce hospodarskeho położenja a němskich finanzow w nowschim czašu wobkedźbuje. Tohodla němskeho kanclerja prosicha, so by bliščhe dny pschedźendu prakzije pschijał, kotrjž jemu namjety a žadanja k zyłemu planej w finanznym, sozialnym a hospodarskopolitiskim nastupanju pschedpołoži.

Nacionalni socialistojo přećiwo Hindenburgej

W Kronez zrěkłu w Mnichowje su schtwórtk prjedawschi durinski snutskowny minister dr. Frick, prjedawschi durinski statny radźicźel Marschler a durinski sejmski sapósłanz Sauckel rěcze měli. Dr. Frick praji, so njeje wěrno, so němski president stajnje se sastupjerjemi nazionalneje opposizije wobkhadźa, a k tomu pschipomnimy, so budże nazionalna opposizija w swojim bliščhim pożedźenju rospominacz, hacź njeje na czašu, se wschej czelczownosću, tola też se wschej rosćuđzenosću **němskeho presidenta z Hindenburga** namolwicz, so by swoje sastojnstwo złożił, dokelž nima wjazy dowěrjenje wjetschiny zwołich wuslowerjow. Połneho marschalla njeju knjeza Brüning, Severing a Braun, ale milijony nazionalneje opposizije wuslowe.

*

Dr. Frick w swojim pschesłěhnjenju měni, so by na jeho komando wjetschina němskeho luda pożłuchała. Hacź by Hindenburg hišchcze tas kandidaturu na němske presidentstwo pschijał, hdy by so wono jemu posticźiło, njeje hišchcze znate. Wěste pak je, so ma wón dźensa wjetschinu němskeho luda sady zhebje.

Goebbelsa znowa zasudźili

Lawnisti žud w Schönebergu je pjatk dr. Goebbelsa dla zjawneho pschihowdleństa policajskeho presidenta dr. Weißa k pjenjeżnemu khłostanju 2000 hriwnow a dla nadpjerania wobydleństa k hidże pschećiwo druhim wobydlerjam k 500 hriwnam pjenjeżneho khłostanja zasudźił. Policajskemu presidentej je so prawo pschirjekło, so smě wužud w „Angriffu" wozjewicz.

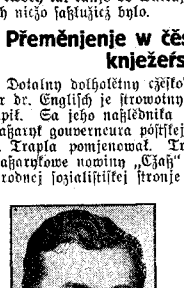
Po wozjewenju wuhuda so hišchcze pschipad sta. Hdyž jedyn pschipołuchar zawoła: „Sto Hitlerej!" Goebbels žud wužmětłuju praji: „Mam sa tuteho młodeho człowjeka złmężacźne jastwowe khłostanje za pschimērjene." Sud mjeńwokarja dla njepschikłonjosće ke 10 hriwnam pjenjeżneho khłostanja a dr. Goebbelsa teje žamneje pschiczinu dla k 100 hriwnam pjenjeżneho khłostanja zasudźi.

Aktivna wikowańska bilansa w měrcu

W měrzu je wuwos němskich tworow dowos wukrajnych tworow wo 263 milijnow hriwnow pschešahnył. Wuwos je so w měrzu thětro powjetschił, mjes tym so je so dowos zmjeńšił. Industrija wudawa, so ma so nadpadnje wulki wuwos tomu pschipisować, so su so twory tak tunjo do wukraja podawałe, so njeje na nich niczo zasłużiło było.

Přeměnjenje w českosłowakskim knježerstwe.

Dotalny dolholetny cześkosłowakski finanzny minister dr. Engliš je strowotnych pschicźinow dla wróco stupił. Sa jeho naslednika je republiczny president Mašaryk gouverneura pósłeje nalutowarnje w Prazy dr. Trapla pomjenował. Trapl je psched wójnu za Mašarykowe nowiny „Čaš" pisał a cześkosłowakskej narodnej sozialistiskej stronje pschisłuschał.





Přeměnjenje w českosłowakskim financnym ministerstwje. Dr. Engliš (z lěwicy), dotalny češki financny minister, kotrehož prósstwu wo wotstupjenje je president Masaryk dowolił. Za noweho finanncneho ministra pomjenowa so dr. Karel Trope (z prawicy), dotalny gouverněr póstoweje nalutowarnje.

Samsna pomoc jeneho ruskeho inżeněra

Wurjadnje sajimawy zywilny prozeß je so psched zivilnej komoru Berlinskeho krajneho žuda III rosćuđził. Ruske knježerstwo **we Winje witowańske towarstwo „Ruzowotorg" wudżerżowasche, kotrehož sarjadnik bě Ssamojloß.** Też w tymle ruskim towarstwje so politika dźełasche, a Ssamojloß by so jara husto rainje pschećiwo Stalinowemu kurjej wuprajił. Tohodla jemu se Mosskwy dźełachu, so je wot swojeho sastojnstwa woitzadźeny a so dyrbi so hnydom do Mosskwy wróćicz. Ssamojloß pak so bojesche, so knježerstwowa policija jeho w Ruskej hnydom sjima a satrěli. Wobroczi so na prjedawschcheho ruskeho pólskanjitwoweho radźicźela Bezbedowskeho, kotryż je w Parizu żiwy. Wot njeho zhoni, so na czornej liščinje steji a so je so wuzudźiło, so je jeho wobhdeńsstwo w Ruskej statej pschipadło.

Na to žebi **Ssamojloß 15 000 dollarow z pokładnje** swojeho towarstwa wsa a do Barlina wotčehže. Tu ruske witowańske towarstwo Ssamojlowe pjenjesy, kotrez běchu so do jeneje banki złożite, sadźerża, a ra to so zywilny prozeß wo tule sumu sapschedże.

Barlinski krajny žud w tymle prozeßu wjetschu liczbu zwědkow złyschesche a da žebi dale dobrosćazja podacz, kotrez praja, so po płaczajcych ruskich sakonjach **Ssamojloß zwonka sakonja steji,** dokelž so njeje po napominanju do Ruskeje wróćił. Ssamojloß napschećiwnu stórżbu sapoda, so ma jako sadźerżanu mjdu wot ruskeho knježerstwa 11 000 rublow dostacz, a so je jeho domjaza nadoba 5000 rublow hódna, tak so ma prawo, so wotschkodźicz. Barlinski krajny žud so tutemu nahladej pschisłamkny, sadźerżenje pjenjes je strony ruskeho witowańskeho sastupjerstwa sdźiwny, dokelž so też po ruskim sakonju wikow. sastupjerstwe nima jako wuwjedźacy organ ruskeho knježerstwa wobhladacźi. **Ssamojlowe žadanje so jako prawe zpósna, a 15 000 dollarow so jemu wuda.**

Ruska chce němske łódże kupić

Ruske knježerstwo z němskimi łódźerjemi wo kupjenju łódźow jedna, kotrejž su sa wożenje benzina a spirituha natwarjene. Ruzozo nochcedźa łódże hnydom sapłacźicz, ale je hakle sa někotre leta po něczim sapłacźicz. Němszy łódźerjo su zwolniwi, łódże Ruzam pschedacz, jeli so by němske knježerstwo sa 70 prozentow kupneje sumy rukowało.

Strašne ruske żeleznicy

Kaž statistika wulkeje liczby prozeßow pożednich měrzazow pokazuje, su ruske żelesniły niż jenoż wurjadnje dowěrjenja njehódne a njedypkowne, ale na nich so też nimoměrny wjele mjeńschich a straschnych snjeżbożenjow, swróczenjow, sawadżenjow a katastrofow stawa. Motwużiwanje materiala (lokomotiwow, waggonow a kolisow) a njerodnosć hubjene wuwucźeneho a husto njeschkódbeho personala to sawinuje.

Boschewiskie knježerstwo, kotrež so prózuje, z wótrischimi dźełaschtimi pschedpisami a za sarjadnischtwownymi reformami wobthad na żeleznizu polepschicz, je so rosćuđziło, nucźene sawěrčenje pche snjeżbożenje za wschěch pucźowarjow na żeleznizach a łódźach, letadłach atd. sawjesć, so by so wot zadanjow na wotschkodźenje snjeżbożenych pucźowarjow wołóziło, a so bychu cźi, kotrež dyrbja so rustim żelesnizam a łódźam atd. dowěricź, we padże snjeżbożenja wotschkodźenje dostali. Na łóżdu jedźenku (jednu khartu) budże so pschichodnje dyrbjecz sawěrčeńći pschinoschk, pot rubla hacź jedyn rubl wuczinjazn, sapłacźicź. Wotschkodźenje pschi snjeżbożenjach su jara niske: pschi śmjertnym padże a pschi dospołnym słuzbjenju dźełańskeje thmanoscźej 1000 rublow, hdyż je dźełaschka thmanoscź jenoż z dźela czerpiła, so wjele mjenje wotschkodźenja płaczi.

Do Madrida so měr wróća

Po njemērnym wołwjeczenju statneho pschewróta so Madrid po něczim smērcze. Schpanske hłowne město saso zwój normalny napohlad pokazuje. Jenicźke schtitanska naprawa, kotraż so hišchcze njeje wróćo wsała, su policajsay strażnizy psched bankami. Schtwórtk so hišchcze cźrjódki wczijnych psched kralowskim hrodom zhromadźachu. Pschezo znowa lud psched wobrazomaj wjedźitkow wojerskeho słožka w Jaca hłuwu wokolsche, kotraż běschtaj k hłownym hrodowym wrotam pschibitaj. W toshorjenju pożednich dnjow njeje so kralowsti hród wobschkodźił. Tola zu k njemu plakaty pschilepili, z kotrymiž krala wuzmēchowachu.

Po stónčenju pożedźenja ministerskeje rady so je dyn nominał zwonkowneho ministra Lerroura wopraschа, hacź budże knježerstwo někajke naprawy cźinicź, so by žebi wot krala zamolwitosć zadałe. Lerraux na to wotmolwi: Knježerstwo zwój czaš z rosprajenjom hłupoścow njepschećerzinja.

Nathwilne republikanske knježerstwo je wukas wudało, z kotrymž so wschitke wukazy diktatury z mozu staja.

Najwyšše knježeŕstwo je dale pschedprawa senatorow, kotrež žu na cžaš živjenja wuzwoleni, wotstronjo.

*

30 000 muži žyla civilna garda, kotraž bě žo sa cžaš diktaturskeho knježeŕstwa wutworika, je žo rospuschcžika. Jeje roskazowar bě ju k službje noweho knježeŕstwa poslikl, tola knježeŕstwo drje žo jej njeje dowěrjcž chžylo.

Pschecžiwo presidentej pryedawschemu wójnskemu žudu, generalej Burguetej, ja kotrehož pschednóstwom je žo prozeš dla wjelepschcžadny pschecžiwo republikanskim wjednikam w Jaca wotmě, je nowe knježeŕstwo prozeš zwjedlo.

Do Barcelonskeho pschijadowa su někotre schpanjske wójnske łódže pschijěle. Nad jacžiscžacjom tejele demonstracžije je žo měr do města wrócžil. Džěkacžerika garda, kotraž bě žo hnydom po wuwokanju republiki wobronika a chžyschce ſ cžerwjenym wobwjaskom na dróhach porjad sakhowacž, je žo rospuschcžika.

Franca w Madridže horliwje witali

Pryedawschemu létarskeho leutnanta Franca, kotrehož žu mjes tym ſa wjednika létarstwa pomjenowali, su w Madridže ſe njewopisžomnej schorjenotiscžu powitali. Wjele tyšac ludži liczaja ludowa cžrjóda Franca a jeho pschewodžerjow na ramjenja sběhnu a jich pisches wot Madrida njeješche. Jeho automobil móžeše žo sódma pschecžiscžecžej.

Dojednanje z katalonskej republiku

Rosdžěl měnjenjow, kotrež běchu mjes presidentom katalonskeho knježeŕstwa Maciu a Madridskim zentralnym knježeŕstwom wo formje wobthadženja mjes Katalonskej a Madridom nastałe, žu žo wurunałe. Dojednanje je žo na to waschnje dozpiko, **so žo mjeno „Katalonska republika“** [illegible] **a so ſ provinza jako „Ka-talonski stat“ w schpanjskej republizy pschipósnaje.** Nětkotši republikanjay ministrozo žu prajili, so je knježeŕstwo ſuólniwe, też druhim schpanjskim provinzam ſarjadnistwowu ſamostatnosć pschisiwolicž.

Tjso pryedawschi ministrozo diktaturskeho knježeŕstwa Primo de Rivera, mjes nimi ſwonkowny minister Yangues, žu do **Portugalskeje cžekłuli.** Też general Berenguer žo wjeczenja republikanskich hojt; wón pjecža wot někotrych dnjow w Lissabonje pschebywa.

Knježeŕstwowa kriza w Rumunskej

Knježeŕstwowa kriza w Rumunskej hischcže traje. Kral žebi pscheše, so by žo knježeŕstwo wutworiło, we kotrymž hychu wschě politiske strony saſtupjerjow měte. Hdyž pak žo wo tym jednaſche, kotre ministerſte stoky maju jenotliwym ſtronam pschipadnuc, žo njepschewinliwe wobcžežnjoscže pokasachu. Liberalni žebi runosc ſ rataršku ſtronu žadachu, mjes tym so ratarska strona praji, so njeby mohła do žanejho koalizisteho knježeŕstwa saſtupicž, w kotrymž njeby pschewahu nad druhimi stronami měła. Dla tejele njepschesjenoscže je kral Karol wjednikow ſtron k ſchromadnej audienzy ſkłał. W njej je žo na jich wótcžinske ſmyslenje wobroczil, so hychu žo swojich wožobinſtkich žadanjow wostajili. Nasłerže budže pryedawschi minister Titulesku ſuſowany, knježeŕstwo še saſtojnikow sekajecž. Tola knježeŕstwo ſmjeje nadawk, nowowólby pschewjesc.

Nowy městokral ſa Indiju.

Saſtojnſtwowy cžaš nětcžiſcheho indiſkeho městokrala je žo ſtónczil. S Jendželskeje žo wróczejo je lord Irwin do Bombaja pschijeł, hdyž ſmješe hischcže ras rosrěcženje ſ Gandhiom. Irwinowy naſlěduik je lord Wellington, hacž dotal generalny gouverneur Kanadſkeje. Pjatk žu jeho w Indiſtej wocžakali.



Syły ludu před knježeŕstwowym twarjenjom we Madridže, z kotrehož balkona so republika wuwola.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 18. haprleje 1931.

— **Wo wjedrje.** Wčera wjeczor we 7 hodź. barometer 736, hygrometer +2 a thermometer +11, wodnjo. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 733, hygrometer +8 a thermometer +5, w nozy. Sčehowaze wjedro ſo do pschemjenjateho deſchczowseho wjedra pschemjeni. S wjeczora a połodnja pschikhadzejo w ſchěrokej fronce hacž do połnócneho łodoteho morja ſtahuje wyſchiny a pschinjeſu nam wěſche rjany cžaš. Naſch wjedrawuſtojny nam ſa pschichodny tydžeń ſcžěhowaze wjedro ſa możne džerži. Njedžela je hischcže kritiſki džeń, wot pónđelſe hacž do ſchtwórtka rjenje, pjatk a ſobotu wotcžakuje ſako deſchcže. Juſtje njedželu miſjeria kordia dominae ſtudża ſtónczo na 4.59 a hkowa ſo wjecžor 9.06 hodź.

— **Dženjniſche wiſt.** Butra płacžeſche 75—80 pf., jeja 7 pf., twaroh 25 pf., kóſtata punt 70—75 pf., lóſnata 2—2,50 hr., hacž do ſchtyrjoch njedžel ſtare hacž do 3,50 hr. Punt cžerwjeneho kału płacžeſche 20 pf., běłeho 15 hacž 18 pf., ſellerija 40 pf., jabłučne łobody 40 pf., hnjorojth kal 60—100 pf., morchej 15 pf., zybła 15 pf., rjetej 15 pf., ſołotwjowe ſtabłečki, kopa 50—80 pf., ſłodſch ſołotwje 20—25 pf., jabłuka 25—45 pf., běrny punt 3—4 pf., zemjak 2,50 hr., łany wolij litr 1—1,10 hr.

— **Budyſke haptyki** ſu wichžone dny hacž do 7 hodź. wjecžor wotewrjene, njedźelu pak ſamknjene. Nózny ſłužby a njedźelu wotewrjene ma jenož jena haptyka ſ mjeſačnym wotmělenjom. W haprleji je to Dwórniſchcžowa haptyka na Bišmarckowej dróhy.

— S **Budyſkeho jaſtwa ſcžeknu.** S tudomneho jaſtwa ſu je w nozy k 18. haprleje chłoſtanz Pawol Heinrich Baumert, twaršſki dźěłacžer, 15. 4. 1911 w Altwaſſer we Walbenburgſkim wokrjesu w Schleſiſkej rodżeny, cžełny. Baumert mějeſche dla ſchromadneho cubjeneho wumjowanja a cžełkeho padusčhiwa hacž do kónza 1934 chłoſtanje wotſudżeca. Wón je želesne łžypy dwoje łomorki wukamał a ſo po tšichnej role do dwora dela pusčhcžił. W dworje je ſtražniſku thžku k murji ſunył a pisches nju cžełnył. Baumert je 1,73 m wulki, je ſyłnieje a ſahadžitej postawy, ma połne ſtrowe mjeſowocžo, cžórne huſte włoſy, je truhany, ma wušoke cžoło, jašnobrunej wocži, cžémnobrunaj mikawcžkaj, runy nóſ a wulki wotſtejacej wuſchi. Wobleczeny běſche ſchěru jaſtwown draſtu ſ A. B. wosnamjenjenu a ſ cžiſłom 760 łołkowanu. Běſche w cžornych niſkich ſtupnjach. — Wězowne jdželenja njech ſo ſapodaja bliſchemu žandarmſtwu a policiji abo kriminalnej policiji.

— **Cžehodła je łohto ſ autom jeſdžicž.** So ſmješch automobil wodźicž, k tomu trjebaſch wjedniſke wuſmuwedcženje. Tón dóſtanjeſch ſ poſrědkowanjom jězdneje ſchule. Wobſchérnemu theoretiſkemu a praktiſkemu roswucžowanju ſcžěhuje pruhowanje. Kaž nětdy ſu cžaš ſchule. To pak dyrbi hnydom bycž, ſakoż žebi to někto hischcže je wſchej trutoſcžu žada. A potom, potom ſtónczinje maſch dołho požadane wjedniſke wuſmuwedcženje, ſmješch też runje kaž mnoſy druſy, wodźeſke koleſko po žiwotim ſpodanju wodźicž. — Ně to tola njemóže tak jednore bycž! Wulki Maybach — 12 zylindrowy je ſnajmjeńſcha cžeſo wodźicž hacž Opel 1.8 litrowšti 6 zylindrowy. Tu tčži hrube ſymlenje. Wobaj woſaj poſłuchataj jenak łohko na najłahodniſche wodźidłowe ſtłóčenje. Doſaha mój dźeſcža. Nowocžaſna konſtrukzija, pschiprawjenje wſchěch pschimadłow, pschiprawjenje žndła, na to dźiwa. A potom jěſdne ſamoumnoſcže: 1.8 litrowy Opel ma „Anzug“, wěſo je po formje rjany a elegantny ,ale ſ tym njeje ſwonkowne měnjene. Pod „Anzug“ ſrozumimy pospěſchenje w ſacžehnjenju, kiž ſón poſtrěhuje k jězdzidłu ſamknjeje druſiny. Je wobrotny w měſchcžanſkim wohthadže, ipěſchny na dołhej dróhy a wurjadnje derje hory bjerje. Njeje niczo dale trjeba, hacž trochu ſmuczenja, ſo mohł žo w automobilu łajkeje łajkoſcže na ſchtyrjoch

---

Wšědne zjewy

Wobras ſe žiwjenja małych ludži.

83] (Pokračowanje.)

Jeż Weronike wótčeſche w ſwónar cžaſu łěſchcže łuſtnjcžku a nětkotrjuſkuli krejzar pschinjeſe domoj; wobſtara žebi poſłužowanje tu a tam w nětkotrych łěpſchich domach po měſcže, ſchtož wunjeſe ji poměrnje wjaſy, hacž wſchědne dźeło na ntkóženju, a tola njeſałbaraſche žo zyły dźeń, tak ſo móſeſche žo ſnajmjeńſcha khwilu też ſwojej žiwótje wěnowacž.

Hodžiny, kiž pschebywaſche macž ſwonka domu, pěſtowjeſche Hanka małeho bratſika, wěſo jeho někto w łěcže wonka, na hažy, we towaršnoſcži druhich małych peſtowjcžow, kotrymž poměry běchu tak ſaſe napołožile ſamnje winowatoſcže, mjes tym ſo druhe dźěcži jenakeje ſtarobý ſwobodnje wokoło běhaja a ſwej hraikaja.

Najhórje bě, ſo hołza ſanjechawaſche ſchułu, a Weronika wopraſowdže žo ſtaraſche wo to, ſo by Hanku ſnajmjeńſcha popołdnju saſtupiła a ju do ſchule pósłała.

Dozywa porjadnoſcž poměrow ſwonkownych bě zyłe jaſnaje pósnaci też na ſmitſkownem žiwjenju Ternkezow.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Łěcžo žo powinu. S tym pschejeſta też Ternkowe dohładowanje nad polemi. Hórje bě, ſo wuby ſ tym też ſdobom praviditowna zaſtužba ſ teho thodjenja.

Se ſdychnjenjom roſžohnowa žo Wojcžech, ſe žiwjej ſłužbu, żelnoſcžiwje, ale ſ dowěru do pschichoda, do nalcžа, hdyż budże žo ſnowa móz pschimacž wotpołożeneho kija a na ramjo žebi pschipinje ſako ſnanijo ſwojeje doſtojnoſcže.

Ale nětko bě tu ſyma. Hrožo ſtojeſche tu ſ thutnym praſchenjom, kak ju pschežiwjecž, kak žo pschebędžicž pisches **jeje** ludowe ſchkrunty a žněhowe mjeczeſe žo **pschebrodžicž. Kak** žo ſakaracž, cžehož je trjeba ſ žiwjenja?

Weronika bě wobthowała ſwoje wſchelake **poſłužowanja w mjeſcže** a **někto** pschinjeſa hischcže **někotry** nowy dom. **Jenoż** ło bu ſ tym ſebrany zyły jeje cžaſ, **wot** ranja do **nozy** běſche na nohomaj, ani žo doma ſkoro **wjazy** nje**pokaſa.**

Hanka njeſmědżeſche ſchułu, do kotrejež bě też w łěcže thodżiła jenoż na popołdniſche roſwucžowanſke hodžiny, ſnadź dozyła ſanjechacž; wſchomoſcž namołwjeſche kneże ſtarſchenju, ſo bychtaj dźiwoku porjadnje do ſchule ſłałoj a doma ju **njewotſłojiłoj.** *Njeſhy bynheho, ſo by Weronika* mohła poſłužowacž thodżicž, hacž ſo dybrjeſche muž doma dźěcžo hladacž.

Mójeſche to też zyle derje; pschetož njemějeſche druheho dźěła. S wopołdnu wſchak, hnydom hdyż pschesta thodżenje w połach, na naſymu da ſo ſaſo do krawzowanja, wróczi ſo ſaſo do ſtiwy. Mischtr ſnowa Ternkej dźěło dawaſche.

Ale jenoż dwě njedźeli poby a potom ſaſo ſ domu thodżeſche. Wojcžechej njechaſche ło dozyła dźěcacz, njemóżeſche ło nikak ſchikmyc do toho wutrajneho, tak ſprózniwego połobowanja ſ ruku a nohu pschi nakhilenej hłowje a ſtłóčenem wutrobnu, kotrehož bě žebi ſa tych někoho měſazow žiweho, jemu pschijiemniſcheho dźěła dozyła wotwjeſcž. Schijeſche njeroduje, njerſaju, a hdyż wotedą njedźelu ſchicže a mjſchtr pschijimajo dźěło wot njeho jemu dorěczowacže, běſche ſtichindżeny. Rosmjerſa žo a wotmołwi hrubje, ſchtoż mjſchtra tak roſhněwa, ło Ternkej ſchijazu maſchinu wjazy njedowěri a njeda jemu žane dźěło wjazy.

Ternka žo poczinjeſche, jako by po prawom wjeſełły był, ło bě žo tak ſtako a wopraſowdže bě też wohłubinje duſche ſwjeſelene. Wšda ło dźěła, kotrehož bě žo ſnadno wotwjeſcž a kiž žebi ſaſo pschijwuczicž pschihódże jemu niż jenoż cžeſko, ale ſkoro njemóżno, każ to bywa ſ dźěłom dozyła, kotrehož ło ſmiwcž drje je łokło a pschijomnje, ale hodži žo ſ napinanjom wſchěch mozow a ſ wědomjom žebjeſaprěcža ſnowa pschichmacž.

Niż ſnadź ſo by Wojcžech chżył zyły dźeń lénjeho paſcž. Wón njebě žadyn lenjoch we ſwojej poiwały, wón běchł wopraſowdže dźěło pschejeſche a ſa někajkim ſabéranjom žo žedjeſche. Jenoż ſo ſa tajkim, kiž by jeho wjeſeliło, do kotrehož by žo ſalubował, kiž by jemu bykło wuhódź, jako běſche runje tamne dźěło w łěcže, kiž bě zyle po jeho pschecžu.

Tajkeho pak někto žanehо njebě a też niż ſnadnje někajkeho podobneho. —

Weronika ſtama, ſo by muž njewědżał, **dóůdże ke Ko**pežegom proſyc wo dźěło ſa njeho. Tola ſtarcho mischter Wojcžechowcho, **kotrejž by ſo ſakóžce dał napraſyc,** njeběſche łižo. Łejſeſche łižo pod dornom na ſavarjez ładu, a jeho naſtupnik, pschichodny žyn, Karliny mandželiſki ſapowě žo niż jenoż roſžudnje, ale też ſ wuſmělchenjom.

Cžeho žo potajkim pschimacž? K cžemu žo wobroczicž? Na nameſcže ſtojachu wſchědnje ſtupiny ludži, cžakajcy, poſłuchi-li žo někajke někajka ſaſłužba, někajke dźěło, ſo móhli ſa nim hrabnycž. Mjes nje wón, Ternka, rjemjeſlnik a měſchcžan, wěſo njemóżeſche hicž. Podobny nanijet wot někoho jenu ſcžinjeny, wotpokaſa ſ hordoſcžu, roſhorjeneſcžu. To chže wón radſcho hłodu mrěcž hacž ſo takle jara ponižicž.

Hłódni drje Ternkeju bycž njetrjebachu, alc rjenje jim też njeſě. Jenoż tak ſ muły to, ſchtoż Weronika žebi ſaſłużi a domoj pſchinjeſe, bohaſnajſche na najmuſiniſche wudaiki. Ternka njeheůbowaſche žo, a jenicžke dokhody žiwóžby, žoninu hórko ſaſłużenu nſdu, wužiwaſche też ja ſebje, pokakuje na nalcžo, hdyż ſako łěpſche cžaſy naſtanu a ſ wuſłědkom žiwojeho dźěła wſchitko wotpłacži a ſarunа.

Pschejeżinjeſche zyłe dny doma, wo jiſwi, ſ kotrejež ło ani njehmu. Sšedżeſche ſe ſałożenymaj rukomaj, kurjo dymku, kotrejž bě žo pschinucził, ſo ju ani na khwilku njewotpołożi. Sšmjerdżały tur tunjeho jednoreho tobaka napjelnjowaſche a ſanjechcwarni powětr, ło njebě ani widżecz a pluzam žo łędy dychaſche. Sa cžaſ, hdyż bě Hanka w ſchuli, hładaſche Franzka, to bě zyłe Wojcžechowe dźěło. Druhdy też do něſcže pschiłoži, hdyż žo wobjedowarjeſche, ſchtoż Hanka wobſtara, prjedy hacž macž pschińdże, ſnědanje a wjecžeř ta ſtama ſwójbje ſwari, prjedy hacž rano ſ domu dźěſche, a hdyż žo na wjecžor, druhdy hižo dołeż podże, wróczi. Druhe domjaze dźěło dyrbjeſche Weronika w nozy dźěłacz; hdyż dźěłeji, a muż ſpaſchtaj, potom hałe pocža ſchpundowanje myczj abo ſchaty płakacz, ſo hychu ło mohli do cžeho pschewobleż pschi małem wubjerku.

(Pokračowanje ſcžěhuje.)

kołach wěsćišćho cžucž hacž strowy cžłowjek na swojsku nohomaj. Sysli ras najwjetšchu wotzežnoscž pschewinyć, wjednjske pruhowanje, potom je lohko z autom jězdzicž. Wjednjek pruhowanje pomha Wam Privatna jednaž chula Auto-Büro G. m. b. H. w Budyschinje bjes wobzežnoscže pschewinyć.

— **Dokelž knjez wyšši wučeř M. Wjerab** dla khorowatosće šulsku službu hišće zastarać njemóže, je ministerstwo knjeza wučerja Bena K u b a š a jako zastupjerja na tachantsku šulu pósłało. Knjez Kubaš je prěni serbski wučeř, kotryž je před jutrami wučerske pruhowanje na Drježdžanskej paedagogicy derje złožił. Wón je rodženy z Budyšina; wukhodźiwši tudy (staru) tachantsku šulu. Zańdźenu sobotu bu wot knjeza zastupowacžo šulskeho wjednika Sołty do swojeho prěnjeho wučerskeho zastojnstwa zapokazany. Přejemy nowemu knjezej wučerjej wutrobne „Daj Bóh zbožo!" — Zańdźene jutry wopuščichu 4 dźěći tachantsku šulu, zastupichu pak po jutrach 69 a to 33 hólcow a 36 holcow do prěnjeho létnika. Tachantsku šulu wopytuja nětkole 427 dźěći.

Z **Khelna.** Zańdźeny štwórtk woswjeći tu we wšej čichoće Marja zwud. Bartowa rodź. Hickec swoje 80. narodniny. Jeje mandźelski zemře hižo před njedźe 20 létami. Jubilarka hišće dźensa wšě domjace dźěła sama wobstara a smě so nad 5 dźěćimi, mnohimi wnukami a 8 prawnučkami radować. Bóh daj našej lubej prawowcy dalšu čilosć čěła a duše — njedy pak wěčne myto w njebjesach.

Z **Radworja.** Njedawno hakle pokhowachmy tu jeneho z našich serbskich braškow, Jakuba Měšerja z Měrkowa, a nětko zemře w Milkecach druhi wosadny braška Miklawš Nawka. Wobaj zemrětaj staj tež spomožnje hač do kónca w našim wubjerku a předsydstwje mnohe léta skutkowałoj. Wosebje staj tež za nabožny raz našeje šule wustupowałoj. Njech sćěhujetaj jimaj swěrnaj naslědnikaj. Wobě maj njebohimaj sobustawomaj njech wěčne swětło swěći. Njech wotpočujetaj w měrje!

Z **Radworja.** Nimale za cyły čas poslednjeho šulskeho léta wotměwaše so w našej šuli a to w rumnosći w pincy orthopódiske (strowotniske abo wuhojenske) turnowanje. Pola někotrych dźěći je dobry wuspěch měło. Jena holca njetrjeba samo wjacy sobu turnować, dokelž je cyle wuhojena. Tež létsa buchu zaso dźěći wot knjeza dr. Schillinga z Budyšina přepytowane a bu jim wuhojenske turnowanje poručene. Turnowanske hodźiny wotměwaja so kóždy tydźeń dwójcy w dwěmaj wotdźělenjomaj. Jene dźěći zwučuja zhromadnje, druhe pak trjebaja kóžde jenotliwe wosebite zwučowanje.

Z **Radworja.** Kaž w dźensnišim nawěstku čitamy, je k. Józef Nawka w našej wsy wuporjadźerju a wikowaŕju jězdnych a motorskich kolow wotewrił. Jeho wěcywustojne wuwučenje w tutych wěcach zaručuje najlěpše a swědomićiwe posłužnje.

S **Budyšez.** W nozy k pjatkej je firmu Rudolf tudomneho fabrikanta ratarskich maschinow Kunzla wo žiwjenje pschichisnył. Jeho rano w kuchini z plunom sajedźowćeneho namakachu. Kaž so powě, je žeby chcył wjecžor, prjedy hacž chatyše lehnyć hicž, kofej na plunowym wuhlu warić zwarić. Pschi tym je pjeca wuhnył, so je so pschestrjasa woda plunowe plomjo wuhasiła, so je wustupowazy plun mlodeho cžłowjeka morił.

S **Nakwic.** Schtwórtk wjecžor semrě tudy we wyšokej starobi bałar a schćerok snaty mlynšti mišchtr na wotpočinku Jurij Gusta Ella. Won je nad mlyn pschez njewschednu próšu na tajki schodźenk pschinjesł, so może wjele pjekarnjow města Budyšina kaž zyrkje herbske Lužicy z wubjernej muku sastarać. Semrěty dźěrżeše so tež k naschemu narodej a bě pschez pontiho a pschecželeneho waschnja. Tuž je bjes dźiwa, so bě wschudy rady widźany a lubowany. Hacž do wosledneho lěta swojeho žiwjenja móžeše so njedohi dobreje frowaty wjeselić. Pschichodnu póndźelu so jeho cžěło k poslednemu wotpočinkej na Hrodźišćanskem pohrjebnischcžu pokhowa.

Se **Zornoh.** Dźenja w nozy wokoło ½3 hodź. we domšnim stareje žiwnosće tudomneho kubleria Wićzaza woheń wudyri. W domšnim mješesche jedyn Budyšći rěžnik swoju wocžešćiwjenšiu jimu pschiprawjenu. Hewak pak běsche twarjenje stare a je hlomu kryte. Woheń so špěchnje po zyłym twarjenju rozschěri, so pschikhwatane wohnjowe wobory wjacy twarjenje wukhowacž njemóžachu. S wokolinu běchu pschijšłe kuzawy z Wlózan, Bukez, Kopora a Wunjačka, poslednjischa motorska kuzawa. Nadoba w domšnim so tehorunja sobuspołi. Kak je woheń nastał, njeje hišće znate.

S **Wósporta.** Wčera žiwjenjesćicy tudomneho schulskeho wjednika k. kantor Scibt je swojej kn. mandźelskej slubornu mandźelski jubilej. Sćěborownymaj mandźelskimaj so mnoho sobuzhonjschcerjow a počesćenjow dosta.

S **Wósporta.** Jutše njedźelu wobwjeći tudomna dobrowólna wohnjowa wobora swoje 40 létne wobstaće. Swjedźenišći dźeń wotewri so se swjedźenišćim kemschenjom w 10 hodź. w mišchćańskej zyrkwi. Jubilejna wobora so doby. ½10 hodź. pschi radnizy k zhromadnemu kemschithodej sejtupa.

S **Krapowa** pola Lubija. Shonimy runje, so chce hnadna knjeni z Lukez hrjedź Schpitzkowu a Krapowa wulke khanitschcžo pschiprawicž a tehodła wschelake ležownosće pokupicž. Wona chce pschichodnu njedźelu wjecžor pola Stangez w Bukezach dalsche se Schpitzkezami a Krapowcžanami wujednacž. Serbske spěw. tow. „Radosćež" z Bukez je ju na swój 10 létny jubilejny swjedźeń pscheproschło. Wona je pschiłubiła, so zyle wěsće schidźe. Shonimy dale, so je to jara rjana, hibicžiwa swjedźizna. Wěsće wichitzy Serbja z nałcheje wotokolinu a hnu njedźelu wjecžor do Bukez pschijidu, so wjesela i dalšich z njej jednali.

S **Mjerjowa pola Wósporta.** Strjehu bratraj Oswald a Pawoł Juck je Schpitzenje pola Nitzkeje z motorskim kolom z Rychbacha pschijědźeschtaj. Pola stareje schsnjesowanje w Bězuku jimaj kubleš z wosom do pucka pschijědźe. W samsnym wokomiku chcyschtaj motorowaj kolesarjej pschescheknyć a zajědźeschtaj do wosa. Na wozu nika motorskeho koła Pawoła Jurka padny kół, tola kolesaŕ nóžesche so w pschihódnym wokomiku wuswobodźicž. Motorske koło so zylnje wobschkodźi. Kubleš snjesbožanju hobu do Mjerjowa wjo. Wottud jeho sanitetny auto je khorobnym autom do Nitzkeje k lekarjej dowjesechu.

Z **Khróšćic.** Mlode jutry přistupi na swjatočnych wulkich kemšach na 90 dźěći z Khróšćanskeje a Worklečanskeje šule k prěnjemu swjatemu woprawjenju. Z nimi přistupichu tež jich knjeza wučerjo a starši a krajni přećelojo k blidu Božemu. Rjana a hnujaca swjatočnosć zawostaji hluboki začišć na wšitkich přitomnych. Wobnowjenjo křćeńskeho sluba stanje so wot nětka při wotkhadźe ze šule a nic wjacy při prěnim swjatym woprawjenju.

S **Nitzkeje.** Cžełnjony kommunist Barthel je njedawno jenym nowinam list napisał, w kotrymž wón hanjaze Słowa pschecžiwo policiji a rozprawjenju nowin trjeba, dokelž hu jeho jako skuchcerja Mieżanskeju mordarstwom podhladneho sćinili. Barthel spyta bo potom w liscže wuprawnicžk a wobtrucža, so wón njeje pytany słodnik. Dokelž pak bo Barthel sam wyschnosći staji njecha, so by z tym swoju njeminu dopokasał, by tola za njeho lohko a sdobom powschitkownje sajimawe było, hoże je wón pschebywał, jako bo mordarstwje na nazionalsozialistu Seeligeru a wujchichem Landarmje Schołcze staschiezi. Barthel może tola lohko žiwoje pschihbywanischcžo w tamnymaj cžasomaj dopokasacž, ani so by bo sam wyschnosći staji trjebał, z cžimž by je podhlad ruczje wot njeho wotwobroćił. Tak pak wostanje pschezo hischcže jako na mordarstwomaj najpodhladnischi.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Burkhardswalda** pola Mischnja. (Wot byka na žmjercž sattócženy.) Sstrjedu dopoldnja spře byk kubleria Emila Zilla na dworje tak njesbožownje k sćenje, so žmjercž hnydom sastupi.

* S **Geringswalda.** (Cžežke njesboże pschi wobdźělanju pola.) Hdyž w Starem Geringswalsku bydlacy ratar Artur Naumann hromadże se swojim synom z wjeczakom na polu dźěłaschtaj a nan konja wjedźeschce, mješ tym so syn wuzdu dźerżeschc, sylschći so kóń pschi sacžinjenju a spyta cžekuncž. Mlody Naumann skoči nanej na pomoz, so by konja pomhał dźerżeć, rozhorjen skoča pak pschi tom jeho powali a z kopytom do hlowy dyri. Snjesboženemu mlodemu cžłowjekej pukny so wjacy kóseć nop a wobšlownem stawje hu do Leiżnigskeje khorownje dowjesenj.

* S **Kamjenzy.** (Woheń w kurjazej farmje.) Sstrjedu sniczi woheń 40 metrow dołhi kurjeń na Alberta Thiemowej kurjazej farmje w Mittelbachu. Nětkuže 500 kur a 7000 kurjatkow je so z wobnjom sniczisko, tak so ma wotškodźeć wulku schkodu.

* S **Krimicžawa.** (Wojowanje policajskeho sastojnika z nutsdobywarjom.) Straschne wojowanje mješesche tudyschi policajski sastojnik, hdyž dźensche 32létneho wikowarja Alfreda Kleina, kotrehož dawno hižo nutsdobywanskeho paduschstwa dla pytachu, sajeć. Sastojnik njespokoji so z tym, so macž pytaneho jemu sawšeschesche, jo jeje žyn doma njeje, pschepyta bydlenje a wucžuschi Kleina w kuchini. Sastajenje nadpadże sastojnika hnydom z nožom abo wotpjerakom, a sapocža so sastojnika khětro kritiski bój, pschi kotrymž so tež macž k lépschemu žywjeho žyna wobdźěli. Sastojnik wucžežnyny dytbjesche zasać. Tule pschileżnosć wuzi Klein k cžakanju a samkny wróczowaschwjej do kuchnje. Hdyž kolegoju sawrjenemu sastojnika jeho sako wuswobodźichu, bě so Klein, kiž bě žebi pschi wojowanju cžežko porst ranił a so najsterje k lekarjej podał, w smeru Göžnitz-Meerane sjubił.

* S **Glawchawy.** (Nakladny wós spadnył.) Pschi rjadowanju wustkoći na železnicžnym mosće Muldenskeje doliny je železom w žerdźach nakładseny wós z koliow. Nakładny wós spadny z nětkuže 10 metrow wyšokosćejeż na pod mostom wjedźazy pucž a wosta z kolesami horje žylnje wobschkodźeny leżo.

* S **Aue.** (Poswjeczenje khorownje.) S jednorej žwjatočnosćeju a w pschitomnosći mnohich cžestnych hosći bu žrjedu popoldnju nowa khorownja poswjeczena, kotraž bu za 1,5 milionow hriwnow natwarjena a może 140 khorych pschijeć.

* S **Lipsku.** (Młodosiny žiwjenjeswukhowaŕ.) Schulski hólcžej Heinrich w Sahlasjanje běsche 7. měrza 1931 žiwuzicže a rosćudnje a niz bjes samžneho straha wo žiwjenje dźěcžo wot žmjercže satepjenja we wjesnym hacže wumožik. Sa to wuprajі jemu Lipsczanske workrjesne hejtmanstwo sławne pschipóznacže.

* S **Lipska.** (12000 hr. němskostatneje železnizy pschekschiwik.) Na Lipczanskim hłownym dwórnischcžu pschistajeny bywschi železniczny assistent Fritz Holzweißig je z 12 000 hr. cžeknył, kiž je pschekschiwił. S pschepytanjom w jeho domje wukopa bo nětchto listnow a wubědźowanischcža.

* S **Lipska.** (Wopor stareho njepočinka.) Stary njepočink, spiritus do hoženy wohnja lecž, hdyž so njecha prawje palicž, bu schewšknemu mischtrej na Hübegardskej dróży w Lipsku-Voltmarsdorfje z wožnudom. Dokelž so w nětcži swojeje dźěłarnje prawje njepalesche, wša mischtr kanu se spirituzom a kiny dźěł do plomjenja. Sa rosbuchnjenjom, kiž hnydom nasta, wopali so muž na rukomaj a wutrobnje tak cžežko, so dyrbjachu jeho do khorownje bowjesch.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro za jutšchu njedźelu:** Smjerjmy sajo njewobstajne wjedro.

* **Schtwórtk popoldnju je na Merbitzšej dróży we Drježdžanskim pschedměsće Brěsnjach jedyn 45letny jonje, kotraž bě sa swoju ženu 800 hriwnow z pósłskeho schekowneho hamta wotewsała, aktowu toschu wutorhnyła, w kotrejž so pjenjesy khowachu.** Nutrjeżnik je njejpóznaty cžłowjek.

* **Na schlesyskim dwórnischcžu w Barlinje** su schtwórtk pschi kontrolli 23létneho Jaźnika, kotryž je 1925 jako Němc je swojimaj starschimaj do Pólskeje wucžahnył, hromadże z 21letnym dźěłacžerjom Frankowiakom pod jenym wosom Poznańskeho špěschneho cžasa a je jo teile powinowcži je swojim pschecželam jako ženy jedny je swažiwej ješbu wotwoleli. Wobeju su policijskemu wotdźělenju policajskeho presidija pschepodali.

* **W jastwje krajneho sudnistwa w Prenzlawje staj dwaj thjotjanzej, 21létny pólski synk Anton Patoszki a 31létny rěsnik Pilgram 55létneho jastwowego wyschscheho strajmischtra Neubauera sstonzowałoj. Potom staj z bronjownje schtyri revolury wsałoj, swoju jastwowu drastu z zywilnej drastu saměniłoj, i pihajskeho blida 20 hriwnow wsałoj a je do jastwa wróczikoj. Wczišnischaj tomorku, w kotrejž běschtaj dwaj pschepytanischaj jataj jawrjenaj. Zimaj bronje daschtaj a jimaj łaschtaj, so byschtaj jeju na cžełtanju pschewodźiłoj. Wschitzy schtyrjo potom psches płokańnju do zwobodny dóndźechu. Płyn njesłaschcžowćeneho, dokelž Pilgrama a Patoszkeho jako latepjerjow znajachu. Po puczu duzy mordarjej jatymaj powědaschtaj, so staj Neubauera stonzowałoj. Toho je pschewodźerjej nahosćichaj, wróczichtaj je do jastwa a wej wojjewschtaj. Sa cžełtanym słótnikomaj je je policija hnydom puschcžiła.**

Samtske wozjewjenje z Budyšina

Měšchćańsku sastupjerjo je s pschihtoschowanjom měschćańskeje rady pokrywnu ryhowanku za krajinu mjes Hindenburgowej a Goethowej dróhu potwarjenskeho plana „krótkeho ranja" a podžitny potwarjenski plan I a II „wosolnju" (dźěł I: Nowosalska dróha — němskostatna železnica; dźěł II: Nowosalska dróha — Wjeseczanska dróha) k pschiwłuschnymi postajenjemi městneho sakonja wobjamkli.

Wobaj planaj s městnymaj sakonjomaj stej 4 njedźele dołho w kenzlijі twarskeje policije na Zitnych wikach 3a w snatym wobthodnym cžasu sjawnje wupołożenej. Pschecžiwjenja pschecžiwo planomaj maju jo w běhu 4 njedźel wot dnja wudacža tuteho wozjewjenja sapodacž, hewak jo hórschcženje prawo sjubi.

Měschćańska rada w Budyschinje,
17. haprleje 1931.

Nastupa wólby do starschiskich radow.

Wólby do starschiskich radow pschi Budyschich ludowych schulach budźa 17. meje 1931 wot 10 hacž 16 hodźin w schulach.

Wólbne namjety za jenotliwe schule maju jo hacž do 6. meje 1931 pschijetjenemu schulskemu wjednikej sapodacž. Maju snajmjenšicha wopschijeczej za Pestalozzijsku schulu 14, za Lutherowu schulu 8, za Lessingowu schulu 8, za Fichtowu schulu 3 a za Tachantsku schulu 4 kandidatow.

We wólbnych namjetach maju jo kandidaczi z njenom a pschedmjenom z pschisłuschomnjenom stawa a powołanja kaž tež bydlenja tak jažnje napisacž, so wo lich wobzoże žanych dwělow njeje. Woni maju ko w spólnajomnym rjedźe sapisacž. Tež podpisarjo maju žwoje powołanje a bydlenje naspomnicž.

S wólbnym namjetom mataj jo sdobom sapodacž:

1. wosjewjenje kandidatow, jo pschihłosuja tonu, so jo jich mjena do wólbneho namjeta pschijmowsmu;
2. wuzwědczenje schulskeje wyschnosće, jo kandidatojo kaž podpisarjo wólbneho namjeta pak žanuzne dźěcži do stajneje ludoweje schule sćelu, abo zuse dźěcži, kiž tutu schulu wopytuja, sakonjay zastupuja.

Kóždy wólbny namjet ma snajmjenšicha 12 podpisanow wopschijeczej.

Na wólbnych namjetach žmě dwójzy telko kandidatow sapisanych byc, hacž maja jo sobustawy starschiskeje rady wolicž.

Lisćina sakonjskich wólbothmannych je wupołożena 3. meje wot 9—12 hodźin, 4. meje a 5. meje wot 7 hacž ½13 hodźin a wot ½15 hodźin na schulskim hamcze w Kupnizy (Gewandhaus) po 2 sthodomaj.

Prawo hłosowacz ma a jo wolicž dacž do starschiskeje rady žmě jo tej pschirodny nan abo pschirodna macž, kiž je w mandźelskiwje i cželnej macžerju abo nanom dźěcža, dale wocžešćinjerjaj starschi, kiž pak dozdyła pak zwjescha sa najstupaze dźěcžo jo staratej, hdyž ju pschirodny nan abo pschirodna macž abo wocžešćinjerskej starschej hacž do 2. meje 1931 ertnje abo pisownje pschipóznacže žiwjeje wólbothmanosće pola schulskeho wjednika namjetowali a jo sa wolbothmannych pschijpósnali. Pschipóznacže wólbothmanosće ma sa wotpokazacz abo wjacz, hdyž hacž do 2. meje 1931 cželnaj starschej abo pschedporuczniik abo wocžešnjer wojjewja, jo chcedza wólbne prawo wukonjecz. W dwělomnych padach rosćudzi wucžeřska zhromadźizna, pschecžiwo jeje rosćudzenju może jo w běhu 5 dnjow rosćud schulskeho wubjerka žadacz.

W Budyschinje, 16. haprleje 1931.

Schulizy wjednizy:
Eigner (namjetnik), Großer, Lahoda, Schumann, Schołta (namjetnik).

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Radworju. — Za nawšitki: G. Jusak w Budyšinje.

Dobrowólny dźak

Nanajwutrobniši dźak wuprajam z tutym „Caritas Vorsorge, Bezirksleitung Dresden A 1, Käuffergraße 4" zo je mi njedźiwajcy krótkeho sobustawstwa mojeje lubeje mandźelskeje pohy posmjertny p.enjez wupłaćila. Móžu tutu zawěsćenju należnje poručeć.

Jakub Kósk w Khrósćicach

Kruwa

młoda, wysokosuśelna je na předań **w Jitku čo. 26**

Kruwa

wysokosuśelna je na předań **w Zejicach 7**

Pohonč

15—17 lětneho pyta

R. Kapler w Njeswačidle

Kače jeja

wot běłych Peking-kačkow jene po 15 pj. na předań **w Bukojnje 36** pola Barta

Symjentne běrny

„Kaiserkrone" su na předań **w Drobach 14**

Symjentne běrny

„Inćustrie" 60 centnarjow na předań **we Łupoji čo. 19**

Triumf-motorske koło

bjoz dawka a wjedźeńskeho wopisma, 200 ccm, tunjo na předań

Klingst na Hošic hasy 17

Młody Sokoł

18 lět, sylny, pyta dźěło we ratarstwje, po możnosći we ! ,kańskej wosadze. Bliše zhonić w Serb' Nowinach

8 ctr. dobreho ľućneho

syna

je na předań **w Banecach** pola Njeswačidła

Jězdne koło

(Halbrenner) tunjo na předań

Klingst na Hošic hasy 17



Telefon 2648

poručuje

sadowe štomy

kóždeje družiny. Štomiki a kefćki kosmatych a jansk'ch jahodow, róže, pyšeńske kefćki atd.

Jeja k nasadźowanju

wot Rhodelanskich a Barnefeldskich kur, kiž su na rjanosć a zamóžnosć planowane, ma po 20 pj. na předań

swobodne kubło w Lětonju, telefon 2438

Murjeŕ

pyta na swoju ruku dźěło po 50 pj. na hodźinu

Bliše **w Dobrošicach č. 27** pola Njeswačidła

Skół na pastwišća

Woły a jałowcy

přijima na pastwu

Ryćeŕkubło we Wutołćicach

Wot ratarskeje komory připóznate pastwišćo

Serbske tańcele

(Gramofon Platten)

ma na składze

Jan Schieback w Budyšinje na Mužakowskej dr. 4

Wulke

Reunion- židźane wobrazy

su hišće rjeńše!

We wšěch wulkich pakćikach

Fürst Pückler

Drobna předaw. płaćizna 1.50 hr.

přileži **wulki židźany wobraz** ze zerijow kwětkow, mjetelow a ptačkow

Gela

Drobna předaw. płaćizna 1.80 hr.

přileži **wulki židźany wobraz** krasneje reklamy lěčnych počasow

Nałěčo, lěčo, nazyma a zyma, wot kóždeje 16 wulkich jenotliwych wobrazow = 1 wobraz lěčnych počasow

Runje z tutych wulkich židźanych wobrazow móžeće najrjeńše ručne dźěło kóždeje družiny zhotowić. Mustrowe łopjena a pókazki za ručne dźěło móžeće bórzy pola cigaretowych wikoŕarjow dóstać.

Wšě Reunion-cigarety

Reunion * Graf Arco — **Edle Fürst Pückler Vineta** — **Reunion Gela**

maju swoju čistu a miłu kajkosć ze swědomićiweho wuběrka a wěcywustojneho wothladanja jenož dobreho orientalskeho tobaka, su dźěłane z najnowočasnišimi naprawami za čišćenje a wobdźěłanje tobaka, kaž też w technicy z najdospołnišimi cigaretowymi mašinami.

Wšě družiny

hnojidłow

ma stajnje na składze

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach



Jězdźenje z autom lohko nawuknjeće

w privatnej jězdźeńskej wuwućerni firmy

Auto-Büro

G. m. b. H.

w Budyšinje na Hošic hasy 21 Tel. 2668 a 3566

Wokna a durje

Meble kóždeje družiny

Tunje płaćizny — Ciste dźěło

Wopytam Was rady darmo

E. Michalk w Mikowje

Telefon Mikow 52

Jězdne koła, šlawći a mantle, potrěby za koła

tunjo pola firmy

Bratraj Thomas

w Budyšinje na Kamjentnej hasy 16

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Nowe a trjebane

koła

lejtowany wobluk, někotre znamkowe koła wot 35.- hr. Seifertec składnostne kupe na Kamjentnej hasy 29



Fotowe | **aparaty**

groiskowe powješenske dom. kinowe

a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje. • **Fotowy dom**

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čo. 13

Wuwiwanje filmow a płatow kaž też wotdaći wěcywustojnje a najspěšniše.



Auto-Büro G. m. b. H., Bautzen,

Goschwitzstrasse 21 :: Telefon 3566 u. 2958

Fotografowy Meister

ateller w Budyšinje na Kěžorsk. dr. 15

kóždu njedźelu wotewrjene



Zhotowjenje portretow, wobrazow do pućowańskich pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a njewjesćanskich wobrazow, też na wsach. :: Telefon čo 2438

10 lět

spěwne towarstwo „Radosć"

Swjedźeński wječor

njedźelu 19. haprleje wječor 8 hodź. w Stangec hosćencu w Bukecach

Spěwy / Dźiwadło w 3 jedn. **/ Reje**

Hosćenc w Sunowje

Njedźelu 19. haprleje

reje

Herbska grychta

w Njebjelčicach

Njedźelu 19. 4. wot wječor 7 hodź.

kwětkowy bal

Přećelnje přeprošuja knježny hosćenćaŕ



Wosebity wobkhod

za

nawočnicy, ščipanje (Klemmer)

dalokowidy atd.

Specialist nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošic hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Landständische Bank

des ehemaligen Sächsischen Markgraftums Oberlausitz in Bautzen dawa

hypotheki

na wjesne a měšćanske ležownosće, wosebje też k wotměnjenja wupowědźenych nahłodnosćenych hypothekow

Pohorunja so poručuje za nalutowanki w swojim syrotam wěstym

bankowskim wotdźělenju za nalutowanki

Wotewrjenje wobkhoda!

NSU Ardie

Cesćenym wobydlerjam w **Radworju a wokolinje** a wšěm sokolskim bratram wozjewjam, zo sym

w Radworju

wuporjedźernju a wikowańju jězdnych a motorskich kołow

wotewrił.

Skład wšěch potrěbow za motorske koła a awta.

Józef Nawka.

Drjewjane kříže a pomniki na rowy

z dubowego drjewa zhotuje najtuńšo

R. Waurick, drjeworěźbaŕ. na Zadnjej Bohatej hasy 20

DŹAK

Jako woteběraŕ zawěsćeńskeho časopisa **„Der Bergfried"**, kiž mějach skazany pola knihaŕnje **Richard Vorwerg** z. dr. ź w. r. w Budyšinje dostach za smjertne znjezboż. mojeho mandźelskeho

Jana Rudela z Bukojny č. 18

pola Barta

2500.- hr.

(Poltrecatysnch hriwnow)

prawje wuplaćene. Za spěšne a prawe wuplaćenje so firmje Vorwerg a nakładej Bernhard Meyer w Lipsku nanajwutrobniše dźakuju. Móžu tuto zawěsćenje abonentow kóždemu należnje poručeć

Hana zwud. Rudelowa

Přiloha k čisłu 90

SERBSKE NOWINY

Sobotu, 18. haprieje 1931

Třeći sokołski zlět so bliži

Budże to manifestacija swěrnych serbskich horliwcow

Dźesać lět je so minyło, zo so w Serbach założi sokołska organisacija. Serbske Sokołstwo je swoju 10. róčnicu hižo hódnje a dostojnje woswjećiło ze sokołskej akademiju w Budyšinje w novembrje zašeho lěta. Bě to mała pokazka dźěławosće a směra serbskeje sokołskeje organisacije. Tutón sokołski wječork bě so tehdy derje poradźił a dobył nam wjele nowych přećelow a přiwisnikow. Ale na wobłuku dwěhodźinskeho programa na wuzkim jewišću njehodźi so tola wšitko pokazać, štož by tolmačiło a nam žiwje před woči stajało dźěło a móc Sokołstwa. K tomu su sokołske zlěty.

Sokołski zlět je tak rjec přehladka našeje dźěławosće. Na nim so pokaže, kak je so dźěłało, kak su dźěłali a postupowali jednotliwcy, jednoty, wokrjesy a zwjazk. Sokołske zlěty maju mimo měry wulku ważnosć.

Serbski Sokoł je aktiwnje so wobdźělił na wšitkich zjězdach „Domowiny" a jeje župow. Je hłowne přinošował k tomu, zo so tute zjězdy tak derje poradźichu. Wustup Sokołow bywaše stajnje najzajimawši a najwuznamniši podawk zjězdow.

Ale naš serbski Sokoł je wotmětł tež hižo swojej samsnej wosebitej sokołskej zlětaj.

Prěni zlět zarjadowa młoda sokołska organisacija hižo 1. póžnjeńca l. 1924 a to w Pančicach. Bě to tehdy zwažliwy skutk, přetož sokołska organisacija bě hišće khětro słaba. Měješe dźe 12 jednotow, z kotrychž pak běchu tři lědy dozałożene.

Druhi zlět wotmě so tři lěta pozdźišo, 14. žnjeńca 1927 we Wulkim Cisku. To bě hižo nahladniši zlět. Zwjazk bě so hižo někak skrućił po tym, zo bě serbske Sokołstwo pobyło na wulkim Pražskim zlěće. Też měješe zwjazk hižo 16 jednotow. Druhi zlět přetrjechi tuž prěni zlět. Hižo wotmětwaše so też zdobom wubědźowanje.

Po dołhej štyrilětnej přestawcy sćehuje nětko třeći wšesokołski zlět. Bě poprawom wotmyslene, zwjećić jón hižo loni, tola so tutón plan zasy spuści, zo njeby so wuskodźiło zjězdej „Domowiny" w Rakecach.

Třeći serbski wšesokołski zlět wotměje so 14. a 17. meje teho lěta w Radworju.

Prěni zlětowy dźeń, 14. meje (Bože stpiće) je wěnowany zwjazkowym wubědźowanjam a hłownej pruzy zjawnych zwučowanjow. Skónči so ze swjeđenskim wječorkom, wo kotrymž hišće nadrobnosće zdźělimy.

Hłowny zlětowy dźeń je potom njedźelu 17. meje. Program zlěta je so powšitkownje hižo rysował we jutrownym čisle „Serbskich Nowin."

Třeći sokołski zlět na nas čaka. Ale njebudźe to jenož sokołski zlět, njebudźe to jeničcy wulki dźeń serbskeho Sokołstwa, njebudźe to jenož přehladka našeje najraznišeje narodneje organisacije, nć, budźe to zdobom zjězd narodnje zmysleneho Serbowstwa, budźe to wulka manifestacija našich serbskich swěrnych doprědkarjow.

Smy žiwi we wosudnej wichorojtej dobje. Je doba, hdyž wopoj nacionalistiskeho hibanja je so nanajmócniso jimał našich susodow. Je doba, hdyž znjesliwosć napřeco druhej narodnosći so dale mjenje haji. Začuwamy to dźeń a bóle. Je to krute pruhowanje za naš narod. Mnozy, kiž dotal jako sobuběhakojo sobu pjelnjachu rjady narodnych wojowarjow, khablaju, haj su hižo přešli do lěhwa cuzych, zo bychu so klonili cuzym přiboham. Su to słabuchojo po duchu a woli, su to wjetławki, kotrymž pobrachuje wola a myslenje praweho muža, sprawneho kharaktera. My wo nich njeżarujemy, wěmy, zo su to ći, kiž swoje zmyslenje přemjenjeja kaž košu.

My swěrni, krući horliwcy pak so njepodamy. Njedamy so zatrašić ani zawjedować, znajemy swój směr a ćěł a wotměr. Nas ničo njemyli.

Třeći wšesokołski zlět so wotměje we wosudnej, za naše narodne hibanje ćežkej dobje. To nas njesmě mylić! Nawopak! W Radworju chcemy dopokazać, zo su w Serbach hišće swěrni synojo naroda a narodnosće, kiž so z ničim zaslepić njedadźa, kiž wěrja a wědźa, zo jenoź prawda dobudźe a zo jenoź wěrnosć nas wuswobodźi.

A Radworski zlět dyrbi a budźe dopokazować, zo njeje to jenoź črjódka zasakłych doprědkarjow, kiž takle mysli, ale zo su to přecy hišće tysacy Serbow, tysacy najlěpšich synow a dźowkow serbskeho naroda.

M. N.N.

O, ty ludo wbohi

Kaž stari mjes Sserbami, tak też młodźi
Ssu na kopyto jene bićji mnohi,
Hdyž schěźiwaju. O běda! Strach nam hrozy
Duch tajki njesłychsćerpanšti, kak nam łamkodźi.

Cźi jeni dobre žerbitoh' ludu chwalźa.
Sa Sserbstwo a ja wěru krućći śteja.
A kajte mjto? — Hórši njedźak žněja,
Hdyž pschiškodźerjo dźěło kašnć wědźa.

Cźi stupaju do stopow Tugoměra,
Kiž je sawišću bratram hidu tryja.
S nich mjto Judaschowe mnohy śmeja.
Jich na hosdźiku žnadź też wiša wěra.

O, so by dopóznał, ty ludo wbohi,
Twój brach, kiž tyšaš lět we tebi tocźi.
Njech lubosćą bratrowstwa cźi śtrěje wocźi,
So njepodrěja cśe kaž rupu smohi.

Hlej, lubosćą k bližšjemu naš Jesuš wucźi.
Hdże tam buch tschesćanstti a korjeń wěry,
Hdyž sawišćej skodźićej chcemy město śwěry,
Kak wobstaćchcemy we wěrje tschcśe krućći?

Se žohnowanjom njebudźe cźi nihdy
Ty wotrodźenzo, twoje cźorne dźěło
A hyrnjej rjeńschi śloty wobalk mělo.
Mšda djabołska cźi budźe — mjto hidy.

P. Wicźaz.

Mickate štomy a kerki

Mjes tym, so naschе ſadowny a wſchelake druhe ſchtomy a kerki naš w pósnim naležu a leću wokſchewjeja ſ rjanym, napadnym kſenjom wſchelakich barbow, ſpokojeja ſo druhe ſchtomy, kiž ſwjetſcha ſahe ſ podnalećſom ſakſewaju, ſ drobnymi, njenahladnymi kſenjeńkami, kiž ſnajenu jako mizki abo wurliſchći. Tute roſtliny ſzyła nimaju pyſchnych płatkow a k tomu žu jich kſenjeńka ſwjetſcha hiſchcze jenorodne, to rěka mizki tworja pak jenoź muſzke próſchne kſenjeńka abo jeniczky žónſke pěſtkoſte kſenjeńka. Pola wjeſebow a topołow namakaju ſo tute jara wſchelakorake ale tola na ſo podobne mizki na wſchelakich kerſkach roſtožělene a tajke družiny ſo tehdola też mjenuja „dwójdomſke", mjes tym ſo žu brěſa wólſcha, lěſna worjeſchina, hrab, buk, buk, włókſi koſtonych a włókſa worjeſchina „ſamotnaki", to rěka, te wſchelake muſzke a žónſke kſenjeńka namakaju ſo na ſamſnym ſchtomje abo kerſu. Mnohy dre njejžu hiſchcze wibjeli kſěcź buk abo buk. Tutej družinje ſo ſakhowatej też bjes teho, ſo wyſchtej łóſde łéto płody měwaki. Znaćiſche žu hižo mizki włóſkeje worjeſchiny, dokelž pak we žurowej ſymje pſched dwěmaj lětomaj hakoſty tuteho ſchtoma ſwjetſcha ſmjerſnyche, mózemy tuthwilu worjeſchowe mizki jenoź jara rědka woblěkowaćź. Wſchak widźimy w lěću wſchudźe na wſach te ſpodźimne worjeſchiny, kiž žu žujedź wjerſchka poſne bujneho liſća a nahe kónzy hakoſow kaž ſtoržo k njebju poſběhaju. Hiſchcze mjenje ſmaty je pola naš włóſki koſtonych. Wón ma ſ dźiwim koſtonychom, kiž pola naš raſtu w ſchowanjach, jenak mjeno ſchwamadne. Tola ſo tu a tam namaka w ſahrodach, wobſebje w Miſchnjanſkim kraju, hdźež je jón pjerja ſawjedł biſkop Benno hromadźe ſ winowym pjenkom. Włóſki kaſtanych kſenje poſoſe, mjenujcź hakle w ſmažniku, po tym, ſo ma hižo rjane ſelene liſćo. Ma potom ſmjerdźate, dołhe nažołte mizki. Płody na ſchkitanych mjeſtach też někak doſrawjeja. Jara wobłubowane žu bibaſti brěſy a lěſneje worjeſchiny; bohužel žu tak jara „wobłubowane", ſo nětkrutyžkuli kerſ wurnoženy wot pſcheſcelowy pſchirody, politiſca woprawdźe ſrudny napohlad. Pola lěſneje worjeſchiny namaka kóždy ſnadno, też te žónſke kſenjeńka, kiž ſu podobne na małe liſćowe pupki, ſ kotrychž kukaju purpurozje pěſchki. Podobne žu też pěſtowe kſenjeńka wólſche, kiž potom lěto poſdźiſcho jaſny nadeńdźeſch jako ſdrjewjene, cźorne ſchiſchki. Próſchne kwětki tworja runje kaž pola brěſy a lěſneje worjeſchiny bibaſki, kiž bohužel namakaju pſcherjaſto „pſcheceſelo". Najróle žu ſnate mizki naſchich wjeſebow. Mjenuja ſo we Sserbach też hiſchcze „wowzki" abo „rěžy", delnjoſerbiſke „rjažy". Hdyž je kolowokołe lěſ hiſchcze nahi, tworja tute wowzki hižo kłeborne pacźerkowe wuſchkwiwanje na kónzu lěta a haja. Poſdźiſcho wowzki ſo trochu ſrunaju a ſe mjechkich kožmićkowo wuſuwaju ſo ſelenoſte pěſtki abo žołte a cźerwjene tyczki. Nětko hakle mózeſch ſpóznaćź, kajſeho rodu je roſtlina. Wjeſebowe mizki měwaju prěnju pizu ſa pcźołki, pſchetoż hinak kaž druhe mizkate ſchtomy a kerki, kotreż wětr wopłodźuje, žu wjeſby wotwižne wot pſcheſakanzow, pſchedewſchćem pak wot pcźołkow. Se mużći bjeru tute nětkotružkuli wobnožku žobu do kołeſa, ſo bychu pjeſowale, cźerwje. Tak maju wjeſby wulku ważnoſeź za narodne hoſpodarſtwo, tehdóla je też kruće ſaſaſane, wjeſebowe hałoſy w naležu wottorhaćź abo pſchedawaćź. Mizki na prěni napohlad ſdadźa ſo bjeź jara njenahladne porno piſanym bokkami, a tola ſu nimo měry ſajimawe a wjele politiſcheja temu, ſtž ſo ſ nimi ſabéra.

Hwizdaj bratře!

(Wobraz je wšěm.)

Tola njetrjebaſch na bubonczź kožkowaćź. Jenoź we ſnatym džiwadle naſcheho najſławniſcheho proſaiſty. Wone wſchak ſo hewak doſć hwiſda. Wſchelazy ſo na hwiſdanju poſtorcźa. Schtoha po prawym pſcheczźiwo temu maſa? Sa pſchiſtojneho cźłowjeka ſo to njeſchiſteći. To je pſcheczźiwo pſchiſtojnoſći. Nó, njeby-li druhich „njepſchiſtojnoſćow" a ſlóſcźow byłe hacź ſkut taſcheho wjeſeſkeho hwiſdanja, dha maſło na ſwźcźe hiſchcze hicź. Ke cźenu mamy ſtwidaju hubu, tajku nježnu kulożtu hubku. Gy-li ſo na ſwźcźe wjazy hwiſdało, by wſcho žiwjenje ſo kłeje ſneſkło. Je jich doſć ludźi na ſemi, kotříž ſ poſrěbka, ſnadź ſahła w ſwojim žiwjenju ſej žanu wjetſkoſt pěſnicźu njeſahwiſdaja, dokelž maja to ſa njedoſtojne.

Heinrich Schütz: Stawizna horjestaća

K pſchedwjedźenju wutoru 21. haprieje wjeczor we 8 hodźinach w Pětrowſkej zyrkwi.

Kedźbnemu wobkedźbowarjej dyrbi napadnyć, ſo je ſo ſtruchłohra na Golgacźe hušto a we wſchelakorych formach do ſynkow ſeſtajała — njech ſo tu jenoź na mózne póſtne hudźby Heinricha Schütza a Bacha dopomina —, ſo pak ſo wumělcy na hudźbnym polu wjele mjenuje ſ jutrownym djiwom ſaběrachu. Haj, ſnjemě drje ſo prajićź, ſo mamy dosć jenoź dwě hódnotnej jutrownej hudźbje wulkeho ſtyła. Historiju wjeſeleho dobyćźeſkeho horjeſtaća naſcheho jeničkeho Wumožnika a Sbožnika Jeſu Khrysta wot Heinricha Schütza (1623) a jutrowny oratorij wot J. S. Bacha (1736). Bachowe dźełło drje w Budyſchinje hiſchcze jene njeſtatkicźa, ale inquilinojo ſu po ſdaću hižo lěta 1641 abo 1642 Schützowu ſtawiſnu horjeſtaća — potajtim jenoź někotre lěta po jeje wudaću — k prěnjemu raſej pſchedwjedli. To dawa ſpósnaćź, na kajſej duchownej a hudźbnej wyſchinje tutón ſchulejšći khór nětdy w Budyſchinje ſtejeſche. Hdyž ſo hudźbniny ſ jutrownej ſtawiſnu tak porědko ſaběrachu, dha drje to najprjedy ſaſeji na niž zyle jednorej mózneſći, maćźiſnu jimazu a pſchehładnu ſeſtajećź. Nimo toho jutrowne Boże ſłužby doſć měſtna ſa muſikalne wuhotowanje njewoſtajichu, dokelž běchu tehdy hiſchcze druhe jutrowne ſpěwy ſa tutón dźeń pſchedpiſane. Ssamoſtatne „duchowne wjeczorne hudźby" wſchak tehdy hiſchcze njeſnajachu, wſchitke hudźby — też poſdźiſcho Bachowe póſty, ſtajeſche ſo do Bożeje ſłužby. Schützowa jutrowna hudźba ſnatu měru pſcheſkročźi a bě ſwoprěbka poſtajena k pſchedwjedźenju „we wjeſchowſkich kapałach a jimach w jutrownym cźaſu k duchownemu khſeſcźijanſkemu natwarjenju".

Pola Schütza je nětko napadne a zyle w ſmyſłu ſtarſchich oratorijow a póſtow roſdźełenje rólow cźinitych wobſobow a jich kharakteriſowanje. Schtóž ſo loniſcheho pſchedwjedźenja „Ssydom ſłowom" (1645) dopomni, hnydom wulki roſdźeł pytnje. Tam ſpěwaja jenotlive wobſoby woprawdźe ſame, to je ſolitiſcy — nimo małych wuwjaćźow —, tu wuźiwa wón ſwjetſcha hiſchcze dwojohłóſnoſć w kanoniſcy konzertowaſej formje, ſ cźimž ſo tekſtej wobſebity doras ſpojći. Tola dowola wón w pſchedwjedźenju wulku ſwobodu: tute dwojohłóſne dźele móža ſo mjenujcź zyle vokalinje wuwjeśćź abo jedyn hłóſ vokalnje, druhi inſtrumentalnje. Woſtmyſlenje pſchedwjedźenja ſtanje ſo też w poſledniſchej formje, ſo by ſo na „dramatiſku wěrnoſć dźiwało". Kak nětko Schütz jenotlíwe wobſoby tharakteriſuje, njech nětotre pſchikłady dopokaža: „njebjeſcy" maju pſchcźelowy pſchewod, „jeniſcy" zembałowy pſchewod. To pak jenu njeſłyſcha. Tohodla je nimo toho ſ Jeſuſom ſtajnje bracza a violoncell, ſ mkodźenzom w rowje hušle a violoncell. Evangeliſta pſchewodźeja ſwjetſcha hłubołe hušle, wjeſchiſchi měſchnikow podpiſeraja cembalo, violoncella a baſy. By pſchedałoło wjedło, tu wſchitke tharakteriſowanja roſpiſaćź; njech ſo jenoź tute nětotre pſchikłady mjenuja. Naſche dwoje łužbje w Pětrowſkej zyrkwi a pſchihódne roſdźełenje pſchedwjedźezych tu wotmyſleny dialog wuſnamnje wuſłyſchuja.

Tekſt ſkładby je ſamón, kajſiž jón w druhich hiſtorijach horjeſtaća tamniſcheho cźłeka wužiwachu; jeſtajenje je ſchtyrjoch ſcźenjowu. Pſchi ſawodźe wot ſchćeſłóžneho khóra ſpěwane, ſteja ſłowa: „Horjeſtaće naſcheho Knjeſa Jeſu Khrysta, kajſiž je nam ſchtyrjo ſcźenjenikow wopiſuja", jako do granita wurubane napiſmo zyłeho dźeła.

Kaž Schütz nětko bibliiſki tekſt pſchima, dyrbi ſo jenialnje mjenowaćź a do njeho to jenje njedoſpěchu. Móže drje ſo prajićź, ſo je wón hacź do dźenſnjiſcheho dnja woſtał jeniczki, kotreżoj hudźba namaka prawy tón ſa krutu rěcź Swjateho piſma. Tekſt je pola njeho to prěnje, po nim ſłoju wón ſwoju hudźbu. Pſchi tym pak ſo pola njeho wſchitko tak wobrazuje. Pſchi wſchém molowanju w małym, pſchi jeho ſynkowej ſymbolizy, pak mſchitſi jenje njeſapomni wulku cźaru zyłeho dźeła.

Nimo róžnych khórow wobkedźbi hiſtorija jenoź ſłudowe khóry: „jónſke", „wyſchſchich mſchnikow" a „jednacźoch". Wſchitkuju jenoź jónu wuſkupja. Tohodla je pſchi žadnym wuźiću khorow doporońe wuſprawnjene, dźiwajo na nědźiſke trjebanje wobadu, hdyž ſo do tak wobſchěrnych dźełow khorale ſaſunu.

Schtóž pak ſtawiſnu horjeſtaća nětko tak wobſebje wuſſedha, to je jednora a ſudowa rěcź tonow, ſ kotreż Schütz Bože ſłowo wutoćź wě. Też wužite źrědki ſu tak jednore, tola twari wón źrědki, kiž ma ſ ruzy, we dwójnothórownym wobſamńnjenju ſ móznej ſynkowej kraſnoſći, do kotreje je hiſchcze dźewjaty hłóſ, Vox Evangeliſtae, ſ dobnczeſtimi wyſkanjom „Victoria!" ſtajeny.

Horſt Schneider.

Na to waschnje ſtuty w naſchej wjeſy zyte ſchwarnje Żiwi. Bohudźakowano ſo tu ludźo tak njepuchorja — ſe někotrymi wuwſaćemi — kaž tamni wulzy knjeza, kotryż na ſnadnicho wjeſnjana Lódy pohladnu. Też njetrjebaſch ſo tu ſtrachowaś, ſo ſwižanje ſa haibu wobhladaja a ſo mohło hdy wotcuniś. Bjez ſwižadzej hluby njeſmy tu wutrjechił. Schtóża dźiwny ſawoćeli, hdyż na pſchikład ſchulſki hólećeja abo nźakuli młodźenc njeſmějeli ſwojeho pſchećeśela abo towaršſcha ſtajnje mśeć ſe ſtalcku ke „pjeſćiśeju“, k wukonjenju ſkutka, wo kotrymż ſtarſchi nicźo wjedźeć njeſmědźa. Direktnje do domu ſo njeſmě hyś ſej tola w tutych ſtach hiśćeże njeſmóźja. Kaž mohł jeho ſ twara wumaśiś, njeby-li ſo ſ wroćonym dźeśeſkom ſtupił a ſe ſtyłnym ſwižanjom na to kóżdźeho cźiniś. A hyrnjeż ſ porſtami dyrbjał, hdyż plampa njeſmějeſchi. Runje tak wjeſor, hdyż Liſka w komorzy dyrbi ſłuſchećeć, ſo tu luby je a na nju kedźbuje. Wšěch ſignał ſwjećicha ſwiſda, hewak mohł ſo tam kóżdy cźiban ſtupiś a Liſku ſej won ſwiſdaś. Po cźaſu ſej cźi kožani Maćźiju ſignał wotpokkaja a pſchiſłuſoja a Liſku norja. Tuj dyrbi ſej Guſta druhi nawuknuś a ſ njej ſo ſrěźeć. Runje tak, hdyż ſu we wjeſnej korcźuje reje. S małom tak rjenje njeby było, njebychu-li te młode juſchći pod wodnanim najnowiſche ſchlagery ſobu ſwiſdaś móhłi, kotreż ſu tež na wſach ſ domom. Pał tak rjenje by ſa młodźiwm polom pódźeku było, njeby-li ſanjeż hluby ſ ſwižanjom mała. Dyrbieże takle pódźeku, hdyż ſu reje byle, hładaś a hołam pſchipoſłuchaś. Haj, runje hołym maja ſłyſchta ſ ſwižanjom. Wjacy hač ſej nźechtóſtkuli muſłi. Też na druhe waſchnje. Hdyż chcejſch takle ſnuđodej abo nźekomu druhemu nźichto pſchiwołaś abo jemu pſchikwaś a tón njeſłyſoże a nima myſłe na to. Nó, to na njeho ſaſwiſdaſch. To hižo maſi pjerachojo cźiniła. Mój ſyniſterſchi nź. hdyż raſi khołowaś ſnuđodźiż Jaŭka tam ležjećka widźi, tón ſej womhaś njemóże a pſchi wutrobu njeſnieże, tuſt k ńeź raz ſaſwiſda. A hdyż ſo nźekaŕ hodźi, ſtkowa ſo ſa nźeźim a ſaſwiſda hiśćeże por raſow, pſchedy hač ſo pokaże, ſo njeby wódźał, ſ wokſel ſwižanje pſchikhadża.

Druhon ſej ſaſwiſdaja, bjez teho ſo bychu wotpohlad nźił. Hdyż nahle nźichto ſaćiwaſch, abo hdyż ſo to, wo pokaja, hač ſu ſej myſłił. Khóſtu khéś, to nimowólnje ſe cźiniż ſej truće hłowu łamaſch, a wéż ſo zuje hinak wunikaŵaśani ſeźahaſch a ſej nahle ſaſwiſdaſch.

Wośebje hdyż ſónka móri a bóreźi a njemóźeſch ji nicźo prawje cźiniś, na jeneho ſo huntori a ſwari. Trjebaſch jenoż tak cźiniś, kaž by ſe to njehnuło a ſaſwiſdaſch ſej wjeſołu ſpěwaŕk. Potom hałe ſo pyri a warí.

Haj wſchak, ſwižanjeż ſo ſnuć, a wjele ſo w ſiwjenju ſwiſda. Tola wſchitko na ſwojim blaku. Hdyż ſej Jan pſchi hraću w korćmje naſtajnje ſwiſda, hóżeż ſu tež druſe hoſćo, dha je to njeſchiſkojnje. A ſ tymu hiſchćeje jeho ſuhon ſwiſłe nicźo hódny njeje. Też knjeſ ſaraŕ druhdy ſaſwiſda. Ma mjenujzy pſa. Schtóż ma tajkeho ſchtyrinohaća, dyrbi ſwiſdaś móż. Kajki wužpěch by to nźeło byłi ſ porſtami pywnaŕ abo ſ rukomaj plaźaŕ, na to wźaſi tajka pźnća duſcha njedźiwa.

Schtoż chcźeł rjeź, nihđże ſo rjeńſcheho a nźežnicho njeſwiſda, hač wonka w polu a holi, lźun a ketkach, hdyż dźeſch abo jdźeſch abo maſch tam ſwoje dźeło.

Bratśe, bratśe! Hdyż mużeſch takle ſ poſmeje wutrobu ſej ſkotoſiś pochod abo nźichto podobneho ſaſwiſdaś, to ſo wjele łepje dźi. Sazła w łéhu, hdyż tak rjenje wołoſoż ſkineźi. Runje tak w nowotwarje abo w prózdnej ſtwi. Teho murjerja abo molerja chźył rad widźeć, kiż pſchi ſwojim dźele ſej jedyn ſpěwaŕ njeſłyńći abo njeſaſwiſda. A pola druhich rjemjeſłnikow je runje tak, kaž pola ſnateho mydlarja Jona, kiż ſo njenowaſche „wjeſoły mydlinjaŕ“. Też poſtył wonka na łuku, runje tak cźeladni a burſay hólzy, ſtamo na beſkowanem woſu, abo ſa pluhom. Wośebje w nałźeku abo hdyż Wóſłły Knjeſ kraſne ranje wobradźi.

Praješe, ſchtoż chcźeće: ſwižanje je radoſcź wutrobina, dawa wjeſele a wupkanje. Pſched cźłowjekom, kiż ſej jedyn ſaſwiſda, njetrjebaſch ſo ſtrachowaś. Tón je wjeſe wjeſołeje a dobrocźiweje myſłe. Temu dźe dźeło łepje wot rukow, wołóſi ſej je a pokmurnoſć ſo podnźe. Kaž hižo praja: wjacy mohło ſo hiſchćeże ſwižaś. Wšo, wſchudźe na prawym méſtnje. Takle ſwižanje je ſa hubu runje tak ſchwarne kaž titka popjeſkowych plaźkow, kotruż maja wſchelaźy nałatnje pſchi ſebi. Te cźinja łochkeho dycha k ſwižanju. Pola mje je tón jenički ſadźawk: Cźaſu-li ſej jedyn ſaſwiſdaś, dyrbju truſku ſ huby wjaś. To mi cźeſko podnje, hdyż ſym ſo ſ njej wotkuſił.

Wusudźenja

Riſiko burſoweje ſpekulazije wobſmětli pjatkowne jednanje Budyſkeho ſhromaždneho lawniſkeho ſuda pſchećiwo nźeđuſchenu bankowemu direktorej pſchekłuzej Arnoſchtej Wilijej Kaſtnerej ſ Wóſporka, kotrehoż winowachu, ſo je ſo pſchećiwo § 94 burſoweho ſakonja pſchekhośił. Tutón ſakoń khłoſta ſe ſoſtwom a pjenjeſami kóżdeho, kiż wo ſmućenym waſchnju a wotpohladom na dobytk druheho pſchi jeho njeznaſonitoſći a ſokhomyłnoſći k burſowym ſpekulazijam ſawjedźe, kiż do jeho wobſtkoda njeſłuſchja. Kaſtner bješe po ſwojim wuđawanju 15 lět pola Kommerzſkeje a privatneje banki w Habrachćźanach pſchiſtajeny był, poſdźiſcho bu ſ direktorom Öſterſchſenbank w Neugersdorfje a wot tam direktor filialkow Méſchćańſkeje a Statnjeje banki w Neugersdorfje a Zitawje. Wón boſtawaſche méſnacźnje 1000 hr. uſtuy a wéſtu Etnu granifikaźiju wo 3000 hr. Sa cźaſ ſwojeho pſchebywanja w Habrachćźanach je wón fabrikanta kilkeńcźanych tworow Hantiga w Born (Haida) w ſuſodnych Cźechach ſeſnał, kiż mješeſche ſwiſki ſ Kommerzſkej a privatnej banku. Jako běſchu Kaſtner pola Oſtſachſenbank, běſche Hantiż wot prěnſchich bankí woteſchoł. Hantiż dźěłaſche ſ Oſtſachſenbanku. Kaſtnera winowachu, ſo je Hantiga ſe wſchelakimi rěcźemi k burſowoſć ſpekulazíji nawabił. Kaſtner ſpyta pſched ſudom winu ſobu na druhe nawjedowaze woſoby wotwalić. Statny rěcźnik pak běſche pſchećiwdźeńcźenja, ſo je Kaſtner Hantigowu njeznaſonitoſć wužił, je ſ wotpohlađom na dobytk jednaŕ a tak burſowy ſakoń pſchekhośił. Namjetowaſche 3 méſnacy ſaſtwa a 500 hr. pjenjeſneho khłoſtanja. Kaſtner pak ſkorźeſche, ſo je ſrudnje, ſo ma ſo jedyn ſa wſcho ſamohwitu cźiniś a proſcheſche wo mile ſudźenje. Sud pak jeho mésto ſaſtuźeneju 2 méſnacow ſaſtwa k 1000 hr. pjenjeſneho khłoſtanja ſaſudźi a jemu dalſche khłoſtanje wo 500 hr. abo 25 dnjow ſaſtwa napołoži.



Bergerjec zahroda w Banecach.

Při Bergerjec je so w zańdźenych létach zahroda přeměnila. Telko ludźi bydli wjele lět jow w Banecach, ale tajke nješto njejsu hišće widźeli kaž w zańdźenych pjeć létach. W tych létach mějachu Bergerjec studnju a čerpachu z njeje k piću a k jědźi. Tuta woda je jara jasna a čista. Z teje studnje su nětko hižo tři nastale. Hdyž su jara krasne dny, tuž dźěći hladaju, kak so z tych žórłow woda a rjany běły pěsk wužórlitaj. To je jara wulke wjesele za dźěći Nan pak ma dźěło. Hdyž nowo žórło wuprasnje, dyrbi z łopačom zemju a pěsk wumjetać. A w tych prěnich hodźinach so jara mutna woda wužórła. Tu wodu njemóża trjebać, dónjž je mutna. Dyrbja sej wodu k jědźi a k piću ze wsy nosyć. Hdyž Bergerjec swójbu wopytam, tuž so jich prašam, hač dowola, zo móżu jich žórła sej zasy wobhladać, dokelž so mi to tak jara lubi, hdyž woda a pěsk so tak won mjecytej. Tuž to tak trošku přizunam ze zemjerjenjemi w cuzych krajach. Jow pěsk a woda ze zemje přińdźetej a tam woheń. Hdyž su krute zymy, su haty wšudźe zmjerznjene, ale Bergerjec studźeń nic. Na zymnych a čoplych dnjach je woda w studni přeco zymna. Wokoło teje studnje je tójšto małych hrjebičkow. A te hrjebički su so do jeneje hrjebje zjenoćile a potom běži tuta do małeho hata a hišće do druheho a dale do wulkeje hrjebje a potom do Čornicy. W lěće wjesne dźěći we wulkej hrjebi so rady pancaju. Kački a husy so w tymaj hatomaj a we tej hrjebi kupaju.

Leńka Bergerjec w Banecach.

Powědańčko wo „hladadle“.

W małej wjescy w Japansk. běštaj žiwaj nan z doroscenym synom. Wobaj staj byłoj tak na so podobnaj, zo wšitcy ludźo jeju mějachu za bratrow. Hdyž bě nan wumrěł, woženi so syn ale stajnje je žarował swojeho nana.

Zo by so rozpjeršił, dóndźe do bliššeho města a přińdźe też připadnje do wobkhoda, hdźež hladadła předawachu. Čas žiwjenja njebě hišće wuhladał hladadło a hdyž nětko do tajkeho pohladny, wuhladny w nim — wobličo swojeho nana. Hnydom kupi hladadło a khwataše domoj.

Tu skhowa hladadło do kamora. Hdyž běše sam, pohlada do hladadła a so rozmolwješe ze swojim nanom. Raz so jeho žona wopraša:

„Z kim to rěčiš?“

Muž so trochu hańbowaše a rjekny:

„Z nikim njerěču.“

Hdyž bě raz wotešoł na polo, wočini žona kamor a nadeńdźe naposledku hladadło. Pohladny do njeho a wuhladny — rjanu młodu žonu.

Hdyž bě so muž nawróćił, wopraša so jeho žona, što to je do młodeje žony, kotraž so skhowa w kamorje a pokaza na hladadło.

Muž rozhorjeny wotmołwi:

„To njeje młoda žona, to je mój nan.“

Jedyn druheho njerozumješe.

Skóńčnje so namaka susodźinka, kiž hižo znaješe hladadła, hačrunjež bě tehdy hladadło w Japanskej hišće žadna wěc. A susodźinka rjekny:

„To je kuzlarska sklenca. Štóž na nju pohladnje ze smějatym wobličom, widźi też smějate wobličo. Pohladnje-li žona, widźi wobličo žony. Pohladataj-li na nju z wjeselym wobličom, to sklenca wamaj też staj̓nje pokaže wjesele wobličo.“

A muž a žona so spokojištaj a běštaj dale cyle žiwjenje zbožownje hromadźe žiwaj. Hladadło ženje njepokazowaše zakhmurjene a zle wobličo.

Hrónčko.

Jutře je dźeń sobota,
Khudych ludźi robota,
Zarěžachu kaponka,
Pojsnychu joh' na wrota,
Přileća tam dźiwi ptak,
Wottorhny tón lěpši ćwak,
Leće̊eše z nim do lěsa,
Kupi sebi kolesa,
Nawari sej zopu,
Staji ju na wokno,
Přińdźe ranca,
Wšitko spanca,
Přińdźe sowa,
Wšitko skhowa,
Přińdźe ćeta,
Wšitko zmjeta,
Přińdźe dźěd,
Wšitko zjědł!
Hdyž so Boži deščik dźe.
Słónčko swěći,
Deščik dźe,
Haprlejske wjedro je,
Pjany mužik domoj dźe.
Słónčko swěći,
Pomjedź pada,
Rjana Hanka z woknom hlada.



Historiske romanjerka.
Anarchistiski nadpad na hakle woženjenju španiſkeju mandźelskeju w Madridže 19. meje 1906. Kralowskaj mandźelskaj wostaštaj njezranjenaj, z jeju prewoda pak so 15 wosobow mori.



Kralowa Ena je do Pariza dojěła.
K prawicy wot njeje widźimy Quinones de Leon, poslednjeho pósłanca španisk. monarchije w Parizu.

Cyrkwinske powěsće

Njedźela Misericordias Domini, 19. haprleje 1931.

Z Budyšina.

Předowański tekst: Jan. 21, 15—17.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ¼8 hodź. farar Berg předowanje a dop. ¼12 hodź. wojerske kemšenje (cyrkw. hudźba wojerskeje kapały).

W Marijnej Marćinej cyrkwi ma rano we 8 hodź. farar Paul spowědź a Boże wotkazanje, dop. w 9 hodź. farar Schneider předowanje a wječor w 6 hodź. farar Siegemund misionske kemšenje.

Zběrka za cyrkwinsku pomoc bjezdźětnych.

Křćenja ma we woběmaj cyrkwjomaj farar Schneider.

Póndźelu pop. w 3 hodź. je w Radnej pincy konferenca duchownych; přednošk ma superintendent Fröhlich wo „načasnym wuhotowanju předowanja". Rozmołwa z wjednikami theologami dźensnišeho časa. — Wutoru pop. ¾3 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelnišće. — Wutoru pop. w 5 hodź. ma farar Schneider biblisku nutrnosć we jědźernej wyšše šule. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma farar Berg biblisku nutrnosć w ev. towaršowni. Wutoru wječorna hudźba. Heinrich Schütz: Historija horjestaća Jezu Khrysta (oratorij za 3 khóry, 5 solistow, orchester, cembali a piščele). Program gromadźe so pop 30 pj. při cyrkw. durjach dostać, za bjezdźělnych 10 pj. — Srjedu wječor we 8 hodź. ma superintendent Fröhlich bibliski wječor w Tuchořskej cyrkwi. — Srjedu wječor w 7 hodź. ma farar Schneider koło ev. šulerkow w ev. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6. — Štwórtk wječor we 8 hodź. mataj farar Große a Siegemund přihotowanje na dźěćikemšenje. — Pjatk wječor we 8 hodź. ma farar Siegemund bibliski wječor w ev. młodowni na Hrodowskej hasy 6.

Ev. luth. zwjazk młodych holcow swj. Pětra na Seminarskej hasy 19: Wutoru wječor we 8 hodź. młodostny wotrjad, srjedu wječor ¼9 hodź. hłowny wotrjad a štwórtk wječor ¼9 hodź. koło žonow.

Wutoru wočakuje so wusud přećiwo Kürtenej

Wichišažny žud w Düsseldorfje je dołhadny dźělowy plan sestajał, po kotrymž so i jednanjemi w Kürtenowym prozeßu smje. Hač do dźensnišeje hłoboty chcedźa i pschenytowanjom dopokazow hotowi być. Póndźelu lubi uda wězywustojni wo žiwotnich nahladach rěčecz a wutoru ma so wusud pschečiwo Kürtenej pschipowědać.

Schwórtkowne jednanje plačejesche pschede wšěm wujaśnjenju morda ćstwa na Marij Hahnej 11. aug. 1929. Pschi pschešłyschowanju šwědkow dóńdźe wospjet k rosporjenym pschipadam. Tak někotre žónje, kiž dyrbjachu šwědźićz a běchu i Hahnej pschećelene byle, i płacźom pschemoženе dale rěčecz njemóžachu, so dyrbjachu je je šale dowjesć.

Sokołstwo, šport a hry

Naš III. sokolski zlět.

Sotry a bratřa!

Stejimy před jara ważnym podawkom. Njedźelu 17. meje je naš III. sokolski zlět. Njeje wjacy přewjele khwile. Tehodla nanajpilnišo do dźěła. Předsydstwo a swjedźeński wubjerk stej hižo wšo jara dokładnje přihotowałoj a připrawiłoj. Na wami sotry, bratřa, nětko zależi, wšě swoje mocy azstajić za tutu wulku a nadobnu mysl a wěc, dokelž je to waš zlět a wy tola wěsće wšitcy chcećе něšto hódne a dostojne poskićić. Khiba nić?

Wšo druhe pódlanske dźěło nětko wostajće. Wšo dyrbiće jenož za waš — waš zlět zastajić. To žada sebi naša sokolska kaznosć a česć. Připrawujće wšo najmudrišo, přetož konkurenca a kritika budźetej wulkej. Wosebje zarjadujće wubědźowanja. Tu chcemy lětsa wšu našu zamožnosć pokazać. Wobkedźbujće rozpis w Serbskich Nowinach wot 4. IV. 1931. Štwórtk — Bože spiće — 14. meje je w Radworju zwjazkowe wubědźowanje wo zwjazkowe mišterstwo. Do 1. meje dyrbiće so přizjewić. Pozdźišo so nichtó njepřiwoznje. Wobkedźbujće wšć prawidła a předpisy. Dypki w přichodźe wozjewimy.

Też na druhe přihoty njezabudźće! Narodne reje pilnje wukńće. Wosebje pak dyrbi kóždy bratr zlětowe prostne najdokładnišo wobknjeźić. To so słuša, a kóždy dyrbi je sobuzwučować. Štóž hišće zwučowańsku drastu nima, njech sebi ju bórzy wobstara. Br. načolnicy njech kruće na to kedźbuja. Čorne črije, čiste košle a kholowy! Přihotujće waše narjadowe zwučowanje za wšelčizy. Njezabudźće na jednoćine khorhoje. Je skoro čas so wo nje starać. Njech su prawje rjane, zo byšće sebi dobyli mytowabće swojich znatych za zlět a ćińće wšudźe reklamu. Je to jenički lětuši zlět, dokelž Domowina žadyn nima, ale so bohače na našim III. sokolskim zlěće wobdźěli, kotryž mamy jenož kóždе 3. lěto. Tehodla je kóždeho čim wjetša winowatosć ze wšej mocu za njón dźěłać.

Zwjazkowe předsydstwo.

Přilopk

* Meteor trjećeho ranga. S lohkowobkedźbujomneje liczby čžišćenja hwězdow je so wobliczićło, so wschodnje 10 hač 20 milijonow šwonka jenotliwych ćeleschow do blišeje sewjeršteje wokolnosće pschikhadźeja a jako meteory spadnu. Najebać to so wědźa stawa, so spadowace wschowćowne ćeleso abo jeho rozbitki so namakaju. Lědy hdy je to pschišłane, so bychu człowjeska trjechiše. — Hdyž wónkanc 17. lětuju Lawrenze Sswanik z automobilom po Indiana Highwayi k hodźinskej spěšnosći wo 40 kilometrow jědźesche, khwilu pschi nocy na dróze stejachu, na kotryž ćeleschowanske zyle blišo njeho wrjeće kaž z ćišku. S wobom muhłada blyšcej pschepytowasche, widźeše, kak wulki meteor khłódźak w pródku pschesrjuli, kiž hišće ze wschodu ćeleše.

* Jona pschi dwanaćtem wójerju wumrěła. S Hradca so powěsć: W alpskej khěžiju pola Feistritzwalddy w Štyrskej wočakowasche mandźelska dźewarja porod swojeho dwojaceteho dźěćeńca. Dwaj lekarjej buschtaj powołanaj, so by pschi wobrańu pomhałoj. Wšitko khatše wumělstwo pak njeje mohło mać a dźěćo wumožić. Schišnjace žiwych dźěći a mandźelski žarjuja nad samrětu.

* **Hrózna statistika wobkhadnych njeszkodow w Jendźelskej.** Po statistiji britiskeho smukkownego ministerstwa je so w běhu lěta 1930 we Wulkobritanskej wšich wobkhadnych njeszkodźacych wschodnje w pschestrěli 20 wjesnowom morilo a wjacy hač 487 franiło. Dozwonje dha je žyle lěto 7305 wošobow morjenych a 177 895 franjenych, pomjo 6696 morjenych a 170 317 franjenych w lěće 1929.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 18. haprleje 1931.

Płačizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wotliwowe symjo na tunu abo 1000 kg, hrach, 50 kg.

Płačizny po złotej hriwnje

	17. 4.	16. 4.		17. 4.	16. 4.
Pšeńca	289—2 0	290—2 93	runny	19 2	9 21 0
rožka	191—193	195—195	woka	23 6 00	23 6 00
naz. ječmjeń	—	—	módre lupiny	13-15 5	13-15,50
nal. ječmjeń	43-250	41-250	bolte lupiny	22-26,00	22-26,00
wows	180—184	181-183	teradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosušk	9-10,20	9-10,20
Pšeń. muka	24-40,50	24-40,50	any wosušk	14 14,50	14-14 50
ržana muka	26-28,70	26-28,70	boen. melasa	—	—
pš. wotruby	13-13,20	13 13,2	přirj. kruški	15-16, 0	15 6,0
ržane „	13-13,70	13-13,7	syro, 50 kg	1 4 -1 6)	1 50-1,6
raps	—	—	žrana sloma	0,65-0,80	0,65-0,65
hróch Viktor	24-29,00	24-29,00	pšeńć, „	0 6 -0,75	0,45-0 50
lane symjo	—	—	wowsena „	0 65-0 80	0,45-0,65
pjeluški	25-30,00	25-30,00	ječna „	0,60 0,75	0,55-0,65

Barlinska burza wosta też wčera słaba pschi stólčenych kursach. Tehorunja słabe běchu wili s dołžnymi a rentowymi liściinami. Kursy so też šmodnje wotdźerjachu.

Produktowe wiki wječoru wčera hinaše njeswjerco. Płačizny powschitkownje, s wuwzaćkom ječnjenja, popuschćechowachu. Pšeńca płačeše 10 pj., tehorunja rožka a wowsa 5 pj., nalětni a nazymski ječmjeń wotpschipschej wo 10 pj., wschu po zentnarju. Na Drježdźanskich wikach bě pschenja pornjo pódnźeli wo 5 pj. tuńscha, rožka wo 20 pj. drózscha a wowsa wo 15—25 pj. drózschi. Wčera płaćeschе zentnar

w Barlinje:

pschenjy 14,40—14,50 hr., rožki 9,55 hač 9,68 hr., ječnjenja nazymskeho 11,40 hač 12,10 hr., nalětnjeho 12,25—12,50 hr. wowsa 9,00—9,20 hr.,

w termińowym wiwonjanju

za meju: pschenjy 15,12½—15,18½ hriw. rožki 10,17½—10,22½ hr., wowsa 9,50 hač 9,57½ hr.,

za julij: pschenjy 14,90—14,92½ hr., rožki 9,88¾—9,92½ hr., wowsa 9,85—9,92½ hriwnow,

za september: pschenjy 12,60—12,65 hr., rožki 9,40—9,43¾ hr., wowsa 8,82½ hač 8,87½ hr.,

w Shorjetzu:

pschenjy 13,90—14,40 hr., rožki 9,00 hač 9,30 hr., ječnjenja nalětnjeho 10,30 hač 11,37 hr., wowsa 8,20—8,60 hr., bérnow 1,60—2,00 hr., sito butry 2,60—3,40 hr. jeta 7—9 pjenjezkow.

w Drježdźanach (jadoženy pjatk):

pschenjy 14,80—15,05 hr. (14,85—15,10 hriwnow),

rožki 9,95—10,20 hr. (9,75—10,00 hr.)

ječnjenja nalětnjeho 11,80—12,65 hriwn. (11,65—12,50 hr.),

ječnjenja nazymskeho 10,70—11,45 hriwn. (10,50—11,25 hr.),

wowsa šmokwjeneho 8,35—9,60 hr. (9,00 hač 9,25 hr.),

wowsa njesmokwjeneho 9,65—10,00 hriw. (9,30—9,65 hr.)

Sšudnizy na pschechadźowanje.

Póndźelu 20. haprleje 1931

w **Dubrjenju** w hoscenzu, dop. w 10 hodź.: Radio;

w **Radšowje pola Kulowa**: Sswinjecki. Kupzy sendu so pschip. w 12 hodź. na mejnišim hamcze;

w **Kulowje** w hoscenzu „Ć 3 krónam", pop. w 4 hodź.: Wschelake meble, 3 swinje, krowi, schleńcanej wosaj, 3 muzace koseła, 3 gramofony, billard, wschelake wobuća, kowaršta pschiprawa, pjanski stroj, zentrifuga, motorske kolo, hóblowa, schijaca maschina.

Wutoru 21. haprleje 1931

w **Bratni** w hoscenzu, dop. w 10 hodź.: Schijaca maschina, pjanski stroj, drjewjanzy, wobuća a crema;

w **Chornym Khołmu** w Fiedlerez hoscenzu, dop. w 11 hodź.: Dźěłanski tóh.

Wiene płačizny w Budyšinje.

18 haprleje 1931

Wše płačizny so po złotej hriwnje zrozmuja

Najlepše twory so hišće wyše płaća

Předmjet			najnišša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšeńca, nowa	50	kilo	14.60	14 80
Rožka nowa	50	„	9.70	10.00
Ječmjeń	50	„	10,00	11 00
„ nazymski	50	„	—	—
Wows	50	„	9.00	9.75
„ nowy	50	„	—	—
Raps	50	„	—	—
Běrny (we wjetš. dźěłb.)	50	„	2.00	2,50
Butra	1	„	3,20	3 40
Syno nowe	50	„	—	3,60
Sloma z maš. młóć, pras.	50	„	1.00	1.00
„ „ „ k zasł.	50	„	1.80	2.00
„ z cypami młóćena	50	„	—	—
Pšeńčna muka 60%	50	„	22.75	23.75
Rżana muka 60%	50	„	14.25	14.50
Pšeńčne wotruby	50	„	—	7.00
Rżane wotruby	50	„	—	6.75
Jeja	1	štk.	0,07	0.08
Prosata 1180 štuk	1	štk.	10,00	20.00

Drježdźanska burza (17 IV.).

Pšeńca	296 301	běrnjace kružki	16,00-16 25
rožka	199 204	pšeńć, wotruby	12.00-12.50
nalětni ječmjeń	236 253	rżane wotruby	13 00 14,00
nazymsk. ječmjeń	—	pšeńčna muka	52.50 54,50
wows	187-192	rżana muka	31,50-32,50
čerwjeny dźećel	146-151	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
suche truh.	8,00 8,20	cokrowe truh.	—

Płačizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

17 haprleje 1931 Płačizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje:

Woły: 620.

Polnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět . . . 50

Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene . . 47—49

Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše . . 42 46

Mjenje picowane wšech starobow . . . . . 38—40

Byki: 777

Polnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće . 43—46

Polnomjasne, młódše . . . . . 41—44

Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše . 39—40

Spatne . . . . . 36—38

Jałojcy a krowy: 1238

Polnomjasne, wukormjene krowy najwjetšeje rězneje hódnosće . . . . . 32—38

Polnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět . . . . . 28—31

Starše wukormjene krowy a derje wuwite młódše krowy a jałojcy . . . . . 23—27

Derje picowane krowy a mjenje picowane jałojcy . . 18—22

Mjenje a spatnje picowane . . . . . —

Celata: 2235.

Najlepše wukormjene (2. druh.) . . . . . 68—7

Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.) . . . . 55—76

Spatne (4.) . . . . . 35—4

Wowcy: 5883

Młódše a starše wukormjene (1. družina) . . . . 48—51

Starše wukormjene (2.) . . . . . 42—46

Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.) . . . . . 36—40

Swinje: 12383

Polnomjasne, woseblivych rasow a jich křižanjow, hač do 1½ lět stare . . . . . 44—4

Wukormjene . . . . . 44—45

Mjasne . . . . . 44—45

Spatne . . . . . 42—44

Rancy a kundrosy . . . . . 40—41

Drobnowikowanske płačizny w Budyšinje

18 haprleje 1931 po hamtskim postajenju.

Wše płačizny so po złotej hriwnje zrozmuja

Twora			najnišše płaćizny hr.	najwyše płaćizny hr.
Howjace mjaso z kosćemi	1	kg	1 80	2 40
Cołace mjaso	1	„	2,20	2 60
Skopjace mjaso	1	„	2,00	2,60
Swinjace mjaso	1	„	1.4	2,00
Tukrajny swinjacy šmałc	1	„	1,80	2,00
Pšeńčna muka	1	„	0.50	0.60
Rżana muka	1	„	—	0 40
Khlěb	1	„	0,27	0,30
Jědźne běrny	1	„	0,07	0,08
Rajs	1	„	0,44	1.20
Hróch	1	„	0,66	0,90
Soki	1	„	0,5	0 90
Amerik. swinjacy šmałc	1	„	1,36	1 60
Sušeny połc	1	„	1,80	2,00
Dobre mloko	1	lt.	0,26	0.28
Jědźna butra	1	kg	3,20	3,40
Jeja	1	štuka	0,07	0,08
Jědźne buny	1	kg	0,50	0,80
Cokor drobny	1	„	—	0,64
Petrolej	1	„	—	0,42
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	**1**	**ctr.**	**—**	**2,20**
Brunicowe briketty	**1**	**„**	**—**	**1,85**

Radio

Serbske poskićenje w Pražskim radiu.

Dobry přednošk wo Serbach a naše narodne spěwy poskićichu so wčera pjatk wječor w Pražskim radiu. Mnozy Serbja poskićenje z wulkim zajimom wot spočatka hač do kónca sćěhowachu a na kóncu drje je kóždy polnje spokojeny wot aparata wotešol.

Hižom rozdźělenje poskićenja wo nas Serbach a wo našim sławnym hudźbnym mištru Bjarnatu Krawcu běše jara přihódne. Zawodny přednošk, kiž poskići k. Vlad. Změšk a l poda krótki ale dobry přehlad wo našich serbskich pěsnjach. Wěcownosć přednošuja wšitcy z polnym spokojenjom začuwachmy a smy přednošerjej dźakowni, zo je tak wo našim łužiskoserbskim ludźe swětowej zjawnosći rěčał. Hódnje rozpominaše wón też dźěło a zasłužby našeho Bjarnata Krawca wo naš narodny spěw a narodne reje. Słowa pohódnoćenja jeho prócowanja su polnje zasłužene a wjeselimy so, zo je so tak we wšej zjawnosći rěčało a zapiśemy jo rad'a z wutrobnym dźakom.

Potom mnohim z nas nic cyle njeznate k. B a k u l a rozłožowaše, kak je so z Bjarnatom Krawcom zeznał a na jeho namołwjenje ze swojim chórom do Drježdźan a Łužicy přijeł, zo by tu serbske a češke spěwy poskićał. Ze wulkim zajimom sćěhowachmy jeho rozłožowanju a my, kiž smy před drje nětko 8 létami jeho sławny chór w Budyšinje a na serbskich wsach słyšeli, doživichmy w duchu hišće raz tamne rjane dny. Wulcy zwjeseliło je kóždeho sprawneho přećela hudźby, zo je Bakula tehdy ze swojim chórom telko zajima też w našej Łužicy namakał.

Jeho chór spěwaše někotre Krawcowe pěsnje. Ze swojim čistym a wěstym spěwanjom našich domjacych spěwow našu wutrobu rozwjeseli. Je to dźiwne začuće za jeneho Serba, hdyž słyši spěwy w swojej maćerinej rěči daloko přez powětr do jeho wucha klinčeć. Při małosći našeho ludu a skromnosći jeho stejišća mjez europskimi narodami na so serbske poskićenje w radiu z dźakom witać.

Po wokřewinych spěwach Bakuloweho chóra słyšachmy hišće někotre serbske narodne reje po zestajenju našeho Bjarnata Krawca an tačelach. Běše to zdobom dozynk tuteho jara derje poradźeneho poskićenja wo nami łužiskich Serbach.

Wićerźiwa pśichcejśaśenju radiowych pósłuchaŕjow.

W Budyšćich nowinach so poslednje dny wjele pisa-che wićerźiwe pśichcejśaśenju pśichśimanja radiowych postrěhanjow. Też na blido serbskeje redakcije so tute dopisy położichu. W sajmje wšitkich słuchaŕjow radia pśichilośnjenej powšichnikowje rozmominanjam, kiž su tam rozpisane. W pśenim dopisu wobzeźeše so dopisowaŕ, zo so je strona pósta pśichmała stała k wótstronjenju wšelakich njerěźownych a hnadź też zwowólnych pśichcejśerjow radiowego słuchanja. W dalšim pak so napomina, zo bychu so mějśićelo radia sjednośiło a se zhromadnymi mozami pśichcejśiwo tajkim wobzeźowanju wukšupowali. Stónźnje pśiche žrěbi dopisowaŕ sakoń za słuchit radiosłuchaŕjow. — Druhi dopis je sjawnu list na Budyšći pósłowy hamt, w kótrymž so wobzeźeše, zo so jeho hórjanjenje na pósće pjerća wobkedźbowało njeje a žada na swoje wšelake praśenja dokładne rozjasnjenje. — Mamy za swoju winowatosć naśich cytaŕjow, njes kótrymiž maja tola też mnohi radio, wo dopisomaj sćśi. K dospołnenju wobzeźeśenja pak bohužel dosć mě-

Bóhlby Knjezowy kroš

Knjes dr. Elwers, nahladny knjes w měsće, nosćeše pśi słotnym rjeźasu śwjelego cźažnika mały pjenjez, krošk abo 10 nowych pjenjezkow, kiž běśće žrěbi posłoźiś dał.

Pśichi wjeźeri poła tajnego radźićela wopraśa so jeho žonjadźina: „Śchto maśe pśchi rjeźasu wiśaśo?“ „Je dopomnjeśe na mojeho njebohi nana a na mojn konfirmaźin. Mój nan běśće se schoźarjom na ryćerkrubje w hoši, a ja wopytach gymnazij blišeho města. Běch jara lóhki śmyśleny. Pśichi kóždej hłupośeji, kótruž w śchuli śtućźichmy, běch pódła. Běch, kaž maśi hnito śtorźeśe, na wiśich hodźićach.

Krótko do mojeje konfirmaźije pógśła mje nan ś listom na dwórniśćeźo, kiž běśće 20 mjeśićhinow wot nas dale. Wjedro běśće hymne a njelubośne. Liśt dyrbjeśeše ś bliźićim cźahom ześ. „Tu maśi krošk sa tkartu na dwórniśćeźo. A nětk chwataj a pśichiźi hnydom sa mě domoj!“

„Wjeźer běśće cźmowy a mha tak tolita, zo móźeśe ledźy ruku pśed wočomaj widźeś. Też śwěźy na dwórniśćeźu njeběźu widomne.

Mje to njemyli, ale sajima. Sśłyśchach, zo so cźah bliźi. Pytach mój krošk, ale — podaŕmo. Hdźe je wostał? Pśeźej! Njemóžach pśeś sawjeradło. Starý sastojnik hy rjekł: „Tykń swój śiśt tam do kaśćeźika! Jutśiśe rano je hišće cźaśa dość!“

„Wěźach źebi pomhaś. Skoźich pśichi puću pśeś sawjerjenje, hdyž cźah pśichijeźe. Pśetuj wós běśće pośledni. Ruće śkoźich na śtupadło, so bych śiśt do wosa tykńył. Njenamakach pak śiśtowy kaśćeźik. Schto nětk? Cźah jenož 2 mjeńśichinje cźaka.

We wosu śłyśeach hłoźy. Pośłuchach. Njeběźach na pósłunym wosu. Wuhladach make sawrjene wótnjeśćka — běch na wosu sa jatych. — Cźah jeźe dale. 2 śłośnikaj źeźitaj we wosu sa jatych, wośtrożenaj wot sastojnika, kiž pódła njeju we wotdźělenym źeźi. — Ja dyrich śe mozu do wosa, so mje sastojnik wuśłyśha a mje do wosa nuts ześeže. Powźedach jemu: „Taj mużaj dźetaj waś kónzowaś a cźekńuś.“

„Sastojnik ho pódjakowa a puśćeźi mje śtaźiś won, hóźeź śwój liśt do pósłoweho wosa tyknyć. Skoźich sa-ho pśeś sawrjenje a cźerjach domoj.

Po dwěmaj hodźinomaj pśichiźeźech zaše pśeśeźeny dom. Macź rozy kamaśće a mje wobjima. Nan pak kij pytaśće, so by mje pokhwalił: k swójej pak jón njenamałka.

„Hólśe, hdźe by tak dołho cźaś? Macź je so źmjerź śtrachowała.“

„Běch mój krošk śhubił. Skoźich pśeś sawrjenje a nětk powědach podawk wo sastojniku. Na dobo wuczahnych krošk je sako, kiž běśće so w kuśe śkował.“

„Mój luby hymo!“ dźeśće nan 2 dnjej pośdźišćo na mojim konfirmaźišćim dnju.“ „Hlaj, tuton krošk dyrbjeny wobchowaś. To je Bóhlby Knjezowy krošk! Ty by źmjerźnemu sastojnikej, nanej a mandźelskemu źiwjenje sakitał. To je Bóh dźiw! Njeby-li so krošk śhubił, njeby ty se wumóźerjom sastojnika był.“

„A pśichi tym dari mi mój nan konfirmaźišći dar, nój pśeni cźažnik ś cyanym rjeźasom. A na tón ńamy Bóhlby Knjezowy krošk pśiźinili, kiž dźensa hišće se nojom.“



Najstarši človjek swěta přijědźe do Němskeje. Naš wobraz pokazuje wobstarneho Turku Zaro Ago w Londonje. Wón přijědźe z Newyorka do Londona. Wo nim so praji, zo je 150 lět stary. W Newyorku wón do njezboża přińdźe, štož pak po zdaću žanych złych sćěhowkow za njeho nima. Z Londona pućuje wón nětko do Němskeje, zo by swět „ z časom“ zeznał.

Přiłopk

* **Kaśeźiśeju bankoweju rubjeźnikow saśkapiła.** Kriminalnej policiji w Kaśeźu je so poradźiło, wobeju nałodeju cźłowjekow, kótrajž běśchtaj póndźelu rano wótnuźu Němśeje *banki a Diskonto*-towaŕśtwowśkeju pśichi dwórnuśćeju Wilhelmshöhe **nadpadkoj**, sajecź. Jedna je so 27ĺětnoho hjesdźěnjeho dźěłacjerja Schmitza a hjesdźěnjeho **klampnarja** Krawca. **Wobaj**, **kótrež** hižo **tłokstanaj**, **buśchtaj hjeswadnje jako śkućerjej śwěźenaj**. Dale je so **wukopało**, zo je w jeju wožobje tež 1śoźnikow popadli, kótrajž staj wjeczor k 7. septembrej m. l. rubježnu nadpad na pokładnjowu měśnjosć Kaśeźeźkej omnibušoweje towaŕśtwoweje śćuśćiźkoj, pśichi cźimž je so jimaj 3200 hitmonow do rukow dośtało.

* **Po 50 ĺětach je sajźonamałkaloj.** Mĺóko je tomu 50 lět, so w Elkkonje w Pennśylwanjskim śtaće diwaj młodoj cźłowjekaj śwój ślub śpěchowaśtaj, dokeź njechcźeśtaj śtarśej na źadyn pad do źiwiśnj swolicź. Młody cźłowjek wosta w śłužbje śtarśiśeźo hojiwadaśtwa, mjes tym so hłubokosćrubźena hoźa je do Pśiładelphije pśeśeźyła. **Majebacź** *tamaneju wutrobow* **wojeńśtwaj** je wobaj hižo sa njeśto lět. Po 15 ĺětach, potajkim nětko pśeśeź 35 létami, bu žona w Pśiladelphiji ź wudowu, a w meji 1930 wumrě mandźelśka jeje pśiedawśeźeho źiwjenjeho we Elkkonje. Wóndona **wróći** se **śtaruśchka** k **pśenjemu** raśei wot nimale 50 lět ś Pśiladelphije do śwojeje śtareje domiśni Elkkona. Tam śetka ju na haju śtary muž, w kótrymž wona hnydom „jeho“ sajźo pósna. Pośtrowiwśći je wśajomnje wón ji źdźěł, so je śkoro dźeśaś mużaznow je wudowjow. A nětko chźetaj śtaraj cźłowjeźaj tola hišće je hromadźe do mandźelśtwa śtuśiś a po 50 ĺětach śwój źiwjenja do śtutka śtajiś.

* **Wulkowoheń w Parižu.** Wulki woheń, wudyŕiwśći wutoru pśichpołdnju w twarjenju Pariźśkeho dwórniśćeja Batignolles, njeje pśeźeźo hišće śalaty. W delnich měśtnośćach śłonjeho twarjenja, w kótrychž je žo woheń pśeźeźo dale, a thětra wohnjowa śtraja dyrwjele śpirituśowe a mnoho pśehkobnych twarow, hori bjeśće wróćo wośtaś, je by teź tónle pózdni śtrach wótśtroniła. S twarjenjśćejow śteja jenož hišće ńekotre hubjene śakkadne murje, kótrež žu je śwjećeźeho dźěła sajźypte. Wjednik Pariźśkeje wohnjoweje wobory je žo wuprajił, so njeje wot 25 lět, t. r. wot hobrźeźeho wohnja Pariźśkeje wikowaćnje, janeho tajźeho wulkowohnja wjazo nawědźił. Skóda, ći da je so nětko ńekaj pśechewidźeć, wobliźi je ź nětkeje 50 milijonami frankow. Kaž je žo wupokazało, njejśtaj wohnjowaj wobornikaj, kótrajž buśchtaj wot śpadazeźo wohnjoweho rěbła pohrjebanaj, w pómjenjach śahinuloj, ale staj na źožo jenož mjenje abo bóle śranjenaj. Wo cźłowjeźe źiwjenje potajkim žo njetrjeba źarowaś.

* **Sawśeźenje ležneho cźaśa w Franzowśći.** W nozy k 12. jutrownikej śawjeźe je w Franzowśći śaso leźny cźaśy je śtoreźenjom cźaśnikow wo 60 mjeńśchinow do źrěbła. W nozy k 4. oktobrej wróćza je połnym śaso k normalnemu cźaśej.

Falunski hórnik

W śiarośławnem hórniśtwu mješ[illegible] Falúnje) w Dalarnje w Śchwedśtwej [illegible] kośeźe jeneho muża, kótryž pśeźed 260 ĺětami jenož a ju hižo jónu, léto 1749, pohrjebany. Jednaśeźe žo wo jeźiśće powośtanki. „Falunśkeho hórnika“, Matža Iśaakśśona, kótreźež mjeno je do śtawiśnjśkich kniźow Śchwedśćeźe a kótreźež wobraz do literatury śwěta pśeśeźeśoł. Wěź ma śeźěźowaju pśićiźinu:

Matś bě źiwy jako młody hórnik w druhej połojcy 17. ĺětśtoka w Falunje a dźěłaśeźe tam, jako tam hišćeźe źe wuśpěchom kopor ryjachu. Tamniśeźe jamy běchu tehdy hišćeźe śwětłaźiwe. Se śvśtnej dźowku žuśoda bě wón ślubjeny a bórzy dyrbjeśeźe žo kwašowaś. Někotre dny do tehdo jeźeźeźe Matś jómu rano śamlutki do jamy. Semja žo sažgwarjwśći śnjemóžni sołhob do pśeźekopka, a młody muśśi žo jenże wjazy njewróćeś. Jeho sadwelowana njewjeśte pak rjekny, zo je wéśtoźu we, zo jeho hišćeźe jómu seźeźowłada. — Polśia ĺét podźišćo, léta 1720, žo pśeźekop ža a śtara jama žo wuklumpa, a jako hórniśy do njeje sajśupiśća, namakachu tam woni muśśeźo, kótryž bě tam po źaźu krótko do tehdo wuźnyk. Wupokaja pak žo, je běśće wón mortwy, hdyž teź dobrośnje ćerśiwy a derje sdźerjany kaž źiwy cźłowjek ś mjećeźej koźu a śtrowej barbu. Lud žo śbéża, zo by mortwehe wohladał. Nichtón jeho njepójna. Doniž teź śtara maćerka njepśiśićampa. Jeho wuhladawśći wona wótśte sa-płaka a sawoła: „Wěźźach tola, zo jeho hišćeźe jómu wohladam. Je to Matś, mój pśiśiluśbjeny!“ — Śkaliźna wode (Vitriolwaśśer), kótraž jamu pśelnjeśeźe, bě cźełu hórnika dospołnje sdźerźała. Pśeźed wočomaj śtareje leźeźeźe jeje ślubjeny w źamśnjej nkodośtnej rjanośći, kaž běśće jeho pśeźed 50 lětami k połślednjemu rajeś widźała.

Cźło je jo wot Linneja a druhich wučenych pśeźepytowała a dokładnje wopiśała. Wono bu do kaśćeźa se *śchleźeźanem* **ńekom położene a** *płaćeźeśe dołho jako jena* ś najwjeśćich spodźiwnośćow Śchwedśćeźe. Hakle tśi lětźeśatki poźišćeźo bě cźełu tak śpłěźniło, zo pśehitajcźu je lěto 1749 w Kopperbergśkej źyrkwi. Jako bu źyrkej śeta 1860 ponowjena, położichu kośeźe do jeneje śiśty a śtajichu ju na łubju. Někotre žu jeźiśće powośtanki na pohrjebnišćeźu pohrjebane.

Tola śtawiśnja je pśehitomnikow jara pośnudźiła. Romantiśći raś je ćaźnikow, hudźbnikow a śpiśowaćelow pohnuł k pěźenjanjam, śpěwam a naśtawkam. Friedrich Rückert je tema nałośił we „Śtotem kwaźu“. Holśteju je operu „Elis a Valborg“ ź teho śćźinik, a teź Richard Wagner je žo pśeźa ź tutym pśeźednjejśom śabućał. Léta 1887 hišćeźe wumźe je w Baślinje śpiš wot dra. Jurja Friedmanna: „Wobdźělanje śtawiśnju wo Falunśkim hórniku.“ nk.

Swójbne powěśće

Sm ŕ ĕ l i : Jan Handrij Rajśe, trawśći mjśchtr w Cźornowje pola Kamjenca, 81 lět; khowanje budźe jutśe njedźelu pop. w 4 hodź. — Hańża Martinkowa rodźena Richterez we Wojerezach, 63 lět; khowanje budźe wóndźelu pop. 1/3 hodź. — Emma Konradowa rodź. Konradźa w Běłej Wodźy, 44 lět; khowanje budźe jutśe njedźelu pop. w 3 hodź.

Towaŕśtwowski powěśtnik.

Hornja Hórka. Tow „Łužica“ změje njedźelu 19. 4. pop. w 3 hodź. swoju měśačnu zhromadźiznu we Nowakec hośćencu. Přednošk budźe nam k. dir. Bjarnat Krawc z Drježdźan poskićeć wo źortniwośći w serbskej literaturje. Knjeża dowěrnicy so proša, to wšém sobustawam wozjewić. Hośćo su ľubje witani. Wo bohaty wopyt so prosy.

K přećelniwemu wobkedźbowanju: Podpisanemu njeje dale možno, na naprašowanja a prośtwy pisomnje wotmolwić, je-li zo k tajkim należnośćam porto připołożene njeje. Korespondency so skoro ćěsniwje kopja a w nětčišim času ani njeje wjacy možno, na to mały kapital woprować. Hewak stajnje *k službje. Kj. Krawc, hudźbny direktor.*

Ł. S. S. Z. Wšém Jednotam! Njedźelu 17. meje je naš III. zwjazkowy zlět a Boże stpiće, 14. meje je zwjazkowe wubědźowanje a potom su hłowne pruhi, wšo w Radworju. Wšě jednoty należnje napominamy so pilnje na woboje pśihotować a swoje cyle dźěło za naš zlět zastajić. Wšě pódlanske wěcy dyrbja so wostajić. Na kóždym jednotliwem zaleźi, kak so III. zlět poradźi, dokelž je to teź jeho zlět. Zwjazkowe předsydstwo.

Narańśi sokolski wokrjes. Hłowna zhromadźizna budźe sobotu, 25. haprileje, wječor we 8 hodź. we **Njechornju** w Symankec hośćencu. I. Rozprawy. II. Wólby. III. Přednošk zwjazkoweho načolnika. IV. Wśelćizny. Wokrjesny načolnik.

Njebjelćicy. Wot 17. 4. wuča so zaso narodne reje. Wša k wuknjenju zwólniwa młodosć so k temu přeprošuje.

předsydstwo.

Róžant. Tow. kat. młodźenccow wuhotuje njedźelu, 19. haprileje wječor 1/8 hodź. w Bjeńśec hośćencu, w Sernjanach swój założeński swjedźeń z dźiwadłom a rejemi. Wšěch lubych Serbow z blizka a z daloka nanajwutrobniśo přeprošuje

předsydstwo.

Wubjeśk za Zejferjowy pomnik zeńdźe so wutoru, 21. haprileje pop. w 3 hodź. pola k. hamtskeho předstejićerja Błažija we Łazu Předsyda.

Śměški

„Njeběźeśe bha knjeni Kamjenkowa hižo po śtonźenju wójny 29 lět śtara?“ wopraścha ža jedyn knjeź w towaŕśtwje tak wótśje, so to knjeni śłyśeźeśe.

„Nó a?“ wopraścha ža tuta. „Śćym njes tym śeśtarka? Jene léto dźe, jene léto pśichiźe. To ža wuruna.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wuh. a čišći Smolerjec knihiličišćernja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj. Wobčežnje so stajace nawěšiki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšacej banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhowkam čěłneno znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bjezdźěłny. Kóždy znjezbožene dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja sa bjez hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin zjawne zwěsćowdźene. Prawa a winowatosće abonentow wotnošnje nadrobnje wuměnjenja tutoho banki, kiž Serbske Nowiny hrjeja a hdyž wuzwoja.

Cisło (Nr.) 91 — Budyšin — Pónděelu, 20. haprieje 1931 — Bautzen — Lětnik 90

Briandowa napřećiwna kročel

Konferenza franzowskich ministrow a přehladowych parlamentarskich wubjerkow je so pjatk z přehladowstwom ministerskeho přehladowy Lavala z **planom němsko-awstriskje zjednoweje unije sabrała.** Parizske nowiny praja, so je tole wuradowanje jara wažne było. „Petit Parisien" wo konferency pod napismom „Po puću k hospodarskemu sjednoćenju europiskich ludow" rozprawja. Wuradźenje je, kaž knježerstwowa zdźelenka powě, k dospołnej přesłuchowanosći wo naprawach dowjedła, kotrež dyrbi Franzowska w Genfu zastupować. Tele naprawy zyle na politiske cźarje Swjatka Ludow leža, jwonka kotrychž so žana prawa měrowa politika njehodźi dźełać.

Franzowska hospodarska politika dyrbi so z planami hospodarskeho hromadźe dźełanja zwjazać, kotrež so někotre w internazionalnym swěrju wudźěłaju. „Petit Parisien" praji, so myšl hospodarskeho hromadźe dźełanja w Jendźelskej, Italskej, Polskej, Bołharskej a w krajach Małeje ententy zmjenje pokročuje.

Parizki „Matin" wo hnydomnych a zhromadnych naprawach rěči, wo kotrychž so w pjatkownej konferency wuradźowało. Hnydomne naprawy so na nakupjenje žita w Juhosłowjanskej a Rumanskej poćahuja. Tutaj krajej dyrbitaj so z organisowanjom jeju trěbite podpjerowaćz. Franzowska budże najzerje hač k nowym žnjam sćěhowy milijonowy zentnarjow trjebać. Se zhromadnymi naprawami dyrbi so **zatarsta** produkcija wuprawić a so dowolej ruskeho žita, kotrež so nize zwětoweje płaćizny potykuje, wobarać.

Parizske nowiny pischu, so su so w Barlinje dla Briandowych planow pschećiwo wotmyslenej awstrisko-němskej zjednoweje unije do njeměra dali.

*

Winske nowiny so dotkadnje z franzowskim napschećiwnym projektom saběraju. Kschesćijanisko-socialna „Reichspost" pische, so Briandowe postupanje dopokazuje, so je němsko-awstriski zjednoty plan sašo nowe žiwjenje do hospodarskich rospominanjow dunyk a jim nowe myzle dał. Sa krótki cźas so pokaże, hač po nowym rěcźu, na kotryž je so nowy Briandowy plan zjednoweje politiki nastajił, khodźicz hodźi a hač schibodnisći wunoschi sarucźuje, dyžli pucź, na kotryž su z němsko-awstriskim zjednym planom stupili.

Mulkowne pisse „Wiener Neueste Nachrichten" mjenja, so, hdyž chcedźa Brinadowe napschećiwne plany europiskej hospodarskej nusy lózy cźinicz a hdyž njedyrbja niz jenoż žadanjam za politiskej mozu słužicz, njebudże so jim z awstriskeje a němskeje strony sedma njeschto napschećiwicz moz, dokelž dyrbje wone słónczne do němsko-awstriskeho plana zaběhnycz. Hdy bychu pak na wožnamocnjenje a wobstupjenje Awstriskeje a Němskeje samerjene było, bychu wone w najskerschim padze tutomu abo druhemu wobdźělniskej nakhwilne wołoženje pschinjesć moch, tola niz jako z korjenjom wukopać.

Spaniska republika

Mjes Madridom a Barcelonu je so po dołhim jednanju pjeca dorěcźenje dospiło. Dojednanje katalanskemu statej najwjetschu měru zamostatnosće dawa. Macia je pjeca w Katalonskej zyrkej wot stata dźělił. Banki su wobsamtke, sa prenje potrěbnosće neweho stata rukowacz.

Prezident Macia je rjekł, so zdźela zpuschczena zamostatnosć jenoż nakhwilnje placźiła, hač so nazionalna zhromadźizna swola. Ta dyrbi potom katalanske žadanje sa njewotwisnosću dopjelnicź.

*

Madridske nowiny „Nacion" su runje wuprajenja majora Franca pschinjesłe, w kotrychž mjes druhim praji, so je někto po załoženju republiki poprawna revolucija hakle sapocznje. **Pschede wschěm dyrbi so lud wobranicź. Nětcźischa republika njeje doznka niczo hódna a je jenoż hajischcza monarchistow.**

Ministerska rada je wobsamtka, dollarski kredit Morganowe banki, kotruż je kralowske knježerstwo pschijało, wróćicź. Dale je so wobsamtko, so ma so **1. dźeń meje jako offizielny zwjatk dźeń sawjesć a maju so zamjne wojerske znuby wotstronicź.**

Sa wyschischeho rostajowarja knježerstwoweho kommišara w Marokowstwej su generala Sanjurja pomjenowali.

Wotmyslenje Baskow, zamjenu republiku zakozicź, chce knježerstwo z měrnymi srědkami sadźěwacź. Wschě baskiske gmejnske rady chcedźa wot knježerstwa pisomnje žadacź, so by do zamostatnosće baskiskeho kraja zwolili.

Mjes tym su so **wójnske tóhe pschekhcźile, a to** tichižaj „Alfonso XIII" do „Espania", „Reina Viktoria Eugenia" do „Republiki" a „Pricipe Alfonso" do „Libertad".

Schpanielu republiku pschipóznali.

Franzowska, Juhosłowjanska a Guatemala su schpanisku republiku pschipóznale. **Wobkhenjenstwo w Sewilli je so wróćo wsało.** Na wschěch universitach su wuczerjo zapoczeli.

Jendźelski pósłanz je pschipowědźił, so jeho knježerstwo hakle schpanisku republiku pschipóznaje, hdyž budże **stejischcźo jendźelskich dominionow k nej znate.**

Radikalna zlutniwosć w sakskim šulstwje

Nowaj běrka wukasow ministerstwa za ludowe dźěłanje **nowe lutowanske pschiprawy w schulstwje wopschija. Dla finanzneje nuzy dyrbja so tež wudawki w schulstwje, kaž dałeko je možno, wobmjesowacź,** tola z tym njeńmě dźěłanje a strowosć schulskeje młodźiny cźerpicź. Kaž ministerstwo za ludowe dźěłanje pschi swojich žadanjach za hajenje a wudźerjenje schulstwa na nuzy gmejnow a schulskich **wotrjesow** po możnosći dźiwa, dyrbja to tež wyschnosće schulskeho dohladowarstwa a schulske kommisije cźinicź. Dla krajneje finanzneje nuzy njemóže so stym cźicźicź, so je finanzna cźeza na stat wotwala.

Wulutowanja móža so na pschikład z tyd dozpicź, so so liczba wuczerskich mozow njepowjetschi a so so pschi schulskich twarach po możnosći lutuje. Schulerjo powjetschenych a wobšěrnych schalow, kiž zadawaju wyše zwolow po wobdarjenosći a dokonjenju njemóža dopjelnicź, dyrbja so dźěłanju pschipokasacź, kotrež so sa nich hodźi.

40-milijonska požconka za sakski stat

Dokelž su so na sakku 20milijonsku zhromadnozetowsku pożczonku wulke sumy podpisałe, je so tale pożczonka na 40 milijonow powjetschiła. Wunoschi tejele pożczonki na pokładowe pschipokasanki so jenoż k wotplaczenju trajazeho dołha zatkeho zwobodneho stata nałožichu.

Spytana francowska spionaža

Barlinsk wyschnosćz je zdźelika: **Tjo franzowsku offizěrozo,** mjes nimi jedyn zobustaw franzowskeho pósłanstwa w Barlinje, běchu Barlinscy wyschnosćzjo wosajewili, so chcedźa zebi bitwiscźo pola Tannenberga a Gumbinnena wobhladacź. Hdyž prěni dźeń w Rauschej Pruskej pschebywachu, su so w Königsbergu z pschewodom franzowskeho konsula do artilleristich kasarnow pschischli a wojerske zwuczowanja znutska kasarnicho dwora fotografowali. Fotografiske apparaty su jim zebrali a jich fotografiske wobrazowanja zu pruhuja. Wosebita wyschnosćz tole počinjanje zusych offizěrow znutska iwerdźinu jako njetorkotne wobhladuja. Němske wukrajne ministerstwo je so tohodla pola franzowskeho pósłanstwa w Barlinje wobzěžowało.

Politiski krwawny njeskutk w Schönebergu před sudom

Tśe dny je pschijeżny zud w Barlinje-Schönebergu wo politiskim njeskutku jednak. 27letny politi wupomhaŕ Knutz, zobustaw nazionalneje sozialistiskeje strony, bě wobstorżeny, so je 11. měrza we hłownej drohi Schöneberga do 17letneho pjekarskeho wuczobnika Ernsta Nathana sćěłił, kotryž je dwaj dnjej pozdźišo na zwoju ranu wumrěł. Soudowy pschedsyda na wschědne puti pokasowasche, kotrež so mjes nazionalnymi sozialistami, kommunistami a zobustawami němskoratneje khorhoje stawaju. Wobstorżeny Kuntze je pjedy Stahlhelmowym zobustaw był a je pozdźišo k nazionalnym sozialistam pschešoł.

Pschiježny zud Kuntze wot wobstorżby sarażenja wuwinowa a jeho jeno dla njedowoleneho noschenja brónjow k 1ku sastwa sadźudźi.

Krajny radźićel Hausmann so wusprawnił

Sozialdemokratiskemu radźićelej Hausmannej we Schwelmje jeho politiscy pschećiwnizy w nowinach porokowachu, so je w jenej zjawnej zhromadźizny rjekł, so su němscy wojacy za cźasy zwětoweje wójny jenoż pschećiwo njepschećelej pospitowali, dokuž su jim najprjedy žo palenza nażołkacz dali, so su kaž zwinje pjeni byli. Hausmannowi pschećiwnicy knježerstwo unapominachu, so by Hausmanna dla krawdźenja němskeho wójska je sastojnjstwa wotstadźiło. Knježerstwo je na to do Schwelma kommisara pósłało, kotryž je wjetschi liczbu wobdźělnikow tamneje zhromadźizny jako zwódkow pschesłyschał, mjes nimi tež někotrych žandarmow, jedyn zobustaw wotrjesnje zhromadźizny Emnežko-Ruhrskeho wokrjesa a dweju měschczanskeju sastupjerjow z Hattingena. Kaj je „Pruska nowinska słužba" zdźelika, njeje krajny radźićel Hausmann po pschesłyschenju a dokładnych wobswědczenjach pokorowane zdźiwodźaze słowa wo němskich frontnich wojakach rěcźał, wobjeżje njeje wras „pjeni kaž zwinje" trjebał.

Policija pola Hamma tŕoch komunistow zatŕěliła

W Hammskim wokrjesu běchu kommunistojo demonstraziju pschi hromadnym rowje w měrcu padnjenych revolucionarow na Pelkumskim pohrjebischczu wobsamtknyli. K tomu bě so nětdźe 1300 wobzobowej eschto. Demonstrazisti cźah bě so w Polkumskej gmejnje sakasak. S gmejnskeje mjesy dyrbjesche jenicźki 150 muzi k rowje hicź. Hdyž cźahnychu žandarmojo tole wotpósłanstwo wot demonstrazisteho cźaha wobdźělicź, **je demonstrantojo do nich dachu, donich kamjenje mjetachu a z tijemi a tykami do nich bijachu.** Zandarmojo so najprjedy ze gumijowym klumpachom wobarachu, dyrbjachu pak štónčnje **revolwry wuzicź. Pschi tym tśoch demonstrantow mortchu a schtyrjoch sranichu.** Demonstrantojo běchu z tijemi a tykami pjeć žandarmow sranili a jenoho nožom do hłowy kłoli. Zadyn z nich njeje w žmjertnym strašce.

Njeměry w Portugalskej

Lud w Portugalskej je so po dźaczu rozbudźił, so z putow diktatury wuzwobodźicź. Dopisowar Londonskeho „Daily Telegrapha" w Oporto pische, so so w Portugalskej revolucija pschihotuje, w kotrejž zwły lud pschećiwo diktaturje postanje. Spjecyjezny wójsko na kupje Madeirje a na Azorskich tupach su jenoż pschednamjo powschitkowneje revoluzije byłe. Portugalski lud nochce zebi dźeje lubicź dacź, so jemu wulke dawli nałkadźa, mjes tym so je so jemu hóźda zwobodna pobrała. Najmjeńsche pschedsedźenja so z wjelemi zajmnymi wuhnaćomi pothkostaju, pschi cźimž so policija hjese wjeche zwonkowneje pschicźiny do thěch wobhladowanjow dobywa a muzitich jima, wo kotrychž hotle mjezy poldźišo powěsć pschidźe, so jich tuthwilu mucźa, w afrikanskich kolonijach dźěłacź.

Rosshorjenje we wobydlerstwu dźeła wote dnja pschiběra. Wobežje w Oportu demonstrazije pschećiwo diktaturje njepschestawaju. Policija pjeca politiskich jatych cźiwiluje, so by jim wuznaca wubrěła, kotrež su za knježerstwo wažne. Dwě wójnstej łódźi stej pjeca njedźelu wójnske operazije na Azorach sapocznje. Wojerske letadła su letali wotmjetale, z kotrymiž so zdźěłakite wobydlerstwo napomina, so by so knježerstwu poddało. Pjatk je do Lissabona łódź pschiběła, z kotrejž su so němzy, jendźelzy a schpanisky puczowarjo pschiwjesli, kotrež su psched revoluziju na Madeirje cźelnyli.

*

Portugalske knježerstwo je jebi wotmoßlilo, revoluziju na Maderje na to waschnje potřóčiło, so kupu wot dowoja kóždeho pschiwoja žiwnosće a palidła wotfamkuje. Psched Funchalskim pschistawom kanonsti cyłom stejii, kotryž cjanej łódźi do pschistawa sajéć njedawa. Nětkole pak hižcze so njehodźi rjez, so dyrbi wobydlerstwo khłeba tradacz, so ta pak hižo wuhło a drjewo njedobałatej. Tohodła je so wužiwanje elektrisleje mozy dyrbjało samjesowacz, dokelž je trółt cząż psched wudnyrjenjom revoluzije jedyn sastojnik Portugalskeje bankt wschć bankowli, kotrež je mohł shrabacz, wotnjesk, we wobkhadże bankowki pobrachuja. Hospodarske žiwjenje wešo ſ revoluziju schkoduje. Ludźo po mózności mało pjenjes wudawaju. Tohodła bjesbźekołcź pschibéra. Se Funchala, kotrež ma w mérnym cząsu nęhdże 65 000 wobydlerjow, žu munoh ludźo, so bombow wojeſkich letadłow a wójnskich łódźow bojo, do hór cekninłi. Wošebje wiele jonow je ſ mésta wuczekło. Knježerstwo so nadźija, so so wobydlerjo w Funchalu dla wobcežnjoscžow, kotrež ſ revoluziju nastanu, mjes sobu swadza, a so budże dźeł ſ nich swólniwe, so poddacz. Na taſke waschnje by ſnadź so jśéł bjes krejpschelecza potłócził.

Sbéžkarjo na Azorach so poddali.

Kaž ſ Lissabona powędża, je so jśéł na **Azorach dospołnje potłócził.** Sbéžkarjo su pjecza roscžekali, pridy hacž su knježerstwowi wojazy wojowacz poczeli. We wschćch dźelach kupow je knježerstwowe wójsko ſ knjesom.

Nowe rumunske knježerstwo

Pjredawschemu rumunskemu ministrej **Titulescej** je so poradźiło, nowe knježerstwo sestajecz. W nim **Titulesca** ministerske pschedsydstwo a snutskowne ministerstwo pschewoſmje, pjredawschi rumunski pósłanz w Romje **Jean Ghica** jwonkowne ministerstwo, pjredawschi president powołaniskeho **ſuda Lupu** justizne ministerstwo, **Jorga** roswucžowanske ministerstwo, general **Jonescu** wobkhadne ministerstwo, general **Condescu** wójnske ministerstwo. **Zobakewic** ministerstwo industrije, dr. **Cantacuzene** dźelowe ministerstwo, **Zeucean** finanzne ministerstwo.

Na ſpoczatku pschichodneho tydzenja so parlament swoła. Manitju, wjednik katarsteje strony, kotrehoż je kral Carol do dźesceje audijenzy pschijał, je žłubił, so budże Titulescowe knježerstwo w parlamencze podpjeracz. Nowe knježerstwo ſ hospodarskim programom psched parlament stupi.

Ze Serbow

W Budyschinie, 20. hapreje 1931.

— **Wo wjedrje.** Dźensa rano we 8 hodź. barometer 737, hygrometer 0 a thermometer +4, w nozy. Wjedro so jara malo pschemjeni. Pomałku so wuczahuje. Trochu posłupisła je tež schkleńza, pokazuje pak tola pschezo hišcze na njewobstajne wjedro. Wobschérna wyschina cząhnje so ſ atlantiskeho oceana psches Jendźelsku, Schwedsku hacž do Ruskeje. Hiba so k połonju a wulkožnje nižiny nasche wjedra hišcze kazaja. Tehodła žnjemy so, kaž nasch wjedrawuſnjeny hobotu hižo pišasche, nětkotre dny rjanjeho wjedra nadjeja. Jutrje wutoru ſtudża błónicko 4.55 a khowa so 7.05 hodź. Mjezyacžk ſkhadża 5.57 a khowa so w nozy 11.40 hodź.

— **Sa pczolarjow.** Njedźelu 26. hapreje wotmóže so w Serbskem Domje w Budyschinje wotkrjesna ſchrodzisna Lužiskich pczolarskich towarstwow pod nawjesowanjom wotkrjesneho ſastupjerja prof. dra. Leuschela-Budyschego. Shromadźizna budże so sabéracz ſ plahowanjom pczołow we wotkrjesnu kurſach, wobſtadowanych pczólnizow a też ſ rozdźelenjom wotkrjeja do wobkedźowanskich wobnowdow dla wojowanja pschećiwo pczołazym natyknjowym khorosćam a ſ druhimi wažnymi dypkami. Nimo teho ſmješe też wuczeř Müller ſ Budyschina pschednoſchł wo „mjedowym pschiwabjenju".

Stawizna horjestacza wot Schiitza (69. duchowna wjeczorna hudźiba) jutrje wjeczor we 8 hodźinach. Hischcze ras wobjedwjedjenje stawizny horjestacza wot Schiitza kedźbne cżinimy. **Programy** po 30 pj. su pschi zurkwinych durjach dostacz; bjesbźekni placza jenoż 10 pj., so je kóždemu ſmóžnjene, ſtyschecz tuto mózne hudźbne dźeło. Nimo toho pak su tekſty ſe ſawodnym nastawtom Bartinskeho hudźbneho wuczeneho prof. Masera po 30 pj. dostacz. **Zyrkej budże derje wutepjena.** Ssobuſtutkuja: Hans Diener ſ Drježdżan, Alfred Jahn wot tudomneho męschczańskeho dźiwadła, Herbert Stöckel (tenor), Alfred Elßner (baß), Khata Märckelez (mezzo), mały thór Spěwarskeho ſwjasła, komorny thór, inquilinoju, collegium musicum, dr. Jmiſch (cembalo), Marczin Bauer (pischczele). Wjedzistwo ma organiſt pschi Pětrowskej zyrkwi Horſt Schneider.

— **Kanalowy Wirth** je sabo do Budyschina pschischol a sobotu naschu redakzju wopyta. Mjesche nam wschelake ſajimawosće ſ jeho ſtutkowanja wokolo Czornego Halschtrowa dźesicz. Tam ſu w poślednim cżaſu pjeza jara pilni byli. Towarſtwo ſa kanaliſowanje Czornego Halschtrowa ſ dźesicz. Tam ſu w poślednim cżaſu ſwojich ſajimzow. W jenym hoſcżenzu w Brěſni pola Kamjenza ſu pschi kólſowiwje ſamo kanalowu hymnu ſpěwali. Hymna poczahuje ſo na Czorny Halschtrow. Kaž masa ſo wschitzy ſentalni duchoja ſ wobcežnoſcżemi bědźicz, tak ſo też kanaliſatorej Wirthej ſadźiwki do puca ſtajeja. W Jitru pola Wóſlinka wot ſo wotmyſlenu wuſka njecha prawje kulecz a je do wody paduła. Cżyjeh tam njeſmuja pschi kuježich hatach kanaliſowacz, ale łódź pak ſu w hacże ryby, ſo wóz njebodźi pschewjesch. K. Wirth wot ſakroczenja wosebiteje komiſije hiſcheze wuſpjech wocžakuje. Cżłac też ſpytacz w Budyſtim wokrjesu rěczecz, to rěka jeli policija to dowoli, nimamy pak wjele nadźije. Kanalowy projekt je w Spytzach wuſtajeny. Schtóż hyrnu na Sprjewiny kanal ſłożemi na wažne ſwótki njes Budyſchkitom a Barlinom, ſpěšu, dostanje dobru kołbašu jako mjto.

— **Sawrjeny puch.** Sjawny puch ſ Czornych Noſlic do Hornjeje Hórki je dla naſtupowanja na Czorna-Roſłotſtich honach wot 23. hapreje hacž do 2. meje t. l. ſawrjeny. Jśdny wobkhad pokaſuje po na Dźěſtinkach.

S **Praſowa** pola Hodźija. Njebožkiczkowe padniſchowe ſta ſo w nozy wot hobotu k njedźeli pola tudomneho žiwnoſcerja Cžalera. Jemu hakle runje žadźemy młody žadowy ſchtomik ſe ſahrodu kradnychu. W ſamſnej nozy je też njeſchto pola nowoſałożeneho hata kamjenje wobžedżerja hacżenje pschenyl, kaž bjesche ſo to hižom ras ſtało. Powſchitkownje roſſchérjene je ménjenje, ſo jena ſawiſtna wołoha tele njekhmanoſce wora. By jara derje było, by-li ſo tutón njedobrožink ſaſtapicz a poliziji pschepodacz mohł.

S **Delnjeje Hórki.** Stara baja, ſo nascha Schprjewja pola kruwjazeho mosta kóžbołtniz ſwój wopor żada, je ſo wczera bohužel ſaſo ſrudnje wobkrucžiło. Tudomneho gmejnſkeho pschedſtejiczerja Jokuſchowy ſłét. ſynk hrajkaſche žebi ſe ſwojim njeſchto łét ſtarſchim bratrikom na brjoſu Schprjewje. Mały Jokuſcha, ſo, ſ małymi hrabičkami, ſa tyſki w Schprjewi plumwaſ, loje, wołhuwſchi do rěki padny. Jeho bratřik a druhe dźeći ſo podarmo prózowachu, jeho zalomam wuſtorhnyć. Dźeći derje wo pomoz wołachu, ale dokelž je kruwjazy móſt ſ wonka wótu a do łukow wjedze, njebě pomoz tak ruče ke ruce. Na łukach ſo wukhodźowazy wjeſnjan, bohužel do wóty po wulke ſahrabowaze hrabje. Tute ſa dołhu żerdź pschiwjaſawſchi ſo dołho prózowachu, pridy hacž ſo jim poradźi cźełko hólczka ſ hłubiny, tak njenowanehoż łóttiſchcża, wuczahnjeſ. Khroſcżanſki łkał k. dr. Lieba derje bě pschijaduje w Delnjej Hóraj. Wſchć lékarſke prózowanje bě podarmo wobohemu njebožatkeſ žiwnoſce wróczicź. Runje wczera mjeſeche žiwoje pjate narodniny. Se potrjechenej ſwójbu zyła wjeſ hobu żaruje. Hakle psched nekotrymi lětami jedyn ſtarſchi ſynk na ſe ſkhorjenje nahle ſemrě.

S **Wrjynti pola Delnjeje Hórki.** Jako běchu nęhdy w naſchej wſy wjele twarzenjow ſe ſłomu kryte, hnjedźanchu hacżonu tehdom na tſjoch ſtrěchach. Dwarjenja žu ſ wottorhachu pak wotpalichu. Lětſa je tudomnu gmejnoſcżeſ Liſchka na ſwojim dubje njedaloko wſy, wośmi koło krucże pschičzinił a do njeho truchła pruczikow ſapjelł. Sandźenu ſchtwórk pschiſłeża nowy wożenjeny bacżon ſe ſwojej ſtancżku, ſo hyſchtaj žebi nowe hnězdo wuhladaloſ. Wjeſcże kłopotaju ſo do njeho ſpanjeſchtaj. Hacż tam woſtanjetaj, njeje hiſch ſe wjeſte. Nęſchto dnjowo pridu bě ſnaż hnězdo ſam wobſtadowałoſ.

Z **Konjec pola Ralbic.** Naša daloko přez domjace mjezy — wosebje pola pučowacych překupcow — khwalobnje znata herbska grychta, je nětkle nimale dwaj měsacaj zawrjena była a nětko ju jako nowy najeńk wot wobsedźerja rězniskeho mištra Hendricha Jakubeca w Altkarbe na dlěše lěta přewozmje pjekařski mištr Rudolf Raffelt ze Šunowa, hdźež ma hižom na 20 lět dołho swoje pjekařstwo a klamařstwo, kotrež jeho dźěći njepřeměnite dale wjedu. Nowy najeńk je jako wobhladniwy a khmany wobkhodnik znaty a tuž je nadźija, zo tutón stary hosćenc zaso swoju prjedawšu nahladnosć a swój rozkćěw dobudźe. Konjecy leža w křiżenišću dweju ważneju a wobkhodno bohateju pućow a to z juha k sewjerju: Biskopicy — Khrósćicy — Kulow — Wojerecy a ze zapadu k wukhodej: Kamjeńc (abo Wóslink) — Šunow — Rakecy — Minakał — Kluks. Lětstotki dołho běše naša herbska grychta w rukach swójby Šołćic. Posledni herbski rychtař Jakub Štołta a jeho mandźelska Mina rodź. Mecnarez daloko po našim kraju znata jako Konječan Mina — zemrěštaj w posledních dnjach lěta 1909 we wysokej starobje bjez potomnikow nimale na dobo. Ze tuteje herbskeje grychty a ze Šołćic swójby wukhadźeše druška, kotraž bu před lětstotkami na puću mjez Konjecami a Kóćinu morjena, na městnje, kotrež je dźensa hišće znate jako „Morwa holćka". Dźensa tam steji kamjeńty swjaty kříž — cyle při saksko-pruskej mjezy a kóždy, kiž nimo dźe, wotłama hałožku a położi ju k wopomnjeću na brjóžk a tak tam stajnje łóncko halužkow widźiš. Naš Jakub Ćišinski je nam rjanu baladu wo mortwej holčcy napisał.

S **Kamjenza.** Wobrjeſnjeny wubjerk Kamjenſkeho hamt. ſkeho heſtmanſtwa ſeſłoſ ſo ſrjedu 22. hapreje pop. w 9 hodź. ſ ſwojemu pożeſdżenju w Schrzjerez hoſcżenzu w Oberlichtenawje.

S **Łucža pola Delnjeho Wujesda.** We Łużu hižo tři njedźele dołho wożepiżu (Maſern) mjes dźěcźimi ſakhadźeja. Njepſchekłutuja žane dźěćo, njech je wulke abo małe. Schula, kotraž mjeſeſche ſo po jutrownych próſdnikach 13. hapreje ſaſo ſapoczeczź, je hiſchcze ſamkjena. Budże derje hiſchcze tſiwilu ſamknjena wostacz dyrbjeczź, dokelž je hiſchcze wjele dźěći khorych. Swjetſcha khorosćz na ſdožo łóżicži charakter pokaſuje, jenoż nětotre dźěći je cźeſćicho **nadpadnyła.** **Wumrěło na wożepiżu** žane dźěćo njeje. Też w ſtujonowych Sseſpěchczach a Bjerwakdźe ju ſo wożepiżu też khętro rozſchěrile, Delni Wujeſd pak ju nimale pſchełutowaſe.

S **Krjebje.** Natarſka komora ja Deluju Schleſyſku je ſa łóżdu druhu a ſchtwórtu ſrjedu w měſacu w Tederez hoſcżenzu w Krjebi wot dop. 10 hacż pop. 2 hodźin darmotne rěcżne hodźinu pſchiſprawiła. Radu podawa k. dr. C. Tieteze, direktor natarſkeje ſchule we Wojerezach wo wſchćch natarſkich praſchenjach, wo rólniſtwje, ſkotarſtwje, hnojenju, ſaniczenju ſchkodnikow atd.

Wšédne zjewy

Wobras ſe žiwjenja małych ludźi.

84] (Pokračowanje.)

Syma bě dołha.

Swaha wleczechu ſo dny a cźinjachu dołhe nozy hiſch ſe dležiczhe.

W ſaczinczu poniženja wukhadżazeho ſ pomérow, njemóżeſche ſo Wojczech Ternka hižo nałęcża doczakacz, a jenoż ſ dołhej khwilu liczeſche nij jenoż dny, ale ſkoro hodźiny. Cźerpjeſche cźim dale cźim bóle ſe ſawjerczanoſcżu, ſo je pokaſany na dźěławej ruzy ſwojeje żony a dyrbi ſo wot njeje žiwicz dacz, njes tym ſo jako khowa ſwójmu naſu być tola i jeje ſejiwjerjom. Hańbowaſche ſo ſa ſwoje **malo** cżeſtne pośłanje we domjanoſcżi, ale njeczinjeſche nicžo, ſo by ſo ſ teho wuprofeził.

Skónczenje poczachu dny widżomnje hižo pschibéracz a nozy khwatażay wotebéracz kaž wotebéra mężacźt na wobwoſy. W nałétniku Boże kłónczho hrěſcże a wabjeſche won. Pola a kuli ſelenjachu ſo ſ njeſhojitej ſelenju. Hladanja poſow wschak njebě hoſpodarjam hiſchcze trjeba.

Wojczech pak njemóżeſche doma dłeje wudżerżecz a ſe ſkamknjeno pohona, k ſwojej ſabawje khodżeſche won do pschirody, njeſtarajo ſo wo dom a żwójbu, tak ſo dyrbjeſche Hanka, ſo by maly bratr ſam žebi pschewoſtajeny njebył, cżaſto doma woſtawacz ſe ſchule; pschetoż macź dyrbjeſche nutnje na dźěło hicź, po ſaſłużbje.

Veronika běſche napſchecżo ſwojemu mużej ſcźerpna a njepraſjeſche jemu żenje, kaž ſa żytu dołhu żynu, też nětkole ani ſłowcżka njepſchecżeleſneho, porokowazeho abo wumjeſtowazeho. Ale ſpadnyły hižo pod cżeſu ſejiwjenja zyleje ſwójſtwo, wotpoczkowazej wurjadnje tak dołho jenoż na jeje ſjedomaj, mobleſche ſo, ſo by tu ſkoro meja była, hoyż ſapoczinje ſaſo też mużowe khodżenje po polach a ſ wuroſchkom jeho ſłużby ſo też ji trochu wołoži.

Njepomyſłi na to, ſo tole wocżakowane połépſchenje pomérow ſ pominjenjom łéta potom ſaſo pſchestanje a nastanje njeſmilnje ſaſo nětczišcha cźeſnoſcżą a tyſchnoſcżi. Njemyſłeſche tak dałeko do pſchichoda; khudži ſidło, w mi ſywi, wukmu wopomnicź jenoż pſchichodny dżeń a trjebaj też hodźinu, ſe ſtrachom pſched wuhladom do dałekoſcże. Hlowa by ſo jim ſawjerczała, hdy bychu žebi we jaſnem wobrazu pſchestajili, ſchto cżaka na nich w ſtarobje a cżełoż ſo ſmitnycz minuja żaneje nadźije.

W ſhromadźizne gmejnſkeho ſastupjerſtwa, w kotrejż běſche na dnjowem porjadku wólba półneho khódnika, njebu Wojczech Ternka wuſwoleny.

Wyſchi żebi wědomy, ſo je ſwojm winowatoſcżej ſwědomicze wutonjał, ſnadź też ſ horđoſcże, "ſ tutym wědomjom w nim wubudżenej, ſanjecha wobeſcż jeſt jednotliwe ſobuſtawy wulżerka a wo jich błóſ je proſzyeſ, każ to cźinjachu druſy ſobuprózowarjo.

Bě wſchak wérno, ſo běſche Ternka loni bjeſporoczinje ſwoju ſłużbu cźinił, a w tutom ſmyſłe też rěcżeſche ſame pſchedſydſtwo ſ khwalbu wo nim, kotrež pſchi ſakorjenjenem ſtronſtwje rady żo na ſwonkowne poczinjeſche, jako by było njeſtronſke a njepſchedpodjate.

Ale nechtó ſe ſhromadźizny rěcżeſche wótrje pſchecźiwo Ternkej, ſo dobry ſacźiſcheſ pſchedſydſtwa wumaſny; Lahodła, kotrehoż mużowy pſchichwuſny ſo też żohu wo mésto prózowaſche, njebě khroma na hubu a ſcźini żywoheho ſnateho ſ wubjerka na wěſty podawk ſ minyłoſcże kóżdneho, na kotryż ſpomni żo też w ſhromadźizne, a to roſbudźi na porażaze waſchnje pſchecźiwo Ternkej.

Schtóż je ſam był jónu ſaſtkapjeny pſchi pólnem pſcheńdżenju, njemóże był je ſtrażnikom zuſeho wobżydżiwa pſchecźiwo druhim ſchkodżerjam!

Ternka pſchepadny; njedoſta ſkoro żaneho hłoſa.

Tajſkle rana běſche njewocżakana, njenadźita. Njebě w najmjeńſchim na nju pſchihotowany a tohodła běſche cźim bóle poraženy.

W małomóżnoſcżi wobaranja, njemėjo pſchecźiwo roſſudżenjun nad hobu żaneho powołanja, pſchimny ſo najhórſcheje bróńje, kiż jenoż mójeſche; trochu żo na ſwoje njerjanje napiwſchi, ſakhadźeſche, ſkobjeſche ho, nadawa gmejnje a zukemu ſaſtupjerſtwu najhórſche wudma.

Pſchi żanom bohu jeho ſebrali a do khłódy hadżili. Jenoż ſe ſakroczenjom Ternkowoje ho tak njeſta, kotraż muża domoj dowjedże a jeho łahodżeſche, ſo by tola nochzył ſ hłowu murju pſcheraſnyeż a ſo by ja pſchichodne łéto hižo do cźaſa żebi njeſtakył mużiny ja żane njeſhodże.

IV.

Liſt, kiż pſchińdże ſ Ameriki wot Hany, roſdż w Ternkowych pomérach hiſchcze hłuboku kwękaiżu. Kotrež njepiſaſche żam, dajſche jenoż ſwaka a żiwakowu poſtrowicz.

Veronika pſchija doſcź ſtróſhnje Hanine wutkhwalenje wo tom, kak je ſhożowna a kak żo ji derje wjedże. Nękotre rjadki liſta, wopiſhowaſche poméry, w kajſichż ſtoj tam żiwaj, bijachu runjewon do wocżow ſe ſwojim pſchehnacźom a ſwójżichu poſmėwk żotry, napjelujejo ju ſ njedowėru ſamo ſ powėſcźam, w kotrychż njedėſche nicžo njemożneho ani podbładneho.

Sa to mėſeſche Wojczech wſchitko ſa cźiſtu wėrnoſcź, wėrjeſche kóżdemu Haninemu ſłowu a ſaſłepjeny ſ barbami, ſ kajſimiż woprawdżitoſcźi małowaſche, w kotrejż bė żiwa, domoſłowa żebi w duchu tamnym ſamóriſki wobraz hiſchcze wjele krażniſcho.

Kotrejż mandźelſkaj běſchtaj żebi farmu kupiłoj, nėhdże daloko w nawjerżornem kraju, běſchtaj na żywjom koważ żiwaj. Bojżicho, tak by chżył też żiwy był! To běſche, ſchtoż Ternka najbóle ſawidżeſche, ſchtoż jeho najbóle żimaſche, roſbudżowaſche, ſchtoż wubudżowaſche niż jenoż jeho żedżenje, ale też jeho ſłyſk. Pſchirunowaſche ſ bolosću tam jeju żiwjenje ſe żywjom żiwjenjom. Niż jenoż ſ tym, kotryż nėtko wjedże, ale też ſ tamnym, kotryż bė we ſwojich naſlėpſchich bohach wjedł.

(Pokračowanje ſcźėhuje.)

S **Hamorow.** Mischrske pruhowanje w piekarstwje je **L. Pawoł Preuß** s Hamorow derje wobstał.

S **Kólsow** pola Nječ. Schtwórtk wječor krótko po 8 hodź. palesche žo na zamjnym městnje w Nowych Kósłach, hdyž pched wjazy hač dwěmaj nježelomaj. Tehdy běsche žo je zwonku krute domske Hilsbergez žiwnosće wotpalilo. Schtwórtk pak maršowa bróžeń w pkomjenjach stejesche. Jako žo wobnja dohladachu, běsche žo wón hižo tak strašnje rosschěrił, so njemóžachu niczo wjazy wuthowacź. Też stót, tiž běchu pschi prěnim wohnju pod wulkim strachom wutkowali, nimale wschón žalostny tónz namata w bróžni, hdyž běsche nujowy pschebytk namakał. Tohorunja žo też wscha wobsedžerjowa nadoba dospołnje spali, ju běchu pschi prěnim wohnju s wulkeho dźela wuthowacź móhli. Kak je wobeń naitał, dotal hischcze njeje znate, tola tuta žo na spalerišwo. Potrjechenu swójbu tóžby wobžaruje.

S **Nječij.** We Wóstromun pola Zitawy saja policija 21 lětnu pinczaniu, tiž z Nječij wokhadza. Wona běsche swoje nětkotre niedźele stare dźěcco zaduhula a do nusnikoweje jamy cžišła. Holza wudawa, so je njskutk we wulkim zadwélowanju šlucžała a so je žebi też sama chcyła žiwjenje wzacź.

S **Wusskidže** pola Mužkowa. W domje khežerja Wilhelma Rudahy z njesnatej pschičiny woheń wuhyri. To je lětha hižom tśeśi krócź, so žo we wěy palesche. Duž je srosumliwe, so je wobydlerstwo wohnja dla wulzy njemérne.

S **Wětoschowa.** Nježelyschany podawk sta žo we Wětoschowje njedawno w nozy ½3 hodź. Do statoka ratarja Neuberta, tiž trochu wot města zdaleny samotny steji, pschidźe hrjedź nozy wandrowski, klaposche a proschesche wo nózleb. Hospodar pak zuseho namolwjesche, so by hischcze krótki puć hač do města schoł a tam hospodu nadeńdże a wotpokasa jeho zadanje. Nad tym žo wandrowski tak rosstrobi, so hospodarjej pistu wotłoži. Tutón pak mějesche nusu, so nabpadnika je statoka wuczischcza. Jako žo Neubert sajo do žiwjeho domu wrócźi, jemu zuby z kamjenjemi wulkej wokowej schtkežy rosbi. Na zbože w tutej zbliwe nichtó njeposche.

Nowa póstowa čara w Rósbórskim wokrjesu

Drježdźanska wyschscha póstowa direkcija běsche gmejnskich a hamtskich pschedstejerjow z Dubeho, Wukrancźa, Hornjeje a Delnjeje Wólschinu, Borschcźe, Mikowa, Nowe Wěsy, Khrjebje, Rychwalda, Schprioz a Kamjentneje Wólschinki na 15. hapriele k rosrěcźenju dla pschiprawjenja cžary autoweho pósta z Budyschina a Subornicźki na Dubo-Borschcź, Mikow, Khrjebju do Rychwalda do Rijanka hosćenza w Mikowje pschepróhla.

Sastupjerjo wyschscheje póstoweje direkcije z pomozu kharlow wotmyślenu cžaru rosložichu. Potom bóhdże ke powschitkownej rosmolwje wo wotmyślenym namjezce. Wschitcy pschipósnachu, so je autobuśowa cžara nutna a žo za nju wuprajichu. Tola sastupjerjo polodnischeho dźela Rósbórskeho wokrjesa njemóhachu za pschihódne žo nowa póstowa cžara za Wutkrancźicy, Rodschow, Hórjelk, Subornizu, Borschcźu, Dubo, Borschcź, Kamjentnu Wólschinku a Hornju a Delnju Wólschinku njeschmješe žanebo pschisamknjenja k żelesnischim cžahom w Mikowje. Njedźiwajcy teho pak žo namjetowana póstowa cžara jenohlóžnje pschija.

Póstowy autobus dyrbi w Rychwaldze šejcź a rano ½7 hodź. z Rychwalda wotjeź, dyrbi pschisamknjeni k cžahomaj w Mikowje swésćicź a wot tam dale jěcź na Borschcź a Dubo do Budyschina, so hischcze krótko do 9 hodź. do Budyschina pschijedźe. Pschipodmju w 1 hodź. póstowy autobus z Budyschina sazo wotjedźe, dojcźe žnje ½3 hodź. sazo cžahowe pschisamknjenje w Mikowje a je w 3 hodź. sazo w Rychwaldze. Wjecžor ½9 hodź. pojedźe autobus hischcze raz k cžahomaj do Mikowa a wróćźi so sazo do Rychwalda.

Póstowa cžaru budźa hotanke wopy wósće rad witacź. Sastanischcza póstowego auta tu tak rosdźělene, so žu se wschitkich wósow wokolo autobuśoweje cžary derje dozpěcź. Nowa cžara ma žo pjecza k 1. julijej t. l. wotewricź.

Z Łužicy

* S **Wjasońzy.** Pjatk rano ½8 hodź. na Zitawskej bróšy z wulkom natkadženy sapschady 8 lětneho hólza šmjertnje pschejedźe. Po wuprajenju šwědskom pohonucź na šmjertnym njeschoži wina njeje. Hólz pschijedźe po bróšy na žonjazym kole, nad kotrymž běsche po zdaću knjeżstwo słubił, a sajedźe do konjow. Hačrunjeź žo pohonucź hrubom prózowaschc, konjej zadžerźecź a hólza wucžahnuć, běsche tola hižom wóś jeho pschejeł. Sawolany lěkar mózesche jenoż hischcze šmjerc dźěcca šwésćicź.

Siedźa za zapalerjom

Pjatk 17. hapriele 1931 wječor wokolo ½11 hodź. wotpali žo **we Wernarjezach** wotewrjena drjewowa kólnja se satwarjenymi hrodźemi a lěrjenzowa bróžeń. Wobeń bu z wotpohladom sałoženy. Ssylnje tukaju na njesnateho wandrowskeho.

Jeho tałe wopisuja: Je nějdże 50 hacź 65 lět stary, 1.65 hacź 1.70 zentimetrow. wulki, zadžaty, na polne mjeschowcžo, njebjezke truhowy, ma trochu wijzatu brodu, pod prawej pazu mjeńesche šejsern a w lěwej ruzy kij.

Wšéjowu słužbenje pschijimuje zandarmstwa, policije a kriminalne wotdźělenje w Budyschinje na Hrodowskim namjesće 6.

*

* S. **Skorjelza.** Po zdaću duchakhory nuzdy cžłowjek z Pjenska (Penzig) na Skorjelskim kčanjschcźu pola jenoho lětadła, kiž tam stejesche, wokowe schkleńzy rosbi a do lětadła salěze. W lětadle žo dospołnje wuzłóka a na lětadłowej maschinje wschelaku schkodu naczini. Sawolachu wobmjowu woboru na pomoz. Jako chcychu wobornizu nuzdneho cžłowjeka z lětadła wucžahnuć, jim wón praji, so je chcył z lětadłom na měsacźk leczeć. Jeho do domu sa khoryych dowjedechu.

Mordarstwo w Małem Röhrsdorfje wujasnjene

Kaž je znate, namakachu 25. augusta 1930 dźesaćź lětneho hyna Iudlerja Odricha w Małych Rödarjezach pola Radeberga wot sadobywarja, tiž běsche žo do domu kradnył, sadajeneho a na ľubi do tśeho kaschcza schkowaneho. Hačrunjeź běchu mordarsku komisiju, sastojnizy Radebergskeje kriminalnje a pschiślušchneje krajneje žandarmerije na wschě možne waschnje sa mordarjom zlědźili, njebě tola móžno było sfuseerja zwésćicź. Hakle nětkole je žo poradźiło, słósłnika we wobsobje 21lětneho zateho Rudolfa Schmidta Hohenecžkeho zesstwa zwisćedźicź, kotryž je žo mjes tym dospołnje žiwjeho njeschkutka wusnał a jón kat wopisał, kaž je žo po šwésćerjach mordarskeje komisije wopraudźe stał.

Schmidt wudawa, so je žo jenoż chcył nuts dobycź a je zyle njenadźijcy z malym Odrichom na ľubi so trjechił. So by jemu sadžewał na pomoz wołacź, je jeho dajił a potom, hdyž tón njeje žane znamjenja žiwjenja mjazy pokasował, na hornju ľubju donjeńł a do listy skował. Tele jeho wudawanja sdadža žo też w tutom nastupanju kriminalnemu hamtej wěry hódny.

Wustajeńca Ante Trstenjaka wo serbskej Łužicy w Mariborje

Juhosłowjanski moleŕ Ante Trstenjak, kiž je też mnohim našim čitarjam wot swojeho moleŕskeho dźěła w našej Łužicy derje znaty, wuhotuje w Mariboru w Juhosłowjanskej wot 19. hapriele hač do 1. meje 1931 wustajeńcu swojich mólbow ze serbskeje Łužicy. Jcho znate dobre dźěła předstajeja serbske narodne drasty a łuziske krajiny, z kotrychž wosebje Błótowske přijomnje wupaduja, a naše serbske statoki. Jeho wustajeńca wotmėwa so pod protektoratom Mariborskeho měšćanosty dr. A. Juvana. Wona so wčerawšu njedźelu dopołdnja w 11 hodź. swjatočnje wotewri. Přejemy přečelej Trstenjakej k jeho wustajeńcy najlěpši wuspěch

Kak so filmy dźěłaju

Njedawno pišachmy, kak wójnske filmy nastaju. Dźensa chcemy naschim čžesćenym čžitarjam ras do twornje filmow pohladacź dacź.

S wěstej hrózbu — nětkotrejžkuli hušaza koža wołki — je pilny wopytaŕ kina na filmowej płaćeze wobkedźbowaŕ, kak cžłowjek załubowany por mjes cžłowčim krjewjelačnym tigrom žo hiba, kak krocžaja postawa do powětra rosplunje, kak mužoju z wyhołich skałow padaja, kak schjeź rejwaŕkow na kromje winoweje schkleńzy žo wjercža a mnoho druhego. Kajki hibot a krabot njeličomnych małych žiwochow, tiž nam film w jenej kapzy wody pokazuje, kak spodźiwnje sa žo nam byćź rosłukźu a wjadnosći kraŕneje tulpy, abo rosrósć jeneje bźmy. Hdyž hewak wo pschemudrym cžłowjeku prazimy, so šibschi traŕnu rosez, tajke prajenje njeje pjecza pschenate. Mózemy pscheswědčeni byćź, so film też tutón skutk dokonja.

Potajnstwo filmoweho trika. — Schtó njesnaje je žiwojich dźěcžazych dnjow mały seschiwk z lokateje papjery, kinomatografaja w lazowym saku? Cžim spschihnjeno łopjeńka seschiwka wobroczkesche, cžim kpje rjadowachu žo jenotliwje rytowane wobrazy jedyn druhemu a nasta žiwy wobraz. Na šamej podłosy wotpocžuje tej filmowy trik. Jenotliwe pohiby rynuja žo po milimetrach a žo běžnje fotografuja. Tajšim narysowanym figuram z 30 metrow wyšokosće, wotpad i wěkotrych tyšaz metrow je njewobmjesowana możnosć w pschedkładanju data. Skok atd., to žu maliczkosće. Dźiwje dwórzata a ľudźo žo dźeleni fotografuja, potom jedyn druhemu nicko njeczini, we shromadnym filmje je to potom hrózbne, so nětkotrumužkuli twoby stawaja. So wosće wěrje njepodobny cžink žo pschewjesćź, to muź z pokrej ruku žo wjercha dźerźi, a žo dale hiba, trjeba žo jednory trik: muź šteji na rukomaŕ na schpundowanju, stołzy a hiba žu na wjercha pschičišćinjene. Potom žo fotografuje a wobras wobroći. Tola dźěći žu druhdy wótri kritikarjo. Pschi prěnim pschedwjedźenju tuteho trika prajesche holčka: „Maćź, kak žo ma, so žu žo muźej khołowy horje storčiłe?" Pschi swojim staču na rukach bź wón sschył. Jej khołowy krucze pschitrkacź. W filmje brje wšhasche prawje je rukomaŕ na wjerščе, ale z horjestorčenymi khołowami.

Podobne je prašenje hólčeza pschi pschedwjedźenju Lutherowcho filma, hač žu sa Lutherowy cžas hižo telegrafy byłe? Běchu wobrazy z Wormša a z druhich městow cžinili a pschi tym na tyšaz pschiprawjene isolatory (znate bźe klobučki) a telegrafowe groty bohu fotografowali. Duž dyrbjachu wulki dźěl filma znowa pschiprawicź.

Wulku wažnosć ma cžasowy film, kiž pokazuje najwušschnische pohiby, kotrež cžłowjeske wóčko njeskapchinje, sdžerźecź. Hdyž 16 wobrazow w jenej sekundze nimo bróniwy (Netzhaut) we wokomiku žo mihnu, dha je to prawa pschičnosć. Tola bróniza njerozsinawa wjazy hacź pjaz kokešow pschižnje pschdźatej lokomotiwu, niz słyš wutšla haj šamo niz nabrobnje jenotliwe pohiby cžerwjaceho konja. Hdyž je wško móžno, w filmje 160—300, haj šamo 1200 wobrazow w jenej sekundze pschewjesćź a tuta hobrska pschičnosć pak so w normalnym cžasu pschihladowanym pschedwjedźe, dha tkutkuje to pschewšchu měru komizu. Dołho traje, dónž wot wyšokeje desći wotpokazany plowak do wody pschidźe a pjnjaze žołmy žo shladkuja; pschez jabłe skałazy łóš šmoichuje žo zyły cžas je swojim ródnym žiwodowanje w powětrje a pokaža pschi tym spodźiwne wuhiby; njetaŕ hlebije hiba žo spschinje z rukomaj a z cžłom. Sa wědomosć je cžasowy drohowid (Zeitlupe) njepaxonny pomocny skrodk. Wobras może žo kóždy cžas sadžerźecź a kóžda jenotliwa doba połtba bźcźista rospomnjacź.

Hdyž žo kčžjata rostlina abo likerowata bérna kóžde schtwórćźodźiwy žo fotografuje, może žo zyle derje rosrósć rostliny sčžžowacź. S filmowanje operaciow je sa wučenje klaziow i njewšchědnej wažnosću. W filmje powjetschcźeny wh krjewje jeneje žoby berje spschnajemy, kak krej w žilach horje a dele cžerče, runje tak sajmaje je klumpanje wutroby cžerčeja.

Naspomnjenja hódne žu pschiwabjaze filmy sa wopyt městow se žiwojimi rjanymi krajnymi wobrazami, też tajnje w morjazych swonach pschewjedźene podmórske filmy. Nowocžasne pschiprawy morjaŕa dowola, so žo bjes powětrowuej hodźinu na mórskej pódže žiwodobne hibacź może. Film pokazuje morjakow pschi łowjenju žekwjow (Schildkröten), w boju z hobrskimi wurostliwzami (Polypen) a pschi wušlědźenju podmórskich łódsow. Hodźiny dołho wostanu morjaŕi pod wodu, jědža se spodźiwnje pschiprawjenymi wot łódsow cžełnjenymi žanjemi na pódže morja a tiščeja se cžłowjanym powětrom nabitymi tšelbami do wutich rybow. Pisches šaurjenje wšteho ventila, kotryž morjakowy wobleć z powětrom napjelnja, móža morjaŕi kóždy cžas na swjerch wody po puschczicź. Nadobo wumórja žo na mórskim hładźinu (Meeresspiegel) a krocža njelepje k bohatej.

Něšto wo politicy

Schto je politika?

„Politika šama na žo njedźiwa logika ani cžistatnej wědomosće, ale je to kmanosć, w kóždym wokomiku situacije to wušmolicź, schtož najnjenje schłodźi; je to mumšćwo a schtóž wo tym mężo njerozumi, njech žo radsche teho wostajiji." — Tak nětkaŕ je Bismarck rěcźał wo wyšokej politicy. Mózesch pak też rjec: „Politika bywa kozorowanje dla sajmow, tiž nastawaju y tym, so je wjazy hacź jedyn cžłowjek na šwésće!" — Zyle prawje. Je nimale wschó politika, schtož ludźo na šwésće hromadźe cžinja a wobsebje to, schtož jedyn pschećiwo druhemu cžini: w liboscźi, bla jśe a picza, dla statnych saležnosćeź . . .

Dsesch do šahrodu. Je tam wulka hara. Diwaj pšaj žo cžahataj. Suby schcźerkitaj a blawkataj. Mały poš žo da do wulkeho a mjes tym, so žo kusataj, leckt wotbrynsana kóšcź do powětra. To [illegible] jeju politiki. Hej



Pohlad na Gdansk z Marijnej cyrkwju.

Počahi mjez Pólskej a swobodnym městom Gdanskom (Danzig) su so w poslednich dnjach trochu přiwótrile. Gdansk widźi se hospodarscy wohroženy. Wobraz delka na prawo: Senatski president dr. Ziehm.

wonaj ſo wjazy dale njeſkutkuja, ale ſo walitaj na kóſcz. Ale ſni ludźo, kiž w tajkim padze na tu kóſcz zyle ſapomina, a ſo dale cźakaju. Sahwiſdaſch. A ſpaj pſchiegźeritaj a ſ wopuſchu machataj. Derje wukuſkanej ſwérjeczki! Sſnadź móhli ludźo tež . . . na pſch. ſo ſdacź wójny, hdy by tu nźchtó byl, kiž by na kajnje ſahwiſdał. Haj, ale hdźe je tón, kiž by w tajkim padze hwiſdacź chcył abo móhł . . .? Haj, ſa to ſtat to njerſbożowniſi pſaj a nty ſnuy ſpožowni cźłowjekoſo. „Tak, kubaj pſyczkaj, nźkak dyrbju woj pokhłoſtnacź ſa to kozorowanje!“ A pſchiwjaſaſch jej k ploſej. To wſźko ſtedźitaj a ſrudnje do ſwétła hladataj! Haj, a'e pſy ſnaſnjeniſcha dyrbiſch toha wukhłacź.

Dźeſch dale do dwora. Maſch tam pjerſinu, kury, 50 kur.

Teź tam knježi cźile żiwjenje. Sſypaſch kuram ſornjatka. Staſiſch tam horuz a wſchitke nadobo ſo do hornja wuleja. Tam żeru, hi'a u, ſo je ſtrach pſchihladacź. Kóżda kokoſch drje pſinja mécź pyſk w pżu. A tola dopaſa ſa kóżdu. Zranje po ſdacźu ſ politiku ſwiſnje. Jenoż demokratiſku ſmyſlene kury to ſtotrjcź ſapſchimnuſe njeſłuſ. Wopraudźe, te kury ſo ſadźerźe każ — —. Haj, kaha nsohło ſo to nźko rjez, bjes toho, ſe by ſo dótkuyl politiki? Schto rźka parlamentariſki ſyſtem pola kur? To rźka ſamſnun wyſokoſcj ſydła w kurjeżazu! Wéda, hdyż je jena żerdź wyſcha! Potom wſchitke kury ſo na tutu walcja. Naſtawa politiſke wojowanje wo kurjaze miniſterſke ſydła. A najnjemdrjiſchi ſakitaſ prawoło tuha cźuje ſo zyle derje, hdyż je ſdóuczuje dozpił ſydła no tajſej wyſokej żerdź a może druhim na hłowu cźiniſ. Wodajcźe, ale . . . ſnuy tola w kurjeżu a tam tak jara na dobre waſchuje nječhładaju. Haj, ſajbła tute żerdźe k ſpodżenju! Tute żerdź! Hdźeże, tam ſu nźktore kury, te nimaju wjazy nuźnoſcze na hornjej żerdźi. Kak te gagotaju! Kak wo cźłowjeſiſch, — to rźka wſo wo kurjażnych prawach gagotaju, kak te ſo ſadżerżera ſozialiſtiſaju. A nźtko . . . nźtko ſu tola dóſtale méſtno. A hnydom ſo rjenje wuwuſnuhnu, a ſu naraz ſpokojom. Kurjaze prawa? Ale kak to? „To ſu jenoż nźkajzy hewrjekarjo“ praja powyſchene wo tych, kiž hiſchcźe w hnoju ſakhadźeja, dokelż njeſłuſ dóſtale ani ſydła. Kak móża ſo takſe naklady . . . pola ſnu wſo pſcheneſenjecź, po tym hacź wyſoko ſydźiſch ako hiſchcźe njeſedźiſch. Mam ſa to, ſo w kurjeżu mózeſch wjele nawuknuncź wo politiziu.

Schtóż ſo wjele ſabóra ſe ſwérjalami, wéeźe ſa tym pſchihlidźe, ſo bywa ſwójcźo ſpraunniſche dużi cźłowjek. Wéſo teſ ſwójcźo druhdy ſo taji . . . Snajach konja, tón kóżdy krócź ſaſoſkuje kłazaſche, hdyż bźiſche hubjene wjedro, dokelż chżniſche woſtacź w cźołnym konjeżu. — Nó, njeje to ſnadź też politika? Wſchak wuprajł ſiłu Korla Julius Weber w „Rozpominanjach ſtareho ſwéżana a méżanſa wo ſtacźe“ tutu jaſnu ſadu: „Méni ſakoł politiki bź ſ ſo wot ſpocźatka. — Ja chżu!“ Kóń mjenujaſ tež jenoż chżniſche, — mjenujaſ woſtacź w cźołnym konjeżu. A ſo méjeſche politiſke hłowu, dowołaſa ſe ſwójim poczijenjom. Ale wobſchudźicź, teſ prawje ſ politiki abo dla politiki abo dla politiki wobſchudźicź a ſjedacź, ſo by druhi, tón ſ kamneje ſtrony jshubił dobre mjeno a jaſhużbu a mżino a ſwójbu — nź, to kóń abo ſwójcźo ſenje njecźiniſ. Wy mnjeże, dokelż nima rozumna. Otw, hdyż hychu jenoż wſchitzy ludźo mźli telko rozuma a ſprawnoſcze k tomu! Dokelż ſwójcźo njemóże każ cźłowjek hłedźicź, ani wobelhacź Haj, rźcź po ſdacźu cźłowjeſej jenoż ſłuſi k tomu, ſo by ſkhował ſweje myſłe. Wſchak praji hanſke pſchiſłowo: „Politika je, hinak prajicź, hacź cźiniecź.“

Tak ſtejiſch ſamyſlenh na dworje. Sſuſod cźi pſchihladuje. Tebi to prawje njeje. Sſy ſo ſ nim wažiſ zła kuſ pólka. Strowiſch jeho pſcheczelny a prajiſch: „Njechamoj ſo ſoſjn ſnjeſcź a wujedhacź? Dy hylo tola wjele rozumniſcho!“ — „Derje,“ wotmolwi wón, „ja ſtym jara ſa wujedhanje. Hdyż mi tón kuſ pólka pſchawoſtajecź, budźemoj ſajy dobrał pſcheczeſej!“ — „Dch tak, to wy njeſo wujedhanje, to je ſpodżiwny nahlad. Sſnadź wy mi tón kraj dacźe a ja budu radh waſch pſcheczeſ!“ — A wón woteńdże mórkotajo. Haj, a wój ſtaj tola dźiwjoj ſo wujednacź!

Roſhłuſnuwſy hnydaſch po ſahrodze. A w najcźmowiſchim kuczźku nadeńdźeſch — mrowiſcheſco. W tajſej ſchwarnej, wothładanej ſahrodze mrowiſcheſco! Tute njekniczźomne njejeſcheſch! Ale ſinſrom wobkedźbujeſch te drobne ſcźeſke bit. Kak to dźeju, ſo hychu nahromadźiłe. Hromadźicź, hromadźicź, hromadźicź — dóńdź njeſkatkanu. A ſrjedza w mrowiſchcźa ſyda tolſta matka a jeſka njeſe, jeſka njeſe a dale nicźo njeczini. Wona ſo ſtara ſa ſwoju druźinu a druźina ſo ſtara ſa druźinu . . . A wuſpcheſ je wulke mrowiſcheſco! Je to ſtatowa wuſpliczźa? Bywaju ſpodźiwni politikarjo, kiž chżedźa ſ narada jcźiniecź wulke mrowiſcheſco. Nichtó wuſpliczź njeſmé, wſcho ſacźiwantz ma buczź jenaſke, wſchitko jenoż ſa druźinu, ſa mrowiſcheſco. Kóżdy je podobny na druh-ho, kóżdy cźini to, ſchtóż tón druhi, kóżdy to żerje, ſchtóż tón druhi a wuſlédk: Dospołne njewužitne mrowiſcheſco.

A ty ſo roſhoriſch, bjerjeſch petrolej, chżeſch mrowiſcheſco ſ nim poleczź a ſapaliecź. Wohenj ma ſniczźicź tutón ſtat. Haj, cźohodła pak? Nó, to je to'a jara jednora wéc, dokelż ſu ſchkódne! Komu ſu ſchtódne? „Mi“, praji nźchto w tebi. Potajkim . . . .

Haj, haj, kóżdy cźini to, ſchtóż jemu pomha. Kóżdy cźini to, ſchtóż ſo jemu ſda bycź prawje. Kóżdy je ſej ſamemu najbliſchi. Kóżdy ma ſa prawe to, ſchtóż je jemu prawe. Kóżdy pohnidźnje pſchirodu po ſebi, prawo po ſebi, moral po ſebi.

A politika?

Wóčzy dźeſća

7 lét bźſchtaj podarmo na dźeczo cźakaloj. Tola bu jeju proſtwa dopjelnjena. Boża hnada wobradźi jimaj ſynka, ale ſlepeho.

Żenje njeſpuſczejeſche jenu Boże ſtónczko. Żenje njewohlada ſlébornehó mużaczka a ſtote hwézdy n njebju. Żenje njewidźeſche trawjace pola a piſane kuki, kcźejace ſchtowny a hubſne różeźki, żenje nóbre hory w dalokoſcźi a wobliczo ſwojeje maczerje.

Ale ſwoja maczerku pſchedſtajeſche ſebi hacź nanajjaſniſcho po jeje zylym lubohym waſchuju. Niż nan, kiž bźſche pak wulki, pak maly, pak ujechi, pak ſwjerdy każ kamjeń; dżeńź tajſi a jutje hinajchi. To cźiniejeſche, ſo nan hujło doma njebź, dokelż rano ſahe na dźelo dźeſche a wjeczor pojdźe dom pſchińdźe. Potom bźſche ſprożny a njemźeſche łóſchta, ſo ſ dźeſcźom ſabéracź.

Pola maczerki bźſche to cźyſte hinak. Méſeſche ſynka ſiajiſe pſchi ſebi, hacź ſchijeſche, plókaſche, warjeſche abo w ſahrodźi hadźeſche, pſchiliwaſche, pléjeſche, abo ſchaty ſniſcheſche. Pſcheco bźſche dobroczźiwa a pékna, każ żadyn druhi cźłowjek na zylym ſwéże. Hdyż a hdyż ſpéwaſche ſebi njeſco ſerkuſch ſ wjeſeleje mlodźeje.

Wożeſe w poſlednich njedźelach ſta ſo to huſte, dokelż kóżdy tydźeń ſe ſwojim ſynkom, kiž bźſche 3½ léta ſtary, ſnateho wuja lékarja wopytowaſche, kotryż ludźi wuſtrowjeſche.

Nan bźſche ſrudny a hnéwny: „Tón też dźiwy cźiniecź njemóże.“

Maczź pak bźſche wjeſeleje wéry a prajeſche: „Cźehodła niż?“

„Model ſo, mój ſynko,“ dźeſche wona, hdyż jeho wjeczor do lóżka pſchinjeſe, ſynky jemu ruczźy a modleſche ſo ſ nim: „Luby Wótcze w njebjeſach, luby Ssyno Boži, moja luboſcź ſo Twojej runa, ſlecźiſ pſched Twojim trónom, moja luboſcź je bolojſa a ſranjena, moja wéra wjeſela. Luby Bożo, wuſtrow mje, njewoſtaj mje ſlepeho!“

Potom wuźnu. W nozy dźiſeſche ſo jemu wo cźornym ſwérjeczku, kiž ſ dolhowłokatymaj tſchidłomaj wyſche njeho létaſche. Maczź wſa jeho do ſwojeju rukow. Nan dźeſche: „Schto chże?“

„Njelwém“, wotmolwi maczź.

„Sſnano je bohaty muż w Argentiniſkej a pſchinjeſe nam nécź polneho ſlota, kiž ma wyſche.“

Maczź wotmujelkny.

„Sſnuy jenu tehdom w jtych cźaſach dobrotu cźiniſ. Njeje pſches ſynu pola naż bydliſ?“

Maczź njetwotmolwi?“

„Drje tola njeje ſabył w ſchtyrjoch létach, kiž k Kohorta byl. Njech namaj ſaplaczi, ſchtoż je namaj winojty.“

„Mużo . . .“

„Schto dha! Njedali — bjeru. Trjebamoj toſa wéſeje! Wjazy, hacź hdy prjedy!“

„Maczź wosta cźicho.

Nan ſapocźa ſaſo: „Tam je wjele mózno. Ale hdyż Anton jenoż ſaſo k nam pſchińdźe, ſo by darmo pola naju bydliſ, to njepſchidam. Schto wón naju ſtara?“

„Pjża wo tym ſchto?“ praſcha ſo maczź ſ potajnym ſtrachom.

„To niz, ale ſchtó może taſki liſt doroſamnieſ!“

„Woſtań tola“, radźeſche maczź a ſo ſbéżnje.

Ale nan ſo njepokoji. „Schto chże pola naju, hdyż placźiecź nocźe? Niczo njedoſahnje. Njech k ſwojim ludźom dźe. Namaj njech ſwój dołh ſaruna! 300 hriwnow! A hżto-li 3000 hriwnow, to móht trjebacź!“

(Pokracźowanje ſeſébuje.)

Najnowiše z cyłeho swéta

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu wutoru**: Wjedro ſo ſméruje a ſnémny wobſtajne a rjane wjedro wocźakacź. —

* **Wlisto Wacźeſkeho kamjenja pola Eiſenacha je ſo ſobotu jedyn Eiſenachſki hajnik ſ tſjemi muźemi ſetkał, Dokelż ſo jemu ſdaſche, ſo ſu rubżenjni honźwarjo, kaſaſche jim, ſo hychu ſwoje nakhribjetniki wocźiniłi. Dwaja ſ nich rucźe tſélbu wucźeſelſchtaj a ſo do hajnika ſamcźiſchtaj. Tutón ſo ſakitaju dweju rubżeneju honźwarjow ſaſtéli. Tſeczi rubżeny honźwar ſo ja ſchtom ſtheua a do hajnika wjazy krócź tſéli. Hajnika do deſnjeho żiwota trjechi, ſo dyrbjeſche żiwju tſélbu puſchcźicź. Rubżeny honźwar cźekny, tola ju jeho poſdźiſcho méhli ſajecź.**

* **W Honduraſkej republizy w ſrjedźnej Amerizy je rewolucźija wudyrika.**

* **Junkerſke létadło powétrowe Hanſy je ſobotu popołdnju na cźarje Marſeille—Genf nad Franzowſkej do ſmrkowego njeczela pſchiſchło a nuſowane bżło, k ſemi pſchiſtajicź. Dele leczo je létadło do nékterych wyſkich ſedłow ſawadźiło a ſo wobſchkodźiło. Zandarmowe létadło ſtrażuja. Najſkerje ludźe ſo dyrbjeczź roſebracź.**

* **Mordarjow, kotrejż ſtaj w nozy ſ pjatkej w Prenzlowſkim ſudniſtwje juſtizneho wyſchſcheho ſtrażmiſchtra Neubauera ſabjaſtej, ſu żandarmoju ſajeſł, a to w rézniku Pilgrama w tżu blisko Luchena a Potzdſchego w Lżu y. Templina.**

* **Drjezdźanſzy wuhlowi wikowarjo ſu wuhlowe płacźiny wo 15 pj. po zentnarju ſa wjcźe druźiny ſtuſchili, ſo hychu ſo ludźo ke kupjenju wuhla nawabiſ bali.**

Towaſtwowski powéſtnik.

Khróſcańſki Ratańſki Dorost zméje ſtwórtk 23. ſwórtnika, wjecźor we 8 hodź. we Wudworju ſwoju méſačnu zhromadźiznu.

Lichań. Sokoł zwucźuje wutoru wjecźor we 8 hodź. pola Rudolfec.

Pańcźicy. Wutoru wjecźor we 8 hodź. ſu we Wudworju zaſo narodne reje.

Jednota Sokoł w Pańcźicach.

Ratańſki Dorost za Njebjelcźicy a wokolinu ma pſchichodnu wutoru 21. 4. 31 wjecźor we 8 hodź. ſwoju zhromadźiznu w Njebjelcźicach. Njech ſo wſitzy na njej wobdźéla. Pſedsydstwo.

Swob. zjednoćeństwo kat. wučerjow ſerbſk. Łużicy zméje ſrjedu, 22. 4. popołdnju ¼4 hodź. w Haslowje pola Vickec ſwoju 1. létuſu zhromadźiznu z pſchednoſkom k. wučerja Nawki „Wo naſim chaoſu“. Wſéch ſobuſtawow wutrobnje pſeproſuje pſedsyda.

Murjeŕ

pyta na ſwoju ruku dźélo po 50 pj. na hodźinu

Bliże **w Dobrošicach č. 27** pola Njeſwačidła

8 ctr. dobreho ľučneho

ſyna

je na pſedań **w Banecach 5** pola Njeſwačidła

Symjentne běrny

„Industrie“ 60 centnarjow na pſedań **we Łupoji čo. 19**

Symjentne běrny

„Kaiſerkrone“ ſu na pſedań **w Drobach 14**

Kruwa

wyſokoſcźelna je na pſedań **w Zejicach 7**

Kruwa

młoda, wyſokoſcźelna je na pſedań w Jitku čo. 26

Kače jeja

wot běłych Peking-kačkow jene po 15 pj. na pſedań w Bukojnje 36 pola Barta

Jeja k nasadźowanju

wot Rhodelanſkich a Barneſeldſkich kur, kiž ſu na rjanoſć a zdźěłnoſć plahowane, ma po 20 pj. na pſedań

ſwobodne kubło w Lětonju telefon 2438



Proſu čiſło

2687

jeli maće mały nawěſtk do „Serbſkich Nowin.“

Ja Symjenja

runklica
čerwjeny dźěćel
čerwjeny a běły kal
morchej

Symjenjowa wikowarnja

Rauchfuss w Budyšinje na Zitnych wikach 9

Nowa serbska knižka

ZLATOROG

ALPSKA BAJA

wot Rud. Baumbacha
přełožił Jan Šur

103 str. broš. 1.50 hr., pyšnje wjazana 2.25 hr.

Na składźe w Serbsk. kniharni w Budyšinje

Najnowše mustry!

wobleki za mužow, pachołow a hólcow, mantle a jaki

kupuje nětk před swjatymi dnjemi najtuńšo pola

H. Marschke w Kamjencu

Oskar Müllerstraße 8

Nawěstki přinjesu wužitk!

Drjewjane kříže a pomniki na rowy

z duboweho drjewa zhotuje najtuńšo

R. Waurick, drjeworězbař, na Zadnjej Bohatej hasy 20

Njedźelu přispołdnju ½2 wumrě po krótkej cežkej khorosći mój lubowany mandželski, naš luby **nan, bratr, swak a wuj**

Mikławš Kněžka z Hórkow

62 lět stary.

We hłubokej zrudobje
Hana zwud. Kěžcyna rodź. Deleńkec
a dźěći

W Hórkach, dnja 20. 4. 31

Z tutym so předźelju a znaći na přewodźenje přeproša Khowanje budźe štwórtk rano 8 hodź. w Khrósćicach

Přiloha k číslu 91

SERBSKE NOWINY

Póndźelu, 20. haprleje 1931

Rostliny a zwěrjata jako pomocnicy khoreho człowjeka

Firma dr. Madaus & Co. w Radebeulu pola Drjezdżan a Towarstwo za homöopathiju a naturiske hojenje za Budyšchin a wokolinu běšchetej na njedźelu dopołdnja we 11 hodź. pšcheprošnjej do Budyšchego Zetralneho dźiwadła na pšchedwjedźenje kulturneho filma „Rostliny a zwěrjeta jako pomocnicy khoreho człowjeka". Pšched bohatym pšichladowarstwom bu mjenowany film, kiž wobsebty pšchednoschet k lépschemu srosumjenju nadrobnišcho rozłožowacho, pšchedwjedźe a woh pjecź schtwórcej hodźin fajimanym pšchipośluchowarjam mnoho ważneho a mjenoho powuczenja poda.

Film, kiž je prěni swojeje druźiny a kiž pichi mnohich laboratoriskich wobrazach pichiwładowarja w duchu pschestajada do zykeho rjada lubosćnych a krajnych krajinow *na hesce dalschepe domińy a do zulych „mežin* ćwěta, rozdźěluje so do schtyrjoch dźělow. Wón powuczuje a zabawja sobom a spyta pschestrowdźeć, kak ważne je, so maju so jenož najzpschichładowarschim rostliny za lékarske zasiwy swukowacz a dawa s krótkimi pokakanmi srosumieć, s kajkimi wobezežnosćenemi jich hromadzenje a transportowanje husto swizuje.

W prěnim dźelu hnydom wobkedźobować tute wobezežnosće pytnje, pschedstajeja so w nim wobezežnosće pschi wobstaranju syrinow a kak maju so wone pschewinywać. Wulzy sajimawe je tu wuprawa do tukow, je žitom so žołmjazych polow, do cźichich lěsow a k wotschelowazym rěcznischczam a hatam, hdźež so wschudźom mnohe lékarstwowe rostliny khowaju. Druhi dźěl filma wjedźe pschihladowarja do wyschich hór, so by so sejnak je wschekakimi selami, kiž jenož w tutych wyschinach rosu a so prawje roswiwaju. Wobzebje sajimowacze pak tež wudobywanje dela wschelakich smérjatow, kaž hadow, schkorpionow atd. za hojerske samery k lěpschemu cźerpjazeho człowjeka. Do plahowarnje hojerskich rostlinow firmy Dr. Madaus & Co. w Radebeulu do pohladacz tśeći filmowy dźěl a pschedwjedźe pschiprawjenje homöopathiskich srědkow na wschelakich technizny dokonjanych maschinach. Tež wo žamownosćach wosdźělenja wuplodow hojerskich rostlinow smědźachu pschitomni ważne powuczenje pschijeć. Schtwórty filmowy dźěl je swojej žiwej wutrobu a s puczom truwe po žikach žiweho organisma běsche nješchto, schtož bu hischcze w tutej formje pschedstajalo njeje. S demonstrazju, kak homöopathiske srědki w žiwojim wschelakim nałožowanju na organismus skutkuja, je pola mnohich, katrjž so dotal nałožowanja homöopathiskich srědkow sdobadowchu, wjesce wulki sajim za homöopathiju sbudźił.

Wšěsce namakaja tej pschednoschersjowe stónčne zkowa, s kotrymiž wot pschedwjedźenja filma wschelake wobzakowanja wupraji, žiwoje dopjelnjenje, so bu mnohy za naturiske hojenje sajimowja.

Spomožeńska statistika měsa Budyšina za měsac měrc

1. **Spomožeństwo:** Wobzyłowarjow běsche w radupadowarni za maczerje a sastarani cźeschenkow 276, w sastarani za male dźěći 157, w radupadowarni za žamodrowje zónisce 18, w sastarani tuberkulosnich 72, w sastararni bědnych 4 a w sastararni za alkoholikow 8.

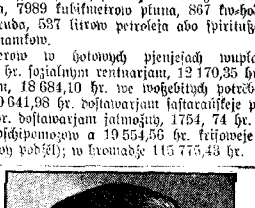
Nosdźěli bu w sastarani za cźeschce dźěći 717 puntow žiwidkow, 216 buschkowizow mloka, 138 draježczkow a schatkow. Nimo teho běsche wupožeńcznych 22 dźěćazych wozow, 14 sportiskich wozow, 17 dźěćazych korbow a 28 łóžkow.

Sastarańnja za tuberkulosnych wosdźěli 296 puntow zyroby, wupožeźi 196 wězow sa wothladanje thorych, dale pschewjedźe 42 pschezwoćenjow a 15 röntgenskich fotografowanjow.

S wobstatkow nuzowego sjednoczeństwa wudachu so drasta a wobucze 580 doroscenym a 238 dźěćom.

2. **W hospodarskim sastaranju** wuda so 2487 pokrutow khleba, 7989 kukihmetrow pluna, 867 kw-hodź elektriskeho pruda, 537 litrow petroleja abo spiritusa, 6219 jedźnych znamkow.

Podpjerow w hotowych pjenjesach wuplaczi so 10 847,65 hr. sozialnym rentnarjam, 12 170,35 hr. malorentnarjam, 18 684,10 hr. we wožebitych potrěbnostnych padach, 50 641,98 hr. dostawarjam sastaranskeje podpjery, 2122,05 hr. dostawarjam zalmowin, 1754, 74 hr. wocezbnym sastaranskim pschipomozow a 19 554,56 hr. kitsowe podpjery (mětkowy podšěl); w bromadze 115 775,43 hr.



Rumunski pryne Bibescu z lětadłom znjezbożił. Pryne Jurij Bibescu z Rumunskeje, president internacionalneho zwjazka lětarskeho sporta, kotrehož naš wobraz předstaja, je na swojim lećenju z Pariza do Cochin chinejskeje w Bengaliskej w Iundiskej ze lětadłom znjezbożił. Wón a jeho tšo přewodźerjo so ćežko zranichu. Lětadło so spali.

Wusudźenja

Sud běsche schofera Fryzej Fiedlerjej z Habrachcźi 40 hr. pjenjezneho thłostanja napołožił, dokelž běsche z Budyschina do Lubija jedźo pjeza z njeprawidlowym jedźenjom 54ktneho blidarskeho mišchtra Liebchena z Dazina cźelnje franik. Fiedlerjej so pschecźiwo tutemu thłostanjenu pschikaji hórschejche, na cźoj jeho Lubijšti hantiski šud wuwinowa. Jednasche pak so na powołanje z Liebchenoweje strony hischcze raz w tej naležnosći (njesłoże běsche so 21. septembra 1930 wjecźor na dróży pola Njesnarow stało), tola powołaništi šud powołanje sacźišny, so pschi Fiedlerjowym wuwinowanju wojta.

Hantiski šud w Sobnizy běsche wikowalku z pjerjom Marju Justowu rodź. Nowakej ze Sobnizy dla wobschudźenja k 5 měsacam jatiwa sapodźi. Justowa běsche pola dweju pjerjoweju fabrikow w Cźešćestkowskej dołh nacźinila a ho psches wěste wudawanja napschecźo sapschijejej jenoz i tuzych firmow wobschudźenstwa winowata sejinka. Sud pak Justowu jako wukrajnizu wuwinowa, dokelž pjecza nima prawo šudźicz nad pschestupjenjemi, kiž su so we wukraju stałe.

Mějicźel nakładźenje korkow Emil Gruhl z Budyschina běsche 26. septembra 1930 na rózku Lubijšteje a Hausenoweje dróhi w Budyschinje jako wjednik automobila z motorskim kolegarjom sraschł. Budyški kawništi šud běsche jeho tehodla 12. januara t. l. k 50 hr. pjenjezneho khłostanja abo 10 dnjam faktwa sapodźił. Powołarski šud pak bórze k pschesudźenju, so bu Gruhl njemóże wina dawacz na srażenju z motorowym kolegarjom, pschekupzym Emilom Alfredom Pětschki, pschi cźimž běsche žebi tutón nohu słamał. Tehodla hdźimy wunjud prěnjeje instanzy a Gruhla wuwinowa.

Złotodźějojo něhdy a nětko

W poslednich lětach je so wjele rěcźało a pisało wo inżenjerje Tausenje, kiž se wudał, so może złoto wudźelacź a s tym trungi wschelake mjenje bóle wuznamne a znate wobzoby. Pschi tym dyrbimy so hjeschcze dopomnjeć na frjedrjonowećznych złotodźejow, kiž so też saběrachu s pospytanu, wudźelacź kumschnje tutón žadny a drohotny kow. Djensa drje jenoz tajzy, kiž sa wschémi hunami rosu, so dadza zjebacź. W starych cźasach pak be złotodźejstwo zyle pozćiwe rjemjeslo, kiž wozebje podpjerowachu najwozebnischi knjeza.

W 16. a 17. letotku drje mjesche w Europe łóžny knjeźicźel swojeho złotodźeja (alchimiju), kiž w derje wuhotowanym laboratoriju so wenowasche zwjetnu pokajenemu wumělstwu. Cźasto je sfutkowanje tutych cźornowumělzow wupokaja s hotymi thawsami, kiž wyskorodźenym stajowarjam zara do pjenjes padachu a tola tuczi duchu so pschezo jasno błepicź wot alchimistow. Kralojo a wjerchojo so nadjijachu, so móhli na to waschnje wjeźne prózne pokładnje sasno bjes prózy pjelnicź a takle dostawachu tež alchimicźja pschezo sapo wunoschne mějno. Mózachu-li pak cźornowumělzej dopokasacź jebanjtwo abo njemózejesche po dołholetnych prózowanjach ani pschedpokazicź wutwory swojeho skutkowanja, to dźejsche potom we schiju. Někotrymžkuli tajki jebanski złotodźej stónczi na schibjenzy abo pod šeker.

Tola zwjetscha tajzy dwórzy złotodźejojo běchu dosćz pschekłepani, so pokasi swojeho wumělstwa pschedpokazicź. Woni pichi swojich pospytankach skradźu tusk złota spuschczichu do schtrěnika a potom dobyczerzy wojsewcu, so běchu tuto złoto ze swojim wumělstwom wudźełali a potom też hnydom sasno tu běsche dowěrk k jich kmanosćam. Hdyž jim trochu truczicźo pod rukaw hladachu, nałożowachu schkrjenicźi z podwójnym dnom; nješchto złota bo mjes dnomaj zkhowa, kiž potom pschi schkrěcźu stupi do schtrěnika a złotodźejej wudoby nowu zlawu a — nowe złotaki. Bu pak jemu tola někak cźežno, potom že naras zhubi, kaž bkudnicźka mjes wólschcemi a jeho wjazy njewidźachu.

Njeźmérny wuschitku wobschudźer be złotodźej Daniel Sedmihródski, kiž złuzeńe wjerche Josjmej Prěnjemu z Medici. Tutón jebak wudawasche, so może tóhodyżkuli low pscheměnicź do złota, hdyž jón pokrjepi s wěstej tinkturu. Bě swoliniwy to dopokasacź. Wšerch do toho swoli, a dokelž běchu jeho hižo cźasto alchimicźa truhnyli, pschikasa najwjetschu kedźbnosć. Pschinjesechu potajtim skasanu tinkturu z dwórskeje hapuhi a potom so eksperiment po pschikazu Daniela pschewjedźe. A to hischcze, hdyž won njebe pschitomny, so by tu fózde jebanstwo było wujamknjene. A hlej, wézka bo poradźi. Kow w schtrěnjiku bu z tinkturu pokrjepjeny a bo potom wupokasa jako złoczizny. Wšerch bo njeźmérnje swjesseli a ani wokomika bo njedliješe, zapkacźej złotodźejej za wojewjenje potajstwa 20 000 złotakow. Lędy měsesche Daniel złotaki w kapzy, to tež hižo bo i procha měsesche a złobom že tež zhubi skutkuiwosćz jeho rezepta. Bórzy pak bo jeho potajstwo wotkry. Hdyž wěz doblędźichu,

Pokleća, kiž so dopjelnichu

1. Sadleczo faraona.

Nad rowninschczom egiptowiskeho krala Tut-anch-Amona kiž psched njeschto lětami wukopachu, rjeka hrózne słowa:

„Rubježniko, kiž bjes zwěrjich, złatowcz měr schébowjeho krala, duch semje njech cźe wuczeri
 s twojeho cźełka!"

Ssobustawy wukopanskeje wuprawy žurnalistachu so nad tutym staram „kaflecźom faraona." Kak mócźo hischcze złukowacź wo telko lětnyschach? Prjedy žnadź. Tehdy pschischła ludej hižo w kreji tischce a łóžny nahły žurnalerny pad so měsesche sa złukt kaflecźa abo nadsenskeje mozy. Ale dźenża?

Njechto njedźel po wotewerjenju rowninschcza wumrě Lord Carnavon, kiž be wukopanje s finanzowal. Bórzy na to seschowaschе jeho sir Archibald Douglas Reid. Tu ludźo nadobo so dopomnichu na kaflecźe faraona. A wopraudźe! Sa krótki cźaš wumrě 19 muzi, kiž běchu so wobdźělili pschi wukopanju a woni wumrěchu na jara potajne waschnje. Pak bej žumi žiwjenje wschaku abo na spodźiwne waschnje žurnalerske njeschczo. Posledni wopor tutoho kaflecza, 78 létny lord Westburg w Londonje cźišmy so s wokna a zawołaji list, w kotrenž pisaschе:

„Widźu scherjenja! Dlěže wjazy njewotrjaju!

Njemóžu klatwu dlěže snjesesć!"

Lord Westburg bě dwacźty wopor Tut-anch-Amona...

A pschiwšěrza do kaflecza faraona so zasy wojna a rosbudźi swět, kiž za to měsesche, so tajke wězy žnyła wjazy njedawa.

2. „Běda tebi, Druso!"

W lěcze 9 psched Khrystusom. Druzus je nozy po łódźach pschez Lobjo plniwasche. Wojazy za nim, mnohi wot bludźenja po pralšach, po wócźnych bahnischczach. Jim so słyšk sa italiskim błónzom, sa rjanoscju a měrom znjezbożiły, wupozeźi 196 wězow sa wothladanje thorych, dale pschewjedźe 42 pschezwoćenjow a 15 röntgenskich fotografowanjow.

S wobstatkow nuzowego sjednoczeństwa wudachu so drasta a wobucze 580 doroscenym a 238 dźěćom.

2. **W hospodarskim sastaranju** wuda so 2487 pokrutow khleba, 7989 kukihmetrow pluna, 867 kw-hodź elektriskeho pruda, 537 litrow petroleja abo spiritusa, 6219 jedźnych znamkow.

Podpjerow w hotowych pjenjesach wuplaczi so 10 847,65 hr. sozialnym rentnarjam, 12 170,35 hr. malorentnarjam, 18 684,10 hr. we wožebitych potrěbnostnych padach, 50 641,98 hr. dostawarjam sastaranskeje podpjery, 2122,05 hr. dostawarjam zalmowin, 1754, 74 hr. wocezbnym sastaranskim pschipomozow a 19 554,56 hr. kitsowe podpjery (mětkowy podšěl); w bromadze 115 775,43 hr.

Rumunski pryne Bibescu z lětadłom znjezbożił. Pryne Jurij Bibescu z Rumunskeje, president internacionalneho zwjazka lětarskeho sporta, kotrehož naš wobraz předstaja, je na swojim lećenju z Pariza do Cochin chinejskeje w Bengaliskej w Iundiskej ze lětadłom znjezbożił. Wón a jeho tšo přewodźerjo so ćežko zranichu. Lětadło so spali.

Wusudźenja

Sud běsche schofera Fryzej Fiedlerjej z Habrachcźi 40 hr. pjenjezneho thłostanja napołožił, dokelž běsche z Budyschina do Lubija jedźo pjeza z njeprawidlowym jedźenjom 54ktneho blidarskeho mišchtra Liebchena z Dazina cźelnje franik. Fiedlerjej so pschecźiwo tutemu thłostanjenu pschikaji hórschejche, na cźoj jeho Lubijšti hantiski šud wuwinowa. Jednasche pak so na powołanje z Liebchenoweje strony hischcze raz w tej naležnosći (njesłoże běsche so 21. septembra 1930 wjecźor na dróży pola Njesnarow stało), tola powołaništi šud powołanje sacźišny, so pschi Fiedlerjowym wuwinowanju wojta.

Hantiski šud w Sobnizy běsche wikowalku z pjerjom Marju Justowu rodź. Nowakej ze Sobnizy dla wobschudźenja k 5 měsacam jatiwa sapodźi. Justowa běsche pola dweju pjerjoweju fabrikow w Cźešćestkowskej dołh nacźinila a ho psches wěste wudawanja napschecźo sapschijejej jenoz i tuzych firmow wobschudźenstwa winowata sejinka. Sud pak Justowu jako wukrajnizu wuwinowa, dokelž pjecza nima prawo šudźicz nad pschestupjenjemi, kiž su so we wukraju stałe.

Mějicźel nakładźenje korkow Emil Gruhl z Budyschina běsche 26. septembra 1930 na rózku Lubijšteje a Hausenoweje dróhi w Budyschinje jako wjednik automobila z motorskim kolegarjom sraschł. Budyški kawništi šud běsche jeho tehodla 12. januara t. l. k 50 hr. pjenjezneho khłostanja abo 10 dnjam faktwa sapodźił. Powołarski šud pak bórze k pschesudźenju, so bu Gruhl njemóże wina dawacz na srażenju z motorowym kolegarjom, pschekupzym Emilom Alfredom Pětschki, pschi cźimž běsche žebi tutón nohu słamał. Tehodla hdźimy wunjud prěnjeje instanzy a Gruhla wuwinowa.

Złotodźějojo něhdy a nětko

W poslednich lětach je so wjele rěcźało a pisało wo inżenjerje Tausenje, kiž se wudał, so może złoto wudźelacź a s tym trungi wschelake mjenje bóle wuznamne a znate wobzoby. Pschi tym dyrbimy so hjeschcze dopomnjeć na frjedrjonowećznych złotodźejow, kiž so też saběrachu s pospytanu, wudźelacź kumschnje tutón žadny a drohotny kow. Djensa drje jenoz tajzy, kiž sa wschémi hunami rosu, so dadza zjebacź. W starych cźasach pak be złotodźejstwo zyle pozćiwe rjemjeslo, kiž wozebje podpjerowachu najwozebnischi knjeza.

W 16. a 17. letotku drje mjesche w Europe łóžny knjeźicźel swojeho złotodźeja (alchimiju), kiž w derje wuhotowanym laboratoriju so wenowasche zwjetnu pokajenemu wumělstwu. Cźasto je sfutkowanje tutych cźornowumělzow wupokaja s hotymi thawsami, kiž wyskorodźenym stajowarjam zara do pjenjes padachu a tola tuczi duchu so pschezo jasno błepicź wot alchimistow. Kralojo a wjerchojo so nadjijachu, so móhli na to waschnje wjeźne prózne pokładnje sasno bjes prózy pjelnicź a takle dostawachu tež alchimicźja pschezo sapo wunoschne mějno. Mózachu-li pak cźornowumělzej dopokasacź jebanjtwo abo njemózejesche po dołholetnych prózowanjach ani pschedpokazicź wutwory swojeho skutkowanja, to dźejsche potom we schiju. Někotrymžkuli tajki jebanski złotodźej stónczi na schibjenzy abo pod šeker.

Tola zwjetscha tajzy dwórzy złotodźejojo běchu dosćz pschekłepani, so pokasi swojeho wumělstwa pschedpokazicź. Woni pichi swojich pospytankach skradźu tusk złota spuschczichu do schtrěnika a potom dobyczerzy wojsewcu, so běchu tuto złoto ze swojim wumělstwom wudźełali a potom też hnydom sasno tu běsche dowěrk k jich kmanosćam. Hdyž jim trochu truczicźo pod rukaw hladachu, nałożowachu schkrjenicźi z podwójnym dnom; nješchto złota bo mjes dnomaj zkhowa, kiž potom pschi schkrěcźu stupi do schtrěnika a złotodźejej wudoby nowu zlawu a — nowe złotaki. Bu pak jemu tola někak cźežno, potom že naras zhubi, kaž bkudnicźka mjes wólschcemi a jeho wjazy njewidźachu.

Njeźmérny wuschitku wobschudźer be złotodźej Daniel Sedmihródski, kiž złuzeńe wjerche Josjmej Prěnjemu z Medici. Tutón jebak wudawasche, so może tóhodyżkuli low pscheměnicź do złota, hdyž jón pokrjepi s wěstej tinkturu. Bě swoliniwy to dopokasacź. Wšerch do toho swoli, a dokelž běchu jeho hižo cźasto alchimicźa truhnyli, pschikasa najwjetschu kedźbnosć. Pschinjesechu potajtim skasanu tinkturu z dwórskeje hapuhi a potom so eksperiment po pschikazu Daniela pschewjedźe. A to hischcze, hdyž won njebe pschitomny, so by tu fózde jebanstwo było wujamknjene. A hlej, wézka bo poradźi. Kow w schtrěnjiku bu z tinkturu pokrjepjeny a bo potom wupokasa jako złoczizny. Wšerch bo njeźmérnje swjesseli a ani wokomika bo njedliješe, zapkacźej złotodźejej za wojewjenje potajstwa 20 000 złotakow. Lędy měsesche Daniel złotaki w kapzy, to tež hižo bo i procha měsesche a złobom že tež zhubi skutkuiwosćz jeho rezepta. Bórzy pak bo jeho potajstwo wotkry. Hdyž wěz doblędźichu,

Pokleća, kiž so dopjelnichu

1. Sadleczo faraona.

Nad rowninschczom egiptowiskeho krala Tut-anch-Amona kiž psched njeschto lětami wukopachu, rjeka hrózne słowa:

„Rubježniko, kiž bjes zwěrjich, złatowcz měr schébowjeho krala, duch semje njech cźe wuczeri
 s twojeho cźełka!"

Ssobustawy wukopanskeje wupravy žurnalistachu so nad tutym staram „kaflecźom faraona." Kak mócźo hischcze złukowacź wo telko lětnyschach? Prjedy žnadź. Tehdy pschischła ludej hižo w kreji tischce a łóžny nahły žurnalerny pad so měsesche sa złukt kaflecźa abo nadsenskeje mozy. Ale dźenża?

Njechto njedźel po wotewerjenju rowninschcza wumrě Lord Carnavon, kiž be wukopanje s finanzowal. Bórzy na to seschowaschе jeho sir Archibald Douglas Reid. Tu ludźo nadobo so dopomnichu na kaflecźe faraona. A wopraudźe! Sa krótki cźaš wumrě 19 muzi, kiž běchu so wobdźělili pschi wukopanju a woni wumrěchu na jara potajne waschnje. Pak bej žumi žiwjenje wschaku abo na spodźiwne waschnje žurnalerske njeschczo. Posledni wopor tutoho kaflecza, 78 létny lord Westburg w Londonje cźišmy so s wokna a zawołaji list, w kotrenž pisaschе:

„Widźu scherjenja! Dlěže wjazy njewotrjaju!

Njemóžu klatwu dlěže snjesesć!"

Lord Westburg bě dwacźty wopor Tut-anch-Amona...

A pschiwšěrza do kaflecza faraona so zasy wojna a rosbudźi swět, kiž za to měsesche, so tajke wězy žnyła wjazy hacź tónacze kžorich pschiwuznych padze . . .

4. „. . . w bodze wumrěj-taj!"

Też Rušojo bej powobaju wo poklecźu na krónowanskej kžorjatocznosći. Hdyž bu poslednji rušit zar krónowany, stejesche wjele ludu psched zarstwom hrodom. So bychu mjesto dostali, běchu nětotre hrjechje njedałoko hrodu z deskami pschikryli. Se kžorjatocznymi zeremonijemi pokaje bo zar psched wyschatnym ludom. Nadobo słamaju bo cźelke deski pod cźežu ludźi a wjele stow ludźi bo sapodnje w bahnje hrjechjow. Wschi zalosćerjow cźěri mnoha zona psched zarši bwikon a woła z hłogom: „Zarjo a zarizal Mordbarjej! Posledńjej knjezičzelej budźetaj no ruskim trónje, w bodze wumrěćetaj!"

wukopa žo, so bě **Daniel** spomnjenu tinkturu žam we **haptyzy wotedak a tuta tinktura běšche rospuschczenina** złota, tiž bě tow sčzinila złoczity.

Tajtich padow bě jara wjele a je dźě trało hač do tónza 18. lětstotka, prjedy hač běchu luźeja do rozuma pschischli a dwórskich złotodźejow wuzohonowachu. Tu a tam pak žu žo pschczo hišchcze zakhowali alchimiscza, tiž dale truhnu ludźi, pschetož pschczo hischcz placzi pschischkowo: „Wurjucz klasnjow i pěstami tolk, woni wostanu klasni."

Też dźenża hischcze złotodźejstwo njeje wotemrěło a pschczo hischcze žu ludźo, tiž do njeho wěrja. To nam jasno je i dopokasom pschipad je złotodźejom Tausendom. Ale wschat dźenża nowoczažnu wědomosćz žama žo jeběra i problemom, pscheměnicz druhi kow do złota. Spominamy hischcze na eksperimenty profesora Adolfa Miethcho i léta 1922, tiž tehdy měsjache za to, so je žo jemu poradźiło, i pomozu milimy pscheměnicz žiwe złoto do złota. Po dźenżnischich wědomostnych theorijach wo atomiskitej pschirodze maczisnow njeje ani wuzamknjena możnosćz, stworicz na jaske maschnje złoto a w pschirodze žo tajke pscheměnjenja spochi žawaju. Hdyž pak potom eksperimenty Miethcho **dokladnje** pschczepruwachu, wukopa žo, so bě žo źlédźeć **tola mylik** a so běchu žo drobne źlédy złota w żiwym złébrje žo pschipadnje tam dostale. Dokelž pak žo tehdy wědomosćz sjawnje saběrasche je złotodźejstwom, žu też nowoczažni alchimiscza sažo žo smužili a myslachu, so nětko sažo smjeja wjez wuhladow na wuspěchi pola lohkowěriwych. Czažischcze žu žo w pozlednim czasu: namakali tajzy czornownumětzy, tiž wudawachu, so móža to do złotka stajicz, złotoż žo profesorej Miethemu njebě poradźiło. Smadź je tole też złutkowalo na czornownumětza a złotodźeja Tausenda. Znje tak njelepje kaž stari alchimiscza wěšo bjeżnżnischi złotodźej postupowacz njeżmě, chże-li měcz nětajli wuspech. Ale wuspěch ma tola pschczo sažo a na kožby pad na złotodźej je żiwotno rjemjeślna najwjazy wunoschka. Nowoczažnu złotodźej woprawdźe złotumi dźěłacz złoto, ale jenož do żiwojeje kapzy.

Radio

Wosada radioslyšerjow w Němskej přiběrała. Dnja 1. haprleje 1931 su w Němskej 3 731 681 radioslyšerjow naličili. Dnja 1. januara t. l. naličichu 3 509 509 slyšerjow. Tak je jich liczba w prěnim stwórčeče 1931 wo 222 172 přiběrała, to je wo 6,3 wot sta. Wot 1. haprleje 1930 hač do letušeho je liczba radioslyšerjow w Němskej wo 493 285 abo wo 15,2 wot sta přiběrała.



Generalny hudźbny direktor Leo Blech, swětasławny němski dirigent a komponist swjeći 21. haprleje swoje 60. narodniny. Jeho mjeno je też wšitkim radioslyšerjam derje znate.

Sokotstwo, šport a hry

Kopańca.

W Drježdźanach wotmě so wčera popołdnju wubědźowańska hra mjez srjedźoněmskim a połodnišoněmskim koponcarjemi. W połčasu steješe hra 1: 2 za połodnišoněmskich a skónči so ze 4: 3 za nich. Běše to skónčna hra wo pokal Němskeho kopańskeho zwjazka.

Boksowanje. 3. julija dyrbi Max Schmeling wo swój titul swětoweho mištrstwa wojować. Dyrbi w měsće Cleveland přeciwo Američanej Young Stribblingej wustupić. Na boksowanišču zmeja na 100 000 přihladowarjow městna. Liča z 2,5 milijonami dollarow dokhodow.

Swójbne powěsće

Sslubjeni: Elsa Kobanez w Brěžnje pola Hnježiny a Arnošt Kallauch w Plušnikezach. — Erika Wagnerez a Fryc Prager w Budyšinje. — Irmgard Uhligez we Drježdźanach a dr. jur. Arnošt Schrödel, rěčnik w Kamjenzu.

Semrěli: *Marja Kunzichowa rodź. Jenczez w Budyšinje.* 47 lět; khowanje je dźenża pódźelu. — Hana Naupachowa w Budyšinje; khowanje dźenża pódźelu. — Wilhelmina Swob. Weigelowa, wudowa po postowskim inspektoru w Budyšinje; khowanje budźe julija wutoru pop. w 2 hodź. wot žarowańskeho domu. — Felix Rudolf Kunzel w Budestzach, 32 lět; khowanje dźenża pódźelu. — Ottomar Wolfgang Boer w Kamjenzu. 11 lět. — Heinrich Teuber w Wiskopizach, 76 lět; khowanje dźenża pódźelu.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Sa město Budyšin sestatone wolesće liczimy sa **wólby do zastańskeje komory** so **sakski zwjerbodny stat a do powolańskeju komorow** sa hajnistwo a zahrodnistwo, kiž su na njedźelu 17. meje 1931 postajene, su **wupołožene wot 19. haprleje hač do** 25. haprleje 1931 w Kupnjo (Gewandhaus) na Smutkowu. Lawiski haju I II we wólsnym hamcze sa kóždeho sjawnje k wobhladanju. Do nich móže so pohladacz: Njedźelu 19. haprleje 1931 wot 9 hač 11 hodź. a dźelawe dny wot 8 hač ½5 hodź. a j wowjacjom žrjedy a soboty wot ½15 hač 18 hodź.

Pschecziwjenja pschecziwo wólbnym liczimam móža so jenož hač do 25. haprleje 1931 podpisanej měschczańskej radže pisonnje abo k protokolej i wobstaranjom dopokajtnow zapodacz.

Wolicz może jenož, schtož je do wólbneje liczimy zapisany abo schtož na wólbne wuzwědczenje (Wahlschein). Dalsche pschedpisy wo wólbach su na cjornej dešcy we Radnizy a kupnizy wupowěsnjene.

W Budyšinje, 16. haprleje 1931.

Měschczańska rada, wólbny hamt.

Do rejstra hubsowego mócže je so dźensa zapisało, so sastarański cjatanz Ota Kurt Horn w Budyšinje po mandźelskim rječenju se 17. haprleje 1931 ninta prawa sarjadowacz a wuzwjacz samoježne žiwoje mandźelskeje Klary Charlotty rodź. Cupakez.

Hamtski žud w Budyšinje, 17. haprleje 1931.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolerʼ w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmanʼ w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bartʼw Brězyney. — Za nawdźělk: G. Janakʼw Budyšinje

Hospodarski rozhlad.

Pondźelu 20. haprleje 1931.

Barlinjska burša sondźenu sobotu wošłabnu, a kursy efektow cźinjachu wjele wupuschczowachu. Wiki i dožinymi a rentowymi liscźinami běchu jara mérne a kursy dosć sesłabjene.

Produktowe wiki sobotu wjele žiwjenja njecjewjachu. Žito, wosebje rožka, je žadne mjenjsche mnjmy wožzakawachu, so stat je žiwojich skladow žito na pschedań pschinjese. Hač dotal ho-to stało njeje, ale tola rožka na tule mómotu 5 pj. po zentnarju popusczeji. Wołoh wostanje žadny a obu jeho 5 pj. po zentnarju. Ssobotu płaczeschе zentnar

w Barlinje

pschenicy 14,10—14,50 hr., rožki 9,60 hač 9,70 hr., jerjmjenja nahmjskeho 11,40 hač 12,10 hr., nalěnjskeho 12,15—12,50 hr., wowsa 9,05—9,25 hr.,

w termińowym wikowanju

za mejn: pschenicy 15,16½ hr., rožki 10,27½ hač 10,30 hr., wowsa 9,66½ hač 9,72½ hriwnow,

za julij: pschenicy 14,92½ hr., rožki 10,25 hr., wowsa 10,0)—10,02½ hr.,

za septembr: pschenicy 12,62½—14,63½ hr. rožki 9,47½—9,48½ hr.

Swinjanje wiki we Bojerczach.

Sobotu 18. haprleje 1931 běchu na wiki pschinjesli 465 prošatow a 8 běhatow. Prošata płaczachu 4—6 tydźenske 10—15 hr., 6—8 tydźenske 15—17 hr., 8—10 tydźenske 17—20 hr. Wběhati płaczachu 3—6 měsaczenych 28—50 hr. Wobthod bě schpatny. Wosta wjele zbytka.

Ssondźenja na pschesadzowanje.

Wutoru 21. haprleje 1931

w Brěsni pola Kamjenza we „Wiceżnym kuble", rano ½8 hodź.: 50 zentnarjow wokrjepow sjenu a pišanišći sekretar;

w Protezach w hoscenzu „K lipowemu dworej", dop. ½9 hodź.: *Prošeńcy.*

w Hatschkowje w kujzim dworje, dop. w 9 hodź.: Klamowy khamor a polza;

w Běłej Wodźe w hoscenzu „K kronje", dop. w 11 hodź.: Wschelake mebli, billard, klawěr, klamowa pokładnja, wschelake knihi, wobuća a wobućowe cźišćadła.

Konkursowe powěsće.

W konkursu nad samoježenym pschekupcza a zigarowcha fabrikanta Rudolfa Winklera w Budyšinje na Swonkownej Lawiskej haju 7. žamnjeho měsjaca labjašnaje firmy Hermann Winkler. J. Nonnenmachrowy nahl. we Budyšinje je so ložnjeje termija na 13. meje 1931 dop. ½12 hodź. na hamtskim sudnistwje w Budyšinje do sale 141 postajila.

W konkursu nad samoježenjom [illegible] pschekupca a zigarowcha fabrikanta Rudolfa Winklera we [illegible] Dubrawje, měsaczela twarskeho a majsinowego inwentarstwa, wikowanje autow, motorskich a jězbnych kolow a wubjerscźenje ho termija k wjericźańskej shromadźiznje na pjerjedu 29. haprleje 1931 dop. ½12 hodź. na hamtskim sudnistwje w Budyšinje do sale 141 postaji.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wotliwowe symjo po turi abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaczizny po złotej kriwnje

	16. 4.	17. 4.		16. 4.	17. 4.
Pšeńca	288-2 0	290-292	hanv	19 21,0	19 21,0
rožka	191-193	193 195	woka	23 26,00	23 26,00
naz. jačmjeń	—	—	modre łupiny	13-15 5	13-15,50
nal. jačmjeń	243-250	241-250	žolte łupiny	22-26,00	22-26,00
wows	180-184	181-185	seradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	9-10,20	9-10,20
Pšeńc. muka	24-40,50	24-40,50	lany wósušk	14 14,50	14-14,50
rža na muka	26-28,75	26-28,75	coen. melasa	—	—
ps. wotruby	13-13,2	13 13,2	brjnj. kruski	15-16, 0	15-.6,00
ržane „	13-13,75	13-13,7	syno, 60 kg	1,4 -1,60	1,30-1,60
raps	—	—	žana sloma	0,65-0,80	0,60-0,65
hrěch Viktor	24-29,0.	24-29,0	pšeńc „	0,63-,75	0,45 0,60
lane symjo	—	—	wowsna „	0,65-0,80	0,45-0,60
pjeluški	25-30,00	25-30,00	ječna „	0,69 0,75	0,55-0,65

Wunrjeschtaj! A niz jenož zaŕ a zariza — zyła žwójba Romanowow bu w ruskej rewolucji l. 1917 zatsělena.

5. „Moja žona, ta kusarnerja!"

Pscheo nješchto lětanu sta žo we Bruksesi spodźiwna wjeż. W kabarecy wustupi kellerka, tiž po powjasu. Powjas je nad slowami pschihladowarjow. Hdyž je kellerka runje šrjedź nasnoscze na powjasu, **položnhy** žo dolcza žona a žo horje na nju widźeri. Kellerka žo dr, chadź, hlada na woczi žonjeje a padze snak dele do luoži. Mjasit muzsi žo poczina kaž blundy a pokaje na žonu, tiž bě horje žo wudźerała: „Moja žona, ta kusarnerja! Wona je ja poltiwala!"

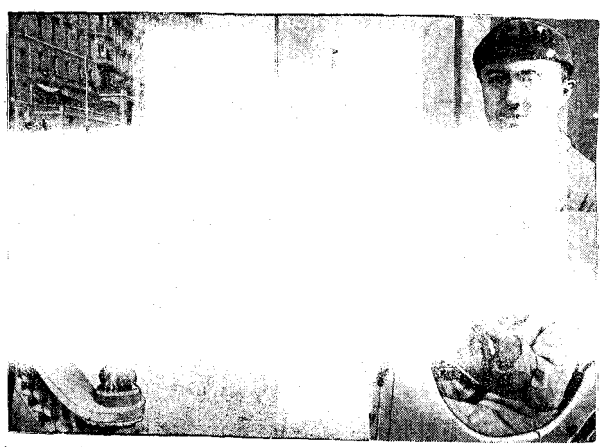
Žona i publikuma bě karthyladźerka. Kellerka, tiž jej często wot njeje dosche karty klasej, zapocza i nuzjowa karthyladźerki lubtowacz. Ale pschi tym žo bosesche wjerzy ha žartliweje kartarki, dokelž bě ta ras pschižnahla: „Kellerka dyrbi wunrjeschtaj!" Na to dźě bě kellerka na powjasu myslila, jako wuhlada tamnjej woczi polnej hrdy. Myslit na to a też hižo padze.

6. Njedobri sužene polterja.

Nimo tych polterjow, tiž tak rucze a hrosnje žo dopjelnichu, znajemy też tyhaz druhich, tiž žo njedopjetnichu. Wo nich njerěčzimy. Haj, symy je dawno zapomnili. — Napoleona žu często faktiwali. Wosebje jeho faktiwasche kuhsarka a kartarka Lenormandowa, tiž jeho nuna měry hidźesche. — Ale wón znajmjenjscha we wuhnanstwje ižonoži.

Ale też Bjedricha wulkeho faktiwachu. Wosebje pschesežkowasche toho krala i polterczemu nětajka zakuska wěschczerka, a tola wone pruskemu kraju jeschkodźile njezku.

Njeličzomne žu polterja, tiž we **swétkowej wójnje** je wschich stron na njepschecželu žo **hypartu.** Hdy bychu žo dopjelnile!



K wujězdžowanju automobilow na dróhach we Monte Carlo. Naš wobraz pokazuje wujězdźersku dróhu ze mnohimi zawinjenjemi. Njedźelu 19. haprleje so w malym stać na Rivierje tradicionalne dróhowe wujězdžowanje z automobilemi pod bohatym wobdźělenjom najlěpšich internacionalnych automobilistow wotmě. Horkach na prawo widźimy dobyčerja, francowskeho wujězdźerja Chirona, deleka na prawo wuspěšneho němskeho wujězdźerja Carraciola.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósce a pola dowěrnik. 1.61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wuj. a čišći Smolerjec knihičišćerja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přeciwo sćěhowkam čełneno znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 92 — **Budyšin — Wutoru, 21. haprleje 1931 — Bautzen** — **Lětnik 90**

Ludowe wothłosowanje w Kaiserslauternje

W měsće Kaiserslauternje běchu nazionalni sozialistojo žadali, so by so měsćańska rada rospuščiła. Wšěch wothłosowanju, kotrež je so njedźelu stało, je so 15 385 hłosow z ně a 16 041 hłosow z haj wotedało. S tym je so ludowe wothłosowanje na **rospuščenje měsćańskeje rady wotpokazało,** dokelž so njeje tśiśpjećinowska wjetšina zwjedła. Wšěch wothłosowanju njeje k žanym njeměram dóšło.

Francowscy officěrojo su twjerdźizniske twary fotografowali

Franzowskim offiźěram w Königsbergu wotewsate fotografiske platy su so někto roswiše. Wobrazy twjerdźizniske twary a wotdźělenja wojakow pokazuja. Wojazy so je samerjenjšim instrumentom šmuchuja, kotrež so na kanonje roły stajі a lěpše samerjenje smóžni. Wobrasowanje je so zdźěła pśches jedyn płót stało, pokazuje potajtim šmuchowanja na kasarnistim dworze. Bjes dwěla bychu tóžbu ziwilnu wobołu, kotruž bychu pśchi tajtim fotografowanju pśechapili, kajšej su franzowšzu offiźerojo w Königsbergu skućili, sajeli a policiji pśchepodali.

Po radźe franzowskeho pósłanja w Barlinje su franzowšzy offiźerojo, kotrychž su pśchi fotografowanju w Königsbergu sajeli, hižo Němcu wopuščili. Hdy budźichu dlźe w njej pśchebywali, by jich, kaž Barlinske nowiny pišachu, němske knježeństwo wupokazało. Franzowšzy offiźerojo su so z Königsberga pśches bliźu pólsku mjezu domoj wróćili, so njebychu trjebali pśches Barlin pućowaś.



Captain de Mierry,
jedyn z tśoch francowskich spioown, kotśiž w Narańšej Pruskej njedźiwajcy powšitkowneho zakaza na dworach kasarnow fotografowachu. Pśipad wyšnosće dokładnje pśepytaja.

Němski minister w Rumunskej

Ministeriti president Jorga je rjekł, so budźe swoju kedźbliwosć na kulturne roswiśe mjeńšinow we wobłasću rumunskeho stata složowaś a budźe wšo cyniś, so by dobru pśchezjesnosć mjes wjetšinu a mjeńšinu wobydleŕstwa spěchował. Jako dopokazmo za to je němskemu sapósłanzej Rudolfej Brandšej statny podsekretariat w ministeriśtwje pśesidiju **z referatom za mjeńšiny posćiźił.** Brandšej je pśeni němski minister a zastupi pśeni minister mjeńšinow w Rumunskej.

Němska by žychi dyrbjała pśchitład na Južnoslowjańskej a Rumunskej wlaći. Tam so němske mjeńšiny wša šwobołda a kulturne roswiśe Němzowstwa dawa a stat pśezjewanja za sakhowanje Němzowstwa na wšo možne waršnje podpjeruje. Popśchewamy Němzam jenkelž wutrobu šwobołdu, kotruž we wukraju wuživaju. Tola zdobom so w nas zrawny hněw słudźuje, hdyž žychi na šćinidu pompźelinu, kotruž je nasch sastupjeŕ w sakkim zjemje dyrbjał wuczerpiś. Kak su jeho na niske waršnje pśheśiśěhali, dokelž je, kaž je to jeho žwjata winowatosćej była, prawa Serbow we žwojej wołaźe sakitował. Tajte njesnjeśliwe počinanje njeby w žanym njeněmšim zjemje mózno było. Pśezjewanjam knjesa Schpitanka manny so dźakowaś, jo je so petizija wo serbsku obligatoriску wuču w sakšich Serbach sakkemu knježeństwu na wědomosć dała. Podarmo smy pak na to cakali, so by so knježeństwo něšto sa to postarało, so by so serbska obligatoriska wuču w ludowych schulach w Serbach poruczła. Němska by so dyrbjała haniowaś, hdyž wulkomyslnosć druhich ludow znajscheca Němzow widźi, domach pak serbskemu ludej ledma možnosć k žiwjenju wostaja. W pruskich Serbach so serbska rěcz hišće bóle dyši w Sakkej potłóčuje. Studny dóst pruskich Serbow k njeby wola. Tam so w schulach zrědźi nakóžuja, so by so serbska rěcz jahubiła. Na to, so by knježeństwo serbsku rěcz schćitało, kaž so z němcinu w Cźechach, Južnoslowjańskej a Rumunskej stawa, njeswěrimy žeby po dotalnych trudnych najhonjenjach ani myślicź.

Sejmske wólby w Hornjej Awstriskej

Se žejmitimi wólbami w Hornjej Awstrikej njeje so nicžo pścheměniło, hačrunjež su fśichesćišanjsko-sozialni 22 800 hłosow dobyli a sozialdemokratojo 7400 hłosow zhubili. **Kśichesćišanjsko-socialni su wjetšinu we žejmje wołthowali, runje kaž sozialdemokratojo wjetšinu w Linzu a Steyru.** Schoberowym blok a domowinšći lbok stej cźežke poražeńje poćerpiłoj. Nazionalsozialistojo su jenoź 4200 a komunistojo jenoź 1500 hłosow hłosow dostali. Jim tohodla žadyn mandat njepśichpadnje.

Wojnamjaje za to, kak je so mńenje w domowinskej woborje pśeměniło, je wunoźk w gmejnje hroda Warzenberga, we wobžedźeństwje wjerha Starhemberga, hdyž su pomjo 240 hłosami za domowinsku woboru 9. nowembra 1930 njedźelu jenoź 46 hłosow za domowinsku woboru, wjcé druhe pak za fśichesćišanjsko-socialnu stronu wotedali. Nazionalni sozialistojo, kotśiž z podpjeranjom sapósłanzow z Němskeje do wólbneje bitwy cźehnjechu, mějachu wulku nadźiju na dobywźe, tola njeje su zebi žane žydło w žemje dobyli.

Nowy žejm budźe z 28 kśichesćišanjsko-socialnych, 15 sozialnych demokratow a 5 sobuźěławow Schoberskeho bloka wobsćejeź.



Matthias Eldersch,
president awstriskeje narodneje rady je 62 lět stary na sćěhwki khripy wumrěł.

Rusko-awstriski hospodarski konflikt

Awstrijske ratarske ministeriśtwo bě na podkładu zkotokarskich naprawow dowos jejow z Ruskeje do Awstriskeje zakasało. Ruske knježeństwo jeho žydłom wotrunało a wšcé skasanki pola awstrijskeje industrije wotkasało. Sastupjerjo awstrijskeje industrije su so hišćcze žobotu do awstriskeho knježeństwa podali a su žadali, so by so zakasanje dowoza rusčich jejow wróćo wsało.

Knježeństwo je wobzeźiło ministeriti komitej wustajił, kotryž budźe so sakasanjom dowoza rusčich jejow do Awstrijskeje a namjetami sabrawši, kotrež stej runje tak ruske knježeństwo kaž awstrijska industrija cźinitej. Nadźijeja so, so so take należnosći na mérne waršnje wuruna.

Europiske łódźstwowe dojednanje je morwe

Londonske nowiny pśchecźiwo franzowskej njepodwolnosći.

Diplomatiski žobudźěłaceź „Observera" praji, so je europiske łódźstwowe dojednanje morwe, byrnjež bychu wězywuśtojni dale wuradźowali.

Parišći dopisowaŕ „Timesow" pišńe: Pśchesćapiło njeby, hdy by franzowske knježeństwo někotre namjetowało, zyke praschenje jendźelsko-franzowsko-italiskeho łódźstwowego dojednanja wotstorcźiś. Dopisowaŕ we tymle swišu na to pokazuje, so franzowski lud w nowišchim cźasu za wotbronjenje njeje a teź Italiski nocže w nastupanju kylnosće wójniskeho łódźiwa žanych pśchiswolenjow cźiniś.

Liberalne „News Chronicle" praja: Mamy pśchicźiny, so bojeś, so je franzowske knježeństwo natkwitne łódźstwowe dojednanje rosbiło. Hačrunjež ma Franzowska najmózniše a najlěpšanske wójsko žwěta, so wona hišćcze pśchezo Němsku boji. Na kóždy znamjo politiskeho žahabanja Němskeje Franzowska sa wjetšchim wojerstim bjesstrachom wokaja, wotmołwja.

Internacionalny ratarski kreditny wustaw

Plan internazionalneho ratarskeho kreditneho wustawa, z kotrymž so Swjatk Ludow a studijowa kommisija za europiske sjednoćenje wot někotreho cźasa sabe-urujetej, je tak daloko wudźełane, so móże Radźe Swjatka Ludow na jeho bliźšim pożpandanju nužne naćiśki pśchedpołožiś. Saśdźenu pónđelu je so z nimi **podwubjejk europiskeje kommišije** počał sabe-raś. W tymle podwubjerku so śledowaze kraje sastupuja: Němska, Bolharska, Danska, Jendźelska, Franzowska, Madźarska, Italska, Hollandska, Pólska, Rumunska a Schwedska. Němske knježeństwo jako žwojeho sastupjeria nehdyšcheho němskeho ministra dr. Hermesa pósćele. Na pożpandanju, kotrež so pónđelu sapoczuje, dyrbja wożebje so fajimowaze staty rjez, kak so planej staja. Wuradźejcej budźe so wo dojednanju, z kotrymž wobdźěłene staty **internazionalne towaršstwo sa hypothekite kredity wobsamknu** a so na taśe statne naprawy swjasaju, so by so towaršstwowa existenza sawěźiła. W dojednanju so praji, so su wobdźěłene staty wobsamkle, na tóžbe možne waršnje towaršstwo podpjeraś, kotrež je zebi jako nadawk wzało, **cźežkoty wołóźiś, kotrež na ratarskej produkciji wobdźełenych krajow leża** a kotrehož dalšchi nadawk je, metheody dźełanja role pokleśiś a wobdźěłanske thoshy snižiś. Kotrež tuthwilu wulki dźeł wumoźkta jeźeru.

Němduši španiski kral Alfons budźe trajnje we Słowakskej žiwy

Pólski hrabja Samojski kralowsku žwójbu na žwój Ružbašchi hród pśchepročyk.

Wušnaty a cźekazy schpaniski kral Alfons w Parisu w hotelu Maurice Lydli, hdźež je sa žwoju žwójbu 28 jistwe wotnajak. W Parisu njebudźe trajnje pśchebywaś. Jako jeho trajne bydlišćezo mjenuje je runje **tak** London, hdźež je zebi kral njedawno někotre **domy kupił,** kaž w Taormina na Sizilk. W Jendźelskej bychu **kralej** jenoź z wóźnymi wuznamjenjemi pśchebywaś dali. **Pódla** toho su Warschawjanje nowiny powěźcź pschinjeźle, so sna ty pólski šemjan hrabja Jan Samojski, kotryž je so je schpanjskej infantin Jzabeli wjenił, so w bliźšchim cźasu z nawrakjeho pućowanja wróći a **nehdyšcheho kralа k trajnemu pśchebywanju na žwojich kubłach pścheproše.** Hrabja Samojski ma w Pólskej wjele knježich kubłow a krajnych hrobow. Jedyn hrob ma tohorunja we šnatym kupjelnym mjeśe Ružbaćku w Sskowakskej. Wo tymle hrodźe su hižo pśchez někotrymi měźazami powěźcźe nastałe, so je so njeboźcy za wurjadnych hosći pśchiprawił. Hižo tehdy bu mjeno schpanskeho kralа mjenowańe. Někotre po padnjenju schpanskeje monarchije su tele powěźcźe znowa złyšcheli. S wěsteho žórła zhoniny, so je hižo pśched někotrymi njedźelemi złowakske město **Zilin schćesć železniskich wozow pschejeło,** kotrychž wulkadne sastawjenjacźo be Madrid-Escorial a pśchithadne schanjenjacźo Podolinez w cźeskosłowakskim dźelu Spišcha-steje wozmamjene. **Nakład be za hrabju Samojskeho we**

Ruźbachach postajeny. Powóda žo, jo waggony słote a źiłborne ludobja, nadobu a druhe drohotne wězy ſ wobzdźeńſtwa ſchpaniſkeje kralowſkeje ſwójby wopſchijachu. Tele powěſće mėnjenje podpjerają, ſo je Ruźbaſchſti hród hrabje Samojſkeho ſa pſchebywanſchcho ſchpaniſkeje kralowſkeje ſwójby poſtajeny. Waršchawſke nowiny wudawaju, ſo je hrabja Samojſti woprawdże pſchikaſał, ſo by žo ſa nėhdyſchneho ſchpaniſkeho krala wėſty hród we Spiſchſkej pſchiprawił. Hrodowe mjeno wſchak žo njemjenuje, teſ njeje prajene, hač hród w połſtim abo cźėſtkoſłowakiſtim dźelu Spiſchſkeje leži. W tutym druhim pſchipadże by wo Ruźbaſchſti hród ſchło.

Wunoſchť ſchpaniſkich gmejniſkich wólbow.

Pſchi ſchpaniſkich gmejniſkich wólbach, kotrež ſu ſchpaniſku monarchiju powróćiłe a republiku ſałožiłe, je žo 595 monarchiſtiſkich pornjo 972 ſozialiſtiſko-republikanſkim mandatam dobyło.

Spaničenjo sebi ſpaniſke knježeſtwo w Tangeru žadaju

Na połnóžnym afrikanſkim brjohu je město Tanger, kotrež nėhdy Marokkowſkej pſchiſłuſchesche, internazionalnemu ſarjadniſtwu podſtajene, w kotrymž mają jendźelſti a franzowſki ſaſtupjeŕ roſtudźujacy hłóſ. Po wuwołanju ſchpaniſkeje republiki ſu Schpaniczenjo w Tangeru žadali, ſo by Tanger do mozy ſchpaniſkeje republiki pſcheſchoł. Na městowych dróhach ſu pjeza Schpaniczenjo Jendźelczanow ſtſchiwdźili. Wjele Jendźelczanow je Tanger wopuſchczało, dokeł ſo cźeſtki njemėrow boja. Londoiſti „Daily Mail“ powė, ſo je jendźelſti generalny konſul w Tangeru jendźelſke knježeſtwo wo pomoz proſył.

Tele powěſće njeſu hač dotal jako wėrne potwierdźene, tola ſu wone wobkedźbowanja hódne, dokeł ſo ſdobom powė, ſo je jendźelſka garniſona w Gibraltarje we wjetſchej alarmiſkej hotowoſći dźerži. Někotre jendźelſke ſaniczki torpedoſtich cźołmow w pſchiſtawje ke wotjėdźej hotowe leża, ſo bychu, jeli by trjeba było, ſyłwotdźėlenje namórſtich wojakow do Tangera dowjeſe. „Daily Mail“ powė, ſo „Toledowſti wójwoda“, łaž ſo kral Alfons nėkole mjenuje, jutrje do Londona pſchijėdże, ſo by nėkotre privatne naležnoſcze ſarjadował. Kralowa a druhe ſwójbne ſobuſtawy w Barlinje woſtanu.

Kommuniſtiſka revoluzija ſo w Schpaniſkej pſchihotuje.

Pohlednje dny ſu wjetſche cźłrjódži ſchpaniſkich kommuniſtow ſ Ruſkeje piſches Pólſku do Schpaniſkeje puczowałe. Mjes nimi bė ſobotu **ſchpaniſke wotdźėlenje** kommuniſtiſkeje internazionale ſe ſwojim pſchedſydu Barkesom, kotryž je dopiſowarjej „Chicago Tribuny“ politiſke ſamėry ſwojeho puczowanja roſtołmił.

„Schpaniſka“, tak praji, „pſched **kommuniſtiſkej revoluziju** ſteji. Natkwilne republikanſke knježeſtwo njemóže žadanje dźėłacźerjow a ratarjow ſpokojicź. Zyle njewėrne je, ſo Schpaniſka hiſchcze njeje ſa kommuniſmuſ ſrała. Swjatkowy charakter noweje ſchpaniſkeje republiki blížichu proletariſku revoluziju jenoż popſchi. Hdyž budźe Europa mjes cźerwjenej Ruſkej ſ jeneje ſtrony a mjes cźerwjenej Schpaniſkej ſ wjeczora ſatkuſnjena, dyrbi ſwėtowa revoluzija pſchiſcź.“

Ciśćenje Azorow

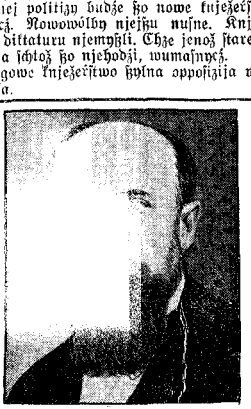
Portugalſke knježeſtwo wojewja, ſo ſu žo teſ ſbėžkarjo w Ponta Delgada na Azorach njedźelu rano we 3 hodźinach poddali ſ wumjeſtaczom nėkotrych ludźi, kotrymž je žo poradźiło, ſ parnej łódźu na Kanariſke kupy cźeknycź.

Knježefstwowa krisa w Rumunskej

Titulescu je hižo ſe ſwojim runje ſałoženym knježeſtwom wróćo ſtupił. Město njeho je Jorga nowe knježeſtwo ſeſtajał. Nowi miniſtrojo ſu ſobotu pſchiſahu ſłožili.

Njedźelu je nowy miniſterſti preſident **Jorga** nowinarjow pſchijał, kotrymž ſwój politiſki programm ſtrótka roſtołł. Praji, jo kralej pſchiſwiſnuje. W ſmutkownej a ſwonkownej politiju budźe ſo nowe knježeſtwo ſtareho dźerżeć. Nowowołby njeſłu nuſne. Knježeſtwo žebi teſ na dittaturu njemyſłi. Chże jenoż ſtare ſakonje pruhowacź a ſchtož ſo njehodźi, wumaſnycź.

Na Jorgowe knježeſtwo ſyłna appoſizija w parlamenće cźaka.



Rumunski miniſterski preſident prof. Nicholas Jorga.

Po tym zo běše Titulescu nadawk ke wutworjenju knježeſtwa po njeporadžencych pospytach wróćić dyrbjał, zamó univerſitny profeſor Jorga rumunſke knježeſtwo zeſtajeć.

Zběžk w Hondurasu

Po powěſćach, kotreż ſu do połnóżneje Ameriki dóſchle, je w honduraſkej republiży w ſrjedźnej Amerizy ſběžk wudyrił, kotryž je ſo ruce hač k mórſkemu brjohej roſcźerił. W dole rěki Guana je ſo ſapoczał, hdyž maju někotre ſłodowe towaršſtwa wulke ſkładownje. Nėhdże 800 revoluzionarow je ſo mėſtu Criba na 30 mil pſchibliżiło. Sbėžkarjo ſu ſ wjednistwom Romana Diaza njedźelu wjeczor pſchiſtawne město Tola nadbėhali, tola knježeſtwowi wojazy ſu jich po wótrym wojowanju wotraſnili. Nadpadły ſbėžkarjow na druhe města ſu ſo tohorunja wotpokaſałe.

Knježeſtwo Sjednoczenych ſtatow połnóżneje Ameriki je lohkemu lichijſkej „Memphis“ porucźiło, ſo by-bi ſ Puerto Cabezas w Nikaragui k honduraſkemu połnóżnemu brjohej wotjėcź.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 21. hapryle 1931.

— **Wo wjedrje.** Schkleniża pokaſuje pſchezo hiſchcze na njewoſtajne wjedro. Nižina nad wjeczornej a połnocnſchej Europu je ſo ſeſłabiła. Po roſprawach wjedrańſkich hotuje ſo k połnozy wotcźahnycź. Naſchim ſtronam pſchineſe mkohojte wjedro a ſnano teſ ſłabe maczenje. Wjeczorna Europa ſapiſuje poſtupowanje ſchkleńſzy na rjane wjedro. To dha prajicź, ſo wyſchina ſ atlantiſkeho oceana ſo bliži. Dokeł pak hač do połnóżneho łodowego morſa ſtaho, pſchiniſeje naſſkerje rjany cźaſ ſe ſymnymi nozami. — Jutſtre brjedu ſtchadża ſtónczko 4,52 hodź. a ſo khowa 7,07 hodź. Měſacź ſtchadża rano 6,30 hodź. a khowa ſo w połnozy. — Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 738, hygrometer +3, thermometer wo dujo +14. Djenża rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer +2, thermometer we nozy +5. Wuhłady na dešchcźik.

— **S pożedźenja „Domowniſkeho“ pſchedſydſtwa a wubjerka.** Saſdźeny pjatk měješchtaj pſchedſydſtwo a wubjerk Domowiny pożedźenje w Serbſkim Domje. Wuradowaſche ſo wo wſchelakich ważnych proſchenjach, wożbje finanzných. Sėta ſėtka ſaneho njebudże. Domowina wſchak ma wjele druhich ważnych nadawkow. Nałknja ſłowna ſhromadźizna bnože pjatk 1. meje pop. we 2 hodź. w ſurli Sserbſkeho Domu. Dokeł ſo tón dźeń w Saſkej njebėła, budże tole poſtajenje nėkotrymkuli towaršſwam witane. Njech ſo ſ cźaſom na njón hotuja.

— **Pożedźenje wubėrka ſa poſtajenje Seſterjowſkeho pomnika.** Djenża wutoru pop. w 3 hodź. ſeńdże ſo wubėrk, ſarjaduje poſtajenje pomnika k cźeſći naſcheho ſławneho najwjetſcheho ſudoweho bańnika Handrija Seſterja we Łaſu. Wubėrkowniży ſeńdu ſo pola knjeſa měſchczanſkeho Blažija, dokeł ma gmejna ſobu najwjetſchi ſajim na poſtajenju pomnika. To je jara ſwjeſelaze! Podamy wo tutom pożedźenju w bliżſchich dnjach roſprawu.

— **Město Budyſchin ma pſches 700 000 hriwnow njedoſtatka w hoſpodarſtim planje.** W pożledním pożedźenju měſchczanſkich ſaſtupjetjow dźeli k. wyſchchi měſchczanoſta Niedner, ſo je w hoſpodarſtim planje pſches 700 000 hriwnow defizita. Djenża pak hiſchcze njeje wujaſnjene a ſwėſcźene, na kajſe waſchnje a po kajſich puczach chce měſchczanſke wjedniſtwo a ſaſtupjerſtwo tutón njedoſtatk kryć. Myſla wſchak žebi hižom na to, ſo měł ſo wobydlerſti dawk tři krócź tak wyſoki ſberacź, łaž ſo to dotal ſtawa, a ſo ma ſo dawk na piwo ſnowa powyſchicź. Pſched krótkim je ſo teſ wobſtamkło, dawk na kóczli ſberacź.

— **Dźiwerſke pły.** Po § 52 wotſtawku 2 hoiwinſkeho ſakonja ſ 1. julija 1925 ſo měſiežeſlo płow, kiž ſwojim płam ſa dźiwinu cźiſchcźicź badża, ſ pjenježami hač do 150 hriwnow abo ſ jatbu ſkoſtaja. Po § 4 wotſtawku 4 ma tón, kiž ſmė hoiſtwu wukonjecź, pravo, pły, kiž w hoiſtwinſkim wokrjeſu najmjeńſcha 300 metrow wot kliſchcźeho wobydleneho doma ſa dźiwinu cźiſchcźa abo ju honja (revėrnja) a kóczli, kiž tam w ſamknjeż ſdalenoſći ſwobodnje wokoloběhaju, moricź abo moricź dacź. Pokaſuju na tute ſakonſke poſtajenja ſo mějiczeſlo płow w jich ſamknjutym ſajimje a dla ſchkita pſchezo hiſchcze ſyłnje ſeſkłabjeneho wobſtatka na dźiwinje napominaju, ſo njebychu ſwojim płam ſwobodnje wokoloběhacź dali a je wożbje pſchi nėtko ſapoczanym naletnim rótnikim dźėle ſobu na pola njebrali.

— **Zhganow, dożka 32 wożobow,** kiž wczera popołdnju wokoło 4 hodź. pod pſtewodom żandarmſtwa ſ 5 wozami ſ Hodźijſkeje ſtrony do Budyſchina pſchijėdżechu, pod polizaiſtim pſchewodom pſches město na ſtronu k Bubijej wotjėmychu.

— **Wożobowy automobil** wczera popołdnja wokoło 11 hodź. pſchi Bohatych wrotach bruehо pża (dakła) ſmjeżnje pſchejėdże.

— **Paduichſtwje.** S nutkadobyczom do kurjazeje farmy w ſchrebertſkich ſahradkach ſ ranja artilleriſkeje kaſarny w cźaſu wot 18. 4. wjeczor hač 19. 4. 1931 rano bėſcheho kapona, 3 běłe a 6 żołtych kokoſchow kradnychu. Dale kradnychu tam muſaze jėdne koło ſnamki „Miſa“ cźo. 315947: koło měješche cźorne kroſna ſ módrej wodźidkowej ſłowu, beleſhibnjene wodźidło, cźerwjenej gumiowej pſchi-

Wšėdne zjewy

Wobras ſe žiwjenja małych ludźi.

85] (Pokračowanje.)

Pſchemyſlkuju wo žebi a ſwojim žiwjenju, poča ju pſchirunowacź też ſ druhimi.

Wożebje i bratrami ju pſchirunowaſche. Wichitzy ſu lėpje na tom. Też ſotry, njewujimajo kenzliſtku, kotraž dyrbjeſche doſcź krucźe ſe žiwjenjom bėdźicź, ale ſaměſcźe niż tak cźežko kaž wón, Wojcźech. Wubudźi ſo w nim ſawiſcź. Sawidźeſche wſchėm a do ſwojich ſkorźbow měſchcźeſche poroki ſtarſchimaj.

Cźehodła bėſchtaj runje jeho tak ſchpatuje do ſwėta poſtajiłoj! Runje jeho bėſchtaj dożyła ſanjerodźiłoj, na nim ſo jara pſchehrėſchiłoj. Staj jeho měłoj na ſtudije dacź, ſo by ſnajmjeńſcha ſ wucźerjom był kaž Franz. Njebė tola zyle ſabėdnjeny a njebė ſnadź ſjika ani mjenje wobdarjeny. By też mohł hyeż ſ rėcźnikom kaž bratr Jan, wo kotremž bė w nowinje cźitał, ſo je ſebi vilu pola Prahi kupił a wulki dom na Winohrodach. Ani Hendrichej ſo ſchpatnje njewiedźe, haczrunjeż naſtajnoſći ſtiwli. Wėſcze njeje jemu ſė pola wojakow a ſa króttki cźaſ dożłuži trėbnu licźbu lėt, ſo by doſtał město kenzliſtu nėhdże pola ſuda, a ſmėje pſchijomne žiwjenje, ſaměſcźene poſtajenje hač do ſmjerceże, njech też niż tak wulkotne. Schto by Wojcźech ta to dał! Wón wſchak nima niczo, žiła niczo a njevė, ſchto ſ nim budże jutſtje — —

Cźehodła wón? Cźehodła runje jenoż wón? Cźehodła wón jeniczky ſam ſe wſchėch bratrow? — —

Ani jenoż Kotrecźej a bratram! Też druhim ludźom běſche iżożo hinak pſchikhilene hač jemu. Jedyn ſ dawnych towaršſchow bė ſo hakle njedawno ſamoſtatny ſcźinik, dźenża dźeła hižo ſe ſchpeſcźinki towaršſchemi. A bė ſo bjes jenicźkeho krejzarja wożenił, mjeſ Gym ſo bė wón do ſapoczatka ſnajmjeńſcha nėſchto ſłow ſobuſtał. A druhi mėje'che njewuſpėch ſa njewuſpėchom wot ſpoczatka, bė zyle blikko ſahuby a ſażo bė ſo ſhrabał, dźenża hižo ſażo ſtoji na krutymaj nohomaj. Z cźim to? Wojcźech na tole praſchenje njebódże k wotmołwje, ſo ſ dźėkom, ſ pilnoſcźu, ſe ſebjedowėru . . . . .

Cźi běchu ſebi to hinak ſawjedli! — —

Wojcźech Ternka nicźo njeczinjeſche, njeſtarałche ſo wo žane dźėło, njewohladny ſo ani hižo; hdyž by ſnadź ſo ſtwjeſcźała pſchimmył we ſwojim tepjenju.

Notar dyrbjeſche jónu zyle nuſnje nėhdże póſłacź dopiſ a dopomniſchi ſo na Ternku, ſkaſa jeho k ſebi. Tón pak njepſchijała pożeſtwo, kiž ſo jemu poſticzi. Sapkata, poſticzena jemu ſa pucź, njebė jemu telko hódna. Wosta radſcho doma ležo, hač ſo by ſa někcho kroſchow doſchoł do wſy, ſchtož njezadaſche ſebi druheho, hač cźaſ, kotreho hoj měſeſche telko naſbyłk. — —

We ſwojim wobſtajnem hubjeńſtwje, pſchi pſchibėrazem njedoſtatku, ſ toho, ſchtož bu tu we pſchedkhadźazem projene, piſaſche Ternka ſchcźem ſwojim bratram. Piſaſche, kak ſlė ſo jemu wjedże. Kak teži w ſadwėlonnych poměrach. So by ſterſcźo pohnuł, ſkorźeſche na khorowatoſcź. Njebė wſchak runje tja, khory dyrbjeſo njeczinjeſche, ale widżionnje bu hubjeny, ſ njedoſahazym ſeźiwjenjom poſhubjowaſche kreiw.

Wobroczi ſo też na ſtotry ſ wuiwſacźom najmłódſcheje, wo kotrejž njewėdźeſche, hdyž je, a njewoběrdże ani kenzliſtki.

Jemu dźeſche na płacźki, hdyž wuſkorżo ſo, ſo ſo też ji derje njewjedże pſchi telko dźėcźoch, a łėtuſcha ſyma wożebje je ju khėtro potrjechiła, póſła jemu por wokmjanych nohaczow. Bė je ſa ſwojeho muża ſamа naſchtrykowała, ale ſeſcźe je bratrej, a ſnadź budże jemu to whódź a ſahrėje ſo w nich, je-li je ſo naſymnił, ſ cźehoż najzferſcho pſchidże jeho khorowatoſcź, na kotruż ſkorźi.

Druha ſotra dotal ſłužaza nėhdże we ſwėcźe, póſła nėſchto pjenjes ſe ſwojich nałutowankow. So by tu naličkoſcź tak pſchijał, kaž ſo jemu podawa, wożyj pak dacź njemóże.

S bratrow też wot rėcźnika pſchińdże nėſchto ſchėžnakow. Sdobom wſchak też raſne pſchiſłopnjenje, ſo bychu ſo podobne próſtwy wożazy njewoſpjetowałe.

Njeredna dreje ſo jemu wo krejzar, ale na ſwoju ſwójbu, ſwoje bėcźi, a kóżdy dożyła ſam naiſėpje wė, hdże jeho cźrij tłoczi. So by Wojcźech njeſapomnił, ſo njeje jemu niczo dołżny ani winowaty a njewidźi pſchicźiżny męcź napiſcheho njemu runje nėkajke wożebite ſkedźonoſcze. Wón tola ſa to njemóże, kaž ſo bratram wjedże.

„Kaž ſebi ſchtó póſcźele, tak ſo lehnje“ — praji ſtare pſchiſłowo. A napoſledku je kóżdy ſam ſ kowarjom ſwojeho ſboja — ſtónczki dopiſ diktowany piſarjej a podpiſkany njeczitajomnje, ſ nėkotrymi kaž we ſprózniſcźi na papjeru cźiſhnjenymi ſchmórkami.

Bratr Franz niczo njepóſła. Żona, kotraž ſama wocźinjeſche wſchitke liſty, cźiſmy Wojcźechowe proſcheriſke rjadki wo ſem. Saſantori na mużowych pſchiwuſtnych koſtiż ſtajnje jeju wobcźežuja a wożebje tón krawcźiż, haczrunjeż we wopramdźitoſći ani jemu, wucźerjej, ženje niczo dali njeſu.

Franz Wojcźechej ani njewotmołwi, pſchetoż tych pjeć krejzarjow na ſnamku njemėjeſche, by dyrbjał ſaprėcź jednu ſ tſjoch ſchkleńzow piwa, na kotrej bóſtawaſche wot żony wſchėdnje pjenjeſy. Nad druhimi pjenjeſanimi żenje njebė ſ knjeſom, prėnjeho ſwoju mſchu. Dyrbjeſche rjadaje a ſprawnje doma wotedawacź na krezar.

Najlėpje ſadżerża ſo Hendrich.

Dawaſche drje na wotmołwjenje cźakacź mjeſ dwaj nedźelach, ale potom napiſa dołhi liſt, na wjele ſtronach. A njebė w nim żanych porokowanjow ani napomnjenjow. Schto dha je ſo to tola ſtało, ſo je Wojcźech do teńcheho błóta ſajėł? Wė tola w tajkich rjanych wobſtojnoſcźach ži wy był, ſo běſche radoſcź na to hladacź, a piſarjeſi rjadaju hač do dźenſnjiſchcźeho ſpomina na ſwój wopyt w Cźechach. Schkoda! Nėtko tak hórſky do Cźech njeſchchińdże — nima ke komu. Bratr Wojcźech by jenicźki był, ke kotremuż by ſchol. Druhim nibdy na ſwėcźe niż. K tej Frantowej żerdży ſkupej, kotraż liczi hróch do hornza, pſchedy hač ſón warieć da, tola njemóże. A ſ advokatej? — Tón duſcheſ ani jemu njeje chżył mopokaſacź ſnadnu ſkłuſbicźku a podpiſacź ſmėnku na miſeraberſke ſtiſta ſchſtnacow, hdyż je jeho ſoni wo to proſył. Schto by to dale wo to było? Niczo, khiba namocźicź pjero a naſchmórnycź ſwoje mjeno, kiž w kenzlizji maſa wot ranja do wjeczora na wſchelake ſtórżby, próſtwy, ſudne ſpiſy a njekniczomnoſcze. By jeho to wo jedyn podpiſ wjazy ſabiło? Tola podarmo žo na njeho mjerſacź!

(Pokračowanje ſcźėhuje.)

maole, žolte worzkowe hojenje, pschetrjebanej pedalej bjes gumijow, žoltej błótoschtikataj ſ čornymaj šmuhomaj, šwónčk ſ napiſmom „Miſa“, žoltobrune wujeſdžowarſke ſedło ſnamki „Miſa“, Torpedo-ſamobžeh, czełowjeej gumijowej wobrući, njemješesch: gratowoje toschli, mješesche gratowym taſlicžkim „Miſa“ Na ſadnim błótoschtikatu błješe wačzołdźerſak. — Wo wězowme ſoſtenja proſzy kriminalne wotdźelenje w Budyſchinje.

— **Samrjeny puc.** Sjawny puc ſe Sſtonkez do Čornych Noſlic je dla twarſkeho dźela na Sſtónczańſkich honach wot 22. haprleje na czaſ dźela ſalvrjeny. Jězbny wobſtwad pokaſuje ſo na Dźežnikezu.

Se **Sſeſwrjez.** Kaž kóžde lěta tak wuhotuje tej lětſa herbſke ſpěwne towarſtwo „Sſokobit“ pſchichodnu njedźelu 26. haprleje w Palerjej hoſczenzu w Sſowrjezach ſwój herbſki wjeczor. Towarſtwo wſchak ſoko njebźeſche, w tutym czeſtim czaſu ſo k wuhotowanju ſwjedženja roſzuđźeſ, tola dołeſ je naſchim ſtronam herbſki wjeczor zara tređny, njemože ſo jeho widaſ. Pregram tutoho wjeczora budże jara bohaty a ſaſtup niſki. Tehodła ſo lubi Sſerbja ſ bliſkich a dalokich ſtron wutrowne na njón pſcheproſchuja. Kaſ ſo nichtó njebudże. „Sſokobit“ je prenje ſpěwne towarſtwo, kiž je ſo po wójnje ſałožiło. Wono je po Sſerbach wjele ſkutkowało a było ſ nastorkom k ſałoženju druhich towarſtwow. Wono pak ma ſo wobſebje czeſko bđđicź a je wjele czeſow pſchetrać dyrbjało, tehodła wobrocza ſo na ſjawnoſcź ſe wobzebitej próſtwu, ſo by ſo ſwjedženi ſ bohatym wopytom podpjerał.

S **Hornjeje Sórli.** Tudomaniſche herbſke towarſtwo „Luźiza“ wotmě ſaudźenu njedźelu ſwoju porjadnu nježaczniu ſchromadźiſnu w bywſchim Henſlez hoſczenzu. S dnjom ¾4 hodź. pop. witaſche pſchedſyda, knjez Jur ſ Muliſchowza, w bohatej liczbje pſchitomne bobuſtawſtwo. W rumnej ſjwi njebě ani městačka ſkoro bźwobodneho. Knjez pſchedſyda witaſche wobzebje knjeza ſudźeneho direktora Bjarnata Krawza ſ Drježđżan, knjeza juſtizneho radu dra. Hermanna ſ Budyſchina a daſſcheho hoſcża. Po ſdźělenju wobſchernego dnjowego porjada poda knjes ſapiſowař ſapiſ hłowneje ſchromadźiſny a poſłednjeje porjadnje ſchromadźiſny. S radoſczu ſaſłyſchachu wſchitzy pſchitomni, kak rolniwje dźela towarſtwo ke ſpomnjenju herbſkeho ludu, k ſpomnjenju Sserbſtwa we ſwoim towarſtwowym wobwodźe. Po wuſpěwanju narodneje hymny „Rjana Luźiza“ pſchepoda k. pſchedſyda hłowo wuſnamnemu pſchedſtoſchownarſkej. k. direktarjej Bjarnatej Krawzej. S luboſczipolnymi ſłowami ſponimaſche k. pſchednoſchowař na ſkutkownoſcź towarſtwa a pſchenđże potom k pſchednoſchitej „wo ſortniwoſcźi we herbſkej literaturje“. S prenja pokaſa nam ſortniwoſcź ſ ludoweho orta, ſ druha ſ wumělſkeho- a ſ tſeca ſe ludoweho baſnſtwa. To běchu woprawdźite woſchewjniki, kiž pſchednoſchowař poda. S zyleje mutrowſy ſo kóždy ſaſtnja a poſabu na czełki czaſ ſtrajmjenſcha na tſyoliu. Jara wulke bohaſtwo leži ſakhowane w naſchej literaturje, durbimy je ſběhnycź a ſo ſ nim ſeſnacź. Kaſ ma ſo to cźiniecź, pokaſa nam nałłepje knjes pſchednoſchowař ſe ſwojimi tſoliſchczeńſkami ſortniwoſcźe ſ erta bźeſcźa a boroſczenego. Saſłyſchcźny wupłody naſcheho Handrija Seſlerja, Radwſjerba Wjeſe, Jana Hajnzya a druhich prózowarjow na literarnym polu, niż najpoſłedy tež naſcheho Michała Nawki. S napominanzymi, luboſczepolnymi a dźakanymi ſłowami wobroczi ſo naſch miſchtr na młodźinu, bo by ſakhowała, ſchtož je wótzam a ſtarſchim ſwjate. To bě krajny wuſnyt pſchednoſchźa. We hłubokej dźakownoſczi wſchitzy pſchitomni poſtanjachu, wuprajo tak ſwoje ſpodobanje nad pſchednoſchkom. Knjes direktar ſaſpěwa ſam hiſchcźe nětkotre ſpěwy a wſchitzy ſo pſchiſłamknychu. Tak ſo wuđi wjeſeła towarſchnoſcź, do kotrejeż jedyn ſ pſchitomnych hoſczi hiſchcźe nětkotre ſortne poſticźenki we wjaſanej rěczi łapny. Ruczę ſo wotmě dnjowy porjad a wuſłyſ jara ſkoſczeni khwatachu wſchitzy „Luźi ſenjo“ domoj, ſamo pſches herbſke hory do domownych wjeſkow. Haj hóžeż pſchińdże naſch luby miſchtr Bjarnat Krawz, tam knjezi wjeſele! To wuprajichu ſe pruſi Božeho błónczka, kiž po deſcheſcźnym dopołnom rjenje ſo khowachu ſady horow po błónczným popołdnju a wjeczoŕcźu. „Luźiza“, ſtuſkuj dale tak ſpomožnje!

S **Warnoſcźi.** Njedźelu wotmě Lkarnoſcźanſka dobrowólna wohnjowa wobora ſwój ſałożeńſti ſwjedženi na Zawnikez ſaſi. Pſchitomnych běſche tež wjele towarſchnow ſuſednych wohnjowych woborow kaž tež ſobuſtawow Warnoſcźanſkich wjeſnych towarſtwow. K. wopalny direktor Heidrich witaſche ſobuſtawy a hoſczi na ſedmy ſałoženſki ſwjedženi. Potom hrajeſche ſo dźiwadło, kiž polne pſchipołnjeſe wſchitzkich pſchitomnych namaka. Pſchewod pſchi ſpěwnych dźełach běſche kapałny miſchtr Jäger ſ Wjaſowſzy pſchewoſak. Pſchi rejzy a rjanej ſabawje ſwoſtachu wopołdnjo ſwjedženja hiſchcźe dołho we wjeſełej towarſchnoſcźi.

S **Khwaczźij.** Sserbſke towarſtwo dźěła a ſpěwa po ſtowje. Na poſłednjej ſchromadźiſnje ſo wobſamknu, łětſa je ſokoſłej jednotu ſchromadnje ſerbſtu meju pſchedwjeſcź. Towarſtwo w poſłednim ſcźeſe dweju ſwojeju ſobuſtawow pſches ſunjerc ſhubi. Wobaj ſłuſchescźhtaj do najſtarſchich ſobuſtawow, kiž towarſtwu dłže haczź 25 lět pſchiſłuſchataj. Wopomnjenaj ſtaj ſi. Hórban a Wróbl. Młodźina towarſtwa ſawjedže ſutrowne ſpěwanje. Tutón naloż běſche tu dołhe lěta ſpał. Sserbſke towarſtwo dari Sſokoſej ſhorhojcźu, kotraż ſo w pſchichodnej ſchromadźiſnje pſchenđże.

Z **Radworja.** Wokoło naſeje ſule je rjany, nękotre kórcy wulki areal. Dźěl tutoho je ſulſki dwór, na kotrymž ſulſke dźěći a też Sokoł zwučuja. Zwučowanſke městno pak běše hiſće khětre njerune, a hdyż bě deſcźika ſło, też błócźane. Tehodła je ſulſki wokrjeſ wobzamknył, wjetſi dźěl dwora z pěſkom poſypać dać. Dźěło je ſo pónđżelu započało. Najpřjedy ſo zemja zruna. Pěſkowa jama bě hnydom na ſulſkim polu wuryta, blizko městna, hdźež běše hižo jama za twar ſule była.

Mjetanje meje w Njeswačidle

Naſcha młodźina dhe lětſa ſajo ras meju mjetacź. Poſłednja meja ſtejeſche tu pſched 8 lětami. Na dnju 10. rózownika budże ſchkom mjetany, a to budże wjeſny a ludowy ſwjedźeń. Sſwjedźeńſti wubjerk je pod wjedniſtwom k. Krawza hižom nětkotre poſredźenja wotmě, na kotrychž je ſo tež wucźeł Zeibig ſ Budyſchina jako wodźeł ludowych hrow w Sakſkej wobźěłił. Zyła wjeſ dyrbi ſo wobđźeſcźiſ, tež dźěći. Woni ſcźěłaju meju pſchedſtaja. Też jortny dźeł dyrbi ſwjedźeńſti cźaſ pokazacź.

Njeſwaczidło měſeſche pſched 5 ſětami njeſapomnitzy wjeſny dźeń a budże też mejſti ſwjedźeń rjenje wuhotowacź a ſwjeczicź. Sſwjedźeń ſapoczina ſo pop. w 3 hodź. Mužſki ſpěwarſki chór a dźěczaſy chór ſobuſtkutkujetaj. Knjes Zeibig ſuje ſwjedźeńſku narěcź. Po tym je mjetanje meje a wólba mejſſeho kraſa, kiž powjeſcź ſwojemu ludej pſchedoczita. Potom poda ſo cźaſ na puc ſ pſches wjeſ. Wječor cźeſnje cźaſ je ſmóhlizkami a kampionami pſches knjeſi park k poczeſczowanju knjeſſtwa.

*

S **Małeſchez.** Saudźenu ſobotu wjeczor pſchiſtajeny tudomnieje nałutowaŕuje a wupoſczerinje, knjes Kſchižan, cźeſko knjeſdži. Wón bđđi w kaſku mjerowanych druſtwa pſchi Duczkinjanſkim dwórniſchczu. Na ſwojim motorſkim kolešu ſ Małeſchez domoj jđđe, ſo kolo na pjeſkej dróſy wobſtuny. Knjes Kſchižan padny. Hlowu hebi na cźole wo twjerdu drohu ſtraſchnje ſrani. Hdyż cźuſtne ſtaſnycź, padaſche pſchcźiwje ſajo do wonioru. Nimodnjenu pomhachu a jeho do bydlenja dowjeſechu. Knjeſa Kſchižana maja dla jeho pſchcźeſelneho waſtnja wſchudźom rady, pſchi tym je wón horliwy a ſwérny Sserb.

S **Njeđaſchez.** Dołhe lěta je ſo w naſchej gmejnje jednało wo ſchromadźeńſkadźenju ležownoſcźow a wjele njeluboſtojnoſcźow je naležnoſcź njes wobydlerjow powſtała. Měſt pak je ſo k ſwojemu końcźi dowjeđła. Dźěl ſchcźeźki cźeſe, dźěcźaze wobłeki, muž., žonj., dźěći a hólcźazy ſoſchle, wſchelake ſuđobja, cźaſniki, koſe a kožane twory, motorſke koło, wſchelake lifkery a wina, lampy, wuſchſeſtrjeńzy, zwjerſ, bźěcź. hólcź. a žonj. wobucźa.

Je **ſwobodneje ruki:** njedźelſti grat po 25 hr., pilowe brjeſki po 15 hr., wſchelake awta po 350 a 450 hr., pižaty ſtroj po 70 hr., motor 1 PS po 100 hr. a radio po 80 hr., žonj. muſkl. wobleſ po 8 hr.,

Konkurſowe powěſcź.

Wobſamknjeni we wurunaniſtim a konkurſowym jednanju nad ſamoſcźenjom pſchcźahowca Guſtawa Adolfa Lorenza w Budyſchinje na Rybarſkej haſy 4, ſamſnjeho mějſcźela firmy Curt Schübenbauer naſkl. na Jitnych wikach 7:

I. 1.) Wurunanſke jednanje ſo ſaſtaji. 2.) Nad ſamoſcźenom mjenowaneho dołanika ſo 2. haprleje 1931 konkurs wotewri. Kniſowy rewiſor Lüppo Hiſſer w Budyſchinje ſo ſa konkurſoweho ſarjadnika pomjenuje. Duto wobſamknjenje płaczi hakle, hdyż prawnu mózź doſtanje.

II. Wobſamknjenje ſ 2. haprleje, ſ kotrymż ſo nad ſamoſcźenjom mjenowaneho ſchromadneho dołanika konkurs wotewri, je po 17. haprleji 1931 prawomózne. Prénja termija je poſtajena na 13. meje 1931 pſchi. w 12 hodź. a druha termija na 27. meje 1931 dop. ¾11 hodź. pſched hamtſtim ſudom w Budyſchinje wó jſtwź cźo. 141.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymjo po tunu abo 1000 kg, nowak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje

	20. 4.	18. 4.		20. 4.	18. 4.
Pšenica	2·8–2·0	2·0–1·9	proſo	19 21·0	9 21·0
rožka	193.196	192–194	woka	23 6·0	23 6·0
naz. jećmjeń	—	—	modre łupiny	13·15	13·15,0
nal. jećmjeń	243–250	243–250	žołte łupiny	22·26·0	22·26,0
wows	184–188	184–186	ſeradella	—	—
kukurica	—	—	rapa. wosuſk	9·10,20	9·10,2
Pšeńč. muka	34·40,50	34·40,0	lany wosuſk	14 14,4	14·14,5
rżana muka	26– 9,0	24–9,75	kocn. metaſa	—	—
pš. wotruby	13–13,0	13 13,5	hr rnj. kruſk	15–16, 0	15 6,0
rżane „	13–14,0	13–13,7	ſyno, 60 kg	14 1·0	13·0,0
rapa „	—	—	rżana ſłoma	6·6·0,8	6 6,5
hróch Viktor.	24·29,0	24 29,	pšeńč. „	6·6·,7	5·6·0
lane ſymjo	—	—	wowsna „	65·0·8	4 6,5
pjeluški	25–30,0	25–30,0	ſena „	60 7·5	6·6·6

Drježđżańska burza (20 IV.).

Pšeńca	297 302	bórnjace kruški	16 00 16 25
rožka	200 205	pšeńč. wotruby	12 30 12 80
naletni jećmjeń	236 253	rżane wotruby	13 5 14,50
nazymsk. jećmjeń	—	pšeńčna muka	53 00 55 00
wows	193 198	rżana muka	32 00 33,00
čerwjeny dźećel	146–151	woka	26,50–2 ,50
raps	—	pjeluški	32,00–33,00
kukurica (Mais)	—	hróch	32,00 33,00
suche truh.	8,0 8,20	cokrowe truh.	—

Płaćizny ręcznego skotu na Drježđżańskich skótnych wikach.

20. haprleje.

127 wol., 481 byk., 397 krow., 16 ałoc., 960 ... 741 wowc, 3420 swini.

Płaćizny za

čelata: 1. 65—70; 2. 58—63 ... 48 55

swinje: (přez 300 pt.) 42—43, 2. (240—3 ... 4 1—44 3. (200—240) 41—43, 4. (160 — 200) 40—41

Raney: 38—40

woły: 1. 43—49, 2. 35—41, 3. 32—34, 4. 29—31;

byki: 1. 43—46, 2. 39—42, 3. 35—38;

kruwy: 1. 37 41, 2. 30—36, 3. 26—29, 4. 20—24;

jałojcy: 1. 44—47, 2. 37—42;

wowcy: 1. 52—55, 2. 43—50, 3. 35 - 42;

Hospodarski rozhlad.

wutoru 21. haprleje 1931.

Wčerawše nrzy w Barlinje.

1 Dollar	4,198	100 nóſsk zło tych	47,25
1 jendźelski punt	20,394	100 čěſkosl. krónow	12,43
100 ſwaje. frankow	80,815	100 franc. frankow	16,409

Barlinſka burza wčzera ſajo wožiwi, kurſy efektow ſnowa poſtupowachu. Na wikach ſ dołſnunmi a rentowymi liſcźinami ſawoſka cźicho, tola kurſy běchu ſkerje ſkruczene.

Produktowe wiki ſaſtupichu wčzera ſ kruthym mjenjenjom do noweho tydźenja. Pšeńcźa a jećmjeń w hotowym formje na dołalne płaczźiny dźerżeſchcźi. W termijowym wikowanju pšeńcźa, rožka a wowſ ſwoje płaczźiny poriječkowachu. W hotowym ſornje rožka a wowſ ſo 5 pj. po zentnaru poſtupiſchcźi. Na Drježđżańſkich wikach pšeńcźa a rožka wo 5 pj. flěſcźeſchcźi a wowſ wo 30 pj. pornjo pjatkej.

Wčzera płaczeſche zentnar

w Barlinje:

pšeńcźny 14,40—14,50 hr., rožki 9,65 –9,70 hr. naſymſkeho jećmjenja 11,30—12,10 hr., nałtnjeho 12,15—12,50 hr., wowſa 9,20—9,40 hr.

w termijowym wikowanju:

ſa mejr: pšeńcźny 15,22½—15,20 hr., rožki 10,32½—10,35 hr., wowſa 9,80—9,90 hr.

ſa julij: pšeńcźny 15,05—15 hr., rožki 10,10 hacź 10,12½ hr., wowſa 10,02½—10,22½ hrywnow.

ſa ſeptember: pšeńcźny 12,66¼—12,68¾ hr. rožki 9,53¾—9,55 hr., wowſa 9,02½ hr.,

w Drježđżanach (ſaſtaj. pjatk):

pšeńcźny 14,85—15,10 hr. (14,80—15,01 hr.), rožki 10—10,25 hr. (9,95—10,20 hr.), nałetnjeho jećmjenja 11,80—12,65 hr. (11,80 hacź 12,65 hr.), naſymſkeho jećmjenja 10,70—11,45 hr. (10,70 hacź 11,45 hr.), wowſa ſmokniježeho 9,65—9,80 hr. (9,35 hr. hacź 9,60 hr.), wowſa njeſmokniježeho 9,95—10,30 hr.

Wiki rěſnego ſkotu wčzera w Drježđżanach.

Wiki rěſnego ſkotu wčzera w Drježđżanach běchu ſajo ſchpatne. Skotu běchu wjacy hacź na doſcź pſchiwjeſli. Sſmiſłe hubjenje běchu. Płaczźiny ſajo popuſchczowachu. Sſerknje radſcho kupowachu hacź cźełke a tucźne. Cźełato ſo hubjenje pſchedawachu, płaczźiny we wſchěch druźinach popuſchczowachu. Wo powjadła ſtoro njeprodachu, tehodła płaczźiny wſchěch druźin ſpadowachu. Nětchto ſkotu ſajo wſchitzy hoſta.

Sſudnijzy na pſchepadowanje

ſrjedu 22. haprleje 1931:

w Brěſni pola Kamjenza w hoſczenzu a „K wicźeźnemu kubłu“ rano we 8 hodź. draſchcźa a pižańſke błido, we Wulkich Sdźarach w Stremblez hoſczenzu dop. w 10 hodź.: pižany ſtroj, awto, wſchelake meble, taſlataj wołaj,

w Hermanezach w hoſczenzu dop. w 11 hodź. ſałozja, we Woſerezach w hoſczenzu „K ſwjeſdże“ dop. w 11 h. klawěr, motorſke koło, elektromotor, ſchijaza maſchina, kóſi, fotograſowaza pſchiſtrawa, klamaŕſke meble,

ſchtwórtk 23. haprleje 1931

w Błaczezach w Schlenkrichez hoſczenzu pop. w 5 hodź. vertiko, łožo, hudźbny ſtroj.

w Budyſchinje na ſudnišiwje dop. w 9 hodź.: wſchelake meble, maſchiny, hudźbne ſtroje, klamaŕſka pokładnja, maſchiny, radia, woły, 6 mtr. tkaninow na wobleki, motory, wolmjane twory, gramofony, gramofonowe ta-

schulisti rada B. a kujeřišťowy rada T. ſ Lubija pſchikonmaj. Jako hłowny bypk ſiejeſche na dnjowym porjedje wobſtarkinjenje wo pſchipſawjenju powołańſkeje ſchule za ratařiſtich pokrazowańſkich ſchulerjow. Wobaj naſpomnjenaj kujeſaj rozłożichtaj jaſnje ſamjerny wotnaſleneho nowotařſtwa, kiž ſo na to mjerja, ratařiſtim ſchulerjam, kotrymž je wſchelakich pſchiežinowe nóžno ujeje, ratařſku ſchulu wopytaej, na tuto waſchnje lepſchu wutkłańſku możnoſej, wobſeže je techniſkim naſtupanju poſiežeja. Wuczbowy plan je tak myſlany, ſo ma ſo theoretiſke roſmnoſenowanje w ſchuli w Bukezach a praktiſke roſwuczowanje pſchi ſpytnitſkim knjeſtwje ſa wuczbu a ratařſtwje w Pomorzach podawaej. Wuczbni by powołańſki wuczeř Keřk podawał. Wuprajene wobmyſlenja dla powyſchenja ſchulitſich hodźin a ſ tym wuczehnjenja dźelawych nazow ſ ratařſtwow w cźaſach minjeho dźeła wobſeſche k. wokrjeżnu ſchulitſi rada na wěrnyhódne waſchnje ſeſtajbiej. Po krótſej rosmyſlenje ſo tehodła wobſtarkinjenje, ſo ma ſo powołańſka ſchula ſo ratařſkich pokrazowańſkich ſchulerjow pſchiprawicź, jenohłoſnje pſchija a to wobſeſhe też tehodła, dokelž ſo ſchulſke hoſpodarſtwo ſ tym pjenježnje njepokoſej. Njeje hiſchcze poſtajene, hdy ſo powołańſka ſchula ſaſwježe, najſkerje pak kołu pſchichodnim naſtym. Tuta ſchula by ſ tym prěnja ſwojeje druźiny w naſchej wuzſiſchej domińnje była. Pożedźenje ſtónczi ſo w 9 hodź. a kuježa roſeńdźechu ſo ſe ſpokojnjej myſlu, ſo ſu dalſchu kroczeł k poſobńnjenju możnoſezow ſa pokrazowańſki ſchulu naſchebo ratařſkeho dorołła dokonjeli.

S **Bukez.** Dwoje njeſbożo ſta ſo póndźelu w tudomnej ſchuli, tola prěniſche hiſchcze tak nětkaž wokrjeđze. We druhej rjadowni ſo hółzaj ſadźeraſchtaj, pſchi czimž ſo jedyn ſ hłowu wo błidowu kronu dyri. Dźěſaj ſawołachu hnydom k. wuczerja Schudaka, kiž ſo po hółzu horjewſa. Hółz na ſadnjej hłowje ſylnje krwawjeſche. Druhe czeſiſche njeſbożo ſta ſo na turnowańſchězu, hdyž dźěſaſt 6. rjadownje hrajkachu. Pſchi ſtaru babu Lojenju Nětna Marga B. ſ Trjebjeńzu tak njeſbożownje padże, ſo žebi nohu nije łokena ſłama. Ju hnydom do błiſkeho bydlenja k. dr. Schmidta donjeſechu, kiž ji prěnju pomoz poſticzi a ju na to ſe ſwojim autom domoj dowjeſe.

S **Kotěz.** Njedźelu popołdnju ſo w tudomnej ſchuli ſwowa pſchepanjachu luki a pola, kiž tudomnej zyrkwi ſłuſcheja. Najeńſke pjenjeſy ſu ſo wo nětkaž 10 prozentow ſutſiłe, najeńzy woſtachu powſchitkownje ſamſnti. Leżownoſtny dawk na ſo kaž dotal do zyrkwinjeje kaſy płaczeć. Najeńſi cźaſ wuczińja ſaſo 6 łět, ſ 1. oktobrom t. l. ſo ſapoczinje.

S **Wóſporka.** Swoje 70. narodniny ſmědźeſche 16. hapryleje k. kubłeř Wilhelm Nyča w Pólnym Kſkorn ſwjeżejcź. S tuteje pſchileżnoſcje ſo k. Nyčej nutoho ſbożopſchejcżow dosta. Wóſporka dobrowólna wohnjowa wobora cźehnjeſche ſ hudźbu k hydnemu jubilara jako wjednika ſtykawneho wotdźělenja, ſo by jemu ſwoje ſbożopſchejcża wuprajiła a jemu dar pſchepodała. — Kaž hižom pjećcźi, ſwědźeſche ſałużeny pjatk k. kantor Seibt ſe ſwojej mandźeſkej rodź. Bůchnerez ſwjeżeń złkbornehu kwaſtu ſwjeżcźiſ. Se ſtrony wobhdźerjow njeſchto mńſta a ſoſtojniſkich kollegow, też ſ wokoliny, ſo jubilaromaj wjele poczeſczowanjow dosta.

S **Lubija.** Njedźelu ſnjeſboži motorowy koleſaſ Rudi Kuebel ſe Starego Lubija na Nowołaſkej dróży. Tam ſ jeneje leżownoſeje njepaſzy poſ płót pſchelſoczjuſchi na dróhu ſkoczi a jemu runje do koła ſadźeże. Motorowy koleſaſ podarmo ſpyta, ſo pſzej zuwinycź. Jemu pak ſo pſchi padnjenju tak ſlě njeſeſtże kaž pſzej, kotrehoż koło mowi. Kuebel woteſtże ſ łóſchim ſtſchaczenjo mołowu a wobdźerjeńzami. Njedźiwajzy teho pak dyrbjachu ſnjeſboženeho na ſkhwilu do kharownje dowjeſeż.

Z **Pančic.** Hdyž ſo wčera w nocy wokoło dwěmaj ludźo na dompuć ze ſwjedźenja Lipy Serbskeje hotowachu, puſći ſo na nawjeſnej ſtronje tudomneho hoſćenca dźeł trěchi a wobkromy a padźe z wulkim ropotom k zemi. Připadnje dźěchu w ſamym wokomiku ludźo nimo a mózachu wo zbożo rěcźeć, zo trěſneho abo twarſkeho cyhela z wyšiny jim na hłowu njepadnychu, ſtož mohło zrudne ſćěhwki měć. Dźěra w trěſe nasta kusk z boka wulkich wrotow. Tutemu připadej ma ſo připiſać, zo ludźo do ſkody njepřińdźechu, dokelž mózachu pri wrjeſkoće cyhele a łatow w prawym času na bok ſkočić. Twar ſteji wot łěta 1703, wot tudomneho klóſtra założeny a też jemu prjedy přiſluſacy a ſłuſeże přikhadźacym klóſtrſkim hoſćam.. Před nehdźe 40 lětami bě jón njeboh dr. Rachel kupił a je hiſće nětko we wobſedźeńſtwje Rachelic ſwójby. Kozoły a trěſne laty ſu dodźeržane a z čerwom přetočene a njezamóže wjacy čežu ſtareje cyheloweje trěchi znjeſeć, kiž nje-bu za cłowſke dopomnjeće překryta. W njeje nastata dźěra ma wſe ſěſć kóſnych metrow přeſtrenje. Dalſi ſtrach drje w tu khwilu njehrozy.

Z **Pančic.** Wčera dopołdnja wlečechu ſo pjeć cyganſkich wozow přez wjes po drózy do Budyſina. Policiſtojo běchu cyganow na rano wokolo ½3 hodź. wot Kinsbórka přez Wjazońcu a Kamjenc wotehnali a čerjachu jich k ranju, zo bychu Kamjeńſki wokrjes wopuſćili. Hač na mjezy Budyſkeho wokrjeſa přewodźeše jich tudomna policija. Kaž ſo praji, běchu tući „cyganjo“ z Hornieje Slezynſkeje. Nadźijomnje njeběchu to ći ſami platarjo kotołow, kotřiž před někotrym časom ſo zwonka Budyſina zaſydlichu a tam ſo wot měšćanow wobdźiwachu.

S **Rěcźiz.** Njedźelu popołdnju wokoło 6 hodź. pſchihowědowali truče ſtrowy wohoń we wſy. Za krótke mjenſchiny ſtejeſche wobhčerna ſawałerija ſchkleńcźerje R. Greimera & Co we plonjenjach. Pſchihódnemu wětrej, tola też ſpěchnemu ſapſchinnjenju Rěcźanſkeje dobrowólnje wohnjowoje wobory a Dubcźanſkeje wobory, ſo ſo wohoń na pſchimjeſowaze fabriſke twarjenja a na domjeſej Makſa a Waldſchmidta pichi dróhy njewumſchcheſtě. Wokoło ½7 hodź., jako ſo ſawołerija ſaſypuy, běſche ſtrach hižom nimo. Dołeż ſo blizko transformatorowe łóčki paleſche, dyrbjachu dla wulkeho ſtracha, ſo ſo elektriſke groty pſchepala, elektriſki prud hnydom wotſtajeć. Rěcźizy wołkachu hač hłuboko do wjeczora bjeſ wobſwětlenja. Tuka ſo, ſo je ſłońniſka ruka woheń załoſiła.

Z Łužicy

* S Halſchkrowa. Sboło w njeſboži mějeſche Halſchkrowſki automobiliſt. Na dróhy ſ Halſchkrowa do Rutſchizy počza ſo auto wjerhacź a ſajźdże do pſcherowa. Pomozni ludźo pomhachu wóſ ſaſo na dróhu ſćěhnyć, ſo móžeſche ſnjeſboženy ſaſo dale jěcź.

Znjezboženja na drózy

Njedźelu w jenym dróhowym ſawinjenju mjes Reichenbrandom a Mittelbachom pola **Kamjenzy** motorſke koło do nałładneho automobila ſraſ. Motorowaj koleſarjej buſchtaj na dróhu wjerhnjenaj a jeju dyrbjachu ſ cźeſko ſkamanymi ſtawami do khorownje dowjeſeź. Nakładny auto ſajźdże do pſcherowa.

Na jěſbje k łódźnej wutkajeńzy w Swinemünde ſnjeſboži mjes **Camminom-Neckowom** automobil Kolbergſkeho pſchekupza Rhinowa. Jěźdźeſ Niſchka kołojěźdneho wotdźělenja III w Kolbergu a 20letna dźowka autowego wobſtejeńza ſo pſchi ſnjeſbożenju morijachtaj. Dwaj offizěraj ſo lohko ſranjichtaj.

Najnowiše z cyłeho ſwěta

— **Wuhłady na wjedro ſa jutſiſchu ſrjedu:** Njejapaj pſchicźehnjene njewobſtajne wjedro ſo pomału wucźehnje.

* **Přenje njewjedro tutoho łěta je w cźiſkowneſtej Heſſenſkej ſe ſcźehwki měło. W Alzeweriſkich ſtronach je krajina daloko je ſylnymi deſchcźemi a krupkami ſchkodowała. S błyſkom ju ſo ſchtyrjo dźěłaczerja na polu tak cźežko ſranili, ſo je jedyn wumrěł, a ſo ju ho tſjo druſy pohkuſchili a wokhromili.**

* **W Moſkwje ſu ſchćeſć ratařow ſaſtrělili a dźewjecź druhich k ſaſmu ſoſudźili. Jich winowacźi, ſo ju we wju Tornea ſkładowanju ratařſkich ſtatkow do ſhromadneho hoſpodarſtwa wokrjeżnjecźe cźinili.**

* **Jendźelſke lětadło „City of Cairo“ je pola Korpinge do Timanſkeho jězora padło. Wobjadka je ho mohła wukhowacź. „City of Cairo“ bě lětadło, kotrež dyrbjeſche nowu lětarſku cźaru mjes Jendźelſkej a Awſtralſkej notſewicź.**

* **W pſchiſtawje w Kantonje je ſo chineſka paſażerſka parna łódź ſ roſbuchnjenjom bomby wupuſćiła. Schtyrjeſcźi puczowarjow wobhladli je ſimjenje hnydom. Jedna ſo we bombu ſ cźaſowym ſapalenjom, kotruž ju mórjan rubjeńzu położili. Łódźiny łoſtan bě ſo ſmjerdźił, mórſtim rubjeńkam ſumu pjenjes dacź, ſo by pſched nadpadami ſchćitany był.**

Swójbne powěſće

Swěrowani: Waltaŕ Streudel ſ Hamu rodź. Richterez w Kamjenzu. — Willy Gleißenberger w Biſſopizach ſ Friedu rodź. Tilleż w Kamjenzu.

Semrěli: Khrysta ſwud. Mortakowa w Budyſchinje; khowanje budźe jutſje ſrjedu pop. w 1 hodź. wot ſarowańſkeho domu. — Róża Gitterowa rodź. Sachſenwegerowa w Budyſchinje, 73 łět; khowanje budźe ſchtwórtk pop. ½2 hodź. na Tuchorſkim pohrjebniſchću. — Richard Hafelfeld, kubłeř w Brěſni pola Kamjenza, 53 łět; khowanje budźe ſchtwórtk popołdnju w 2 hodź. wot ſarowańſkeho domu.

Towaŕſtwowski powěſtnik.

Haslow. Jednota „Sokoł“ zwučuje ſtwórtk wječor ½8 hodź. pola Měrćinkec. Po tym su ſerbſke narodne reje. Wša wokolna młodźina ſo nanajwutrobniſo přeproſuje. Wo bohaty wopyt proſy zarjadnik.

Khróſćanſki Ratařſki Dorost změje ſtwórtk 23. juniowa, wječor we 8 hodź. we Wudworju ſwoju měſačnu zhromadźiznu.

Naraňši ſokolſki wukrjes. Hłowna zhromadźizna budźe ſobotu, 25. haprleje, wječor we 8 hodź. we **Njechornju** w Symankec hoſćencu. I. Rozprawy. II. Wólby. III. Přednoſk zwjazkoweho načolnika. IV. Wſelčizny. Wokrjesny načolnik.

Sowrjecy. Serbſke ſpěwne towaŕſtwo „Sołobik“ wuhotuje přichodnu njedźelu w Palerjec hoſćencu w Sowrjecach ſwój ſerbſki wječor. Wšěch Serbow z blizka a z daloka přeproſuje

Swob. zjednoćenſtwo kat. wučerjow serbſ.: **Łužicy** změje ſrjedu, 22. 4. popołdnju ½4 hodź. w Haslowje pola Vickec ſwoju 1. łětuſu zhromadźiznu z přednoſkom k. wučerja Nawki „Wo našim chaosu“. Wšěch ſobuſtawow wutrobnje přeproſuje

předſyda.

Wšěm ſerbſkim towaŕſtwam! Nałětnja generalna zhromadźizna **Domowiny budźe pjatk 1. meje pop.** w 2 hodź. w Serbſkim Domje. Wſitke towaŕſtwa maju tam zaſtupjene być. Njech z časom wotpóſłancow za zhromadźiznu ponjenuja. K. županojo ſo proſa, zo bychu rozprawu wo dźěławoſći župy w lěće 1930/31 podali.

Předſydſtwo „Domowiny“.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerſ w Budyſinje. — Za lokalny dźěl a feniłeton: A. Dnčman w Budyſinje. — Za hoſpodarſki dźěl: Arnoſt Bart w Brěſnycy. — Za nawěſtnik: G. Janak w Budyſinje.

Wilhelm RUDOLPH
— na Kěžorſkej dróży 16 —
Wuporjedźenje
nohajcow
a ſtrykowanych tworow
ſpěſnje a tunjo
Najſtarſi dom nohajcow, wolnjanych tworow a trikotažow
Najwjetſi wósebity wobkhod za holčaku a hó. čacu drastu w mšeſe

Serbſke łačele
(Gramo on Platten)
ma na ſkładźe
Jan Schieback w Budyſinje na Mužakowſkej dr. 4

Holčace Hólčace Mužace Zonjace **kola**
nowe a trjebane wot **30** hr.
Seifertec ſkładnoſtne
kupje na Kamjentnej h. 29

Runklicu
ma jara tunjo na předań
Gustav Bombach w Kamjencu
Proſu ſo naprašować

Ke
wusywej
poručam wſě
ſymjenja zá polo
a zahrodu
kaž też wſelake druźiny
dźećeſoweho, trawowe ha runklicoweho ſymjenja
też
cyblowe ſadźeńki
Wſo najlěpša, čeſtwa derje ſkhadźaca twora a najtuńšo
Hermann Colck
na Mjasow. jětkach 20
Telefon 2098 a 2198

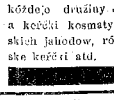




Jurij Hänſel w Budyšinje
na Sukelnjej haſy 34 :: Telefon čo. 2736
Hłowna předawarnja Rudolfa Šeka z Lipska
w Budyſkim hamtſkim hejtmanſtwje
Skład ratařſk. maſchinow a gratu wšěch druźin

Najlěpše kołbaſki, ſtaroněmſke, kolbuſkowu kołbaſu, wšědnje ſrjedźeſtwu
a jatrowu a čornu kołbaſu, punt wot **60** pj.
poruča
Paweł Kurt Zieschang
na Zitnych wikach 22

Wšč
ſulſke knihi
ma na ſkładźe abo wobſtara
Serbſka knihaŕnja na Lawſkich hrjebjach 4
Oswald Schmidt,
żelezowa wikow. w Kamjencu
Poručam mój wulki ſkład:
Żelezowe żerdki, worcl, potkowy, wozowe wóſki, wobitne żelezo, błachi, grat, ſruby a hozdźe, za kowarjow, zamkarjow a klamarjow. Přiwjezu twory ze ſwojim (zitym awtom bjez wobličenja hač do waſeje dźěłarnje. Sym tuni a mam přijomne płaćeńſke wumjenjenja.
Dale mam derjezwuběrany ſkład
I-nošakow z mońerſkeho żeleza a żeleznikich šenow za fabriki cementowych a za twarſke wobkhody



Telefon 2648
poručuje
sadowe štomy
kóždeju druźiny. Štomiki a kečki kosmatych a jańſkich jahodow, róże, pyšeńſke kečki atd.

Ta ſymjenja
runklica
čerwjeny dźećeł
čerwjeny a běły kał
morchej
Symjenjowa wikowarnja
Rauchfuss w Budyšinje na Zitnych wikach 9

Běrnjace truźki
najlěpša a najuńša pica za ſwinje, tuńša hač čeſtwe běrny poručuje
Gustav Bombach w Kamjencu



Časopis za serbskich ratarjow

Čisło 14 Budyšin, 21. haprleje 1931 Lětnik 39

Prawe plahowanje zažnych běrnow

Swjetšicha doňaha jadł dobrych starych běrnow pola naš hacź ke kónzej žmaznika. Někotre hospoje pak ani we prazniku radu njeparuja symskich běrnow, kiž so lepje hodźa k warjenju a też bywaju tuniše dyžli nowe běrny, kiž su k tomu hišće w prenim czasu czasto wodźane. Borzy pak so to pschemenja. Bywaju drózše a njeskodźa wjazy a borzy je pschesahnu nowe běrny.

Sažne běrny potajkim halle potom trjebaju, hdyž jadł symskich běrnow wotběra. To so pola naš stawa w czasu, hdyž móže też nasch rólnik derje podawacź dobre a złódne sažne běrny na wiki. Poslednje léta su dopokazale, so naschi plahowarjo sažnych běrnow hižo tónz žmazníka a wožebje w prazniku dosć nowych běrnow na wikach posliczewachu, hacźrunjež w tym czasu žuzodne kraje, wobeje Italska a Nijosemska, też najwjazy běrnow k nam wuwozachu. Dokelž nadobyk swjetscha też sawinuje snienje placźiny swoprědka drobich sažnych běrnow, to też stare běrny w tym czasu dale mjenje rodźa. Sa plahowarja sažnych běrnow je pak jara wažne, so by sa zwoje produkty dozpił placźisnu, kiž wotpowednje jeho wjetschej prózy a wudawkam. Też pola sažnych běrnow tak bywa, kaž pola wschitkich druhich wupkodow, jelimaž sa zahrodnistwa: ichtóž je preni na wiki pschinješe, dostanje sa nje najwjazy. Nawopak sažny běrnjaza placźisna njehraje sa nasche hospoje tajku rólu, kaž by jej to někotrym snjeli myslić.

Waschnje plahowanja sažnych běrnow so rosesnawa wot plahowanja wschědnych běrnow. Pjecź dypkowo dyrbi praktiski běrnar wjecź sanźcź pschi prawym plahowanju sažnych běrnow.

Wulku rólu hraje praschenje wuběranja družinow. Po mnohich pospytach a naschonjenjach je so „holandiska prěnicźka“ wupokasala jako najsažnischa běrnjaza družina. Wona jako jenicźka smósni konkurencu z wuwolnymi krajemi, z Italiscz, Holandiskej a Belgiskej. Druhe družiny sažnych běrnow kaž „prazniske běrny“ a „kejžorske króny“, też „Odenwaldske módre“, „Schwikawske sažne“, „zwětowy dźiw“ su jara wobluboware. Wone wschak hakle tónz prazníka a pschedewschém w zuzenju na wiki pschikhadźeja. „Holandiska prěnicźka“ so wuznamjenja je tjanej podobu, hładkej bělinu, pkoninni wócźkami a złotym mjasnom. Wone derje hłodźa, bywaju najsažnische běrny, ale podleža bohužel czasto běrnjazemu rakej. So by so minyk poslednji strach, je trjeba běrny tak jabe hacź możno kopacź a sběracź, dokelž běrnjazy rak trjeba k wuwiczu swjetscha tři abo schtyri měsazy. Hdyž so běrny potajkim jabe domkhowaju, móża so schkitacź psched ratom.

Jara wjele też wotwižuje wot pschesymowanja a napuschczenja běrnow. Sažne běrny maju so hinak pschesymowacź dyžli druhe družiny. Je to znamjo sažnosce běrnow, so hižo nasymu a w symje fikruja, hdyž je jenož nékak czoplischo. We běrnjazych hromadach abo czimowych, czopkych pinzach sažne běrny so w mišej symje czasto hižo psched wuběranjom sakikruja. Wospjetne wotfikrowanje wjesko wuiti w běrnach jara zlabi. So by so minyk schkody, je trjeba, so dźiwajcy na wožebitosci teje sažneje družiny. Jenož hdyž su prawje poskupujesch, smějesch wuspěch. Sažne běrny maju so tkłódno a powětrnje psches symu khowacź. We Holandiskej tajke běrny pschesymuja we wožebitych rumnosczach. Pola naš su sapoczeli sažne běrny khowacź psches symu we wožebitych sentiskich pinzach, kiž so schkitaju psched mrozami, ale tola bywaju hischcze dosć tkłódne, pschi tym wschak też hischcze zmožna fikrowanje běrnow w nalěcu. Sapoczatk měrza sapoczina fikrowanje. S czopkotu złonza wubiwaju króte tolste, jelene fikery, kiž zmožina pschihódne wuzadźenje běrnow bjes stracha, so buchu so fikery wotkamake. Swjetscha dožaha wohrěwanje je złonzom. W symnych nalěcach wschak maju so běrny też kumschtnje wohrěwacź. S fikrowanjom so dozpije, so su běrny 2—3 njedźele sažne srawe.

Wothładanje sažnych běrnow bywa te same kaž pola wschědnych běrnjazych družinow. Hlowne wumenjenje je prawe hnojenje, wožebje z hródźnym hnojom. Dale ma so póda derje pschewětrjeć z kopanjom. Dokelž běrny rucze rosu a su borzy srake, maju je czasczischo wobkowacź. Wožebje musne je czasczische radowanje radłow, dokelž sažne družiny po prenich czopkych deschczach so rady rosrostuja a podskisicho njemózesch wjazy z radłom na pola, bjes toho, so by schkody nacźinił.

Sažne běrny maju schkitacź psched mrózami, wožebje psched mesiskimi mrozami, kiž so pola naš porjadnje jewja wokolo 12., 13. a 14. meje na lodowych muzow. Sdrjedź meje maju běrnjaze rostliny być hižo 20—25 zentimetr. wyzoke, jeli dyrbja běrny być srake zonz žmazníka abo sapoczatk prazníka. Mrózam możesch sadźewacź hdyž kura nacźinisch. Spalisch mokru zlonu z běrnowych khromadow atd.

Sažne běrny so domkhowaju, kaž hižo prajachmy, zonz žmazníka, sapoczatk prazníka. Datum wotwižuje wot wunosicha a wicźneje placźisny. Wěrnar zwoje běrny na wiki pschinjeje, hdyž so nje najwjazy pjenjes dostanje. Sažne běrny maju so na pschedań wožebje derje pschebě-

raca a cžile Postkiegeš. Wělšina nowych běrnow je swoprědka jara dótklinwa. Tohodla maju hišće wjele dróhich hnojow, kotrež dyrbja so wosebje na to hladać, zo by so wuhnojene rólle hišće dosć dołho wuhrjewałe. Wosebje dyrbi so na to dbać, zo njeby so wuhnojene rólle pozdźe wuhrjewałe, dokelž by so potom wjele hórcy wuwiłowało. Tuta hórcy je wosebje za młodymi rostlinami škodliwa, dokelž je wone zadźiwaja abo zadušuja. Hdyž su rólle wuhrjewałe, njeby so hórcy wjace tak wjele nastorčiła. Wuhnojene rólle dyrbi so tohodla hnydom wuhrjewać, hdyž su so wuhnojene. Hdyž su rólle wuhnojene, njeby so wjace wuhrjewać dyrbjało, dokelž by so potom hórcy wjace tak wjele nastorčiła. Wuhnojene rólle dyrbi so tohodla hnydom wuhrjewać, hdyž su so wuhnojene.

Łuki w naječu

Dobre łuki žu jara trjebne, pschetož wone tworja tak rjec rjap hospodarstwa. Podawaju tunju pizu, kiž bywa sakład skoiarstwa. Tohodla maju pomery łukow wulki zmysł a hódnosć hospodarstwa zmla. Mnóstwo selenimy, kiž łuki podawaju, wrócži so k lepschemu role jako hródźny hnój. My potajkim z łukow dóstawnuy wulki, so bychmy je sazy pschiwodżowali roli, na kotrejž zrjedzenje a wudobywanuy produktu na pschedań. Pschezo mamy so tehodla prózowacz, wo to, so łuki stajnje wunoschne wostawaju abo dyrbimy sterje hladać, so hischcze wjazy z nich wudobywamy.

K tomu wjedże wjele puczow, po tym, kajke bywaju łuki, kiž mamy w hospodarstwje. Mamy-li mokre, nizne łuki, kiž radu mochuja, tak dyrbimy je sahe z nalecza wlóczicz, so by so póda pschewertrila. Po wlóczenju pak ma so łuka sazy walzowacz. To wosebje placzi za zumpozite łuki, hdyž bywa walzowanje hlowny zrjedk, dokelž bróna tam sahe z nalecza slohka dorn zobu wutorha. Mamy-li pak hlinjane łuki, dyrbimy je pa mózno wjele hizo nazymu wlóczicz, ale potom njesmjesch pschi tym wrócžo hladacz, to rjka, njesmjesch so bojecz, so by pschje wjele dorna jewlócził. Wizo dyrbisch nazymu sahe wlóczicz, so może so hischcze psched symu dosć korunchkow tworicz. Możesch wschak tez hischcze nalétu tajke łuki wlóczicz, ale jenoz z lohka, so njeby trawu snicził.

Sinadź masch staru łuczinu bróny, tiž ma hizo nékak tupe suby. Ta so wosebje hodźi za tón samér, dokelž ma pohibliwe suby, tiž so pschimérjeja njerunosczam pódy. Nimasch-li pak łuczinych bróny, tak możesch tez trjebacz stare rólne bróny. So pak njebychu suby so pschehlóboko sadobywale do pódy, możesch mjes nimi sapleschcz cžerne abo halozy. Tajke krute bróny wschak žu nékak njepschihódne, dokelž lzetro torhaju a konje jara wobcezuja. Możesch tutón brach nékak wotstronicz z tym, so bróny pschiwjazasch k prójnym prédnym schnizam. Tak konje tak jara njesacžuwaju skakotanje a storkanje bróznow.

Potajkim na zumpozitnych a pésčatych łukach trjebaj naléto bróny jara wobhladnuwje, tu njech hlownje cžazka walza dźela. Njemóże zenje bycz dosć cžezka. Dyrbisch tez mécz wulki pschemér. Potom so lože cžehnje a so tez tak jara do semje njesarnje, z cžimz by so dorn snicžił. Na hlinjanych łukach trjebaj lóhki bróru.

Prjedy hacz trawa sapocžina rosez, ma so stara, žucha trawa wotstronicz. Hdyž wostawa na luzu, so trawa potom hubjenje špeze a kóšy so tupja. Hdyž špeczesch se špeczawu, so może spochi satukaju. Nimo teho tuta stara trawa hischcze dowobara złónczenym pruham pschisitup k semi, a takle trawa mało rosce. Wažne tez je, so so sahe w naléczu wotstronjeja knotwischcza a druhe njerunosce. Hdyž je na luzy jara wjele knotwischczow, potom so po srunanju hromadkow hischcze trawa wuzwyra, so njebychu so tu sapydlile a rozschérile wschelake njerunoschne sela.

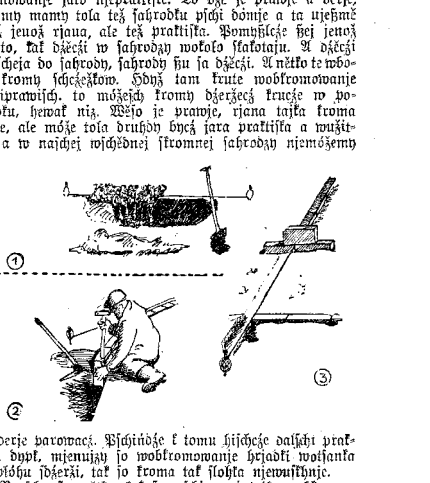
Tez hnojicz ma so łuka w naléczu. Widzijsch hizo na rostlinach, hacz łuki trjebaju dużnyka. Cžasto tomu tak. njeje, wobezbe niz na nizinych, mokrych łukach. Hdyž pak so mjetelowe kwetki a druzíny dzecžela, woka a hróchik pschejara rozschérjeja, potom je to pschezo znamjo, so póda trjeba wjacy dużnyka. Sokkadne hnojenje je tute: Na schtwórcžkehktara mjetajch 4—6 zentnarow fainita abo 1½ zentnarja wyšokoprozentneje draschioweje šele (Kalisalz) nimo 1½ abo 2 zentnarjow Domaschoweho hnoja. Domaschowy hnój so wosebje rady na łuki mjeta, dokelž wobsahuje tez wapno. Sčuli łuki jara z mochom sarosczene, potom mjekaj radicho fainit místo draschioweje šele. Se dużnykom pak hnojicži radicho po hymnowych žnjach, to rjka, je-li so bydlicži w krajinje, hdzež so w tym cžasu dschcžika dże. S tym dozwijesch, so trawa na łukach rucže narosce a smjezjech wunoschnu wotawu.

Wsche tute krocžele pak nimaju wusnama ani wužitka, hdyž wódne pomery njejsu normalne. Njejsy-li hizo nasymu hrjebje rjedźił, tak sczinj to nékole na lózky pad. Wódne pomery su najwaznischi faktor zyleho łuczaneho hospodarstwa. Dnowna woda dyrbi stacz nékak 50 cm spody swjerchu. Możesch-li w hrjebjach satwarzicz pschipraw k napinanju wody, tak cži to w žuchich létach wjele pomha. Hrjebje dyrbja bycz stajnje cžiste a w rjedze. Wot praweje wusokosce dnownje wody wotwisuje tycže rostlinow a z tym wutroschi łukow. Na satisfanej mokrej luzy wosebje rady rostu žumpawy, kiž nimaju ani hódnosce a kotrež tez skót jenoz njerady žerje. Hdyž so staw dnownje wody prawje reguluje, dominu so tute rostliny bórzy, so bychu méstno pschewoslajile dobrej zlódkej trawje.

Wobkromy hrjadkow

(S wobrasom.)

Wo rjanoscži a wužitku wobkromowanja hrjadkow so wschelako žudži. Krajinaschy zahrodniza zadujdzeja wobkromowanje zako njepraktiske. To dże je prawje a derje, ale nic mamy tola tez zahrodku pschi domje a ta njesmé bycz jenoz rjana, ale tez praktiska. Pomysleze sej jenoz na to, kak dzecži w zahrodzy wokolo skakotaju. A dzecži sluschcza do zahrody, zahrody su za dzecži. A nétko te wbohe kromy schczekzkow. Hdyž tam krute wobkromowanje pschiprawitsch. to możesch kromy dzerzecz krucže w porjadku, hewak niz. Wsio je prawje, rjana tajka kroma njeje, ale może tola druhdy bycz jara praktiska a wužitna a w naschej wschednej stkromnej zahrodzy njemózemy



ju derje parowacz. Pschiňóže k tomu hischcze dalsch praktiki dypk, njemuzaju to wobkromowanje hrjadki wotsanka a wtóhu zdzerzi, tak jo kroma tak slohka njewusthnje.

Prajscha po nétko, kak so pschipraw tajke wobkromowanje. Możesch k tomu bracz zíwy a morwy material. W mnohich zahrodach smjezech dosez wjetschich kamjenjow, tiž so k tomu hodża. Snate su wobkromy z blescheow a mineralkowych karanczkow, tez blachowe abo zelezne banty so wuzywaju. Saleži to na tym, kotry material masch hnydom tunjo k ruzy. Jara wobluboware su krute palene zyhle. Wone maju rjany napohlad a hodża so derje nalożowacz. Dyrbja pak bycz jara krucže palene, so nészchto wudzerza. Mjekke zyhle bórzy so pukaju, drjebja a moch po nich rosce. Prjedy hacz hrjadku wobkromujesch, kromu najprjedy schnórisch, potom so dżóń hluboka hrjebicžka wukopa, do kotrejž kamjenje abo druhi

materiał kruče sawuschcišch a pšikitkočšich. Mjesoty hischcže wot wonka je semju wupjelnitich a tutu steptasch. Ke wobkromowanju trawnika wužiwaich najlepje żelesko, kiž so w kóždej formje trawnikej pschimérja a so derje sdjerża.

Jara woblubowane a rjenische je żiwe wobkromowanje hrjadkow. Wone so wošebje nałożuje pola kwětnischcžow. Najbóle so wužiwa k tomu puschpon. Trjebaty k tomu mjenischi drużinu, kiž so rosmnožuje ſ rozdżelenjom. Chzesch-li mječ tajku żiwu wobkromu, dyrbiš trochu hlubischu hrjebižku wuhrjebać, do kotrejež dasch potom dobru pjerschcž a słaty hnój. Na hrjadkowym boku ma wobkroma kruty hranu. Po njej nětko puschponowych sadżenkow sadżišch, jedyn pschi druhim po rjedże, ale tak, so po mózinoścži żana naha halożka njepschindże nad semju a też niż żane łopjeschko do semje. Potom rostlinu jenako pschitłóczišch, hrjebižku sabu se semju najpelnischi a semju derje pschiteptasch a poliwasch. Wobkromu maich hnydom po sadżenju runje pschirěsacž. Pschirěsasch ju potom porjadnje kóżde lěto w hapreli. Dalke puschponowe wobkromowanje so sałhowa psches 10 lět a stajnje wostawa niske, czište a pyschne.

Rjadkaty abo šěroki wusyw?

Dawno hižo ſtej prakis a wědomosć so rozsudźiłej sa rjadkaty wuſyw (Drillsaat). Ale tola so w ratarſtwje zyle parowacž njemóże schéroki wuſyw. Tak na mnohich małych żiwnoscžach, hdyž maju tak małke pólka, jo jasna je sprawa ani ſyeż njemóżeja. Też njemóże pschi dżenjnischich łubjenych hospodarſtich wobſtejnoscžach łóżoy bur bez maschinu kupicž.

Pschi schérokim wuſywje trjebaju wjazy hywa na jutro dyżli pschi rjadkatym wuſywje, dokelż pschi wuſywanju ſ tuku sornjatka tak jenako njepadaju kaž se ſyjawy. Dżeżel, trawa, ſeradella so radscho schéroko wuſywaju. Rostliny so takle łěpje rospjenkuja, dokelż ſteja rědżischo dyżli pschi drylowanju. Pschi tym hywa dorn poschischo huscžischi.

Poprawom ma so jenoż ſyeż na pola, kiž su wucžiſcžene wot njerodże a pyra, ale tola dyrbi so druhdy rola dżělacž, też hdyž wona hischcże bjespórocžna njeje. Wěmy, so je podworanje schéżerniſchcžow hnydom po żnjach najlepschi ſrědk wucžiſcženja role. Cžim cžaſoſchcho so podwora, cžim prjedy buźe rola wucžiſcžena. W małécžu doporucža so ſcžehowaza methoda: Rola, hdyž je wjele pyra, ho dżěla kaž kóżde druhe polo. Nałożuješch pak schéroke wuſywanje. Żito zyle ſ sołha zaworaschi, potom rolu wšócžischi, sołha nawalzujesch a hischcže tak wšócžischi. Wschě luſchcžinowzu, też womeſ, tole derje ſnjeżu, pscheniża a rožka pak niż a jecžmjeń mózesch jenoż w nuſy talke saływacž.

Mamy krajiny, hdyž też dżenża hischcže pscheważnje schéroko wuſywaju. Wjele drużin dże ho njehodi ſa wuſywy ſe ſyjawu. Nowotarjo, kiž tola pschendżechu k rjadkatemu wuſywej. dowóżnachu, so ſ tym schkodowachu a so łażu wrócžichu k schérokemu wuſywanju.

Sata pjeršč

(S wobrazom.)

Ssaje ho jenoż wošebje dobra pjerschcž, kiž wobſteja ſ tlaniny, kaž na pſch. ſemju w parniſchcžach, kiž dże wobſteja ſe ſtlateho konjazeho hnoja. Tajka pjerschcž ho ſaje ſa dwoji ſamér. S prénja k założenju parniſchcžow, potom k wuſywanju pschi wuſywanju. W pożledniſchim padże ma so ſemja w riadach, do kotrejež pschindże hnoj, po możnoſci polébschcž, so hychu ſadżenki derje ho wuwile. Rostlina cžim łěpje rosce, cžim drobniſcha a mjelniſcha bywa pjerschcž. Wjetſche hruſle hychu tu jenoż mplile. K tomu pschindże hischcže dalſcha pschicžina, kiž je wošebje ważna pschi pschiprawjenju parniſchcžow. We wjetſchich hruſlach a dołkach ho ſabydleja drobne ſnjeżanki, kiž w nich namakaja dosć wułkow a ho wošebje we wlóżnej cžaplocže parniſchcža jara ruče rosmnożeja. Dute żiwjatka ho też rady ſabydleja na młodonych ſadżenkach a



je cžasto ſniczeja. Hdyž na rostlinkach w parniſchcžach cžasto ho namakaju „cžorne nóſki", tak ſu to ſawinowane drobne hribiki, kiž wošebje ho żiwe w njetłatej, dołkatej jemiczy. Staru pjerſchcž ſ parniſchcža ſadżech najlepje na to waſchnje, ſo ſtajiſch ſchibu na karu a hnydom do karu pjerſchcž pscheſadżajesch. Powostańki pschindu na kompoſtowu hromadu.

Kamjelica

K naſchim najrjeńſchim, ſahe kčežatym pjerſczkam ſluſcha bjes dwěla kamjeliża (Camellia) a jeje poddružiny. Cžaſto pak ho ſtorži, ſo najebacž najnaležnjiſcheho wothladanja kamjeliži njeſkeja. To rěka, wone dże maju pupki ale tute krótko do ſakſkžiwanja ſwotwadaja. Pschicžina może bycž wſchelaka. Swjetſcha je wina ta, ſo ſ rostlinami praxje njewobkhaożeſch.

Najprjedy maſch ho wo to ſtaracž, ſo nałetnje wubitki pſches kčže hacž oo naſhmu derje doſtawjeja, pschetoż jenoż derje doſtawjene drjewo nam ſarukuje kmane pupki a ſwětki. Hdyž rostlinu pſches kčžo we jſtwje wopſtajich, njeſmeſch wocžakowacž, ſo drjewo ho derje wuwije. Kamjeliża kluſcha wot ſpocžatka ſmażnika won do ſahrodu. Tu dóſtanje pokhlónczne měſtno. Hornż hacž ke kromje do ſemje ſpuſchczich. Psched ſmalazym pschipodnidnim błónzom ma ho ſchikacž. Też ma ſemja w hornzu ſtajnje nětkaf mokra bycž. Po tym hacž je wjedro, dyrbiſch kopjena wſchědne nječhto krócž ſ wodu pożnjacž. To roſtlinam jara tyje. Hdyž ſapocžina krute naſtajiſk wjedro, donjeſk kamjeliżu na 2—3 njedżel do cžopleje jſtwy, po możnoſci blizko wokna, hdyž potom drjewo doſtawja.

Potom ho ſtajiſ kamjeliża na ſymſk měſtno, do ſwětkeje, njetepjeneje jſtwy, hdyž pak njemjerſnje. Kamjeliża njeſmeſch ſtajicž do cžopleje jſtwy. Cžopłota kachlow jim jara ſchkodži.

Dalſchi ważny ſmykł je wopacžne poliwanje w ſymje. Hdyž roſtlinu dóſtawaju pschewjele mokroſcže, je to ſchkodne. Ale je tež ſaſuhne, hdyž kamjeliża raz zyle w ſuchej ſemi ſteji. Potom ani derje wuwite drjewo niczo njepomha, pupki ſwotwadaju. Rimo ſwětka, powětra a cžaſploty trjebaju roſtliny w ſymje bóſ też wodu. Na to ho pschezy hischcže pschemało dżiwa. Dale je w ſymje ſtroſchne, krjepjeż ſ wodu, kaſkaż běži ſ wodowoda. Temperatura wodý ma bycž ſtajnje pſchimérjena temperaturje we jſtwje, woda ma bycž ſterje hischcže trochu cžopliſcha. Maſch k bilpoſtajiti deſchczownu wodu, tak mózesch tutu trjebacž, dokelż wona jako mjekka woda ſemſte ſele łěpje rospuſchcża. Kwětki tole bohacže narunaju ſ mḥnym roſkſžiwanjom. Dale je trébne, ſo hischcže kamjeliży też we jſtwje ſnajmjenſcha jónkróc ſa dżeń pożnjacž.

Sšu-li pożlednje pupki tak daloko wuwite, ſo mózeja hnydom ſakčežowacž, potom mózesch pjerſczk bjes ſtracha pschenjeſcž do cžopleje jſtwy.

Sa pěſtowanje we jſtwje hodża ho wošebje drużiny Camellia alba plena, anemonae flora alba a paeoniae flora.

Kamjeliży njetrjebajesch kóżde lěto pschebadżicž. Jeli pak roſtlina njecha wjazy tak prawje roſcž, tak je pſchе-

ŋabš do drušeho hornzo najšepje 5—6 njedžel po kšešcu. Jako jemja do hornzow hoški so jenoš pěšata holanska pjerješčej ſ liščowej jemješku.

Suchota za čas sadoweho kćenja

Nowinanija jatkoeje ratarskeje komory cžini na to spožbliwe, so ſuchota sa cžaš sadoweho kćenja a hnydom wo wukšenju sapoczatki k wutworjenju plodow po starym nošonjenju šylnje pomjeršcha. Tohodla so radži, so by so jemja w tutym cžaju dokandje ſ wodu polstala, dyrbjala-li jara ſuchu być. Powodžowanje stanje so najlepše na to waschinje, so so džery do jemje wurnja abo nilke pichžerowcžki wurnja a so do nich wodu nalije. Džery a pichžerowcžki dyrbja tak dalako wotsolo idonka hicž, dalokoš ſchromowne halosy doſahnu. Do nich ma so ſnješišcho nit pichesymna woda nalecz.

Husace družiny

Najdóle rosšerjene cžežke družiny su: Emdenſke, Pomorške a Touluške huſy. Wone so hlownje rosešnawaju ſ twarom cžela, ſ barbu pjerja a ſ ſajkoscu. Wuwaju nehdy 7 klgr. cžežke, hdyž so wukormieja, su druhdy psches 15 klgr. cžežke. Emdenſka huſyza be prenjotnje drje *jara ſylna, ale tola nječkaſ elegantneje formy a podoby.* Je bela. Mjenowansche so tohodla tež Emdenſka kolhjoita huſyza (Schwanengans). Dženja je wona cžežki ptak je wurasnym podbrjuſchkom. Je pak tola rasniſcha a elegantniſcha dyžli druhej dwě družiny. Pomorška huſyza je naſtała ſ mješchenki Pomoršteje krajneje huſyzy ſ Jialskej a Toulušej huſyzu. S tym je so prenjotna družina jara polepſchiła. Huſyza je pak rjeny běła abo bila a na ſchěi bruna.

Toulušta huſyza je najcežšcha huſyza družina. Wukormjenjena waži často 36 puntow cžežka. Tež tuta družina je so pschi wuplahowanju khěrno pschemenila. Wona je na ſchěi bruna. Woſebite znanjo teje družiny je ſylny podſchijk a podbrjuſchk. Wukormjene ſu tute huſyzy hotowe tučznaki. Wone drje ruče rostu, tola šej wothladanje wjele prózy žada.

Kolpjoita huſyza (Höckergans), kiž so po ſwojorasnym hlošu tež tarakarka mjenuje, ma pschi pyſku horbik kat kolh. Pola běłych huſ šej pyſk a horbik cžerwjeń žoltej. Sču pak tež huſy, kiž su ſpodu běłe, ſwjetcha pak cžmowoſchěre. Pola nich šej pyſk a horbik cžornaj. Huſyn dyrbja měcz oothojte cželo a dolhu ſchiju kaž kolh. Tuta družina je dšž jara jadžerawa a derje njeje a lehnje.

Huſaze družiny so hischcže roſesnawaju ſ njeſejnjom. Najdóle ſkromna je Pomoršta huſyza. Wona njeje 15 hacz 20 jejow. druhdy wschak ſamo 40. Wšcžu je dšž dožaha pasiwa. W ſymje so ſpokoji ſ ſkom, ſ rěpu a wotrjom. Libjata so ſ lohka pěſtuja. Emdenſka huſyza je bóle dótkliwa. Njenjeſe wjazy dhdi 20 jejow. Zada šej tučznu paſtwu. Tuta družina ſo lohzy wotrodžuje, ma so jej tohodla ſtajnje pschiwoſcej zuja krej. Wona wschak ma jara drobne koſcze a mjeſke mjaſo, hodži so tehodla derje ſe mjaſnu huſyzu. Toulušta huſyza njeſe druhdy 40—60 jejow. Bohužel je ſ nich wulki dšl njezwoložđenych. Wona ſrédła hdy lehnje a potom jara njeſtajnje. Powschitkownje so njepscheje, ſo huſyn wjele jejow njeſu. Wažnſcho je, ſo jeja ruče ſa ſobu njeſu. ſo bychu libjata ſo jenako wudpale. Libjata, kiž najprjedy ſ jejow wulkču, maju ſo wotemſacz. Tehorunja maju ſo próſdne ſchkorpawy wotſtronicz. Huſyn ſo njes ſobu hubjenje ſnješu. Tehodla njech ſo na to hlada, ſo ſtarka ſ libjatami ſ druhej ſtorku ſo njeſetka!

Wudžerſtwo w haprleji

Schczuka wjazy njenjerka. Wyna něsto ſalostnje wuhlodžena. Wudžer ju lózt ſ cžolmac ſ pomozu ſyboladla. Syboladło (Darre) je blyſchczaty kuſ blacha, kiž je ſawity a ſo ſe ſołmami pohibuje. Schczuka ma potom ſa to, ſo je tu mała rybka a ſo na to popadnje. Paſlerjo maja šej ſyboladło ſami wudžłacz ſ prawje blyſchczałeje, ſłamaneje zynoweje łžizy, na kotrejž ſo wuda pschitwjerdzi.

Wudžer może tež hischcže schczuku łóſicz ſ brjoſna ſ ponozu wudženki, kiž ſo psches wodu czehnje. Tuto waschnje wudženju ſo mjenuje „pschedženje" (Spinnen). Jako wudženki ſo trjebaju kumſchtne rybiczki ale tež drobne plocžizy a wotlacze. Wudženja njech je 3,50 do 4 m dołhi, wudna nicz pak ma 30—40 m dołha być.

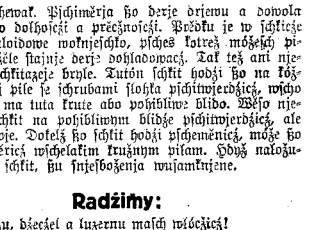
Hischcže druha rubjezna ryba poſkicza wudžerjej ſkłanoſcz, pokajacz ſwoje wumeſtwo. Je to ſum (Wels). Sšum ſwjetſcha w nozy ſo podawa na honitwu. Wudžer wſchak może jeho tež wodnju łóſicz ſ pomozu wlecznjeje wudy. Tuta ſo ſ cžolma ſ ruku wodži. Jako wudženki ſłuſcheja małe wuhorje, wołacze, bleje abo plocžizy.

S wotmachom ſum zyha. Tohodla dyrbiſch ruče a mózne wudnu nicz nacžahnycz. Sc wſchej mozu ſpyta ſylny rubjeznik cžeknycz. Wudžer ſo prózuje ſ niczu pschemenicz ſmer cžekaceje ryby. Druhdy ſpyta ſum 30 hacz 40 kroczi tłochnycz do wodnych roſtlinow, dónicz wjazy mozow nima. Ale njeje hischcže tak ſlaby, ſo mohł wudžer jeho popadnycz. Druhdy traje to hodžiny, prjedy hacz je *roſchorjene wojowanje mjes rybu a wudžerjom ſkónczene* a tutón je ſwój popad derje ſchował w cžolmje.

Skitna připrawa kružnych piłow

(S wobrasom.)

Ssobu najwjazy ſnješožejnjow ſtawa so ſ kružnej pilu. Tohodla so wroſebje wažnoſcz kładze na dobahanju ſchkitnu pschiprawu na tajkim graceze. Na najchim wobrasu widzimy praktiſki ſchkit. Je pohiblimy, horjeka rjenje wotſtłaczeny a so na druhim boku ſ pschemenlinowym cžeſidłom ſ lohla wuwažuje. Schkit ſchkita pilu pschi dže-



le a tež hewak. Pschimerja so derje drjewu a dowola pscherſk po dołhoſcži a preczinoſcži. Prózku je w ſchkicze małe celluloidowe woknješchko, psches kotrež może ſu pschi dżele ſtajnje derje dohladowacz. Tak tež ani njetrjebacze ſchkitowaje bryle. Tutón ſchkit hodži so na kóżdej kružnej pile je ſchrubami ſłotka pschitwjerdzicz, wschjene, hacz ma tuta krute abo pohiblime blido. Wšeho njeſmě so ſchkit na pohiblimym blidze pschitwjerdzicz, ale na podſtawje. Dokelz so ſchkit hodži pschemenicz, może so tež pschimerkcz wſchelakim kružnym pilam. Hdyž nałożujeſch tajki ſchkit, ſu ſnješoženja wujamknjene.

Radźiny:

Pscheňcu, bžeczel a luzernu masch włóczicz!
Wotwjł ſ cžaſom wuſyſwaj!
Pscheňcžiwo ſchlinkam wojuj ſ kainitom!
Hlinjane łuki włóczcže a wożeže juchu na nje!
Kiterate běrny nimaju ſo pizowacz!
Dźiwajcže na kopyta žrěbjatow.

Pschi ſuchim wjedrje maju ſo nowoſadżene ſadowe ſchtomy poliwacz.

Wuſyſwaj do ſahrody rózat (Rejeda), mak, błónczne róże, ſwónczki a hnibuſch (Ritterſporn)!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsacuje we wudawarni 1.20 hr., na pósce a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiščišćerja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwnje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny přeciwo sćěhowym čěłnemu znjezbožeńcu z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwnja dospołnje běžny. Kóžde znjezbožeńce dyrbi abonent nyndom tutej zawěsćaceje bancy wozjewić, zranjeny dyrbi nyndom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńca dyrbja so bance hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje přeposłać. Prawa a winowatosće abonentow wuhasnja nastupnje wumjenjenja tutej banki, kiž Serbske Nowiny wam wot nas wozjewja.

Cisło (Nr.) 93 — **Budyšin — Srjedu, 22. haprleje 1931 — Bautzen** — **Lětnik 90**

Ludowe požadanje w Pruskej so přečišćało

Stahlhelmowe wjednistwo je wojsewiko, so je so trěbna ličba hłosow pichi wothłosowanju ludoweho požadanja za rospuščenje pruskeho sejma dosahła. Něhdźe schešcź milijonow hłosow je so za ludowe požadanje wotedało.

*

Stahlhelm a politiske strony, kotrejž su ludowe požadanje podpjerałe, maju nětko wothłosowanske liščiny sćěbrać, přeličić a wunoščk z pichidacom liščinow krajnemu wodźerjej wólbow wojewić. Sa to je cźaš wašom njedźel postajeny. Krajny wodźer wólbow ma liščiny pruhować a hamtšti wunoščk pichiščiuschnemu pruskemu ministrej šnutskownych naležnosćow dźělić. Dyž je so dopokazało, so je z wustawu pichedpisanych 20 prozentow wschitkich wólbne prawo mějazych ludowe požadanje podpjeralo, potom ma knježerstwo na to so požahowazu pichedłohu pruskemu sejmej podać.

Jeli so by sejm tule pichedłohu, kotraž dyrbi rospuščenje sejma žadać, wopytował, potom po ludowym požadanju ludowe rosćuđenje sćěduje, a tón krótź dyrbi so wjazy dźeli położa wschitkich wólbne prawo mějazych w tajnej wólbje za rospuščenje sejma wuprajić. Dokelž je w Pruskej wjazy dźeli 26 milionow wólbne prawo wukonjazych stacjanow, by dyrbjało 5 nich **13** 200 000 z haj hłosować.

Kaž dałeko hač je dotal znate, je so najwjazy wolerjow w provinzomaj Pomorskej a Nasćodnej Pruskej a to wosebje na wšach za ludowe požadanje wuprajiło. W měšach pak je wunoščk wjele mjeńšchi, hač sebi sakoł žada. W Barlinje je so 12 prozentow dozpiło.

Skažeńske pospyty pola pruskeje policije

Po poručnosći němskostatneho rěčnika so wot nětkotrych njedźel pschepytanje pschećiwo kommunistam wjedźe, kotrychž winuja, so su skažeńske dźěło w němskostatnej woborje a schitkanskej policiji činili. Pola **jedneho regimenta w Fürstenwalde su nětkotrych wojakow sajeli**; runje tak **su nětkotre wozowby w Barlinje do jatby wsali.** Wot nětkotrych dnjow w Barlinje nětkotrych **sajstojnikow Barlinskeje schkitanskeje policije** pschešćěhowacych, dokelž je jewšćene, so **su prózowanju kommunistow pola schkitanskeje policije wuspěch měli.**

Kommunistojo so k ludanstwu napominaju

Zentrala němskeje kommunistiskeje strony je tajny wokolnik wudała, z kotrymž so stronini wjednizy napominaju, so bychu pichi agitowanju pschećiwo zyrkwi jara wobhladniwi byli. Pokazuje so na to, so bo po dotalnej methodze z agitowanju pschećiwo wérje wulki dźěl dźěłacerjow za kommunismuš njehodźi dobyć. Tež njeje pschiprawne, w stronach z katolskim wobydlerstwom jhromadźiznu žwobodomyslerjow jako „wjeczory bjesbožnych" wotmjenować.

S druhimi žkowami: Wjelkej so po starym pschikładze wowcza koža jako žłužbne wobleczenje za agitaziju porucza, so by cźim lóže mohł njenajhonitwu lepicź.

Spionaža w Elsasu?

Kaž Parizjske nowiny powědja, su w Strazburgu rospscherjenu wobhonjeńku organisaziju wotkrył. Hač dotal su sći wozowby sajeli, mjenujzy rušowarja Ulricha, pschefuwza Schelka a pschefuwjerku puczowarja Wendlinga. Tuczi su so pjeca wuknali, so su wojpjet we Stuttgartu pobyli, so bychu tam ryšowanki a plany nowych twjerdźiznišich twarow pichi franzowškej rańschej mjezy wotedali. Pschepytanje hišće traje, dokelž so nadźijeja, so hischće nětkotrych spionow w St. Avoldu, Diedenhofenje a Bicźu wuzlędźa.

Awstriska mašinska industrija přeciwo cłownemu planej

Swjazk awstriskeje maschinskeje industrije je 17. haprleje we žwojej generalnej jhromadźiznje **wobsamtnjenje** pschijał, k kotrymž so pichipowědźena němsko-awstriska cłowna unija jako wohroženje awstriskeje maschinskeje industrije wótro wotpokazuje. Tež z mjenowanymi w pschekhódnym cźasu njeje možno, awstrisku maschinsku industriju wuspěšnje pschećiwo němskej konkurrenzy schkitacź. **Awstriska maschinska industrija we wotmyślenej** zjawnej uniji wohroženje žwojeje existenzy widźi. Hdyž by so zkowny plan do skutka stajił, by bjesdźěłosć we maschinskej industriji pschiběrała a wulki dźěl awstriskeje maschinskeje industrije by so zanika snicźił.

Pólski sejm so zwołał

Ssejmowemu marschallej a a senatowemu marschallej je so wobsamtnjenje republikanskeho presidenta pschepodało, na kotrehož podkožu so wurjadne sejmowe a senatowe pohadanje swoła.

Njenadźite swołanje wurjadneho pohadanja z runje wobsamtnjenej franzowskej pożczonku za natwarjenje polskich żelesnjezow swizuje. We pohadanju budźe so jenicźzy wo knježerstwowej pschedłohy, tule pożczonku nastupajej, jednacź.

Němskej njepschećelske demonstrazije we Warschawje

Po demonstraziji studentow Warschawskeje univerzity pschećiwo Gdanskemu (Danzigskemu) senatej je so pondźelu wjeczor cźah něhdźe 1500 demonstrantow sestupał, kotrež k němskemu pólskanskemu cźehnjecu. Ssmjerne wotdźelenje policistow **pak** dróhu sawrje, w kotrejž pólskanzowo leži. Demonstrantojo so skónčnje spěwajo rozešłodźechu.

Jeneho Belgičana w Italskej zajeli

Psched nětkotrym cźasom je so młody belgiski student Leon Moulin na **prezowanju po Italskej shubił.** Belgiske swonkowne ministerstwo je skónčnje shoniło, so je Moulina w Milanje sajeli. Tale naležnosć je mjes belgiskimi studentami wulke **rosburjenje** shudźiła. Hlowne studentiske towarstwo Brüsselskeje university je tohodla sa wutoru wurjadnu shromadźiznu swołało. Belgiske studenstwo je italske studenstwo telegrafiju namołwiło, so by universitne wotdźelenje fascistow sa to dźěkało, so bychu w Milanje sajateho Leona Moulina, kotrehož nětko w Romje w jastwje dźerja, na žwobodu puschćili.

Moulin so psched wozebitym žud staji

Wo naležnosći belgiskeho studenta Leopolda Moulina, kotrehož su w Milanje sajeli, „Lavoro Fascista" pišeše: Pschepytanje je wukopało, so je Moulin jako pozłok italskich politiskich cźekujeńzow do Italskeje pschischoł a tuty ludźom w Italskej pšinjeseł, kotrež pschećiwo nětczišchemu fascistiskemu knježerstwu dźěłaju. Tele listy su wukasanja la antifascistisku propagandu a antifascistiske tajne organisazije wopschijate. Moulin je z tutymi ludźimi tajne rosrěcźenje měł a je so z nimi wo rozwiću tajneho wobhada sprěcźał. Pola njeho su knižku namakali, w kotrejž so **nětkle** kralske mjeza a wosebje italske zjawne twarjenja wopisane. Jeneho z ludźi, z kotrymiž je rěcźał, wěsteho Fossiatia su tohorunja sajeli. Wón je rjekł, so su jemu italscy politiscy cźekujenzy, hdyž je we wuchrany puczował, namjetowali, so by sa tajnacźaje attentaty w Italskej wuwjedł. Moulin a Fossati, kotrajž staj so wusnaloj, su psched wozebitym žud stajitaj.

Italsko-francowski přepad

Hdyž pondźelu w jenej wšy blišo Nizzy w polodnischej Franzowskej rekrutojo, kotriž běchu do wojerskeje žłužby swołani, z thorhoju a herzami na cźole k dwórnischcu cźehnjechu, so do nich dróhu twarjacy italscy dźěłacerjo z pukami dachu. Wjesnjanojo so sastupjeć so podarmo prózowaśe, nadpadnikam wobarać. Jeho šamneho dwójzy z tijom dyrichu a cźekło franichu. Sawołanym žandarmam so poradźi, tijoch nadpadnikow sajeć, hačrunjež **be** to **po** jakonju **wo** žwjeczenju njedźele sakasane. **Nětko** je to **po** parlamentowym wobsamtnjenju dowolene. Konservativni a wjetschina liberalnych, hromadźe 210 sapósłanzow, su pschećiwo **namjetej** hłosowali. Běchu sa to, so bychu njedźelu wschě žwjezelenja sakasane byle. Wulke dźele Jendželskeje, wosebje Schottiska, budźe so dale kruteho njedźelskeho měra dźerzeć.

Politika španiskeje republiki

Pschedtym hačeho so schpanjskeho ministra su wschědne polne ludźi, z kotrychž mója ministrojo wšelo jenoh **nětkotrych** pschijećo. Mjes tutymi bě schwajgarski pósłanz. Wón je swonkownemu ministrej **Alejandrej Lerrouxej wosrewił,** so **Schwajgarska schpanishu republiku pschipóznawa,** a potom je so dlešći cźaš z ministrom rozrěcźał.

Na praschenje, kak so **pozahi k Němskej** wutworja, je minister **wotmołwił:** „Wšo jara derje, kaž hač dotal. Schpanjska dźe se wschěmi krajemi w měrje a we dobrych pocźahach žiwa hyšć, a wosebje z krajemi, kaž z Němskej, schtož je za wikowanske pocźahi wobeju krajow jara ważne. Pódla toho je Němska demokratiski stat, a rosum žebi žada, so dyrbi Schpanjska z krajemi, kotrež su z demokratiju wobknjeżene, wosebite pschećeljerstwo hajicź. Schpanjska je žwojeje strony žwoje swonkownopolitiske stejšišcźo njepschemeni.

Schpanjska spyta, so by je schpanisko-amerikanskimi republikami do pschezo wušišich pocźahow pschischła, schtož je z wustajenjom republiki w Schpanjskej wěsće położene.

Na praschenje, hač ma Schpanjska tajne srěcźenja z Italskej, Lerroux nic wotmołwi. Hdy budźiske diktatura tajke srěcźenja wobsamtka, njeby je republika pschipóznała.

Runje tak minister nic praji na praschenje, hač je Franzowskej nětkajke srěcźenja za pad franzowsko-italskeje wójny wobsheja.

Na praschenje: „Wrócźi so kral sas?" minister wotmołwi: „Budźemy wschu cźinicź, so bo w Schpanjskej republika pschećeljschći. To žnym pschezo wérić a psched letom dopředka prajić."

Na praschenje, hač budźe Schpanjska jenotna republika abo žwjasowany stat, Lerroux wotmołwi: „Žwjasowany stat; pschetož Katalanojo — wo tych so wosebje jedna — su lub z druhej rěcźu. Jim bo dalokožahaja samostatnosć snutska schpanjskeje republiki pschipóznaje.

Schpanjska pod nowym knježerstwom

Ministerska roda je wobsamtka, dźěłacerjow, podoffizirow a wojakow wot dołhodneho dawka wuzwobodźiła.

Muzstwa wójnskeho łódźstwa w Cartagenje a létakše muzstwa w Madridze su so pjeca žwojim pschećestajenym spiecźiła. Knježerstwo je krute napowno k policajenju spiecźenju poručiło.

Prawizowne nowiny so wobcźežuja, so republikanojo te gmejny wumozuja, kotrež su monarchistiscu wjetschinu hłosow měle. Zadaju, so dyrbja so hnydom wuzwolene gmjenske rady sapokasacź, byrnjež bychu monarchistiske byle.

Kral Alfons w Londonje

Kral Alfons je wutoru popoldnju do Londona pschijeł, so by žwojemu tscerjemu žynej Donej Juanej městno w jendźelskej schuli wójnskeho łódźstwa w Dortmouthu saradźił, hdyž dyrbi žwoje wuwucźenje jako namócźiti oficjer dokónczicź. Jendźelske knježerstwo njeje hač dotal žanych trocźelow cźinilo, so by nowe schpanjske knježerstwo pschipóznało.

Schklovinske dźěło rustich dźěłacerjow

Nihdźe w Europe dźěłacerjow tak njedrěja, kaž w kommunistiskej Rusej. S nowym knježerstwowym wukasom so kóždy dźěłacer sa mózny schlobu, kotraž k jeho njecipokazanym dźěłom nastanje, wosobinzy samokwitły cźini. Po tym so w pschichodźe kóždemu dźěłacerjej, kotryž žadne dźěło njedokonja, pjenježne thlostanje napokoji, kotrež so wot mjdy wotcźehnje.

Islandska republika?

Islandska, 100 000 kóžnych tilometrow wulka kupa, w Atlantiskim morju blišo Lodowego morja leżaca, dóže so wot dawšeho knježerstwa wottorhnyć. Islandźku, to rěka lodowy kraj, něhdźe 80 000 ludźi wobydli. Tuczi su potomnizy starych Normanow, kotriž su so psched wjele lětstotkami na kupje sašydlili. Měnja, so móža sami mjes sobu knježicź a so k tomu Danow njetrje-

baju. Pôndźelu ſu w jenej ſtudentſkej ſhromadźiſnje wobſtamknuli, ſo ſo islandſka republika wuwoła. Tale demonſtrazija, kotraž ſo ſ czahom pſched twarjenje danſkeho ſaſtupjerja ſtónči, ſdobom pſcheczíwo rospuſchczenju islandſkeho ſejma proteſtowaſche. Miniſterſti preſident Thorhallſon je parlament rospuſchcził, dokelž je jemu w nim ſtrona njewotwiſnjuje njedowérjenje wuprajiła. Studentojo praja, ſo je ſ rospuſchczenjom ſejma ſtara kralowſka móz ſnjewuzíwala. So by k nałożnoſczam pſcheczíwo knjeżerſtwu njedoſchło, je knjeżerſtwo wſchě patenzowe klamy jawrjecz dało.

Islandſka je horaty kraj ſ wjele hałnjenymi wobeńbluważymi horami. Dokelž blíſko Lodoweho morja leži, w nížinach jenož trawa roſcze, tola žanych ſchtomow. Horp ſu ſwjetliſcha ſ lodom pokryte. Najwjetſcha wobeńbluwaza hora rěka Hekla. Na kupje je wjele horzych žórlow. Mjes nimi wulki Geiſer ſwoje mózne pruhi wody nęhdźe 30 metrow wyſoko mjeta. Na kupje njebychu ludźo móhli ſymu dla bydliez, hdy njeby nimo połodniſcheho kupineho brjoha cżopła Golfſka rěka bežała, ſ kotrejž ſymny klima wotmjakuje. Golfſka rěka też ke kupje drjewo pichipławja. Wobydlerſtwo ſo je ſkotarſtwom, rybałſtwom a ptaczinſtwom ſiwi. Žito na kupje njeroſcze. Hlowne město Reykjawik pichi kurjazym ſaliwje leži, tak mjenowany dla kura cżopleho žórła, kotrež ſa płokałnje wuſiła.

Nowy zbĕžk w Indochinje

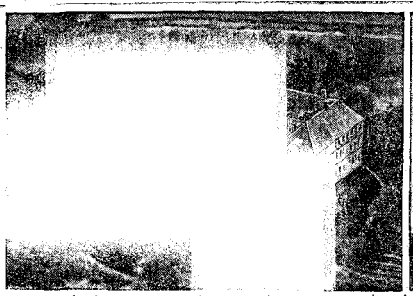
W franzowſkej indochinſkej koloniji, w krajinje anamitſcheho pſchiſtawneho města Vinha pſchi tonkingſkim mórſkim ſaliwje, ſu nowe njemĕry wudyrile w tych ſamych ſtronach, w kotrychž ſu hižo loni trwawne ſbĕžki byle.

Njepokorjenzy bombowy pſchihot pſcheczíwo nowemu indiſkemu městokralej.

Ssobotu w nozy, 24 hodźin prjedy hacž nowy indiſki městokral Wellington do Delhi pſchijĕdże, je na pobocznych kolijach blíſko Delhiſkeho hkowneho dwórniſcheho ſamy bomba rosbuchła. Schytrjo indiſzy dźełacżerjo ſu ju cżežko ſranili.

Ssydom milijonow dźełonjemějerjow w Sjednoczenych ſtatach.

Liczba dźełonjemějerjow w Sjednoczenych ſtatach połnózneje Ameriki nĕtko ſydom milijonow wuczińja. Knjeżerſtwu pichiběraza bjesdźełokoſcz wulke ſtaroścze cżini. Sekretar dźełoweho hamta je pſchipowĕdźił, ſo budźa ſo městna ſnowa organiſowacz, kotrež maju bjesdźełoſczi wobaraez. Mjez druhim ſo 48 dźełoſaradźazych hamtow ſaſoži



Hród Kappenberg budźe Musej ſwobodneho knjeza ze Stein.

Hród Kappenberg pola Lünena we Westfalskej, hdźež wulki pruski reformator najradšo přebywaše a w kotrymž też wumrě, zo z přileżnoſcu jeho 100. posmjertninow (29. julija) do muſeja přewobroči. — Na prawym wobrazu: Korla ſwob. knjez ze Stein, kiž so 26. oktobra 1757 w Nassawje narodźi a 29. julija 1881 na hrodże Kappenberg wumrě.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 22. haprĕele 1931.

— Ta wjedrje. Wežera wjeczor w 7 hodź. barometer 737, hygrometer +1 a thermometer +6, wodnjo. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 735, hygrometer —2 a thermometer +2, w nozy. Wjedro ſo jara mało pſchemĕni. S wjeczora pſchikhadźa wobſchérna wyſchina. Nad naſchimi ſtronami kżejži hiſchcże mjenja, ſo k ranju wotſalowaja. Naſchim ſtronam je deſchczik pſchinjeſła. Runje nad naſchimi krajinami ſettaja ſo cżopłe powĕtrje ſe połonja a ſymne ſ połnozy, ſchtož je ſe ſtajnej pſchicżinu deſchczowanja. S wjeczora pſchikhadźaza wyſchina, ſo bórzy nad naſche ſtrony wupſcheſtrĕje a pſchinjeſe nam wĕſcze wuczehnjenje. Wocżoplenja wſchak hiſchcże wocżakowacz njemóżemy. Jutſje je Jurja. Jurij žabam hubu wotwjaſa, tak praji ſtara burſka kajnja. Do Jurja njeſbu rjechtałe, tuž po Jurju ſwjecżacz njebudu. Jutſje ſchtwórtk ſthadźa ſtónczko 4.50 a khowa ſo w połnozy 12.50 hodź.

— Jubilaraj mĕſchczańſtwa. Snataj ſobuměſchczanaj, kk. gratowy kowaſki miſchtr Korla Wilhelm Bjenada na Zyhelnſkej haju 1 a wobſydżeſer kamjenjoczińſchczerjnje Paiwol Elßner na Seminarſkej haju 7 ſmĕdźeſchtaj wežera ſwój 50 letny jubilej mĕſchczańſtwa ſwjecżiłej. Se tuteje pſchicżiny kk. wjeſchſchi mĕſchczanoſta Niedner a pſchedſtejeſer mĕſchczańſkich ſaſtupjerjow Lunze w mjenje mĕſchczańſkeju kollegiſowu k. Elßnera, kiž mózeſche ſwój jubilej we ſwjeſelacej duchownej a cżelnej cżerſtwoſcži ſwjeczicz, w jeho bydlenju jemu ſ pſchepodacżom ſbożopſchejeſe liſcżiny a jubilejneho dara nahowatrońſcho poſtrowiczitaj a ſbożo pſchejeſchtaj. K. Bjenada, kotrehož ſtrowoſcz bohužel njeje najlepſcha a kotrehož wożobinke ſbożopſcheſe ſe ſtrony ſaſtupjerjow mĕſchczańkeju kollegijow dyrbjeſche ſ tuteje pſchicżiny na jeho pſcheſe wuſtacz, ſo ſbożopſchejena liſcżina ſ jubilejnym darom a ſ pſchidacżom wożeſbiteho ſbożopſcheneho dopiſa pſchipóſła.

— Stipendij ſa ſerbſtich ſtudowacych bohoſłowſtwa. Krajnozyrkwinſki ſtipendij we 300 hriwnow w ſemeſtru ſa ſtudowacżeho na bohoſłowſtwo pſchi Lipſczańſkej univerſiſe. kiž ſerbſtu rĕcź nawukne a ſo ſwjaſa, ſo po wobſtatych pruhowanjach ſo wótuje ſerbſkoněmſtim farſtwam krajneje zyrkwje, je Wcżeny ſemeſter 1931 wotdacz. Pſchiſwoj ſ pſchipoložonymi wuſwĕdczenjemi wo ſtudowanju a nawukjenju ſerbſkeje rĕcże a ſ pſchiſlubjenjom, ſo je ſapodawak ſwolinowy poſodźiſcho ſerbſko-němſke farſtwo we krajnej zyrkwi pſchiſwjacz, maju ſo hacž do 15. junija t. l. krajnemu konſiſtorſtwu ſapodacz.

— Płacżiwoſcz żeleſnińſkich jĕdnych liſtkow dnja 1. meje. Dźiwajo na to, ſo 1. dźeń meje lĕta na ſtatk padnje, je ſo płacżiwoſcz żeleſniſkich njedźeliſkich nawrócznych jĕdnych liſcżikow wunjeſacżnje na cżaſ wot 30. haprele pſchipoložnje w 12 hodź. hacž do 4. meje dopołdnja w 9 hodź. poſtajiła. Tak mózą ſo liſcżiki wužiwacz ſa jĕdźenje tam wot 30. haprele pſchipołdnja w 12 hodź. hacž do 3. meje a ſa jĕdźenje ſem wot 30. haprele hacž do 4. meje dopołdnja w 9 hodź.

— Sjednoczene Budyſſe papjerniki w Budyſchinje. Hlowna ſhromadźiſna dowoli lětne wotſamkjenje bjez dividendow. Maly wuſbytk we 1750 hriwnow ſo na nowe lěto pſchedołożenje. Do dohladowarſtwa ſo wyſchiſchi knjeżerſtwowy rada na wuſtupjo dr. Fiſcher ſ Wrótſławja nowy wolejche. Wobſtajene położenje ſo njeje pſchemĕniło. Po wobſtajnej roſprawje bĕſche doſtacz ſkafankow liſchcże ſpokojace, ſo maju papjerniki ſa blížſchi cżaſ połnje dźełacz.

— Druge pſchidźĕlenje twarſtich pjenjes N. B. K. Nowa twarſka nałutowarnja (N. B. K.) tow. ſ wob. ruk. we Wüſtenrot mĕjeſche 16. haprele ſwoje druhe pſchidźĕlenje. Sajo mózachu wſchitcy twarſcy lutowarjo tuteje pſchidźĕlenſkeje ſkupiny, jich je 26, ſwoje twarſke pjenjezy we wyſokoſczi 475 000 hr. dostacz; tutón pjenjez bĕſche po pſchedpołożenju bankowſkich wupokaſnowu wo dałoko pſches 200 000 hr. pſchekroczty ſ hotowymi twarſkimi brĕdami Nowej twarſkeje nałutowarnje. Rimo Württemberſkeje dostachu twarſcy lutowarjo w Bayerſtej, Sakſej a Weſtfalſkej ſwój twarſki pjenjez. Rozdźĕlenje ſo runje kaj prenje rozdźĕlenje w februaru po żadanju ſakonja wo twarſkich nałutowarnjach pod dohladom ſta. Kk. mĕſchczanoſta Ludwig we Wüſtenrot a mĕſchczanoſta Häfele we Nenhütten pruſowachu pod kontrollu k. wokrjeſnego notara Franka w Löwenſtein pſchidźĕlenſke prawa pſchidźĕlenych a wopraſowite hotowe pjenjezy. — Nowa twarſka nałutowarnja tow. ſ wob. ruk. we Wüſtenrot, kaž je ſnate, nowoſałożenje Jurja Kroppa, ſałožerja němſkeho twarſkeho lutowarſtwa, je po jenož połletnym wobſtacu wob poſledźenje 8 njedźel hižom ¾ miljona ſa ſwojich twarſkich lutowarjow pſchihotowała a wona ma hižom ſa pſchichodne pſchidźĕlenje w juniju ſaſo pſches 200 000 hriwnow hotowych pjenjez w reſerwje.

— Wopaczny podpodružnik a paduch. Polizija warnuje pſched paduchom, kiž ſebi ſtwy wotnaja a je pod wopaczným mjenom jako profeſor, doktor, lĕkaŕ, architekt, tajny radźiczeł atd. hižom w nekotrych němſkich wulkomĕſtach wuſtupował. Wón wuſtupuje derje, ſwjetſcha w cżornej drasce, ma ſwjetſcha małe wuſy (Schnurrbart), ſ khwilemi je ſaſo nima, ſ khwilemi wuſtupuje ſaſo ſ brylu abo nawocznej ſchkleizu, ſ khwilemi ſaſo bjes njeje. Waſchnje jeho dźĕła je pſchjego ſamkne. Wón wuberje ſebi ſamotne ſtarſche wohowy, ſwjetſcha żónſke, wothladaſi khorych, hudźne, ſpěwne, rĕcżne a druhe wuczeſi. mĕjiczelki penſionatow, pſchenajeſi jſtwow, tam a ſem też ſtarſchich muſiſich ſa wopor, wot kotrychž adreſy ſ powołaſiſich a pſchenajeſnich nawĕſchtkow w nowinach abo ſ nadrożnych knihow bjerje. Pſchedſtaja ſo pod wſchelakimi mjenami, kaž dr. Panli, univerſitny profeſor dr. Hirſchfeld, tajny radźiczeł dr. Heinemann a tehornuja ſe wudawanjom, ſo je ſ Bonna abo ſ jeneho druheho města połnózneje Němſkeje k jenej Stuttgartſkej kliniku abo ke jenej khorownji pſcheſadźeny, a pyta ſa ſebje, bratra abo ſnateho bydlenje, abo ſa ſwoju dźowku abo hewaſche pſchiwuſne wuſtojnu naſhonitu wuczeſku. Pſchi rozmowje žada ſebi papjeru, ſo by ſebi adreſu napiſacz mohł abo ſchkleſu cżerſtwe wody k picu. So by ſo wo wo-

Wšĕdne zjewy

Wobras je žiwjenja małych ludźi.

86] (Pokračowanje).

Wojcżech je był wopraſdże jeniczki, kotremuż je ſtajnje dobry był, a też žonu ma lubſonu, žanu taſku kantorſku lakomku a też niz ſaſo taju nadutu trutu, kaž je advokatka, kotraž jenoż ſtajnje ruzy k wokolenju pod nóſ tyka. Do Berunki by ſo tehdy ham ſkoro ſalubował a ham ſebi pſcheje taju rjanu cżiſtu žónſku.

Wĕſo traſch pola njeho jeſżeła hdy k jeńtwje dóńdże. Khyba ſo ſo ſ kenzliſu ſtanje a ſebi potom nĕkaſu wudowu wojnje, kotrejž ſalubi ſo titul faſtojniſzy a ſaptaczi ſa to wſchitke jeho dołhi.

„A tych mam! Dołha mam doſcż! — pißaſche Hendrich dale we ſwojim liſcże. „A wódźiſch ſ toho, luby Wojcżecho, to cżi ja pjenjezy poſłacz njemóżu. Sčam jich nimam. Kojki napad, cżujcz. wot wojaka pjenjeſu! Ale pójcżelu cżi bow dalmatſkeho wina. Wſal żym jo na doły wot kurcżmarja —" touſnawa Hendrich dale ſprawnje. Bóhłhy Knjes wě, hdy je ſapłacżu, ſnadź żenje. Ale bundyr wſak wſchĕch kocżmarjow! Njeda-li cżi dobre, to tomu kumpakej hłowu roſbíju. Nadźiju pak ſo, ſo nje njewobſchudźi a napiſeni ſnd je ſchwarnym, dobrym ryſy-winom ſe ſwojeho ſtada. To je kaj nĕd, kaj nektaſ! A pije ſo kaj woda, ſoldk po nim wotſhorje, hdy bychu w nim byle kſchenjenje. To cżje poſzyłni hiſchcże a wuczeri twoju khorowatoſcz, na kotruż ſkorżiſch. Wojcżechſchko — ſchtož je nje wopraſdże ſarudźiło. Ale ſnadź njebudże tak ſlĕ!

„Tńle to wino wupitaj ſ Berunku —" ſtónczi Hendrichowy dopiſ. „A dopomnitaj ſo pſchi tom na nnje. Sčam też nĕkotru ſchkleńczku ſwórcżu na woju ſtrowjo —"

Wojcżech bĕ nad bratrowym liſtom wſchón ſatorhnjeny a też Berunka cżitaſche jón wopjetnje, ſe ſpodobanjom. Pleńczeſche ſo ji ta ſpomnjenſka wo njej bo wuſchom, hacżrunjeż wutrynſknychu ſo ji ſyłły do wocżow pſchi ſpominanju na nĕbohuſche wobſtojnoſcże.

Wino dóńdże. A prenja ſchkleńczka, kotruż Wojcżech wupi, jako by wſchitku pokhmurnoſcż ſ jeho myſłow wuzohnowała.

Mrokí, wotpocżowaze na pſchitomnoſczi runjewon ſadwĕlnej w tej parje wobnimeze brĕczki ſo roſehnachu a poſłubichu a ſ kóždym nowym ſrĕbnjenjom jewi ſo jej ſtyło a ſkapny na jeho ſajyk, ſdachu ſo jemu tak wocżeŕitwjaze, tak łahodne, jako by na wupraſhnjene mĕſtno padła wumożaza roſa . . Stłóczi ju do dłónje tu ſchkleńczku a tłóczeſche ju a tłóczeſche ſ tſchepotazymi porſtami, jako by ſnajmjeńſcha jeničku hiſchcże kapku wumożeſkeho łeka ſ njeje dyżył wunicżicz . . . .

Może ſo to ſdacz ſmĕſchne, ale njebĕ w tom dozyła niczo ſmĕſchneho.

A potom ſda ſo Wojcżechej tak cżĕżno, tak duſno tu wó jſtwi — — Cżujeſche jenoż wukſoſcz, hrožnu pokhmurnoſcż. Njeſnjeżnu wutkoſcż na cżele a w duſchi ſadwĕkomnu próżdnotu a bĕdu. — — Jemu bĕ, jo teži we wrócżu, kiž jeho wjerżi, ſawjerża, ſo by jeho ſanjeſła, ſchtó wĕ, hdże . . . .

Njeſamó dźeże doma wudźerżecz a wunídże na haju. Wonka njebĕ hižo tak dołho pobył.

Spotknyſchtcz ſo jemu koleni, tak łkaby ſo cżujeſche a wuwutlenj. Wróczi ſo bórzy ſaſo. Stup jeho njebĕ wĕſty. Ale wón cżujeſche ſo kruczińſchim, wĕſcżińſchim.

Veronika, kotraż bĕſche runje doma, ſe faſtróżenjom pohlada na muża. — — Wojcżech bĕ ſo picz nawucził a njemĕżo wjazy wina, pijeſche palenz. Budże ju dale picz. Budże ſ picżkom, ſ picżkom ſ nawucżenja — —

Widźeſche pſched ſobu zyku hróżbu tołſte pokłateho žiwjenja, tuteje załoſlineje a do ſahuby zyle njewuproſnje wjedźageje roſwólnoſcże

Lĕdy bĕ ſo trochu wuſpał, woteńdże Wojcżech ſaſo je domu. Veronika njebĕſche doma; jenoż dźeczi bĕſchaj wó jſtwi.

(Pokračowanje ſcĕhuje.)

kotlisse wobsłużi, pschiwjebješe won kaše a hnem rěcz na strowotnikjo wobsteżnosće swojeho wopora. Wobhlada jeho woczi, pschima za hibikom a dawa lekarju radu. Hdyž won potom dospjeje, so je k pschinjeżenju papjery a wody ham wo sćiwje abo pschedměstnosći wostajeny, wuzije won tule sćladnosć, so by pjenjesy, dobyćki a druhe wězy kradnył. Nażohnuje so potom rucze rozdawaso, so na druhi dżeń hišće raz pschijeże. Dokelž może so swětłosću na to liczić, so sćitnił też w druhich mětach wustupi, so psched nim warnuje a so prošy, so by so pozitiwi pschepadał.

— **Stätne khorosće w sakskej Hornjej Łužicy.** Po hamtskim sćitenju krajneho strowotnistwowneho hamta běchu 15. hrjeżnje 1931 w Hornjej Łužicy sćekhoważe stätne khorosće: 1. Stojniwosć (Milzbrand) w 1 gmejnje a 1 dworje Budyškeho hamtskeho hejtmanstwa. 2. Pokhroma w 5 gmejnach a 10 dworach Budyškeho a w 3 gmejnach a 3 dworach Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa. 3. Pjerifnowa kholera w 1 gmejnje a 1 dworje Lubijskeho hamtskeho hejtmanstwa. 4. Natykliwa khudobrajnosć kopytaczow w 3 gmejnach a 3 dworach Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa. 5. Pežołaze khorosće we 2 gmejnowaj a 2 dworanaj Budyškeho, w 4 gmejnach a 12 dworach Kamjenskeho, w 1 gmejnje a 1 dworje Lubijskeho a 1 gmejnje a 1 dworje Zitawskeho hamtskeho hejtmanstwa.

— **Swinjazy mór je wudyrił mjes swinjemi rycerskublerja komornego knjesa f Bieliughoff-Rieśch w Njeswačidle,** schtož je jo hamtšy swěsćiło.

— **Wohroma je jischka mjes schparatym stotom** ratarjow Mara Kindta w Rannowoju čo. 55 a Pawoła Hanischa w Rannowoje čo. 41.

— **Kradnjene kolo.** Wutoru 21. haprleje popołdnju krabnychu f jenoje wołkeje na Kěžorskej dróhy muzaze jšone kolo znamki „Nakadi" čo. 7496. Kolo nadeńdene čorne krošna, trochu deleschtojuzene wodźidło, čornej zellukoidowej pschimadle, žolte swojena f čornymaj šnuškomaj, pedalaj f gummijemi, čornej błótoschkitakaj, kukowaty swónčk, brune kožane sedło, šnuroby njesnateje znamki, schérej wobrucźi. — Wo wězowne spožlenja prožy kriminalne wotdźelenje w Budyšchinje.

S Khelna. Khalnjanske sjerbske towaršstwo „Domizna" wuhotuje njedźelu 10. meje w Malym Wjelkowje swjedźeń pod heslom „Sserbski wječor", kiž je sdobom 2. jałoweństi swjedźeń towaršstwa. Swjedźeń sapočnje so wječor we 7 hodź. Radworišta Hudźbna Jednota budźe swěcź a hokolska kapala pjecza hudźicź. Swjedźeń budźe Wjelkowskim a wokolnym Sserbam wésće jara witany.

Z Pančic. Po jutrach je so w tudomnej młodowni zaso z orthopädiskim turnowanjom započało. Na nim wobdźěla so tukhwilu jenož šulske dźěći z Pančic, Marijneje Hwězdy a Wotrowa. Za Worklezanskich a Khrósćanskich, kotrež maja zdźěla daloke puće, njeje so dla jězby z autom dojednało. Na tutych gymnastiskich zwučowanjach wobdźěli so 26 dźěći, 13 hólcow a 13 holcow, z tudomneju šulow 18, z Wotrowskeje 8. Mjez dźěćimi su wšitke staroby a rjadownje zastupjene. Też starši maja dźeń a wjacy zrozumjenja za tuto pomocne turnowanje. Wšelacy scyła njewěrdźa, zo maja jich dźěći nazhibnjeny rjap, hakle přez lěkarske přepytowanje su to zhonili a spóznali, kak wužitne tuto čělne zwučowanje za jich dźěći je.

Z Pančic. W swojim času pisachmy wo njehańbiwym zadźerżenju jeneje młodostneje skupiny jutrowničku w našej wsy, hdyž so tu nimale čělnazy wokolo honjachu. Bórzy po tym je so tudomna gmejnska rada z wobćežowacym pismom na hamtske hejtmanstwo wobroćiła. Wězo přistejaca wyšnosć njemóže za to. Kaž so zda, budże so hišće wokrjesna zhromadźizna z tutej zrudnej należnosću zaběrać. Katolscy zastupjerjo su přećiwo twarej młodownje w Klóštrskej krajinje byli, so bojo, zo móhło so tajke zranjenje nabožnych a narodnych ćućow zasydleneho wobydlerstwa stać. Bohužel je so překhěrje stało, byrnjež wobaj předstejićerjej młodownje (prjedawši a nowy) młodostnych namołwjałoj, naložki a waschej katolskich Serbow wobkedźbować a ćesćić. Někotři wšak žaneje ćesćownosće před wěru, nabožnosću a narodnosću nimaja. To je kažacy wliw wulkoměstow.

Z Marijneje Hwězdy. Jara wobžaromne njezboże sta so w tudomnej holčej ludowej šuli. Sulefka Marja Wornaczec z Miłoćic padże při turnowanju na płonej zemi a wobškodźi sej palc praweje ruki, zo dyrbješe so do Budyskeje khorownje k operaciji podać. Jena myška (Muskel) bě so mjez kóstkomaj sunyła, zo porst wjacy trjebać njemóžeše. Operacija je hewak derje wotběžała. Praša so jara, hač budże palc přichodnje zasy dospołne k dźěłu. Njezbožowny přepad, kotryž je so pod dohladom wučerki stał, wuči wospjet, samo při najsnadnišich ćělnych zwučowanjach kedźbny być.

S Kamjenza. W Kamjenzu so 18. meje Lessingowy dom poswjeći, ke kotremuž na 200. narodninach basnika, 22. januara 1929, satkadny kamjeń położichu. Lessingowy dom śmě w hornim poschodźe nimo sale za pschednoschki ludowu knihownju f čitarnju. W pschihešnich městnosćach samješći so měschćanski archiw, tadźina knihownja a Lessingowe wotdźelenje noweho měschćanskeho muzeja.

S Njeńzow pola Wojerez. Sda so hižom nětko, so budże też létša strach smijizowu wulki. Hoscenzar Mikławsch Wjeko je hižom 4 tuhych straschnych hadow morił.

S Delnjeho Wujesda. Njeboże a schoże! Wutoru 14. haprleje podachu so našemu murjerju, kiž bola žiwnoscerja Domaschki jeho wotpalenu brózeń a hródź zaso twarjachu, popołdnju do Lucza na pschewodźenje, so bychu jenemu towaršschej. nětkuschnemu rychtarjej a twarjej Janej Klemmerej f Lucza, pobledniu cześcź wopokasali. Mjes tym pak su tu Wětšiny hólaj thětro zahadźeli. Murjerjo běchu lědma twaŕ wopuschćili, dha wětr do murjow storzi, so so wone powalichu. Na schoże njeběsche žadyn dźěłaćer na tworje wostał a tchołda še strachom wotcuhowachu. Nasajtra so naschi murjerjo zaso do dźěła dachu a na tjeźim duju sběhachu swój twaŕ a wjeźeli swjeżeńcu hacź do nozy.

Se Sserpschez pola Delnjeho Wujesda. Sandźenu brjeden 15. t. m. naschemu dołholětnemu rychtarjej k. Hendrichej Klawje wulku cześcź wopokasachu. Wječor so jeschli k. wokrjesnemu inspektor f Wojerez, k. hamtski pschedstejeŕ f Lasa, a Wermuthgoffa, kk. rychtarjej f Lipin a Lucza a gmejnske zastupjerstwo je Schepschez. W mjenje zastupjerstwa zjimachu so k. kantor Runga Rowa, powita hoscźi, kiž běchu so jeschli a rěcźesche wo jeho 25 létnym zastojnstwje. Na to rěcźeschte k. wokrjesny inspektor a khwalesche jubilara w jeho 25 létnym dźěrnym zastojnstwje a pschepoda jemu lisćinu a diplom wot wokrjesneho wubjerka. Stónčnje rěcźachu hišćeze kk. hamtscy pschedstejerjej a rychtaŕ f Lipin a jeho dołhu dźěrnu dźěławosć khwalachu. Na to wotmě so wulka hoscźina f jědzu a picźom a tak wjeselli rychtarjowy 25 létny jubilej hromadźe swjeżachu.

S Nječij. W poslednim czasu su nasche končiny khětro wohnje traschile. Tuž je zyle nusne, zo wobydlerstwo na wušćerdźenju pschicźinow skutkowuje sobudźela. Nětko so tu zwjezdy pytaju, kotrež su njedźelu 19. haprleje popołdnju nětkaje wožowy na schleńcejerskej lězownosći firmy Dreiner & Co. widźeli abo w jeje blišcosći. Sdźelenja pschijimuje žandarmstwo abo wjesne polizajske wuschonosće.

Z Łužicy

* S Hornjeho Kamnaida. Konjej kublerja Pawoła Kuckti so konz sandźaneho tydźenja f njesnateje pschicźiny splóschtschistaj a cźerjesnitaj nimo hrodu do wody. Rjadownija schulerjow, kiž po wjesnej dróhy dźěsche, możeschte so wukhowacź. Pola Arnoldez pjekarnje wóz wo dróhowy pschibočny kamjeń sraz, konjej so wottorhnyschtaj a cźerjesnitaj domoj. Wóz padże do wjesnje rěki a pohonc hu wo wobložene wjerchnjeny, so so na nožy cźežko scani. Jeho dyrbjachu do Budyškeje měschćanskeje khorownje dowjesć.

* S Hallschtrowa. Po žnjinym ruischkim dešchczu, kiž chwjasche hermanske wjedro po sdaczu pschekasuje, běsche hermanki njedźelu popołdnju najrjeńsche nałetnje wjedro spožeżenz. Tehodla běsche też wjele ludźi f wokolinty na hermank pschischlo. Runjez so powschitkownje derje kupowało, tola wschelaze ludźo na hubjenu hermanski wobrot sforzachu. Pondźelu dopołdnja běchu sfotne wiki, njeběchu pak pschewobšérne. Ratarjow běsche brje dosć na wiki pschischło, tola njepokasowachu wjele sajina na kupowanju skotu. Popołdnischi hermank běsche wjele šnadnischi hacź njedźeln.

* S Nikritscha pola Shorjelza. Pondźelu wjeczor wokolo 9 hodź. dźěsche dźěłaćeŕ Gustav Müller f Tuchorij po dróhy a běsche njedaloko Nikritschskeje zelowneje korejmy. Tam automobil do 50létneho muża jadźe a wostaji jeho na dróhy leżo. Hakle pol hodźiny podstajo cźežkokranjeneho, kiž měješe nop cźežko puknjeny a běsche też mitskach cźežko sranjeny, namakachu a jeho do zlownje korejmy donjeschu. Lěkaŕ da jeho do Shorjelskeje khorownje dowjesć. Jako jeho Shorjelska sanitetna kolona tam wjesche, Müller hižom wumrě.

* Se Shorjelza. W njedźelskim Lichtenbergu dóńdże pondźelu pschipołdnju k cźežkemu njeschoźu. 21létny burski žnjn Bränner chwjasche pschipołdnju konje f pola do konjeza pschiwjesć. Pschi jěchanju padny won f konja, kiž jeho kopny a cźežko rani. Shorjelska sanitetna kolona Cźerjowjeho stichiza dowjese sajeschoženeho do Shorjelskeje měschćanskeje khorownje. — Ssobotu popołdnju maforentnaŕ Hendrich Grundmann na Wilhelmskim namjesće padże a žebi nohu strachnje słama. Sranjeneho, kiž běsche dźeń prjedy swjoze 89. narodninu žwjećił, dowjesechu do měschćanskeje khorownje.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Drježdżan. (Sajaty rubježnik.) Drježdżanska kriminalna policija saja 25 létneho f Kamjenizy rodhadzeho muża, kiž je pschi rubježnem nadpadże, 27. februara t. l. w Halli skutkowne, pódła byl. Tehdy běschtaj samostowanaj muzikaj do běrowa na Kralowskej dróhy pschischloj, běschtaj dwě pschiłomnej žónskej f revolwrom wohrožnjoj a pjenjetakoj, kaschčik f pjenjesami rubiłej. Napośledy pak dyrbješchtaj cźekaci, cźelejo na žiwotnych pschećelach rjow. Sajaty wschak prěje, so je so pschi nadpadże wobdźelił.

* S Cźachnitz. (Ssmjertne njeboże w dźěłarni.) We dźěłarni firmy Kelle a Hildebrandt w Delnich Ssedlicach bu žrjedu dopołonja kowaŕ Waltaŕ Gabriel f towadšom, kiž nahle wot parneje hoże wotškodźi, do hłowy trjechemy. Wobšarujomnemu rošći so napowdnu, tak so hnydom smjerć sapuji. Snjesłoženy sawostaji mandźelskin a dwěmatne dźěsco.

* S Schönecka w Vogtl. (Detektiw na motorskim kole.) Pondźelu pschihłoże tydźeńskemu stolnemu wikowarjej wětšu, kaž so twidawasche, ratać f Ebersbacha a kupi wohrožnjuchu młodu krawu 460 hriwnow hódnu. Won saptacki f dwěmaj šmjerkomaj a pominy so f krawu. Sa tři hodźiny swěsći skotny wikowaŕ, so běschtej šmjerkaj wopacznej. Jeho žnjn žnny so nětko na motorske kolo a jěsdźeše po zyłej wokolinje wokolo, so by sa jebatom hladźał. Po wowisanju wohoby so složuju, pschihłoże na 33 létneho kubleria Oskara Degenkolba w Paulsdorfje. Pobhladny dże wowrěka přejeże, ale bórzy mózachu jeho pschepokasacź, dokelž běsche krawa w jeho hródźi. Wobschudźerja sajachu a dowjedźachu na hamtsk: žudnistwo do Woleschnjaz.

* S Lipsku. (Tetznerowy wopor Straßfurtcźanu.) Pschi hłedźenju sa wokobinu wot Tetznera słonzowaneho hantwerskeho hrajeżke kofr mukn rólu, kotryž běsche stónzowany pschi žedi měł a kiž bě Tetzner skował. Po kofrowem wobšahu da so wuhlasć, so je wo krawinkho Krikschura-Dittnera je Straßfurta jednascźe. Dittner kotryž njemjeschese pschiwuznuch, běsche w Straßfurcźe pola krawinkho mischtra na Schulitej hasy dźěłał a žebi wotmyslił, do Nakuleze abo do Cźeskosłowakskeje wupuscźowacź.



Tajny rada Heck Barlinskeje zoologiskeje zahrody powita swojich čornych hosći. Najprjedy su wobliča žonow hišće zawodźete, hdyž pak so wotkryja, maju napohlad, kajkiž jón wobraz w lěwym rózku delkach předstaja. Ale mužoju z palčikoweho splaha pigmejow też rjeńši njejsu. Žony (Lippennegerinnen) noša wot młodosće jako debjeńku wulkej descy na hubomaj, zo so huba skónčnje jako hrozny pysk być zda.

Němskaj dźiwadźelniskaj mandźelskaj Pallenberg-Massary w siamskim bajkojtnym měsće Bangkoku na wujeździe.

* S Hirschberga. (Cžesti póst na Sonžny.) Tež w tutom kčasu pschiprawi so w cžesku budže na Sonžny cžeska póstowa agentura, k kotrejž budže sjawna telefonowa a telegrafna stajija sjednoczena. Tež w Němskej budže na Sonžny sajso němski póst. Do swětowoje wójny bjschcej w cžesku němski a tehdy rakuski póstowej hantaj hromadze a staty Kirchhöhlager wospatra plukow wobeju, bé potajkim s bobom s němskim a rakuskim póstowym pomocnym sastojnikom.

* S Hirschberga. (Khrobły rubježny nadpad.) W nozy sadoby so w Tischbachu maskowany rubježnik do bydlenja wyjokofstuchjo wobsbježerja Brannera. Hdyž sluscel bé wo sjini swoju sajwěcil, widscheschtaj so staraj cžlowjeka mužskemu napscheczo, kotryž jeju s revolwrom wobkrožowasche a bé jemuschy wot njeju žadascha. Se hrózbu pschestrasch. wotedaschtaj mužej zigarowy kascheczik s 360 hrimami.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro sa jutrischi schtwórtk:** Pomałku so wucžahuje, tola wostanje cžuczliwje chłódno.

* **W Bambergu staj dwaj djelacžerjej, kotraj 44 metrow wulki wuheń wotchorhaschtaj, s roschtom padnyloj a so sarasyloj.**

* **Cžežke sniesboženje je so w Ostersbje w Rusischej Prušej wutoru pola ježdneho regimenta cžo. 2 pschi smuczowanju s rosbuchanjej munizija stalo. S dotal njewujasnjenej pschicžinu je cžaha wina rosbuchny, s cžimž bu wyschschi ježdny Wendt morjeny a so dwaj druhaj ježdnaj sranischtaj. — Pionierschi cžah ježdneho regimenta rosbuchanjse smuczowanje motnje, pschi kotrymž so cžischczina mina połoži. Morjeny wyschschi ježdny sabywschi na minu stupi, tak so so z cžischczom mina sapali. Wona rosbuchny a wojaka rosterhny. Druhaj wojaka, kotraj w blischkosci stejschtaj, so z wokolocežacymi tschepkami rostorhaneje tramy cžežko sranischtaj.**

* **Pola Lobacha w Saarskim kraju je wutoru ranžerowaza lokomotiwa do boka wobjobowcho cžaha sawadžika. Pozledni wós je so swrócžił. Njehdže 20 wobsobow je so lohko sranilo.**

* **W połodnischej Chinje je so pola Kantona wobsterwy cžah swrócžił, dokelž bé hu wutrajne deschcze želesnizu rosmacžałe. Njehdže 30 wobsobow je so morilo, 20 je so cžežko a nehdže 30 lohko sranilo. Wschitzy pucžowarjo sniesbrečeneho cžaha bé hu Chinesojo.**

* **Stežlarjo w Nitaragui w srjedžnej Amerizy su 16 wutrajanow morili. Mjes nimi je němski misijonar Bergenzer, kotrehož je wieduli banditow Pedro Blandon stónzowali.**

Swójbne powěsče

Sčuhjenaj: Dora Klingstez na Zidowje a Rudolf Wollprecht w Budyschinje. —

Semrěłoj: Marja swnd. Radazowa rodž. Böhmiz we Kamjenzu, 73 lět; khowanje budze pjatk popołdniu ½3 hodź. na pohrjebnischcu swoj. Justa. — Emil Teich w Kamjenzu, 74 lět; khowanje budze jutrje schtwórtk popołdniu w 3 hodź. na pohrjebnischcu swoj. ónjta. —



Přewróčace wunamakanje za wupłodźenje mocy.

Barlinski inženěr Pawoł Hoffmann je něsto přewróčace za wupłodźenje elektriskeje mocy wunamakał. Z wosebitym wobwićom a leženjom ankra we dynamje je so Hoffmannej poradźiło, wurjadnje wjetšu zamóžnosć generatora docpěć.

Hamtske wozjewjenje z Kucyšina

Wojowanje pschecžiwo pčelozlym natykliwym khorosczam.

I. K najpěschnischemu swěsčenju a wojowanju pschecžiwo **pčelozlym natyklivym khorosczam** su so za wokrjesy Budyschkeho hamtskeho hejtmanstwa tak tež za mjesče Budyschin a Bischofizy w pschesjenosczi s pschisłuschnymi pčelozlimi towarschstwami **pčelozły jako hladarjo za natyklivymi khorosczemi** postajili. Kóžda pčelozlija budže so pozdaco znajmjenischa j. mr. cz za léto pschepytacz. Pčelozły jenoj pucžowarskich pčelozlarjow dyrdza so nasajo tři njedžele do pucžowanja pruhowacz; ma so i wuzwědczenjom wobkruczicz, so pčoły njejsu khore. Natwrót na pčelozlu pschisczelenemu hladarjej sa natyklivymi khorosczemi wob 3 dny wosjewicz, tón ma pčelozle budy po nawrócenie hischcze raz pschepytacz. Cžas pschepytanja ma so z wobdžerjom pčelozlich wuczinicz; jenoj wschi wuczenjo wjedrje ma so pschepytowacz. So by sanjeczenju natyklivych khorosczow sadżewał, ma wobdžerjer pčelozlu swoje ludy sam pschedwjesczej.

II. Hladarjo so khorosczemi, kiž so i hamtskim wuzwědczenjom wupokazali, maju prawo kóždy cžas ke jasnjej a pschepytanju kóžcze pčelozlich jim pschidželeneho wokrjesa — też pola tych pčelozlarjow, kiž njeksuschcza zanemu pčelozlarskemu towarstwu. Jim ma so dacz kóžde wujasnjenje, kiž zrěbi pschcja. Pschi swěsczenju natyklivych khorosczow abo pschi podhladze móga woni płatowy material, morwe a žiwe pčoły zobuwjacz. Woni maju też prawo, wjazy njewobsadzene pčelozliny wobhladacz.

Dźelawosez hladarjow ja khorosczemi stawa so w kamtskim jasnjenje pčelozlarjow.

III. Pschecžiwjenja pschecžiwo tutym postajenjam so j pjenjesami hacz do 150 hr., pomesnje j jatbu hacz do 14 dnjow khłostaja, dalokoż po nemskostatnym abo krajnym jakonju kruczische khłostanja sobuzene njejsu.

W Budyschinje a Bischofizy, 17. haprleje 1931.

Budyske hamtske hejtmanstwo a mjescžanstej radże w Budyschinje a Bischofizy.

Sjawna puć, kiž so Dźiwadschanskich a Bischofizankich honach j Dźibrachczicz na Schpitkowy do Waldeka wjedze, so za wobkhad se hamotkhodami wyschce 5,5 tunow skroduadnese wahi po § 30 wukasa wo wobkhadze se hamatkhodami j 15. 7. 1930 sawrje.

W Budyschinje, 18. haprleje 1931.

Hamtske hejtmanstwo.

Hamtske wozjewjenja z Lubija.

Dla cžischenja hamtskich mětnosczow hamtskeho hejtmanstwa a wokrjesneho swjasła j wokrjesneho sastarańskeho swjasła so

pjatk 24. haprleje a sobotu 25. haprleje 1931

na wobemaj hamtskimaj mětnomaj jenoj mjne wózy wobstaraju.

W Lubiju, 6. haprleje 1931.

Hamtske hejtmanstwo a wokrjesny swjask hamtskeho hejtmanstwa.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerʼ w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyny. — Za nawěsćki: G. Janak w Budyšinje

Dźensa srjedu



tuni dźeń rybow

Krewćerstwy kabeljau

punt jenoż 20 pjenjezkow

Tworykupne towarstwo

w Budyšinje z. dr. z w. r.

Bernjace tružki

najlěpša a najmišša pica za swinje, tuńša hač čerstwe bérny poručuje

Gustav Bombach w Kamjencu

Dokelž w našej Delanskej krajinje hižo dołhe léta žaneho braški wjacy nimamy, sym so wšelakim přeču rozsudźił, zo tute zastojnstwo jako

serbski braška

přewzmu a poručam so wšém kotříž maja wotpohlad, sebi serbski Lwus wuhotowac

Mikławš Hlenč w Konjecach čo. 7a

Serbske tačele

(Gramo on Platten) ma na składze

Jan Schicback w Budyšinje na Mužakowskej dr. 4

Ta symjenja

rúnklica
červjeny dźećel
červjeny a bély kał
morchej

Symjenjowa wikowarnja

Rauchfuss w Budyšinje na Zitnych wikach 9

Nowe a wjebane

kola

lejtowany wobluk, někotre znamkowe kola wot 35.- hr. Seifertec składnostne kup e na Kamjentnej hasy 29

Runklicu

ma jara tunjo na předań

Gustav Bombach w Kamjencu

Prošu so naprašować

Přednoški

Baukredit- und Siedlungshilfe e. G. m. b. H. Dresden-A., Reichsstraße 8

wo wupłaćowańskich pożczonkach, twarskim kapitalu, wotstorčenju dołha

Kak wostorču moje hypotheki wysokeje danje? Kak přińdu spěšnje k samsnemu domej? Kak možu za tunje pjenjezy swoju khěžu wuporjedźić?

13. haprleje w wječor we 8 hodź.

we Wudworju w Herbskej grychće

24. haprleje w wječor we 8 hodź.

we Wóslinku w Haškec hosćencu

Bliže zhonić

pola ERICHA GABLERA w Smječkecach

Wolmjany muslin

Wjac hač 350 wšelakich mustrow a barbow metr po

3,25, 2.50, 1.95, 1.25, 0.95 hr.

Krasne nowosće za wobleki a fale

ALPHONS SCHAUSEIL

Wobkedźbujće moje wosebite wokna

Serbow kupny dom



Wolmjane tkaniny, wušlw. za fale a rubiš. . . . . 100 cm šěroke mtr 4.75
Wolmjany muslin za fale mtr. wot 1.75
Zidźane tkaniny pisane, za fale mtr. 5.50
Wolmj. tkaniny za spódnje suknje, zelene, ... červjene, módre mtr. 4.25
Wal, wušlw. za jaki, čorne 7.50, smuh. 4.95
Corne počehnjenja na kožuchi mtr 8.50

Pozament, cank, wobsadki, francy

Fale, pisany zatčk . . . jena 3.50, 2.75
Kapički, pisane . . . . jena 1.65, 0.95
Banty za holcy 1.10, 0.85
Banty za žony, molowane a wušiw. 1.35

Moirè Šnórki Taft

čorne, běle, rózowe we wšěch šěrokosć.

Wobkedźbujće moje wosebite wokna za serbske wěcy na Dziwadłowej hasy

Schaaf

Mengner Kaufhaus

na Bohatej h. 20 - na Dźiwadł. h. 1

Dobre čehnje k sebi

Lyon-Schnitte

Beyer-Schnitte



Prošu čisło

2687

jeli maće mały nawěštk do „Serbskich Nowin.“

Gardinowe zbytki

Vitraže, rolleaux, canki we tunich klamach

IDA ERLER w Budyšinje pódl. Zwonk. Lawsk. 10

OPEL



Auto Büro

G. m. b. H.

na Hošic hasy 21

Telefon 3566, 2958 Telefon 3566, 2958

Přiloha k čisłu 93

SERBSKE NOWINY

Srjedu, 22. haprleje 1931

10lětny jubilej spěw. tow. „Radosć" w Bukecach

Towaŕstwo „Radosć" w Bukezach bźišče sebi k wośmjezesenju swojeho 10 lětneho jubileja jara sajimawy a wulki program wusmyslilo. Zyły prěni dźeł Kozarowego „Ratźeja" s chórami a se solami, kaž też wobšěrnische dźiwadło pśedwidźeješ — to chce sa wjeśne towaŕstwo pśecyo wjelike wośnamjenjenjeś. Sokolwartety a wjele druhe soloparcije śpiwachu někotre wobsuźowy towaŕstwa. Wšo njemóžemy sebi ... tuthy lekko žadaś, kaž wot wuwuźenego śpiwarja, a to też zyle wósebe njebu wotmyslil jednotliwych, konkurowaś se solistami a wunkonćeśćanstimi pśedstajenjemi, nż. wšykź śpiwachu ze saharitośe a lubośe k wěsy a prózowachu so wo dobre poradźenje zbiła. Tehodła móžemy też tym dopołoka pśeradźiś, so je so wjeckor haś na někotre małe njejasnośeśe, jara derje poradźił.

Khór „Radosć", kotryž wobsteji s nimale 40 sobustawow, wotewri program se sawodnym chórom te Sesterjowym Počasam, Stwórba Boža, templo śwjaty. Muźiśe hłoso, wosebje tenor, maja so khětru napinaś, so bychu wobstałe pornjo žonjtkim. Tola też sopran we wyšokosći wjele śhubi, alt je w khórje najśiwšchi błoś. Niedźiwajo na někotre chybiniśke njejasnośeśe w basu so chór rjenje poradźi. Druhi śpew „Wy haju, polu, holi" bych hišćeśe jomu tak kucze śpiwał, tola to su nahlady jednotliwych dirigentow. K. wuczeŕ Wjela, kiž konzert wjeśora zwoboniśe dirigowaśe, lubjeśe so nam, wosebje jeho měrnehu, ale tehodła exaktnoho a kruteho nawjedowanja dła. Klawěrny pśewod bź pśecyśelnje k. wuczeŕ Jenc pśewjesał. Sola mjes jednotliwymi chórami śpiwachu sopran: tśeśna Keŕkeŕ, tśeśni Wjelina, alt; k. Paleŕ, tenor; k. wuczeŕ Soba, bas.

Dwójny kwartet njechaśe tak prawje klincźeć, (Arawicka ty mólczka) je zgle wšycze sobu na tym wina, so śpiwarjo mjes sobu žaneho prawego kontakta njemějachu, dokeĺ pśedbalako róžno śiejachu. (Tenor pśechjara na f-kl biśe, sopran je we wyšokosći pśecyśeśki). Wjacé druhe cźišła, to móžemy ł wjeśkosću kontatowaś, su so rjenje poradźiłe. Wošćo je rjane, haj najlepšo cźišło zhlego wjecźora bź khór „Hdźe su mi bonty cźerwjene". W stónczinym khórje so te dobycześśe haleluja we muźiśkich hłosach tak prawje „dobycześśy" poradźiś njechaśe. Jako pśichodnik šišśechacnu pśišcze „Cźołmiśki śpew" s Nalźeja, kotryž jara derje skutkowaśe. Wo poradźenje konzerta ma k. wuczeŕ Wjela zgle wěśće najwjetśe zasłužby, je pilnje studował se śwojimi śwérnymi śpiwaćarni a śpiwarjemi, so by mohł dacź k jubilejej dopokas wo hódnosći a pilnosći towaŕstwa.

Po konzerće powita pśedsźeda „Radosće", k. Lubjeńśi, hosći, kiž bźechu so we wulkej liczbje naśchi, a jimnsće bo śwjedźeńśeho śłowa. „Radosć" haji wobeje narodny śpew a śpita śwojich sobustawow w narodnym śmyślenju strucźeś. S „Radosće" wuńdże Bukezanski Sokol a dujeśki khór. Krótki historiski pśehlad pokasa nam, so je „Radosć" śwoju narodnu winowatosć stajnje dopjelnjała.

Nejwaźnjejša kapała jahra někotre cźišła. Dyrbimy pśiznaś, so njebź žane wokśechwjenje na taku hudźbu pobłuchaś, cźłowjek móžesche woprawdźe wobjuźiwjeś, hdyž we śpiwje „Hišćeśe Sserbstwo njeśhubjene" tam a sem cźłu harmoniju wuśłyšicha. Też w rejwaliśkej hudźbi dyrbimy bo tola prózowaś, so stónczinje kulturny stndźeńk dozpjetmy, kotryž je naśchich serbśich śwjedźenjow hódny!

K. Hajna se Splośta, pśedsźeda „Ssolobika" wupraji jubilejnemu towaŕstwu śwoje pśecyśeśe. Potom sźe howaśe nowa serbśka hra, kotruž je napisał Jurij Kubśećan: „Cźehodła Hilźu tamasch?" Hra, kotraž znjeśeśo wulki pśichiłeś, je derje pśechenytśiła a namakaśch w njej hłuboś a dobre idźe. Hra mohła poprawom też rékaś: „Prawda dobuźe". Demonistka móz (thodojta) spyta cźłowjekam śeśchodźeś a dhze cźłowjeśki śpiaŋ śuicźeś. Sći cźłowjekoju ńami pu jej se pśedkom k temu. Cźłowjek dyrbi padnyś pśyches cźłowjeka. Tutej mozy steji napśećiwo prawda. (Pśichodstajena pśhes wódneho muża a jeho cźetki bludničźki.) Tutaj khłostataj śtótnika, ale nhtujstaj spraweho a dobreho. Hra sapoczina a khónczi ś dialogom mjes tuthymaj dwéma mozomaj. W brzedźa sapjecze nikto autor jara sajimawy cźin se Sserbow, sandźenośeśe a illustrnje wojowanje wobeju stronow. Widźimy pśichi tym jara dobre, derje śtudowane typy, na pśch.: Roboćan, njewólnik; śwobodny herótki nhtujt, jako idealist; Hajnkowe jako pratyp śłótnośeśe, teź śnadny kujes a śnadna knježna w śwojej naduśeśi, śtaj derje rysowanaj. Po sadnećlowanźym wojowanju bo poczina stónczinje sapjeczeny cźin wujaśnjeś. Khodoita je pśechwinjena, prawda je bobyła a śpokojom wrócźi bo wódny muź do śwojeje mlnyśkeje rźěi. Hrajeśki a hrajerjo bu wšichtaj śwoju rólu derje naiwukhyli a pśkuz pśechestajił, njech bo tehodła wšychtaj s powśchitkownej khwalbu śpokoja. Rjane kuliśy je namołował k. Lubjeńśi.
— Towaŕstwo „Radosć" ma wjele prawo, bycź śpokojom s poradźenjom rjaneho wjecźorka. —n—

Jutry w Moskwje

Dopisowaś „New Cronicle" pisźe s Moskwy, so je jutry wośom zyrtwjow wopytał. Wšicź su hyle natłóczene polne a je było pśchede wšyźem wjele młodźiny widźeś. Propaganda pśećeźiwo wérze je strony wyśchośće njeje wocźakowany wušpeh méła. Réčnjazy pśećeźiwo nabożinje w bźeśaceŕskich śjednoczejśtwach su bo s krótkimi sakładnymi sadabami pśećeźiwo wośmjezenju horjestacja śpokojili, potom pak hu wo pjecźśetnym bo śpodarśtwje planje réczeli. Tu nóz su bo dyrbjeli wšyć śobustawy śjednoczejśtwow we śwojich klubowych méśtnośćach pokasaś. Pśichi śaśtupje su dyrbjeli śwoje śobustawśke liśćiny pśchedpokazaś a su dostali na nje pjecźat jako dopokaźmo pśchitomnosće. Mnohy pak su bórzy śaso domoj śchli, to bychu jutry śwjeczili. Jutrownu śwjedźeń je pśaćźišiny sa muku, butru a jeja wyśoko śehnał, teź pśchedawarńe wyśchnośće su hódnje saśtužiłe.

Dopisowaŕ „Kólnische Zeitung" pisźe: Moskowśke twornje njemźaćnu jutrownebo wotpocźinka. Sowjetśke nowiny su wjele pśaśe, so dyrbja wšyć proletariśte mozy do boja ś popami a jich pśchiwiśkom. Teź dyrbjaku jutrownićźu bźeśaceŕjo do dźeła, kiž méźachu poprawom śwoju śwobodnu njedźelu. Sarjadnistwo Moskwy je wścho móžne sa propagandu pśećeźiwo wérze do horjestanjeneho cźinika, Kinematografy su filmy pśećeźiwo naboźinje podawaśe. Pśchedy zyrtwjomi bźechu pśchenjeśene kinoaparaty postajene: dźiwcźu łud ś najhórśichim wušmeśchowanjom wéry a duchownych sabawjeźą. Tola wšyśe zyrtwje, kiž wujchńcźi hišćeśe sawréła njeje, bźechu natłóczne polne, a hišćeśe dhzjśe wjazy wérzejazych nuts. Skupiny kommunistiśkeje młodźiny pod wjednistwom dorosćenych wjazy krócź śpytachu, Bóžu śłužbu kśejeś. Se mozu bo bobywaćhu do pśchepjelnjenych zyrtwjow, cźišćachu a storkachu wérzejazych a wołachu. Tajśi nawal móźeśe lohko śtraśchne śćehwći méćź, na pśch. we wulkej zyrtwi „Wumożnika", hdźeź bź do 10 000 wérzejazych zhromadźenych. Ale wérzejazy su wobdźiwanja hódnu méronoś pokajali, śtejachu śe śwojimi bo śwećzajzymi śwećźkami w rukach niedźijawajo ropota a hwijdanja kommunistow.

Khwačanske burske towaŕstwo

Khwaćanśke ratáśke towaŕstwo wotmě śchtwórtk śwoju 15tuśchu śłownu śhromadźiznu pśi dobrym wopyće. K. ratáśki rada Umhauer ś Budyśzkeho pśchednaśchowaśche wo pśahowanju śadu a śadowych śchkódnikach. Pśchednoschowaŕ namała w pśhitomnych kedźźiwych powśluchaŕjow sa śwój sajimawy pśchednośchk. W rosmnohoje bo na někotre praschenja wotmołwi. K. wuczeŕ Pětśchka ś Wulkeje Dubrawy wabjeśche ś krótkimi śłowami sa śwjatk śabaŕśkich towaŕśtwow. Po pśchednoschku wotmźwaśche bo basśchi porjad śłownje śhromadźiźny. Podaśchtej bo lćina rozprawa wo pokładni. Pokładnik bo wujwobodźi. Pśchi wólbach wolešche bo sa pśeśjedo japśowarja k. Schjeza a sa namźśnika k. Jur. Sa druheho pśchedźsyou wolešche bo k. Jan Mźnuk. Pśchejeśche bo wjetśchi powśchitkownu jasim sa towaŕśtwo. Nahmnu chze towaŕśtwo wo śwojim basśchim dóńeśe zednaś.

Towaŕśtwowy pśchehlad wot łałożenja hacź do dźenśa je śeśchowazu: Towaŕśtwo łatoźi bo w śebruaru lćta 1910. Tehdy bo 40 pśchitomnych wośobow sa śobustawow sapiśa. Do pśchedźsyśtwa bźuśchachu k. Mźóśk ś Mźrćtowa (1. pśchedźsyda), k. Fźicher ś Khwaćźa (2. pśchedźsyda), k. Schźfer ś Khwaćźa (1. sapiśowaŕ), namźśnik k. Lorenz ś Delźa, pokładnik bźeśe k. Kźchźank ś Khwaćźa.

W prěnim lećje wotmě bo 7 śhromadźźinow ś 4 pśchednoschkami, w lćze 1911 4 śhromadźźinow ś 2 pśchednoschkami, w lćze 1912 5 śhromadźźinow ś 3 pśchednoschkami, w lćze 1913 2 śhromadźźinje ś 2 pśchednoschkomaj, we lćze 1914 3 śhromadźźinje ś 2 pśchednoschkomaj, w lćze 1915 jenoź 1 śhromadźźina, w lćze 1916 njeje nicźo sapiśane, w lćze 1917 wotmě bo 1 śhromadźźina. Wot lćta 1918 hacź bo lćta 1927 towaŕśtwo cźeźe cźaźy pścheźiwi. W lćze 1927 bo towaŕśtwo soźo śhraba a wotmě 4 śhromadźźiny ze 4 pśchednoschkami, w lćze 1928 5 śhromadźźinow ś 5 pśchednoschkami, w lćze 1929 4 śhromadźźiny ze 4 pśchednoschkami a w lćze 1930 3 śhromadźźiny ś 3 pśchednoschkami.

Pśchi śvoćzatku bźśche śhromadźźina cźeśtnje wopomnźa semeśeźo sobustawow Schustera a Wrobla ś Khwaćźa.

Španiska

Trajaze politiśke njemźry a bźśći w Schpaniśtej śtaćhu kedźźoność zyłeho śwéta na tutón kraj. Schpaniśka hraje tu khólu we „śwétowym konzercźe" wulkich a małych śtatow zyle wunśeśaźnu rólu: geografiśku śtućhu do Europy, ale je ś naśchim kontinentom jara śłabje śwjasana. Njeje ani prěnjorjadny śtat a njemóžemy ju teź ani lićiś k bruhorjadnym śtatam. Je to tak rjeź pśchekhódny śtat.

Sapoćzatk noweho wéka hraje Schpaniśka w Europje pśinjotnu a wunźnamnu rólu jako prěnja móź na morjach a w kolonijach. Pźuwa we śfoćze a śźébrje, kiž bo je samóźśkich śemjow bóśtawa do kraja.

Sapoćzatk 16. lźśtśotka ma schpaniśke kraleśtwo 4,3 miliźony wobydlerjow a tónź teho lźśtśotka hižo 8,4 miliźonow. Potom pak móź a wunźnam Schpaniśkeje žałośnje spada a sapoćzatk 18. lźśtśotka ma kraj jenoź hišćeśe 5,8 miliźonow ludźi.

W 17. a 18. lźśtśotku bo Schpaniśka politiśy a hospodaŕśky wjazy njerozwźje, śtónczinje śhubi Schpaniśka tónź 19. lźśtśotka śwoje amerikanśke kolonije a bo wjazy njeśtaći k móźniśchim wulkim śtatam.

Jara sajimawe je pśchirunanje liczby wobydlerjow Schpaniśkeje ś wobydleśtwom zyłeje Europy w poślednich 330 lćtach.

W lćze 1600 méśeśe Europa 95 miliźonow ludźi a Schpaniśka 8,84 proz. zyłeho europśkeho wobydleśtwa. W l. 1700 je w Europje 130 miliźonow ludźi a schpaniśki lud twori jenoź hišćeśe 4,46 proz. zyłeho wobydleśtwa.

W l. 1800 ma Europa hižo 188 wobydlerjow a Schpaniśka — 11,5 miliźonow, dokeĺ schpaniśki lud we 18. lźśtśotku roścźeśeśe śpeśćonišćo dyźi wośtaśe europśke ludy.

W l. 1900 bź w Europje 400 miliźonow ludźi, we Schpaniśkej 18 miliźonow abo 4,5 proz.

Stónczinje w poślednich lćtach roścźe wobydleśtwo druhich europśkich śtatow ruźišćo dyźi schpaniśki lud.

Jutry w Moskwje

Dopisowaś „New Cronicle" pisźe s Moskwy, so je jutry wośom zyrtwjow wopytał. Wšicź su hyle natłóczene polne a je było pśchede wšyźem wjele młodźiny widźeś. Propaganda pśećeźiwo wérze je strony wyśchośće njeje wocźakowany wušpeh méła. Réčnjazy pśećeźiwo nabożinje w bźeśaceŕśkich śjednoczejśtwach su bo s krótkimi sakładnymi sadabami pśećeźiwo wośmjezenju horjestacja śpokojili, potom pak hu wo pjecźśetnym bo śpodarśtwje planje réczeli. Tu nóz su bo dyrbjeli wšyć śobustawy śjednoczejśtwow we śwojich klubowych méśtnośćach pokasaś. Pśchi śaśtupje su dyrbjeli śwoje śobustawśke liśćiny pśchedpokazaś a su dostali na nje pjecźat jako dopokaźmo pśchitomnosće. Mnohy pak su bórzy śaso domoj śchli, to bychu jutry śwjeczili. Jutrownu śwjedźeń je pśaćźišiny sa muku, butru a jeja wyśoko śehnał, teź pśchedawarńe wyśchnośće su hódnje saśtužiłe.

Dopisowaŕ „Kólnische Zeitung" pisźe: Moskowśke twornje njemźaćnu jutrownebo wotpocźinka. Sowjetśke nowiny su wjele pśaśe, so dyrbja wšyć proletariśte mozy do boja ś popami a jich pśchiwiśkom. Teź dyrbjaku jutrownićźu bźeśaceŕjo do dźeła, kiž méźachu poprawom śwoju śwobodnu njedźelu. Sarjadnistwo Moskwy je wścho móžne sa propagandu pśećeźiwo wérze do horjestanjeneho cźinika, Kinematografy su filmy pśećeźiwo naboźinje podawaśe. Pśchedy zyrtwjomi bźechu pśchenjeśene kinoaparaty postajene: dźiwcźu łud ś najhórśichim wušmeśchowanjom wéry a duchownych sabawjeźą. Tola wšyśe zyrtwje, kiž wujchńcźi hišćeśe sawréła njeje, bźechu natłóczne polne, a hišćeśe dhzjśe wjazy wérzejazych nuts. Skupiny kommunistiśkeje młodźiny pod wjednistwom dorosćenych wjazy krócź śpytachu, Bóžu śłužbu kśejeś. Se mozu bo bobywaćhu do pśchepjelnjenych zyrtwjow, cźišćachu a storkachu wérzejazych a wołachu. Tajśi nawal móźeśe lohko śtraśchne śćehwći méćź, na pśch. we wulkej zyrtwi „Wumożnika", hdźeź bź do 10 000 wérzejazych zhromadźenych. Ale wérzejazy su wobdźiwanja hódnu méronoś pokajali, śtejachu śe śwojimi bo śwećzajzymi śwećźkami w rukach niedźijawajo ropota a hwijdanja kommunistow.

69. duchowna wječorna hudźba

Heinrich Schütz: Stawizna horjestaća Jezom Khrysta. Wutoru, 21. haprleje 1931, we 8 hodź. w Pětrowskej cyrkwi.

Hač dotal smy pśi duchownych hudźbnych wječorach husćišo rjane, wumělśke a nutrnosć pozbožwace skladby wulkeho mištra J. S. Bacha słyšeli a so [illegible]m wokśewili, a pśeco zaso je rad słyšimy. Pśi pśipośłuchanju smy so prašeli, kak je móžno było, zo je so hižo w tehdomnišim času (1736—1740), hdźeź běše tola pornjo dźensa jara malo hudźbnych šulow, tak wysoke wumělstwo dokonjeć mohło? A my pśińdźemy pśi tym na to, zo je to z wjetšim dźělom woprawdźe pśinarodźeny Boži dar. — Wčera wječor słyšachmy pak skladby dotal mjenje znateho, ale teź slawneho mišira Heinricha Schütza, a to jeho stawiznu wo horjestaću Jezom Khrysta. Tutón wumělc běše sto lět prjedy Bacha (1585—1672) žiwy a je teź hižo pomerńe rjanu hudźbu dokonjał, wo kotrejž je so hižo wjele pisało a powědało. W cisle 90, sobotu 18. haprleje, je so wo tym w „Serbskich Nowinach" wšo nadrobnje wopisało. Tak chcemy so w našej rozprawje jenoź na předwjedźenje tuteje wobšěrneje jutrowneje hudźby złožić.

K předwjedźenju je wjetša ličba sobuskutkowacych trěbna, a to mnozy solisća a teź wšelake khóry a hudźbna kapała.

My słyšimy spěwać: Evangelistu (Hans Diener z Drježdźan, tenor), Jezusa (Alfred Elßner, bas), Marju Madlenu (Klara Märkelec, sopran), dwaj mužej w rowje, dwaj jandźelaj, młodźenca w rowje, Cleophasa (Alfred Jan a Herbert Stöckel, tenor), pomocnika (H. Stöckel), žony pśi rowje (žónski komorny khór), wyššich měsnikow (mały muzski khór wot „Sängerbund") a tych jednaćoch (šulerki a komorny khór). — Nimo toho skutkuje sobu Dr. Artur Imiš (cembola), Martin Bauer (byrgle) a powjetšena kapała Collegium musicum. — Hłowne *wjednistwo ma Horst Schneider.*

Hnydom do pśedka ma so pśispomnić, zo je tuto horjestaće z cyle jednorymi hudźbnymi sredkami wobdźełane. Měšany khór wotewri tu wěc ze słowami: „Horjestaće našeho Knjeza Jezom Khrysta, kaž je nam wot tych šyrjoch evagelistow wopisane"; wšo w tutej swobodnej, njewjazanej réči. Tak teź je cyła hudźba k tomu pśimérjena. Evangelista ma wjednistwo cyłeho horjestaća za pśiposłucharja. Wón njespěwa swoje słowa we wulkich melodijach, ale wšitko bóle recitativnje (powědajo). Tola pak ma napinacy nadawk, dokeĺž nam cyłu stawiznu mjez solistami a khórom proso rozjasni. Stawizna započina so ze słowami: „Hdyž bě so Sabath pominył, pśińdźešataj Marja Madlena, kotrejž so mjenujetej Jacobi a Salome, a Johanna a z nimi druzy, kiž běchu z Jezusom z Galileje pśišli, kupowašataj dobru žałbu, zo bychu Jezusa žałbowali atd." Hans Diener z Drježdźan to jara jasnje a zrozymliwje přednoso-waše. — Na to prašeja so t ř i ž o n y (abo Marja): mawe, zo hudźbne wucho słyši, kak so ćežki kamjeń „Stó wotwali nam kamjeń wot rowa?" Tu je zajimjeń wotwala. — Evangelista powěda dale: „Přetož wón bě jara wulki. A woni pohladachu tam a wuhladachu, zo je kamjeń wotwaleny wot rowa atd." — Dwaj mužej w rowje so prašataj: „Što pytatej žiweho mjez morwymi?" . . . Tak so to dale z khórom a solistami wotměnja, kaž je tuta stawizna ze Swjateho Pisma znata. — Wšitcy pśédku *mjenowani solisća, khóry a hudźbnicy* so pśócowachu, swoju wěc derje dokonjeć, štož je so teź powšitkownje poradźiło. Wubjernje rjenje spěwaše Alfred Elßner (bas) Jezusa. To bě wosebite wokśewjenje. — Tola pak jedyn wot tych dwojoch mužow a młodźenc pśi rowje (Alfred Jahn drje?) spěwaše we wyššich registrach trochu jara z wołanjom, to njebě žana nutrna barba za cyrkwinski spěw. — Spodźiwne je teź, zo je Heinrich Schütz dwaj jandźelaj za mužske hłosy komponował, ćehodła nic za dwě wjetšej dźeśći? To tak njepřihódnje klinčeše. — Khóry cyle derje spěwachu a orchestr a byrgle njemějachu žadyn wulki a ważny nadawk. — Wšo měješe Horst Schneider kruće na wotežcy, tuž je dobre poradźenje z wjetšeho dźěła wot njeho wotwisne było. — Deśćikojte wjedro bě snadź někotrehožkuli wot wopyta tuteho nutrneho wječora wotrašało, hewak pak bě wopyt nimale dobry. Tute rjane a pozběhowace wječory mohle so tola hišće bohatšo wopytać. W.

W l. 1925 měješe naš kontinent 480 miljonow a Schpanijka jenoż 4,44 proż., to je 21,3 miljonow.

Tuhi wuzku Schpanijka, nimale bjez kolonijow, bjes mócnego łódźstwa, hraje we świetowej politiy jenoż njewažnu rólu.

Proces přećiwo wulkomordarjej Kürtenej

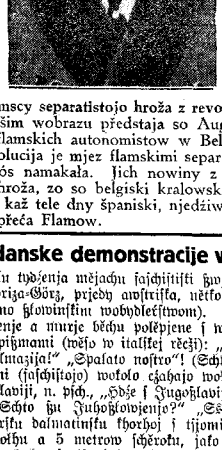
Medizinski wězywustojny rjekuje: Kürten je swoje njeskutki z połnym pschemyślenjom a samolwjenjom sturił.

W dalschim jednanju pschećiwo wulkomordarjej Kürtenej pschestyschcha so połdruha najprjedy krajnoźudniski direktor Hertl jako Kürtenowy pschepytowanišli sudnik. Wón cytatsche na poldra hodźiny swoje stejischcze. Njekny, so je **go prózewat do dusche tuteho dämona pohladacź** a je jara bjesćiwego człowjeka nadeschoł, tiż měješe wulku cześćerownosć **psched swojej** jonu. Jej je go też najprjedy swojich zadawkach njeskutkow wusnał, so by świedomje wotlożił. Na proschenje sa pschiczinami, z kotrychż je Kürten swoje njeskutki sturił, je wón wotmolwił, so je go chżył jenoż na justizu wjeselcź. Jako je posdatschu z lekarjemi a **pschychiatrami wuzkho hromadźe pschischoł, je na mysl sapadnył, so je sadatnym wurjeczeł.**

Wyschschi knjeześtawowy rada dr. Koppe je Kürtenoun sa cząst pschepytował, keje jatby raz wo pschiczinach jeho złostnistwow rěczał a tehdy je jemu Kürten prajił: „Wězywustojni so je nimu njetrjebaja prózowacź. **Sym je swobodneje wole jednał kaj hischcze zadyn.** Hdyż so hnjertne khłostanje na nimi wukonja, dozdha njemilknu."

Nětko podu profesor Berg, kiż je Kürtena pschychiatrizy (duschownje) wobkedźował, swoje dobrodaćeje. **Wězywustojny je pschesmědźeny, so je Kürten w najwjazy padach z połnym pschemyślenjom jednał.** Je człowjek, kiż zyle pod knjeźtwom sadźbma stej. Tola z tym njeje prajene, so Kürten njeby je swobodneje wole jednał.

Potom pschesłyschowasche so **71lětny nan wobtkorzeneho,** kiż pod wusaunknjenom sjawnosće rěczeše. Wón běsće na tij sepriemy do sale pschischoł. Na to so hischcze dalschi świedoh pschepytschowachu.



Flamscy separatistojo hroża z revoluciju

Na našim wobrazu předstaja so August Borms, wjednik flamskich autonomistow w Belgiskej. Španiska revolucija je mjez flamskimi separatistami sylny wothłós namakała. Jich noviny z njetajenymi słowami hroża, zo so belgiski kralowski trón runje tak zhubi każ tele dny španiski, njedźiwa-li knježeństwo na přeća Flamow.

Wužadanske demonstracije w Goricy

Njedźelu tydźenja mějachu fašchistiści swjedźeń w Gorizy. (Gorizia-Görz, prjedy awstriska, nětko italiske město z pschewažno słowinskim wobydlećerstwom).

Twarjenje a murje běchu połepjene z wulkimi plakatami z napismami (wěsło w italiskej rěči): „Njech je žiwa italiska Dalmazija!" „Spalato nostro"! (Schylit je nasch!) Dobrowólni (fašchistojo) wokoło cźahajo wokachu pschećiwo Jugosławiji, n. pšch., „Hdyż z Jugosławiju?" „K zwinjom!" „Schto žu Juhosłowjenja?" „Ćsswinje!" Njeześchu hobrisku dalmatinsku khorhoj z tijomi lawami, 10 metrow dołhu a 5 metrow schěroku, jako płachtu bjes žerdźe, a wołachu, so khorhoj na žerdź powysche, hdyż budźe Dalmazija wuswobodźena. Wołebita hroża bě sa to postajena, ludźom klobuki z hłowow njetacź, hdyż jej zamy z hłowy njewotkrychu, jako by khorhoj blišeschе. Też włóschiszy (it.) Goriczenjo, wołebje pschekupzy, so hórschachu nad wustupjenjom wodźiwjenych „wuswobodźerjow." Wobydlerstwo, kiż je bjezmała tak w hrozbnym stuhi žiwe, wosta powschitkowuje symne, jenoż nětkoli wozjepni sa cźahom běžachu.

Cźi w Trstu (Triest) je k podobnym demonstrazijam pschećiwo Jugosłowjanskej doschło. S cźaha fašchistow wołachu: „Njech je žiwa italiska Dalmazija!" „Cźeji je Split?" „Nasch!" Spěwachu, so njewotpołoża mjecza, hacź so njebudźe italiska khorhoj hnahotwacź nad Dalmazijn. A: Rěnzy su bijo roskuskowane, Jugosławija hischcze też dyrbi być!

W Idriji su psched hrodom wolali: „Na Ljubljanu!"

J. Sch.

Towarstwowski powěstnik.

Hasłow. Jednota „Sokol" zwučuje stwórtk wječor ½8 hodź. pola Měrčinkec. Po tym su serbske narodne reje. Wša wokolna młodźina so nanajwutrobnišo přeprošuje. Wo bohaty wopyt prosy zarjadnik.

Khrósćanski Ratarski Dorost zmeje stwórtk 23. jutrownika, wječor we 8 hodź. we Wudworju swoju měsačnu zhromadźiznu.

Kotorium Serbskeje Maćerskeje Sulki (dźěćaceje zahrodki) ma sobotu 2. meje pop. w 3—½5 hodź. w Serbskim Domje (mala jstwička) ważne posedźenje. Prošu wšě sobustawy, też žónske, wo dypkowny wopyt. Dnjowy porjad: 1., Přichod našich najmjeńšich. 2., zarjadowanje praktiskeho dźěła. 3., Wšelčizny.

Bjarnat Krawc, předsyda.

Ł. S. S. Z. Wšem Jednotam! Njedźelu 17. meje je naš III. zwjazkowy cźet a Boże stpiće, 14. meje je zwjazkowe wubědźowanje a potom su hłowne pruhi, wšo w Radworju. Wšě jednoty należnje napominamy so pilnje na woboje přihotować a swoje cyłe dźěło za naš zlět zastajić. Wšě pódlanske wěcy dyrbja so wostajić. Na kóždym jednotliwem zaleźi, kak so III. zlět poradźi, dokelž je to też jeho zlět. Zwjazkowe předsydstwo.

Narański sokolski wokrjes. Hłowna zhromadźizna budże sobotu, 25. haprleje, wječor we 8 hodź. we **Njechornju** w Symankec hosćencu. I. Rozprawy. II. Wólby. III. Přednošk zwjazkoweho načolnika.

IV. Wšelčizny. Wokrjesny načolnik.

Nawječorny wokrjes. Pjatk 1. 5. wječor ½8 hodź. wokrjesne zwučowanje w Pančicach. Pruha za zlět. Kóždy aktivny bratr dyrbi so na nim wobdźělić. Wokrjesny načolnik.

Nawječorny wokrjes. Njedźelu 3. meje, wuhotujemy we Wudworju zabawny wječork ze poswjećenjom wokrjesnych khorhojow. Wšitcy přećeljo Sokoła maja přistup. Zabawa po znatym wašnju. Započatk wječor w 7 hodź.

Wokrjesny načolnik.

Ralbicy. Spěwne tow. „Lilija" wuhotuje njedźelu 26. haprl. wječor ½8 hodź. we Waldźic hosćencu w Ralbicach, swjedźeński wječor, wobstejacy ze spěwow, dźiwadłow a z rejow. Wšěch lubych přećelow serbskeho spěwa a dobreje serbskeje zabawy nanajwutrobnišo přeprošuje.

předstydstwo.

Sowrjecy. Serbske spěwne towarstwo „Sołobik" wuhotuje přichodnu njedźelu w Palerjec hosćencu w Sowrjecach swój serbski wječor. Wšěch Serbow z blizka a z daloka přeprošuje

Spěwna Kupka „Lumir" ma sobotu 2. meje, ½5 hač 6 hodź. we Woprawnym swoje spěwne zwučowanje. Nabožne khóry za cyrwinski koncert. Přińdźe wšitcy. Bjarnat Krawc.

Hospodarski rozhlad.

Sćrjedu 22. haprleje 1931.

Wčerawše urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,196	100 pólsk. złotych	46,825
1 jendźelski punt	20,387	100 českosl. krónow	12,426
100 šwajc. frankow	80,10	100 franc. frankow	16,40

Barlinska burza sajupi wjeźera je wjchelakim mjenjenjom do wschódneho wikowanja. W běhu dnja so mjenjenje strući a kursy efektow ko porjedźowachu. Wiki z dołżnymi a rentowymi liśćinami běchu jara mérne a kursy na dotalnej wyschokości bjez sawołacha.

Produktowe wiki pschinjeźechu jeźnjenjej powyschenje wo 10 pj. po zentnarju, rožaj wo 5 pj. w holotowym formje. Pschiwožba a mowy so w hotowym formje dotalnych płaćijnow dźerźeschtej. Wožita bě w termińowym wikowanju pak nješto pschihładowschtej. Rožita bě w termińowym wikowanju nješto brózschcha. Wožwa płaćijche zentnar

w Barlinje:

pschenicy 14,40—14,50 hr., rožki 9,70 hacź 9,80 hr., nalětnicha jeźnjenja 12,70 hacź 12,60 hr., najmišicha 11,50 12,50 hr., wowsa 9,20—9,40 hr.,

w termińowym wikowanju

za mejn: pschenicy 15,12½—15,10 hr., rožki 10,25—10,26½ hr., wowsa 9,80 hr.;

za julij: pschenicy 15,00 hr., rožki 10,17½ hr.;

za september: pschenicy 12,63½ hr., rožki 9,45—9,47½ hr.

Ssewnjace wiki w Barlinje.

(Friedrichsfelde.)

Pschihnali běchu 199 běhakow a 590 prožatow. Wiki běchu mérne. Běhali w płaćijnje wotpowědachu, hata spadowachu.

Běhali:

wulke	33—47 h.
křenje	23—33 hr.

Prožata:

wulke	18—22 hr.
křenje	16—18 hr.
małe	14—16 hr.

Ssedniizy na pschećahdowanje.

Schtwórtk 23. haprleje 1931

w **Kamjenzu** w kasarnach w komornym domje maschinistkich stełbow, dop. w 10 hodź.: Wschelake meble, wahi, kognak, ćyrijowe masy a cremy, wobrazy, žonjace, mužace a dźěćace wobuća, žonjace, mužaje a dźěćace drasty a schaty, linolej, motocyste kolo, drasthe, radia, gramofon z tačerlemi, schewjte maschiny, elektromotory, pišaniske stroje;

w **Lubiju** na šuduistaje, dop. w 10 hodź.: Wschelake meble, kalac, stamowe polkadnje, pišaniski stroj, wuréjne twory.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunu abo 1000 kg, newak 100 kg.

Płatny po złotej hriwnje

	20. 4.	21. 4.		21. 4.	22. 4.
Pšenica	288-290	288-290	rjana	9 21 0	9 21 0
rožka	194 196	193 195	wyka	93 6 00	93 6 00
naz. jačmjeń	—	—	modre łupiny	13-15 5	13-15,50
nal. jačmjeń	240-252	243-250	žołte łupiny	22-26 0	22-26,00
wowsa	184 188	184 188	cindella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosuwk	9-13,20	9-10,20
Pšenč. muka	4-40,50	4-40,50	rjany wosuwk	14 14,8	11-14 40
rjana muka	26, 9, 0	6-9,00	ben. melasa	—	—
pš. wotruby	13-13,50	13 13,4	rjany krukl	15-16, 0	15 6,00
rjane „	13-14,2	13-14,0	syrc, 50 kg	6 -1,80	14 -1,60
raps	—	—	rjane słona	7 -0,80	6 -0,80
hróch Viktor.	4 29,0	24 29, 0	„	6 -7	6 -6,75
lane symjo	—	—	„	7 -0 85	6 -8,5
pjeluški	25-30,00	25-3 ,00	„	60 -7 0	60 75

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

21. haprleje 1931 Płaćizny po centn. a zł. hr.wuch

Skóne družiny a woznamjenjenja

Wolo: 198.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetsche rěznje hódnosće hač do 6 lět	50—52
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	47 49
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	44 46
Mjenje picowane wšěch starobow	38 41

Bykl: 387

Połnomjasne, wurosćene, najwjetsche rěznje hódnosće	44—46
Połnomjasne, młódše	42—44
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	39 41
Spatne	37 38

Jałojcy a krawy: 64.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetsche rěznje hódnosće	33—37
Połnomjasne wukormjene jałojcy najwjetsche rěznje hódnosće hač do 7 lět	28 32
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	23—27
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—22
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 3125

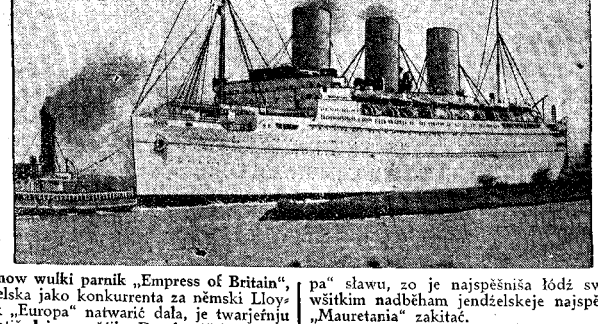
Najlěpše wukormjene (2. druž.)	66—77
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	52 70
Spatne (4.)	33 45

Wowcy: 6773.

Młódše a starše wukormjene (1. družina	47—52
Starše wukormjene (2.)	43—46
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	35—41

Swinje: 16753.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow, ha do 1½ lět stare	41—45
Wukormjene	43—45
Mjasne	42—43
Spatne	38—40
Rjacy a kundrosy	40—41



63 000 tunow wulki parnik „Empress of Britain", kiż je Jendźelska jako konkurrenta za němski Lloydowy parnik „Europa" natwarić dała, je nejwjetši łódźow k wotjězdej wopuścił. Dotal móżeše „Europa" sławu, zo je najspěšniša łódź swěta, **přećiwo** wšitkim nadběham jendźelskeje najspěšnišeje **łódźe** „Mauretania" zakitać.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1.61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny płećiwo sćěhowkam čełneno zyzjeborenja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běduy. Kóžde zyzjeborenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne zyzjeborenja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobne wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Cisło (Nr.) 94 — **Budyšin — Štwórtk, 23. haprleje 1931 — Bautzen** — **Lětnik 90**

Podroženje khlěba

W Barlinje je žo płacźina za šchtyripuntowitu pokrutu khlěba wot 46 na 48 pjenjezkow powješchila. Sozialdemokratiska němišćezjemska frakzija je žo pola němišćeho knjeżeństwa dla podroženja khlěbowoje płacźiny wobčežowała a žadała, jo by žo podroženje wróćiło. Barlinšti „Vorwärts" na to dopomina, jo je žo knjeżeństwo 9. haprleje łakoršy šwjasało, jo njeda khlěbowu płacźinu powješchićz. Jenoż s tutym wuměnjenjom je němšći ječm do połnomóžnjazeho šakonja šwolił, po kotrymž smě knjeżeństwo zła powješchićz abo pomjeńšićz. Knjeżeństwo je potajkim sa to jamołwite, jo podroženje khlěba, kotrež žu pjekarjo wobšamknyli, dale njewobsteji, ale žo hnydom wróćo wośmje.

*

Pšechodźydstwo šozialdemokratiskeje frakzije němšćeho šejma je němišćemu kanzlerej Brüningej pišmo pósłało, w kotrymž žada, jo bychu žo šlědowaze **naprawy** pschewjedle: Rožiwa płacźišna dyrbi so w dołhajsej měrje šnižić. Tohodla dyrbi žo, jeli by trjeba było, rožiwe zło šnižić. Dale dyrbi žo dowos pšeńcźu šturščich, wotmyślene powjetšenje wowšneho zła dyrbi žo špuščićz a dowos pizowanskeho jećmjenja žo šturščićz.

Němskostatny landbund tohorunja postupuje

Swjašlowe pšchedźydstwo němskostatneho landbunda je we žwojim wutornišchim pohedźenju wobšamkło, němške knjeżeństwo napominaćz, jo by połnomóžnjazy šakoń wuźišo, wušpěch lubjaze naprawy za ratarowo pschewjedło. Němšće knjeżeństwo je žlubiło, jo bude to cźinić, pšedy hač je němšći ječm do połnomóžnjazeho šakonja šwolił.

Němskostatny landbund drje **zkownu uniju mjes Němšćej a Awstriješej** wita, ma pak sa žwoju powinnosć, na wulke strachi pokasaćz, kotrež móža ja němške hospodarstwo w regionalnych witkowanških sreźenjach leżeć.

*

Kaž žu „Powěšće wjeśneho luda" zhonile, je ranšchi kommišar němšći minister Treviranus, ż dowolerjej žo hrjedu wróćiwšchi poruczik, so by žo ż fonda sa wuderjenje hospodarstwa jako wupadowe rukowanje sa **nuśne podawanje pšchikupnych hnojidłow do ranšcheje Němšćeje 7 milijonow hriwnow pšchihotowało.**

Sreźenje evangelšticih zyrkwjow i pruskim štatom žo pšchijaće.

Generalna synoda evangelšteje zyrkwje staropruśteje unije je hrjedu wjeczor naczijk sreźenja evangelšticih krajnych zyrkwjow ż pruskim žwobodnym štatom je 166 pšchećiwo 47 hłosam pšchijało. Wubjerkowa rosprawa, kotruż synodal profesor dr. Stutz poda, drje wobšarowaśe, so žo w nětkotrych dypkach zyrkwine zadanja njejźu moźe pšeńcźišchcźaće, njedźiwajcy toho sa to rěcźeśe, so by žo zyke sreźenje pšchijało. Wujběhowaśe, so je žo pšchede wšchim kwałka, kotraż je pryedy zyrkwi napołožena była, so je zyrkej dyrbjała wšchě šakonje je wšchěmi nadrobnoscźemi štatej k dowolenju pšchedpołožićz, ż njeje wottšchakła.

Bjezdźěłosć dale woteběrała

Bjesdźěłoscź je po poźlednim wośjewenju němšćeho wuštawa sa sawěšćenje dźěłonjemějerjow dale woteběrała. Liczba sawěšćenych dźěłonjemějerjow je žo wo 212 000 a kriżowych podpjeranych wo 34 000 šmjeńšchiła. Zyła liczba dźěłonjemějerjow je pat jenoż wo 120 000 wróćo šchła.

Rosrijazy wuźud w twarstwje.

Wurunnańa w Dŕježdźanach je rosrijazy wuźud sa šakle twarstwo wuprajiła, po kotrymž ma žo w městnych klašach 1 hač 4 mjeśa wot 1. haprleje wo 10,7 hač 13 prozentow šnižićz. Wośjewjeńšti cźaš hač do žrjedy traje.

42-hodźinšti dźěłanšti tydźeń w měsće Braniboru.

Magistrat města Branibora je wutoru jenohłósnje wobšamknył, so ża wšcho žwoje dźěło 42-hodźinšti dźěłanšti cźaš šawjedźe. Na takše waschnje budźe móžno, nětkotrym dźěłonjemějerjam dźěło dacź.

Stahlhelmowe nowiny w Mnichowje šakašali.

Mnichowška polizajska direktzija je połmežačnik „Bayrischer Stahlhelm" dla pschestupjenja nuśoweho wukaša němšćeho presidenta k wobaranju pšchećiwo politiskim naŕyłnoscźam hač do 11. meje šakašak.

Wudawanje francowskich wyšnoscźow

Wo šajeczu šchtyrjoch Elšaźanow, kotrychž špionaże winuja, žu franzowške wyschnoscźe wośjewiłe, so žu žo schtyrjo šajeczi, mjenujcy Edmund Schelk ż Neudorfa, Jean Wedling je Straßburga, Jurij Ulrich ż Roberšna a architekt Ludwig Unfried je Straßburga žwojeje winy wobšchěrnje wuźnali. Kaž je ślyšchecź, je Wendling, pola kotrehoż je policija pjeźa waźne dokumenty namakała, ko hižo wuźnał, so je je że „schefom jeneje wukrajneje tajneje słužby" jeschoł a jeho pšchi jeho planach podpjerał. Po poruczńoscźi tohole muża je hižo wjazy krócź do Stuttgarta puczował. Wudawajo, so chze pšcheźelow wopytaćz, je do Straßburgskeho twjerdźišnišcźeho pałma podaleśł. Najprźódy je ham cźuschlił, tola bórśy je mjes dźěłacźerjemi, kotrež na wobtwjerdźenjach dźěłachu, pšcheźelow namakał, kotriż jemu pomhachu. Architekt Unfried bě pšchi twarjenju wobtwjerdźenjow pschihtajeny. Kaž franzowska policija wudawa, žu cźi schtyrjo šajeczi plany namjeńšnych wobtwjerdźenjow blišo Weißenburga jenej wukrajnej mozy pšcheźali a ża to 30 000 frankow dóstali.

Policija je, kaž žo praji, hižo lěto podhladnych šajatych wobtwjerdźowała. Jich je hižo 15. měrza šajała, tola wo šajeczu najprźódy mjelčała, dokeľž chzychu śledy ża wšchěmi wotnoškami organizazije namakaćz. Dale žo praji, so běchu cźi schtyrjo podhladni hižo šhonili, so chze cźi policija šajecź, a so žu žo runje hotowali, jenotliwje dźeleni ż automobilom do Schwajzarskeje cźeknyć, hdyž žo pola nich policajźiju šastojniazy pokasachu. S pschedběžnym pschepytowanjom je žo dopokasało, so je žo w štronach St. Avoida, Vionvilla a Bicźa porjadna špionažna słužba wudźerżała.

*

S němšćeje strony žo pšcheźiwo tymle wudawanjam na to pokasuje, so žyła njeje trjeba było, tajne dokumenty wobtwjerdźenjšich planow kradnyć, dokeľž žu žo we wjele franzowšticih nowinach nadrobne ryšowanki wocźišchcźale a so žu wukrajni dźěłacźerjo tele wobtwjerdźenja twarili. Tak mjenowani špionojo, kotriż žu pejcźa do Němšćeje „wojerške potajnoscźe" pschedali, žu zole jednore nowinške rosprawy a nowinke ryšowanki wuźili, so bychu žrjebi, kaž policija wudawa, pjenjezy saślužili. Spodźiwne je, so je dźěłacźerjam we tóždym cźažu móžno było, w pitźańcach twariticih pschedewjacźelow do ryšowankow wuwjedźomnych wobtwjerdźenšticih twarow pohladaćz.

Knihičišćerski strajk w Brüsselu

W Brüsselu pišmikišćajerjo a cźišchcźerjo strajkuja. Dźeniti žu tohodla jenoż ż wobmjeśowanym wobžahom mohłe wuńcź. Teź w sozialistišk. nowinach „Le Peuple" strajkuja. Tele nowiny budźa žo tohodla hač na dalschi cźaš ż mjeńšchim wobžahom w Gentu w cźišchcźerni flamšticih sozialistišticih nowin „Vooruit" cźišchcźecź.

Demonstracija před italskim pósłancstwom w Brüsselu

Swjašk Brüsselskich studentow je wutoru schcźiwo šajeczu belgišcźeho studenta Leona Moulina protestowanku ihormadźinu wotmeł. Po skónczenju demonstrazije žo **wobdźělnizy** do cźaha šestupachu, so bychu psched **italške pósłanstwo cźehnyli.** Po puczu k pósłanstwu žo cźahej policija napschećiwo stajł a jón špyta rospuschćejcź. Dóńdże k wjergańzy, kiž žo je skroczenjom sozialistišteho senatora Broućera skónczi. Demonstrazijski cźah mjeśesche potom ż policistami na cźele do šmutkowneho města cźahnyć. Po demonstrazijji pak žo liczbje studentow poradźi, žo hač k italskemu konsulatej pschedebyć, kotrehoż wokrowe schtenźay wubiku. Senator Broućer, kotryż běsche mjes demonstrantkami, bě žo do strażowańe wohnjowoje woboru podał, tola demonstrantoje, kotriż nětkazhu, so žu jeho tam šajeli, žo k strażowańi wobročźichu a teź tam wokrowe schtenźay wubichu. Do napadnikow wodu špukajo, wohnjowa wobora jich bórśy wotehna. Na to studentoje k italskej wikowanskej komorje dźěchu, so bychu teź tam demonstrowali. Se studentow, rěcźnikow a profesorow žo dźěłanšti wubjerk pomjenowa, kotryż byrbi žo ż należoscźu dale saběracź. Senator Broućere w mjenje belgišticih studentow juristiske schtitanske rukowanje ża Moulina w Romje a pokru prozeßowu sjawnoscź žadaśe.

Španiska — měšćanska republika

Schpaništi finanzny minister **Prieto** je dopižowarjej „Vossiche Zeitung" rosrěcźenje pschišiwolił. Na dopižowarjowe prašchenja je šlědowaze wotmołwy dawał:

Wulkoscź kapitala, kotryż je žo do wukraja wuwjeł, njemóże žo pschibliźnje wobliczićz. Banki žame budźa nětko žwojich šlakowarjow napominaćz, jo bychu pjenjezy šašo do kraja wrócźo wšali. Wšchittich, kotriż budźa to cźinićz, na pokoj wośtaja. Teź žo jich mjena na liścźiny nještaja, kotreż minister po štónczenju hižo šapoczeneho pschepytanja wośjewi. Pokhłostanje na cźěkanje kapitala je žo hižo ypched dwěmi cźažoma poštajiło, tola žo njeje ženje nałožiło.

Prieto je njeboji, so kurs schpaništicih pjenjez dale wróćo póńdże, teź niż je šchkarańzu monarchistow; pschetož šchtoż žu cźinićz mógli, žu hižo cźinili. Knjeżeństwo teź tychle šchkarakow na pokoju wośtaji.

Sozialistišzy ministrojo žnadź pryedy hač žo wušławu dawaza šhromadźišna powołka, ż knjeżeństwa wuštupja. Tak je sozialdemokratiska strona pryedy wobšamkła, tola móże tole wobšamknjenje hišchcze pschemenićz. Schpaništa republika njebudźe sozialistiska republika, ale měšćańska. Na sozialistojo njebudźa pšcheźiwo njej jenje wojowacź, ale ju podpjerowacź, hačrunjež budźa sozialistojo po šakońskim puczu pytaćz, žwoje žadanja pšcheźišćecźacź. Kommunistišteho strašcha iznka w Schpanišcźej njeje. Katalońska šamoštatnoscź dóstanje, kaž žnadź teź baskiski kraj a žnadź teź hišchcze druhe krajiny, kotrež žebi to pšcheja, tola wšcho šmutska zwjazkoweje schpaništeje republiki. Kapital, banki a bórśy žu žo k republikanskemu knjeżeństwu šwólniwje a sprawnje pschišamkle, sa cźož wšchědnje nowe dopokasma dóstawamy. Knjeżeństwo ma mjenje, parlament žnadź kóńz jumija šwołacź."

Na prašchenje: Wěricźe, so žo kral wróćźi? Minister žmějcźy wotmołwi: To je najmjeńšiche wšchittich staroscźow.

*

Šnutskowny minister **Maura** je wośjewił, so je knjeżeństwo rěcźnika Companyša za Barcelońskeho zibilneho gouwerńera pomjenowało a so ma wón prawo, wšche pschemachi a naŕyłnoscźe potłócźicź.

*

Němška schpanišku republiku pschipośnała.

Němšćemu pósłanzej w Madridźe je žo porucziło, so dyrbi w mjenje Němšćeje schpanišku republiku pschipośnacź.

Jendźelska schpanišku republiku pschipośnała.

Jendźelške ministerstwo šwonkownych naležnoscźow je wośjewiło, so žu **Jendźelska a jejne dominiony nakhwilne knjeżeństwo schpaništeje republiki pschipośnałe.**

Nědhuši kral Alfons nje bohaty

Nědhuši kral Alfons je šaštupjerjej nowin „Daily Mail" prawo dał, žwětej słdźelicź, jo wón njeje milijonar ani bohaćź. Wjeśeli dźěł jeho šamoženja je we schpaništicih towarśiwach šakoženy. Wobšeditu wažnoscź na to kładje, so njeje žadyn kapital we wukraju šakožił a so njeje na žane waschnje w pschihódnych pjenjezných wobstejnoscźach.

Wo žwojich pschihódnych planach chzyschе nědhuši kral jenoż jene słdźelicź: Jeli so by Schpaništa pod nowym knjeżeństwom k taźkej šamoštatnoscźi dóschła, so njeby wjazy za kralom žadała, by wón na pschcźo we wukraju wośtał.

Kralowške kubła žo sebjeru.

W Madridźe, Barcelońskej a Sevillišcej provinzy a na Balearšticih kupach žo wošebite wubjerki šaštojnikow wušaja, so bychu ża štat trónške kubła šebrałe, kotrychž hospodarstwo je hač dotal kralowška žwójba šaštawała.

Spaniski kral w Londonje

Přijedawšicheho schpaniſkeho krala Alfonſa je po tyſhazach liczazy lud powitał, hdyž wutoru wječor po żeleznizy do Londona pſchijědże. Jendželſki kral, kotremuž žo Alfonſowy pſchithad njebě wojſewik, a też niz iwonkowne ministerſtwo njeběſchtaj ſaſtupjerjow k powitanju pošłałoj. W hotelu Claridge, do kotrehož Alfons ſaſtupi, jeho nědhuſchi portugalſki kral Manuel wočakowaſche, kotryž je hižo 20 lět w Londonje żiwy. „Toledowſki wójwoda", kaž žo Alfons mjenuje, žo ſapowědzi, nowinarjow pſchijěcz. Sa to budże jemu jendželſke knjeżeſtwo dźakowne. Kaj dotho budże kral we Jendželſkej pſchebywacz, budżetaj jeho ſtajnje dwaj detektiwaj pſchewodźecz.

Położenje w Portugalskej

Portugalſki preſident Carmona je, žo ſe ſaſtupjerjom Pariſkeho „Journala" roſrěčžuje, rjekł, ſo je nětczyſchje położenje w Portugalſkej jara jednore. Krajne dothody a wudawki ſu wurunanc, portugalſka měna je ſtruczena. Hiſchcże pſched kónzom lěta ſmeja žo wólby do parlamenta, pſchi kotrychž ſmeja žónſke wólbne prawo. Carmona je žo pſchiſinał, ſo ſu ſa czaſ diktatury wěſtu liczbu ludźi ſajeli. Jich ſu jako politiſkich jatych do [illegible] wóſkoli. Mo ſpěſakiſkim hi-



Spaniski kral w Londonje. Kral Alfons postrowja Londonske wobydlerſtwo, kiž pred hoscencom na njeho čaka. Španiska kralowa je pſiwuzna jendželſkeho kraloweho domu.

banju na Azorach Carmona praji: „Smy ſpěſakarjam ultimatum pošłali a nadźijamy žo, ſo budża tak roſumni, ſo žo poddadża, pryedy hacz žo poſtajeny czaſ minje."

Ziwjenjowe znamjo generala Kutjepowa

Naležnoſcz ruſkeho zarſkeho generala **Kutjepowa**, kotrehož žu pſched lětom na běłym dnju ſ Pariſa wotwjedli, žo po idaczu ſaſo wožiwja.

Parižſki „Journal" měni, ſo žmě rjez, ſo general Kutjepow w Moſkwje pſchebywa a ſo tam w ſaſtwje Lubjanzy ſedźi. Tule powěſcz je „Journalej" diplomat jeneho ſwjaſkarſkeho kraja ſdźelił, kotryž je žo ſam ſ jenym Polakom ſeſkał. Tónle Polak pak je w Lubjanzy ſedźał a je Kutjepowa woſpjet widźał a ſ nim też porečžał.

S generalom pjecza pſchecželnje wobkhadźeja, pſchetož po idaczu žo nadźijeja, ſo wón, kaž nědhy general Bruſiłow, k bolſchewikam pſcheńdże.

Wjele mjenowany automobil, ſ kotrymž žu jeho pjecza ſ Franzowſkeje wotwjedli, je žo pſches Wólſku do Ruſkeje dowjeſł. Wſche diplomatiſke ſaſtupjerſtwa we Warſchawje a w baltiſkich krajach žu wo tejle wězy nowěſcz doſtałe.

Ze Serbow

W **Budyſchinje**, 23. haprleje 1931.

— **Wo wjedrje.** Wěcžera wječor w 7 hodź. barometer 739, hygrometer —2 a thermometer +8, wodnjo. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer 0 a thermometer +3, w nozy. Sčežběuje cjeplyſche wjedro. Schkleńża ſtuya na rjanc. To dźe nam prajeſ, ſo žo wyſchina ſ atlantiſkeho ozeana pſchibližuje. Też hewak je wocžichło. W połnozy hiba žo nikina nimo. Tuž ſmě my žo też wocžoplenja nadjecz. Sa nětkotre dny może wſchak njewobſtajniſche, ale cjeplyſche wjedro ſaſtupicz. Nětiny wotſhaluja žo k dolhemu wjecžorej. Jutſje piatk ſthadźa ſlónczko 4.48 a khowa žo 7.11 hodź. Měſaczk ſthadźa dop. 8.30 a khowa žo popołnozy 1.42 hodź.

— **1. meje ſakoniſki njedźeławy dźeń.** W Sakſlej je dźeń 1. meje hiſchcże ſakoniſki njedźeławy dźeń. Ale kaž žo dopomnimy, je pak dźeń 9. nowembra jako ſakoniſki njedźeławy dźeń ſpadnył. Wot teho czaſa je 9. november norma lny wſchědny a dźeławy dźeń. W ſakſkim ſjemje pak žo pſchi wuradźowanju wo 1. meje žana wjetſchina ſa jeho wotſtronjenje jako njedźeławy dźeń njenamaka. Dohoda budże 1. meje w Sakſlej ſakoniſki njedźeławy dźeń kaž dotal.

— **Staine myta na plahowańſke byki.** Katarjam Kurtej Krawzej w Mjerkowje, Arnoſchtej Scheffelej w Pluſſnizach, Janej Wenzlej w Bronju, Kurtej Scheffelerej we Suborniczach, Hermannej Bjenadźe w Kobjelni, Hermannej Bjenadźe w Sdźarju, Hermannej Kobanej w Delnjej Hóray, Arnoſchtej Njenczej w Scheſchowje, Arnoſchtej Heſſmannej w Kubſchicach, Janej Gbatej w Czornych Nožlicach, Jurjej Mrazy we Wulkim Wyſoku a Odże Wiczańej we Wětrowje k. hamtſl. hejtman dr. Siewert po poruczenoſcži hoſpodarſkeho miniſterſtwa w pſchitomnoſcži k. wokrjeſneho ſkótneho Lkarja, knjeſa vet. rady dra. Kerna, kóžbemu ſtatne myto ſ mytowańſkej taſu ſa jich mytowanja hódne ſpóſnate plahowańſke byki, kiž žo ſwojim ſkótplahowańſkim towaršſwam, ſ pſchipóſnawazymi ſtowami pſchepoda.

Z posedźenja měšćanskeje rady

21. haprleje 1931.

1. **Profeſora Schuſterowe wuſtajenje.** Rada nawdźi wo profeſora Schuſterowym wuſtajenju ſ pſchileżoſcžu jubileja pſchekupkeje ſchule a je ſ wumjenjenjeni pſchejeła.

2. **21. dodawk k měſtnemu ſchulſkemu porjadej.** 21. dodawk k měſtnemu ſchulſkemu porjadej — roſmnożenje hodźinow w powołańſkej ſchuli — žo pſchija.

3. **1. dodawk k měſtnemu ſakonjej naſtupazemu wólby do ſtarſchiſtich radow.** 1. dodawk k měſtnemu ſakonjej naſtupazemu wólby do ſtarſchiſtich radow žo pſchija. Po nim budża wólby poſlednju njedźelu pſched ſwjatkami.

4. **Pſchiſkładowe ſrěczenje ſa nadróżne benzinowe kiumpy.** Rada dowoli nowe pſchiſkładowe ſrěczenje ſa nadróżne benzinowe kiumpy.

5. **Twarſke pſchedewſkaże.** Rada wotmje k wědźenju, ſo je jedyn twaršti ſajimk jenn pſchidźělaneho twarſkeho měſtna žo wſdał.

6. **Naležnoſcž herbſkeho twarſkeho prawa.** Rada dowoli poczahnjenje jeneho herbſkeho twarſkeho prawa ſ nalutowańſkej hypotheku ſ wotſtupjenjom ſpórnych czežow.

7. **Wumjenjenje leżownoſcže pſchi Wojerowſkej dróſy.** Namjet na wumjenjenje leżownoſcže ſtatneho fiſka pſchi Wojerowſkej dróſy dla wurunanja dróſi žo pſchiwza.

*

S **Wulkeje Pſchedrěnje.** Pondźelu popołnoju tudomny ratař Czech do njeboža pſchińdże. Pſchi rólnym dźele žo jemu jeho hewak měrny tón ſpłoſchi. Kóń, kiž pluh wjeſeſche, žo njeſapoy nětżeho naboja. Pſchi ſpěſchnej hanjenjy žo pluzna kara poża wjerchacz a Czecha, kiž ſonja ſadźerżecz ſpyta, wotſpet ſpinje dyri. Czechowe ſranjenja žu khětro ſtrašchne, ſo dyrbjachu lěkarja dr. Thiemu w Malym Wjelkowje na pomoz ſwołacz.

Z Różanta. W Bjeńſec hoſcencu w Sernjanach knjeżeše zańdzenu njedźelu wjeſole žiwjenje. Różeńanſke towaršſwo ſerbſkich katolſkich młodżenc wotměwaše tu ſwój założeński ſwjedżeń. Hoſci bě ſo wjacy naſło, hač dychmy ſwjedźenja w Pančicach dla wočakowali; mjez nimi też naſ ſwěrny pſcheċel knjez kaplan Cyż. Też zwjazkowy predſyda knjez kaplan Józef Nowak bě pisomnje luby poſtrow a wutrobne zbożopřeča pośłał. Hdyž bě ſo dobra akademiſka ſtwórċ pominyła, poſtrowi prezes přitomnych hoſci. Pokaza na zaměr towaſtwa: ſpěchować wěru, narodnoſcž a hoſpodarſtwo, za čož dyrbjał ſo kóżdy młodżenc zahoriċ. Starſi pak dyrbjeli ſo ſtarać, zo bychu jich dźěċi do tajkich dobrych towaſtwow zaſtupiłe, njeſmeli přidać, zo ſu wone ſobuſtawy nam njepřećelſkich towaſtwow, njech je to we wěrje abo w narodnoſci. Prezes pokaza też na to, kak nas druhe ludy z wótrym wóċkom wobkedźuja, hač ſebi naše nam wot Boha darjene kubła wažimy. Su nam přećelnje zmyſlene, hdyž widźa nas pilnje dźełać na duchownym polu, kaž to wopokazałaj před krótkim ſławnaj wučenaj muzaj prof. dr. Livingſtone Porter z Ameriki a prof. dr. Páta z Prahi. Na to hraješe ſo wjeſolohra: „Nankowe ſkórnje" derje, hdyž też njeje wuzamknjene, zo mohło to abo tamne hiſċe lěpje być. Zjawny dźak ſłuża čeſtnym knjeżnam za njeſebiċiwu pomoc. Druhu hru: „Dundak" předſtajichu derje młodżency ſami.

Wšędne zjewy

Wobras ſe žiwjenja makhch ludźi.

87] (Pokračowanje.)

Wojcjech pſchibližowaſche ſo nječſtoſtrócz k durjam a bérjeſche ſa ruczkżu, wotewri a ſaſo wotſtupi, wołta wróċo. Wojowaſche widźownje ſam ſe ſobu, pryedy hacz wabjenju podleża.

Potom pſchińdżechu czaſy, hdyž hižo ani njewojowaſche. Doma njewutra ani mjenſchinu. Jenož hdyž pjany pſchikhadżeſche, ſo by ſo do loża walił a ſpał. Wotkuſżiſchi naſtupi ſnowa ſaſo ſwój puſty puċ.

Wo domjaznoſcž, ſwójſiu ſo Wojcjech Ternka ſyła hižo njeſtaraſche. Wěſche jemu wſcho jene. Njebańbowaſche ſo ſe wunoſchka żoninych moſlow pſchijimacz ſam na palenz.

Ternka bě zyle do mozy alkohola ſapadnył. Jeho pſchirodźinſzy měrna a ſnjeſelíwa, w ſakkadże dożyluje nadobna powaha bérjeſche na ſebje zyle narowopaczny pſchewjeſ,t. Bu ſadżerawy, njedóſtkliwy. Kóżde ſłowcżko jeho roſmjerja. Cžinjeſche tak, jako by jeho pſchezo nęchtó pſchimdżił. — — —

Wſchitko ſło, kiž jeho potrjechi, ſtorkachſe Wojcjech na Veroniku. — — A ſwój hněv, ſwoju ſtóſcz, njewołoſowaſche jenož ſ hrubymi, ranjazymi ſłowami, ale też ſe biczom. Wiješche żonu a dźeċi, kaž ſo jemu wuſda; najmjeniſche njeſmědżeſche jemu ani na woċi pſchińcz a ſkhowa ſo pſched imn, hdyžkuli jeho ſdałoka wuhlada.

Jónu w tónz lěta, we winowuju, Wojcjech Ternka wróċiwſchi ſo jednoho dnja domoj, pjany kaž pſchezo, ale wotnicżiwſchi ſebe a dźożo ſaſo ſtanycz a ſnowa woteńcz, njeſamó na noſy ſtacz.

Wěſche ſam doma.

Poſpyta pak ſtoła ſtanycz a ſo ſwoblekacz. Tola njewudżerża ſo na nohomaj, ſwieſe ſo, a ſ muſu dowlecze ſo wróċo k łożu.

Wěſche jemu ſłe; ſakoſnje chżyſche ſo jemu picz. Wolaſche ſa wodu, a Franzk, kiž ſebi wonka pſched durjemi hrajeſche, ſunu hłowu ſ durjemi nuts. Wuhladawſchi pak nana a boju ſo, pſerchny ſaſo, da ſo do cžekanja.

Veronika, hdyž ſo wjecžor ſ dźěła wróċi, nadeńdże ſwojeho muża cżežzy dych kojazeho, ſ módrotnym wobliczom, w ſymizy.

Wojcjech Ternka cjeżko ſthorje. Nětżdże w pjanoſcži ſpadnywſchi, bě na khłódnem powětrje naſymſkim wonka leżo woſtał, na ſymnej ſemi, a bě ſebi pſches to pluza ſaworił.

— — — — — — — —

VI.

Pſches lěczo ſo Wojcjech Ternka khětro wuſtrowi.

Sdyžkaſche wonka, pſched khěżu na ſtólczku, kiž jemu je ſiłny won ſtajiċhu, a w ſcżimu ſebi howjo hładaſche do krajiny, wotwěrażeje ſo ſ tutreje ſtrony města.

Też do ſchtomowonje khodżeſche, ſyhdyž tu a pſchekhodżowaſche ſo ſ druhimi thorowatymi a ſ nękotrymi měſtnymi wumeńkarjemi, koſtij njewědżachu, ſchto ſ dołhej khwilu cžiniċ a pytachu ſjej łajkuſkuli towarſchnoſcž, jenož hdyž ſebi ju nandżechu. W tutom wuſkim, ſelenem ſwěżce, wobhrodżenem ſ drjewjanym płotom, wěſche ſnadnje ſnajomſtwa nawjaſowacz a wſchitkżu wſchědni wophytowarjo ſchtomowonje běchu bórſy kaž ſtari ſnaċi, witachu ſo ſ daloka a praſchachu ſo ſa tym, ſchtóż pſchińdżanje ſnadź pobrachowaſche ſ maleje ſich towarſchnoſcże.

Ternzu lubjeſche ſo na tutych bjeſadach, w kotrychż cżaſ tak lohko, pſchijomnje ſda ſo wotděhowacz, a njeſcżerpliwje hižo khwataſche ſtajnje ſ domu wokoło měſcżańſkich naſtypow do ſchtomowonje. Deſchczowaſche-li ſo a njemóżeſche ſ domu, wěſche wſchón njerſaży, ſtyhkaſche ſo jemu tak ſamotnemu, bjes ſabawy a towarſchnoſcże, a hładaſche żeńdżiwje na wobkohu, dóniż ſo ſaſo njewujaſnu.

Pomérny w Ternkez domjaznoſcži běchu powſchitkownje w tutym cżaſu ſaſo nękak ſnjeſowne. Też na bydlenje nałutowa Veronika, hromadżo krejzarſ te krejzarjej, ſo ani ſ leje ſtronki njepſchińdże do wuſkoſcżow.

Njewocžakowana wupomoż pſchekwapi Ternkowu ſe Ameriki, ſkotrež bě dwaj dolaraj pożłał. Pówła je Veronigy. Piſaſche, ſo je ſhoniċ, każ ſu tam w Cžechach do njeſhoża ſapadli a każ ſo jim ſłe wjedże, a ſo by jim ſchnaż ſchcżedriſcho pomhał, hdy by mohł. Sczęle ſnajmjeniſcha ſ wołoženju, ſchtóż wunje móże — ſcżele to, ſo by żona njewědżała, kotraż je tróchu dźiwna.

Liſt bě ſprawny; Veronika ſo ſtoro roſplaka. Ale na dóſtate pjenjeſy njeſahnyła. Też Wojcjechej wo nich nicżo njepraji, běſche ju pſched nim hańba, ſo ju wot Kotrcża, wo kotrejż żenje pſched mużom ſe ſłowcżkom njepiſny.

Sthowa je do iſchinje mjes ſchaty też ſ liſtom a njedótkny ſo jich ani, hdyž telko traſch ji pobrachowaſche na podrużnych pjenjeſach, kotrež ſ tajkej próżu nahromadźi.

Pſchipadnje jónu w iſchinje nęſchto pytaju, ſo dohlada, ſo jedyn ſ wobeju papjerjanych dolarow je precz.

Njebě ji żel, ſo bě ſo ſhubił, tón dar ju ſtajnje nękak cżěrnjeſche, a hdy by mohła, by jón dawno daricżelej ſaſo wróċiła. Ale ſamyhłi ſo, hdże ſu ſo pjenjeſy ponikyle.

Pohladnjenje na muża, kiž ſo runje ſe ſwojeho pſchekhodżowanja wróċeſche, ju wokomiſlije powuczi. Wojcjech pſchikhadżeſche wjeſkoły, w dobrej měrje, każ hižo nęſchto dnjow bě na nim widżeċ. Wón bě to hył, kiž bě żonje ſ iſchinje wſał położu ſ Kotrczowoje pożłyk a wumeńniwſchi ſebi dollar, popiſchewaſche ſej ſa njón wſchědnje małe pożłynjenje, ſchtóż ſe ſkutkowała khodżeſche ranja, po kotruż dóniż ſebi k pſchekupżej.

Veronika nicżo njeprajeſche, ſo wo wěży wě, a běſche ji ſtoro, jako by ſo ji wołożiło, hdyž ſa krótki cżaſ ſe ſhowanki mjeſe ſchatanki ſhubi ſo też druhi dollar, pſchipokożeny Kotrczowemu liſtej.

(Pokračowanje ſeſcżehuje).

Nětko pak chcemy zaso pilnje dźěłać kčesći Božej a Serbam k wužitku.

Z Hórkow pola Njeswačidła. Rudolf Nowak, syn našeho pjekarskeho mištra Michała Nowaka, twari na leżownosći swojeho nana rjane domske. Twar wuwjedźe k. Kórjeńk z Njebjelčic.

Z Hórkow. Zańdźenu njedźelu wumrě tu žiwnosćer Mikławš Khěžka a bu dźensa stwórtk na Khróšćanskim kěrchowje pokhowany. Njebočički znjezboži před nješto časom, zo z rěbla na zadnju hłowu padže. Wón pak žanych wjetšich bolosćow njećuješe. Hakle zańdźeny tydźeń dźěše k lěkarjej a da so přepytać. Ale tón ničo wuslědźić njemóžeše. Wutroba a płuca běchu strowe. Nadobo so njedźelu ze swěta miny na zahorjenje mozhow, kiž běchu cyle wěsće sćěhwki tehdyšeho pada. Zemrěty bě 62 lět stary a zawostaji wudowu z 9 dźěćimi, 3 hišće do šule khodźa. Jedyn syn studuje w Prazy. Najmjeńše dźěćo je 4 lěta stare.

S Kamorowa pola Rakz. Samy wulcy žiwjeleni, so staj bažonaj tej Ltha k nam přichichłoj. Porjedźitaj pilnje jeju hnězdo, kiž je so jimaj loni přichłokowałe. Na hornich łukach wohladachmy sajchu šobotu 18 bažonow, kiž k połnjoznemu ranju dale lećachu.

S **Wojerez.** Kněža semrěteho schemkeho mischtra Tennerta na Dwórnišćowej dróhi, kiž prjedy k. Rathej khłuchešche, je přichi dyrbjeńskim přichepadżowanju 22. haprleje do wobsedźerstwa k. šedlakskeho mischtra Heinricha Schwabe přischelła. Kupny pjenjes wuczinja 7600 hriwnow.

S **Wojerez.** Wokrjesny žejm (Kreistag) je we swojim posledńim posedźenju wobjamknył, so maju so puczowanske pjenjezy kaž dotal płacićz a dwjowe pjenjezy wo 50 prng. snižić. Dla stracha wulkeje wody ma so Cžorny Hasichtrow mjes Wojerezami a Nowej Łuku wutwaricź. Wudawki za tutón samér žu na 600 000 hr. namjetowane. Pod wumeńjenjemi, so stat a provinza połoju trěbnych pjenjes přichinoschujetaj, wokrjesny žejm wobsamknu, so k wutwarjenju 100 000 hr. přichpomozy přichiwoli. Za płestrowanje hłowneje dróhi ma so požconka wo 8500 hr. přichjecz, za přichepokoženje Njedźichowsko-Wětnicžanskeje wokrjesneje dróhi pak poszconka wo 14 500 hr. Hospodarčik plan na lěto 1931 wobsamknje so w dokhodach a wudawkach s 2 650 000 hrinnami. Njedostatk wo 534 000 hr. so s wokrjesnymi přichirażnymi dawkami naruna.

S **Ptačez.** We nasche wsy so žaiźenu njedźelu wulki **herbski kwaš** žwjeżesche. Na kwaš přicheproschenych běsche 75 porow. Sarčalk běchu jene howjadło, šatyzi, žwinje, kury a truty. Sa napjećenje tykanzow běsche 5 zentnarjow muki trěbne. Kwaš trajesche hač do wutory. Přichi tutej składnosći so też wjesni khudźi bohacze wobdarichu.

S **Khrjelez.** W poslednim cžasu dohlada so k. **reverski hajnik Jankowsky** na **revěrje Jamnowskeho knježstwa** žłeby **dźiwjerjow.** Posledńe dny nadeńdże na Khrjelnežanskich mježach žornika w koždnlach. Přichi swojim dalschim pytanju namaka hajnik hišće žornjazej koži jako dalscheju zwědtow njedowoleneho hoitwjeństwa. Dwěmaj dźiwjerjomaj so poradźi k Hamoram cžełnyc, tola dyrbjeschtaj wonaj přichi spěchnym cžękanju mužaze koło, nakhribjetny korb a cžapy přicheschłapserjej pschewostajicź. W Krynhelezach słedźenja za dźiwjerjomaj žaneho wuspěcha njemějachu, tohodla **mjenja,** so s druheje wjsy pokhadźataj.

S **Khacžerbuh.** Wutorni rano w błiskim Dschanku na łubi swojeje khěži 54 lětneho Marcžina Schołtn wobwěsnjeneho namakachu. Wjesdźělośeć a hospodarčta mija kżei jeho pjecża do žmjerczo sahnałej. Scholta sawostaji žonu a tři njesastarane dźěći.

Zabawny wječor Budyskeho jewišćoweho ludoweho zwjazka

Wczera wuhotowa „Jewišćejowy ludowy swjazt" we Budyšcinje pschi zatónczenju hrajeńskeho cžasa w žórli Kehelekrnje rjany pišany wječor. Wumělstwe nawjedowanje bě pschewzał knaty dźiwadłowcz Alfred Borchert, kiž s wulkej wustojnosću a žortniwosću jako pschiwodwać pschitomnych zabawjecz wědżeschče. Wopyt bě jara bohaty a porjad zyleho wječora hischeze bohatschi. Poslicžaniu žo 15 cžišłow wschelakich spěwnych pschednoschkow, s najkławnischich němšich hudźbnych składnikow, a dwě wjesołej dźiwadłowej hrě, w kotrymaj wutnamjenjeschče žo wožebje k. Alfred Borchert, ale też Furiz Steinmetz a Toni Nießner a Erika Hautz wubjerjenje swoju rólu hrajachu. Tola też wschitsy pschednoschowarjo spěwow bohužel žłeby wulke pschihótnosze, dokelž běchu swjetschа wuprohowane mogy; wožebje mjenowaczej dyrbi so knježna Melania Hoffmannez ze swojim klěbrojažnym melodišim hłosom, knjes Alfred Jahn a Ernst Metz. Derje wujimaschtaj žo też mładej spěwarjej Ernst Rasch a Toni Nießner; Erna Wolf a Irmgard Mucke we swojej rejzy žo jara spodobaschtaj a też Johanna Müllerez wuwjedże wumělstwu rejzu pschi Herzerowym połhódże. Pschi fschidże wuznamjenjeschče žo kapalny mischtr Erich Hermann s Drježdżan, pschewodżejo wožebje też wulkotnje Melaniu Hoffmannez pschi jeje spěwje, kotraž dóšła rjanej kwócžeńej jako dar pschipósłanca. — Rjany pišany wječor je žo wulkotnje poradźił, dokelž běchu žo wurjadne mozy k wudżerzymu politicznjam jednoczże. Pschipołtuchańtwo wotkhadźeschče s najwetschim spokojenjom.

Z Łužicy

* S **Bitkopiz.** Pondźelu pschipołdnju wožobowy automobil na Nowomješčańskej dróhy schtyrtélne dźěczo sarjadowskeho sekretara W., kiž žebi s bólom hrajeschče, pschejedże. Dźěczoš žebnychu „cžęzko na hłowje a rukomaj sranjene.

* Se **Zitawy.** Njedźelu popołdnju s jeneje łuże pschi starej Nišy cžęzko žónšteje wucžahnychu. Po dleschim pschepytowanju wuslědźichu, so je namakana mórwa žónska pyches 40 lět stara rentnarka Korachowa. Hačdołat pak hischcze njemóžachu swěcžić, hač je wona se snjesbožanjom wo žiwjenje pschischła abo žebi hama žiwjenje wsała.

* S **Hirschfelde.** Cžežke njesboże potrjechi pondźelu popołdnju šwojbu kubleria Max Bischoffa w Hirschfelde. Bischoff cžahnyše młodeho plahowanišerskeho buka cžahacz nawuczicz a běšche jeho s konjom hromadże do bróny sapschahnył. Njesapzy žo buk sylschi, a sawjeřeřa muža, konja a šobje do wulkeje schmjatanjny. Pschi tym žo konjez s postronkomaj nohi tak sawichu, zo wón do bróny padże. Kubłet padże někak pod konja, kiž jeho do bróny sćišcži. Wobžarujomny krótko po žałostnym njesbožu domach na swoje cžežke rany wumrě.

Wotewrjenje sakskeje krajneje synody

14. sakska krajna synoda wotewri so štwórtk 22. haprleje s Božej słužbu w domšcej zyrkwi w Drježdżanach z předowanjom krajneho biskopa dra. Ihmelsa wo Mat. 6, 10.

Wuradźowanja pop. w 2 hodź. president D. hrabja Vitzthum s Eckstädt s powitańskimi słowami wotewri. Po někotrych wosobinskich spěchujucych sabkrasche so synoda s nacžiskom sa zyrkwinsti dawk. Dawkowa musa zyrkwje by njebyła tak mulka, by-li pjecża stat přewo winowatosće pschecžiwo zyrkwi dopjelnił. Stónczuje pschija so wobsamknjenje:

Synoda swjeśći s wobzarowanjom, so hižom lěta dołho žadane zyle nuzne nowosrjadowanje zyrkwinskich dawkow, kiž może so hačle po pscheměnjenju statneho zakonja tak nadobnownym dawku s lěta 1921 pschewjesći, dyrbi so lěto wot lěta wotstorkowacź.

Wona namołwja krajne konsistorstwo, so by so pola statneho knježerstwa rasnje dale prócowało, so by wono krajnemu sjednej bórsy zakonjki nacžisk pschehpotožiło, je kotrymž so zyrkwinske dawkarstwo na nasćěrschej podłožu na spokojnje waschnje rosrisa.

Bliže poradżenje je schwórtk dopołonja w 10 hodź. Na dnjowym porjedże steja: Dodatne wólby za stajny synodalny a krajnozyrkwiny wubjerk a přenje wuradźowanje wo nacžisku 16 hospodarskeho plana ev.-luth. krajneje zyrkwje na ličeńske lěto 1931.



Generalny sekretar Zwjazka Ludow w Barlinje. Sir Eric Drummond, generalny sekretar Zwjazka Ludow je do Barlina přijeł, zo by so z němskim zwonkowym ministrom drom. Curtiusom wo dnjowym porjedże bliššeho posedźenja rady Zwjazka Ludow rěčeł.

Ze Sakskeje a dalších krajow

* Se **Schweidniz.** (S wumělstwom hnojom žmjerczej nascholi.) Žiwnoscer Hauptlitsch zyrjasche s hubjenje po zatuhnjenju sašitym porstom wumělsti hnój na swoje polo. Jemu po kwě sajedźeći, cžehożdła dyrdżejesche žebi ruku prjeczk wšacz hacz, ale to jeho tž wot žmjerczo njewumóži. Wón je njedźiwajcy amputazije ruki wumrěł.

* S **Wróblźawja.** (Zalostna namankanka.) Na Oswiczańskim pohrjebnišcžu namakachu we wobnezłowem kartonje cžežku nowonarodżenju dwójnikow.

* S **Wróblźawja.** (Khłostańz, kiž pytasche wutrobninu konjku bytosć.) Pa wulkich dschestkhijowjenach, dozulnje 5000 hrinnow wucžinjazych, je so wottud wjes druhim i tśonai lětami khłostańcze hižo pothłostany 41 kiny rěsbaŕ Herman Miřschka šhubił. S nawoschichom pytasche wón „wutrobninu, konjku bytosć", kotruž naźdże we wožobje młodeje kontaristki, kotruž wojeba wo jeje słužbu a wo 3000 hrinnow cžęsko nalutowanych pjenjezkow. Nimo teho je Mitschka wot dweju schofersow, kotrymaj słužbu lubjesche, po 500 hrinnach a ratarjej nětkdże 1000 hrinnow wujebał.

* S **Ratibora.** (Wožoh.) Auto žo s nakładnym autom pscheježu.) Mjes Moritowizami a Buchenawu bu wožobowy automobil wobježdżerja rěsaka Gustava Wanneka pschi pschescžehnjenju nakładneho auta a pschi nahlem napschecžopschihjedżenju druheho automobila s nakładnym autom pschejedżeny a zyle sfónzowany. Wannek žo na žmjercz zatuhny. Jeho manželstwu wucžahnychu cžęzko sranjenu je spodź autowych rosbitkow.

Přilopk

* **Wulki wohenj** žada žmjertnaj waporaj. W jenej fabrizy kolbažowych tworow w Göttingenje widżiwri wulki wohenj. Zona, kiž w druhim poschodże dydżeschče, wo žiwjenje pschihódże. Wobkřeła je sthodami štejeschče ruce we plomjenjach, so njeběšche mózno, njesožowanu wukhowacź. Pschi haschenju so ukoři wohnjowi woboniazy też sdźěła cžękko sranichu. Jedyn s nich na swoje wopalne rany wumrě.

* **Mjes storkaczomaj satkóczeny a potom hischcze pschejedżeny.** 26 lětneho nježenjeneho rjadowarja W. Pilineho sbrabnychtaj na dwórnischczu w Ničnu w Czěskosłowakskej pschi rjadowanju storkaczej (Puffer) dwaju wosow. Potom jedżechu koła jeneho wosa pyches hižo mortwe cžękko snjesbožaneho.

* **Wotprawjenje khinezskich mórskich rukježnikow.** Se Schangchaja so powěsć: Staty mórski ruhježnik Taipingšan a diwaj s jeho podwjednikow su byli wotprawjeni. Woni běchu wot 18 měžazoh pola Wuszunga nałakane lódże nadpadowali a wurubjeli a wschelake ruhježnistwa na Chinesach a zuzych skutkli. 5. haprleje jich w mjeńšinarodnem sadźydlenju w Schangchaju sajachu a chinesiske wyschnoscžanam wudachu.

* **Chikagoske schtyrnócz miljonarow we wulkim roshorjenju.** Potajna wudźeržalska podawisna je mjes najwyschschimi schtyrnami Chikagowa wulke roshorjenje sdźěłała. Mnohi bohustawni najlépschepe towarischowsze, mjes nimi inżenjowy kal Armour, knjeni Rockefellerowa a jendżelski konsul Haggard su anonymne listy dóstali. Wonich bo jime s masčinskimi złóbami, z nadpadami je žurnowku (Schwefelsäure) a z wotwjedżenjom jich dźěći hrosy, njepołoża-li 50 000 dollarow na postajenem mjeńšnje. Połizajske wyschnoscže su bo wuprajile, so su wobrożałe listy wažnje mjenjene. Wone su je wschej móżnej prózu staraja a dźěłaja, ale njeje bo poradźiło, wudżerzawowanje. Miljonarja schtyrnócz mórna a jendżelske konsulstwo stej najwyschschomjerzischo stražowanej. We wiłach su bo policajske komanda samóčenje. Dźeń a nóz stej straže psched wrotami.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhladny na wjedro ja jutřischi pjatk:** Mróczejše bo pschecžahnja, hischcze khěro khłódno.

* **Na Sachjenaleji w Drježdżanach** stej wutoru wjecžor 24-7 hodźin dwaj wobzowbaj automobilaj do so **sranjeloj. Jedyn j njeju, kotruž jena žona wjedżeschče, bo na khodnik wjerchnu a do wobłoženja wulhodźiczkow sranja. Pschi tym bo schtyri zony j Lipika, kotreż běchu bo na jenym zlěbownym kwaju wobdżelike, j automobilom k semi potorhnychu. Dwě zonje bo cžęzko sranjeschtej a jena lohko. Wodźetku tutoho automobila je policija sajała a k statnemu rěcžnistwu dowjedła.**

* **Druhe njeschožo bo j jenym rěsnistim nakładnym automobilom, kotruž j Augustuzoweho mosta j wulkej spěchnoscžu k dźiwadłowemu namjeńu jědżeschče, sta a pschi tym k wulkowansker kupje sajědże. Jedyn lékar j Wina a jeho žona, kotrajž na zlěbrołtwajnym puczowanju w Drježdżanach pschebywaschtaj, bo s automobilom k semi porasyschtaj. Zona je jara cžęzke sranjenje pocžerpiła, mjes tym j je muž lóžo sranjeny. Snjesbożenju žu hnydom do thorownje dowjeźli. Nésništi wós halle žrjedź druheje wulkowanskeje kupy stejo wosta. Jeho wjednika žu na policajski presidium dowjedli.**

* **Nowe semjerzenje, kotreż je žo w Neuseelandskej wutoru stako, je wobydlerjow Hawkaseweho saliwa wustrózito. W měsece Nowiery žu žo twarjenja, kotreż žu pschi semjerzenju 3. februara stejo wostałe, dożnyte.**

* **W Krkonoschach (Hobrskich horach)** sažo synma knjezi. **Wot wutory je žo tam 20 zentimetrow žněha naschło. Na rjapje žněh 3 metry wyšoko leži. Se žanjemi może žo hačz do hórskich wżow jědżdżicz.**

Swójbne powěsće

Swěrowanaj: Richard Wagner s Hilzie rodź. Arnoshez we Wojerezach.

Semrěli: Korla August Bersch w Budyšcinje, 55 lět; thowanje budże jutsje pjatk pop. w 2 hodź na Tuchoŕitkim pohrjebnišcžu. — Pawoł Mulka w Budyšcinje, 54 lět; thowanje budże jutsje pjatk pop. ½4 hodźin na Tuchoŕitkim pohrjebnišcžu. — Tosta Wagnerez, wotrjeżna wothladarka w Budyšcinje, thowanje budże jutsje pjatk wot Tuchoŕitskeje zyrkwje. — Khrysta swud. Freudenbergowa w Brudże pola Kamjenza, 84 lět; thowanje budże jutsje pjatk pop. ½2 hodźin wot žarowanskeho domu.

Towarstwowski powěstnik.

Bukečanske serb. tow. zmèje njedźelu, 26. haprleje pop. w 5 hodź. swoje posedźenje pola Stangec. Předsydstwo.

Bukecy. Sokołki zwučuja jutře pjatk wječor we 8 hodź. Po zwučowanju serbske reje.

Lichań. „Zernička" spěwa dźensa wječor we 8 hodź pola Rudolfec.

Radwóf. „Sokoł" zwučuje přichodny pjatk wječor we 8 hodź. Po tym zhromadźizna.

Sokolska župa „Lubin". Přenja kubłarska zhromadźizna budże njedźelu 26. haprleje, pop. w 2 hodź. w Zendźic hoseńcu w Malešecach. 1. Přednošk župneho starosty: „K čornu trjebamy sokolske župy?". 2. Debata. 3. Naš program. 4. Wšelčizny. Dla ważneho wuradźowanja je přitomnosć kóždeho bratra trěbna! Župny starosta.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Přemjenjenje telefonskich čisłow

Budyska milnaŕnja, wodaŕnja a plunaŕnja su jenož hisće z čisłomaj

2241 a **2545**

měšćanskeje rady w Budyšinje přizamknjene.

Direkcija měšćanskeje milnaŕnje

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolet w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěsćik: G. Janak w Budyšinje.

Kedźbu!

Wosebite poskićenje

w kupnym domje

Max Herde

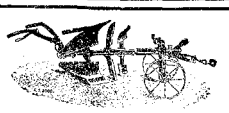
w Budyšinje
na Kamjentnej hasy
Dom tunich płaćiznow

Smetanowaj hornčkaj	jenož 0.15
Kofejowaj horncaj, porclinowaj	0.15
Mlokowy nopašk z pisanej kromku	0.10
Kofejowaj horncaj z kromku	0.25
Dźěćace kofejowe šalki, pisane	0.20
Kofejowej šalcy, wosebje sylne	0.35
Čajowej šalcy z módrym	0.35
Jejowej nopaškaj, porclinowaj	0.15
Jejowy nopašk ze złotej kromku, jedyn	0.10
Sklě, pisane, 19 cm wulke	0.29
Wječorne talerje z małymi różičkami	0.25
Wječorne talerje, běły porclin	0.25
Jědźne talerje, běły porclin	0.29
Poliwkowe talerje, běły porlin	0.29
Tykancowe talerje ze złotej kromku, porclin	0.19
Wječorne talerje ze złotej kromku, porclin	0.29
Jědźne talerje ze złotej kromku, porclin	0.39
Poliwkowe talerje zn złotej kromku, porclin	0.39
Kakaowe karany z wěkom, tunjo	0.95
Moka-servii, 9dźělbny, składnosć	2.95
Šatowe powjazy, 20 mtr. dołhe	jenož 0.50
Šatowe powjazy, 50 mtr. dołhe, sylne	1.95

Nohajcy spodźiwnje tunjo

Dźěćace nohajcki, makowe, wulk. 1—6	por 0.15
Dźěćace nohajcki, makowe, wulk. 7—10	0.25
Dźěćace sportske nohajcy, wulk. 1—6	0.50
Dźěćace sportske nohajcy, wulk. 7—10	0.60
Žonjace nohajcy, smješnje tunjo	0.19
Žonjace nohajcy, najlěpše makowe	0.50
3 pory žonjacych nohajcow, židźany flor	0.95
3 pory mužacych nohajcow, makowych	0.95
4 pory mužacych nohajcow, sylna twora	0.95
Žonjace nohajcy, Želte-žida	jenož 0.95
Žonjace nohajcy, židźane, platěr.	1.50

Najpřihódniši wokomik



Jurij Hänsel w Budyšinje

na Sukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736
Hlowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska
w Budyskim hantlskim hejtmanstwje
Skład ratarskich mašinow a gratu wšěch druzin

Sofa

nimale nowy, wot 42.— hr.
Seifert na Kamj. hasy 29
a na Drjewowych wikach 7

Běrnjace tružki

najlěpša a najtuńša pica za swinje, tuńša hač čerstwe běrny poručuje

Gustav Bombach w Kamjencu

Kofej : kakao kolonialne twory

KURIO
na Lawskej hasy 24

Gramofon

khamorowy, prawy dubowy z 15 tačelemi 58.— hr.
Seifertec skladn. kupje
na Kamjentnej hasy 29

Zniženje płaćiznow

Gardiny tuńšo

Prync. sukanje a košle 1.— hr.
Běhaki do jstwy mtr 1.— hr.
Tkaniny a płachty za sofy

IDA ERLER w Budyšinje
Rožk Zwonk. Lawskeje hasy 10

Koło

hołčace a hólčace, tunjo na předań
Seifertec skladn. kupje
na Kamjentnej hasy 29



8 słódkich dnjow

wot pjatka 24. haprleje hač do soboty 2. meje

Pola nas

10 tunich poražakow!

Hamburgske měšenje, słódke a kisałe	1/2 punta jenož **22** pj.
Mlokowe placki, derjeslodźace	1/2 punta jenož **38** pj.
Płodowe wafle, wočerstwjace	1/2 punta jenož **38** pj.
Buny, punšowe, derjeslodźace	1/2 punta jenož **38** pj.
Eucalyptus-Menthol-placki	1/2 punta jenož **38** pj.
Kokosowe tružki, pisane	1/2 punta jenož **24** pj.
Wosebite měšenje, praliny	1/2 punta jenož **48** pj.
Cajowe přikuski	1/2 punta jenož **25** pj.
4 tfl. dobromlóčnj. šokolady, jena 100 g,	hromadže jenož **88** pj.
5 tfl. krem. šokolady, jena 100 g	hromadže jenož **80** pj.

6% rabata

Thams & Garfs w Budyšinje

na Hłownym torhošću 8 Telefon 3068

Kedźbu: Lutujće pjenjezy!

Po směšnje tunich płaćiznach sym hobrske posyłki

mantlow a kostumow

dostał, mjez nimi modely z najlěpšeho materiala, lěž za najsylniše postawy.

Rjany mantl z jabotom a kóžkowym kornarjom jenož 19,50

Wobkedźbujće prošu dale nowe

wobleki a kompleje

w mojich woknach

PAUL OTTE

w Budyšinje, na Zitnej hasy 10
Najwjetši mantlowy skład w měšće

Müllerec konditornja

na Póstowym naměšće



kotruž Serbja rad wopytuja, poruča najlěpše pječiwa we wulkim wukjerku.

Rozesłanje nanajspušćomniše

F. A. Möbius

Homöopathija / biochemija / naturske hojenje / masaže

w Budyšinje, na Lubijskej drózy 2, delka

Rěčne hodźiny: wot 1/2 8—11 a wot 1—5
Přińdu tež do doma na wsach

Poručam so k zhotowjenju wšěch druzin

sofow, matracow a stołcow

po wšěch płaćiznach. Dobre solidne dźěło. Předźěłanja. :: Přińdu tež do domu.

Josef Scholz w Prěčecach
Telefon Prěčecy čo. 00

M. Schubärth

Chemiska čišćerńja a barbjerńja w Budyšinje na Fabrikskej drózy 10, telefon 3758

čisći a barbi žonjacu, mužacu a dźěćacu drastu, porjery, kóžki, tepichi atd.

Samsne klamy: na Hošic hasy
znapřeča khorobnej kasy

Najspěšniše podawanje! Najtuńše wobličenje!

Přijimarnje:
na Kamjeńtnej hasy 29, na Serbskej hasy 1 a na Kaeublerowej drózy 12

Wšě šulske knihi

ma na składze abo wobstara Serbska knihařnja na Lawskich hrjebjach 4

Wolmjany muslin

Wjac hač 350 wšelakich mustrow a barbow metr po

3,25, 2.50, 1.95, 1.25, 0.95 hr.

Krasne nowosće za wobleki a fale

ALPHONS SCHAUSEIL

Wobkedźbujće moje wosebite wokna

KUNELLA

stajnje tunjo a dobre

Kołbasa

Jatrowa kołbasa	1/2 pt. 0.35
Čerwjena kołbasa	1/2 pt. 0.35
Pomorska mettkołbasa	1/2 pt. 0.45
Brunswigska mettkołbasa	1/2 pt. 0.55
Pječena kołbasa	1/2 pt. 0.60
Salami-kołbasa	1/2 pt. 0.70
Cervelat-kołbasa	1/2 pt. 0.70
Cervelat-kołbasa w łučn čerjewach	0.80

Połć

ze samsneje sušerńje
1/2 pt. **50** a **40** pjenježkow

Smalc

Syry šmalc	punt 0.78, 0.68
Swjerčowy šmalc	punt 0.85
Liesowy šmalc	punt 0.85

Kunella Gold

Wikowarnja z butru **KUNELLA**

Wosebite poskićenje!

Konserwy směšnje tunjo

Wulka tyza		Wulka tyza	
Morchej. jenož	45 pj.	Młody hróch z morchelu	78 pj.
Krane buny j.	48 pj.	Hróch z morchelu	68 pj.
Łamane buny j.	68 pj.	Lipšcanske měš	90 pj.
Zeleninow. hróch	60 pj.	Dobr. „ „	1.20 pj.
Młody hróch	78 pj.	Spinat	55 pj.
Młody hróch	1.18 pj.	Młody kalrabi j.	64 pj.
Prawaki a kurjatka małe	1/1 tyza jenož 1.10 pj.		

Słowki z póčkami a tołcene jabłuka, wulka tyza jenož 70 pj.

Słowki z póčkami a tołcene jabłuka, 1/2 tyzy jenož 40 pj.

Truskalcy, brěški, krušwy, 1/1 płod kóžda 1.60 pj.

Hawai Ananas, Aprikozy ƒ tyza

Ananas w samsnej jušcy, wulka tyza 1.20 pj.

Dołhi hromak (Spargel), sylny, 1/1 tyza 2.70 pj.

Dołhi hromak (Spargel), sylny, 1/2 tyza 1.35 pj.

Dołhi hromak srjedźnosylny, 1/1 tyza 2.50 pj.

Dołhi hromak cenki, 2.—, 1/2 tyza 1.05 pj.

Łamany hromak srjedźnosylny 1/1 tyza 2.25 pj.

Łamany hromak cenki 1/1 tyza 1.90 1/2 tyza 1.00 pj.

Hromakowe kruchi wulka tyza 1.90 pj.

Kupće, štož trjebaće, hišće nětk po přihodnych płaćiznach. Płaćizny płaća jenož tak dołho kaž skład dosaha.

Thams & Garfs w Kamjencu

Drjewjane kříže a pomniki na rowy

z duboweho drjewa zhotowje najtuńšo

R. Wanrick, drjeworězbař, na Zadnjej Bohatej hasy 20

Město khartkow

Wróciwši so wot rowa našeho lubeho, njezapomnitelho mana, dźěda a přichodneho nana

Jurja Augusta Elle

čujemy so nuzdu, za tak mnohe wopokazma čežkowania našeho lubeho zemrětelho, erlne a pisomne, za rjanu kwětkowu pychu a za bohate přewodźenje k poslednjemu wotpočinkej naš **najwutrobniši dźak** wupraje. Wosebity dźak wojerskemu towarstwu w Barće posaunskemu khórej a Budyskemu dyrbjeńskemu zjednoćenstwu młynkow.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

W Rakojdach, dnja 22. haprleje 1931.

Přiłoha k čisłu 94

SERBSKE WINY

Štwórtk, 23. haprleje 1931

Našemu sławnemu Handrijej Zejlerjej ma so we Łazu pomnik stajić!

Wubĕrk sa postajenje pomnika k cześći naschego sławnego, najwjetscheho ludoweho basnika Handrija Sejlerja, kiž je wjele pichtwarjenskich dźela na so hoiał, sesłoże so jandźelom wutoru popołdnju pola knjeza měšćańskeho Błažija we Łasu. Knjez Błažij je Sserb runcho waschnja a krutego słowa, jeho dom je prawy serbski hospodarski dom. To naschonichu sbromadzeni scedrinje. Błažijez maczerka niebo prózy łutowała, dopokoiała, kak so lubi hoscso pososcso.

Po wotcheschenju pschistupichu wubĕrkowcy k krutemu dźelu. Druhi nacźink sa pomnik, kiž bĕ knjez cyłoż Mozek s Budyschina podał, po tym, so bĕ Sebi jandźenu hobotu se bohustawami wubĕrka we Łasu městno sa pomnik wobhladał, namaka powschitkowne pschipowdaca. Pomnik budże se łuźiskeho sornowaza, skojodźany, na wobrjedźanym podłożku jewi so bjasta Handrija Sejlerja, stojaza we wulkożbinjenym kamjenju. Pod njej ma stacź mjeno a wuznowanje. Na pobocznych stronach sarnja so 2 schtucźaj jeneje jeho najkrasnischeje basnje. Ke pomnikej wjedu schodźenki. Wubĕrkowcy postajichu wschĕ pschihotowanske dalsche dźela najnadrobnischo. Potom podachu so ke rowej Handrija Sejlerja na starym dźelu pohrjebnischcza pschi Bożim domje. S dołhim czasom je chĕrtko poczerpik. Stary, rozpadowaty gotiski stołp ma so wotstronicź a na row pschiwozowa tafla połoźicź. Tuto porjedźenje chze Łas ham na so wsacź. Tak by mĕł row dostojny ras. Potom wobhladachu sebi wubĕrkowcy městno, na kotrejž ma so pomnik postajicź. Je to pobocźna murja starego pohrjebnischcza, pschimjesowaza k sarkej schcezaju a na městu. Stara murja ma so sdźela wotnjesecź a tu pomnik postajicź, wobrubjeny w połkole se schtomami. Stare schtomy maju so wotstronicź a tez k stronomaj pomnika maju so rjane tufawy postajicź. Pomnik budże tu s pychu sa Łas. Po tym so buchu hischcze wschelake praschenja wo postajenju dorikane, sesdźechu so wubĕrkowcy we hóstnym domje kujesa farara Malinga. Tu buchu wschelake wažne nałożnosce, wosebje finanze, rozpominane a wo wusłĕdku jednanja sapiš spotomjeny, pschijmowany a podpisany. Po hóstnej hodźinje w farskim domje, sa kotruż klusche wosebity dźak knjezu farazu, rozesdże so wubĕrk, so by w najbliźschim czasu so sazo seschoł k posedźenju, posednazym wosebje wo finanzowym praschenju. Posedźenju wubĕrka pschedsydowasche knjez farar Kschiżan, pschedsyda naschcze „Domowiny".

Boži wjeczor Łhasche so na hona, jako wubĕrkowcy so s hóstnemu domu knjesa farara Malinga domoj wrócźichu. Cźeske dźło je wubĕrk sa postajenje pomnika k cześći naschcho Handrija Sejlerja na so wsał, ale ma wosstu nadźiju, so zbły serbski lud budże sazo tak schcedrobrive dary skladowacź, każ za pomnik naschcho njesmjertneho K. A. Kozora, kiž je s dostojnej debjenku naschcze luźiske domišny. Cźesćimy swojich wotzow, pschetoż tak cześćimy zyły narod, wuznajemy swoju horzu lubosć k naschim prjedowinkam, kiž nas tak bohacze wobdarichu s darami ducha, każ naschi Handrij Sejler! Wón je był prawy syn swojeho ludu, kiž ssebi poczeszenje zwĕrn sahlukł! Jeho spéwy wožiwja naschu domowne hona, jeho pomnik njech je s tolmaczom dźaka serbskeho ludu swojemu wulkemu basnikej a spéwarjej!

-ć.

Nałĕtni koncert „Lipy Serbskeje" w Pančicach

19. 4. 191.

Cyłe njedźelske dopołdnjo z pokhmurjeneho njebja lodowy deść krjepješe a mnozy po serbskim krajiku, kotrež njemóża do swojeho příkryteho, mjehkeho wózyczka synyć, do mróczelow zhladujo zdychowachu, zo by tola skoro přestało pancać, dokelž wjeczor dźe chcychu so nastajić do Pančic „pod Hrodźišćom niże klóštra", hdźež chcyše stara slawna „Lipa Serbska" nałĕtnu radosć do dušow spéwać. A hlej, bóh Pluvius měješe smilnosće, hižo zahe popołdnju so njebjo rozjasni a Bože słónczko majkaše maćerku zemju a wusuśi śćeźku a pućik daloko a śeroko. A hdyž wječorne słónczko „za Kamjenčow, za górami" poslednje złote pruhi do Serbow scześele, khwatachu swĕrni přećelojo „Lipy" z wjeselej myslicźu ke Klóštrej.

Wjele stow serbskeho luda z bliźšeje a dalšeje wokoliny a tež nĕsto Němcow bĕše so ześlo a wobšĕrna, wosebnje wuhotowana žurla bĕše wobsadźena wot prědka do zady a na galeriji hdyž zrědka khwalobnje nimale z dypkom ½8 hodź., kaž bě přeprošene, prěni mĕšany khór: „Kćěj, kćěj, mi lube Serbowstwo!" žiwje zaklinča. Je to rjany nowy spéw wot Vlacha-Słodeńka a hnydom na to rozlĕhny so po žurli Krawcowe lubozne „Na piwo chce žona hić, mužik musy doma być".

Nĕtko předsyda, k. wučeŕ Bejmak, hosći po serbsku wutrobnje witaše a Němcow teź z nĕmskimi słowami. Witanje skónči z harmoniskim „Naše hesło" w muzskim khórje.

Jako dalšu nowinku słyšachmy Słodeńkowe „Serbski wojak a češke hišćo": „Ruje, wuje z hrimotanjom bitwa w Jičinje", po češkim hłosu swobodnje za khór a sola z přewodom klavéra wobdźełane. Duo ze „Znjow" Kocorowych „Nĕtk słónčko Boże khowa so a zemju pozloća" — poskići dobre wotmĕnjenje.

Nam wulcy witany a khwalobnje znaty hósć sołobik z Łužiskich hór, knjeżna Frajślagec spéwaše nam do duše a do wutroby tři krasne sola w błyšću a w swojoraznosći a to Kocorowe „Dwě róžičy mi kćěještaj na kećčku ćeńnjowym", Frajślagowe Nałĕco: „W polu, hajku spéwy klinča, ptački pilnje zahoudźa". A Krawcowe: „Mać ta plincy pječe". Wosebje posledńje bĕ wobkuzłacy spéw.

Wokŕewjenje bĕštej wĕcnje młodźenej muzskaj khoraj Kocorowej „Na hory, na hory hić lubi so mi" a „Was postrowjam, wy wysokosce, wy naše hory zeleny!"

Tercet z Kocoroweho „Nałĕća" za sopran, alt a tenor: „Z nadźiju so rólnik nosy" zawostaji bjez dwĕla wulki začišć, zda so nam, zo bě lépje jako jednory tercet hač dwójcy wobsadźeny klinčał, hdyž su hłosy wšelakeje barby a sylnosće.

W duetomaj za sopran a alt: „Tři tam hwězdy jasne, rjane na njebjesach błyšća so" a Pasech ja konika při puciku, zhladowach přeco ke Konjecam", knjeżnje Dora Frajślagec a Greta Słodeńkec derje sebi wahu dźeržeštej a tuž so tež pĕknje spodobaštej.

Bliže ke kóncej wustupi zaso pisany mĕšany khór a zanjese Krawcowej „Hanka, ty brune wóčko, ja će derje widźu" a „Mać ta hładźeše włosy, dźowčička horco płakaše".

Kocorowy mĕšany khór z kwartetom ze „Zymy": „Rad widźu błyskot miliny a jeje kraje krasne" bĕše parla naše serbskeje hudźby a po mojim zaćuću najeksaktnišo mjeze wšĕmi khórami spéwane, ale też tu bě jednory kwartet raznišo skutkowal, hač dwójcy wobsadźeny.

Mócny, šumjacy, wyskacy kónc namaka derje poradźeny spéwny wječor ze Smjetanowym zawodnym khórom z „Prodaná Nevěsta": „Cehodla so njewjeselić, hdyž nam Bóh Kajez strowosć da?" z přewodom klavéra. Tenor móžeše jenoż nĕsto słabši registr nałožić.

Derje disciplinowany khór pod eksaktnym, energiskim a wumĕlskim nawjedowanjom knjeza Jurja Słodeńka je zaso swoju pruhu wobstał. Pisany a wotmĕnjowacy porjad pokaza zaso tak prawje jasnje bohatosć a krasnosć naseje serbskeje rĕče a naseje serbskeje hudźby a dirigenta móże sebi do swojich analow w swojim přez tŕiceći létnym tudomnym skutkowanju spokojacy nowy wuspĕch zapisać.

Klóštrscy, kaž też wokolni serbscy duchowni bĕchu bohače a wokolni wučerjo — serbscy a němscy — bĕchu nimale wšitcy přitomni, bjez dźiwa, zo žorty ptačk z Łuhowskeho lĕsa, hdyž po koncerće wšitcy hromadźe za dolhim blidom sedźachu, so wopraša: „Je da jow dźensa nĕkajka wučerska konferenca?

Facit wječora: Rjana harmonija w poskićenjach, harmonija w hosćoch — serbskich a nĕmskich — a harmonija do dalšeho dźĕła a prócowanja w klóštrskej krajinje!

Bjez dźiwa, zo tuta harmonija starše a młódše semestry hišće hodźiny dołho w sćĕhowacej wjeselej rejcy přezdźerłeše, tak zo hodźina dźĕlenja pře zahe so přibliži.

Tuž, dale, bratŕa, sotry, spěwajće,
Zo nam drohe naše Serbstwo nihdy njezandźe!

M. Hakon.

Proces přećiwo wulkomordarjej Kürtenej

Zyła wutora bĕšche w prozeju pschećiwo Kürtenej sa wězywustojnych giwobudna wostajena. Wutoru je hnd też giwoju dotalnu sahadnik, niż wjacy dużi 30 pschiwohłucharjow dowolicź, spuschcźi, a pschez 300 wobdam pschistup dowolił, so pschihladowarjo hacź blišo wobstorzeneho sedźachu.

Prěni wězywustojny prof. Sioli, direktor Grafenbergskeje bludnizy, nima pola Kürtena sa mólne, so je wón buchakhorny, runjeź so sacźucze strowego człowieka jara pschećiwo myšli wobara, so mohł duchownje strowy takle žadławe słostnistwa dokonjeć. Prof. Sioli nima pola Kürtena też nakhwilnu buchakhorosć, hnadź we wokomikach wukonjenja njeskutka sa mólnu. Też so by Kürtenej jeho wutora bĕšche w prozeju pschećiwo Kürtenej sa wězywustojnych giwobudna wostajena. Wutoru je hnd też giwoju dotalnu sahadnik, niż wjacy dużi 30 pschiwohłucharjow dowolicź, spuschcźi, a pschez 300 wobdam pschistup dowolił, so pschihladowarjo hacź blišo wobstorzeneho sedźachu.

Prěni wězywustojny prof. Sioli, direktor Grafenbergskeje bludnizy, nima pola Kürtena sa mólne, so je wón buchakhorny, runjeź so sacźucze strowego człowieka jara pschećiwo myšli wobara, so mohł duchownje strowy takle žadławe słostnistwa dokonjeć. Prof. Sioli nima pola Kürtena też nakhwilnu buchakhorosć, hnadź we wokomikach wukonjenja njeskutka sa mólnu. Też so by Kür-

Kak hory nastawaju

Po wotkrywanju cźowow ko hłubokosći a tkwilu prózuje wo downiskeźenju najwyschschich wjerschkow Himalaje. Praktikarjo dŕje tam žadyn dobytk njejsu a njewabi, ale cźłowjek chze tola dobyć triumph, so je pschemóhł najwyschsche hory semje. Pschi tym abzolutna wyskokosć ani tak hobrika njeje: na globje, wullim kaž cźłowjek, bě Mount Everest dyl nĕhdźe 2 milimetrej wyschši. Ocean na pola Filipinow městno, hdźež mohła woda wopraudźe hischcze nimale 2000 m pschez Himalaju stupacź. A tola postaja Himalaja hobrjki, wulkotny napohlad. Hdyž tuta hora i judźelsko-indiskeho města Darjilinga prěni krócź wuhladach, sda so cźi, jako bychu jeho łodźane wjerschki pinwake w módrym njebju, jako njebjochu mĕle swiska je semju. A takle też powschitkownje stare łuby hladachu na tajke hory. Mjachu sa to, so tajke hory wot wĕcznosće so snoschuja nad mrdezełemi a ludźimi a so na nich bydła bojoja. My smy dźensa też tu trochu mudrischi a tehodła so praschamy: „Kak je tajka hora, wosebje też najwyschschcza, poprawom nastała?"

Praschenje swižnje wjsto s druhim praschenjom: „Kak dołho steji tajke se žněhom pokryta hora hižo na žiwojim mĕstnje?"

So tu stejeca njebudże na wĕcznje cźasy, na tym dźensa hižo njedwĕlujemy. Wschak dźensa hižo tajka hora hižo wostaja se šamych rozpadankow a tehodła bywa tak scźežka pschistupna a dobytna. S kóždym létom pak so wotpłakuja sornjatka jene sa druhim, dóniž stónczuje ras zyła hora budże leżeć w Judźiskim ozeanje. Kóždej horje tutón dóst swoju, njech je to wulka abo mała hora, njech ju to Alpy abo Čzornobáh.

Kak pak je wo prawom tajka hora, prajmy Himalaja, nastała? Wschitko, schtoż so minje, je drje też jónu dyrbjało nastacź. Sajimuje je, so dźensa hischcze so namakaju na horje skowane hobrike pschĕstrénje podmorja. Woda je prjeca, ale je tu hischcze stary stwjerdźenu zpławy. Potajkim je dyrbjała hora jónu tola raz hobu horje gracź, jako so tworjesche, potajkim je dyrbjała hora rosca s města, hdźež bywasche nĕhdy hischcze morjo. Hdyž je hora sa wjele, wjele tyšac létami so sazo rozdrjebła a wróscła do morja, tak je to jenoż kokołĕh, hora je so jenoż wróscła tam, swoiłeła bě pschischła. Hacź do wyschokosce 5000 m mózemy dźensa hischcze spóhnowacź podmórske pschĕstrénje na horje a kello je so to hižo wotdrjebło? Podobno je to też s naschimi Alpami, Andami w dalokej Ameriji.

S podmórskich pschĕstrenjow na horach pak mózemy nĕsto woprawdźe też spóznacź, hdyž bĕšche hora hischcze podmorjo. Skorpawy a druhe swĕrjata bĕchu w nim žiwe, kiž dźensa hischcze rozjadowacź njemóžemy, hačrunjeź so też wone nĕsto namakaju na horje nad mróčelemi. Tak namakaju so na Himalaji skorpawy małych prajswĕrjatkow, kiž wobhładachu we swojim cźasu ozean tsecjatneho wĕka. Hora potajkim njemóže starscha hyeź dyžli ozean a tak mamy sa to, so Himalaja je so też hakle we strjedźanym a pózniym tsecjatnym wĕku (Tertiärzeit) tworiła a trochu starsche podmorjo so hobu horje wsała. Też nasche Alpy su wésće w hanźnej bobje naskale. To dźe je so nĕsto tajke pschĕstrénje

ten pschi žiwojich slóstnistwach bjes wědomja był, njeje móžno, dokelž móže žo na wschitko dopomnicś. Wostanje jenoš hischcże pruhowaś, hacž na wón slóstniske požadosće pichinarodźene. K temu žu wězywnstojni tafle wo Pětra Kürtenowych pschedchadnikach sestajeli. Ssu 150 wopisowpow sapisali. Runjeź je mjes nimi tójšcto slóstniskich naturow, dha pak Pětr Kürten njetrjebaschе ta kriminalna wopisowa bycś, kiž won je. Wězywnstojny njewotpokaja nahlad, so je žo wobstorčenu žnadź cśit jako cźowjek, ś kotrymž žo hubjenje wobkhadźe, won wěri dozwla, so je Kürten snutskownje wěrny.

Na kónzu jednanja rjekny Kürtenowy sakitar: „To je hrózbne za nasch jako sakitarja, so je Kürten wulke hódaneźko, kiž njemóžu wujaźniś. Žadam žebi wot Waš wujasnjenje tuteho hódaneźka."

Na to wězywnstojny wotmolwi: „Steju psched samžnym hódaneźkom."

W tajnym jednanju pschešłyscha žo na to profesor Hübner, wězywnstojny za sadsinuss. Dola teź won na tym wobsteji, so je Kürten za swoje njeskutki samolwity.

S tym žo pschepytowanje pscheźiwo Kürtenej skónczi.

*

Po žadnišim wuraźowanju w prozesu pscheźiwo wulkomordarej Kürtenej wežera žrjedu namjetowasche wjesche schi statny rěcźnik pscheźiwo wobskorźenemu žnjertne-chłostanje za dźewjeć mordarstwow, dale dla mordarskich pospytow, wumnožowanjow a njepózéźiwych pschestupjenjow dožyła 60 lět chłostarnje, kiž maju žo na 15 lět hromadze sćažnjeź. Nimo teho namjetowasche wón, so bychu žo Kürtenej, cźestne prawo na stajnje wotrźekle a wón žo pod dohlad polizije stajił a mordarski grat žo sebral.

Ssud jaźnješi wulkomordarja k šmjerći dla 9 mordarstwow, k 15 letam chłostarnje dla 7 spytanych mordarstwow a wotrjekny jemu cźestne prawa na stajnje. Kürten žo wuššudej podcźišny a ś tym je wón hnydom po pravje placźiny.

Wóčcy dźešća

(Stónczenje).

Njedźele žo minychu. Wo hosćeju wjazy njeródźechu. — Knjeni, wěrźe mi, mamoj jbože," dźešće ras kśeź. Macź sbožowna na njeho pohlada.

„Ale měr — měr! A hólčźa niz roshoricź. Kumpanije jeho dale, žalbujeze jeho a wałeze jemu leucźk, kaž hacź dotal a mjeze dowěrjenje."

Macźeri tschepotasche ruka, hdyž žynka domoj wiedźeśe, a tutón pytny, kak wona wobléźnje.

Sthowa wschitko w žwojej wutrobje; teź žwojemu muźej wschitko samjeleźa.

Po pschichodnym wopheze a pschepytowanju dźešće kśeź: „Dźenž wostajeze hólčźa nekotre dny pola mje." Macź saplakny wótśe, ale i wjeselem. A hdyž po dźešatej dnjach sažo pschińdźe, skoči jej žynk napscheczéźiwo a dźešće: „Macźerka!" Kaž hwéždźicźej žwźecźichtej žo jeho wóczy — widźešće.

Nimale padźe do womory, storže dźéczo k žebi, padźe na koleni, wokócha jo a hladaśe do wotewrjeneju wóčkow. Ssyšy ronjachu žo jej po lizomaj ś njewuprajomnym sbožom. Sssnt dźerźeśe macźerku twjerdźe, jemu bésche kaž by žwoju pravu móz namakał! A jo bésche jeho prawa, bésche na prénje pohladnjenje widźał. Runasche žo zyle wobrasej, kotrejž nésješche wo njej w tych sašchlych cźmunych létach.

Teź nan bésche wjeselty a sbožowny.

Macźerka bésche rjenscha hacź m„dre njebjo a slote hłónczko, róže a ptaczki w sahrodźe, mrócźele a hwéždy.

sche hory móžachu wopramdźe rosćeś, ko kopicź a wěźicź. Schtó pak bě tuwón strašcźny knot, kiž takle horiśa žuwasche a žuwa? . . . .

Dołho myślachu žej ludźo, so žu za tym pschischli. Hdyž běchu we wichorostym 16. létstoku mutniny dobyli Rom a Michelangelo molowasche žwój „Ssudny dźeń", to žo pola Neapola sa něschto hodźin zyle nowa hora stwori (Monte Nuovo), kiž žo tam dźenža hischcże namaka. Hora bě ze žaneho vulkanskeho powjeła. Nětko ludźo žej myślachu, so najźerše wschitke hory žu nastale ś vulkanskej mozu. Mějachu sa to, so vulkanska para a bluwawz hory sbéhatej. To hischcże starz Humboldt wěrźesche. Ale ta wěz tola njetrjechjesche. Take wuidrjenje vulkana tola njeby mohło podmorzo posběhacź do mrócźelow a sadowowacź a smorschcźicź nasche wulkohory kaž Alpy. Wésso mamy tu a tam hory, kiž žu wopramdźe jenoš take bluwawzowe brjodajzy. Ale nimaju nicźo cźinicź ś wopramdźitym pospěchowanjom hór.

Kak žo ta wěz potajkim nětko ma?

Ludźo žu myślili, so žo leuška skora smorschcźa a so ś tym dyrbja wschudże nastawacź smorišt a saldy, dokelž jadro semje dale bóle wustudnje a žo smorschcźa — kaž bélisna starého jabłuka. Wobras drje je zyle rjenje, ale nuh do teho dźenža tola hischcże prawje wěrcź njechamy. Wěmy tak mało wo jadrje semje a njewěmy ani, hacź je w prjedawschich geologiskich dobach semja wustudnyła. Rozsćenje skandinawiskich hór žu žej ludźo takle wuźmužiłli, so žo tu jedna wo sacźakanje semje, kotruž běschcźej we lodowej dobje śněh a lód dele stłócźałej. Dale sežy pomórske pschestrénje horjeka na horach nam powědaju, so žu žo ś mórskich hłubin pschežy sažu hory posběhale — jako by nětko kóžde spadowanje žwoje mjeźy, hdyž sažu nastupi rosćenje a posběhanje.

Teź hory, samo nanajwyschschich, žu ras nastale, žu žo hakle wutroštowałe. A wone rozpaduja, wotemrěwaju, so bychu nowe stupiśe na jich městno. Hdyž cźłowjek tola ras stupi na nanajwyschschi wjerch Himalaja, njech žo na to dopomni, so je to tam bójšći kraj, kraj, kiž nasawa a sapaduje. —

Wona dźešće k dźešću: „Njehładaj špoch na mnje!" a wotwobroći žo wot njeho.

Jako nan ras wjeczor domoj ś dźela pschińdźe, wša žynka, na klin, majźaśche jeho a dźešće: „Dźenža ja dwě njedźeli pschińdźe wuj Anton, se žwojim ślotom. Hólcźe, potom žo cźi derje póndźe" — Macź žo stróži, so jeje nětr a sbožo a žłónzo žo žlubi, a wobliczo žo pothmuri.

„Schto jenoš chze?" dźešće wona.

Nan njepytny, so bésche žo macź pschemeńiła a cźumpasche žynka wjeźele na kolenomaj a špěwasche wot wuja ś Ameriki, kiž pschinjeseże wjele wężow a wjele ślotcho.

„Tu njeje rum sa njeho!" dźešće macź hněwna. Njech k žwojim ludźom dźe.

Ale muź žebi njedasche rěcźeź. „Pschihotuj jemu komoru. Wschitko druhe žo namaka."

W pschichodnych dujach thodźeju macź žwojemu žynkej ś pucźa, pohlada jemu potom sažo do žwětleju wóczkow, położi ruzy na žwoje wobliczo a cźekny do kuchiny.

Wjeczor prajeśe žwojemu muźej: „Raju hólź dyrbi thwilku ś domu. Trjeba wothladanje a pożywnjenje. Tu niczo njeje."

„Ach schte!" wotmolwi nan, „tu ma wschitko nanajlepje!"

Macźerne wotradźenje bésche bjes wuspěcha.

Njemér pschińdźe an nju, kiž dźeń wo te dnja rosćeśeche.

Hdyž běschе nan na dźele, samkny žo do komory, žedźeśeche na kromje loża, zyle pschemyślena.

Tak husto hacź žwojemu dźéczu do wóczkow pohlada, dopomni žo na wuja, ś Amerki, kiž bésche ju jako domjazy hólcź lubował. Ale wona bésche jeho wotpokafała.

Wjeczor pschińdźe nan ś dźela a wja žebi žynka na klin. Tón dźešće: „Ranko, njechaśch mi něschto k woli sćinicź?"

„Schto dha?"

„Móju nekotre dny k wowcy a k dźedźej? Bych jeju rad wohladał. Njesmaju jeju hischcże. Bóh wě, hacź widźenje sažo njesbudźu."

Nan słónczníze do puczowanja žwoli, tola niz jutśije, ale sa tydźeń. Sajutśischim pschińdźe wuj Anton i tymi pjenjezjami.

Dha klepaśe žo do duri a listynoschcź sajnupi a wotełda list wot wuja. Nan wotewri jón a cźitaśe dołho.

S hłowu wijo da list macźeri.

„Je žo wrócźił! W Hamburgu je žo dyrbjał wróćicź, dokelž je na morju widźenje sbudił, je wošlepił."

Macź płakaśe — smutskownje bésche sbožowna a woskocha wutrobnje žwoje dźéczo a dźešće: „Sssym twoja macź."

Ssynt měśesche žwoju lubu, pobožnu macźerku sažo, jeje horza wutroba kłapaśe cźaš žiwjenja sa njeho.

H. Kalich.

Směški

Nowa wězownosć. Na jenom makem pohrjebnischcźu w Toronto (U. S. A.) śteji jednory rowny pomnik ś tutymi žłowami:

„Tu wotpocźuje John Dixon. Wón sapali sapałku, so by pohladał, hacź ma hischcże benzin w tanku žwojeho awta. — Benzin tam bésche. —Staroba 50 lět."

Hospodarski rozhlad.

Schtwórtk 23. hapreje 1931.

Wěcerawše urzy w Barl nje.

1 Dollar	4,1955	100 pólsk. złotych	47,125
1 jendźelski punt	20,387	100 cźeskosł. krónow	12,426
100 šwajc. frankow	80,81	100 franc. frankow	16,40

Barlinska burza wežera pschi spoczatku žłabnjesche. Kurhy efektow spadowachu. Napośledku žaho trochu wožiwi a kursowe spadowanje žo zadźerža. Wiki ś dołžnymi a rentowymi lisćinami wostachu teź wežera cźiche. Kursy žo žednak pscheměnichu.

Na **produktowych wikach** bé wežera malo žiwjenja. Wikowarjo a mlyny wocźakaju, kak žo dźenža statne knjeźerstwo rozsudźi, hacź žitne cłady ś dźéla wotewri. Dokelž je thłóbowa placźizna wo jenicźke 2 pj. postupiła, hižo mešcźanjo a pschetrjebarjo trudźa wo drohocźe, njepomyślna na to, so mjasno punt wo 20—30 pj. pohšedni cźaš spaduje. Rožka a wowš bźschtej žadnej, tuž prénje 5 pj. a druhe žito 10 pj. postupi. Wežera placźeśeche zentnar

w Barlinje:

pschenicźy 14,40—14,50 hr., rožli 9,75—9,85 hr., nałkinjeho jačmjenja 12,25—12,60 hr., najwušeho 11,50—12,20 hr., wowša 9,30 hacź 9,50 hr.;

w termijowym wikowanju

sa meju: pschenicźy 15,12½—15,16¼ hriw., rožki 10,32½—10,35 hr., wowša 9,87½ hacź 9,90 hr.;

sa julij: pschenicźy 15.02½—15,03¾ hriw., rožki 10,02½ hr., wowša 10,17½ hr.;

sa september: pschenicźy 12,62½ hr., rožli 9,50 hr., wowša 9,02½— 9,05 hr.

Nekotre placźizny ś wežerawschich Drjezdźanskich wikow.

Žiwe kaczki 3,50—5 hr., kury stare 3—5 hr., młodźicźki 3—5 hr., kaczki 1,30—1,40 hr., krutý 1,20 hacź 1,30 hr., kury stare 1,10—1,30 hr., jabłuka 30—40 pj. Wěrny zentnar 4,50 hr., po puncźe 4—5 pj., seleny kał 35—40 pj., běły kał 15 pj., cźerwjeny kał 25 pj., jedźna łoboda 30—35 pj., zyła 13—15 pj., karoty 10—15 pj., kulerźpa 10—12 pj., krét 80—90 pj., rjetkej 15—30 pj., cźerwjena rěpa 10—15 pj., kišały kał 20 pj., butra 1,50 hacź 1,80 hr., jeja 10—11 pj., libjata 2,50—3 hr.

Ssudnizy na pschepadowanje.

Pjatk 24. hapreje 1931

w **Bitkopizach** na hudnikowje, dop. w 9 hodź.: Wulki njeboš, pišańki stroj, klawér, gramofon ś tacźelemi, verbiko, žonjaze kolo, porzelinowe hudobja, Meyerowy słownik, módraj wobleka;

we **Wósporku** w hoscźencu „K łwjezdže", dop. w 11 hodź.: sofa, bifet;

we **Luczu** w hoscźencu, pop. w 2 hodź.: Drastny thamor;

w **Bětym Khołmzu** w Jeroschcźa hoscźencu, pop. w 2 hodź.: Klamowe meble, gramofon;

w **Lipinach**: Kryty auto. Kupzy seidu žo pop. w 3 hodź. na gmejnskim hamcźe;

w **Rěcźizach** w Greinerej hoscźencu, dop. w 10 hodź.: Gramofon, klamowe meble, drastny thamor;

w **Delnich Brušach** w Prošcźej hoscźencu, dop. w 11 hodź.: Khamory, sofa, komoda, schijaza maschina;

w **Ruchwadźe** w Geißlerej hoscźencu, pop. w 1 hodź.: Schatowy khamor, wulki njeboš;

we **Wochošach** w Balkej hoscźencu, pop. w 3 hodź.: Sofa, schcźelowe blidko, drastny khamor, schijaza maschina, wuciahowaze blido.

Ssobotu 25. hapreje 1931

we **Wojerezach** na torhoschcźu cźo. 6, dop. w 10 hodź.: Wschelake wobrazy we wobłukach, schkleńzy a wobluki;

w **Schcźešinu**: Młócźawa, słótna waha. Kupzy seidu žo pschiw. w 12 hodź. na gemjnskim hamcźe.

Kujes E. Hiersemann w Zicźinku ma na pschedań.

Žiwnosć 26 kórzow blišo Budyschcina.
Žiwnosć 8 kórzow blišo Hucźiny.
Kubło 70 kórzow blišo Klukscha.
Biły pola Wjeleczina.
Wobkhodne domske, nowe, blišo Budyschcina.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wollowe symje wo tunu abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje

	22. 4.	23. 4.		22. 4.	23. 4.
Pšenica	2·8-2·0	2·8-·90	zuny	19 21·0	19 21·0
rožka	195-197	194 1·6	woka	23 26·00	23 ·6.00
naz. ječmjeń	—	—	módre łupiny	13-15 50	13-15,50
nal. ječmjeń	245-252	45-252	bolte łupiny	22-26.00	22-26,00
wows	1·6- 9	184-188	teradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	9-10,20	9-10,20
Pšeńč. muka	24-40,50	24-40,50	lany wosušk	14 14,30	14-14,30
ržana muka	26- 9,00	6- 9,00	coen. melasa	—	—
pš. wotruby	13-14,00	13 13,50	brni. kruški	15-16, 0	15- 6,00
ržane „	14-14,50	13-14,20	syno, 50 kg	1 60-1,80	1,40-1,60
raps	—	—	ržana słoma	0 70-0,90	0,65-0,80
hróch Viktor.	24-29,0	24 29, 0	pšeńč. „	0 65-,75	0,60-0,75
lane symjo	—	—	wowsna „	0 70-0 85	0 60-0,80
pjeluški	25-30.00	25-30,00	rožna „	0 60 0,75	0 60 0,75



Wulki wichor zniči japanski wojerski letanski přistaw, při čimž so 19 lětadłow zniči. Škoda wusčinja 500 000 dollarow. 5 lětarjow přindźe wo žiwjenje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerња, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšiki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwenje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny pječiwo sćěhwkam čełneno znjezwoleniya z 1000 hr. — **hdyž zemrěje abo** hdyž je na čas žiwenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeње dyrbi abonent hnydom tutej zawěsćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarski pomoc pytać. Smjertne znjezbožeња dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje pripowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumněnjenja tuteje banki, kiž serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Cisło (Nr.) 95 — **Budyšin — Pjatk, 24. haprleje 1931 — Bautzen** — **Lětnik 90**

Beneš wo cłownej uniji.

We wukrajnym wubjerku czěšskošłowakskeho parlamenta je swonkowny minister dr. **Benesch** wulku rěcź wo němsko-awstriskej cłownej uniji měł. Dr. Benesch mění, **so žo němsko-awstriska cłowna unija njehodźi do skutka stajicź.** Hdyž žo mjesnjcka satkowaja, žo system najwjetšich lěpšinow sčani. Pječiwo njemu tež rěcźi, so dyrbja žo awstriska ratakśe a industrijowe zła na wyšokosćź němskich zkow powjetšicź. Hromadźebdźenje mjes němsko-awstriskej cłownej uniju a hrjedźo-europiskimi ratakstimi statami by k tomu dowjedło, so by němsko-awstriska industrija tele staty wobtłoczyła. Czěšskošłowakska njemóże swjatej pschisłupicź, kotrež by ju tajkemu pschiwóstajenemu hospodarskemu wojowanju wustajił. Runje tak ważne žu nasche politiske pschicźiny pschečziwo planej cłownoje unije. W 700 miliońskim bloku by czěšskošłowakska republika wjchu politiku ważnosćź zhubiła. Wona by za někotre lěta z Winom a Barlinom tak wulko swjasana była, so by zwobodu politiskeho hibanja zhubiła. To njemóże žadyn rosumny człowjek wot naš žebjewědomnych Czechow žadacź. Njepraju to swótkhilnosću pschečziwo Němcam. Ważu jeno tutón lud a jeho stat. Smy pak za cźaš žwětowoje wójny nawuknyli, so žo organisacija Europy njehodźi z pschedwójnjej pschewahu jeneho wulkeho staka do skutka stajicź. Dźensnišchi politikarjo Němśeje njemóża ja skutki pschichodnych politikarjow rukowacź.

Złowna unija politiske pschisamknjenje Awstriskeje k Němskej pschihotuje. Pschisamknjenje móże pak žo jenoź z rosćahom, w Genfu wuprajenym, niž pak po wokolopucźu stacź. Němsko-awstriska złowna unija by k tomu dowjedła, so by žo dźěl czěšskošłowakskeho wuwoja do Němskeje z awstriskimi twarami narunał. Nawopak by Němska Czěšskošłowakisku z awstriskich wikow wucźišchcźała. Tele rospominanja bychu dyrbjeć wschitkich wobdźerjow Czěšskošłowakskeje bjes rozdźěła politikeje strony a narodnosće do jeneje fronty pschečziwo złownej uniji stajicź. Wohrożenje hospodarskeje existenzy Czěšskošłowakskeje a němšći czišćej na raćišche staty dyrbjeło jich k hospodarskej jenosći ponucźicź. To by za Czěšskošłowakisku hospodarske pschеorganisowanje było. Wona dyrbi žo kranju a k połdnju wobroczicź. To by bolostny proześ był. Wón pak by wulki dobytk pschinjeśł. Smy na wšudy możnosće pichtholowani. Powschitkownej kriźy może žo jenoź z zyłoeuropiskim wschěm statam pschijomnym planam wotpomhacź.

Schiele a Barlinscy piekarjo wo nowym khlěbje jednaja

Mjes němskim sežiwjeńskim ministrom Schielu a zastupjerjemi Barlinskeho pjekarstwa a mtynskeje industrije je žo **wo nowym khlěbje** jednało. W dotkim rozrěčenju zastupjerjo pjekarskeje jednoty pschisnachu, so žo khlěb, kotrež sežiwj. minister namjetuje, tuńšcho hacź dotalny napjeź hódźi a so je możno, jón po 45 abo 46 pj. pschedawacź Pschečziwo wěstemu njedowěrjenju wobdźerstwa žo na to pokasowaśe, so dyrbi khlěb niz grotnje, ale drobnje jimłety pschidawk doaścź. K rożaj, po 70 prozentach wumłětej, žo po 97 prozentach wumłety schrót pschida. Pschitomni pjekarjo zastupjerjo žu złubili, so budźa žo pola swojich kollegow prózowacź, so **bychu** tónle khlěb sawjedli.

Jednanje je zastupjerjemi młynow dźěśeśe po khownej wězy wo zaśłużbu. Teź tole rospraјenje zaćišćecej sawotajі, so žu młynzy swólniwi napschečziwo pschičiłcź.

W němšći m ježiwjeńskim ministerstwje žu prajili, so žo pschi wschěch **wobstejnoschach** a jeli trjeba, **z nowymi** hospodarsko-polititiskimi naprawami sa to postaraju, so **by** wobydlerstwo derje žłodźacź a tyjacź khlěb dostało.

*

Pschedźěwdźiw tola dźěłacźerskich zwjazkow je z pisnom na němskeho kanzlera dr. Brüninga pschečziwo zdroženju khlěba protestowało. S wottwarjenjom msdy, bjesdźěłoscju a kótkocźasnym dźěłom je žo kupowanska móz na woprawdźe katastrofalne waschnje pokłabita. Pódła wulkeje nuty dostawarjow msdy a podpjerу je hischcze podroženje wschědneho khlěba pschichcho. Němski kanzler žo na to kedźbliwy cźini, so pódła **wschěch** cźełow, kotrež žu žo w pośledніch mězacach dźěłacźerjam napokłośiłe, žo podroženje khlěba njehodźi snjesćź. **Němske knježerstwo bo należnje napomina, so bychu so hnydom naprawy cźinile, z kotrymiž bo podroženje khlěba wróćo wosmje.**

Zeźiwjeński minister Schiel pola kanclera

Sežiwjeński minister Schiele je schtwórtk popołdnju němskeho kanzlera wopytał a z nim wo nowych złach rěcźał, kotrež žebi landbund žada. Po rozrěčenju je potom němskemu presidentej z pschednoschkej schok. Posdźišcho žu žo ministrojo němskeho kabineta seschli, so bychu dźěła pschichodnych njedźeł rospraјili.

Landbund wjetše cła žada

Němšti ministerski kabinet, kotryž je schtwórtk sašo dźěłacź zapoczał, budźe žo mjes druhim z landbundowymi žadanjemi sa powjetschenjom zkow saběracź. Landbund žada, so by žo **zło za žwinje** se 27 na 50 hr., dale **zło za tuk, połcź, tłok, tuschcźinowy,** wobešbe **bunty a łoti, wowš, łoď, seleniny, wino, drjewo a jeja** powjetschiło.

Nazionalni sozialistojo žo do němskeho žejma wróćili.

Nazionalni sozialistiźjo zapóhkanzy žu žo hrjedu pschi wuradźowanju pschepytowajeho wubjerka němskeho žejma za podpjeranje rożi sašo wobdźělili. S tym žu parlamentowy straјt pschetorhnyli, z kotrymž žu chzyli nětcźiski němski žejm k dźěłu njekhmany sčinicź.

Němske wupłaćenje za Ferdinanda Koburgskeho

Němska je nědyschemu bołharskemu kralej Ferdinandej za jeho pomoc sa cźaš žwětowoje **wójny** wjetschu sumu milijonow hriwnow **wupłacźiła.** Tola njeje **znate, kak wulka** je tale suma była. Sozialdemokratiska fraktzija je žo sa tym pola němskeho knježerstwa **npraschała** a žebi nadrobne wotmołwjenje žada. „Frankfurter Zeitung" wo tejše należnosći powě, so budźe žo dyrbjecź swěscźicź, komu su žo po prawom pjenjesy za Ferdinanda Koburgskeho wupłacźite. Prjedawschi kral Ferdinand je hłuboko sadołženy a dospołnje w rukach njeśmilnych wěricelow był. „Frankfurter Zeitung" žo prascha, schtó žu po prawom cźile wěricelja byli, hacź žu to **privatni** ludźo abo banki byli, hacź žu to Němzy abo zuzy byli. Mjenowane nowiny dale praja, so je žo srěcźenje wo wobołożenišim wołchłodźenju Ferdinanda Koburgskeho z lěta 1915 dawno dyrbjało jako njepłacźime wuprajicź, dokelž so zjawnje dobrym počźinkam pschecźiwja. To, so je žebi Ferdinand Koburgski pschi žwojich pjenjeżnych dostatkach krute mjeścźenje a wobežbe jich pokajenja psched žwojim žynom, **bołharskim** kralom Borišom, žadał, so je Ferdinand Koburgski khětre podpjery wot žwojeho žyna se Sofije dostawał.

Ssam žo je żelesnym tschijom wusnamjenił.

Nazionalneho sozialistiskeho němskožejmskeho zapósłanza **Kaufmanna,** kotryž je mězazy dołho do němskeho žejma se **żelesnym tschijom 1. rjadownje** khodźił, hacźrunjeż jón njeje dostał a teź njeje żenje we wójnje powbył, žu wutoru w Elberfeldze sajeli a do Essena dowjedli. Kaufmann njebě sašo ras na žudnišće skasanja poschłuchał. Ssud je jeho dla stschiwdźenja Hamborniskeho a Bochumskeho wyschschoho měschčanosty k 500 hriwnam pjenjeżneho khłostanja sašudźił.

Strajt Drjezdźanskich twarstich dźěłacźerjow žo skóncził.

W schromadźišnje strajtkowazych zobustawow Drjezdźanskeho zwjasła twarstich dźěłacźerjow je žo wo rosrižazym wuwudźe za sakke twarstwo wokhłożowało. S haj je 169, z ně 217 khłożowało. Wušławkowa dwěstecźinowska wjetschina je pokracźowanje strajka žo potajtim njeje dospiła.

Pożedźenje měschčanskich zastupjerjow je žmjerdźatymi bombami.

W schromadźišnje Lipzeanskich měschčanskich zastupjerjow žo hrjedu wjecźor po sniżenju spomožaneje podpjery jednasche. Pschi tym žo z pschichładowanskich tribunow **žmjerdźate bomby,** prakśate hróschatka a plakaty **do pożedźenje** mjetachu. Pschedstejicźer pożedźenje pschetorhnyć a tribunu wuprósdnicź da.

Hišće jedyn přikład fabrikskeje spionaže

W Aachenje žu diplomowcho inżenéra **Pelscha** sajeli, **kotryž jako chemik w firmje** dźěłasche, **kotraž** bjesthśeśtatu bjesstraschnu schkłenźu dźěła. Kaž je kriminalna policija swěźiła, bě žo wón na wschelake staty wobroćił, so by jim sa pjenjesy fabrikske potajnitwo pscherадźił, kotreż jenoż Aachenska firma znaje. Najwjazy pjenjes je jemu po sdaću **ruske wikowanske zastupjerstwo w Barlinje** sa jeho pscheradu poschkiłło. Bjesławadnje je swěźeńe, so žu w Kölnizy a Aachenizy kommunistojo pozrědnišu służbu mjes diplomatskim inżenérom a tuźim wikowanskim zastupjerstwom w Barlinje cźiniłi. S tym je žo sašo jako wérne wobtwjerdźiło, so je Rusta zyłu žyeź fabrikskeje spionaże nad Němskej wupschestrěła.

W Elsasu za spionami pytaja

Ssrjedu žu pódła mjenowanych schtyrjoch Elsaźanow jeneho reserwista sajeli, kotryž je w jenej pikarni we Straßburgu jako ryńowaś dźěłał. Kaž je zhonjeschcź, je polizija potom hischcze schestu wosobu dla podhlada spionaże sajała, tola nadrobnišche hischcze njeje znate.

W Franzowskej je zyła należnosćź wšo tkětre dźiwanje zhubźiła. Pschede wschěm žu pracheja, hacź žo pschi dźěłach k wutwarjenju franzowskich namjelnych wobtwjerdźenjow tejż němšći rjemjeślnizy pschisłużeja. Parižšti „Matin" je wotmołwił, so pschi twarjenju wobtwjerdźenjow wjcho hromadźe nětdźe 8500 dźěłacźerjow dźěła, z kotrychž je 5000 Franzowsow. Mjes 3500 wukrajanami je nětdźe 150 Němzow, kotříž žu z wjetschcho dźěła z Pfalzy a Saarskeho kraja pschišchli.

Z Litwy su znowa Němcow wupokazali

Njedawno žu z Klajpedskeje (Memlskeho kraja), kotrehoż žu žo Litwjenjo po žwětowej wójnje smjezowali, **pjecź němskich stacźanow wupokasali.** Pożlednje dny je žo **z tutym wobudom też němšti stacźan dr. Hartung** podeschoł, kotryż je pschi němšćim gymnasiju w Klajpedje pschihotajeny był.

Němske knježerstwo je pschecźiwo wupokasanju tychle němskich stacźanow protestowało a je namjetowało, so by žo tale należnosć **wurunanstemu** žudej pschedpokłała, **kotryż** by měł rożudźicź, hacź je litewske knježerstwo prawo mělo, mjenowanych Němzow wupokasacź.

Litewske knježerstwo je němskemu pósłanzej w Kowne **wotmołwiło,** so žo pomjenowanju wurunanskeho žuda **sapowěduje.** Wo tym rosćudźicź, hacź žu žo wupokasani njesprawnje pschecźiwo litewskemu statej počźinili, žo jeniczki litewskemu knježerstwu saleźi.

Čěskosłowakska jendźelsku požčonku wupowědźi

Wukrajne banki žu žo w pośledнim cźasu cźaścźišcho na Czěšskošłowakisku z praschenjom wobroczśe, hacź njeby chzyła požčonku pschijeczź. Wjele tychle poskicźenjow bě dosć pschichodnych. Dokelž ma Czěšskošłowakska w pschichodnym lěcźe możnosć, wošom prozentiku jendźelsku požčonku z lěta 1922 we wyšokosći 200 miljonow hriwnow, kotraž je jara cźišćecźaja, wupowědźicź, je so wobsamknło, to cźinicź. K tomu žo požčonka franzowskich bankow wužije, kotraž ma žo w běhu 25 lět po nječźim wotpłacźowacź a žo z 5½ prozentom sadanicź.

Město pjenjes žiwnosć za dźěłonjemějerjow w Pólskej

S pschedsydstwom ministerskeho prezidenta Ssławka je žo ministerske rozrěcźenje měło, w kotrymž je žo wo prascheњu dźěłonjemějerjow wuradźowało. Dokelž žu pschiwolene pjenjesy za dźěłonjemějerjow pschetrjebane, **dyrbja** žo nowe pucźe za podpjeru dźěłonjemějerjow namakacź. Ministerska konferenca je wobsamkła, dźěłonjemějerjam pschi sjawnych dźěłach, kotrež žo w nalěcźu sapocźnu, dźěło dacź. Dale je žo wobsamkło, dźěłonjemějerjow niż i pjenjesami, ale je žiwnoscźu podpjeracź. Sa to žo stalne sčkody, wošebje muka a krupy, wuzija.

Plany wo internacionalnej kreditnej bancy

Wo pucźowanju gouverneura Jendźelskeje banki, Montagua Normana do Ameriki, kotrejž je žo wutoru do Londona wróćił, je diplomatiski rjadowdźerjacy „Daily Mail" sjonik, so žu i małym wuwsaćom sajimarjo amerikanskich bankow planej pschihotowali, so by žo nowa internacionalna banka za investizije (ja pschiwolenje wikowanskich kreditow z knježerstwowym rukowanjom atd.) załožiła. Norman najźerje w pschichodnym pożedźenju banzy za internazionalne płacenje

w Baselu wosjewi, so je so wobsamkło, tniernazionalnu banku za investizije sałožiś. Mjes krajemi, kotrejž bychu so wobdźelike, su Němska, Częstoślowaśka, balkanske staty a někotre mjenjše rańšcheouropiske kraje.

Přewrót w bronjenju wójnskich łódźstwow?

Belgiskemu artillerikemu offizjerej van Rolleghemej je so wunamakanje poradźiło, kotrejž samóže, **twar wójnskich łódźow pischetworiś.** Wunamakał, kotremuž je belgiski kral Albert hižo privatnu audienzu pschijmowolik, praji, so móže so łódza wójnska łódź pischeczíwo nadpadam torpedoskich czołmow schkitaś. Rolleghem chze jej bliśšne dny łódźstwowymaj ministerstwomaj w Londonje a Parisu s modellom pschedwjeść.

Spjećeńca na španiskich wójnskich łódźach

Reuterez powěsćeńca s Madrida powě: Muźstwo wójnskich łódźow w Cartagenje a w Cadizu na wójnskej łódźi „Cervantes“ a na dwěmaj saniczakomaj je so pjeza spjećiło. Nadrobnosće hischcze njeje snate, tola je skiskeczo, so su spjećowarjow pschemóhli a do jastwa na kraju dowjedli. Spjećeńca je pjeza **kommunistiskeho charaktera.**

Schpaniske knježeŕstwo je poručiło, presidenta ſwobodnych (kommunistiskich) syndikatow sajecz, dokelž su we hłownej pišatni ſwobodnych syndikatow bomby a druhe rosbuchadła namakali. Naměstneho presidenta su hižo prjedy sajeli.

W ſriedowstej ministerstej radźe je so dale wobsamkło, wschė pomjenowanja a powschitkenja we wójsku pruhowaś, kotrejž so sa czaš wot 13. septembra 1923 hacz do 13. haprleje 1931 njejsu po sańadze słužbneje staroby stałe.

Pschipósnjacze schpaniskeje republiki.

Pódla Franzowskeje, Schwajzarskeje, Belgiskeje, Jendźelskeje a Němskeje stej też Awstrika a Italika schpanistu republiku pschipósnałej.

Wojowanje wo Madeiru

Połoženje w Madeirje je so dale pschiwótšiło. Po powěsćach portugalskeho knježeŕstwa su revolucionarojo druhi ultimatum kommandanta wojakow, s Portugalskeje wotpósłanych, wotpokasali a so sapowědźili, brónje złožiś. Na wopak su prajili, **jo wschо syntaju, so bychu stupejnju knježeŕstwowych wojakow na kraj sadźewali.** Rosbudźili su so, so tak dołho spjerżowaś, hacz budźe knježeŕstwo swólniwe, koalizijiski ministerski kabinett wutworiś, kotrejž by dyrbjał pschekhód k wustawnemu knježeŕstwu pschedstajiś. Nětko ma so wočakaś, so budźe wyscht Borges s brónjemi pschećeliwe sbježkarjam postupowaś.

Krwawne wojowanje w Hondurasu

Sbėžk w Honduraju, kotryž je hižo wjele woporow žadał, njeje so hischcze potłóčił. Serjedu je we wojowanju wo żelesniske tschijnischcžo w San Pedro Sula we połnóžnym Honduraju sažo 35 muži padło a wjele so jich sranilo. Blisko Puerto Cortes je tohorunja ke krwawnemu wojowanju dóschło.



Portugalske knježeŕstwo zakroči přeciwo zběžkarjam na kupje Madeirje. Hdyž je so měr na Azorskich kupach zaso postajił, je portugalske knježeŕstwo łódźstwo wuhotowało, zo by zběžki na kupje Madeirje pobilo. Hłowny rozkazowaŕ khłostanskeje wuprawy je łódźstwowy minister sam. Naš wobraz předstaja krasne mórske zaliwy na kupje Madeira.

Ze Serbow

W Budyschinje, 24. haprleje 1931.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 745, hygrometer —2 a thermometer, wodnjo +13. Dźeńa rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer —1 a thermometer, w nozy +4. Schkhuje ſuche wjedro. Na rjane pokasuje sažo schkleńza. Nasche wjedro je so ſtajiło. Wone móhło wobstajne wostaś, jeli bychu so wyschiny nad Ruskej sahušožiłe. Wocžoplenje tehorunje pschibéra, dokelž w połnocy so nižiny nětko nimo hibaja a saraczanja symnym powětram s lodoitego morja puczé k nam. Jena nižina je hižo so nad Jendźelsku wupschestrěła a jej deschczowanje pschinjesła. Je-li so njewutczehnje, a nasche ſtrony pschećeźenje, nam nasche wjedro łóhko nafały. Tola wostanje dale miło, haj czopło. Jutsje bobotu ſtkhadźa ſlónczko 4.46 a thowa so 7.11 hodź. Mežacz ſtkhadźa dop. 9.50 a thowa so na ranje 2.22 hodź.

— **Bližiske darmotne wotczehnjenske radźenadawanje** sa starschich a hewaschich wotczehnjerskich města Budyschina je pjatk 24. haprleje 1931 w Sejmowni na Hrodowskej hasy 10 wó ſtwje 78 pop. wot 5 hacz 6 hodź.

— **Domowina** so hotuje na hłownu ſhromadźiznu 1. meje popoldnju w 2 hodź., kaž je s nawěschtka spóznaj. Pschedběžnyschwo rosprawja wo dźele sańdźeneho léta, tohorunja kózda župa. Też wo wobstejnosćach pokkadnje budźemy ihonicz. Potom budźe so wo dalschej dźeławosći w pschichodze wuradźowaś. Wošebje też wo hraczu dźiwadłow naschich towaŕstwow. Hłowny pschednošk k. kantora Holana budźe tón: Sserbske dźěcžo, starschiscli dom a schkla. Kózde towaŕstwo ma sastupjene byś je społnomóznjejmi sastupjerjemi, a to ma towaŕstwo ſ 30 abo mjenje dobusławami 1 sastupjerja a jedyn hłóš, towaŕstwo ſ 31—60 dobusławami 2, ſ 61—100 3, psches 100 4 sastupjerjow a hłoſow. Sserbske towaŕstwo pak su dźensa narodnje skutkowaze kruhi nascheho ludu. Njech ſwój nadawk k ſpomoženju nascheho ludu ſ luboścżu dopjelnjeja!

— **Malorentnarjam** wupłaczuje so podpjera na mězaz meju 1931 schtwórtk 30. haprleje 1931 dop. wot ½10 hacz 11 hodź. w Sesejmowni na Hrodowskej hasy 10 po 1 ſthodze wó ſtjwi cžo. 41.

— **Snižene jěsdnych płaczisnow w statnym autobusowym wobkhadze.** Na statnych autobusowych cžarach we faſtkim ſwobodnym staczje pschirażli k jěsdnej płaczisnje k wurunanju powyschenja płaczisnow cžěrdłow, kiž bo wot 15. meje 1930 sběrachu, je spoczatkom leczeneho jěsdneho plana 15. meje 1931 sažo wotpadnu. Dale bo hižom wot 1. meje t. l. płaczisny mězacznych tkartkow za doroſcżenych a schulerjow psches 10 lět na to waschnje sniża, so bo płaczisny hižom po nowych jěsdnych płaczisnach, kiž wot 15. meje t. l. płaczą, wotlicża. Dale postaji so ſa mězacżne kharty schulerjow pschez 10 lět na 50krócżnu jěsdnu płaczisnu 60 procentowe sniżenje, dotal wucżinjesche wono jenoż 50 procentow.

— **Najſtarscha wobydlerka Židowa,** knjeni Madlena ſwud. Kerkowa ſwjeczi dźensa pjatk ſwoje 89. narodniny. Wot poſledniego novembra je wona thorowata a dyrbi łožo hladacz, tola duchownje je hischcze zyle cžerſtwa. Njech je ji dalschi ſtróżny wjeczor ſiwjenja ſpožczeny.

S **Budestez.** Male wumělske dźełco mózemy nětke blisko pósła w ſahrodze k. Lischki wobdźiwacz. Pilnej a wuschitkej rugy ſtej do wěcżki, kiž do Schprewje běži, wódne kolo ſatwarjesej. Na wyšokim podſtawku su tokczerja ſe pjecz tokczelemi a pily ſatwarjene. Wobeje wódne kolo cžěri. Wódne kolo ma 22 ponójczkow a móže hižom thžtru mózy dawacz. Njesprózniwje rěſa pila na mólczim ſdonku, so by jón po dołhosći rosrěſała. Wodnjo a w nozy tokczerja ſwój takt k temu klepoze. Ma so też hischcze karuſel ke temu poſtajicz a wódne kolo dyrbi jón cžěricz. Wulětnizy, kotrejž ſ hór pschidu a na Budeſtecżanſke dworniſchcżo du, dyrbjeli žebi hischcze telko thwile wſacz a konkurrentu ſnatego Jankowego młyna pschi Menſchowſkej hoże žebi wobhladacz. K. A. Lischka je tule pschiprawu a też Jankowy młyn natwaril.

S **Wósporka.** Dobrowólna wohnjowa wobora ſwjeczeſche ſwój 40. ſałoženiſi ſwjedźeni. Jubilej wołwjeczi ſo je ſhromadnym kwiſchikhodom. K temu pschiſłankmu ſo pocżeſczenje we wójnje padnjenych pschi pomniku. Wjeczor ſjednocżischu ſo ſwjedźeńſkim hoſczo w ſali Tſkelnje pschi hoſczinje a ſwjedźeńſkim balu.

S **Lubija.** Schtwórtk dopoldnja je nowy ſuperintendent Lubiſſeje eforije a ſdosom Lubiſſki primarius Jagſch na měſtno ſwojeho nowego ſkutkowanja pschijeł. Kk. wobſadni ſastupjerjo jeho na diwórniſchcżu powitachu a pschewobžachu jeho do jeho ſaſtajniſkeho bydlenja, hdžeż jeho k. farař Pfalz ſ wutrobnymi ſłowami witnische a ſhożopschecza wobſadу pschednjeńu. Sſiwoje ſastojnſtwo naſtupi k. ſuperintendent Jagſch offizjelnje ſe ſwojim ſapołkanſkom 3. meje.

Wšędne zjewy

Wobras je ſiwjenja małych ludźi.

88] (Pokračowanje).

Wojczech běſche ſlutniwy, wuſtoſtliwje ſlutniwy ſ tymi pjenjesami, licżeſche wſchędnje, kelko-li jemu ſ nich hischcze ſbywa. Widźeſche ſ njepokojom, kak mała hotowoſcz rěwnje, a bojeſche ſo khwile, hdyž budże wucżerpana a njesmėje na to, ſchtoż jemu tak tyje, jeho wocżerſtwuje a jemu mozy wróca.

Tón dźeń wſchak też pschińdże. Wojczech wuda poſledni krejzař a pschińdże domoj ſtruchły kaž też njeſmėrnje mucżny, njeſmėrnje poraženy.

Njebė ſwoju ſwucżenu měru alkohola wuził; njemėjeſche na to a rjez ſkowżże Veroniżu ſo haſkowaſche.

Ale wona ſama pschińdże jemu napschecżo. Nasajtra Wojczech rano, dyž ſo wobleka ſche, ſo by wuſchoł, namaka w kapſy nėſchto drobnych pjenjeſ, a tale cžoſika ſe ſonteneje miſdy, hórko faſtużeneje, bu jemu ſkradu wſchėdnje na ſtanżne waſchnje podtykowana.

Po minjenym léczu, dyž naſtatawachu naſywniſke wichory a deſchczowanja, bu Ternkej nahle hubjenſcho; kaſchel jeho cžiwilowaſche a duſcheſche, a ta ſchkleńcżka, kotraž jeho ſtajnje tak woživjowaſche, poſdy ſwoje kuſtarſtwo mozy. Ale tola jón pijeſche, tak jara bė ſo ſaſo nawucżił na tu ſchtleńcżku, ſo mėjeſche palenz ſa njeſdbytny a ſtantoho ſebje pſchepſwėdcżowaſche, ſo bjeſ njeho njemóże byc. Do ſchtomowniſa, hdžeż bė ſo towaŕſchnoſcz roſeſchka, jako ſhubichu ſu wottud muchi ſaſhydliwiſchi ſo do dźerow a ſchkałkow murjow, wjazy njekhodźeſche a też psched khėżu wjazy ſhydacz njemóżeſche. Tola wukhadźeſche kózde rano, pſchewinty ſo, jenoż tehodła, ſo by pola pſchekupza na wózku mohł wupicz ſwoju ſchkleńcżku . . . .

Wokolo hód ſhórſchi ſo Ternkowy ſtaw tak, ſo dyrbjeſche ſo lehnyc. W tom cżaſu Veronika na wjeczor pod ſalu pschinoſchowaſche jemu ſama bleſchtku paleuza. Cżaſto doktor ſam Veroniżu nėſchto podſunu, hdyž widźeſche, ſo je ſlė a rady žebi njewėdźeſche, nėkotry groſch jej ſtłócżi do dłonje; bėſche jemu żel. Mėjeſche ju ſa ſonu doſpoknu, hódnu cżeſczowanja, kotruż Ternkej ſawidźeſche, pſchetoż njebė ſama we ſwojej domjacznoſczi ſnožowny, mėjo ja ſonu dźowku ſ dobreje a rjadneje ſwójby, ale bjes ſmyſła a porozumjenja ſa jeho prózowanja a nahlady wo cżłowjeſkim ſiwjenju a wo winowatoſcżach kóždeho jednotliwża we ſwėdże.

Veronika njemóżeſche domo pola muża wostaś, a ſo by njebył ſama žebi pſchewoſtajeny, wſa ſebi Hanku domoj ſ wjeſenje ſłużby. Bėſche-li ſ nim nėkotry dźeń lėpje, Dźeſche też dźowka ſ maczerju ſobu do ſchtrykowarnje, a ſaſtużi ſebi też wona nėſchto krejzarjow, kiž rosmnożichu cżaſtku w ſobotu domoj pschinjeſenu.

Tola tak wjele wſchak ſebi wobė hromadże njenadżeſkachtej, ſo by móżno było nėſchto ſhowacz, w ſtronu poſkoczi. Dyž mėjeſche Ternkowa Swėdżeń Marije podruzny pjenjeſ płacżicz, njewėdźeſche, ſwotkel bracz, ſwotkel ſwojeſcz trėbnu dźełbu. Wobhėdżeſ hrożeſche ſ wupowėdżenjom, ſ wuſſydlenjom. Njeſbył druheho, khiba ſicz kaž loni ſaſo na gmejnu, proſyc wo podpjern, wupomoz ſ cżėſenje.

Njenje tam Veronika pſchiwitachu. Prajachu, ſo je jeje muz wopiſz a ſo njeje tu gmejna k tomu, ſo by jemu njenaſnytne horke pſchelinała. So bychu też njeſapomniłi, kaſſi je Ternka byl hruby, dyž njebė ſtłużbu pólneho thóninka doſtał, a ſnowa wumjetowachu Veroniżu też muzowe wobdźelenje pſchi wólbach. Dozyła dźe je ſo mėſtno w gmejniſkim ſchpitalu wuprózniło, a hdyž njemóża ſa bydlenje ſapſacżiś, móża bjeż pſchijeżeſt a pomėſczeni tu, jako domjaczy pſchiſłuſchnicży.

Na to njechcheſche Veronika pſchiſtupicz. Radſcho dźeſche ſ radnizy ſ prózdnym. Poradźi ſo ji, hoſpodarja tola ſaſo ſmėrowacz, ſo by ſcżėrpnoſcz mėł a nėkaſſi cżaſ ſnaſmjenſcha mėżaz ſ płacżenjom podruzneho wocżakanyk, dokiž žebi nėkak wupomha.

W tutom cżaſu pſchejeſche žebi Veronika, ſo by ſchtyri ruzy mėła a ſo by dźeń mėł tſi krócz telko hacz ma hodźin dźeławych.

Dėrjeſche ſo dźeń wote dnja, wot ranja do nozy, do mucżnoty hacz k padnjenju.

Dyrbjeſche ſama w duchu wuſnacz, ſo budźeſche lėpje było, kaž bė lėkaŕ tehdy rjekł, hdy by byl Wojczech wumrėł, ſwojej khoroſcżi podleżał. A tola pſchejeſche wbohemu to ſiwjenje, kiž wſchak njebė popraweni ſe ſiwjenjom, ale ſe ſiwowjenjom, ſ njenahłym mrėcżom, a kiž jeho tak wjeſeleſche, na kotremż wulzy jara wiżaſche.

Wojczechej, kaž ludźom w tajkich wobſtojnoſcżach, we kajkichż wón tcżeſche, tole ſiwjenje, wo kotreho hódnoſcze druhdy ani njerozmyſlejeſche, a kiž ſda ſo jemu ſamo bjes hódnoty, nėſto jewjeſche ſo tak kraſne. A tak, kaj bėſche ſiwy tole ſiwjenje, ſrudne a njewjeſołe po ſacżujomnych njedoſtatkach na wſchėch ſtronach a we wobſtajnej khoroſcżi, a tak jara ſo ſ njeho radował, a myſlicżka, ſo by jo ſhubił, najpelnjowaſche jeho ſ hróſzu a wubudźowaſche w nim tyſchnoſcz.

Bóle hacż na pſchitomnoſcż wėſchejeſche ſwoje nadżije na pſchichod. Nadżejeſche ſo na nałėcżo. Hdyž jenoż ta wuſtłuda ſpuna ſo pominje a ſtónzo budźe ſaſo wohrėwacz — — Njemėjeſchejeli nikoho pſchi ſebi — a to bywaſche prawidłownje, pſchetoż nichtó njekhodźeſche jeho wopytacz a Veruna bėſche zyły dźeń na dźėle — rėcżeſche ſam ſe ſobu; mėjeſche potrjebnoſcz ſo wuprajecz, bynjez to ſe nichtó njeſłyſchał.

Wojczech ſabywaſche na wſchitko na ſwėcże a mėjeſche jenoż ſebje na myſli. Sda ſo jemu, ſo wſchitko na ſwėcże je tu po prawom jenoż jeho dla. Njepſchińdże jemu na myſle, nėkoho wobżarowacz tohodła, ſo cżeſpi ſnadź jeho dla, a njebė jemu też Veroniki żel. To, ſchtoż cżiniſche k jeho lėpſchemu, mėjeſche proſto ſa jeje winowatoſcż. Mėjeſche ſ krótka nahłady khorych ludźi, kotrejž ſu w najwyſchſchej nėże ſebiczni a bychu pſchijeli wukupienje ſwojeho ſiwjenja też ſa ſiwjenje ſwojich najbróſchich.

(Pokračowanje ſcżėhuje.)

S Mužakowa. Mjedźelu wumrě tu stary Mužakowski měšćěan, schorjeły mištrr Lehmann. Wón bě w parku wulkogodźowsce a njejazdy bě jemu krew pischerały. Lěkaŕ możeše jenoż hišće zmjerčej swójnacź. K. Lehmann běše loni swój 50 lětny powolanski jubilej swjeć mohł.

S Běleje Wody. Dźenja pjatk swjerčeli tu nětkuždyši ratar a derje znaty stajeć mejstich žerdźow, k. Kschesčan Kóžkaŕ swoje 80. narodniny. Wón je so w Běłej Wodźe narodźił a pjerwjeh wuwučeje Běleje Wody k wulkemu industrijowemu mjeńtu doźiwił. Pischi swojich 80. létach šmě so wón dobreje cžełuje a duchownje cžerstwosce wjeselešeł.

Krónčanskaj baconaj

Krónčanjaŕ baconaj pichiłeczijichtaj na dnju 2. jutrownika, k jelenemu schtwórtkej pichipołdnju pischi krasnym słónczným wjedrje k nam, jo bychtaj z nami jutry swjeczitkoj. 10 dnjow běchtaj hromadźe a bacónica położ dwě jejzy do hnězda. Na jene bodu wudyri njedeloła; rubajchtaj z pyskom do so. Najmudrischi podweli so. A to běšche bacżon. Wopuschczi hnězdo a so wżdy njewróczi. 8 dnjow wosta bacżonica sama. Na dnju 20. *jutrownika pischitowarischi so druhi bacżon k njej, kotrehoż* też wottkuża. Wón pischińdże sasso, njeśmědźischce pak wostaczź. Sasdźenu śrjedu pischipołdnju puschczi so z wulkej wyšokosce runu měru do hnězda dele, a bacżonica jeho wjeselce klepotasce pichitja. Wosta tu. Jeho pržnje dźěło bě wottfronjenje jejsow i hnězda. Chyżische tum sa jebje měcź. Jako jeju staŕy pscheczeł schtwórtk dopołnda *wopyta*, klepotaschtaj wobaj a powědaschtaj wo swojim sbożu pola Trenź wuja a cżety w Krónzy.

Saksa krajna synoda

Hospodarišti plan krajneje zyrkwje.

Synoda wuradżowarske schtwórtk wo hospodaršim planje ev.-luth. krajneje zyrkwje na liczerske léto 1931. Hlowny rospranjeł běšče synodala dr. Krumbiegel se Drježdżan. Wón wuswětlny, so je hospodaršti plan, na kotryż špinje skutkuje hišćeze płaczišwy sakoń wo nabożnischim dawku, wulka hospodarišta nuża atd., pjerja pschedhladnitwje a słutnitwje sestajany a je jenoż w nětkotrych dypkach pschemenjeny pornjo lońschemu hospodaršemu planej. Je so w nim dźiwało na 6 prozentowsse sniżenje insoom.

Konsistorialny prezident dr. Seetzen wotwori rosmołwu a pokaża na poczahi mjes zyrkwju a statom a wustupowarsche na pschijomne wuslednanje a wurunanje należnoscżow mjes sakstim statom a krajnej zyrkwju. Po jeho słowach wupraji synodala Brodt z Leubsdorfa naležnu prošnwu, so měło so na nětkajte waschnje k wurunanju dóńcź mjes dawkownymi hnadźanmi w šnjadownych zyrkwinnych wobładach. Potom rěčeschu wschelazy rěčnižy k hospodaršemu planej. Pschichodne posledženje je postajene na dźenża pjatk dop. w 9 hodź. Na dnjowym porjadże *śeja mašowy wukaš wo dalewjedźenju krajnoscykerwinskich* sorjadnischich po słónczenju ličzerskeho léta 1930, druhe wuradżowanje wo zakonju wo zyrkwinskich dawkach a pokračowanje pržnjeho wuradżowanja wo hospodaršim planje.

Z Łužicy

* S **Pózkowow.** Wjeśmjanosta na wotp. Hermann Petzold a jeho mandźelska Wilhelmina rodź. Schlenkrichez žmědźechtaj dele dny pschi žadnej cżełnej a duchownej cżerstwosci wobdaŕaj je swojimi dźěćimi, dźěćidźěćimi a druhimi pschiwuschnymi swój słoty dwaj žiwjećicź. Wobłubjenymaj jubilarowaj so mnoho wocżakowanjow a kfedźbnoscżow dosta. Wobadnemu faraŕ k. Hermann jeju pożohnowa a jemu cżełnu bibliju krajneho konsistorstwa pschepoda.

* S **Protez pola Halschtrowa.** Schtwórtk rano je Žebi tudomnuju žiwnoscżeŕ M. Barchmann žiwjenje wsaŕ. Doholtne duchownje cżerpjenje je pjecża z pschicżinu k temu było.

* S **Kinsbórta.** Jako śrjedu wjecżor wokoło 11 hodź. 4. eskadru jschaŕskeho polka cżo. 8 na tudomnym dwórnischcżu z cżaha bjerjechu, so nětkotre konje psched paru ranźrowacże lokomotiwy spłóschichu. Na 12 hacź 15 koni so wottorhny a cżerjachu do wschelakich koncżin wothaj. Pschi tym dwaj konjej tak njeśbožownje padnyschtaj, so dyrbjachu jeju dokhócź. Słyšne konje hišćeze w nozy a jogźa schtwórtk dopołnja zjojichu. Dwaj konjej běschtaj samo hacź do Kamjenza bźakoj.

Wusudźenja

Psched powjetschenym kawnischim sudom w Budyschinje nježjechtaj so samołwiej wikowaŕskaj mandźelskaj Mareśin Donath a Jadwiga Donathowa rodź. Liebigez se Habrachcżiz. Wonaj běschtaj wobskorżenaj dla wobschudźenstwa, tola to mózesche so jimaj jenoż w nětkotrych padach dopokazaś. Donath dosta 8 mježazow jastwa, jeho žona pak śi mježazy jastwa. Wobaj staj do teho hižom šamžnych pschestupjenjow dla khłostanaj.

Psched krajnym šudom šlesiske kubleŕ Max Siegert z Olbersdorfa a mějesche so dla pschestupjenja porjada nemškostat. sawěśći, a dla paduschstwa samołwiećź. W prěnim padże běsche Žitawšti hamtiśi šud jeho wulwinował, we druhim padże pak k tymi njedźelam jastwa sagnadźił. Statne rěčnistwo běsche so pschećiwo wobmaj wuzbudnaj powołało. Siegert běsche wobskorżeny, so sa žiwjich šynow, kiž pola njeho dźěłaju, njeje pschinoschći khorobnje kažu płacżił a so je mimoschenu wobjedźerjej Jahnje w Olbersdorfje někotre měchi pschenicy a rožki kradnył. Powołaniši šud pak powołanje šlatneho rěčnistwa sacżitny a Siegerta na jeho powołanje winowinowa.

Patorżizu 1930 wjecżor běschtaj nježenjenaj dźěłaceŕjej Pawoł Bjedrich Obendorf a Waltaŕ Tannert w Eichgrabenje pola Žitawy w žiwojim bydlenju so torhałej, biłoj, žwaritoj a rejałoj a j tym tajku haru nacżinikoj, so druhim šobuwobydlerjam domu měr hrońnje kaźeschtaj. Hamtiśi šudnik w Žitawje běsche Obendorfa k 2 njedźelomaj jatby a Tannerta k 10 dnjam jatby sajudźił. Jeju sakitaŕ so pschećiwo wušudej powoła. 2. mała khłostańska komora krajneho šuda j ninaj mišischo wobłodźesche a tójdenu 10 hr. pjenježneho khłostanja napołoži a hakle, hdyž njemóžetaj sapłacżiśeć, dyrbitaj 2 dnjej jatby wotšedźeć.

Nalětna zhromadźizna Zjednoćeństwa katolskich serbskich wučerjow

W Haslowje, 22. jutrownika 1931.

Na předwječoru swjatcho Jurja, kotrehož mjeno je mjez katolskimi Serbami jara rozšerjene a na posedźenju nic mjenje hač pjećom nošerjam zboże přeć mózachmy, zeńdże so Zjednoćeństwo w Vickec hospodliwej korćmičcy. Byrnjeż je wjeska wotležana, móże předsyda kóždy króć rjanu ličbu sobustawow witać, tón rac zasy 23.

Z narodnej hymu zahaji so skhadźowanka. We swojich zawodnych słowach wupraji nětčišeho předsyda, k. wučer Jakubaš-Njebjelčanski, swoje wjesele nad bohatym wopytom, njedźiwajo dwělomeneho wjedra a hroznych pućow, a powita wosebje k. wučerja Bena Kubaša z Budyšina, prěnjeho serbskeho akademika na ludowych šulach, kiž bu też do towaŕstwa přiwzaty. W dalšim jednaše so wo mnohich należnosćach Zwjazka kat. wučerjow w Sakskej. Zdźěli, zo wunošk zběrki k podpjeranju studowacych na ludowe wučeŕstwo přez 4000 hr. wučinja a zo su też serbscy wučerjo ji rjany pjenjez wěnowali. Też prašenje wudźělenja nabožiny přez akademikow w ludowej šuli, swjećenja swjatych dnjow wot stata njepřipóznatych so narěkny. Spominaše so na socialpedagogisku zhromadźiznu nazymu w Drježdżanach, ke kotrejž je ministerstwo nahladnu podpjeru poskićiło. Předležacy plan za stawizny ma so přehladać a na poměry připrawić. Zapodate plany za nabožinu w Kamjeńskim wokrjesu su so zwjetša skhwalile a připóznale. Dale činješe so kedźbne na knihi „Zakonje a předpisma za cźěłozwučowanje a wočehnjenje młodosće wot Tiehle. Hłowna zhromadźizna Zwjazka kat. wučerjow we Němskej budźe swjatki w Osnabrücku, na kotrejž so předsyda jako delegat wobdźěli.

Po přečitanju a připóznaću zapisa přeješe nawjedowař sobustawomaj zboże k wotmětemu slubej. Nowa knižka „Raj rěče", přewodnik po serbskej rěči, wosebje za 3., 4. a 5 lěto, so předpołoži a je we Donnerhakec knihićišćerni dostać.

Potom čerpaše k. wučeŕ Nawka z hlubiny swojeho ducha a poda nam njerjany wobraz njemoralnosće našeho časa, skěrje nětčišeho cłowjestwa, kaž su wam skoro na wšěch polach a we wšěch stawach a zjednoći wšo pod mjenom chaos. Nochcyše wěc dočerpać, jenož puće zasadnje a směr pokazać, dokelž njebě możno, w tak krótkim času wšitko dokładnje rozrisać, skěrje měł kóždy z naspomnjenymi mysličkami doma hlubšo so zaběrać. Kaž někdy knježeše při stworjenju swěta towuwabohu — měšeńca, mućeńca, myleńca — tak hišće dźensa pola nas w mnohim. Bóh je stworił kosmos (swět), hdźež knježi najwjetši porjad, mjez nami najwjetši chaos. Pohladajmy do moralki. Što je dźensniši dźeń wěrnosć, sprawnosć? Kak wuskutkuje so sexualne, kak socialne žiwjenje? Što bě nam wójna. Što płaćeše tehdom 5. Boža kaznja? Kajki chaos (mućenje a měšeńca) mamy w politicy, w zakonjach, towaŕstwach, we wobkhadźe z našim ludom a z druhimi, w šuli, w hospodaŕstwje a tak dale.

W sćěhowacej rozmolwje so wupokaza, kak łoskoćiwje maćizny bě so rěčnik dótknył, kiž je hódna, zo so w přichodže hlubšo so do njeje zanurjamy. Rozłožowaše nadrobnišo swoje najnowše dźěło, mjenujcy „Přewodnik" za dźěćacy skhodźeńk, kak je witana pomoc za wučerja a dźěćo. Dale so wozjewi, zo je přirucna knižka za přirodopis w rukopisu hotowa, spisał je ju k. wučeŕ Kubaš-Radwoński. Namołwješe so wospjet, zo bychu so serbske knihi do luda podawale na př. „Šibakec nan", kiž jenoż 20 pjenjeżkow płaći. Z jeneje strony so nowa knižka pokaza, kiž je w znatym nakładze Zickfeld we Osterwicku wušła. Wo serbskej Łužicy so pisa, zo ma tehodla swoje mjeno, dokelž su tam nětdy Serbjo bydlili. Jeli maja wšitke tam wušłe „wědomstne" knihi tu samu hódnosć, dha wěmy, što mamy wo nich dźerżeć.

Po žadanju zhromadźizny, kiž hižo přez 3 hodźiny traješe, so zapis na přichodnej přečita, kiž budźe na swjataho Jana w Konjecach. Ze spěwom „Hdźe statok mój?" skónči so zajimawe posedźenje.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro za jutřišchu hodotu.** Sćěhowy wobstajnišche a też cyołiše wjedro wocżakowacź.

* **W Schczeczinje (Stettinje) je dotal njesmarći winikoju schtwórtk dopołdnja na městnje pšched dźiwadłom tři sekretarki nadpadnyli a jim aktowu toschu z 3200 hriwnami a je schakami we wyšokosći 16 000 hriwnow rubili. Mjes tym so winikoju z automobilom, w nozy pridju kradnjerjo, pschi hołzach mimo jědźechu, jedyn z nadjeźnikow wustoći, wutorże jenej sekretarzy toschu a sabo do pomatku jědźaceho wosa stoći, kotryż je potom w skoku jeńo wotšali. Wšo króśi cżaś posdźischo prošny namakachu. Rubježnizy su cżeknyli.**

* **Lokomotiwnika Jana Rungu w Neumünstru je śrjedu popołdnju w jeho wobydlenju stónzowaneho namakali.**

Namtske wozjewenje z Budyšina

Jako namakane so wošjewi abo w namakańšim hamcże wotedy wot 1. januara 1931:

4 mólchinje z pjenjesami, papjerjany pjenjez, 5 narucżnizowych cżašnikow, narucżnizu, 2 wérowańšej pjerscżenjej, 2 ručżnikaj, 2 pschedscheńcżnikaj, 2 łožowej thornarjej, wjelika taška, autowy šwětłomjetaŕ, rodlowańše šanje. Šnjehowy rjeżaś a muźaze kolo.

Schkodowarjo nježi so w kupizy (Gewandhaus) po 2 šthodomaj wo šwoj cżo. 3. januara.

W Budyschinje, 23. haprcze 1931.

Měšćańska rada. polizajiti haupt.

Dnja 4. měrza wupraji sakaš jěšnego wobkhada po nowonatwarjenym dźěle Schprjewineje haśy w Budyschinje so łóžnje. Pschi thodźicej šmě so na njenowonatym dźěle Schprjewineje haśy jenoż po schcżótk na napschecżiwnej stronje šlatneje ścżeny. Pschecżiwjenja so thostaja.

Měšćańska rada. polizajiti haupt.

Towaŕstwowski powěstnik.

Beogradske družstwo zwučuje přichodnu njedźelu dop. w 10 hodź. w Lětonju. Njech tam kóždy a kóžda cyle wěšće je, dokelž posledni raz zwučujemy.

Bukečanske serb. tow. změje njedźelu, 26. haprcze pop. w 5 hodź. swoje posedźenje pola Stangec.

Předsydstwo.

Nawječorny wokrjes. Njedźelu 26. 4. pop. w 3 hodź. wokrjesne wubědźowanje w Khróśicach.

Ralbicy. Spěwne tow. „Lilija" wuhotuje njedźelu 26. haprl. wječor 1/2 8 hodź. we Waldźic hoscencu w Ralbicach, swjedźeński wječor, wobstejacy ze spěwow, dźiwadłow a z rejow. Wšěch lubych přećelow serbskeho spěwa a dobreje serbskeje zabawy nanajwutrobnišo přeprošuje.

Róžant. Tow. kat. młodźenccow ma njedźelu 26. IV. swoju měsačnu zhromadźiznu, wšitkich towaŕšow wočakuje,

předsydstwo.

Sokolska župa „Lubin". Prěnja kubłaŕska zhromadźizna budźe njedźelu 26. haprloje, pop. w 2 hodź. w Zendźic hoscencu w Malešecach. 1. Přednošk župneho starosty: „K čomu trjebamy sokolske župy?". 2. Debata. 3. Naš program. 4. Wšelěizny. Dla ważneho wuradźowanja je přitomnosć kóždeho bratra trěbna!

Župny starosta.

Sowrjecy. Serbske spěwne towaŕstwo „Solobik" wuhotuje přichodnu njedźelu w Palerjec hoscencu w Sowrjecach swój serbski wječor. Wšěch Serbow z blizka a z daloka přeprošuje



Leċenje z lětadłom z prěnim Dieselskim motorom swěta w Barlinje. Prěnje lětadło swěta z Dieselskim motorom předwjedźechu Junkerske dźěłaŕnje w Barlinje. Horjekach w rožku widźimy profesora Junkera.

Za nalětni čas



Kosmičkate mantle wot **20.50** hr. **Njepřemokawe jaki** wot **9.00** hr. **Kholowy. Knickebockery** jara tunjo, wot **10.50** hr. **Sportske čapki** wot **1.90** hr. **Strykowane hólčace wobleki** wot **9.10** hr. **Cefir** metr wot **0.56** hr. **Indanthrenowe tkaniny** wot **0.96** hr. za metr. **Wumělska žida,** jara rjane mustry, wot **1.05** hr. **Frotěrske tkaniny,** 150 cm šěr., mtr. wot **5.20** hr. Tunje **zbytki**

Naše rad kupowane GEG wobuća

su w płaćiznje jara znižene

Žonjace stupnje, čorne, wulkosć 36—42 wot **6.50** hr. **Mužace nizke stupnje,** čorne, wulkosć 42—45 wot **11.60** hr. **Dźěćace stupnje,** čorne, wulkosć 27—30 wot **5.25** hr. Dale **sokolske stupnje, pućowańske sandale. „Naferl"-stupnje** za žony a mužow. **Nohajcy** we wulkim wubjerku



Tworykupne towarstwo w Budyšinje

zap. dr. z wobm. ruk.

Hłowna zhromadžizna „Domowiny"

Pjatk, 1. meje 1931 pop. w 2 hodź. w Serbskim Domje w Budyšinje.

1. Přednošk knjeza kantora Holana-Budyšinskeho: „Serbske dźěćo, starši ski dom a šula". 2. Rozprawy. 3. Zličbowanje. 4. Namjety a wšelčizny. —

Kóžde towarstwo ma społnomócnjenych zastupjerjow wotpósłać. Podwólnje přeprošuje Jan Křižan, předs

DKW-Sport

500 ccm, Triumpf 200 ccm, Stock-Kardan, DKW-Sport z rjećazom Freital DKW za 895.—. Wšě motorske kola bjez dawka a wjedźeńskeho wopisma KLIŃGST na Hośic hasy čo. 17

Wóskow. rub, 100 šěr. 95 pj.
Gardiny a wupjerki
Přikrywy na sofy a blida 1 hr.
Linoleum, běhaki
133 šěroke . . . . . 30 pj.
Ida Erler w Budyšinje
Rózk Zwonk. Lawsk hasy 10



Telefon 2648

poručuje

sadowe štomy

kóždeje druźiny: Stomiki a keřički kosmatych a janskich jahodow, róže, pyšeńske keřički atd.

4000 a 2000 hr.

k wupožčenju na hypotheki Za hypothekowe pjenjezy so darmo mjsto wobstara. Zaradźenje we wšěch ležownostnych wěcach. Kupowanje a předawanje ležownosćow.
Prawny büro MUCKE
na Mättigstraße 23 Tel. 3217
w bliskosći sudnistwa —

Sylny ručny wóz

tunjo na předań
Hoffmann w Budyšinje
Před Sukečanskimi wrotami 7

Derjezdźeržany

dźěćacy wóz

na předań
na Cyhelnskej hasy 10

Ta symjenja

runklica
červjeny dźećel
červjeny a běły kał
morchej

Symjenjowa wikowańnja
Rauchfuss w Budyšinje
na Zitnych wikach 9

Wilhelm RUDOLPH

— na Kěrjorskej drožy 16 —

Wuporjedźenje
nohajcow
a štrykowanych tworow
spěšnje a tunjo

Najstarši dom nohajcow, wotmjanych tworow a trikotažow Najwjetši wósebity wobkhod za hołčaću a hó čacu drastu w měsće

Nawěštki
w S. N. přinjesu wužitk.

Spisy † fararja Mateja Urbana

Homerowa Odyseja
252 stron . . . . . 2.00 hr.

Homerowa Ilijada
327 stron . . . . . 2.00 hr.

Kwasny wěnčk z wonješkom
9 duchownych kěrlušow za kwasy, 32 stron . . . . . 0.20 hr.

Wótčinske hrona
56 stron . . . . . 0.50 hr.

Wokřewne wonješko
Pjećory trójnik wótčinskich sonettow atd., 24 stron . . 0.20 hr.

Stawizny čerpjenja a překrasnjenja
našeho Knjeza a zbóžnika Jezom Khrysta po swjatych 4 sćenikach. Zharmonizowana rozprawa w 35 spěwach . . 0.50 hr.

Wo swobodźe křesćijana
48 stron . . . . . 0.20 hr.

Kříž a króna
12 duchownych kěrlušow, 48 stron . . . . . 0.10 hr.

Duchowny ludowy spěw
80 čisłow z jich hłosami . . 1.00 hr.

poručuje

Smolerjec knihańnja w Serbskim Domje



Maće-li tkaniny?

Z Waših tkaninow Wam

nowočasny wobłek abo mantl za jenož 22.— hr.

ze wšěmi potrěbami zhotowjemy. Jara derje sedźace.

Großmann w Budyšinje na Serbskej hasy 1

Wšě wobleki a mantle su na čisty płat a włosańcy dźěłane

Wulki skład nowočasnych tkaninow a podšićow kaž tež hotowcje drasty

Přenajeće

K Lazowskemu ryćeŕkublu słušacy fórbark **Zlyčin,** 55 jutrow pola a 20 jutrow łuki ma so k 1. oktobrej 1931 znowa přenajeć. Zajimcy njech so wobroća na Güterverwaltung Wartha b. Groß-Särchen, Kr. Hoyerswerda

Herbska grychta w Pozdecach



Julře a njedźelu

swinjorězanje

Přećelnje přeprošujetaj Jan Kilank a mandź.

Hosćenc z klamarstwom

w Smječkecach, jenički wobkhod we wsy, 10 mjeńšinow wot Smječkečanskeje kupjele je hnyd. na předań abo k přenajeću

Mikławš Heiduschke
hosćenćaŕ

Čerstwy lany wolij

Gustav Jung w Koporcach
wolejca

Poručam

dołhe škórnje tučne dźěło wot 24,— hr., **krótke** wot 14,— hr.,

boxowe dołhe a wšě druhe wobuća

podawam toho runja znižene, kaž tež po měrje zhotowjene

Josef Mark, šewski mistr **w Kukowje**

Oswald Schmidt,

železowa wikow. w Kamjencu

Poručam mój wulki skład:

železowe žerdki, worcl, polkowy, wozowe wóski, wobtinc železo, bladl, graf, šruby a hozdźe, za kowarjow, zamkarjow a klamarjow. Přiwjezu twory ze swojim čežitym awtom bjez wobtiženja hač do wašeje *dźěłarnje.* Sym tuni a mam přijomne płaćeńske wumjenjenja.

Dale mam derjezwuběrany skład

T-nošakow z monerskeho železa a železniskich šćenow za fabriki cementowych a za twarske wobkhody

Přiloha k čisłu 95

SERBSKE NOWINY

Pjatk, 24. haprleje 1931

Budyski wokrjesny wubjerk

Posedźenje štwórtk 23. haprleje 1931

Wokrjesny wubjerk so w poliwej liczbje sejdźe. Pschi prěnim dypku poda knjes hamtšli hejtman dr. Stevert

pschehlad wo bjesdźěłoschězi we wokrjesu.

Z kotrehož běsche spožnjacy, **so je bjesdźěłoscej trochu popušczika. Dostawarjow podwjery** sa bjesdźělnych běsche we wokrjesu 31. januara 1931 7774, 15. měrza 7017 a 15. haprleje jenož hischcze 6058. Krišowych podwjeranych naliczi so 31. januara 3944, 15. měrza 4394 a 15. haprleje pak 4536, dostawarjow spomožeršcej podwjery běsche 31. januara 1647, 15. měrza 1773 a 31. měrza 1972. Po wobliczenju wužaza měrza t. l., hdyž mjeschesche wokrjesh 52 726 hr. sa krišowych a 6 5164 hr. sa spomožerjow podwjeranych wudaczi, bychu wudawki sa nowe liczerske lěto sa tute samery 1 154 024 hr. wuczinile, byli pak kujcerschwowa podwjera wo 25 procentow k temu pschischla, bychu tute wudawki jenož 921 218 hr. wuczinile. Pschi rozmolwje wo tutej zdźerjacej rěczerske knjes Kurzreiter se Spytej sa pschistajenje bjesdźělnych do dźěła, so bychu sašo prawa na podpjeru bjesdźělnych dostali. Knjes Träuknerz Biskopiz wustupowaschi sa 40-hodźinski tydźeń z warnowanjom mjeny. K. Hejnitki sapodłanz Wjela žadaschi jasne wuprajenje wo finanzowym praschanju gmejnow we wokrjesnym zjenje a wokrjesnym wubjerku. Pokasa dale na hubjene wuhladowanja na pomoz je strony wujschnoseow. Tež na finanzne warnowanje njeslušnělo so pjeca wjele nadźijow stajerz. Na jeho praschenje, kajke naprawy sa pschichod **hu we wokrjesu** wotmyslene, **wotmolwi** k. hamtski hejtman dr. Siewert wězowuje a jasnje. Wobwěsceli dawk pjeca njese wocakaneho wuspěcha měł, tež piwowy dawk bywa we swojim wumoschtu pschez hnadnišchi. (Dawk wuměsuja 0,8 pj. na $^3/_{16}$ fakleskeho piwa.) Schtož nastupa sestajenje hospodarskeho plana a swolanje wokrjesnego zjenja, steji hamtski hejtman na stejischcu, so k temu nětle hischcze njeje pschihódny cas. K. Seidel z Wjasowy pokasa na wulke wobcežnosce, kiž maju gmejny z wobstaranjom pjenježnych srědow sa podwjery. Sčasnym wuprají so tež pscherjwo tak njemonowancmi cžornemi dźělu wicheladnych bjesdźělnych. Po wuczerpanej rozmolwje pschihlosowasche wokrjesny wubjerk namjetej k. hamtskeho hejtmana, so ma so nakhwilnu hospodarski plan sestajecz.

Druhi dypk dnjowscho porjada nastupasche wólbu wubjerka k wobstamtnjenju wo hórichenjach pschecžiwo wolejskej liscinje za wólby do ratarskeje komory. We tutych hórichenjach ma wokrjesny wubjerk rozhinjecz. Na jeho město wuzwoli so podwubjerk, do kotrehož tk. z Nositz-Wallwitz, Pětich, Wjela a jako zastupjer z Boxberg Hluscheja.

Knjes hamtski hejtman pschedpoloži dale nacžisk wokrjesneho zwjazka wo zwjedženjenju wobydlerskeho dawka w hamostatnych kubłach a poruczeschze, so by wokrjesny wubjerk nacžisk wotrjesnenu hejmej pschihotowanje. Wokrjesny wubjerk so za to wuprají.

Pschi schmórtnym dypku dnjowscho porjada zhoni wokrjesny wubjerk wo linowarskim zastarankim zwjazku Budyšcho wokrjesneho hejtmanstwa. Zatemu zwjazej běsche hlušchat dom za padłolow w Dažinje a bu potom pschedaty. Je pschinjesł 33 000 hrinnow, kiž so na wokrjesne zastarańše zwjazki rozdźělichu; najlepše je pschi rozdźělenju Budyšk wokrjesny zastarański zwjazk.

Potom měrješe wokrjesny wubjerk jednacz wo pschijerju njeslušknosca dla dopołnjujesho finanzowanja srědow z podrunjitšeho dawka. Knjes knježerjowsky rada dr. Vater poda k temu blizsche rozjasnjenje. Krajnoslawska banka je zwolniwa mjeztkredit we 250 000 hrinnow sa 8% proz. danje pschijimowlcí. Kredit ma so jenož tak daloko wužiwacz, kaž žebi to potrěbnosce žadaju.

Khětro dołhu a wunrjadnje wótrin rosmolwu zhodźi wuradźowanje, kiž naskupasche

rozdźělenje srědkow z podrunjitšeho dawka.

Na hamtske hejtmanstwo je so pěsłało 489 prošnow wo pschidźělenje twarskeje pschipomozy. S nich je so 164 do wuschcze wólby sežahnyło. S tutych 164 twarow je 30 twarow hotowych, 11 twarow ma so hischcze instatach wutwarjecz a 123 twarow, kiž ma jenož z pinzu hotowe abo njejsu hischcze dospła sapocžałe. Sa prěnju druzinu trjeba so 116 700 hr., za druhu druzinu 52 000 hr. a za tšeju druzinu 642000 hr. Pjenjez pak ma wokrjesh jenož 299 250 hr. Hamtske hejtmanstwo namjetowasche, so by hižom hotowym abo zwonkownje natwarjenym twarom niebyrci žanehu pschiražka pjacžała. Dotal je so hižom 154 00 hr. rosdźělilo. Knjes Kurzreiter njeběsche so prosty fakas, ale za pschepruhowanje jenotliwych padow dla potrěbnosce. K. Wjela sastupowasche stejischcžo, so by hotowym twarjenjam sahadnje niczo dacz njedyrbjało, k. Richter ho tutomu nahladej pschistamny. Też k. z Nositz-Wallwitz sastupowasche hamtske stejischcžo, pokasa pak wosebje na to, sa budźa wuwjacka mušne. Skónczuje wobsahnuny so, so ho na hotowe twary a swonkach dowarjene sahadnje niczo njepschisłuschi a so pak ho jenotliwe padły dla pschipomozy pruhuja.

Wokrjesny wubjerk pschihlosowasche, so kn. Augusta Hensłowa w Salowju (Sohland) statym twarstu wožeńcku z fonda za twarjenje bydlenjow pschewostuje. Prošnu Alberta Krjenze w Dažinjach da pschiprawjenja rěsanje wokrjesny wubjerk z wšitkim wumóžnjenjom dowoli. Pschi wuradźowanjach wo konzessijach dowoli so prošnu Arnoschta Richtera we Wernarjezach wo pschiwiswjenje rěsakinje, dale so dowoli prošnu Hany Pjechowje w Korkwitzu, Adolfa Bauma w Porchowje, Bjarnata Effelta w Tuckiach (z wěstym wumóžnjenjom) a Franza Tannera w Schkrachowje, Hany hwud. Rosenbergowsje we Wjeleczinje, wotpokasa pak prošnje Bjedricha Timmrotha w Semtzach a Alberta Lorenza we Wjeleczinje. Tři prošnuy pschepołožischa so do tajneho posedźenja.

Po dlšschej rosmolwje wo městnych sakonjach dospła wokrjesny wubjerk městny sakoń za Trjebjezan wo wosobinskich słužbach z małym pschemjenjenjom dowoli. Teharunja dowoli dodawk k městnemu sakonjej wo wotebžanju wody w Bukojnjanskej gmejnje. We dalschim dowoli so městny sakoń wo plakatach w Mało-Wjelkowskej kolonii a hamtny sakoń we Wulko-Dubrawskej gmejnje. Wokrjesny wubjerk pschihlosowa Korjunku, Wjasoritku a Salomšin gmejnu jako samostatne wyschowače ležownostnego banka.

Dźěłowe a spomožerstwowe ministerstwo je wokrjesnemu zwjazkej sahe 10 980 hr. pschepokasało k wołóženju pjenježnych cžežow, kiž nastanu z podwjeranjom spomožerskich bjesdźělnych. S tuteho pjenjesa rozdźěli so pak 10 787,29 hr. na wokrjesh a 191,49 hr. sa Wisłopjan. Wot hornjeje sumy we 10 788 hr. maju gmejny tšeźimu dostacz, potajkim 3596 hr. Tutón pjenjez ma so rozdźělicz gmejnam, kiž měsachu 31. januara 1931 wjazy hacz 13,68 spomožerskich bjesdźělnych na 1000 wobydlerjow. 63 gmejnow njemóže nicžo dostacz.

Potom pschihlosowaschi wokrjesny wubjerk pschihlosowanju gmejnow wot gmejnskeje tšeźimy za wudawki, kiž nastanu za frajnych pomozy potrjebnych, kiž so do wustawneho sastaranja wosrna.

Sašo dlšschej rosmolwa wuwi so pschi dypku wo hospodarskim planje za dni dźěcži we Nataržezach, kiž na liczerske lěto 1931/32 pschi 8 dźěcžach a 2 dorosčenjomaj 2651 hr. njedostatka pokasuje. K. Jezmšli sapołožaj Wjela namjetowasche, so měł wokrjesh podźěł gmejnow pschewsacz a dom w sajinje dźěcži zdźerjecz. Dobry wotbłóž namała też namjet k. Kurzreitera, kiž žebi sniženje pschinoschkow žadasche, wot 2,40 hr. na 1,50 hr. a za potrěbne gmejny hischcze niższche. Pschi wothłosowanju so namjet jenohłósnje pschija.

Dodawk Mało-Dejewiczanskeje gmejny k porjadej wo gmejnskim dawku dla wobydlerskeho dawka so dowoli. — We Krošwitzej gmejnje dha so loni wobydlerski dawk dyrbjeńcz swjedeł. Sbérasche ho wot kóždeho, kiž pschis 200 hr. zasłuži. Hamtske hejtmanstwo namjetowasche, so ho tuto wobjamknjenje jóschnje, to ho sta. Nazionalsozialistiska strona běsche powołanje sapodała, pschecžiwo temu, so je sa shromadźiznu w Salomju swjedženski dawk placžicz dyrbjała. Powołanje ho pschijowna. Na to so zjawne wobjadnanje krótko do ½6 hodź. skónczi a tajne posedźenje so pschistajnku.



Frankuj automatiscy! Nowy frankowański aparat na jenym Barlinskim póstowym hamże.

Sokołstwo, šport a hry

Kolesarstwo.

Wuradźowanja wo jubilejnym zwjazkowym swjedženju, kiž ma so 4. a 5. julija t. l. we Wjazońcy wotměć, so w Biskopicach wotměchu. Zwjazkowe předsydstwo liči na něhdże 1600 hriwnow wudawkow za swjedžeń. Zběhaše so tehodla, wosebje dla dźensnišeje wulkeje bjezdźěłosće, wobmyslenje přeciwo wotměću jubilejneho zwjazkoweho swjedženja. Wusłědk jednanjow běše, zo so Wjazońskej kolojězdnej towarstwje do dźěła dźělitej a na přihotowanju swjedženja dźěłatej.

Podnaleče při rěčcy

Fijałti a kokorcž a scharbok, **kiž hewak w měrzu sakježewachu, šu so lětża jewike w haprleji. A dokelž nětko sdobom** tež kcžeża te **woprawdźite haprlejske twětti, je w pschirodze nastała někajka schmatanza a njeporjadk.**

Też **wjerbowe miszti** pschi rěčzy **šu so** jara **sapodźite. Wone pschekhodźowarja** możnje pschirodźenja. **Stupički bliže, to ftyschichi hłuboki baž cžmjelow a tenorn wzołkow. A cžłowjekej chze so ftoho** spěwacz a jeho **wutroha** sejhrawa. **Po tak dołhej** tymje ftyschichi jako **tymcženje ftyłow pschekaßanzow.** Mjes żołtymi hałowami **so módre njebjo** schéri. **Tak dołoko,** schéroko. Wobžało njemóže ho nahladacz **toho nadbłyka** rjanoscžow pschirody. Ssamo nóž chze měrcz **ftwój podźěł.**

A **nětko thodźischi dale po kulach** pschi rěčzy. Tam **so** bucha tucžny **kuknadž.** Ma napohlad jako by **ftwoje kopjena** z tukom namajał. A wulke, słocžane kwěiti **so wupinaju** w ftónczicu. Lutnadźej **so derje** wjedże. Won je z polna žiwy a jazpiwa towarischti tam pschi mjezy, kiž dyrbja lutowacz z tej włóhu, kiž njebjeża jim postliczja. Won tu ftejł w cžornym bahnje a je derje žiwy.

Po luzy **šu so** cžecže cžmowscželenych **kopjeschkow** se jenje **wudobywale.** Też **wone** pschikhadżeja połdźischo dyżli hewak, symna **zumpata** póda je jim harcžika rósł. Ale bórzy wyšche narostu a **wotkryja** ftwoje potajnjiwo, kiž dženża hišchże **bojajnje** ftłowaju: Selenu kulku se **mnohimi** hětymi ftymjeschkami. **To je** pólndnja (Serbšzeitlose), kiž **so** nětko hotuje, dacz dosrawcej ftwoje **płody,** nětko hdyž wscha pschiroda koło wokoło hakle twaßuje.

Tu rěčža twori mału jaliw, hdjež woda měrnischo beži. **Na** pěłkojtym dnje šu sarnjowane hirogliły, cžarki **a** ftmuhi, **kiž do so** płuwaju. Kaž ledy wakow na **morkej** drózy. Hdjež ftmużłki ftónczа, leża tschešcžicžki. **Hdyž** jej tute **bliže wobhladaješ, pytnješch, so jo pohibaju a widźimy** předku na cžoru błóscžku a nózki, **kiž tschešcžicžki** bohu cžahaju a wlecžeja. Ssu to cžerwje tylowki (Köcherfliege). Hdyž hejtu hejkojteje feschicžki swaha do jadneho fónza tylowy storkamy, wobyhdżej ftónczinje předku ftwój ithow wopuschczi. Mjehke cžełko je wobžahdżene z běłymi trundlemi, kiž ftuża k dychanju. Hdyž někotre z tych świerzatow žadżiny do schkleńzy wody a jim rosbubane tschešcžicžki sažo pschidamy, mójemy wobkedžbowacz, tak kuk t hubje bjeru, wołtinaja a sestaja, donicž trubjatkojtu ithow njeje sažo hotowy.

Je to sajimawe pschihladacz, tak tajte ftworjenjeżto dźěła a so prózuje ftwoje mjehke cžełko sababicz. Pschi tym wužiwa kóždukuli macžinu. Hacž je to pěst, moch, kuk wuhła abo schkorpawy, wichitko so wita. Haj, druhdy so najnjemóžnische wězy wužiwaju k twarej dutki, kaž na psch. ftorowz (kork), kiž tola jenoż wažni, dokelž chze dże cžerw hnecz žiwy na dnje rěčzi a kork jón wunjeże.

Schto dże tute tylowki najradscho żeru? Haj, to so hodźi scžeżka prajicz. Sažeru so do kałowych łubow, do bělišnow, jabłukow a oranżow a njechadża jich ani wopuschczicz. Wone pak runje tak rady żeru ftaknjene żaby, krokawy a druhe scžerby.

Hdyž je so nješchto měšnazow pominyło, šu so cžerwje -nahyle wúdneho žiwjenja a so kaž mole do powětra puschcza. Ale nětkotrajkuli dutka je so pschemjeniła do rowa a město tylowki ſ njeje wunđże hußanczńik (Schlupfwespe). To je ſpodźiwne, ale cžłowjek ani wěrcz njechca, so tschidłake ſtworjeńcžko je so takle wotrodźiło, so ſtupa dele do wody, so by ſej tam hładało wopora, do kotrehožkuli cžeła może ſwoje jejka ſanórcz. A tola je to tak. S jejka hußanczńika wunđże cžerw, kiž tylowku dospołnje jeżerje a so potom w dutzy ſadutkuje. Tu je so ſpołnje ſajka wo jěżu a knoczе do ſtutka ſtajiła. Tajte dutki sažo hajka wo jěżu a knoczе do ſtutka ſtajiła. Tajte dutki sažo hajka wo jěżu a knoczе do ſtutka ſtajiła. Tajte dutki ſa cžerwjenymi hußanczkami widźiſch ſ naleczom cžajcžiſcho w ruczе bežazych rěczkach. Spójnajesch na dalkim banczińku, kiž ſ dutki ſmahuje a ſ kotrymž cžerw najiterje dycha.

Też hewak widźiſch tam w rěczży wſchelake ſajimawe. Tam pſchi łamjenju wjeſhluja ſ błowu pſcheczіwo wodże, małe ryhołte ſwérjatka. Ssu to te dźiwne małe dżewjeczżwóſti (Neunauge), kiž nimaju pucherza a tohodla pſchez na dnje rěczży wotpocžuja. We wulkich dżewjeczżwołach wěmy, jo wone łamjenje hromadu ſkładu, ſo hydžn ſej tworite hnězdo k njerkanju. Dżewjeczżwoki cžaſto żydaju na kamjach tych Ssu ſo tam ſałuhnyłe a żeru.

Też wodomérjaki (Wasserläufer) hižo tu ſu. Wotpocžuja ſ roſtrocženymi nohami na wodże. Jich ſcžin pokaże tołſte cžorne hejti na nohach, dokelž ſu ſo tute do ſwjeżcha wody ſatłocžiłe. Jedyn wodomérjak wotpocžuje na płuwazym kopjeschku a ſo hładźi. To ma jara ſměſchny napohlad, hdyž ſ dołhimi nohami ſej cžełko hładźi. Naras pak ſ tym pojałanje. Błiſko je tuntwora ſo ſjewiła Kaj tigr wali ſo wodomérjak na niu Naſłok je ſo poradźił. Ale towarſchojo ſu ſo toho bohładale a dżeżża tej nješchto měcž. Sbožowny hoitwjeł cžeła, jcho wſchat bórzy doścžahnu a popad jemu wudrécža. Tak ſo też wroble, wrónу, kaczki cžahaju wo popad. Haj, ſtawa ſo też druhdy pola ludźi.

Na brjoży widźiſch wobitarki rakow. Swjeżicha ſu to kruchi ſchcžipalzow. Ale też zołe raki tam namakamy, fotrymž jenoż pobrachuje wopuch. Schtó je to ſtucził? My to dże wómy: rakowe so ſu. Ssamy je wobłedźowali pſchi raczej hoitwje. Popſchejemy jim jich pozdźeł, haj, ſymy jim dżakowni, pſchetoż bechu to wěſcze morwe raki, po ſmrti jej horſchcha do medy Hnjło ſo tu cžłowjek myli. Sswari na paduſchne a ſurowe wrónу a ma ſo jim tola poprawom dżakowacz, to wotſtronja morwe ſwérjata. Widźimy tu a tam w rěczży morwe raki. Ale też żiwe. Wěſo dyrbiſch męcž wócžto ja tajte wězu. Njeje ani tak cžežko, popadnyck raka ſ holej ruku. Sa hólzu ſu to hrajki.

Tak ma tóždy kruch jemje, tóżda rěczża żiwjenje a wożuđy, kiž njeſhu mjenje wożne jako żiwjenje a dóut ludźi.

Cyrkwinske powěsće

Njedźela Jubilate, 26. hapreje 1931.

Z Budyšina.

W Michałskej cyrkwi rano w 7 hodź. Bože wotkazanje serbske (f. Kapler), we 8 hodź. serbska a w 9 hodź. němska Boža služba k wotewrjenju paćerskeje wučby (f. Tišer), (pozawny trubja „Khwalba a modlenje“ wot Rinka). Wutoru pop. w 3 hodź. towaŕstwo žonow na dwórnišću.

*

Krajnocyrkwinske zjednoćeństwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6.

Njedźelu dop. ½11 hodź. zwjazk dźěći, wječor we 8 hodź. evang. zhromadźizna. Štwórtk wječor we 8 hodź. biblijska nutrnosć. (List na Romskich.) —

Sotra Emma změje biblisku nutrnosć póndźelu wječor we 8 hodź. we Wjelećinje a pjatk wječor we 8 hodź. w Budestecach čo. 25b.

Zjednoćeństwowy wothladaŕ Zimmermann ma biblisku nutrnosć njedźelu a štwórtk w Budyšinje, póndźelu we Wulkej Hartawje, wutoru we Zemicach, srjedu w Korzymju a pjatk w Tućicach. W Dobruši je srjedu wječor we 8 hodź. pola Schleinitzec swójby bibliska nutrnosć za kóždeho.

Z Barta.

Rano we 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska Boža služba. Zběrka za misijonstwo pozawnow. — Wutoru wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć w Suborničcy)k. zjednoćeństwowy wothladaŕ Křižan). — Wumrěł Madlena Pampelec, ratarska rentudostawaŕka w Stróži, 88 lět, 4 měs. a 9 dnjow stara.

Z Budestec.

Rano w 7 hodź. změje duchowny Hänichen němsku spowědź, faraŕ Bójc we 8 hodź. němsku a ½10 hodź. serbsku Božu službu. Před cyrkwinymi durjemi zběrka za misijonstwo pozawnow. Dop. w 11 hodź. změje duchowny Hänichen kemšenje za dźěći 1. hač 4. šulskeho lěta. Pop. w 2 hodź. změje duchowny Hänichen rozrěčowanje z němskej młodźinu. Pop. w 4 hodź. zhromadźizna towaŕstwa křesć. młodźencow.

Póndźelu wječor we 8 hodź. zwučowanje z pozawnami. Wutoru wječor we 8 hodź. ma duchowny Hänichen biblisku nutrnosć w młodźinowni. Srjedu wječor we 8 hodź. je bibliska nutrnosć towaŕstwa křesćanskich młodźencow.

Z Bukec.

Rano ½7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. Popołdnju w 2 hodź. dźěćikemšenje. — Srjedu wječor we 8 hodź. bibl. hodźina w Bukecach, zjedn. wothladaŕ Křižan.

Z Budyšinka.

Rano w 7 hodź. je serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a ½10 hodź. němska Boža služba. Zběrka za misijonstwo pozawnow. (Knjez faraŕ Mikela z Malešec).

Z Hodźija.

Faraŕ Voigt změje rano we 7 hodź. serbsku spowědź, faraŕ Wjezaŕ rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje, zdobom za wotewrjenje paćerskeje wučby. Zběrka za pozawnistwowe misijonstwo. Dop. w 11 hodź. je Boža služba za dźěći a pop. w 2 hodź. rozrěčenje ze žónskej młodźinu, w poslednich tŕoch lětach konfirměrowanej.

Z Hrodźišća.

Rano we 8 hodź. serbska Boža služba, wosadny faraŕ, dop. ½10 hodź. němska Boža služba, faraŕ Konik-Wósporski. Zběrka za Budyske měšćanske a wokrjesne towaŕstwo za znutŕkowne misijonstwo. — Štwórtk 30. jutrownika wječor we 8 h. bibliska hodźina w paćerskej jstwi.

Z Hućiny.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska Boža služba. Zběrka za serb. luth. knih. towaŕstwo, dop. ½10 hodź. kemšenje za dźěći.

Z Klukša.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, z Božim wotkazanjom, we 8 hodź. serbske a ½10 hodź. němske kemšenje. We wobměmaj wotewrjeńska swjatočnosć za paćersku wučbu. W 11 hodź. dźěćikemšenje. Popołdnju ½2 hodźin cyrkwinske rozrěčowanje ze konf. młodźinu. — Srjedu, 29. hapreje pop. ¼5 hodź. serbska Boža služba ze spowědźu w Komorowskej šuli.

Z Kotec.

Dop. w 10 hodź. serbske předowanje, k. faraŕ Krawc z Hrodźišća. Kotečanski wosadny faraŕ přeluje tutu njedźelu po zrěčenju wo Wósporku a Hrodźišću. Zběrka za ev.-luth. misijonstwo pozawnow w Sakskej.

Z Łupoje.

Rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža služba, po njej dźěćikemšenje. Zběrka za sakske posawniske misijonstwo.

Z Malešec.

Rano we 8 hodź. serbske kemšenje, dop. w 11 hodź. dźěćikemšenje.

Z Minakała.

Rano we 8 hodź. budźe so serbske předowanje šitać.

Z Njeswačidła.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. — Wo. 9—10 hodź. wólby cyrkwinskich zastupjerjow na kaplanstwje. Pop. w 3 hodź. serbske, w 4 hodź. němske kemšenje w Zaréču. — Mjez woběmaj Božimaj službomaj tam w kapalni wólba cyrkw. zastupjerja.

Pokhowani: Jan Liebsch, khěžkaŕ a murjeŕ we Kŕóńcy, 70 l. 3 m. 8 dn. stary. — Marja zwud. Koklina rodź. Löschau, wumjeńkaŕka we Łahowje, 81 lět, 5 m. a 24 dn. stara.

Z Nosačic.

Rano we 8 hodź. němska Boža služba, dop. ½10 serbska Boža služba. Předowanje za paćerske dźěći a staršich. Zběrka za misijonstwo posawnow. Pop. ¼3 hodź. rozrěčowanje z konfirměrowanej młodźinu.

Z Poršic.

Rano w 7 hodź. je serbska spowědź, we 8 h. serbska Boža služba, wotewrjenje paćerskeje wučby. Pozawniski khór sobuskutkuje; zběrka za misijonstwo pozawnow. Dop. ½10 hodź. rozrěčowanje z konfirměrowanej młodźinu. Dop. ½11 h. dźěćikemšenje w Poršicach za wjetše dźěći; pop. je dźěćikemšenje w Bošecach, ½2 hodź. za mjeńše a ¼3 hodź. za wjetše dźěći. Pop. ½3 hodź. wulět towaŕstwa młodych holcow wot Nowych Poršic; wječor we 8 hodź. ev.-luth. šulske towaŕstwo we Nowych Poršicach. (Přednošk: Kak je so najstaršа biblija namakała.) — Póndźelu wječor we 8 h. je bibliska nutrnosć w Bošecach pola k. blidaŕskeho mišra Smoły; k. zjedn. wothladowaŕ Křižan.

Z Rakec.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, a Boże swj. wotkazanje, dop. w 9 hodź. serbska Boža služba, ½11 hodź. serbska a w 11 hodź. němska Boža služba za dźěći. Pop. w 2 h. serbski nešpor. Zběrka. Pop. w 4 hodź. serbske kemšenje ze spowědźu w Ščeńcy. — Póndźelu w 7 hodź. raniša nutrnosć, wječor we 8 hodź. žónske towaŕstwo pola Winterec.

Z Wóslinka.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. — Zběrka. — Pop. ¼4 hodź. Boža služba w Lěsku.

Z Wósporka.

Rano ⅛8 hodź. spowědź a čicho swjećenje Bože wotkazanja, we 8 hodź. předowanje, wosadny faraŕ, kiž ma na to w Hrodźišću němske kemšenje. Dop. ½10 hodź. křesć. wučba za dźěći (pomocnistwo). Zběrka za ev.-luth. misijonstwo pozawnow w Sakskej.

Semrěli: Marta Helena Pětichajna rodź. Nutnicjanšec w Budyšinje; chowanje budźe njedźelu pichp. ½12 hodź. wot žarowańskeho domu. — Arnošt August Jurich, drjewowy wikowaŕ na Zidowje, 74 lět; chowanje budźe njedźelu dop. w 10 hodź. na Hrodźišćku. — Wilhelm Albert Spanka w Bjelopjazach, 75 lět; chowanje budźe jutře pobotu pop. w 3 hodź. wot žarowańskeho domu. — [illegible]

Hospodarski rozhlad.

Pjatk 24. hapreje 1931.

Wčerawše urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 pólsk. złotych	47,175
1 jendźelski punt	20,388	100 čěskosł. krónow	12,425
100 šwajc. frankow	80,615	100 franc. frankow	16,40

Barlinska burša bě wječera stručena. Hdyž też kurcy efektow pichi spočatku trochu hłabnychu, ho tola napoślědk jehnjowachu. Wiki ſ dołhšimi a rentowymi liſćinami wjele nowcho njeſapišachu.

Produktowe wiki wječera wjele nowcho njepichinjeſchu. Kupcy a młynjo wočakuja, kak ho wiki dale wuwija. W hotowym forme dotalne płacźiny sawostachu. Jenoż wowoš 5 pj. po zentnarju popuſćeſt. W termińowym wikowanju ho płacźiny pſcheńcy, rožki a wowoša cźiſćiwje snižowachu. Wječera płaceſche zentnar

w Barlinje:

pſcheńcy 14,40—14,50 hr., rožki 9,75 hač 9,85 hr., naſpomjeſcheho jećmjenja 11,50 hač 12,20 hr., nałětnjeho jećmjenja 12,25 hr. hač 12,60 hr., wowša 9,25—9,45 hriw.;

w termińowym wikowanju

ja meju: pſcheńcy 15,05 hr., rožki 10,27½ hr., wowša 9,75—9,80 hr.;

ja julii: pſcheńcy 14,40—14,87½ hr., rožki 10,07½—10,03¾ hr., wowša 10,05 hač 9,98¾ hr.;

ja september: pſcheńcy 12,60—12,55½ hr., rožki 9,42½ hr., wowša 8,90 hr.

Wiki ſchtwórtk w Kamjenzu.

Ssydrojty kał 40—70 pj., cźerwjeny kał 25—28 pj., běły kał 15 pj., jědźna ſoboda 30—35 pj., morchej 15 pj., zybła 15—20 pj., ſelerij 35 pj., běrny zentnaŕ 2,60 hač 3 hr., butra 1,50—1,60 hr., jabłuka 35—60 pj., jeja 7 pj., zyblowe ſpadźenki 60—100 pj. — Proſata 12—21 hr., běhaki 35—40 hr. Libjata 2,40—3 hr. a drjožiche, hdyž běchu rjane. Kóńlata 75—80 pj.

Wiki ſandźeny ſchtwórtk w Halſchtrowje.

Pſcheńca 14,75—15 hr., rožka 9,50—10 hr., nałětni jećmjeń 11,75—12,50 hr., wowša 9,50 hr. — Běrny zentnaŕ 2,60—3 hr., ſtoma k pizowanju 80—130 pj., k ſlanju 1 hr., wołkepje 2 hr., ſyno 2,50—2,75 hr. — Jeja 7—8 pj., butra 75—80 pj. Libjata 1,80—2,50 hr. Proſata 14—20 hr., běhaki 40—60 hr.

Wiki wječera w Lubiju.

Butra 75—85 pj., jeja 7—8 pj., twaroh 25 pj., běły kał 15 pj., ſelený kał 25 pj., cźerwjeny kał 25—30 pj., wlóſty kał 25 pj., rožiczkaty kał 60 pj., ſyrowy kał 30—60 pj., morchej 15 pj., karoty 15 pj., jědźna ſoboda 40 pj., kołrabi 20 pj., porej 25 pj., zybła 12—20 pj., tomaty 40—80 pj., ſołotej ſrěčk 10—35 pj., radiſki 15 pj., rjetkej 15 pj., cźerwjena rěpa 15 pj., ſelerij 10—40 pj., pětruſchika 10 pj., koſzadło 50 pj., krěn 60—80 pj., jabłuka 20—50 pj. Kóńlaze mjaſo 70—75 hr. Běrny 4 pj. Libjata 2,50—4 hr.

Wiki ſchtwórtk w Khorzełbušu.

Mjaſo, howjaze 80—120 pj., cźelaze 90—110 pj., ſkopjaze 1,20 hr., ſwinjaze 65—100 pj. Jeja 6—7 pj., butra 1,50—1,60 hr., twaroh 30 pj., łuny wolij 1,40 hr., hołbje 60—120 pj., kury 2—3,50 hr., kapony 2—4 hr., łuby punt 1,50—1,60 hr., kački 1—1,30 hr. Kołrabi 70 pj., běrny zentnaŕ 3,50—4 hr., ſchčuki 1,30 hr., karpy 1 hr., linty 1,50 hr., worſchi wlóſke 50—60 pj., łžne worſchi 60—75 pj., jabłuka 35—60 pj., morchej 15 pj., měd w płatach 1,60—2 hr., dźiwje ſywinjo 60 pj. hač 1,60 hr., libjata 2,60—3,50 hr., zybła 20 pj.

Swinjaze wiki ſchtwórtk w Khorzełbušu.

Pſchiwjeſli běchu 1390 proſtatow a 183 běhakow.

Proſata:

małe	7—10 hr.
ſrjenje	10—13 hr.
wulke	13—17 hr.

Běhaki:

małe	17—35 hr.
ſrjenje	35—55 hr.
wulke	55—75 hr.

Swinjaze wiki wječera w Barlinje
(Magerviehhof-Friedrichsfelde.)

Pſchihnali běchu 354 howjadłow, mjeſ nimi 113 młodych bójkow a ſuczeńtich jałowzow, 58 prośinkow, 1 byk a 107 cźelatow. Wiki běchu ſchpatne a płacźiny ſtoćene. Wone płacźachu:

Młode bójki a ſuczeńte truwy	250—[illegible] hr.
Ssuczeńte jałowzy	260—[illegible] hr.
Młody ſtok ze korminjanju po zent.	35—40 hr.

Koni běchu pſchihnali 425 ſchtuk. Tute płacźachu za tym hač běchu, 200—1100 hr., k rěcu 20—180 hr.

Wiki rěcneho ſtoka wječera w Drježdźanach.

Ssywini bě njeběchu wiſche wjele pſchiwjeſli. Tola ite wołnje dožahachu. Płacźiny ſu trochu porjedźichu. Rjane cźelata wot zuza ho derje po dotalnych płacźinach pſchedawachu. Wo ſtarine cźelata njerodźachu. Napoſłedk cźelaze wiki wjaſachu. Tehodła nješchto tormnych cźelatow wyſche woſa.

Ssuduizny na pſchedawadźowanje.

Ssobotu 25. hapreje 1931

w Biſkopizach na ſtudnikowje, dop. w 10 hodź.: Žonjaze a mužaze kožane a cźołe wobuwcza a 6 pleczenych ſtołow.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wołiwowe ſymjo po tunu abo 1000 kg, howaš 100 kg.

	Płaćizny po złotej hriwnje				
	23. 4.	22. 4.		23. 4.	22. 4.
Pšeńca	2[illegible]-2[illegible]	268-[illegible]	bany	19-21,0	9-21,0
rožka	195-197	195-197	woka	23-[illegible]	23-[illegible]
naz. jećmjeń	245-252	245-[illegible]	pódre łupiny	13-15,5	13-15,50
nal. jećmjeń	185-189	186-[illegible]	połte łupiny	22-26,0	22-26,0
wowsa	—	—	ceradella	—	—
kukmrica	—	—	raps. wosušk	—	—
Pšeńč. muka	34-40,50	34-40,50	rany wosušk	14-14,3	14-14,50
ržana muka	27-[illegible]	26-[illegible]	ooch. melasa	—	—
pš. wotruby	14-14,50	13-14,0	b'rnj. krušk	15-16, 0	15-16,0
ržane „	14-14,50	14-14,50	syno, 50 kg	1[illegible]-1[illegible]	14-[illegible]
raps	—	—	rožana ſłoma	[illegible]-[illegible]	[illegible]
hróch Viktor	24-29,0	24-29,	pšeńč. „	0[illegible]-[illegible]	[illegible]-[illegible]
lane ſymjo	—	—	wowsna „	[illegible]-0,85	[illegible]-[illegible]
pjeluški	25-30,00	25-30,00	ječna „	[illegible]-0,75	[illegible]-[illegible]

Wječne płaćizny srjedu

23. IV Wšo po złotej hriwnje

	w Kamjencu za 1 centn	w Lubiju za 1 centn.
Pšeńca	15,0	14,25—14,60
Rožka	10,00	9,50—9,85
Jećmjeń (nałět.)	11,50—12,5[illegible]	10,00—12,00
Wows	9,50—9,0[illegible]	9,0-9,60
Syno	2,50—3,00	2,50—3,25
Słoma z maš. młóć.	1,50	1,00—1,30
Słoma k zaslanju	1,10	—
Słoma z ruku młóćena	2,00	—
Běrny pola ratarja	2,75	2,75—3,25
„ hač na železnicu	3,00	—
Butra	1,50	0,75—1,85
Jeja	0,07	0,07—0,07
Pšeńčne wotruby	7,50—7,25	7,00—7,15
Rżane wotruby	8,00	7,00—7,15
Pšeńčna muka	30,00—30,50	23,00—24,00
Rżana muka	16,00—16,75	14,75—15,25
Prosata, wulke	19,00—21,00	—
„ „ srěnje	—	—
„ małe	—	—

Płaćizny rěznjeho skota na Drježdźanskich skótnych wikach.

23. hapreje

— woł., 29 byk., 1 kruw., — jałc., 495 ćelat, 86 wowc., 575 swini.

Płaćizny za

ćelata: 1. 67—72, 2. 60—66, 3. 50—58

swinje: (přez 300 pt.) 43—45, 2. (240—300) 44—45, 3. (200—240) 43—44, 4. (160—200) 42—43

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerˇ w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmanˇ w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bartˇ w Brězowcy. — Za nawěšćki: G. Janakˇ w Budyšinje

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1,20 hr., na pósće a pola dowérnik. 1,61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć. Smolerjec knihičišćerja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały nim-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobliczeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam cełneho zmjezbożenja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde zmjezbożenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne zmjezbożenja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Cisło (Nr.) 96 — **Budyšin — Sobota, 25. haprleje 1931 — Bautzen** — **Lětnik 90**

1241 milijonow njedostatka w dawkowym lěče 1930/31

S wupokazom sa měšaz měrz je so dawkowe lěto 1930/31 stónčiło. Do předka so sdaše, so budźe jeho wunoški z dawkow a złow mjeńšchi, hač bě so prjedy wobliczyło. W novembrje 1930 běchu znapjećeja němskeho hospodarstwa plana z njedostatkom 900 milijonow hriwnow ličili. Woprawdźe pak wupad dawkow a złow 1241 milijonow hriwnow wučinja. Wošebje su mjenje wunjesłe dokhody dawk 36 milijonow, towarstwowy dawk 50 milijonow, wobrotny dawk 19 milijonow, dawk hódnostnych papjerow 6½ milijona, burzowy wobrotowy dawk 22½ miljona, automobilowy dawk 30 milijonow, tobakowy dawk 57 milijonow, piwowy dawk 77 milijonow, spirituowy monopol 83½ milijona. Wjazy wunjesłej stej jeno lotterijowy dawk 6 milijonow a obligazijli dawk 2½ milijona hriwnow.

Wojowanje wo khlěbowu płaćiznu

Też **jšeđ němšitich městow** je so dla podroženja Barlinšich khlěbowych płaćijnow na němške sejwjejšeje ministerstwo wobroćił a žadał, so by so hnydom wo sniženju pałczijny jednało. Sjedź městow je na strachi pokazał, kotrejž by dyrbjał Barlinšti pschikład niz jenoż na roswiczenj w druhich městach, ale też ja roswicze zyłeje płaćijnoweje, mjdowoje- a hospodarsteje politiki měcz.

Mjes tym pak je so we wozerawschim jednanju mjes **němšim** sejwjejšim ministerstwom a sastupjerjemi pjekarstwa a mlynstwa potwerdźiło, so su pjekarjo prawo měli, khlěbowu płaćijnu powjetschić. W blišschim cżasu wschak dyrbja khleb pjez, ja kotryž so dźel rżaneho schrota wuzije. Tutón khleb budźe so po starej płaćijnje abo hischcże wo pjenjezk tuńscho pschedawacz.

Landbund přećiwo zniženju pšeńčneho cła

Landbund je němskemu kanzlerej žledowazy telegramm pósłał: „Nowěsće, so chze němske knjeżerstwo pschenčne zło snjiżcz, so pschezo cżasczischo złyschu. Se sniżenjom pschenczneho zła pschi spočzatku nowych žnjow, we hlownym pschedawanjtim cżasu tatarjow, bychu so pschenczne płaczijny zahubile. Pschećiwo sniżenju pschenczneho zła najwótrischo protestujemy. Němskostatny landbund."

Kónc strajka twarskich dźełaćerjow

Budyšti swjatk němskeho twarskeho swjatka je pondźelu a wutoru zhromadźiny twarskich dźełaćerjow wotměł, w kotrychž so wo rosrisowanym wuwuhje, sa satske twarstwo wuprajenym, złożowatsche. Pschi tym je so 157 złożow a wotpokazanje a 132 złożow sa pschijesce rosrisowanego wuwuha wotedało. Dokelž so rosrisowazy wuwuh njeje z trěbnej dwěrjenosczinjej wjetschinu wotpokasał, je so swjatk twarskich dźełaćerjow stónčił.

Po rosrisowanym wuwuhje so w mjdowych klazach 1a, 1b, 1c a 3 (do poslednjeje Budyschin złuczena za murjerjow hodźinska mjda wo 13 pjenjezkow, za druhe mjdowe klazy wo 14 pjenjezkow sniži. Hodźinska mjda pomocznych dźełaćerjow je wo 17 prozentow mjenjscha dożli mjda murjerjow. Dokelž su dźěłkodawarjo a dźěłaczerjo rosrisowazy wuwuh pschijeli, je so schtwórtk rano dźelo sazo sapočzało.

Straßburgska spionažna naležnosć

Straßburgšu spionažnu naležnosć pschepytuje, žu jeneho je sajatych Elsajanow, 25lětneho **Charlesa Kriegera**, schtwórtk tsi hodźiny dołho wobstajeli. Krieger je jako pioněr w francowskim wójsku złużił. Po sdźělenjy policajskeje wyschnosće su pola njeho tsi dokumenty namakali. Wone nowe francowske wobtwjerdzenja wopisuja. Jedyn z dokumentow je z Němskeje. Kajki wunoschk je pschehlyschenje Kriegera měło, njeje znate. Druhi sajaty, mjenujzy Elsajan **Pawoł Uhrich**, je so pjecza wusnał, so su wón a jeho towarschjo za 20 000 frankow sa podawanje planow wo wobtwjerdzenjach, nowych żelesnjzach a dróhach w pazmje Metzkich a Weißenburgskich wobtwjerdzenjow na wukrajnych městnach dóstali. Pódla toho je wón pjecza wschо pschihotował, so by tym zamym městnam ryżowanki wo nowej francowskej maschinskej tkelbje podał, kotraž ma wurjadnu spěschnosć tkelenja. Policija praji, so je Uhrig podaczinu spionažnu organizaziju wodźił. W tukhwilu policija we Vionvillu a Metzu ja spionami złeđźi.

Němska Litwje wotmołwiła

Němšti pósłanz w Kownje je pjatk litewskemu knjeżerstwu w naležnosći wupokazanja studijowego radźicela dr. Hartunga z Klajpedy notu pschepodał. W njej so praji, so Němska naležnosć rosrunazemu studij pschedpokłoji, dokelž je so litewske knjeżerstwo zapowědźiło, dr. Hartungowe wupokazanje wrócżo wsacz.

Pólska a Gdansk

Diplomatiski zastupjeć pólskeje republiki w Gdanšku, dr. Strasburger, je pólske knjeżerstwo prosył, so by smeł swoje zastojnistwo złożicz. Dla pschećiwnosće Gdanšich wyschnoscżow pschećiwo Polakam njeje jemu pjecza możno, Gdanšich Polakow pschećiwo potłoczenju schkitacz. Pólske knjeżerstwo njeje do Strasburgeroweje prósiwy swolilo, ale je wobcżežowanske pismo Radże Swjatka Ludow w Genfu wo wumoznowanju Polakow w Gdanšu podało. W Radże Swjatka Ludow budźe so w blišschim cżasu wo tym jednacz. Tam so pokaże, hacz su skorżby Polakow woprawnjene.

Francowski pósłanc pola Grandia

Francowski pósłanz w Romje, Beaumarchais, je schtwórtk italskeho swonkowneho ministera Grandia wopytał, so by z nim wo nowych franzowskich namjetach za pschemenjenje łódźitwoweho dojednanja wuradźował.

W tukhwilu w Londonje jendźelšeje wężowustojnt nowe franzowske namjety pruhuja. Na jendźelskim stejiščczu njeje so nicżo pscheměniło. Jenoż jene mjenjenje je złożiło, so Jendźelska a Italska nochjetej franzowske namjety pschijeczz. Wobstejnosće su dźensa nimale te žame kaž tehdy, hdyž su so jendźelske pogrědnike posłyschy sapocżale. Jendźelski swonkowny minister Henderson je hižo psched někotrymi njedźelemi franzowske njewěste pschiluđujenja jako hotowu wěz wudawał. Wón a jeho knjeżerstwo bychu tehdy tohodla cżesto poražene byłoj, hdy by so nětcżišche Londonske jednanje wo wotbrojenju franzowskeho wójnstcho łódźitwa z njewuspěchom stónczilo.

Parlamentowaj wubjerkaj franzowsko-pólske żelesniske rěcżenje pschijakoj.

Sakonjowy naczink, z kotrymž so wuwuzuwanje hornjoschlesisko-Gdyńskeje wuhloweje żelesnizy franzowsko-pólskemu żelesnistwu towarstwu pschewostaji, staj zinanzny a wobthadny parlamentowy wubjerk w druhim a tsecżim wuradźowanju pschijałoj.

Sozialistiske demonstrazije pschećiwo Tardieuej.

Pschećiwo franzowskemu katarskemu ministrej Tardieuej je sozialdemokratojo pschi wotewrjenju katarskeje wustajenzy w Toulousu z njepschećelstlimi demonstrazijemi postupali. Hdyž so won na wustajenzu pschiwjeze, jeho hwidaju powitachu. Njepschećelske wustupy so potom na wustajenzy wojpjetowachu. Demonstrantojo so samo pisches policajiju sawjera pschedobuchu. Hwidanje pschećiwo Tardieuej pak napschećiwni demonstrantojo wotmołwichu, wołajo „Sklawa Tardieuej!" Ministrowi pschećelzjo a njepschećelzjo so do pukow dachu a stoły do so mjetachu. Stónczenje jedźnych policistow sawołachu, kotrež demonstrazije potłoczichu.

Parlamentowe wólby w Spaniskej budźa 21. junija

Jako dźeń wólbow kortejow (ludowych zastupjerjow) do parlamenta je so 21. dźeń junija postajił. Dźěłowemu ministrej Caballerej je so poruczżił, zakoń wudźełacz, w kotrymž so staroba wólbne prawo mějazych z 25. na 20. žiwjenske lěto sniži.

Swonkowny minister Lerroux budźe Schpanisku na posżudanju Rady Swjatka Ludow, kotrež smjeje so we meji w Genfu, zastupowacz.

Njemčr w Portugalskej

Po jendźelskich powěsćach je portugalske knjeżerstwo poruczżiło, rezerwistow lětnikow 1926 hacz 1930 do wojerskeje złużby zwołacz. Portugalscy politikarjo zwołanje rezerwistow w zmyśle wukożuja, so by knjeżerstwo revoluzije w Portugalskej boji. Po měnjenju druhich so wo pożłynjenje wojerskich mozow pschi schpanisko-portugalskej mjezy k potłoczenju pschesmykanja bronjow jedna.

*

Po powěsćach, kotrež su do Parija dóschle, je pschi zbožźakim hibanju w Oporto policija zdźałaka. Někotre wożoby su so z wutřelkami morike a hischcże wjazy je so franzko.

Schtyri rybałke parne łódźe su so je wschěm spěchom do pomocznych schischkow pschetworike a k Madeirje pósłałe, kotrež je pschezo hischcże w mozy revolucionarow. Dwaj sanicżakaj torpedowych cżołmow staj k wotjězdej hotowaj.

*

Do Parija je powěsć dóschła, so je w Oportu podobnje kaž na kupje Madeirje ke krwawnym demonstrazijam pschećiwo Lissabonskemu diktaturskemu knjeżerstwu dóschło. Policija a wojazy su so mobilizowali, so bychu z brónjemi pschećiwo demonstrantam postupali. Wjele ludźi su zastrělili. Knjeżerstwo je wurjadne naprawy cżinilo.

Jendźelski lětarski marśal z lětadłom padnył

S lětadłowym swrócżenjom je schtwórtk kommandant wschěch jendźelskich lětarskich mozow, lětarski marschall Holt, zmjercż pocżerpił. Lětarski marschall Holt je krótki cżas prjedy toho na wojerskim lětanischczu w Tangmeru tam samoczcenu eskadronu lětadłow dohladował a so potom z malym privatnym lětadłom wróczesche. Eskadrona tohorunja wotlecża, so by marschalla kruch pschewodźała. Pschi tym sadnje eskadronowe lětadło do strašcżneje bliškosće marschallowho lětadła pschińdże a so złónczinje jeneho jeho schdźibow dótkny. Holtowe małe lětadło so samota a njewótpjesche so w małej wyschokosći, w kotrejž so podawk sta, sajo krunacz. Lětarski marschall a jeho pilot spytaschtaj padansku płachtu wuzicz, tola mjesczichtaj hatle sto metrow nad zemju z padazeho lětadła wotskocżicz. Wobaj so sarasyschtaj.

Zanjerodźenje młodźiny w kommunistiskej Ruskej

Prjedawschi rušti strowotny kommisar Ssemeschko je wo sahubjenju młodźiny w Ruskej dźiwanje złudźaju rosprawu wojerwil. Cżrody wokolodundazych dźěcżi, kotrež so w tworowych wosach a na tšěchach wożobowych wosow po żelesnizy darmo woża, puczowarjow tak wobcżežuja, so je so dyrbjała wożebita policajska złužba za kojenje młodostnych na żelesnischich cżarach pschiprawicz. Sa poslednje dźewjecz měsazow su nětkle 45 000 tajlich dźěcżi na dwórnischczach a cżahach sastapili a we wusławach samješcżili. Położa z nich bě hižo tas abo dwójzy z wukhowarjow cżelka, druha położa z dźělacżerskich dźěcżi wobstejesche, kotrež běchu dla njedostatka jedże, dla pukow se strony starschiznu abo dla pschirikhlosnje z dundanju wot doma cżekle. Wobthadny kommisariat dźěcżi winuje, so zhromadnje żelesnischi material abo wězy puczowarjow kradnu.

Liczba bjesdomnych wokolocżahajzych dźěcżi je hischcże pschezo snajmjeńscha na 200 000 wobliczа. Najwjazy po pokodnischej Ruskej wokolo cżasa. W symje je so wulkich industrijowych městow połnozne Ruskeje nawala, dokelž tu tam jedźne wobstejnosće lepsche. W nalěcżu je potom sazo do polodnischeje Ruskeje wróczа.

Krwawny zběžk w Indiskej

Londonska „Morning Post" je dopiš wo podawkach w Cownpuru wocżišchcżała, kotryž je po sdaczu jedyn Jendźelczan napisał. Spomnjenja hodne nadrobnosće, kotrež bo hacż dotal njejsu złmele wojerscż. praja, so su dotalne powěsće, po kotrychž je zběžk nětkle 200 zmjertnych woporow żadał, njewěrne, woprawdźita liczba padnjenych po najnizšich wobliczenju snajmjenscha 2000 a liczba sranjenych snajmjenscha 5000 wucżinja. Dopisoważ praji, so je nětkle 150 hacż 200 morwych se zamknymaj wocżewaj widżał. Cżłowjek zebi njemože pschedstajicż, kaste hrosnosće su hindoju pschećiwo muhamedanam łkuczili. Temple a moscheje su w znym měsce spalene, a fódża drohe je zadławy napohlad policżicża. Domorodni indiscy policistojo su so pschi wurubjenju cżełow runje tak wobdźělili kaž rubjeżnizy.

Anamitojo ho snowa spjeçili.

W franzowskej indochinskej kolonji su snowa Anamitojo posłanyli. Tón krócz su njemëry w połnóznym Anamje wudyrił. W provinzy Hatjinha su anamitiszy wojazy do kommunistiskich sbeżkarjow srafyli. Nadrobnosçje wo tym, kak daloko je ho sbëżk rossçherił, njeje sa hischçe dóschło. S franzowskeje strony pak ho na to pokasuje, so ma sbeżkarske hibanje mëżny charakter a so je ho wschudże rucze potkóżił.

Poraženje zbëżkarjow w Hondurasu

Każ ho ż Tegucigalpy, honduraskeho hłowneho mësta, powë, je pola **Chamelecona** k naifrucżischemu wojowanju wot spoczatka sbëżka dóschło. Sbëżkarjo su Chamelecon trójcy nadbëhali, tola tóżby krócz ho ż cżeżkim schkodowanjom wotrasyli. Knjeżerstwowemu wójsku ho poradił, z zaleçe krajiny wokoło Chamelecona sbeżkarjow wuhnaçż a ważne żelezniske tschiżnoschczo **San Pedro Sulu** wobsadżiçż. Po tymle wuspëchu knjeżerstwowe wójska móże ho wobkhad po żelezniçy k mórskemu pschistawej **Puerto Cortes** wobnowiçż. Każ ho je San Salwadora powë, je knjena cżrjoda sbeżkarjow spotała je San Salwadora ho do Honduraja nawalicż. Wyschnosçż w San Salwadorje pak je sbeżkarjow spodpadowała a sawrjeła.

44 smjertnych padow na Kubje

Na Kubje je ja krótki cżas 44 wożobow nahle wumrjeło. Każ „Associated Preß" je Santiago de Kuba powë, su w swisu ż tymile nadpadnymi smjertnymi padami majora Senia Ortega, dotalneho wojerskeho kommandanta Santiagskeje **provinzy**, a 15 druhich wożobow jaseli. Ortezowy adjutnat, leutnant Filipe Walles, je ho w posledniej nozy satżelił.

Ze Serbow

W Budyschinje, 25. hapreje 1931.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodż. barometer 743, hygrometer +1 a thermometer, wodnjo +20. Dżensa rano we 8 hodż. barometer 741, hygrometer +2 a thermometer, w nozy +7. Budże dale cżoplischo. Nad srjedżnej Europu drje hischçe wyschina leżi. Je pak *trochu jesliabjena, dokelż* ż *wjeczora pschichadża nowa* nizina. W Jendżelskej a wjeczornej Europie ho deschczisje, we wjeczornej Nëmskej je samrócżene. Wjedrownje pak ménja, so nasche strony rjane a żuche wjedro wobkhowaja, dokelż je ho hyblna wyschina nad rauschej Europu sajpołła a ho nad Schwedsku wupschestrka. Tuż ż mjezemy wëtry ż ranja, wodnjo cżopło a w nozy hischçe trochu symne. Nasch wjedrowustojny ma sa pschichodny tydżeń scżehoważe wjedro sa możne: Zhły tydżeń rjenje, hacż srjedn *pokhmurjeno a kobotu żuano njewjedro.* Jutrje njedżelu Jubilate, schadża ključczo 4.41 a khowa ho ranje 7.12 hodż. Mëżacżk schadża dop. 11.18 a khowa ho na ranje 2.49 hodż.

— **Djenżnjische wiki.** Butra pjaczesche 80 pj., jeja 7 pj., twaroh 25 pj., kóślata punt 75 pj., libjata 2.50 hacż do 3.50 hr. Punt cżerwjeneho salu pjaczesche 20 pj., bëtscho 15 hacż 18 pj., sellerija 40 pj., jëdżenje kobody 40 pj., bydrobjy tak 60 hacż 100 pj., morcheż 15 pj., zybla 15 pj., rjetkej 15 pj., ßolotnojowe żadżenki, kopa 50 hacż 80 pj., hłojczka ßolotwje 20 hacż 25 pj., jabłuka 25 hacż 45 pj., bërwy punt 3 hacż 4 pj., zentnarż 2.05 hr., lany wolij 1.00 hacż 1.10 hr.

— **Wojerska namjetna hudżba** njedżelu 26. hapreje dop. wot 11 hacż 12 hodż. na Albertowym namjescze. Pofkiçi ho: 1. Pod hwëżdnej *thorhoju, pschespola, Soutza.* 2. Ouvertura k operje „Rosamunde", Schubert. 3. Nalëtnje dżëcżi, walczik, Waldteufel. 4. Khorhojna straż, pschespolo, Eilenberg. 5. Fantasija ż opery „Żiwjenje sa zara", Glinka.

— **Budyske hajtyli** su wschëdne duy hacż do 7 hodż. wjeczor wotewrjene, njedżelu pak samknjene. Nóżnu służbu a njedżelu wotewrjene na jenoż jena hajtyka ż mëżnażnym wotmënjenjom. W hajtyli je to Dwórnischczowa hajtyka na Bismarckowej dróży a w mesi Hrodowska hajtyka na Hoschcżi hasy.

— **Na samotwjenje paczerskich dżecżi w Budyschinje** ho tu wosebje pokasuje: Wono **ma** ho stacż **wutoru** 28. a **srjedu** 29. hapreje pop. wot 4 hacż 7 hodżin. Blżische hladaj w zyrkwinskich powëscżach.

— **Wobthadne njeshoże.** Wczera pjatk dop. wokoło 11 hodż. je nëżhże 4 letny hólcżk na Nowosalskej dróży ż njeschżiwoscżu ho cunje do podawaczelskeho auta sabżał. Runjeż wjednk auta wós hnydom spinasche, je tola prawe prënje kolo hólcżej nohy pschejeło. Hólcżowe sranjenja pak po sdaczu njejsu cżeżke.

— **Dwaj jako sadżerakaj znataj tudomnaj kamjenjezabżerjej** wczera wjeczor w 11. hodżinje na Seminarskej haży nimodnych ludżi wobcżeżowaschtaj a na haży rejeschtaj. Satrocżazeho policajskeho sastojnika wonaj njepohlubschaschtaj, ßo dyrbżeschtaj ho ż drohi wjacż a na strażu dowjesçż. Pschi tym ho jedyn ż njeju khëżko spjecżowasche. Hłownemu sadżeraku policija saja.

— **Wobschodżeł.** Kónz februara a spoczatk mërza tuteho lëta je pucżowazy fotograf Kurt Fritzsch ż Brockwitz pola Miśnjanja na dróhach a nameschach nascheho mësta fotografował. Wón je nimokhodżazych ludżi fotografował a jim ßlubił, so jim sa krótki cżas wobrazy pósçele. Pschi tym je ßebi po 1.50 hacż 2.50 hr. napłaczeż dał. Fritzsch pjecza mnoho wobrazow, wot kotrychż je napłaczenja pschijimal, zanych wobrazow pósçał njeje. Detal ßu ßo nekotrii pschecżiwo winowatemu na wyschnosçi wobroczili. Je-li ßu hischçe dalschi psches Fritscha schcżehowali, ßo proscha, so bychu to na kriminalnym wotdżelenju w Budyschinje na Hrodowskim namëżce 6 swojerwili.

— **Wupłaczenje rentow!** Pósłowy *hamt nam* sdżeluje: Wojerske renty na meju ßu wutoru 28. hapreje na pósçe 3 (Psched schulerskimi wrotami) wupłaczuja. Schtwórk 30. hapreje wupłaczuje ho invalidna renta na pismiki A hacż 2 w Mëżcżanskej sahrodże, na pismiki M hacż Ż na Tżišerni, wschitke druhe renty pak na pósçe 3 (Psched schulerskimi wrotami).

— **Sawrjeny pucż.** Sjawny pucż ż Rachlowa do Sdowerjez ho dla nażiwowanja na Klachlowskich honach wot 25. hapreje hacż 2. meje t. l. sawrje. Jtdny wobkhad pokasuje ho na Wyschoń a Mjeschizy.

— **Fotyroma je wudyrita** mjes schwaratym skotom kubleria Emila Lohße w Rannonoje cżo. 92 a kubjerja Franza Rühle we Wulkim Wożyku cżo. 1, każ je ho hamtsky swëżcżiło. W prënim padże je sawrjeny wotkreß sa cżiłka 90 hacż 94 w Rannonoje, wobkedżbowanski wotkreß sthtuky dżël Rannonskeje gmejny ż wunutrjacżom wjeknoho dżela Röderbrunna. W druhim padże je sawrjeny wotkreß 1. 2, 3, 4, 37 a 39 Wulko-Wożyczanskeje gmejny. Wobkedżbowanski wotkreß sthtuky dżël Wulkeho Wożyka a Lubjeja.

Prënje łastojczki

Pjatk dopołdnja wohladachmy prënju łetuschku łastojczku pola nas. We wulkich żmuhach łetajo stajesche ho prjódk. Pjich njewëżtym nałëtnym wjedrje w łetuschim jutrownikju, hdżeż stucż ako djiwje ßlëbro ho pschi lodowym dypku cżopkowoda lëpjesche, dopomnichmy ho pschi wuhladanju prënjeje łastojczki na ßlowo: „Jena łastojczka jane lëcżo njeczini." Bórzy pschitowarschi ho druha łastojczka a wobaj pytaschtaj stkadnosçż k hnëżdjenju a namakaschtaj ju w hródzi żużoda, hdżeż łastojczki kóżde lëto bydła. Zołta mjetel jeju w sahrodże łëtajo strowi

Z Radworja. Wczera pjatk wjecżor wotmëchu naši Sokoljo swoju mësačnu zhromadżiznu. Na porjedże stejachu tri dypki. W prënim wuradżi so, zo budżemy lëtsa na Walporu kuzłarńce palić. Wjecżor we 8 hodż. powjeze so stare wohidło z Radworja do Borančanskeje pëskoweje jamy, tam so potom smjetny wusud wukonja. Druhi dypk bëše khëtro dołhi, ale hładcy a spëšnje so wotwi. Bëše to naš złët. Każ je znate, wotmëje so w meji wulki sokolski złët we Radworju. Na našu jednotu padnje z tym wjele dżëła. Je dóstała nadawk, wuwjesć cyle prihotowanske dżëła za złët. Rozdżëlichmy tute dżëła do 7 dżëlow. W kóżdym dżële dostaštaj dwaj bratraj nadawk so starać za dobre wuwjedżenja. Najdlżje wuradżowachmy při dżëlu, wupyšenje Radworja a swjedżeńskeje łuki. Bëchmy sebi wëścż, zo runje we tutym dypku njesmëmy ničo wróćo stać Domowinskimaj złëtomaj w Budestecach a Rakecach. Też na Radworńskich wobydlerjow wobroćamy so z prostwu, zo bychu swoje domy prawje z wënćami, pletwami, kwëtkami abo z khorhojemi wupyšili. Treći dypk bëchu wšelcżiny. Br. načolnik zestaja zapis bratrow za wubdżowanja. Je jich rjana licba. Dale wuradżowachu so wšelake drobnosçe. W 22 hodż. skónči br. starosta żiwu a płódnu zhromadżiznu. „Nëtk z mocu lawa" sebi zaspëwachmy a bórzy po tym prajachmy sej dobru nóc.

Se **Sdżarje** pola Klukischa. *Natarska komora* sa jakli swobodny stat je wotroczej Arnoschtej Rjeli w Sdżarju sa Gletnu żiwernu żitnżu pola ł. kubleria Hermanna Bżeżnadeż w Sdżarju jako pschipósnaçże luteho żiwernoho dżëła cżestnym diplom spożcżita.

S **Komorowa** pola Rakeż. Hżo druhi mëżaz krocżiny do nałëża, tola wjedro je taise, so mohł rjez, so hdże do nasymy. Stajnje pschemuńdżale, symne, dejschczkolże a hamo we prënjej połojcy mëżaza żnëżowate, ale nadżija tola je, so hdże ł nałëżu, to widżimy na lukach, sahrodach a polach, so ho selenja, a też nasche baczony tu sabo ßu. Staj tu diwaj bacżonaj w żnëżdże na Domaschkez zomskim, nadżijomnje sajo cżerjowu młodyu wulehnjetaj, też łastojczki ho sajo pschez twarzenja a po dwórach ßuwaja a ßwoje hnżde ßuowa spytaja, stare pschisłowo praji: „Prënja łastojczka brënżo trawy ßobu pschinjeße", nneje pak hischçe tak daloko. Schtórzy też dawno saß na lipje *żerbiti a nimżti hwizdaja*, a żebi łukawy sa byblenje wuběraja, a ł wróbleni ho wo nje wurëczuja. Zaby na rjantych wjecżorach w blischich hatach konzertuja. Wodnjo pak fyborneki. Tola to wschitko bur njewobkedżbuje, pschetoż na mnne na polu, dokelż wjedro khëtro kasy, każ w nasymje. Wjele nasymstwo dżëła je na nałëżo swostało. Wowzy ßu wunżute a bżeny żuny sapoczeli budżecż. Nadżijomnje ho wjedro bórzy stajі.

S **Bulez.** W nozy wot schtwórtka k pjatkej wokoło 12 hodż. sta ho krótko psched hoscżencom „Słoteho łucża" cżeżke njeżoże. S Lubijskeje strony pschijëżdżaju wożowy automobil, kotrehoż ł njeponjerschcżenej żwezu je Budyschina napschecżo pschijëżdżazy nakładny automobil ł pschipowëschcżakom ßlcżejesche, pschejëżdże tam dwoju wandrowscżeju. Jedyn ł njeju ßo nutskach cżeżko sranі a też cżeżko na hkowje, so dyrbjachu jeho ł khorobnym autom do Budyskeje khorownje dowjesçż. Druhemu ho ruka słama. Jeho posdżischo pschikhwatana kriminalna komisija, tiż njesżoże pschecżepta, żobu do Budyschina wsa. Winu na wożgarujomnym njesżożu njeje wëżo nakładny auto.

S **Wósporka.** Sanitetna kolona Cżerwjeneho kschija we Wósporku wotnë łoni kóżdy mëżaz dwë swucżowanjesej hodżinje, so by ho w praktiskej służbje wudokonjeçż mohła. Swucżowanja nawjedowasche kolonowy lékar dr. Schubert. K służbje żadachu towarschiwa, wobsedżerjo salow atd. sanitetnu kolonu 35 krócż wob lëto. Prënju pomoz posticżischu

Wšëdne zjewy

Wobras se żiwjenja małych ludżi.

89] (Pokraczowanje.)

Njedżakowny Wojczech napischecżo Weronizy njebé. Rad pschipósnawasche, so cżini, schtoż móże, a widżesche, so stona pod cżeżkimi brëmjenjemi.

Ale möjeschen-li ji pomhacż? Schto mëjesche cżinicż? Pschi swojich njedokhadżajcych cżelunych mozach, we swojej makonożnosçi bé każ dżecżo, pokasane jenoż na pomoz a schkit druhich, bjes kotrychż by dyrbjał bédnje schinycż. Schtó ma jemu pschinjescż tu pomoz a schkit skerschno hacż Weronika? Mëjesche jeje wopor sa nëschto, schtoż ho hamo wot ßo rojumi . . . . .

A wona, Weronika, njeda ßwojemu mużej żenje spóznacż, so by ji wobcżeżne było nekat to, schtoż ßa njeho cżini. Tajki, kaschi bésche Wojczech we ßwojej żkakosçi, bjesmógnosçi, wopuschczenosçi, jako by był jnowa sacżahnył do jeje wutroby. Ta starodawna lubosçż, kotraż bésche mjes nimaj a bé ho dospołnje sbubiła, wrócżesche ho nekto sajo do jeje wutroby, do jeje dusche . . . . Wëżo w druhej podobje hacż jóm. W podobje wujednanja a snjeżenja, scżerpnosçe a pschecerlischeje poddatosçe w jeho njebożu, w jeho thorosczi. — —

Jeho żiwjenje bé ji jenoż ł wobcżeżnosçeju, każ bé ho lékar wupraјił a każ dyrbjesche wona pschipósnacż. Ale tola niż jenoż so jemu tole bédne żiwjenje popscha, ale në, wona ho wo njeho strachowasche, tschepotasche, so jeho ßlubi . . . .

W tutom woprowanju ho ja njeho widżesche pokojenje ja żebje, a żadosçiwje hladasche sa tym, so by tak wjele hacż ho hodżi, sa njeho mohła cżerpjecż, ł pokornosçeju snjeżo wschitko sło, wschitku cżeżu. — —

Veronika dżekasche do mucżnoty, dréjesche ho hacż do padnjenja, so by jenoż Wojczejchej mohła wobstaracż, schtoż wón trjebasche.

Wojczech njemóżesche ho ani jara wobcżeżowacż. W datych pomërach mëjesche ho dozuknje dojeż derje. Veronika kóżdożicżli saßłużeny krejzar, jako by żnama njemeła żanych potrebnosçi a dżecżi tu njebyło, pschiwobroczi ł jeho lépschemu . . . .

A tak to nałëtnje ßlónżo, ża kotrymż bé Wojczech tak żadonił, na kotreż ho dawno wjeżelił, ßkónczuje ßwëżecżeje a hréjesche. Docżaka ho jich, tych cżopłych jeho pruhow, sbożopschichnoschowazych, spodżiwnych, we mortwej pschirodże nowe żiwjenje sbudżowazych, wschitke wożiwjazych — —

Też jemu bésche, jako by to prjedawschje żiwjenje, żiwjenje strowoty a mozy w nim sajo wubiwało. Smógnjowasche ho jeho dowëra do żebje; nadżija da pschichoda pschemëni ho do wëtroty.

„Ja wschak budu sajo strowy! Wschako budu sajo strowy! —" njewustawajcy wospjetowasche. „Budżesch widżecż, Veronka! Docżakaj jenoż, dóniż njebudu sajo strowy — —"

Wojczech mëjesche niż jenoż nadżiju, ale mëjesche też wëru khorych ludżi. Cżehoż ho nadżesche, to też wëriesche. Wëriesche, hdyż budże sajo strowy, so ho nëżdże sapschimnje, so sawjedże żebi a natwari lépschi pschichod dyżli je pschitomnosçż a dyżli bésche minyłosçż.

Wschak budże nëżto dozyła hinak wschitko. Dozyła hinak pschimnje wón wot nëżka wëży do rukow. Takle to sapschimnje a takle to sapocżnje! Tole a tole budże cżinicż. — — Tole pschewojedże. — —

Njemyßlesche na to ani ßdaloka, so żu to hoże żony, żedżenja kotreż pod cżeżu woprawdżitoseże rospżunu a ho rosbéża. — —

Wotpokucżi wschu żwoju minyłosçż! Wschitko naruna, schtoż je ho ł jeho winu stało. Nëżko njeßtorkasche Wojczech wjazy wschitko njeßwojo jenoż na Veroniku; żam bérjesche na żebje wschitku samołwitosçż. Wón je nëżko druhi, dożyła druhi cżłowjek. — —

Tak rucże hacż budże stacż na krutej pódże strowoscże, cżełłneje mozy. Pokaże, schto samóże, hdyż budże chcżeż, hdyż ma krutu wolu a żebjewëdomjo.

Wschitko budże derje, wubjerje. Nëżko hakle natwaritaj żebi ł Veruniku śwjeżelaze a kraßne żiwjenje. A wschitko naruna, ł cżimż je komu ßeschkodżał, wschitko naruna, wo cżoż je schtó ł jeho winu pschischoł . . . .

Wojczech mëjesche mnoho a cżasto na njebocżiczkeho Franza. Schtoż bésche tomu nacżinił, leżesche jemu każ kamjeń na wutrobje. Je-li pytasche pschicżiny, cżehodla pscheje żebi żiwjenje — tudy dżerżesche ho tohole le wschomi mozami, wulkostkiwje. — — Dżerżesche ho jeho każ je kleschczemi . . . . Haj, hdy by niczeho druheho dla njechał a njedyrbjał żiwy bycż — tuż tohodla . . . . Tohodla, so by Franza wuśiwodżił ł cżiwilom cżłowjeka — tohodla njeżmë a njechże wumrëcż . . . . To njemóże dopuschczicż. A to też Bóh njedopuschczi. — —

Stykowasche ruzy a modlesche ho ł njemu, pacżer sa pacżerjom śpëwasche ł Bohu, *jo by ho żmilił*, jeho prósthwy wuśłyschał a sałkował jeho w żiwych — — — — — —

S tej rosczażej lubosçu ł żiwjenju dżëscże ruku w ruzy strach psched żmjercżu. Strożesche ho wschoho, tódżeho schromota, tódżeho sadunjenja wótrika, jako by to była leje kroczel w blischkosçi, tele hrosnje, njewuprożnje żmjercże.

Saczinjesche wocżi a potajesche dych . . . .

Wobarasche ho sadwëlnje teje żmjercże, kotraż stojesche hižo na prjóhu a wutykowasche ruzy. So by jeho pschitiskżita k żebi, pschitiłała do żwojeho żymneho wobjecża . . .

Lékar cżinjesche Veroniku kedżbnu na blżiżacy ho kónz jeje muża. Ale Wojczech njechasche ani błyschczeż wo tom, hdyż ł najwjetschej skedżbnosçu ho jemu nałpomnt, so by ho mëł wuspowëdacż, pschichotowacż ho na wëcżny pucż.

Njewjerjesche tomu na żadyn pad. Wumucżi ße żebje żmëch, wuśmëschenje, schto to wot njeho żadaja. Wón wschak nihdy njepodleżi — në, në, dyrbi dobrycż . . . .

W nozy pak ku jemu hubjenje; żda ho, so ho sadusży. Wcżłachu wokomiki, hdyż posły nadobo żam ßwoju wëru do żiwjenja a poßlednje pruhi nadżije cżekachu ł jeho hubjenje . . . .

(Pokraczowaje scżehuje).

hobustawy kolony w 98 padach. W minjenym tydzeńsku lěče sakožene wučbne wotkedźelenje ho njedźelu 6. julija 1930 pod wotkedźenym inspizientom knjez. med. radu dr. Sauerbreyom pruhowaše. Tuteho dnja mózesche ho 26 sanitetnikow a 8 pomognizow do kolony pschijeć. Spočatk léta wopschijesche kolonna 19 sanitetnikow a pomognizow. Pschiby wo 26 sanitetnikaj a 1 pomognizu, so kolonna na kónzu wobkedźeneho léta 63 aktiwnych hobustawow liczesche.

S Trußej. Tu jebi pjatk wjeczor w 10. hodźinje nječto prawje klupy tryst dowoli. Na hórzy blizko Lubijiteje stanjece druhi hu dźeczi z dwu dalkim prózowanjom hromadu hakojew za kuskarniczepalenje nahromadźe. Tule hromadu je nětko k minjenju wojennych dźeci „njedocakanliwy" japalik. Wohenj běsche daloko widźeć a njepschihwabi jenoż zuku žuku wczipnych, kotrjž menjachu, so ho nebdźe twarjenje pali, ale też wohnjowu woboru. Spěchnje běsche też Ketlicžanska motorizna rytawa pschijela, mózesche pak ho hnydom jaco wróćicź. Za tole klěpzowitwo dyrbjał ho njedocakank hódnje pokhoitacź.

Z Konjec. Kaž z nawěšćka widźimy, je w našej Delanskej krajinje, wosebje za Ralbičansku wosadu, hdźež mějachmy dolhe léta stareho serbskeho brašku a pozdźišo samo dwaj a nětko hižom léta dolho žaneho wjacy, so zaso jedyn zmužił, tuto stare čestne serbske zastojnstwo přewzać. Je to žiwnoseŕ Mikławš Henč, kiž je po našej krajinje jako česla wšudźom derje znaty. Přejemy nowemu serbskemu brašcy dobry wuspěch do jeho noweho skutkowanja.

Z Ralbic. Naše spěwarske towaŕstwo „Lilija" je so po dolhej přestawcy létsa po póstnicach zaso k nowemu dźělu zhromadźiło. Nětko chce njedźelu 26. t. m. pola nas zabawny wječor wuhotować. Přez połsta wosobow sylny měšany khór poskići pod staŕym wjednistwom wšelakore spěwy a předstaji hru F. Hajny: „Njezapěj swojeho bratra", kotraž je runje w čišću wušła.

Z Ralbic. Do jutrow je so z twarom na šuli započało. Suli so na jeje wječornej stronje kuchinja a drastaŕnja přitwari. Też za pincu so postaraja. Dotalny přitwark z wotstupami so tehodła wottorha. Zady šule stejaca kólnja je hižo na potrjebu dźěći wutwarjena. Holčaca pokračowaca šula dotal kuchinje njeměješe. Tutón njedostatk je twarej nastork dał. Ralbičanska šula, kotraž je sobu najmjeńša we katolskich Serbach, přez nowe rumnosće wjele dobudźe, štož ma so w zajimje wuwučenja jenož powitać. Twarske dźěła wukonja knjez architekt Rocho w Sernjanach.

Z Kamjenca. Stwórtk na swjateho Jurja dosta kapałka w swj. Jurjowym domje w Kamjeńcu „Najswjećiše". Tabernakel je rysował knjez architekt Cyž-Khróśćanski. Tak přebywa nětko naš Knjez a Zbóžnik z nowa mjez nami, zo by mytował wšěm dobroćerjam wšu woporniwosć. — Njech skituje stajnje Jezus w Najswjećišim sakramenće woltarja naš dom a žohnuje wšitkich w nim bydlacych!

S Njedźichowa. Pschi Njedźichowskim pósele pschistajeny wupomhaŕ Paŕwoł Krock je w słužbje 500 hriwnow k schłodze pósta pschekschiwił. Sesbérane pjenjezy wón sam sa sebje zhowa a je pschetrjeba. Po dwadźesnjowym wokolobudźenju je ho Krock dobrowólnje Wojerowskej policiji stajił.

S Jabłonja. W nozy k pjatkej wokoło 12 hodź. wotkedźe ho brójeń ratarja a murjerja Pawlika. Po wuhlédanych pschepytowanja maju japalerstwo sa wósće.

Z Łužicy

* S Bretnica. Dnja Bożeho špitza 14. meje sejdźe ho pčołarski wokrjesny swjaŕ „Wjeczorna Łužica" pod swojim prénim pschedbydnu wyschschim wučerjom na wotp. Wiczasom s Ruschizy k swojemu sjesdej. Po rozrečenju we Wilkej hoscenzu maju ho popołdnju wot ½2 hacź 3 hodź. pod wjednistwom Bretnigskich pčołarskich kollegow wschelake pčołarskich wobkładacź. K tomu ho wokoło ¼4 hodź. w hoscenzu „Stoteho žónza" hlowna zhromadźizna pschisamknje. Tuta posłucź nimo wobkhodneho dźela pschednoschi wo „twarjenju rojow a wothladanje rojow". Pschi pschihódnym wjedrje wésce wjele wysche sta pčołarjow Bretnig wopyta, dokeł ma swjaŕ na 300 hobustawow.

* S Wulkeho Schunowa. Fabrikant Jan Hesse dźesche psched nekotrymi s hospodarskej tśełba do lěsa a ho sajo domoj njewróći. Jako ho sam s nim hładaš dźěsche, namaka po dołhim pytanju nana do wutrobna skłeneho a morwego ho.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Ottendorfa-Okrilla. (Pod kolami.) Sobotu rano bu na železnizy mjes dwěmaj twarjenjomaj schkleńczerjow Augusta Waltera a hynow dwórnik towaŕschnoscze s wosobnym cžahom pschejedźany. Jeho dyrbjachu s putnjenym nowom a druhimi cžežkimi ranjenjemi do Drježdźanskeje khoronowje wotwjesć. Njeboža je ho najskerscho s tym stało, so dwórnik pschi pschekroczenju kolijow s pjenkom swojich cžrijow w kolijach wiśacjo wosta.

* S Drježdźan. (Sadobywanje do khoronowje.) W nozy k pjatkej sadobychu ho paduchi do diakonišownje na Drježdźanskim Nowem měsce. Wupaczichu pjenježe bilda a khamory. Wschitko hromadze narubichu 1300 hriwnow.

* S Kamjenicy. (Pschekschiwjenje pschi pósce I.) Kaž kriminalna policija zdźěluje, je wot schtwórtka wjeczora pola pósta I w Kamjenicy pschistajeny 38 létny wyschschi postowy sekretaŕ Hempel po pschekschiwjenju nebdźe 10000 hriwnow hamtiskich pjenjez cžeknył. Myslja pak ho, so je ho w Kamjenicy abo we wokolinje skhował.

* S Limbacha. (Njewujasnjeny śmjertny pad.) Tu namakachu 50 létneho fabrikanta Hertlinga w jeho bydlenju sakłeleneho. Hacź jedna ho wo samomordaschwo, abo njeboźo, njeje hischcze wósće.

* Se Schönecka. (Wuhenjnjecźel spadnył.) 18 létny wuhelmjecźeŕski wucžobnik Hans Nolde je pschi njecźelenju z třećimi jeneho domu w Dolhej haji na sadnje twarjenje spadnył a ho pschi tym cžežko zranił, so dyrbjachu jeho do Plauenskeje khoronowje dowjesć.

* S Lipska. (Samjerdźate bomby w Lipcžanskim mješcžanskim parlamenśe.) W zhromadźiznje mješcžanskich zastupjerjow mějesche ho pjetku wjeczor mětny skok wo sniżenju dźělbow za spomožerstwo. wuradźowacź. Hdyž běchu hižo zyłu khwilu wuradźowali, dźensnje ho wyschschi mješcžanosta dr. Goerdeler zhlowa zjimacź. W tutom wokomiku mjetachu z jewiscža pasipowschucharjow śmjerdźace bomby, pukacze a wulke plakaty se schcžuwanskimi napiśmami do sale dele. Powdźenje ho pschetorhnyć a jewiscžo ho wupróżni. Skuzerjow swjeźi radźina policija.



Němc w nowym rumunskim knjeżeństwje. Rudolf Brandsch. Nowy rumunski ministerski president prof. Jorga je němskeho zapósłanca Brandscha ze Hermannstadta za statneho podsekretara sčinił, to je městno, kotrež hišće žeńe žadyn Němc w Rumunskej zarjadowak njeje. Brandschej podsteja należnosć.

Přilopk

* We swadźe sattelił. W Leonbergu we Württembergskej je 35 létny wumělśi molеŕ Benz 60 létneho wobkhodnika Wolfa z wutłołom do wutroby morił. Wobaj běschtaj lěsowinowaj žiwnosći a [illegible] so nje-

* 200 milijonow kapitana. We Wrěšćanskim dźe tu khwilu jednanje wo hobrske pschekschiwjenje pschi milijonskim dźěsoństwje. Hlowni wobskorżeni su schtyri wobohi, dwaj hosće a dwaj bratraj, mjenujcy wot swojeho mandźelskeho dźěsena Schneiderowa, tehorunja dźělena Hartmannowa a jich bratraj Weissmannaj. Tuchi wudawachu ho ja jakoŕskich dźěsonzow pschez 100 létami w Nišońskej Indiskej semjerskeho łódnego kapitana Koninga, kotryž, kaž woni wobtwjerdźeja, je 200 miljonow hriwnow sawostajił, kiž pak je fiskus sebrał. S tutymi schtyrjomi miljonskimi dźěsonzami steja wosmjo napomognyli psched sudom, mjes nimi rěčnik dr. Stimmer s Kładska (Glatz) a jeho khorowoty pschedstejeŕ Barella. Wobschudźeńskí konsortium je swudarjom wotstupjenjow wot tuchu 200 miljonskeho dźěsoństwa 2½ miljona hriwnow wudosył. S 12 wobskorżenych buchu schtyrjo z jatwy pschedwjedźeni, mjes nimi hosći Hartmannowa a Schneiderowa. Wobě „miljonskej dźěsćerjey" cžinitej sacźišchcź jednoraz burskeju zonoru; po jeju swonkownem by jimaj cłowjek tajku pschcźelpanoscź ani niedowěrił, i kajcźi stej ho na jebanstwo wustajałoj. Jedyn je sakitarjow je ho wuwrjekł, so budże wón positiwnje pod dowołkama skazcź, so je sódny kapitan Koning žiwy był a sawostajiwschi wulke namrěstwo wumrěł. Wobskorżena Schneiderowa japowědźi kózołcźe wuwrjenje. Teje kótra pak wuwrajesche, so je „jakoŕskeju potwórdźenu dźesćerku" kapitana Koninga, a so je kězor Wilhelm I. sam to wobswědčił. Dale ho won tuž rjekesch, so je ho 1929 jedyn justizny rada s Budyschina se Schneiderowej hłubił, posoźiłcho pak ho wot njeje wróćo cžahnył. Mjes tym bu wo nšědże 10000 hriwnow wołóżany.

Najnowiše z cyłeho swěta

— Wuhlady na wjedro sa jutśischu njedźelu: Wostanje cžopło, tola ho mrócźele pschecźahuja, s mcźmanu ho njewjedra mózne.

* Hdyž jrjedu w nozy w 11 hodźinach w Kinsbórtu eskadronu jězdneho regimenta cžisło 8 na tworowym dwórnischcu s wojow wjedźechu, kanjerowaza lokomotiwa nadobo paru puschcži a to blizko koni, kotrež na pschiwožnischcu stejachu. Konje ho s tym spłoschichu a 15 z nich cžehnu. Dwaj z pschiwožnischcza złoczischtaj a że tak cžesko wobschkodźischtaj, so dyrbjeschtaj ho hnydom klócź. Druhe zyłu nóz we wokolnoscži bludźachu. We daloko leżazych wuach je spopadewachu.

* W Tempelhofu pola Berlina bě dobrocžiwa zona jenemu prosčerjej por cžrijow darila. Hdyž ho jejny muž domoj wrócži, wot njeho hnori, so bě do darjenych cžrijow 1500 hr. sthował, kotrež bě po nječim nałukował. Prosčeŕ, kotryž pjenjesy numinscho trjebasche dyžli cžrije, je schcžerjej Kerpelej pscheda. Hdyž tón w nowinach podawk wo darjenych cžrijach cžitasche, žeŕi tuzene cžrije wobhlada a wopraudźe w nich 1500 hr. namaka. Jako cžestny cłowjek wón te pjenjesy na poliziju donjeze, kotraž je mjeńcželej pschepoda.

* W Barlinjtej rešarni pschi Landsbergskej alleji ho słótni lěkarjo pola swojich potrohomu swěcžili. Rešarnja je ho tohodła sawrjesła. W skołowni stejaze złocjata dyrbja ho hnydom sarešacź, so bychu ho rešarnja a hródże mohle wucžiścicź.

* Mjenujnej Vicres pola Lilla w Franzowskej železniśi cžah na železnischim pschelhodze do autobusa sajahdźi, kotryž bě potnu dźelacźerjow a dźelacźerkow. Po dotalnych powěścjach je ho dźewjeć wozowom morilo a 30 wozobow mjenje abo bóle cžesko ho skanilo.

Hamtiske wozjewjenje z cyłeho kraja

Hamtiste hejtmanstwo je 14. hapreje 1931

pschedpisma wo twarjenju a wuhotowanju autowych kólnjow (Kraftwagenhallen)

wudało. Tute pschedpisma su w cžasu wot 27. hapreje hacź 27. meje 1931 na gmejnskich hamtach wokrjesa Budyschkeho hamtskeho hejtmanstwa kaž też na hamtiskim hejtmanstwje (wó schtwje cžo. 4) k nutsposkładanju wupołożene.

W Budyschinje, 25. hapreje 1931.

Hamtiske hejtmanstwo.



Prěnja hórska wisata železnica 30 lět stara. Prěnja hórska železnica swěta wotewri so 6. meje 1901 w Drježdźanach-Lošwicach. Železnica je 280 metrow dołha a prewinje wysokosć 80 metrow. Za cyły cas swojeho wobstaća so na njej hišće žaneho njezboża njesta.



Tři miljardy 800 miljonow hriwnow so zniči. Wulke drjewjane kašće němskich papjerjanych pjenjez, kiž wot wójny sem pola belgiskeje narodneje banki leżachu, wotwjezechu a zničichu. Stare papjerjane pjenjezy so do zawaleńskeje papjery přewarja.

Pluh

nowy za ložšu zemju tunjo na předań

Bliže zhonić
w Serb. Nowinach

Picowanska rěpa

ctr. 60 pj wot fajmy ma na předań **ryćerkubło we Wutołčicach,** póst Prěčecy

Skót na pastwišća

Bykł a jałojcy

přijima na pastwu **Ryćerkubło we Wutołčicach,** póst Prěčecy

Wot ratarskeje komory připóznata pastwa

Čehniwy pos

sylny, 2 lěće stary, na předań **w Šunowje čo. 1** (w starym hrodże, 1. poskod)

Wysokosućelna
kruwa
blizko k ćelenju je na předań **w jitku čisło 13**

Žołta a běłe symjentn. a jědne
běrny
su na předań
w Smječkecach čisło 25

Ratař

wobsedźeŕ 40 kórcow wulk. žiwnosće 27 lět stary, evang. pyta dla nanoweje smjerće znajomstwo z hospodi, knjeżnu z ratarstwa, 19—28 lět starej z nješto zamoženjom dla bórzomneje žeńtwy

Dopisy z wobrazom, kiž so wróći, pod **H 18** na wud. Serbskich Nowin

Drjewjancy

najlěpše, **koža** dobre wurězki po njesmérnje tunich płaćiznach pola

Horst Manß wikowańja ze kožu w Budyšinje Nordstr. 13

24 dźełansk. koni

sylnych a srjenjosylnych 6 hač do 12 ličinych

6 porow, 12 jenopřežnych

belgiske, oldenburgske, danske čehwjene šumle, swećate čornaki, też na wotpłaćowanje, jara tunjo na předań

Dresden-Neustadt, Quer-Allee 19
Firma E. Schumann

Wysokosućelna podsobna
kruwa
blizko k ćelenju mjez 2 na wubjerk. Na předań
w Psowjach čo. 60 pola Minakala

Dokelž w našej Delanskej krajinje hižo dołhe lěta žanoho braški wjacy nimamy, sym so wšelakim přeću rozsudźił, zo tute zastojnstwo jako

serbski braška

přewzmu a poručam so wšěm kotříž maja wotpohlad, sobi serbski kwas wuhotować

Mikławš Henč w Konjecach čo. 7a

Serbske tačele

(Gramo on Platten)
ma na składže
Jan Schieback w Budyšinje na Mužakowskej dr. 4

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Wokna a durje

Meble kóždeje družiny
Tunje płaćizny — Ciste dźeło
Wopytam Was rady darmo

E. Michalk w Mikowje
Telefon Mikow 52



Spěšniso — lěpje — tuńso

so w kóždej domjacn. wopłokuje a rjedźi z *IMI*, Henkelec nowym wopłokowanskim, klustańskim a rjedźensk. srědkom.

IMI wołožuje Wam wšo wopłokanske a rjedźenske dźěło. Spodźiwnje spěšnje a dokładnje wotstronja najtołši tuk a najzasakliši njerjad, ani zo by wěcam zeškodźił. Dawa zybołace błyšćenje a apetitnu čerstwosć wšemu kucheńskemu a domjacemu grafeju.

IMI je jara zlutniwy, 1 łžica na 10 litrow horceje wody hižo dosaha k dosćelnjenju tuteje njewěrjomneje rjedźeńskeje mocy. *IMI* płaći jenoż 25 pjenjeżkow a je wšudžom dostać.

Henkelec wopłokowański a čisćeński srědk
za domjacy a kucheński grat kóždeje družiny
Zbotowjene w Persilowych dźělarjach

Wulke
Reunion- žiźane wobrazy
su hišće rjeńše!

We wšěch wulkich pakćikach

Fürst Pückler Drobna předaw. płaćizna 1.50 hr.

přileži **wulki žiźany wobraz** ze zerijow kwětkow, mjetelow a ptačkow

Gela Drobna předaw. płaćizna 1.80 hr.

přileži **wulki žiźany wobraz** krasneje reklamy lěčnych počasow

Naléće, léćo, nazyma a zyma, wot kóždeje 16 wulkich jenotliwych wobrazow = 1 wobraz lěčnych počasow

Runje z tutych wulkich žiźanych wobrazow móžeće najrjeńše ručne dźěło kóždeje družiny zhotowić. Mustrowe łopjena a pókazki za ručne dźěło móžeće bórzy pola cigaretowych wikowarjow dóstać.

Wšě Reunion-cigarety

Reunion * Graf Arco — **Edle Fürst Pückler Vineta** — **Reunion Gela**

maju swoju čistu a miłu kajkosć ze swědomićiweho wuběrka a wěcywustojneho wothładanja jenoż dobreho orientalskeho tobaka, su dźěłane z najnowočasnišimi naprawami za čisćenje a wobdźěłanje tobaka, kaž też w technicy z najdospolnišimi cigaretowymi mašinami.

Herbska grychta we Wudworju

Jutře njedźelu, 26. haprleje
Kwětkowy bal
Wo bohaty wopyt proša knjeny hosćencarjo

Freies HEIM
durch die N.B.K.
Billiges Geld gegen unkündbare Tilgungs-Hypothek zum Bau od. Erwerb von Eigenheimen und zur Ablösung teurer Hypotheken durch Abschluß eines Bausparvertrags mit der
Neuen Bausparkasse G.m.b.H. in Wüstenrot (Württ.)
Verlange den kostenlosen Prospekt T

Ralbičanska nalutowańja

změje **pjatk 1. meje** popołdnju w 6 hodź. zhromadźiznu **w Ralbicach**

Wšitkich sobustawow wočakuje

Předsydstwo

Serbski Hospodař

zap. tow. z wobm. ruk.

Mamy hišće mału dźělbu znateho **dźećelowcho symjenja** z hórskich krajinow Šlezyskeje a **runklicowe symjo**

wupruhowaneje kajkosće

Konkurs Waurik
we Wotrowje

Wutoru 28. haprleje dopołdnja wot 10 hodź. budźa so we wobkhodźe zbytkne wobstatki **konkurzoweje** masy Jurja Waurika a to mužaca a hólčaca drasta, tkane twory a kolonialne twory za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać. Wumjenjenja so do časa wozjewja.

Konkurzowy zarjadnik.

Wšě družiny hnojidłow
ma stajnje na składže
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Poručam po přihódnych płaćiznach:
Motorske kola kóžd. znamki jězdne kola za žony, mužow a dźěći, Bubi-kolz a šuškadła (Trittroller), **šijace mašiny, žimace mašiny, gramofony,** tačele, narunanske dźěła atd. wobswětlenja za motorske a jězdne kola, dyzyćene lampy a baterije, nakhribjetniki, sedłowe přikrywki, dźěćace sedła, płóšanski kompresor — lohke płóšanje, radiowe připrawy, znate znamki, wuporjedźenja, emaléerowanje a nikłowanje

R. Paul Gräfe
mechanikarski mištr
Talstr. 7 **w Kamjencu** Tel. 470

Landständische Bank
des ehemaligen Sächsischen Markgrafthums Oberlausitz in Bautzen dawa
hypotheki
na wjesne a měšćanske ležownosće, wosebje też k wotměnjenju wupowědźenych nahódnosćenych hypothekow

Tohorunja so poručuje za nalutowanki w swojim syrotam wěstym
bankowskim wotdźělenju za nalutowanki

4000 a 2000 hr.

k wupožčenju na hypotheki. Za hypothekowe pjenjezy so darmo městno wobstara. Zaradźenje we wšěch ležownostnych wěcach. Kupowanje a předawanje ležownosćow.

Prawny büro MUCKE
na Mättigstraße 23 Tel. 3217
w bliskosći sudnistwa —

Hosćenc z klamarstwom

w Smječkecach, jenički wobkhod we wsy, 10 mjeńšinow wot Smječkečanskeje kupjele je hnyd. na předań abo k přenajeću

Mikławš Heiduschke
hosćencar

Městno za přiwzaće dźěsća

so za 4 lětnu katolsku holčku (syrotu) pyta, hdźež dźěćo lubosćiwe přijeće namaka

Poskiđenja pod
H 17 na wudawarnju Serbskich Nowin

Dla dospołneho wuprózdnjenja

so wo wjele niže normalnych płaćiznow předawaja: kamjelnowe roły, krowjace, konjace a swinjace koryta, spódnje doski za wozy, khójnowe tolste **doski,** cementowe płotowe kołiki a druhe twarske wěcy z žełezne twory.

Bliže pola měšanskeho mištra Rychtarja w Budyšinje **na Lubijskej drózy 25** najrjeńo wojeńskemu zasydlenju.



Woschity wobkhod
za
nawočnicy, šćiparje (Klemmer)
dalokowidy atd.
Specialist
nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje na Hošće hasy (Nowotwarł khorobn. kasy)

Přiloha k čisłu 96

SERBSKE NOWINY

Sobotu, 25. haprieje 1931

Wosławjenje našeho wótčinca Bjarnata Krawca w cužbje

Zaúdźenu srjedu poswjećichu Praženjo našemu mištrej Bjarnatej Krawcej. Hižo před tym zazarjadowachu so we wjetšich městach Československeje, — w Hradcu Královeje, Brnje a M. Bolesławje — podobne swjedźenje. Žurla „Měšćanskeje Bjesady“ so pjelnješe, njedźiwajo na druhe nam konkurowace zabawy — Barlinska filharmonija atd. Hrimacy přiklesk powita při zastupje do swjedźeńskeje žurle našeho wótčinca. Budź strowy — tebi zdar, spěwaše spěwarska družina Měšćanskeje Bjesady. Předsyda tow. „Ad. Černy“ red. Hejret powita žadneho hosća a přeješe jemu w mjenje towarstwa, zo by hišće mnoho lět spomožnje za swój mólički narod skutkował, při tym wuzběhowaše jeho zasłužby. Na to porěča předsyda „Spěwarskeho zjednoćenstwa“ dr. Luboš Jerábek. Skónčnje wustupi naš znaty přećel wumjelc mištr Ludwik Kuba. Tutón z wosebitej žortniwej narěču rysowaše Krawcowe žiwjenje. Jako bě prěni raz ze swědkom Krawcoweho koncerta w Budyšinje, jako so z nim w kruhu „Maćicy Serbskeje“ mjez našimi wótčincami Čišinskim, Kocorom, Muku atd. zezna. Jeho hnujace słowa zmóžnichu z krótka wopisać jeho cyły žiwjenjoběh. Přiklesk mytowaše ręčnika. Po tutym přistupištej knjeznje k jubilarej a přeješej we mjenje wučerskeho wustawa k jeho sydomdźesaćinam wjele zboža a přepodaćej jemu wosebite wuznamjenjenje mjenowanoho wustawa. Dale jimaše so słowa zastupjer „Měšćanskeje Bjesady“. Knjeni M. Qudrátoá zaspěwa wot jubilara kompanowane spěwy. Łužiski rhapsodiju nam na huslach Drago Šijanec z přewodom klawěra předwjedźe. Bakulowa spěwarska družina přednjese nam někotre z Krawcowych ludowych spěwow. Při samym spočatku tutych zaspěwachu našu serbsku hymnu „Rjana Łužica“, wšitcy postanychu, zo bychu z tym česć našej Łužicy wopokazali. Wšitke wot tuteje družiny přednjesene spěwy zasłuža sebi wosobitu khwalbu. Wšitko spěwachu ze hłowy, štož dobry začišć zbudźi. — Husleński kwartet mištrskeje šule statneho konservatorija předwjedźe nam jimacu operu. — Hišće jónu wustupi Bakulowa družina z někotrymi Krawcowymi spěwami. Na kóncu zahra nam na klawěrje Mil. Kabeláč „Ze serbskich honow.“

Swjedźeń k česći našeho wótčinca Bjarnata Krawca bě so wulkotnje poradźił. — Dźak wšěm, kotřiž pomhachu tutón swjedźeń zarjadować a poprjeńšić.

Českij.

Kaž trjechiš

(Wobraz je wěsy.)

Wěsch, mój luby „hadlerjo“, tebi mohł nasch jedyn je twojim kaschćikom sawdźěwać.

Tank? — Prošchu jara, bratrje, pój ras bliže! Tu masch mój kaschćik, powiźni śej jón na khribjet a cźanuj wot do kraja. Ani dnja njebudźeśch wukrać, dha masch nóž połny. Mój bratrje, schtoha śej myślišch pschi nětčišchich hubjenych cźasach! Babyn człowjek nima pjenjes.

Ty mje prawje njerozemiśch. Na to waschnje zyła njeměnju. Myśl śej, dokelž pjecźa tak njeje twschudże pschihódźeśch, po wjetšich a statokach. Potajkim dóeń woteńdźa, dom wot domu. To dyrbi tola zyłe sajimawe bnch, hdyž tatle ludźi a źiwótne wobstejnosće sesnajeśch. Mi šo śa, so cźi to druhdy sć schije wiźa, nastajnje po statokach a wuśach wokolo cźerjachać. Po prawym nadeńdźeśch we kóždej wsy a źiwótnje pschezy sazy tešame wobrazy.

Ach tak ty mźnišch, bratrje. To dyrbiu cźi rjez, wostudźe to njeje, njetrjebaśch śej myślicź. Schto mźniśch, kak sajimawe je. Masch druhdy źiwoje wjeśele a cźinišch śej źiwe zorty. Haj, to dźi runje mźnju. Móześch źiwoje wobkedźbowaćź a pschi tym wjele nasbonicź.



Zónska jako generalna direktorka španiskich jastwow. Senorita Viktona Kentec, znata španiska prawiznica jendźelskeho pokhada, kotruž je španiske knjeźerstwo za generalnu direktorku jastwow pomjenowało.

To masch prawje, bratrje. Hlej, pschinidu wopraudźe se wschźmi do swista. Dóńdu śej do khěžkow, do mjeńschich a wjetšich źiwnoscźow, śamo k buram. Teź do hajuskownje, hdyž tšiwa a porohi na sćěnach wisaja, na faru a schulu, do hrodźikow a willow, hdyž dyrbiu najprjódy źwonicź. Teź k nóźnemu strožnikej pschinidu, hdyž potom rźka: „Njepowědajśe tak wótrje, tu lebjerka źpi mój muź, je hakle na ranje je straschowanja domoj pschischoł.“ Pschipódla prajene je cźi to śwědomitny muź. Haj wschudże tak njeje. Nadeńou korcźmy, hdyž potom khwilku wisaju wostanu. Pschinidu do zyłe małych khěžkow sniśkimi isbami, potom sazy do wjetšich khěžow, hdyž hnydom zyła cźerjoba źiwójowu bydli. To njetrjebam kaschćikk dołho na khribjet wsacź. S jenych burí stupju won a sakłepam do druhich. Pschidou k bidarjam, kowarjam, rěznikam a druhim rjemjeślnikam. Schowz śedźi sady we źiwojej isbičźy, krawz w pódlańskej isbi. Potom źym sazy pola „bolbera“, brjewjanjarja abo kolmatnika. Druhdy wschak njewěsch, schto to do ludźi je a wot cźeho so źiwja. Hdyž pschi rosmołwje njewuśłyšiu, wopraschcam so pschi lejanje łuśoba. Wěsch, nasch jedyn dyrbi wdóńcź, k kim masch cźinicź, jakla hdyž śu jenemu njeschto wotkupiłi. Sazy trjechišch na starschemu młodźenca abo nazu knjeźnicźku.

Kak wschelako wschо ndeńdźeśch. To so cźi ani njeswěrtisch na schpundowanje stupicź. A sazy do jstwow, hdyž wschitko pśěti a podlu leźi. Tam ani blezka njenamakaśch, so mohł śwój cźapr ke kupej wupołožicź. A dźeśch-li jón sazy hromadźe wisacź, dyrbiśch pod kaschćikk pschimnucź, so njeby horschcź bźenzujcych blišjnow śobu pschitkuknuł. Sazy nadeńdźeśch rjane cźiste kuchiny, hdyž so wschitko błyschcźi a na tebje śměje, druhdy sazy wscho cźorne a mazane, so njemóźeśch na blidźe skoro pjenjeły rozesnawacź. Pschinidźeśch k mlodźynej mandźelskimaj, hdyž sni źmuźk na kamorach a stólach njewidźiśch, k starym ludźom, hdyž wokna połne rózow śteja a na sćěnach pobožne hrónčka wisaja. We někotrych khěžach nadeńdźeśch dźiśo mołerja, druhdy murjerja, ćij je horjeka je schabłonu banćicź sćabnuł. Tu śteja koleźa, bźrnjace kosche, mchi i mlyna abo hewak nješchto. Tam rozeschérich cźrjódku kokoschi w khěži a dyrbiśch prjedy na stronu stupicź a je won puschcźicź, so móześch nuts. Hewak cźi na słowu sćakaja. Druhdy cźe mórcźaty a schcźowkazy poš powita a dyrbiśch j nim rjenje rěcźeć, so bo cźi do khołowow a do njasa njeda. Sazy nětdźe ma stara knjeźna śomo kury a kotu wó jstwje. Haj, tak to je, bratrje!

Nó, a potom ludźo źami, kak tutych nadeńdźeśch. Jena butru dźźła, druha ploka, tśeća pjecźe pjecźe pitnzu, dokelž ma runje narodninu, a je bo dóła jećinka. Tu je jena dźećźo mukopała, ma jabłuczk na blidźe leźo a wobleka je koschulku. Tam je jena zyła wosbrjena, dokelž bě runje njepodkschcźnenum hólcźikej por pisiow wotłoźiła abo bo na muźa rozsnjewała, schtož pola žonowy nicźo nowe nje je, dokelž śej na źadyn pad dorźeźeć njedadźe. Tśeća ma sazy rubischko hacź do cźoła, dokelž ji prawje wotołowy njeje. Jena na wschitke dźěry śwerźinjane, ale njewiźiśch žanu źiwu duschu a tak mohł wschitko wotmołwjeć. Aha, tamle sady w labrodźe je. Druhdy sazy je macź na dźele a hóła domu. Njeźi „ścźemplowacź“ a śtrahuje statok, hdyž ji runje a hlada do katalogu motorišch kolesow. Wy śej najradšcho jene kupił.

Haj, bratrje, w kóždym domje nadeńdźeśch nješchto hinak a tak móześch źiwoje studźe cźinicź a śej wschelko myślicź. Schto śej myślišch, bratrje, hdyž nasch jedyn lěta dołho po wjeśkach a statokach śo brodźi, to ludźi je źinjaśch a jich wazniczka. Mózu cźi rjez, trjebam jenoš nihdźe zastupicź a hijom wźm, kak na cźasu je. Jene powšchadnjenje a te doźaha. Snjeśu źo se wschitkimi ludźimi jara derje, znaju jich pryśe a wazniczka a te rejschpekterują. Tu dyrbiśch zaś rěcźeć a tam hinak, teź husto dośeź po hubje, dyrnicź jenemu wot wutroby njeschto. Cźinju źiwoje zorty, na hubu dźź padnyć njeźymy. To cźi burowka śmeźe, so źo ji bruch ćschaśe. Sym wschudże znaty kaź pišany poš. Haj, bratrje, to wschudże trochu hinak trjechiš. Hale hewak mózu rjez, so su wjeśe njenjo luźi dobri ludźo. To cźi druhdy hornź butłarśki, jatrowa kołbaša a śamo wobjed wotlećí. Wěsch, bratrje, mějach hižo ras wotewrjene kłamy, ale to sa mnje nicźo njebě. Nastajnje sa pschebawaćźim blibom stacź. Nź, to mohł ś kóźe wnjeć. Dyrbiu won do ludźi, do śwěta. Wot jeneho statoka k druhemu, najrjedy delni kónz a potom horni. Tu trjechišch do tajkich wobstejnosćow, tam do druhich pomérow. Cute wotmołenjenje! Njeje to rjenje?!

Něšto literarnych nowosćow

Naš horliwy čěski přećel a njesprócny dźěłaćeŕ na kulturnem polu słowjanšćiny, knjez prof. dr. Józef Páta w Prazy, kotryž je na Maćičnej jutrownej zhromadźiznje wulcy zajimawy přednošk wo „Serbskej ludowédźe“ měł a teź do lětušeho Časopisa Maćicy Serbskeje jubilejny přinošk „Wo započatkach delnjołužiskeje Maćicy“ a dale „Drobny přinošk k žiwjenjopisej Handrija Zejlerja“ podał, je wot spočatka tohole lěta teź we čěskich časopisach wšelake powućace nastawki wo nas wozjewjał a někotre spisy, kiž nas łužiskich Serbow wosebje zajimuja, wudał.

Předewšim je to **„Njeznaty dopis serbskeho wubudźerja Michała Hórnika pražskemu wótčincej Józ. Benkemu,“** kiž je dr. Páta wot Jana Benki dóstał a z Hórnikowym wobrazom a z rukopisnej podobnicu we literarnem a bibliografiskim wěstniku „Naše kniha“ (čisło 2, str. 21 sl.) wozjewił. Hórnik poby w pražniku 1873 w Prazy a běše při tom na Smichowje pola wobsedźerja fabriki Józefa Benki z hosćom. Hosćićel — jako nahladny měšćan stojšće w rjadach wšelakich narodnych towarstwow a wustawow — přijimowaše jako horliwy Słowjan we swojich salonach wopytowarjow „złoteje Prahi“. We swojim dopisu z 24. 7. 1873 dźakuje so Hórnik za wopokazanu hospodliwosć a postrowja wšelakich znatych pražskich přećelow. —

Hdyž měješe redaktor „Našeje knihi“, knjez Bohuslaw Fojt, wóndanjo přednošk wo Łužicy, bě mjez připośłucharjemi teź k. Jan Benka pódla a dopomniši so na nanowe styki ze słowjanskimi přećelemi, nadeńdźe mjez listowanjom teź Hórnikowy dopis. Prof. Páta sebi jón k wozjewjenju wuprosy. —

Redaktorej mjenowaneho lit. wěstnika „Naše kniha“ (čo. 3—4) je dr. Páta při składnosći sydomdźesaćinow mištra Bj. Krawca napisał zajimawy list, kak serbska Łužica kulturnje dobywa pod napismom „Lužice vítezící“. Z krótka ale jadriwje wuzběhuje dopisowař žiwjenje a skutkowanje našeho wosławjeńca a pokazuje čitarjam teź wobraz Bj. Krawca.

Mjez tym, zo teź druzy naši čěscy přećelja, na př. kk. redaktor Hejret, rada Brettschneider, rěčnik dr. Hanf, we wšelakich čěskich nowinach wo Krawcowem jubileju pisachu, bu prěnje čisło XII. lětnika „Łužickosrbskeho Věstnika“ našemu hudźbnemu mištrej poswjećene. Rjany literarny pomnik pak je našemu wosławjeńcej stajił młody čěski wučenc hudźby dr. Jan Kefer, napisawši podrobnu studiju wo Bjarnatu Krawcu a podawši prěnju dokładnu bibliografiju mištrowych dźěłow. Swjedźeńska knižka je wušła jako 16. čisło „Českoslužické knihovničky“ wot prof. dra. Páty zarjadowaneje. Na čole ma rjany wobraz z rukopisnym podpismom „Bjarnat Krawc“ a w tekstu nimo toho hišće Krawcowy ródny dom w Jitru a třeći wobrazk předstaja B. Krawca jako Budyskeho studenta. Zawodnje sćěhuja poetiske postrowy jubilarej wot Józefa Páty „Bjarnatu Krawcovi“, Józefa Nowaka „Harfa“, Miny Witkoje „Mój komponista“ a W. Serba-Chejnicanskeho „Bjarnatu Krawcoju“ wěnowane. Pátowe słowa je Emil Axman na hudźbu złožił a za muzski khór připrawił. Tutón zawod wobsahuje 8 stron. Na dalšich stronach (9—32) sćěhuje wědomostnje a khěžtro dokładnje spisana monografija Bj. Krawca a w druhim dźěle (str. 33—40) mjenuja so 78 hudźbnych a 23 literarnych dźěłow jako wobsahowa bibliografije. Jako přidawk (str. 41—43) podawa so wučuah („Résumé“ w francowskej a němskej rěči, kotryž přinjese najwažniše data ze žiwjenja a někotre skutki mištra Krawca. Tale wubjerna knižka zasłuži sebi předewšim horcy dźak napřećo autorej, dokelž z wosławjeńcowym mjenom njeso sławu serbskeho luda do śwěta, a potom našu cyłu skedźbnosć; słuša do rukow kóždeho zdźěłaneho Serba! —

Pjeć dnjow po jubileju našeho hudźbneho mištr. Bj. Krawca swjećeše 10. małeho rózka druhi sławny wučenc w Prazy, mjenujcy knjez prof. dr. Matej Murko, naš wulki słowinski přećel, swoje sydomdźesaćiny. K jeho jubileju je z nakładom Českoslužiskeho towarstwa „Adolf Černy“ w Prazy 1931 wušoł swjedźeński spis wot dra. Józefa Páty napisany w čěskej rěči:

„Prof. dr. Matyáš Murko.

K sedmdesátinám slovinského slavisty, spolutvurce české Slavistiky po světové válce.“

Pátowa knižka, z portretom M. Murko wozdebjena, rysuje nam jenoho z najwuznamniših přećelow serbskeho naroda, kotryž je we wulkich próźdninach lěta 1918 we Serbach přebywał a po Hornjej a Delnjej Łužicy pućował, powěda nam w krótkich, ale zajimawych rysach wo žiwjenju a dźěłach a skónčnje wo wuznamu jeho nětčišeje skutkownosće jako profesora slavistiki na pražskej Karlowej univerśe. Tutón dźěł wopřija 18 stron. Přidata je „Literatura“ (wot 19. hač 21. strony), z kotrejež je autor knižki čerpał swoje nawědźenja a je ze swojimi samsnymi znaćemi dowupjelnił. Na kóncu swjedźeńskeho spisa sćěhuja postrowy serbskich přećelow w delnjej a hornjej serbšćinje (na stronach 22—27), kotrež su so jubilarej dóstałe wot kk. Šwelc, J. Nowaka-Radworskeho, dra. K. Rězbarka-Lipsćanskeho, dra. Bena Šołty a W. Serba-Chejnicanskeho.

Dokelž změjemy přileźnosć, wo jubilaru we wosebitym nastawku něšto zajimaweho w našim dźeniku čitać, dokelž teź přichodne čisło „Łužicy“ jemu nastawk poswjeći, tudy jenož našich česćenych čitarjow na wosebnu knižku dr. Józefa Páty kedźbnych činimy. Spisowaćelej drej. Páće słuša nas horcy dźak za jeho publicistiske dźěła, z kotrymiž wotkrywa słowjanskemu swětej mužow kotřiž su ze swojej powahu, wučenosću a dźěławosću z jasnym přikładom narodneho wědomja a wótčinskeho skutkowanja. —

(Pokračowanje sćěhuje.)

Cyrkwinske powěsće

Njedźela Jubilate, 26. haprleje 1931.

Předowański tekst: Jan. 21, 18—23.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ½7 hodź. farar Paul spowědź a Bože wotkazanje, rano ½8 hodź. ma farar Große předowanje; misijonski durjeński khór sobuskutkuje; dop. ½10 hodź. ma farar Große kemšenje za čežkosłyšacych w drastowni; dop. ¼12 hodź. ma farar Siegemund kemšenje za dźěći.

W Marijnej Marćinej cyrkwi ma dop. w 9 hodź. farar Siegemund předowanje; misijonski durjeński khór sobuskutkuje; dop. w 11 hodź. ma farar Große kemšenje za dźěći; wječor w 6 hodź. ma farar Schneider předowanje.

Zběrka za misijonstwo pozawnow.

Křćenja ma we woběmaj cyrkwjomaj farar Siegemund.

Pónđelu pop. ¾3 hodź. wobdźěli so wosadne žónske towarstwo w Keheleńi na hłownej zhromadźiznje zwjazka žónskich towarstwow: přednošk měšćanskeho rady dra. Krügera „Gmejna a wojowanje přećiwo bjezdźěłosći“. — Wutoru pop. ¾3 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelniče. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma farar Berg biblisku nutrnosć w ev. towaršowni. — Srjedu wječor we 8 hodź. ma superintendent Fröhlich bibliski wječor we Tuchońskej cyrkwi. — Srjedu pop. w 4 hodź. je we Societät žónske misijonske towarstwo (zwonk. misijonstwo). — Srjedu wječor w 7 hodź. ma farar Schneider kolo ev. šulerkow w ev. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6. — Štwórtk pop. ¼4 hodź. zeńdźe so we wosadnej diakoniji ev. šićowe towarstwo. Štwórtk wječor we 8 hodź. je zhromadźizna Módreho kříža w ev. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6.

Zamołwjenje k pačeńskej wučbje:

Wutoru a srjedu, 28. a 29. haprleje pop. wot 4 hač 7 hodź. w bydlenjach duchownych. Přistejny je stajnje wokrjesowy duchowny. Wobstejaśli dušowpastyrske počahi swójby k druhemu duchownemu, móže so dźěćo pola tuteho zamołwić, hdyž je so přistejnemu duchownemu porjada dla prjedy wo tym zdźěliło. Prosy so, zo so dźěći njebychu same ke zamołwjenju pósłałe a zo by so křćeńske wuswědčenje (swójbna kniha) sobu přinjesło.

Ev. luth. Zwjazk młodych holcow swj. Pětra na Seminařskej hasy 19: Wutoru wječor we 8 hodź. młodostny wotrjad, srjedu wječor ½9 hodź. hłowny wotrjad.

Z Khwaćic.

Rano we 8 hodź. serbska a ½10 hodź. němska Boża służba, woboje z dobom k wotewrjenju pačeńskeje wučby. Pop. w 2 hodź. rozrěčowanje z konfir. młodźinu.

Wo fijałcy

Hapriela je čaš fijałkow. Po brjóžkach a stroninach, pschi murjach a w šahrodźach so mórya tute nježne poł̀ki nałeza. Wonjata fijałka bywaše stajnje wobluboważa kwětka wjschitkich ludow a narodow.

Po mjenje je fijałka Grekowska. Mjenowaše so po starogrěšku „ion“, tuž łacjanšćy **viola**, italšcy a franzowšcy **violetta, violette**, s čěchoš Němcy sčinjachu **viol, veile a Veilchen**. W šowjernej Němšej so njemuja te kwětki „**Vijolelen**“, schtoš někak šwitnuše je naschim šerbskim mjenom **fijałka**“. Nimo teho so kwětka pola nas tež hischće mjenuje „fijonka“ a "fijonka.“

Kiżo stari Grekojo šnajachu fijałku. Kaž maju wo mimale wschitkich šnaczišćich kwětkach a rostlinach rjane bajki a powěsće, tak tež wo wobluboważej kwětcy fijałcy. Powědachu, so Phöbus bě s šahšymi pruhami ras pschećěhował rjanu džowku njebjonoschneho Atlaža. Dola wona cžakaše psched Bohom, hdyž pak dopóńa, so njeśměje wjazy mozow wuczekowć, modlesche so k Senjej, so by ju wukhował. A tón mježesche bohuželnosć, tuž pschestwori bojałliwu holczku do nježneje fijałki a schtatsche šwoju módrowóčkatu, pschezy hischće bojałliwu kwětku w hłubotim, hušhym lěsu psched njeśmyhlnymi pruhami błónčaceho boha. A tehdyla fijałka džensa hischće tak jara schkowana kčeje. Fijałka bywa tehdyla też tak rjeź symbol poniżnoscze a skromnoscze. Sšnadź ju tehdyla też tak rady maju. Cžłowjek dźe ma rady, hdyž je druhi poniżny a skromny.

Fijałki běchu pola starych Grekow jara woblubowane. S fijałkami so pyschachu šwjeczata bohow. Ale fijałki też hadźachu na rowy zemeřtych, dokelž bě fijałka, wožebje też jeje cžmowoje barby dla, jena se šmjertnych kwětkow. To sašu šwitnuše s wšitkej baju. Proźerpina, džowka Jupitera, hrajtasche šej na luzy a kwětki šej schcžipasche. To naraz ho jewi Pluto, bóh podzemskeho šwěta, a rubi šej džowku boha. Proźerpina je strózelemi kwětki na semju cžišnu a to běchu fijałki a s tych pokhadźeja wschće fijałki šwěta.

W naschim cžasu, wožebje w Italšcy a južnej Franzowšcy, wjele fijałkow rosce. Tak su też fijałka šnamschchko wschitkowjerowarjow Bonoparteho a dóšta takle też někajki politiski wuznam.

W Němšej w šrjedźnym wěku młodźina fijałku s radośću witasche a jej k cžešći ho wotmětwasche ludowy šwjedźeń s rejcmi na wšy pod lipu.

Fijałka płacžesche někdy za lěkaršku rostlinu. Džensa hischće ho trjeba wutk s korjenja — „Violin“ — jako błuwadło. Posdonk ho na próschk rozdrjebi a wužiwa jako kwjeżiżcžadło. W Franzowšcy też pija čelo se šuchenych fijałkowych łopjeschkow, kiż pjecza pomha pschi kaßlinjenje a šuchocžinu.

Happy end — po 45 lětach

Mužšti je schotitschje wšy Hawksheadu dźiwjsche wschedo někotrem cžašom dźiwjsche nutka popadnuć. Nuki mježe šwoju; pschetož runje jako muž wěrjesche, so je dźerza, kotruž je wuhrjebał, někto wulka dosć, so by wopor s twara wucžahnył. Dótkuły ho jeho ruka wšy, kotraž pschi błišschim wobhladowanju jeho wulke šwodźiwanje šłudźi, so pschi tom zyle na to pošabu, schtož bě hebi pschedewsał. Bě to mały šlocžany žonjasy cžahnik. Wón wuriedźi jón skebšliwje wot šenje a njerjada a wuschkoši pschi tom na šuntkowanem wěsu. njeje wuryte, njeno: Mary Thornley. Khowa šnadź stara łuźeń na tónju njeležo nłkajse pokłady? Nó, njech temu je kaž chce — muž ł Hawksheadu běsche surowny cžłowjek, a poda ho tohodła to runej měrje k Miš Thornley.

„Scže šnadź njedawno ploty cžahnik šhubił?“ ho wón wopraschа. Kujeżna měnjesche, so nić . .. „Tak . . .“, muž rjekny, na nju pohladnywschi, „ale tu šteji tola zyle jaßnje Waische njeno.“ A wón pokasa jej šlocžany cžahnik ł wotewrjenym wěkom. Pschi jeho nahladnyće šhdyż ho stara łuźeń każ ł błyšsom trjechena na błišschi stólz. Potom ho do plakanja da, a namałe šhoni, so bě tutón cžahnik nchdy šiwjesche jeho dobroje Miš Thornley šnieżił. Wona bě jón psched 45 lětami wot šwojeho šlubjenego darjeny dóstała, a jako jón šhubi, bě pschicžina k rozwjajanju šluba. Dokelž bywa waschnje, w tajkim padźe šlubjenemu jeho dary wróćicć, hrabny Miš Thornley cžahnik, wuriedźi jón dospolnje a šawischchi jón do židźanego papjery, pósła jón w kaschćiku někdy tak horjo lubowanemu, pschcžo hischće njespomnjenemu. Tři dny po tym dosta jón wróćco a k temu list, w kotremž dopißować šeżeli, so je bě 15 lět ł wudowzom, cžuje ho troschku wožamoczeny a njeje, njedźiwajcy wschcho, ženje na šwoju někdy horjo lubowanu Mary šabył. Wón je někto 72 lět šara a wona dże mjes tym też 66 lět, wonaj hodźitaj ho potakim hischće kaž do teho zyle derje hromadźe, a nima-li nicžo pschećiwo temu, potom móżetaj dźe někto narunać, schtoż šlaj tehdy šakomdźitoj.

Schtyri njedźele posdźischo wotmě ho rjany šwaj, wschitkim šnaći wjeßelachu ho jara, a „młody por“ bychu nimo měry šbożowny.

nk.

Zdźělanosć

„Sšy měšćno jako prokurist dostał?“ praschа ho Wrobl.

„Nó“, wotmołwi Schkoda, „Schup a Nierth bjerjetaj jenoż ludźi ł wyschschej schulskej šoźełanoscu.“

„A kak šteji ł měšćnom pola Wolfjowego Akzijowego Towarstwa?“ praschа ho Wrobl dale.

„Też nicžo“, sčehnje Schkoda ł ramjenjomaj, „jako rada dawkowo pschińdże tam jenoż Dr. rer. pol. do praschenja.“

„A měšćno pačowańskeho inspektora pola Sowješčeńskeho Towarstwa?“ praschа ho Wrobl dale.

„Schto šebi wuhlidy“, praji Schkoda, „to dyrbi šnajnjeschcha major u. w. bycz, abo mathematikař ł uniwerzity, kiż je wuhonowanje ł wuznamjenjom cžinił.“

„Na“, dyri Wrobl ł pjaczu na blido, „dha cži dale nicžo wysche njewostanje, hacž so twoje cžšło na anatomiju pschedaschi a pjenjezy pschepijeschi.“

„Ach schto?“ wije Schkoda ł hłowu, „tam bjeru też jenoż hischće abiturientow.“



Lube serbske dźěći!

Je nětko skónčnje zasy wonka trochu čoplišo a wy sej wonka na nawsy hrajkaće. Hrajeće wěsce tež tu hru, kiż sym wam před nješto njedźelemi tu zdźělił. Dźensa wam zasy přeradźu nowu hru „hopawka“, kaž so hraje na wsach našeje hole. „Kičina“ je rózk kněže, hdźež su zwjazane drjewjane hrjady, z kotrychž su tam hišće séčny twarjenjow. Ale tu hru njeznaja jenoż w holi, ně, hraješe so podobnje też na wsach pola Budyšina. Też waš wuj je ju jako mały hólčec sobu hrał.

Wo překlepanym arabskim wikowarju.

Sprawny Mohamed Ahmed, dźěše do susodneho města swojeho konja předać. Kročo po próšnym puću wobličuje, kelko krasnych, złotych pjenjez dostanje za konja a kajke krasne wěcy sej za pjenjezy kupi. Na přikład tu krasnu trubku, kotruž je sej hižo nješto króć wobhladał we wukładnym woknje, dale tofle, kiż sej też hižo dawno přeješe.

Naraz wšak so njebjo zamróči, pozběhny so wětr a njewjedro přičahny. Mohamed Ahmed skhowa so ze swojim konjom spody prěnjeho štoma, kotryž nadeńdźe a čakaše ze strachom, zo błysk dyri do štoma. Tuž pozběhny rucy k njebjesam a so nutrnje modleše: „Allah! Allah! Wukhowaš-li mje, dam ći polojcu z teho, štož dostanu za swojeho konja.“

Lědy bě tute słowa wuprajił, to też njewjedro wotčahny a zasy słónčko swěčeše. Mohamed Ahmed poda so hnydom na dalši puć, ale jeho radość bě hižo so minyła. Mysleše sebi: Kak móżach być tajki hłupak a słubić Allahej polojcu teho, štož dóstanu za konja!“ Mysleše na to zrudnje a wobliči, kelko to hišće za njeho wostanje, hdyž sej kupi trubku a tofle, za kotrymiž hižo tak dołho žedźeše. Wjele to njebě.

Jara zrudny přińdże potajkim na wiki a wobkedźbowaše tu ludźi.

Naraz pytny wikowarja z pjerisnu a přińdże jemu wulkotna myslička. Hnydom k njemu běžeše a so jeho wopraša:

„Kelko cheš za swojeho kapona?“

„Štyri hriwny.“

Ale Mohamed Ahmed na swoje wašnje kupuje, njekupuje ženje za płaćizny, za kotruž so jemu poskićuje, ale wotwikuje, tak też po khwilcy wotnjese sej kapona za dwě hriwnje.

Potom syny so na druhi kónc torhošća a dźerže še z jenej ruku swojeho konja a z druhej kapona. Hnydom so přinamaka črjóda kupcow, dokelž bě kóń jara rjany.

„Što płaći,“ wopraša so jedyn.

„Haj,“ rjekny Mohamed Ahmed, „ja konja sameho njepředam. Je hižo dołho hromadźe žiwy z tutym kaponom a ja sej njezwěrju jej dźělić.“

„Što potajkim wobaj płaćitaj?“

„Kapon płaći 400 hriwnow a kóń štyri hriwny.“

Překlepany Arab wobaj předa a tak trjebaše Allahej jenoż dwě hriwnje woprować.

(Arabska bajka).

Jank a ptački.

Jank běži k rěcy,
Njese ptački w měcy.
Jank běži přez łuku,
Njese ptački w kłobuku.
Jank běži po dworje,
Njese ptački w kholowje.

Hrónčko.

A Bej Cej,
Cisń tom' čornom' psej;
Bělom' njeđaj ničo,
Njech tón běži kwičo!

Hopawka.

Jedyn štom abo jena kičina so wupytaj, to je ta hopawka. Tam jedyn stupi, začini woči a liči hač do dwaceći. Mjez tym so ći druzy skhowaju. Nětko pyta jich tón při hopawcy, dźerži pak so, wuhladaśli jeneho, cžeri k hopawcy a dyri tři króć na nju prajo: jedyn, dwaj, tři. Krawcec Jurij (mjeno teho, kotrehož bě wuhladał). Radźi so pak jenemu ze skhowanych, teho při hopawcy přesłapnyć a ju prjedy njeho docpić, potom dyrbi zawołać: „Wothapana hapawka, hap, hap!“ Je z tymi słowami prjedy hotowy, hač pytać sem přiběži, ma tón znowa pytać. Njeje-li pak žanemu tajke „wothapanje“ móżno było, dyrbi najprěniši popadnjeny pytać.



Cežka nuza němskeho łódźstwa. Dołhi rjad łódźow, kiż dźěła nimaju, wotpočuje w **Hamburgskim přistawje.**

Swjaty bruk

Hnójny bruk bźiše starym Egiptowcanam symbol tworjazeje mozy, dź jim swjaty bruk błonza. Wšitke njeby so tutomu hnójnikej wěnowało tołko ledźbnosće, hdyž njeby na spodźiwne waschnje ſ hnoja kulki tworił.

Sčyły čorny bruk ſ wopisczeju bźo cźeri eksaktnje dźełanu kulku po pěsku. Sałónčko šmuli na senju Faraonow a horliwy bruk dyrbi swoju kulku schitacź pscheď błónčnymi promjenjemi, chać-li mócź muźiť wot swojeho dźěła. Pschetož tuta kulka je jeho dźěło, je wuschertsił wutwor jeho mózkow. Schkit pscheď skokami błónčneho boha pak posłicza jenoź semja. So by jej swój pokład dowěrił, posłanje bruk naraś, wuhrabje dźěru a kulu do njeje scheńje. Pscheschek so na njej wali. Bruk a kulka stoj so minyłej w semi.

Bruk je wjeleźiwawnjł „skarabej". Stari Egiptowcenjo jeho mjenowachu „Cheper". Wón bźo pscheď 5000 ličami dźiwjacze to hame, schtož dźenja. Schtož dźenja se sajimowu wobdźěłowanjemi, to we prastarych cźasach wobydlerjo na brjohach Nila tež bźo widźachu. Ale hladajcze na to ſ druhimaj wočkomaj dyrbli my. Njeliula so wschohomózna błónčna tackaś ſ ranja k wjeczorej, huwana wot njewidźomneje ruki, runje tak kaž kulka teho cźornego bruka po horzym pěsku? Kaž błónzo wjeczor so chowa, tak sapadnje kulka pschekapana do semje. A tak so hama wot ko rosymi, so bu tón bruk w starej Egiptowskej symbol błónčneho boha.

Nimamy dnje ani wobźiwdźenja, so [illegible] w egiptowskim prawdźe bu błónčny bóh symbolisowany ſ tym brukom. Ale wěmy tola jara derje, so bźo w l. 3000 pscheď Khrystušom bź swjaty bruk bźo symbol błónčneho boha. Bruk so we wschelakim materiału napodobnjesche a wobrazowasche. Pschihrawjachu jo njeličomne amulety w podobje teho bruka, kiž so dotal kakhowachu. W egiptowskich mumijach namakaju so często takre kamjenne postawki swjatego bruka, druhdźe je tež nadeńdźechu syrjedź mumije město wutroby. Dyrbjesche wutrobu sarozcźiś, so njeby pscheď hudnikom zemrětych swědźeła pschećiwo swojemu wobsędźerjej. Mjesto bźeše bruk brdnik mjes zemrětym a jeho wyškim hudnikom. Mamy starohiptowske wobrazy, kiž pokazuja, kak zemrěty so modli k swjatemu bruku. Tajke wobrazki, kaž tež wobrazki błónčaceho boha ſ bruk mjesto hłowy buchu pschećźiny, so dósta pschekapana mjeno „swjaty bruk". A tola njejsu stari Egiptowcenjo toho bruka ani swjatocźešćelli, podobnje kaž so na pscheď cźełu swjatocźešćeleschе.

Hač su stari Egiptowcenjo nješchto wědźeli wo žiwjenju tuteho bruka? Mamy ja to, so njejsu niczo wědźeli wo jara zajimawym waschnju, po kotrymž tutón bruk swoje cźerwje ſ zyrobu sastara, sabywschi wo jeho pschetworjenju w kulaj, ſ jejka do hotoweho bruka. Je to nimale 7000 lět trało, dóńdź franzowski wuczenc Fabry wotkry podsemńe potajnstwa swjatego bruka. Ani won njeje bźeše wschitke dowuslědźił a hakle we poslednich lětach su druhi pschińdli ja posledenje potajnstwa teho spodźiwneho pschekapanja. Prjedy bo wjele wo tym basche, kak bank a bankćka bez pomhataj pschi walenju kulki. Je to bajka. Jenoź bank kulku dale wala, bankćka ja nim běži. Potom bank kulku a bankćku jahrjebje. Pod semju wobaj hoscźinujetaj.

Kula njeje dźeło banza. Dotal bo prajesche, so bank a bankćka zhromadnje kulku ſ hnoja tworitaj. To njetrjecht. Jenoź bankćka tole cźini. Cźerwjo po nječim hnójnu kulku dospołnje wuduli a bo potom w tej prósjonjenej sapschedje. Hotowy bruk bo pschedobywa pscheš scźenu jastwa a bo pscheš semju derje ſ bruk błónzu.

Wjele mózko bo tu hišcźe powdaco. Wjele prastarego a noweho. Ale schtó móhł žiwjenje wjeletyhdźenskeho swjatego bowrocźerjacz w jenczišim nastawku. „Cheper", swjoricźel bruka a błónčneho bóh ſ bruczej hłowu je hódny, so wo nim tołstu knihu napisaſch.

Sokołstwo, šport a hry

Posedźenje načolnikow nawječorneho wokrjesa.

Njedźelu popołdnju w 3 hodź. w Pančicach wotmě nawječorny wokrjes swoju zhromadźiznu. Wokrjesny načolnik br. Šołta z Njebjelčic wotewri zhromadźiznu a wobźarowaše, zo njeběše wjacy bratrow přitomnych. Wozjewi bohaty dnjowy porjad. Napominaše dźěćacych načolnikow, zo bychu z dźěćimi pilnje zwučowali. Po możnosći wšě sokołske dźěći z našeho wokrjesa pojědu na zlět do Radworja. Za wokrjesneho načolnika za dźěći wuzwoli so jenohłósnje br. Kubica z Njebjelčic. Jednachmy też wo worjesnym zwučowanju. Namjetowaše so, zo bychmy wokrjesne wubźěrowanja njedźelu 26. jutrownika popołdnju w 3 hodź. w Khróšćicach wotměwali, ći so jenohłósnje přija. Też wuhotuje nawječorny wokrjes njedźelu 3. meje we Wudworju zabawny wječor ze poswječenjom wokrjesnych khorhojow. Přistup ma kóždy přećel Sokoła. Br. wokrjesny načolnik Šołta namjetowaše, zo by so lětsa wokrjesny swjedźeń wotměł. Tutón budźe 14. junija w Njebjelčicach na łucy. Sokoł prosy wšě wokolne towarstwa, sebi tutu njedźelu swobodnu dźeržeć.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 25. haprleje 1931.

Wčerawše urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1945	100 pólsk. złotych	47,225
1 jendźelski punt	20,393	100 čěskosł. krónow	12,421
100 šwajc. frankow	80,81	100 franc. frankow	16,393

Barlinska bursa pschewsa do wčerawschego wikowanja schtwórtkowu kruticzej efektowych kursow. Podběranje bo wschak tute trochu wotbrjebjowachu. Kursy na wikach je dołżnymi a rentowymi lisćinami bźeha powschitkownje skrućene.

Italska statna banka bo hordźi. Wot 1. meje njepłaśi privatnym wobsobam za sapołożene pjenjesy žanjeke danje. Dobrocźelske wustawy dostanu za swoje pjenjezy 2% a banki 1%. Wš normalnych cźasach by tajka pschiprawa rěkała, so bychu statna banka ſ pjenjesami žiwjeze tady njewó. A tole dyrbjało dźenja we wotwisnjenej Italskej možno być?!

Produktowe wiki jewjachu wczera za rožku a wowsu we hotowym sornje skrućene měnjenje. Wobě družinje po zentnarju 5 pj. wopuschtschej. Pschenża 5 pj. popuschtschi. W termińowym wikowanju wschě tři družiny postupichu. Na Drježdźańskich wikach bź wczera jenicźky rožka, zentnar wo 15 pj., pornjo pondźelš brózscha. Wschě druhe družiny so dotalnych płacźiznow dźeržachu. Wczera płaceschе zentnar

w Barlinje:

pschenźicy 14,35—14,45 hr., rožki 9,75 hač 9,85 hr., jećmjenja nałymjscheho 11,50 hač 12,20 hr., wowsa 9,30—9,50 hr.;

w termińowym wikowanju

sa mejo: pschenźicy 15,07½—15,10 hr., rožki 10,32½ hr., wowsa 9,80—9,81½ hr.;

sa julij: pschenźicy 14,95—14,92½ hr., rožki 10,07½ hr., wowsa 10,10 hr.;

sa septembar: pschenźicy 12,60 hr., rožki 9,47½ hr.;

w Skarjetzu:

pschenźicy 13,90—14,40 hr., rožki 9,20 hač 9,50 hr., wowsa 8,50—9,00 hr. Wórnowe 1,90—2,30 hr. Kilo butry 2,80—3,20 hr. Jeja 7—9 pj.;

w Drježdźanach (jandźeny pjatk):

pschenźicy 14,85—15,10 hr. (14,85—15,10 hriwnow);

rožki 10,15—10,40 hr. (10—10,25 hr.);

jećmjenja nałstujeho 11,80—12,65 hriwn. (11,80—12,65 hr.);

jećmjenja nałymjscheho 10.80—12,65 hr. (11,80—12,65 hr.);

wowsa smokńejeho 9,65—9,90 hr. (9,65 hač 9,90 hr.);

wowsa njesmokńejeho 9,95—10,30 hriwn. (9,95—10,30 hr.)

Sdźenjazy na pschećadźowanje.

Póndźelu 27. haprleje 1931

we Wotrowje w Herbišej grychcze, pschip. w 1 hodź.: Klamowy thamor a pożij, 14 pakećikow kakaowa;

w Ssólišćezach pola Kulowa w hoscźencu, pschip. w 12 hodź.: Krowa;

w Korzinje w hoscźencu, pschip. w 12 hodź.: Wschelake

w Kulowje w hoscźencu „K 3 krónam", pop. w 4 hodź.: 5 swini. cźelo, kurcźa ſ kurymi, krowa, wuhotowanje Ićhańuje a kuchiny, wschelake moble, njebos wulki, žonjace, mujace a dźećace wobnicza, 3 mujace kolesa, žonjace a dźećace koło, benzolowy motor, hółtawi, schijaza maschina.

Wutoru 28. haprleje 1931

w Brětni w hoscźencu, pop. w 10 hodź.: Mašowy wolij w blescźach. schafy, klamowy khamor a kolesowe dźěte;

w Cźornym Khołmcu w Fiedlerez hoscźencu, pop. ½11 hodź.: Sčyły rół;

w janje Erika w hoscźencu, pschip. w 1 hodź.: Schijaza maschina.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symje we tunach abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny we złotej hriwnje

	24. 4.	23. 4.		24. 4.	23. 4.
Pšeńca	297-298	298-299	rjany	19 21 0	19 21 0
rožka	196-198	195-197	woka	23 26 00	23 26,00
nal. jećmjeń	—	—	módre łupiny	13-15,50	13-15,50
nal. jećmjeń	230-244	230-244	žołte łupiny	22-26,00	22-26,00
wowsa	185-189	185-189	coradella	—	—
kukurica	—	—	rapa. wosušk	9-10,20	9-10,2
Pšeńč. muka	34-40,50	34-40,50	lany wósušk	14 14,30	14-14 30
rožna muka	27- 9,25	26- 9,10	noen. melasa	—	—
pš. wotruby	14-14,25	14 14,25	rjepk. kruški	15-16,00	15-6,00
rožne „	14-14,75	14-14,50	syno, 50 kg	1 6 -1,80	1 4-1,60
rapa	—	—	rjana słoma	0,70-0,90	0,60 0 90
hróch Viktor.	24-29,00	24-29,	bólenć „	0,65-0,75	0,60 0 75
lane symjo	—	—	wowsna „	0,70-0,85	0,60 0 80
pjeluški	25-30,00	25-30,00	ječna „	0 60 0,73	0,60 0 75

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

24. haprleje 1931 Płaćizny po centn. a zt. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 655.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetše rězneje hódnosće hač do 6 lět	47—50
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	45—47
Mjenje wukormjene młode, darje picowane starše	40 43
Mjenje picowane wóły starobow	35—38

Byki: 534.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	43—45
Połnomjasne, młódše	41—43
Mjenje wukormjene młódše a darje picowane starše	38 40
Spatne	35 37

Jałojcy a kruwy: 1079

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	32—37
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	27—30
Starše wukormjene kruwy a darje wuwite młódše kruwy a jałojcy	23—26
Darje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	18—22
Mjenje a spatnje picowane	— —

Celata: 1825

Najlepše wukormjene (2. druź.)	—
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (1.	43—63
Spatne (4.	30 45

Wowcy: 5674.

Młódše a starše wukormjene (1. družina	44—48
Starše wukormjene (2.)	40—43
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.	32—38

Swinje: 11 231.

Połnomjasne, wosebitych rasow a ljon kśiżenjow, ha do 1½ lět stare	46
Wukormjene	45—46
Mjasne	44—45
Spatne	41—44
Raney a kundrowy	40—42

Drježdźańska burza (24 IV.).

Pšeńca	297 302	bórnjace kružki	16,00-16 25
rožka	203 208	pšeńč. wotruby	13 00-13,50
nałětni jećmjeń	236 253	ržane wotruby	14.00 15,00
nazymsk. jećmjeń	—	pšeńčna muka	53 00 55 00
wowsa	193 198	ržana muka	32.50-33,50
čefwjeny dźećel	146-151	woka	26,50-28,00
raps	—	pjeluški	32,00-33,00
kukurica (Mais)	—	hróch	32,00-33,00
suche truh.	8,30 8,5)	cokrowe truh.	—

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

25. haprleje 1931 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja

Twora		najniš. płaćizny hr	najwyš. płaćizny hr
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,60	2,40
Ćelace mjaso	1 „	2,20	2,60
Skopjace mjaso	1 „	2,20	2,60
Swinjace mjaso	1 „	1,40	2,00
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	1,80	2,00
Pšeńčna muka	1 „	0,50	0,68
Ržana muka	1 „	—	0,40
Khlěb	1 „	0,27	0,30
Jědźene běrny	1 „	0,08	0,09
Rajs	1 „	0,44	1,20
Hróch	1 „	0,56	0,90
Soki	1 „	0,56	1,00
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	1,36	1,60
Sušeny połc	1 „	1,60	2,00
Dobre mloko	1 lit.	0,26	0,28
Jědźena butca	1 kg	3,20	3,40
Jeja	1 štuka	0,07	0,08
Jědźene buny	1 kg	0,50	0,80
Cokor drobny	1 „	—	0,64
Petrolej	1 „	—	0,42
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 otr.	—	2 20
Brunicowe briketty	1 „	—	1,35

Wiene płaćizny w Budyšinje.

25. haprleje 1931

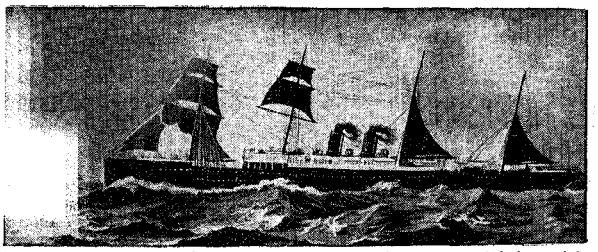
Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja

Najlepše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet			najniš. płaćizna hr	najwyš. płaćizna hr
Pšeńca, nowa	50	kilo	1 .60	11 80
Rožka nowa	50	„	9.10	10.00
Jećmjeń	50	„	11.00	12.00
„ nazymski	50	„	—	—
Wows	50	„	9.50	10.00
„ nowy	50	„	—	—
Raps	50	„	—	—
Běrny (we wjetš. dźěl.)	50	„	2.50	2.80
Butra	1	„	3.20	3.4
Syno nowe	50	„	—	3,00
Słoma z maš. młóć, pras.	50	„	1.00	1.00
„ „ „ k zasł.	50	„	1.80	2—
„ z cypami młócena	50	„	—	3,15
Pšeńčna muka 60%	50	„	23.50	24.50
Ržana muka 60%	50	„	15.00	16.00
Pšeńčne wotruby	50	„	—	7.50
Ržane wotruby	50	„	—	—
Jeja	1	štk.	0.07	0 08
Prosata 1180 štuk	1	štk.	8,00	18,00



Četa španiskeho krala wumrěła. Infantka Isabelle, četa španiskeho krala, je na rozhorjenje dla přewrota a čakanja do wukraja w Parizu wumrěła. Wona běše 79 lět stara.



Před 50 lětami wujědže prěni němski parnik do Ameriki. Němske namórne łódźnistwo smě lětsa jubilej swjećić. Před 50 lětami, 26. junija 1881 wujědže prěni němski spěšny parink k swojej prěnjej jězbje do Ameriki. Běše to Lloydowy parnik „Elbe", kiž běše 128 metrow dołhi, khětro dołhi za tamniši čas.

Złoty wjeftel

Na buju Hoi druheho létowcho měsaza posasta nosschadło kěkora Taou-Kwang psched jamunom městokraka kupy Tschu-jan. Tam běchu so wuzeni ſ Ting-hai jeschi, so bychu rostšiłowali praschenje wo smyſłu žiwjenja. Kanzler literatury słowneho města cžankache na nosschadło psched wonkownemi wrotami twarjenja a pschewodźesche jimu žłónza do salz, w kotrejž běchu so wuczerjo mudrosće jeschi. Pschi sastupje kěkora pušcžichu so woni na kolena pokłonjo so ſ hłowu hacž k sami.

„Njesaſłužam žebi tajsche cžeſcže", kěkor rjekny „pschetoſ symu njewědomy kaž moja najnišscha žłužownizka. Staršcže, wy mužojo mudrosće, a dajce wasche słowa khětscheći, so bych khwalił waschu wědomosć a śleposć so ſ mojeju wocžow wasala!"

Huydom wuſłupi mandarin (sastojnik) catarźawa, powoła so na nałčinjeho boha Tsai-Schin a na boha połoy Schen-Nung khwalitwscheći kěžiaju wiscžeći jako suamjo sa derjemćeſce kěžorſkeho domu. Jemu ſcžehowaſche pschedžuda wulkeje hwjezdarſkeje rady, wosſamnajo njebjo hwězdow jako schtit kupy a měžačk jako twiktu kěžorſkeje miłoſcže. Tola Taou-Kwang tschažeſche ſ hłowu prajo: „Wy rěcžicže wo hwězdach, jako by był nasch wotcžišć. Kak pak może być žanehu smyſła połny, hdyž nima pschednjet žaneho smyſła? Tak wukładžeže mi tola najprjedy smyſł pschednjeta!"

Won pschikiwny bohdarwarjej sastaratnje starzow a ślepych. „Wat-Jtenje", won rjekny, „ty by najtarſchi ſ nich. Ty by so ſesnał se žiwjenjom, wojnu a jěžbom a dobyczom a podcžišnjenjom. Cži rody by pschežiwił — praj mi ty, schto je smyſł žiwjenja".

Stara ſtupi do ſrjedźišny ſale, cžumpatche pomalu schědźiwu hłowu, kaž hdyž nasynſki wětr ſwjasle hłowy wodowodowaje truby tschaše, a sapoža: „Žiwjenje bydli w drohotnem palazu, ow ſkžorje. Ale jeho sala rěka hubjeńſtwo, jeho klucže hłód, jeho nóž nahrabnosć. Jebańſtwo injenuje so jeho wotrack a ſtamanje hłowa jeho ſlužownizka. Jeho brjoh je ſapad, běda jeho ſožo, jeho hładaddło hrožaze njeſbožo."

„Hdže potajkim je smyſł?" pschetorhny jeho knježi cžeł njeſcžerpliwje. „Kajki smyſł by namakał w twojim dołhim žiwjenju?"

„Smyſł — ty počžinko cžłowjeſtwa — je žmjerć. Pitches žmjerć ſmy žiwi. Sapadnjenje do nogy, kotrež žanemu žiwjenju salutowane njewoſtanje, cžini krocženje w ſmužle hódne. Sapad a kónz pospěſchujetaj reju wokoło ſmužła."

Kěžor pschikiwny młodźenzej ſ jašnoſoltem wobrazom baczana na wutrobnju a na thribjeczże. Běžche to ſastojnik namakaceźiny a kěžorſkeje dźěcžownje. „Dopokaž je mu ty, prynzo Tschau-Kungo, so wón nima prawje! Wěcžne mrěcže njemóže być smyſł žiwjenja!"

„Twoja mudrosć pschetrhchi naſ wſchěch," Tschau-Kung ſawoła. „Ria wěcžne mrěcže je smyſł, — žiwjenje je we wěcžnem naſtawanju. Wěcžnje wupſchestrěwaju so młode, tyłaze ruzy nowonarodźenych k ſwětłu, so bychu njeſapichijomne wobſchimnyte. Wěcžnje wobnowja so žiwjenje k ſtajnje nowemu ſpoczatkej. Smyſł žiwjenja je porod."

Saſo tschaſeſche kěžor ſwoju hłowu. „Sžmjerć njeje smyſł, tak prajiſch, prynzo Tschau-Kungo, — chžu cži wěricž. Ale picherada mi, kajki smyſł ma porod?"

S pschewodu kěžora ſtorži někto jedyn błaſeń do ſrjedźišny ſtwy. Won měješe ſłoty wjertel pod pažu, wulki kaž hłowa cžłowjeka a jašny kaž cžełko ſłónza. „Wohlejcže tutón wjertel!" pschimowa won ſo wurěcžowazym a ſawjertnym jón. „Hdže je jeho ſpocžatk, hdže je jeho kónz? Kulojty kaž ſwět won je, kotryž je Punku-Wong, naſ wſchěch prawótaj, ſtworił. Jeho běły je derje wotmérjeny kaž wobły hwězdow, a hłoſ jeho bórzažeho wjercženja je bjeſkónčny kaž ert Li-Tai-Peſa."

„Kajki wužitk pak ma jeho wobwjert, błaſnje?" wopraſcha ſo kěžor bjes hnadu.

„Na to cži poſdźiſcho wotmołwju, ty radosćy bohow!" ſnapicheczíwi błaſeń. „Najprjedy pak wotmołwiš mi na praſchenje: Kajki ſmyſł ma wužitk?"

Kěžor rozpominajo mjeſeżeſche. Potom pschepoda won błaſnej žołty kij mozy a pomjenowa jeho ſa najmyſchſchcheho ſastojnika kupy wědomoſcže.

nk.

Radšo klóštrska knježna hač milijonarka

Radšcho klóſchtrſka knježna hacž milijonarka.

Sdłyſchimy-li wo Los Angeles, potom myſłimy žebi ſwjetſcha na film, Hollywood, Beverley Hills a podobne wěży. Je pak hiſchcže druhe Los Angeles, Los Angeles dobreje mješcžanoſcže, kotrež je tamnemu druhemu ſwětej nimale njepſcheczełſzy ſmyſłene. Krótka ſtawiſna, wo kotruž ſo tudy jedna, naſtupa klóſchtrſku knježnu Philomenu, kotrejež prjedawſche mjeno je Joanne Lemesneger. Jeje nan, George Lemesneger, běſche franzowſki oſigěr a dyrbjeſche cžeſtneje naležnoſcže dla wupuczowacž. Won pschińdże psched lětdźeſatkami do Kaliforniſſeje, w cžaſu, hdyž njeno Los Angeles ſwonka kraja hiſchcže žadyn cžłowjek njeſmějeſche. Dokelž něſchto wo pławowanju hnia rosumjeſche, ſakoži tam won winizy a dołżiwi k wulkemu wjeſelu, jo běchu jeho twory jara pożadane. Hdyž bě ſo takle po něcžim ſ bohatym cžłowjekom ſtał, pschibywachu milijony tola hatle, jako ſo město Los Angeles rozſcžerjeſche a knježej Lemesnegerej jeho winizy drohu płarcžeſche, dokelž ſo twarſke měſtna pytachu. Někto możeſche won jako wjeleſróčny milijonar žiwjej druhej wótcžinje khětsi bjet wobroczíwſchi ſo do ſtareje domiſny wrócžicž. Won wša tež žiwojich ſynow a dźowzu ſ prěnjeho mandźelſtwa ſobu, niż pak jenježkuli dźowku ſ druheho mandźelſtwa, kotraž chžiſche w Amerizy ſawoſtawſchi do „klóſchtra k dobremu paſtyrjej" w St. Louiż ſastupicž.

Ale — wona njechyrbjeſche pokoja połne žiwjenje knježny wjeſeſ; pschetož wſche jeje pschichodne ſotry ſemrěchu; nan bě ſo hižo prjedy na prawdu Božu podał, a tak ſwołaſchtaj na kónzu jenož hiſchcže knježna Philomena a pschichodna dźowka.

Tu pak ſapoczina ſo roman. Jedyn pschecžeł nana dopomni ſo nadobo na ponižnu klóſchtrſku knježnu a powědaſche jenemu katoliſkemu duchownemu, ſo je pschichodna mać ſo mužowej ſmjerceži a ſbytnych dźeżi herbſtwo žyłe ſama na ſo ſtorhnyła, a ſo hłowny podżeł tola po prawom małej knježnje w klóſchtrje k dobremu paſtyrjej ſłuſcha. Bórzy ſhoni priorka klóſchtra wo tom, bórzy pschedſtajena ſyrkwinſka wyſchnoſć, a tak bu knježnje prajene, ſo je po prawom jeje winowatoſcž, wo nanowe namrěwſtwo wojowacž. Wona bu k najwjetſchim ſtróżelam wot klóſchtrſkich žłubow wukwobodźena, woblecže ſo pschecžiwo woli ſwjetnu drału, wša žebi ſchlachotneho rěcžnika w Los Angeles a ſkorjeſche k powſchitkownemu ſpodźiwanju pschecžiwo ſaſałkej pschichodnej macžeri.

A wona dobu wopraſcha 3 milijony dołarow.

Najpatoſcž w kaliforniſkim milijonſkim měſcže roſcžeſche dźeń a bóle. A ſchto budże něhdyſcha knježna, kotraž bě něſto ſaſo ješwětnika, ſ ſobu ſwjatu ſapoczeſcž?

Budże pschecžinjeriſke žiwjenje ſapoczeſcž? Budże pucžowacž? Sſnadź ſo wuda?

Ale mała Jeanne, kotraž bě w bohu ſtłačtneje ſtórżby we hłubinach duſche njewſchědnje cžerpiła, njeſmajeſche žaneje druheje žadoſcže: wěrny pokoj klóſchtra.

Jeanne Lemesneger ſtanje ſo ſ druhemi roſej ſ klóſchtrſkej knježnu Philomenu. — A hdyž je jemaſcže? — Klóſchtr wěſko nad nim ſtrażuje a namrěje je, hdyž Philomena jeneho dnja wócžuje na wěcžnje ſawdżeſi. je.

Swójbne powěsće

Semrěli: Hana Jrmlerowa rodź. Wenzlez w Budyſchinje; khowanje budże njedźelu dop. w 11 hodź. wot žarowańſkeho domu na Mikławſchk. — August Pětra w Budyſchinje; khowanje budże póndźelu pop. w 3 hodź. wot žarowańſkeho domu. — Herrmann Arthur Hawjg, zigarowy fabrikant w Budyſchinje, 49 lět; khowanje budże póndźelu pop. w 1 hodź. wot Tuchoſſkeje zyrkwje. — Jan Bohuwěr Hajna, wjeſny rychtař w Němſkich Paſlicach, 79 lět; khowanje budże jutſe njedźelu pop. ½2 hodź. wot Njeſwačidſkeho młyna. — Max Barchmann, žiwnoſcžeř w Protezach, 48 lět; khowanje budże jutſe njedźelu wot žarowańſkeho domu. —

Towarſtwowski powěſtnik.

Bukečanske serb. tow. zmėje njedźelu, 26. haprleje pop. w 5 hodź. swoje posedźenje pola Stangec.
Předsydstwo.

Beogradske družstwo zwučuje přichodnu njedźelu dop. w 10 hodź. w Lětonju. Njech tam kóždy a kóžda cyle wěſce je, dokelž posledni raz zwučujemy.

Haslow. Jednota Sokoł ma přichodnu póndźelu we 8 hodź. zwučowanje a narodne reje. Starosta.

Kuratorium Serbskeje Maćerſkeje Šulki (dźěćaceje zahrodki) ma sobotu 2. meje pop. w 3—½5 hodź. w Serbskim Domje (mała jstwička) ważne posedźenje. Prošu wšě sobustawy, też žónſke, wo dypkowny wopyt. Dnjowy porjad: 1., Přichod našich najmjeńſich. 2., zarjadowanje prakſtiskeho dźěła. 3., Wſelčizny.
Bjarnat Krawc, předsyda.

Khwačicy. Serbske towaſtwo ma jutře popołdnju w 5 hodź. měsačnu zhromadźiznu pola Kästnerec. Bohaty wopyt wočakuje předsydstwo.

Ł. S. S. Z. Wšěm Jednotam! Njedźelu 17. meje je naš III. zwjazkowy zlět a Boże ſpiće, 14. meje je zwjazkowe wubědźowanje a potom su hłowne pruhi, wšo w Radworju. Wše jednoty naležnje napominamy so pilnje na woboje přihotować a swoje cyle dźěło za naš zlět zastajić. Wše pódłanſke wěcy dyrbja so wostajić. Na kóždym jednotliwem zaleži, kak so III. zlět poradźi, dokelž je to też jeho zlět. Zwjazkowe předsydstwo.

Ł. S. S. Z. Zlětowy wuběrk zeńdże so pjatk I. meje dop. ½9 hodź. w Serbskim Domje.
Předsyda wuběrka.

Ł. S. S. Z. Wubědźowarjo zamołwće so cyle wěſce do 1. meje pola br. zwj. načolnika abo pola zwjazkowe jednaćela w Budyšinje. Njech to načolnik za cyłu jednotu wobſtara. Pozdźišo so nichtó njepřijima. Zwj. načolnik.

Malešecy. Naša jednota Sokoł na zhromadźizne ſokołſkeje župy „Lubin" njedźelu 26. 4. popołdnju swoju nowu khorhoj poswjeći.

Nawječorny wokrjes. Njedźelu 3. meje, wuhotujemy we Wudworju zabawny wječork ze poswjeceńjom wokrjesnych khorhojow. Wšitcy přeċeliju Sokoła maja přistup. Zabawa po znatym waśnju. Započatk wječor w 7 hodź.
Wokrjesny načolnik.

Nawječorny wokrjes. Njedźelu 26. 4. pop. w 3 hodź. wokrjesne wubědźowanje w Khróśćicach.

Rózant. Tow. kat. młodźencow ma njedźelu 26. IV. swoju měsačnu zhromadźiznu, wšitkich towaſow wočakuje, předsydstwo.

Spěwna Kupka „Lumir" ma sobotu 2. meje, ½5 hač 6 hodź. we Woprawnym swoje spěwne zwučowanje. Nabožne khóry za cyrwinſki koncert. Přińdźe wšitcy. Bjarnat Krawc.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Duńman w Budyšinje. — Za hospodarſki dźěl: Arnošt Bart w Grózyny. — Za nawěſtki: O. Janak w Budyšinje



Fotowe projekcijowe powjetſcženske domjace kinowe } aparaty

a wſě wěcy za amatěrske fotografowanje. ◆ Fotowy dom

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čo. 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotčahi wěcywustojnje a najspěšniſo.



Konjace wiki we hłownym měsće Bayerskeje. Kóžde léto wotměwaju so w Mnichowje wulke konjace wiki. Burjo a kublerjo z cyłeho kraja přińdu na wiki. Na našim wobrazu widźimy mytowaneho konja do dźěła.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wład. a čišći Smoleriec kniholičićernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšlki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobliceja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny přećiwo séćhwakam čełneno zmjerdoženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde zmjerdoženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěsćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lekarsku pomoc pytać. Smjertne zmjerdoženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Cisło (Nr.) 97 — **Budyšin — Póndźelu, 27. haprieje 1931 — Bautzen** — **Lětnik 90**

Ratarjo wjetše cła žadaju

Němske knježerstwo je žobotu počało wo **žadanju ja powjetšenymi ratarskimi złami, wobejbje złami na butru a mjasu,** jednacj. W prěnim rjedźe maju ratarjo ja nusne, so **butrowe zło powjetšichi.** Barlinska wulkowótkowanska placajina ja butru, po kotrejž so wulki dźeł Němskeje złožuje, je je 125 hriwnami nimale tak wulka kaž pjeć wójnu, mjes tym je w lěcje 1929 we pscherěsku 172 hriwnow wucźinika. Ważnosć butroweje placajiny za ratarske hospodarstwo je ſ rosprawy němskeho sejmowjeskeho ministra spóſnacj. Po njej ju dochody ſ mloka a butry w braniborskej prowinzy 50 procentow, w Oldenburgskej, Schleswig-Holsteinskej, Allgäuu a w druhich stronach žamo 70 procentow hač 75 procentow wucźinike. Wjchelakich cźasowych pschicźinow dla ma so wocźakacź, **jo so butrowe placźiny dale sniża.** Ratarski sejmowjesći minister žebi tohodla jada, **jo by so butrowe zło wot 50 na 100 hriwnow po dwójnym zentnarju powjetschiło.** S tym by so po nětcźischich cźasowych wobstejnosćach butrowa placźizna na 150 hriwnow powjetschiła. Też sastupjerjo ratarskwa žebi njesamjelcźeja, **jo bychu ſ powjetschenjom butroweho zła wilowanske a politiske wobcźežnoscze najtale.** Po wschěm sdaju njeje so žobotu hižo praschenje butroweje placźizny rosrisało. Najprjodźay dźedźa so we wutraju, kotrejž butru do Němskeje wuwožuje, wobhoniccź. Pódla **toho** wedźa, so budźe so dźeł wobydlerstwa w Němskej pschecźiwo **powjetschenju** butroweho zła pschecźiwjecź.

Mjes sastupjerjemi industrije žu so starscze wubudźile, so smjeje **podwojenje butroweho zła** schtódne sćěhnuti za wuwos němskeje industrije do połnóžnych europiskich statow. Tole butrowe zło je w finskim wikowańskim sreźenju iwjasane, runje tak w statach, kotrejž **najwjetsche lěpschiny wuživaju.** Podwojenje tohole zła by k wobcźežnoscźam ſ Hollanskej a pschedewschém se Danskej dowjedło. Industrija so boji, so by so wuwos wudźělkow němskeje industrije do tychle krajow pocźežił. Němski kanzler budźe dyrbjecź wschelake zajimy pódla žebje powažiccź.

Ratarsko-politiske naprawy němskeho knježerstwa drje so hižo za krótki cźaſ po puću wulasow pschewjedu, dokelž je sa to němski žejm knježerstwu połnomóznjazy sakoń dał. Wschě druhe naprawy drje so hakle sa někotre njedźele ſ jenym jenicźkim nuſowym wulasom pschewjedu.

Sozialdemokratojo srjedu pola němskeho kanclera

Pschipowědźene rosrěcźenje sozialdemokratiskich wjednikow pola němskeho kanzlera dr. Brüninga smjeje so srjedu 29. haprieje. Wono budźe so na wschě tuthwilne politiske praschenja počahowacź, potajkim na zlownu a placźizownu politiku, pschedewschém na praschenja sozialneje a finanzneje politiki a na němsku ſwonkownu politiku.

Wunošk dawkow woteběra, doth rosće

Pschepokazanki němskostatnych dawkow, na sakiti stat su w měrzu wurjadnje jara woteběrate. Wono su 4 770 000 hriwnow pornjo 7 milijonam w měrzu 1930 wucźinike.

Sdamjne sakiſe krajne dawki su so lětsa dźerźałe. Wone su 3 300 000 pornjo 8 840 000 hriwnam w měrzu 1930 wunjesłe. Podźele wotrjesnych zwjazkow a gmejnow su 4 840 000 pornjo 7 870 000 hriwnow w měrzu 1930 wunjesłe.

Doth zwobodneho sakiſeho stata je so w měrzu ſ 277 milijonow na 291 milijonow hriwnow powjetschił. Dale je doth schtyrjoch najwjetschich sakiſich městow w februaru ſ 551 830 000 na 554 130 000 hriwnow srostł.

Finanzne lěto němskeje żelesniży so bjes dobytka skónczyło.

Sarjadowańska rada towarstwa němskeje żelesniży **w tutym tydźenju** bilanšu za minjene wobłdobne lěto skónczi. Němska żelesniża w lěcje 1930 žaneho dobytka njewunjesłe. Nastajenje bilanšy je so pospěšiło, so by **so** dividenda na lěpschinjše akzije němskeje żelesniży **mohła najpozdźišo 1. meje wupłaczicź. Też za nowe** lěto **su wuhladny hubjene.**

Zjězd hospodarskeje strony

Pschedbydźitwowe pojedźenje bjes Sakskeje.

Němskostatny sjězd hospodarskeje strony so w Hannoweje wotměwa. Stronimy pschedbydźa Drewitz je rosprawu podał. Po njej knježerstwo stronine žadanja do žiwjenja pschichtkowneho programa pschewoſmje. Napschećiwo hinaschim powěźcźam stronine pschedbydźerstwo je wschěm doraſom na to pokasuje, so namjety na wujamkujenje nawjedowanych wosobow njejsu doſchle. **Wotpósłanzy tjoch sakskich wólbnich wotrjesnow njesu so pschi pschedbydźitwownym pojedźenju wobdźelili.**

*

Na tule stronimu rosprawu so poskucha, kaž so **by** so wo Drewitzowym padźe žyła njejednało. Tomu pak na žane waschnje njeje tak było. Sakske **sobustawy** hospodarskeje strony hischcze pschecźo stejischcźo sastupuja, so Drewitz njemóże wjazy stroniny pschedbydźa być a so dyrbi so tohodla wotstronicź. To same stejischcźo krótkowjecźorne wólbne wotrjesny sastupuja. Tele wězy su so dźenja dyrbjake sady samknjenych durjow rosporniacź. Potom budźe skyschcź, hač ma Drewitz hischcze wjetschinu sady žebje.

Wobskórźby přećiwo spionam w Leunaskej dźěłarni

Němskostatny rěcznik w Lipsku je pschecźiwo wikowarjej Beckerej, hospodarskowemu sarjadnikej Ammanej, Beckerowej žonje a dźesatnikej w 6. jěsdnym regimencze Willrathej a hjecź druhim wosobam wobstórźbu dla fabrikskeje spionaže a dla pschenarodźenja wojerskich potajnosćow podał. Prozeſ psched němskostatnym sudom sméje so najskerje w junisu. Hłowny wobstórźeny, kotryž we Weißenfelsu blisko Leunaskeje dźěłarnje bydli, je franzowskej jenotnej zentrali w Strasburgu fabriske potajnosćze Leunaskeje dźěłarnje pschenarodźił a to ſ pomocu swojeje žony, kotraž bě jako posłužobnica we Leunaskej dźěłarni pschijimana. Hospodarskowemu sarjadnik Ammanu, kotryž je so tohorunja dla wotmyslenseje spionaže pola Leunaskeje dźěłarnje we Weißenfelsu sażydlił, je Beckera niz jenoż pschi fabrikskej spionaži podpjerał, ale też swoje pschiwuſnistwo ſ wojatom Millrathom wuźiwo, tuteho narěcźał, so by wězy pscheradźił, kotrejž su so w sajimje krajneho sakitarstwa dyrbjale potajicź.

Hłowny wobskorženy fabrikskeje spionaže Höchstskeje barboweje industrije so wuznał

Dźělo wjednika kommunistiskeje opposizije Steffena je wjele strajchnischa a wujpěchnischa było, hač su žebi swoprědka muſeli. Hdyž pschepytowaſ sudnik Steffensowemu agentej ja połodnischu Němsku, Dienstbachej, tónle material **pschedpołoži,** pschesta tutón prěcź a so połnje wusna. Wón mjena něhdźe 25 wobzobow mjenowasche, wot kotrychž je fabrikske potajnosćze zhonił, kotrejž je potom Steffenej dale dawał. Někotři pschipomoznizy, kotrychž mjena je Dienstbach mjenował, su cźeknyli, mjes nimi dźělacźerjo ſ Höchsta, Frankfurta, Kólna a Porurhskeje.

Wopačne powěsće „Prager Tageblatta"

Najwjetsche němske nowiny w Cźěskosłowakskej „Prager Tageblatt" su w schiwórtkownym sawodnym nastawku ſ napismom **„Wy a zlowna unija"** sledowazu hadu wuprajile: Barlinske knježerstwo je hłownych redaktorow wulkich Barlinskich nowin napominało, so njebychu projekt zlowneje unije, kotrehož cźmowe boki su knježerstwu snate, kritisowali. Wono je jim dźělilo, so je projekt najsterje njewuwjedźe, so pak by so hódnoscź jarunanja, kotrehož so nadźija, ſ kritiku Barlinskich nowin smjerschiła. Němske pósłanzitwo w Pragu je na to k nastawkej „Prager Tageblatta" sdźelilo: Němski pósłanc w Pragu dr. Koch je w **ſwojim** pismje na „Prager Tageblatt" dźělił, so je jemu němske ministerstwo ſwonkownych naležnoscźow połnomóz dało, wojjewicź, so je němske knježerstwo twjerdze pscheswjedcźene, so je zlowna unija njedźiwajcy wschěch wobcźežnoscźow pschewjedźe. Wudawarnja „Prager Tageblatta" na žane waschnje mjenjenje samolwitych knježerſtwowych městnow njewuprajeja, kotrež w němsko-awstriskej zlownej unији najlěpschi žredk widźa, wobeńmaj statomaj ſ hospodarskeje nuſy wupomhacź a zlownu unију jako **wopraudźity** kristalliſiſchcźo hospodarskeje Wschoeuropy wobhladacź.

Jendźelska francowske namjety wo wotbronjenju łódźstwow wotpokazała

Jendźelske knježerstwo je franzowskemu pósłanzej w Londonje, de Fleurianej, pisnje wotmolwjenje na franzowske namjety na wurunanje franzowsko-italskeho łódźstwoweho konflikta pschipodało. Wotpismo je so sdobom italskemu pósłanzej w Londonje pósłało. Wopschijesce jendźelskeje wotmolwy njeje so hač dotal wojsiwko. Myla pak so ledma, hdyž mjenja, so so we pismje praji, so Jendźelska franzowske namjety njemóże pschijeć. Dale so praji, so jendźelska wotmolwa kompromisowy namjet wopschija, kotrejž móże k nowemu jednanju dowjesć. Parišske nowiny so do drobna ſ położenjom saběraja a so jara pessimistiſiy we dóscze łódźstwowho dojednanja wuprajeja.

Franzowskemu knježerstwu blisko stejacy „Temps" mjes druhim praji:

Jendźelske knježerstwo pschehusto **bjesstrachowe wobstejnosće druhich mozow** se swojimi samkjenymi pschirunuje, hačrunje ju bjesstrachowe wumjenjenja statow europiskeje twjerdźiny zyle hinaske dyšli jendźelske. Hdyž jendźelski ſwonkowny minister praji, so dyrbja pschewsatze powinosće wobstejazym dwělowanjam łonz cźinicź, dyrbi so rjeź, so je tole dowěrjenje jara schěrokotwutrolne. Nasłanjenje je wuczito, so dyrbi mózno być, druhich nuſowacź, so bychu powinosće Genfskeho protokolla dopjelnili, kotrež so wot nich wotwlakuja. Dokelž tole dojednanja zanych sankzijow (thlostanjow) njewopschicha, by wopak było, so jemu sljepje dowěricź. Podawki póslednich měsazow (němsko-awstriske dojednanje) je dopokasało, so je **bwělowanje zyle wopraunene.** „Temps" potom zkowa jendźelskeho ſwonkowneho ministra wo wotbronjenjskej konferenzy rosporninajo praji, so wobmyślenja wo wotbronjenju pschedałoko du.

Zmjeńšenje licby španiskich officěrow

Schpanijski wójnski minister je žebi wotmyślił, wójskowy offizjerski korps smjerschicź. Rostas je wudał, po kotrymž žmědża wschitzy generalojo a druzy offizjeroja w běhu schtyrjoch njedźel žadacź, so bychu so je službym puschcźili. **W tutym padźe so jim penzija ſ połnej sumu** lubi, hewak pak budźa so nuſowacź, so bychu na wotpocźink schli. S rostkasom so dale pschijimanje kadettow na jene lěto sastaji.

General Berenguer je schpanistej republizy žwěru pschisahał.

Jako prěni offizjerojo su prjedawschi ministerſli prezident Berenguer a jeho bratr Frederigo Berenguer, něhdyschi Madridski generalny kapitan, a dale prjedawschi policajski prezident Mola republizy žwěru pschisahali. Generala Molu su za podacźe kawazje, 50 000 pesetow ſ pschepytowańskeho jastwa puschcźili.

Zběžk na Madeirje

Portugalska khlostańska expedizija je so kóńz sandźenego tydźenja w Madeirje wocźakała, a sběžkarjo su wschě pschihoty sa wobronjenje sakitanja cźinike. Najwjazy wukrajanow, kotrež dla swojeho wustrowjenja na łupje pscherywachu, su hižo je spěchom kupu wopuschcźili. Posledńje dny je 160 wukrajanow ſ jenej jendźelskej parnej łódźu ſ tupy wotjeli. 300 Jendźelcźanow pak je na Madeirje wostało. W blišosći kanonow cźeskeho jendźelskeho kschižaka „London", kotryž blisko Funchalskeho pschistawa leži, je bjes strachu cźiła.

Pjatk je **druha jendźelska wójnska łódź,** tschižak „Curlew" k Funchalej pschijela. So bychu wukrajenjo do strachu njepschischli, je so mjes sběžkarjemi a portugalskim knježerstwom dojednało, **jo ma so městowny dźěł hotelow ſ njepschećelnoscźemi pschelutowacź.**

Kaž wožebity dopisowar „News and Chronicle" powěź, na łupje jara wójnske smyslenje knježi. Letaki „Ludej na Madeirje" napominaja, jo by łud pschećiwo portugalskim potłóčerjowarjam wojował. Wojacy njepschestawaja parady wotmětowaju, a **wobydlerstwo** na nich kwětki mjeta.

Sběžkarjo maju 2000 wobronjenych muži, mjes nimi pak jenoż 180 prawidłownych wojakow. Tžělby a

patrony maju w dožajhajcej liczbje, pódla teho 10 kanonow dwěłnieje hódnoscje. Tyjhaz rucze jhołowjenych ručznych granatow hu nakopjene. Hacź ho kupa worprawdźe throble sakita, ho hilschcze jara prascha. Sbežkarjo pat ſ tym licza, ſo portugalſzy wojazy ſ nim pschenidu.

Wosobinske knježeŕstwo rumunskeho krala Karola

Pschi składnoscji pomjenowanja generalny. sekretara wukrajn. ministerſtwa je ministerki pschedsyda Jorga rzekł, ſo tole knježeŕstwo njeje knježeŕstwo politiſtich ſtronow, ale kralowe wołzobinske knježeŕstwo. Tohodla ho njehodźi rjez, ſo budźe nowe knježeŕstwo jenoź hacź do pschewjedženja nowych wólbow tracź.

Pjatk wjeczor je ho liſcjina komitatnych prefektow (wokrjesnych hejtmanow) wojſewika. Ssu to ſkoro wſcho nowe mjena. Mjes nimi je 12 aktiwnych offizierow a to dwaj generalaj, 9 wyſchkow a jedyn major. Pódla toho hu někotre ſobuſtawy ligy „Blad Cepes“ jako prefektoju pomjenowali, kotrež na ſawjedženje diktatury dźełaju.

Nataŕiske wuradźenja w Beogradze.

Pjatk je ho w Beogradze druhe pohromadanje konferenzy ſtudijowego komiteja, we Warſchawſkej konferenzy wuſtajeneho, wotewrjeko. Pschi konferenzy je ho ſaſtupjerjo Jughoſłowjanſkeje, Czeſtoſłowaſkeje, Pólſkeje, Rumuniſkeje a Madźarſkeje wobdźełeja.

Sčěhwki indiskeho bojkotta

Bojkotowanje jendźelſtich tworow w Indiſkej je woprawdźe kataſtrofalnje wuwoſej jendźelſtich bawmjanych tkaninow ſeſchkodźiło, mjes tym ſo je dowos japanſkich bawmjanych tkaninow do Indiſkeje na pschestajnje waſchnje pschiběrał. Lětha je ho ſa prěnje tři měſazy wſcho hromadźe 29 miljonow yardow japanſkich tkaninow do Indiſkeje wuwjeſko, mjes tym ſo je wuwos ſ Jendźelſkeje do Indiſkeje jenoź 13 miljonow yardow tkaninow wuczinił. Hiſchcze loni je tale poměra ſkoro runje nawopak była.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 27. hapriele 1931.

— **Wo wjedrje.** Naſche wjedro je někto zole cłopły nałtni ras pschiſtało. Wječera je wjeczorna nižina naſche ſtrony pschecźahnyła a nam ſ khwilemi deſchcze a njewjedra pschinjeſła. Pſches nóz je ho wuczahnyło. Ale ſchkleńza pokaſuje nimale njehnuta na njewoſtajne wjedro. Tuž teź nam dźenſa dalſche njewjedra rodu. Nedraňſchej Europu někto wobſchěrna wyſchina leži. Nowe nižiny ſaſo ſ wjeczora pſchikhadźeja. Tehodła njemóžemy prajeć, ſo ſmě naſche wjedro wobſtajny ras. — Jutſje wuſtorni ſłhadźa ſłónčko 4,37 hodź. a khowa ho 7,14 hodź. Měſaczk ſkhadźa pſchip. 12,48 hodź. a ho rano 3,08 hodź. khowa. — Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 737, hygrometer +2, thermometer w nozy +8. Wuhladny na pschemjenjaze wjedro.

— **1. meje je njedźelſki wobkhod** na żeleſnizy. Dokelž je w Saſſkej 1. meje ſakoſtki njedźelſkowy dźeń, ho tuton dźeń we wokrjesu Drježdźanſkeje direkzije němſkoſtatnoje żeleſnizy wobkhad woſoboiowych cłahow jako njedźelu pſchewjedže.

— **Dobyrže do wobkhoda.** W nozy k 16. hapriele 1931 dobychu ho wadniſchi do cźahnikſkeho wobkhoda w Hirſchfelde. Kradnyčhu mjes druhim wjeſchki dźełbu muź. a żonjazych cźahnikow, cźahnikowych rjeſakow, manſchetowych knefłow, ſchichnych jehłow, nawuſchnizow, naruczniznow, ſchtelenczanych a korallowych rjeſakow, ſlěbornych wołojnikow, zigaretowych etwijow, muź. a żonj. pjerſchcźenjow, kaž teź wſchelaki alpaka-jedźany grat, dozyła wſchitko nhdže 3700 hriwnow hódne. Pſched kupjenjom ho warnuje. We wězownje ſdźelenja proſtnej żandarmſtwo w Hirſchfelde abo kriminalne wotdźelenje w Budyſchinje, telefon 2802.

— **Auto żnuje ho na dróhu.** Saſdźenu ſobotu rano potrjechi priwatny auto ſ Nakez, kiž kóždu ſobotu wohybjerſow ſ Króſnaz a Luha na hermank do Budyſchina wožy, njeſboże. Pſchi zbliženju blisko města njechaſchtej ſadnjej koleſi auta dale běžeć, ale puſchczichtej ho ſ wóſku wot woſa, ſo ho na dróhu żydże. Dźak budź Bhu, ſo nichtó ho ſchkody pſchiſchkoł njeſe. Wſchelazy běžachu někto do města, druhi pſchiwjeſe druhi auto do Budyſchina.

— **Sawrjeny pucź.** Sſawny pucź ſ Delnjeje Kiny do Porſchiz ho dla pleſtrowanja na Krakeczanſtich honach wot 28. hapriele na cźaſ dźełow ſawrje. Objezdny wobkhad pokaſuje ho na Budyſko-Wóſporiſki ſtatny dróhu.

S Hornjeje **Sórki.** Kaž w nawěſtſchu dźenſnjiſcheho cźiſła cźitamy, budźe jutſje wntorn dop. w 10 hodź. w tudomnym Hańſkez hoſpodźenju ſtawne a dobrowólne pschepadowanje wſchelakeho ratajſkeho gratu a korczmaŕſkeje pſchiprawy a potrjeby dla ſwjeſchczenja wotnarjeca.

S **Malſchez.** Pſched dwěmaj ſtonjej bźhu pěſki ſudžo na jenej lipje niedaloko Huczinſkeje dróżi druhe bacźonjaze hnězdo pſchiprawili. Loni pak njeběchu bacźony do njeho pſchiſchłe. Teź letha ho hižom ſdaſche, ſo prózdne woſtanje. Tola pſched nětſchto dnjemi bźhu tu ſſi bacźony na wobhladowanje, a wot ſaſdźenje ſobotu tu někto porik byli a ſwój hnězdo njeſke wutwarjachu. Prěnje hnězdo pſchi delnim dworje je hižom dźeſ wobydlene. S njeho je loni pjeć młodych bobu wuleczało.

S **Trjebjeńzu.** Halle w nozy k pjatkej běſche ho w naſchej bliſkoſći wobkhadne njeſboże ſtało. Sobotu pop. wokolo 1:5 hodź. pak nowe njeſboże tudomne wobydlerſtwo roshori. Drożdźiſti motorowy koleſaŕ, kiž mějeſche ſwoju dźowku na ſadnim ſedle hedźo, pſchijědże ze Wujeſka a chżyſche pola tudomneho hoſpodźenja ſtatnu dróhu pſchepěrkowaċ. Runjeż pak hiſchcze ſ cźaſom ſaſta, ſrały ſ motorſkim kolom, kiž ſ wulkej ſpěchnoſcźu wot Budyſchina pſchijědże. Wobej koleſaj padnyſchtej na dróhu. Knjes Krawz ſ Drożdźija hjes wjeſcheho ſranjenja wotkedźe, kola jeho dźowku dyrbjachu cźeſkokranjenu wotnjeſć. Teź wjednik tamneho motorſkeho kola ho cźežko ſrani. Wón je dźeſ. kiž ſ Duringſkeje, hdźež dźěła, ſ motorſkim kolom do Schleſwſkeje na njedźelſki dowol domoj jědźeſche. K. dr. Schmidt ſ Bukez poſkiči prěnju pomoz wobymaj ſranjenymaj, kotrymaj běſche ho wop pukny, a da jeju do Budyſkeje khorownje dowjeſć. Schtó je na njeſboju winа, polizija hiſchcze pſchepytuje.

S **Bukez.** Kaž je ſnuſchczomneje ſtrony ſhonjeny, jedna ho pola wandrowſkeju, kotrejuż w nozy k pjatkej automobil cźežko ſrani, wo khowanzow, kiž běſchtaj ſe ſwojomježkeho wuſtawa Albertheim pola Zitawy cźeſloj a kotrajż po ſdaczu w naſchej wokolinje wjele ſkoża njemóżeſchtaj. Pschi ſwojim prěnim cźakanju běſchtaj tu jónne kolo kradnyłoj. Jeju pak pſchecźeſahachu a po dlěſchim honjenju prěſt pſches pola jeju ſajachu a do wuſtawa wrócźichu. Někto pſchi druhim cźakanju dyrbjeſche ho dyrdomdejne puczowanje ſaſo w naſchej wokolinje tak tragiſaſy ſkónczić.

S **Noweje Wſy** pola Njeſwačidła. K wuſtrowjenju cźłowjekow wotnuč ho ſaſdźenu ſobotu wjeczor w tudomnej korczmje wědomoſtny pſchednoſcht ſe ſwótkowobrazami we nastacźu khorotcźowe a jich wothladanju w ſmyſle naturſkeho hojenja. Nětcźeſche ho wo khoroſcźach, kiž cźłowjeka najcźaſcźiſchu nadpadaju, kaž tuberkuloſa, khoroſcźe jatrow, żołdka, żołcźa, cźuwow a żonjace khorosce, wosebje w lětach pschemjenjenja. Pschednoſchcźe běſche derje wopytany. Dalſchi poſtup wotſtamjenja, ſo je ho w naſchej wſy pokrjedowarnja pschiprawiła k wobſtaronju njenjeſ k twarjenju, wotwlaczenju hypothekow ſe wyſokej danju, kiž ſo w 17 ſtnym wotplaczenjkim cźaſu ſ 1 prozentom ſadanjeja. Kaž teź k wotplaczenju lutowańſkich ſrěcźenjow. Wſcho dalſche darmo wukaſuje k. braſchka Krawz, kiž je ſaſtupjeł ſa Budyſki a Kamjenſki wokrjeſ.

S **Holeſchowa.** Holeſchowſki hat pſchi Njeſwačidłſkim puczu leži hižo ſtudni. Tonuſchki abo rybaċki ſu jón wopuſchczyle a pytaju někto ſwoje wacźki na blížſchich polach Luhowſkeho, Khaſowſkeho, Wobohowſkeho, Sarkezańſkeho, Wuroſchanſkeho, Milleczańſkeho a Radwoſkeho ryżeċkubła. Tu ſ parnymi phłhami abo ſ konjemi woraju. Wulke ſtuwy tonuſchkow pytaju na miježnich rolach ſwoju ſyrohu. Sajimawy napohlad! Njedaźa ho mylieć ſ huchanjom motoru, abo wołanjom pohonczkow. — Hdyż ſaſchłu ſobotu pſchipołdnju ſ autom nimo Holeſchowſkeho hata jědźechmy, palesche a kurjeſche ho ſeſina w nim kaž prerija w Južnej Amerizy. Położa hata je ſe ſeſinu ſaroſcźena. Schkoda wo hnězda wódnych ptekow, wołeſke kaczkow! Teź ſa wobtkad na dróhy, ke kotrejż ſeſina doſahaſche, njebě woheń bjes ſtracha, wołeſke niż ſa automobile.

S **Ochoſy** pola Pizniza. Pjatk popołdnju ho w Ochoſy wobkarnjowne njeſboże ſta. 23 letny dźiałaċeŕ Max Martus chżyſche ſa ſwojeho pſcheczela tſelbu ſwuworjeċeċ. Pſchi natyłkanju munizije roſbuchny rjeżba. Někotre kuſchi dźiałaċerja cźežko ranichu, roſtorhnyzhu jemu pluzowu połojan a lěwu ruku. Jedyn Pizniańſki lěkaŕ poſkiči hranjenemu prěnju pomoz a da jeho hnydom do Khoczebuſkeje khorownje dowjeſć.

Sakska krajna synoda

Po wotewrjenju pjatkowneho poſbjedźenja wobſtankuty ev.-luth. krajna ſynoda ſ pſchedłoſy wo wudaċe nuſowego wukaſa wo dalſewjedženju krajnozrukwinſkich ſarjadniſkich dźełow po ſkónczenju liczeŕſkeho lěta 1930.

W druhim wuradźowanju je ho w prěnim cźitanju hižom pſchijaty ſakoń wo zyrkwinſkich dawkach ev.-luth. krajneje zyrkwje ſaſtkeho ſwobodneho ſtata na zyrkwinſke liczeŕſke lěto 1931 pſchija.

Na to pokračowaċe ſynoda ſ prěnim wuradźowanjom wo hoſpodaŕſkim planje na liczeŕſke lěto 1931. Roſprawjeł, ſynodala Schotta-Zitawſki pokaſa na hramadźekładźenje wobdaow jako na wobſtarujuzonu nuſownu naprawu. W dalſchej roſmołwje ſo ſwěſcźi, ſo maju pſchi wotnajezu ſarſkich leżownoſcźow wotnajerjo leżownoſtny dawk ſwjeſcź. Bohužeł móżeſche hoſpodaŕſki plan ja pſchipomohy na zyrkwinſke wuſtawy a towaŕſtwa jenoź 125000 hriwnow pſchipomohow poſtajicź.

Pſchi nadawkach Snuiskowneho miſſionſtwa njeſmě ho na żane waſchnje pſchi dźele na miłodźinje lutowacź. Na namjet ſynodale Krawza-Hornjo-Wujeſdźanſkeho wokrjeſa ſwoli ho ſa ſtudowanjach na wuſtawje ſa zyrkw. hudźbu w Lipſku 3000 hriwnow. Synodala Sarjenk-Khwaczanſki dopomni na podpjeru ſerbſkich ſtudowacych bohoſłowſtwa.

Blížſche poſbjedźenje je pódźelu w 12 hodź. Dnjowy porjad:

1. Roſprawa na liczeŕſke lěto 1929.
2. Druhe wuradźowanje wo hoſpod. planje.
3. Nuſowy wukaſ wo ſnižanju nuſdow we wokrjeſu ev.-luth. krajneje zyrkwje.

Wšědne zjewy

Wobras ſe žiwjenja małych ludźi.

90] (Pokračowanje).

Schraba ho ſe wſchěmi mozami a wuſkoczi ſ koża.

Veronika, kotraż bě ſ muczanotu padła a wuſła, wubudźi ho jeho khchikom. Spěchnje ſtany a běżeſche k njemu.

Wojczech ſpadny ji k nohomaj a jako by wona mohło jemu žiwjenje dacź jako by w jeje rukomaj jenoź wotpoczowało, ſchtoż njebě jebi wot Boha wuproſzyć moht, ſtyſny ruzy k ni.

Měſaczk ſwěcźeſche pſches wokno a roſſwětleſche jſtwu; běſche ſkoro ſwětło każ wo dnju, jenoż ſo mózny połſcźen měſaczkowego ſwětła na wſchěm leżeſche.

„Njedaj mi wumrěcź!“ — ſpiakowaſche Wojczech. „Njedaj mi wumrěcź!“ — żebronjeſche Veroniku.

Běſche błdy, ſchćery każ tus wapna. Na czole ſtojachu jemu wulke kapli pota.

Veronika wſa muża ſa ruku a połojeſche jeho, pr„zowaſche ſo jeho ſměrowacź.

Wjedźeſche jeho k koži, ſo by ſo lehnył a potom hotowaſche ſo po Kuſeja dóńcź. Widźeſche, ſo bě ſmjertna hodźina pſchiſchła.

Wojczech hrabny ſa żoninu ruku każ ſa wumožeſtkej kótwizu jemu podanej.

Stupi nětſchto kroczelow, ale ſaſta. Pſaſcź ho roſewrě a porſty puſchczichu ho bjeſmóżnje ruki Veroniki.

Běſche jemu, jako by mrókżeł nahle ſeſtupika a pojała jeho k ſebi a ho ſnim ſawjerczała . . . . Shubi dozyła wědomjo w tej ſamotanej wjerczeżnju . . . . .

A někto — někto w tej mróczeli leżi — leżi — leżi do njeſmatnych, tajnych, njewupthnitnych ſwětłow . . . . .

Pſchesta tſchepotacź. Naſta wokomik reſignazije, tupeje jednorakoſcźe, ſ kotreż ſ prawidła w poſledních ſatſchepotanjach dowuklincźi cźłowječe żiwjenje. — —

„Verunka,“ ſaſchepta — niż wjazy wuſkoſiliwje, ale mjehży, nežnje. „Wutkuj mój hrěch — moju winu . . . Proſchu cźe, Verunka. — — Sſmiluj ho nade mnu . . .“

Swjeſe ho na ſem, ſwali ho na podohu. Cźežko nacźahny ho po zyłej dołhoſći a ſwoſta njepohibnje leżeċ. Mjeſwoczo bě ſtſchinjene, ert ho ſcheroko wotewri.

Veronika ſtojeſche tu nad mortwym mużom. Wobras, kotryż widźeſche pſchedźobu, bě doſcź bojaſny, ale ju njeſaſtróżi, njewotſchaże. Też ani ſobuzelnoſcźe w tutom komiku nitkajeże ſ tym njeſacźu, ſiž bě tu doczerpjeł . . . .

Njeměješche druheje myſlicźki, hacź wědomja ſamkneje murcznoty ſwojeje ſamſneje ſałoſtneje wutroſcźe. Njebě nětſchto dujow ſpała a ſchtó wě, kelko dujow ſnadź njeżdka. Wěſche tak kłaba, ſo tolenje ho ji pótkuſchtej. A wocźi ho ji ſaſdźeleſchtej ſe ſaſpańroſcźu. Kóżda myſlicźka pożhubjowaċeje ſo w njewětſej ſamuczenoſći wuſmjenja —

Pſchi kachlach w kucźiku wotwoła ſo Franzk, kiž bě wotnucził a wjedźo ſe ſwětła měſaczka macź ſtacź wożjedź jſtwy, běżeſche k nj. Wuhladawſchi na jemi leżazeho nana w podobje jemu tak njeſnatej, ſaſtróżi ho a ſcźahny ruzy po maczeŕnem wobjeczu.

Pojběhny mechaniſzy ſwoje dźěcźo wotaze ju a pſchituli jo k ſebi, k ſwojemu wutrobnu, ſpadny ſ nim na ložo, do tych poſleſchczow, ſ kotrychż bě pſched khwilu Wojczech ſtanył, w kotrychż běſche hiſchcze cźoſko nadychnjene ſ poſledními ſdychnjenjemi jeho dowmahajcźazeho a něſto ſhażnjeneho hižo żiwjenja.

VII.

Njemóże bycź nicźo ſrudnicźeho a ſdobom ſe ſwojim ſacźiſchczejom bóle jimazeho hacź je taſki khudy pohrjeb na ſjawnje khóſty.

Swony njeſwonja, pſchetoż njeje ſapkacźene, pobracźuje ſe ſamnjych pſchicźin też hudźba a ſpěw, kiž ſtuſchcźatej takrjez k pſchedſtajenju ſwo doſtojnem pohrjebanju. Gmejna płacźi jenoż wot rowa a ſa kaſchcź, jednory, njeparbjeny, hrubje wotruhany, najproſcźiſchi, ſadawſchi ſkańſku jich ſhromadnje na zyle lěto tomu, ſchtóż je najpſchihódniſchu poſticźeńſku cźinił. Wjazy bacź ſwojemu mortwemu njeje domowniſka gmejna winowata. Veronika wuproży wot blidarja, ſo ſnajmjeńſcha deſki, kiž mějachu pſchijecź cźežko jeje muża, cźorne wobarbi a ſe ſnamjenjom pſchija wotſtamjeni; pjenjes njemějeſche ſamoh, njemějeſche ani telko, ſo by tutón ſnadny wudawk krywa, a wuczini jej ſ blidarjom, ſo chże to ſe ſwojim dźełom tak bórſy hacź ho hodźi, wotdźełacź.

Na ſtebi cźeſcze wuplakanu běłu ſoſchu, ſpódnje khołowy a nohajzy na nohomaj, tak pſchiſtóże Wojczech do kaſchcza; hnydom rano po jeho ſmjerczi jeho tam położychu a weſko hnydom pſchibichu. Kaſchcź woſta w domje ſtoju pſches dźeń a nóz. Veronika njechaſche jón dacź wotnjeſcź do cźěkowneje, ſo by wottud potom po ſakońſtej poſtajenem cźaſu był k rowu wunjeſeny a pohrjebany. Chżyſche něcź pohrjeb ſ domu, bynjeż njemohła ſtebi pſchewodźenje ſapkacźiſcź.

Schtyrjo muzjo je ſuſodſtwa njeſechu kaſchcź. Běchu ſ dźełacźerſtwe worſchtyj wſchitſy, ſ wumyſacźomi jenoho, kiž běſche Ternkowſy nětſchtoſi towaŕſki pola Kopczeho, khorowaty Lipańſky, a běſche ſ miſchtrom, wěſo ſ ſkudym; pſchiwidźe na pohrjeb, a hdyż jedyn ſe ſkafanych noſcherjow njemóżeſche pohrjeb ſ domu, bynjeż njemohła ſtebi pſchewodźenje ſapkacźiſcź.

Schtyrjo muzjo je ſuſodſtwa njeſechu kaſchcź. Běchu ſ dźełacźerſtwe worſchtyj wſchitſy, ſ wumyſacźomi jenoho, kiž běſche Ternkowſy nětſchtoſi towaŕſki pola Kopczeho, khorowaty Lipańſky, a běſche ſ miſchtrom, wěſo ſ ſkudym; pſchiwidźe na pohrjeb, a hdyż jedyn ſe ſkafanych noſcherjow njemóżeſche pohrjeb ſ domu, bynjeż njemohła ſtebi pſchewodźenje ſapkacźiſcź.

Kóżdy ſ oſchmerjow běſche hinak wobleczeny, jedyn do zyła měſeſche na ſtebi ſamo ſalu, ſo by po ſwojej wukonanej ſłużbje miłoſcze mohł hnydom ſaſo na ſwoje muleŕſke dźeło hicź. Tehodła bě też pohrjeb poſtajeny na ſaſtnju raniſchu hodźinu, ſo by ho nicźo njeſakombźiło.

S ſkwatnymi kroczelemi pſches zyłe měſto, po haſach k nameſtu a dale k pohrjebniſchcźu dźěchu noſcherjo ſ lohkim bjemjenjom, ſ nahej hlowu, modliży ſo ſcźicha.

Sa kaſchczom dźěſche jenoż wudowa a jeje dźěſcźi. Hanka měješche na cźerwjeń ſukniczku na ſtebi; ſa ſtebje bě Veronika wupożcźika cźorne rubiſchko na hlowu, ſo by ſnajmjeńſcźa wona ſwonkownje měła nětſajki kruch ſaroważańſkeje drasty.

Dwě żonje dźěſchtej hiſchcze ſ njej, hewak nichtó. Jenoż duzy po puczu pſchidruži ho k nim cźłowjek, kotryż khodźeſche na kóżdy pohrjeb, kóżdeho bjes roſdźela pſchewodźeſche na pohrjebnim puczu, khudeho każ bohateho, cźinjo tak po ſwojej nabożinſkej potrjebnoſći, cźeżkożdła mějachu jeho powſchitkownje ſa mérneho a hewak njeſchkódneho błaſnja.

(Pokračowanje ſeſtnje.)

Z Łužicy

* S Hornjeje Wódrizy. Sobotu so młodostnaj dźěłacerjej w Jenjej fabrizy w delnjej wjsy dla šmudicje pschizinny jwadšischtaj. 16 lětny Schr. dźěsche ſ nožom na 15 lětneho K. a jeho cjeſko do ruki kló. Lěkařska pomoz běsche na šwoje blizko.

* S Kinsbórka. Duja 24. haprleje šmědřejsche Kinsbórska rěčnišća jednota swoje 350 lětne wobstatnje šwjeczěcz. Wona dosta swoje jednoczine prawo dija Walwoty 1581 wot šlawnicho kuježa w Kinsbórku, Christopha ſe Schellendorfa.

Přilopk

* Tak tunje žu nětko rybjerſkubla. S Greiza so powěda: Kak hubjenje ma so djenja ſ ratařskimi hódnotami, pokaza tudy dyrbjejsche pschichadžowanje Ruppertsgrünskeho rybjerſkubla. Sa 600 jutrow wulke lubło, ke kotremuž hischcze 160 jutrow lězy klužcha, hodžesche so jenož nanajwusche 126 000 hriwnow, kiž bě nalutowanſke a kreditne towarſtwo Dodeta posliczilo. Jenož hlowni wirtſczejo běchu šadželi. K nakładnemu rybjerſkubłu žłuſcha tež patronatſke prawo rybkuje. Nimo toho ma tudy šwój šamužny hoſtiwiſtſi wobiwod.

* Lěto khłostarnje ja — kleſti! Barlinſki pschihažny žud šažudži ſchtwórik domjaz pschiſtajenu Th. k najniſchemu khłostanju jeneho lěta khłostanje, ſłužbjenju czeſtnych prawow na dwě lěcze a k trajnej njemóžnoſczi, jako šwědk wuſtupowacz. Sažudzena běsche w jednanju wo dźěłenju mandželſtwa pschiſpałała, ſo je widžała, ſo je mjes mandželſkej a jeje šwakom k mandželſtwu pschecziwnym klowam a ſtutkam pschiſchło. Poſtajſchcho pak ſo wupakaſa, ſo njebě mohła tajke pschewiđzenja dozbła widżecz.

* Dźiſczowa mordarka pjched žudom. Pjched Kladſtim pschiſłužanym žudom mějesche ſo ſchtwórik 21 lětna dźěłaczerka Katyrna Prims ſ Reichenſteina dla morjenja dźeſcza ſamolwicz. Wona bě 17. měrza ſwojeho dwěleteho ſynka ſtónzowała a potom ſypała běłi hibik pschecziwo. Wona, ale pschi tom bě ſo jenož ſłabka franita. Mjes tym ſo ſtatny rěčnik kóždekuli wołožaze wobſtojnoſcze wotrjekny a 12 lět khłostanje namjetowaſche, mějeſche žud ſa to, ſo bě ſwój njeſkutk ſ nawalom ſkrjeſka a ſa žudſt wobſtorżenu k 7 létam khłostanje a k 10 létam ſłużbjenja czeſtneho prawa.

* Powodženja w Ruſkej. Rěka Moskwa je ſe ſwojeho rěczniſchcza ſtupiła a w Moskowſkich pjchednětach wjele dróhow powodżiła. Dotal ſu mózli cżłowjekow a jich wobſtejenſtwo ſ powodżenych městowych dźělow wutorhnyła. Pola Bobruiſka je Berezina dwaj moſtaj wotorhnyła. Pola Borysowa buchu někotre ſa ſtatkow powodżenych.

* Hłodumrjuza Khinſka. Wjeżna měſchczańſka wójna a mnohe ſłožki ſu we mnohich prowinzach Khinſkeje wulki hłób ſawinyłe. Stotuſnezy ludzi mrěja ſ hłodom a žyłe města ſo wuludnjeja. Wobſtejerzo žiwja ſo ſ travow a tež ſe ſchtomowej ſkoru. Někto ſu wſchelake konſerwe do wohrożenych ſtron pósłali, ale jara ſo praſchcza, hacz budża móz nuſu wołożcz.

* W ſłotych podkopkach ſażywani. S Bombaya ſo powěſe: W ſłotych podkopkach w Dorfamnje w prowinzy Myſore wočzakli ſkalitła ſpadowacz, ſ czimž ſażywny ſo wjetſcha liczba hórnikow. Sſydomnacżo buchu ſranjeni a dwaj morjenaj, 13 ſo ſhubichu.

Cežke njewjedra w Italskej.

W Friaulu w Italſkej je cżežke njewjedro ſakhadżało. W Danielu dyri błyſk do burſkeho ſtatka, ſaraſy ſześcżo, wopali ſchtiri dalſche wožoby a ſaraſy dwě kruwje. Druhi błyſk wopali dweju dźěłaczerjow a ſapali ſynowu ſajmu.

Anzonu a wokolinu je cżežki ſlowk potrjechił. Tam tež wichorowa trubjel wjele ſchkody naczini. W Poſatorje wotkry wichor ſi twarjenja, kiž běchu hakle po ſemjerżenju natwariłi. Tſiſchne roły a deſti wichor někotre 50 metrow daloko ſnjeſła. Wichorowa trubjel ſwuwała ſchtomy a ſeſłama ſchczežary elektriſkeho powoda jako ſcżinu. Cżłowjekoſo njeſbu do ſchkody pschiſchli.

Sadařstwo a pčołařstwo

Sſadařſtwo a pczołařſtwo ſłuſchetej hromadże, pschetož wunoſchne ſadařſtwo njemóże ſo wuſpiczicz bjez ſobupomocy pczołow a někotrych druhich pſchekhańzow. To dopokaſuje nam najlepſi Awſtraliſka, hdjež mějachu ſkałke po ſawjedżenju pczołazych ludow dobre ſadowe wunoſchki a mózachu ſami ſmjo czerwjeneho dźeczela plahowacz, mjes tym ſo dyrbjachu tuto ſymjo pjedy ſ Němſkeje dowożowacz. Hdyž jabluczinowe kczenje pczołki pilnje wopytuja, ſo pócżi derje wutworja a wokolo nich dobre mjaſo. Sſamſme placżi wo druhich ſadowych družinach ſ wuwjaczkom ſczenowoje marule a łęſchkeho worjecha, kiž ſo „ſamej wopłodżujetej“ ſ wětrom, runje tak jelſkinowe ſchtomy. Druhe pſchekhańzy, każe cżmjeli, wołsy atd. dla ſwojeje ſnadneje liczby ſa cżaſ ſadoweho kczenja małe dokonjeja. Ale pczołka wopyta wjele tyſacz kczenicżkow a 88 wot ſta pschindże na jeje wopłodżenje a jenož 12 wot ſta na druhe pſchekhańzy. S teho wobeje amerikańſky ſadarjo wjecżku bjeru, woni ſa cżaſ ſadoweho kczenja w ſwojich ſadowych ſahrodach huſto k temu wobežbje wotnajate kołeże ſajeja. Tu je najdóle wažne, pczołki jutru jenož jenu kczenjowu družinu wopytaja, kotrejž kczenicżkowy proch jenakeje družiny k wopłodżenju błuži. Pſchi tym ſo pczołka ſ barbu a wónju wodżicz dawa. Cżmjela pak jenož k jenej barbje lěta. S tuteje pſchicżiny ſłuſchatej ſadařſtwo a pczołařſtwo hromadże a ſtej na dobre a ſo ujerosumſchczomnje ſjednorżenej.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhladny na wjedro ſa jutſchiſchu wutoru:** Cżopke, tola hiſchcze njewobſtajne wjedro.

* **Prjedawſchi němſki kheżor w Doornu je pjecża cżjeſko ſthorił.**

* **Ssobotu wokoło 12 hodżin ſtaj dwaj pachołaj pſchi Dillingiſkich podkopkach dweju miſchtrow nadpadnyłoj, kotrajž kaſchcżiſtaj ſe 60 000 frankami mjdy do pſchirodnje njeſeſchtaj. Jeneho miſchtra do wutrohna tſelſchtaj. Kaſchcżiſka ſo ſmogowaſchi ruhżejnitaj cżekmſchtaj. Jedyn policajſki ſtražmiſchtr ſo hnydom ſa nimaj puſchi a jemu ſo poradżi, hórnika Groża ſ wutſelom do hłowy a nohi tak cżjeſko ranicz, ſo njemóżeſche dale cżekacz. Druhi ruhżejnik Italjan Natalio Tartoni je mohł ſ pjenjesami cżeknycz.**

* **Město Wilna w Pólſiſej je ſo ſ dżěła powodżiło. Rěka Wilija je dżeſcz metrow nad null ſtupiła. Dżěłarſka elektriſkeje mozy njeje ſo mohła pjched powodżenjom wobarnowacz. Wulka woda je nażnpane hoczenja pſchedrěła. Zyłe Wilno je bjes ſwětła. Tež wuſche leżaze městowe dżěle ſu w ſtrožbe. Woda ſtejo k ſtarej Wilenſkej wulkej zyrkwi doſahła.**



Leċenje z Japanskeje přez Cichi ocean do Ameriki. Yoshihara, znaty japanski lětaŕ, puści so tele dny na leċenje z Japanskeje přez Cichi ocean do Ameriki. To je k prěnjemu razej, zo sebi nječtó na tak daloke leċenje zwaži.

* **Też w Ruſkej ſu ſdżěła rěki pſches brjohi ſtupiłe. W Moſkwje ſu ſo někotre dróhi dopołnje pocżerłe. We měſcżje Orelu je ſo 750 domow powodżiło, w Kaluſy 600 domow a někotre fabriki a w Swnigorodu pola Moſkwy 134 domow. W měſtach Brjanſku, Twjeru a Moſaſku ſu milinarnje dla powodżenja dyrbłake pſcheſtacz dżěłacz. Tele měſta ſu łehdła bjes ſwětła.**

* **Amerikaniſte wjedrowanje ſo na podłožki powětrowego hibanja boja, ſo ſo Sſjednoczene ſtaty połnocznje Ameriki łětſa ſnowa ſ kataſtrofalnej ſuchoty podeidu, kotraž by dla ſuchoſcze polow hiſchcze hórſche jeżeliwki hacz łońſcha ſuchota měła.**

Swójbne powěſce

Sſtuſbjenaj: Ella Liſchkez a Arthur Warſchat w Budyſchinje.

Sſmjerſli: Richard Blümel ſ Hildegardu rodżenej Jurkez w Budyſchinje. — Dr. Eberhard Herrmann, wótčnik w Budyſchinje ſ Dorn rodż. Hänſlez w Lubiju. — Pawoł Herzog ſ Nuſu rodż. Olivez w Kamjenzu.

Sſmjerſli: Lina Richterowa rodż. Hetaſchez w Budyſchinje, 40 lět, khowanje běſche dżenſa pódżelu na Tuchoſſkim pohrjebniſchczu. — Bohuměr Schmidt w Budyſchinje, 81 lět, khowanje dżenſa pódżelu wot Tuchoſſkeje zyrkwje. — Hana Domaſchzyna rodż. Herzogez we Adolfſkej Hóſce, 49 lět, khowanje běſche dżenſa pódżelu. — Korla Bjedrich Bohumił Groże, wobſtejeſt fabriki w Kunnewałze, 86 lět, khowanje dżenſa pódżelu. Korla Eduard Arthur Nicolaus w Kamjenzu, khowanje dżenſa pódżelu. — Mařhilda Walterowa rodż. Frenzlez w Lubiju, 69 lět, khowanje budże jutſe wutorn pop. we 2 hodż. na katoliſkim pohrjebniſchczu. — Aug. Möſlerowa rodż. Kindermannez w Lubiju, 63 lět, khowanje dżenſa pódżelu. — Wilhelmina Karolina Hennigowa rodż. Schmidtez we Wóſporku, 73 lět, khowanje běſche njedżelu. — Korla Peters, ſchkleńcżerſki miſchtr w Bělej Wodże, 48 lět.

Zamſke wozjewjenje z Budyſina

Do wikowarſkeho ſapiſa je ſo dżenſa ſapiſało:

1.) Na łopjeno 725 nałutowanu firmu „Hornjołužiſkeje fabriki moſtowych wahow Pawoła Zieglerja w Budyſchinje“: Hana Harja Eberowa rodż. Galleiez w Budyſchinje je jako mějiczelka wuſtupiła Wahitwarja Pawoł Bjedrich Zieglerja w Budyſchinje je mějiczel.

2. Na łopjeno 1118 firma „Bjarnata Laſtera“ w Budyſchinje naſtupajo: Pſchekupa Bjarnat Laſter w Budyſchinje je mějiczel.

W Budyſchinje, 24. haprleje 1931.

Zamſke ſudnjſtwo w Budyſchinje.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerſ w Budyſinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyſinje. — Za hospodarſki dźěl: Arnošt Bart w Brěſkach. — Za nawěſtki: G. Janak w Budyſinje.

Hospodarſki rozhlad.

pondżelu 27. haprleje 1931.

Barlinſka burſa wosła ſaſtajenu ſobotu jara cżiſcha. Tola kurſy efektow ſo na dotalnym ſthodżenku dżerżachu. Podobne běchu witi ſ dołżnymi a rentowymi liſtemi. **Produktowe wiki** ſaſtajenu ſobotu ſaneho pschenicżnja njepschichineſchechu. W termińowym wikowanju běchu placżiſiny ſkrje ſtróżene. Sſobotu placżeſche zentnar

w Barlinje:

pſchenicy 14,35—14,45 hr., rożki 9,80—9,90 hr. najmyſkeho jeczmjenja 11,50—12,20 hr., wowſa 9,30—9,50 hriwnow,

w termińowym wikowanju:

ſa meju: pſchenicy 15,05 hr., rożki 10,30 hacz 10,25 hr., wowſa 9,77½—9,73¾ hr.

ſa julij: pſchenicy 14,90 hr., rożki 10,05 hacz 10,05—10,02½ hr., wowſa 10,05 hacz 10,07¼ hr.,

ſa ſeptember: pſchenicy 12,57½—12,55 hr., rożki 9,45—9,42½ hr., wowſa 9 hr. hacz 8,95 hr.

Sſwinjaze wiki we Wojerezach.

Pſchiwjeſli běchu 496 proſſatow, 6 běhałkow. Wobkhod běſche ſchpjatny, wosła tójſkeho ſthyknego. Wone placżachu proſſata

4—6 tydżeńſke	8—13 hr.
6—8 tydżeńſke	13—16 hr.
8—10 tydżeńſke	16—18 hr.

Běhałki 3—6 měſacżne placżachu 28—55 hriwnow.

Sſudnizy na pſchechadżowanje

we Sſerbſkich Paſtjach w hoſcżenzu dop. 1/29 hodżinach ſchkleńczany wós, žitna žnjejawa,

w Bělej Wodże w hoſcżenzu „Ke kónje“: radio, wſchelake wina a palenzy, wſchelake wosły, gramofon, polzu, kłowřaj, zigary, billard, ſchijeza maſchina, wſchelake meble.

Konkurſowe powěſcze.

Konkurs nad ſamoježnjom kubleńi Jdy Johanny ſwud. Wjeſiny w Hrubočzicach cżo. 7 pola Budyſchina je ſo ſkónczył, dokelž maja njeby widawki ſa konkurſowe jednanje. fryta.

Płaċiny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wojiowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaċiny po złotej hriwnje

	25. 4.	24. 4.		25. 4.	24. 4.
Pšenica	267-289	287-289	huny	19 21,0	19 21, 0
rožka	196-198	196-198	woka	23 26 00	23 - 6,00
naz. jačmjeń	—	—	modre lupiny	13-15 5	13-15,50
nal. jačmjeń	230-244	230-244	žolte lupiny	22-26,00	22-26,00
wows	186-190	186-19	žerdella	—	—
kukmrica	—	—	raps. wosuk	9-10,20	9-10,20
Pšenič. muka	34-40,50	34-40,50	lany wosuk	14 14,30	14-14 30
rżana muka	27-29,25	27-29,25	ocon. melasa	—	—
pš. wotruby	14-14,25	14 14,25	bžnj. kruški	15-16, 0	15- 6,00
rżane „	14-14,75	14-14,7	syno, 50 kg	16 -1,80	14-1,60
raps	—	—	žana słoma	0,7 -0,80	0,65 0,80
hrôch Viktor.	24-29,0	24-29,0	pšenč. „	0,6 -0,75	0,60 0,75
lane symjo	—	—	wowsna „	0,70-0,85	0,60 0,80
pjeluški	25-30,00	25-30,00	sena „	0,60 0,75	0,60 0,75



Autobusowa katastrofa pola Lille w Francowskej. Pola Lille w połnocnej Francowskej zrazy předměſtowy ċah z polej ſpěſnoſcu do autobusa, w kotrymž dżěłaċerjo a dżěłaċerki sedżachu. 14 wosobow so mori, nehdże 30 so zrani.

Wo zynkofilmje

W kinach so swjetscha jenoż hischcze synkofilmy pschedwjedu. Něme filmy so minu. Synkofilm hižo zyły žiwot dobywa.

W Parisu wuńdze psched lětom muž, kiž bě mał małe kino a kiž bě jako fajnizwuy cłowjek jara woblubowany. Hdyž w nowšnim filmje so pisla poda, to wón dwě desći hromadu dyri a publikum kwiczesche a radosežu. Hdyž so w filmje hrimasche, to wón samachny ſ blachom, so wjesko sarja. Poprawom je tutón muž wunamakał synkofilm. Schtož bě wón pschewjedł jako privatny žort, to je w Ameriji wulkopsčenyšlo tak rjez psches nóz, znowa siworiso a natwarisko.

Minjły filmarjo, kiž do Ameriki puczowachu, wróčachu so raz zyle fastrožni. Wschudże wosčewichu: „Njebudże wjacy němcho filma!“ A němske wupožczenje filmow, kiž žiwoje filmy wukrajej policzowachu, njemějachu wjacy wuspěcha. Nichtó wjazy wo něme filmy njerozdžesche. Hnydom pschesta wscho dźiwo we filmowemjach. Schto bě so stało? Synkofilm bě so jewił.

*

Dóby běchu w Nowym Yorku pokazali prěni synkofilm, to ludźo ſhromadźeni so za njón sahorjachu. Sa něschto njedžeł bě po bitwje. Němy film bě wotbyty. Wu sastorczeny do małych kinow pschednjesta. Synkofilm bě dobył na zyłej fronce.

Też do Europy dósta so synkofilm. Wón wschak bohužel-bóh-ma hischcze jara czężki pod techniskimi njedostatkami a brachami. Wón budże so dyrbjeć hischcze jara wudospołnić. Ale wšęcze też pola nas wschudże dobudże. Wopytarjo dźiwadła, kiž na sadnich městnach srědka lódy widžachu wobleża hrajerjow, cźi někto nóża w kinje wjsko ſ woczomaj a wuschomaj sapschimnjeć. Scžony jewischcza su rozpaczene.

Al Jolson, tón hlawny jazzowy spěwař, je z pěsnjun na žiwoje dźěcžo hej dobył zyły žiwot. Barlinjan Dupont stwori we wulkotnym jendźelskim filmje „Atlantik“ wiſije poměrjenja wulkolódze. A też Němzy maju hižo tkěrko dobre synkofilmy.

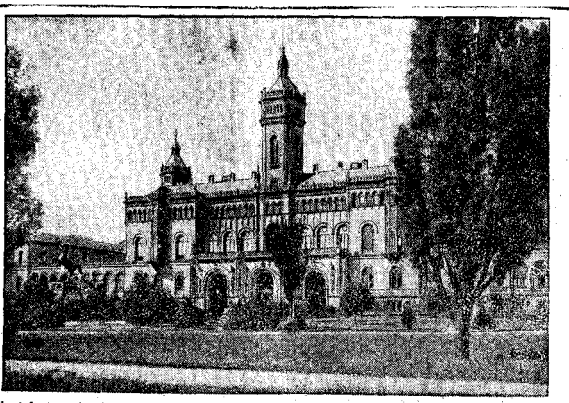
Ale Němska tu tola hischcze khěrko sady wostawa. Hdyž w Nowym Yorku, Parisu a Londonje hižo dawno synkofilmy pschedwjedźechu, to Němzy pschezy hischcze protikt dźěchu a žo samyšlachu a hej pschemyšlachu, hacž to wopraudźe wšěcho budźe ſ tymi synkofilmami. Njechachu amerikanske synkofilmy puschczeć do kraja. A tola dyrbjachu žo skónczenje podwolicz. Tak też my nětko mamy synkofilm a to se wschelakimi aparatami. Druhdy to klinczi kpje, druhdy hudźenscho, ſ tym dyrbjeli so hacž na dalsche spokojicz. To dóž hischcze wjele klaga.

Njeběch tak lohko, ſholowjeć synkofilm. Dołho su dyrbjeli wupruhowacź, prjedy hacž wokoſch njeſkónczne kaž wutkł. Hdyž mjesesche piwo klukotacź do schkleizy, to druhdy schmjesesche jako hubrik wodopad. Abo hdyž hrajerka nosiy na tschich ſkoſi, a žiłowej nohajay bo poschmorowaschtej, to klinczesche, jako bychu plomjenja knóſkotajo wubuchnyle ſ palozeho drjewa.

Hdyž běchu ras ſfilmowali hudźbu orchestra, bě potom pschi pschedwjedźenju filma błyschcež naras praſkot maſchinſkich tšłbow. Pschičina bě dešcź, kiž bě padak na tšchu filmowarnje a kiž ani operatorojo njeběchu pytnyli.

*

Ale synkofilm žo ruczje wudospołnjesche. Dźenża mamy wschudże hischcze dosež khmane synkofilmowarnje a synki so druhdy hižo tkěrko derje podawaju. Błiske a ſdalene ſunki so jara derje rosehrawajn. Kak derje te aparaty dźěłaju, možemy spóſnacź ſe sčžehowazeje anekdoty. Emil Janing hrajesche runje sa ſnaty hlawny film „Módry jandźel“. Runje bě so ſfilmowała rošmołwa. Hdyž ju na pruhowanje pschedwjedźechu, bě wschudże pschełyschcež spodźiwne ficženje. Tuchu najprjedy na nikaj-



100 lět Techniskeje akademije w Hannoveru. Techniska akademija w Hannovru, we Welfenskim hrodźe zaměstnjena, swjeći 2. meje swoje 100lětne wobstaće.

ku myschlu. Zyły atelej pschepytowachu ale wodarmo. Potom žo aparaty pschepytowachu ale też wodarmo. Naras sarjadnik, kiž pódla Janingja sčžesche, žo na njeho wottorhny a sareji: „Cłowječe, ty tole pschis nóſ ficžisch!“ Janings bě so wopraudźe rano troſchku nasmuſił a trochu šmorčesche. Hewak tutón ſmk ani šlyschcež njeje, ale aparat bě jón tola sapopadnył a wróčił jako khěrko ſyłute ficženje.

W najnowschim czasu ſu wunamakali srědk, so móža so takše pódlanke ſmki wostrowinić. Maju tu chwilu hižo ſdłuże synkofilmowanje, kiž móža na pisch ſe swojimi aparatami ſmki a haru zyłeje bitwy sapopadnyć a we filmje wróčić. Też wulki woheń hodźi so na ſamſtne waschnje ſa film sapopadnyć. Nuſoju mjechu ſoni ſamo žiwoje ſdłuże synkofilmowanje na kinſkej fronče, so bychu wojowanja sa wócžko a wuchu wopytarjow kinow sapopadnyli.

Synkofilm drje dźenża hischcze tak rjez „w pjelnjichtach leži“, je hischcze połny njedostatkow a brachow ale žo wšęcze dale wumije a wudospołni. Hdyž dźenża pschirunamy prěnje synkofilmy ſ dźenżnišchimi, to tola hižo mózny konſtatowacź wjetſy postup. Njewěrimy wschak, so němy film dospołnje wutłóči, runje tak kaž njebudże muž wutłóčeć bźiwadło abo radio. Kóždy wumělſtwo ſe swojim ſamſtnym ſaſadami žo dźerži a ſakhowa.

(Skónczenje ſčžehuje.)

Sokołstwo, šport a hry

Kopańca mjes Němſkej a Hollandſkej.

Wčerawsche wubědźowanje mjes Němſkej a Hollandſkej ſtónči žo ſ 1 : 1 w Amſterdamje.

Směški

„Wy ſeje hižo jónu pohłostany?“

„Haj — trójzy!“

„Wy tola wěſče, ſo tłokotanje potom tónkreż cźežſcho wupadnje?“

„Tak? Bych pak po prawom ja ſprawniſche měł, hdyž bych nětko rabat dosta!“

*

Wožcbna korčma.

„Knjes pinčnik, mam jenož jenu hriwnu, ſchto móžeče mi poruczić?“

„Jenu druhu korčmu!“

Towarſtwowski powěſtnik.

Budyšin. Młoda Jednota: młodźency a knježny maja srjedu 29. haprleje w Serbskim Domje zhromadnu měſačnu zhromadźiznu. Přednošk změje k. dr. Wjaclawk: Nastaće města a jeho baje. Wutrobnje přeprošujetaj. předsydstwje.

Nawječorny wokrjes. Pjatk 1. 5. wječor ½8 hodź. wokrjesne zwučowanje w Pančicach. Pruha za zlět. Kóždy aktivny bratr dyrbi so na nim wobdźělić. Wokrjesny načolnik.

Župa „Jan Arnošt Smoleć“. Skupinowi předsydźa zeńdu so pjatk 1. meje po zhromadźiznje Domowiny ke krótkemu posedźenju dla župneho lětneho porjada.

Wjesna leżownosć

z klamarſtwom, swobodnym bydlenjom, zelenowej a sadowej zahrodu, też za rjemjeslnika jara přihódna je na předań abo k přenajeću

w Lejnje 7b p. Khrósćic

Transport młodych a srěnjolětnych, sylnych a lohkich wysokosućelnych jara dobrych wužitknych, podsobnych a dójnych

kruwow

mam jara tunjo na předań abo k wuměnjenju u Tohounja mam nimale nowu

trawuréz. mašinu

tunjo na předań

Max Köbler, w Niježi Wsy a w Njeswačidle 69

17—18 lětna

holca

so hnydom do ratarſtwa pyta Bliže zhonić **w Serb. Now.**

Skót na pastwišća

Byki a jałojcy

přijima na pastwu

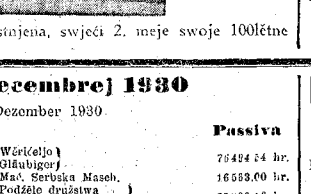
Ryćefkubło we Wutołčicach, póſt Přěčecy

Wot ratarſkeje komory **připóznata pastwa**

Bilanca k 31. decembrej 1930

Bilanz per 31. Dezember 1930

Aktiva		Passiva	
Pokładnja Cassa	19.89 hr.	Wěrićelja Gläubiger	76494.54 hr.
Póstowy ček Postscheck	1164.07 hr.	Mać. Serbska Maseh. Podźele družstwa	16583.60 hr.
Mašiny Maschinen	10421.96 hr.	Genossenschaftsanteile Reservefonds	25000.16 hr.
Pismiki Schriften	10971.65 hr.	Reservefonds Přenošk z lěta 1929	5967.18 hr.
Nadoba w stajeńi	1165.65 hr.	Vortrag v. 1929	83.47 hr.
Setzerei-Inventar		Dobytk Gewinn	2454.64 hr.
Powšitkowna nadoba Allgem. Inventar	2957.19 hr.		
Čišć. pap. a čišć. list. Druckerei, Pap. u. Druckb	9654.61 hr.		
Knihikupstwo aktat Buchhandlg. Bestand	33721.11 hr.		
Now. papjera a žadanki za naw. Zeitung, Papier, Inserat. Aussenst	5720.84 hr.		
Žadanki Aussenstände	41763.02 hr.		
	126509.99 hr.		126509.99 hr.



Smolerjec knihićišćeŕnja a knihaŕnja

zap. družstwo z wobmj. ruk.

Schmalers Buchdruckerei u. Verlagsbuchhandlung e. G. m. b. H.

Arnošt Bart — Ernst Barth

Rěčnik a notar Wićaz — Rechtsanwalt und Notar Lehmann

Bestand Ende 1929: 73 Genossen mit 283 Anteilen und 25300 RM Haftsumme
Zugang 1930 — Genossen mit — Anteilen und — RM. Haftsumme
Abgang 1930 — Genossen mit — Anteilen und — RM. Haftsumme
Bestand Ende 1930 73 Genossen mit 283 Anteilen und 25300 RM. Haftsumme

Picowanska rěpa

ctr. 50 pj wot fajmy ma na předań **ryćefkubło we Wutołčicach,** póſt Přěčecy

Płuh

nowy za ložšu zemju tunjo na předań

Bliže zhonić **w Serb. Nowinach**

Ralbičanska nalutowaŕnja

změje **pjatk 1. meje** popołdnju w 6 hodź. zhromadźiznu **w Ralbicach**

Wšitkich sobustawow wočakuje

Předsydstwo

Městno za priwzaće dźěśća

so za 4lětnu katolsku holču (syrotu) pyta, hdyž dźěco lubosćiwe přijeće namaka

Poskićenja pod **H 17** na wudawaŕnju Serbskich Nowin

Najlěpše kołbaski

staroněmske, kołbukowu kołbasu, wšědnje čerstwu

a jatrowu a čornu kołbasu, punt wot 60 pj. poruča

Paweł Kurt Zieschang

na Zitnych wikach 22

Přesadźowanje

Wutoru 28. haprleje 1931 dopołdnja ¾10 hodź. přesadźuju dla spušćenja wotnajenja

w Hänselec hoscencu w Hornjej Hórcy 27

dobrowólnje a zjawnje

rólny grat, mašiny, knježski wóz knježske sanki, rólnaj wozaj, korčmańske připrawy, wšel. meble a. t.

Arno Wuschick

přis. a zjawnje přistajeny přesadźowaŕ

Bolm lubemu Knjezej je so spodobało dźensa rano we 8 hodź. ze swěta wotwołać, ze swjatymi sakramentami doma wobstaranu, našu lubu sotru a ćetu

Hańža Pjechec

w Baconju

swojeje staroby 61 lět, 5 měsacow a 29 dnjow.

Tuto wozjewitaj we wulkej zrudobje

Jurij Pjech, kubleŕ w Kanecach
Marja, zwud. Lipićowa w Češkecach
a druzy přiwuzni

Khowanje budźe štwórtk dop. w 9 hodź. w Baconju.

SERBSKE WOTNY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiličišćerńja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšlki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšlki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čěłneno znjezbožењa z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bězny. Kóžde znjezbožењe dyrbi abonent hnydom łutej zawěšćacej bancy wozwěć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerlne znjezbožењa dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozwěja.

Cisło (Nr.) 98 | Budyšin — Wutoru, 28. haprleje 1931 — Bautzen | Lětnik 90

Němski financny minister wo hladanju srjedźneho stawa

Barlinski swjasł ſamoſtatneho ſrjedźneho ſtawa je njedźelu w Barlinje rjad přehladnoſćhow wotewrił. Wſchě ſrjedźne ſtawy maju tam ſkładnoſć, ſwój program ſamoſtatneho ſrjedźneho ſtawa roſwiwać. Njedźelu je póbla prujſeju ſejmſeju ſapóſłanzow Bayera ſe němſkeje ludoweje ſtrony a Kniešta ſe ſtatneje ſtrony . . .

němſki finanzny minister Dietrich

rěčał. W ſwojej rěčži je něhdźe ſłědowaze prajił: Najniſchi dypk roſwića ſmy w tym naſtupaniu přehwinyli, ſo je licźba dźełonjemějerjow wróćo ſchła. Wſchudźe ſo njeje poradźiło, realne dawki ſnižić, dokelž je němſkoſtatna rada knježeſtwowe přenjotne namjety přehemńka. Twarſke hoſpodarſtwo je ſo dyrbjało wottwarić, dokelž ſmy wobydlenja nutrnyli, kotrež mjenje ſamoźitym niczo njepomhaju, dokelž jich wotnajeńſći pjenjes njemóža ſaplaćić. Statne hoſpodarſtwo dyrbi ſaſo privatnemu hoſpodarſtwu měſto přehewoſtajić, a jenož małe wobydlenja ſmědźa ſo ſe ſjawnymi ſrědkami natwarić. Rěčnik potom na kapitel

kapitalizmus a bolſchewiſtwo

přehejdźe a wo tym praji: Wjeczornoeuropiſli kapitalizmus njemóže bolſchewiſtwu ſ tym napřehećiwo ſtejeć, ſo ſtajnje wjetſche kapitalje ſhromadźuje, ale ſ tym, ſo póbla wulkeho kapitala ſchěroku ſrjedźinu ſrjedźnych a małych exiſtenzow ſdźerżuje a ſaſo wutworja. To ſo ſtawa, hdyž tele ſrjedźne exiſtenzy, na mjeńſchi abo wjetſchi kapital ſo ſepjerają, wojowanje přehećiwo bolſchewiſtwu roſſudźeja. S tutych myſłow wuchadźejo dyrbi ſo ſadać, ſo ſo

ſrjedźny ſtaw a jeho wobſchědźeńſtwo ſ dawkami njepřehećeji.

K tomu je ſo prěnja kročeł ſ tym činiła, ſo ſu ſo **ſamoženja hač do 20 000 hriwnow wot ſamoženjoweho dawka wuſwobodźile.** Rěčnik potom ſa najwjerſchu fluktuiwoſć wuſtupowaſche a ſłóncźi prajizy: Nochcu ſa mjelčeć, ſo dyrbja ſo wſchě moje roſkoſenja w ſwišu ſe wulkim praſchenjom widźeć: **Kak ſo reparazijſki ſyſtem roſwije a roſrińa?**

Po ministrowej rěčži, kotraž ſo ſe ſylnym přihłoſowanjom přihija, ſejmſki ſapóſłanz Bayer reformu ſamoſčenja dźełonjemějerjow žadaſche. S njeho bychu ſo dyrbjeli ſaſonjzy dźełaćerjo zyle wuſamknjeć, mjes tym ſo bychu ſo dyrbjałe narunaniſte khorobne kaſy a mišchtrſka wuczba ſathować.

Ssejmiſki ſapóſłanz **Kniest ſo přehećiwo finanzney pomoży ſa ratarſtwo wobrećі.** Tute pomoż dyrbi jenož ſrjedźny ſtaw ſwjeſeć, ſchtož ſo njehodźi wuſpranwić.



Němski zeživjeński minister Schiele, kotrehož žadanja powyšenja němskich ratařskich cłow w němskim knježeřſtwje k wótremu wojowanju dowjedźechu.

Hindenburg němski preſident na čas žiwjenja

W ſhromadźiſnje w Flensburgu je němſkoſejmſki ſapóſłanz dr. Schiffrer přehipowěźił, ſo ſo **němſka ludowa ſtrona** prawizowej oppoſiziji ſe wſchěmi mozami napřehećiwo ſtaji, kotraž žada, ſo by němſki preſident wróćo ſtupił. Wona nawopak ſakonjowy nacziſk ſapoda, kotryž namjetuje, ſo by ſo na **Hindenburga ſaſtojnſtwo na cźaſ žiwjenja přehenjeſło.** Swoprědka je němſka ſtrona nazionalnym ſozialiſtam wocźahuju napřehećo ſtała, dźenja pak k experimentowanju njeje žaneje khwile wjazy.

Němſka ludowa ſtrona njeje hiſchcze přehipowěźenje ſapóſłanza dra. Schiffera potwjerdźiła. Tohodła ſo ſa wokomik hiſchcze njehodźi ſ wěſtoſću rjec, hač praktika němſkeje ludoweje ſtrony we wſchej formje tajſi namjet ſapoda. Tola na tym ſo njehodźi dwěłować, ſo bychu přehiwiſowarjo němſkeje ludoweje ſtrony myſł podřehſchenja Hindenburgowemu preſidentſkemu ſaſtojnſtwu najzjiwiſcho powitali. Bližiſche budźe ſo drje wo tym mózrjec, hdyž ſo ſtroniny wjednik Dingeldey, kotryž je w tutkhwilu w Darmſtadtu, do Barlina wróćі.

Stupi Stegerwald wróćo?

Barlinſki „Montagmorgen" je wčera powěſć přehiniejł, ſo **by němſki dźełowy minister dr. Stegerwald wróćo ſtupił,** hdy by miniſterſki kabinett złowne **žadanja němſkeho ſeživjenſkeho miniſtra Schiele bjes přehemńenja přehijał.** Stegerwald je w ſobotniſchim kabinettowym pohođenju ſwojim kollegam roſjaſnił, ſo njeby mohł dźeje na ſwojim měſtnje woſtacź, hdy bychu do **Schielowych** žadanjow ſwolili. Stegerwald je hłowny přehećiwnik powjetſchenja złow na dowos wukrajnych ratařſkich wupłodow, dokelž ſo ſ wjetſchimi ſkami ſeživjenje induſtrialnych dźełaćerjow podróži. Stegerwald je naſtork ſ ſnižењu dźełaćerſkeje midy dał. Tohodła na ſa ſwoju winowatoſć, tomu ſadźewacź, ſo ſo nětko mjenje ſaſłužaſym dźełaćerjam ſeživjenje podróži.

Konſumſke towarſtwo a podroženej khlěboweje płaćizny

W Hamburgu je ſo generalna rada zentralneho ſwjazka němſkich konjumſkich towarſtwow ſeſchła. Wo praſchenju podroženja khlěboweje płaćizny je wobſamknjenje přehijała, kotreż je němſkemu kanzlerej dr. Brüningej je ſłědowaznym telegramom na wědomje dała: Dla njepřehećtawazeho powjetſchenja płaćizinow ſa přehećeju a rožku, hodźi ſo wot dźeſchcheho cźaſa khlěb jenoż ſe ſchkodu pjcz. Khlěbowe płaćizny dyrbja ſo we zyłej Němſkej powjetſchicź, hdyž ſo **zło ſa přehenju a rožku njeniži.** W Hamburgu ſhromadźena generalna rada zentralneje rady němſkich konjumſkich towarſtwow je ſłědowaze wobſamknjenje jenohłoſnje přehijała: Po ſakonju wo přeheměnjenju złow ſ 28. měrza 1931 ma němſke knježeſtwo powinnoſć, podróženju khlěbowych płaćizinow ſ khmanymi naprawami ſadźěwacź. Mjes tym pak ſu ſo khlěbowe płaćizny dale podrožiłe. S tym ſo njeſamożiłi přehetrjebarjo, kotřiž ſ hoſpodarſkej kriju cźerpja, cźeſko poczeżeja. Hdyž je ſo wot pjelarjow žadało, ſo njebychu khlěbowe płaćizny njedźiwajcy drožſchich mukowych płaćizinow powyſchili, je to njeprawo, kotreż pjekarjow ſahubja a ſo hoſpodarſcy njehodźi ſamołwicź. Němſke knježeſtwo może přehewſatu powinnoſć jenoż dopjelnicź, hdyž ſ dožahazym ſnižењom **złow žitowe a mukowe płaćizny k lěpſchemu přehetrjebarjow ſłužſchi.** Generalna rada to wot němſkeho knježeſtwa žada. Naležnje proſymy, ſo by ſo zło ſa přehenju a rožku ſnižiło.

*

S roſwiczom hoſpodarſtich wobſtejnoſczow je ſo němſke knježeſtwo do ſtraſchneho cźeřha ſahnało. Sadokjeżnym ratarjam je ſlubiło, ſo jim ſ wjeleletneje nuſy wupomha, a na druhej ſtronje njeſamożiłi přehetrjebarjo přehećiwo tomu protestuja, ſo ſo jim khłeb podrožuje. Přehi wſchěm tym ſu też ratarjo hiſchcze njeſpokojom; přehetož nětčiſche wjetſche žitne płaćizny jim nicźo njepomhaju, dokelž ſu ratarjo ſ pjenjeżnej nuſu nuczeni **byli,** wſchitko ſwoje žito hnydom po žnjach přehedacź. Nětkole ſu ſkoro wſchě žitne łubje próżdne.

Drewitza zaſo wuzwolili

Na ſtroninym ſjěźdźe hoſpodarſkeje ſtrony w Hannoweru ſu póndźelu w tajnym wjelehodźinſkim pohođenju ſnate poroki přehećiwo ſtroninemu přehedſydźe Drewitzej roſprajili. Na tónzu dołheho roſprajenja ſu ſapóſłanza **Drewitza ſa ſtroninoho přehedſydźu ſe 731 přehećiwo 258 wotedatym hłoſam ſaſo wuſwolili. 12 hłoſow bě njeplatźiwych.**

Wuradźenja hač do pozńednich wjeczornych hodźin trajachu. Hdyž bě přehedſydźa roſkładł, kak ſ jeho proſtejom ſteji, nětkoſi rěčnizy oppoſizije rěčachu, mjes nimi **Beier ſ Drježdźan,** kotřiž prajichu, ſo njeje mjes njej a wjetſchinu we wězownym naſtupanju žaneho roſdźěła měnjenja, a ſo žanu ważnoſć na to njeſkładu, ſo by ſo ſ njej žako ſ oppoſiziju w popranwym ſmyſle ſłowa jednało. Wona ſłebi jenoż přehije, ſo by **nětčiſchi ſtroniny přehedſydźa, kaž dołho ſudniſte jednanje přehećiwo njemu traje, w ſtroninym ſajimje přehedſydſtwo ſtoſ-ji.**

Někajtich hroženjow njeje oppoſizija, kaž je towarſtwo nowinſtich nakładnikow ſe ſtrony ſhonika, zhłyſchecź dała. Wjele bóle ſu też ſaſtupjerjo oppoſizije prajili, ſo ſtronje też ſwěrni woſtanu, hdy by ſo jich měnjenje njeprěhećiłchźało.

Přjedy wólby ſo někotre přeheměnjenja wuſtawkow přehijachu. Po nich dyrbi ſarjadowaze přehedſydſtwo we přehichodźe ſ dźewjeczi robuſtawow wobſtejecź. Sarjadowazemu přehedſydſtwu přehedſydaj němſkoſejmſkeje a pruſkoſejmſkeje frakzije přehiſłuſchataj. Pódła toho je ſo ſchěrſche přehedſydſtwo wutworiło, kotreż je je ſaſtupjerjow wólbnych wokrjeſow ſeſtajało. Sarjadowaze přehedſydſtwo je ſo dła přehićiżinow přehiſłuſchnoſće po přehećeju ſtroninemu přehedſydźu Drewitza roſchěriło.

Goebbelsa w Mnichowje zajeli

Němſkoſejmſkeho ſapóſłanza dr. Goebbelſa je policźija póndźelu, hdyž w jenym Mnichowſkim hotelu wjeczerjeſche, ſajała. Goebbelſa, kotryž bě ſrěbi hižo měſtno w ſpańſkim wołu kupił, ſo potom ſ přehewodom jeneho policajſkeho ſaſtojnika do Barlina wróćі. Sud bě poručił, jeho ſajeć, dokelž njebě k termiji w Barlinje, ke kotrejž bě kłaſany, přehićhcol, ale ſo přehi poſłedźenju frakzije nazionalnych ſozialiſtow w Mnichowje wobdźělił.

Spionaža w Leunaſkich dźěłańjach

Wo ſpionažnej naležnoſći w Leunaſtich dźěłarńjach je ſo hiſchcze ſhoniło, ſo je žona ſajateho Beckera, kotraž je jako poſtužobnica w patentowej pišarni Leunajtich dźěłarńjow přehijatajena była, w ranſchich hodźinach njewobdźěłowana była. Wona je wołtowe wotčišćhcze ſamkow ſhotowiła, po kotrychž je jejny muž jenemu ſamkarjej wſchelake klučze wudźěłacź dał. Tak mózheſche žona do wſchěch thamorow piſańſtich błidow, ſ kotrychž akty bjerjeſche. Jejny muž je tónle aktowny material ſ dźěła w nozy fotografował, ſ dźěła je ſ njeho wotpiſki činił. Přeczeż ſmjeſe ſo ſapoczatk junija přehed němſkoſtatnym ſudom w Lipſku. S dźěła budźe ſo přehed ſjawnoſczu jednacź.

Bojosć přehed attentatami w Spaniſkej

S Barcelony ſo powě, ſo je ſo tam přehi wopyće miniſterſkeho preſidenta Zamory přehipad ſtał. Hdyž ſo automobil miniſterſkeho preſidenta do hroda generality ſawinu, w cźiſłchcźerju jedyn Němc, kotryž je wot dweju mežnazow bjes dźěła, nadobo do ſwojeho khołowneho jaka pſchimmy, ſo bychu jemu liſtownju njekradnyli. Ludźo w jeho blišſchoſći pak ſebi myſłachu, ſo chce Němc revolwer wucźahnyć a do Zamory tčelcź. Lud ſe tohodła do Němca ſ pukami da. Na polizajſtwoje pak je Němc mohł dopokazacź, ſo njeje žadyn revolwer přehi ſebi měł. Na to ſu jeho ſaſo na ſwobodu puſchcźili.

Miniſterſki preſident **Zamora** a hoſpodarſki minister ſtaj dźeń w Barcelonje přehebywawſchi, ſo njebjelu wjeczor do Madrida wróćiłoj. Zamora je w Barcelonje offizěrow tamniſcheje garniſony napominał, ſo bychu nowemu knježeſtwu, kotremuž je ſo 14. haprleje wójſko přehiſłuchnyło, ſwěrnje ſłużili. Přehi wjetſchich wuhotowanjach, kotreż ſo ſ přehićiżinu Zamoroweho wopyta wotměchu, ſo marſeillaiſa piſkaſche, kotraž ſo w tutkhwilu jako narodna hymna wobhładuje.

Zhromadźenja k nadběhej na Madeiru

Po powěsći z Funchala na Madeirje staj tam jendźelski tschižak „Cyrlew“ a portugalski tschižak „Vasco da Gama“ pschijełoj. S Lissabona žo powě, so staj jedyn saniczak a jedyn pomorny tschižak k Portej Santej, małej kupje pola Madeiry, wotjełoj, hdyž žo knježeŕstwowe wojerske mozy zhromadźeja.

Jendźelski hospodarski plan bjez njedostatka

W jendźelskim delnim žemje je finanzny minister Snowden žwoju z napjatosću wočakanu finanznu rěcź wo statnym hospodarskim planje mět.

Hačrunje hospodarśi cźischi załdženeho lěta žwojeho runjecza nima, je mózno było,

statny dołh thěro smjeńschicź.

180 milijonow hriwnow je z němskeje mobilizaziskeje pożczonki doschło, tak lo je žo na njewočakane waschnje mohło se statneho dołha 32½ milijona puntow (1050 milijonow hriwnow) wotpłacźicź.

Pokładowy kanzler pschichodne dołhody z złow a akzijow na 238 milijonow puntow (loni 245 milijonow puntow) a wschě dołhody hromadże na 766 milijonow puntow (loni 776 milijonow puntow) wobliczа. Dokelž žo wudawki pódla pótny a fonda za twarjenje dróhow, kotrejž žo žamo wudźerżatej, 803 366 puntow wuczinjeja, **dešizit 38 milijonow nastanje.** So by žo typ łohkich motorskich kolow spěchował, dyrbi žo dawk na motorske kola z zylindrowym wopschijeczom 150 kubikowych zentimetrow na połowzu snižicź. Pokładowy kanzler myśli fiskalisćeho zlowneho tarifa wotpokasa. Tale methoda je sestaranjena a žo njepospŕedneje pschećiwo mšam dźełaczerjow měri. Tajkemu namjetej njebudže ženje pschihłosowacź.

33 milijonow puntow, kotrež žu žo za cźaš wójny dla měny w Ameriźy załožiłe, žo nětkole na jendźelski kreditny konto pola banki za internazionalne płaczenja pschepokaje. S tejele sumy wón **20 milijonow wotsběhnje,** a tak dešizit 37 milijonow na nětkaje 17 milijonow sniži. Knježeŕstwo nima mysle, dołhodny dawk powjetschicź, dokelž je dwělne, hač bychu žo z tym wjetsche dołhody dobyłe.

Fascismus a katolski wukoń.

Generalny sekretar fašizitiskeje strony Giurati je njedźelu psched tydźenjom w Milanje psched swjatšami fašizitiskeje młodźiny kěć mět, w kotrejž žo też wo wukubłanju katolskeje młodźiny wupraji. Bamža je tale rěcź k pišmu na Milanskeho arzybiskopa, kardinala Schustera, pohnuła. Bamž z tym druhi krócź do swady mjes fascismom a katolskim wukonom sapschimuje. Wón na to pokasuje, so **ma zwrjeł prawo, młodźinu wukubłacź.** Fascistiske knježeŕstwo ma niz jenož powinosći, šastojnstwa kedźbu měcź, kotrež je Bóh zrjadnje porucźił, ale też jeho wukonjenje spomožicź. Bamžowe pismo skónčnje praji, so je fascistiske žadanje za knježeŕstwom, kotrež chce też njesachodne žiwjenje wodkněžicź, bludnosć, kotraž žo njehodži praktizy pschewjesć.

Rumunska

Madźarozy pschećiwo Brandschej.

Politiska strona madźarskeje mjeńschiny w Rumunskej je njepschećiwjelske hibanje pschećiwo pomjenowanju němskeho žemikeho sapóstlanza Brandscha za ministra mjeńschinow sawjedła, dokelž je Brandsch pschećiwo Madźaram njepschećeleźny smyśleny. So by Madźarow směrował, je ministerski pschedsyda Jorga pjeca Madźaram žlubił, so chce, **hdy by trjeba było,** Madźaram je tym napischeco pischińcź, so by w schuliskim ministerstwje wošebite techniske wotdźelenje zarjadował, kotrehož wjedźenje by jenemu Madźarej dowěrił. Za pschedstejdu tohole wotdźelenja **bychu** najšerje potom Bukareśtskeho reformerskeho duchownego Tokeša pomjenowali, schtož by madźarska strona podpjerała.

Knježeŕstwowi wojacy w Funchalu na kraj stupili

Póndźelu žu žo pod schkitanjom zawěrazeje źeleźnoj wójnitich łódźow knježeŕstwowi wojacy blizko Funchala na kraj wušadźili. Sběžarjo najprjódy z źeleźnu maschinitich źělbom pytnachu, wušadźenju wojakow na kraj zadźěwacź, czeknychu pak, hdyž žo jim jich nadawk njeporadźi. Knježeŕstwowi wojacy schtrickowarnju zběhnu z tónkownachu a žo potom na wójnske łódźe wróćicźu.

Póndźelu je 90 wołsobow z Madeiry do Londona pschijełko. Kaž powedaju, žu zběhnjenju wojakow na sakitanje pschihotowali. Sa liczbu wuktajanow, kotrež žu na kupje wostali, žu **wěste** strony zało neutralne postajile. Wobydleŕstwu je revolucija hjesdźak.



Nowy němski pósłanc dr. Rieth je swoje zastojnstwo we Winje nastupił.

Ze Serbow

W **Budyschinje,** 28. hapriela 1931.

— **Wo wjedrje.** Schkleńca pokasuje wschak wschitko hischće na njewobstajne wjedro. Najšerje pak budźe zbery postupowacź. Nišina z krótkeho wjeczora, nasche wjedro hač dotal kazaja, wotšalnje žo pomałku k dołhemu wjeczorej a pódla žo wucźahuje. S Zjorźitich kupow pschikhodża nowy wyschina a pschinjese nam najšerje wowjedrjenje. Sco wotšalowaca nišina może nam dźenja se swojimi twarźakami pschejo hischće njewjedra pschinjeseć. — Jutrje hrjadu skhadża žlónčko 4,37 hodź. a khowa žo 7,17 hodź. Měźeczk skhadża popołdnju 3,46 hodź. a žo khowa rano 2,36 hodź. — Wčera wjeczor we 7 hodź. barometer 737, hygrometer +2, thermometer we dnjo +16. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer +1, thermometer we nozy +8. Wuhlady na mało žo pschemjenjaze wjedro.

— **Swój 40-letny wobkhodny** jubilej swjeczi dźenja k. cźakanikarski mišter Ernst Herkner. Won je swój wobkhod psched 40 letami załožił, kiž bóschce swopokka na Hlownym torhoschcu 8 a žo potom na Seminarskej hasu 13 pschepołoži. Dokelž je 28. hapriela tež sobotu 40. kwołny dźeń jubilara, swjeczi swójba dwójmy cźestny dźeń, ke kotremuž tež my ji wjele sboža pschejemy.

— **Wotewrjenje rěmiskeho wobkhoda. Kaž w nawschatku dźensnischeho cźisła cźitamy, wotewri k. rěmišli mišter** Erich Hanbołt jutrje swjedu na Kjažerskej dróhy 15 wulku wotnožku rěmiskeho wobkhoda z wulkej gnědarinu.

— **Pschemeńnjenja we wobkhodże mješcźanskich omnibusow.** Dokelž žu žo hospodarske pomery dale schubjenschiche, je zarjadnistwo mišcźanskich omnibusow swoprokka sa lecźne poletko nuzowane, wot 1. meje 1931 cźaru cźo. 2 (Hausenowa dróha-Zidow) sastajicź. Zidow a Sedanske naměsto da smjetaj pak też dale autobusowe šwitki po 40 mjeńschinach z cźaru cźo. 4, kiž nětko tatle jědźi: Spodzatk na Cźornobóšskej dróhy (niz wjazy na Lubijskej dróhy) — dale Sedanska dróha, Sedanske naměsto, rózk Wettinskeje dróhi, Stieberska dróha, Tišlanska dróha, Dwórnischcźo, Póstowe naměsto, Zitne witi, Schuleńske wrota, Garbarska haša, Sklonoborschcźanska dróha a Wjelkowska dróha.

— **Padnischtwo.** 21. hapriela 1931 we Wulkej Dubrawje muzaze koło znanki „Dixi“ cźo. 276 460 krabnychu. Kolo mějesche cźorne krožna, horjeschibnjene wodźidło, cźornej celluloidowej pschimadle, žołte swjena se cźornymi šnurkami, dwoh pedal z grotom swjatany, cźornej błotoschtitkaj, swónčk z napischmom „Kurt Handrick, Radibor“, brune žedło se žołto-cźornym kaschćikatym pschikrywom, Torpedo-gumobéh, schérej gumijowej wobrucźi. — Wo wjezowne zdźelenja pschi žandarmstwje we Wulkej Dubrawje a kriminalne wotdźelenje w Budyschinje.

— **Sawrjeny puć.** Sjawny puć z Njechornja do Brěsez žo dla nasypowanja na Njechorskich honach wot 28. hacź 30. hapriela t. l. sawrje. Jšdny wobkhod pokasuje žo na Hrodźišćo.

S **Wowinowa.** Tu dyri sašchu njedźelu wotschez pt blyska do radijowego powoda knjeza žiwnoschćerja Kuczki. Won sniźi z tym też pschijimanišći aparat. Nadźijomnje žo schkoda je sawěsćenjom narunna, kiž statna schkrizkowarnja kóždenn blyschcerjej sarucza. Wohudźak njeje nichtó pschi tom do cźinje schkody pschischoł.

S **Dobrujche.** Póndźelu na ranje wotpali žo brózeń murjerja a ratarja Sibarja. Brózeń běsche k domjetnu pschitwarjena a žo hacź na murje sniźi. Wobydlerjo doma běchu we wulkim strasche a dyrbjachu žo spěschnje wutkowacź. Je wobzarowacź, so žo sašo na tutej leźownosći palesche, dokelž žu twarjenja po poslednim dospołnym wotpalenju w februaru 1926 po nječźim natwarili. We wulkim strasche stejeschе też žuzdobny Knospej statok. Tola prózowanju wobnjowych woborow žo poradźi, jón wukhowacź. Měnja, so je sšišnika ruka woheń załožika.

S **Raschowa.** Ssobotu popołdnju w 4 hodź. tu z jenoho pěschcheho z Budyschina wólišchcźa zajachu. K. Reuter. Bobustaw Budeśtecźanskeje dźełacźerskeje samaritiskeje tołony, dowjedże zkhorjeneho do jeneho domu. Auto, kiž nimo pschidźe, wsa jeho žohu do Budyschina.

Z **Radworja.** Wěmy, zo bě njedźelu deščikojte a njewjedrowe wjedro. Błyski sapachu a hrimot rześe. Też zwaži seši błysk do tudomneje Šmidkec sadoweje zahrody. Wón dyri do rjaneje kruświny, wotpači mały dźěl a skoči potom na blizku murju. Na njej bě kałaciny grót. Po groće suny so błysk wokoło 4—5 m hač do kónca, wottorhny rózk murje a zjědze po drjewjanym koliku do zemje. Ludźo to widźachu, jedyn třěchikryjeŕ na třeše w blizkosći so njemało nastróža, a też druzy nastróżachu so žałostneho wrjeskota. Zahroda je z dweju bokow z twarjenjemi wobdata, kak lohko by błysk mohł do twarjenja dyrić? Ale bě Bože zwarnowanje! To so sta 27. 4. 31 w Radworju.

S **Bomarq.** Njeschožo, pschi kotrymž może žo hischće wo zbožu rěcźeć, sta žo sobotu na tudomnym dwórnischcźowym pschethodże. Wobkhod je sobotu pop. ½3 hodź.

Wšědne zjewy

Wobras se žiwjenja małych ludźi.

91] (Pokračowanje).

Pschewod dźěsche pisches kěrchowne wrota runy puć k rowu z cźerstwa wurytemu a pschihotowanemu k pschijeću nowemu wobhrjebnemu městu dotalneho, kotrehož nop a kofcźe do hromady wotpočowachu na dnje łohzy z porstami zagrypane.

Tótka stojesche pschi rowje a z wušmĕwom dozyła žo niehodźazym k jeho srudnemu rjenjeżku, schnupoju z brězowe tyści, witasche pschijinježeneho, kaž domjazy knjes wita podružnika, kiž je žebi bydleńe samołwit a porjadnje zaplacźił žwój zawdak.

Knjes njeběše dotal na městnje, dyrbjesche žo cźakacź na njeho; bě žo po rańschich sadźerźał, hdyž bě macź nuts wjedł bjes dźěsća, kotrež bě w jeje schćěcź njedźelach wumrěło.

Kaschcź z Wojcźechom Ternku postajichu pschi zamem rowje. Pschewodźerjo pschestachu žo modlicź a stajichu žebi zaho na hlowu; běsche chłódno i rana a hwisdasche wótry, rězny wětr.

Tótka pocza jich sabawjecź, kaž hosćicźel, kiž na sa žwoju njeśłychnu winowatosć, so by žo hosćom njestałkało. Něcźesche wo njedrje, skorjesche na dešcźecź tak dołho trajazy, kiž je pódu pschemarził hacź hłuboko dele, so njeje mózno row, kaž žo ględa, wurycź w tajtim panzanju. „A ja to dołamu potom 52 kbejzarjow —“ posbudźi wokolnych k žobuzelnosći.

Veronika zaplaka; klincźesche ji to kaž porok scźinjeny ji a mortwemu jeje muzej, hacźrunjeź tótka, cźłowjek dobry hacź do kosczow, tak to njebě ani myślił a jenož po rady hórschcźesche na žwoje rjenjeżko, kaž to ludźo wschěch stawow dozyła rady cźinja.

Wobdźělnizy pohrjeba běchu žo zastupali wschitzy pola rowa; jenoh Zyrantk wotstupi, brodźesche pisches wulke błóto k druhemu, zdalenemu rowej, so by žo pomodlił a z khcźikom wosnamjenił rowcź někoho jemu bliskeho, też njechcźesche žnadź wobtacź w towarschnosći, nad kotrejž cźujesche žo powyschenu jako rjenjeżnik, mišetr, njech też khudy. Wotstupi też Veronika trochu dale, mylena z rěcźemi, kiž wjedźachu žo pschezo žiwischo a se žwojim wobžahom njeschkodźachu žo na žadyn pad k wusnamej, kiž mějesche wokomik sa nju. Pschipódla macźerje stojeschcźej dźěśći mjelcźiżu, hladajo strochocźiwje a z dźěła sawěsće też wsitnje wokolo žebje.

Skónčnje pschidźe Knjes. Jewi žo we wrotach a wutběrasche žuschische města po scźežy, bliżesche žo wobžurowajo z njewěstym stupom, kaž cźłowjek, kiž pyta, ale njenamaka pod nohomaj krutu pódu. S knjesom dźěsche hólcźt a też kantor; pschetož Veronika bě žej w poslednjej khwili wupožcźiła někotre schćěhnak, kotrejž dyrbjesche snajmjenscha za spěw wotedacź . . . .

Spěwy a modlitwy mlodeho kaplana pschetorhowasche žuchi, dybawy hłóš starebo spěwarja. S wobrjadami žo nimale khwatasche, pschetož kóždy bojesche žo, so žo w tajkim schpatnem wjedrje sasymni.

Kaschcź mějesche žo hižo do semje puschcźicź a dwaj z nošcherjow jón sapschimnyschtaj, so byschtaj postajiłoj nad wotewrjenym rowa, a wucźahnywschi potom podpokożenej łońkaj, puschcźischtaj jón po powjasomaj dele na dno.

Veronika žwjese žo nadobo pschi rowje a da žo do hórkeho płakanja. Na jene dobo běsche ji na myśle pschischcźo, so njebě ju muż ženje wo wodacze prožył, a so dyrbi tole žłowa wodacza hischće z jeho erta saplyschcźecź, to žłowo —

Dyrbjachu ju z mozu wot rowa wottschonicź a jedyn z pschitomnych, trochu njerjazy na taiki wustup sadwělowanja, kiž njemóžeschе w žwojej myśli zjednacź z woprawdźitym ztawom wężow, chzyło žnadź sobotu też pokoicź, prajeschе z waschnjom spratwneho prosteho cźłowjeka: „Ale wschacko budże wam lépje. Mózeсze skónczнje jenoż wjeselа bycź, so sceże z twidowu. Wschako njebě wam muż tu na žwěcźe niczo khmany a sterscho ześiwicźe žo nětko žama z tym žwojim pjerzachkomaj. — —“

To wschak běsche wérno. Veronika sama sacźu tule wérnosć. — Też Hanka bórka płakaschе a Franzk widźo macź žo tak pocźinjecź, tohorunja hubu płakaschе, hacźrunjeź toho, kotrehož bě runje še šmjerczu słubił, njeběsche ženje rady měł a też wot nana njebě był łubowany. — — A še žwojej dźěcźazej myślu zawěsće ani wusnam šmjerczе, toho podacza žo z cźekom serri a z duchom Bohu, njesamó sapschijecź. — —

Duchownym z kantorom, běschtaj hižo wot rowa wotstupiłoj a dźěschtaj z kerchowa. Kantor wuhorny žebi kornak hacź do schije, skorjesche na reunmatiske bolesce a potom wusłorzi žo kaž prjedy tótka na žwoju łžužbu, so njeje někto ženje žadyn porjadny pohrjeb, kiž bě nětchto wunjeźe, a jenoż žama thudźina mrěje.

Murjeŕ woteńdże pischesce psched nimaj z rowow; khwatajsche na dźěło, mějesche kachle rjedźicź, a by žo jara mjersał, hdy by posdźicho pschischoł, a też Lipanšky žo wotžali. Tohorunja cźi druzy noschcerjo woitkhadźachu, kiwajo pischeczešnje tótzu, kiž žwosta wrócźo, so by row sapžypak.

„Nó, Bóh Knjes wobradź wam nětko prawje wjese mozy,“ rjekny k Veronizy muż, kotrejž cźujesche, so j prjedawschimi žłowami hacźrunjeź bé je derje mĕnił, bé žranił jeje wutrobu, a nětko skorjesche sacźischcź strěć. „Budże wam jeje trjeba, Ternkowa,“ doda na posbudźowanje, sdalujo so za druhimi wobdźělnikami khudeho pohrjeba, psched kamjentnym tischijom, stojazym wosrjedź kerchowa, so je tschischom wosnamjenjujo.

Veronika wsa žwojej dźěscźi, kóžde za jenu ruku a wotešše z nimaj. Běsche žebi zyle wědoma w tutom wokomiku, so je ji trjeba mozy — mozy wole a chzyeze — bjes kotrejž cźłowjek w małych a wulkich poměrach žo sabłudźi na wodach žiwjeho žiwjenja a se žwojej łodźu žo njeżmilnje sahubi . . . .

(Pokračowanje sćěhuje.)

wot Budyšskeho cyaha wobejde hyluty. W tutym czasu dyzyšce motorowy kolešar hnydom po wotewrjenju pžekhodowoje sowjery pšeschi ludzi a kolojšoneho pschesčehowacych. Pschi tym sajedze do kolojšoneho a jeho potorhny. Wobej koleby so wošchkodzijschej. Winu dawaju motorowemu kolešarjej, kiž by cyakacz dyrbjal, doniž pschehod swobodny njeje.

Ze **Zdžerje.** Njedželu 25. 4., wudželi jeho excellenca k. biskop dr. Gröber, prěni raz we swojim žiwjenju a we swojim zastoństwje tudy swjaty sakrament firmowanja na 66 sobustawow Zdžerjanskeje wosady w hrodowej kapali. Na 400 ludzi bě pri tutej swjatočnosći pritomnych.

S **Njeswjacidła.** Sabotnemu hobotu wjecjor mějesche delegat knjes Ebert s Drježdzan, kiž je so na nježkotrych burskich kongresach wobdželił, w Sauberlichez hosćencu rozjasnjeništi pschednoschi we theme: Burowa muja je burowa hnjerz. Nježesche też wo blizkich wolbach do ratarskeje komory 17. mej. Runjez ho hamtny wjecjor nekotre sdrowadžiny wotmužu, bžsche też tuta derje wopytana. Krótko do wólbow budže hischcze druhi pschedrosnoschk, kiž ma so derje wobkedžowacz. — Pondželu ranu wotpotuje do prezny kraja.

S **Wósporka.** Ssobotu 18. haprleje wotmuk so porjadna generalna zhromadžizna pjerisnarskeho a karnikle plahowazeho towarstwa za Wóspork a wokolinu na Wósporskej Tešerni. Pschi hrosnym wjedrje wschak bě zhromadžizna hižtje wopytana. Zhromadžiznu nawjedowusche pschedsyda k. Bärwolo s Malecžiz. Letnu rosprawu poda sapisowar k. Nedo s Hrodžiscža. Rosprawa bžsche pohata na wopschijerju a swdžekesche wo dobrym dažle w towarstwje. Sobustawy zlyschachu też pschednoschk wo plahowanju a khorosćach pjerisny, kiž k. wutcžeř Hornik s Salomja poskicžk. Dale wotmě towarstwo wustajenju we Wósporku a tydzeń za hromadženje jeji. Nahromadženych 200 jezi so maloreutnar. atd. we Wósporku zari. Towarstwo ma nětkle 28 sobustawow. Po pschejrjechowanju liczetstwa poda k. Hajnza s Lmwoczia rosprawu polkadnje, kotraz bu s wobstatkow wo 22,30 hr. wobsahnuty. Polkadnik bo wuschwobodzi. Pschi nowowolbach bo zgde wjednistwo jenahlosnje sajownolesche. Na to bo zleschese wo pschichodnej wustajenzy, kiž bo wot 16. hacž 18. januara 1932 w Müllerez hosćenzu w Barcze wotmesche. Samohnjenje nowych sobustawow pschijimuje k. Nedo we Hrodžiscžu.

Z **Khróšcic.** „Serbosław" měješe zandženu njedželu swoju mešacnu zhromadžiznu pola Wjenkec. Předsyda, k. wučeř Pjetaš, poda rozprawu wo poslednim wosadnym swjedženju. (22. měrca), kiž bě jara derje wopytany a na kotrymž je so wšitkim jara spodobalo. Tójšto pjenjez ze zastupa móžeše so za křižowy puć wotedać. Wšo hromadże je so wot sobustawow „Serbosława" za stacijóny 300 hr. nahromadžiło. Wot prjedawšich sobustawow a přečelow towarstwa je so nimo toho jene 100 hr. zwjedło. Na to poskići k. kaplan Młynk zajimawy přednošk wo misijónach. Filmowy aparat podawaše rjane a jasne wobrazy. Rěčnik powědaše nam wo sebje wo džele „Bělych wótcow", to su misijonarjo, kiž so za dušinu cyrobu čornuchow w Africy (we krajinje wokoło Nila) staraja. Dale wobzamknychu, zo pojědemy na „Boże stpčco" do Radworja. Chcemy sebi rjanosće tamnišeho muzeja (w starej fararskej cyrkwi) wobhladać. Trjechimy so w 12 hodź. připołdnju pola šule. Něšto časa so też rozmołwjachmy wo přichodnych wólbach do ratařskeje komory. Zhromadžizna so wokoło 10 hodź. skónči.

S **Kamjenza.** Schtwórtk 23. haprleje bo wjecjor posbe we wotkrjeshu hamtskeho hejtmanstwa kontrolne jězby wotměchu. Pschi tutej kontroli bu sašo wjele kolojšerskich hjes šmězy a sadnich šmězadłow nadeschli. Też poboczne wobšwětlenje pola poboczných wosow motorstich kolow často pobrachowasche. Tajka njeroda wobthodnej njewěstosći polekuje. So bychu bo ludzo na porjad swuczili, budža bo kontrolle wosprjetowacz. Winowacži bo poćo khłostaja.

S **Kulowza.** K wálkemu wósshu wotmeknu so w 92. lecže swojeho žiwjenja druhi najstarschi wobydler Kulowskeje wosady, rentnodostawaŕ Handrij Rosmuk. S nim derje posbedni s Lejerjow, kiž běchu někdy pschi twarjenju khežow wažni mužoja, k wečžnemu wotpočinkej saschoł. Rosmuk pobu sobu we wójnach 1864, 1866, 1870 1871. Pšches 30 lět běsche był s wjesnym nócnym straženikom.

S **Hór** pola Wujerez. Njedželu 10. meje pop. w 4 h. bo w Pilowej hosćenzu na Horach hońtwa tsjoch zhromadnych Horjanskich hońtwinskich wokrjeshow sjawne na pschedbudžowanje pschenaja na 6 lět a 8 mězacow wot 1. augusta 1931 hacž do 31. měrza 1938.

S **Rychwałda.** Nětkle tu mnohy wobšedžerjo na wotstronjenju pozlednich žiwow wulkeje wody džiwaja. S polow a łukow wotwožnja napjatowny pšk a jón rosmjetuja. Pschi džele na rěčnjischczu Běleho Schepza je tójschto biesdžetnych sabłužbu namakało. — Sawrjenje je dróha s Rychwałda do Khrjebje sa nakładne wosy, pšches 5,5 tunow cžežke.

Z Łužicy

* S **Shorjelza.** Na jenym sjawnym městnje w Shorjelzu běchu bo zgagnjo sahodlili. Sedžachu tam krucže, so jich njemóžachu prjez dostacz. Schkitanska polizija je zgagnarjow jednascže, so by jich s dobrym s města wuždowała. Někto pschinjdże pschekwapjenje, na kotrež zgagnjo pschihotowani njeběchu. Wohnjowa wobora bo je sjukawu bliskosć. A hlej, někto zgagnjo spěschnje swoje koniki sapschahnuchu a ja krótki cžas bo zuły zgagnjki cžah dale hibalo, polizija, wohnjowa wobora a wulka tyła ludži jich pschewodžeschе.

Hdyž Ralbičanska „Lilija" dźěła a spěwa

W Ralbicach, 26. jutrownika 1931.

„Doručelo w horinach, kiće pak w Delanach"
— — — — — — — — —
„Copło tam delka je, zyma je tu"
— — — — — — — — —
„Haj čuća w Delanach su čopliše"
— — — — — — — — —

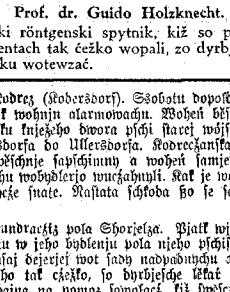
Tak spěwa so němski w Šwabskim krajiku. Naš basnik Radyserb-Wjela je při swojim přełožku wěsće na serbske Delany myslił, kiž so tu hač k pruskej hranicy wupřestrěwaju a hdyž ma tež nježny spěwčk „Domčk mój luby, złoty tudy" swoju kolebku. Cuješ so tu doma. Kaž by milišo wětr zaduwał a rozróstej kičow polěkował, kotrež njewisaja jenož při delanskich statokach, ale jewja so we złotych wutrobach swojich wobydlerjow, w njekaženym serbskim žiwjenju, dźědźinstwje prawoótcow, je swěru hajo do dalšich časow we wašnjach a nałožkach, w rěči a spěwje, w pokornosći a bohabojosći. Njenakaženа z horinskej hordosću, ze derjacym cuzbarstwom.

Też cyle towarstwowe žiwjenje je wotbłyšć tuteho znutřkowneho dušineho położenja. Tu so kruče hesła dźerža: Swój k swojemu. Z dopokazom bě to wospjet njedźelski swjedźeń w Sołčic žuli. Pomjerne jara derje wopytany, hdyž na wšě tři dny we wokolnych wsach so kwasuje. Kaž postrow Horinskim, kotřiž běchu w rjanej ličbje přikhwatali — runje tak też Kulowscy — zahaji so swjedźeń ze spěwom „Hory módre, ja was znaju" po B. Krawcu, kiž drje so so po času sobu k narodnej hymnje wuwije. Potom witaše we wjazanej rěči Marja Čornakec z Ralbic, pilna spěwarka we khórje, po słowach Cišinskeho: „Tuž witajće k nam!" Ze słowom jasnje a razne přednjesenych, rěčeše čopła wutroba delanska. Na to sčěhowaše Sloděnkowe „Kćěj, kćěj, mi lube Serbowstwo", kiž móžeše so tróšku spěšnišo spěwać. Dalše khóry „Bywachu Serbojo" po češk. hłosu, „Hdyž ja był z škrowrončkom" wot Krawca (po Nawkowej basni), „Won, won na hońtwu wjesełu" wot Braunera (ma khětru podobnosć z Kocorowym spěwom), „Hdyž wowčeř wowcki wuhanja" (5 hłósnje wot Pilka) wotměnjachu so z kwartettom „Ow, kak krasny je naš swět" (wot Beethovena" a ze solom „Při ranju", přenjesene z němskeho. Bě drje na programje jako sopranowe postajene, tola spěwarka, Hańža Wićazec z Konjec, měješe so z dybawosću bždžić. Tuž zaskoči we poslednim wokomiku knježna Lisbeth Wjacsławkec z Łazka, spěw złożeny na altowy hłós, a měješe tak nahle njezwučeny nadawk, tola pak z česću wobsta. Z khórom „Cehodla so njewjeselić?" kiž dyrbješe so zdźěla wospjetować, skónči so spěwny dźěl programa. Wosebje ma so wuzběhnyć dobra wurěč khóra, tak zo bě tekst derje k zrozumjenju. Spěwny khór „Lilija" je w poslednim času wulku ličbu nowych sobustawow přidobył. Tuči dyrbja so najprjódcy do khóra zaspěwać, štož tak lohke njeje za naš wšědy wjesny lud. Wžo nježadamy sej na wsach wumělske poskićenja, wuwjedźene wot prosteho luda. Hižo to, zo so pilnje serbski spěw a ze tym narodnosć pěstuje, ma so khwalobnje wuzběhnyć. Nic mjenje dźěło dirigenty, k. wyššeho wučerja Mikławša Hajny, kiž dźěn ma dobre mjeno w skutkowanju na narodnym polu. Tehodla běchu wšitcy z knjezom fararjom Žurom přezjeni, hdyž w swojich powitańskich słowach, witajo wšitkich do Ralbičanskeje wosady, swoju wjeselosć wupraji, zo je hudźbny nawjedowař zasy prjedawšeje strowosće a čilosće nabył a mócnje so zasy kiješka k spěwnemu pohonej přima. Rěčnik wuzběhny ważnosć spěwa, wosebje ludowych spěwow, na kotrychž smy tak njesměrnje bohaći. Hdźež so spěwa, tam knježi wjesołe žiwjenje, tam je hišće čiste swědomje. „Lilija", tuta wulka swójba, je sebi swojeho ważneho nadawka stajnje wědoma.

Při znatej bohatosći serbskich ludowych spěwow a jich wotmjenjacym připrawjenju přez našich hudźbnikow a wuznamnych ličbu wumělskich kwadłow mohłe traš so spěw. towarstwa zasadjen jenož naspěwne poskićenja při swojich swjedźenjach złožić, wžo jenož tam, hdźež je wjacy narodnych towarstwow, we wsy abo we wosadźe. Předwjedźenje dźiwadłow mohło so druhim přewostajić. Wžo je čežšo, spěwny program přewjesć hač dźiwadłowy. Tola hdźež so z časom na to přihotuje, hodźi so při dobrej woli a lubosći k wěcy też to docpěć, hdyž so wšitke mocy w Serbach wužija.

Znata hra „Njezacpěj swojeho bratra!" wot Feliksa Hajny, je sej hižo naše jewišco dobyła! Zdźěła zaleži na tym, zo je motiv z luda wzaty a też zasy na njón skutkuje, zdźěła pak też, zo so hodźi při snadnišich poměrach wšudźe na našich jewiščach přewjesć. Tola njesměja nimale primitivne być, sej myslo, zo to dosahaja. Runje tuta hra trjeba k swojemu wožiwjenju też trěbneje scenerije, kiž ma być wudospołnjujacy wobłuk, hdyž je hra sama na sebi khuda na činkach. Z teho dale sleduje, zo trjeba dobrych wupruhowanych hrajerjow, kotřiž ze snadneho něšto sčinja. Zamołwity zarjadnik dyrbi z kritiskim šwikom k tej abo tamnej róli so hodźaceho hrajerja přepruhować. Z deskami, kotrež swět w małym woznamjenjeja, hišće njeznaći maju so na gesty, mimiku, rěč, a druhe techniske wěcy nadrobnje nawučić. Při njedźelskim předstajenju hraješe kóždy po swojich mocach. Róla wjesneho burika běše w dobrych rukach a přinošowaše tak dobremu wuspěchej. Wžo ma też jewišco dosahace być, runje tak wobswětlenje, štož wo našej žurli rjec njemóžeš. Tola móže „Lilija" ze swojim swjedźenjom spokojom być. Hdźež so spěwa, tam so dźěła. Dźěłajće tak dale! Hajće swědomiće naše ludstwo po słowach basnika:

„Kćěj, kćěj, mi swěrne Serbowstwo,
Sej hladaj wašnja, rěč a lud,
A wottřas ducha wotročstwo.
Bóh zaćěř hordosć, lěnjosć, błud!"!



Prof. dr. Guido Holzknecht.

Winski röntgenski spytnik, kiž so při swojich eksperimentach tak cežko wopali, zo dyrbjachu jemu prawu ruku wotewzać.

* S **Kodrez** (Kodersdorf). Ssobotu dopołdnja wokolo 11 hodź. k wohnju alarmowachu. Woheň bžsche wudyrił na fórbarku knjeżeho dwora pschi starej wójskowej dróhy s Rengersdorfa do Ullersdorfa. Kodreczanska wohnjowa wobora spěschnje sajschinuny a woheň samjesowa. Dżeń przedy běchu wobydlerjo wuczahnyli. Kak je woheň nastał, njeje hischcze znate. Nastata schkoda bo se sawěscženjom naruna.

* S **Kundraczicz** pola Shorjelza. Pjatk wjecjor kubleria Scholtu w jeho bydlenju pola njeho pschisitajeny dejeł a dwaj zusaj dejerjej wot sady nadpadnychu a pschebichu. Sbichu jeho tak cžežko, so dyrbjesche lekaŕ dr. Haring s Königsbajna na pomoz sawołacz, kiž swěscži, so mježeschesche Scholta nošownu kósczej stamanu a bžsche hewak hischcze na hłowje cžežko tranjeny. Jako dyrbjesche macz jowojenu nadpadnjenemu žonej pomhacz, puschczichu jeho hrubi cžłowjekojo a dachu bo do macžerje, kotruž tehorunja cžežko sbichu, so dyrbjesche też wona lekaŕskeje pomozy hladacz. Je tak cžežko na hłowje a w mjeschowczu tranjena, so budże dłuschi cžas we łožu leżecz dyrbjeć. Rano teho rospanzachu njetknicžonnizy s rosswólnoscju 20 litrow mloka. Pschicžina nadpada je mała swada mjes dżełodawarjom a dejerjom.

* S **Kundraczicz** pola Shorjelza. Pjatk wjecjor kubleria Scholtu w jeho bydlenju pola njeho pschisitajeny dejeł a dwaj zusaj dejerjej wot sady nadpadnychu a pschebichu. Sbichu jeho tak cžežko, so dyrbjesche lekaŕ dr. Haring s Königsbajna na pomoz sawołacz, kiž swěscži, so mježeschesche Scholta nošownu kósczej stamanu a bžsche hewak hischcze na hłowje cžežko tranjeny. Jako dyrbjesche macz jowojenu nadpadnjenemu žonej pomhacz, puschczichu jeho hrubi cžłowjekojo a dachu bo do macžerje, kotruž tehorunja cžežko sbichu, so dyrbjesche też wona lekaŕskeje pomozy hladacz. Je tak cžežko na hłowje a w mjeschowczu tranjena, so budże dłuschi cžas we łožu leżecz dyrbjeć. Rano teho rospanzachu njetknicžonnizy s rosswólnoscju 20 litrow mloka. Pschicžina nadpada je mała swada mjes dżełodawarjom a dejerjom.

Sakska krajna synoda

Pónđelu synoda sliczowanje na leto 1929 za prowe sjkhwali. Sliczowanje bo w bokhodach a wudawkach je 8540 195 hr. wurunia.

Na to sapoca bo druhe wuradżowanje wo hospodarskim planje na leto 1931. Po žiwej rosmolwje bo wobsamkny se 37 hłosami pschesciwo 30 hłosam, so by bo titul 12. w pschedbolsy krajneho konsistorstwa sajo postajił, to rěka, so bo pola wokrjesnych zyrkwinych hantow 4 nowe sastojnike městna pschiprawja.

Dźěłachu rosmolwu žadosće sebi sajo titul 22., kiž bo sabera z pschipomozami sa zyrkwinske wuknuwy, towarstwa atd. Na namjet konsistorialneho presidenta D. dr. Seetzena bo 3000 hr. stipendijow sa studowacych na wustawje sa zyrkwinsku hudźbu w Lipsku, w prenim cżinanju pschihwolene, sajo wuschnutnyhu.

Po dalšich rosmolwje bo namjet pschija, so bo 40 000 hriwnow do hospodarskeho plana staji, kiž pokhodaja s krajnozyrkwinskich fródkow k rozdżelenju na wobłady, kiž buchu pod cżasichcżom nemskeho finanzneho ministerstwa nuzowane, pontone mozy k sestajenju dowolnych sałożnych lisczinow saplacżicz.

Zyły hospodarski plan, kiž bo w dokhodach a wudawkach s 7286 305 hr. wurunia, bo jenohlósnje pschija. Stónczenje pschihłosowasche bo nuzowenu wukasej a bo schwali, so je krajna zyrkej hižom wot 1. februara 1931 wuhy jatzita.

Bližsche pożdżenje je wutoru dop. w 9 hodź. Na bo jednacz wo namjeczu, kiž bo měri na fiuowawudacze krajnych spěwarskich.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Muhlady na wjedro sa jutřischu žrjedu.** Wjedro bo pomalu smjeruje, wostanje rjenje a cżopłe.

* **Schejczletny bžowku hosćenzarja Buca w Hasedorfu pola Bremerhörby, kotraž bě žo njedżelu rano sjuhła, bu pónđelu rano na nanowej ležownosći sady brožnje s pscherešnjenym krkom namakali.**

* **Na hamotnej dróhy blišo wsy Schlojna w Horniej Schlesinjej žu pónđelu wjecjor w automobilu, kotraž běchu hižo pschipołdnju w tamnej stronje widżeli, muja namakali, kotryż bě dwójzy do spanja rżeleny. Wupokaja žo, so bě jeho jedyn rubježnik morił. Stónzowany, kotremuž linia stowanja a njenjezna móscher pobrachowaschcej, tola kotryż mějeschе hischcze złoty cżahnik pschi sebi, je wešty Walter, kotryż bě pola knihicżiscżerja Roesche we**

Bšsu pschistajeny. Wscho na to pokasuje, jo je Walter na jeßbje wožobu do wosa pschijal, kotraž je jeho satseła.

* S njelbožownym pschipadom je póndźelu w nozy w Deutsch-Eylawje stótplahowanjeti inspektor Freiberger se Stalle pola Liebstadta žiwjenje shubił. Jedyn policajstaj sajstojnik bě Freibergerej hromadźe z dwěmaj pschewodnikomaj kasał, jo by jeho dla iwjeczenja jeho wožoby na policiju pschewodźił. Freiberger jo tutomu kasanju spječa a jo na sajstojniku pschepschahima. So by jo psched nadpadnikom wobarał, sajstojnik pistolu wucżeże. Jedyn z Freibergeroweju pschewodnikow jeho do ruki dyri, z čimž jo wutřeł spuschczi. Kulka Freibergera do czoła trjechi. Wón na policajskej strażowarni wudycha.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Barlina. (Rołykładarjo strajkuja). Sobotu dopołdnja je w Barlinje 3400 rołykładarjow a twarišći, kłompinarjow do strajka stupiło. Sastachu po zylym měsće dźiwjacy. Dotal bóchu strajkowanje mérne. Nusowe dźěła w khorownjach a pschi pukrjenju rołow bu pak wukonjeja.

Swójbne powěsće

Sobubjenaj: Gertruda Strietzelcz a Rudolf Huhn w Budyšinje.

Swěrowanaj: Heinz Weigang se Sigridu Rothermelz w Budyšinje.

Smjerći: Marja Baarmannowa rodź. Brabandez w Budyšinje, khowanje budźe jutře pjatk popołdnju wot Tuchołskeje zyrkwje. — Karolina swud. Hilscherowa rodź. Hanczez, młynika wumjeńkarka w Gersdorfje pola Kamjenza, khowanje budźe jutře pjatk popołdnju w 3 hodź. wot žarowańskeho domu. — Marja swud. Lehnickowa rodźena Holderez we Wulkim Cźišku, 82 lět, khowanje budźe jutře pjatk popołdnju w 4 hodź. — Elsa Krawzowa rodźena Hellmannez w Běłej Wodźe, 26 lět, khowanje je dźensa wutoru. — Hana Pohlina rodź. Kanterez w Běłej Wodźe, 54 lět, khowanje je dźensa wutoru. — Emil Schönwälder, invalid w Běłej Wodźe, 64 lět, khowanje budźe jutře pjatk popołdnju w 5 hodź.

Towaŕstwowski powěstnik.

Naš sobustaw čo. 255

Handrij Nowak w Dubrawcy

je wumrěł. Prosymy našich dowěrnikow a jenotliwych płačerjow, zo bychu po 70 pj. na sobustaw za tutón smjerćny pad na naš konto na Serbskej Ludowej Bancy zapłaćili.

W Budyšinje, 28. haprleje 1931.

Posmjertna pokładnja župy „Jan Arnošt Smoleŕ“.

Budyšin. Młoda Jednota: młodźeńcy a knjeżny maja srjedu 29. haprleje w Serbskim Domje zhromadnu měsačnu zhromadźiznu. Přednošk změje k. dr. Wjaclawk: Nastaće města Budyšina a jeho baje. Wutrobnje přeprošujetaj. předsydstwje.

Budyšin. „Sokoł“, zwučowanje sotrow a bratrow jutře srjedu 29. t. m. wupadnje. Sotry zwučuja přichodny tydźeń dwójcy, póndźelu a srjedu.

Budyšin „Jednota Sokoł“. Štwórtk 30. t. m. wulećimy sebi na Bože sedleško a do Bórka. Wotkhad ½9 hodź. wječor z Drjewowych wikow. Njech so wšitcy wobdźěla.

Budyšin. „Nadźija“. Sobustawy póndu na khodojty palenje na Bože sedleško ze Sokołom a woteńdu štwórtk wječor ½9 hodź. z Drjewowych wikow.

Drježdźany. Wšitcy w Drježdźanach a wokolnosći bydlacy Serbja so wutrobnje na serbske kemše nje dźelu 10. meje rano we 8 hodź. do kapały we Taschenberg-Palais přeproša. Spowjedź wot 7 hodź.

Drježdźan. Serbske towaŕstwo „Cornobóh“ wotměje sobotu wječor w 20 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu z přednoškom w towaŕšnym hoścenc u na Chrystianskej drózy 22. Njedźelu 3. meje trjechimy so wšitcy k našemu wulětej z dypkom w 2 hodź. pola Dźiwjeho muža (Wildermann) do Lösnicy. Dobre wobdźělenje wšěch sobustawow z jich znatymi wočakuje předsydstwo.

Kuratorium Serbskeje Maćerskeje Sulki (dźěćaceje zahrodki) ma sobotu 2. meje pop. w 3—½5 hodź. w Serbskim Domje (mała jstwička) ważne posedźenje. Prošu wšě sobustawy, też žónske, wo dypkowny wopyt. Dnjowy porjad: 1., Přichod našich najmjeńšich. 2., zarjadowanje praktiskeho dźěła. 3., Wšelčizny.

Bjarnat Krawc, předsyda.

Lichań. Sokoł zwučuje wutoru wječor we 8 hodź. pola Rudolfec. Po zwučowanju ważne wuradźowanja.

Lichań. Zernička ma jutře wječor spěwanje.

Ł. S. S. Z. Wšem Jednotam! Njedźelu 17. meje je naš III. zwjazkowy zlět a Bože spiće, 14. meje je zwjazkowe wubědźowanje a potom su hłowne pruhi, wšo w Radworju. Wšě jednoty należnje napominamy so pilnje na woboje přihotować a swoje cyłe dźěło za naš zlět zastajić. Wšě pódlanske wěcy dyrbja so wostajić. Na kóždym jednotliwem zaleži, kak so III. zlět poradźi, dokelž je to też jeho zlět. Zwjazkowe předsydstwo.

Nawječorny wokrjes. Pjatk 1. 5. wječor ½8 hodź. wokrjesne zwučowanje w Pančicach. Pruha za zlět. Kóždy aktivny bratr dyrbi so na nim wobdźělić. Wokrjesny načolnik.

Nawječorny wokrjes. Njedźelu 3. meje, wuhotujemy we Wudworju zabawny wječork ze poswjećenjom wokrjesnych khorhojow. Wšitcy přećeljo Sokoła maja přistup. Zabawa po znatym waśnju. Započatk wječor w 7 hodź.

Pančicy. Lipa Serbska ma přichodny štwórtk 30. jutrownika, wječor we 8 hodź. ważne posedźenje pola Sołćic we Wotrowje. Wšitke aktivne a pasivne sobustawy so wočakuja. Předsydstwo.

Spěwna Kupka „Lumir“ ma sobotu 2. meje, ½5 hač 6 hodź. we Wotrownym swoje spěwne zwučowanje. Nabožni khóry za cyrwinski koncert. Přińdźe wšitcy. Bjarnat Krawc.



MAGGI's Suppen 10 pj.

płaća jenož hišće kusk

Wutoru a srjedu

tuni dźeń rybow

Krewčerstwy kabeljau

punt jenož **20** pj.

Wšědnje čerstwje sušene

tučne jerje

Najlěpše syre jerje

punt jenož **30** pj.

Tworkupne towaŕstwo

z. dr. z w. r. w Budyšinje

40 lět **40 lět**

Ernst Herkner

Najlěpše časniki

na Seminaŕskej hasy 13

Rěčimy serbscy!

Wuporjedźenje časnikow a złotych tworow swědomitźiwje a najtuńšo z rukowanjom. Wottwarjenje płačiznow!

Přesadźowanje.

Štwórtk, 30. 4. 31, dopołdnja w 10 hodź. přesadźuju na Lawskich hrjebjach 10, II dobrowólnje a zjawnje 8 ložow z matracami, 7 dospoln. posleščow, 6 chaiselongues, 5 myjeńsk. blidow (drjewo, marmor) 5 komodow, 5 drast. klamorow, 5 blidow, wučahowanske blido, špinel na séénu, 20 stólcow, 6 wutykanych stólcow, 4 pisanske blida, pisanski sekretar, kuchnju, kachle, wanje, ručny wóz atd.

Wobhladanje srjedu wot 2—5 hodź. pop.

Arno Wuschick

přis. a zjawnje přist. přesadźowaŕ.

Płuh

nowy za ložšu zemju tunjo na předań

Bliže zhonić

w Serb. Nowinach

Wjesna pjekaŕnja z klamaŕstwom

33 lět w samsnych rukach, je wobstojnosćow dla při 6—7000 hriwn. hnydom na předań

Bliže zhonić **we wud. Serbskich Nowin**

Rjane

rěznistwo

srjedź Budyšina je hnydom k přenajeću

Poskiće pod **H 19** na wud. Serbskich Nowin

Ratař

wobsedźeŕ 40 kórcow wulk. žiwnosće 27 lět stary, evang. pyta dla nanoweje smjerće znajomstwo z hospodź. knježnu z ratařstwa, 19—28 lět starej z něšto zamoženjom dla bórzomneje ženitwy

Dopisy z wobrazom, kiž so wróći, pod **H 18** na wud. Serbskich Nowin

Drjewjancy

najlěpše, **koža** dobre wurězki po njesmjerne tunich płačiznach pola

Horst Manß wikowaŕnja ze kožu w Budyšinje Nordstr. 13

Picowanska rěpa

ctr. 60 pj wot fajmy ma na předań **ryćeŕkublo we Wutołčicach,** póst Přěčecy

Jara přihódne poskićenje

wupierkow

Nawoblečenje 9/4 . 9,60

„ za 2 wosob. 12,00

barbunjepušćacy a pjerjonjepřepušćacy

Domsch

na Lawskich hrjebjach 16, I Žane klamy!

Skót na pastwišća

Byki a jałojcy

přijima na pastwu

Ryćeŕkublo we Wutołčicach, póst Přěčecy

Wot ratařskeje komory připóznata pastwa

Jězdne kola, ślawdi a mantle, potrěby za kola

tunjo pola firmy

Bratraj Thomas

w Budyšinje na Kamjentnej hasy 16

F. A. Möbius

Homöopathija / biochemija / naturske hojenje / masaže

w Budyšinje, na Lubijskej drózy 2, delka

Rěčne hodźiny: wot ½8—11 a wot 1—5

Přińdu też do doma na wsach.

Čerstwy łany wolij

Gustav Jung w Koporcach

woleńca

Hłowna zhromadźizna „Domowiny“

Pjatk, 1. meje 1931 pop. w 2 hodź. w Serbskim Domje w Budyšinje.

1. Přednošk knjeza kantora Holana-Budyšinskeho: „Serbske dźěćo, starši ski dom a šula“. 2. Rozprawy. 3. Zličbowanje. 4. Namjety a wšelčizny. —

Kóžde towaŕstwo ma społnomócnjenych zastupjerjow wotpósłać. Podwólnje přeprošuje Jan Křižan, předs

Znowawotewrjenje!

Česćenym wobydlerjam w Budyšinje a wokolinje a swojim česćenym woteběrarjam wozjewjam, zo jutře

srjedu 29. haprleje

swój wulki filialny wobkhod

z wulkej snědańju

na Kěžorskej drózy 15 wotewrju

Budu so zaso stajnje prócować, mojim mje počesćowacym woteběrarjam stajnje z jenož najlěpšimi twormi po tunich płačiznach poslužować.

Dla připrawjenja nowočasneho khłódźeŕskeho systema mózu też w čopłym času stajnje bjezporočne twory poskićeć. Skazanki rady darmo hač do domu wobstaram.

Dźakujemoj so wutrobnje za mi hač dotal spožč. dowěru a prosymoj zdwórliwje zo byšće ju mi też w mojim nowym předewzaću wobkhowali.

Z najwjetšim počesćowanjom

rěznišk mišter

Erich Haubold a mandź.

Přiłoha k čisłu 98

SERBSKE NOWINY

Wutoru, 28. haprieje 1931

Hłowna zhromadźizna narańšeho sokołskeho wokrjesa

w Njechornju 25. haprieje 1931

Narańši sokolski wokrjes je po ličbje jednotow drje najmjeńši zwučowański wokrjes, dokelž zjenoča jenož tři aktivne jednoty, njeje pak na žane waše nje najhubjeńši wokrjes zwjazka.

Sobotu, 25. 4. 1931 bě wokrjesny načolnik br. Měrćin Kefk zwołał hłownu zhromadźiznu do Njechornja. Ze spěwom „My smy serbscy Sokoljo" so zhromadźizna zahaji. Wokrjesny načolnik poda rozprawu. Wokrjes je dźełał, hačrunjeź wosebite městne poměry tu su z přičinu, zo so bóle dźěła we jednotach. Tola wuhotowa wokrjes wokrjesny zlět *z wubědźowanjom w Mješicach. Wotmóješ so* dwě wokrjesnej zhromadźiznje, prěnja w Bukecach z přednoškom br. Měrćina Nowaka, druha w Rakojdach z přednoškom br. zwjazkoweho starosty Jakuba Sajby.

Sćěhowachu rozprawy jednotow. Najsylniša jednota je Bukečanska, kiž je so w poslednim léće jara wuwiła, tak zo je dźensa druha najsylniša jednota Zwjazka. Jednota ma čiły wotrjad sotrow. Wuhotowa dwaj swjedźenjej, z kotrejuž bě prěni zdobom wokrjesny swjedźeń. Też Hrodźišćanska jednota je postupiła a so tež po ličbje přisporiła. Wuhotowa lětsa dwaj swjedźenjej, prěni w Lichanju a druhi w Rakojdach, hromadźe z Rakojdźanskej jednotu. Jednota ma tež hižo swoju khorhoj. Je so założił w jednoće wotrjad sotrow. Rakojdźanska jednota je zbožownje přetrała ważnu krizu a nětko zasy aktivnje dźěła. Je drje po ličbje so nješto woslabiła, ale to připomha k nutrkownemu skrućenju jednoty. Jednota ma wotrjad Sokolatow a je njedawno tež założiła wotrjad sotrow. Jednota wuhotowa swjedźeń hromadźe z Hrodźišćanskej jednotu, z kotrejž tež hromadźe zwučuje. Sowrješčanska jednota njeje so hišće zhrabała a njedźěła. Ma so tu wočakać přihódniši wokomik, zo bychu ju zasy zbudźili a wožiwili.

Při wólbach so stare wjednistwo znowa wuzwoli. Jednaše so potom wo najbližšim programje. Wuradźi so, zo w Drožděiju budźa porjadne zwučowanja načolnikow a podnačolnikow wokrjesa, kotrež nawjeduje wokrjesny načolnik. W Rakojdach wotměje so 10. meje wokrjesne wubědźowanje, kiž so započnje rano w 6 hodź. Zdobom tam wubědźuja sotry našeho zwjazka a to w 9 hodź. Popołdnju w 2 hodź. je hłowna pruha sotrow zwjazka za III. zlět. Potom Rakojdźanska a Hrodźišćanska jednota wuhotujetej mjetanje meje a poswječi so khorhoj Rakojdźanskeje jednoty. Postajichu so wubědźowanja za Zwjazkowe wubědźowanje w Radworju.

Potom poskići zwjazk. načolnik br. Jan Měšk a n k přednošk wo „Našim najnuznišim dźěle". Rysowaše derje nadawki wjednikow zwjazka, župow, wokrjesow a jednotow, rysowaše też nadawki jenotliwca. Ręčnik ani so njeboji wuprajić słowčko wěrnosće, njech je teź hórka. Tajke přednoški su nam jara trěbne k wukubłanju našeho sobustawstwa. Načina so teź prašenje, hač może Sokoł być ze sobustawom wěstych politiskich stron, načina so teź prašenje bjezdźěłowych.

Dobry přednošk wuwabi jara płódnu a živu rozmołwu, w kotrejž so jednaše wo wšelakich aktualnych prašenjach našeje organisacije. Ze sokolskim spěwom: „Stóž chce spać, njech spi . . . ." skónči so hłowna zhromadźizna wokrjesa, kiž bě trała přez tři hodźiny. Zhromadźizna bě z dopokazom, zo čiły a živy sokolski duch je dale živy w narańšich jednotach, tak narańši Sokoljo z połnym prawom móža spěwać swoju pěsań:

„My wot rańšoh' wokrjesa
Zo nihdy njepoddamy!
Prěni smy při nadběhanju,
Posledni smy při cofanju.
Doprědka!
My smy Sokoljo wot rańšoh' wokrjesa!

Wokrjesny zjězd łužiskich pčołarskich towarstwow

Njedźelu popołdnju 1/2 3 hodź. sapoča so w Serbskim Domje w Budyšinje hyšće wopytany sjězd Łužiskeho wokrjesa pod nawodźowanjom k. wokrjesneho předsydstwa dra. Leuschka-Budyšskeho. Přichodnimi běchu tej předsydźba krajneho swjatła wyšeho. wučerja na wotp. Lehmann z Rukšicy a wokrjesny stołny lěkař dr. Kern ze Budyšina. Předsydźba dźakowasche so za statnemu knjezerstwu za přichwalobrodźenje hrědkow a też w mjenje wupanjujnym krajnemu swjatłej za spěchowanje pčołarstwa a wukubłanje pčołarjow a knjeż. veterinarnym radźićelam za radu a podpjeru při přichwatowanjach k wojowanju předewšo natykliwym pčołarjam khorosćam.

Ze zajimanjeje rosprawy předsydźby wo pčołarstwje we wokrjesu njech so wuzběhnje, so běšče minjene lěto za pčołarja trochu spokojace, dokelž běšče wunoški wjetši dyžli lěto předy. Towarstwa předsydźbyłu mału ličbu nowych hobustawow, tola dyrbi so mlodźina hišće bóle za wčołarstwo zajimować. Wokrjesk wopřichija 37 pobočnych towarstwow w 3 wokrjesach a nětko „bjiuje towarstwa." S 1558 hobustawow wokrjesneho towarstwa su 456 ratarjo, 327 rjemjeslnikow, 200 dźěłaćerjow, 5 proz. fabrikantow, 47/10 proz. předkupcow, 3 proz. wučerjow a 3 proz. renitarjow, 6 duchownych a 1 lěkař.

Zhromadźiznow wotmě so 201, předewšěchow 49 swjetkowneho dźěła je statnych hrědkow. Wobkładanje pčołarnikow běchu 3, 18 towarstwow wobhrěbli hnihowniu. 200 Łužiskich pčołarjow je swojimi pčołčkami puczuje. Sadźeć ma so hišće wjacy mědowadźacych zhtomow a kerkow, dźiwjacy ma so też na zhromadne dźěło z hadarskimi towarstwami, předewšěchim pak z ratarskimi. Přicherjmy wunoški jeneho pčołarjeho luda wuczinješe loni 23 puntow mjedu. Rosprawjerjej so za jeho sajimawu dołkanu rosprawu wutrobny dźak dosta.

Lěta 1931 budźa so pčołnišy wobkładowacą w Žitawje, Kamjenskim, Wikowjach a Frankenthalu. Předewšěchi je hrědkow krajneho swjatła budźa w towarstwach w Radwańšim Dole, Wiłkowjach, Frankenhajnu, Lubiju, Wósparku a Semjach, hdźež towarstwo w julijm swój jubilej swjećeše. Dokelž je w pokładni 285 hr. pjenjez, so kčiła žane wokrjesne předewšěchi njeboćeja.

Rozdźělenje wokrjesa do wobkedźbowanišćich wokrjesow je k kónčnemu wotmołwanju předewšěchow khorosćam i hłownemu bě dźěła předewjedźene. Wo wojowanju předewšěchow pčołarjam natykliwym khorosćam wuwi so hišće dźěłacha rozmołwa.

Sastupjerjej Žitawskeho wokrjesa pruhowaschtaj pokładanju a namałachu wšitko w porjadku.

K. wučeř Müller z Budyšina mějesce powuczaju předewšěch wo „mjedowym předewjedźenju." Rozłoži, so dwě mjedowy wunoški a mjedowa płaćiwa stołpaj, kiž njeběstaj pčołarstwo. Wopřijowaschte pokładnje po wójnje wudźełane faktorje a naprawy k špěchowanju pčołarstwa a jich dobre wukutkowanje. Němšnemu pčołarstwu so bjes dwěla bližše lěta poradźi, dospěć powupčenje mjedowego wunoška, so njebudźe so wjacy trjebacz wukrajnu mjd kupować. Naprašchowanje za mjedom dyrbi pčołar přeco zyłe lěto špokojić móc. Mějmy najpomni wšitke pučle, kiž maja k wotwitajcenemu tónzi dowjesć, so by so mjd tež bóle hač dotal jako lěkarstwo jawiła. Wažne je předewjedźenje su jenotne mjedowe schlikowy, najwažnišche pak přichkładna pčołnica, kiž łóchi ke kupowanju mjeda soudźuje. Też Budyška mjedowa wustajeńca je wjele wotebjerjowu předewjedźała.

Předewšěchej přičjamkny so rozmołwa, na kótaž so zajimowcy sćěhowachu hač do 6 hodź. kónčeje.

Wohnjowobornistwo

Dobrowólna wohnjowa wobora w Budyšinje wotewri swoje lětuše zwučowanje zachowtk wječor je zwučowanjom wjednikow w turnowarni Lessingowej schule. Zwučowanje nawjedowaschte kommandant wobory k. wopytaly mišćer Eckardt. Zwučowanje běšche derje wopytane. Kommandant wjednikam předewšěch zwučowanju nałožowanje wichelatkich kommandow rozdźeli. Kommandy so na to zwučowanych. S dwanacke zwučowanjemi, kiž krajny swjaśt wohnjowych woborow předewšěchuje, započa so wječera pódłožu 27. haprieje na Tešinku. K temu prěnjemu zwučowanju zastupachu so wobornicy wječor 1/28 hodź. přichi gratowani.

Přilopk

* **Sbórka zwonowych wojakow předawšeho kějora.** Wilhelm II. je wobsćěrnu sbórku zwonowych wojakow, mjes nimi 500 sćitow, kiž předewšejachu wojakow sćěhowa Bjedricha Wulkeho, nětko hollandskemu wóšćerwowanemu muzeju darił.

* **Swinje w loterijowej birkowni.** Swinje w loteriji měć — sćěhi by to nochcyłł W Barlinje je muzej, kiž ma wjele z loteriju cźinjeć, runu pucź přichódźało, ke swinju, ale w druhej podobje, hač bě drje hdyž wón je přichał, mjenujcy žiwe swinje. W najwječornem dźele města to běšche, hdźež wjesełe so swinju na rzdowanem wozu, so bychu jo do schrebarskich zahrodow přichwestił. Na wozu hdźešče nimo swinjeczja hišćeze njedorosćejcy hólčcy. Nadobo zimi so wulki czorny pos, kiž počza na hólza a swinjo žałostnje schczowkacź. Mjes tym so hólz zyle šmórom wošta, ha swinjo jara rozhorjene a z jenym skokom skoczi i wosa dale. Sa nim cźerjesche pos. Hdyž jeho swinjo rady wjacy njewidźesche, zabza so runu šmuhu do loterijowese birkownje nuts. Tu je saso šmerowachu a hólcy k wotbladanju přichpodachu. Najšerscho wosmanjenja tole swinjo za loterijowy wobkład „swinjo." Sa nješćto dnjow sapoczinje so nowoczełnjenje Pruskej-Južnonemskeje klasowieje loterije!

* **Skamomordarstwo w kaschczu.** Hdyž žona wjele pschitomna, pschinjeseše Hebi 42 letny blidar Maks Karger w Schönbrunnje pola Leobschütz je swojeje dźěłarinje kaschczu do bydlenja. Potom swobleka so cźiste schaty a swój najlepschi wobleć, lehny bo do kaschcza a cźešliwschi bo do wutrobi wja Hebi žiwjenje.

* **Jejowy rekord.** Na Tannenhofskim kuble w Bedburgu (w Rynskej provinzy) pschetorny tele buy kokosch, kiž mjarjane mjeno „Otilia" hacź dotal wot francouskeje towarschtwi w Provenzy dźerżany hnětowy rekord w nješenju najwjelschcyho jeja. Wona snjesše jejo, kiž wažesche 152 gramow, mjes tym so bóchu jeje dotalne twjdźerki w pschetrźiu 80 gramow cźežke.

* **Wobydlerstwo Mulo-Parija.** Po wuslědku połłedniczeho ludliczenja z 8. měrca ma Paris je ludliczenjom prjedawschich arrondessementow St. Denis a Seany na 4 808 000 wobydlerjow.

* **Wulki hobrischcyo hada.** S menažerije w Serajewje bě so hobrišći had wudobył, kiž pschiwjeseje zyle mjeso do brosy. Wobydlerjo njeswěrichu hebi na haju a saraczicu durje a wołka. Policajske patrouje honjachu so za hadom, dónlž so njeuwidźeli, so bě so sastrožene swérzo za gromadu drjewa skhowało.

Protyka dawkowych termijow

za měsaz meju 1931.

Saplackcźa na so finanzaemu hantej:

5. meje: Dawkowy wotcźah wot dźěłaczerskeje mzdy a pschiwrać k mzdowemu dawcej nježenjenych dźěłobjerjerjow na mzdy, kiž so w cźasu wot 16. hacź do konza haprieje wupłaczichu.

10. meje: Burjowy wobrotny dawk.

15. meje: Dopodźite saplaczenje samoženjerskeje dawka 2. podźěl 1931 za wschitkich płaczerjow samoženjerskeje dawka.

15. meje: Dopodźite saplaczenje dochodneho dawka za ratarjow a hajnikow na zakładze dawkowego namolwjenja na hospodarske leto 1929/30.

20. meje: Dawkowy wotcźah wot dźěłaczerskeje mzdy a pschiwrać k mzdowemu dawcej nježenjenych dźěłobjerjerjow na mzdy, kiž so w cźasu wot 1. hacź 15. meje wupłaczichu.

Nješto literarnych nowosćow

Dalewjedźenje.

Z wědomostnje literarnje je w Prazy wušła

— **„Rodopisná encyklopedie Československá".** — (Swójbnostawiznišce wšakurjuce dźěło Cźeskosłowakskeje). Tole dźěło wudawa při sobuskutkowanju wotrjadnikow Roman Procházka z nakladom zemědźelskeho knihkupectwi A. Neuberta. Prěni zwjazk, wopřijacy pismik A, płaći 52 kč. 50 h., za woteběrarjow cyłeho dźěła 35 kč. Wědomostne tole dźěło, kotrež pócnje runje wukhadźeć, předstaja so ze swojim wobsahom a wuhotowanjom wulcy cestnje a stawa so z njezbytnym přewodnikom kóždeho, štóž z kulturnje-historiskeho abo druheho zajima słédźi po swójbach a jednotliwcach, zwisowacych z krajemi, kiž tworja dźensniši cźeskosłowakski stat abo buchu nječby wottorhnjene wot cźeskeje krony (Łužica, pruska Slezska, Kladsko a p.) Je to dawno žadane pomhadło, do kotrehož je nazběrana bohata maćizna a podate spytnikam zórła k jich dalšim spytnistwam. W tutej encyklopediji su systematiscy wobdźełane ważniše rodopisne a historiske dźěła, słowniki, almanachi, zo je kóždemu zajimcej zmóžnjene rozhladać so doma a njetrjeba při dźěle pytać trěbne data, po wobcźežnych pućach abo z dopisowanjom. Knihi może wužiwać za běžnu potrěbnosć kóždy — też njemajer cźěšciny — su w njej też łacańske, němske a francowske přełożene skrótšeńki, zmóžnjowace znajmjeńša póznaće geneologiskeho kóstnika kotrehožkuli hesła. Dźěło wudawa so z khětrymi pjenjeżnymi woporami; zaleži nětko jenož na zajimcach, zo bychu je prawje bohaće woteběrali, tak, zo by prawidlownje a spěšnje mohło wukhadźeć. Nakładnistwo póscel kóždemu na požadanje prospekt z powučacymi pokazkami. Naša serbska knihařnja to radłubje wobstara.

II.

W znatej knihowni „Dom a swět" zarjadowanej wot Vladimira Zmeškala, stej na kónci łońšeho lěta wušłej dwaj zwjazkaj w delnjoserbskej rěči. Je to XVI. cźisło cyleje zběrki: Božena Němcová **Baruška.** Powedanicko. Pśełožyła Mina Witkojc. W Chóśebuzu 1930. Wobsahuje 68 stron a płaći 75 pjenjeżkow. Božena Němcowa je we serbskim pismowstwje derje znata přez swoje dźěło „Babiśka", kotrež je nam njeboćički knjez Filip Rězak tak rjenje přeserbśił a na serbske poměry złożił jako „Naša wowka." Němcowje „Baruśku" bźše knjeżna Mina Witkoje loni za „Serbski Casnik" přełożiła. Zo so rjane powědańcko za delnich Serbow zhubiło njeby, wuńdże jako knihźka, ke kotrejž je knjez Zmeškal krótke „Pśedsłowo" napisał. Dokelž je tunja, móże sebi ju tež kóždy horni Serb přeswójić a změje při cźitanju swoje wjeselo na njej. Z lohkej prócu nawuknje tak delnjoserbśiny. —

Jako XVII. cźisło wuńdźechu hišće: **Adolf Černý: Serbske Hobrazki.** S Górnoserbskego pśełožyła Mina Witkojc. W Chóśebuzu 1930. —

Naša delnjoserbska redaktorka a basnjerka Mina Witkojc je z hornjoserbskeho IV. zwjazka „Serbske Wobrazki," kiž su l. 1923 w prełožku prof. Oty Wićaza w Budyšinje wušle, dźewjoć wubrała a tohorunja ze „Serbski Casnik" přełožiła. Knihźka bu dowupjelnjena ze Zmeškalowym „Předslowom" a z autorowym žiwjenjopisom „Adolfa Černý," kaž je jón prof. Ota Wićaz jako zawod k swojemu přełožkej napisał. Cyła knihźka wobsahuje XVI stron a 79 stron teksta. Je to wulcy zajimawe cźitanje. Kóždemu so samo poruča.

(Pokrać. sćěhuje.)

Wo zynkofilmje

(Skónčenje.)

Dalschi problem pak je rěč w zynkofilmje. Dotal bě film jako němy film njesymarodny. Filmy jenotliwych narodow mózachu. Bo pschedwjesć po zylym zwěrće. Tu je někto pola zynkofilmu hinak. Synkofilm naziowalisuje film, haćrunjeź wjetschi dźěl człowjeskwa dźě rěči po jendźelsku abo slowjansku (rusku). Dźenża bo se tym pomha, so w zynkofilmach we wschelakich krajach daža wóle wot hrajerjow wschelakich narodnosćow hrać, na pisch. němsti, jendźelski, franzowski, schpanisk abo italsti, tak so móžeja bo take filmy we wschich krajach pschedwjesć. Sću też činili pospyty, w jenej rěči zhotowjene filmy poslschicho dać synchroniowacz, to rěka smuki bo hake podźěschco pschidadža. To pak bo. swjetscha njeje derje porodźiło. Potom móže na. pisch. němski hrajeć rjek jenoż hłowa a ramjo, kiž wotpowěduja pohibam huby prinjatneho, prajmy jendźelskeho hrajerja a njezmi bo też ani dźěsć trać, dyžli rěčenje tamneho. To wšo bo jara často sjenoźicź njehodźi a tak nastawaju potom chětro žortne a komiske sjeny, kiž zuły film skepšaju.

Njerjane sćěžki na synkofilm sa mjeńschе staty a narody, w kotrychž bo njemóže wjele abo zhyła žadnych synkofilmow zhotowjeć, dokelž bo to njedani. Tam dyrbja tuhšo bo swučacź na zuku rěč. To móže druhdy a druhdźe mźeź njeluboene sćěžki, wobsebje w někotrych rańschich a połnišchich słowjanskich statach, kiž hakle po wójnje nastachu, kaž na pisch. Pólska, Čěska a Jukoslowjensko. Tam hrosy strach, so zuza (němisko) rěcz na niewšany wuliw na wobydlerstwo, dokelž tuchi i pózla hišće wobknjeźeja němsku rěcz, kiž běchu bjez pschiwoljli ta cźaš zusčho nadknjeźitwa. Hrosy strach, so němske synkofilmy tu wšak sašy wuhonjeja tajnu generaziju. We Pólskej bu tehodła němske synkofilmy sakasali a filmy němskeje produkcije bo šmdźu jenoż pschedwjesć w jendźelskej abo druhej rěči. W Čěskej dóndże koni dla němskich synkofilmow hamo ke pschihodam a njeuskram, tak so też tamle dyrbjachu namjesowacź pschedwjedźenje němskich synkofilmow. Wschak nětko też w Čěskej a Pólskej zhotuja swoje samsne synkofilmy.

*

Nunje kaž publikum dyrbi też hrajeć bo pschimérjeć nowym nadawkam synkofilmu. Tu bywachu hórke wotstrélenja. Wulki dźěl dotalnych filmowych „hwězdow" bě wotbyty. Njemóžesche so wjazy trjebacź wulkotne hrajerka, kiž njemóže „rěčeć", ale jenoź schepoze. A wobsahowjeny rjek filmu, kiž pschewinje wschitke holcźaze wutroby, je wjelo njemóžny, hdyž bo wukopa, so na schtrowatwy hłóh. Potajkim je to derje tak. Prjedy bo jenoź hladaše na jwonkownjosć hrajerja, dźenża dyrbi wón też wowrawdźe móz „rěčeć." Najsterje sa njeschto lět wschi dotalne filmowe hwězdy budźa sabyte a wotbyte, dokelž bo sa synkofilm njehodźachu. Město jich smějemy nowych, kmanischich hrajerjow a hrajerki. Synkofilm bo mjes tym dale bóle wudospołnuje. Hižo bo też pschedwjedu pisane synkofilmy a hnadź njeje dalołi cźaš, so budźemy hmeć doma hej wobhladacź s dalimy pisany synkofilm. Pschetož technika pschezy dale pokraczuje.

Wusudźenja

Psched powjetschenym Sforjesšim tawnišlim hudom, kiž bźsche wobsebje do Wojerez pschischol, wotewri so pjatk prozeš pschecźiwo kommunistiskim schkarakam pschi nazionalnosozialistiskich shromadźiznach w swojim cźaše we Wojerezach a Cerjy.

Sud mějesche pschesłyschecź 9 wobschorźenych a 25 świedkow. Pschi pschepytowanju dopokasa bo, so žu wobschorźeni winowacźi. Po dlschich wuprawnjenišich słowach namjetowasche statny rěcznik sa wobschorźenych Starku, Krjeczmana, Wagenera, Ungelenka a Scholtu po 3 měsazach, sa Kielmanna a Thielu tehorunja 3 měsazy sjetwa, sa Jeschku pak 6 měsazow a 2 dnjej.

Na to žadasche sakitaŕ wobschorźenych, rěcznik dr. Wiesner i Wróćtławja, so by sud jich wuwinował. Tón pak Starku, Krjeczmana, Wagenera, Ungelenka, Scholtu a Kielmanna a Thielu, kóždeho k 1 měsazej, Jeschku k 1 měsazej a 15 dnjam sjetwa sašudźi.

Pschi zylym jednanju bźsche generalny statny rěcznik s Wróćtławja pschitomny. Sudniške poswědzenje skónczi so hakle wjeczor po 7 hodź.

Z Łužicy

* Se **Ssmilnje.** Njedźelu dopołnja tu k. superintendent Fröhlich s Budyšina předowaschc. Wožebje hwjazocźne bźsche na to sapokasanje nowowolenego zyrkwinego patrona k. rycźerkubler Hanža Strehle nad Delnjej Ssmilnej. K. Strehla so po nowym postajenju ev.-luth. krajneje synody jako pršni patron Budyskeho zyrkwineho wokrjesa sapokasa a dosta s tym zyrkwinišle sastojnstwo po § 5 patronatskeho zakonja z 18. augusta 1930. Mjenowany knjes bźsche hižom 15 lět s patronom po starym posłanju.

* S **Kunwalda.** W 87. lecźe swojeho žiwjenja wumrě w Kunwaldze fabrikski wobsedźeć Karla Bjedrich Bohuwěr Groże. Wón bźsche jedyn s tych, kotříž we Łužicy s wuspěchom tekstilowej industrije puć rubachu. Fabriku je jeho nan Lěta 1840 saložił.

* Se **Shorjelza.** Pjatk wjecźor 3/41 hodź. wobydlerjow domu na Rósšbórskej dróhi cźo. 2 strózyše wobjachu. 74 Lětna Hoferichterowa, kiž w domje bydlesche, bźsche bo z wokna swojeho bydlenja w prěnim poschodźe pschedaloko won zhlihnyła a po soaczu je blabosćzu wobjata pschez wokno na dwór dele padnyła. Hoferichterowa wosta mortwa leżo. Sawołany lekaŕ swěsći, so je bo jej nop puknył, na cźož je staruschka hnydom wudychała.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerr w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a kenilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za bospodarski dźěl: Arnošt Bartowsky. — Za nawěšćki: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

wutoru 28. hapreje 1931:

Wčerawše urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1845	100 p. złotych	47,15
1 jendźelski punt	20,392	100 čěskosł. krónow	12,424
100 šwajc. frankow	80,50	100 franc. frankow	16,395

Barlinska burza wot wschelakeho spočatka hłabnjesche a kurzy popuschčowachu. Podobnje bo też na wikach z dołżnymi a rentowymi liščinami kursy wotdrjebjowachu.

Produktowe wiki su swojn dotalnu krutosć shubile. Kupzy a ulmy bo wotwlakuja kupowacź. Pschenza bě wczera pornjo hobocze wo 5 pj. tuńscha, rožka tehorunja wo 5 pj. Wowš a jeczmjeń na dotalnych placźišnach wobstawaschej. Na Drježdźanskich wikach klešmy pschenica pornjo pjatkej wo 10 pj. a rožka wo 5 pj. po zentnarju. Jeczmjeń a wowš na dotalne placźišny dźerżeschtej. Wczera placźesche zentnar

w Barlinje:

pschenicy 14,30—14,40 hr., rožki 9,75—9,85 hr. nafunjtkeho jeczmjenja 11,50—12,20 hr., nalětnjeho 12,15—12,50 hr., wowša 9,30—9,50 hr.

w termijnowym wikowanju:

za meju: pschenicy 14,95—14,92½ hr., rožki pak 10,18¾ hr., wowša 9,60—9,65 hr.

za julij: pschenicy 14,82½ hr., rožki 9,95 hr., wowša 9,92½—10 hr.,

za september: pschenicy 12,50—12,97½ hr., rožki 9,35—9,40 hr., wowša 8,95 hr.,

w Drježdźanach (jadź. pjatk):

pschenicy 14,75—15 hr., (14,85—15,10 hr.), rožki 10,30 hr., (10,15—10,40 hr.), nalětnjeho jeczmjenja 11,80—12,65 hr. (11,80 hacź 12,65 hr.), nafunjtkeho jeczmjenja 10,70—11,45 hr. (10,70 hacź 11,45 hr.), wowša smokunjeneho 9,65—9,80 hr. (9,65 hr. hacź 9,90 hr.), wowša njesmokunjeneho 9,95—10,30 hr. (9,95 hacź 10,30 hr.),

Wiki rěznicho stotu wczera w Drježdźanach.

Wiki běchu dla twjerdyenja pothromu sawrjene. K tomu běchu jaho pschewinje stotu pschinjesli. Wožebje cźežnjesche wiki bowoš swini a cźelatowy poprschečowachu. Wo schpatnische cźelata jsyła njerodźachu. Howjadow swoprědka mało kupowachu, naposlědku wiki wjahnychu. Pschi spočatku wschak hischcze tydźeńske placźišny hadźachu. Podźišcho bo jasnabjowachu, wosebje běchu byki tuńsche. Nješchto skotu jasno wysche wosta.

Ssudniizy na pschesadźowanje

sjrjedu 29. hapreje 1931

w **Brěsni pola Kamjenza** w hoscźencu „K wicźežnemu kubłu" dop. ½8 hodź. 2 zentr. dubowej na žołcź barwy,

w **Protezach** w hoscźencu dop. w 9 hodź. rěsak. hnójnizowa klumpa, drjewjany pług, butrowaŕ,

w **Kamjenzu** w hoscźencu „K lětnemu dworej" dop. w 11 hodź. wschelake meble, schpundowanške desti, pschipowješchowak k awtej,

w **Bukezach** w Stangez hoscźencu w 11 hodź. gramofon,

we **Wujeschcu** pola Łubija w dwórnischcźowym hoscźencu dop. w 11 hodź. wschelake meble,

we **Wojerezach** w hoscźencu „K hwězdźe" dop. w 11 hodź. wschelake meble, schijaza maschina, klawěr, pišaty stroj nafcźěšći cźaśnik, pažata pila, wschelake maschiny a łóź,

schtwórtk 30. hapreje 1931

w **Budyschinje** na Łuhuschwje dop. w 10 hodź.: wschelake meble, motor, 2,2 PS, konjej, kukojta pila a wschelake maschiny, łubźone stroje, pišaze stroje, cźaśnik, wobrasy, wschelake hornjeńske łubodźa, žonj., muž. wobucza, wschelake žadowe wina, zentnar konopeja, tśelby, gramofon, tacźele, žonj. a muž. cźapki, wschelake banty, 1600 cźigarow, łud, 40 blejchow cźerwjeneho wina.

Je swobodneje ruki:

awto po 350 hr., pišowe brjeńki po 15 hriwnach,
maschinski woš, 2 zentnarjej po 35 hr.
bawmjenjane cźerwjeńske rjemjenje 48,50 hr.
radio po 80 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wollowe symjo po tuni abo 1000 kg, newak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje

	27. 4.	28. 4.		27. 4.	28. 4.
Pšeńca	287-289	287-289	lupiny	19 21,0	19 21,0
rožka	196-198	196-198	woka	23 26,00	23 26,00
naz. jeczmjeń	—	—	módre lupiny	13-15,5	13-15,50
nal. jeczmjeń	230-244	230-244	žolte lupiny	22-26,00	22-26,00
wows	186-193	186-193	seradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	9-10,20	9-10,20
Pšeńč. muka	34-40,50	34-40,50	lanv wosušk	14 14,30	14-14,30
rżana muka	27- 9,25	27-29,25	soen. melasa	—	—
pš. wotruby	14-14,50	14 14,25	brnj. kruški	15-16, 0	15- 6,00
rżane „	14-14,75	14-14,75	syno, 50 kg	1 6 -1,80	1 6-1,80
raps	—	—	rżana sloma	0,7 -0,90	0,65 0,90
hróch Viktor	4-29,0	24-29,00	pšeńč. „	0 6 - 7	0 6 0,75
lane symjo	—	—	wowsna „	0,70-0,85	0 6 0,80
pjeluški	25-30,00	25-30,00	rěna „	0 60 0,75	0 60 0,75

Drježdźanska burza (24 IV.)

Pšeńca	295 300	běrnjace kružki	16,00-16,25
rožka	201 206	pšeńč. wotruby	13,00-13,80
nalětni jeczmjeń	236 253	rżane wotruby	14,00-15,00
nazymsk. jeczmjeń	—	pšeńčna muka	53,00-55,00
wows	193 198	rżana muka	32,00-33,50
čerwjeny dźeećel	146-151	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
suche truh.	8,30 8,50	cokrowe truh.	—

Płaćizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

27. hapreje

117 wol., 304 byk., 345 kruw., 43 jałoj., 946 telat, 909 wowc., 3415 swini.

Płaćizny za

ćelata: 1. —; 2. 63—69 3. 56 - 62

swinje: (přez 300 pt.) 41—42, 2. (240—300) 42—43 3. (200—240) 40—41, 4. (160—200) 39—40

Rancy: 36—39

woły: 1. 45—50, 2. 36—39, 3. 33—35, 4. 29—31;

byki: 1. 44—46, 2. 40—43, 3. 30—39;

kruwy: 1. 38—42, 2. 30—37, 3. 26—29, 4. 20—24;

jałojcy: 1. 45—48, 2. 38—43;

wowcy: 1. 48—52 2. 38—44 3. 30 - 36.



Njedźela sportnych wojowanjow. Na prěnim wobrazu widźimy kopańcu mjez Němskej a Hollandskej w Amsterdamje, kiž so njedźelu z 1:1 skónči. Druhi wobraz předstaja wubědźowanje wo němske mištrstwo w lěsnym běhu w Hannovoru. Na lěwicy: Němski mištr Kohn z Barlina.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wyd. a čišć Smolerjec knihiščerňa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam ćěłneho znjezbožењa z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospolnje bědny. Kóžde znjezbožењe dyrbi abonent hnydom tutej zawěsćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožењa dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Cisło (Nr.) 99 — Budyšin — Srjedu, 29. haprleje 1931 — Bautzen — Lětnik 90

Wjergańca w sakskim sejmje

Sakski sejm je w posledniim czasu husto mjetno herjekanja a dźiwjeho sakhadżenja byt. Wjele dotalne hrube wupady rěčnikow zdadża pak so jenoż wótre wutrěčowanja być pornjo rozhorjazym wuměrom, z kotrymiž je wutoru psichi rěczi młodostnego nazionalneho sozialista Studentkowskeho doschło. Tutón młodushi człowjek, kotryž je runje pokneńtnosć dospił, mjeńsche hanjazu rěcz psicheciwo sozialdemokratam, z kotrychž so jedyn po druhim z posedżenje lubi, so njeby trjebał na rěcznikowe njepschistojnosće poćłuchać. Hdyž Studentkowski widżeschе, so je žiwjom žwanjom žaneho wuspěcha njemějeschе, wón do sale wołascheː **„Byrnjež kóždy marxist štótnik njebył, je tola kóždy štótnik marxist!" Na to w žejmje njeslyschana herjekanja nasta. Sozialistojo a kommunistojo, kotřiž běchu w sali wostali, so we najwjetschim rosharjenju k rěcznistej tribunje walachu a z pjaścemi do Studentkowskeho pjerschcu. Tutomu jeho nazionalni sozialistiźiźy pischeczeljo na pomoc khwatachu, a dźiwja wjergańca nasta, w kotrejž so rěcznistaj tribuna a stoły pisches salu mjetachu.**

Snutkowny minister Richter stónčnje z rajnymi słowami z presidentoweho stoła samó cźrjodou salhadżazych a hawtowazych rěcznikow roswjesćeja. Nazionalnosozialistiskemu rěcznikej hišchcze jedyn Kommunist žesenu plišu wołkoži. S tribunow, z kotrychž Studentkowskemu „heil", pischwołachu, pozłuchariow wuhnachu, na cžož so posedżenje pischetorhny. Rada starschich so hnydom sendże, so by wo khłostanju rosbudźiła, kotreż mjeńsche so nazionalnemu sozialistiskemu njebołakej napołožiła.

Mjdowy tarif w sakskej metallowej industriji so wupowědźi.

Sjednorjenstwo swjazkow sakskich metallowych industrialnych w Kamjenicy je mjdowe a lijerske dojednanja z 31. meje 1931 wupowědźiło. Hibanje za snižene mjdowe njeje hischcze z tónzom symy pschestało. Nawopak, w lěcźu maju so nowe mjdowe swady wočakacź. Djełodawarjo khoro kóždy wotběžazy tarif tak sahe kaž možno wupowědża. We dołhowjeczornej Němskej, we cźežkej industriji, najsterje k wulkemu mjdowemu konfliktej dońdże.

Wo hornjołužisko žónsku kliniku

Měschczańska rada w Habrachczańach w Hornjej Luźicy je sakskemu žejmej a statnemu knježerstwu pismo podała. W nim so nadrobnje pischiźimy rosłożeja, kotrychž dla by so za Hornju Luźicu wotmysłena **žónska klinika měła w Habrachczańach natwaricź.** W pismje so prošy, so by so na pschecza města Budyschina njedźiwało, ale so by so žejmoweho wobsamknjenja dźerżało, po kotrymž ma so klinika w Habrachczańach natwaricź. We pismje so na wažnosć luźiskeho industrijoweho kraja a na to pokasuje, so žu runje Habrachczańske strony sterjżżina žónskeho pschemysłoweho dźela. Wobydlenja za lěkarjow a druhi personal chodża Habrachczańa w blischcźi žónskeje kliniki natwaricź. Wotkrjeżny swjask a město twarschu leżomnosć darmo pschewostajitej. Też je khladanischcza saradżenja dźela by so wosebje nuzcźerpjazej namjesnej Habrachczańskej a Neugersdorfskej krajinje lepschina dacź mohła.

Powjetšenje butroweho cła so wotstorči?

Němski kanzler dr. Brüning je so wutoru dopołdnja pschi posedżenju pschedsydstwa zentrumskeje frakcije we němskej žejmowni wobdźelił, w kotrejž so politiske położenje a bliźsche wotpohlady němskeho knježerstwa rosprajichu.

*

Wutoru popołdnju je němski kabinett wo namjetach němskeho sežiwjerskeho ministra Schiele, zła na žwinje, wowcź a drjewo nastupanych, jednał, kotreż so najsterje pschiwoła. Hacź je so też wo žitnych złach wobsamknył, njeje znate. Wobsamknjenje wo powjetschenju butroweho zła je so wotstorčiło.

Wuznamny rozsud wo škitanju republiki

Pruski dźiwiplinarny žud je njeskudnistich sastojnikow je tele dny w posledniej instanzy **wuwud ważneho statnopolitiskeho wuznama wudał.** Sapóźłanza **němskeho** žejma knježerstwoweho **inspektora** Heźju běchu dla jeho dźeła w nazionalnej sozialistiskej stronje z puschczenjom se słužby bjes pensije pokhłostali. We wuwudowych pschicźinach žo praji: „Jeli so sastojnik w stronje dźeła, kotrejž je žo na naźwjny statny pschewrót namerika, łama wón z tym powinosćej žwérnosće k statej a dopuschczi słužbne pschedżenje. Pschiźahacha, z kotrejž je wjednik nazionalneje sozialistiskeje strony Hitler sakonskosć tejele strony potwjerdźił, njedopokasuje, so tale strona na naźwjny pschewrót njedźeła; swojeho cźasa njeje też Hitlerowe cźasne hnowa Mnichowskemu puczej lěta 1923 sadżewało. Nazionalna sozialna strona nima paźiwnych sobustawow, ale pódła jeje wustawkow dyrbi kóžny jeje pschiwzikownik „kóžde dźeło cźinicź, kotrehoż je trjeba." Taksej organisaciji pak žadyn knježerstwowy sastojnik njesmě pschiwzikowcź.

Hitler žada, zo by Hindenburg wróćo stupił

W posedżenju wjednikow nazionalneje sozialistiskeje strony w Mnichowje, w kotrejž je policija Goebbelsa sajała, dokelž njebě k žudnistemu jednanju pschischoł, je so wobsamknło, so ma so němskemu presidentej Hindenburgej wójna pschipowědźicź. Shromadźizna pschecźiwo nětcźišemu potłoczenju nazionalnych sozialistow z pomozu nuzoweho wukasa němskeho presidenta protestowaschе a němskeho presidenta na jeho winowatosć dopomni, so by wustawne sakkadne prawa pschecźiwo łamanju sakonjow je strony parlamentowje wjetschiny schitłał, a, jeli so to njemóże, so by wróćo stupił a schkitanje žwojich nehdyschich wusnolerjow nowemu nazionalnemu němskemu presidentej pschewostajił.

Se žwojim postupanjom pschecźiwo Hindenburgej nazionalni sozialistojo nowych pschiwiżowarjow w Němskej njedobudu. Mnohim, kotřiž žu so tutym wołkam namądlicź dali, poczina žwitacź, so so žadanja a hesła nazionalnych sozialistow njechoda do skutka stajicź. Po jich rezepłach so Němska je žwojeje hospodarskeje nuzy njemóże wuwjesć. To też politiźy mało wobhoniczi ludźo dźenża spóznawaju.



Józef Goebbels do Barlina přijeł.

Wjednika Barlinskich nacionalh. socialistow Goebbelsa policija zaja a do Barlina dowjeze, dokelž běše wot sudniskeje termije w Mnichowje njezamołwjeny wuwostał. W Barlinje chcedża jeho dyrbjeńscy před sud stajicź.

Goebbels smě zaso rěčeć

Wjednikej nazionalnych sozialistow w Barlinje dr. Goebbelsej bě policija sakasała w sjawnych shromadźiznach rěcźeć. S jednanjom jeneho němskosejmskeho sapóstłanza a jeneho prawisnita nazionalneje sozialistiskeje strony je so dospało, so je je so tale sakanja wróćo wzało, hdyž bě Goebbels předewzate wumělenja podpisał:

W mjenje Barlinskeje župy nazionalneje sozialistiskeje strony lubju, so so za to postaram, so w shromadźiznach, w kotrychž jako rěcźnik wustupju, dohlad mějazych sastojnikow městneje policajskeje wnjesnosće hrubje njeschchiwdża, njewužmějcha abo so so hewak do nich z pukami njedawaju.

Goebbels před sudom

Wutoru dopołdnja dr. Goebbels z pschewodom dweju kriminalneju sastojnikow do sale pschihajaneho žuda krajneho žudnistwa III Moabitskeho kriminalneho žudnistwa pschińdże. Dokelž sjawnosć njebě ničźo wo pschipowědźenej termiji słonita, bě městnosć pschiposkuchajrjow nimale próżdna. Goebbels na žudnikowe pschaschenje wotmołwi, so pódła žwojich němskosejmskich diátow, **nima druhich dohodow.** Hacź dotal je k prawomóznym pjenježnym khłostanjam 1300 hriwnow sajudżeny, kotreż so po ratach wotpłacźeja. Prawomóżne schćerńcźidźelske jastwowe khłostanje hischcze Goebbels njeje wotpokucźił.

Hdyž bě žud wobsamknył, „Angriffoweho" hłowneho redaktora dr. Lipperta a pomóznego redaktora Bethku jako świdkow skasacź, so jednanje na žrjedu wotstorczi.

Hindenburg pancerowany křižak „A" wukrćźe

Pańzerowany schćitaŕ „A" so 19. meje w Kielu we pschitomnosći němskeho presidenta z Hindenburga na morju puschczi. Hdyž němski president w 11 hodźinach do Kiela pschijźidże, jeho w pschistawje stejace wójnske łódże z 21 wutřelemi postrowja. W 12 hodźinach so potom nowy panzerowany schćitaŕ, kotryž Hindenburg wukschcźije, na morju puschczi. Kaž dołho budże Hindenburg w Kielu pschebywacź, budże na schćitaŕu „Königsberg" bydlicź. Psched nim so manewer wójnskich łódżow wotmeje, kotryž so dźeń posdźišo z łódźitowej paradu wschěch němskich wójnskich łódżow stónczi.

Awstriska k radźinemu posydaniu přeprošena

W awstriskim ministerstwje swonkownych należnosćow je póndźelu pschepročenje na pohadanje Rady Swjatka Ludow w Genfu dochło. Měrtokanzler a swonkowny minister dr. Schober budże Awstriju na pohadanju sastupowacź.

Pólska ma powinosć, Gdanski přistaw wuwužić

Wczera je so w Genfu rosdźělenje prawnych wězy-wustojnych wojsewiło, kotrejž je so po namjece kommisara Swjatka Ludow w Gdańsku hrabja Graniny wudźełało. Po nim ma pólske knježerstwo powinosć, twory [illegible] wužić, kotrejž so z [illegible] pólske mjesny wóza; pschetoż bywschi kommisar Swjatka Ludow Hacking je w lěcźe 1921 rosdźělił, so ma pólske knježerstwo powinosć, Gdańsi pschistawy polnje wuwużicź, hdy by tež w pschichodnje druhe pschistawy pschi balstiskim morju natwarika. Na rosdźělenju su podpisani pryedawschi norwegiti wukrajny minister Rastad, pryedawschi prawny radźićel jendżelskeho knježerstwa w reparazijskej kommisiji Williams a generalny sekretar kommisije łódźneho transporta na Rheinje Hostie.

Spionaža w Pólskej

Pósłti žud w Konjezach je wěsteho Spinskeho dla **spionaže za Němsku** ke khłostańi na pjecź lět sajudźił. Jednanje je so z wusamknjenjom sjawnosće stało. **Sjeźd internazionale dźełaczerskich swjastow w Madridu.** Póndźelu je so w Madridże w posedżerni nehdyschcheho schpanskeho senata hrow **Amsterdamskeje dźełaczerskeje internazionale** jeschoł. Na sjeźd su so wschěch krajow sastupjerjo pohłali.

Stejlšćo Italskeje k němsko-awstriskej cłownej uniji

W dźiwanje zhudźazym nastawku Romska „Tribuna" pischeː „Kaž zhoninu, zebi mjes Londonskim, Romskim a Parizkim knježerstwom rosmyhluja, hacź **by** pschisprawne było, psched mejstkim posedżanjom Rady Swjatka Ludow finanzny kontrollowazy komitej za Awstriju, kotryż je so z pschicźinu pschiwolenja awstriskeje pożczonki lěta 1922 założiło, swolacź, so by pruhował, hacź so nacźisć němsko-awstriskeje złownoje unije oktoberskem protokolej lěta 1922, nastupazemu rukowanje za pożczonku, njepschecźiwja."

„Tribuna" k tomu pišišpomina: Po naših mėnjenju **je to prawy puć**, dokeľ wėrimy, so možnosć hórsomneho swokanja finanzneje kontrollneje kommišije za Awstriišku prašenje nėmško-awstriišeho zlowneho prėčenja na khutny a positiwny puć dowjedže." „Tribuna" so dźiwa, so žebi njejšu hižo prjedy na tajke rosrišanje myšlili.

Nowa Španiska

Ministerska rada je pondželu wobšamkla, so so wšitkim ministram, kotšiž su sa čas diktatury wot 30. septembra 1923 hač do 14. haprleje 1931 w šastojnstwje byli, **penžija wotrjeknje.** Knježeństwo mėni, so je so pomjenowanje tychle ministrow njesakoužy stało.

W ministerskim kabinettu su **Miguela de Unamuna jenahlósnje za presidenta najwyšischeje rady pomjenowali.** Dale je so wobšamkło, so móža so pšichi prozešach pšichiłažnych sudow też jony jako pšichiłažne wuswolicź.

Ministerska rada je wukasej pšichiłoženowała, ſ kotrymž so barby **čjerwjeno-žołto-fijałkowe** jako **šchpanišhe nazionalne barby** ſa khorhoj postaja. Druhi wukas porucža, so ma so w najwyšischim sudže **žud ſa dźełaczeńke praschenja** pšchiprawicź.

Nėhdušcheho ministerskeho presidenta generała **Berenguera** su pondželu **wjeczor fajeli a do jastwa wotwjedli,** dokeľ je loni dweju šbėžkarškeju offizėrow satšelił dał.

Plany za španisku wustawu

Sso ſ dopišarjom Parižiskeho „Oeuvra" rosprajesjo, je šchpaniški justizny minister de los Rios šwoje nahlady wo šchpanišej nowej wustawje wuprajił. Po jeho *planach šmėje šchpaništa republika charakter šwjatkoweje republiki,* kotraž budże je šchėrcź **wichelakich** regionow (krajow) wobstejecź. Tele kraje su: **Katalonšta, Walencia, Andalušta, baštiška provinza, Galicišta a Kastilišta.** Pódla kortesow, kotšiž so na podkoku powšchitkomneho wólbneho prawa wuswolesa, ma so druha komora, wobstejaca ſe šastupjerja hospodarškeho žiwjenja, pšchiprawicź. Wona dyrbi charakter techniłkeje rady mėcź.

Ultimatum zbėžkarjam na Madeirje

Londonske „Times" ſ Lišsabona powėdża: Kaž bórzy budże pšched Madeiru portugalske wójnske łódšstwo šhromadźene, łėtadła šbėžkarjow ſ łėtakami namołwja, so bnohu so bjes wumėnjenja poddali. Jeli so **revoluzionarozo tutón ultimatum** šaćišnu, so **bnohom na** mėšto Funchal bomby šmjetaju, a to najprjedy ſ wódnych łėtadłow. Sbėžkarške wójšto a wobydlerstwo je so krucze rosšudźiło, so ſ brónjemi wobarecź. Na dróhach w Funchalu su barrikady natwarjene. W Portugalskej je knježeństwo **wažne strategiske mėstna ſ 10 000** muzimi wobsadźiło, so bu so zbėžeci w Portugalskej sadźewało.

Pieć bombow w Zagrjebu rozbuchło

W nozu k wutorje su sjło njejnaćši winikojo do kelkow w parku kralа Tomišława w Sagrjebu pjeć paketow ſ rosbuchadłami połožili. Schtyri pakety ſ nich mjes ¼4 a ½6 hodźin rano rosbuchnychu. S rosbuchnjenjom pak so njeje žaneje šchkody naćinilo. Pjaty paket su namakali a njeschkódny sčinili, prjedy hač je rosbuchnył.

Krwawny khłostański wusud w Chinje

Knježeństwowi wojazu su krwawny khłostaństi wusud je storo dwajtyšaz wotprawjenjemi pšchećiwo jatym kommunistam w Hupeh pšchewjedli. Po knježeństwowej powėšći je wójsko nazionalneho knježeństwa wójsko kommunistiskeho generała Holunga sbito. Wutku ličźbu kommunistiških wojakow su sajeli a **1800 ſ nich hłowu wotčjeli.** Też mėsto Siangyang, kotreż kaž Münang pichi rėžu Hanja leži a je wažne mėtno sa wikowanje dothowieczorneje provinzy ſ Hankawom, su wusp**ėšchnje pšcheczstwo** kommunistam sakitali. Też **we tutym provinznym dźelu Holungowi wojazy cžekaju.** S tymle dobyczom knježeństwoweho wójska je so pjecza mó kommunistiskeho wójska dostónčnje šlemika.



Profesor Leopold Moulin z Belgiskeje,
znaty pšeciwnik fascizma, kotrehož na pućowanju do Italskeje zajachu, zo bychu jeho pšed sud stajili. Z pšipadom so nėtkle belgiska ministerska rada zabėra.

Ze Serbow

W Budyšchinje, 29. haprleje 1931.

— **Wo wjedrje.** Nižina drje šo k ranju wotšhaluje a šo hišchcże šešlabjuje. Nasche wjedro šo tola jara pjerjedźiło njeje. Schkleńza jenož pomałku na rjane stupa. S Aporiskich kupow bliži dšź šo wyschina, tola na nasche wjedro hišchcże mohy dobyła njeje. Nadźijomnje šo hać na nasche strony a šrjedźnu Europu wulpschestrėje, potom pšchinješe nam tola słónčnje wuwjedrjenje. Mokra haprleja wschak je ſa ratářstwo wo šterych burkich kanjach pšchijomna. Najšerše budże meja potom cžim šuschčicha a najšerše też cžoła. Jutše je Walpory. We wschėch wšelch pšchihotuja šo na palenje kuślarnicžow. Tu a tam hotuje šo nascha mlodźina hižo, žebi meju stajiła. — Sšónčko šchadża 4,33 hodź. a chowa šo 7,19 hodź. Mėšačk šchadża pop. 5,14 hodź. a chowa šo rano 3,50 hodź. — Wėzera wjeczor w 7 hodź. barometer 738, hygrometer —1, thermometer we dnjo +14. Dźenša rano we 8 hodź. barometer 739, hygrometer —2, thermometer w nozy +4. Wuhladny na malo šo pšchemėnjaze wjedro.

Naléčo je dobyło.

5 njedźel dołho, wot 21. dnja nalčinika ſem, je šo nałéčo Lėtka ſe šuchom a dešchcżom, se šnu a wotrym wėtrom bėhało, doniž njeje njepšchećelske mohy pšchewinyło. Dobpscheršay stupańe Boże štónczko šaldźenu šobotu na njebju horje a šłudźi je šwojimi cžapymi pruhami nowe nalėtnje žiwjenje w Božej šwórbje, so so pola, luki a šahrody mlodźinje šaſelenichu. Schkowronczk poščžuje šo k módrenu njebju a khwali šwojeho šworiczela. Cžłowjeka wutroba so wjeseli nad nowym žiwjenjom, a lubi khori hladaju ſ nadźijespolnymaj wocžoma pšches wokno a cžaja štrowy powėtr, łiž chże jim wołošenje a wuštrowjenje pšchinješe. „Požuhk, nałéčo, mje k wėri, k nowej mozy, lubosći; twoja rjanosć njech mje cžėri, khwalicź Boha ſ pjaczkami."

— **Stawjedżeń 1. meje** šwjecza dźełaczeńske šwjatki mėsta Budyšchina a wokolinty pjatk 1. meje je wošebitym šwjedźenjom se wschelakimi poštičženjemi w Bismarkštim haju pola Budyšchina. K wulkemu cžahej šestupaju šo wschė towaršstwa a šjednoczeństwa pšchip. w 1 hodź. na Tešlniku w Budyšchinje.

— **Póstowa služba wot 1. meje.** Posłužne wokna na pósće su 1. meje wotewrjene jako njedźelu. Póstowy hamt čo. 3 je zawrjeny. W Budyšinje wunošuja so dopołdnja listy, pakety a pjenjezy. Na wsy wunošuje so kaž wšédne dny. — Wot 2. meje su posłužne wokna na pósće 1 wšédne dny hižom wot 7 hodź. wotewrjene.

— **Rosšohnowanje ſ k. měšchćanskim radu drom. Krügerom.** Na tónzu wčerawšcheho pohedźenja měšchćanskeje rady rosšohnowa šo radźiny pšchedšyda Injes wyšchšich měšchćanoſta Niedner ſ k. měšchćanskim radu dr. Krügerom, kiž je ſa wyšchšo-farjadniſkoſudniſteho radu w Drježdźanach pomjenowany a tehodła ſ rady wustupi. Pšchitomne běšche wotpółžanstwo měšchćanskich šastupjerjow, tiž wobsteješche ſ kk. pšchedšteherja měšchćanskich šastupjerjow Lunza a podpšchedšterja Wernera a Junga. Jako běšche k. wyšchši měšchćanoſta Niedner wobžarowanje nad wotkhodom k. měšchćanskeho rady dra. Krügera wuprajił, wěnowaše jemu cžopke słowa džaka a pšchipósnaca ſa jeho nimale 6lětne ſtajnje wėzowne džėło na wšelekatorych polach. Tutym wuwjedźenjam pšchiłamny šo w mjenje měšchćanskich šastupjerjow k. pšchedšteherja Lunza a ſa wuspėšchnu džėławosć wotkhadźaze sobuštawy rady teworunja pšchipósnawaze słowa namaka. K. měšchćanski rada dr. Krüger džakowańe šo ſa jemu wuprajene pšchipósnacże a ſa dowėru, kiž je pšchi swojim skutkowanju se wšėch stron naſhonił a šchtož je jemu wulan wuspėšchne hnko.

— **Bjesdźełosć** w šaltkim twaritwje je w minjenym tydźenju trochu popušchčiła, wot 77 na 74,8 wot ša. Njedźiwajaſ teho je hišchcże wjazy dużli 40 000 šaſkich twaritskich džėłaczerjow hjes džėła.

— **Mjaſowe jėtti (Freibank) we Budyšchinje,** Schtwórtk 30. haprleje 1931 wotedawa šo **pop.** wot 2 hać 3 hodź. na cžišła 4001 hać 4150, wot 3 hać 4 hodź. na cžišła 4151 hać 4300, wot 4 hać 5 hodź. na cžišła 4301 hać 4450 a sobotu 2. meje 1931 rano wot 7 hać 8 hodź. na cžišła 4451 hać 4600, wot 8 hać 9 hodź. na cžišła 4601 hać 4750 a dop wot 9 hać 10 hodź. na cžišła 4751 hać 4900 šmje howiaſe miaſo, punt po 40 pf. parjene šwiniaſe miaſo, punt po 50 pf.

— **Schtitaniki** cžaſ ſa ſtorniki w Lėhnišim wokrėſu. Wokrėſny wuhjerk w Lėhnišu je słónčenje šėſtkatańcho cžaſa ſa ſtorniki w lėcze 1931 ſa Lėhniški knježeńſkowy wokrėſ na 29. meje postajił. Hoitwa na ſtorniki móži šo potajkim 30. meje šahoczeć.

Jutře maju so khodoity pajić!

Khodoitypalenje 30. haprleje, to je wšo kadźtuny džeń naſchich najmjeńſchich. Hižo dny dołho šo wjeſela na tutón žadny wjeczork se šiwojimi woheńčkami na wołach a honach, na horach a w šahrodach šadu domečka. S wulkej prózu su nahromadźili wulke šejje wſchelakeho palibła a ſtare khoſchcża leża hižo derje ſkhowane w jenym tajnym kuċiku, so bychu potom ſtukite jako wjertele pšchi šłoſchinej rėji wokoło wohnja! Haj rabošch dźeſaczych lėt je najcžaſeſchcżo najboże wošbožowaza! Tehodła też my dorošcżeni rad na poſledniim wjeczorku pšched pšnim mejſſim dnjom won khwatamy do Božeje pšchirody, so bychmy so woſſchewili duſchcownje, so bychmy wošyjeł do so hrėšali wotſchewu dźeſaczych lėt ſe šiwojimi njeſabinitymi ſyomnjenkami a žonami. Tu a tam šebi drje też dorošcżeni woheńčko ſadźeſaja, ale tak wutroba jim njetſchepota, kaž dźeſcżu je šmėsy njewobmjeſowanej fantaſiju, ſe šiwojim bjeſkarotnym, njeumłeknym žiwjeńczkom. Tuž palcże wjeſele, wy dźeſci, šwoje woheńčki a potom chżemy wſchitcy, mali a wulcy, wuſkoło witacż rjanu meju ſe šwojej wobkuſlazej puchu tuxtkow, ſe cžikotkom a ſwėwom ptaczkow a zunim ſchumjenjom woptodźowazeho wėtſika!

Wšédne zjewy

Wobras ſe žiwjenja małych ludźi.

92] (Pokračowanje.)

VIII.

Miny šo dwacżeći lėt; dołhich dwacżeći lėt.

Cžehodła dołhich? Kak krótke ſeſdawaja šo nam te hodźiny žiwjenja, hdyž hladamy ſa nimi, do minyłoſcże . . .

Bije dwanaceich ſ zyrkwinſteje wėże; ſwoni pšchipokdnjo. Wėrjazy lud žejmuje tłokuk a modli šo. Se ſchule wubėhnu dźeſci, mjes nimi wyſchſche poſtawy wucżerjow.

Też knježna wucżerſka je wuſchła, dotal jenak ſwėdomita jako běſche, ſ knihami pod pažu, poſlednja ſ wrotow ſchulſkeho twarjenja, wołdata ſ dźeſzimi kaž pata ſ kurjatami. Njeje wjazy ta ſchwižna rjana mloda holza ſ cžerwjenymaj liſomaj, hladajo do šwėta wjeſele a nadźije polna. Ma ſmorſchcżene wołliczo a wołleka ſo cžėmnu, żarowańku drastu. Tam na rožku dźenſa ſawėſcże njeſetkawa ſaj jónu knjeſa adjunkta ſaůdoſtejo pšched njej wocži a cžerwjenjo ſo kaž kwėt wjeſcżeho maka, hdyž ſe na njeho pohladała, njech też zyle ſtradżu, ale tak žaboſcżiwje. Nėtko ma wón ſtaty kornat a je w Prašy žiwy. Je ſe ſtarym mlodźenzom a łóſdy derje ſ nim pobudże, ſchtóž jeho doponni na pšchebywanje wonka na kraju pola wotrjeſenego žuda. „Tehdy žym byl ſbožowny! Tam je so mi lubiło —" naſpomni ſtajnje mjes rėcżu. Njeje to wėrno. Njeje ſo jemu dożyła tehdom lubiło a nėſchtołėtne mučene žiwjenje wonka na kraju mjeſeſche ſa ſurowe wuhranſtwo. Njebė ſbožowny — ale běſche młody. Dopomnjeńka je jemu ſ dopomnjeńku na młodoſcż, tohodła jeho ſwjeſela a napjelnjuje ſ nėkajkej tyſchnoſcżu, ſtoro ſentimentalnoſcżu.

Też ſ druhich knježich, kotšiž ſu ſ nim pšched łėtami we mėſcże ſłużili, tu mnoſy njejſu. Sšu ſo do wſchėch končow roſeſchli, su roſbrojeni po ſwėcże. Buchu druhdże pšchebadżeni, nėkotři ſnadź też wotnjeſeni do ſcżina ſlėborneje wėſki pohrjebniſchcżowieje zyrkwicżki. Sa nich ſu naſtupili druſy ludźo, druſy ludźo ſu naſtupili jich mėſta . .

A kotſiž ſu tu ſwoſtali ſ tehdyſcheje drużiny, — kak ſu ſo pšchemėnili! Sšu ſeſtarili . . . .

Ludźo běchu ſo w mėſcże pšchemėnili a też jednotliwoſcże w jeho zyłkowem raju běchu ſo pšchemėnile. Tafla ſ mjenom Józeſa Kopczeſko njewidża wjazy nad wołkhodom w prėdku khėże na namėſcże; ani klanow tu njeje, ſu ſaſtajene a pšchemėnjene do ſchėrcżeho wokna a druhe mjeno cżehnje ſo nad nimi po dołhoſcżi zyłeho domu pod pokhodom, wo kotrymž je dom połowſcheny. Pšchichodowy ſyn mišchtra Kopczeſkeho da pšchewſatenu ſaſnobej ſaſ towaršnje. Njeſchije wjazy na ſkaſanki, ani njeſeſdżi na rožne herzmanki do ſnjeſobnych mėſtow; běſche wėdżał ſwojim wudżełkam wobſtaracż ſchėrſchi wothyk, ſcżele je hać ſa mjeſy.

Hdyž bijeſche divanacżich, też ſ towaršnje kaž jónu ſe dźeſaršnje wurožichu ſo kraſnjy dźeſaczerjo. Je jich wo wjele wjazy, wjazy hać dźeſacż krócż telko. Njewoſtawaju pšched wrotami ſtejo, doniž njebudże ſa nich wobjed pšchihotowany. Khwataja domoj *nėſchto* pojeſcż pryedy hać ſo ſaſo k dźėłu naſwróceja. Sšu ſwjeſtiſha ženjeni a maja ſwójby; też žónſe ſu jim mjes nimi.

Wuridże poſledni dźełaczeſ na haju. Wėſche ſo najſterſcho ſakomdźił, a nėtko, ſpohladnywſchi na wėſiny cżaſnik, wobłekaja ſo duzy ſwój kabat, ſkoro wſkoku běži.

Sa jeho khribjetom do domu ſaſnupi cżłowjek wobłecżeny do haveloka, trochu hižo ſwotnoſcżeneho; na hłowje mjeſeſche ſatokeżeny kłobuk. Alе ſ zyłeho ſjewa be widżecż prózowanje wo wſchu možnu wošebnoſcż. Schtóž je we maſem mėſcże žiwy, pósnawa hnydom ſuſeho cżłowjeka, bynjeż by ſo hewak wo ſwojich ſobuwobydlerjow dożyła njeſtarak. Alе kraſwki ſo ani njewohladny; bė hłódny a łhwataſche, njemėjeſche telko khwile kaž tam cżi knježa pšchekhodowaja ſo po namėſcże a ſamazy ſhebi hłotow wo ſamyżku tuteho wopyta mėſta.

Zuſnik ſtupi dale do domu. A popaſta po wrotami na ſrjedża, roſhladnjo ſo wſchudże po domje kaž nėchtó, ſchtóž po łėtach pšchikhadża do mėſtnoſcże, kiž je derje znał do wſchėch podrobnoſcżow a kotreż nėtko nėkaſ njepósnawa.

Wjele njebė ſo ſmutſka domu mišchtra Kopczeſko ſe pšchewjedżenymi pšchetwarjenjemi ani pšcheměniło. Jenoż tudy na łhodły wjedżaze ſ powpšchenemu pšchijemi je ſatwarjena łėżyza, a łhodły w rožku ſu potom dale wjedżene hać do prėnjeho poſthoda. Pšched tym ſu durje ſwoſtałe kajſeż ſu bywale, ſ kotrymiż khodżeſche ſo do dźeſkarnje.

Zuſnik běżeſche po łhodże ſem, kaž by ſo roſmyſlił, poſaſta najprjedy w pšchijemi a łaklepa.

Njebė tu wjazy dźeſkarnja każ pšched łėtami. Dźeſkarnja namaka ſo pšches dwór we wožeje natwarjenem łhchidle. Wobſchėrna ſſtiwa bė wobydlena; bė tu koſo, bidło, khamor. Sa bidłom ſtejeſche ſtara žona, w bėkem cżepzu na hłowje, każ nožyncżu jón mėſchcżanki.

Bė ſama doma a jedżeſche junje. M nėſcżi paleſche ſo hiſchcże woheń, a para, kiż napjelnjeſche ſſtiwu a ſudżeſche ſo na woknowe ſchkleńzy, ſwėdżeſche wo tom, ſo bė ſo tu wariło, w tutej mėſinoſcżi, wužiwanej ſa kuchnju a bydlenje. Durje do nėhdużeſche ſpanſleje ſſtiwy krawſkich běchu ſamurjowane.

Wopytaſ poſtrowi a wotſtupi wot durjow, ſo by wotedał pšcheproſcheńze k pšenjemu pšchedſtajenju dźiwadłoweje towaršchnoſcże, kotraż dże do mėſta pšchijécż a ſ jednym ſe ſwojich ſobuſtawow roſeſcżeſe mje tym wabidło ke kupjenju ſaſtupnych thartkow ſnajmjeńſcha na ſcheſcż hrow.

Knjeni pšchi blidże, njeſaſtrėſchajwſchi prėnje wotewrjenje durjow, ale nėtko ſaſtłyſchawſchi ſady ſo kročeże, ſo wobhladny.

„Knjeni wiſchtrowa!" rjeknu hóſcż, a jeho wotruhane wobliczo pšcheleża wuſmėwk.

Stara Kopczeſka ſtłyſcheſche ſtajnje rady, hdyż ſo takle k njej prajі a podżakowa ſo tohorunja ſ wuſmėwkom. Hładaſche wótrje na pšchikhadżazeho, pšchemyſlejo wo tom, koho ma pšched ſobu.

(Pokračowanje ſcżehuje.)

— Na **Walporu wjeczor** ſ pschiležnoſcže palenja khodźołoweho pojźdże k cžaſej, kiž ¾8 hodź. ſ Budyſchina do Wjeſeczina jźdźi, pschedcžaſ, kiž ſ Budyſkeho dwórnifcžka 19,36 hodź. wotjźdże. Sa nawróćenju jźſoł je derje postarane ſ tym, ſo cžaſ, kiž jeſwak w nozy po khodźe a njedźeli ſe Wjeleczina do Budyſchina jźdźi, tak Walporu w nozy pojźdże. Cžaſ wotjźdże ſ Wjeleczina 0,44 hodź., ſ Roswodza 0,50 hodź., ſ Budeſcza 0,54 hodź. ſe Dźěſnikez w 1 hodź. a pschijźdże do Budyſchina 1,08 hodź. Sa wopytarjow Cžornoboha ſaſtanje w Kubſchizach khwatny cžaſ wokoło 1,11 hodź. a wofuſje jich ſhobn do Budyſchina.

— **Wſchim ſherbſtim towarſtwam!** Saſo ſo Domowina hotuje, wſchě ſwoje towarſtwa wokoło ſo hromadźicź a ſwjaſk ſkrescžicź ſ ważnym pschednoſchkom, ſo rozprawami ſupanow. pschebſtawſtwa, pokładnika a poſtjinjertnoſcže pokładnje. Woſ-ſe pschednoſchi knjeſa kantora Holana nam lubi wuſkine poworoczenje. Pschiſłudźacze, lubi towarſtwa, bohacže ſaſtupjene! Sſerbſti narod ſnadź je ſwobodny dźeń. Rozprawy wo dźěle naſchich towarſtwow chzemy ſłyſchcź a ſo rozmolwicź wo ważnych praſchenjach.

S **Delnjeje Hórki.** S 1. meje ſo póſtowa pomozna měſtnoſcź w Delnjej Hórzy do póſtoweje měſtnoſcže pſchemeni. Mjemje ſo w póſtowym wobkhadźe: Niedergurig Bautzen Land. Mjemje ſo w telegrafiſkim a telefonſkim wobkhadźe: Niedergurig (dźeſ dalſcheho pſchijpomnjenja).

Nowej baćonacej hnězdźi na ryćeſkubłomaj we Wbohowje a Njeswačidle.

Bacžonjace hnězdo na bróžni Wbohowſkeho knjeżeho dwora wosta někotre lěta próſdne. W poſlednich dnjach ſtaj ſo tam 2 bacžonaj ſaſtupliloj a póčznjetaj twarjcź. Mjez nim a Króſcžanſkim hnězdom njeje dalako, něhdże 1 km. Pola a luki dźěla jeju, pſchez kotrejž Cžornicza běži. Wuſierna wokolina ſa bacžonow. — Też na tſěchu bróžnje Njeſwačidliſkeho ryćeſkubła je knjeſtwo pondźelu ſapleczene koleſo pſchicžiknilo, ſo bychu tam bacžonaj, kotraž ſtaj ſo tu pokaſałoj, hnězdźiłoj. — Lonſcžanſke hnězdo je hiſchcže próſdne.

*

S **Rakez.** Saſtdźenu njedźelu na ſherbſtim kemſchenju ſapokaja k. farař Riota nowowoleneho wobſadneho ſaſtupjerja ſa **Hermanezy**, k. Hofmana ſ Hermanez, ſwjatoczńje do ſaſtojnſtwa. Jako běſche **duchowny** na pschiſłuſchnoſcže a winowatoſcže wobſadneho ſaſtupjerja pokaſał, ſlubi nowowoleny ſaſtupjer pſched ſhromadźenej wobſadu, ſo chze ſwoje winowatoſcže ſwěrzu dopjelnicź.

Se **Semiz-Tumiz.** Ssobotu pschipołdnju krótko do 1 hodź., prjedy hacž dźěłacź pſcheſtachu, pſchi poſłednim transporcze liwkakeje lowrije ſ wótpadowymi kamjenjemi w Cžeſwjeno-Noſłowſkej ſkale tudomneje Kunatheje firmy 25 létny dźěłacźer Erwin Richter ſe Semiz na wótpadowej hromadźe ſmjeſožł. Wón a hiſchcže druhaj dźěłacźerjej wjeſeſchtaj tutu lowrilu k hromadźe. Pſchi tłukmjenju bu Richter pſches lowrilu wjerhnjeny a 8 metrow hłuboko padny. Sawołany lěkař dr. med. Kubiza poſtiſi ſranjenemu prěnju pomoz a da jeho ſ Bikopcžanſkim ſanitetnym autom do Budyſkeje měſtſcžanſkeje khorownje dowjeſcź. Sranjenja ſnjeſbożeneho ſu cžežke.

S **Wóſporka.** W ſjawnym pobjedźenju ſchulſkeho wubjerka woſtawi k. měſtſcžanoſta Künzel jako pſchedźidu mjes druhim ſnjeſożenje jeneho tudomneho ſchulerja a wo pſchipomnach k wudawkam ſa pſchiprawjenje ſtwu ſa elementarnu rjadowniu. K wuradźowanju wo hoſpodarſkim planje pſchedležeſkeje nacźiſk, kotrehož ſkónczna liczba je nimale 1000 krimnow nižſcha hacž ſkónczna liczba lońſcheho hoſpodarſkeho plana. Nacźiſk ſo jenohłóſnje pſchija. Jako dźeń wólbow do ſtaričſkeje rady poſtaji ſo 16. meja, ſa wólbny lokal poſtaji ſo radnizu. Sa wólbne pſchedbudowe poſtaji ſo dotalna ſtaroſtſkiſka rada.

S **Wóſporka.** Słoty mandźelſki jubilej ſmě tu 1. meje wikowař Julius Nagel ſe ſwojej towarſchku žiwjenja Marju rodź. Mikanez ſwjeſcźicź. Dnja 1. meje léta 1881 woboj we Wóſporku ſwoje mandźelſtwo naſtupiſchtaj. Jeju ſnrowa farař Marczka, kotrejuž ſym k. dr. med. Marczka wot někotrych lět jako lěkař we Wóſporku ſłuſkuje. Jubilaraj ſtaj hakle niedawno wot dlěſcheje khoroſcže wotkhoriłoj a wjeſelíſchtaj ſo, ſo ſmětaj hiſchcže jónu hromadźe pſched woitař ſtupicź. Jubilar, kiž nje-dawno ſwoje 77. léto žiwjenja dopjelni, woſbožeži njedźiwcžaj ſwojeje wuſkoheje ſtarobu ſwoju wjeſelu myſl. Jeho mandźelſka, kiž je ſchtyrjom dźěſcom žiwjenje ſpożčała, je někotre léta ſtarſcha a tola ſwoju malu dowtjacznoſcź hiſchcže bjez zuſeje pomozy wobſtara. Pſched někotrymi létami wobaj hiſchcže hermanki wopytowaſchtaj w bliſſchej a dalſchej wokolinje. K pſchichodnemu ſwjatkownemu cžełenju cžaje k. Nagel k poſłednjemu raſej ſwoje twory poſtſcźacź a ſo potom na wotpočink podacź. Sswjatoczne pokoſhnowanje budźe njedźelu 3. meje. Njech je ſłotymaj mandźelſtimaj błónczny wjeczor žiwjenja ſpożčany.

S **Kunjenza.** Na Poſcžańſkej dróſy w Kamjenzu ſo ryjeſke dźěła wukonjeja. Pſches pſchěrow na dróſy ſu dejli ſkładźene jako pomozne mocźiſi. Nětko chzyſche pſchi-padnje też kruwa tajſi mocźiſk pſchekrocźicź. Ale, njeje hiſchcže ſnate, hacž ſe ſwojej njelepoſcžu abo cžežu, ſo nadobo mocźiſk ſypny a kruwa ſo někotre metry hłubſo do ſpódnjeho ſnjeta Poſcžańſkeje dróſy ſłubi. Se paſami a ſchłapdlami wuſtrožane ſkočo jako wuczahnychu a wono potom jako ſmjerom dale khelpaſche.

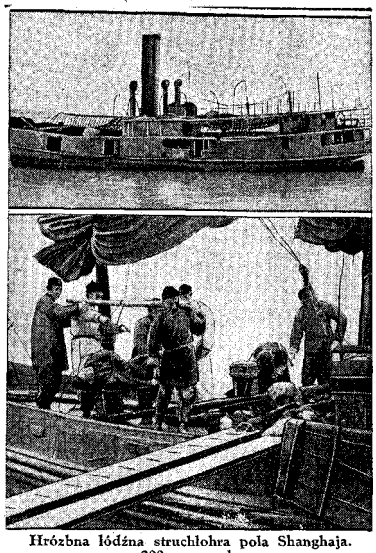
Z Kulowa. Wjecžor spyta zwonka města 15 létny wučobnik młodu ſwalcu wumocować. Tuta běše ducy domoj. Při wojowanju so holcy mantl rozdrě. Nadpadnik ma sudniske khłostanje wočakać.

S Lutow. Pjatk popołdnju wokoło 2 hodź. we wſy na ſtraſchnym rózku pſchi Kolicy bróżni automobil a motorſke kolo do ſo ſraſyſchtaj. Dokelž pak wobej jězdźaſe jenoż ſ pomérnej ſpěſchnoſcźu pſchijźdźeſchtej, jenož ſnadź **na ſchłoda naſta.**

Z Łužicy

* Se **Salomja n.** Schpr. W nozy k ſobotu wokoło ¾3 hodź. ſta ſo pſchi Póſtowej hórzy wobſkadne njeſboże. Ssyn Salomſkeho wobſkedźerja najeńſkeho anta Knoblocha ſ woſkobowym autom najprjedy lewe ſawinjenje pſchenaſhe pſchejźdźe, potom wjeſchmy ſo na prawu ſtronu, potorhny ſi kamjenine ſtołpy a ſchtom, ſtejźe potom hiſchcže nědźe 50 metrow po brjoſy dele do bliſkeho lěſa a wosta tam žeđźo. Se ſchtyrjoch nutſkaſedźazych, kiž běchu na pjiwowym puczowanju, ſo jenoż jena woſoba ſrani. Wóſa pak ſo tak ſłe wobſchkodźi, ſo dyrbjachu jón wotwjeſcź.

* S **Porchowa.** Póndźelu popołdnju wokoło 2 hodź. rosbuchny w leſownoſcźi kowarſkeho miſchtra Hauſy we **płokańi tokot, pod kotrymž ſo tepjeſche.** Rosbuchnjenje ſo ſta, jako mandźelſka wóſnitkeho wobſkedźerja Englera **w płokańi płokaſche.** Wona ſo thětro ſrani, ſo dyrbjeſche **lětarſki pomoz pytacź.** Po ſdaczu je pod kotokom nětajke **rosbuchadło** tcžałko, wo kotrymž ſebi njemóża wuſajnicź, ſ wottkel je pſchiſłóło. Wrjeſt běſche tak žyłny, ſo jón po zyłej wſy ſłyſchachu.



Hrózbna łódźna struchłohra pola Shanghaja. 200 morwych.

Horjekach: Chineſki parnik „Tah-Kec“ po rozbuchnjenju. Delekach: Džunkojo wotnoſhuja njezbożowych morjenych.

Saksha krajna ſynoda

Ev.-luth. krajna ſynoda ſaběrasche ſo wutoru ſ namjetom wubjerka ſa ſtuſkowne praſchenja k próſtwje ſwjatſka ſa žiwu ludowu zyrkej wo ſeſtajenje porjada ſa zyrkwinſke žiwjenje. Rosprawjeſ, pſchedběžyda ſwjatſka ſynodała Spranger ſ Annaberga, pokaſa na waſchnje a porjad jako na formy, kiž žiwjenje trjeba a ſebi dawa; to je też nuſne ſa ludowu zyrkej. Konſiſtorialny rada D. Dinter móżeſche dopokaſacź, ſo je krajne konſiſtorſtwo ſ pſchihotami hižom ſapočałko a je pſchepiwdźene, ſo je pożadany nowy porjad něſchto dobre. Podprezident D. Hilbert ſ Lipſka witaſche pſchedłoženy ſ woſebitej radoſcźu a žadaſche, ſo bychu ſo hiſchcžańſke naložki ſaſo ſawjedźe, dokelž hu pucź ke Khrystuſej. Po krótkej roſmołwje ſynoda jerowitóżnje wobſamknu, ſo ma ſo próſtwa krajnemu konſiſtorſtwu pſchepodacź.

Potom jeſ mjaſch ſo wo wſchelakich ſapodaczach ſjednoczeńſtwa evangelſtich. žónſtich ſwjatkow Saſſkeje, ſjednoczeńſtwa krajnozyrkwinſtich žónſtich ſwjatkow a ſjednoczeńſtwa evangelſtich bohoſłowkow w krajnej zyrkwi. Podprezident D. Hilbert ſ Lipſka pokaſa na to, ſo ſo „žónſki farař“ njeżada, ale nowe ſaſtojnſtwo, hinaſche hacž ſaſtojnſtwo duchownego, ale ſe ſamſtnej ſamoſtatnoſcźu a ſamołowitoſcźu w pſchiſpomožanju ſkowa a duſchowſpatyrſtwje. Po někotrych daſſich rěcźiwſkich krajnju biſkop D. Ihmels ſwój a krajneho konſiſtorſtwa žiwy ſajim ſa tute pródzowanja wupraji. Zyrkej cžhe ſebi rad wot bohoſłowkow pomhacź dacź. Jeniczke wobcžeżnoſcže leża we pjenježnych praſchenjach, tehodła ma ſo ſe ſłubjenjemi



Rozbuchnjenje w ſacchariſowej fabricy w Magdeburgu.
Na wobrazu widźimy ſacchariſowu fabriku Fahlberga, Liſte & Co. w Magdeburgu, w kotrejž ſo wčera cžežke rozbuchnjenje ſta. Dotal powě ſo, zo ſu 9 morwi a 9 cžežkozranjeni.

ſebi wobſkadźecź. Namjet ſo keſorunja krajnemu konſiſtorſtwu pſchepoda.

Pſchichodne pohjedźenje je ſrjedu dop. w 10 hodź. Na dnjowym porjedźe ſteja doſkónczne wólby wubjerkow a wſchelake namjety.

Ze Sakskeje a dalſich krajow

* S **Drjezdżan.** (Pokhroma też w Drjezdżanſkej rěčanu). Kaž njedawno w Barlinſkej ſkotańi a rěčani tak ſu ſaſdźenje pondźelu w Drjezdżanſkej ſkotańi a rěčani pokhromu ſwěſcźili. Sa tróſne kontrolle a zajwjeraniſke naprawy ſu ſo, kaž je ſo to w prjedawſchich padach też hižom ſtało, dokładuje poſtarali.

* S **Lipſka.** (Sſmjertny ſkok ſ trapeza). Njedawno ſta ſo we wjeczornym pſchedſtajenju w Kriſtalpalaſeže cžłoke njeſboże. K Ataro-ſkupinje pſchijźdźuſchzy artiſt Willi Zerbſter, ſpadny pſchemaſnywſchi ſo ſ trapeza něſhże wóſom metrow wyſoko bele. Wón ſebi kóſcže ſcžma a ſo ſ nutſka ſrani. Zerbſter je někto w khorowni ſwj. Jakuba na ſcžěſnatach ſpodnjenja wumrěł.

* S **Hirſchberga.** (Trojniki). W Berbisdorfie wudata dźowka kubleria Roberta Raupacha ſ Flachenſeiffen je na wophyżce pola ſwojeju ſtarcheju trojnikam, lutym hólcžkam, žiwjenje dała. Bohužel ſtej dwě dźěſcźi hižo wumrěłej. Też macź je we wulkim ſtrapže žiwjenja.

* S **Zahana.** (S kornarjowym knełłom ſo ſadużyła.) Pſchi hrajkanju tykny ſebi tſiłetna holcžka kornarjowy knełł do huby a jón pózrě. Sžěžkowł tehole hrajkanja bě, ſo ſo hołza ſaduży a tak na tragiſte woſchnje žiwjenje ſłubi.

* S **Litoměrž** n. L. (Sſmjertne njeſboże pſchi mjetanju ruczjnych granatow). Na wojeſtim ſmuczowanijſcheju w Milowizach rosbuchny ruczna granata w rukomaj ofizjerſkeho cžłanża Tichoho. Njeſbożowny cžłowjek bu doſjolnje roſtorhany a wumrě ſa nježhto wokomikow. Sadu njeho ſtejaży ofizjer bu ſ granatowej tſchěſku na wohomaj cžežko ſranjeny.

Najnowiše z cyłeho ſwěta

— **Muhlady na wjedro ſa jutſiſchi ſchtwórtk:** Trochu ſcherjate, hewak pak rjenje a cžopło.

* **W měſchczanſtej witkowarni we Wrótitzkawju běchu w pinzu ſyłnu plunowu wóu ſacžuli. Dwaj dźěłacźerjej ſ plunatnje ſa měſtnom pytajo, ſ kotrehož plun (Gas) wuſtupowaſche, ſapaliu ſapalichu. Nadobo ſ wulkim wrjeſkom ſ plunoweje roły mózne płomjo wuſapny. Dźěłacźerjej a jedyn pſchiſtajenj ſo k ſemi cžiſnychu a ſo we wobliczu a na rukomaj cžežko wopalichu. Někotre ſcžěny a durje ſo wuraſnychu. Hiſchcže na dróſy bě powětrowy cžiſchcź tak ſyłny, ſo jo ſ nim jedyn kóń powali.**

* **W Magdeburgu je ſo wutoru rano cžežſe rosbuchnjenje w ſacharinowej fabrizy Fahlberga, Liſta a Co. ſtało, ſ kotrehož wulki woheń wuńdże. S rosbuchnjenjom je ſo 9 dźěłacźerjow hnydom morilo a 9 druhich ſo cžežko ſraniło. Dwěluja, hacž ſo jim žiwjenje ſachowa.**

* **W Czoplizach w połnóżnych Czechach ſu roſſcherjenu pſchežmyſlarſku bandu wuſledźili, kotraž je wulke hromady ſacharina ſ Němſkeje do Czech pſchežmyknowała. Zokrowa induſtrija je pſchežmyſlarju wottkła. Wona móżeſche dopokaſacź, ſo pinzarſke pſchezo mjenje zokora pichetrjebachu, hacžrunje ſnajmjenſcha jenak wjele piwa warjachu. Pożrědnik pſchežmyſkarjow je do Němſkeje cžeknył. Mjes woteběrarjemi ſacharina je pjecza zyła cžłóda pinzarſkich.**

Cłowjekow příchoda.

Stajnje pſchibéżeraza wotwiſnoſcźej tak mjenowaneho nowocžaſnego cžłowjeka kulturny wot wſchěch możnych mechaniſkich a tachniſkich pomocznych ſrědkow ſo w jenym jendźelſkim cžaſopiſu na ſabawjacze ſnadnje wuſkmiſchlene. Pſchežběhnjichowanje cžłowjeka pſchichoda wopiſhja ſcžěhowace nadrobnoſcže:

Praſchenje: „Mózeſche piſacź?“
Wotmolwa: „Nź, wuſiwam pſiſakliku maſchinu.“
Praſchenje: „Mózeſche ſpiwacź?“
Wotmolwa: „Nź, wuſiwam gramofon.“
Praſchenje: „Mózeſche někajki hudźbny naſtroj hracź?“
Wotmolwa: „Nź, wuſiwam elektriſki klawěr.“
Praſchenje: „Mózeſche ſchicź?“
Wotmolwa: „Nź, wuſiwam elektriſku ſchijazu maſchinu.“
Praſchenje: „Mózeſche kreſlicź abo molowacź?“
Wotmolwa: „Nź, mam fotografiſki aparat.“
Praſchenje: „Mózeſche khodźicź?“
Wotmolwa: „Nź, wuſiwam awto abo létadło.“
Praſchenje: „Mózeſche widźecź?“
Wotmolwa: „Nź, wuſiwam nawocži.“
Praſchenje: „Macże w někajkim politiſkim, wumělſkim, literarnem abo druhim praſchenju woſobinſki, njewotwiſny nahlad?“

Wotmoſwa: „Mř. přičiſtuſcham organiſowanej politiſkej ſtronje a ſłožuju ſo w ſwojich politiſkich nahladach dopołnje po wjednikach ſtrony. Schtož literaturu a wumělſtwo nakupa, dóſtawam ſwoje ſarčišćeńce ſ nowin a čaſopiſmow, a ſłožuju ſo hewak po ſtawenu měnjenju."

Njemóžemy tutoho čłowjeka přičihodu ſ wěkotrymi twonjeſowanjemi hižo w naſchim čaſopiſmje namakać?

Towarſtwowski powěſtnik.

Budyšin. „Sokoł", zwučowanje ſotrow a bratrow jutře ſrjedu 29. t. m. wupadnje. Sotry zwučuja přichodny tydźeń dwójcy, póndźelu a ſrjedu.

Budyšin „Jednota Sokoł". Štwórtk 30. t. m. wuleći my ſebi na Bože ſedleſko a do Bórka. Wotkhad ½9 hodź. wječor z Drjewowych wikow. Njech ſo wšitcy wobdźěla.

Budyšin. „Nadźija". Sobuſtawy póndu na khodojtv palenje na Bože ſedleſko ze Sokołom a woteńdu štwórtk wječor ½9 hodź. z Drjewowych wikow.

Delni Wujezd. Jednota „Sokoł" ma ſobotu 2. meje wječor ½9 hodź. ſwoju hłownu zhromadźiznu. Porjad: Lětne wotličenje; přijimanje nowych ſobuſtawow; wſelčizny. Potom poſwjećenje ſokoſkeje khorhoje. Kóždy aktivny a paſivny bratr ma přitomny być. Staroſta.

Domowina změje piatk pop. w 2 hodź. w žurli Serbſkeho Domu w Budyšinje ſwoju hłownu zhromadźiznu. Wšitke ſerbſke towarſtwa maja na njej zaſtupjene być (ze ſpołnomócnjenymi wotpóſłancami). Župy rozprawjeja wo dźěławoſći. Přednoſk: Serbſke dźěćo — ſtarſiſki dom — šula. Namjety. Wſelčizny. Předſyda.

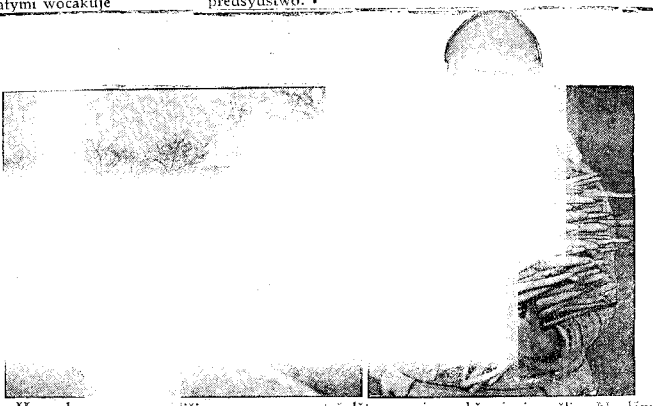
Drježdźany. Wšitcy w Drježdźanach a wokolnoſći bydlacy Serbja ſo wutrobnje na ſerbſke kemše nje dźelu 10. meje rano we 8 hodź. do kapały we Taſchenberg-Palais přeproša. Spowjedź wot 7 hodź.

Drježdźan. Serbſke towarſtwo „Cornobóh" wotměje ſobotu wječor w 20 hodź. ſwoju měſačnu zhromadźiznu z přednoškom w towaršnym hoſćencu na Chryſtianſkej drózy 22. Njedźelu 3. meje trjechimy ſo wšitcy k naſemu wulětej z dypkom w 2 hodź. pola Dźiwjeho muža (Wildermann) do Lösnicy. Dobre wobdźělenje wšěch ſobuſtawow z jich znatymi wočakuje předſydſtwo.

Lichań. „Zernička" njeſpěwa dźenſa ſrjedu, ale jutře štwórtk wječor we 8 hodź. pola Rudolfec.

Pančicy. Lipa Serbſka ma přichodny štwórtk 30. jutrownika, wječor we 8 hodź. ważne poſedźenje pola Šołćic we Wotrowje. Wšitke aktivne a paſivne ſobuſtawy ſo wočakuja. Předſydſtwo.

Ralbicy. „Lilija" njeſpěwa tutón tydźeń štwórtk, ale přichodny tydźeń štwórtk, dokelž je dirigent khory. M. H.



Hromakowy ſoldźi.

Bliži ſo zaſo hromakowy (Spargel) čas a wšudźom ſo na połach dźěło započnje, zo bychu ſłódni ludźo też lětſa ſwoje wokřewjenje měli. Na lewym wobrazu widźimy, kak ſo hromak kała. Prawy wobraz pokazuje burowku z nakałanym hromakom.

Konjej
brunaj z hwězdu, štyrilětnaj staj 2. meje we **Budyšinje we „Wettiner Hof"** na předań

Nowočaſny, čěmnomódry
dźěćacy wóz
na předań, **Steinmetz, na Lubijſkej drózy 711**

Daloko a ſěrokoznate Taubenheim **přeſtajenje**
komoty
za byki a **kruwy** dostanjeće
w Rakecach
pola kowarſkeho mištra **Kapierja** a
we Wulk. Zdźarach
pola E. **Lobacha**, wikowař z mašinami abo ſobotu na proſacych wikach w Budyšinje

Symjen. běrny
ſu na předań
w Mitkecach číſło 7

Drjewjancy
najlěpše, **koža** dobre wurězki po njeſmérnje tunich płaćiznach pola
Horſt Manß wikowařnja ze kožu w Budyšinje Nordſtr. 13

Jara přihódne poſkićenje
wupjerkow
Nawobłećenje 9/4 . 9,00
„ za 2 woſob. 12,00
barbunjepuſćacy a pjerjonjepřepuſćacy
Domſch
na Lawſkich hrjebjach 16, I Žane klamy!

Pluh
nowy za ložšu zemju tunjo na předań
Bliže zhonić
w Serb. Nowinach

Skót na pastwišća
Byki a jałojcy
přijima na pastwu
Ryćeŕkublo we Wutołčicach, póſt Přěčecy
Wot ratařſkeje komory připóznata pastwa

Gardinowe zbytki
Vitraže, rolleaux, canki we tunich klamach
IDA ERLER w Budyšinje, rožk **Zwonk Zawſk 1. 16**

Serbow kupny dom



Wolmjane tkaniny, wušíw. za fale a rubíšć. . . . . 100 cm ſěroke mtr 4.75
Wolmjany muſlin za fale mtr. wot 1.75
Zidźane tkaniny pisane, za fale mtr. 5.50
Wolmj. tkaniny za ſpódnje ſukinje, zelene, ... čerwjene, módre mtr. 4.25
Wal, wušíw. za jałć, čorne 7.50, ſmuh 4.95
Corne poćehnjenja na kožuchi mtr 8.50

Pozament, cank. wobſadki, francy
Fale, pisany zaſeńk. . . . jena 3.50, 2.75
Kapički, pisane . . . . jena 1.65, 0.95
Banty za holcy 1.10, 0.85
Banty za žony, mołowane a wušíw. 1.35

Moirè Šnórki Taft
čorne, běłe, rózowe we wšěch ſěrokoſć.

Wobkedźbujće moje wosebite wokno za ſerbſke wěcy na Dźiwadłowej haſy

Schaaf
Mäntel Kostüme

na Bohatej h. 20 - na Dźiwadł. h. 1

Dobre čehnje k ſebi

Professor dr. Hess
ma zaſo rěčne hodźiny wot póndźelu 4. meje w ſwojim bydleniu na Wallſtraße 7 wot póndźele hač do pjatka 3½—4½ hodźin a po dočaſnym připowědźenju. Telefon Budyšin 3201

M. Schubärtle
Chemiſka čiſćeńnja a barbjeńnja w Budyšinje na Fabrikſkej drózy 10, telefon 3758
čiſći a barbi žonjacu, muſacu a dźěćacu drašu, portěry, kožki, tepčki atd.
Samsne kiamy: na Hošic haſy
znapřeča khorobneje kaſy
Najſpěšniše podawanje! Najtuńše wobličenje!
Přijimańnje:
na Kamjentnej haſy 29, na Serbſkej haſy 1 a na Kaeublerowej drózy 12



Słódki tydźeń
jenož hač do štwórtka 7. meje
Pola nas
10 słódkich tunich poražakow

1. Płodowe placki, słódke a jěrke ½ pt. 20 pj.
2. Bayerske malcowe kuski ½ pt. 28 pj.
3. Mlokowe placki ½ pt. 38 pj.
4. Kremowe šołkol. placki, posyp. ½ pt. 38 pj.
5. Punšowe buny, derjeſołdźace ½ pt. 38 pj.
6. Dessert banany ½ pt. 48 pj.
7. Narj. wosebite čajowe přikuſki ½ pt. 50 pj.
8. Staniol. praliny (Hartwig & Vogel) ½ pt. 55 pj.
9. 5 tafl. krem. ſokolady, jena 100 gr., hrom. 78 pj.
10. 5 tafl. dobroml. ſokol., jena 100 gr., hrom. 98 pj.

Wobkładaje ſebi naše wukładne wokna

Nimo toho
hišće 6 procentow rabata
Chams & Garfs
w Kamjencu
Telefon 418 Herrenſtraße 5

Wobkładaje ſebi naše wukładne wokna

Prózdne 2 ctr. měchi wot 30 pj.
Prózdne jerjowe ſudy, jedyn jenož 1.— hr.



Trenchcoats, ſwětłobarb. a čěmnomódre wot 14.50
Trenchcoats, podšite a o zaſchitkom wot 25.00
Gumijowe mantle we wšěch zhotowjenjach a po wšěch płaćiznach
Předeſtne mantle 23.50
Kosmičkate mantle wot 16.50
Nepřemokawe jaki wot 8.50
Lěčne ulſtry po wšěch a we wšěch formach zdźěła impregněrowane
za hólcy a holcy po wšěch wulk. na ſkładze
Kosmičk. mantle
Trenchcoats
Njepřemokawe jaki

Drastowy dom
Hellwig & Schönbohm
w Budyšinje na Bohatej haſy 19
Dom hotoweje drasty za wšěch

Wolmjany muſlin
Wjac hač 350 wšelakich muſtrow a barbow
metr po
3,25, 2.50, 1.95, 1.25, 0.95 hr.
Krasne nowoſće za wobleki a fale
ALPHONS SCHAUSEIL
Wobkedźbujće moje wosebite wokna

Přiloha k čisłu 99

SERBSKE NOWINY

Srjedu, 29. haprleje 1931

Prěnja kubłařska zhromadźizna sokołskeje župy „Lubin“

26. IV. 1931 w Małešecach

Narańša župa jima so wukubłańskeho dźěła.

Rjane haprlejske wjedro khětro jara wabješe k sedźenju za kachlemi. Tola što traši našich serbskich Sokołow? Wjedro? Ženje nic! Jědźechu do Małešec a běchu ze swědkami ważneho měznika stawiznow našeho serbskeho Sokołstwa.

Br. Měrćin Nowak, starosta župy „Lubin“, zahaji prěnju kubłařsku zhromadźiznu. Wuspěwa so razny spěw: „Naše swjate prawa“. Rěčnik rozłoži z krasnje złożenymi powitańskimi słowami wuznam zeńdźenja. Poda porjad a započa hnydom ze swojim přednoškom:

„K čomu trjebamy sokolske župy?“

Rozjasni wopačne nahlady wo nadawkach župow. Poda přehlad předstawiznow wutworjenja našich župow. Zaběraše so wěcownje z nastawacymi nadawkami našich župow.

1.) Župy ženje njestupja na městno dotalnych wokrjesow.

Kajki nadawk změja nětko naše župy? Změja nadawk duchowneho wukubłanja. Dyrbimy sebi je hakle systematiscy wukubłać. Naši starostojo nas hišće tež njespokoja. Starosta župy ma być wukubłar. Duchownje wukubłać nase serbske Sokołstwo, to je najwjetši nadawk našich sokołskich župow. Wotewrì so wulka dźěławosć. Naš serbski Sokoł wutworić k wulkej duchownej mocy serbskeho naroda.

We žiwej rozmołwje jimachu so słowa bratra: J. Sewčik, P. Lubjeński, A. Bart, Pawoł Krawc, M. Kefk, J. Měškank, A. Holan. Rozmołwa hłuboke a ważne prašenja rozebra.

Po přestawcy poswjeći so nowa khorhoj Małešanskeje jednoty. Zestupa so rjad. Br. podstarosta Sykora přepoda ju khorhojnikej. Br. starosta župy „Lubin“ ju poswjeći. W poswjećeńskich słowach pokaza wosebje na to, zo Sokołstwo je wěčne hibanje, wěčna aktiwnosć.

W druhim přednošku „Naš směr“ br. starosta rozłoži přichodnu dźěławosć. Rysowaše program župy „Lubin“. Župa chce wuhotować porjadne wukubłańske skhadźowanki z přednoškom, zwola je časćišo, znajmjeńša pak štyri króć wob lěto. Skhadźowanki so wotměwaju we wšelakich wsach. Program so stajnje dwě njedźeli prjedy wozjewi. Dale chce župa zarjadować sokolske wulety, manifestacije, swjatočnosće, chce hajić w jednotach sokołski spěw, dźiwadło, skrótka wše należnosće nimo čełozwučowanja. Starosta župy budże kubłar, kiž podawa direktivy za kulturno-wukubłańske dźěło w jednotach.

Na kóncu načinaše so hišće prašenje: „Sokołstwo a studentstwo“. Přichodna wukubłańska skhadźowanka budże w pražniku. Budże so tam jednać wo prašenju poměrow mjez Sokołstwom a studowacej młodźinu.

Zhromadźizna so skónči ze spěwom: „Ow sokołska črjódka ty mała . . .“

Tak narańša sokołska župa „Lubin“ jako prěnja je so jimała systematiskeho wukubłańskeho dźěła. Je to nowy wotrězk w stawiznach serbskeho Sokołstwa, kiž wěsće woznamjenja dalše skručenje našeje organisacije. J. M.

Wusudźenja

Hojsćenjaŕ Emil Pawoł Merśiowjky w Zitawje běše złužobnej pšjes jakuśi dźěłaśi cłaj dźěkaca dał. Zitawšći hamtiki sudnik běše jemu tehodła 80 hr. pjenježneho tłostanja abo 8 dnjow jastwa napołožił. Na powołanje sakitarja wobstorženeho so tłostanje na 25 hriwnow abo 2 dnjej jastwa śniži.

Dla pśiwdźenja pśiwzaśiwo němskostatnemu jazwěśćeńśemu porjadej měšesche so nětkuśi drjewowny wikowaŕ Anton Walden ſ Budyšćina samołwiśi. Jeho winowachu, so sawěźeńśe pjenjezy, kiž běše wot mědy dźěłobjerjerjow wotličił, njeje wuśišćeńnemu měśtnu wotedał. Hamtiki sudnik běše jeho wuwinował. Na powołanje statneho rěčnišćiwa pak so wón k 50 hriwnam pjenježneho tłostanja abo k 10 dnjam jastwa sajudźił.

Jako wospjetny wobśišnuźeŕ steješe pśed sudom sajudźujeŕ Alfred Reinhold Pohl ſ Rychbacha. Wón běše w auguśe 1929 pod wopačnym wudawanjom mydkoweho fabrikanta Gochta w Ebawje narěčał, so by jemu 2 zentnarjej mydkomeho pótura na kredit pśiwoźtajił. Hamtiki sud běše jeho k 1 létu tłostańnje a 150 hriwnam pjenježneho tłostanja sajudźił. Se swojim powołanjom pśiwzaśiwo wušudźeŕ pak Pohl dožpě, so so tłostańe na 10 měśazow jastwa śniži.

Wolny wušpěch dožpě je swojeji rewiziji wospjet tłostany hnihowny rewizor Alexander Max Meišner je Drježdźan pśiwzaśiwo tłostanju dla njeśměrny napołoženemu. Wot auguśta 1929 hač do měrca 1930 běše Meišner pola jeneho ratarja Budyšeje wokolinu dźěkał, so by jeho hospodaŕstwo wuſtrowił. K temu běše ratarjowy bratr nětetre blankoakzepty pśiwoſtajił. Diskontne licžby dyrbjachu k zapłaśenju a podležeńskim běžnych śměnkow śtužiś. Dwaj akzeptowej formularaj běše Meišner sa sebje sćował, na 300 a 350 hr. wupisał a diskontowej licžbje na swój honorar woblicził. Budyšći sawniśi sud a krajny sud běšchtaj w tym njeswěru widźałoj a Meišknera k 6 měśazam jastwa sajudźiłoj. Na zapodaju revizije běše wyšeńši krajny sud wušud sběhnyt a naležnosć k wospjetnemu jednaniju na tłostańśi komoru wróćił, kótaraž wušud sawniśeho suda sběhny a Meišknera wuwinowa.

Z gmejnskeho žiwjenja

Gmejnske posedźenje w Khrósćicach.

Wutoru wječor zeńdźe so gmejnska rada k 5. porjadnemu posedźenju pola wjesnjanosty. 2 zastupjerjej běštaj zamołwjenaj. Najprjedy so jedyn připis wot Kamjenskeje póstskeje direkcije přečita, po kotrymž 2. dopoldniša jězba do Kamjenca wupadnje. Zańdźeny měsac bě jedyn auto na puću do Worklec pola Bartec bróžnje tčacy wostał. Wobsedźeŕ žadaše za wudawki, kiž bě při tym měł, 2 hr. To so přizwoli. W přichodźe maju so hubjene puće w prawem času woznamjenić. Dla lěkarja a rěčnych hodźin w Khrósćicach dostanje gmejna w přichodnych dnjach připis wot Worklečanskeje khorobneje kasy. Za sewjerny móst su rysowanki a płačizny dóšte. Jena komisija je sebi dźensa móst a běh rěki wobhladowała. Při tym je so prajiło, zo we wokrjesu tež hišće hubjeńše mosty su. Gmejnska rada chce nowy móst twarić dać a wupisać, kiž 350 ctr. wudźeži, jeli zo dostanje 3500 hr. pjenježneje pomocy. Při tym dyrbja na přenim městnje Khrósćanscy wobydlerjo dźěło namakać. Rěčna murja pola Brězanec ma so wuporjedźić. Autowa hala we wsy khětro wjele wody přetrjebuje. Přistajena wosoba ma so na to kedźbna sćinić. Wobsedźerjam, kiž sebi swoje auta tam rjedźić dadźa, dyrbja za přetrjebanje wody atd. wěstu sumu płačić. Tež mjeta so w blizkosći hale wšelaki njerjad, črjopy, štož ma so přez tafličku, tam stajenu, zakazać.

Namjet wo spuščenje měšćanskeho dawka so na přichodnym posedźenju wuradźi. Zběrka za sakśku nuzowu pomoc je 74 hr. přinjesła. 7,15 hr. je so wokrjesej přepokazało. Skórźba jeneho zastupjerja so na dalšu instancu póśele. Jene dźěćo (Voischütz), kiž so tukhwilu w Thonberku wočehnje, so do kłóštra Marineho dola k dalšemu wothladowanju přepoda. Khrósćanska gmejna ma třećinu wudawkow njesć. Podpjera za někotrych wjesnjanow so přizwoli.

Zejićanska gmejna je sebi 2 sadowej štomikaj žadała za jenu jabłučinu, kiž dyrbješe so dla twarjenja zjednoćeńskeho puća wukopać.

Na to rozprawješe k. Měrćink wo přehladanju gmejnskeho zličbowanja. Maličkosće, kiž su so namakałe, so porjedźa. Dokelž so wobstejnosće dźeń a bóle pohubjeńša, chce sebi gmejna pjenjezy požćić, zo by je dźełonjemjerjam wuplaćić mohła. Tomu pak zastupjerjo njepřihłosowachu.

W dalšim njezjawnem posedźenju so hišće 3 dypki wuradźowachu, nastupace jenu podpjeru, jene přiwzaće do bydlenja a pomoc za potrěbne dźěći, kiž maju so k rańšemu morju póslać.

Po 3 hodźinskim jednanju so posedźenje skónči.

Dla spytaneho morjenja před přisažnym sudom

Pśiched Drježdźańskim pśisiśaśnym sudom měješe so pónźdźeku jamołwiśeŕ 13. auguśta 1906 w Drježdźanach rodźeny kowaŕ Herbert Jan Zeidler ſ Drježkan-Tołkewja dla spytaneho morjenja a spytaneho cełeho rubjeńśiwa. Wobstorźeny 22. dešembra w Steinbachu pola Weinböhły 70 létnu wobthodniju w jeje wobkhodže nabadany a jako běše jemu swoje 13 hriwnow pjenjez dała, ju ſ żeleznym klěšćelemi porany. Jako běše nabadanił staruschku na rukomaj a nohomaj ſ grotom wuputał a ſ powjasanmi wuwjasał, měješe so Zeidler ſ procha. Sranjenja nabpadnjeneje stareje žony běchu cełe, tola niź śmjertne.

Wobstorźeny so pśiched sudom śiwojeho njeſtuka wuśna, tola pśejeśe rańśe pospyt morjenja. Pśiśiśaśna njeſtuka pak je dozwóla njewěźeńa. Zeidler běše dyrbjał dowolnosće ſ pśiwzaćelowym motorſkim kołom jěź, ſ nim njeſtoźił a koło wobśišćadźił. Dokelž wón njemóžeše śchodu narunaś, jeho pśiwzaćeŕ wobstorźi, na cźaž wón śišom dwójšy padušćiwa dla tłostany, śchyri měśaze jastwa dosta. Jako śudniśke janjenje hišće njeběše wobjamknjene, pśiśiśaśe wón ſ pśiwzaćelom pśiměśene, so tón wobstorźbu wróći, narunali wobstorźeny śchodu. Tale winowatosć a teź druha stej wobstorźeneho śkóncźenje po jeho wudawanju ſ „sadwólowańskem njeſtuku“ dowjedźałoj.

Statny rěčnik wobśta na wobstorźbje spytaneho morjenja a namjetowaśe ja wobstorźeneho łśt léta jastwa

Budyske powěsće

Wo měśe Budyšinje znajemy cyły rjad bajow, prajow a powěsćow. Wone su drje zwjetša němskeho pokhada, a jewi so w mnohich čišće němski duch a němske myślenje. Tola su pak zajimawe a chcemy je tu podawać našim čitarjam, kiž je dźě hišće zwjetša njeznaja. Podamy k tomu hišće tu a tam swoje přispomnjenja a wujasnjenja.

I. Natwarjenje Budyšina.

1.) Tam, hdźež steješe něhdy kłóštr bosy-mnichow, je nastało město Budyšin. Steještej tam we prastarych časach dwě korčmje, to mohli tam załožić pućowarjo a překupcy, kiž z Połskeje do Sakskeje přikhadźachu. Pozdźišo so wokoło teju korčmow někotre khěžki abo budy natwarjachu, z kotrychž pozdźišo nasta město. Tohodła Budyšin pječa rěka tak wjele kaž „Budowe město“.

2.) Morawski wjerch Budycha abo Budyslaw, přećel češkeho wójwody Hortivica, je pječa wokoło 880 město Budyšin załožił a w nim knjeźił. W l. 1927 bu dla zběžka wot češkeho wójwody Spytihněwa wotsadźeny a Budyski kraj so zaso wróći k Češkej. Budyslaw je pječa tež hłownu cyrkej swj. Pětra załožił.

3.) L. 958 je hrodowski hrabja Wjacslaw, kiž bě tež l. 921 hród Ortenburg natwarił, załožił Budyšin. Jako w tym času jeho mandźelska w blizkej wsy porodźi dźěćatko, je so pječa prašał češkich pósłow: „Bude syn?“ A dokelž to běše syn, pomjenowa město Budyšin.

Přisp.: Němcy su sej hłowu lamali nad wuznamom mjena staroserbskeho města Budyšina. Při tym su přišli na jara spodźiwne napady, kaž to wuswědči prěnja powěsć. Druha powěsć skerje so bliži wěrnosći. Budyšin woprawdźe bu założeny wot wěsteho Budychi (Budyslawa) a po nim swoje mjeno dosta. Ale njebě to wězo ani Čech abo Morawjan, ale Milčan. Tež třeća powěsć nima wěromneho zakłada.

III. Natwarjenje hrodu Ortenburga.

1.) Hižo najstarši wójwodźa Sakskeje a Westfalskeje mjenowachu so knjeża z Budyšina (Budsecie). Wittekind je so pječa tu narodźił a Korla Wulki je jemu město wěnował, po tym, zo je tamón so wobročił ke křesćanstwu. Přez 300 lět bě Budyšin wobsydstwo Wittekindec rodu.

2.) Jako Němcy a Serbja hižo hromadźe we Łužicy bydlachu, steješe stary hród na Hrodźišku. Wjednicy chcychu na hórcy na druhim brjozy Sprjewje nowy hród natwarić. Němcy tomu přihłosowachu ze słowami: „Hier Ort der Burg“, Serbja pak wołachu: „Preč tam, budu sem!“ To započachu stary hród potorhać, ale hora, na kotrejž bě stał, dosta mjeno „Preč“, a z toho nasta potom „Proitschenberg“. Napřećo njej pak nasta bórzy nowy hród, kiž po wołanju Němcow dosta mjeno „Ortenburg“. Při tym pak nasta město a so po serbsku pomjenowa Budyšin po wołanju Serbow: „Budu sem!“ To so sta pod knježeństwom Korle Wulkeho.

3.) Dokelž bě hrabja Radbod zmužity rjek, pomjenowa jeho kral Ludwik Baworski za markhrabju Rakuskeje a Łužicow. Wón z Łužicow wuhna serbskich wjećchow a zawjedże křesćanstwo. Hród, kiž je wón natwarił, su Serbja zaso znićili. Steješe tam, hdźež je dźensa hišće hród Ortenburg.

Přisp.: Wězo sakscy wójwodźa Wittekindec rodu nimaju ničo zhromadneho z Budyskim krajom. — „Ortenburg“ rěka „namjezny hród“ (Grenzburg). Němske mjeno „Proitschenberg“ pokhadża ze serbskeho „Hrodźiška“. Hrodźiško woznamjenja wulki hród.

III. Lubina w Budyšinje.

Na městnje dźensnišeho prastareho hrodu Ortenburga steješe prjedy póhanska swjatnica. W njej bě postawa rjaneje žónskeje z myrtowym wěnčkom wokoło žiwota, z różu w hubjomaj a z palacymaj smólnicomaj na nadrach. Steješe we wozyčku, do kotrehož běštaj dwaj čornaj khołpjej zapřehnjenaj

IV. Corny pos w Budyšinje.

W 11. lětstotku bě w Budyšinje hrózbny hrabja, kiž burow a měšćanow žałostnje dračowaše, jich psy mjenowaše a hrožeše, zo jim čerwjeneho zmija na statoki sadźi. Hdyž raz po dźiwjej žłokańcy wšón pjany na konju přez Lawske wrota wujećha, padże naraz z ćmowych njebjes wohniwa kula. Jeho čorny kóń z předkom stawaše a hrabja padże z konja. Nazajtra nadeńdźechu jeho z čornym wobličom a ze zwinjenej šiju morweho na zemi. Konja pak nihdźe wjacy njewidźachu a powědaše so, zo zły duch z hele je w podobje konja sej přišoł po hrabju. Hrabja bu zatamany, druhdy jako čorny kosmaty pos wo polnocy so jewi pola Lawskich wrotow a to stajnje woznamjenja, zo bórzy w měśe woheń wudyri.

Přisp.: Wězo měšćenjo wudawachu, zo tutón hrabja běše Polak, zo njeby z tej powěsću čerpiło dobre mjeno němskich hrabjow.

(Přichodnje dale.)

je šhubjenjom čęstnych prawow na tři lěta. Pšichwažny šud pak wobškorženeho jenož dla strašneho čělneho tranjenja, z čęžkim rubježnišwom k třiom lětam a dwěmaj měšazomaj jastwa sašudźi a jemu čęstne prawa na dwě lěče wotrjekny.

Wohnjowobornistwo

Budęsteczańska dobrowólna wohnjowa wobora wotmě sobotu w Herbiśej grychce w Jiłkach žiwoju měšazhu ihromadźizny po šwuczowańskim pokhodže, tiž so z kapalu Budęsteczańskeho hudźbneho sjednoczęnstwa na čole wotmě. K komandant Schramm hdźeli iwježelazu powěsć, so je wokrjeżne hejtmanstwo dowolenje wudawši za dźiwadłowe pšedwjedźenje w Schěrachowje wróčiło. Jako aktiwneho zhubstawa pšijimachu do wobory k. Alwina Schołtu. Kommandant pšijima na to se sawdaczom ruki za aktiwneho zhubstawa k. Gerharda Pětšichu, tiž běše so w poslednjej ihromadźiznje zapisaž dał.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Kamjenicy.** (Sswoju žonu do šmjerče hnał). Pšiched Kamjenicanskim pšichadnym sudom měšerstwaj so w dwajbnjowskim jednanim 27 létny pjekař Herbert Käubler a 25 létna dźěłaczerka Ilsa Kuschmitz, wobaj napohledy w Hainichen bydlejaz, samolwjecź. Käublera winowachu, so je z někotrymi słošnikami słutkami spytał, swoju mandźelsku słónzowaczku, so by jej šawěšćenišči wjenjec wo 650 hr. pšichižiwojił a so z Kunschitz wožemu. Wobšedniška je wo Käublerowych słošnikich słutkach wědźała, ale też pšeh nich so wobdźěliła. Wobaj wobškorženaj stoj so niz mjenje hač pjecź krócź posprawjałoj žonu skónzowaczku. Zadyn posrjet pak so jimaj njeporaźił. Napohledźe narěcza Käubler swoju žonu se słubjenjom, so budźe ji do šmjerče šeźkowaczku k šamomordarstwu. Žona sejźdźejši so napohledu z plunom. Wobaj wobškorženaj so swojeho słošnistwa wumašchaj. Sud sadźi Käublera k wošom lětam a Kumšchitz k schtyrjom lětam chłostanje, dla šhromadnego spytanja morderstwa. Statny rěčnik bě dźeśaczy lět pšcherčiwo Käublerej a štyrom lět pšcherčiwo Kumšchitz namjetował.

* S **Lipšk.** (Ssamotna šmjerčz šarza). Mortwemu nadeńdźechu schtwórtk w jeho bydlenju na Luppenskej drózy w Lindenawje 80 létneho dźěłarstwa mišchira Adolfa R. Wón leżeše na schpundowanju a pod nim petrolejowa lampa, tiž bě so, kaž so šda, šwěčźiła. Drasta a prawa ruka mortweho bě so wopalila. Najskerišcho je so nještęsco stało. Pšičičinu šmjerče njemóžeše šaiwolany Käubr bjeswadnje šwěšćeć.

Přilopk

* **Wutkowoheń na lippeskim statnem kuježim kubje.** Na lippeskim statnem kuježim kubje Bredźe pola Lemga wudyri wulki woheń, tiž šnieži 50 metrow dołhu brózinu. Sshodom wulkich žnjeńskich maschinow, 250 zentnarjow wumělskeho hnoja, někotre wjesny drjewa, wulke šklady žyta a słomy kaž wjele ratarskeho gratu so sobu šnieži. Tutkaja na šapaleństwo.

* **Stoletny wumrě.** Stoletny z Jurastseje hory, Jurij Schweinebein w Indernbuchu pola Weißenburga we Bayerskej je tele dny po krótkej chorosći wumrěł. Je po swojich 100. narodninach, tiž swjeczesche 18. februara, jenož pšichcza hač so wopalił. Najskerišcho je so nještęsco stało. Pšičičinu šmjerče njemóžeše šaiwolany Käubr bjeswadnje šwěšćeć.

* **Dóstwa ja „panzerowym wojom."** Wobkowny automobil wujźdźowaše so w wobledźnim cźašu na khroble pšcheśmykowanja pšches belgiske mjeńy pola Aachena. Hdyž pyta so wós někto bliško Schmithoša so pšcheśmykowcź, poradźi so zkownikej z pomozu mócnerišcho kolejšćoneho, tiž so hnydom do šlužby staji, antej puć šaschlahaca. Wutkše, tiž šastojnik na polnej jěšdže je motorskeho kóła do automobila pašchejšeše, wotej dla wobkowanja niczo njeješchkodźicu. Jenu pak so potom poradźi, jenu wobruczź pschetšelicź. S tym a że wschelakimi šadźewkami, tiž druhy šastojniczy wotej naczinichu, pschindże wjednik wosa khětro do wunišcowow. W dźiwjej jěšdže sejźdże pschi šawinjenju do skały. Wós so powróći a rosbi. Pschcheśmykał, dawno pytany powołaššli pschcheśmykał z Braunda, so jenoż z lobła frani. Jeho wuczahnychu z rosbitkow. Do wosa bě nakładźene 25 zentnarjow kofeja, pol zentnarja schokolady, zentnar pastillow a 1500 zigarillow.

* **Pschikładna šlutniwosć pschi kurjenju.** Glaskowski žurnalist šetka so njedawno pschi wukhodźowanju z małej skupiny zyganow, tiž pilnje tótły wuporjedźachu. Zyganschi nan kurjeschc z kamjentnje dymki, z kotrejž wuštupowaschc niz runje wonjaty dym k njebješam. Pódła dymki pak mějesche zygan hischcze dołhe šlutniwe słomy we hubje, kónz kutzho šwjesta tčzeschc we hubje — zyganki, kotraž bedźeschc šnapschecza kurjenja, tiž duješche ji dźěl kura do jeje schije, tak so mějesche tchorunja wuzlik se kurjenja. Ale hischcze druha zyganka, šmorschcena stara žónška, bu šobu šawobtarana, a to z druhim šwjelzom słomy, kiž z ertneho kuckika prenjeje zyganki k jeje hubje wjedźeschc. Wjele wschak to njebě, schtož mózeschc na tole šaschmjatane waschnje z dymkowcho kura zyganskeho nana dostacź, ale, kaž so šda, jej to zyle dobałajache. Glaszowczan bě z tutym nowotarstwom waschnjom kurjenja pschemóženy, so towaršchnoscći kotołplatacjow nowy pakczik tobaka dari. Tajke šlutniwe kurjenje kaž to zyganjo cźinja, hodźi drje so jenoż je starej šolidnej dymku wukonjecź, mjes tym so by so dyrbjał pola zigarow a zigarelow nowy šystem wumyslicź.

* **Němšti konšul šmjertnje šmjeworži.** S Nyborga bo powěš: W nałuppowej hrjebi namałachu njedźelu rano we wodźe plowaze cźełko. Kaž bu šwěšćene, šdyra so wo němšteho konšula w Nyborgu, barona f Hartthausen, kotryž ma kubiczišcheźerstwo w Nyborgu. Baron Harthausen bě so počzmě pschez ništi groczany płot skopnył a do hrjebje padnył.

* **Zarara pschi Bożej mšchi šatkła.** Mała zyrkej w Podgorje pola Zetinje bě z jewišchczom krwawneho podawka. Pachoł wutkłi pschi Bożej mšchi do zararja Nirtica tři krócź z revolwra. Nasta nałke šastrożenje, wschitzy cźekachu z Bożeho domu. Pschi tom buschtej dwě žónškej poteptanej a thětro šranjenj. Někotři wutrobicźi muzoju sadźerżachu nadpadnika a wutkorżechu jemu se strachom wo šamtne žiwenje hischcze so kurjazu bróń. Farař Nirtic, kotryž hałke f nęschto dujow we Podgorje słužbu duschowpastyrja wukonjeschc, wumrě pschc žiwoje šranjenja, pridy hacź pomoz pschińdże. Schtó je posdatnje duchakhory nadpadnik byl, njeschdźeschc so hacź dotal šwěšćicź.

* **Žane žony w italskich žudnischich salach.** Po italskim wukasu je žonam salasanc, jako pschiwoštuchaczi pschi jednanjach pódła być.

* **Też w Londonje** je khłb podrózi. Woł pondźele je so płacźiła za schtyrnjumnowsku potrolu šhłbca wo pół pennya (4 pjenjezki powyschiła. Jako pschicźina podrózenja mjenuje so njedawne powyschenje mutkowych płacźišnow.

Swójbne powěsće

Swěrowani: Wilhelm Strenbel w Małym Wjelkowje z Lotu rodź. Schźez w Khelnje. — Powal Friedrich f Margaretu rodź. Nowačz w Maišczach. — Kurt Kral w Kamjenzu z Fridu rodź. Lodźiz w Baubruchu.

Smrěła: Klara Marthy Groschowa rodźena Wehnertez w Stachowje, 36 lět. khowanje budźe schtwórtk pop. 1/4 hodź. wot žarowańskeho domu.

Hlowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerf w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Barf w Brěwnej. — Za nawěšći: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

hrjedu 29. haprelje 1931.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,194	100 češk. złoch.	47,125
1 jendźelski punt	20,399	100 češkosł. krónow	12,42
100 šwajc. frankow	80,765	100 franc. frankow	16,386

Barlinska burša wječera po krutym spočatku šašo wozlabnu a kursy wjašnychu. Wiki f dožajnymi a rentowymi liščkami wostachu w dotalnej cźichosći.

Produktowe wiki wostachu też wječera mérne, wobrot bě šnadny, wošebje bě pschenża šeślabjena. Jeje płacźišna šniži so po zentnarju wo 10 pj., wowjš pschińdźi 5 pj. W termińowym witowanju bě rožk w płacźišnje štrjećena. Wječera płacźeschc zentnar

w Barlinje:

pschenży 14,20—14,20 hr., rožki 9,75—9,85 hr. nałkrutjeho jećzmjenja 12,25—12,60 hr., nałumšchko 11,50—12,20 hr., wowša 9,25—9,45 hr.

w termińowym witowanju:

za meju: pschenży 14,85—14,87½ hr., rožki 10,21¼ hr., wowša 9,67½—9,72½ hr., za julij: pschenży 14,87½—14,85 hr., rožki 10—10,02¼ hr., wowša 10,02—10,05 hr. za September: pschenży 12,46¼—12,42½ hr., rožki 9,92½—9,05 hr.

Sswinjaze witi w Barlinje

(Friedrichsfelde).

Pschihnali běchu 507 běhakow a 638 prošatow. Witi štejachu, płacźiny powniczkowachu.

Běhaki:

wulke	30 - 42 hr.
hrjenje	20—30 hr.

Prošata:

wulke	16—20 hr.
hrjenje	14—16 hr.
małe	11—14 hr.

Ssudnišcy na pschećahowanje

schtwórtk 30. haprelje 1931

w **Kamjenzu** w kasarnach w komornym domje maschinstich tjelbow dop. w 10 hodź.: wschelake meble, žonj. rukajzy, muž. šwjeschne łojchke, paszy, židźane schamle, wschelake druhe drobne twory, zlazy a klamaške twory, wobrazy, lampy, wupschestrjezaj, schijaze maschiny, wschelake wobuža, winowy šud, jahodkowe winо, kultiwator, linolej, draschcha, motory, žonj. a muž. mantl, muž. woblek,

w **Lubiju** na šudnischwje dop. w 10 hodź. wschelake meble, piš. stroj, elektr. khojefjowy młyn, gramofon, pschipowěschak za awto, khojefjowe šudobja, 4

w **Biskopizach** na šudnischwje dop. w 9 hodź.: wschelake meble, hudźbne stroje, piš. stroje, pjenježny kamor, schijaze maschiny, 3 awtowe wótrje, módry muž. woblek, elektr. motor, wschelake elektr. a kolowe drobne twory.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo we tunach abo 1000 kg nowak 10 ke

Płaćizny po złotej hriwnje

	28. 4.	27. 4.		28. 4.	27. 4
Pšenica	2-4-286	2-6-288	winy	19 21,0	9 21, 0
rožka	195-197	195-197	woka	28 26,00	28 26,00
naz. jećmjeń	—	—	wyšoke łupiny	13-15 5½	13-15,50
nal. jećmjeń	230-244	230-244	tołte łupiny	22-26,00	22-26,00
wows	185-189	186-19	zeradella	—	—
kukurica	—	—	repa, wosmk	9-10,80	9-10,80
Pšenč. muka	34-40,80	34-40,80	lany wóčnik	14 14,20	14 14,20
rožana muka	26- 9,1	7- 9,2	loen. melasa	—	—
pš. wotruby	14-14,70	14 14,2	b'rnj. krušk	15-16, 0	
rožane „	14-14,70	14-14,7	syno, 50 kg	7 -1,95	
raps	—	—	rožana słoma	7 -0,90	
ćroch Viktor.	4- 29,0	24 29,	pšenč. „	6 -,7	
lane symjo	—	—	wowsena „	7-0 85	
pjeluški	25-30,00	25-30,00	ječena „	6 -7,5	6 -7,

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

28 haprelje 1931 Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje

Wały: 345.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	45—48
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	43 - 45
Mjenje wukormjene młode, derje pleowane starše	38 42
Mjenje pleowane wšech starobow	—

Byki: 467

Połnomjasne, wurośćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	42 —44
Połnomjasne, młódše	40 —42
Mjenje wukormjene młódše a derje pleowane starše	37 39
Spatne	35 - 36

Jałojcy a kruwy: 535

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	31 —36
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	25 —30
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	21 —24
Derje pleowane kruwy a mjenje pleowane jałojcy	18 —23
Mjenje a špatnje pleowane	—

Celata: 2590

Najlepše wukormjene (1. družk.)	65 -76
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3. „	56 -68
Spatne (4. „	30 - 45

Wowcy: 6928.

Młódše a starše wukormjene (1. družina	43 —46
Starše wukormjene (2. „	40 —42
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3. „	32—33

Swinje: 17 740

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow, ha do 1½ lět stare	42—43
Wukormjene	41—42
Mjasne	38 —40
Spatne	33 —37
Rance a kundrosy	38—40



Městno wojowanja wo swětowe mištrstwo we boksowanju wšěch rjadownjow. Horjekach: Young Stribling a Max Schmeling (na prawo), přećiwnikaj we wojowanju wo swětowe mištrstwo. Delekach: Nowonatwarjeny stadion w Cleveland w Ohioskim staće, hdźež so wojowanje spočatk julija wotmjeje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1,20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerju, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšlki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći se ¼ mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšlki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny přeciwo sćěhowskam čełneho zmjerdźenja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde zmjerdźenje dyrbi abonent hnydom lutej zawěsćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne zmjerdźenja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja luteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Cisło (Nr.) 100 — **Budyšin — Štwórtk, 30. haprleje 1931 — Bautzen** — **Lětnik 90**

Da zakońskeho swjateho dnja wuńdźe bliže čisło „Serbskich Nowin" sobotu připołdnju.

Khlěbowa płaćizna

Khleb žo pohubjeńšchi.

Hłownu rólu poslědni cźas **khlěbowa płaćizna** hraje. Knjeżerstwo je žo jenož rozsudźiło, zło na wobmjesowanu hromadu pšenicy, kotraž žo pšches wěste pšichistawy pichiwjese, snižić. S knjeżerstwowej naprawu dyrbi žo **khlěbowa płaćizna na prjedawšchu wyšokosći wrócżo dowjesć.** Dobrowólne pichiměšcźenje 15 prozentow bérnjazeje muki wschak budźe dowolene. W Holandšej dyrbi žo pjeca 20 prozentow bérnjazeje muki pichiměšcźeć.

S pjekarskimi a réśnistimi jednotami jednajo, chce knjeżerstwo płaćizny snižić. Hacź dotal waschnje płaćźi, so tym wobtkodam, kotreż žwoje twory tuńsche pšchedawaju, hacź žu jednoty wobsamkte, porjadowe khlostanje napokoja. Knjeżerstwo pak śtejišchcźo sahtupuje, so žo **žwobodnemu wuhrawanju mozow njejmě sahźewacź.** Na rjemješlniške jednoty budźe žo cźišchcźeć, so bychu dotalne waschnje spušchcźili.

Dojednanje wo cłownym prašenju

Powjetschenje kutrowego zła žo wolstorcźiło.

Pšchenčne zło žo śniži.

Kabinett němšich ministrow je wutoru po tyhodźinskim pogedźenju žwoje wuradźenja pschetorhnył. Ničźo žo njeje wobjamkło. Mjes jenotliwymi ministerstwami pak je žo pjecza dojednało, so žo **powjetschenje butrowego zła wolstorcźi,** so pak so druhe Schielowe pschecźa dopjelnja. Potajkim žo po sdaću **zło na žwinje powjetschi a mjesnżło na schmalz a połcź žo wotstroni.** Nunje tak žo **zło na wowš a na nětstre druhe pizwadła powjetschi. Pšchenčne zło ma žo za wěsću hromadu pšchenzu śniżicź.** Pšchi tymle dźěłu zkowneho programa je žo potajkim mjes přenjotnymi žadanjemi němšcheho sćežiwjenskeho ministra a mjes žadanjemi němšcheho dźěłoweho ministra Stegerwalda w sajimje pšchetrjebarjow dojednanje dozpiło. To je žo wobežbe pschi wotmyślenym rostrěanju praschenja wo pšchenčnym zku pokasało. Podrobnje zła na žwinjace mjazo, schmalz a połcź budźe ležma na płaćźiny žiwnosće skutkowacź. Zło je žo jenož dźiwajo na namjesne krajiny powjetschiło.

Pšenčny kontingent

Ke knjeżerstwowemu namjetej, po kotrymž by žo mělo 500 000 tunow pšchenzy po zku, wo 50 hriwnow abo hischcze bóle sniženym z wukraja do Němskeje puschcźicź, žo hischcze dodźeli, so žebi na sjednoćenje tejele naprawy i „preferenznym dojednanjom" myślał. Dokelž i tym licza, so žo němsko-awstriska zkowna unija do skutka staji, chcedźa wobežbe kontingent pšchenzy z Madźarskeje sa wotewiacze němšich tworow bracź.

Zawěsćenje žitnych płaćiznow

Po powěsćach z Barlina žu žo pjeh někotrym cźasom **někotři pjenjeżnizy** knjeżerstwu poskitcźili, sawěsćenje towarstwo sałožicź, kotreż dyrbi tódźenu ratarjej sa nišku premiju rosdźěl narunacź, kotrymž na dnju pschedacźa jeho žita na tódźenjokuli wikowarja w provinzy, mjyn abo towarstwo mjes płaćźinu Barlinskeje bórzy a sałośćimi prawidłownymi płaćźinami wobsteji.

Sa bližšche žnjowe léto dyrbi tale sawěsćenja žita **na pšchenzu samjesowana bycź,** poždźišo też na wowš a rožku.

Pessimistiske wuhlady za němske finanzy

W shromadźišnje němšeje statneje strony w Hamburgu je němšti finanzny minister dr. **Dietrich** wo politišich praschenjach pschitomnosće rěcźał. „Dźemy", tak minister praši, **„kěcźu ważnych podawkow a rosšudźenjow napischcecźo".** Na praschenje, hacź ma žo kóng naschich finanznych wobcźežnoschow wocźakacź, njemóże žo bohužel haj prajicź. Wunoschk dokhodneho a mjedowego dawka njeje do pschka widźecź, runje tak mało rosmiecźe zkow a zawadźuneho powjetschenja tobakowego dawka, kotryž je žo dla pschicźinow **reparazijskeje politiki** dyrbjak pschewjesćź. Mjenje hacź pschewjedźenje statneho hospodaršeho plana je praschenje ważne, tak **žo 420 milijonow hriwnow** k wotpłacźenju wójnskeho wotschkodźenja swjedże. Hłowne praschenje lećźneho dźěłańskeho programa je, tak žo **praschenje bjesdźěłoscze rosrišacź.** Wěste je, so **Němska njebudźe móz druhu symu** z **5 milijonami dźěłozemjerjerjemi pschetracź,** a pschi tym žo praschenje pschinucźi, hacź móże žo **praschenje dźěłozemjerjow ljuta po puczu sawěscźenja rosrišacź,** kotrehož smylki a njedostatki njemóże nichtó saprěcź.

Minister žo na tónzu naprawow k spěchowanju **kapitalowego wutworjenja** dótkny, kotrychž wuspěch, runje kaž wschě prózowanja wo wołóženje napośled pschezo jašo wot praschenja reparazijow (wójnskeho wotschkodźenja) wotwisuje.

Brüningowe jednanje ze socialdemokratami

Němšti kanzler Brüning je žrjedu popołdnju je socialdemokratišimi japošłanzami Breitscheidom, Hertzom a Hilferdingom wo khlěbowej płaćźinje jednał. Sozialdemokratišy sahtupjerjo prajichu, kak strašchne je, khlěbowu płaćźinu we wyšokosći połdźelbowu połleta wostajicź. Brüning je jim wotmolwił, so je žebi knjeżerstwo wotmyślilo, khlěbowu płaćźinu na starej wyšokosći dóżerżecź. Pšchi tym wschak by žo hódnosći khleba wo maticzkosći pohubjeńšchila.

Sozialdemokratojo dźe žo j tejle naprawu ležma spokoja, dokelž njewěrja, so žo j tym nětcźišche podroženje khlěboweje płaćźiny wrócźi a žo móżne nowe podroženje wobeidźe. Runje tak maju sozialdemokratojo wobmyślenje pschecźiwo wjetschim złam sa **łuschcźinowsy, połcź a schmalz** a wobsehje sa **wowš.** Powjetschenj. wowšneho zła maju tohodla la schkódne, dokelž hychu žo j tym ratarjo pohnuli, wjazy rožki sa stótnu pizu wuzicź.

Pruska zapósłancam diety skróći

Hłowny wubjerk pruskeho žejma je wczera namjetam žwojeho podwuběrka pschihłosował, po kotrychž žo japošłanzam pruskeho žejma dnjowe pjenjeżne wotschkodźenje skróći. Mježacźne wotschkodźenje pschichodnje 600 hriwnow wucźini, j czehož žo 20 hriwnow za tódzny dźeń wotcźehnje, hdyž japošłanz do połneho pogedźenja njepschińdźe.

Goebbelsa dla křiwdźenja němskeho knježerstwa zasudźili

Druha wulka khlostańska komora pschi krajnym hudnistwje III w Barlinje je žrjedu w powołanišim jednanju, wubud prenjeje instanzy powalniwschi, dra. Goebbelsa k 1000 hriwn. pjenjeżneho khlostanja abo k 50 dnjam jastwa sagudźiła. Jedna žo wo nowinski nastawk, w kotrymž Goebbels němšich ministrow „krajnych pscheradnikow na ludu", „japłacźenych bérzow gwětowe je finanzy" atd. mjenuje. Statny rěcźnik bé pschecźiwo dr. Goebbelsej jastwo na schesć mježacow namjetnył.

Dorozumjenje mjez Němskej a Českosłowakskej wo létańskim wobkhadźe

Mjes Němskej a Cźěskosłowakskej je žo létański wobkhad dojednał. Wobej stronje stej dojednanje podpisałej. Po złědowazych cźarach budźe žo létański wobkhad wotmeńacź. Mjes Barlinom—Drazdźanami—Prahu—Winom, Wrótźławjom—Prahu—Mnichowom, Kamjenizu—Prahu, Prahu—Hallu—Lipškom—Essenom—Rotterdamom, Prahu—Mnichowom—Zürichom, Marijanskimi Kupjelemi—Hallu—Lipškom.

Ruskeho spiona w Parizu zajeli

Parišzka policija je straschneho spiona sajała. Wón je 54 lět stary a Albaret rěka. Kraj, sa kotryž spion dźěła, je w Parišzich nowinach njemjenuje. Albaret je žo wobežbe wo to prózował, so by nowe franzowske wójnste wudźělki wucźuschlik, kotrychž potajenje je wobežbe ważne.

Parišzka policija měni, so je Albareta sajawschi wulki wuspěch dopika a ruzku spionažu w Franzowskej cźežko srasyła. Po měnjenju franzowskeje tajneje policije bé ruska statna policija Albaretej poručźiła, tajnych agentow najimacź a złužbu mjes ruskej spionažnej zentralu a jejnymi agentami w Franzowskej sawěscźicź. Hižo pjeh létom bé Albaret, kotryž po prawom hinak rěka, franzowskej policiji, je žwojim dźěłom w franzowskich pschistawach a wojerskich městach nadpadnył. Do wukraja j cźasom cźekowschi, je žo wón tódzny krócź jaiecza sminył. W swišu j jeho nětcźišchim sajeczom je policija pola wjednistwa kommunistiskeje strony w Marsejllu wobydlenja pschepytała a dokumenty jebrała.

Pšenčna konferenca w Londonje

Knjeżerstwo Sjednoćenych statow połnocnje Ameriki je žo po pscheproschenju Kanadskeje rosšudźiło, so na internazionalnej pšchenčnej konferenzu, kotraž smeje žo 18. meje w Londonje, i direktorom byrowa za ratarsku wědomosć, Milson Olsenom, offizielnje sastupowacź dacź. Też Federal Farm Board (zito pokupowazy wustaw) jenoho sastupjerja pósćeje.

Pospinjenje pólsko-juhošłowjanskeho pschecźelstwa.

Njedźelu je žo w Pósnańskej radnizy w pschitomnosći knjeżerstwowcho sastupjerja, witowańskeho ministra Prylłowa, **kongresj pólsko-juhošłowjanskeho pschecźelstwa** wotewrił, ke kotremuž je j Juhošłowjanskeje 100 wotpósłanzow kulturnych a hospodarskich organizazijow pschijšło. Kongresj budźe hacź do 3. meje tracź a smeje pogedźenja w Pósnanju, Warschawje a Krakowje. Wutoru žu kongresowe gobustawy wo hospodarskim dorosumjenju mjes Pólšcź a Juhošłowjanskej wuradźeli.

Ze španiskeje republiki

Schpanišku republiku žu skoro wschě europiske knjeżerstwa a też hamž pschipóznali. Też snutska je wona dospołnje sawěscźena. Skoro wschitzy offizjerjo, rosłajowar policije general Mola atd. žu jej zwěrnosć pschisahali. Też duchowni a duchowne rjady žu knjeżerstwu zwěrnosć žlubili.

Knjeżerstwo **sakoń wo podpjerje dźěłonjemjerjow a ležomnosćnej reformje** pschihotuje. Wobežbe ležomnosćna reforma je jako nuzna wupokazuje, dokelž štej dwě pjecźinje ratarskich ležomnosćow njewobdźěłanej. Semjenjo, kotrymž žu ležomnosće škuchale, žu je k hontwam wužiwali. Pódla toho žu žo wulke ležomnosće njetrjebawschi jako łuki wostajile.

Wólby do wustawa dawaseje shromadźiźny smeja žo w druhej połojzy junija, 410 sapóstanzow a 160 senatorow žo wuźwoli. Tale shromadźizna też wo tym rosšudźi, kajkim provinzam žo wěsta samostatnosć pschipóznaje. Hižo dźenja je złyschcecź, so Katalonska, kraj Baskow, Galicia a Levanta samostatne sarjadnistwo dostanu.

Wrjedawschi schpaništi **kral Alfons** hischcze w Londonje pschebywa. Jeho žu hižo jako **privatneho muža,** jenož jako Toledowskeho wójwodu, pschijeli, niž hižo jako krala. Ani krodowa straža njeje jemu poczeszenje wopokasała. W Jendźelskej je Alfons Bourbon trajnje njesaždźił. Tu žebi jenož žwoje finanzne należnosće srjaduje.

Alfonsowe wójnske telegramy

Hdyž dyrbjesche Alfons XIII. dla revoluzionarneho smyślenja schpaništeho luda Schpanišku wopuschcźicź, němške nowiny měnjenje rosschérjachu, so je wón sa cźaš zwěrtowje wójny Franzowskej pschecźelnje smyśleny był. Kaž Parišzka radikalna „Republique" pschipowěda, žo w bližšichim cźasu telegramy Alfonsa XIII. na **němskeho thézora** j wójnskeho cźasa wojjewja, kotreż dyrbja pjecza tódze dwělowanje na dwójnej róli schpaništeho krala wotstronicź. Alfonso XIII. je na spocźatku léta 1918, hdyž němska offensiwa hischcze pschecźiwo Amienjej djesche, němšemu thézora psched możnosću Fochowoje rosšudźazeje napschecźiwnje offensiwy warnował. Kralowy telegram dale jara rosjasńujuje nadrobnosće wo morali w Franzowskej a wo reservach swjasłarjow wopschija. S tutym telegramom je jo tehdomništi ministerski president Clemenceau tak rosshorił, so je jo pozdźišcho sapowědźił, krala Alfonsa XIII, hdyž je Paris wopytał, powitacź.

Revolucionarne hibanje w Portugalskej

Portugalski snutskowny minister je wutoru wojerwik, so zu wutoru **wojazy dyrbjeli w lětarskej fakulcze Lisabonskeje uniwersity pschećiwo studentam zakrocžić,** tola powěsći napschećiwo stupa, so zu pschi tym **studentow morili.** W lěkarskej fakulcze zu zo studentojo druhich fakultow medizinskim studentam pschisamknyli a zu wokali: **„Prječ z diktaturu!“ „Sskawa sozialnej revoluziji bolschewikskeje Rusleje!“ Studentojo zu też cjerwjenu thorhoj wupowěsnyli.**

Snutskowny minister je pschipowědźił, so knježerstwo porjad na kóždy pad sathowa.

Telegrafowa powěsćernja powě, so zu pschi wčerawschich njeměrach w Lissabonskej universicze **dwanacze studentow lohko a tisoch cježko sranili.** Policija je 60 studentow sajała. Podobne demonstrazije pschećiwo diktaturje zu zo też w Oportu a Brasy wotměže.

Napschećiwo rosprawje portugalskeho knježerstwa je „Vossische Zeitung“ zwědowazu powěsć z Lissabona dostała:

Dwě lětadle knježerstwoweje expedizije stej na schtrickžownarju na twjerdzinje „Jana Kschcjenika“ na *Madeirje bombu mjetakej a zu wupuścžeju. Wjes* kanonistim cžołnom „Ibo“, kotryž psched Madeiru patrouillowasche, a revoluzionarami je k artillerijej tšeleny doschło. „Ibo“ dyrbjesche zo skónčnje wróco sćahnyć. Kaž je zkjuschećł, je zo też schkišał „Basco da Gama“ tak cježko wobschkodźił, so je zo dyrbjał z wojowanja wiacź.

Funchalski biskop podarmo swoje pozrědnistwo postrěkł.

Rosprawa, kotruž je portugalske knježerstwo brjedu rano wudało, prajis: Se sběrkarjenj so srěčzawschi je zo Funchalski biskop na Madeiru podak, z kotrejež minister wójnskeho ródstwa operazije pschećiwo kupje wodźi, a je swoju pozrědnistu sluzbu postrěkł, so by so swada na měrne waschnje wurunała. **Ludstwowny minister je biskopej wotmolwił, so móže jenož poddacje sběrkarjow bjes wumělenja pschijeć.**

Nadpady portugalskich lětadłow na Madeiru

Po powěsći Londonskeho „Daily Telegrapha“ je Madeiru zu sběrkarjo wutoru do knježerstwoweho **kanonskeho czołma „Ibo“, kotryž psched Madeiru na straži stejesche, tšeleli.** Kanonski czołm je na tšeleniu wotmolwił a sběrkarjow nuśował, so je swojich stejischczow wróco sćahnyć.

Dale zo powě, so zu knježerstwowe wódne lětadła wutoru na schtrickžownarju sběrkarjow we wobtwjerdzenju „Jan Kschcjenik“ pola Funchala **bombu mjetale** a wobwjerdzenjowu artilleriju wumjelcžile. Wschě lětadła zu zo njewobschkodzene do Porta Santa wrócžile.

Jenej hospitalskej łódźi w Lissabonje je zo poruczło, so by na wotsjed k Madeirje pschihotowana była. **Nadpad na Madeiru je zo bjes prjedawschcheho warnowanja stał,** hačrunje je portugalske knježerstwo z interesowanymi statami bojednało, so **kóždy** nadpad 24 hodźin prjedy pschipowědźi. Tši internazionalne hotele **w Funchalu** zo powschitkownje jako neutralne pažmo wobhladuja.



Prěni originalny wobraz wo revoluciji w Madeirje.
Civilne wobydlerstwo w Madeirje wobstupi portugalskich wojakow.

Ze Serbow

W Budyschinje, 30. haprleje 1931.

— **Wo wjedrje.** Schkleuża je ćmadnje na rjane postupowała. S pschikładom wyschinow drje je zo nasche wjedro natkwitnje stajiło, najkerje pak ko jaźo nakaty, pschetoż z Atlantiskeho oźeana je pschibližowanje nowych niźinow spóznaćź. S naschich stron zo wotpalowaje niźiny wupschestrjewaju zo nad rańschej Europu. Tuž naschе wjedro dale swój njewěsty, pschemjenjaty a schersaty ras wobkhowa. — Junije pjatk skhadźa ztóncžko 4,34 hodź. a khowa zo 7,21 hodź. Měsaczk skhadźa wjeczor 6,45 h. a khowa zo rano 3,58 hodź. — Wczera wjeczor w 7 h. *barometer 739, hygrometer +2, thermometer wo hnjo* +14. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 742, hygrometer +1, *thermometer w nozy* +5. *Wuhlady na pomročzenje njebjo.*

— **50 lět zobustawaj w swjatku němskich knihiczischczerjow.** Pola Budyskeho měsnego towarstwa pomocznikow w swjatku němskich knihiczischczerjow móžeschtaj 11. haprleje pjenikać k. Gustav Henka a 24. haprleje pjenikać k. Gustav Wowczeńk na 50lětne zobustawstwo we mjenowanem swjatku sthadowacź. K. Henka, kiž 1877 w Zitawje wukuzeny sapocza a w lěcze 1881 wukuknu, poda zo najpredy na lehdy cžestne puczowanje. Wěsche na někotrych městnach w cžischczerjach dźełał a pschindże 4. septembra 1877 do cžischczerńcze „Bautzener Nachrichten“. K. Wowczeńk sapocza tehorunja 1877 we *tudomnej Semdzesatej katholiczischczerni* wukuknyć. Tež swój zo po skónčenju wuczby w lěcze 1881 na puczowanje poda. Dźełasche we wschelakich městach w cžischczerjach. Swoje dźełko w Halli, hdźež běsche 22 lět dźełał, wopuschći 1920, so by dźiwał na namolwjenje swojese wuczownje cžischczerńcze, so by jako herbstwo tšeče mózny pola njeje dźełał. Wobaj veteranaj dźěła dla strowotny wjazy swoje dźełko wukonjeć njemóžetaj. Ssobotu 25. haprleje so wobaj jubilaraj se swjedzenjskim wjeczorom poczešćischtaj. Jeje Budyskotwo je sa Budyske městne towarstwo wospbita cžesći, dokelž staj to prenjej bobustawaj z najbliscžšim zobustawskim cžłanom. Njech je simaj tež hischcze dale strowosć a cžerstwosć spožčena.

— **Sstthorny słužbny jubilej.** Dnja 1. meje t. lěta zwjeczi knjes kriminalny kommišar Bjarnat Hasse swój 25 letny słužbny jubilej. Kommišar Hasse dźełasche najprjedy pola Budyskeje měšćanskeje policije a pschichodze we swojim cžasu pschi pschestatnenju kriminalneje policije na kriminalny wotrjad sakkeje krajneje kriminalneje policije. Jubilarej zo k jeho cžestnemu dnjej wšěsche mnoho zhožopschczow dostanje, kotrymž zo rad pschisamknjemy.

— **Jadny jubilej** změ lětża tudomny Märtelez klobukarski wobkhod na Lawskich hrjebach zwjeczeli. Dopjelni zo 225 lět, so zo wobkhod salož. Pisches *generalnjom hdsche* wobkhod we wobkhodźenstwje zwójby. W Budyschinje samym je wón 145 lět.

— **Wobezita pschiloha.** Sa naschich cžitarjow w Běłej Wodze a wokolinje pschipołožichmy k dźensnischemu cžitku wobezitu pschiloha firmy Fliza Jochmanna we Běłej Wodze a proseymy naschich cžitarjow, so bychu pschiloha pschecželnje wobkedźowali.

— **Budyska jutowa pschadowanja a skajeruja** je wczera 29. haprleje zwojich poslednich 20 sastojnikow a pschistajerjow a 280 dźełacžerjow puschcžila a zwoju dźełarnju dospolnje samkla. Rima pjecza skasankow. Budyske hospodarske zziwjenje, kiž je poslednje lěta porazku po porazży nasponilo, pod samknjenjom pschadowanje cžežko cjerpi.

— **Zjawne pjenježne sbérki.** W měsazu meji zu dowolene sbérka po domach a na dróhach sa towarstwo za Němzowstwo we wukraju 2. a 3. meje, kaž też sa sakski župu w němskostatnym swjatku hospodow sa młodźinu domjaza sbérka wot 10. hač 16. meje a sbérka na dróhach 16. meje 1931.

— **Sakski krajny synodu.** Rosprawu wo brjedźinym wuradowanju podamy zobu w sobotnischim cžisle.

Serbske dźěći na wočerstwjenje!

Z přećelnosću wokrjesneho hejtmanstwa budże létsa možno, serbske, wočerstwjenja potrěbne dźěći k Narańšemu morju na wočerstwjeński přebytk pósłać. Předsydźa serbskich towarstwow njech so we swojich towarstwach za dźěćimi, wočerstwjenja potrěbnymi, naprašuja a bórzy wjednistwu Domowiny zdźěla. Připowědźene dźěći dyrbja wězo wočerstwjenja trěbne być. Lékař pak potom prašenje z přepytowanjom doskónčnje rozrisa. Wočerstwjeńsku móžnosć za serbske dźěći wězo rad witamy a nadźijamy so bohateho wobdźělenja. Mějmy so do spěcha, dokelž należnosć khwata.

*

— **Ssebi žiwjenje wzał.** Sańdźenu nóz je žebi tudomny 50 letny woženjeny tepjeř w khłódnizy swojeje schrobańskeje sahrodki pschi Humboldtskej dróhy z wobwěsnjenjom žiwjenje wsał. Mjenja, so by jeho cžežke myšle do šmjerce fahnale.

— **Paduschtwo.** Kradnył je nječtó 28. haprleje 1931 popołdnju z khowainje sa jědne kola jeneje tudomneje schule wuzaze jědne kolo znamki „Geg“, cžišło njeje znate. Kolo měješche cžorne kroßna, jendźelske wodźidło, cžerwjenohrunej gumijowej pichimadle, sdźełu serjawe špizy, pedałej z gumijemi, schérej gumijowej wobrucži a sadnje šwécžadło z grotom pschiwjasane. — Wo wězowne

— **Saničzenje wulkich myschi.** Pokasujemy tu wobjebje na ponyschitkowne saničzenje wulkich myschi, kiž je so z dźensnischim hamtiskim wospjetowanjom pschikasało. Dalsche wukasuje spomožerska policija na Kupicy 2 khodomaj wó stwje cžo. 11, telefon 2251.

Wšědne zjewy

Wobras se žiwjenja małych ludźi.

93] (Pokračowanje.)

„Ja žym Ssuda“, pomhasche tutón sesłableny pomjatkej.

„Mój Bože — Ssuda!“ sawoła stara žona z radostnym pschekwapjenjom. „Njebudźech waš póznała, Wjazbkławje. Sa žiwy žiwět bych waš njepóznała . . . Kak sće so pscheměnił, Wjazbkławje —“

Pschija z wjeselom tule dowěrnu narěč. „Niz jenoz ja —“ dawasche wuras myslicžkam pisches hlowu leczazym — „też wjele druhego je so pscheměnito — —“

„Ach, Bože, haj, maće prawje, Wjazbkławje“, pschiswědczi knjeni. „Wschitko je so pscheměniło“, boda z dychnjenjom.

A se sréczniwosću staruschki, w radosći, so je naschla swědka starych, saschłych cžasow, z kotrymž móže wo tom réczeć, schtož pschewsa zyku jeje myšl, rospowěda zo zwojenu hosći.

Dyrbjesche zo snapschecza njeje žydowcz a pschijecz pscheprošenje k wobjedu. Měješche polinku a běrny se kaschu. „To woboje sće wy tak njerad jědł, Wjazbkławje —“ prajesche zo samolwjejo, zdobom wobswědczujo, so žebi wschitko derje spontankuje i minuknjese.

„Cžłowjek zo mnohemu pschiwuczi —“ dawschi zo se apetitom do jědze, rjekny Ssuda *z tamnej lohkej ironiju*, kiž pschiswojі žebi cžłowjek šwěta znaty a pscheschedschi pisches mnohe popjerjane naschonjenja. „Niz jenoz jěsći khlěbowu polinku a tołcžene běrny —“

Kopezka wotwdasche wo swojim njebocžeczitim mužu. Kelko je z nim wutrala, prjedy hacž je wumrěł, kak je był zyle léto k koju sputany, je měł raka w žołdku a njeje mohł ani jěsći ani picź; žmjercz bě skónčnje z prawej dobrocželku za njeho. „A je to wschitko měł jenoz wot toho mjerzanja“, stajesche z wěstotu prostych ludźi swoju lékařsku diagnosu.

„Dosć wjele je zo na naš wschěch namjersał, wbohi mišchtr“, pschiswonni Ssuda, šwólniwje pschiswědczujo.

„Ach, schto ś wami!“ wuporjedjesche Kopezka. „To wschitko běsche jeho radosć. Ale potom —“

A pješi Ssudej wschitke podeńdzenja dalschego žiwjenja swojeho a mužowego, dowěrjesche jemu wschitko, do wschěch potajnstwow jeho sabwědczi, kiž hewak wuskotšiwje pisched sjawonoscu sakhowa.

Karlu su schpatnje wudali. Muž cžinjesche pisched kwašom, jako by schtó wě kak duschny był, ale potom wumota zo w swojej wopravdźitej podobje.

„Widźicze, Wjazbkławje, — schkoda, *so sće tehdy k dźiwadlu schoł*“, se łdychnjenjom zamurjo zo do starych dopomnjezow saschepta Kopezka, hladajo na hoscza je spodobanjom. W jeho wobliczu běsche dotal tamna khutrosć a sdobom dobrota, kajtaj je bywała prjedy, se spokojenjom widźesche jeho cžiste schaty, kiž swědczachu wo tom, so hacž dotal hlada na žebje, schtož zo ji, porjadk lubowazej žonje, stajnje na nim tak lubjesche. „Schkoda“, wospjetowaschi, trěšiz žebi łyslu z liza.

Wón njerozumi narazży, njesapschasja zu, starý dźiwadłownik; njepschedeńu ani, kajku rółu tehdy, pisched lětami, we swojej mkodosći, sahra we wutrobje teje, wo kotrejž so réczesche. Bě po pravom dawno zabył na wschitke podrobnosće tamnych dnjow a na to zyle bywsche žiwjenje dozyła. Hakle dźenża, hdyž bě sazo na městnje, wožiwichu sazo znowa w jeho myšli a duschi te ibłedne wobrazy.

„Potajkim wascha — —“ Cžzysche rjez „žmjerka“, ale spožera zlinu a rjekny: „Potajkim wascha Karliczka njeje spožowna? —“

Macź da zo do hórkeho płakanja. Ssyšły kulachu zo ji sazobu po jeje zwjadwymaj lizomaj, mjes tym ruka pytasche za schantkom. „O nětko wschak je hižo spožowna —“ šplakowaschе w zwjsach. „Nětko ji nicžo njepobrachuje — —“ Njewurjekny to zlowo, *i kotreho to* zo spožo, wo kotremž réczi, wuthadżesche, ale Ssuda rozumjesche.

„Sswójbu njeje sawotajika?“ wuskuschesche, skerscho so by trochu zwoje wuskoczje zakryl. To zlabuschče, blědduschče holczo, kotreż běsche znał, wunuri zo ji jeho pomjatka a sbudźowasche k zobuzelnosći.

„Ně,“ pschiswědczowasche Kopezka. „Bohu dźak. To běsche hischcze zdobo wot Boha. Nětko bychu móc mazochu, *njebožatka*. A kajku slu mazochu“, boda płaczizy.

Se saspchijeczom nawědźiteho cžłowjeka zrojumi Ssuda hnydom zyłe położenje, znajesche poměry podrobnje, w kajkich hibasche zo nětko duschе, zpokojne žiwjenje Kopezkez zwójby.

S pohnuczom, rozzelnosćenj pohlada na tu staru žonu, kotraż na wjeczorku žiwjenja běsche w tak mało zwjeselacej wokolnosći žiwa.

„A schto zyn —“ spominasche dale, „duchowny knjes — — Tón budże nětko dawno na dobrej zarje nětdże, naspomni dzyho staru knjeni wot dopomnjezow a myšlicžkow na dźowku a njehódneho, pschichodneho zyna wotwobroczicź a wotwjesez na pucź druheho dźesza, kiž bě zawěsze bóle różownty wupadnył.

(Pokračowanje sczěhuje.)

— **Swinjacy mór je** sajchoł mjes žiwinjemi najeńša knježeho dwora Haralda ſ Bietinghoff-Riesch w Milkozach, kaž je žo hantisky swješćiło.

— **Pokhroma je wudyrita** mjes schparatym skotom žiwonoseŕerja Marx Gruenha w Porchowje cźo. 220, schtož je žo hantisky swješćiło. Sawrjeny wokrjeſ žu cźišła 218 hacź 224 a 536 Porchowskeje gmejny, wobsedźowanišći wokrjeſ je sydtkny dźěl Porchowskeje gmejny.

Pallmy kuzłańcze!

Dźenja je Walpory. Po starožerbstim waschnju žo dźesiša kuślańcze pala. Kuślańcze abo khodojty! Młodźina je žo hižo we to postarała, so wulka hromada drjewa žo kopi na hórzy pschede wsu abo w pśkowej ſamje. Hischcze žo hižo ſi sa pożiednim khoschcźišchcźom. A wjeczor na śmerćach to po Sserbach wschudże saśapuje, po namjesnych horach, po wschěch hórkach a kopzach a wyschinach žo ſyboła, błyschcźa wohenje, skakotaju, byrkotaju. S hór do hole je dźensa kóžda hórka khronowana ſe świećeſchkom. Wschudże je wyſk a radoſcź a hara. Donił pożiedni wohenčk niedowuhaje a młodźina domoj cźehnje w mejſkej nozy, kotraž je polna dźiwjacje, dźiwneje wórje wóhnischcźkow.

Kuślańcze pślimy?

Nź, je to wulki starožłowjańſki ſmjedźeń powitanja młodeho nalećźa. S wulkimi wóhnjemi žo ſpaleja cźémne mozy ſymy, kotrychž knježeſtwo je užko śniczene. A młode, mdźne nalećźo žo dobudże do kraja a ſ nim radoſcź a nowe žiwjenje. So bychu žo śniczile cźémne mozy, kiž hischcźe žiwaju naſch lud!

Je to potajna nóź, nóź Walpory. Pożiednja nóź najnjewobſtajnišcheho mźeźaza a ſdobom prénja nóź naiſubosniſcheho ſe wschěch mźeźazow! Wutroha ſajuſtaj, budże meja, pschidźe radoſcź, pschitidźe najradoſtniſći cźaſ, hdyž hwaſuje Boża pschiroda. Spalmy, schtož je ſtare a cźmowe we naš a wokoło naš, ſpuſcźeny radoſcź, naſtaće, nowe žiwjenje do naſcheje wutroby, do naſcheje dusche a do dusche a ducha naſcheho naroda!

*

S Kmaczišć. Dźenja wjeczor naſcha ſokoliſka młodźina wo dolſich létach ſaho žiwoju ſerbſku meju poſtajł. Pschichodnu njedźelu cźe ju hižo po ſtarodawnym ſerbſkim naſoſku ſaho bedźrać. Delebranje ſapocźina žo pschipołdnju po 1 hodź. Ssokoliſka kapała ſahudźi ſerbſke pschespoła a budźe też k rejam hudźiś. Njemyſleno a wćećze poſtupuje naſcha ſokoliſka młodźina, jeniczky porjadnje njeſwuwcźuje, wona je žo ſwažiła hižo na to, ſerbſke reje pśtowaćź a je pola naš ſaho wośiwićź. Wona wobroća žo na wſchěch pschecźelow, na ſokoliſte ſotry a bratrow, ſo bychu njedźelu do Khwacźic pschikhwatali a pomhali powjeſchćicź ſylu pśtowarjow ſerbſkich rejow. Je-li budźe wjedro užkaſ pschihódne, žo wſchěm wopytowarjam kraſne kwe a pijane wobraſy poſlića. Tuž pschiſlidźće wſchitcy.

S Warnoćźicź. Watpora tu hnydom budźe. Wjelne dźěći ſu hižom tydźenje dołho ſwatpadane halaſy w lěsu hromadźile, ſo bychu ſebi kuſkaniczkowy woheń ſadźełale. Tutomu ſtaremu naſoſkej léto wot léta ſtari a młodźi holduja. Nadźijionnje budźe wjeczor wjedro prawe rjane, hižom dźěći dla, kotrymž je wjeſele popſchecź.

S Warnoćźicź. Sobotu wjeczor wotmě žo tu w Herbſkej gruſchcze ſmětkowobraſowy pschednoſchć Nimſkeho ſaſtoranja wojeńſkich rowow. K. Richard Herzog wotmerja wjeczor ſ prologom. Dujerjo pschednjeſechu khoral. Wutrobne powitaniſſe ſłowa porěcza k. Neumann. Potom pschednjeſechu žo wobraſy wojeńſkich rowow w njepschecźelſkim kraju. Wichitomni poſtanychu na to k cźichemu wopomnjeću padnjenych wojakow. W druhim dźělu poſkazowachu žo jendźelſke lojeńſte toły. Spóſnachmy, ſo žo wukraj bóle ſa ſwojich padnjenych ſtara. Tola też ſ nimſkeje ſtrony žo w pożiednim cźaſu w tutym naſtupanju pschesco wjazań ſtawa.

S Wjeleźina. Hoſpodarſka kriſa žada ſebi w ſaſkej namjeſnej kraſinje pschesco wjazań woporow. Dyrbitej ſaho dwě dźěłakni dźěłacź pschestacź. Jena je pschedowała C. A. Henćka w Saſonju, kotraž dla njedoſtatka na ſkałiſtach najpoſłójſcho ſa khtyri njedźele dźěłacź pschestanje. 200 dźěłaćerjow ſłubi ſaſtuźbu. Dale teſtilowe dźěłarnje C. C. Thomaſa we Wjeleźinje tele dny dźěłacź pschestanu. Tu ſłubi 300 dźěłaćerjow dźěło a ſwój khleb.

S Minakała. S wjeſelom błyſchimy, ſo ſo też pola naš ſaho rjany nałoſk mejumjetanja wukonja. Wěſche tu wſchak nekotre léta wu wostał. Naſcha młodźina je wobſamkła, ſwjedźeń njedźelu 3. meje wotmeć a nětko ſo na njón pilnje pschihotuje. Swjedźeń ſapocźnje ſo popołdnju w 2 hodź. ſe ſwjedźeńſkim cźahom na ſwjedźeńſke měſtno, hdźež ſo neja delewośnje. K temu pschiſamknje ſo žorjny cźaſ po wſu. Na ſwjedźeńſchcźu budźe też ſa wichelaku druhu ſabawu poſtarane, ſa wjerćenje ſkožowego kola a tśělenje do tarcźe. K temu pschiſamknje ſo wjeſela reja. Wocźakuje ſo prawje rjane nałśitnje wjedro. —

Z Wudworja. Najznaćiše narodne reje ſu nětko tak daloko dowuknjene a Pančanska jednota Sokoł ma to dosćcźinjenje, zo je k jich rozšerjenju w klóſtrſkej krajinje po ſwojich mocach pśinošowała. Wo to mataj bratr Kocor a Ślosař a hudźbnicy z Worklec, Dobrošic a Pančic najwjetše zaſługby. Też wutoru běše Nowakec žurla polna młodźiny, kiž ſo pilnje na tutym narodnym polu zwućowaše. Reje drje ſu ſo hižo pśileżnje też zjawnje předwjedźe, tola jenoż w dźělbach. Pśichodnu njedźelu, na wuznamnym dnju Pančanskeje, Khróſcźanskeje a Njebjelćańſkeje jednoty, ſo docylnje předwjedu. 3. meje maja ſo khorhoje naſpomnjenych jednotow na tudomnej žurli poſwjećźe a tak ſo jich liċba w Zwjazku powjeſi. Budźe to za nich wurjadny dźeń. Swjedźeńſku narěć zmeje zwjazkowy načolnik, kiž też khorhoje poſwjeći. Tomu pśizamknu ſo ſokoliſke předſtajenja na narjadach (pśekuſu), proſte zwućowanja ſo předwjedu a wſelake ſkupiny budu ſo tworić. Wězo budźe předwjedźenje narodnych rejow ſobu najwažniši nadawk, ke kotrymž ſo potom dalša zabawa pśizamknje. Swjedźeń zapocźina ſo wjecźor ⅛8 hodź., na kotryž ſo pśećeljo a zajimcy ſerbſkeho Sokoła lubje pśeproſuja. Tutón dźeń dyrbi ſo do annalow nawjećorneho wokrjeſa ze złotymi pismikami zapiſać. Tuž dyrbi też hižo zwonkownje swjedźeńſkeho raza měć a zarjadowarjo wocźakuja, zo ſo też na to dźiwa. Njech je wurjadnemu swjedźenjej prawje bohaty wopyt ſpožčeny.

S Brětuje pola Wojerez. Tudomny młynſći wobſedźeŕ Mjetašch, je žebi ſornika wocźahnył, tiž je ſo někto k nahladnemu ſchescźoraſkej wutrobi. Druhdy drje rjane ſwěrzo roſwołnoſcź cźuniuje a potom wono ſ nahlinjenej hłowu na ſujoch bźe. Ssornik je lubuſchć wſchitkich domjazych a je też ſ domjazym ſkotom w najſćerpiſchim pschećelſtwje žiwy.

S Běleje Wody. Wutoru popołdnju bu na jamje „Karolina“ 16 létny W. Sch. ſ Běleje Wody ſaſtupnjeny. Halke po dołhim próżowanju móżachu po wotkrońenju 5 kubikmetrow pśka ſujeſłoženeho jako cźełło wuczahnyć. Towaršcźej ſnjeſłoženeho ſo tehorunja hač do koleń ſapśimywſchitaj, tola móżeſchtaj ſo hiſchcźe wukhowacź.

Wołmjany muslin

metr wot 0.95 hr.

Wobleki z wołmjaneho muslina

wot 9.50 hr.

też za tołste žony

W. Häcker na Zitn. h. 7

Cyrkwinske powěśće

Njedźela Cantate, 3. meje 1931.

Z Budyšina.

W Michalskej cyrkwi rano w 7 hodź. němske Bože wotkazanje, f. Kapleŕ. Rano we 8 hodź. němska a dop. w 9 hodź. serbska Boża ſłužba, f. Tišeŕ.

Z Budeſtec.

Rano w 7 hodź. zmeje farař Bójc serbsku ſpowěd, we 8 hodź. serbsku a duchowny Hänichen dop. ½10 hodź. němsku Božu ſłužbu. Dop. w 11 hodź. ma duchowny Hänichen kemšenje za dźěći ſ. hać 8. šulskeho léta.

Wot 4. hać 7. meje, kóždy wjecźor we 8 hodź. w Hórnigec hoſćencu w Hornjej Hórcy a 8. a 9. meje wjecźor we 8 hodź. w Němskej khěži w Kózłach evangelisacija: k. F. Münster.

Z Bukec.

Rano ⅛7 hodź. serbska ſpowěd, we 8 hodź. serbska, ½10 hodź. němska Boża ſłužba. Pop. we 2 hodź. rozrěcźowanje z konfirm. młodźinu. Wutoru wjecźor w 7 hodź. žónſke towaſtwo pola Dietrichec.

Z Budyšinka.

Dop. ½10 hodź. je serbske kemšenje (faraŕ Handrik z Poršic).

Z Hodźija.

Rano w 7 hodź. němska ſpowěd, f. Wjezař. We 8 hodź. němske a ½10 hodź. serbske kemšenje, f. Voigt. Zběrka za Zwjazk cyrkwinskich khórow. Dop. w 11 hodź. je Boża ſłužba za dźěći a pop. we 2 hodź. cyrkwinske rozrěcźenje z muſzkej młodźinu. Srjedu pop. w 3 hodź. zhromadźizna žónſkeho towaſtwa.

Z Hućiny.

Rano we 8 hodź. serbska, dop. ½10 hodź. němska Boża ſłužba. Zběrka za krajne towaſtwo cyrkwinskich ſpěwarjow. Pop. w 2 hodź. rozrěcźenje z młodźinu.

Z Hrodźišća.

Rano w 7 hodź. němska ſpowěd, we 8 hodź. němska a ½10 hodź. serbska Boża ſłužba. Wobej zdobom k wotewrjenju paćeńſkeje wučby. Zběrka za ſakſke pozawniſke miſionſtwo. Stwórtk 7. rózownika dop. w 10 hodź. ſpowěd w ſuli w Drožďiju. Pjatk 8. rózownika pop. w 3 hodź. ſpowěd w Běłej Horje, w 4 hodź. ſpowěd we Worcynje.

Z Kluka.

Rano w 7 hodź. němska ſpowěd z Božim wotkazanjom, we 8 hodź. němske kemšenje, po nim wosadna zhromadźizna. Zběrka.

Z Malešec.

Rano w 7 hodź. ſerbska ſpowěd, we 8 hodź. ſerbske kemšenje, ½10 młodźinska Boża ſłužba za młodźinu a nowe paćeńſke dźěći z prěiwuznymi, ½11 hodź. němske kemšenje. Zemrěli: Pawol Wernaŕ, mandźelski ſyn Richarda Pawoła Jokuša, tyšeńſkeho mišćra w Delnjej Hórcy (ſo zatepił), 5 lět.

Z Nosaćic.

Rano we 8 hodź. němska Boża ſłužba, po njej němska ſpowěd, f. Kanig. Pop. ¼3 hodź. towaſtwo młodych hólcow. Wječor ⅛8 hodź. towaſtwo młodych hólcow. Wutoru 5. meje wječor ⅛8 hodź. towaſtwo žonow.

Z Poršic.

Rano w 7 hodź. je němska ſpowěd, we 8 hodź. ſerbska Boża ſłužba a ½10 hodź. kemšenje za mjeńše dźěći w Poršicach; pop. ½2 hodź. rozrěcźowanje z konfirměrowanej młodźinu; ⅓3 hodź. tow. młodźencow w Poršicach.

Wutoru wulět žónskeho towaſtwa na Oybin, wotjězd z Poršic rano we 8 hodź. Wumrěła: Marta Hańćyna rodź. Rothenburgec, wudowa po wyšš. wućerju w Poršicach, 59 lět 10 měſacow 8 dnjow ſtara.

Z Rakec.

Dop. ½9 hodź. němska ſpowěd, w 9 hodź. němske kemšenje. Dop. ½11 hodź. ſerbska Boża ſłužba. Pop. w 2 hodź. němski nešpor. Zběrka. Póndźelu rano w 7 hodź. raňša nutrnoſć.

Z Wjelećina.

Dop. ½9 hodź. je ſerbska Boża ſłužba, w 10 hodź. němska Boża ſłužba (wotewrjeńske kemšenje za rozwućowanje paćeńſkich dźěći). Zběrka za cyrkwiny khór. Pop. w 2 hodź. rozrěcźowanje z konfirměrowanej młodźinu. Wutoru popołdnju towaſtwo wowkow w młodźinowni.

Z Wóſlinka.

Rano w 7 hodź. němska ſpowěd, we 8 hodź. němske a ½10 hodź. ſerbske kemšenje. Zběrka. Dop. w 11 hodź. kemšenje za dźěći.

Serbski wječor w Sowrjecach

Rjany ſerbſki ſwjedźeń wuhotowa ſpěwne towaſtwo „Ssokołik“ ſaſidźenu njedźelu w Paleŕja hoſćencu. Wječor wotewri ſo je ſpěwom „Hory mórske“. K temu pschiſamknu ſo „Hdyž bratřja, blížſcha hodźinka“. Na to k. pschedhdyda Hajna wſchitkich pschitomnych wutrobne witaſche. Potom ſakhnuchu ſpěw „Wut ſo ſdaću najniżſchi“ a jako ſchiwórty „Wěžał hólčik pſche wyſće hórki“ a pożiedni „Boże błóſnćko domu dźěſche“. Wſchitke ſpěwy ſpěwachu ſo jako ſchtyrihłóſne thóry. Pod dirigenturnym knjeſa wućerja Schěży ſo ſpěwy derje a cźiſće pschednjeſechu.

Sećźhowaſche rěcź k. ſaſarja Mjetšwy. Wón napominaſche woſebje młodźinu, ſo ma dźerżeć k ſwojemu a k ſerbſkim towaršwam. Wobžarowacź je, ſo běſche tak mało młodźiny na ſwjedźeń pschiſchło. Towaršwo, tiž ſo běźi a próżuje, by ſebi dożiła ſćipſki wopyt ſwjedźenja ſaſłużiło. Sswjedźeńſki rěcźnik woſebje pokaſa, kak nuſny je ſpěw k ſdźerżenju narodnoſće.

Tu pschiſamknu ſo cźinohra w 3 jednanjach „Saſonamałana.“ Tu ma wo woſebje dobre poradźenje wuſnamne ſaſłużby k. wućeŕ Schěża, kiž je ſ wulkej łubošcźu hrajeńi hru nawućił. Też hrajeńi běchu wſchitke derje pschi wěży a ſaſłuża ſebi thwalbu. Ssu to knježny Wünſchez, Kubjenjez, Herzogez, Wićaſez, Kubjenjez, Albertez a Wortez. Tola też druha hra ſortnecho raſu „Wón njeſmě pucźowacź“, pod nawjedźowanjom knjeſa pschedźydy, mějeſche dobry wuſpěch a też tu běchu wſchitcy žyle pschi wěży. Ssobuſtutkowachu knjeża Wirt, Kschižan, Herzog, Hajna a knj. Albertez. Pschihladowarjo wobej hrě ſ dźakom pschijachu. K ſwjedźeńſkemu programej pschiſamknu ſo rjana ſabawa.

Najnowiše z cyłeho ſwěta

— **Wuhladu na wjedro ſa jutſiſchi pjatk:** Wječorne wětry pschinjeſu wocźoplenje a wuwjedrjenje.

* **Morderſtwo w automobilu pola Hłowowa ſo roſſajniło. Kriminalna policija je mordarja ſarjadnika Herberta Walthera ſ Oelſa w Schleſiſnjej, kotrehož žu pjatk ſ lisko wěſy Schojna w jeho automobilu ſaſćelenego namakali, w Bytomju ſajeli. Mordaŕ je automobilowy ſamkaŕ Edmund Thomas. Wón bě w nozy 22. hapreje w Polkwizach pschenozował a tam rjeſk, ſo bychu pschi wjeſkich wobſtejnoſcźach pjenjeſy dóſtacź a je pschi tym na ſwój revolwer pokaſał, kotryž pak pola njeho njeſju namakali, hdyž jeho ſajachu.**

* **Tetznerej hłowu wotrubnu. Bayerſke knježerſtwo je wobſamkło, ſo Tetznera, kotryž je jeneho pućowaſeho kramſkeho ſtónzował a potom w ſwojim automobilu ſpalił, njewobhnadźi. Tetznera pjatk abo ſobotu rano na guilletinje wotprawja.**

* **300 hołbjow ſo ſajedojcźiło. Jedyn ratař w Trebźiach pola Wettina jědoštu pschenźu na ſwoje pola roſmjeta. S tym je ſo hromada hołbjow tamniſchich ſtron, nětkuje 300, ſajedojcźiła.**

* **W Kawkaſu je ſo město Nahiczíwan je žylnym jemjerzjenjom podeſchło. Nětkuje 10 wołzobow je ſo morikło. Też w Tiflisu žu žylniſke podſemſke ſtorki ſacźuk.**

* **W Texaſu je ſo petrolejowe žórło ſapaliło. 14 ludźi, kotřiž w blišoſći dźěłachu, je ſo ſpaliło. S petrolejoweho žórła płomjo nětkuje 100 metrow wyſoko ſaſpaſche. Dla wulkeje horkoty njeje móżno, ſo wohnjowemu morju pschibliżiċ. Woheń je najſterje naſtał, hdyž njebos ſ mawjerzanjeje dźěry wucźeſechu, a petrolej je njeje wupraſnu.**

Hamtske wozjewjenje z nuždy na

Sanjerenje wulkich mujſchi.

W cźaſu wot 4. hać 16. meje 1931 ma ſo ſ pschiſłuſchnym ſtrowotnikſkeje policije pawſchitkowne ſanjerenje wulkich mujſchi pschewjeſeſ. Mějićelja leżownoſcźow ſu winowaći, pschiſłuſchu do leżownoſcźe dorolići měſćanſkeho pschiſtrójenjeſam, kotřiž maju nadawk jeho pschi wulke mujſche kſaſć a maju wupokaſ pschi ſebi.

Mějićelja njewobhladanych leżownoſcźow — ſajedow atd. — móża jeho pschi wulke mujſche ſkami kſaſć. Maju pak to najſkerſchiſcho cźiniċ. Powinnoſcźe wóża pola naſcheho deſinfektora — na ſkupnizy po 2 ſtyhodźinach — dóſtacź.

Siwitnjene wulke mujſche a njepschetrjebane ſtyrſi wupołożenoho jeho pſche wulke mujſche maju ſo ſahrjebacź abo ſpaliċ. Domjazy ſtót ma ſo wot jeho wotdźerżeċ.

Pschećiwne ſadźerżenje ſo khłosta.

W Budyſchinje, 30. hapreje 1931.

Měſchćanſki rada, ſpomožerſka policija.

Žonjace mantle

w najnowšich modelach
po najnižšich płaćiznach

W. Häcker

na Žitnej hasy 7

Ralbičanska nalutowańja

zmėje **pjatk 1. meje** popołdnju w 6 hodź.
zhromadźiznu **w Ralbicach**

Wšitkich sobustawow wočakuje

Předsydstwo

Běłe, dźěrkate, ćeńke a tólste (Kurbel- und Plattstich)

wušiwanja

přešiwanje (Hohlsaum), monogramy, wukromjenje, kneflowe dźěrki, nakreslenje atd.

Mechaniska wušiwańja Karl Jähnichen w Budyšinje

nětk na Znutřk. Lawskej hasy 12
při Lawskej wěži

Müllerec konditornja

na Póstowym naměsće



kotruž Serbja rad wopytuja, poruča najlěpše pjećwa we wulkim wukjerku.

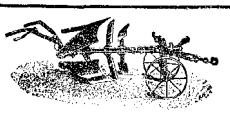
Rozesłanje nanajspuščomnišo

Serbski Hospodař

zap. tow. z wobm. ruk.

Mamy hišće malu dźělbu znateho **dźećelowcho symjenja** z hórskich krajinow Šlezyskeje a **runklicowe symjo** wupruhowaneje kajkosće

---



Jurij Hänscl w Budyšinje

na Sukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736
Hłowna předawańja Rudolfa Sacka z Lipska
w Budyskim hamtskim hejtmanstwje

Skład ratarsk. masinow a gratu wšěch družin

Wołmjany muslin

Wjac hač 350 wšelakich mustrow a barbow
metr po
3,25, 2.50, 1.95, 1.25, 0.95 hr.
Krasne nowosće za wobleki a fale

ALPHONS SCHAUSEIL

Wobkedźbuje moje wosebite wokna

Słódki tydźeń

jenož hišće hač do soboty 2. meje

Nimo toho poručamy tak
dołho hač skład dosaha

5 pt. łam. rajsa jenož 80 pj.
5 pt. dobr. rajsa jenož 95 pj.
10 pt. cokora jenož 2.85

Thams & Garfs

w Budyšinje
na Hłownym torhošću 8

Naturska hojerska A. Freundowa

w Budyšinje na Bismarckskej drózy 6, I

Rěčne hodźiny: štwórtk hač do soboty wot 9—5 hodź. Homöopathija, diätowe a zelowe hojenje, hoji nutřkowne a zwonkowne khorosće z wuwzaćom splažnych khorosćow, čuwowe a dušine ćerpjenja, čuwowa masaža, hojenje kamjenja w žiwoće, magnetiske hojenje

---

Spisy
† fararja Mateja Urbana

Homerowa Odyseja
252 stron . . . . . 2.00 hr.

Homerowa Ilijada
327 stron . . . . . 2.00 hr.

Kwasny wěnčk z wonješkom
9 duchownych kěrlušow za kwasy, 32 stron . . . . . 0.20 hr.

Wótčinske hrona
56 stron . . . . . 0.50 hr.

Wokřewne wonješko
Pjećory trójnik wótčinskich sonettow atd., 24 stron . . 0.20 hr.

Stawizny ćerpjenja a překrasnjenja
našeho Knjeza a zbóžnika Jezom Khrysta po swjatych 4 sćenikach. Zharmonizowana rozprawa w 35 spěwach . . 0.50 hr.

Wo swobodźe křesćijana
48 stron . . . . . 0.20 hr.

Kříž a króna
12 duchownych kěrlušow, 48 stron . . . . . 0.20 hr.

Duchowny ludowy spěw
80 čisłow z jich hłosami . . 1.00 hr.

poručuje

Smolerjec knihařnja w Serbskim Domje

Kołbasa

čorna a jatrowa II. družina
punt **50** pj.

Połć

punt **80** pj.

Łój

wuškrény, punt 40 pj. poručuje **MAX HENKER**, rěznišk. mištr, na Zadnjej Bohatej hasy 11

Rěpa a słoma

60 ctr., je na předań
w Smječkecach č. 5

Jałojca

wysokosućelna, sylna, je na předań **w Hórkach čo. 29**

Motorsk. koło

bjez dawka a wjedźeńskeho wopisma wot 60.— hriwn. Jězdne kola, nowe a trjebane wot 15.— hr. Nimale nowe sofy wot 40.— hr.

Seifertec składnst. ku je na Kamjentnej hasy 29

Hohrske dny přikhadźeja

Zane hłupe wołanje ale woprawdźe
wurjadnje tunje płaćizny na

wosebitych dnjach

hač do 8. meje 1931

Wosebite poskićen'e najwjetšeje ważnosće

Znate dobre poražaki w znatej kajkosći,

Najl. dobromlóčna, moka- a dobroml. worjedn. šokolada

3 tafle, jena 100 g jenož 60 pj.

Šokolad. kónčkoity tykanc

derjesłodźacy, punt jenož 65 pj.

Pječ. přikuski ze šokoladu

derjesłodźace, punt jenož 70 pj.

Kakao

z rukowanjom čisty wokoło 18 % tučnoty
punt jenož 58 pj.

Wočerstwjeńske měšenje

wosebje sylna
punt jenož 46 pj.

Wšě druhe słódke twory su wo wjele w płaćiznje znižene a bjezporočnjeje dobreje kajkosće

Fabrika konfiturow a cokrowych tworow H. Debitz

Předawańja w Budyšinje n. Hłown. torhošću 9

Fotografowy Meister

atelier w Budyšinje na Kěžorsk. dr. 15
kóždu njedźelu wotewrjene



Zhotowjenje portretow, wobrazow do pučowańskich pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a njewješćinskich wobrazow, też na wsach. :: Telefon čo 2438

Wokna a durje

Meble kóždeje družiny
Tunje płaćizny — Čiste dźěło
Wopytajće Was rady darmo

E. Michalk w Mikowje

Telefon Mikow 52

Ratař

wobsedźer 40 kórcow wulk. žiwnosće 27 lět stary, evang. pyta dla nanowoje smjerće znajomstwo z hospodi. knježnu z ratařstwa, 19—28 lět staroj z něšto zamóženjom dla hórcomneje žeńtwy

Dopisy z wobrazom, kiž so wróći, pod **H 18 na wud. Serbskich Nowin**

Kofej :: kakao
kolonialne twory

KURIO

na wuwitawu Lawskej hasy 9

Konjej

brunaj z hwězdu, štyrilětnaj staj 2. meje we **Budyšinje we „Wettiner Hof" na předań**



Maće-li tkaniny?

Z Wašich tkaninow Wam
nowočasny web'k abo manti za jenož 22.— hr.
ze wšěmi potrěbami zhotujemy. Jara der e sedźace.

Wšě wobleki a mantle su na čisty plat a wjo ańcy dźěłane

Großmann

w Budyšinje na Serbskej hasy 1

Wulki skład nowočasnych tkaninow a podšićow kaž też hotowcje drasty

---

Wšě
šulske knihi

ma na skladźe abo wobstara Serbska knihařnja na Lawskich hrjebjach 4

Professor dr. Hess

ma zaso rěčne hodźiny wot póndźele 4. meje w swojim bydlenju **na Wallstraße 7** wot póndźele hač do pjatka 3½—4½ hodźin **a po dočasnym připowědźenju.** Telefon Budyšin 3201

Wčera wječor wotwola Bóh tón Knjez njenadźicy naju pře wšo lubowanu, wutrobnje dobru, swěru so staracu maćerku

wyšš. wučerjowu

Martu Hančcynu rodź. Rothenburgec

po dołhej khorosći k sebi do swojeho njebjeskeho kralestwa.

W njewuprajomnym žarowanju, tola Bohu podatej

Elsa Hančkec
Camilla Hančkec

W Porśicach, dnja 30. haprleje 1931.

Khowanje budźe njedźelu 3. haprleje 1931 po oldnju w 3 hodź. wot žarowanskeho doma

Přiloha k čisłu 100

SERBSKE NOWINY

Štwórtk, 30. haprieje 1931

Běli njewólnicy

Dawno je znate, so ſebi ſowjetiſki ſtat w ſewjernej Ruſkej ſhromadne lěhwa wuběrjuje, kotreż ſ jatych wobſteja, kotriż ſu k cźeſkemu dźełu ſajudźeni. Wulkotej tutych lěhwow ſhonjichi ſe ſjawneje rosprawy GPU (tajna policija) wot 1. meje 1930. Tehdom bě jich na 662 000 jatych, mjes nimi 570 000 muſkich, 74 000 ſónſtich a 18 000 młodoſtnych wobeju rodow wot 13 hacź 18 lět. Mſchelake kommunifiſke druźſtwa ſu ſe ſowjetſkim knježeſtwom ruměnjenja cźinike dla rosdźelenja a dźełakowośce jatych. Ruſchcźeja a wobdźěkaja w lěſach drjewo, nakładuja cźeſite łódźe, twarja żeleſniznu a dźěkaja w Murmanſkej kraſinje (mjeſuje ſe ſewjernym morjom) w podłopkach.

Prjedawſchi cźeſtiſta (ſobuſtaw ſtraſchneje politiſkeje policije), kiž je do Finiſkeje wucźekнył, potajkim tak mjenowanej tśeśej emigraziji (wucźahowarjow) ſłuſcha, rosprawuje w najwjetſchej jendźelſkej nowinje „Times“ w cźiſle wot 31. januara 1931 wo dźěłowoścźi tutych thoſtanſkich jatych ſcźehowaze:

„Dźěł jatych je na najwjetſchej ſowjetiſkej drjewjanej druźſtwje pſchedaty. GPU podawa tutomaj druźſtwomaj, ſchtož je wucźinjene, jatych jara tuńko a ſtara liczbu mrěſajcych w ſhromadnych lěhwach. Niż mjenje ſo ſama wo jich ſeźiwjenje. Tole nam wujaſni wulku hacź 72 000 jatych je w běhu ſandźeneje ſymy ſowjetiſka ſe ſtabośćzu abo na tyfus wumrěło, tyſnazy buchu morjeni, pak ſo buchu na cźěkaźy pſchepſtapjeni abo ſo ſwoje pſchipokaſane dźěło njedopjelnichu. Loni ſo w jenym podźeńenju GPU-komitźarow tutych lěhwow na wulke mrěcźe pokaſa. Pſchedźenda wotmołwi rjekło: „Wšitke njewěſce, ſo mamy w tutych ſhromadnych lěhwach jenoź napſcheźiwnych revoluzionarow a njepſcheźelſow ſowjetiſkeho knježeſtwa?“ GPU podawa ja ſemrětnych wotmych jatych. Pſchijědu we wožebitych cźahach po 32 woſach, w kóždym 50 wošobow. Wo lěkarſkej pomocy w tutych lěhwach njedóji ſo rěcźeć. Sa 662 000 cźłowjekow wobſteja ſchtyri thorownje, kóždy ſ 250 łožemi. W tójdym lěhwje je jenoź jedyn lěkař, ale njeje ženje na lěkarſtwo ſtudował. Jaty doſtanje pjchi ſpołojazym dźěle wſchędnje 2 puntaj chlěba, hewak jenoź 300 gramow (dobre pół punta).“

Sſowjetiſki ſtat trjeba trajnje napſcheźiwnych revoluzionarow, ſdźěſarjow a pſcheźiwnikow a kaž tute njehańbite wurěcze rěcaja ſa wumyſlene ſtóſnistwa napſcheźo ſtatej abo druhe njeſmańſwa, ſo by ſwoje hoſpodarſtwo njewólnikow, ſ kotrymiž ſo ſwětowa revolucija finanźuje, ſdźerjał. Kak dołho budźe hiſchcźe kulturny ſwět tutomu njerźłowjeſtwu mordarſtwu pſchihladowaćz, kiž je najwjetſchi ſmjech na zuku wyſoku ziwiliſaziju a kulturu. Kaž ſo pſcheźeſiwo ſwjatkam bjeſbóžnych jatrocźuje, tak dyrbjało ſo tutomu hacź dotal njeſłychanemu ſjawnemu mordarſtwu tóſ cźiniś. We mjenje kulturneho cźłowjeſtwa dyrbjeli wſchitke ziwiliſowane ſchtaty ſwěta ſwój hłós pośběhnyć pſcheźiwo tajkemu njeſcheźeſtjanſkemu poczinanju. Wbohi ruſi ſud, kiž pod kwału bjeſbóžnikow a mordarjow ſtona!

Bóh zbožownych.

Jamu, w ſtarodawnych cźaſach, ſcźeſchoe we dalokej kupje ſbożowne mjeſtacźko. Twary běchu ſ njewſchędnych drohownych kamjeni poſtajene. Kwětki, w tyſazorych barbach, wobrubjachu je. Lubowna wóń wſchudźom a ſtajnje! We halowach ſchcźekot drobneje ptaczkiny. Wjeſoł: dźěcźi hrajachu ſ piſanymi mjetelcźkami. Wſchitzy cźłowjekoſo lubowachu ſo, dowěrjachu jedyn druhemu.

Tutón dźiw běſche ſkutk jenoho ſwjatoho. We ſrjedź měſta, na ſchěrokim torhoſchcźu, ſtejeſche jeho pomnik, jeho poſtawa. Wſchitke próſtwy wutroby buchu jemu tu pſchednjeſene, a wón darowaſche, ſchtož ſ-bi wuprosychu. Wjeſele a ſrudoh, ſlónczko a deſchcź, ſwětło a cźmu, haj wſchitko potrjebachu, hórkoſcź a ſłódkoſcź. A běchu-li muczni, ſprózni wot wadnjazeho ſiwjenſkeho dźěła, wón dari jim dobru, ſaſhłużenu ſmjertnu hodźinu.

Sta pak ſo, ſo ſmoſki powoſtaſki parnika a na nimi ſrědźazeho cźłowjeka na brjoh kłuſnychu. Tutón njewědźeſche nicźo wo Bohu, wo ſwjatym tutoho měſta a nic ſławdźiwu ziwjenju wobydlerjow. Sto dźiwaja, wojeſchu jich ſwoje a prózowaſche ſo jim runia bjeź. Do pytnuweſchi, dowjedźachu jeho k poſtawje ſwjatoho, iż bu w ſo modźił. Ale wón njewědźeſche, wo cźo by prosył, cźaſ ſiwjenja njeběſchej hubje próſtwow wupraſiłej. Bjeſ maczerje, bjeſ domiſnoſ, mjes zuhymi běſche wotrołł.

Tak kleczeſche nětko, zule bjeſ radu, pſched poſtawu, w cźichim wocźakowanju. Jchto jemu ſo ſtejił. Hodźiny, dny, leźeſche pſched ſwjatym, cźakajo na dźiw, na dźiw ziwjenja. Nawoj a jědź raſaje wotpokaſa, ſo njeſmy modlitwu pſchetorhnyć. Swjaty, kiž wſchitkich wojeſoł, jmu jo tola też nad nim ſmiłł.

Sadźo leźeſche jemu w cźornej nozy pſched poſtawu. Tola jako ſmjerkł ſo k ſemi bliżſchu, tu nadobo wumrěs dobrocźiweho Boha ſo pſchemėni. Hrožo roſcźeſche nad ſo modlazym poſtawa, hróbny, ſurowoſći roſnoſchujo. Hódańcko běſche nětko kamjeń. Mžacźe ſtbadźeſche. Bźdźuſche ſwětło kolowokoło. Kaž haja běſche ſboże a kraſnoſcź. Nicźo njeběſche ſa proſtſchazeho we ſwěcźe. Zuhi nik dyrbjeſche wot ſwojich ſhoſtowanych wokoli nje. Tuta hodźina ſamotnoſcźe — běſche jeho hodźina.

We ſadźewowanju waleſche ſo wbohi na ſemi. Jeho kſchiki ſadoſtne wotemrěchu w mokrej ſemi. Wadźeſche ſo ſe ſakońcźnym ziwjenja a ſwjatoho, ſ kotrehoż hrjedźiny běſche wuſunkujeny.

Jako běrnje ſerja ſemju majkachu, namakachu jeho cźeſko pod powoſtankami kamjenjeſcźeża. Saraženy wot Boha, kiž jeho Bóh njebě.

Přilopk

* Wjcźdźnje 44 ſamomordarſtwow w Němſtej. Po ſeſtajcnju Statiſtiſkeho nėmſkoſtatneho hamta naliczi ſo w lěcźe 1928 — nowſche liczby hiſchcźe njepſchedźeża — 16036 ſamomordarſtwow w Němſtej; tomu wotpowźdujedźnjowy pſcherěſk wo 44 ſamomordarſtwow. Zalożtna liczba. Mjeż ſamomordarjami bě 12 239 muſkich a 4 797 ſónſtich wobſobow. Pſchirownowazu możnoſć politiſka liczbu wſchitkich krajow. Na 100 000 wobydlerjow pſchiſtu w Jendźelſkej 12, w Franzouſkej 16, w Ameriźy 13 a w Němſkej 39 ſamomordarſtwow.

* Zaloſtne wyſnaće. We Weiſkirchliźach pola Cźoplź cźiſtuj ſo 23tźina dźěſaczeńka Madlena Prijoti pſched cźaſ a bu doſpolnje roſmierſcźena. Hdyż chyſche na to cźłowon muż mortwu do kſchcźa położeć, ſpóſna w njej ſwoju ſamſnu dźowku, kiż bě w cźeſkich myſlach ſamomordarſtwo ſtuźiła.

* W automobilu na dróży ſkonzowany. Na ſamotnem puću blíſko wſy Schloin namakachu njedźelu wjeczor w automobilu, kiż běchu hižo pſchijołdźnju na ſamſnem měſtnje ſawohładali, muża, kotrehoż běchu ſ dwúmaj wutſkłomaj do ſpanja morili. Wupokaſa ſo, ſo je jeho rubjeżny mordar ſatſtził. Pola ſamodowonaneho, kiż njemėjeſche wjazy ſwoju liſtowniu a mėſchcźiczki, njeſ tam ſu tłoty cźaſnik hiſchcźe 65. jedna ſo wo wěſteho Wal-



8000 ludźi bjez wobydlenja w powodźenym Wilnom.

Tajki napohlad poſkići hłowna dróha we Wilnom. 8000 ludźi zhubi w tutym měſce bydlenja při hobrskim powodźenju. Nuza je njewuprajnje wulk a wobydlerſtwu móże ſo jenoź z čołmami přiwożować.

Z rěče při palenju khodojtow 1930 w Radworju

Sokoł Michał Rjećka měješe loni nėhdźe ſcźehowacu rěč při palenju khodojtow w Radworju.

Najprjedy pak chcemy ſebi docyła nėšto wo khodojtach prajić a kak palenje khodojtow nasta. Stó běchu a štó su khodojty?

Kaž je nam znate, howrjachu w ſrėnim wėku, potajkim nėhdźe w 15. a 16. lětſtotku, wosebje hrózbne časy za khodojty. Čitamy w ſtawiznach, zo bu wjele tysac khodojtow na ſčėpowcu ſpalenych. Mjez nimi ćeŕpješe wjele tež cyle njewinowatych. Zo wosebje žónſki ſplah tutón dóńt potrjechi, zo buchu runje žónſke jako khodojty wuwołane, mózemy ſebi jeńičcy wułožić ze žónſkeje natury. Žónſka ma přeco wjetše zapřijeće za ćmowe, ſerjate a potajne wėcy. Přińdże k tomu hiſče khorowate wuwiće tutych abo druhich darow, potom móżemy ſebi předſtajić, zo bu tuta abo tamna žónſka podhladna, zo je khodojta. Přińdu dale hiſče zwonkowne znamjenja k tutemu znutŕikownemu khorowatemu wuwiću žónſkeje wosebitoſće, tak měješe lud žónſku za khodojtu. Hdyż ſnadź ſo ſtwórbje pola žónſkeje zechce, zo jej hrozny napohlad dari, ſnadź čerwjene włoſy, plomjenjotjej wóči, wopadłe mjezwoćo, dołhu, koſćatu poſtawu, tak móżeše wėſta być, zo zmėja w bliżſim abo dalſim čaſu ju za khodojtu. Tajka žónſka bu wuſtorčena z cłowjeſkeje towaršnoſće.

— Běše huſto wėzo njewinowała. — Dyrbješe potom wokoło błudźić a wo ſwoje zeźiwjenje ſo ſtarać. Tuta žónſka ſo potom roznjemdri a też hładaše ſo nad ſurowoſći wjećić, kiž dyrbješe wutrać wot ſobućłowjekow. Hdyż měješe tajka ſtaruška ſo ćėžko bėdźić ze žeźiwjenjom, a hdyż ji ſtajnje wumjetowachu, zo wjacy do ludu njeſłuża, tak ſkónčnje też ſama do toho wėrješe. Ludźom zle činić, cłowjekam ſkody načinić, bu potom jeje žiwjeńſki nadawk. Přińdże někajka khorosć abo druhe njeſenja, kiž chcemy tohorunja wopomnić. Dyrbimy luboznoſće do ſwójby abo do ſkotu, to ludźo hnydom tukachu na žónſku a mjenowachu ju khodojtu. Rėkaše, zo z čertom dźėła. Někotři ſamo prajachu, zo ſu žónſku widźeli na hnojowych widlach abo na khošću do powėtra jěć, zo by na jenym wėſtym měſtnje ſo z čertom zetkała a z nim wuradźowała. Druzy powėdachu, zo je ſo khodojta do někajkeho zwěrjeca přewoboročiła, ſo do hródże dobyła a jich ſkotej „načiniła“. Tón ſkorżeše, zo kruwy njedeja. Tamny ſkiwleše, zo ſwinje njeżeru. Třeći zaſo, zo čelata padaja atd. To wſitko běše khodojta zawiſnowała. Też w ſwójbje njebėše wſitko w rjedże. Khorosć toho abo tamneho podeńdże. Stó bė wina? Khodojta! Tak rėkaše po wsy.

W měſtach a na wſach hrożeše tuto kołwrótne předſwědčenje wo khodojtach. Potrjechi cłowjeka abo ſkót nėšto zle, tak wuſlėdźichu ludźo hnydom wosobu, kotruż toho „njeſkutka“ winowachu. Wobſkorżowachu ju. Nadběhowachu ſudnikow. Ščuwachu jich. Do wušow jim ſyčachu, kajku ſkodu je jim tuta khodojta načinila a kajku hiſče načini, jeli ju njepokhlostaja. Po cyłym kraju pak běše waśnje, zo ſo wſosoby, kiž běchu jako khodojty znate, na ſčėpowcu ſpalichu a tak zrudny kónc namakachu. Haj, tamne časy běchu ſamo tak błazne za khodojtami, zo wſitko, ſtož ſo njelube ſta, bu tutym žónſkim přičpėte. A lud měnješe, zo je to wſitko ſkutk djabola, z kotrymž tuta žónſka wobkhadźeše. Wjele, haj jara wjele krwė je tehdom njewinowače a njeſprawne ſo přelało. Mózemy ſebi mjenujcy lohko myſlić, zo je někotryżkuliž tutón nadběh na khodojty wužił a tak ſnadź ſwoju prjedawšu towaršku, kiž bė jemu njeſwėrna, ſudnistwu jako khodojtu přepodał. Haj wopraſwdże hrózbny to čas! Njemóżemy ſebi to dźenſa wjacy tak prawje předſtajić, kak běše tehdom tajka přiwėra móżna.

Što mamy wo tutych podawkach myſlić ?

Běchu to woprawdże khodojty, kiž buchu tak wjele tysac na ſčėpowcu ſpalene? To ſu prawje žónſke, kiž chcemy tohorunja wopomnić. Dyrbimy wėzo připóznać, zo djabol přez złych cłowjekow druhim cłowjekam ſkodźić pyta. Tola tajka žónſka tohodła hiſče njetrjeba khodojta być. A jara ſo praša, hač je nėšto docyła a potom hiſče w telko padach ſo ſtało. Kóždy z nas drje budże nad tym też jara dwėlować.

Kak čėžko potom bė, tutu z wjetšeho dźėła błud nu wėru do khodojtow z wutrobow wukorjenić, mózemy ſebi myſlić. Samo hač do dźenſniſcheho časa namakamy tu abo tam někotrych, kiž woprawdże hiſče do khodojtow też dźenſa w 20. lětſtotku wėrja, „Nam ſu ſkotej načinili“ tak praja. Ale tutym mohli radźić: „Hładajće bóle za ſwojim ſkotom. Potom budże lėpje.“ A hdyż jim ſo nėšto njelube ſtanje w ſwójbje abo ſkoće, njeje woprawdże trjeba, zo je to ſkutk khodojty. — Móże być ſkutk njerody, lėnjoſće, njekedźbliwoſće a też Bože dopuščenje.

Nimamy pak my pola nas w Serbach abo ſamo ſnadź w Radworju žanych khodojtow? Njejſu to też khodojty, kiž nam woſobinſcy abo k našemu dźėłu wſitko přeja, jenoź nic ničo dobre? Mužojo a žony, hólcy a holcy. Někotry a někotryżkuli přeje nam złe a njedobre, zo ſebi druhdy ſami prajimy: To njeje ſkutk cłowjeſki, ale ſłowo a ſkutk djabola. Ta abo tamna holca nam njepopřeje tu abo tamnu njewjeſtu abo našu towaršku! Z hrózbu ſapa woheń a pluwa žehliwe jazyki na nas. Zawiſć a njepopřeće ju přewozmje a tak zaſlepi, zo by nas najradšo ſpožerała. Njeje to też djabolſke? Njeje tuta holca runa khodojće? Też naš Sokoł ma pola nas njepřećelow. Też tute ſu kaž khodojty a njepopřeja wuwiće a zeſylnjenje našeho ſokolſtwa. Tohodła ſpalmy dźenſa wſitke tute ſerjate khodojty, kiž bychu nam čerta na ſtju pósłali, wſitko přeli, jenoż nic nėšto dobreho! Njech woni ſyča w tutym našim wohnišču, kaž tute ſo palace ſuche drjewo! Tutón woheń njech zniči wſitko, ſtož by nam zeškodźeć chcyło.

A woheń zapraſkota a — — — —

Michał Rjećka.

chera, kiž je pola mějiczela cyšcheczerije Rozicha we Wolschinizy pschistajeny byl. Wschitko rěcži za to, so je Walther duzy po puczu nětkoho sobu wsal, kiž je jeho satschit.

* Letadło sajedże do cžrjódy pschihladowarjow. We Dramje w Grekiskej pschedwjedženju so pschihladowarjo pschi letanistkim pschedwjedženju psches sawrěda na letanischcžu. W žamtnem wokomiku sapoča so letadło hibacž a žuny so do cžrjódy ludži. Dwě wožobje buschtej morjenej a mnohi so sranichu.

Hłowna wěc: živy wostać!

Njebjšche žaneje druheje možnosce: Sergej Wassilenko bě na pschi jara hrosne waschnje rubježnje mordował, dyrbjachu jeho po sakonju k smjerći sasudźić. We Rišy, w kamenem staroždawnem hłownem mješcu, hdjež so take stawizna poda, bu pak tak cžłowjeczy smyslenki, so może žadi satamany ham wuswobicž, na kaž waschnje chże z tuteho rjaneho živjenja wustupicž. Won smě zdźe sjawnje rjeć, hacž chże być radscho satschkany abo na schibjenicy wotprawjeny. Serjejej Wassilenkej sdasche so to wschcžo hischcže psche njepschecželne być, won proschesche, tsecžu methodu nałožicž a jeho dobroczinje sajědojcžej chcžeć. Po sakonju dyrbjachu jemu po woli być, a w pschitomnosći wyšokeho suda, duchownoho a někotrych sudnistkich lekarjow sawdachu Wassilenkej z jědom, kotryž dyrbjesche na koždy pad šmjertnje skutkowacž.

Sasudženy wupi jěd a lehny so k wumrěcu. To njeschesche pak tak lohko, Sergej ksche hischcže ulody a k tomu jara žiwy. Najprjedy bě jemu jara šlé a potom bědżesche so won se žałostnej choleru, z runjazon njeschtejnomnej! Bohudźak pschewiny pak tež to a po 48 hodźinskim sparje mjeschesche so won wot stehno nadobka saso dospolnje sdrabacž.

Dwójcy wotprawicž so njeschmě, to njeje nihdże waschnje. Tak je rada města we wulkich wulkosćach, schto dyrbi z Wassilenkom někto saporačcž. Sdadź pomoże so wotprawjenemu hischcže tak derje, kaž je so jescheho hrjedy sasudženeho stowška mordarjej w Monaco! Tutón běsche prěni živjeho stawa w krajiku a bě k schibjenicy sasudženy. Ale Monaco žaneje schibjenicy njeměsche. Paris chžyschce drje jemu wupožicž, ale — 20 000 frankow. To bě pschedroše, a dokelž běsche wjeski dožiła dobroczinny cžłowjek, bu mordarjej k khłostanju na cžaš živjenja wobhmadźeny. Monaco pak njeměsche tež žaneje khłostarnje. Hdże nětko se słóstnikom? Žadyn cžłowjek njechasche jeho k sebi wjacž, štonicžnje namakachu tohěrjo njetuboniy kut, do tuteho bu sacžinjeny. Wjeschowišći nóžny stražnik pschewza sa jara nišku mzdu, jeho wobcžóbowacž, snajmjenjscha w nozi, a też wo ježiwjenje postara so wješ, trójzy wob dżeń bu khłostanjež z wjeschowiskeje kuchnje jědź póslana. Tola z cžasnym saskorjenichu so njerodnoscže. Nóžny stražnik njemóžesche dowidžecž, chodźa dyrbi so w nozu po dalokich wokolospuczach jenoho mordarja dla napinacž, hdyž so wodnjo tola zsyla njeswobstrašowanje. Wjeschowišći kuchaš njemóžesche kuchaš sebi wschědnje tak a tak husto parowacž. Tak pschihódże, so bě khłostanjež nusowany, wschědnje trójzy do owdrjeke kuchinje hicž a sebi tam swoju jěsež wotcžinjacž. Skónčnje běsche won hnydom w palazu.

Dokelž bu słóžniny husto dosć dobroczinni ludźo, cžinjesche won z dobroczinjoscže a dokelž dóstnješche też cžaš, husto wichelake wobstaranja sa knjesa dwórskeho kucharja, schtož jemu hdyš a hdyš rjany pschepitk wunjeże. Skónčnje bě sebi 20 frankow nałutował, a po wojeschu dobrem wobjedze we wjeschowiskej kuchni, tak mějesche, chże też jónu swoje žiwo spytacž — won dżesche do krajeńje a hrajesche. Hrajesche žiwolownje. Hrajesche wschědnje z wjetschim žiwom. Tak pschihódże, so jeho direktzija proschesche, hrajeńsku wěsty cžaš parowacž.

To roshori jeho sprawne sacžuce. Najprjedy běchu jeho z pschicžin sluźniwoscže pschecžiwo swojej wóli wobhnadźili, potom njeběchu jeho pschistojnje wobstražowali, po swoju jědź běsche sebi dyrbjał ham thodźicž a někto hischcže dzensa jemu satasacž, na sprawne waschnje pjenjesy sasłužicž??

Wěz pschihódże pscheh wjerha. Wuradźowachu tak a hinak. Skónčnje wupožčichu sebi wjerch biblija a cžitasche zyku nóž w knihi Salomonis. Potom postaji won: najprjedy ma khłostanj dosć nahladny pjenjes za spomožny brědź placžicž a potom ma so dla njeskutschneho sadżerženja pschecžiwo direktziji hrajeńsje z kraja wupokasacž.

Tak so sta a mordar běsche hischcže dołho w jenom druhim stacže živy doniž njeskónczi jako nahladny rentnar swoje živjenje. Ic.

Swójbne powěsće

Semrěli: Pawoł Junker, železnistki wyschichi sekretar w Biskopizach, 53 lět, khowanje budże juitje pjatk pop. w 2 hodź. wot žarowańskeho domu. — Wjedrich August Schmidt w Lubiju, 81 lět, khowanje budże sobotu pop. w 2 hodź. — Reinhold Heinrich, kowařski mischtr we Lejnom pola Wojerez, 77 lět, khowanje budże sutrje pjatk pop. w 2 hodź.

Towařstwowski powěstnik.

Drježdźan. Serbske towařstwo „Cornobóh“ wotměje sobotu wječor w 20 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu z přednoškom w towařšnym hoscenu na Chrystianskej drózy 22. Njedźelu 3. meje trjechimy so wšitcy k našemu wulětej z dypkom w 2 hodź. pola Dźiwjeho muža (Wildermann) do Lösnicy. Dobre wobdźělenje wšěch sobustawow z jich znatymi wočakuje předsydstwo.

Domowina změje pjatk pop. w 2 hodź. w žurli Serbskeho Domu w Budyšinje swoju hłownu zhromadźiznu. Wšitke serbske towařstwa maja na njej zastupjene być (ze społnomócnjenymi wotpósłancami). Zupy rozprawjeja wo dźěławosći. Přednošk: Serbske dźěćo — staršiski dom — šula. Namjety. Wšelcžizny. Předsyda.

Delni Wujezd. Jednota „Sokoł“ ma sobotu 2. meje wječor ½9 hodź. swoju hłownu zhromadźiznu. Porjad: Lětne wotličenje; přijimanje nowych sobustawow; wšelcžizny. Potom poswjecenje sokolskeje khorhoje. Kóždy aktivny a pasivny bratr ma přitomny być. Starosta.

Ł. S. S. Z. Wšem Jednotam! Njedźelu 17. meje je naš III. zwjazkowy zlět a Bože stpiče, 14. meje je zwjazkowe wubědźowanje a potom su hłowne pruhi, wšo w Radworju. Wšě jednoty należnje napominamy so pilnje na woboje přihotować a swoje cyłe dźěło za naš zlět zastajić. Wšě pódlanske wěcy dyrbja so wostajić. Na kóždym jednotliwem zależi, kak so III. zlět poradźi, dokelž je to też jeho zlět. Zwjazkowe předsydstwo.

Nawječorny wokrjes. Pjatk 1. 5. wječor ½8 hodź. wokrjesne zwučowanje w Pančicach. Pruha za zlět. Kóždy aktivny bratr dyrbi so na nim wobdźělić. Wokrjesny načolnik.

Nawječorny wokrjes. Njedźelu 3. meje, wuhotujemy we Wudworju zabawny wječork ze poswjeceńom wokrjesnych khorhojow. Wšitcy přeceľo Sokoła maja přistup. Zabawa po znatym wašnju. Započatk wječor w 7 hodź.

Ralbicy. „Lilija“ njespěwa tutón tydźeń štwórtk, ale přichodny tydźeń štwórtk, dokelž je dirigent khory. M. H.

Spěwna Kupka „Lumir“ ma sobotu 2. meje, ½5 hač 6 hodź. we Woprawnym swoje spěwne zwučowanje. Nabožne khóry za cyrwinski koncert. Přińdźće wšitcy. Bjarnat Krawc.

Župa „Michał Hórnik“ wotměwa swoju porjadnu nałetnju zhromadźiznu njedźelu 10. meje pop. ½4 hodź. w Njebjelčicach we wjesnej korčmje. Přednošk so poskića. K tomu so přizamknu wuradźowanja. Njech kóžde župje přizamnkjene towařstwo scéle swojeho zastupjerja.

Župine předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Radworju. — Za nawěstkl: G. Janak w Baćonicach.

Hospodarski rozhlad.

schtwórtk 30. haprila 1931.

Wčerawše nuzy w Berlinje.

1 Dollar	4,1855	100 dźesk. złotych	47,125
1 jendźelski punt	20,404	100 čěskosł. krónow	12,424
100 šwajc. frankow	80,81	100 franc. frankow	16,398

Barlinjska burza so wčera snowa sešłabi a kurs efektow popołdnjowachu. Dołhe a rentowe hódnoty też sebi hłabjene kurs zapisachu.

Produktowe wiki běchu njewěsće, dokelž so nowdaschce, so chże knjeżerstwo sa někotre druhiny žita zło snižicž. Za pschenicu w hotowym sornje žanych płacžitnow njesapisachu. Rožka wo 5 hj. powstwi. W termijnowym wikowanju bě pschenża dosć sešłabjena. Jecžmjeń a wowsk so dotalnych płacžitnow dżerżeschtej. Wječera płacžesche zenturnać w Barlinje

w Barlinje:

pschenicy 14,20—24,50 hr., rožki 9,80—9,90 hr. najnuzniseho jecžmjenja 11,50—12,50 hr., wowsa 9,25 hač 9,45 hriwnow,

w termijnowym wikowanju:

sa meju: pschenicy 14,65 hr., rožki 10,21¼ hr. hač 10,22½ hr., wowsa 9,82—9,90 hr.,

sa julij: pschenicy 14,65—14,62½ hr., rožki 10,03¾ hr., wowsa 10,17½ hr.,

sa september: pschenicy 12,35 hr., rožki pak 9,45—9,47½ hr., wowsa 9,10—9,05 hr.

Někotre płacžizny z wječerawšich Drježdžanskich wikow.

Žiwe kački 1,50—5 hr., kury šare 3—5 hr., mlodźicki 3—5 hr., kački 1,30—1,40 hr., truty 1,20 hač 1,30 hr., młode kury 1,30—1,50 hr., jabłuka 30—60 nj. běrny zentnar 4,50—5 hr., po puncže 5—6 nj., selency kał 35—40 nj., běły kał 15 nj., cžerwjeny kał 25 nj., jědźna soboda 35—30 nj., zybla 15 nj., karoty 10—15 nj., kulerěpa 10—12 nj., krěn 80—90 nj., rjedkej 15 hač 30 nj., cžerwjena rěpa 10—15 nj., šibaty kał 25 pjenježkow, bułra 1,50—1,80 hr., jeja 10 nj., libjata 2,50—3 hr.

Na pschedań:

Žiwnosć z 23 jutrami pola, łuki a hole w Běłym Khołmcu, se žiwym a mortwym inventarom, wschо dasche wukasuje „Hoyerswerdaer Nachrichten“ we Wojerzach.

Ssudnizy na pschesadźowanje

pjatk 1. rožownika 1931:

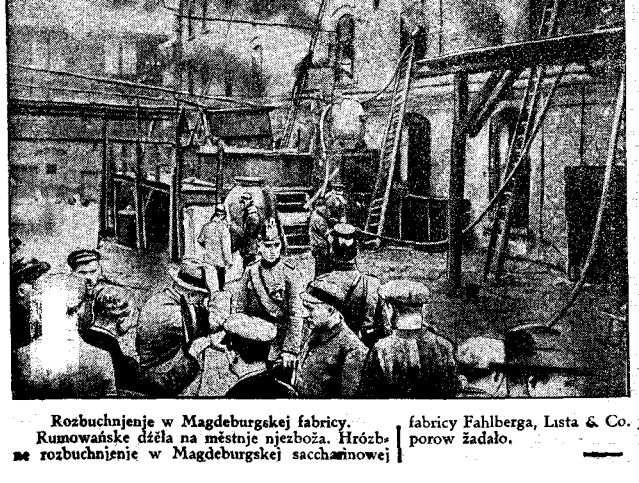
w Wjunju w hosćencu dop. w 10 hodź. elektromotor,
w Běłym Khołmcu w Jerosches hosćencu pop. w 2 h. gramofon z 30 tacželemi, 5 płokawom,
w Mjeczowje. kupy seidu po pschip. w 12 hodź. na gmejnskim hamcže: 6 proßatow.

Płacžizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo we tunach abo 1000 kg. nowak 13 hr.

Płacžizny po złotej hriwnje

	21. 4.	28. 4.		21. 4.	28. 4.
Pšenica	24,4-26,6	24,4- 26	hory	19 21	9 21,0
rožka	196 198	195-197	woka	23 - 6.00	23 6.00
naz. jecžmjeń	—	—	nadre łupiny	13-15,5	13-15,50
nal. jecžmjeń	230-244	230-244	tolte łupiny	22-26,0	22-26,00
wows	185-189	185-189	seradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosusk	9-10,80	9-10,80
Pšenč. muka	24 40,0	24-40,0	lany wosusk	14 14,2	14-14 80
rožna muka	26- 91	7- 9 2	rocn. melasa	—	—
pš. wotruby	14-14,50	14 14,2	brnj. kruški	15-16, 0	15 6,00
rjane „	14-14, 0	14-14 2	syno, 50 kg	1 7 -1 9	1 60-1,80
raps	—	—	rjane sloma	3 7 0,00	3,20 (90
hrčeh Viktor.	4-29,0	24 29,	pšenč. „	0,8 - 7	0,0 0,75
lane symjo	—	—	wowsna „	0,70-0,85	0,70 0,85
pjeluški	25-30 00	25-30,00	ječna „	0,7 0 75	0,60 75



Rozbuchnjenje w Magdeburgskej fabricy. Rumowańske dźěła na městnje njezboża. Hrózbne rozbuchnjenje w Magdeburgskej sacharinowej fabricy Fahlberga, List & Co. je 10 smjertnych woporow žadało.



Přepytowańska kommisija w zapuščenej pjelnjerni, w kotrejž so rozbuchnjenje sta.